

BIBL. NAZ.

Vitt. Emanuele III

RACCOLTA

VILLAROSA

F

149

NAPOLI

~~Section 13~~
94
S. P. P.
- 9251 -

~~Ex lib: Prof. Anton de Rose~~

Joh. Negele anno 1750 =

SELECTARVM IVRIS
OBSERVATIONVM,
HIERONYMI DE ROSIS
I.C. ET ADVOCATI NEAPOLITANI,
PARS PRIMA; ET SECUNDA.

59783

Racc. Vill. F. 149

SELECTARVM IVRIS
OBSERVATIONVM,
AD CONTRACTVS, VLTIMAS VOLVNTATES,
ET IUDICIA, PERTINENTIVM

Cum Supremorum Regni Neapolis Tribunalium Decisionibus.

PARS PRIMA, ET SECUNDA,

IN QVIBVS

Concinna, & facili methodo per pulchriores Controversias Civiles, Criminales,
& Feudales, iuxta hodiernam Praxim Regni Neapolitani, explicantur;

VARIÆ SVPREMORVM EIVSDEM REGNI SENATVM DECISIONES

Super eisdem Controversijs prolate, reconditis priscorum, recentiorumque
Patrum doctrinis, munite, utiliter, & quam lepidè subnectuntur.

O P V S

MAGISTRATIBVS, ET CAUSARVM PATRONIS PERIVCVNDVM,

Atque Studiois omnibus, in forensi Palestra, presentia versatis,
maxime commodum.

A . V C T O R E

HIERONYMO DE ROSIS

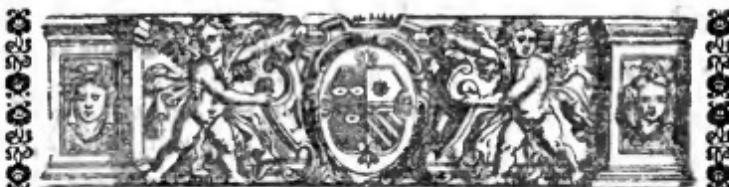
I.C. ET ADVOCATO NEAPOLITANO;

DIVPLI CI ADIECTO INDICE, ARGUMENTORVM SCILICET,
REVM, AC VERBORVM MÉMORABILIVM.

NEAPOLI, Ex Typographia Jacobi Raillard M. DC. LXXXIX:
Superiorum facultate, & Privilegio

AD ILLVSTRISSIMVM, ET CLARISSIMVM VIRVM

D. FRANCISCVM M O L E S. PARETE DVCEM

REGIVM COLLATERALEM CONSILIARIVM, ET
REGIAM CANCELLARIAM REGENTEM.

DVibus potissimum ex causis, studiosorum Operæ, Clarissimis, ob litteras, & inveteratas divitias, Viris, dicantur, & voventur, una, ut opera ipsæ, qualescumque sint, à pungentissimis Zoilorum morsibus, calamo, papyro, & etiam armis ab eo tueantur, Altera, ut solvantur aliqua servitutis debita, quibus Dedicans est adstrictus, & involutus. Vtraque Clarissime Vir, ad Tibi dicandam hanc nostri Genitoris defuncti, operam, qualiscumque sit, dum non latet eius paupertas, & eruditionum Orbitas, Nos impulit, Nos quam maximè adstrinxit; Nam cum alium promptiorem modum solvendi plores obligationum nexos, quibus gravamus, non habeamus, excogitavimus, hoc voto, in partem saltim, Nostro debito satisfacere. Recipias ergo hilari fronte hanc, licet minimam oblationem; Nam proprium Divorum, & Magnatum erat, & est, parvis donarijs gaudere, & esse contentos.

Ad te Vir Clarissime advolat nostri Genitoris partus vivus, quales Nos sumus, & mortuus, sed loquax, qualis est liber hic, & suum

suum implorans patrociniū ab omni noxa , ab omni iniuria,
erit securus. Et cuiusnam, hac tempestate , & forsan præterita ,
& futura, doctrina eminentior, calamus eruditior Tuo ostendi
potest ? Loquatur Magnæ Curiaz Vicariæ huius Regni Neapo-
litani, Aula , ubi iudicans per plures annos, licet imberbis , me-
moria Tui rectissimi iudicij non est desperita, immo quotidie,
inter Advocatos , & Curiales,magno applausu,reminisicitur. Tri-
bunal Campanæ Commissionis , ubi facinorosi homines , & to-
ta Terræ laboris Provincia, ad Tui immortalis nominis sonitum,
adhuc tremunt , & contremiscunt . Vocem extollat Regiæ
Cameræ Summariaæ Areopagus , ubi Regij Fisci interesse stren-
nuè præsidens tuendo , privatis colligantibus nullam iniuriam.
contulisti , sed fuerunt potiti humanissimo , licet rectissimo iu-
sticiæ complemento ; Cuius tempore Præses , & Armorum Gu-
bernator in Barenſi Provincia , & Regiæ Dohanaæ Menepecu-
dum Apuleæ Moderator, cum amplissima , & singulari, alter ego,
authoritate ius suum unicuique tribuisti. Non sileat Supremi
Italiæ Consilij magnum Consistorium , ac aenea lingua non-
defatigetur enarrare , & in propatulo referre, Tuæ vivæ vocis
oracula ; Tuas iustas , tanquam Regens , in decidendis causis,
sententias, in Magistratibus , & Sacris Infulis , conferendis , re-
ctitudinem , in rebus ad servitium Regale pertinentibus , Ze-
lum , & in rebus politicis , Christianam politicam'. Status Me-
diolanensis , ubi, magno decoro , prius Visitatoris Generalis Mi-
nisterio , & deinde Magni Cancellarij munere per plures annos
functus es , proferat Consultationes , & vota , pro conserva-
tione illius dominij , & Iusticiæ administratione, sapienter emis-
sa. Summum huius Regni Collaterale Consilium , ubi ad præ-
fens Regiam Cancellariam regis , Regium Collateralem Con-
siliarium agis , & Annonaæ præfecti munere potiris, indicet edi-
cta , Banna, plebiscita , diplomata , & pragmáticas Sanctiones,
quibus nullis parcendo laboribus , & noctes in somnes pertran-
siens , Neapolitanæ Civitatis , & Regni tranquillitatis , & sub-
ditorum pacis, firmissimè substines fruitionem.

Tuo Clarissimo Stemmate,Nobilia antiquissima incunabula in Ga-
lecio Regno habenti, Quis , post regalia , nobilius facile reperire
queit . In annosa Tuæ Familiaæ arbore, invenimus felicissimæ
recordationis, Comitem D. Erum , qui anno 899. à Virginis par-
tu,

tū; erat Magnas Regis D. Alfonsi Magni, & suus Generalissimus Armorum Praefectus, Comes Civitatis Lugo, descendens à Comite D. Mendo, & D. Ioanna Romanes regalis progenie, Comes ante dictus, fuit ille, cuius opere Civitas Vlispomenis, & totum Lusitaniz Regnum fuit conquisitum, ut videre est apud Nobiliarium Comitis D. Petri filij Regis D. Dionisij Lusitanii titul. 56. pag 320. Invenimus D. Consalvum Eriz de Moles, & D. Petrum Mendez de Moles strenuissimos similitè Milites. D. Payum Estevez de Moles Regis Alfonsi Tertij, Pincernam. D. Ioannem Moles familiarem, & strenuum Militem Regis Petri IV. Aragonensi. tempore. D. Petrum Moles Consiliarium Aragoniz Regis anno 1234. Aloysium Moles D. Alfonso Regi Aragonensi XVII. charissimum, Qui anno 1445. fuit Balivus Civitatis Gironæ à Regina D. Maria electus, illorum Regnorum Gubernatrice, in cuius officium substitutum reperimus D. Petrum Moles eius germanum, usque ad annum 1463. & D. Ioannem Moles S.R.E. Cardinalem Episcopum Gerundensem, & Romæ Legatum prò Regibus Aragonensis, Nobis obviam venit Franciscus Moles, qui anno 1515. ad hoc advenit Regnum Neapolitanum, officium Cursoris Maioris, tunc temporis magnæ existimationis, exercens, qui divitijs prædictus, magna expensa à fundamentis ædificavit insignem Aedem in hac Neapolis Urbe, in via Incoronatæ, quæ ad præsens à Dom. Principe Ottiani incolitur, & possidetur; post mortem Marij Loffredi, ab Invictissimo Carolo V. Imperatore, officium portulaniæ Barensis Provinciae obtinuit; Fuit Dominus Terræ Montissani, & deinde Terræ Turi in Barense Provincia, quæ usque ad nostra tempora, à suis descendantibus possidetur. Reperimus D. Gabrielem Moles strenuum Militem strenuè in bellis Senensi, & Romanæ Campaniæ, uti Militum Praefectum, dimicantem. Marcum Antonium Moles similitè Turi Regulum, præclarum similitè Militem, qui intervenit, viriliter bellans, in diversis Campostribus, & maritimis pugnis, signanter in obsidione Melitæ Insulæ anno 1565. & anno 1571. in prælio navalí prope Sexti, & Abidi promontoriū, & sequenti anno in Oris Orientalibus, Duce D. Joanne Austriaco, fuit Praefectus cunctorum Equitum gregariorum, numeri circiter ducentorum. D. Franciscum Equitem Hierosolymitanum Commendatorem, & postea mag-

gna

gna cruce insignitum; & Baroletano Prioratu decoratum. D. Leonardum Moles ordinis S. Iacobi, & illius habitus Commendato rem, qui ob eius magnam rei bellicæ peritiam, fuit creatus Magister Militum, & aeneorum Tormentorum Aragonensis Regni Generalis. D. Antonium Moles primi nominis Militem, itidemque Militum Praefectum. Aspicimus Anibalem Moles prius Iudicem M. C. V. deinde Regiæ Cameræ Præsidentem., postmodum Supremi Italæ Consilij, & Regni Neapolitani Regentem, illiusque Prothonotarium I. C. doctissimum, & nemini secundum, ut ex eius legalibus Operibus clarissime notum est. Eius dignissimum genitum D. Mauritium, qui Iudex M. C. V. electus Senator S. R. C. Sanctæ Claræ nostri Regni Neapolitani, sed ob eius sequutam mortem illius dignitatis possessionem non fuit adeptus. Alterum filium D. Fridericum Equitem Hierosolymitanum in puerili etate defunctum. D. Thomam, similiter filium, similiter Iudice M. C. V. nominatum ad munus Senatoris Sanctæ Claræ Areopagi, sed fato præventum, illud haud fuit affectus. D. Anibalem ipsius D. Thomæ filium; qui fuit Iudex M. C. V. Regius Consiliarius, & eiusdem M. C. Proregens, Moderator Regiæ Dohanæ Menepœcudum Apulez, ubi omnium merore defecit, nominatus per Regni Moderatorem, ad Regentis Supremi Consilij Italæ munus, sed ob mortem, illa potitus haud fuit. Ob suam eminentem doctrinam, & rerum publicarum experimenta, Dominis huius Regni Proregibus Consultor fuit, & ab illis negotijs maximis, gravissimisque occupatus. D. Franciscum Mariam Moles Clericum Regularem Theatinum, Theologicæ Scientiæ peritissimum, Concionatorem Celeberrimum, suæ Religionis Visitatorem, postea, proprijs meritis, ad Nolanam Infulam evectum. D. Didacum Moles Tuum genitorem Iuris Consultissimum, Patrimonij Regalis Advocatum, Sanctæ Claræ Consiliarium, & Regiæ Cameræ Summaria dignissimum Præsidentem.

Antiquitatem, & ipsius Familiæ Moles Nobilitatem, & ingentia obsequia Regiæ Coronæ, diversis temporibus, præstata, indicat æterna memorie Rex noster Philippus IV. in Cedula Tituli Ducatus impartiti super Terra Parete, ad Tuæ personæ favorem, his verbis. *Nos considerantes Familia Tua egregiam, antiquamque Nobilitatem, ac merita, et servitia Tua, et Tuorum*

rum Maiorum de nostra Corona benemeritorum. Et Tuæ
personæ conspicuæ dotes evidenter aspiciuntur in diplomate
regio anno 1682. collati eminentis Muneris Mediolanensis Sta-
tus Magni Cancellarij, his verbis: *Memores officij, &c. ibi. Quo in*
numero Illustrem fidelem nobis dilectum D. Franciscum
Moles in nostro Supremo rerum Italicarum, penes nos, re-
sidente Consilio, pro Regno Neapolitano Regentem, Cala-
travensis Ordinis Equitem, ac Ducem de Parete, iure
optimo habendum iudicamus, quod quamplurium annorum
curriculo in dicto Regno nostro Neapolis, varia, supre-
maque munera prudenter exercuit, & ab Illustribus dicti
nostri Regni Proregibus, ad maiora negotia occupatus, de-
indeque ob illius litterarum peritiam, rerumque cognitionem,
ad Visitatoris Generalis nostri dicti Status Mediola-
nensis, munus, à nobis electus fuit, & ibi. Quoniam per
promotionem D. Vincentij de Calatayud, & Toledo, ad
munus Supernumerarium Regij nostri Patrimonij Consiliij,
Magni, sive Supremi Cancellarij nostri Status, ac Domini-
nij Mediolanensis, dignitas hoc tempore vacet, eidem attenden-
tes, quantum conveniat in praesenti rerum Italia Statu,
ut in predicta dignitate. constituatur Vir auctoritate, ac
prefatis dotibus decoratus, cum quo Illustris Comes de Mel-
gar, dicti nostri Status Gubernator, conferre, & communi-
care negotia, qua ipsi se se obtulerint, possit, eoque in nego-
tiationibus, qua ibi occurrerint, uti valeat, ipsum Regen-
tem D. Franciscum Moles, ob peculiarem, quam de illo
satisfactionem habemus, dicto muneri praeficiendum duxi-
mus, pro comperto habentes, & ibi, de certa scientia,
Regiaque, & Ducali auctoritate nostra deliberate, & Con-
sulto, ac ex gratia speciali, maturaque Sacri nostri Supre-
mi Consilij, accidente deliberatione, predictum officium
Magni, seu Supremi Cancellarij, illudque Consiliarij Con-
siliij secretioris nostri Status, ac Dominiij Mediolanensis, pre-
fato Illustri Regenti Duci D. Francisco Moles, dum de
nosta mera, & libera voluntate processerit, damus, con-
cedimus, & commendamus, una cum auctoritate, potesta-
te, facultate, honoribus, oneribus, preeminentijs, proroga-
tivis, commodis, & emolumentis, ad dictum Supremi Can-

*cellarij munus spectantibus, & pertinentibus, & per dictum
D. Vincentium de Calatayud, & Toledo, suosque prae-
cessores in eodem, iuste, & legitimè perceptis, ac percipi
solitis, & consuetissimè.*

Recipias, instantissimè expetimus, Vir Clarissime, hoc votum,
qualecumque sit, quod ante Tuæ benignitatis Altare appen-
dimus, nàm si hilari supercilio illud aspicies, nec invidia Ma-
ledicorum ei adversabitur, nec Zoilorum Canini dentes eum
dilaniare, aut mordere audebunt, & in Tui gratiam, in to-
to terrarum litterario Orbe, liberum abibit, & incolumem.
Et recepti muneris huius, humilitè gratias referentes, ob Re-
gale servitium, & publicum bonum, Nestoreos Annos, &
summam Tibi fœlicitatem precamur.

Kalendis Maij. MDCLXXXIX.

Dominationis Tuæ Illustrissimæ.

*Humillimi Servi
Federicus, & Petrus de Rosi:*

D. BLASIVS ALTIMARVS

ADVOCATVS NEAPOLITANVS.

POSTEA REGIVS CONSILIARIUS

Humanissimo Lectori.

Cum in lucem studio fororum maximo rogatu, prodire debat Volumen Selectarum Iuris Observationum, felicis recordationis Dom. Hyeronimi de Rosis, Viri Patrii Advocati Neapolitanii, opere pretium duximus Dom. Authoris personam, eiusque litteras, prosapiam, & qualitates patefacere, ad hoc, ut apud exterias nationes, sicut in patria, simil cum Opere sit bene notus. Autbor: natus fuit in hac Campania Civitate Neapolis. Mense Martij Anno 1611. benè a suis parentibus Dom. Federico, & Dom. Vincentia Barbata, coniugibus, educatus, & bonis moribus imbutus, Grammatice, & Rhetorica in Scholis D. Antonii Alemanni, humanarum litterarum praditissimi, operam dedis, quibus absolutus, studijs legalibus in Neapolitana Academia incubuit, ubi habuit Praecipentes clarissimos Viros I: Dominicum Cofcia, & Ioannem Laurentium de Rogerio. Et quibus studijs vix egressus, laurca doctorali insignitus, non discipulus, sed magister ad Areopagos Regios advenit, ubi nullis parcendo laboribus, in Clientum subventionem, & tutelam alter Hartenfus evagist. Fuit unus ex Academicis illustrium Academiarum Errantium D. Marci Rota, & Otiorum Dom. Marchionis Villa. Aliquo temporis spatio exercuit munus Secretarii, & Superintendentis Tribunalis Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe, Neapoli residentis, motu proprio à Sacra Congregationis Romana Ecclesie Eminentissimis Cardinalibus ei collatum, à mense Novembri 1653, ad mensem Aprilis 1655. Ab illo expeditus reliquum sua Vita, in Clientum, ut duximus expedit patrocinium.

Prosapia de Rosa, seu de Rosis (cùm utroque modo in antiquis monumentis, & Archibitis Neapolitanis scripta reperiatur) est satis antiqua in nostro Regno, & ab Antiquis Baronibus Castris de Rosa, ut meminit inscriptio infra imprimenda, accepit originem, quod Castrum adhuc incomposito non est, aut ab hac familia nomen acceperit, aut illi dederit, dum inspicitur inter Barones Regni in Provincia Vallis Crati, & Terra Iordanie in Bruijs militantes sub insignijs Friderici Secundi Imperatoris, Anno 1239. quibus tanquam fidelibus fuerunt traditi in custodiā hostes Galli Cisalpini, Riccardum de Rosa connumerari, cui in custodiā traditus fuit I: Zinzingol, ut inspicitur in Operē familiari Dom. Ferdinandi de Marra, Ducus Guardiae, & in Operē Patris Caroli Borrelli: Monumenta litteraria in scripto. In regesso Regis Roberti sign. 1314. lit. C. fol. 233. a tergo, Riccardus Secundus de Rosa dicto Anno Castris pradii de Rosa, ob obitum Gulielmi Fratris sñi liberis, fuit investitus, ubi honorabili titulo Militis affectus. Et in Regesso Regina Ioanna I. signato 1343. 44. lit. L. fol. 42. aspiciimus eundem Riccardum, nominatum de Rosis Militem, Castris Rosa dominum, obtinere licentiam à dicta Regina, ut si sine filiis decederet ei succedere potuisset in Castro Rosa, Riccardellus de Archis, Berengaria de Rosis, sua sororis filius. Anno 1314. habetur memoria Roberti de Rosa Domini Castris Soverati in Brutys, à Rege predicto eodem titulo militis insignito, in regesso sign. 1314. littera C. fol. 5. & Anno 1316. ab eodem Rege Roberto commutatur provisio unciarum auri octo, Rogerio de Rosa suo familia-

ri, in servitorum praefitorum remunerationem super Terra Dordona, ut ex dicto Regis signo 1316. lit. B. fol. 241. In cedula Anni 1450. Petri Bernardi Thesaurerij Generalis, quia in Archivo Regia Camera Summaria, fol. 240. adseratur, inter plures Equites servientes Regi Alphonso, cuius nominis primo, nomen est Fratris Bernardi de Rosa cum quatuor lancebus. Et in Thesaureria Aprutina eiusdem anni f. 297. comperitur Franciscus Rosa, cum sex Equis. Et in illa eiusdem Bernardi Thesaurarii Anni 1464. fol. 152. Antonellus de Rosa cum quatuor lancebus.

A dicto Francisco de Rosa per legitimam descendit fama est, pervenisse Franciscum de Rosa, filium de Rosis, qui uxoratus cum Clementia de Caieta, cum illa procreavit Hieronymum, qui fuit legum Doctor, & uxoratus cum Zenobia Regna, genuit Federicum, similiter legum Doctorem Neapolitanum Advocatum famigeratum, qui anno 1615. fuit electus a Dom. Comite de Lemos, tunc Regni cuius clavum subfinire, unus ex Relatoribus S.R.C. & cum Vincentia Barbussa uxore, nata a D. Petro Coboris Hispana prefecto, genuit nostrum Hieronymum, & Franciscum, similiter legum Doctorem unum ex Patribus Almae Collegii Neapolitanis, D. Vittori, uxoratum cum D. Francisco Guaragna Barone Terra Mermanni, & Angelam Vxorem Octavij Carissimi, Beneventana Civitatis Patrio.

Fuit Hieronymus in eius qualitatibus, humanus, urbanus, patiens, pius, affabilis, uxoratus cum Dom. Maria Reviglione, filia Equitis Do: Francisci, Commendatoris in Regno, Comenda Equitum SS. Mauriij, & Lazaris.

Et dum vixit compositum volumen Selectarum Iuris Observationum, quod apud Filios Dom. Federicum legum Doctorem eruditissimum, Petrum Clericum, Didacum, Zenobiam, & Dorotheam suis repertum, & expensis ipsorum Federici, & Petri impressum.

Opus hoc, ob peregrinos Iuris Articulos (quod magni faciendum est hac tempestate, in edendis litterariis laboribus) bene digestos, & adequatè decisos, dignissimum per Dom. Auctoris Amicos, & huius Civitatis bonos Iure Consultos, est axisimatum publicatione, ex quo omnis Studioforum Schola, magno ex illo, commodo, & utilitate fruetur; Dom. Auctoris Doctrina, sic per Ioannem Laganiatum ad Reg. Rovit. in Rub. pragmaticæ tit. de aquis, & aqueductibus n. 6. extollitur; pro Universitate allegavit Dominus Hieronymus de Rosis Advocatus doctissimus, & eruditissimus, &c. sic pariter Dom. Nicolaus Pifanus in Commentarij super Ritibus Reg. Camera Summaria, in Rub. 34.n.30.f. 643. de eo sic loquitur, Hieronymus de Rosi Celerrimus Advocatus, & Relator causarum in hoc Reverenda Fabrica Tribunali, ac eiusdem Anno 1653. in Economum, & à Secretis pro interius electus motu proprio à Sacra Congregatione.

Pervenit usque ad easatem annorum septuaginta, & vita sumpta in eius facello, in Ecclesia S.M. de Nova cuius Civitatis; fuit tumulatus, cum hoc Epitaphio, à se vivo, novissima recogitante, in lapide marmore insulpto:

Hieronymus de Rosi I. C. Neapolitanus, ab antiquis Castris Rosæ
Dominis, in Provincia Calab. citer. originem dueens,
novissima recogitans sibi, suique P.
A. D. M. DC. LXVI.

Hac nec neficiat Dominus Lettor, & Valeat.

HIERONYMVS DE ROSIS, IVRIS CONSULTVS.

Anagramma.

HIC EST VIR MIRVS, IVRIS NODOS SOLVENS.

Epigramma.

DOM. BALTHASARIS PISANI V.I.C.

Quid iuvat Edictis vinxisse tenacibus Vrbes,
Et Populos certis continuuisse modis?
Si non dissidijs modus est; & legibus ipsis
In legum infelix utimur exitium.
Technis res agitur; doctisque ambagibus uti;
Et iuri pedicas iniucere ingenium est.
Fecimus Astraam Sphyngem, atque oracula Regum
Iactantur rauco litigiosa foro.
Tot nodis fas obruiimus, tot nexibus, ut vix
Pellaa exsolvi demique possit ope.
Dum queror ista, oculis missum contempnor ab Axe
Hunc, quem Virgo sinu nutrit alia suo.
HIERONYMUS IURIS CONSULTVS, gloria Circi,
Ora cui ex Hybla mellea, de que Rosis.
Est hic VIR MIRUS, qui NODOS nexaque IURIS
SOLVENTS sensa, ullum non habet usque parem.
Maior Alexandro, non utitur are, sed ore,
Exerit, & vires ingeni, & arte valet.
Vnde habeam quaris? Te nomen, opusque docebunt:
Impletum in libro nominis omen habes.

A L S I G N O R
GIROLAMO DE ROSIS,
GIVRISCONSULTO NAPOLITANO

Del primo Ordine:

Per le sue Opere legali, uscite in luce dopo sua morte.

S O N E T T O D E L M E D E S I M O .

Parla Astrea:

Chi dall' Etra mi chiama? E chi del Polo
Mi costringe à lasciar stellato il Segno?
D' un Solen Laureato il pregio è solo,
Se dagli Astri alle ROSE in terra io vegno.

Tu, che à Penna erudita impenni il volo,
D'Astrea ne' fogli hai stabilito il Regno.
Se, per darti la Libra, al Ciel m' involo,
Trovo ne' tuoi volumi un Ciel più degno.

Stupisca il Mondo à novità si rara:
Mentre dell' Opre tue le leggi apprendo,
Leggi più giuste or la Giustizia impara.

Dalle Zone celesti ecco discendo,
Richiamata da te, che assai più chiara
Nelle pagine tue, che in Ciel, risplendo.

PER L'OPERA LEGALE,
INTITOLATA
SELECTARVM IURIS OBSERVATIONVM,

Composta dal eruditissimo Dottor

SIG. GIROLAMO DE ROSIS.

S O N E T T O.

Del Sig. D. Biagio Guaragna Galluppo:

DEl Ocean legal le Sirti ondose,
Girolamo varcò, Tifi togato;
E dell'Ingegno in sù l'abete alato.
Solcò l'ampie voragini spumose.

Ercol civil, le mete estreme impose
Al Mar d'Astrea, col calamo dorato:
Et Italo Giasone, il Vello aurato
Mercò di Gloria, e v'innestò le Ross:

Mentre da Athene à trasmigrare invita
L'Areopago, ove il Sebeto hà fasce,
Ai Licei lo rapisce Atropo ardita.

Nò, che ligia al Destin Virtù non nasce;
Frà suoi fogli eruditi, à miglior vita;
La Fenice di Temi, ecco rinasce.

R E V E R E N D I S S I M O S I G N O R E .

Giacomo Raillard supplicando espone à V.S. Reverendissima, come desidera dare alle Stampe un' Opera legale intitolata *Selectarum Iuris Observationum*, composta dal quondam Dottor Geronimo de Rosis; supplica per tanto V.S. Reverendissima commettere la visione di quella à persona intendente, che piacerà à V.S. Reverendissima, e l'haverà à gratia ut Deus.

Dom. Canonicus Celano videat, & referat in scriptis, bac die 21. Augusti 1687.

SEBASTIANVS PERISIVS VIC. GEN.

I L L V S T R I S S I M E D O M I N E .

Perlegi librum iussu Dominationi tuæ Illustrissimæ, cuius titulus *Selectarum Iuris Observationum* Auctore V. I. D. Hieronymo de Rosis, & in eo nihil inveni, quod nostræ Fidei, vel bonis moribus obstat, idèò imprimi posse reor, si ita Dominationi tuæ videntur. Neap. die 10. Novembris 1687.

Dominationis tuæ Illustrissimæ.

*Humilissimus, & Addicissimus Servus
Carolus Celanus.*

Imprimatur bac die 24. Septembris 1688.

SEBASTIANVS PERISIVS VIC. GEN.

E C C E L L E N T I S S I M O S I G N O R E .

Giacomo Raillard supplicando espone à V. E. come desidera dare alle Stampe un' Opera legale intitolata *Selectarum Iuris Observationum*, composta dal quondam Dottor Geronimo de Rosis; Supplica per tanto V. E. commettere la visione di quella à persona intendente, che piacerà à V.E. acciò possa ottenere il Regio Imprimatur, e l'haverà à gratia ut Deus.

V.I.D.D. Bartolomeus de Angelis videat, & in scriptis referas.

CARRILLO REG. SORIA REG. MIROBALLVS REG.
IACCA REG. PROVENZALIS REG.

E X C E L L E N T I S S I M E D O M I N E .

Legale opus, cuius inscriptio est, *Selectarum Iuris Observationum* quondam V. I. D. Hieronymi de Rosis, placito E.V. diligenter perlegi; & quidem nec minimum, quod Regalis Iurisdictionis occurret fastigis, in eo investigandum valui; Vnde Typis mandari, ut Authoris tantus labor omnibus eluceat, nisi E. V. aliter videbitur, censeo. Neapoli die 7. Mensis Ianuarij 1688.

Excellentiae Vestrae.

*Humill. Servus
Don Bartholomæus de Angelis.*

Imprimatur, verum in publicatione servetur Regia Pragmatica.

CARRILLO REG. SORIA REG. MOLES REG.
MIROBALLVS REG. IACCA REG.

CA-

CAPITUM ELENCHUS

Alphabetico Ordine dispositus.

A.

D E

Bolitione crimium, sive Inducto latè intelligendo, ad interpretationem Generalis Inducti in Anno 1648. concessi Fidelissima Civitati, & Regno Neapolis. cap. 79. fol. 279.

Actione alteri per alterum regulariter non quærenda, ad text. in i. stipulatio ista 38. §. alteri, ff. de verborum oblig. cap. 22. f. 60.

Actuaris in subdium obligatis pro fiduciis solitus non idoneis ab eis receptis, ad text. in i. t. §. si magistratis, f. de Magistratibus convenient. cap. 56. fol. 104.

Adiutorio à vasallis Domino prastante Regni Neapolitanii Constitutionem, que incipit: Quamplurim sub iste de Adiutorio à Vasallis prastante, cap. 71. fol. 247.

Adiutoriis iuxta formam à lute præscriptam conservendis, ad explicationem L. Maniana, C. de Adiutoriis privatiss. cap. 70. f. 244.

Alienationis prohibitione absque causa facta in simplex conlubium, nudumque præceptum regulariter resolvendo, ad text. in i. filii familiis 137. §. Div. ff. de legatis. cap. 37. f. 246.

Alimentis, & litis expensis a cœli pauperi subvenienti strandi, ex text. in i. sinistria 27. §. de inofficio, ff. de inofficio testamenti. cap. 57. f. 207.

Annuo redditum, &c. Censu, cum solemnitatibus à Pontificio Iure præscriptis constituendo, iuxta Bulles Pij V. & Papa Niccolai, super hoc editis. cap. 11. f. 30.

Antephato propter dotem regulariter debendo, ad text. in Authenica Des data, C. de Denationibus ante nuptias. cap. 14. f. 40.

Appellatio à sententia iurispensum effectum, regulariter producere, ex Rubrica Digestorum: Nil novari appellatio pendente. cap. 93. f. 313.

Allercuratione proditoribus, & antephato uxori concessis in bonis viis ad inopiam vergentis, ad text. in i. si constante 25. ff. scilicet matrimonio. cap. 58. f. 211.

B.

Belli luce, & quæ rebus, & personis in bello capit, cui acquirantur, ad text. in i. 5. & 6. ff. de acquirendo rerum dominio. cap. 61. f. 217.

C.

Civilitate per domicilium paternum à filio, etiam alibi nato, acquirenda, ad text. in i. ff.

lles 3. C. de municipib; & originarijs, lib. 10. cap. 55. f. 201.

Clerico herede laici cujum Ecclesiastico Iudice, regulariter conveniendo, ad intellectum text. in. f. 51, qui Roma 34. ff. de inasisti. cap. 53. fol. 192.

Compensatione a diversis instrumenti exequitionem oposita, ad text. in i. 2. C. de compensationibus. cap. 74. f. 261.

Conditione impossibili in ultima voluntate adicata, pro non scripta habenda, ex text. in i. 2. L. 2. ff. de condicione. cap. 28. f. 219.

Contradicü resolutione ex nullitatibus, vel refutacionis remedio, ad text. in i. & elegantia 7. ff. de dilecta. cap. 25. f. 68.

Creditori arbitrio refrenando, ut regulatum sit, atque discretum, ex text. in i. creditor 60. §. L. 2. ff. mandati. cap. 68. f. 236.

D.

D epositio principalium in iudicio facienda ad Rubricam ff. de Interrogatorij actionibus. cap. 63. f. 223.

Dilatione Motatoria per Principem, aut creditores concessa debitori, ad text. in i. quatuor 2. C. de precibus Imperatorij offrandis, & in L. 2. C. qui bonis cedere possunt. cap. 65. f. 219.

Dilatione probatoria, ad text. in i. 1. C. de dilationibus. cap. 64. f. 226.

Dominio abique traditio regulariter non acquitendo, ad text. in i. traditionibus 20. C. de partibus. cap. 23. f. 62.

Donatione causa mortis in plerisque contractui, in alijs vero ultime voluntati comparanda, per text. in i. inter mortis causa 38. ff. de mortis causa donationibus. cap. 8. f. 23.

Donatione ex uno pro tunc sequita morte, per donatarii obitum ante donantem caducata, ex text. in i. quod de pariter 27. ff. de rebus dubijs. cap. 9. f. 25.

Dotalis rei alienatione, vel obligatione veritate, ad text. in i. Lunica, §. & cunctis, C. de rei uxoria alienatione. cap. 15. f. 42.

Dote à testatore taxata pro temporum mutatione augenda, &c. quod interrogatus verisimiliter respondisset, ex i. vin in i. T. 2. 25. §. Lucius ff. de liberis, & posthumis. cap. 39. f. 233.

Dote non constituta regulariter non debenda, ad text. in i. L. 2. C. de Denationibus ante nuptias. cap. 18. f. 49.

E.

E-

E.

ECclēsia rebus absque iusta causa, & legitima solemnitate non alienandis, ad text. in cap. 1. de rebus Ecclesiæ quæ alienandis, in 6. cap. 97. fol. 33¹.

Educatione pupilli penes matrem committenda, iuxta text. in l. 1. C. ubi pupillus educari debet. cap. 73. l. 158.

F.

FAlii criminis, & quomodo in eos sit procedendum, ad notata in l. damn. 23. C. ad legem Cornelium de Fulvio, cap. 76. l. 270.

Feodi absque alieno alienari revocatione, ex Regi Neap. Constitutione Incipiente Constitutionem Dicitur memoria, sub tit. de revocatione feodi, cap. 13. l. 37.

Feudorum dispositione in masculos, foeminae remotione coecilia, quomodo sit interpretanda, ad ornatum Regie Pragmaticæ ultime, sub tit. de feodi Neapolitani Regni, cap. 12. l. 33.

Fideicommissarii boois regulariter ooo alienandis, ad text. in l. 3. 5. si quis curia nostra, C. communia de Legatis, cap. 46. l. 171.

Fideicommissio in dubio non præsumendo, ad text. in Leobaredi 41. 5. cum filio, ff. de vulgaris substitutione, cap. 41. l. 158.

Filiis in conditione politis in testameotaria dispositio, quod regulariter vocati non censeantur, per text. in Lex fæde 17. 5. si quis curia nost. ad S.C. Trebelli, cap. 44. fol. 164.

Filio ex patris factio minime pregravando, ad regulam, l. 5. qui in suo 33. 5. legi, C. de inofficio testamento, cap. 78. l. 275.

Fructibus maritatis, & non exaditis in vita hæreditis gravatis, ad fideicommissarium spectatoribus, ad text. in l. postulant. 44. 5. sed in binius mediis, & l. dedulca 58. 5. qui post, ff. ad S.C. Trebelli, cap. 45. fol. 166.

H.

Herede instituto io re certa, 20, & quando teneatur ad hæreditiorum onerum satisfactionem? ad text. in l. quiescit 13. C. de hæred. instituend. cap. 47. fol. 173.

Hærede prolegatio eius foro, aut alibi conveniendo, ad text. in l. quod legatur. 38. ff. de iudicij, cap. 42. l. 155.

Hærede propter inventarij beneficium ab hæreditario in omniodis eximendo, ad text. in l. fin. 4. & si præsumtum, C. de Iure deliberandi, cap. 26. fol. 72.

Hæredine inventarij beneficio ad hæreditario sum onerum solutionem, etiam de proprio, & ultra vires hæreditatis cogendo, ad text. l. si se heris 10. & l. fin. 5. eis prefatam, C. de Iure deliberandi, cap. 27. l. 81.

Hæredis nomios, quoscumque, etiam extraneos hædetes comprehendenie, ex text. in I. sciam. 70. ff. de verb. significacione, cap. 48. fol. 175.

Hæreditate vendita, eiusque oneribus, ad illius emptorem spectantibus, ad text. in l. 2. C. de hæreditate, vel actione vendita, cap. 4. l. 12.

Hostiles exceptione Militibus competente, ad ornatum Constitutionis Regni, quæ incipit: Hostiles exceptionem in Rub. de exceptione hostilis proponenda, cap. 62. fol. 220:

I.

Impensis in meliorando item possessam etrogatis, & quando debeant cum fructibus perceptis compensatio ad text. in l. 1. ff. de Compensatione, cap. 75. l. 264.

Istrumenti liquidatione ob exceptiones altiorum indaginem requirentes minime teradanda, iuxta formam Ritus M. C. V. Neapolis 166. cap. 10. l. 97.

Lotterelle absque mors, & sorte recepta regulariter non debendis, ad text. in l. moram 32. ff. de usuris, & in l. 4. l. depositi, cap. 29. l. 93.

Interest iotelle, sive fructibus fructuum regulariter non debendis, ad text. in l. n. n. 5. quæ propter C. de usuris, cap. 8. l. 284.

Iudicis iurisdictione per prorogationem augendas, ad text. in l. sciam. 18. ff. de Iurisditione iuris iudicium, cap. 52. l. 189.

Iure accrescendi in coherence, etiam iovito locum habente, ad interpretationem text. in l. unica. 5. his ita definitis, C. de caducis rebendis, cap. 49. fol. 178.

Iure offrendi, possessori, aut posteriōti creditori con. petenti, ex text. in l. 6. fundus 16. 5. in vindicatione ff. de pigmentibus, & in l. 1. C. qui potentes in pigmento habeantur, cap. 80. l. 282.

L.

Legatis, alijsque dispositionibus ad pias causas facili, corumque privilegijs, ad text. in cap. relatum 1. de testamentis, cap. 41. l. 147.

Legatis pīs incertis ad beneficium Reverendæ Fabricæ Sancti Petri de Vebe applicandis, ad facultates eidem Fabricæ coecellas. cap. 40. fol. 137.

Libro mercatoris pro scribente fidem, alijs admissiculis acceditibus, faciente, ad text. in Litteratura 5. C. de probacionibus, cap. 67. l. 33.

Locatoris hypotheca super bonis in vestitis, & illarum in predio locatio, ad text. in l. 2. ff. in quibus casis pigmenti, vel hypotheca tacite contrahitur, cap. 7. l. 20.

M.

MAlcoliatione filiabus foemini cuocella in successione parentum, ex Neapolitana Con*ju*ne-

*fuerit dñe incipit. Si meriatur, in lit. de successione
bus ab inventore. cap. 84. f. 92.*

*Maliere nulliter pro alio intercedente, sed fide-
lubente, ad text. in l. 1. & test. titulus, ff. C. & Cad.
S.C. *Velleianum*. cap. 20. f. 54.*

*Muliere secundò nubentem, eiulque ponit, ad text.
in l. *Jamina* 3. C. de secundis nuptijs. cap. 82. fol.
187.*

*Mutuo absque accessione aliqua ultra fortem con-
trahendo, ad text. in cap. *Confusio* 10. de usuris,
in *Pragm. t. de Contradicibus*. cap. 6. f. 16.*

N.

Nomine debitoris, & actionibus cessis, aut
venditis, cuius periculo, & commodo ce-
dant, ad ornatum, l. f. nomen 4. ff. de bare. vel
alio vendita, & l. f. *Annullatio* 23. C. manda-
ti. cap. 3. f. 9.

*Nullitate opposita exequationem suspendente,
ex text. in l. 4. f. 5. *condemnatum*, ff. de re indicata.
cap. 93. fol. 317.*

P.

Pactis Nuptialibus, sive Dotalibus, pro sponso,
vel spousa abierte inhibitis, quatenus sincab
eis postea nubentibus servanda, ad intellectum
text. in *Lunica* 5. accedas, C. de rei uxoria actione.
cap. 17. f. 46.

*Pacto futurae successionis, an, & qualiter impro-
bet, ad text. in *Lit. et. 19.* & in l. f. 1. C. de Pa-
tris. cap. 19. f. 50.*

*Paragio fillibus debito, quia per masculos exclu-
duntur, ad formam *Confessionis Regni Nea-
polis*, qui incipit: *In aliisque, sub it. de filijs
Comitum, & Baronum*, cap. 83. f. 89.*

*Paternis, & Salibus Principis spectatoribus, ad text.
in l. 1. C. de fundis, & Salibus rei Duminica lib.
1. cap. 83. f. 94.*

*Patre, & Liberis, seu Descendentibus, insimul vo-
catis successivo, non coniunctivo, suc-
cedere debentibus, & per fideicommissum, non
vulgaris substitutionem, ad text. in l. *comitum* 33.
f. in fideicommissis ff. de legatis 2. cap. 50. f. 581.*

*Patria potestate circa iudicium filii nomine agi-
tandum, ad text. in l. 1. C. de bonis materialis. cap.
86. fol. 196.*

*Pecunia tempore à pluribus excusa te, praesertim in
confessione testamentorum, ad text. in l. *enjus*
8. C. de testamentis. cap. 16. f. 124.*

*Pia causa, eiulque privilegij, & quod in dubio sic
pro ea iudicandum, ad text. in l. *sunt personae* 43.
ff. de Religiosis, & sumptibus funerum. cap. 31.
fol. 108.*

*Pluralitate, vel identitate rerum presumenda, vel
probanda, ad text. in l. in testamento quidum 27.
ff. de Conditionibus, & demonstratis. cap.
87. fol. 298.*

*Prescriptione, eiulque effectibus, ad text. in l. *scit
3. & l. f. quis emptio* 8. C. de prescriptiis.*

*triginta, vel quadraginta annorum. cap. 89. fol.
303.*

*Pretio regulariter loco rei non succedente, neque
re in loco pretij, vel rei, ex cuius pretio fuit
empta, ad text. in l. f. & rem, & pretium 25 ff.
de petitione hereditatis cap. 33. f. 813.*

*Privilegio tacitè hypothecæ pro dote concessio,
etiam in locis Tutece Imperio subiectis, hoc
tempore servando, ex dispensatione L. unica, 5. &
ut plenius, C. de rei uxoria actione. cap. 16. f. 44.
Prodigalitate moderanda, ad text. in L 1. ff. de Cu-
ratoribus furioso, & prodigo dandis. cap. 31.
fol. 102.*

*Promissione facti alieni nullam regulariter obli-
gationem producente, ad text. in l. stipulatio ista
38 ff. de verborum obligacionibus. cap. 21. f. 58.*

*Promissione vendendi non eadem, ac venditione
iudicanda, ad text. in l. f. fiduciis 53. ff. 50. ff. de
legatis 1. cap. 1. f. 1.*

*Proximioribus vocatis in medietate bonorum an-
tiquorum testifiis decedentis, per *Neapolitanum*
Censuendinem incipientem: Si aliquis moriens
sub titulo de successoribus ex testamento. cap. 88.
fol. 300.*

R.

Reductione ad arbitrium boni viri, atque
nullitaribus adverbiis laudum proponendis,
renunciatione, iuramento, & pena in com-
promissione adiectis non obstantibus, ad text. in l.
f. *libertus* 30. ff. de Operis liberteram. cap. 54.
fol. 196.

*Rescriptis, quibus fuit diversis iudicibus causa
delegata, quod iporum prævalere debet, ad
notata in l. f. quis posteaquam 7. ff. de Iudicij.
cap. 5. fol. 186.*

*Restituzione in integrum minori competente,
adversus inconfutabilem hæreditatem, ad
text. in l. 1. C. *Anib. omnes*, C. f. minor ab her-
editate se abstinenter. cap. 28. f. 90.*

*Retrovenditione ex pacto secuta, rei venditæ hy-
pothesas resolvente, ad text. in l. *voluntate* 10.
ff. quibus mediis pignus, vel hypotheca solvitur.
cap. 5. fol. 13.*

S.

Scriptura regulariter ad substantiam actus no
regulista per text. in l. *pactum* 17. C. de paciis.
cap. 66. f. 2; 2.

*Sententia cum eo lata, cuius principaliter inte-
rest, an, & quando alijs non ciratis prædicet
iuxta text. in l. *Papimannus* 8. ff. *ex causa* ff. de
inefficijs testamento. cap. 90. f. 308.*

*Sententia, mortuo principalite, cum procuratore,
cum quo fuit lis contestata, concipienda in-
damnum hæredum, ad text. in l. nulla dubitatio
23. C. de procuratoribus. cap. 91. fol. 310.*

*Sequestrio in principio litis non faciendo, ad
text. in l. *unica*, C. de prohibita sequestratione pe-
cu-*

censia. cap. 59. fol. 213.
Sigillo publico, sive authentico, & privato, ad
text. in cap. 2. de fida instrumentorum. cap. 100.
fol. 337.

Simulatione, quam veritati cedere disponit in.
*Rab. C. plus valere, quod agitur, quoniam quod fuisse
late concipitur.* cap. 77. fol. 273.

Socijs, eorumque locis, atque damnis ad locum
communicandi, ad *text. in L. si non fuerint* 29.
& *L. si quis societatem* 75. *ff. pro Socio.* cap. 24.
fol. 65.

Solutione à debitore pluribus ex causa obligato
facta, quam in causam cedete debat, ad *text. in
L. t. ff. & C. de solutionibus.* cap. 94. fol. 32 t.

Solitioe debitil, falso procuratori, vel modato-
rio facta, quod non liberat solventem, ad *text. in
L. falsus procurator* 19. *C. de furtis.* cap. 96. fol. 329.

Solutione ex chirographo pro eo debitorem exi-
stente presumenda, per *text. in L. folio* 84.5. qui
talibus ff. de furtis. cap. 95. fol. 326.

Spoliato aote omnia tellitoendo, ex *text. in L. si
quis ad se fundat* 7. *C. ad L. Julianam de vi publica.*
cap. 60. fol. 115.

T.

Testameoto lo scriptia, ad differentiam oun-
cupativi, an, & quando ex edonegetur im-
missio, ad *text. in L. hac consulfissima* 21. *C. de te-
stamentis.* cap. 34. fol. 116.

Testameoto nuncupativo, quod per solos testes
probatus, quando perfectum esse dicatur, ut ex
eo concedatur immisso ad intellectum *text. in
L. hac consulfissima* 21.5. per nuncupatorem, *C. de te-
stamentis.* cap. 35. fol. 120.

Transfacionem impugnante, ante omnia ad ac-
ceptuoum restituicionem cogendo, ad *text. in L.
si diversa* 24. & *L. ubi pallium* 40. *C. de Trans-
ficienibus.* cap. 10. fol. 27.

Tutore, cuiusque hereditibus ad computorum reddi-
tionem cogendis, iuxta *L. ff. de tutela,* &
rationibus diligendis. cap. 72. fol. 252.

V.

Vatiatioe ab una te, actione, aut via ad aliis,
ad *text. in L. cum, qui certiorum* 138. *ff. de furtis
verborum obligacionibus.* cap. 69. fol. 141.

Venditione ad corpus, vel ad measure modum,
concepta, ad *text. in L. si venditor* 39. *ff. de alio-
nibus empti,* & in *L. quis fundum* 40.5. qui agrum,
ff. de contrabenda emptoris. cap. 2. fol. 6.

Venditione subasta rei stabili, cum appetio
facienda, ad *text. in L. si querit* 16. *C. de rescinden-
da venditione.* cap. 98. fol. 333.

Universitatis bonis non alienandis, aut obligando
pro pecunia recepta, que in eius utilitatem
verba non sit, ad *text. in L. Civitas* 27. *ff. de certum
petatur.* cap. 99. fol. 335.

F I N I S.

SELECTARVM IVRIS OBSERVATIONVM.

AD CONTRACTVS, VLTIMAS VOLVNTATES,

Et Iudicia pertinentium, cum Decisionib⁹ Supremorum
Tribunalium Regni Neapolis.

A U C T O R E

HIERONYMO DE ROSIS

I.C. ET ADVOCATO NEAPOLITANO.

P A R S P R I M A

Circa Contractus, & Vltimas Voluntas.

P R Ä F A T I O

Ancipites diū versati sumus inter ambigvos animi sensus, an edenda forent, quæ nobis fuerunt in Forensibus quibusdam Controversijs observatae diffudente ingenij tenuitate, cuius imbecilles partus metu non videbantur publicam aspicere lucem; ad editionēm verò hotante Baldi monito in Preludio libri Fendorum, ubi: *Teneri, inquit, scientiarum Professores, ea, que sana mente conceperint, ad inflar seminis, in lucem parere.* Inter quas, dissidentes ad invicem sententias, medium tandem viam amplecti libuit, ut nec omnia in tenebris delitescere, nec omnia in publicum prodire sineremus, ab ejusdem Baldi dicto incitati, afferentis in Proæmio Decretalium n. 3, quod quemadmodum triste est diviti sine hærede decadere, ita misertimum esse dicatur habenti à Deo gratiam intellectus, nihil scriptum posteris suis, scilicet, studiosis relinquere, in quo possini hæredes intellectus aliquatenus consolari; unde evenit, ut plerisque prætermis, & ad faniotis deliberationis tempus reservatis, Selectiores alias Observationes, Typis deponendas traduceremus, cùndē Titulum Opere inserentes: SELE-
CTARVM IVRIS OBSERVATIONVM: in quibus, si aliquid boni continebitur, Deo Optimo Maximo scientiarum omnium Authori, & Largitoru tribuendum; si verò quid inutile in eis deprehendi congerit, tanquam humanæ fragilitatis argumentum humaniter excipiant, humanissimi Iuris studiosi, quibus interim pro Republicæ litterariorum ornamento, Nestoreos deprecamus annos.

A R E

- 1 Vendire aliud est, quād promittore vendere.
- 2 Vendere promittens, solvendo interesse libera-
tur.
- 3 Etiam si iuramentum intervenerit, n. 3.
- 4 Promissio facienda pro falso habetur ad evitan-
dum cirenum.
- Intellige in promissione solvendi pecuniam, in
qua pecunia ipsa, falso in preinteresse debetur,
n. n. 3.
- Et nisi cirenum omniō inutiliō foret, ut n. 6.
- 5 Affensus directi Domini requiri in promissio-
ne vendendi bona feudalia.
- 6 Affensus directi Domini non requiri in re-
datione invicem fendi, qua posse fisi sit.
Sed in contrarium est communis opinio, n. 10.
Et 12.
- Ratio assignatur, n. 14.
- 7 Affidit de contradictione notatur, & n. 1.
- 8 Fendi alienatio, & commutatio, etiam in me-
lior, requiri affensem directi Domini.
- 9 Affensus, directi Domini, debet vendisavis ex-
pensi obtinere.
- 10 Iusti fendi absque affensem Domini direc-
ti alienatio in alienantibz domino remaneat.
- 11 Mora purgari non posse, quando in partis ef-
ficaciter deterre.
- 12 Evictione imminente non tenetur empor solva-
re premium, etiam oblitera fidei insufflare, si noto-
rium, & evidens sit in evincitur.
- 13 Procuratoris gesta contra formam mandatis sunt
nullas.
- 14 Mandatum primum revocatum censetur ex se-
cundo in quo moderatur, vel additur primo.
- 15 Mandatum primum ad liberū vendendum ex-
mandato secundo ad vendendum, cum pacto de
retrovendenda, censetur revocatum.
- 16 Procurator ad negotia revocatus, nulliter con-
trahit sub nomine principalis.
- Intellige ubi saltem ipse fuerit de revocatione
certioramus, ut ibi.
- Secundū intellige, nō sicut ad negotia trallā-
da cum certa persona constitutus, qua tunc ef-
fice notificanda, ut n. 27. & 29.
- Tertio intellige, nō sicut constitutus ad man-
dandum in certa loco ex gerendam, in quo effec-
tus per generale proclama notificanda revocato.
n. 28.
- Quarto limita repellit solutionis, quam legiti-
mè recipiat a debitor ignorantie revocationem.
n. 30. & 32.
- 23 Contrahens cum alio tanquam procuratore, do-
bere esse curiosas, & inquirere, an mandatum
suerit revocatum,
Prospicere enim debuit, hoc evenire posse, ut
n. 24.
- Et contra falsum procuratorem tunc agere po-
terit, n. 25.
- Principali verò non imputatur, quod mandati
revocationem suuero, & incerto contrahenti

nō denunciaverit, ut n. 26.

Sicut est responsum debiterum salvem, quos
seruos habet, n. 33.

32 Procurator falsus dicunt, qui sicut, & non est, si
tanquam procuratorem se gerat.

34 Contrahens cum alio, debet eis conditionem
investigare.

35 Voluntat falso, & verbis declaratur.

36 Seicatu principalis praesumit dare gravi, &
notabili falso per Procuratorem.

Præsens accedit lapsu temporis, infra quod
potius ad eum notitiam pertinet, ut n. 37.

38 Dies interpellas pro bonitate, ubi fastus contra-
Eu specificè advenia.

39 Ratificatio post tempus convenientium secuta non
prodib.

Neque in prædictum turis tertij retrotrahi-
tur, n. 40.

41 Sententia definita ab eodem Indice revocari
non potest.

Seclusus in interlocutoria, qualicet quoad partes
transactis in rem indicatam, non tamē, quoad
Indicem, n. 42.

Vnde potest index etiam in calculo ferenda sen-
tentia interlocutoria revocare, n. 43.

Quoniam ab ea non sacri appellatur; sed inq.
diffinitiva, n. 44.

45 Decreti Sacri Regij Consilij Neapolitani refer-
untur.

46 D. Franciscus Squius Regius Consiliarius lan-
datur.

C A P V T P R I M V M .

De Promissione vendendi non eadem, ac
venditione iudicanda, ad text. in l. s. fi-
dei suff. § 3. § finali, ff. de legatis
primo.

- 1 Romissionem de vendendo
réditionē nō effe, sed aliquid
effē vēdere, aliud promit-
tere vendere, probatur in
l. s. fidei suff. § 3. § finali, ff. de
leg. 1. & notat Glosaul. Ti-
tus, ff. 2. pignorat, ad ihu-
sus, & post Bart. in l. s. pign. ff. ad l. faleid. Ca-
p. in decr. 1. § 5. n. 6. Menochian conf. 9. 47. n. 10.
Et seq. l. b. 10. Reg. Alarieian. in l. b. 1. dispu. fidei suff. §
dispu. 40. n. 1. Reg. Capuc. l'aro conf. 29. n. 39:
l. b. 1. ubi optimè sic probat, & hoc eo magis
procedere, si de re tendali agitur, docet Reg. de
Ponte in conf. 8. 5. & 8. 6. l. b. 1. & generaliter in
qualibet materia locum obtinere declarat Gal-
lerat. de renunciat. l. b. 1. cap. 7. n. 5. & 6. ita ut
2 promitiens vendere, quamvis habeat tradendū
facultatem, non tenetur priusē tradere; sed
tanquam ad factum obligatos, præstante iu-
tiei libet, ut plenē post alios probauerint,
ac receperint illam else DD. sententiam al-
li.

Selectarum Iuris Observationum P. I.

3

- sumuntur *Bartsat*, in casu. 100. n. 7. *Bartsat* in decif. *Bononiens*. 111. n. 1. & 5. quo refert, & sequitur *Cofiliari*. *Marcianus*, à quo fuerat venditio, de qua agebatur, procuratorio nomine. III. *Principis Scille*, D. *Ioanne Russo* promisso, in cons. 44. n. 7. & 8. vol. 1. ubi ampliat etiam, 3. 6. in promissione de vendendo ioterceleris iumentum, ex *Imala*, & aliis, & praesertim ex *Relando* a *Vale* in casu. 69. n. 23. lib. 3. qui communem esse testatur, oritur enim solùm ex promissione vendendi actio personalis ad interessum, non autem ius aliquod, sucedentio ex ea transfertur, ut docet *D. Reg. de Paue* in tratt. de *partiale Præreg*. tit. 6. §. 1. n. 34. & in casu. 85. n. 8. lib. 1.
4. Quod autem dictor ad evitandum circuitum, simplicem faciendi promissione pro factio haberi, ex notatis in *Lex empio*, 1. ff. de *act. empio*, de quo per *Ier. Andri* ad *addit. ad Speculae*, in *Rubr. de obligatiens*. & *salutio*nib. procedit in obligatione solvendi pecuniam, in qua si diceretur, non teneri debitorum præcisè ad datum; sed ad iotercelle; adhuc eamdem pecuniam, 5. tatione iotercelle solveta tenetur; quod non sit in promissione reodeodi, propterea in ea locu non habere, ultra relationem, commoneo opinionem DD. esse, ac secundum eam pluries sullen in *Senatu Pedemontano* iudicatum affirmat *Thefa*ur. in decif. 23. n. 5. Itē locu habet, nūl cito 6. coitus omnino inutilis dici non posset, quo ea scietiam promissio de vendendo, haberion, potest pro vinditione, ut ex *Cardinali* in *Clementi*. *Auditor* in 14. quafi. de referente probat *Tiragno*. in tratt. de *utrequare reale*, lib. 1. cum hodie omni rei feudalitatem, live jurium celso, 13. quae realis sit, aut in rem scripta, requirat assensum, etiam quod commutatio sit rei, vel perfonalitatem in melius, & in augmentum, ex *Cofiliari*. *prædicta*. *Cofiliari* in *Dive memoria*, in illis verbis: *Minuendis*, aut *commutandis*, ut ex *amerar. Anna*, & alii, docet *Reg. de Tappia* in decif. 12. *Sar. Conf.* n. 14. exinde oritur, quod effusio iuris laeodi ad feendum, quod est feudum, tametsi sit in beneficium possessoris, omnino requirit assensum: quia non tam feudi, vel domini 14. nij: quam possessoris tespice agumentum, cum etiam à feudi possessione divisa, ius iuendi feudale remaneat; sed potius Domini detrimetum continet, quod contra eius voluntatem hic de persona ad personam feudalitatis iuris commutatio, ut considerat idem *Cofiliari* in *d. Conf.* n. 15. *abregh*, & cū Dominis reditiori, sicut cum pacto de retrovendendo, assensum praeficit, ita offensio videtur, vt iperaret venditorem, eiusq; heredes iserio futuros esse aliquando valetosive animadverterit *Rosenthal*. in *d. concil. 34. n. 15. in addit. lit. Q.* imo *Donuni* præjudicium veritas, si remittens pactum de retrovendendo, filios, ad alios legitimos succellentes non haberet, quia potuisse illo medio tempore feudi Regi spectari, ut per *Camer*, in *Iur. Cr. lit. F.*
45. Erat autem alios, vedoris expensis, & ab eo impetrando, ut ex *text. int. S. C. de Iur. emphys*, post *Parid*, docuerunt de *Pante* in *conf. 5. m. 90. Capibl. in tratt. de Barenib. tom. 2. cap. 22. n. 16. eqq.* non obste oeo, los luendi prædictum 16. in bonis *Principis* permanet, neque nequam abiebitur ab illius patrimonio, ut ex *Cravat. Tirag. & alii*, adducit *Anna* in *casu. 4. n. 75. & seqq. lib. 1.* & potinde ad instantiam præfati Regii *Cofiliarii* *Marcelli Marciani*, tanquam ereditoris *Principis* *Scille*, sicut hoc ius luendi venale expeditum in contradictorio judicio, cum eadem *Principis* debitrice, & ad extin- 8. dum eandem ipsi Duei Actori personae nominatae per offensentem remansit, quāvis postea venditio non habuisse effectum, propter sati-

A 2 fa-

factionem deinde subsecutam, quantitatis debita eidem Regio Consiliario creditorum.

17 Postea vero non poterat terra purgari, quia jus partis efficeretur detersus, iuxta ea, quae post Annam in sing. 349. latè ducunt Reg. Capyc. Laur. decij. 30. u. 15. & 22. Conf. Rocca in resp. 93. lib. 1. Dom. Consiliari. Petri in Riu M.C. 133. & 173. tunc propter temporis diversitatem, ab anno 1619. tum proper status motuacionem; nedium enim fuit novissime commissa graduatio creditorum Illustris Principissae Scilla, & pravissimum, quod procedatur ad renditionem omnium bonorum ipsius; Verum etiam super Terra Petri Paula, super qua iuslaendi competebat, fuit illis de Laurentio, tanquam creditoribus ejusdem Illustris Principissae Scilla præstitia absentia de anno 1637. & fuerunt emanatae bannae pro illius venditione liberè, & abique alio pacto de retrovendendo facienda, oblarionibus etiam pro illius venditione receperit, de anno 1641. ut stante evictione prædicta, neque emptor ulli modo engi portueller ad emptiois promissis observantiam, neque teneretur pretium silvere, aut compensare, etiam oblati fiduciisne de restituendo in causa evictionis, cum evidens, & notarium sit jus evictientis, ut per Jafim La Divo Pio & post num. 2. ff. de sent. & re judic. & alios per Mancilis tract. de viliq. 85. n. 5.3.

Quibus etiam accedebat ptestatis defecus in præmissione vendendi nomine Illustris principalis facta, per D. Marecius Marciatum, ejus procuratorem, qui postea fuit ad Regii Consiliarii munus promotus, crenim de mandato non constabat, siue potestet aliqua vendendi ius lucidi predictum nominis principialis; quinomodo constabat de contrario mandato, venditionem Terræ prædictæ faciendo, cum pacto de retrovendendo, vigore instrumenti præcurationis lib. die quinta Novembri 1619. manu Nutriti Petri Marrapadi Civitatis Regii, & consequenter ex promissione facta contraria mandati forma, & contra voluntatem principialis, nihil fulle validè gestum ex notitia in L. procurator, e.o.c. de procurat. & in l. diligenter 5. ff. mandati, cum concordia.

Et licet novissime producetur potestas eidem procuratori concepta vendendi quacumque Terras cum pacto de retrovendendo, vel hinc in mandato Neapolitano crucefijo sub die 17. Julii 1619. nihilominus venditione facta fuit cum pacto de retrovendendo, vigore alterius mandati specialis de genere Novembri stipulari, ut diximus, per quod secundum mandatum etiam in eadem persona factum, cum aliquo quæ tamē additione, sive moderatione, reficitur a primo recessum, illudque revocatum ex iuri dispositione, ut per Glos. u. 5. ff. quis ex procuratore 5. Julianus, ver. 1. procurat. & nos ff. de procurat. quam ibi fruuntur Bald. in sing. in ver. ultime queret. Paulus de Castro.

3. in ver. ultime nota, allegant text. in L. qui mutuam. 56. 5. non id est mandati idemque probab. Mascalci. in tract. de probat. se. 2. cœclus. 1. o. 6. num. 21. & sequentibus, M. mch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 36. num. 25. & post alios ab eis allegatos affirmat Revitus in Rubrica prag. de procurat. num. 45. & in terminis secundi mandati ad vendendum cum pacto de retrovendendo considerat Annam abegit. 27. num. to. lib. 1. quibus addendus est Thesau. Et demonst. Senatus decisioem, in contrarium factam, egre ferens in dos. tu. y. 5.

Cujus quidem prioris mandati tacita, vel expresa revocatione cum ius ad emporis antitiam devenisset (ipse anima vigore secundi mandati eum procuratore contraxerat) non erat aideon notificanda, qui aliunde eam non ignorabat, ultra quod ubi præmatur generalis ad negotia, non tamen in certi locis, vel cum certa persona peragenda, revocatur, sufficit eum de revocatione certiorare, ut alius etiam cum eo contrahentibus revocatione præjudicet, ut colligitur à contraria sensu in L. si mandatum. 23 t. 5. ff. mandati debet enim curiosus esse, qui cogitat, & inquireat, an mandatum fuerit revocatum, nec nedat notata int. 3. 5. sed si sic accedit. 24 p. si de in rem ver. se præcipito debuit, hinc evenire posse juxta tradita in L. quis donum 9. 6. 1 ff. loc. Et Liner stipularem 83. 5. Sacram 25 ff. de verb. oblig. unde agat contra ipsum falsum procuratorem, ut in L. procuratori false 14. ff. de condic. causa data, & in L. procuratori 6. ff. de condic. debet, neque tunc est principali impunitum tandem, si non denunciaverit alii revocationem, quia nescit cui, argum. L. fiduci. 56. 5. fin. ver. Sed & finib. ff. de svil. vbi vero ad gerendum negotia cum certa persona suillet constitutus, tunc est iphi notificanda nonnecessaria revocatione, neque enim divinarum portent, illam suilem subficiunt, ut in L. fiduci. 29. 5. t. ff. mandat. ita cum incerta est persona certus autem locus, in quo est procuratio administrativa, requiritur revocationis notificatio per generalę proclama, ut ad omnium illius loci notitiam possit verisimilitate pervenire, ut in L. fiduci. 5. ff. pupillar. t. 5. t. ff. de inf. ita dilinguuntur in procuratore ad negenti. Bart. in L. v. n. 8. & 9. C. de satiandate, ubi etiam hoc fieriat Bald. n. 3. late Sagittanus de Nigris in addit. ad Bald. in L. fiduci. 6. in fine ff. mand. Abb. Panorm. in cap. ex parte Decani n. 12. derescript. ubi Felic. n. 2. 3. ver. Euifia. addit. ad Alex. & ex commun. DD. traditione sequitur Cancer lib. 2. var. resol. cap. t. 4. n. 168. & seq. Sepe in decisi. Aragonia 81. n. 14. quem sequitur D. Revis. in Rubr. Pragm. de Procuratib. n. 48.

30 Quamvis aliud sit respectu debitoris, qui reddit in vito, generali procuratori ad contrahendendum cum certa persona, & in loco ineerto enolitato, etiam revocata, cum tamen revocationem debitor ignoravit, ut in L. qui summis mem.

•Selectarum Iuris Observationum P. L.

sem 34.5. si *Titium* f. de *falsio*, & ootat *glossa*
in d. cap. ex parte *Dicasi*, in verbis. *Procura-*
tor, de *roscript*. ubi quid falsus etiam *procuras-*
tor dicitur, qui sicut, & von est, si tanquam
procuratore se gerat, & nihilominus libertas
solventem, ubi pro Dominis ignocet, non
tamēn Dominum obligata, alios refert *Graeca* in
decisi. *Stilus* 79. n. 20. idquā sicut se diū libe-
rationis favore constitutum, verēdū etiā, quia
Dominus scieus se certos habete debitores, pos-
terat illis revocationem decouisci, ut per
Bald. in d. *Laws*. n. 3. in f. C. de *satisfactando*, cùm
etiā quia solutionem debitorum procuratori
facere tenetur invitus, unde non est, quod de-
bitori imputari possit; io creditore rurē con-
34. trahente aliud est, quia cùm alio cocontrahit,
eius conditionem investigare debet, ut in *Legi*
enam alio 20. f. de *reg. In.* & ita distinguunt *Sa-*
goranus de *Nigris ad Bald.* in d. l. *frimandafem*
in f.

Colligitur etiam de poposita facti species, & cōtaria principalis voluntas, quæ factio, & verbis declaratur, ut in l. *Pauli reponsis* 5. ff. rem rata habet, cum concord. per *Maseard.* in trall. de probat. encycl. 1. 421. n. 2. 4. ¶ 34. 16. 2. nonquād animatam habuit reūtioiem iuris iuendi promissum, de qua tan- 36 quād de gravi, & notabilis facto presumitac- 37 fuisse à procuratore certiorata, presertim ac- cedente lapsu tempocis, infra quod potuit ad eos notitiae pervenire, ex notariis cap. (in illorum) 32. de sent. excommunicatis probat. *Roman.* in *canf.* 48. 1. n. 3. quemadmodum fuit eadem, principalis à procuratore certiorata, de con- tractu venditiois annuum ducatorum 700. eius nomine facta, in beneficium q. Joannis Michaelis Mandatoritij, patrio iphus Dacia, pro ducatis decemmilli, & ause ratam habuic publico mediante instrumento, elapsis jām- quatoor mensibus, iofra quoq; venditio feudi fuit liberte, & absque loendi jure promissa; ut in partem pretij per *Principillam* conseqe- odi, retioeri potiusē docati decemmilli, de pro- eis predicti anni dīcti 700. & nihilominus 38 statore illa temporis determinatione, iofra quod erat venditio facieoda, non requireba- culz alia emporis petitor, sive admōnitor, ut ex *Dic.* in l. *fin.* n. 47. C. de editi *Dvivi Adriani tellendo,* in *canf.* t. 96. in *finis.* ¶ 452. n. 9. *Mensach.* in *trall.* de arbitriar. *Judic.* cap. 498. n. 6. &c. alijs affirmat, *Craft.* in *trall.* de except. except. 32. 39 n. 14. neque poterat post tempus promissū ra- tificatio subsequi, taoquād inefficax. *I. bonar.* 2. 24. ff. rem rata habet, ut ex *Dic.* in l. *tempor qui non prohibet ff. de reg.* *Rs.* docet *Barr.* in *Dec.* 40 *Bonar.* 68. n. 23. ubi etiam, quod ratificatio in præjudicium iuris tertii non retrotrahitur, in quo conservantur. *Oraefas in dec. Pedemont.* 1. 10. 2. 26. 1. 2. 3. *Theolog. de iuris.*

Neque opposita rei judicatae exceptio oblitus ex decreto S. C. resultant, quo fuit prae-

Item, quod ad Actum recognoscatur albaranum super
promissia venditioe et consuetudinum quimvis enim
41 definitiva sententia, postquam fuit a iudice
prolatas, non possit amplius ab eo revocari,
tanquam functus jam fuerit officio suo, et l.
42 Index pollynam 55, ff. de re iudicis interlocutoria
vero, tametsi quod pacte transactum la-
cet in tem iudicatarum, ut pcc cap. Cum cogens
60. de appell. & alia tradit. Urbill. ad Affili.
decis. 42, n. 3. quem sequitur D. Rosit. in pragm.
1. de appellat. n. 8. & post illos, quos referat, am-
pliebat D. Altisimo in tract. de nullitate. tom. t.
1. subr. 3. quaf. 1. num. 5. potest nihilominus
per iudicem quoadcumque revocari, & quo-
ad eum ouinquam transitio iudicaturum, siue
docent Scaccia de appell. quaf. 19. remed. t.
enclus. 6. num. 20. & quaf. 12. num. 95. & de
judic. lib. 1. cap. 9. num. 105. Marches de com-
mis. appell. abimerloc. cap. 1. 5. t. 1. n. 7. Salgad.
de Regia protell. par. 1. cap. 5. n. 7. M. Señatell. in
prax. S.C. part. 1. gl. 5. Demundatur, n. 36. aliquique
coosulli, quodcum placuisse confirmat D. Altis-
imus cit. quaf. 1. n. 14. & ex L. quod iussit 1. qff. de
re iudic. etiam probant Barz. Alex. & DD.,
quos referat, & lequitur Albaranta in suo specie
auree, pars 6. in verbo. Et demum ferunt sen-
43 tentia. 9. ubi in specie, quod iudex qui tulic
unam iniustam interlocutoriam, putat non
admittendo, quod admittente deberet; vel est
contra, potest etiam in calculo legerende sen-
tentia definitiva de illa habere rationem, chro-
nica ipsius revocationem, emendando, quod
male fecerat, & quod iudex in appellatione
potest revocare interlocutoriam, solum quia non
44 sibi appellatum, quando fuit sibi appellatum
a definitiva, idque etiam ex dispositione
1. generaliter 12. §. In iuramento, C. de reb. credidit. &
Jur. jar. communitate receperunt eis collator
Andr. de Ifeter. in G. cedulas, in f. de statu. & con-
fessu. in nob. fender. licet et alias magnum fuisse
de hoc contentiose alterat inter iuramentum. &
Hofsiensem, quod novissimum eriam telet Taf-
son. in suis Observ. Jurisdict. super prag. de an-
tefacto, vers. 3. n. 111. terp. Huius dominij; sic etiam
intra decem dies posse per iudicem ex-
equi interlocutoriam, adoravit Spec. in s. de
appell. §. restas video, in s. 5. rice igitur in di-
finitiva processus tacita interlocutoriae revo-
cacio, quod recognoscit nem ordinatam, nul-
la habita de illa ratione.

45. Fuit propterea decretu S. R. C. provisum,
sub die 28. Iulii 1643. celerente Flauellico
46 Savio Regio Consiliario, viso confipico, qui
potest fuisse unius ex Aulis eiusdem S. R. C.
Prefectos, quod Illust. Pocicipilla Scilla fol-
vat tercita ann. ducat 700. nulla habita ratio-
ne de pretensi venditione, ex promissione ven-
dendi refutante; à quo decreto, pendente
verbo faciendo loco reclamacionis, patentes ad
concordiam devoerunt. Actuariorum Borel-
li.

- 1 Venditio ad corpus contra illa conseruit, qua incipit a corporis expressione.
Ad mensuram vero, qua incipit ab ea, n. 2.
- Quid animi si post corpus, & mensuram conseruit exprimantur variant D.D. n. 3.
- Propterea ius in eius erit ad soni illarum recuperare, num. 4.
- 5 Venditio ad corpus arguitur ex unitate pretii.
- Quicquidmodum ad mensuram, ex pretio divisione, in singulas mensuras partes, n. 15.
- Item ex dictione in circa mensura adiuncta ad corpus venditio judicatur, n. 6.
- Licet alius finitur Caprylicus in dictione parum plus, vel minus, n. 7.
- Verba etiam quantacunque sit venditionem ad corpus inducunt, n. 9.
- Item si re tradita emptori fuerit, & ab eo ante mensuram posse, ad corpus venditio facta intelligitur, n. 3.
- 8 Dictio ita circa ad modicam quantitatem Judicis arbitrio referitur.
- 10 Decisio quovisdam S. R. C. Neap. in hoc articulo adducta est, & n. 1.7.
- 11 D. Ioannes Baptista Apicella Regius Consiliarius S. R. C. Neap. commendatur.
- Pro isti etiam D. Fabio Ieius filius Index perpetuus M. C. V. & postea Regius quoque Consiliarius, n. 22.
- 14 Venditio ad mensuram conditionaliter contrahenda dicitur.
- 16 Venditio an ad corpus, vel ad mensuram contra illa fuerit ex pressi quantitate dignoscitur. Et ex magnitudine pretii ad corpus facta judicabitur, n. 17.
- 18 Venditio quid comprehendat ex pretio magnitudine probatur.
- 16 Venditores in dubio presumunt pro iusto pretio.
- 20 Venditione ad corpus contra illa, quantitas, mensura enunciata et excedens est emptoris.
- Sicne est converso quantitas deficiens, emptoris datum est, n. 25.
- Licet alii contrarium sentiant relati, n. 30.
- Eorumque pravales opinio in enunciatione ab emptore, non a venditore facta, n. 28.
- 21 Venditione ad mensuram contra illa quantitas excedens, est venditori restituenda.
- Deficiens vero est emptori restituenda, n. 24.
- 23 Mensura loci, atque temporis contractus, est in venditione attendenda secundum aliquos.
- Sed verius inspicendum est locum rei situm, et que consuetudinem habetur, ex receptori sententia, n. 23.
- 26 Emptor, & venditor, non debent ad imparia dividari.
- 29 Dolus, & culpa nemini debet participari.
- 31 Vendita re ad corpus, & causa, vel accidentaliter deficiente dominum est emptori.
- 32 Vendita rei argumentum, vel diminutio pertinet ad emptorem.

Ubi si precepsit, vel deterioraretur, etiam ante traditionem, emptor nihilominus ad pretium teneatur, n. 35.

Dummodo nulla venditoris culpa, vel mera in iraditione intercesserit, n. 36.

Vel & si fuerit in mora, res fuisset eodem modo possit emptorem perire, vel diminuenda, ut num. 37.

Quia emptor non fuisset illam medio tempore vendidimus, n. 38.

33 Venditio ex re, & pretio, atque oportens perficitur.

34 Venditio ante traditionem, imperfecta dicitur, quoad executionem; non respectu periculi, & obligationis.

35 Venditio re in pondere, numero, vel mensurae consistens, periculum, & communum ante traditionem spectat ad venditorem.

Nisi tantum specios, vel certum corporis venditur, n. 40.

41 Venditari valore aucto, aut diminuto, ante traditionem, emptor, neque plus, neque minus pretii conveniens solvit.

Etiam in rebus, pondere, numero, vel mensurae consistentibus, n. 42.

C A P V T II.

De venditione ad corpus, vel ad mensuram modum concepta, ad text. in l. si venditor 39. ff. de actionib. empti, & in l. qui fundum 40. S. qui agrum, ff. de contrab. empti.

Venditionis contractum ad corpus, vel ad mensuram, suisse celebratum, pelas ipsa corporis, aut mensurae expressio, regulariter ostendunt: etenim si à corpore, mentis conceptus incipit explicari, cum scilicet perdidit ipsum, sive, alia res venditioni supposita certis finibus designatur; quamvis postea eorum quantitas, seu mensura exprimatur, venditionem ad corpus suisse contractam fore diligimus; nec illa mensura enunciatio post certam corporis expressionem, aliquid operatur, nonquam apposita loco demonstratio, que non obligat, neque deposito, ex notatis in l. Quida testamento, 99. ff. delegat. & in l. Falsa demonstratio 33. ff. de condit. & demonstrat. Ad mensuram vero censetos venditio contenta, quando à mensura recipit contractus expressio: ut si dicatur, tot iugata terra vendi, in tali loco existet: nam tunc est conversio de contractibus, licet amplioribus, postea demonstratio, nulla habetur ratio, & ita post alios declarant. Sicut. iuu. in conf. 4. num. 7. & 6. lib. 2. afflitt. in decis. 68. num. 3. Ca-

Selectarum Iuris Observationum P. I.

7

Cappc. in decisi. 14. n. 1. Covar. in lib. prall. quaff. cap. 30. num. 2. & extencionibus luculentē elucidat D. Nicolaus Vincenius Scoppa in observat. ad decisi. Cratian. obser. 19.

Com tamē re venditare eiusque mensura ex-
3 prellis, confinia demū subiiciuntur, non modi-
ca fuit inter Doctores controversia, an
ad corpus venditio facta intelligatur & ut cum
Abb. Panor. in cap. Petras. num. 9. insine de-
donat. tenet præter alios Jacobus de Franch. in
nib. fendi. in sit. Si de investitura studi. si quis
de manō. num. 5. Ant. Fab. in suo Cod. sub tit. de
contrab. empt. definit. 3. vel ad mensuram, ut com
Paulo Caffr. in L. 2. circa fin. C. de peric. & comm.
rei vendit. & alii affirmat Surd. in dec. Manc.
64. num. 5. unde tutius esse ad conjecturas, &
4 facti circumstantias in hoc dubio recorrere, cō-
cludit Manc. in tract. de tacit. & ambig. lib. 4.
tit. 17. n. 26.

Ei signanter ad corpus contractam intelligi
gendi venditionem, fuit in S.R.C. Neap. judica-
tum, sub die 8. Novembris anni 1632. in causa
D. Bernardini Iuvenis, (qui postea fuit brevi-
xim vita tempore unus ex iudicibus Magna
Curia Vicaria) cūm creditoribus quondam
Notarii Iuli Cesaris Guadagni, cuius rute ve-
nali sub hasta expoho apud Adarium de
Scacciatento, predictus Bernardinus emptor,
per hæc verba in oblatione contraxerat: Offe-
risc de detta mastaria di mo conto in circa jux-
ta li benti, & cōd. per quella capacita che si ritrova d.
ancorche sasse maggiore, doc. 8. 550. ex hoc enim,
5 primò resultabat, unicō pretio suffit contracta
emptionem non constituto pretio pro qual-
itet modiorum quantitate, sive mensura, &
proinde ad corpus contractam intelligi, ut post
Covarr. alioque plures rejecta Deci. Secunis
aliorumque sententia, communem esse testatur
Burfat. in conf. 441. num. 22. & 459. num. 13. vol.
4. quem sequitur alios addendo Magil. in
tract. evit. q. 10. t. num. 21. teneat voluit Vi-
viani in lib. 3. commun. opin. 1019. Secundo ac-
cedebat dictio in circa in mensura expressione
adjecta, quæ animum emptoris denotabat, eme-
re noluisse præ certa, & determinata mensura,
& sic emptionem ad corpus inferrebat, ut in
specie ex Rose Romane decisi. & aliis deducit
Magil. in d. qn. 101. num. 8. quidquid aliud de
dictione parumpin. vel minus sciat Capc. in
8 dec. 14. n. 7 & licet alio respectu dictio in circa
ad modicam quantitatem iudicis arbitrio de-
clarandam referatur, ut post Menoch. in tract.
de arbitr. Indic. lib. 2. cent. 1. cap. 46. refert Gra-
tian in tract. de dilition. cap. 92. coquè non citato
Barbosi in cod. tract. de dilition. n/frequent. cap.
154. Tertiò illa verba: o per quella capacita, che
9 si ritrova, idem importabant, ac similia verba:
quantumque est, emptionem ad corpus infer-
rebat, ex notatis per Alex. in conf. 127. in prime.
vers. & tanto magis lib. 2. & in conf. 8. num. 1. lib.
4. quem sequuntur Burfat. in conf. 441. nn. 16.

lib. 4. & Surd. in d. decisi. num. 28. Mangil. in d.
20 qn. 101. num. 13. & seqq. propterea ad corpus
intelligendum esse rite emptum, fuit in relata
facti specie iudicatum, neque valorem quanti-
tatis ex centam modiorum numero deficit
11 cis, esse diminuendum, referente D. Ioanne
Baptista Apicella Regio Consiliario, bonis mo-
ribus, & rerum experientia pīclaro, cuius vita
12 rutes imitabatur D. Fabius eius filius M. C. V.
ludex perperuus à Sacra Regia Catholica Ma-
iestate Invictissimi nostri Regis electus, & po-
stea ad idem Regii Consiliarii munus, quod ge-
nitor vivens exercuit, promotus; brevi tempo-
re, & dum hæc à nobis revideotur, iam facta
extinctus.

13 Ad corpus etiā censeti venditionem con-
tractam, Socin. inn. affirmat in relataen. 42. nn.
17. lib. 2. si res vendita fuisset ante mensurati-
onem emptori tradita, & ab eo soluto pretio,
per longum temporis intervalium retenta,
quod venditioni ad mensuram contracta re-
14 pugnat, hacenam contractum infert conditio,
nam ex mensuratio pūificandum, iuxta
1. quod sepi 35. q. in tis ff. de contrab. empt. de quo
Galter. in praxi liquidat. in strumenti p. 3. 1. partis
num. 78.

15 Contra verò ad mensuram contracta vendi-
tio intelligitur, si pretium certum fuerit pro
quolibet modo, sive lugere constitutum, ut in
1. Quis fundat 40. q. qui agrum off de contrab. empt.
& post Socin. in cens. 32. num. 1. lib. 4.
probant Ursil. & ali per eum relati in d. decisi.
Affili. 68. num. 1. & 4. ubi etiā sub num. 5.

16 quid ex quantitate pretii arguitur ad men-
17 tam, vel ad corpus venditio contracta, unde
ex magnitudine pretii venditio ad mensuram
facta intelligitur, secundum Covarr. qui allegat
gl. Bart. & alias in d. cap. 3. num. 3. vers. hac ve-
18 ro, tamen ex pretii magnitudine cognoscitur,
quid sit in venditione comprehensum? segun-
text. in l. 1. ff. de rob. dub. ut notant Anna in sing.
645. & ali per D. Reg. Capc. Laur. in decisi. S.C.
19 35. num. 8 quia res in dubio presumunt vendi-
ta in solo pretio, ut ibi num. 9. ex glos. & Bart. libi-
dem allegatis.

Differunt autem una & alia venditionis for-
20 mula, præfertim quia quantitas mensura en-
ciata numerom excedens, ad emptoris benefici-
cium credit in venditione ad corporis verò in
21 venditione ad mensuram, est venditori testi-
tuenda, ad tex. in lib. 1. venditor 39. ff. de ali. empt.
& in d. 5. qui agrum, doceat Oldrad. in cens. 197.
quem polleat DD. sequuntur communiter, ut per
Dec. in conf. 500. lib. 2. per Affili. & Surd. in re-
lati locis, Cestam in tract. de ratsata q. 35. nn. 6.
Grat. in lib. 3. discept. foron. cap. 566. num. 7. Reg. de
Pomo in deci. 32. a. n. 7. & circi mensuram, con-
22 suetudinem loci contractus, iusque temporis ei-
se inspicendam, alij relatis affirmant Carpan-
ia Comment. ad Sent. Mediol. lib. 1. cap. 171. n. 5.
& lib. 2. cap. 113. n. 2. Petra ad Capc. in dec. 14.
n. 2.

Hieronymi de Rosis

- 8
 23 s.1. Sed verius esse locum tēl hīz, eiusq; con-
 stitudinem attendendam, ex receptori DD.
 sententia ostendit *Canfilar.* *Prat.* in lib. 1. di-
 scripti forens. cap. 1. n. 13. & seqq.
- Item quanritas in mensura enunciata defi-
 24 ciente, est emptori reficienda, & venditio fuit
 ad mensuram envenita, utin d. l. si venditor, in
 l. 2. in l. 4. g. 6. modus, & in l. 6. quis eum fundit
 27. sed. sit. ff. de auct. empli, seculis autem est in vē-
 ditinne contrafacta ad corpus, in qua sicut aug-
 25 mentum emptoris cedit beneficiis, ita di-
 minutionem eius incomodo edere debet, ne
 26. emptor, & venditor ad in paria iudicentur,
 enōt̄ aut. in l. 6. vina 6. ff. de peric. & comm. rei
 vend. voluerunt p. l. B. & alii, quis referit, &
 sequitur *Gomes* in *relat.* lib. 2. varijs. *refo.* cap. 2. n. 16.
Bors in *dec.* 50. n. 6. id quidem mente omnium esse
 testantur. *Socinianus* in *predleg.* cons. 42. nn. 19.
 vol. 2. *Burs* in *conf.* 459. n. 14. v. 4. & *lecon-*
 27. dum hanc diſtinctionem habet in S.C. iudicatu
 in predicta causa creditorum qu. Notarii Iulij
 Cesarii Guadagni, non esse emptori rei iudicandā
 quantitatē ex enunciata mensura deficien-
 tem, ubi fuit emptio ad corpus facta, non ad
 mensuram.
28. Sed quādā tei quantitas, non ab emptore
 sub hasta offertur, ut in casu determinationis
 S.C. proximō relata, sed à venditore ipsi men-
 29. tienteret sue mensuram fuit expedita; non de-
 bet ei datus, & culpa patricinari, l. *Nre ex dolo*
 3. ff. de dol. & proinde premium deficiens
 30. quantitatē etiam in venditione ad corpora-
 tā diſminuendum esse, affirmaverunt *Cevatt.* in
 d. cap. 3. n. 7. verif. 1. 1. *Cappo* in *dec.* 1. 4. n. 3. *Sord.*
 in *relat.* dec. 6. 4. n. 5. & seqq. ubi *Conſil.* *Hedera-*
 na in *addit.* allegat. *Mansu.* & *Coffra* pluribus
 medijs hoc sententia adhærente, quam in fa-
 cti contingentia S.C. de anno 1632. sequuntur
 fuisse testatur, cumq; nonnullimē refert *Canfilar.*
Prat. in *relata* cap. 2. n. 47. & seqq.
31. Præterē differentia venditio ad corpora, &
 ad mensuram, quia si res ad corpus vendita
 casu fortuita, vel accidentaliter deūsiat, ut
 amplius non existat, etiam ante tradicio-
 nem, damnum est emptoris, ut in l. *I. lellas* 12.
 32. ff. de peric. & comm. rei vend. ad quem etiam
 omne rei argumentum, vel diminutio pertinet
 ex l. 1. quod 7. ff. sed. sit. de peric. & comm. rei
 nōd. & in l. 6. n. 1. *anexo*, *Inſtit. de empt.* & *vandit.*
33. etenim venditionis contractus, reses patre-
 venditoris, pretiis ex parte emptoris, & utriusq;
 contentia reficiunt, l. 1. ff. de contrah. empti. &
 quod dicitur ante traditionem, imperfecta esse
 34. venditionem, respectu executionis contractus,
 Incum habet, non respectu periculi, & obliga-
 tionis, que irrecuperabilitate contrahit, ut in l.
 1. & 2. C. quando licet ab empione discedere, &
 notat *Bald.* in l. 1. n. 4. C. de peric. & comm. rei
 vend. quem nonnūtē sequuntur D. *Scappa* in *cit. obser-*
vera. ad *decif.* *Gratian.* 1. 91. n. 4. & seqq. vnde te

35. perempsa, vel dexteritata, ad premium emptor
 tenetur, scilicet libit a tradita non fuerit, ex l. *fin.*
 C. *red.* ut encommunem esse DD. sententia pre-
 ficitur *Gomes* in *relat.* cap. 2. n. 35. verif. Si res non
 sit tradita, ubi rationem assignat, quia eadem in-
 emptoris potestate, sit agere ad rem, & illam
 consequi, atque post traditionem ad cum per-
 tineat rei venditio periculum, tamen modis ante-
 traditinnem, cum nulla venditinis culpa in-
 tercellit, ex *Bald.* in *Rub.* C. de peric. & comm. rei
 36. vend. neque morsa venditoris in tradenda no-
 cet, cum eudem modis res nullis penes empo-
 37. rem peritura, aut diminuenda, ex taxt. *notab.* in
Lisom ff. verberatur 2. n. 5. ff. de rei vendit. nisi
 38. empsat nullis medio tempore vendituras, ut
 inquit in l. *Cna ras* 49. ff. de legat. t.

Non idem est si venditio suant ad mensuram
 39. encontra, vel etiam si ad pondus, vel ad num-
 erum; unde dicitur in *tebus*, quae pondere, &
 numero, vel mensura constat, periculum, huic
 empsato ante traditinnem, siue mensuratin-
 nem contingens, esse venditoris, iuxta l. quod sa-
 pe 35. 5. in *ipsi* de contrah. empti. de quin *Mangil.*
 in *trad.* de empli. q. 1. 03. n. 7. *Fabio* in *codin.* tit. de
 peric. & comm. rei vend. deſtit. t. *Vifonte* in *can-*
clis. in *verbis* *Vendita* falla bonorum, nūl tan-
 quam species, vel certum copus rei ipse ven-
 dantur, scilicet vinum, oleum, frumentum, & similia,
 quae in tali dolin, vase, vel in lino existunt,
 nulla quantitate expressa: tunc enim periculum
 spectat ad emptorem, quasi videantur in specie,
 facta venditina, non in genere, ex l. 1. verif. Sed si
 non sunt, ff. de peric. & comm. rei vend. ut docet
Gomes in *loci* *relat.* verif. Si vero tales res, & tra-
 ditur pariter *Vifonti* ad *Affili*, ad *Affili* in *decif.* 399 quem
 sequitur D. *Scappa* ad *decif.* *Gratian.* obser. 1. 91.
 num. t. 3.

Respectu vero diminutionis, vel augmenti
 4. valoris rei, ante traditionem contingens, idē
 est quod in specie, vel in genere facta venditio
 sit rei, in mensura, pondere, vel numero con-
 41. stitut, quia neq; plus, neq; minus pretiū ob-
 veniēt emptor salvit, quoniam adhuc traditio, &
 mensuratio, siue numeratio, & ponderatio non
 fuit nec subequit, ut in puncto declarat *Pam.*
Caffren. qui dicit huc esse menti tendentia in
 l. *fin.* C. de auct. empti, cumq; refert, & sequitur
Affili in *decif.* 2. 80. n. 5.

REVERUM SUMMA.

2. Debitor cesseris, cedenti relli solvit, antequam
 unum ex tribus in l. 3. C. de novat. notariis,
 interveniatis, quoniam cessionem non ignorat.
 Intellige in cessione ad nullitatem cedentis, non
 antea in cessione ad summodum cessionatis, ne
 nam. 8.
3. Nomini periculum contra quod fuerunt man-
 data alliones, ad cedentem speditat, qui tenetur
 illud exigibile præstat.

Etiam

Selectarum Iuris Observationum P. I.

9

- Si eam si cessionarius à debitoro cesso literas em-
bii habuisse alteri directas presolatione , ut
num. 7.
- 3 Decisa nevissima S.R.C.Nep. referunt.
- 4 D. Alphonius de Vargas Regius Coofiliarios
inudauit.
- 5 Ceden alliones contra nemem debitoris, solvisse
non dicitur.
- 6 Cessio actionum, etenim liberat cedentem , qua-
renam cessionarie creditum consequi potest à
debitoro cesso.
- 9 Nomen debitoris ad eodemodum , & utilitatem
cessionarii, cessum, non dicitur promissum exigi-
bile sed verum tantummodo, & esse actum obli-
guum.
- Amplius etiam in venditione , sū in solutum
dñe annui redditus ab illo cessionis locum
habere, n. 2.
- Secundū etiam si vendor promisso ceterum
defendere, & indemnum servare, n. 3.
- Fulit primū si alii suū inter partes conven-
tione, n. 10.
- Secundū si nomen premittatur verum, & bonum,
num. 14.
- De eius limitacionis veritate remisso, n. 16.
- 11 Debitor delegans obligavit se suū, quam-
vis non sit verè debitor delegans.
- Sed postea repetit quantitates solutae à delegan-
te, n. ibi.
- 15 Verba debent aliquid operari.
- 17 Assignationis verbum, dationem in solutum im-
perant.
- 18 Alio iudicium non deduilla cedi potest.
Non autem iudicium deduilla, & sic litigies, n.
n. 36.
- Sed quandoque validē alienatur, n. 19.
- 20 Cessio res litigie non vultur iudicium.
- 21 Cessio in potestores fieri non potest.
- 22 Cessionarius incertorum alienum , non nisi
quoniam latet, pro cessione obtinenda celiatam,
consequitur.
- Quod amplius, ut ex parvitate pretii, cesso si-
mulata presumatur, n. 24.
- Secundū amplius, quoniam aliis sic pre parte
vendata, & pre parte denuo, n. 25.
- Tertius quoniam solus donationis titulus sit ap-
positus , & clam aliquid nemine pretiū detur,
num. 26.
- Quartū, ut cedens prepter fraudem, actione pri-
metur, n. 27.
- Primo enim cessante, pre reliqua agit, num. 28.
- Limitatur in cassus exceptis in l. pte diversas
C. maodiatis, n. 23.
- In quibus cessat calumnia , & simulationis pre-
sumptio , n. 30.
- Unde non procedit in cessione facta ex causa
transfaldionis, n. 31.
- Secundū limitatur in cessione ex iusta causa fa-
cta, n. 29.
- Tertiū in hereditatis cessione, n. 32.
- Cedens hereditatem perdidit, n. 34.

Quare in cessione, acceptiorē facta, ratione pra-
cedentis contractus, n. 3.

Quintū in omnibus dubitatibus, scilicet in iudicie
non deduillis, n. 35.

Sed veritas est, indubitate esse adientes , de qui-
bus certe censunt, n. 37.

Ut si res debitum faciatur, n. 40.

Ad differentium Iuris interterti, in controversiam
indicialem deducendi, n. 38.

Quia Rens illud inficiunt, n. 39.

C A P V T III.

De Nominis debitoris, & actionibus cessis,
aut videntis, cuius periculo, & comodo ce-
dant, ad ornatum l. si nomen 4. ff. de ba-
reditate, vel actione vendita , &
l. ab Anastasio 23. G. mandati.

Omen debitoris, quod à
credite alteri cedisse ,
quando cedens promis-
sum exigibile, & cedentis,
vel cellooatris periculo ce-
dat , quadruplici inspe-
ctione , sem esse conclu-
decodam , affirmat Reg. Ro-
bit. in fine solemni conf. 5. lib. 1. Sed videtur ad
duo tantum priocipia universa hanc tracta-
tionem reduci posse, quod si cesso ad comodum
cedentis fieret, quia solidū cedentrum, aut mā-
datentur actiones contra nomen debitoris, lo-
cum habebet dispositio l. 3. l. de novatione. ut co-
deos adhuc possit quoniam etiam debitum à oo-
mine cesso recipere, non oblaote cessione, oīsi
2 cellooatris item fuit com eo consuetans,
cessionem deouciaverit , vel partem pretii re-
cepit, & nihil omis ad omne periculum
nominis celli teneatur, illudque nedum verum,
sed exigible præstare debeat , secundum ter-
minos quartæ conclusionis à Revis. relatæ sub
num. 6. & 25. ut etiam post alias ad oīsi
Gratian. in dec. 1. 3. Rota March. sub num. 44. O
in lib. 1. discept. forens. cap. 64. num. 29. & seqq.
Cancer. lib. 2. variar. re. cap. 6. num. 105. aliique
plutes à doctissimo D. Alphonso de Olea addo-
cti in tral. de cesso. & nō tit. 7. qu. 3. à nū. 19.
atque à Censil. Sénib. in resol. forens. 7. num. 26. O
96. num. 4. cens. 1. O in resol. 190. num. 7. ent. 2.
3 quod etiam fuit à nobis obteatum in S. R. C.
pro Io. Jacobo Megha contra Virgilium Theo-
tinum, qui post preecepta ad procura edam fa-
tisfactioem quoaditatis consequendae à debi-
toribus cessis, fuit ad illius solutioinem coodé-
natus sub die 14. Februario anni 1632. testecte
D. Alphonso de Vargas Regio Coofiliatio, oo-
bilitate, & morum louvitate insigoi , qui po-
stea fuit Dux Cagnani creatus, & unius ex Aulis
S.C. praefectus . Acta suot peoēs Actorium de
Seacciavento, postea Lavianom, cuius decisio-

nisi meminit novissimè *Glossam in obseruatiō ad decis. Reg. Capit. Latr. obseru. 147. n. 2. lib. 2.*

- 5 Ratio autem est, quia per celiōem actionem non dicunt debitos solvile, ut per glossam *I. Leg. vir. 5. legataff. de liberat. deg. quinimā celsionarius procurator constitutus intelligitur ad exigendum quantitatem debitam, eamque sibi in satisfactionem credidit solvendam: non 6 tamē ex hoc videtur celsionem acceptata, nū quātanū solutionem, consequi poterit à debito cesso, ut post *Decansens. 99. n. 4. lib. 1. refert Sard. in conf. 22. n. 11.* & in conf. 145. n. 6. vol. t.*
- 7 Idque locum habet, quamvis celsionem à nomine debito celiōem liberas cambiis alteri directas habuerit pro solutione; ex hoc enim, neque cedens liberatur nisi cum effectu solutionis subsequatur; vel tuerit à celsionario per publicum quietationis instrumentum liberantur iurata terminos dicas. *Affl. 353.* de qua latè *Conf. Pachelam tract de parr. pereit. p. 1. cap. 8. nn. 71. Reg. Capit. Latr. in decis. 20. n. 5. & 9.*

Aīi verò ad comodum, & utilitatem celsiorum celiōem heret, qualis est illa, quæ ex venditionis, donationis, aut in solutum datioem titulo procedit; vel per viam delegationis, praesente nomine debitoris delegato facta, cum locum non haberet dispositio *I. 3. C. de novat.* sed qualisunque sciebitur debitoris, etiam extra judicialis, & absque alio ex requisitis illius legis sufficiat, ut minimi possit debitor celsus solvere cedenti; ut per texti in *I. fin. ff. de translat.* ubi glossa in verbis ignorabat ex communī DD. opinione fundat post Bart. Alex. Iaf. & alios Urs. fil. ad *Affl. in decis. 335. n. 18.* quem sequitur *Carpianus Commentarii ad Statut. Medicis. 10. 1. cap. 447. Thesaur. in lib. 4. quāll. forens. quāll. 1. n. 1. 5. ubi hoc refert iudicatum in Senatu Nicenō & pulchritate uterque *Anastasius. 486.* hoc idem affirmant *Conſilarii. Pratus in l. 1. discept. forens. cap. 8. nn. 26. & seqq. Conſil. Cardeval in tract. de iudicio. lib. 1. n. 3. disput. 26. num. 8.* & *Reg. Aterlini. in lib. 2. canter. forens. cap. 31. num. 2. 4. & post eam D. Olea in relate tract. de celiō. & affl. n. 8. q. 3. num. 34.* Omne autem nominis 9 celiōi peculiolum ad celiōarium pertinet, neque tunc intelligitur omen promillium exigibilis sed verum ta orūmmodo, & efficaciter obligatorium aliter fuerint partes contractum, iuxta vulgatam dispositionem, *I. si nomen 4. C. de hered. vel alio vend. de quāmemorit. Prat. de Frans. in decis. 427. num. 5. Cancer. in relate cap. 6. num. 175. Reg. Galicia contro. 32. num. 9. lib. 1.* & procedunt tres priores conclusiones a *D. Ravita relata in allegato conf. nn. 3. 4.* & *5. ubi loquitur in delegatione, venditione, & in solutum donatione, in quibus cedentes tenerentur 11 cludit num. 8. & frgg. & in debito delegato subiungit, quid statim temeret ad celiōarii beneficium obligatus, & quamvis debitor verē non sit, eidem teneatur, & postea repeatat à delegato, per texti in *I. si quis delegavit. 12. can-***

1. seqq. de novat. & in I. fin. lib. 2. cum ibi notatis per Bald. C. de condit. indeb.

Hec omnia etiam in anovi redditus antea 12 constituti venditione, aut in solutum datione procedunt, ut si redditus hypothecæ pro auctoritatibus debitis distrahantur constitutio eotis, atque propterea inexigibilius celsus efficeretur, ad nihil vendeos, aut cedens teoventur, tanquam hypothecæ redditus perempti, adhuc maneat obligatio personalis pro redditu, neque propterea dicti potest, ius census evictum, ut probat *Rodrig. in tract. de ann. reddit. lib. 1. quā. 2. n. 1. q. 1. vers. Quid dicendum.*

13 Et quamvis venditor promitteret emptorem defendere, & garantire, eumque indemnem servare, occipit isto casu euenire nomen promissum idoneum, & solvendo, cum non sit de natura contractus, ad notata in *I. fin. lib. 4. ff. de usiris.* quam ad hoc etiam amplectuntur *Hartmann. Pistor. obseru. 12. 1. num. 2.* & *J. Guzman. de evit. quāll. 35. num. 62.* Cenc. de censib. quāll. 72. sub num. 23. *Mangul. de evit. quāll. 79. num. 15.* & quāll. 80. num. 14. aliquè, quis sequuntur *Conſilarii. Arian. de Meſavar. refol. lib. 1. cap. 43. num. 9.* & *D. Scoppa ad decis. Gratian. obseru. 1. 3. ex num. 69. can. frgg. qui se memorat decisum ex *I. bosaar. lib. 3. quāll. 73.* & ita respondit *Cofrenſian. conf. 1. 70. nn. 1. 2. lib. 2.* quem sequitur *Bart. 14. dec. Bonon. 110. nn. 2.* ubi tandem declarat num. 4. aliud est quando cedit 14 tum, sive nomen celsum, aut venditum, pro 15 mititur verum, & bouum, quia haec verba de 16 bento aliquid operari, de quo videtur sunt *Dee in conf. 102. lib. 1. Menoch. in conf. 778. vol. 8. Rodriguez. in d. quāll. 2. num. 1. & de novissimè Reg. de Martino in lib. 1. refol. iuris cap. 43.**

17 Sed si heret pro solutione, & satisfactione, assignatio nominis debitoris, dationem in solutum ex ea resultante, *Menoch.* post multos asserunt in *conf. 102. num. 6. lib. 3.* & in *tract. de pref. sumptibus. 2. pref. sumpt. 1. 93. num. 6.* quem refert *Rota Romana apud Cenc.* in *decis. 290. num. 3.* post tract. de cens. & novissimè sequitur *D. Conſil. Joseph de Roſa in canſular. 7. num. 3.*

Ad evitandam autem incertarum a celiōum cessiones, quibus nonnulli vexaudis animo alicuius licebant, colique titulus *C. de litig. 18. giugno. non comprehendebat;* vel quia actio non 19 fuerat in iudicium deducitayvel in casu permisso siebat alienatio, nec titulus *ff. & C. de alienat. 20. indic. mutandi causa fallit,* eos afficiebat qui dem ex celiōne, iudicium non variabatur, nec 21 denique titulus, *C. ne hec patens rībus.* ex 22 quorum numero illi non erant. *Anastasius Imperator* voluit peculiari lege fixare, ut illi 23 qui incertarum actionum cessiones ambiant, ea pena plectantur, ut non amplius sit eis habere 24 permītum, quam primum, quod vere, & realiter numerarunt, nisi quibusdam tantum eis exceptis in *I. per diversas 22. C. mandari.* ubi celiō 25 hoc ipsa ex pacitate pretii simulata prafundatur

Selectarum Iuris Observationum P. I.

11

war, & hunc esse finem prefatae Constitutionis post Salgad. in Labyrinto creditorum p.1. cap. 13. §. 2. n. 2. comprobavit D.Olea in tract. de cef. dux. & all. tit. 6. qn. 10. n. 58.

Ampliavit candem sententiam Iustitioianus Imperatoris sequenti Lab. Anatolica 23. subiecto-
dem Codicis tit. mandati, ut quamvis actio sit
23 pro parte vero dita, & pro parte donata, aut so-
26 lu donationis titulus sit appositus, tamē clam
aliquid si nomine pretii datum, ut adhuc cef-
ficio simulata presumatur, neque cessionarius
27 agat, nisi pro quo tantitate verē soluta, & cedens
propter fraudem, actione privetur: fraude enim
28 cebante, cedentes pro telio agete, videtur
esse magis receptum, ex traditis per Anton. Ga-
briel. in lib. 1. commun. conclusiōn. tit. de actionib.
genet. 5. in prime. alioque telatos ab codē D.Olea
in d.qn. 10. num. 68. & sequenti, & n. 72.

Sed ubi constat, quod cesso ooo est facta
29 animo vexandi illum, contra quem sit, sed ex
iusta causa, prefatarum legum dispositionem,
30 cessare, taoqnam celiato calumnia, & simu-
lationis præsumptio, in qua easdem disposi-
31 tio fundantur, ex glost. Bart. & aliis iuruit Ga-
briel. in loco relato num. 14. ubi propriece cello-
nem ex transpositione causia faciat valere sub-
ditum, & post Ruru. in cons. 1. 26. vol. 3. sequi-
tor Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 3. præsump.
32 129. num. 1. 6. & 18. Sanfelice. decisi. 1. 10. num. 6. lib. 2. Consil. Stagian. in lib. 1. resol. forens. cap. 8. 2. num.
1. 3. & in seq. cap. 8. 2. n. 28. cum seq.

33 Licet enim in hereditate, & sic in lute uni-
versali cesso, dispositionem predictam locum
non habere, tanquam non principiarē, action-
34 num cesso sit, sed accedit ratione pre-
cedentis contractus, ex ibidem adnotatis per Ga-
briel. num. 25. & 28. attamen hoc procedere,
35 quando vendor live cedens est in possessione
hereditatis veedita, voluit Bart. ibid. num. 26.
relatos, quem requirit Ruru. in cons. 37. num. 16.
lib. 1. alioque apud D.Oleam in praet. leg. qu. 10.
num. 59.

Verumtamen predictatum legum disposi-
35 tione in actionibus indubitate procedere,
scilicet in iudicio non deductis, quia in actio-
36 nibus dubitatis, id est in iudicium deductis
locum habet titulus de litigiosis, obseruat
Anton. Gabriel post glost. & aliis ibidem num. 49.
& plures adducit Reg. de Ponte in cons. 4. num.
4. lib. a. & post cum Syph. in relato cap. 8. 2. n. 17.
37 sed melius alij intelligunt, indubitate esse
actiones, de quibus recte constat instrumento,
sententia, debitoris confessione, & similibus, ad
38 differentiam iuris incerti, quod discussum, &
quilibetum non est, sed necessarij est in co-
trovesham iudicialem deducendum, quia reus
39 debitur inficiatur, hoc videtur sentire Anton.
Gabriel ubi supra num. 53. ubi declarat, quod
etiam si actio sit in iudicium deducta, & reos
non inficietur, sed in eo debitum fatetur, lo-
40 cum ooo habeat predictatum legum disposi-

tio ex Angelia in d.l. per diversas, num. 1. seqq.
Salgad. in Labyrinto creditorum parte 1. cap.
13. §. 2. n. 35. Olea in relata qu. 10. num. 55. & seqq.
& probat optimè Fabre, & Hieronymo Gab-
riele Sanfelice. in relata decisi. 1. 10. num. 4. & ibi
in dilucidatione pulchre etiam sonuit D. Mac-
ei qui num. 3. cavendum esse ait à cit. Confilar.
Stabano ubi sive & cum Sanfelice scotiendum
esse affirmat.

R E R V M S V M M A.

1. *Hereditas off successio in universum in defun-
cti.*
*Cuius nomen quedam mixtum est, corporalia, &
incorporalia comprehendent, n. 2.*
*Ista etiam omnia, sive a terra, quam passiva, in-
ter quae sive alienum continentur, n. 3.*
4. *Hereditas emoueribus vendita, aut translata
caefetur.*
*Nam de sūi natura hoc importat, nomen hæc di-
cuntur, n. 5.*
6. *Heres vendens hereditatem, adhuc remanset
aneribus, & creditoribus hereditatus quibus-
xius.*
*Sed ab empore hereditatis repedit, quod tanquam
heres solitus, n. 7.*
*Nou enim potest actiones passivas in emporeto
transfere, tanquam eius officia inherentes, n. 8.*
9. *Creditoris hereditatis, non possunt idem cessiona-
rum, aut emptorem personaliter actione conve-
nire.*
*Nisi sive indicium sponte suscepit, quo ooo pri-
marche per ratus palli exceptionem liuera-
succinctum, n. 10.*
*Dum tamen credores non ignoraverint emplo-
rit, non cessionarii sanceillent in impate-
num, n. 11.*
22. *Vendor hereditatis non tenetur de evictione,
propter onera, tanquam venient ex natura rei.*
*Maxime si sit etiam imperio illius qualitatem, &
naturam, n. 12.*
24. *Hereditas etiam sive nō in corpore. Iuris intelle-
ctuum habet.*
15. *Vendor hereditatis etiam singulis corporibus
hereditatis evictus ad aliquid non tenetur.*
26. *In scire quislibet debet, neque de suris ignora-
ria excusat.*
27. *Emens scienter remoneret aliquo obnoxiam, eman-
te ratione censeatur ius, quod vendor habet.*
28. *Hereditas venditacum onere solvendi quadam
debita hereditaria ab alii libera, vendita pra-
sumitur.*
Sed in contrarium est veritas, n. 21.
19. *Generi per speciem derogatur.*
Fallit, nō genus venit ex natura rei, n. 22.
*Secundo fallit cum species ad verbum significa-
tum aliam ordendi, vel disponendi referunt,
n. 23.*
*Tertio fallit, nō inter genus, & speciem secula-
(&) adducuntur, n. 24.*

- 20 Inclusus natus est alterius ex excluso.
Ubi non molitas eadem ratio interregue, ut n. 25.
Et ubi id, quod exclusum videtur, ex alia dispo-
sitione non includatur, ut n. 26.
- 27 Confessorius hereditatis ad funeris impensam
tenetur, non autem confessorius bonorum.

C A P V T . I V .

De Hereditate vendita, eiusque oneribus,
ad illius emptorem spectantibus, ad
text. in l. 2. C. de hereditate, vel
actione vendita.

Hereditatis nomen, tanquam
universale, quod successio-
nem denotat in universum
iuris defuncti, ex hereditatis
67 ff. de reg. iur. & in L. lib.
alii 24 ff. de verb. signif.
quodā mixtū esse corpora-
lia, & incorporea comprehendendos, dicit Bald.
in Rubr. C. de heredit. vel all. vend. & iusta om-
nia, tam activa, quam passiva, & sicut alienum
in se continet, ut per Menoch. in conf. q. 6. num.
13. & seq. lib. 5. Cancer. in lib. 2. variar. resolut. cap.
6. num. 5. iunctis aliis pluribus, quos novissime
sequitur Dom. Alderius in tract. de hereditat.
aliorum part. 1. cap. 6. num. 37. inquinans, quod ex
alienum, licet non sit in bonis, est samē in
hereditate.

Cum igitū in alium venditionis titulo, vel
4 aliter hereditates transferuntur, intelligitur, cum
omnibus oneribus suis translatas, & debet em-
ptor ex alienum solvere, ut ex l. 5. quis servum g.
5. fin. cum l. seq. ff. de legat. & ex l. fin. de na-
frim leg. declarat Bartol. in Lib. de heredit. 7. num. 6.
5. C. de patr. ubi dicit, quod hoc importat, omen-
hereditatis, de cuius natura est habere in se oner-
a, ut post Bald. in l. 1. num. 3. C. de heredit. vel
all. vend.

6. Licet autem heres quando reodidit heredi-
tatem, adhuc remaneat creditoribus, & oneri-
7. bus hereditatis obnoxius; tamē ab emptore
consequitur, & repetit, quod ex quoq̄m heres
solvit, us in l. 1. C. de legat. & in l. 2. C. de heredit.
8. vend. non enim possit actiones passivas, ciuius of-
fibus in hærente, in alium transferte, ex notatis
in l. 5. mulier 60. & ex off. ff. de inv. dat. iuocata l. 3.
9. ff. profecit, neque polunt creditores emptorem,
atque ex filiorum hereditatis personali actione
convenire; sed si sponte iudicium contra
creditores emptor suscepit, per taciti pacti ex-
ceptionem, venditor, aut cedens liberatus in-
10. selligatur, ex l. 2. C. de patr. nisi creditores em-
ptorem convenient, ignorantem non esse
solvent, ut post Salvator. Alex. & alios como-
nen etiæ testatur Mangil. in tract. de evill. qu.
51. s. 18.

Nec potest venditos hereditatis de avictione

12 teneri propter onera in hereditate existentela,
tanguam venians ex natura rei, argumento
text. int. si stipulatus q. in princip. ff. de usur. de
qualitate per Mangil. in tract. de evill. q. 21.
13 ubi etiam num. 4. & seq. hoc maximè procede-
re dicis in scientie qualitatem, & naturam rei,
quia debet sibi prospicere, ex l. si quis domum 9.
5. pess. locati, & docet post alios Sard. in ensi
14. 31. num. 27 lib. 3. sufficit enim, quod sit her-
editatis, quia etiam sine ullo corpore iuri intalle-
15. dum habet, ut ad nihilum venditor tenetur,
etiam singulis corporibus hereditatis evictis,
ut per Mangil. in qu. 5. 1. num. 6. & 25. per text. in
Lhereditas 53. ff. de petit. hered. & in l. 2. C. de
16. evill. scivit enim emptor factum, & ius scientie
debebat, ex l. leg. Sacratissima 9. C. de legib. & L
Constitutiones 52. C. de iuris, & facti ignoranti, ut
docet Ifern. in cap. Imperialis 5. Imperator Lotha-
rius num. 1. q. de probib. feudi alienat. per Federici
en. &c.

Idque magis locum habet in emptore scientie
17 te, qui emere tunc intelligit solūm ius, quod
venditor habebat, per l. qui tabernas 32. ff. decem-
trah. empl. & l. fidamus 74. in fine ff. de legat. 7.
& utrobique DD. aliquique per Sard. in decisi. 172.
u. 6 per Mangil. in d. tract. de evill. qu. 15. 1. num.
3. & 17.

Silverb. hereditatis cessio, aut venditio fuit
18 cum onero solvendi certa quadam debito her-
editaria, videtur alia onera, venditor iuste manere
debere, ex traditio per Thesaur. in lib. 1. q. q. 1. forens.
qu. 5. 3. num. 1. quod exprimens in con-
ventione certa onera, ad qua vult teneri, tacite
declarat, quod ab aliis vult esse exemplum, alle-
gat Bartol. in conf. 59. num. 2. par. 1. qui se fundat
in regula desumpta in L. quodcum 12. 5. idem re-
spicit, domo instruenda ff. de fundo instruendo, & in
19. ff. num. leg. quod generi per speciem derogatur,
20. cum etiam unius inclusio sit regulariter alterius
exclusio ex l. cum Praitor 12. ff. de indic. &
de utraque regula plenē Barbeson axium. iuris
107. & 120.

Re tamen ipsa diligentius considerata, con-
21. tra iurium veridi esse existimamus, cum enim
hereditatis cessio iura omnia passiva contine-
22. tet, ut diximus, per speciem onerum posse
expressam, generi non sicut derogatur, præserit
cum onero expresso, relata fuit ad verbū signifi-
cativū, actus cedendi, si disponendi de heredi-
23. tate ipsa, que casu regula limitatur, neq; generi,
per speciem derogatur ex eadem l. quodcum 5. si
quis fundum, ubi Bartol. num. 15. cum aliis pes
Gratian. in lib. 5. d. script. forens. cap. 922. num. 4.
24. quod magis in dubitate procedit, flante one-
rum expressione, cum copula, & quz ubi positi-
tus, inter genus, & speciem, non restringit, ne-
que limitat dispositionem, ut in puncto post
Inol. & Felin. tradit. Affili. in decisi. 106. num. 7.
aliisque à Gratiano relatis in d. cap. 922. num. 7. &
sequentia.

Et regula, quod inclusio unius sit ultius
ex-

25 *exclusio*, non procedit, ubi eadem militaria ratio in utinque, ut post *Felix*. & alios declarat. *Menech.* in *conf.* 150. *num.* 56. & in *trall.* de *prafumpt.* lib. 3. *prafumpt.* 90. *num.* 7. & idem *Theſſau.* in *d. qm.* 1. *num.* 6. *versic.* Non obſtant contraaria, & conſirmat *Barboſ.* in *relaxiom.* 120. *num.* 26 12. neque procedit, quando id, quod excludit, videtur ex alia diſpoſitione includeretur, ex *Dec.* in *l. t. in 3. leſtora num.* 84. ff. *ſcrit.* *pet.* & in *conf.* 1. *num.* 18. lib. 1. quem ſequitur idem *Menech.* in *d. conf.* 150. *num.* 59. & in *d. prafumpt.* 9. *num.* 8. cum igitur eadem ratio militet io illorum, aut aliorum onerum hæreditarioſum foliatioꝝ, & alia onera in ſimpli hæreditatis cefſione veniebat inclusa, nullum ſummi potest ex incluſionis regula efficacis argumentum.

Quibus omnibus ſolagrat *Menech.* *conf.* 27 4. 6. lib. 5. in quo de luncis impensa conſultus, ad cefſionarium hærediſum ſpectaret, qui debita omnia à defuncto facta ſolvere premitur; cum diſtinzione reſolvit inter cefſionarium hæreditatis, & bonorum, ut ille, non hic teneatur. n. 12. & seq. & n. 26.

RE R U M S U M M A.

- 2 *Reſolute iure datoris, reſolvitur ius acceptoriſ.*
- 2 *Hypotheſa ſuper re empia cuſi patto de reſtoren- dendo reſolvuntur, ſalla eius reimpione, vi- gore palli, ubi laudatur *D. Blasius Altimarus,* & *D. Franciſcus Romagnera.**
- Aliter enim totus mundus liſtibus involveneretur, n. 3, ubi laudatur *D. Regens D. Franciſcus Moles.*
- 4 *Allio revocatoria pro re, abſque fraude alienata non compeſit.*
- 5 *Solatio legitimiſſiſ fit creditori, cum quo ſuit con- trahit uetus gemitus.*
Non obſtant crediti cefſione à ſolvente ignoran- ta, n. 6.
Et quamvis et pрадomini ſalvauit, n. 7.
- Bona tamen fide, & ignorata eius qualitate, n. 8.
Ličet ſolvente ſcias rem à ſe empiam ad aliū ſpediat, n. 9.
Et contrahit à contrahente ſuerit alterius no- mine gemitus, n. 10.

- 71 *Ement etiam de pecunia alterius, ſibi rem em- plam acquirit.*
Et Domine pecunia allio tamē pro pecunia re- manet, n. 12.
Quamvis mandatum Domini pecunia praecesse- rit ad empionem faciendam, n. 13.
Sed mandatarius ſuo nomine emerit, non man- datarius, n. 14.
In eo etiam, ſi mandatarius nomine emerit, n. 15.
Pratinus tamē ipſe ſolverit, & rei empia pos- ſiſionem habuerit, n. 16.
Quia nomen alterius, intelligitur ſimilare ſcrip- tum, n. 17.
Et ſimilatio à priori probatur, cum emptor pe- cuニア numeraverit, n. 18.

Atque à posteriori, cum ei poſſeſſio tradata, fuīt *num.* 19.

Unde nudum ministerium, alter praſtitutio cen- ſetur, n. 20.

Maxime cum emens ipſe fruſtis percepit, n. 21. *Quidquid aliud sit, cum poſſeſſio finaliter tra- dita, n. 22.*

- 23 *Empio illi quarit rei empia dominium, atque poſſeſſionem, cuius nomine pecunia ſuiſſaſt.*
Si ante praeforum mandato precedente ed rem, emendam, n. 24.

Dum tamen empio mandantis nomine ſalua- fuerit, n. 25.

Et hoc alio, ut illi rei empia dominium, atque poſſeſſionem quaratur, n. 26.

Sed neque in ea alia mandanti quari, quā- diu inueniunt, contra mandatarium ad rei empia traditionem, verius effe affirmatur, n. 27.

Non enim praeditum ex eſcripotest, tertio mandatum ignoranſi, n. 28.

- 29 *Nomen debitoris cefſum non tranſiit in dominio cefſionarii.*
Niſi denunciatio debitori fiat, vel cum eo illi con- tellatur, aut partem debiti iam ipſe ſolverit cefſionarie, n. 30.

- 32 *Cefſio operatur traditionem in mero incorpo- ralibus.*
Non autem in incorporealibus, qua corporalibus inhaerent, n. 31.
Vt ſunt ſervitutes, corporibus inhaerentes, n. 32.
In quibus ad quaerendam poſſeſſionem aliis ſalda requiruntur, n. 34.

C A P V T . V.

De Retrovenditione ex pacto ſecutā, rei vendito hypothecas reſolvente, ad *text. in l. voluntate 10. ff. quibus modis pignus, vel hypotheca ſolvetur.*

- 1 *Reſolute iute datoris, ius etiam reſolvitur acceptoriſ, iſi ex duob. 6. 5. Sed, & *Marcelus ff. de in dieſe addit. cum concordantibus apud Praſid. de Fran- ch. in decif. 15. num. 5. & *Barboſ. in axiom. iur. t 35. num. 6. ac *D. Scappa ad 2 decif. Gratian. obſeruat. 66. nn. 4. hioc hypothe- ca ſuper re empia cum pacto de retrovendendo contrahit per emptorem, reſoluto eius iure, ob reimpionem vigore pacti ſecutam, pariter ex- titioꝝ remanent, atque reſolute; res enim à venditore reimpeta o priuiliuſam cauſam reinci- dit, l. voluntate 10. in fine, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolvet. & ita firmaot *D. Franch.* decif. 39. Reg. Pont. in decif. 28. num. 18. Reg. Revi. in conf. 4. num. 1. lib. 2. Card. de Luca in *trall.* de fundis, decif. 69. num. 5. & decif. 91. num. 1. ff. 6****

& in tract. ad empe. & vendit. difserit. 32. num. 16
aliisque plures, quos isolequitur Doctissimum I.C.
Dom. Blasius Altimarus, vir quidem genere,
moribus, & ingenio dicitissimus, in obseru. ad
Reg. Rovit. tom. 1. confil. 53. a num. 14. & novilli-
me post alios, quos patiter manudicit, hoc cer-
tumelle anovit eruditissimum Gotholaneolis J.
C. Dom. D. Franciscus Remagnara in aurea ad-
dition. ad Anton. Cencio super Statut. Civitatis
Engabii, lib. 2. rubr. 5. 2. num. 37. quod si aliter es-
set, totus mundus libitus involveretur, ut post
Antoniu. de Amato in lib. 1. varior. refol. cap. 7.
num. 36. considerat Reg. Capit. larr. in decisi. 16. a.
27. lib. 1.

Quare facta teſtatione per Domioos D. Mariā
Chyrios vidu q. Regij Cibularij D. Ambrosii Mo-
les, & D. Gabrielem Adol. Libo ſane dignissimi
Patrui Clarissimi hujus nostri cui J. C. Domini
D. Frāscī Moles, metuissimi Regij Cancellariā
Regentis, & Annona Præfeci; cujuſ iusteitia-
tem, prudentiam, ceteralesq; innumeris virtutes,
præter Nobilitatem latiſ in Hilſotij notam,
ſilentio perſtringimus: nam conſtas recen-
ſere, eis Oceanum velle manu ſtringere,) p-
tria celiſſone Juſtiſuſ Regie Curia ſa
Cefate Mazzaſola celiſſionaria Andreæ Maffetti,
annorum ducatorū 610. 1. 14. cum eorum ca-
pitali ducatorū 872. 1. ab eadem Regia Curia
prædicto Maffetti venditatem, cum pacto de
retrovendendo ſuper Arrendamento ſalinis
maritimorum Provinciæ Calabrie; hypothecas
omnes ſuper eis contraciſ per Maffetti, om-
nino extiſtas, atque reſolutas fuſſe diceba-
mus, ut nedum petito ſequitur ad instantiam
Francisci Bonamini eius creditoris ſuper fru-
ctibus, locum non eis contendemus; verum
etiam ſequitur eo petente ordinatum ſuper
capitali eis per S.C. revocandum, nulla habita
ratione declarationis in Bonamini beneficium
faſiz per Maffetti poſt empionem, eam fecille
de Bonamini pecunia in eiusque beneficium;
ſiquidem in iphiſ D. Maria, & D. Gabriele tec-
meitoribus à Cefate Mazzaſola, cauſam habentē
& ignotantibus empionem at Maffetti
declarata, de Bonamini pecunia, aut alia
ioker eis gela, trax aliqua conſideratione po-
teſt, que ceſſante alla contra eos adio revo-
catoria compertis, lai Prator 10.5. quod ait, & L.
ſfrandator 25.5. Si ē ſocre, ſſ. quia in fraudem er-
dit. cum ſimilibus; ſicut enim Regia Curia
ante celiſſionem, juſtuendū exercere poterat
contra Maffetti, ſive Mazzaſola ejus celiſſionariorum
poſſeſſorem annoorum introiſtum, eisque
fortem ſolvere, pro obtinenda retrovenditio-
ne, vigore pacti de retrovendendo, flante igno-
ranția celiſſionis à Maffetti faſiz in Bonamini
beneficium, nr in l. ſuſſe de traſlati. ita potue-
runt celiſſionarii tute hoc agere; nam & predoni
ex contracuo ſuo ſolvi pecuia potelli, dummo-
di bona fide hiat, & ignorata illius qualitate,
& ex Bart. in l. ſuſſe inſtituta ſi. de ſolvi. aliquique

plutibus per Confli. Theodor. in aleg. 44-nn. 14.
Inque circa medium; quinimum etiam ſi
9 Regia Curia, & confequente ipſi ejus celiſſionis
ſciuient rem ad alium ſpēlare; oihilom-
inus recte ſolverunt Cefati Mazzaſola, celiſſo-
ario Maffetti, cum quo fuit cocontractus gemitus, ne
poſt Caleſſo. & Inſ. in rel. ſuſtrana, conſumat
Surd. in decisi. 29. n. 11. & seq. ubi Confli. Hodier-
na in udit. num. 9. allegat. Annam in confli. 49.
hoc idem expreſſe abſtaſtem sub num. 44. &
seq. Surdaſ autem loquitur, etiam ſi contra-
10 etis fuerit alterius nomine gemitus, quia nihil
minus recte ſolvit contrahenti, tanquam ap-
probato ad ſolutionem recipiendam, ut ibi nn.
12. ex Iuſtione Caro. Straſca, & Cavale. quos
allegat.

Neque ex declatatione Maffetti poſt domi-
nium pediſſoruſ ſonoruſ teditum, eorumque
capitali ex emptiooe quazitū mediante pretiſ
ſolutione, & eorum deſcriptione in libro Re-
galis patrimonij, quodd empionem fecerit de-
ordine, & pecunia Bonamini, in cuius benefi-
cium poſtea eos celiſſit, inducta fuit aliqua domi-
niſſa tradita in Bonamini, ſed illi tantum
actio quazitū pro pecunia, ex diſpoſitione text.
3 in l. 1. C. quiſ alteri, vel libi, quod locum habet,
etiam ſi mandatum preceſſerit ad empionem
facieodam, ut oihilomius mandatorius ſim-
pliciter emens, & ſic omoine ſuo, ipſe domi-
nium acquisitiſſe dicatur, non autem in benefi-
cium mandatoris, ex texti. expreſſo int. res ex
mandato 59. ſi. de acquir. rer. dom. cum alijs po-
Maffard. in tract. de probni. conſel. 612. num. 5.
5 immo, & li quiſ emerit aliquam rem alterius no-
mine, pretium verò ipſe ſolverit, eique fuerit
6 paſſello tradita, dominium emptori ipſe
quazitū, & omen eius, pro quo fuſſe res empta,
7 debet intelligi ſimulare iſcripum, ut ex Bart.
Salyc. & Anglio probar. Graſian. in lib. 2. diſcept.
Iorenſcap. 207. nn. 9. & seq. ubi dicit ſimulatio-
8 nem à priori probari, cum empator pecuniam
nomeravit, & à posteriori, cum ei ttadita fuerit
9 poſſellio, & ſic illum pro quo res empta fuit, &
cuius nomen ſcripum eſt in instrumento, pte-
10 ſum nudum ministerium praefiſſile, maximē ſi
11 empator fructus perceperit. Quidquid aliud eſſet,
quando poſſellio fuſſerit alteri tradita, pro quo
12 emprio facta teperit, ex diſcione Rota Ro-
mane, quam ſequitur D. Cardinal. Manica ma-
trici. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 22. num.
13. eodem.

Vnde oō obſtāt, quz Confli. Rocens, tūc Aduo-
carus pro Bonamioo, adducit in ejus reſpoſo
14 p. 2. empionem, Bonamini nomiue, & de il-
15 lio ſuſſe pecunia ſactam, eidem acquisitam fuſſe,
tām dominii, quam poſſeſſionis respectu ex l.
16. 1.5. per prouinciam ſi. de acquir. poſſeſſ. praefiſſio-
nem ſtante preceſſenti mandato ad tem emendā
ex l. pignori 13. ſi. ſi. de ejus in cap. & l. 4.5. unde
quere ſi. de manu mif. locum enim habent, cum
25 empio mandatis nomiue facta fuit, hoc acto.
ut

RE RUM SUMMA.

- 16 ut illi, rei empta dominium, atque possessio queratur, ut in d. 5. per procuratores, & in d. 5, unde; vel procedunt respecu mādantis con-
- 27 tra mandatarium, ut cogere eum possit man-
dati iudicio ad reiempta traditionem, ut in.
- 28 d. L. pignori, s. fin. non autem locum habent in
præiudicium tertii, qui mandatum ignorant, eum mādantario contraxit, & mādantis no-
minal non expresso, ut post Barb. in L. L. qn in ab-
ea 5. si, qui ad finem s. de acquiri pugna, aliosque
plures declarat Barbosa in l. poli doto, n. 24,
ff. soluto matrim. sequuntur Mafaeard. in tract. de
prob. conclus. 129. num. 23. Gratiā, in relatio
cap. 207. num. 4. ita etiam loquuntur Imola, ab-
que a Rocca allegati.
- Quia autem subiicit, stante declaracione,
emporio, rem empari Bonamini spectare, at-
que cessione ab eo facta in Bonamini benefici-
ciūm cum clausula constituti, & precari, do-
minum suile in eum traslatum, tanquam in
in corporalibus, ceteris traditionis vicem obni-
neat, neque refragantur, tunc quia de nominis
29 debitoris cessione agitur, cuius dominium
apud cedentes remaneat, nec traslatum inelli-
gitur in cessionarium, nisi unum de tribus in-
30 l. 1. s. de nov. adnotatis, interveniret, que
sunt denuntiatione debitori celsoditis con-
testatio; vel partis debiti receptio, & ita in spe-
cie ex d. 3. & l. pen. de bared. vel alt. vend. ac
l. 5. spanſalibus, 59. in fine ff. de luso dat. docuit
Jacob de Arena in tract. de ciff. Iur. & allian. po-
sito in tract. mercatorum divers. Rubr. 2. in fine. tū
etiam, quia hic agitur de resiliēt incorporali,
que tam corporali adharet, de aquis scili-
cēt introitibus à Regia Curia. Super Attenda-
mento particulari debitū, & in particuliari li-
bro Attendenti predicti describendis; cum
31 antem agitur de incorporalibus tebus, corpo-
ralibus inherentibus, cetero non operatur tra-
32 ditionem, sic in merē incorporalibus sita do-
cet Bald. in L. tradit. 11. num. 15. C. de paſſis,
33 quā exemplificat in servitutibus, que corpori-
34 bus insunt, in quibus actione facta requiri ad
possessionem querendam, dicit ex l. non est mi-
num 16. 5. secundum ff. de pignorat. sicut sequitur
Alex. in conf. 128. num. 8. lib. 6. & post eos Tira-
quell. in tract. de maroq. retrall. in tit. de retrall.
conf. angustis. 5. 6. gl. 1. x. 9.
- Pro hac parte scripti etiam in hac causa
Confidit. Proclus, quo tempore Adevocationis
moneri fungebatur, ut postea vidi in 3. eius
libro discept. foron. cap. 39. in cuius calce exitum
causa non vidisse dicit, sicut nec temporibus
nostris causam ipsam, exitum aliquem habuisse
scimus, licet eam iam ante concordatam
referat Conf. Rocca in relatio responso 19. par. 2.
cum capitalis restituere in Bonamini benefi-
ciūm. Processus est in Banco de Licto.
- 1 Ius Pontificium in materia animatum saltem
concernente est attendendum.
- 2 Ujuram committit, qui mutuat, & plusquam
debet expellat.
Etiam si non principaliter, sed per indirectum,
aliquid ultra fortem accepit, n. 4.
Ut si occasione mutui rem aliquam venderet
mutuariario cariori pretio, n. 6. & 10.
Tamen de Iure Comuni, quā Regni Neapolis, n.
17. & 26.
- 3 Quotamen casu mutui contrahit subſſere
alto venditionis, tamquam usurario deficiente
voluit Capycius, n. 7.
- 4 Sed hoc non procedit in Regno Neapolis, ex
Regia Pragmatica ibi emanata, n. 9.
- 5 Mutuum debet esse gratuum.
- 6 Prohibitionis ubi vigore ratio, viget etiam pro-
hibitionis efficitur.
- 7 Utile per inutile non vitiatur in separabilibus.
- 8 Lēsio infra dimidiam permittitur in specierum
venditione.
- 9 Nisi hac suſſet in ſimil. & cum mutui contrahit
celebrata, n. num. 12.
- 10 Venditio mercium cariori pretio fieri potest pro-
pter dilatationem ſolutionem.
- 11 Si tamen dubium fit, an merces vendita plus,
minusve efficiat ſolutionis tempore validitas
num. 15.
- 12 Nec auter ſuſſet venditor contrahit tempore
merces vendituras, n. 16.
- 13 Neque propter mutuum in ſimil. cum venditione
celebratum cariori pretia venditio fieret, n. 14.
- 14 Præfatio, sive Præmissa legis solleſ in certi-
dinem, & dari intellectum toti legi.
Ut ſecundum eam debet lex restringi, extendi,
atque declarari, n. 29.
- 15 Præmissum legis generale operatur, ut lex etiam
specialiter diſponentis fit generaliter inteligen-
das.
- 16 Etiam si diſpositio de ſuſ natura ſtricto eſt in-
terpretanda, ſtanget generalitate rationis, n. 21.
- 17 Caufa finalis dicitur, que principaliter moveat
diſponentem, impulſiva verbi, que occaſionem
diſponenti præbat.
- 18 Caufa impulſiva ceſtante, non ceſſat diſpo-
ſitio.
- 19 Caufa finalis inſtituit in alias caufas, & dicunt
caufas caufarum.
- 20 Caufa finalis in dubio ceſtante, non ceſſat diſpo-
ſitio.
- 21 Simulatio credit veritati.
- 22 Simulatio in fraudem uſurarum, etiam coni-
giarum probatur, & præsumptiva probatio.
- 23 Propter fraudem uſurarum, qui ſolent uſur-
arios contrahit palliare, ut vix poſſent de uſura
convinci, n. 19.
- 24 Uſurarios ſolent empionis nomine uti in contra-
duo mutui, vel pignoris, ut uſurarios contrahit
ſubſtuentur.

- 31 *Simulatio in fraudem usurarum probatur*, ex quo usurarius te mutata maxime indigebat.
Vel si rure pro tanto prelio non emisset, nisi in gratiam manus, ut n. 32.
- Quia te ibanorum indigebat, ut num. 33.
- 34 *Simulatio ex alium vincitato*, & celeritate colligitur.
- 35 *Correspondiva praesumuntur*, que incontinenti sumuntur, non post aliud, etiam ad finem arguendi contractus filios, & simulantes.
- 36 *Prestum si fuerit numeratum*, & idicè restitutum praesumitur a principio alium, ut redditur.
- 37 *Invenientium contra bonos mores, non est obligatorium.*
- 38 *Usurarios contra illuc, etiam in annis impugnari possent* circa peritum panam.
- 39 *Usurarios esse contractus, & simulantes, etiam ab unex contractibus allegari possunt.*
Quamvis propriam turpitudinem allegarent, ut num. 41.
- 40 *Turpitudinem propriam allegare non licet.*
Quod tamen multas recipit declarationes remissive notatus, n. 41.
Inter quas illa est, ut allegari possit contra participantem fraudis, & turpitudinis, n. 43.
Nisi unus de lucro agat, alter de domno, qui praeferitur, n. 44.
- 45 *Usurarius dico non potest, qui mutuo pecuniam accipit sub usura, sed ille qui dat.*
- 46 *Debet compeli, non est iniuria.*
- 47 *Solutions vigore contractus nulli, subservita, nullum robur ipsi adjiciunt contractui.*
Maximè si contractus simulatus sit, & usurarius, n. 49.
- 48 *Allus contra legis, vel simili dispositionem est nullus.*
- 50 *Usurorum indebitarum exalio, & solitarum repetitiopote a Judice ex officio decerni in contraria usuria.*
- 51 *Usura indebita solutorum extinguitur.*
- 52 *Solutum ex causa indebita, eedit ipso Inter in causam veri debitam.*
- 53 *Solutum ex errore, vel ex causa indebita perindebiti conditione repot posset.*

C A P V T VI.

De Mutuo absque accessione aliqua ultra sortem contrahendo, ad text. in cap.

Consulvit 10. de usuris, & in Pragm. I. de Contractibus.

Ostifcio luteo, quod in materia usurarum, tanquam animatum latorem concer- nente, est attendendum, ut ex Abb. Panorm. in cap. 1. de novi operis usus. sij. probat Maranta in

suo spec. Iur. p. 3. num. 73. & ad stipulantur alli, quos novissime sequitur D. Scoppa in annot. ad Sartum in praxi crimin. part. 2. formal. 4. nn. 2. 3. suetari dicuntur, atque usurariam pravitatem committere, qui mutuo dedit alicui, & ab eo plus, quam dedit expectat, ex dispositione.

3 cap. consulvit 10. de usur. cum debeat mutuum esse gratuitum, iuxta illud: *Mutuum dare, nihil indesperantes, de quo Lucas. 6. in cap. sis. heraveris 14. qu. 1.*

Hac autem conclusio ampliatur, ut locum habeat, etiam ubi non principaliter, sed per indictum aliquid ultra sortem, mutuans acceperez, cum enim tunc vigeat prohibitionis ratio, viget etiam prohibitionis effectus, per l. Semper 5. negotiatoris ff. de Iur. Immanis. cum concordia p. 1. Tiraquell. in tral. cestante causa, cestat effellit, par. 1. num. 17. unde si mutuatus in simili cum mutuo, emptionis contractum celebraret, atque magno pretio rem emeret, quam non emilleret, nisi pecuniam illam suisset habitus, contractus est nullus, & usurarius, ut dicit Bald. int. cum allegat. num. 19. C. de usur. ubi nota contra scenerates, qui murantur parvam pecuniariam quantitatem, in simili videntur recepto mutui, res stiletes, vel nomina debitorum, inaniam scilicet non solvendo pro certo pretio, & revera iste contractus emptionis non suisset alias celebratus, nisi propter mutuum, quod ista talis frus rescindetur, allegat Bartolom. in Lcmm vir., sed in Codice Bart. hoc legitur in l. vir. ab eo ff. de usur. det.

Er hoc Baldi dictum sequuntur Angel. Clav. in Summa Angelica in verbo usura primo huius nominis n. 6. Tiraquell in tral. de usur. verrallu in n. 1. de retrallu confangunt. 5. 1. glof. 18. num. 7. Menach. qui alios refert in cons. 109. nn. 18. vol. 2. Capyc. in decif. 49. ubi sequitur dictum Baldi in calu venditionis tertum insimul, cum mutuo celebrato longè maioris iusto pretio, & quamvis concludat mutui contractum subsistere alio venditionis tanquam usurario deficiere, per regulam qnōd urile per inutile non viriatur in separabilibus, ex lutibus adductis per D. Scoppa in Theorico-Practicis Observat. ad decif. Gratian. obser. 161. num. 7. hoc tamē minima procedit, attenta dispositione Regis Pragmatica postea emanatæ, de qua infra, idem 10. Capyc. in decif. 75. refert ita decimum in S.C. in calu venditionis factæ scampulorum serici, longè maiori pretio, quam vere valeant, & suisse liquidationem instrumenti ad formam Rituæ ex hoc capite suspensum, cumque refert, & sequitur, alios addendo Maxilla in Comment. ad Consuet. Bartolom. in Consuetud. Quæ incipit in permutationib. sub tit. de Iur. prothomis. Thor. in compend. decif. Regni Neap. par. 1. in verb. Infrumentum usurarium.

11 Tamethi vero in specieatum venditione Ius in tra dimidiam permittatur, infra quam licet naturaliter contractibus invicem, se decipi, pere,

pere, per l. in causa 1. §. Primitus, ff. de maior. & l. 2. C. da refind. vendit. quia vix contingere potest, quod merces vendita ita iusto, & ex quo pretio distracte foering, ut nec plus, nec minus valeant, cum iustum rectum pretium nequaquam consistat in punctu individuo, sed in mediceritate quadam, qua latitudinem habet per gradus, ut post Aristotle. in lib. 2. Ethicorum, tradit Covarr. in lib. 2. var. refut. cap. 3. num. 2. Rodriguez. tract. de ann. redditibus. lib. 1. qu. 13. num. 1. Is: Baptista Lupus in tract. de usur. 1. Comment. 3. 5. 3. num. 1. 16. Nihilominus haec regula non fuit obleviana, ubi in simili cum contracto mutui venditum celebraretur: tunc enim qualibet latim in emptione interveniens contractum annullatur, cum illud plus, quo res emititur, tanquam finti mutuatu accedens, lapist usurari, ex notariis in relata cap. confutavit.

1. Qund autem se catoori pretio mercium venditio permitta propter dilatatione solutionem, ex Gregorianis Sanctione in cap. navigationi 19. §. 1. n. de usuris, non procedit in venditione, quia propter mutuum catini pretio celebratur, ne alterius Pontificis Constitutionis contraria indicatur, qua solum statutum, debere mutuum esse gratuitum, per allegata cap. Confutatio, da 3. §. us. praeferre loquitur Gregorius dilatatione concorrente, an merces vendita plus, minusve essent solutionis tempore valuisse? ut ex precedentibus §. in idem. cap. navigationi colligitur, & ex 6 quod venditi tempore contraclus, non sufficit alii merces venditores, ut expressis verbis caverter in eodem §. n. ibi tradunt Abb. Pavormit. & communiter DD. aliquid plenè relati per Lupum in relata §. 5. num. 1. 16. cum dubi. genitus.

Secondo amplius priuipalissimis nostris conclusionibus, ut nedum ex iuri Comuniis dispositionine, 2. proxime relata; verum etiam ex municipalibus Regulis luce fit peculiariter quilibet accessio ultra inter mutuatum interdicta, & proinde ex Pragmatica 1. sub titulo de contrahibili, sicut etiam ex parte prohibite omnes conventiones, quibus ob dilatationem solutionem carini pretio merces venduntur, praesertim illa quibus dari dicuntur (le robe à partie) ut vulgo dicitur, cum scilicet, quidam indigentes pecunia, illam ab aliis mutua recipiant cum alijs bonis, quae emunt pretio nimis excedente iustum illorum valorum, ad quod solidi inducuntur propter illius parva quantitatibus pecunia, quam recipiunt aviditatem, que sane conventiones, tanquam illicita fomeritatis, & mutatris ipsius lute nullae, & invalidae declarantur, impedita persona Notariis illas stipulantibus, atque contractibus ipsiis, ut praesertim bonorum amissionem malcentur, huiusque Regis Sanciothis dispositioninem in hac iuri communi conformem,ullen- dunt post alios Reg. Regis, ibidem num. 1. & Reg. de Tappa Marchio Belmoniti in lib. 4. Com- ment. ad Ius Regni in eiusdem Sanctionis interpre-

tratione, sub tit. de contrahibili, illicitare.

Et licet Pragmatica predicta Inquit videatur in venditione bonorum, quorum pretium est duplum, quam erat iustum primum duplicatum, ut ibi: *Che le prezze di detti mobili, e habili multiplica più del giusto, due volte più del doppio.* Adhuc tamen indubitate intelligenda est, quantumvis modica latim in venditione in 18 terveniat: praefatio enim legis, five primum nullit incertitudinem, & dat intellectum ratio legis, ut secundum eam debeat lex ipsa restringi 19 extendi, atque declarari, ut latè tradit *Eocardus in locis argumentorum, loca ratione legis larga, ampla seu generalia ad extentionem ipsius legis cap. 79.* & post Bort. Bald. Angel. aliquique an- madvertit *Confil. de Georgia in alleg. 3. t. num. 49.* 20 & quando primum est generali, quamvis postea subtilerent veiba specialia, atque spe- cificè disponatur, tamen lex ipsa generaliter est intelligenda, ut la Regula 9. circa faciem, ff. da turis, & facti ignorantiae, cum concord. pet Adel- min. tract. de Hispan. primogen. lib. 1. cap. 5. n. 21. quod procedit etiam si dispositio de sua na- tura strictè interpretanda est, adhuc enim ab ratione in prafatione expressam, lata fieri debet interpretatione, ut per Socin. sem. in cens. 9. cel. t. lib. 1. & DD. alias apud Adenoch. in tract. de praesumpt. lib. 1. praesumpt. 2. n. 14.

Sequitur ex premis, quod enim in prafatione Pragmatica predicta prohibitiōnis ratio fundetur, ex qua contraktiones ibi notare illi- citae sint, fomeritatis, & usurarii, ut ibi: *Per ef- ferens tali contraktioni illeris fomeritatis, & usu- rarii, quantiscumque ratio usurarii pravitas militat, absurdum est aliter, Pragmatica dis- positionem locum non habere; causia vero pro- hibitionis in eadem prafatione premissa: Quia ueni solebant bona mobilia, quorum pretium ex partium conventione ascendebat ad duplo, quam 22 erat iustum primum duplicitate, fuit impulsiva, quia peribuit necessarium dispendium, sed alia causa usurarii pravitatis fuit causa finalis, que principaliter omnis statuenter, ut causam finalem ab impulsiva distinguat Bald. in Genera- liter num. 10. C. de Episcop. & Cleric. & post Dia- lecticus tradit Covarr. in lib. 2. var. refut. cap. 2. num. 2. Gratian. in lib. 5. discept. forens. cap. 97. 1. 45. D. Scappa in observat. ad decis. in idem Gra- 23 tian. observat. 42. ex num. 6. unde cessante causa impulsiva, cessare non debet dispendium, ut in L. 2. 5. ultim. ff. de donat. cum concordantibus pet Tiraquili. in tract. ceſſante causa, ceſſat effectus, di- mitat. 1. ubi etiam quod regula predicta, ceſſante causa, 24 te causa, intelligi debet de causa finali, que in- fluit in alias causas, & dicitur causa causalium, secundum Bald. d. l. generaliter num. 5. in fin. sequitur Conf. de Georgia in d. alleg. 3. t. n. 48.*

Vel cum duplex prohibitiōnis causa fuerit 25 in Pragmatica expresa, quamvis una deficiat alia manente, non propterē cessare debet ei- fectus, & dispositio, ut in §. affinitatis institut. de

supris, docent *Tiraquelli*, in eadem tract. confessio
confessio, l. 22. num. 1. *Oe. schis* in decisi. *edict.* de
potest. l. 18. num. 6. aliquo apud *Barbo*, in iur.
axiom. 40. num. 13. de novitie *D. Scappa* in est.
observat. 43. n. 10.

Sed hoc etiam sperte colligitur ex alijs sub
sequentibus verbis eiusdem Regie Sanctionis
ibidem: *La qual maniera di contrattare, si dice dar le
robe à partire, onde omnes contrattazioni pro
tob hibet videntur, quibus dari dicuntur le robe à
partire.* prius summant *Pragmatica dispositio
nem*, quam iuri comuni conformem esse alle
gnant Reg. *Rovis*. & Reg. *Tappi* in locis relat. *de
quistur novissimè Novar. in collect. super Pragm.
Regni Neap. in tie. de retribut. collect. 2.*

Tertio ampliatur premissa conclusio, ut
quamvis inter contractus aliud agi video
runt, cum re vera improbi contractus modo pre
z dicit in fraude usurorum celebraretur; plus
tamen valere debet, quod agitur, quam quod
summatum concipitur, iuxta notata in *Robro*, &
negro *Plus valera, quod agitur*, & simulacrum in
28 fraudem usurorum facta ejus conieclaris princi
piorum poret, cum in hoc presumptiva probatio
particulis probatio sis vim obtinet, iuxta nota
ta in cap. ad nullrum 5. de empt. & vendit. & alijs
relatis plene tradit *Farinac.* in tract. de falsis. &
29 simulacrum. qu. 162. par. 2. n. 100. nam ad proba
dos usurarios, & fixatorum contractus, indica
cias, conjecturas, vel presumptions sufficere,
proprie exegiatis usurorium fraudes, & cal
liditates, qui solent usurorum committere, & suos
pallians contractus, ut vi possint de usuraria
pravitate convinciri ex element. t. *de usuris*, do
cent *Bart.* in conf. 8. num. 2. aliquo per *Mas
seard.* in tract. de probat. similes. l. 44. num. 3. &
sequuntur. 2. per *Menach.* in conf. 109. num. 9. lib.
30 1. quandoque vero usurarij, omnia nomine
contractus, aut rur, vel pignoris, quem gerunt,
ut unum nomine emptionis, ut usurarios contra
ctus sub silentio dicunt *I. Andreas* in tract. ad
usuram, & in cap. ex literis de iur. sur. quem
post *Alex.* in conf. 8. num. 1. lib. 6. refert *Hendo
dens* in conf. 3. n. 1. lib. 2.

Cölectore autem plures in facto delicti pos
sunt, ex quibus omnino sconceratitia, fuculata,
31 & usuraria conveniens probatur: ut si maius
receptor pecunia mutata maxime indigebat,
ex Abb. in conf. 13. cap. fin. vol. 2. aliquo per *Re
land.* & *Valle* in conf. 40. num. 37. vol. 2. vel pro
32 ram exorbitanti pretio rem non emisset, nisi
fuisse pecuniam illam mutuo habiturus, ut post
Geminianum respondit *Menach.* d. conf. 109. au.
33 15. adeo etiam si venimus in bonis emptis non
indigebat, quia sine ultra tuis olim necessariis,
ot in eadem *Pragm.* 1. de contract. subiicitur, &
i. specie iure comuni post *Salazarium* confide
tas Rediquae in tract. de ann. redditibus. lib. 1. qu.
13. num. 10. ubi quodd si mercator vendat, num.
mercatori, magnum pannorum, vel mercium
quantitatem simul, ita quod apparent, non rem.

ad usum emptoris, habita fide de pretio, vel
enon redditu, ex prelio constituto, haudmo
di contractus erit de usura, aut alia fronde val
di suspectus, & proprietas minimè subflet: alia adducit coniecturas *Lestardus* in tract. de
usur. qu. 9. n. 9. & seqq.

Quarto ampliatur adnotata conclusio, ut si
muiri, & venditionis contractus excessivo pre
tio fuisse, brevi tempore intervallo, una post aliud celebrati, praefumentur unus contra
ctus alterius gratia confessus: nam ex actuom
34 vicinitate, atque celeritate magis simulatio
convincitur, iuxta notata per *Bald.* in 1. per di
versas in fin. C. mandati, cum aliis per *Farinac.* in
praedict. qu. 162. p. 4. num. 146. etenim, que in
35 continentur celebratus, unum scilicet post aliud
statim, & immediata correspedita presumuntur,
atque una actus confessus, alterius respe
ctu & causa confessus, etiam ad finem argumen
ti contractus fides, & simulacrum, ut per text. in
lib. 10. ver. 4. dicebatur in fin. *sursum petat.* voluit
post *Angel.* in conf. 45. col. 2. vers. item ratione, &
aliis *Menach.* in conf. 109. num. 9. lib. 1. hic si
36 post premium numeratos, id ipsum fuerit illi
cō contractus, presumuntur a principio adiungit, se
reddetur, ita per text. in 1. fin. *venit* 8. 5. fin. ff. de
privilegi. credit. notat *Bald.* in eadem 1. per diver
sus. qu. alt. quem sequitur, alios adducunt *Tira
quelli* in tract. de usro retribut. in tie. de ren
dita conventionale § 1. gl. 5. n. 1.

Quinto ampliatur, ut iuramentum super ta
37 libus conventionibus interpositum, tanquam
contra bonos mores, & super illicito, & usurario
contracto absque dispendio salutis veteris, fer
vari non possit, preterea non sit obligatorius,
ut in cap. non est obligatorium 58. de reg. iur. in 6.
in cap. 5. vero 8. de iur. iur. de consequente abs
38 que absolutione à instrumento, & circa periusti
potiam potius contractus impugnari, iuxta nota
ta per *Covarr.* in capitulo quarto, in
prima parte relationis, § 3. n. 6. de palliis.

Sexto ampliatur, ut possint huiusmodi charta
39 eius etiam ab uno ex contractibus simulacris,
& usurarij allegari; quamvis enim licitum non
40 sit propriam allegare turpiudinem, ex regula
Lex profecit 4. C. de retro. denat. & cap. inter
41 dilectis 8. de denat. hoc tamen non esse perpet
uum, sed multas recipere declarationes, patet
ex his, que post *Bart.* absque plures adducit *Tiraquelli* in tie. de retr. adu. consanguinit. §. 1. gl. 5.
42 18. num. 25. ubi notat in individuo, quod li
ceas contractus dicere contractum usurarium,
etiam si corporiudinem propriam allegaret, ex
Barbari in conf. 8. lib. 4. & idem *Tiraquelli* in eadē
gl. 5. 8. num. 21. pro regula enstituit, posse
propriam turpiudinem allegari adversus par
43 ticipem staudia, & turpiudinis, quod alia
etiam allegatio firmat *Masseard.* in tract. de pra
44 bat. similes. 15. 8. num. 9. par. 1. nisi unna de lucro
agit, alter de damnis, qui perficitur ex *Tira
quelli* ibi, & aliis à *Barbo* citatis in axiom.

45 22 t. num. 8. ultra quod usutarius dici non potest, qui ex tuo pecuniam accipit sed usuta, sed ille qui dat, cum ieiaria ooo sit, debitum 46 peti, ut ex cōmōi Theologorum Schola probat Lupas de iuris Comment. 3. 5. 1. n. 3 t.

Septimū ampliatur, ut solutiones, quæ suot vigore contractū predictorum, qui nulli suot, 47 & iovalidū partēt nullis, atque iovalida sit iudicadū, ut aequo los aliquod ipsi contractū 48 tribuit possit, & tunc enim contra legis, vel statuti prohibitionem, est nullus, ut in l. non du- bus 5. Cade legib. ibi: Sed, & si quid fuerit sub- sequentium ex eo, vel ob id, quod interdico lege factum est, illud quoque cassum, atque ius nullo esse p̄ principiatur, de quo plura apud Farinac. in 2. parte Fragmentor. Criminis. in verbo Lex, sive Statutum n. 170. & seqq. & Barbaro. in tract. de Axiom. iur. sive frequent. axioma. t. 2. n. num. 26. & in specie 49 in solutione facta vigore eontractus simulati, & usutarii ex glos. & D.D. in cap. 1. extra de Iur. sur. hancat Parisiis conf. 55. n. 61. lib. 1.

50 Ostatu ampliatur, ut in huiusmodi contra- dictu, tanquam usurario iudex supplere possit ex officio, nedum aucte solutionem, ut nulla fiat usuram exadiit; verum etiam possit usutaria soluta, ut fiat eorum raliitudo, ut dicit Anania in cap. per tuus col. 1. de iur. quem refert, & se- quitur Cappe. in decis. 175. num. 2. & alij apud Thoro. in rotis. verbo. Instrumenum usutarium part 1. Compendij decis. Regni Neap.

51 Nood ampliatur, ut quaocitatis omnes ultra fortē indebitē soluta, forte, & quatenus debet possit, extinguad, ut notaria io. L. f. f. for- sem 26. in princ. de condit. indeb. ubi quod usu- ra indebitē soluta exteouant ipso iute fortem verē debitam, ac demum l. 2. C. de pignorat. action. ex quo colligitur, solutum pro lodebitate, usutis directo io. fortē compatar, ac si pro fortē solutum fuisset, ut pleoē proba D.D. quos sequorut Amat. var. refel. 49. num. 90. (a) fil. controv. iur. 20. 8. cap. 49. n. 2. Reg. Cappe. Latro. decis. 97. num. 6. Consil. Hodiern. ad Sard. decis. 140. num. 21. cum alijs pluribus, quos allegat, & sequitur D. Scoppa in Theorico-Praet. Obseru. ad decis. Gratian. obser. t. 26. num. 24. ex

52 quo regulam D.D. defumt, quod quando aliquid verē debet ex sua causa, & solvo ex alia indebita, lex ipso lure convertit solutum, in causam verē debitam, ut firmat alij relatis Roman. in conf. 23. 8. & in propria materia con- tractus usutarii docevit post alios Sard. in decis. 3. 18. Reg. de Poste in conf. 70. num. 23. & seqq. lib. 1.

Decimū ampliatur, ut compensatis solutionib. factis, cum forte verē debita, quod fuit 53 amplios solutorum, taoquā ex errore, vel ex causa indebita, per indebiti conditionem re- peti possit, in quo verba sunt clata, l. eleganter. 2. 3. ff. de condit. indeb. ibi: Posse repeti, quod da- tum est, quia translatio Senatus Consulat informa- tur, & in exprelio hoc voluerunt Bartel. Bald. &

Imola, quo teferit, & seqq; tut Secund. Sen. in conf. 79. num. 43. vol. 4. & in terminis prænarrati co- tractus, qui vulgo diejentur: Dur le robe à partie, flatoe prohibitoee practicat Reg. Pragm. t. de centralib. neque naturalem obligationem ex predictis nullis contractibus orihi, & solu- tum pet indebiti conditionem repeti posse, ex lovar. in repeti. cap. q̄a amvis palli p. 2. 5. 4. 5. & 6. de palis, & alijs docet Rovit. in sader prag- matica num. 2.

R E R U M S U M M A.

- 1 Locatō habet propensione locati aditione, atque incitum hypothecam super bonis invellit, & illatis in prædio conditio.
- 2 Nam tamē addulla fuerint animo ibi manen- di, pro re locationis tempore, ut num. 1.
- 3 Idq̄ ex locorum qualitate dignoscitur, n. 3.
- 4 Hypotheca tacita super bonis invellit, & illatis in prædio conditio pro securitate p̄ficiens in Urbe Romana inventa.
- 5 Et p̄ illam in universi Romani Imperii Previ- ei servari ordinata, n. 5.
- 6 Invella differunt abilitatis
- 7 Quod illam annua ducentur, haec dorsi feruntur, num. 7.
- 8 Hypotheca tacita super bonis invellit, & illatis pro p̄ficiens locum habet, tam in urbano, quam in rusticis prædiis.
- 9 Sed in rusticis locatō invella, vel illata securit̄ in urbano licet ignoraverit, num. 9.
- 10 Quarenam si differentia ratio inter utrumque, remissione n. 10.
- 11 Ecompatis hac tacita hypotheca, nedum in prima locatione, verum etiam in tacita recundillio- ne, n. 1.
- 12 In qua repetit consentiar emula in priori loca- tione contenta, qua renovari possunt per solum hominis intellectum, n. 12.
- 13 Non tenem ea, quia n̄liquid ultra requirunt pro renovatione, n. 13.
- 14 Ut sicut Cameralis obligatio, vel executiva vige- re instrumentum garantigia, n. 24.
- 15 Hypotheca tacita pro pensione non datur super rebus alienis per conditores invellit, & illatis in prædio conditio.
- 16 Que nec expressi obligari possunt, n. 16.
- 17 Nōcōdūr ear ea bona fide possideret, n. 17.
- 18 Anteſtente, & consentiente Domino in prædium conditum intulit se animo, ut ibi sit da- rante locationis tempore, n. 18.
- 19 Non autem pro minori, aut modico tempore, haec enim non veniant in hypothecam, num. 19.
- 20 Pro ejus uolisi factori data ad art. 2. and num. 20.
- 21 Dummodo autem fuerint malitiosi per Dominum, comedita Inquisitio, ut dicitur apparet, & locatō n̄inceretur ad locandum, n. 21.
- 22 Xixius bona invella in domo conditio per vi- trum, non sunt locatōi obligati pro pensione.
- 23 Vixit pro locatione dominus viro facta non reue- tur.

- Sed solam pro tempore, quo viro mortuo reconseruitur, n. 24.
- Nisi familiaritatis iure cum hereditibus viri habatur, sicut, n. 25.
- Qui autem alius familiaritatis iure, vel facultatis, sedi conficiatur? remissio, n. 26.
- 17 Uxor pro pensione domus viro locata, conveniri potest, si eam cum viro, & familia inhabitat, vir autem inops existat. & n. 29.
- Propter habitacionis commodum, ex quo fuit locupletier effecta, n. 33.
- Vnde actione de iure in verso tenetur, num. 34. & 46.
- Contrarium, quod nec vir inops existente, uxor tenetur, alijs voluntarii, num. 35.
- Sed prioropius fuit communiter receptant, n. 45.
- Et licet alii eam limitare volverint, ne pro sua tantum pensione uxor tenetur, ut n. 47.
- Hoc tamen limitatio non admittitur, nisi a conductiōnis tempore vir suisset non solvendo, ut num. 48.
- 28 Uxor in subdūm, viro inope existente, pro aliis ueniens familiis præstis tenetur.
- 30 Uxor vitram sum in omniis necessitatibus subvenire tenetur.
- Ei particeps est omnium infirmiorum viri, num. 31.
- Sunt enim socii diuina, & humana domus, n. 32.
- 36 Contrallu alterius alior obligari non potest.
- 37 Uxor pro viri contrallu non tenetur.
- 38 Alterius alterius iniqua conditio inferri non potest.
- 39 Alio non datur contra tertium non obligatum.
- 40 Tertiū persona in contrallu non attenditur, sed tantum persona contrabentis.
- 41 Locator contra subconditorem agere non potest pro pensione.
- Quia cum eo non contrahit, n. 42.
- Vnde si gratis subconduxit, vel pensionem conductoris soluerit, ante locatoris inhibitionem, ad aliquid non tenetur, n. 43.
- Negne eius bona in villa, & illata tacita subiebunt hypotheca, n. 44.
- 49 Locator non preferunt anterioribus creditoribus conductoris propensione super bonis invenitis, & illatis in domo ad habendum condulta.
- Sed tantum in rebus ad eas conservandas adductis in fundo locato n. 50.
- Urin apostoca, magazeno, aut horreo, in quibus marces conservantur, n. 51.
- Tanquam eas in suo fundo servaverit, & salvas fecerit, n. 52.
- 53 Muller pro date anterior, locatori preferunt, in mercibus, etiam in illis horreo servatis, & num. 55.
- Ei mutuarii pro refellatione, n. 54.
- Non tam in anterioribus creditoribus expressam hypothecam habentibus, n. 56.
- Nisi cum ministrante pro refellatione concordat, n. 57.
- Eximiis persona, tanquam a se villa mutuata sibi privilegium, n. 58.

- Sed eadem ratio in ministrante praefabilius concurrit, n. 61.
- Qui vincit creditorem, expressam anteriorum habentem, n. 62.
- Vnde vincere deberet datis causam ab eo villam num. 63.
- Propriece a indissolubili quasio redditum, n. 64.
- Nisi translatio, auctio per medium scilicet divisionem, n. 65.
- Omnis enim villes eradunt nemine superato, & omnes superato nemine villa, n. 66.
- 39 Vincere ex quo alium vincit, a fortiori vincere debet villam ab eo.
- Quod non semper locum habet, & in pluribus casibus non procedit, remissio, n. 60.

C A P V T VII.

De Locatoris hypotheca super bonis inventis, & illatis in predio locato, ad text.

in l. 2. ff. in quibus causis pignus, vel hypotheca tacite contrabitur.

- 1 Locator ultim locati actionem, habet pro pensione tacitam hypothecam super bonis iorectis, & illatis in predio coducto; si tamē eo animo adducta fuerint, ut ibi manere debeant, pro 3 toto locationis tempore, quod ex bonorum qualitate dignoscitur, l. 2. & l. in predictis 7. infra fine s. in quib. caus. pign. vel hypothec. tacite contrabit. cum adducta per Gratian. in lib. 1. discept. forens. cap. 68. num. 31. de culus tacita hypothecæ origine, & quod ea prius Romæ moribus introducta fuerit pro securitate pensionis, & postea in universis Romani Imperii Provinciis scilicet iusta in l. fin. C. cod. ii. elegantia agit.
- 6 Baldwin. in trall. de pignor. cap. 6. inventa verò, & illata differte, quod illa manu dicuntur, hæc dorso fetuntur, post gloss. & Salyc. in l. fin. inducta Codd. declarat Neg. in cod. trall. de pignor. mem. 4. 2. part. n. 12. 8.
- 8 Hæc tacita hypotheca locum habet, tam in urbano, quam in rustico predio, sed in hoc si locator inventa, vel illata scierit; in urbano vero licet ignoraverit, ut ex Leibniz. 4. ff. sed. tit. in quib. caus. pign. & l. certi Iuris 5. C. de loc. & cond. tradit. Mantica in trall. de taciti. & ambig. conveu. lib. 1. tit. 15. n. 8. & magis communem esse DD. sententiam affirmat Pacific. in trall. de Salviano interdile, insp. 3. cap. 5. num. 25. & seqq. Merlin. in trall. de Pignor. qu. 67. num. 6. & 7. & probant alii plures, quos novissime legitit D. Romagnera in addit. ad Comit. super Statut. Civitatis Engabij. lib. 2. r. mbr. 71. num. 15. qui plures adjicunt amplianones notatu dignas.
- 10 Differentiae autem ratio inter Vibana, & rustica pign.

Selectarum Iuris Observationum P. I.

21

prædia, affligostat à Baldine in loco relate, & Noguant in d. mem. 4. num. 145. atque post eos Mensch. in trall. de adipiscenda posse. remed. 3. ss. 4. 5. & nedum in prima locatio ne tacita hypotheca procedit; verum etiam in tacita reconstructione, per dict. *Leerti Iuris*, in qua tamē reconstructione tacita, licet omnia iō priori locatione contenta repetita intelligentur, que tenovari possunt per solum hominis intellectus. Etiam vero, que aliquid ultra requirunt pro renovatione repetita censeri minimē possunt: ut sunt Cameralis obligatio, vel exercitiva vi-gore Instrumenti guaranteegia, ex *Gratianis* in d. cap. 68. num. 3. & seqq. de quo plenē *D. Conf. Pafchal* in trall. de virib. patr. potest. p. 4. cap. 6. 7. ac plenissimē *D. Scoppa* in suis Theorico. Prædictis Observatis ad decif. *Gratian. observ.* 119. ex num. 10. cum seqq.

15 In rebus vero alienis per conductorem introductis in domo locata, non datur tacita hypotheca pro pensione, quia nec expeditores alieni obligari possunt, ut per *Glossam* in d. 16 *certi Iuris*, nisi aut conductor eas bona fide possideret, ex *Baldib. num. 10.* aut sciente, & 17 consentiente eatum Dominio, in premium eosimmo intulisse, ut ibi sit, durante locatiois tempore, *Mensch. de adipiscenda posse. remed. 3. num. 108.* & 112. quemcum aliis referat *Merlin. in d. qm. 67. num. 52.* & 54. ubi si proximior, 19 aut modico tempore permanuas adduxisset, 20 in hypotheca noo veniunt; sicut est in *velic.*, factori data ad arctandum, *Iean. Fab. 5. item. Serviana. Instit. de action.* ab *Affilio* relatius in 21 decif. 18. 4. in fin. licet ibi alij alij dicat, si maliciose Dominus res in quoilino comodaverit, ut dicitur appareret, & locatoe alliceretur ad locandū.

22 Sed uxoris bona licet inventa sit in domo, per matutinū conducta, ut ibi perpetuō maneat, neque veniunt in tacita obligatio, ut ex *ext. in l. 5. ad versariis 10. ubi Bald. C. ad Velletian. tenet Ursil. ad Affili. in d. decif. 1. 84. num. 5.* sequitur *Merlin. in d. qm. 67. num. 92.* si quidem 23 uxoris pro locatioe viro facta non tenetur, 24 sed solum pro tempore quo viro mortuo reconduxisset, *Centralis 24. C. de locatis*, nisi familia 25 ritus lute cum hæredibus viri habitavisset, quia tunc ad pensionis solutionem neque revertetur, ut *Baldus* declarat in eadem *Centralis* & post cum *Carc. in trall. de loc.* & *conducto. p. 2. in tit. de loc. decif. 7. n. 31.* *Ursil.* ubi sup. n. 6. qui iudicatur referit in S. C. *Cofla in trall. de rat. rata. qu. 25.* *Pafchal* in d. trall. de patr. potest. par. 1. cap. 6. num. 124. in fin. *Reg. Rovit. tu prag. 1. de loc.* & cond. num. 49. qui autem actus iure 26 facultatis, sūt familiaritatis gesti dieantur declarat *Mensch. in trall. de arbitr. Indic. lib. 2. cap. 160.*

Viro autem inope exireote, uxorem conve-nici posse pro pensione domus, marito locatæ, 27 quam una cum uxore, & familia in habitativit

28 sicut pro alimentis familie præstis uxori in subfida tenetur, post *Bartib. lib. solit. ff. de condit. subd. probat Surd. in trall. de alimen. cit. 2. privil. 48. & in d. 367. num. 28. vol. 3. & in conf. 420. num. 9. in fin. cod. lib. 3. loquitur in spe- 29 cie de pensione domus, quem sequitur *Ursil. in trall. de remed. subd. remed. 1. a. illat. 1. n. 3. Thebaus. in lib. 4. qu. fin. forens. qu. 53. in fine, *Novar. in par. 1. forens. qual. qu. 1. a. Gratian. in lib. 1. discept. forens. cap. 107. num. 9. & cap. 108. num. 19. & intib. 4. cap. 713. num. 6. & seq. Reg. de Marci. qui plurim. hoc decimū fuisse testatur in S. C. in 30 lib. 1. resol. irr. cap. 273. rationem subiiciens, quia uxoris virtutum suorum in omnibus necessitatibus subvenire teneret, cunctorum que matris 31 infortuniorum participes est; sunt enim socij 32 divinae, & humanæ domus, l. *adversus 4. C. de 33 crim. expilata hæreditate cum etiam ex habitatio- nis cōmodo pro se, & familia uxori effida fuc- 34 rīs locupletior; si tantumdem de suo, pro pen- 35 deo de eo rem verso tenetur l. 3. ff. de in rem- verbo.****

Quam tamē sententiam impingat ovis- simū, post *Fontanell. & alios. Androl. in contr. 167. lib. 4. motus*, quod ex hoc mulieres non contrahendo, & se ipsas non obligando sine earum voluntate obligare remoarent, quod omnino absurdum esse ait, & contra ius natu- 36 tale; ict enim ex alterius contractu neminem, 37 obligari licet; oequa uxoret pto contractu viris. l. 3. Cne. uxor pma rite; cum alteri per 38 alterum iniqua conditio loferi oon possit, ex reg. *Lyon. debet 24. ff. de reg. irr.* quam pluribus 39 exornat *Barbos. in axiom. irr. 22.* nec actio dan- ti potest adversus tertium oon obligarum, 40 quia in contradictibus attenditur contrahentia persona, non autem tertii; per *Legi 1. 6. 5. unde quaritur ff. ad S. C. T. Trebell.* cum concordantibus per *S. C. Tr. d. privil. 48. num. 2.* aquatione sub- 41 conductus primo locatōri, non tenetur vigore 42 contractus loceti, tanquam cum eo non con- 43 tractariet, ostenderit, aut ei pentionem foli- 44 viile, antequam instante locatore, precepitum ne solveret, habuisset, ad oīhilum locatōri te- 45 neret, neque illi remanent in aliquo hypotheca eius bona inventa, & illata in domo con- 46 ducta, ut ex *ext. in l. 5. solit. 11. 5. solit. ff. de pigorat. al. & in l. Pempon. 5. ff. in quib. can. pig. vel hypothecis contrabatur*, & ex alij iudicatu- 47 rem referit in S. C. *Rovit. in decif. 23. num. 6. et seqq.* confirmat *Pafchal* in rel. *trall. par. 4. cap. 6. num. 70.*

Nihilominus à firmata coneluciooc recedendum non esse viderur, quam cōmunitē receperat factetur idem *Fontanell.* cocontrarium sentiens in trall. de patr. dotalib. gl. 9. p. 5. num. 173. oīm 48 etiū uxori non cocontrariet, eo ipso, quod ex habitationis cōmodo, locupletior facta huit, audio- ne de eo rem verso tenetur, ut diximus, & so- mado.

madvertis Novari d. qu. 122. n. 7. eam vero conelusionem temperandam esse, ut pro sua tam
47 tamen portione uxor teneatur, censuit *Gama in
decisi.* 186. & 366. quem sequitur *T. besant.* in d.
qu. 53. in fine. & idem sentire videtur *Cotta in
prad. illar.* 1. n. 5. sed certi hanc reuisionem
48 non admittentes, de integrâ pentione loquuntur,
solùm requirent, quod conductionis tem-
pore matitos tuerit non solvendo, ne uxor te-
neat; tunc enim locupletior effecta dicitur
ex habitatione, quam ab inopio viro non ha-
buerit; scimus enim iller, si vir tempore condu-
ctionis suillet idoneus, & postea ad inopiam
debet iller, ut per *Gratian.* d. cap. 107. n. 7.
& seqq. & in d. cap. 713. n. 10. & seqq. per *Roult.*
in d. program. 1. n. 19. de locatis, & per *Conf. Sta-
tib. lib. 1. ref. forens.* cap. 64. n. 36.

49 Verum non habet per pensione locator aliquod pralacionis privilegium, super bonis in-
vectis, & illatis in domo, si tantum fuerit ad
50 habendum conduta; sed bene in rebus
adductis in fundo ad eas conservandas locato,
51 ut in apotheca, magazeno, aut hordeo, in qua-
bus triticum, ordinem, aut aliae merces te posiz,
& conservat fuerint; nam in his prefertur an-
terioribus, etiam ereditoribus, tanquam eas in-
52 suo fundo servaverit, & salvasset, iuxta
latè tradita per *Gaium* post alios in tract. de
credito cap. 4. quaque 11. n. 1584. & seqq. &
confirmavit *Reut.* in loco proxime relate,
Gratian. tom. 4. *discept. forens.* cap. 713. n. 2. *Anto-*
nelli de tempore legal. lib. 4. cap. alt. n. 114. *Con-*
cil. super Statu. Civit. Engg. lib. 2. n. 1. n. 71. n. 11.
14. ubi *D. Ramagnero* in addit. n. 14. alios ol-
53 legans, dicit, hoc certum esse, sed limitari de-
iure Cathalonie, & signanter in Civitate Bar-
cinona, ac in Civitate Gerundensi, ubi alite
stabilitate est. Non tamen mulieri prefertur pro
54 dote anteriori habent hypothecam, quae si-
cuit potior est mutuaria etiam pro reflectione,
ex §. his consequens, in verbo, unde vobis, in
55 Anib. de aquitatis dat. ita preferrunt privilegio
locatoris in mereibus in hordeo suo servatis, ut
in specie *Alicantia* de facit. & ambig. *convent.*
lib. 1. tit. 23. n. 7. *Gabri. in praxi S. C. par. 4.*
cap. 3. n. 6. & 50. quinim licet regulariter
dolis causa non preferatur creditotibus anter-
ioribus expressam by hypothecam habentibus, ex
Laffidius 12. qui potior est in pignore habeatur,
ita communiter intellecta ex plenâ relatis per
Conf. Giza. arell. in decisi. attamen si cum mu-
57 ruante ad reflectionem, & creditotibus expres-
sam anterioriem hypothecam habentibus con-
eunteret, dolis causa esset preferenda, anteriori
quoque, & expressa hypothecam non quidem
58 ex proprio privilegio, sed ex eo, quod sibi mu-
ruat a creditore, ex causa reflectionis per eam
victo, cum vineacum à quo anterior ipse vin-
ciat, ut ex *Covarr.* & alijs novissimè declarat
Reg. Merlin. in lib. 1. centro forens. cap. 26. n. 11.
59 15. quae tamen regula, si vineo vinecentante, à

fortiori vincere te, de qua in L. de accessoriis
14. f. de divers. & temporalib. prescripti. non tem-
60 per loem habet, & in pluribus casibus non
procedit, quo novissime *Barboza* colligit in
axiom. 226. & quatenus in huiusmodi contro-
61 versis elicit attendenda, eadem ratione, mutu-
tuans per reflectione doli preferendus esset, quia
62 vinei ereditorem expellam anteriores ha-
bentem, à quo dos ipsa vincitur; deinde doa
iterum à ereditore expellam anteriores, ha-
bente pigius avocaret, quia vinei mutuantem
pro reflectione, à quo anterior vincitur, & sic de-
64 incepit infinitus circulus elicit nunquam de-
ficiens, ut merito inter indistibiles qualitatibus
hanc enumeravit *Franciscus de Petris* in lib.
65 2. *testator. settion. cap. 1.* n. 1. & nisi trans-
latione, aut testiei iudicis sententia, liceat per
66 medium testis, dirimatur, omnes victores, ne-
mine superato, & omnes superatos, nemine vi-
to, & valvuros esse subiectos.

R E R V A T S V A M M A.

- 1 *Donatio causa mortis, dum in iste deducitur, si-
milia est contrarium.*
Sed eis deducitur, legato emparatur, n. 2.
Quod in donatione in testamento, aut *Codicilli*
fallit, siue confirmata quidam intelligent, n. 3.
& 5.
Non autem in donationibus, in quibus traditio,
aut stipulatio intercessit, cum in eis dominium
flatim transferatur, n. 4.
Hoc impugnat D. Confluentius Arias de Melis,
num. 6.
- 7 *Donatio causa mortis sit, cum rem donatam ha-
bere se maluisti donaserit, quam enim, nisi donat.*
Et in agri sum, quoniam heredem sumus, n. 8.
- 9 *Donatio causa mortis sit, cum nulla per-
petui mei, sed sola mortalitatis cogitatione fieri solet.*
Vel immunitate mortis periculis res donantur, ne
non statim, sed morte donantis facta fiat acci-
pientis, n. 10.
Aut etiam, quod flatim facta accipientis, & mer-
to donantur non fecuntur testiturn, n. 11.
- 12 *Legata quantitas, & speciei diminutio, ne
pro rata patinatur, cum hereditaria bona non
sufficiant.*
Nisi centaria testatoris voluntas colligatur,
num. 13.
- 14 *Donatio causa mortis, an patinatur diminutio
nem insimili eius legatis, si hereditaria bona
non sufficiant.*
- 15 *Donatio causa mortis ex causa infirmitatis, aut
proximi periculi mortis frequentius fieri solet.*
Sed non ex ea sola, quidam infirmus donat, mor-
tis causa donare consenserit, n. 16.
Nisi mortis mentionem faciat, n. 17.
*Etenim mortis tempore donationis effellunt confe-
rat, n. 19.*
- 18 *Donatio per morti proximum non tam causa.*

Selectarum Iuris Observationum P. I.

23

- mortis, quam inter vivos à mortuis fieri con-
 fatur.
 10 Donatio ex quibus coniurari, inter vivos, ad
 causa mortis facta confessetur remissio.
 Et causa mortis praesumitur, cum donans confi-
 stet, eodem loco, & tempore fecit voluntarium.
 num. 22.
 Si tamen quinque telles ex donatione causa mor-
 tis, requisiatis intervenerint, ut n. 22.
 Alioquin, ne valeat inter vivos facta intelligi-
 tur, n. 23.
 14 Invenientur quasdam, consuntur ineffe.
 25 Evidere causa.

C A P V T VIII.

De Donatione causa mortis in plerisque
contra qui, in alijs verò ultimæ volua-
tati comparanda per text. in l. 1. &
l. inter mortis causa 38. ff. de
mortis causa donat.

MOris causa donationem,,
quod modum, & ordinatio-
nem, dum felicit in esse
deducitur, contra dñe requi-
parari, sed postquam fuit
in esse deducit, quoad con-
firmationem, & effectum,
legato comparari, atque ultimam voluntatem
censeret per to. et. in l. 1. & in Litteris mortis causa. D.
38. ff. de mortis causa donat. magis comuni DD.
calculo receperunt esse, affirmant Gam. in lib. 2.
varior. resoluti. cap. 4. n. 1. 6. Inl. Clav. in lib. 4. recept.
fuerunt. & donato, qu. 4. num. 1. & 2. Cratius in-
vati. de successione. in 6. donata causa mortis,
qn. 2. novissime annuit. D. Scopula ad doct. Gra-
tian. obseruat. 3. num. 30. & in observat. 6. 1. n. 30.
ac demum tradunt Consil. Arias de Moia in lib.
2. variar. resoluti. cap. 39. num. 4. & Consil. Hodier-
na in conservatoriis fons. cap. 35. num. 20. & per to-
tum, ubi tamè n. 48. & seqq. hæc intelligit de
3 donationibus in telluslavio, vide Codicillis fa-
tis, aut coenamatis; tunc autem esse dicit in-
4 donationibus in quibus tradicio, ut stipulatio
intercessit: cum enim tunc dominium factum
transfateretur, atque properet donatio vivo do-
5 nanter perficiatur, nos ultime voluntatis affi-
milatur; sed potius in donationem inter vivos
degenerat, secundum Fabri distinctionem in-
trat. de errorib. Pragmat. decado 45. arrate 5.
6 hanc vero distinctionem impugnat Arias de
Mosa in d. cap. 39. num. 14. dicena, nullam esse
inter orramque donationis speciem, diversa-
sem constituantur: si quidem mortis causa
donatio, quam esse Iurisconsulit affirmat in
7 d. l. 1. ff. de mortis causa donat. cum rem donata
habere se mavult donator, quam eum, cui do-
8 nat, & magis eum, quin hæredem suum, vel
9 nullo praetento pericli metu, sed sola morta-

litis cogitatione fieri solet; vel imminentia mortis periculosa donator, ut non statim, sed tunc morte donantis infusa sit accipientis, aut etiam, quod statim sit accipientis morte vero donantis non secuta, restituatur, ut in libro secundus. Tit. in lib. 1. cap. 3. item cum ipso, fide donata, neque proprietas mortis causa donatio, non est intropositio causae, in quo eundem parit effectum, ut ibi, & in libro secundus. cap. 9. q. ult. cum donab. legib. seqq. ff. de donatione inter vivos. & natos. non de quavis inter legatarios etiam quantitatibus, & specie, diminuere effet facienda, cum hereditaria bona pro omnibus legatis non sufficiunt, nisi contra tria Testatoria voluntates colligatur, ex Gomof. in lib. 1. var. rosal. cap. 12. num. 3. q. Gratianus in libro secundus. cap. 4. q. 6. num. 12. & seqq. de Præambula in decis. 13. 6. Cancer. in lib. 9. var. rosal. cap. 19. num. 101. Reg. Rovis. in decis. 3. q. num. 2. cum seqq. & Reg. Capye. Latro in decis. 12. num. 2. cum 14. seqq. donatarium vero causa mortis habens diminutionem pati non debuilla, idem Hodierna contendere in loco lateto, cum donatio per stipulationem facta fuisset, quia potius contrahui, quam legato comparatur; non tamen potuit obtinere, sed causam fuisse inter partes concordatam affirmat: in cælo predicti capitulo 35.

Quamvis a totem ex infirmitatis causa, sive proximi mortis periculi, mortis causa donatio frequentius fieri soleat, ut in libro secundus. capitulo 6. de mortis causa, nihilominus non ex ea, quod in infirmitate donat, mortis causa donare intelligitur, ubi nulla mortis mentio facta fuerit; nec enim morti proximus, non cum causa mortis, quibus morteis inter vivos donare censeretur, ut per textum libro secundus. capitulo 4. fin. obit gloriæ verbo mentionem, fide mortis causa donat. communiter in D.D. affirmant in linea doctis, ff. 51. Marcius. & post eos Mafard. in tract. de probat. conclus. 3. d. 1. n. 1. 3. Menochius. in tract. de presumpt. lib. 3. presumpt. 36. nn. 3. Conf. Marcius. in conf. 6. 8. nn. 20. lib. 4. & nedium mortis mentio requiritur, ut causa mortis donatio fieri prelaminatur; sed etiam, quod in mortis tempore donationis effectus conferatur, ut de communis D.D. sententia testatur Loffred. in conf. 5. num. 4. Clarus. in rel. q. 4. n. 4. Cossus. in q. 10. num. 1. Mafard. in decis. 56. num. 42.

Plures autem coniechuntur, ex quibus donatione inter vivos, aut mortis causa fieri presumatur adducunt Manicus in tract. de concili. ultim. volumen. lib. 1. tit. 1. 3. Mafard. in decis. conclus. 5. 62. Menochius. in d. lib. 3. pres. 3. 6. Caro. in decis. 8. 4. Samson de Petris in tract. de interparas. ultim. volume. lib. 1. interpretat. 1. dubio. folios. 1. 3. & 14. de Franchis. in decis. 2. 1. 3. & 43. 6. Fontanus in tract. de past. n. 1. pres. 1. claus. 4. glos. 3. Reg. Galeota in lib. 2. confess. cap. 2. Reg. Capye. Latro. in confess. 8. 9. num. 1. cum dubio. seqq. lib. 2. inter eos verum, donationem causa mortis inducentes, ostendibili est presumptio, cum donatione simpliciter fa-

51

ita, confitit donans eodem loco, & tempore, conficit testamentum, in quo meminit de donatione, si tamè quinque telle in donatione causa mortis & tanquam in ultima voluntate, requiæt, intervenientem aliam, & actus valet in vim donationis inter vivos, sustinetor ex de Francie in decis. 693. & Mensch. ad præsumpt. 35. num. 3. hanc verò conjecturam Chassanum confidens in Confutacione Burgenland. tit. 7. §. 3. num. 10. & in sump. 39. 7. dubio, num. 74. cum seqq; sequitur Adversaria. in d. coctus. 562. n. 38. Mensch. in dictu præsumpt. 36. num. 13. (conf. de Georg. in art. 12. num. 44. & seqq. cum enim 24. dñi in continentia sunt, nonnulli alteri cœlentur in eis, per tegram. l. 1. & 40. 5. dicobam. & sic cert. petentem alijs per Matild. in confutad. Baronii, quæ incipit pars a pars num. 143 de Francie in decis. 169. num. 4. Fontanella in dictu de postis sump. tom. 1. claus. 4. gloss. 5. n. 6.

25. Vnde cum in Sacro Capitulo disceptaretur de Montis creatione pro matrimonij paleariorum de familia, facta per quondam Franciscum de Roberto in contractu donationis, endem die, & loco factæ, coram eisdem Notariis, & testibus, coram quibus locis in immediatæ conditum testamentum, faciens de donatione mentionem, & per partem Fulvij de Roberto, & successivè post eius mortem Didaci de Roberto eius fratribus, tanquam successoris in maioriori in testamento constituto ab eodem Francisco de Roberto, suillet proteximus ducatos terminis, ab Illustri Principe Auriæ testator debitos, & pro Mayoratum reliquo in testamento, sibi debet, non autem Monti maritagiis naturam habet videatur, tanquam incontinenti, & coram eisdem Notariis, & restibus testamento, confecta, ad evitandas lites, sicut ex conventione, cum nobis, & alijs Monti Gubernatoribus habita, pro executione landi probat, capite, predictum, cuiusque interesse pro medicante inter Montem, atque Mayoratum divisum de anno 1651. Actuarius de Lach.

RE RUM SUMMA.

2. *Donatio non presi contra, vel ultra donantis intentionem operari*
Sicut nec actus præter agentis intentionem, at ibi.
3. *Vnde quid certa persona contemplatione sit, nisi donatur, tam non negatur, neque transferatur ad heredem, n. 2.*
4. *Heres futurus semper est incertus.*
5. *Declaratio ex afflictione, & sanguinis, aut meritorum iurium, mortis donatoris evanescit.*
6. *Legatis causa cessante, cessat legatum.*
7. *Contrahens, heredibus queque suis prospicisse cœnsur.*
8. *Donatorius non contrahit neque sibi prospicit, sed alterius tantum voluntati acquiescit,*

8. *Donant solum donataris, & non eis heredibus donare voluisse præsumitur.*
Cum quibus non eandem fiducias habeatis cœnsur, aut q.
10. *Donant Cœs., & heredibus, non confitetur illis donare velle, nisi Cœs. persona, denuntiabitur effectum.*
11. *Donatio inter vivos non heredes donataris transmittitur.*
Quoniam conditionalis præfusus est donatario, n. 12.
12. *Licit aliter Menochius sentit, n. 13.*
14. *Donatis ex uno pro tunc secuta morte fallit, contemplatione matrimonij, donataris præmerito cœnsatur.*
15. *Donatice ex uno pro tunc secuta morte est conditionalis, tanquam in diem incertum.*
Licit non emendat incertus sit, an, & quando se sit solum, quando fit evanescit, n. 16.
Et prouidit para indicetur donatice sub conditione emendat exire a fallit, n. 17.
Quod non est in ultimis voluntatibus, n. 18.
Velsi dies est incertus, an, & quando se sit solum efficta in tempore mortis suscipio.
16. *Donatio ex uno pro tunc secuta morte, & clausa a consti. non confitetur, non conditionalis solum effecta in tempore mortis suscipio.*
Vt à die inhibiti contrallata dominium in donarium transferatur, n. 19.
Effectu translatu possessionis in mortis tempore dilata, n. 20.
Proni fuit in Sacre Capitulo indicatum, n. 23.
Maximus Banus clausula. Et in preambulo mortis, vel Per duas horas ante, n. 24.
17. *Donatus genitorum ex uno pro tunc secuta morte viri quisque verum, non potest propriæ autoritate capere res donataes in morte donatum.*
Cum heres coram capit possessionem uno donavit, n. 26.
18. *Tenetur enim tunc donatarius iudicem adire, & iustitia mediante ipsi suam declarari facere, n. 27.*
Aliquis criminaliior de dolo tenetur, n. 28.
Qui aperte etiam heres donantium habere iura, & credita retentioem concedent, n. 30.
19. *Licit alius sit in benti defuncti vacantes, in quibus donatarius ex uno pro tunc secuta morte, cum clausula consti. præferit, n. 34.*
20. *Possessor etiam iniustus non potest a possesso removetur, nisi prius citatus, & conveniatur.*
21. *Confutatur in contraria appellatione existigatur, & finitur, mortis consti.*
Vnde non operatur contra heredem, ut ei possit propria autoritate auferri possit, n. 32.
Sed iudicis officium est à constitutario implementandum, pro obtinenda contra eum immissione in possessionem, n. 33.
22. *Possessor antiquior, pro manutentione, præferetur recentiori.*
Qua præsumitur iniuste, & claudacima, n. 36.
Alio-

Selectarum Iuris Observationum P. I.

24

- Maximè si prima possessio sit auctore Preterea capta, n. 37.*
Vel si doceatur etiam de titulo anterioris possessio, n. 38.
Ahi si recentior est, naturalis de falle, & clam, vel furtivo occupata, n. 42.
Hoc enim non impedit manutinem pre sola civili possessione animo retentam, n. 43.
Ampliarat ut etiam inter habentes possessorum, vigore clausula constituti, anterior praefatur, num. 19.
Secundo etiam, quid prima possessio sit, in vita constituta, & secunda corporalitatem, n. 40.
Tertio quamvis posterior esset titulata, & anterior titulo careret, n. 41.
44. *Possessio civilis animosarentia, trahit ad se naturaliter, cum in concursu praefatur.*
45. *Donatio personalis ex nunc protunc secuta morte, caducatur per donatarij mortem, ante denacionem.*
- Tanquam extremo ad quod deficient, n. 51.*
Quamvis facta alicui pro se, & hereditibus, num. 46.
Esque magis non facta donatis voluntate, transitoria ad heredes, n. 47.
Idem est in aliis qualibet contractu conditionali, num. 49.
Sed cum realis est donatio minimè caducatur, num. 48.
50. *Contractus ex partium conventione legem accipiunt.*

C A P V T I X.

De Donatione ex nunc pro tunc secuta morte, per donatarij obitum antedonantem, caducata, ex text. in lib. quod de pariter 17. ff. de rebus dubijs.

1. *D*onationis actus minimè potest contra, vel ultra donantis, & sic agentis intentionem operari, l. non emis. 19. ff. sicut pri. propter, cum aliquid certa personæ contemplatione sit, aut donatur, eam non egreditur, neque ad heredes trasfertur, l. cum praeclar. 12. 5. 1. & Listerdil. 1. 4. ff. de praetaria, cum concordantibus apud Fabrum insue. Cet lib. 8. tit. 3. 8. diffinit. 21. nn. 3. in addit. & Reg. Revit. in conf. 15. num. 2. lib. 2. maximè à donatione ex causa benemeritorum facta fuerit, que futuri heredes nulla esse possunt, tanquam semper incerti, l. scindendum 70. ff. de verb. sign. unde facta ex affectione, & sanguinis, aut meritorum iotu, erga donatarium, illo mortuo cessat, quemadmodum legit cedula collante, cedula legatum, l. Titia 89. 5. infra 15. ff. de legat. 2. cuncta-

- concord, à Teraquello adductis in tract. cossante causa, causa effectus, parte prima, num. 13. ut in specie aliamat Monach. in conf. 3 8. num. 46. lib. 6. 4. contrahens eisim, non soldim sibi, sed hereditibus quoque suis prospexit sententia, lib. pl. num. 5. ff. de probat. ita pallium 40. 5. 1. ff. de pat. noo autem donatarius, qui maxime contrahit, neque sibi prospicit, sed alterius tantum acquisicit voluntati, ut optimè probatur in relat. Listerdil. 1. 4. & animadvertisit Faber in rel. diffinit. 2. r. num. 5. & Revit. in d. conf. 15. n. 4.
8. *Pretulit itaque donans soldum donatario, & oon eius hereditibus doante voluisse, cum qui bus non tamdem, ac de doctario fiduciaria habuisse sententia, adnotata in lib. inter virum 9. ff. de rob. dub. in l. cum hie Ratus 33. 9. si ambe, ff. de donat. inter vir. & max. in l. M. marito 18. C. sed. iii. idque ex Alciat. in resp. 99. n. 24. probat Monach. in conf. 3 8. num. 15. lib. 1. ubi etiam nn. 16. allegat Bolognet. in conf. 74. dicentem, quod quando quis donat Caio, & eius hereditibus, intelligitur cocontemplatio Cal. etiam ipius hereditibus doante, ut si in eius persona effectum non habeat doctatio, neque possit in heredium persona verificari, idemque post alios Monach. ipse affirmavit in conf. 3 8. num. 47. lib. 4.*
11. *Sed predictis adversatur, quod iocer vivos facta donatione transmittitur ad heredes donatariorum, ex l. 5. quis arguit 35. 5. ult. C. de donat. cum aliis per Roland. adductis in conf. 77. num. 12. 12. & seq. lib. 1. Idque etiam in doctario, conditionaliter facta, locum habere, ut si donatarum, conditione pendente deceaserit, ad heredes transmittantur, esse cōenuniter receptum, ex Gomif. lib. 2. varia resol. cap. 11. num. 36. refert Reg. Capyc. Latr. in decis. 1. num. 28. lib. 1. 13. quidquid aliter sentiat Monach. in relato conf. num. 53. & 54. & propter ea donatione facta 14. cocontemplatio matrimonii, ex nunc pro tunc secuta morte, eam oon caducatur, si donatarius antedonantem mortem predecedat, sed io donatarii heredes transmitti, post ea, quae ex Barbosa, & aliis, tradit Fontan. in tract. de pat. sup. stat. class. 4. gl. 3. num. 12. in fine, & seqq. declarat novissim Reg. Galata in contro. 21. num. 17, 15 lib. 2. quam tamē donationem ex nunc pro tunc secuta morte conditionaliter esse dici potest, tanquam in diem incertum, ex l. 1. 5. dies 16. autem incertus, ff. de condit & demonstrat. licet noo omnino incertus sit, an, & quando futurus sit? Sed tantum iocerut quandoe sit enim ali 17. quando venturus, & quia sub conditione omnino extitire fuit donatio stipulata, purè videtur facta fuisse, ut in l. 5. papill. 9. 5. 1. ff. de 18. novis. quamvis aliud esset in ultimis voluntatis tibus, ex d. 5. dies autem, vel si dies esset omnino incertus, o. & quaoquo futurus sit ex quo contractus redditur conditionalis, per l. Bipularis illa 3 8. 5. inter certam, ff. de verb. oblig. ut haec omnia bene declarat Fontan. in d. gl. 3. nn. 14. 20. & 15. ex hoc lofercos 1. 24. & 27. donationem D pzx-*

predictam ex uno pro tua secuta morte, cum clausula constitutum, non conditionalem, sed parum reddit, solo effectu in tempore mortis suspenso, post *Traquilliu tract. de Iure confit.* 21 *possess. amplia. 16.* atque dominio à die iusti 22 contractus in donarium transferri, licet effectus traxolatus possessois in mortis tempus differatur, ad quod alios adducunt *Amat. ins. resol. 26. num. 8. lib. t. Capit. Lxxv. in consult. 16. num. 2. lib. 1. & novissime Conf. Roccii in resp. 23. 46. num. 3. & 4. lib. 2.* atque iudicatum telet iuris Aulic in S. contra allegata per cum. *Reg. Galeota in contro. 26. in fin. lib. 1. statu.* 24 praeferit clausula: *Eis in praemissa hora mortis vel per duas horas ante, ex qua redditur haec sententia iudicatur, iuxta tradita per Prodig. de Franchis in decif. 213. num. 1. Reg. de Ponte in cons. 39. & 216. lib. 2. aliosque ratatos per Consil. Marcius. in cons. 39. num. 8. lib. t. Barbari in tract. super pragm. de assistance gloria 7. num. 40. licet non idem dicendum esset id donatione facta filio contemplatione matrimoniū ab utroque parente post utriusque doatois obitum, retento usufructu per totum tempus vita ipsorum, & alterius superviventis, io qua si hoito per 25 mortem usfruarij usfructu, illius heres ex eius possesso bonorum aut proprietarium, 26 non potest donatarius ipse, sive proprietas facultatem exercere, capicodē propria authoritate, sed tenet adire iudicem, & iuris me- 28 dante ius tuum declarari facere, alioquin criminaliter de dolo reoeretur, ut post *Cancer. in par. 2. variar. resol. cap. 7. num. 77.* voluit *Fonsan. in rel. tract. claus. 4. gloria 22. num. 4. t. ubi num. 45.* 29 & seq. ratione aliquantum, quia ooo debet possessor quilibet, etiam iurius, commoveri de sua possessione, nisi prius citatus, & coventus, ex l. cum fundum 18 ff. de vi. & vi armata, quod etiam docet *Innocent. in cap. cum oligo. de privileg. Bald. in l. fin. Cda edit. Dm. Hadrian. Alex. ens. 1. vol. 6. quo novissime sequitur D. Steppas ad Gracian. obser. 1. num. 8. praeferit, quia 30 potest esse, quod heres usfructuarij, sive donatis habeat aliquis iura, & credita retentione coecedita; constitutum autem id donatione 31 ois contractu appositorum primo donante, seu constitutente mortuo extinguitur, sive finitur, ex prealleg. *Lcum praevar. 12. 5. 1. ff. de praevar. Vn. 31 de noa operatus contra coiffitores nisi baradem quod posse propria authoritate possello eidem auferri; sed tantum coiffitarius, sive donatarius, aut eorum heres iudicis officium in ploto 32 bit, pro obtineoda contra ipsum immisione, jo possessionem, ut per *Menech. in tract. de re exp. possess. remed. 1. 4. num. 66. Thesaur. in decif. 38. Semat. Pedemont. num. 5.* aliosque ab eis relata 34 ros. Quidquid sit ubi agitur de immisione in possessionem bonorum de suoi vacacionis, in qua donatarius non pro tuo secuta morte praeferit heredi, contra quem constituti ius exercet, lo quibus terminis procedunt allegata***

per *Roccum in rel. resp. 46. num. 2. obi* eadem dle, que filius masculus decretum praembuli, & immisionis obtinuerat in possessionem bonorum patris, filia feminis se oppoeruerat, uti donataria ex nunc pro tuo secuta morte omnia bonorum paternorum, legitima tantum filio masculo conservata; & oihomias per S.C. terminus fuit in causa impartitus, bonis interim apud matrem, & tutricem filiacum doocatariatum sequeratris; cum vero doocator heres possessionem apprehendisse reperitur, est illi 35 eortio concedenda, tanquam auctiiorum possessoem habenti, excluso alio habente te- 36 centiorum, que preflomur triuista, & clande- 37 stina, ut ex capitulo 9 de probat. docet *Affili. in decif. 3. 63. num. 3. Menech. in tract. de remen- da possess. remed. 3. num. 725. & seqq. alioisque ple- ne adducti Poff. in tract. de manutendo, obser- 38 vati. 7. num. 2. ubi maxime hoc procedere afor- 39 mat, si prima possesso sit authore Pratore ca- 40 pta; vel si doocator etiam de titulo anteriori- 41 sis possessonis, ut ibi num. 42. amplios 2. 27. 42 etiam intes habeotes clausulas constitutis, ut 43 praeferatur habens anterioriem, & a. 28. etiam 44 quod prima sit io vno constitutis, & secunda 45 corporalis, ac num. 29. quamvis posterior esset 46 titulata, & anterior titulo carceret; naturalem 47 verò possessionem de receoti, que de facto, & 48 clam, vel furto fuit occupata, non impedit 49 manutencionem, pro sola civili, possessione- 50 animo retenta, que trahit ad se o staturalm, ei- 51 que in cocurso praeceptor, probavit ex multis 52 idem *Pof. in d. tract. observ. 16. num. 25. 31. 32. & 35.**

Ex quibus dissidentibus inter se sententij, in facili contingotis respondimus, esse donationis contradictum, diligissime iospicendum, ut si fuerit realitas facta, sive in tem cocepta, donation ex nuoc pro tuo secuta morte, in donatarii heredes transmittatur; si vero persona donatarii simpliciter contemplata, nulla heredum mentione sita, sive illis exclusa, adeo quod ex conjecturis colligi possit, illam suis 53 personaliter cocepit, donation caduca remansit, per donatarii mortem ante donantem, ex tacita conditione subinfecta superviven- 54 tix donatarii, quod cum possit esse, & abesse, illam omnino conditione reddit, ut prae- 55 fundito donatario evocet, ex celesti *Maria- 56 si* responso in *l. quod de parvus 7 ff. de reb. dub. de quo Peregrin. in tract. de fideicom. artic. 5. 1. a. 20. Menech. conf. 442. num. 32. vol. 5. Majord. in tract. de possess. concil. 365. num. 3. alioque no- 57 vissime adducti per *Conf. Lxxv. in decif. Sardinia 46. 20. num. 1. & seqq.* qui omnes loquuntur etiam in casu, quo donatario facta sit post mortem ali- 58 cui, & hereditibus, ut multo magis hoc sit affi- 59 madum in donatione, quod ooo sit ad heredes 60 transitoria ex voluntate doocoris, que perso- 61 nalis omnino judicatur, ut eo casu magis indu- 62 bitate donatario premortuo caducetur, quam di-*

Selectarum Iuris Observationum P. I.

27

dictionem inter personalem, & realem actionem in proprijs terminis admittunt post alios, ex mente de Franch. in decis. 591. Molfes. in Comment. ad Confus. Neap. par. 3. qn. 5. num. 9. lib. 2. Reg. Sanfelice. in novissime addit. ad decis. 492. num. 2. Galeota in rel. controv. 21. num. cod. de Xario in dicta decis. 20. num. 14. Modernus additionator ad Peregrin. in tract. de fideicom. artic. 6. In allegat. ibidem inseritis in verbo. secunda sit affectio. Idemque ex Ang. de Perus. in l. si ita stipular. ff. de verb. obligat. & ex Neali in tract. de transmissione. cap. 5. num. 6. confirming Reg. Cappe. Lat. in decis. 2. n. 20. Conf. Hodier. in addit. ad decis. Sard. 144. num. 7. ubiloquitur, quando 49 conventionem effet inter partes, ut conditionis stipulatio ooo transferit ad hæcet, ex ootatis 50 in l. vnon solam g. s. tale ff. de liberat. leg. cum contractus ex partium conventione legem accipiāt l. i. q. si convenerit ff. depositi 3 deficit enim tunc peruvia principalis ad effectus perficiendum 51 necessaria, & sic extremitas ad quod, unde donatio confilere non potest, iuxta tradita per Barri. in l. ff. qui pro empore num. 55. ff. de usura. ap. ut per Rhin. in conf. 2. num. 6. lib. 2. Gabriel. in conf. 176. num. 10. lib. 1. & ex Cephalo in conf. 312. num. 84. & 85. lib. 3. docet Menoch. in conf. 3. 88. num. 47. lib. 4.

R E R U M S U M M A.

- 1 Transfallo est re dubia, & litis incerta decisio inter partes f. cl. a. Cum de dubio fiat litis eventus, n. 7.
- 2 Transfallo nulliter fit super sententia transfalla in rem indicatum.
- 3 Transfallo est nulla de re pupilli, etiam Iudicis decreto accedente. Nisi ex alia causa cognitio præcesserit, n. 4.
- 4 Transfallo est nullius fiat, neindebet vexatio redimantur, saper lite calumniose morsa, vel communata. Unde tunc solutum eius causa repetitur, n. 6. Ampliatur idem esse, si ex falsa causa erronea, vel indebita transfallo præcesserit, n. 7. Secundò quamvis fuerit instrumentum vinculo roborata, num. 8.
- 5 Transfallo emimpugnat, debet ante omniare finire, quidquid eius usq. accept. Alioquin audiri non præcep. n. 10. Et ista novissima etiam temporibus indicatum fuit in S.C. Neap. num. 13. Licit alias conservari indicatum fuisse alii probaverint, n. 12. Quod maximi procedit parte opponente, vel existente pallo, n. 11. Ampliatur, si locum habeat, sedam, quando petitur transfallo rescindere ex capite lajonia, n. num. 14. Verum etiam, quando tanquam nulla impugnat, n. 15. Puta ex causa enervissima lajonia, n. 16.

Limitatur, ut locum non habeat, nisi parte opponente, ut n. 13.

Cum non possit à judice suppleri, n. 24.

Secundò limitatur, nisi ante litis contestationem opponenda, ne aliquin remissa censeatur, num. 6.

Nisi in minore, qui habet in integrum restituendum, contra temporis lapsum, n. 27.

Tertiò limitatur, fide bono alterie iure constat, num. 18.

Quia transfallionem impugnat, creditor effet in eadē, vel maiori quantitate illius, qua in transfallione continetur, n. 29.

Et de hoc sine alia discussione, clarè apparet, num. 30.

Nec dubia, sed clara sit quantitas debita, num. 31.

Quarò limitatur in alijs casibus remisso, nn. 32.

18 *Transfallo ex lajonia causa rescindi non potest, Nisi habito responde ad dubium litis eventum, lajo consideretur enervissima, n. 19.*

Quidquid alij difficulter, & fieri impossibilem, lajonia probationem ex casu existimaverint, num. 21.

Ex propinquo transfallionem ex lajonia rapite nunquam rescindi affirmaverint, n. 22.

Sed quomodo lajo insipido dubio litis eventu probatur, n. 20.

25 *Exceptio dilatoria est ante litis contestationem opponenda.*

C A P V T X.

De Transfallionem impugnante ante omnian, ad acceptorum restitucionem cogendo, ad text. in l. si diversa.

14. & Lub. pacif. 40. C. de Transfallo.

- 1 Transfallo, quam re dubiis, & litis incerte, decisio esse inter partes f. cl. a. indicat Ulpian. In r. cons. l. 1. ff. de transfall. nulliter fit super sententia in rem indicatam transfallata, l. & post rem 7. ff. ed. hi causa cognita 32. in Cod. tit. Consiliar. Statbar. tom. 2. fol. 179. num. 17. D. Altimar. in tract. de nullitatib. tom. 1. rubr. 8. quast. 13. num. 15. D. Mucci ad Reg. Sanfelice. tom. 1. decis. 88. num. 9.
- 2 est etiam olla, si hat de re pupilli, tametsi iudicis decreto accedente, nisi exacta causis cogniti præcesserit, l. cum bi 8. 5. si Prater, ubi 5. glff. ed. scit neque transfallio sustinetur, facta, ut indebita vexatio redimatur, saper lice calumniose morsa, vel comminata quod tuoc solutum 6 eius causa repetitur, l. in summa 65. vers. si evidens calumnia ff. de condit. indeb. Cappe. in decis.

D &

95-

95. &c. *Mocella in sylva casnum forens.* cap. 51. n. 7. qui iudicatur tellator in S.C. Neap. & id est, si ex falso causa erronea, vel indebita, transactio processerit, ut per iter nullus toboris sit iudicanda, firmat post *Consil. Hodorn.* in add. ad *Sard.* decif. t. 76. num. 2. alter *Conf. Xari.* in decif. 8. *Sard.* 96. ampliatio in transactio etiam turmentum vinculo roborata.
9. Sed cum transactio impugnatur, debet ante omnia illam impugnans restituere, quidquid eius vigore accepit, aliquo audiri non potest ut ex l.i. diversa t. 4. & l.i. palius 40. C. de transactio ita plurimis S.C. decifum post alios testatos Reg. *Capyc. Latr.* in decif. 149. num. 1. lit. 21. 2. ubi hoc maximè procedere sit parte opponente, vel existente pacto, ut n. 14. & licet 21 ibi n. 2. alios refert, contrarium afferentes in eodem S.C. iudicatum, quos sequitur *Reg. de Maria.* in lib. 2. ref. *Latr.* cap. 214. esse scilicet audiendum agentem, contra transactioem, citra acceptorum restitutionem, tamen pro tentia restitutionem requirente, novissimum etiam temporibus determinatum huius probat *Confil.* in lib. 2. *discip. forens.* cap. 40. & in lib. *practic. observ.* cap. 48.
14. Procedit igitur hæc exceptio restitutionis acceptorum, nemus, quando petitor rescullo transactiois, praesertim ex capite lesionis, ut post innumerous tradiderunt *Gisbarba* in decif. *St. 103. Num. 5.* & novissime *Andrea* in tom. 6. *controv. forens.* cap. 424. num. 2. verum etiam 15 si transactio tanquam nulla impugnaretur, ut 16 quia lesionis enormissima vizio laboraret, ex relatis per *Capyc. Latr.* in d. decif. 149. num. 12. ac *Confil.* *Prat.* cap. 48. num. 39. & seqq.
17. Cum enim transactio de dubio sit liris evenia, tu, sub preterito lesionis rencindi, vel impugnatio non potest, nisi habito respectu ad extirrationem dubij liris evitus, latio consideretur et enormissima, ut post *Alex. de Molia* docuit *Affili.* in decif. 220. num. 3. ubi referit ira decifum, quod comprobatur, alios addendio *Uffili.* in addit. ad eam, decif. 220. num. 1. & communem esse, *DD. sententiam a Vitis de Marcius* in d. lib. 2. 20 cap. 233. obi etiam num. 1. modum inquinat huiusmodi lesionem probandæ, respectu iuris, & actionis, deducendo quid omnes experti, & de negotiis qualitate certiorati, communiter pro tali iure, & causa tantum dedissent, quantitatem, qua inspecta latio resultaret enormissima, ex *Bari. Ang. Aret.* alisque pluribus ibi 21 relatis, quemadmodum hanc lesionis probacionem inspeccio dubio litis evenit, difficultem, & letem impossibilem reputando, à cōmoi *D.D. sententia* 22 discesserint, affirmando, nunquam ex lesionis causa transactioem rencindi, *Hodorn.* in *controv. forens.* 37. & *Prat.* in *practicar. observ.* cap. 4. & in addit. ad *Confil. Pafchali.* in tral. de virib. patr. posisi par. 1. cap. 2. ad num. 4. & novissime videndos *D. Adoci* ad *Reg. Sanfelis.* num. 1. decif. 22. num. 5.

Limitatur autem exceptio predicta restitutio acceptorum, ex contractu transactiois, locum non habere, nisi parte opponente, cum 24. non possit à iudice supplire, ut post *gliffin L. univerbi*, in verbo *Probenatur*, C. de practic. Imperat. effundat declarant *Affili.* in decif. prad. 220. num. 4. alisque per *Gisbarb.* relati in d. decif. 25. 103. num. 13. quinimo hanc exceptionem, ut dilatoriam esse ante litis contestationem operam, alias non prodessit, quia remissa estenatur, scribit *Gisbarb.* in *Praxi S.C.* par. 1. cap. 5. num. 7. & 22. num. seqq. & confirmat *Capyc. Latr.* in addit. decif. 149. num. 3. 4. 10. & 11. subli- 27 mirans in minore, qui contra temporis huius lapsum habet in integrum restitutionem, ut per S.C. iudicatum testatur *Prat. de Franchis* in decif. 190. & ex aliis pluribus novissime comprobatur *D. Scoppa* in addit. ad *Nicolini.* in *praxi civili* pag. 11. num. 90. qui plura ad materiam illius exceptionis notatu digna in *praxi animadventi* in num. seqq.

18. Nec obstat exceptio, cum de bono Actoris iure constat, ex traditio per *Confil.* de *Georg.* in alleg. 34. num. 24. quem sequitur *Gisbarb.* in d. decif. 101. num. 15. quorum dictum locum habere, si transactioem impugnans creditor esset in esdem, vel majori quantitate illius, que in transactio continetur, & de hoc sine alia, 31 discutiente clarè appararet, neque dubia, sed clara esset quantitas debita, ex pluribus *Ritu Romano* decifibus, comprobavit *Capyc. Latr.* in *practic. decif.* 149. num. 14. & seq.
32. Alius vero limitatio ad regulam exceptionis predictæ, tradunt *Ricci.* in *cobell. decif.* 347. 1088. 3131. 3185. & 3757. *Andrea* in *dia. controv. forens.* 424. ad quos facta remissio sufficiat.

REVM SVMMA.

1. *Annuire redditis, frive censu constitutio validas.*
ell. qmib[us]dam concurrentibus.
Quae remissive notantur. n. 2.
Ei præstrium fortis numeratio requiritur in pecunia numerata. n. 3.
Neque sufficit, quod pecunia ex alia præcedenti causa per venditorem censu debatur. n. 4.
Quod iniuriae, n. 5.
6. *Censu confusis potest ex terris non soluis annuorum introituum in capitale positis in Regno Neapolii.*
Velez quantitate, quam vituditer recipisti, aut ex alia causa debera conferuntur. n. 7.
Si præcedens causa vera sit curia simulationis, & fraudis suspitionem. n. 8.
Et quoniam fravis considerantur. n. 9.
10. *Censu creari potest ex interessim partis calculo.*
Atque ex interessi tertiarum. n. 11.
Sed contrarium alijs probaverunt interessi alterius introitum non debent. n. 12.

- Licet fuerit ex partium conventione liquidatum, & redditum sorti, n. 13.
- 14 Textus in l*lio. C. de usuri declaratur.*
- 15 Usura sunt omni iure prohibita, & si quandoque à Civili iure permitta.
- 16 Interesse alterius interesse debetur, & n. 23.
- 17 Interesse lucri cessanti, & damni emergentis iure tam divino, quam humano debetur.
- Masimè in Criminibus insigebat, in quarum numero est Nicopolis, n. 18.
- duo quia prompta sunt negotiationes, & occasiones lucrandi, atque pecunias implicant, n. 19.
- Quoniam hanc facilitatem reperiendi Neap. in taxe exemptione hodie ceſare dicat Doce. Regens Capyc. Lat. num. 10.
- Cum repertoriam bona venditorum sepe turbibus involutam, n. 21.
- Et inde succedant eorum decollationes, qui eorum opinione dōtores representantur, n. 22.
- 24 Census ex Bulla Papa Nicolai decimam pratiſ partem excedere non potest.
- Et si dām excedat, an census constitutio deficitur vel si ad ilam redendum distinguitur, n. 23.
- 26 Usura constitui possunt de iure Civili super spēcie, communī cōfūsa extimata.
- Iudic. ut n. 27.
- 28 Confessio nedum ex publica scriptura, sed ex omni alio probatum genere verificari potest. Ut per testes, n. 29.
- Ecclesiastis debitur tam indicialum, quam extrajudiciale, n. 30.
- 31 Confessio indicialis est probatio maximq. fīve a plenissima, vim habens publici instrumenti. Prud' illa, & omnius rūlijs probatum genere, rūbus effectior, paratam habens executionem, num. 31.
- Habet enim vim sententia, & reliquidata in cibis, qua alii non expellat, nisi praecepit de solvendo, n. 33.
- 34 Confessio defuncti necat hereditibus, & successori- bus, ut eam impugnare non possint.
- 35 Confessio exigendi iuri, quomodo præscriptione qua- ratur.
- 36 Possesso, vel quasi de tempore litis mota sufficit ad obtinendum in possessorio iudicio.
- 37 Possesso, vel quasi vere probatur, & præsumptio arguenda a possesso præteritis temporis ad presentem tempus.
- Semel enim probata, continuata præsumitur, nisi appareat interrupcio, vel ab alio occupata, n. 38.
- Etiam data negligenter, decem, vel plurimum annorum, n. 39.
- 40 Census quasi possessio unica solutione acquiritur, ex animo facta, in qualibet anno fieri debet.
- 42 Possesso, si quasi possessio in incorporealibus uno autem acquiritur, scientie, & patiente adversaria fallit.
- 42 Census si per triennium ad minorem rationem solvantur ea quia fuit ab initio contenta censa- tur a primo pretio recessum.
- Et ex ratio patet census diminutio inducitur, num. 43.
- Quod intelligitur res p̄t in terris, in quā perveniunt res obligata pro censu, num. 44.
- Non autem in debito principalē, vel eius bare- de, quis ex mala fide præscribere non possunt, num. 45.
- 46 Census si fuerint ad maiorem rationem ea qua debetur ex errore falsius, non inducitur con- sus angustum.
- Sed præsuperflua fortius extenuat, n. 47.
- Et pro reliquo datur indebiti conditio ad repe- tendum, n. 48.
- Data ignorancia solventis, n. 49.
- Licet solitus coſſanario, aut procuratori falla- sit speciale mandatum habens, ad maiorem il- lam quantitatē excedere, n. 50.
- Neque præscribunt census augmentum, cum mala fide creditoris veritatem falli scientis, num. 51.
- Quia mala fides heredi quoque nocet ex propria persona præscriptio quem incubant, n. 52. & 54.
- Attenta etiam agnoscit Cœvatica defunctis con- scientiam exonerandi, n. 53.
- Et contra præscriptionem, relitigio in integrum datur ex capite ignorantia n. 55.
- 56 Præscriptiones si requirantur in annuis pra- ficationibus, quo sual anni, ex Martini glo- totis sententia.
- Contrarium volunt, Bulgarens, num. 57.
- Quorum opinione concidunt Ioabnes, & Ac- curci, n. 58.
- Ut Martini opinio servetur in annuis debitis, ex ultima voluntate, n. 59.
- Bulgari vero in annuis præficationibus ex centra- lia debitis, n. 60.
- Etim torio posse rei pro redditu hypothecata unicā præscriptio sufficit, n. 65. & 66.
- Vicini anni non obligant, n. 64.
- 62 Annuum legalem Ecclesia, vel Civilis relitigio quomodo præscribatur remisit.
- Corpori enim fūlum, quod nunquam moritur, perpetuum esse dicitur, n. 62.
- Ex post censum etiam annos debetur, n. 63.
- 67 Dominum decennio præscribitur, si alienatus cum bona fide possidet.
- Si vero cum mala fide, tricennialis præscriptio re- queritur, n. 68.
- 69 Remedium l*lio. C. de acquirenda possessione* tripli annis tantum præscribitur.
- 70 Conſitutum triginta annorum spatio præscribi- tur,
- Nisi mortua confitente, quo casu decim annus sufficiunt, ut n. 71.
- Etiam si confitentarius ignoraverit possit bene- fuisse occupatum, n. 72.
- Verum si quis confitit ignoraverit in integrum restituerit adversus præscriptionem, n. 55. 57. 73. & 75.
- Etiam triginta, vel quadraginta annorum, n. 76.
- Idem si ignorare præsumatur, ut quia habet, num. 74.

- 77 Praescriptio ex Iuramento, in instrumento, apposito non excludatur.
Falsus Iuramentum sit litiis decisivum, n. 78.
Vel posse fuisse in male fidetur, n. 79.
- 80 Malae fides defunctorum ab herede purgatur per aditum alteri editio[n]is.
- 81 Prescrip[ti]onis exceptio, non ipso iuri perimit actionem, sed epe exceptionis.
Unde esti opponenda, n. 82.
- Sed cum de illa confiat, potest Index ex officio alterem repellere, n. 83.
Etiam parte non opponente, n. 84.

C A P V T X I .

De Annuo Reditu, sive Censu, cum solemnitatibus à Pontificio Iure prescriptis confluendo, iuxta Bullas *Pij V.* & *Pape Nicolai* super hoc editas.

ANNUO redditus constitutio[n]em, alio cessante vicio, non esse illicitam, neque verecunda, aut presumptiva usurariam. Summi Pontifices rescripterunt in extra*v[er]a*ga*n[on]i* 1. & 2. sub*m[od]i* de em*p[ar]t[io]n[is]*. & vend. idque iam decisum, & velut in rem iudicatum transactum esse, scribit *Tiragalli*, in tract. de iure*retract[io]n[is]* tit. 1. 5. t. 6. num. 15. & post cum *Roderic.* in tract. de annis redditib. lib. 1. qu. 4. num. 16. dummodo quadam alia concurredunt sub*m[od]i* 25. ciuidem questionis enumerata, post *Navarr.* in repetit. cap*i*. primi 14. qu. 3. n. 29. & signantur, quod 3 censos vendit p[re]dictum eorum eidem Notario, & testibus in censuali contractu intervenientibus enumeratur, ex bulla *Pij V.* quam referre prater alios *Quaranta in Summa Ballarij* in verbo: *Contractus censualis*, lib*i*: *Kursus nisi veri in pecunia numeratus praetervent testibus, ac Notario, & in alieno celebrationis instrumento, non ante prius recepto integro, in quoque pretio, solvantur, quas anticipatas appellant, sicut, aut in pallium deduci prohibemur.* Et ibidem sanctior, contacteretur sub alia forma: *Celebrando sonetatis eius iudicandis, cuiquidem Pontificis dispositioni, tanquam introductu[m] pro locina, satisficer[et]* non posse per equipollens, si pecunia percussus venditorem debita ex alia precedenti causa in locum pecunia numeranda subrogatur, ex comuni Canonicarum resolutione post Cenc. in tract. de censib. p. 2. cap. 1. art. 6. qu. 1. num. 33. usque ad 38. aliosque recente novissime *Stephanus Gratian.* in lib. 5. discept. forens. cap. 833. num. 36. sicut enim principali[er] ex motu proprio *Pij V.* hoc introductum ad precludendam viam dolis malis, & cauteles, quibus ementes cedula[m] male solvebant p[re]dictum in pannis, vel alijs merc-

cibus, ut formalibus verbis post *Navarr.* in rel. tract. de censib. num. 88. verificat. at i[st] rigor, refert idem *Gratian.* in decisi. 2. 4. Rota Marchia anno m. 5. ubi in *In Is Theorico-Practicis Observatiu[n]ibus consulendus est D. Nicolai Vincentini Scoppi qui plen[er]e, ac d[icit]erē demonstrat.*

Sed hanc *Pij V.* Constitutionem in omnibus locis, etiam Ecclesiis, quoad tempora, non subiectis esse levandam, voluerunt *Navarr.* ubi *s[ecundu]m* supra num. 106. verificat. amissione, *Honded.* in conf. 35. n. 1. & 3. lib. 2. aliquique novissime adducti per *Laganum*, in addit. ad Comment. super Pragm. Reg. *Rovisi* in Rub. de censib. num. 13. & seq. Omitti nihilominus posse illius obseruantiam extra terras Papae subiectas, quod ad ea, quae non sunt lures naturalis, nec Divini, nec humani, inducti ad profundam, usuriam pravitatem; sed solidum tangunt iustitiam, aut iniustriam contractus, ex eodem *Navarr.* ibid. n. 108. refert *Reg.* de *Tapp.* qui ex hoc Bullam predictam in Regno Neapolis receptam non fuisse, dicit in decisi. S. C. 15. nn. 44. quod, etiam testantur *D. Quos allegat D. Scoppa in eis, obseruat* 22.4. num. 16. ac demum *Reg.* de *Ponte* in conf. 4. t. n. 37. lib. 1. *Reg.* *Rou.* in decisi. 3. sub n. 15. *Reg.* *Confanis* in l. 1. & 3. *de fiscalib.* n. 11. lib. 10. n. 4. cum duobus sequentiis, ubi in hoc Regno in dies practicari dicunt, quod tertia non soluta in capitali ponantur, vel quantum 7 tertia, quam venditor, aut receperit, aut ex alia causa debere confitetur, licet contrarium sit in Bulla predicta dispositum, allegans *Salas* in tract. de *comarca* in tit. de *censib.* dubit. 8. nn. 5. 3. & eundem *Rovisi* in pragm. 1. n. 8. de *censib.* affirmantem pro sorte ex alia causa verè debita, censum constitui posse, quod circumscripsit. *Piana* Constitutione probari per texti optimum in *l[ib]i ex p[re]cio* 6. C. si certi, petat. & per *D.D.* ab eo relat[i], quia sequitur alios addens *Conf.* *Carlo* *Branca* in allegat. aditio[n]is pro *Illustri Princeps Ossianis*, tempore quo *Advocationis magne fungebatur*, quas inleit *Lagan* in loco rel. n. 18. quorum opinionem esse recipiendam, si procedens causa vera foret citra simulationis, & fraudulenti p[re]sumptionem, declarat *Gratian.* in addit. ad d. decisi. 2. 4. n. 6. & 10. *Roderic.* de ann. redditib. lib. 1. q. 13. n. 6. 7. & 8. obi*ta* siudem considerant, si incontinenti, vel etiam ex intervallo, sed brevi: putat, sex, vel octo mensium post venditionem, & traditionem mercionia, pro earum pretio annus redditus constitutus, per regul. lib. *bana fides* 58. ff. de reg. la. & nedum tertias non solutas, verum etiam ininteresse 10 postquam fuit inter partes calculatum posse in forte[m], ut alii parlat interesse, voluerunt *Carvalcan.* in deo[li] 33. n. 3. lib. 1. *Giriba* in decisi. Sicut. 2. 4. n. 3. 4. *Seneca* in tract. de commerc. & comb. 5. 7. glof. 1. n. 4. *Gairius* in tract. de credito cap. 2. tit. 7. num. 1502. *Conf.* *Theodor.* & *Roccu*, ille in allegat. 40. n. 6. & seq[ue]runt in nota[bi]lis mercator, post responsa 1. 1. autem de literis cam-

Selectarum Iuris Observationum P. I.

31

cambij notab. 16. quinimod etiam interesse terminum in locum ponit posse, & aliud producere interesse, sed tertius, alij plutes affirmant apud D. Altimar. in addit. ad Rovit. in decisi. 9. n. 36. tametsi contrarium alij sustineant, quod alterius alterius non debetur, & si fuerit ex partium conventione liquidatum. & 13 additum fortis, inter quos Lestard. in tract. de usur. quoq. 87.n. 14. & seqq. Anna in cens. 48. n. 27. lib. idem Rovit. in d. decisi. 9. n. 14. & seqq.
Conf. Stasib. in cent. 1. refol. forens. cap. 170. n. 14.
 & seqq. moti ex l. fin. C. de usuris, quae tamē 14 loquitur in usuris usurorum, cum sint usurae 15 omni luce prohibite, sicut quandoque à Civitate 16 li luce permisit, non autem in interesse alterius interesse luci cessant, vel danni emer- 17 gentis omni luce, tam Divino, quam humano 18 debitis, maximē in Civitatibus insignibus, in 19 quarū numero est Neapolis, ubi sunt promptae negotiations, & occasions lucrandi. atque 20 pecunias implicandi, ex eodem Rocc. in resp. 20 79. num. 7. lib. 1. licet hanc facultatem reperiendi tutas emptiones in hac Civitate ho- 21 die cessare, scribat Reg. Lapp. Latr. in decisi. 97. n. 14. lib. 1. quamvis enim emptiones paratae 22 semper sint, reperintur tamē bons vendi- 23 torum scđp. libris involuta, & in dies succedunt decoctiones illorum, qui cōmuni homi- 24 num opinione diutorio reputantur, ut Rovit. 25 in dec. 35. n. 16. inter primum versus interesse, & 26 interesse ipsius non est constituta differentia, ut considerant Theodor. & Rocca in pract. locis.

Item non potest annuus cœfus decimam, perii partem excedere, quod alteri Bullæ ren- 27 pugnat Papa Nicolai V. in hoc Regno Nea- 28 polis recepit pro lege, ut in Pragm. lib. 11. de Canib. cōsi neque per indirectum derogari pos- 29 se, b̄ loco pretij detur, argenti mala, vel alia, species plus uero pretio eximeta, dicit Roderic. 30 in d. g. t 3. n. 3. & seqq; propterea tunc esse redi- 31 ditum ad iustum rei valorem reducendum, felicit̄ ad quatuordecimam in Hispania, qua- 32 iustum est cœfus premium, ex l. 6. n. 15. lib. 5. recomputationem, & ad decimam in hoc Regno ut dicimus, quæ tamē reduc̄tio locum habet, si redditus in modo quatuordecimam, aut 33 decimam excedere, si enim esset multum ex- 34 cessivus, omoind nullus, & usurarius redire- 35 tur, neque reduc̄tio, sive moderatio prædicta locum habetur, ut per eundem Roderic. in d. lib. 1. q. 7. n. 8. & seqq; quem sequitur Rovit. in 36 pred. pragm. t. de confib. n. 15.

16. Quibus minimē refragatur dispositio text. in l. p. pro mensa 8. C. sicut. petat, ubi qualibet species cōmuni cōfensus estimata potest dari 37 loco fortis sub usuris: quis omisit, quod los Civile in hac parte nimis indiscretum, & la- 38 zatum fuit, atque propterea Pontificio luce abrogatum, ut animadverxit Roderic. in d. q. 23. n. 25. verific. 2. non loquitur inspecto valo-

re redditus, & Bulla Nicolai constituto, in quo militat diversa ratio, ut dicit Roderic. ibid. verific. tamē tertia. Præterea lex prædicta in- telligi debet secundum alia lura, dommodo illa species essent statim quæ utilis debitori, ut fors, & iuslo prario extimatæ, non tandem locum habet, si in pretio rerum latio interve- niat, ut volvit Roderic. in d. n. 15. in verific. tamē prima, & post cu[m] Reg. Rovit. in pragm. p. de cœfis. n. 1.

28. Debet etiam de cœfus origine, & creatione confitare, velex publica scriptura, ut loqui videtur Bulla Summi Pontificis Pij V. vel etiam ex omni alio probatiorum genere, & sine scriptura, ut in terminis ciuidem Bullæ, post lector. & alios verius esse docet Cœf. in pract. tract. de Canib. q. 43. n. 25. & seqq. ubi per testes, 29 & per confessionem debitoris annuus responsionis, tam judicialiem, quam extra judicialiem, 30 in politionem, recte probari stimmat, & de judiciali confessione nullam superesse videtur dubitationem, cum sit probatio maxima, sive 31 plenissima vim habens publici instrumenti, 32 si modis illo efficacior, omnibusque alij proba- 33 tionibus genetibus, atque paratam habeat executionem, habet enim vim sententie, & rei indicare in civilibus, quæ aliud non ex- peclatini præceptum de solvendo, ut ex Lioni- ca Cœf. confessi, firmat Maranta in spec. p. 6. 34. in tit. de confess. n. 21. & necesse confessio etiam, confitentia libredibus, & successoribus, ut cum impugnare non possint, argumento l. cum à matre 14. Cœf. rei vindicat quod in specie post alios tradit Menoch in confib. num. 37. lib. 1. & confirmat Sard. in decisi. Atanisana 10. n. 9. ac facit D. Altimar. in tract. de nullitatib. n. 1. rubr. 4. quoq. 11. ex num. 11.

35. Vbi verò de Cœfus origine, & creatione non confitatur, si præscriptio totis exigendis cœfus deducatur, ex qua possessione illius, longo, aut longissimo tempore, causa est reduma propinquia, & immediata alleganda, scilicet obligationis, sed causa etiam ipsius obligatio- nis remora, nempe contradictus, ex quo cœfus ipse debetur, & quod ex ea causa cœfus præ- statio processerit, coftare deber, ut per Guid. Papa in decisi. 40. Rodericam darall. lib. 1. q. 15. num. 32. & seqq; ubi de cœfus loquitur, etiam per decimam soluto, non tamē expressa causa specifica, ex qua debetur, cuius conti- nuacione in petitio prætendit non posse probat, cœfus verò ignorantis per summum Pontificem appellari, qui nec Divinis, nec hu- 36 manis legibus eum inventari affirmat in cap. pervenit 5. de confib. ut per eundem R. doric. n. 5. & 33. ibid. licet in poss. illorio iudicio cœfus, quæ pollio de tempore litis mox requisita ad obtinendum, ut in 5. hodie, In his de lura. 37 duplicitè probari possit, verò scilicet, vel præsumptivè, arguendo de possessione prætensis temporis ad possessionem temporis præsentis;

38. sc.

Hieronymi de Rosis

32

- 38 semel enim probata, continuaria presumitur,
nisi apparet interrupta, vel ob alio occupato,
ut declarat Post. in tract. de manu. observ. 17.
num. 14. Et seqq; eo confirmat Cenc. in d. tract. de
39 Conf. q. 9. 3. num. 1. etiam data negligenter
decem, vel plurium annorum, & ibi num. 21.
& seqq; unicem solutionem lufcere affirmat,
et tamen animo factam, at qualibet anno in-
40 faturum fieri deberet ad acquirendam quas
possessionem eius renquam in incorporealibus
quasi possilio queratur unico actu, sciente, &
41 patiente adverteriat, factio, idemque docuit
Post. in loco rel. observ. 18. a. nro. 6. & presertim
num. 34.

42 Quod si census pro triennio ad minorem
rationem solvatur, ea quia fuerit ab initio con-
43 venta, centeruta primo pretio cereuum, & ex
toto pacto census diminutio facta, ut ex l.
adversus 5. C. de suritate probat Rovis. in pragm.
p. de confab. nro. 31. ubi tamen ex Fiducia Com-
muni, ad ammd. pragm. in verbo . . . . . modo con-
fusat. num. 1. ubi hoc procedere affirmat in ter-
44 tio, ad quia pervenit res obligata pro censu,
45 non autem in debito principali, vel eius ha-
rede, qui ex mala fide præscribere non possunt
46 census diminutionem, nec e conversio præcri-
bi census augmentum, si fuerit ad maiorem ra-
tionem ea, que debebatur solutori, sed id, quod
47 amplius solutorum est, sortem extenuare, per
Leveridg. 101. §. fin. ff. de solv. & pro reliquo re-
48 petitio competrerit per indebeti eundemdati.
49 l. t. Et solo sis. ff. de condic. indeb. data ignoran-
tia solventis, ut post Bartol. Bald. & alios, de-
clarat Stephan. Granian. in lib. 3. decept. forens.
cap. 4. 7. n. 3. t. & seqq; ligat solitorio procuratori,
50 aut censorio facta sit, speciale mandatum,
habenti ad maiorem illam quantitatem ex-
gendas, per l. t. procurator 6. sed. 11. ff. de condic.
51 indeb. neque præscribente census augmentum,
stante mala fide creditoris, veritatem facti
scientis, ex regula cap. posuisse 2. de reg. fur. in 6.
52 qua mala fides editio, hæredi quoque no-
net ex propria persona præscriptionem in-
cohanti l. cum hære t. 2. ff. de divers. & tem-
53 ralib. præscrip. attenta etiam exequitate Canonis
54 ca. ex qua tenetus heres defundit conscientiam
exonerare, ut in cap. fin. de seipsum. & ex
Abb. & alijs in cap. si diligenti, & de praescript.
Guid. Papa in decif. 4. 1. 6. num. 10. Capyc. in decif.
4. num. 12. de magis communis tellator, & ab ei non
esse recedendum Gabrieli in lib. 5. commun. conclus
in tit. de praescript. conclus. 5. sequuntur Vr. filii ad
Affluti. in decif. 1. 3. num. 10. & in decif. 1. 4. n. 9.
Et seq. Corvar. in Cap. Poffissor. de reg. In lib. 6. p.
2. 5. 9. Calibus in l. i. curatorem habens Cde
integre. restituit, in verbo . . . . . sua facultatis, num. 71.
Mysing. in prædictor. obseruat. cens. 4. obseruat.
6. num. 6. & 7. fed nihil omnibus contra pre-
55 scriptiōneem competrerit in integrum restituatio-
ne capite ignorantie, secundum Affluti decif.

37. *nn. t. & decis. 329.* quas in Regno communis
naturè esse receptas affirmant *Rep. de Ponte,* &
Saxofelsi, ille in *conf. 4.8. nn. 6. lib. t. hic in decis.*
88. num. 12. lib. t.

Contes verò, & praescriptio iuriis solvendi
ceosum, opponatur ex triginta annorum lepsia,
quibus debitor à solutione cessavit, eto. eli-
56 necessarias prescriptiones, quot lunt anni ex
Lc. cum notissimi 7.5. in his. C. de praescript. triginta,
vel quadragesima annis, probat ibi Martin. de
57 Favo glostator, cuius contraarium voluit Bulgar.
ibidem, unicea scilicet lufficere prescriptione
pro omnibus præstatioribus coram opinione
58 conciliat Joanne, quem refert Actus in d. 9. in
his, in verbo cum fine, in versic. in dictorio, eli-
59 cens Marinus opinionem esse servandam in
annuis debitis ex ultima voluntate, Bulgari
60 vero in annuis præstationib[us] ex contractu de-
biris, de hoc tomen plenè disserunt Reg. Merl.
in lib. t. controver. forens. cap. 44. num. 10. & seqg.
Reg. Cappe. Latr. in decr. 1.7. lib. t. Consil. Carles.
& Prat. ille in tract. de Indic. lib. t. tit. 3. disput.
43. num. 1.7. & seqg. hic in lib. 2. discept. forens.
cap. 3.4. & alijs quo oorilissime tecensem D. Confess.
Petrus in Comment. ad Ritum M. C. 1.67. nro.
6. se ultra eos Episcop. Affili. in controversi. Iuris
resol. cap. 49. num. 13. & seqg. D. Scoppa in The-
orie. Practic. Observat. ad decis. Gratian. observat.
t. 5. ex num. 11. cum seqg. qui distinet elocitatem ac
demum Regis de Marinis in obser. ad decis. Reg.
Reveri. decr. 8.3. num. 3 & 4. ubi etiam, quid di-
cendum sit in anno uoleato, Civitatis, aut Ec-
cl[esi]is relitto, tanquam corpori facto, quod
63 ounquam moritur; quod quidem esse perpetuum,
atque post centum etiam annos debet, ex
teriori, atque magis communi DD. sententia
deducit Suarez, in thesauro recept. sentent. in
verbo Annuum legatum, num. 182. & in verbo
legatum annuum num. 41. & post alios Maran-
ta Episcop. Invenimus sa prescript. controv. 3.5. n. 3. &
4. par. 1. & Dom. Scoppa in circ. obser. t. 5. n. 3.

Quidquid tamē sit, quod ad debitorem censū; respudat tamē tertii possessoris rei pro censū obligatae, obligatio siest annua, unica tā-
64 men est, plures sub se continent, etiam futuras
65 præstationes, propterē unicam requirit hypothecarum prescripcionem, nō bene distinguit
Roderic in d. trit. de ann. reddendib. t. q. s. i. 7. n.
101. &c in lib. 3. qu. 9. num. 63. & num. 64. verbi
66 secundū casus est. Vnde tune etiam ins hypothecę
unū ex præstitione, deceonij inter præ-
sentes tā-
67 terio rei hypothecare possellere præ-
scribi, et l. t. & 2. C. s. adversus creditorum præ-
script. opposit. docet Aerlun. in relato cap. 44. nu-
68 12. nam, & deceno iō dominium quoque præ-
scribitur, ubi alienans est in bona fide, ubi vero
69 mala fidei possellor alienat, tricennalis præ-
scriptioni requiritur, per Amb. mala fidei C. de pra-
script. dñi temporis. Remedium similiter l. s.
C. de acquir. posse ex clausula constituti orienti.

Selectarum Iuris Observationum P. I.

33

- 70 licet quicquid modum constitutum ipsum, oon
minoris, quam triginta annorum spatio praecri-
bitur, ex traditis per Affili. in decif. 139. mortuo
71 tamen constitutive per decennij la plen prae-
scribitur, quo neglexit costrutarios ab haren-
de, vel ab alio possesso, posse non revocare;
et hoc enim praeceptio conatur ut in possesso
72 beneficium inducitur, ut per Thesaur. in de-
cif. Pedemont. 105. num. 8. idem affirmare vide-
tur Affili. in decif. 40. num. 16. ubi Prfsl. nn. 10.
hoc idem expresso voluit ex Thesaur. in art.
de Iur. Constituti possessori, limis. 21. ubi nn. 12.
73 loquitur, etiam si constitutarius ignoraverit rem
73 suisse occupari, nisi ius constituti ignoreat, vel
74 ignorare presumatur; ut est in hysq. iniis al-
75 terius succeedere, cui ob iustitia ignorantia causa
restitutio in integrum competit aduersus pra-
76 scriptiōnēm, etiam triginta, vel quadraginta
annorum, ut diximus, & inspecie tradit de-
Ponte in relat. cons. 48. n. 6.
77 Neque ius iurandum simpliciter in instru-
mento appositum praescriptionem excludit,
78 sed illud tamen lysis deciūm, quod debito-
79 ri ad creditoris iustitiam defertur vel quan-
80 do possessor est in mala fide propria, non au-
tem defundit, quia ab harenz purgatur per edi-
cia in actu adiutoris publicata pro creditoribus
incertis, cum enim nemo pro censu comparet
iusti harenz censu non deberi creditur, & pro-
inde recte dicitor incohata praeceptio, ut ex
Alex. Baldo, & alijs deducit Merlin. in præalleg.
cap. 44. n. 14. 21. & 23.
81 Quam tamen præscriptionis exceptionem.
82 non ipso iure actionem perire, sed ope ex-
ceptionis esse, igitur opponendam concludit
de Ponte in cons. 48. proxim. citato num. 1. sed
83 nibilominorem, cum de ea constat in actis, posse
84 iudicem ex officio actionem repellere, etiam
parte non opponente, voluit potius Gvid. Popa in
decif. 21. 1. & Boor. in decif. 3. 44. num. 8. ab eodem
de Ponte citatos, Cancer. in lib. 1. variae refolut.
cap. 18. n. 27.

R E R U M S U M M A .

- 1 *Filia feminæ à funderum successione excludun-
tur de loco communis funderum.*
Quod fuit per Constitutiones Regni moderatum,
ubi masculi non super sunt, n. 2.
*Vel si masculi absque filiis postea deceserint su-
perficiis funderibus in capitulo, ut nn. 3.*
4 *Feminæ in capitulo dicuntur in Regno Neapo-
litano, que maritata, atque doteata non fuerunt.*
Origine vocabuli a Longobardis dñlla, que pa-
ellas innuptas vocabant in capitulo, n. 5.
*Tanquam capite dispersto, ut moris erat, ambu-
lantes, n. 6.*
7 *Feminæ possunt per masculos remotores in gra-
du tamē successibili existentes excludi ex gra-
via à Rege concepta.*
Quatenus gratia, an loco habeat, etiā in secundo

gradu substitutus? affirmativa referunt opini-
o, n. 8.

Et negativa verlor, n. 9.

- 10 *Affensus tanquam stricti Iuris non extenditur
de re ad rem, & de persona ad personam.*
Neque de contrallu ad contrallum, de casu ad
casum de tempore ad tempus, vel de presenti
ad futurum, n. 11.
11 *Affensus materia est rigorosa.*
12 *Gratia, in quantum gratia est, latissimè interpre-
tranda.*
13 *Gratia, in quantum gratia est, latissimè interpre-
tranda.*
14 *Gratia dispensativa est rigorè sumenda.*
15 *Affensus a Prorege prefatur prehumeri, ubi sub-
stutio si in instanti, vel contraria.*
16 *Fundum tanquam individualium Primogenito
deforme de lege francorum.*
17 *Prærogatio multiplicari non debent in materia.
Nulla qualis est affensus.*
18 *Substitutione in refendate facta per testatorum,
testem in Regno validatæ, quantum bates
concessant, & Rex assentiat.*
19 *Fundum praleationis inter competit consanguinitatis
extraneo possessori exclusive.*
Ius tamē, qui alienationis tempore nati, vel
falsi concepti erant, ut n. 20.
Neque scienter in maiori stato annum habi con-
cesserunt, n. 21.
20 *Fundum ubi eidem possessor, ex transallianis
causa dimittitur, praleationis ius locum non
habet.*
Contrarium tenet Titacuelli, ut n. 23.
Pbitamen praleatio locum haberet, competit
non ad consequendum fundum, sed in illo
super fundo remissum, n. 24.
21 *Fundum successio fuit ad quartum usque gra-
dum inclusivè extensa.*
Ex nova gratia Civitatis, & Regno Neapolis
concessa, ut n. 25.
22 *Fideicommissum seu Maioratus in fundis fieri
permittitur in Regno Neapolis per novam Re-
gitatam gratiam.*

C A P V T X I I .

De Feudorum dispositione in masculos,
femina remotores concessa, quomo-
dò sit interpretanda, ad ornatum
Regie Pragmaticæ ultime,
sub tit. de feudiis Ne-
politani Regni.

Illiz feminæ à funderom
successione ex communis loco
funderom exclusive in cap. t.
Si filia vero, de successione funder.
per Constitutiones huius Re-
gni Neapolis fuerunt in
successione vocatae onk cū
masculis, sexus tamē prerogativa servata, ut
E pte

2 per masculos excludantur; succedane vero ubi masculi defuncto feudatario minime superflunt ut in *Confutacione incipiente*, n*o* de successione*nibns*, & quaevis fuerint per masculos a patris successionem exclusae, masculi tamen statibus, 3 absque filiis decedentibus succedere non prohibentur, si capillo reperiantur, ex *Pragm. Regi primi sub tit. de fendi* vulgo dicta *la Filia*. 4 gerit, in capillo autem illi dicuntur, quia matritate, arque dotaq; non fuerunt: hoc enim nomen in capillo in Regno Neapolis originem duxit a Longobardis, qui pueras innuptas vocabant in capillo, tanquam capite discoperto, ut moris erat ambulantes, ut reberet post alios *Reg. de Tappia* in lib. 6. *Inris Regni tit. i. in Commodo ad eam. Confut.* Vt de successione*ib. in versic.* *Sorores in Capitulo.*

Vt auctem feuda ipsa diuinitus in familia, & agnitione conservarentur, neque per lineam femininam, in aliam sc̄ope transiret agnitionem, sicut nominis: huius Fidelissima Civitatis Neapolis in anno t 595, supplicatio Serenissimo Regni Regi, quod leudatariis concedeter 7 facultatem disponendi, tam in alia inter vivos, quam in ultima voluntate, de feudi ipsi in masculum de familia, in gradu lucecessibili existentem, quamvis semina remotoorem, qui dispositionis tempore succederet, exclusa feminam proximiori, ac si minime fuisset, cui quidem feminam sufficiat dos, vel alia liberalitas a disponente reliqua; idque fuit quod feuda hinceditaria concessum, ut in *Gratia inserita in pragm. ultima de fendi*.

Fuit novissimum controversum, ac vigore*2* gratia predicitur sit leudatario permisum, nedam in primo gradu institutionis, masculum remotorem feminam proximiori præferre; verū etiam in gradu substitutionis idque præferim abisque alienis Regis, in substitutionis casu servato in *pragm. 4. cap. 6. de fendi*.

Hoc fuit alias accertimē disputatum in terminis *Capituli Regni Siciliae*, quod incipit, *Volentes*; & concedit leudatarii illius Regni potestatem alienandi feuda, quā Regia Curia recognoscunt in unam, eamdemque personam, & quē dignam inter vivos, & in ultima voluntate, quolibet alienationis titulo, an sub alienandi potestate per actum ultimā voluntatem in uno capite concessam alienatio, nedom per institutionem; verū etiam per substitutionem comprehendendi censatur? in quo affirmativam sustinuerant opinionem *Camerarii* in *repetit. cap. Imperiale*, de probib. fendi alienatae per *Federic.* foliis 6. col 3. *tit. O. cum seqq. Blaues Lancea,* *English de Pernas Cannibis Inrigi.* & alij insignes DD. seculi, ut relect *Aura*, qui eamdem sequitur opinionem *conf. 3. num. 49. lib. 1.*

9 Negavit verò sententiam contra *Camerarium*, veritatem esse ostendunt eriam in terminis *Capituli* predicit Regni Sicilie *Loffred. in conf. 7. & Albinadi. in conf. 8.* quorum opinionem,

etiam in Regno nostro admittendam esse, constat ex plene traditis per *Frecc. in lib. 2. de subfend. qn. 35.* per totam, ubi potestatem indefinitē concessam disponendi de feudiis inter filios, dispositionem, que per fidicommissum ficeret inter ipsos filios, minime comprehendere, solidis firmat argumentis; idem voluit *Marelli de Manro in alleg. 6. num. 8. Praef. de Franchi in decis. 153. num. 27.* ubi ex hoc nullam fuisse dispositionem respectu substitutionis, declarata me defecta alienis, qui per dispositionem fuerat simplicitē obrentus, & ita de cūlū suile refert in *S.C. sub num. 29. in fine, sequitur Reg. de Ponzi*, qui articulē diligenter examinat in tract. de *Possess. Proreg. stilo 8. §. 5. num. 27. enm. seqq.*

10 Quorum principale fundatum est, quia alienis, tanquam stricti lures, non extindit 11 de ad rem, de persona ad personam, de contractu ad contractum, de cūlū ad cūlū, de tempore ad tempus, nec de presenti ad futurum, ut latè post *Ifern. Camerarii* & alios probat *La 12 nar. in conf. 60. num. 120. & seqq.* Est enim alienus materia rigorosa, ut per glost. in cap. 1. in verbo secundum quodam de natura, *fuerit feuds cum alijs per eundem de Pente in relato tit. 8. §. 6. n. 7.*

Et licet Princeps gratiam facere dicatur, assentiendo in dispositione facienda per Feudatarios, in alium, quam in vocatum ex lege in vestitur, & *gratia* in quantum *gratia* ut latissim interpretandā; cum tamen *gratia* talaret habens a loris prohibitiū, ut in hoc cūlū dicitur dispensare; & *gratia* dispensativa est, non favorabilis, propterea rigorosè sumenda, ut per *text. in l. quicquid astrigenda* 99. ff. de verb. obligat, concludit *Frecc. in relato qu. 35. nn. 24. & seqq.* negat substitutioni potestatem, in qua quā in disponendi potestare comprehensam, similiter concessam esse dicatur; quod fuit præcipuum *Camerarii*, & sequacium argumentum, quia potest dispositio per ultimam voluntatem abique substitutione fieri, & subtiliter, & non, inest de necessitate in testamento substitutione, ut in l. 3. quod neque *ff. de hared. inft.* & probat *Freccia*, & post eum *Reg. de Pente in loco relato in 5. 3. n. 18.*

Hæc omnia, quæ de cōmuni Iure feudorum, aliquam habent possunt disputationem, tametsi ex præallegatis verisimili iudicari debant; in Regno sunt ferè indubitate, ex dispositione *Regia Pragmatica 4. in cap. 6. de fendi*, per quā fuit expensis Dominis huius Regni Protagib; 15 prohibitum alienari cūlū, quo in testamento, adeo in contractu substitutione fieret; *Gratia* igitur postea concessa feudatarij disponendi in masculum remotorem, exclusi feminam proximiore, non debet intelligi, derogare voluisse dispositioni *Pragmaticæ* predicit, permissione enim disponendi est una subdistribuendi verò, aut fidei committendi est alia; cum Dominus dispon-

nere permittitur in masculum remotiotem, contra dispositionem Confessionis Regni, & de successione. in praedictius feminis proximoris in ea vocatis; intelligere, ut possit etiam fideicommissaria, & contra dilpositionem Pragm. prædicta, & eius plus, & sic fieri de filiicidio filium, quod est peccatum, ut post Andrew in cap. Imperiale in addit. n. 3. & ibi addens probat idem de Paute ubi supra nn. 29.

Vbi vero ultra substitutionem, sive fideicommissum, induceretur feudi divisio, quia forte plures sufficiunt substituti, contra formam investiturae, que individuum dei feudum Primogenito, in viventibus lure Fideicommis, ut in Confessione Regni, ut de successione, minor cadit dubitatio, quod non sit in potestate disponendi compreheusa; esset enim multiplicare privilegia; idque presumi non debet iu materia stricta, qualis est materia alienus, ut in specie ponderavit Procella in prædict. quell. 35. n. 27.

Ad validandam huiusmodi dispositionem, & substitutionem in testamento adiecit, in facti contingencia consultivè respondimus, ne dum requiri novum hereditis consensum post mortem testatoris, verum etiam super hoc novo consensu Regium alienum esse omnino requiritur, ex Caspe, in decisi. 1. 3. num. 4. & Reg. Rovin conf. 8. 3. num. 5. lib. 2. Intelligi autem debet, ut alienus a Rego Catholico obtineatur, quemadmodum eam huius vetusti Prolegibus authenticis dispositioni facta in testamento, vel contractu, in quo adegit substitutione, ita novo consensu, super ipsa dispositione per heredem praestitum, quod conseruot tradita per Lazar. in cons. 60. 119.

Quod si filii hereditis consensientis prælacionem in feudo petere, velle oblatio pretio pro consensi per viam transactioñem, fortasse recepto; quæ quidem prælatio cistam confanguinitatis iure competit, ut in cap. 1. 5. sed & 20. res, per quas fias investitura, cum concord. illis tamen, qui alienationis temporis nati, vel falso tenet, conceperit etiam neque scienter annum labi, in maiori eorum astate consenserint, iuxta ea, quæ post alios tradiderunt Caspe, in Comment. ad Statut. Medic. lib. 2. cap. 4. 17. num. 172. & 546. & novissime Reg. Saxof. in decisi. 100. num. 72. omilla disputatione, an in contractu transactioñem, in quo feudem eidem possessorum dimicatur, ius prælacionis, sive retractus locum habeat in qua negativa opinio fuit magis recepta, ut ex dictis per Traq. in tract. de Nitro, retral. in tit. de retraitis consanguinit. 5. 1. glof. 1. 4. num. 66. ubi contraria opinio, quam sequitur ibi Traq. esset servanda, prælatio iuvabili consanguineos, non ad feudem consenserit, sed iuri illud super feudo remissum, ut idem Traq. declarat sub nn. 4. Cum autem superdispositione per primum feudatarium facta, & consensu per heredem prædicto Regia obtineret alienus, nonne transigentis ius cessat?

Ita paciter filiorum, aut agnatorum transigentis, qui vos possunt plus juris, quam transigent habebet, & omnis cessat amariudo.

25. Supervenit postmodum nova Gratia per Se-
renissimum Regem nostrum huic Fidelissime
Civitati, & Regno iudicata in anno 1635. in-
setta in Pragm. 24. defendit, in 2. volum. Prag-
26. matricarum, quæ fuit, nedium feudorum succe-
sionis, ad quartum usque gradum inclusivè ex-
teusa, verum etiam infra eundem gradum si-
27. decommis, seu maioratus fundandi potestas
concessa super feudis, ut eo casu alius Regis
assensu iuxta præmissa minime requiratur.

R E R U M S U M M A.

1. Fendi alienatio absque assensu Domini, est nulla.
Et ab eisdem centrabentibus iure proprio revoca-
tur, n. 2.
De iure Regni Neapoli, n. 3.
Quod si quis a venditore revocatio, ipso fendum
unum fructibus, & emptor pretium, cum
interesse, restituere tenetur, n. 4.
Si vero emptor revocatio hinc inde compensatio
fructuum, cum interesse, n. 5.
Licit interesse fructuum valorem excedere, n. 6.
Vt pluris fuit in S.C. Neap. indicatum, n. 7.
Quamvis in hoc Regia declaratio requireatur
ob decimationem varietatem, n. 8.
Et magis indubitanter locum habet compen-
satio, quanto emptoris dolo, qui assensum impe-
trare neglexit, n. 9.
10. Fendi absque assensu alienati revocatio ex iure
Regni Neapoli licet non habet plenibus
cajus, remissio notatis.
Secundum non procedit quando non voluntarie
fendum alienatur, sed in utilitate sub hasta ven-
ditis vigore sentitur, n. 11. & 15.
Index enim iunc fendum transfert, sicut con-
trahens, n. 12.
Quod intelligendum est de venditione, quæ fit in
factibus creditibibus, maximè cum assensu,
num. 16.
Cui Rex son Preter assentire tenetur, n. 17.
Non autem in ea, quæ subasta fieret, ipso tan-
to venditare precentis ad anterius mandamus
venditionem, n. 18.
Tertio nec procedere revocatio, post oblationem in
iudice fallam, emendis fendum venditionib
paratum, n. 19.
Ne ludibriis in Indicis anterius, n. 20.
Quarò nec revocationi locis erit post assensum
per verbum fiat, absentium, qui gratiam facit
esse per sellam, n. 21.
Esi seu fuerit adhuc expeditum privilegium
in forma Regia Cancellaria, nec registratum
in quinqueribus Regia Camera Summaria,
num. 22.
Pro ne per S. C. Neap. & eamdem Regiam Co-

- meram iudicatum fuit per duas sententias, falla relatione in Collaterali Confilio, n. 29.
- Huc tamen verum esse intelligatur, durante bennio ad privilegij expeditum, & registrationem concessum, n. 30.
- Quo clauso, assensus resolutio, ac pro non praefisso habeatur, n. 31.
- Et praeinde tunc admittatur revocatio, n. 32.
- Quinio non admittitur revocatio post praece Regi portandas pre assenso, durante bennio, n. 33.
- Ac pendentie determinatione super eis facienda per Collaterale Confiliū, n. 34.
- Sextone procedit revocatio, etiam clauso bennio, contra minorum, aut aliam privilegiatas personam, n. 35.
- Cui competit contra hanc temperis lapsus inca integrum restitutio, n. 36.
- Sepimo non conceduntur revocationes in casibus à dace permisit, n. 37.
- In quibus Rex affectu tenetur, & si non consentiat, habetur pro consentiente, n. 38.
- Et sicut pro debito propter dominum, vel deminim contrarium ratione, vel occasione vendi, aut acquistante illius, n. 39.
- Sic etiam vendendum sit, cum assenso obligatum, eā potellate capiendo, & vendendo, n. 40.
- Quia cōmuni est omnium contrarium cautela in venditorum alienatione, n. 41.
- Insum habent Regis assensu ad pallium illud excedendum ad venditionem ordinatum, n. 42.
- Oīlād non competit ipsi inter revocationē eis causa, aliorem requiri indigentem, n. 47.
- Et inde terminus, & processus compilatio requiritur, ac designata declaratio per sententiam facienda, n. 48.
- Quamvis contrarium alii senserint, terminus non esse impartiendum, n. 49.
- Cum de metu agatur datus articulo, n. 50.
- Maximi sex partes causas facie conflict, assensum Domini, ut suis obtemperent, n. 51.
- Declaratoria tamē sententia, saltem est omnino requisita, n. 52.
- 13 Fendi venditio etiam sub hasta requiri assensu Domini directi, quād mutatio ei de persona ad personam.
- Nen tamen eis revocatio ob assensum non praefit, ne impediat assensu præstabilitatem, n. 14.
- 21 Fendi quatuor pars causas via interpretantes à Sacro Regio Confilio Neapolitanus conognoscuntur.
- 22 Tribunal Sacri Confili Neapolit magna præstet dignitate, & maxima autoritate.
- Imo Regie personam representat, sub omni remissione sententia præstabilitur, n. 23.
- Die Profeſſi Prætorio Tribunal, sed Cesaris dicendum est, n. 24.
- De eius infraclauso, & prerogativa plena traductio summis, n. 25.
- 26 Fendi venditio eis ad instantiam creditorum, quod superest ait alieno soluto, in emptionem implentur loco fendi, præsumula Domine dñe.
- 43 Instrumentum publicum eis probatio probata. De quo dicitur, noli metangere, n. 44.
- Etin Regie Neapparata habet exceptionem, n. 45.
- Ne suspenditur eis excentio, per exceptiones oppositas, alterum indigenem requirent, n. 46.
- 53 Pana ipsiōire inculta non exequuntur, nisi p̄ta via declivaria sententia.
- 54 Fendo abi quis etiam ipsiōire privatū ob interesse Domini directi, intelligunt, si Dominus ipse velit.
- Die tertius opponere posset, quid vendendum aliquis amiserit ob non sellam fidelitatem absque Domini declaratione, n. 55.
- 56 Contralitis est interim exequendat eis nullitate pendente.
- 57 Fendi venditio est in pretij p̄fessione manuendat, & si nulliter vendendum vendiderit absque auctoritate, n. 59.
- 58 Professio est lice pendente manuendus in sua p̄fessione.
- 60 Instrumentum liquidat potest ad formam Regini Sicaria Regi Neapolis, pro annis introitio superendo venditatis absque assensu.
- Maximè quando empti fructus perecipit, n. 61.
- 62 Instrumentum venditionis vendi absque assensu executionis ad formam Regini seu vice regis.
- 63 Fenderis dispositionis ab eo scilicet quicunque, & legitime successore caret, assensum præstare non potest Neapolitanus Regi Prærex.
- Si disponens, neque in alio nec in potestate suacessore habet, n. 64.
- Nam si quo modo potest habere, vel spectare a successorum, valeat Prærex assentiri, n. 65.
- Et ita maioris nostri intellectum, n. 66.
- Quamvis contrarium novissim santicus D. Consiliarius Rocca, n. 67.
- 68 Fendi alienatione denegari potest assensus à dicto Domino, si alienant successores earent.
- Intellegendo si alienant eis omnino de filiis desuperas, n. 69.
- Nentiam si quemodocunquam posset legitimam sperare successorem, n. 70.
- 71 Assensu clauso, in alienatione fendi, quodad bona, in quibus habet alienans successores, tanquam superflua restringit.
- Pars, & absoluunt remanente assensu, n. 72.
- Ob habent dominus pro agentiente, mi ad eandem fendi tenetur, n. 73.
- 73 Verba superflua, non videntur, aut alienans alium.
- Sed restringuntur, & sunt ac fiducierunt: Ama virtutemque cano, n. 74.
- 76 Rescriptum videntur, sicut in præcibus supra profita, aut salvo expedita fuerint.
- Quibus vero expressa gratiam Princeps non concessisset, n. 77.
- Aut solitudo difficultas, n. 78.

Selectarum Iuris Observationum P. I.

37

- 79 D. Paulus Lanatius Regius Consiliarius lan-
datur.
80 Decisio novissima Sacri Regij Consilij Neapolitani referuntur.

C A P V T XIII.

De Feudi absque assensu alienati revoca-
tione ex Regni Neap. Constitut. inci-
piente, Constitutionem Diva Me-
moria, sub tit. de Revocat.
Fendor.

Eudi alienatio absque as-
sensu Domini, ultra nulli-
tatis vitium, cui subiacere
decernitur, eisdem alienâ-
tibus, & contrahentibus
lure proprio revocari per-
mittitur p[ro]p[ter]e Consilii. Re-
g[is] Neap[olis], que incipit: Con-
stitutionem Diva Memoria, in R[eg]ab[us] de Revocat.
4 feudi. & rer. fendar. adeo ut revocatione a ve-
ditore facta, emptor feudum unā cum fructi-
bus, & venditor ipse premium, cum inte-
ressu reliquie tenetur; emptore autem revo-
cante, heri debet hinc inde compensatio fru-
ctuum, cum intelle, quamvis intelle fru-
ctuum feudi valorem excederet, & ita pluries,
7 atque plūm[us] in S.C. iudicatum testantur Capit-
blanc. in tract. de Baronib. 10.2. cap. 1. num. 6. &
8 seqq. Reg. de Tappia, qui tamē de hoc Regiam
declarationem se desiderat dicebat ab decisio-
num varietatem in decif. S.C. 8. Reg. de Marin,
in lib. e. refel. Iuris cap. 8.3. num. 1. s. cum seqq. et
9 si decisionē à Tappiaretatam ex emptoris do-
bo, qui alienum impetrare neglexit, processisse
conlet Reg. Marciān, in lib. 2. disputat. forensi
cap. 100. n. 35.

10 Huic autem revocationi vigore Constitutione
prædictæ Constitutionem Diva memoria docu-
non est in calibus à Freciatelatis in tract. de
subfendis lib. e. in prima autoritate Baronis, 5.
pluribus autem modis, & Annae Commentarij
ad eamdem Regi Constitutionem p. 3. a. nn. e 32.

11 ubi, quod revocatio non conceditur, quando
non voluntariè feudum alienatur, sed tuberculata
sub hasta vendidit virtute sententiæ, index enim
12 feudum transfert, sic ut contrahens, ex Andrea
in cap. 1. verfe. Domini de statu contra libert.
13 Eccles. & quamvis etiam in venditione sub hasta
requiratur alienus, quia mutatio fit de persona
14 ad personam, non tamē revocatio impedire
alienus præstitionem, luxuriam tradita per Præsid.
15 de Franch. in decif. 6. o. num. 8. & propter ea in
venditione sub hasta, tanquam in venditione
necessaria, revocationem non admitti ex defen-
du alienus, scribunt etiam Anna filius in cons.
55. num. 14. lib. 1. & alij quo[rum] referunt, & sequi-

untur Reg. Merlin. in lib. 2. controv. forensi. cap. 8. t.
num. 28. & seqq. Reg. Marciān. in lib. 1. disputat.
forensi. cap. 27. num. 14. O cap. 28. num. 18. Cee.
& in lib. 2. cap. 91. num. 9. ubi hoc intelligit sub
16 num. 1. 3. de venditione, quæ sit sub hasta instantia
17 sanctorib[us] creditotibus, & maximē cum alieno, cui Rex, sive Prorex assentire tenetur, ut lo d.
18 cap. 27. num. 15. non aurent in ea, quæ sub hasta
heret, ipso tantum venditore procurante ad
auctorandam venditionem, & in eodem cap.
19 q[ui] 10. u[er]e revocationem locum habere
firmat, postquam oblatio in iudicio facta fuit,
emendi feudum venditioni paratum, ut ludi-
20 brio sit iudicium auctoritas, & prædictum Sacri
Regij Consilij Neapolitani cuius est cognitio con-
troversum feudi quaternarii inter partes ven-
tentium, ut dicimus inferioris in cap. 60. nn. 8 ex
Pragm. 3. & 37. de Officio S.C. hoc enim Sacri
Consilij Tribunal magna præfultus digi-
21 late, & maxima auctoritate, imo Regis pet-
22 sōnam representat, sub cuius nomine sententia
profruerit, ut p[ro]p[ter]e alijs norat. Scoppi in ob-
servat. ad decif. Gratian. obser. 11. num. 1. O.
obser. 1. 7. num. 4. unde non Prædicti Prae-
24 rio, sed ipius Cesaris Tribunal dicendum esse,
noviter probat Cesaris in specie peregrin. quest.
in quest. 12. num. 14. & seqq. & de illius facul-
25 tate, & pragmativis plura congettūt post Tasse-
num in obseruat. Invenit ad pragm. de antifuso
verific. 3. obser. 3. num. 6.2. Topini in tract. de ori-
gine Tribunal. Vrb. Neap. 2. cap. 4. & ut reve-
tamur under diligēt sumus, ut venditione feu-
26 di, creditoribus iniunctibus facienda, si res:
alio soluto pecunia superest, breviter feu-
dum devolutioni subiecta in beneficium dicti
domini implicari debet in emptiōne loco
feudi, ex traditis per Reg. de Ponte in decif. 4. nn.
3. & in fine, ubi sic referit iudicata in R.C. Sum.
& in tract. de p[ro]p[ter]e. Prærog. iii. 4.5. 7. num. 8. quem
sequitur novissimū Consil. Rocca in tract. de Of-
ficio. Rob. 13. 5. e. n. 94.

27 Præterea, nec revocationi locus erit, si alien-
sus iam fuerit obtentus per verbū fat, quia
28 gratia statim est perfecta, ethi eius privilegium
adhuc non fuerit expeditum in forma Regis
Cancellarii, neque registratum in quinto termino
Regis Camera Summariz, ut pluribus
comprobavit, atque decifum testatur in S.C.
Affidit in decif. e 3. & sequitur Horatius Theod.
in alleg. 2. i. inter allegationes diversas collectas
à Reg. de Marinis poli lib. 2. refel. nn. e. n. quo ad
29 5. ubi idem iudicatum fuisse testator per rotum
S.C. & Regiam Cameram Summariz in Regio
Collaterali Consilio, per biuas feuentias in
causa Secretarii Soto, cum heredibus Marchio-
nis Cerchiarii; sed hoc verum tantum esse declarat Consil. Marciān. in cons. 49. num. 18. lib. 1.
30 durante benniū tempore concessio ad expedi-
endum alienus privilegium in forma Regis
Cancellarii, illudque registrandum in quin-

terioribus predictis Regis Camera, ex Pragmatis t. 1. & 3. sub ita de fide memoriali biennio vero elapsi ex clausula resolutiva in Pragmaticis predictis adiecta, verius esse, assensum resolvi, 31 & habent, ac si nunquam præstitus fuisset, ut proinde tunc admittatur revocari, in specie tradidierunt Camerar. & post eum Reg. de Pont. atque Regis, etisque relatis de Marius in præc. cap. 83. num. 20. & ex de Franchis in decr. 540. num. 2. in fine, confirmat Conf. Statutar. in lib. 1. resol forens. cap. 1. num. 30. cum freg. licet ibidem num. t. ex eodem de Ponte restulit, non esse. 33 revocationem alienationis feudi permissem, post prædicti Regi paretas infra biennium pro 34 assensu, ac pendente determinatione super eis facienda per Collaterale Consilium, quod pro absoluto habebo videtur Reg. Marcius in 35 præc. cap. 91. num. 8. nec admittitur revocatio etiam elapsio biennio contra minorem, aut alia privilegiantem personam cui, a dverso huius tem- 36 portis lapsum competit in integrum restituere, ex latè adductis per Camillum Villanum in alleg. 41. inter predictas allegationes diverorum à Reg. de Marciis recollatas n. 22. & fregg.

37 Neque revocatione conceditur in casibus alienationis feudi à lice permisso, in quibus Rex 38 alienum tenetur, et si non consentit, habetur pen considente de Ponte in decr. 6. v. t. 1. Reg. Merlini in relat. cap. 81. num. 4. & fregg. ut sunt 39 pen debitis propter Dominum, vel dominium contra diis ratione, vel occasione feudi, aut acquisitiomis illius, ex eodem R. de Ponte in decr. num. 10. t. 1. & 28. cum fregg. vel si feudum fuerit 40 cum assensu obligatum, cum potestare capiens, & vendendi, quam cùm unum esse neminem 41 contra unum cautelam testatur de Franchis in decr. 1. 20. hoc enim obligatio ex Merlino ibi 42 num. 39. insitum habet Regis assensum ad pa- clum illud exercendum, quendam ad venditionem ordinatum.

Ex quibus in causa verrente in S.C. locum non esse dicebamus, revocatione facta per Ioannem Antonium Cesaranum, emptiniss Terzaronum Praetz, & Castrimutij, atque feudi Bottaeij à ruroribus D. Agnesz Cesaranz filiz pupilli quandam Baronis Iannini Vincentii Cesara- zanti, ob assensu obtenti privilegium infra biennium non registratam, in quaternioribus Regis Camera, tum quia iam fuerat assensus privilegiorum expeditorum, etisque registratio petita, licet non obtenta in Regia Camera, quæ super hoc reservavit provisionem faciendam durante biennio, contra cuius lapsum, habebat quoque pupilla in integrum restitucionem, tum quia venditio facta fuerat pro solvendo pretio fendorum, & are alieno super eis, cura assensu contraria, pro quibus Dominus Rex as- sentire tenebatur, & habendum erat pro alienante iuxta præmissam, tum denique quia de publico agebatur instrumentum empionis prædictis, quod erat proinde exequendum, propter

scudum predicta empionis, revocatione, 43 non abstante, cum sit publicum instrumentum probatio probata, ut de en dici possit, noli me 44 tangere, Bald. in conf. 2. 49. in fine lib. 1. & post cum aliosque Tiraquelli in tract. de ureq. retral. in tit. de retrallu confanguinit. 5. 7. gl. 1. n. 20. cum dnob. fregg. Rolandus à Vale in conf. 5. 7. num. 1. & fregg. lib. 3. cum alijs pluribus recentioribus, quos manuducit D. Scoppa in observat. ad decr. 45 Gratian. obseruat. 43. num. 1. & 2. & in Regno Neapolis paratam habet executionem instrumentum publicum ex Ritu M. C. Vicariz 166. 46 neque illius executio suspeditur per excepciones nppotitas, quæ aliorum requirunt indagine, ex Caravita in d. Ritu num. 59. post Ca- marium in tract. de exec. instrument. q. g. & hac exceptio nullitatis contractus rei feudalis ex defectu assensu, vel in poenam alienacionis abs- 47 que assenso facta altiorum in dagine requiri- 48 rete dicitur, cum in ea terminus requiratur, atque processus compilatio, & denique declaratio per sententiam facienda ut post Andr. in cap. Imperiad. fidel. à num. 62. de prohib. feudi alieni. per Federicum, alt. Anna in d. Conf. incipiente Constitutionem Diva Memoria num. 271. in fine, ubi loquitur etiam in revocante virtute prædictæ constitutio, sequitur R. Revisor. in pragm. t. de privileg. Universi, concessis num. 17. & 49 quamvis in hoc revocationis indicio terminu non esse impatiendum, tanquam in quo de me- 50 ro agatur Iuris articulo probaverint R. de Ma- rini in lib. 2. resol. cap. 231. & Dom. Consiliarius D. Carolus Petrus super Ritu sim/dem M.C. 123. 51 num. 37. maximè si ex partis confessione constet, assensum non fuisse obtentum, ut post Affili. in decr. t. 97. affimat idem Anna in abegit. t. n. 33. sequitur Reg. Sanfelic. in decr. t. 5. num. 5. lib. 2. 52 declaratoria tamen sententia saltē require- 53 batur nam de in poenis, quæ ipsa lice incurvantur, declaratoria sententia opus est protillarum executione, ut ex commun. DD. sententia deducit Ant. Gabriel. in lib. 7. commun. conclusio tit. de criminib. conclus. 12. pluresque ad hoc cumulat Tiraquelli in comment. ad lib. usq. quām, C. de re- vocand. donat. in verbore revertatur, n. 40. & ex recentioribus in quibus Reg. Revisor. decr. 92. num. 1. lib. 1. Reg. Capy. Lato decr. 73. a num. 6. & decr. 167. num. 40. Reg. de Marciis ad Reg. Revisor. decr. 71. num. 1. & decr. 516. num. 4. Reg. Merlini tom. 2. controv. 94. num. 4. Reg. dc. Philippo differ. fisc. 1. 5. num. 2. quoniam laudans sequitur do vitimè D. Scoppa in annexis. ad Sarm. in præc. crimin. part. 1. cap. 9. ex num. 1. ubi per- bellè elucidat, quod lura tam Cannica, quam Civilia, poenam ipso facto, & ipso ture, absque alia declaratione imponentia, intelligenda sunt: ut poena ipsa ture locuturabit abfue sententia declaratoria poenæ, non autem abfue, sententia declaratoria super factum, ex P. San- felic. lib. 2. oper. moral. cap. 22. num. 20. Attestens. in l. 5. tit. 11. lib. 5. recipil. Carleyal. de indicij, 109.

num. 2. disposit. 1. sub num. 42. Sicutque in casibus in quibus, quis etiam ipso iure feudo privatur ob interesse Domini directi, hoc intelligi si Domini nos ipse velit, nec tertium opponere posse, quod seendum aliquis amilit ob non factam habilitatem, sed Domini declarationem requiri, scribunt Cappe. in investitura fennalis, in verbo. Fennalis alienans, h[ab]it[us] promiscue in versis, finiam vassallus nolles in fine. Freccia de subfend. lib. 2. in 1. authoris. Baron. num. 6. & seqq. Tappas in decis. 3. S.C. num. 45. & seqq. Reg. Marcius. in disposit. forensi 3 t. num. 13. & 28. lib. 1. Confid. Hodierna in controv. forensi 26. num. 15. & 35. & seqq.

36 Contractus autem nullitate pendente, illum interim esse exceundum, probat ex pluribus Reg. Cappe. Lax. in decis. 43. num. 1. 7. lib. 1. & alios adducit Annicchii in tract. de praventione iustit. 57 cap. 2. q. 1. num. 20. nec est venditor turbanda posselio, seu quasi annuorum introituum ex causa pretij seudiorum debitorum, quamvis ex actu nullo possideret, nam lice pendentie uti possidetis, ita possideatis, ut Iuris Confutus loquitur in t. c. & tete t[er]tiis possidetis, & in 39 proprii terminis alienationis sine allenso facte rei feudal[is], affirmat Revit. in loco relate n. 18. & 60 seqq. &c in specie, quod pro annuis introitibus super feudo venditis, etiam absque allenso instrumentum liquidari possit, post Frecc. in d. lib. 2. de subfend. in 1. auth. Baron. & pluribus autem modis nn. 37. tradit de Bottis in addit. ad Ritus M.L. impensis per Reg. de Tappas in lib. 3. Iuris Regni in Rubr. de Instrument. liquidat. fol. 238. col. 1. in verba addit. quod vendens, & cunctis metis D. Marcius d. lib. t. disposit. forensi cap. 32. num. 44. latitudine P. Affili. in controv. Iuris regt. fol. 1. num. 42. maximè cum empator fructus perceperit, ad tradita per de Franchis in decis. 373. 61 & Grinb. in decis. Sicilia 100. n. 14. licet instrumentum venditionis feudi absque allenso regulariter ad formam Ritus liquidari non posse post Cesar. & alios deducat D. Petri in Ritus M. C. 166. n. 81.

Neque obstat dicebamus, allensum in venditione feudorum predictorum obtentum cor-
63 ruere ex defectu potestatis, qui fuit Excellen-
tissimi Regni Protagib[us] suolata alieniendi in feudorum dispositione facta per eum, qui certo, & legitimo successore catet, ex Pragm. q.
vulgè dicta, deliti nove capi, in cap. 2. sub tit. de
64 subfendis, si quidem intelligitur, si disponens successorem non habeat, ne dum in actu, sed
65 neque in potentia sufficit enim si quoquomo-
do posset habere, aut sperare successorem, ut va-
66 leant Proreges alieniendi, & ita maiores nostros
intellexisse proficitur R. de Marin. in lib. t. resol.
cap. 1. n. 1. post Reg. de Ponte, atque Revit. in lo-
cis ab eo citatis; idemque affirmant Reg. Galatas
in controv. 24. num. 30. lib. t. Statu b. in resol. fo-
67 renf. 33. num. 13. & seqq. lib. 1. licet contrarie
fuerit sententia Regens in d. tract. de Officis

*Rubr. t. 3. q. 2. num. 16. & seqq. nam eti[us] iusta sic 68 cauda, allensum denegandi alienanti, si careat successor, ex traditis per Reg. Reverter. in decis. 352. ubi de Marinis in addit. num. 2. locum ha-
69bet, quando alienans esset omnino de filiis de-
70 speratus, non tamen si quomodo cumque pos-
se rationabiliter legitimum sperare successio-
rem, quia tunc minimè posset allensum denega-
71 tur per R. de Ponte in tract. de Petri. Proreg. in
tit. 7. de Allenso. Regis 6. 3. n. 29. & seqq. & in de-
cis. 4. num. 20. & 26. cum seqq. h[ab]et autem pupilla, cuius nomine facta fuit alienatio rationabili-
ter poterat sperare successorem, si triennio su-
pervivens nubilem complevisset etatrem pro
nuptijs contrahendis, atque liberis procrean-
dis.*

*71 Ita non obstat clausula in allenso posita, quoad bona, in quibus habet successores, quam eti[us] tanquam supersluam reiciendam, allenso 72 puro, & absoluto remanente, ex doctrina Stern.
73 in Confit. Regni, ad illos, dicentes verba su-
perslusa non vitiore, aut alterare actum, sed reij.
74 cl. & elle, ac si dicetur: Arma virumque ca-
no, ut ait Iuris Confutus in Lqua extrinsecus 63.
75 si de verb. oblig. vel haberet Dominum pro allen-
tiente, atque teneri ad onera feudi, latè probat de Ponte in prel. decis. 4. n. 36. & seqq.*

Denique, nec refragabatur expressio errored facta in memoriali potestre pro allenso; quod alienans habet successorem Ioannem Antonium Cesaranum empotem, qui tamen, ut frater patruelis, in feidis predictis, tanquam 76 novis, minimè successeretur item illa in predictis 77 his supplexa, aut falso expolita vivit rescri-
psum, quibus vere expressis, gratiam Princeps 78 non concessit, aut falso difficultis, ex cap. posita in 27. de rescriptis post alios declarat Me-
noch. in tract. de arbitrat. Judic. lib. 1. cap. 3. capo
201. num. 24. quem iunctis alijs pluribus, quos allegat, novisimè sequitur D. Scoppius obser-
vat. ad decis. Gratian. observat. 209. num. 14. hic vero sufficiebat alienantem habere successorem, si non in actu, falsim in potentia, ut di-
ximus, & quod in casibus à Iure permisis fieret alienatio, si allenso denegari non posuisse, nec referetur corrum suppressio, quibus expressa teobatur etiam Princeps alieniendi.

Vnde patet dicebamus huius pupillæ iusti-
tiam, cuius protectionem habere, tanquam
patre orbate proprium esse videbatur Sacri Re-
gij Consilii humanitatis, atque clementie, &
facta de predictis relatione in S.C. sub die 13.
79 Iulij 1668. per D. Paulum Lanfrancum Regium.
Consilium morum probitate, atque Iuris pe-
80 titia conspicuum, prouisum fuit, stante patrib[us]
consensu, quod procedatur ad decisionem articuli revocationis vigore Consilium, Con-
silio memoriæ Diva memoria, absque tecum, &
nihilominus circa præiudicium iustum partium
Magnificus Ioannes Antonius Cesaranus fa-
ciat depositum tertiarum lata provisione fa-
cien-

eleoda circa sequestrum introituum terratum
in aliis deductarum. Actuaris Clavelli.

RE RVM SV M M A.

- 1 Antephati arithmologia.
- 2 Dos data donationem propter nuptias meretur.
- 3 Antephatum, date non soluta, non debetur.
Et si fuerit dos pro parte soluta, pro parte debetur
antephatum, n. 4.
- Quoniam certa quantitas pro antephato fuerit,
cum iuramento confitita, ut num. 5.
- Fallit ubi fuit, nedam ex causa doris; sed ex
alijs in istis causis promissum, secundum aliquos,
num. 17. & 19.
- Sed contrarium alij sentiunt, n. 20. & 22.
- Non obstante clausula pradilla: & ex alijs iustis
causis, &c. de Notariis ut illo verisimiliter ap-
pofita, non de partium voluntate, ut num. 21.
- Quod magis indubitate procedit in Regno Nea-
polis aucta dispositione Regis Pragmaticæ,
n. 23. & 25.
- In qua taxatur antephati quantitas, habito respe-
ctu ad doris quantitatem, non obstante partium
conventionem in contrarium, n. 24.
- Instrumentum tacitum habet conditionem, qua-
tentis promissa serventur.
- Antephatum de Iure Communii ad quantitatem
doris auctoribus debet.
- In Regno Neapolis ex inveterata consuetudine
pro medietate doris in virgine, & pro tertia
in viro iustebeat, ut n. 8.
- Secundum morem Nobilium Capuanae, & Ni-
di eti medietas doris, n. 9.
- Eius more Magnatum tercia pars, n. 10.
- Hodie per Regiam Pragmaticam est alijs di-
spicuum, n. 11.
- Cui non potest ex partium conventione derogari,
num. 16.
- Et secundum vernam valorem corporum detaili
taxatur, n. 15.
- Antephatum post mortem uxoris ad heredes
viri revertitur.
- Tam ex dispositione Pragmaticæ pradilla, quam
Consuetudinis Neapolis, ut n. 14.
- Sens de Iure communii, n. 13.
- Causa una finali ex pluribus cessante, non cessat
dispositio.
- Antephatum debetur etiā date non soluta, quā-
do vir pendente dilatione data in doris solutio-
ne, deceleratur.
- Intellige in dilatione voluntarie data à viro post
dilectione promissum, n. 27.
- Secundus in ea, qua sunt in aliis donationis concessa,
num. 30.
- Non tamē idem erit, si transalio dilationis tem-
pore eidem uxori, vel Socero concessa, viri obi-
tus subsequatur, n. 31. & 32.
- Vel si dilatio fuerit extraneo doranti concessa, ne-
que culpa, an negligenter viro, potest in doris
exaltione impetrari, n. 33. & 34.

- 28 Debitorum in diem imputari non potest, quod ante
diem non solvit.
- 29 Dos habetur pro soluta respelta viri, super eum
stat, quo minus solvantur.
- 35 Nomina debitorum in dictem data, censentur
promissa exigibilis.
- Declaratur, quando locum habent, n. 36.

C A P V T XIV.

De Antephato propter dotem regulariter
debendo, ad text. in Autb. dos data.,
C. de Donationibus ante-
nuptias.

- 3 Nephatum ab antiquo vo-
cabulo Antifera derivatum, quod contra docem-
tē significat, ut in I. em
menta 20. ubi gloria C. de
donas, ante nupt. & reiecit
aliorum zithymologij à
Melsio relatis in Com-
ment. ad Consuetud. Neap. lib. 1. p. 7. q. 1. num. 12.
verius esse refert Tasson. in suis obseruat. ad prag-
de antephato, verbo, q. obser. 4 n. 4. sed. regulariter
propter dotem constitui foler, quia dos data
donationem propter nuptias meretur, sive ante-
phatum, ut in Autb. dos data C. de donas propter
nupt. dote igitur non soluta minime debetur
antephatu, vel si pro parte fuerit dos soluta, pro
ex tantum parte debetur antephatu, ut in 5. fin.
Autb. de non eligendo secundo nobentes, unde
fumitur Autb. sed quac. C. de palliis conventis; &
plures cumular Reg. Rovit. in conf. 50. num. 10.
lib. 2. idque etiam in certa quantitas fuisset pro
antephato, cum iuramento confituta, locum
habere probat, ex pluribus Guido Papa in decis.
264. n. t. ubi restatur, ita fuisse in Curia Parla-
menti Delphinalis in iudicando servatum, ex
quo racitam habet conditionem, iuramentum,
quostenus promissa serventur, ad quod allegat
Iunocent. in cap. quemadmodum, in princ. in sua
glossa in verbo conditio, de Iure iurando.
Hinc sicut antephatu iuxta quantitatem do-
tis in anni tempore constitutum, etenim de luce
7 Communi Romanorum, ad quantitatem dori-
cis recepta ascendebat, ut in l. fin. §. fancimus, &
in Autb. equalitas, C. de palliis conventis.
Io Regno autem Neapolis, in veterata obseruantia fuit
8. constitutum solidum pro medietate doris in vir-
gine, & in viro pro tercia parte, ut post Capre.
in repetit. l. Imperiale, verificari etiā antephatum,
fol. 27. col. 1. & altis probat D. Reg. Capre. Latr.
9 in decis. 49. num. 1. lib. 1. excepis Nobilibus Pla-
tex Capuanae, & Nidi Civitatis Neapolis, in-
ter quos antephatum, sen donatio propter nu-
ptias ex eorum more constitutus medietas do-
tinum, in Magnaribz vero Regni similiter ex
eorum more est antephatum, tertia pars dotti,
& dē-

Selectarum Iuris Observationum P. I.

41

& dicitur tertiaria, iuxta utriusque moris tenorem at Camilo Salerno relatum in Addit. ad Confuetud. Neap. incipientem, Si quis, vel si quis, sub tit. de successione, ab intestato; postea vero
 1 et fuit aliter in Regio Neapolitanae phati quantitas, habita similiter ad quantitatem doris respectu, moderata, et pro dotibus iofraducatos quatuormille, sit tercia pars; pro dotibus ducatorum quatuormille, usque ad decem mille ad rationem ducatorum vigintiquinque pro quolibet centenario; à decem mille, usque ad vigintimille ad rationem viginti pro centenario; & à vigintimille, usque ad trigintamille, sit ad rationem quindecim pro quolibet centenario; ab inde supra iuxta partium conventionem, dummodum non excedat quindecim pro centenario, & conventiones omnes, quæ direxerit, aut iudicentur fierent in cooperatorum nulla declaratur ex dispositione Regia Pragmatica, quæ est unica sub tit. de Donacionib. propter numerus pias, per quam fuit etiam dispositum, quod ante phatum uxore mortua reveretur ad heredes viri, five filii ex eodem matrimonio superior, five non; Cum tamen ex iuri Commuois 13 dispossitio, ante phatum habeant filii, tanquam filii, non tanquam heredes patris, nisi fuerit aliter cum ventum, iuxta Aut. haeres. &c. secund. nupt. sed ex Confuetudine Neap. Incipiente: Quartam autem in Rubr. de Iure quarte, succedunt etiam filii in antephato tanquam heredes patris, ut plenè probabo. Melsensis Comment. ad Confuetud. lib. 1. p. 1. cap. 3. num. 18. cum seqq. & p. 7. q. 2. num. 7. & in addit. lib. 2. Thes. in compend. decis. Regni Neap. p. 2. in verbo filii mortuam matrem, & Reg. Capyc. Latr. in decis. 63. num. 4. & 5. lib. 1.

15 Et pro vero tantum valore corporum dotarium, deberi ante phatum in terminis predictæ Regia Pragmatica, patet ex decis. S.C. quam adducit Thor. in 3. parte compend. decis. Regni, in verbo Antephato q. in corpore dosi, pro ducatis decem, & octo mille in dote dato, & postea estimato in ducatis quindecim mille, ut pro ducatis quindecim mille tamen debeatur ante phatum, refert Novar. in collect. decis. ad Regias Pragm. in collect. 2. sub tit. de donat. proper nuptias. num. 11. in fine, & in corporibus super Attendum Regis Curia in dotem datis, similiter ante phatum deberi, attento valore ipsorum, latè probat Confil. Præmis in lib. 2. discept. forens. cap. 36.

16 Nec ex partium conventione derogari posse dispositioni predictæ Regia Pragmatica consituendo ante phatum, nedium ex causa doris, verum etiam ex alij iustis causis viri mentem dignæ movetibus, ut etiam dote oon soluta, nec habito respectu ad dotem debeatur ante phatum, tanquam ona ex pluribus causa cessante, non propterea cessare debeat effectus, atque dispositio, ex ootatis in s. affinitatis, Inflit. de 19 nuptijs, cum alij per nos adductis in præceden-

ti cap. 6. num. 25. ut in specie voluerunt Conf. de Georgio, & Theodorus, ille in alleg. 45. num. 19. hic in alleg. 13. num. 16. & Confil. Marcius. in conf. 5. num. 5. circa finem lib. 1. & in conf. 1. 8. num. 20. 9. & seqq. lib. 2. nam omisso, quod contrationem verius esse sustineant, non obstante clausula, 21 prædicta, potius de Notariorum stylo, quam de partium voluntate verisimiliter appoena, gravissimè alij Doctores, inter quos Pater Melses, 22 in Commentarij ad Confuetud. Neap. p. 2. q. 6. num. 4. & 5. Reg. Revit. & de Marinis, ille in conf. 50. num. 7. cum seqq. lib. 2. resol. Iuris cap. 14. num. 5. & in Observat. ad decis. 10. Reg. Reverserij num. 1. & Confil. Statut. in cent. 2. Reg. forens. cap. 152. in novissimis Admonit. num. 8. & seqq. Cellar. nihilominus dis- 23 sentio video, stance prædicta Reg. Pragm. ante phati quantitatem moderante, atque taxan- 24 te habito respectu ad quantitatem doris, & annullante parium conventiones in concratum factas, imposita poena Norarijs, & iudicibus ea- 25 dem stipulantibus quod cum ooo fitio contra, hec potest aliter coovenire, nulla vis constitui posse videtur in clausula prædicta, & ex alijs iustis causis, &c. nr singulariter probat D. Altimir. in addit. ad præd. conf. Revit. 50. ns. 1. & seqq. lib. 2.

Vbi vero data fuisset ad solvendam dotem dilatio, & pendente dilatioe maritus ante, 26 receptam dotem deceaserit, debetur ante phatum, ut per Affili. in decis. 3. 33. aliquid pet Cancer. in lib. 1. variar. resoluit. cap. 9. num. 8. 3. & per Confil. de Georgio in alleg. 45. num. 20. & seqq. tametsi contra receptam bane secentiam non nulla deducat Tasson. in pract. obseruat. 4. n. 47. & seqq. cum eodem Affili. in Confil. Regni mu- 27 lter, quæ dotarium, quibus respondet Vf. fil. in 3. dec. 3. 33. quod nihilominus intelligitor in dilatio, & quæ fuit post putram doris promissio nem à marito coecolla in gratiam uxoris, aut 28 alterius dotem promittens, cui non potest runc imparatur, cur ante diem non solvit argumento, trax. in l. cum tempus 17 ff. de reg. inv. & 29 dos habetur pro soluta, cum per eum sit, quo minus solvator, ut in 5. pen. Autb. de non eli- 30 gendo secundo nubentes, secus tamen est in dilata- tione doranti, in actu donationis concessa, qua pendeo, si vir deceaserit, nulla ei potest culpa, vel oegligentia imputari, & proinde non de- 31 betur ante phatum pro dote non soluta, ut id pando voluerunt Vf. fil. ad Affili. in d. decis. 3. 33 num. 2. in fine, Niger. in cap. Regni Melsensis, num. 9. Melsensis resp. 7. qu. 6. num. 7. 10. & 12. Reg. de Marin. in lib. 1. resol. quod id. cap. 54. num. 2. & Novar. in d. collect. 2. m. 6.

Sed si transacto dilatioois tempore, & post mori in dotis restitutioem comissam, vir deceaserit, distinguendum est, an dos fuerit ab uxore 32 et promissa, atque dilatio eidem coecolla? quo casu mulier non lucrabitur ante phatum, ut refert iudic- estio jo S.C. id Affili. in decis. 1. 42. & alij apud F. Thes.

Thomus in cemped. decif. Regni Neap. p. 1. in verbo Antephatum 4.an verb ad alio doris promis-
fote dos noo fuerit exacta? si eom etat societ ob
reveretiam illi debitam, ooo exacta pralumi-
31 tur, & propterea ooo potest viro imputari quod
eom ad doris solutionem non coegerit, ex Alex.
& alijs, quoos referit, & sequitur *Vrsil.* in d. decif.
24.g. t.c. & probato alij per *Rovit.* in relate conf.
30.nun. t. lib. 2. Si vero dos fuerit ab extraneo
33 promilla, noo soluta, tune neque ante pha-
34 tum debetur, nisi culpa, aut negligencia pos-
set vito id doris exactione imputari, ut late de-
clarato post *Vrsil.* in d. decif. 33.3. num. t. & in
fine, qui refert ita fuisse iudicarum in S.C. *Niger*
in d. cap. mulier dotarium, num. 88. *Atlef.* in d.
9.6.num. t. *Thomus ubi supra in verbo ante pha-*
35 *tum 5. Cacer.* in relate cap. 9. eu. 82. & num. 85.
35 ubi loquitur in nomib' debitorum in dote
datis; quz cesserit etiam promilla exigibilia
probat *Confil.* *Siaibam.* in centuria 3. resol. forens.
cap. 67. num. 6. & seqq. & cap. 96. num. 27. cum
seqq. & *Reg. Galeota* in controv. 32. num. 37. &
38. lib. 1. ubi refert ita decifum in S.R. *Confil.*
36 *Neap.* quam tamen decisionem in diversa fa-
cti specie proceßile ostendit *Montanus* in con-
tra forens. 45. num. 10. noo quidem ex doris
privilegio, sed quia pro quantitate prius in-
dotē promilla celius detorse fuerat aucto redi-
tus oomōis debitorum, cum promissione suc-
cessiva perceptionis illius, idem probat *D. Al-*
simarus in add. ad prefatam conf. *D. Rovit.* 75.
num. 30. & seqq. & *Scotio* videtur *Reg. de Maris.*
lib. 1. resol. cap. 45. nn. 20.

R E R V M S P M M A.

- 1. *Detalis res elmo non poterat in Italia à marito alienari uxore invita, ex l. Iulia, de fundo do-*
tali.
- 2. *Nec etiam consentiente oppignorari, a. 2.*
Hedie vero alienari, aut obligari non potest, etia-
consentiente uxore in eius loco, n. 3.
- 3. *Nec ab uxore alienari potest, consentiente viro,*
n. 5.
- 4. *Attenta sexus muliebris fragilitate, n. 4.*
- 5. *Nisi de iure consuetudinario Civitatis Neape-*
lis, num. 6.
- 6. *Quae permittitur uxori alienatio, de viri conser-*
fini, n. 7.
- 7. *Pummodo filij prioris matrimonij non contradic-*
cant, n. 8.
- 8. *Sed etiam contradicibus, valer alienatio*
pro iusta causa, & necessaria, n. 9.
- 9. *Dicunt autem causa necessaria, respectu perso-*
nae, & rei, n. 10.
- 10. *Et respectu personae, ut vivat, ut sana vivat, ut*
libera vivat, ut nupta vivat, n. 11.
- 11. *Mariitus rem dotalalem nulliter ab eo alienatam*
revertatur possit.
- 12. *Neque ei oblas regula, quem de evictiooe,*
recoactio, cumdem ageotem repellit ex-
ceptio, n. 13.

- Qua limitatur in causa detis, ratione publica*
utilitatis, n. 14.
- Cum inter sit publica utilitati, dotes mulieribus*
caeser vari, n. 15.
16. *Mariitus est dominus dotes constantie matrimo-*
nii.
- Debet tamen illius frumentis convertere in eneris*
matrimonij, n. 17.
- Ei in bec mulieris interesse versatur, utrem de-*
talens vir non alienet, n. 18.
19. *Hares facultas, quām antecessor, illius fallit,*
impugnat.
20. *Mariitus de evictione non tenetur, quāmve*
expresi promissa, ementi scilicet rem data-
lem.
- Ptē ad interesse, nec ad pratiū restituentem*
restituit, n. 1.
- Quia lex improbat alienationem, & contrarium*
annulat, n. 2.
- Sed contraria sententia est magis cūmāit re-*
cepita, quod, tenetur de evictione promissa, etiā
scilicet rem esse datalem, n. 4.
- Cum aucto viri probabilitum circa rem dotalalem*
contrahere, sed tantum tam alienare, sive de-
minim illius in alium transferre, a. 25.
23. *Evictio premisa debetur etiam, scilicet ementem*
rem alienam.
24. *Dos ad pompa, & simulacrum premisa peti non*
poteſt.
27. *Simulatio levibus probatur coniecturis.*
- Ei ex confessione extrajudiciali, etiam parte ab-*
festate fallit, n. 18.

C A P V T XV.

De Dotalis rel alienatione, vel obligatione
vetita, ad text. in Lunicā, §. Q.
cum lex, C. de rei uxoria
actione.

1. Es dotalis, quz *Iulia leg*
in Italia ooo poterat à vi-
to alienari invita uxore,
ooc ea etiam consentiente
oppignorari: ex novo Ce-
dels *Iure* fuerunt omnino,
& ubique alienari, aut hy-
pothecari vetitz, quamvis ecedat mulieris cō-
leous, atreco sexus fragilitate, ut in *Lnaica*,
5. & cum lex, C. de rei ux. all. uode ooc uxori
permittitur dotalis rei, & vel fuodi alienatio,
confectio eō marito, cum eadem prohibitionis
ratio vigeat, & alia fraudati posset prædictæ
legis prohibitio, ita ex communi DD. feoton-
tia deducit *Salycet.* in l. spadrum, num. 4. C. de
Iur. det. & alij plures, quoos sequitur *Barbosa* in
rep. l. ff. fol. maius, p. 5., num. 4. licet de lute,
Coniugialis: huius Civitatis Neapolis sic
mulieri permitta, cum vici confusio boorum,
dotalium alienatio, nisi filij prioris matrimon-
ij.

8 nō jante perfectam alienationem, sed venditio-
9 nam contradicunt; eiusque etiam contradicen-
cibus alienatio sustinetur, si iuslām uxor habeat,
& necessariam vendet, vel alienandī causam,
ut expressē cāvetur in *Consuetudine t. sub tit. de
Contradicib. inter vir. & uxer.* & sequenti *Con-
suetudine, qua incipit.* Et similām, ubi *Neapad.*
10 necessariam causam foret illigit respectu perso-
ne, & rei; persona autem respectu ad quatuor
aut exempla reduci, quibus omnia comprae-
11 henduntur, scilicet, ut vivat, ut sana vivat, ut
libera vivat, ut nuptia vivat, tūctū de *Francia*
decisi. 170. num. 4. *Melsch* in *Comment. ad Con-
suetud. Neap. tom. 1. p. 3. q. 1. num. 35.* & *Io. tom.*
2. p. 9. q. 6.

Si autem coutra legis prohibitionem ad rei
dotalis alienationem vir praeceperit, est eidem
12 līne concessum, rem ipsam nulliter alienatam
veodicare, & alienationem tanquam invalidam
impugnare, ex glōsa in prime tituli infinit.
quib. alienare licet, vel non, ubi *Aresin*. idemque
voluerat *Alex. Bald.* *Novell.* & alij, quos re-
fert, & sequitur *Conf. Paschal.* in *tratl. de virib.
patria potest. p. 1. cap. 1. num. 39.* *Capon.* in *tratl. de
dote super. 1. ff. 6. matrim. q. 5. num. 4.* neque
13 marito agentib. obstat regula, quem de evictio-
ne tenet alii, sumdem agentem repellere exceptio,
ex l. vendicantur t. 7 ff. de evict. quo limitatur ius
14 causa doris, ratione publicae utilitatis, & quem-
admodum t. 6. de agricolis, & censitis lib. t. 1. &
notat post alios *Valafens* in *Conf. 69. num. 14.*
15 lib. t. publice enim utilitati in terebit dotes mu-
lieribus conservari, d. l. 1 ff. 6. matrim.

Et quamvis alicoatioe contractus validus
esse debere videatur, respectu viri, qui est do-
16 minus doris constante matrimonio, ex test.
in *Luce auxiliām* q. 6. de rei venditio. adhuc ca-
mēn potest illum impugnare, qui licet sit do-
17 minus doris, & fructus percipiat, illos debet in
onerebus matrimonij convertere l. pro enieribus
20. *Cde līne dōt. mulieris itaque iurecessit prin-
cipaliter versatur, etiam si vir locuples esset, ut
diligentius oxori subveiatur, & facilis pollic
à manibus mariti, quam extranei res dotalis
reperi, quare eidem viro permittitur rei dota-
lis veodicatio liecē in uxoris beneficium, ut
late probat *Bald.* *Novell.* in *tratl. de dote. p. 7.*
*privile. t. 1. 5.**

A fortiori hoc licet haredi, qui melius po-
test facta sui antecessoris cootravenire, & illud
19 impugnare, quam ipsemet accedat, ut ex *Sec-
cione līne in conf. 77. num. 1. 34. vers. respenderetur*
lib. 1. *Decie in conf. 183. num. 6.* & alij probat
Menech. in *conf. 559. n. 4. lib. 6.*

20 Neque verò maritus ex alicoatioe à se fa-
cta rei dotalis de evictione tenetur, quamvis
expressē promissa, scienti ccm esse dotalim, ut
21 oec ad iurecessit, quinimō nec ad pretij recepti
constitutionem ab eo cogi possit, ita post *Imel.*
in *Lcme vir ff. de usqcap. num. 9. vers. concluso*
ff. fuit scient, voluit *Menech.* in *d. conf. 559. num.*

22 13. ff. seqq. ubi hoc in vitro dotem alienante,
cessidet, quia lex improbat alienationem, at-
que ita nullum reddit contractum, quod non
23 est io quolibet alio scientē emoto rem alien-
nam, illi enim evictio specialiter, & expres-
sionē debetur, l. si fundum 27. *Cde evict. se-
quentur Bald.* *Novell.* in *līce relate in vers. qua
etiam procedunt*, & alij, quos laudat *Barbela* in
d. l. 1 ff. 6. matrim. p. 5. num. 23. & 27. ubi secun-
14 dūm līris principia, haec veriorem affirmat,
contrariam tamē sententiam, magis commu-
nitē receptam elle fatetur, quod emptori etiam
scienti rem esse dotalē, evictio à vitro specia-
25 litē promissa debeatur, tantoq. et non sic
contrahere prohibitum, occasione rei dotalis,
sed tanē rem dotalē alienare, sive domi-
nū illius transfere in uxoris prajudicium,
ex l. *C. de fraude des aliquam etiam opinionem*
secutatur *Mangil.* in *tratl. de evict. q. 70. num. 20.*
& in q. 71. num. 16. *O. seq.* post *Bartel.* *Bald.* &
alios ibi relat.,

Sed si dorem, in minori quaotitate consti-
tutam, ea, quæ apparebat in capitalis matrif-
26 monialibus ad pompam, aut alijs similitē
promissa, vir declaraverit, remitendo actionē
pro reliquo, oon diceretur, dotem alienare, sed
veram doris quantitatem declarare, inanes
coim doris p̄missiones honoris causa factas
pro maiori quaotitate illius, quæ fuit verē pro-
missa, antiquit̄ etiam ooo in eogortia fuisse,
indican *Imperatores* in *L. C. de dote canta*, &
non numerata, & in *l. 1. vers. dote etiam*, *C. de ho-
nis pr̄scriptio.* & animadvertit *Anwens Robe-
rns rer. indic. ab. b. t. cap. 2. fol. 6. à tergo sine*,
neque pro p̄terē quantitas ad pompam aucta,
peti potest, deficiente conseru, & effectio
contractus, sed fōlūm remanet simulatio pro-
banda, ut per *Alvarum Valafens* in *conf. 5.*
n. 2. 1. vers. quinimō rafus lib. t.

17 Quam tamē simulationem, levibus etiam
probari conieclut, plenē deducunt post alios
Tiraquell. in *tratl. de utr. retral. in tit. de re-
tral. et conventionali in prefatione num. 36.* *O. seq.*
Mascard. in *tratl. de probat. p. 1. in consel. 438.*
num. 7. *O. 8. Gratian.* in *lib. 2. discept. forens.* cap.
28 155. num. 4. & 5. propterē ex confessione ex-
trajudiciali etiam parte abfente facta ab altera
parte, sati de simulatione constare, affirmat
ex l. *Pauli 26. g. 6. ff. depositi*, idem *Tiraquell.*
post *Cyamus*, *O. Bald.* in *tit. de retral. consan-
guinitatis* q. 1. gl. 1. 14. num. 55. *Mascard* in *ed.
tratl. de probat.* conclusi. 446. num. 15. *Farinac.* in
tratl. de fūlūate, *O. simular. q. 161. p. 2. num. 1. 8.*
cum tamē declarationibus, quas novitē do-
cer *D. Scappa* in *obſervat. ad decisi.* *Gratian.* ob-
serv. 90. ex n. 5. num. seqq.

REVM SVMMA.

1. Hypotheca tacita competit pro dote.
2. L'unica C. de rei oxoz actiooe dirigit ad

- populum Urbis Constantinopolitanae, & universitas Provincialis.
- 3 Imperator legem potest condere generalē Urbis, & Orbis.
  - 4 Galathæ Civitas primos feret Christianos in Orbe predicavit.
  - 5 Matrimonium per testes validè probatur, quævis in libro Parochi descripsum non repertiorum.
  - 6 Romanorum leges sunt in Regno Neapolitano servandæ, nisi non repertiorum immutata.
  - 7 Dotis in contraria locis domicilij viri, non instrumenti celebrari est attendenda. Prædictum ubi agitur de restituitione, aut repetitione dotis, n. 8.
  - 8 Hypothecæ etiam ab his scriptura contrahitur.
  - 10 Testis cuam ex intervallo posset cincum dillatum corrigeri, & emendare in folio antiquo.
  - 11 Testes inter alios receperit sibi plenam inducent probationem ex facti circumstantijs, & antiquitate temporis.
  - 12 Dot, & quarta absque instrumento dotali peti non posset in Civitate Neapolitana.
  - Falsi primo quando matrimonium est alibi cœntrallum, quam in Civitate Neapolitana, n. 13.
  - Falsi secundo quando sine partis contradicitione fuerint testes recepti ad probandum deis solutionem, & antepartus constitutum, n. 14.
  - 15 Multa prohibentur fieri, quia iam facta tenent. Tertiis falsi, quia probata dotis solutione per testes, cogi posunt heredes viri ad conficiendum instrumentum dotali, n. 16.
  - Quarto falsi ad evitandum circuitum inutilem prædictum, ex quo dispositio prædicta de Contrafide servatur, n. 17.
  - 18 Decisis novissima Sacri Regij Consilij Neapolitanæ referuntur.
  - 19 D. Andreas Marchesius Regius Consiliarius Praef. Sacri Consilij llandatur.

C A P V T XVI.

De Privilegio tacite hypothecæ pro dote concessio, etiam in locis Turcico Imperio subiectis, hoc tempore servando, ex dispositione Lunica S. & ut plenius C. de rei uxoria actione.

Vulgata dispositio Lunica, q. C. ut plenius, C. de rei ux. &c.
taetam pro dote tribuenia hypothecam, in specie dirigitur ad Populum Urbis Constantinopolitani, & universos Provinciales, soi tem in S. R. C. Neap. controvenerit, an servari debuisse in matrimonio inter Christi fideles contra R. in locis Turcarum Imperio hodie.

subiectis? cum enim quondam Joseph Resellus Neapolitanus in Civitate Galathæ, Regione, Alix minoris, prope Coconstantopolim, sub Tureorum dictione existente, matrimonium ab anno 1590. contexisse probaretur, cu quondam Florentia Crispio Galathense, & postea Neapolitanum, cum uxore reversum, ambos diem clausisse extremum, Joanna Resellæ uox filia ex matrimonio predicto superfluite relicta; hac instabat super paternis bonis satisfactioni prodotibus materialis à patre receptione ex taciis hypothecæ pro dote competence, exclusis alijs paternis creditoribus, & quidem Imperatoriam hanc functionem tacita hypotheca privilegium pro dote concedentem obique seruando esse contendebamus: potest enim Imperator legem condere generalē Urbis, & Orbis, ut inquit Bald. in Robr. Feudorum Constitutiones Domini Lorbarii, quas aote lanuum Beoti Petri condidit obserandas, no[n] sequitur Alciat. in I. Imperium num. 22. 1. ff. de Juris delli. omnium. Indic. hac vero Galathæ Civitas, qua primos fecerit Christianos in Orbe produxit, uter Epistola a Divo Paulo Apolo ad Galathas codiciscripta colligi potest, tametsi sub miserabilis Tuccarum dominio ad prelatis exsilit, plures ramo in ea Christiani adhuc reperiuntur, inter quos Evangelica lex predicant, & observantur, iuxta Ritum Sanctæ Romanae Ecclesiæ, cum Sacramentorum administratione ut Parochialibus Ecclesijs per Devoros Fratres Dominicanos, & Feminicaros Religionis, ex traditis per Reg. Capit. Lat. in consil. 11. 6. num. 16. & seqq. bb. ubi etiam matrimonium in ea Civitate contractum inter Christianos, validè per testes probari possit, & nec ibi negoti alibi esse de matrimonij essentia, quod fuit in Parochi libro descripsum; quamvis librum conficeret, in quo matrimonia describuntur, sit præceptum Parochio factum, non tamen pro forma matrimonij, neque cum eiusufa irritantes, ut in Decreto Sacri Concilij Tridentini de Reformatione matrimonij, cap. 1. in 5. habeat Parochus librum, se[ctio]ne 14. omisso igitur, quod Turecum imperatione tyrannice evenerit; sufficere dicebamus, non repertis à Turcarum Imperatore tuis, huic privilegio derogatum, per id quod in humili tradidit Affid. in prælud. ad Conf. Regni Neap. q. 20. n. 1. & quod leges Romanorum sive in Regno Neapolis observandas, obi reperuntur specie immutata.

Quæ omnia ad latitudinem deducebantur, cum enim predicto quondam Joseph Resellus, qui matrimonium in Urbe Galathæ, cum quondam Florentia Crispio contraxerat, suis locis domicilio, atque origine Neapolitanus, & matrimonium etiam in hac Civitate Neapolitana dissolumentu sicut, quamvis in Civitate Galathæ, in qua sicut matrimonium contractum, & unde oris originem trahebat, non sicut in Imperatoria dispositio seruanda; adhuc erat at-

tendentalis, que riger in loco domiciliij viri, cum speciale sit in contractu doris, non locum instrumenti celebrati, sed domicilium viri esse, attendendum, ut in *Lexicore dotum* 65. *Sed in iudicio*, quod solum ubi agitur de repetitione, ad restitutione doris, sine donationis propter nuptias controverti non potest; quidquid aliud dicit possit, quodad confessionem instrumenti dotalis, atque pacta id coapponenda supe constitutioe doris, aut donationis propter nuptias, ex traditis per *Bartol. Bald. & Angel.* in *d.l. exigere dotum*, per *Abraham Panorminus*, *cap. 1. de sponsalib.* *Alex. in conf. 100. vol. 3. & alios*, quo referret, & sequitur *Affili. in decisi.* 226. *num. 9.* ubi etiam *num. 10.* dicit secundum hanc distinctionem fuisse a S. C. traosmissam Confutationem Serenissimo Regi Ferdinando primo in matrimonio eius nepis ex filia, cum illustris Duci Mediolani; quam ultra relatos sequuntur, & communem esse tenent, alijs omisisti, *Iacob in Lamentis populos n. 24. C. de Successione Trinitatis. & sive Casibol.* *Felix. in d. cap. 1. de sponsalib. num. 24.* *Dec. in conf. 19. lib. 1. Socin.* *Iacob. in conf. 1. q. 1. Reg. de Ponte in conf. 15. n. 3. lib. 1. & alij pleo; etiaper *Mossef. in Comment.* ad *Confusione Neapolit. lib. 1. p. 2. in tit. de bonis q. 1. 2. n. 15. cum seqq.**

Praterea omnis causa videbatur controversia, statim hypotheca pro donum restituione expesi converta, tempore contrarii matrimonij, quam sane hypothecam, ab ipso scriptura eo trahi posse est indubitate ex *l. 4. ff. de pignoribus*, ut per *Negasan. in tract. de pignor. 1. membra 3. partis num. 3.* & quamvis diversimode omnia ex duobus testibus de hi poteret constitutio, neque de matrimonio depositu, primorum testibus de visu in anno 1615, deinde de auditu in anno 1628, declarans demum in anno 1632, cum effectu proprii oculis omnia aspergisse, ut primus eius depositionem; Idque non bene expressum ab eo foisse id secunda depositione, ob facti antiquitatem, cuiusque senectutem, & infirmitatem, que omnia oblitio- nem induerent; excusabilis quippe erat oblitio veritatem primum ex temporis diu- turitate pro eo, quod acciderat triginta octo iam retroactis annis; hoc autem calo certum est, posse testem quodocunque etiam ex inter- vallo suum dictum corrigerre, & emendare, ei- que aliquid addere cetera falsitatem primum propositum in facto antiquo, facta tradita post alios per *Mensch. de arbitrio. Iudic. lib. 2. casu 108. n. 8. per Farinae. in tract. de testib. q. 66. num. 246.* aderao etiam aliae testium de positione super hypotheca contracta, quibus esti inter alios te- ceptis semiplena erat fides adhibenda, inspe- ctis fucti circumstantijs, atque temporis anti- quitate, ad notata per *Mensch. lib. 2. casu 111. n. 6. Surd. in decisi. 103. n. 2.*

Neque obliabat dispositio *Confus. Nea-*
politana, que incipit: *Dicit. & Quartus sub tit. de*

Iure Quarste disponeo; quod dos, & quarta, & absque instrumento dotali peti non possit; pri- mo, quia locum non habet, quando matrimonium est alibi contractum, quam in Civitate Neapolis, ut ex traditis per *Cardinal. in cap. 1. in fine, de sponsalib.* *O. Felix. in cap. inter monasterium, de re indicata concludit Antonius de Ale- xandro in apostilla ad prefatam *Confusione*, que incipit: *Causa secunda, in fine.**

Tunc quia sollicebat, quod sine portis con- sideratione suillent testes recepti ad probandā *1. doris solutionem, & antephatis constitutionem*, ut probatio valeat, atque admittatur, etiam in terminis predictis *Confusione*, *Dicit. & Quar-*ta, in specie ostaverunt, ex *Baldo.* & alia *Ana. de Alejandro. in eadē Confusione, verba.* *Quid autem si mulier, Fecia in confundend. contra instrumentum, in verba. Imitata illam Confusione, hisque relatis Mofas in lib. 1. Comment. ad Confusione. Neap. p. 7. q. 15. nn. 20. & conf. Theod. 15. alleg. t. 3. num. 12. ex regula, quod multa pre- hibetur fieri, quia tam facta renunt, de quo in. l. 1. 5. etiam ff. de pollinando, cum similibus.*

Tandem quia cum cautela sit, cogi facere, 16 haereses viri ad confundendum instrumentum dotalis, atque id doris solutione probetur per tu- stes, ut ex doctrina *Salje.* in l. 1. q. quis argen- tam. fin. C. de donat. levavi testator *Camillus Salernus* in addit. ad prefatam *Confusione*, 17 in verbo das, ad evitandum circuitum solent ab ipso instrumento dotali, coquendari haereses viri, confito de doris receptione, ut ultiores decimus fuisse ibi S. C. testator *Conf. Marcus.* in conf. 3. n. 5. & seqq.

18. Nihilominus ex causa concordate relata, sub a. o. S. C. contra allegata iudicavit, ad re- 19 lationem oculatissimi, & integerissimi *D. Conf.* *Andrea Marchesi*, postea Proregentis Regiae Caeciliae, & Præfidis eiusdem Sacri Coœlii eleci, in causa creditorum quoniam Joseph Rescilli, cum Ioanna Rescillo, sub die 18. Mensis Maii 1639. Actuatoris Solatius.

R E R V M S V M M A.

1. *Capitula matrimonialia, seu nuptiales tabula quid sint?*
2. *Scriptura in matrimonij ab antiquo tempore confiebatur.*
Et effecessaria de *Iure Codicis*, n. 3.
Non tamen de *Auctoritarum Iure*, n. 4.
3. *Nisi me illigiles personas, aliasque Superiores*, n. 5.
4. *Matrimonium in Parochi libro describitur.*
Non tamen pro forma, quin testibus probari posse, n. 7.
5. *Scriptura a privata non probas, nisi recognitas, aut legitime verificata.*
Falsit primò, cum alijs facit suffulta admini- culis, n. 9.
6. *Secundò, cum pars adversa eam non impugnat,*
n. 10.
7. *Dicit.*

- 11 *Dies, mensis, & annus sunt in scriptura apponenda.*
Nam tamen suus omnino requisitus in privata scriptura, n. 12.
- 13 *Pacta detalia, coniugibus absentibus facta, ratificata eonsentit ex matrimonio subiecto.*
Et stipulatio doris favora intercessisse significatur, num. 14.
Cum ex matrimonio, scientia, & acceptatio inducatur palliorum omnium in capitulis contentum, n. 16.
Videntur enim coniuges acceptare eorum nomine gesta, per illos, quibus configurantur, n. 17.
Præterum cum intervenient in instrumenta detali, capitula enunciante, n. 18.
Sed contra, quod ratiabilitate palliorum ex matrimonio non inducatur, n. 19.
Cum eae omnes ignorare præsumantur, n. 20.
Nisi plenam eorum scientiam, habuisse probentur, n. 21.
Vel quia ipsi legitur fuerint, n. 23.
Ante eorum tenor declaratus, n. 24.
Idque taciturnitas obstat, n. 25.
Quia tacitudo videtur, securus int' suum duraturum, num. 27.
- 25 *Vixit pro die in capitulis matrimonialibus non stipularis contenta, neque expressam hypothecam continentibus, sibi expressam habenti profertur.*
- 26 *Ignotus non ratificat, neque eonsentit.*
- 26 *Tacens in praedictis aliis, eonsentire non videtur.*
- 28 *Contrahentes eundem, & perficitis in subscriptione consilii.*
- 29 *Falsi magis, quam verbis, voluntas declaratur.*
Quando fallum est determinatum ad quid certum præsumendum, n. 3.
Non quando est indifferenter, & indeterminatum, num. 31.
- 30 *Earende enim ex falso colligitur voluntas, quatenus ex falso appetit, n. 32.*
- 33 *Pacta detalia post matrimonium compleri, & confici solent.*
- 34 *Venditio pure facta, non præindicat pacto retrahendendi inter partes convenio.*
- 35 *Obligamus ex partis dolo, aliter, quam fuerit inter eos convenienter, deli exceptione uitetur.*
Quod procedit etiam si nullus partis dolus intercessit, sed res ipsa delicto contineatur, n. 36.
Ob causam obligacionis non sicutam, n. 37.
- 38 *Obligatio enim sine causa redditur, delicto agit stipulator.*
- 39 *Vixit, qua maritum in date fecollit ab antenupciali denotione, dolii exceptione repetitur.*
Idem est si alius maritum fecollit ad eonvenitum maritaliter, n. 41.
Et fallo intelligitur, quando constituerat datum promissum, & non consumuit, n. 42.
Nisi vir alius in debitorum sponsa receperit, & quo doitem habuisse fassus fuerit, n. 43.

Habent enim tunc dies praefolata, n. 44.
 40 Fides nane illi, & am frangunt servanda.

C A P V T XVII.

De Pactis Nuptialibus, sive Dotalibus,
 pro sposo, vel sponsa absente inhibitis,
 quatenus sint ab eis postea nubentibus servanda, ad intellectum texti in l. unica

S. accedit, C. de
 rei uxorio
 actione.

- 1 Apitula matrimonialis; si
 ve nuptiales tabulas, scrip-
 turæ esse dictum consti-
 tutionem, atque do-
 citionis propter nuptias co-
 tinentes, aliasque pacta
 pro matrimonio coor-
 bendis apposita, Tafson.
 sit in suis Observat. Iurisdict. super pragm. de a
 antephato, versio q. observat. 2. ubi quod à rem-
 pore veteris telemoti, scriptura in matrimonio
 coosiciebatur, ut in matrimonio Tobie, cun
 Sara legitur, quod accepta caris fecer-
 torum cooscriptioem coonigij, Tobia 7. in suis,
 & quod necclasia fit de luto Codicis scriptura
 2 ad coniugij probatioem, ex l. Imperialis 24.
 Cde nuptijs, non tamen de luto Authentico-
 rum, nisi iotet illustris perloquas, aliosque Su-
 periores, ex g. 1. Aut de his qui nuptias iterans
 cum concord. neque tegnuntur: Sacri Concilii Tri-
 dentini dei positio in ssf. 14. de reformat. matrem,
 cap. 1. Parochio iocionens, ut liberum habeat, in
 6 quo coonigium, omoios testium, diemque, &
 locum matrimonij cooscripti describit, cumquæ
 diligenter apud le custodiat: o òmplex esse
 7 preceptum, non pro forma matrimonij requi-
 serim, quia hoc portatos probari valent, alia
 diximus in superiori cap. 16. n. 5. ex Reg. Cypc.
 Lastri in consil. 126. num. 16. seqq. ibid. 2.
- Scriptura tamen privata nuptialis pacta, si
 ve dotalis, minimè probatur, cum privata scrip-
 8 tura antequam recognoscit, aut legitimè veri-
 ficata fuerit, nullam inducat probatioem, ex
 reg. text. in l. instrumenta 5. Cde probat. oib, aut
 9 alij foret administralis suffulta, ex eadem l. in-
 strumenta, cum alij per Nicol. Gen. In tral. de
 10 de script. privata lib. 1. q. 4. num. 77. & seqq. aut
 pars contra quam producit, eam con impa-
 gnat, arg. text. in l. si filius familiaris, 18. q. sed S. C.
 Maledict. ut latè probat Sard. in decif. Manuscrip-
 t. 199. num. 8. & seqq.
- Idque magis locum habere videtur, cum
 substantialia desciunt, non p. dies, monitis, &
 11 anno, quorum omissione viriat instrumentum,
 lapsum. 14. Cde eantrah. & committit. Stipulat.
 & in

& in Arch. ut preparatur nomen Imperatoris, & tempora; sed temporis expressio in privata scrip-
tura deficiens, eam non vitiat, cum non sit
dies de necessitate apponenda, per Lex tabera-
nam 34.5. idem quod si de pignorib. de quo latè
Genuinus relata q.4. dubit. 3.

13 Et ex matrimonio postea subsecuto, ratifi-
catione induci p. d'actum dotalium, eriam.
uno ex coniugibus absente inhibitorum, probat
tex. in l. ex morte 9. C. de p. d'actus venit; ut ne-
que stipulationis defectus obstat posse, qnae
24 favore d'otis singulitatem intercessisse, ex iuris
in princip. C. de rei uxori. ali. ut probat *Gramas.*
in decisi. 103. n. 7. *Iherus in compend. decisi. Regni*
p. 3. in verbo *Antepharmn.* ubi refert iudicatum
in S. C. Neap. *Nevur.* in collect. decisi. ad Reg.
Pragmat. collect. 1. sub tit. de donat. propter nup-
tias, num. 14. quibus confert alia decisi Regis
Cameræ Summaris à Reg. Sanfelice. relata in
decisi. 99. in finib. 1. uxorem pro dote in capi-
15 tula matrimonialibus contenta, que subcriptionem
tantum habeant, non autem stipulationem,
neque expressam hypothecam, eile si-
fco etiam expressam hypothecam habent pre-
16 ferendamq. quidem ex effectu matrimonioi po-
stea contracti scientia, & acceptatio inducitur
pactorum omnium in rubulis nuptialibus con-
tentorum, ut probatur in l. f. C. de Iure det. &
in iuris. §. accedit. C. d'acti uxori. ali. & post
multos affirmant Reg. Revit. & Cappe. Larr. ille
in decisi. 13. num. 22. & hic in decisi. 197. n. 40.
17 lib. 2. ab ibi quid ex matrimonio deinde contra-
cto videntur coniuge approbat, & acceptare
omnia pacta dotalia facta corum nomine, per
illos, quibus consenserunt, ut eorum vice tra-
barent, ut ex d. ex morte, dicit *Additiones ad Decimam in conf. 3. 5.* & confirmat *Fonsmedas*
in tract. de p. d'actu nupcialib. claus. 1. 3. gloria unica
num. 7. & seqq. ubi refert in Senatu Catholonicz
ita plurimes iudicatum, & presentem, si vir, aut
18 uxori iuraveretur in instrumento dotali, in
quo capitula matrimonialia enunciantur, quia
tunc ioveribim reddirunt, quid notitiam non
habuerit contentorae in eius, ita ex P. de Frauch.
in decisi. 3. cirem finem in verbo, item probari ob-
servat R. Revit. in d. decisi. 12. n. 2. In fine, sequi-
tur novissimum *Conf. Prad.* in lib. 1. decisi. forensi.
exp. 12.

Pro contraria autem sententia aciter pu-
goat Reg. de Marini. in lib. 1. refut. *Juris cap.*
167. num. 9. & exp. 191. n. 14. & seq. dicere, latis
19 erroream esse presumptionem, ut ex matrimo-
nio subsecuto, & dote recepta, mulier notitiam
habuisse presumatur contentorum in capitu-
lo iuris matrimonialibus, eaque approbasse, & rat-
20 hice oconsentatur; ignorans enim dici non pos-
sunt, quid rapiscet, sive consentiat, l. s. per erro-
rem 15. ff. de Juri d'acti omium Iude. & nisi pro-
22 betur habuisse plenam scientiam contentorum
23 in capitulis matrimonialibus, in dubio ea igno-
rante presumuntur, saltet cum sibi lecta non fue-

Observationum P. I.

24 rint, aut eorum tenor declaratus, ex decisi. Re-
te Romane in terminis relata per Farinac. in
decisi. post huma t. 60. lib. 1. & S.R.C. Neap. addu-
cta per Sanfelice. in decisi. 128. lib. 2. quem lequi-
tur *Pater Affilius in controversi Juris refut.*
cap. 37. n. 16. & quidem, quod ad eius praedi-
ciale aliquid ex coniugibus non subserbenti,
25 verius esse videtur, nullum ei praediudicium ge-
nerari, ex matrimonio subsecuto, non obstante
26 taciturnitate, cum non videatur tacens in pre-
judicialibus contentire, per *Livitum* q. ff. de
servit. urbana. prad. cum alijs per Barbo in
iur. 21. 7. num. 3. led magis vacuisse sciens
27 ius suum duraturum, ut post *Andr. de Ifern.* in
cap. 1. num. 4. verbi. si vero marito, & in verbi.
quid ergo fiscivit, de nat. succession. fendi, pro-
28 bant Sard. in conf. 4. 5. num. 4. & seqq. lib. 1. & in
conf. 5. 19. num. 3. usque ad t. 1. lib. 4. *Gramian.* in
lib. 1. decisi. forensi. cap. 15. num. 29. & post eos
Fonsmedas. in loco relato num. 11. & seq.

Quid si tantum firma, seu subseriptio de-
sciat, aliquid ex illis, qui matrimoniali con-
tractu inter coniuges gello accedere debent
29 omnium gelorum nullitas relata videtur,
tanguam in subscriptione contractus conclu-
sio, atque totaliter eius perfidio consistat, Leon-
tralins 17. *Cde fida in instrument.* l. si voluntate 8.
C. de resciend. vend. artenta preferentia tacta con-
traheant voluntate, recedunt à promisso-
nibus in subscriptione facienda concinendie,
30 cum abique ea matrimonium contraxerint,
facto enim magis, quam verba, voluntas de-
claratur, l. *Paulus* 5. ff. rem rata haberi, cum
concordantibus allegatis per D. Scoppa in ob-
servat. ad decisi. *Gramian.* obseru. 49. n. 10.

Attamen contractum iu facti contingantia
respondimus ex matrimonio ante conventionem
subscriptionem subsecuto, non censeri recessum
à iure ex contractu quod sit; quod enim dici
30 tur factio declarati voluntatem, locum habet,
quando factum est determinatum ad quid
31 certum presumendum, secus autem si est in-
differente, & indeterminatum: easentius enim ex
32 facto voluntas colligitur, quatenus ex facto
lupo appetit, ut ex Burt. & alijs declarat *Ma-*
scard. in tract. de probat. conclus. 1411. in fin.
quem cum plerique alijs adducit *Barbo* in
iur. 230. n. 4. & cum etiam post matrimo-
33 nium contractum pacta dotalia, nedūc com-
pleri, verum & confessi, quandoque solere ha-
beamus, ex l. *Sexta* 67. ff. de domi. inter vir. &
uxor. ut docet Reg. Revit. in conf. 57. num. 5. lib.
2. & ante eū *Annanus Robertus* in lib. 1. ger. indicat.
exp. 2. non potest ex matrimonio eorum remis-
sio inducere, iuxta tradita in *Gibili* per Alex. in
conf. 121. lib. 1. quid si in contractu venditio-
34 nis inter partes gesta fuit promissio facta de
retrovendendo, non intelligitur ab eo pacto
retrovendendi recessum, per instrumentum
venditionis postea purè, & simpliciter sine
pacto retrovendendi contractum, per finib. lib.

C A P V T XVIII.

De Dotē non constituta, regulatitē non
debenda, ad text. in l. finali C. de Do-
nationibus ante nuptias.

Matrimonium sue dotē cō-
sistere posse, babetur in l.
fus. C. de donat. ante nupt. onde si mulier proprias
habens facultates, absque
dotis constitutione nup-
tia, non cogitur se dota-
re, ut ex Bart. Baldo, & alijs deducit *Matrica in*
trall. de tacit. & ambig. conveni. lib. 1. t. tit. 17. nn.
4. & seqq. ubi ramen, quod maritus, cum fine,
3. dote onera matrimonij sustinere non valeat, illi-
citē possit uxorem expellere, si dives sit, & nolit
libi dotem constitutere; non enim tenet tunc
*camalere, quia de suo vivere potest, & ex stu-
dībus dotis onera matrimonij sustinere matritus*
ex quibus uxorem maletere tenet, l. dotis fructus
8. f. de inv. dot. Sard. in trall. de alimento. tit. 1. q.
*3. 3. unde alimenta dotis quantitatē correspondere debent, ut per *Alysiagor. in cent. 1. signab-
servo. cap. 6. 4. nn. 4. Matric. in relato trall. lib. 1.**

tit. 19. nn. 16. & quoniam uxori, etiam ex viri
domo discedentes, & fugitive, iusta, vel iniusta
*causa concurrente, sunt à marito alimenta pre-
standa, ut per *S.C. Servari. dict. Anna infugil.**

9. 1. non tamen possunt saltēm, sive pendente,
excedere redditus quantitatē solute dotis,
2. & quoque de ista causa discedendī à viro non
confiterit; tunc enim sunt necessarii alimenta
3. & praeflanta uxori, & si esset in obsequio viri,
quoniam dotis fructus non sufficiunt, ut ex
Prad. de Franch. in decisi. 6. 17. nn. 5. & Sardois
d. 9. 3. nn. 16. & 17. obser. Reg. de Marinis
in obser. ad decisi. 1. 69. Reg. Reverteri. nn. 2. ubi
22. nn. 3. subiungit, quod si constiterit, diffidetur ex
prava uxoris conditione originem traxisse,
*forsan alimenta nullo modo ei praeflantur es-
3. sent, nec pro concurrenti quantitate fructuum*
*solute dotis, allegans præcatoris *Grid. Papas**

én. decisi. 4. 19. nn. 6. quidquid aliud voluisse
*dicat *P. Mofsi. in Comment. ad Confessand. Neap.**
p. 5. in t. de alimento. q. 1. 1. nn. 27. varie. & pro-
*24. cedit, cum teocatur uxor ad dotem, & obse-
quium, quo deficiente crebat alendi obligatio,*
*ex eodem *Sardo. in d. trall. tit. 7. q. 16. n. 15.**

25. Com. itaque mulier de se ipsa nubet, non cen-
26. setur bona omnia, quae habet in dotem, deditis;
tum quia poruit, ut diximus sine dote nubet;
27. tunc qui dotis constitutio in factō constitit, l.
1. C. de dotē causa non numerata, factum autem
non preflumitur, nisi probetur, l. 1. C. de probat.
*29. cum concordantibus apud *Barbo. in axiom.**
Iuris 9. 1. nn. 16. 17. & D. Scoppa in obser. ad de-

cif. Gratian. obser. 14. n. 9. Sed concurrentibus eb-
*iectis, dotem præsumpti coi*lituram, probat**

Capon. in trall. de dot. q. 4. ad l. 1. ff. fol. matrim. n.
20. 16. & seqq. ubi coniecerat esse ait generalē
Civitatis Confuetudinem, dandi mulieres in-
dotem omnia bona qualitatē viri tali dote
2. dignam legatum dotis à patre factum; vel quod
primo vito omnia bona in dōrem tradidēs,
qua secundo vito patrē deditis intelligitur,
ex l. dotē qna 3. ff. de Inv. dot. & l. pen. 5. xxv.
22. ff. fol. matrim. nam & dōs à patre filia, in primo
matrimonio, constituta, debetus in secundo,
23. nec minui potest, estilla eamdem dotis quan-
titatem acquisivit ex donatione proprie-
24. nuptiis bonis primi viri lucrata, nū patri-
monium paternum postea fuisset casu fortui-
*to diminutum, ut in *Anib. de aequalitate dotis**

*5. quia verū, unde sumitur *Anib. sed quamvis C.**

de rei nra. ait.

25. Sed si dōs, mulieri nubenti, fuerit ab extra-
neo constituta, cum pacto reversionis ad dotan-
tem, soluto matrimonio absque liberis, non cē-
setur in alio sequent maritomio repetita, sine
26. novo consenso, tanquam cessante maritomo-
nio, cuius causa fuit dōs promissa, l. stipulatio.
*6. 4. ff. fol. Inv. dot. *Gabriel. in caus. 79. num. 3. & 4.**

lib. 1. Matric. in trall. de tacit. & ambig. lib. 1. 2.
tit. 1. 5. num. 2. 6. onde si paterne oupeis velle de-
27. claretur, ut causa cessante, condicē possone-
*ses eācum gratia data, ut per *Prad. de Franch.**

in decisi. 9. Fonsantelli. in trall. de patr. nuptiis lib.
3. t. claus. 4. gl. 1. nn. 6. 4. cum seqq. Reg. Saler-
nit. in decisi. & latē prosequitur novissima Ad-
*ditionis ad *Prerog. in trall. de fidicione. artic. 14.**

obser. 9. à fol. mibi 1. 48. usque ad 156. licet filius ex parte natus cum viro, qui eam duxit in
28. uxorem, ignorans esse prius alteri nuptiam, ut
in usus in figura matrimonij, etiam post item,
motam nullitatis ipsius, loccedat patris, tau-
*quā legitimus, & naturalis, ex *Prad. de Franch.**

decisi. 1. 30.

29. Dos autem à patre profecta, soluto matrimo-
nio, tanquam peculium profectum, ad pat-
rem revertit, per l. dos à patre 4. C. fol. matrim.
*quod *Marini. glossator intellexit, non superisti-**

30. tibus liberis; unde si moriator filia dota, &
31. si perser eius liberet, vivente patre dōtante, dōs
*ad liberos spectat, ut per *glossam* cōmunitē i-*
*cepta in d. dos à patre, quod dōtare cum am-*pliationibus, & gravissimis hoc toribus, hanc**

*32. *Marini. opinionem in toto Osbe admissemus,**

attestantibus, demonstrat novissimē laboratissi-
*mōs huius ari. 1. C. D. *Nicolaus Vincent. Scoppa**

in suis Theorico-Practicis Observat. ad decisi.

Gratian. obser. 2. 15. ek num. 1. cum seqq. sed
an tunc filij dōrem habeant, tanquam heredes
33. matris, quasi effectum sit illius patrimonium, &
magis cōmunitē D.D. dixerunt, quod non de-
fertur illis, tanquam matris heredibus, sed ex
dispositione legis, auferendo ab avo, & conce-

dendo libertis, ut probet *Maxilla in confusione*.
Barenz, que incipit *Adulteri licet, num. 2.8.* usque
ad 5.3. & in *ella Confusione* incipit *dot à patre, num.
 7. de Iure dot. Gratianum lib. 3. discept. forens. cap.
 5.5.6. num. 3.6. Thesis* in *debet. Pedemont. 2.37. n.
 4. post medium, varje. & ratio, cum sibi, quos se-
 quisit laudatus. D. Scappa inquit. observas. 2.35.
 num. 4.5. & 4.6. quod tamen est notabilitate in-
 3.3 telligendum, locum non habere, quando dos
 data fuerit pro omni eo, quod quis habet spe-
 ret in bonis patrictute enim elicere ut possi-
 monium filie, tanquam anticipata successio, ita
 limitat ex *Aymon. & Pandolfo Capense, Ursil.*
in addit. ad Aysell. decim. 2.6. num. 7. Item in-
 telligendum est, ut et si filii eà data habeant non
 3.4 iāquem heredes moris, sed ex dispositione le-
 gis, nihil mindat tanquam universales in dose
 successores, in ea tentantur, etiam ex legis di-
 spositione, maternum debitum agnoscere, ex
 notatis per *Crovetum in wall. de antiquitate*
*temporis p. 4. n. 14.1.**

RE RUM SUMMA.

- 3 *Pallium*, que per aliquem eius futura successio
 alteri premissione, est invalidum.
*Quod ampliatur, etiam si super quota hereditate,
 post bonorum imponatur, n. 2.*
Secundò ampliatur, etiam in pallo reciproce,
n. 3.
Tertio locum habet, etiam in pallo invato, n. 4.
Fallit primo inter milites, n. 7.
*Secundò fallit inter Dominos, & Principes Super-
 iorem non recognoscunt, n. 10. & 13.*
*Tertio fallit in pallo de re particulari, num. 1.4.
 & 16.*
Quarto favore matrimonij, n. 4.2.
 5 *Pallium quo tollitur, aut restrainingiur libera zo-
 standi facultas, est in Iure improbatum.*
 6 *Alio tempore formaliter differt ab alio contra-
 bandi.*
 8 *Militis quoniam possunt absque solemnizantibus
 furiis civiliis separari.*
*In iudicio de Militibus, qui alio militant in ca-
 stris, n. 9.*
 11 *Principis est solitus legibus.*
 12 *Principis contradiclum legi vice obtinet.*
*Quod insidigatur de Principe Superiorum non
 recognoscitur n. 2.3.*
 15 *Prohibiti sunt causa cessante, cessat prohibitus.*
 17 *Pallium de futura successione tertii viventis est
 nullum, nisi ille tertius confessus usque ad
 mortem.*
Ampliatur etiam in pallo invato, n. 18.
*Secundò etiam in pallo super hereditate idem,
 enim vita, vel mors ignoratur, n. 2.1.*
*Tertio quoniam fieri de re particulari possit alien-
 ius obstat dividenda, n. 2.2.*
*Quarto etiam inter Nobilis, & Illustris perso-
 nas, n. 2.9.*
Quintam etiam inter Agilites, n. 2.6.

*Sexto ampliatur etiam in filijs pacientibus do-
 futura successione patris, n. 2.9.*

*Septimè limitatur, quia tertii viventes confessus etiam
 ex intervallo subsequi potest, n. 2.0.*

*Secundò limitatur in pallo de futura successione
 filii, si quead patris beneficium fieret, n. 2.7.*

*Tertio limitatur in successione incerti dominie,
 qua potest in generali conventione comprehen-
 ditur n. 3.3*

*Nisi generaliter fieret in fraudem prohibitionis,
 num. 3.5.*

19 *Iuramentum contra bonos mores non est obliga-
 torium.*

23 *Decreti Sacri Consilij Neapolitanii referunt, &
 num. 2.9.*

24 *D. Thome de Catteval Regis Consilios
 Landau.*

28 *Pater unquam praesumitur captare mortem
 filiorum.*

30 *Filij praesumuntur diligere parentes.*
Non tam ea dilectione, qua ab illis amantur,
num. 3.1.

*Et quandoque parentum vita infidias para-
 rhesi, n. 3.1.*

34 *Renuntiatio generalis omnium successionum re-
 nuncianti quemodlibet devulnendarum va-
 lida est.*

Intellige, n. 2.5.

36 *Pallium de non succedendo valit, illius acciden-
 te confessio, de eius hereditate agitur, est
 usque ad mortem non revocata.*

*Justo autem illo, de cuius hereditate agitur, est
 nullum, n. 3.7.*

Secundò instrumento confirmatur, n. 3.8.

*Secundò subscriptio, si subscriptus confunditur etep-
 tum, n. 3.9.*

Tertio si reciprocum, n. 4.0.

Quarto cum fuit in capitulis matrimonialibus

institutum, n. 4.1.

CAPUT XIX.

De Pacto futuræ successionis, an, & qua-
 litate improbaretur ad text. in l. l. c. 19.

& in l. finali, C. de
 Pafit.

- 1 *Actum de futuro successionis
 viventis, quod affirmatio &
 concipitur super futura eo-
 rūdem poscentium foci-
 cessione, post alie-
 um dividenda, five in tota
 hereditate, five super quo-
 ta illius, est super omnibus bonis, vel illorum
 portione aliqua interponatur, quamvis reci-
 procum, & instrumento vinculo robatorum, sub-
 scire minime posse, commoni DD. sententia
 receptum est, ex l. l. c. 19. l. de pallio, de libera-
 ditas*
- 2
- 3
- 4

Selectarum Juris Observationum P. I.

51

ditas 5. C de palt. convert. & ex Lox 10. 4. C de immobili stipulationib. ut ex plenē congestis per Peregrin. in trall. de fiduciam. artie. 51. num. 25. & seqq. per Ensay. in trall. de substantia. q. 30. Mof- fefad (confusus). Neap. lib. 1. in tit. de renunciat. q. 2. num. 22. & D. Conf. Paschal. in trall. de vi- rib. patria potest. p. 3. cap. 7. num. 4. & seqq. ne- 5 dum quia tollit, aut saltēm restringit liberam testandi facultatem, lib. fratres 53. q. idem Re- spondit si pro socio, & L. pactum quod dorato 15. 6 C de palt. cum alijs, de quibus D. Scappa ad de- cīs. Gratian. obseruat. 39. num. 20. verum etiam, quia formaliter differt actus testandi ab actu contahendit. Verba contraxerunt 20 ff. de verb. fūcūfū. cum alijs per Thorne adductis in com- pend. decīs. Regn. p. 2. In verbo pactum factum in- ter eos.

Hoc fuit per aliam Iuris dispositionem de- clatum, ut non procedat inter Milites, quibus licet per alium inter vivos de futura eorumdem pacificentium successione convenire, & hoc pa- clam inter eos in via suprēmi iudicij, & ultime voluntatis substitutus, quamvis alijs solemnitas in testamento requisite deficiat, iuxta terminos predictos l. locis 19. C de palt. propter frequens mortis in bello differim, quod illis 8 eriam veniam dedit, ultimam eorum dispositionem in vagina, aut eleypo sanguineis literis inscribendi, aut eriam in pulvere eum gla- dio, l. milites 15. C de testam. militis, que lāne intelligenda sunt in Militis, quia actu mili- tantis Castris, ut auctor gloria Angel. Salyct. Alex. & alijs commanditēs, quos recenset, & se- quitur Peregrin. in proxime relato artie. 51. n. 33. Burfat. in confit. 36. num. 29. vol. 1. Caetera lib. 3. variar. refold. cap. 7. num. 148. & novissimē Conf. de Georgio in sua alleg. 27. num. 3.

10 Item declaratur, si quereretur in primis conclusione, ut logum non habeat in Dominis, & Princeps alicuius Terræ Superioris non re- cognoscantibus, quorum respectu validum est pactum de successione viventis, ita post Alex. in Centurio. num. 26. ff. de vult. & pupill. declarat OZiensis in decīs. Pedement. 100. num. 45. quem sequitur Paf. balis in loco relato num. 12. 11 tum quia Princeps est legibus regulariter solu- tus, l. Princeps 31. ff. delegib. tum etiam quia, 12 contractus Princeps, qui Superioriorem alium non recognoscit, legis vice obincit, ut ex presē fanebit repetitum in l. panali. C. de donat. inter & xxv. licet alij hanc limitationem intellige- 13 re velint in Dominis, & Princeps potestatē habentibus condendi leges in eorum Statu, quamvis Superiorētē recognoscant, ut voluit Barol. in conf. 72. lib. 1. quem sequuntur Dec. in conf. 51. 6. lib. 1. & alij per Peregrin. in d. artic. 51. num. 34. in quo tamen non convenienter Alex. & alijs supra relatis dum text. in d. Princeps, & in d. pen. in quibus haec declaratio fundatur, lequantur in Imperatore, & Augusta coniuge sua, & sic in Princeps Superiorētē non reco- gnoscantibus.

14 Neque etiam proposita conclusio procedit, quando pactum heret super certis bonis post promittentis obisum acquirendis tunc enim, non tollitus, neque coarctatur liberta testandi, voluntas, qua solidū consideratur respectu per- sona hæreditis, non tenebit bonorum, neque tunc datus hæreditas, aut portio illius, ut pulchra declarat Hoved. in conf. 40. num. 32. & seqq. lib. 1. Peregrin. in d. cap. 51. num. 29. & seqq. Baro. 15 in decīs. Bonen. 14. num. 3. tanquam cellante, prohibitionis causa cellas prohibito, ex l. 1. G. si Rektor Provincia, cum concord. apud Tiraquell. 16 in trall. cōstante causa, causa efficiens p. 1. num. 22. ut in terminis probaverunt Reg. Marian. dis- p. forens. 87. lib. 1. & novitie Reg. de Marin. in obser. ad decīs. 5. Reg. Reverser.

Pactum vero, quod inter alios hæreditēt. solet, su- per tertij viventis hæreditate, inter eos certo modo post illius obisum dividenda, est simili- liter improbatum, nisi testius ille, de cuius hæreditate agitur nedum huic pactionis suum præstiterit alienum; verum etiam in ea volun- tate perseveraverit usque ad extremum vi- spiniuum, ex dispositione celebriis Insinuani Cō- 13 stitutions in l. fin. l. de paltis, esset enim contra bonos mores hoc pactum, quod captanda mortis votum contineret, contra notata in Lexis tale 71 ff. de condit. & demonstrat, propterea, ne- que iuramento confirmatur; cum non sit obli- 19 gatorium, non etiam bonos mores praestitum iuta- mentum, ut in regula non est obligatorium 58. do- reg. Iur. in 6. & in terminis huius palti docu- tont Thesaur. in decīs. Pedement. 125. & alijs ple- nē relati per Moffeam d. tit. de renunciat. q. 1. 20 o. 7. & 15. quem ramen testij viventis con- sensu subi qui posse, atque eriam ex intervallo præstariis Baro. Salyct. & alijs probat Gratian. in lib. 5. discept. forens. cap. 812. num. 26.

21 Idque loquuntur habet, etiam in pacto super il- lius hæreditate, eniū vita, vel mors ignoratur, l. locis nos 4. C. de postliminio reverbi, ubi gloria, Cyn. & Bald. & post eos Aleiat. in l. fin. ante nu. 18. C. de paltis, & nedum in pacto de integratā 22 hæreditate viventis, aut quota ipsius, sed etiam si de re particuliari fieret illius, cuius hæreditate spater aliquis fore sibi deterrandam: nam hoc pactum eadem ratione non subficit, quia scilicet votum captanda mortis inducit, ut ex text. in Liguidam 30. ff. de donat. voluerunt Pur- purat. Cognol. Bolognet. & alij in d. l. fin. C. de paltis Séraphin. in trall. de privileg. Iuram. privileg. 10. num. 7. Conf. Staib. in refold. forensi 182. num. 12. 23 cent. 2. & fuit nuper iudicatum in S. R. C. ad relationem Dom. D. Thomas de Carleval. Re- 24 gij Consiliarij Hispani Integersimi, atque erudi- tissimi, qui posset fuit, unius ex aliis S. C. Praefectus in causa Illustris D. Vicotoris Spinelle Dueilli Misanda, cum hæreditibus Illustris quondam Ducis eius viti, sub die 30. Ianuarii anni 1634. penes Aquarium Ricciatellom, in qua causa fuit etiam iudicatum, nullius esse

coboris hoc pactum, quavis fuerit inter illius
33 fratres, & Nobiles personas iohitatis, ad quod fuerit
enarratio puncto allegata. *Aquensis* in d.l.sin. n.
10. f. de pultis, & *Bolognensis* ibidem n.
30. nbi
etiam n.
31. in Miltibus procedere affirmat,
36 quodquidam iudicio Magnatibus, & Nobilibus
probare conetur *Modernus Additionis* ad
Peregrin. iud. artic. 31. obser. 18. vers. 6. t. de-
claratur. fol. mibi 52. 5.

Sed si pactum fieret ad patris beneficium de
futurus filii viventis successione, validum esset,
37 cum lo eo cesseret presumptio voti capitanus
38 mortis, de qua in d.l.sin. & potius velle prefe-
runt sibi filios supervivere, *Lisli* quidem 8. f.
de se, quod miseri causa, ut in terminis voluerunt
Reg. Rovit. alijque per eum relati in decr. 87. n.
9. & perelegans *Papinius* responsum in l. n.
& p. parentibus 15. f. de inoff. testam. hoc idem
voluit *Decr. in d.l.sin. n.
31. C. de pultis*, quem
sequitur *Pascal. in rotolo* cap. 7. n.
3. non idem
39 è converso dicti postea in pacto, quod ad filii
beneficium fieret de hereditate patris: nam ethi
30 presomotor filiorum amot erga pateotes, *Lisli*
31 rotulus 19. 5. *Titus*, f. de liberat. leg. ostenta tamen
comparatum est, & experientio manifester con-
spectum, non ea dilectione potentia filii amar-
ti, quim illi erga eos prosequuntur, ut per *Me-*
nech. in tract. de presumpt. lib. 6. presumpt. 57. n.
31. 1. & quandoque parentes vise iofidias pati-
verunt, ot in s. penali. inst. quod cum eo, qui in
aliosa pfectitate f. cum concordantibus per *Ti-*
taquet, qui nomio acrium hoc voluit in terminis
d.l.sin. in prefat. ad l.f. n. quam, *C. de revocand.*
donat. n. t. t. circa finem.

Item dispositio d.l.sin. omnino celerat, cum
non agitur de specifica conventione super ali-
33 cuius viventis hereditate facta, sed futura, in-
certi hominio successio, sub aliquo generali
conventione comprehendiatur, quod ex l. 1. f. de
iis off. pro facie, in specie tradiderint glossa *Bur.*
& alij per *Capte. in decr. 89. n.
30. to.* cum enim
tunc ex morte plurium, de quorum successione
34 pacificiter, possit lucrum capari, non est verisimile,
quod capteret mortis aliquius particulariter,
propter eius validae esse tenetatio, que per aliquem
heret omnium, & quarumcumque suc-
cessionum sibi quoniodolibet devoluendacum,
tanquam celer in eo calo presumptio voti cap-
tandis mortis, de qua in d.l.sin. ut formaliter
post *Fulgo. Salycet. Incobin.* & alios docet *Gratian.* in lib. 4. discept. forens. cap. 691. n.
35 ex facti circumstantiis evidenter constaret,
quod reo associatio generalis heret ad fraudan-
dam dispositionem d.l.sin. enm tamen de alien-
ius certi hominis successione folium suillet per
contrahente cogitatum, nota et *Capte. in end.*
*decif. 159. n.
30. Praef. de Franch. in decif. 89.*
& animadvertisit *Gratian. in d. cap. 691. n.
37.*

Aliud est pactum, quod negativè concipitur,
de aliqui non succedendo, quod similiter ita
36 valebit, si consensus illius accedit, de cuius

hereditate agitur, & non fuerit usque ad mor-
tem revocatus, ita ex l.sin. C. de publicis, colligit
Sard. in consil. 355. num. 10. lib. 3. & alij pec
*Graian. in lib. 4. discept. forens. cap. 692. n.
37. & seqq.* In scio autem illo, de cuius successione
agitur, improbatum est pactum de non succe-
38 dendo, ex d.l.sin. & nihilominus iuramento
confirmatur, cum ooo repugnat bonis moribus
in hac facti specie, sed loliqui evidem loris coo-
venientia, ut est n.
31. i. cap. quavis padum 2.
de pultis lib. 6. & ex communis DD. iinterpretatione
deducit *Gaspar Ansonius Thesaurus in lib. 1.*
39 quafi forens. q. 95. num. 5. hec etiam illud sub-
40 literis, quando suillet consuetudine receptum,
aut reciprocum; vel si esset in capitulis matri-
41 monialibus inhibitum. ex *Amato in consil. 68. de-*
clarat Conf. Pratas in lib. 1. discept. forens. cap.
11. num. 1. 6. nam, & in precedenti n.
42 tibus firmaverat, pactum quoque affirmativum
de succedendo, favore matrimonii, sublinet,
quod ultra per eum adductos probaverunt *Fu-*
fur. in rotulo 9. 30. 8. num. 67. *Statuta. seu in consil.*
57. n.
1. & in consil. 81. num. 53. & omnium no-
vissime *Pater Affold. in controversi. loris resol.*
cap. 3. num. 1. 6.

REVM SVMMA.

1. *Mulieres fragiles, & facile inducuntur ad se, pro alij obligandum.*
Vnde fuerunt ex Velleiani Senatus Consulti be-
neficio subventio, n. 2.
Quod si carum obligatio nulla, n. 3.
4. *Mulieres faciliter pro alij se obligant, quam de-*
nunt.
Propterea donare libere possunt, neque tane aliquo
gandent beneficio, n. 3. .
Dammodo à vera traditione incipias donatio,
num 6.
Non autem à filia per confitentiam traditione,
num. 7.
8. *Mulier gaudet Velleiani exceptione, etiam si*
tanquam principalis matrum recipiat pro alio
sciente credidere.
9. *Filiis familiaris, qui tanquam fidei in se interve-*
nit in contraria mutare vera fibi principali-
ter filii. Macedonianus exceptione invatur,
nam cum principali obligato.
Idem fiducia fuisse debet, quoniam unum ad
*quem pecunia pervenit filium familiæ: effe cre-*ditor non ignorabat, nam uerque exceptione*
*invatur, n. 10.**
11. *Obligatio particularium contemplatione Vul-*
neriarum generalis est nulla absque Regio As-
senso in Regno Neapolis.
Amplius, quoniam nulla Universitas mentio
in contraria fiat, data scientia creditoris, quod
pecunia si Universitate tradita, n. 11.
Et scientia presumitur si esset Syndicus, & Elec-
tus, celerrimo maior pars in contraria obliga-
tus, n. 11.

Selectarum Iuris Observationum P. I.

53

- 15 *Fol si creditor posset Universitatem in debitu-
cem recognoscere, n. 14.*
- 15 *Malitijs dominum est obviandum.*
- 16 *Licet usus debet per alium, quod principaliter
deveatur;*
- 17 *Simulatio nihil potest in esse, cum plus valere de-
bet, quod agitur; quam quod simulatio cen-
cipitur.*
- 18 *Debiteri aquifissima vox dicitur: Redde quod
debet.*
*Licet cum accipit gaudet, cum reddit ploret, ut
habeat praeceps, ne reddit calumnietur, n.
num. 19.*
- 20 *Instrumentum publicum iuratum ad formam
Ritus M.C.Vicaria Regni Neapolis producitur
et probatio probata.*
Et diee deci posse, noli me tangere, n. 21.
*Sed ut possit ad formam Ritus liquidari, clarum,
& lucidum esse debet, n. 22.*
*Et quid nulla exceptione, eo resultante posse
alio in promptu submovet, n. 23.*
- 24 *Instrumenti publici execucio non impeditur per
exceptionem aliorum requirentes indaginem.*
Et quando aliorum indaginem requireto dicantur remisio, n. 25.
- 26 *Muller in rem suam intercedens, atque se obli-
gans, vel etiam exceptione non invocatur.*
*Secunda uel eius exceptione negandis, cum se pro
alimentis obligavit, n. 27.*
Tanquam pro causa pia, n. 28.
*Tertio nec illa invicta, si pro marito ego obliga-
bitur de pecunia in causam alimentorum fa-
miliae conversa, n. 30.*
*Quarie cum se obligaverit pro excarcerando vi-
re inope, n. 31.*
*Quinio pro patre carcerate, vel de proximo car-
cerando, n. 32.*
Quia pro alii pio, & landabili, n. 33.
Negre sunc in integrum restitutur, n. 34.
*Sexto pro patre a solitudo, vexatione liberan-
do, n. 35.*
*Septimo pro exoneranda conscientia defuncti pa-
triis, aut viris, n. 36.*
*Ottavo si geminatis vicibus se obligaverit, nn.
37.*
Sed alii contrarium sentiunt, n. 38.
*Non si hares illi extiterit, pro quo se obligave-
rat, n. 39.*
- 29 *Alimentorum causa est pia.*
- 40 *Instrumentum etiam contra mulierem liquidat-
tur ad formam Ritus M.C.Vicaria.*
- 41 *Muller citata super usum publici instrumenti
tenetur personaliter comparere.*
*Et nisi solverit, in carcere detruditur ex novis-
fim Authenticorum Iure, n. 42.*
*Licet Iure Digestorum pro debito carcerari non
potest, n. 43.*
- 44 *Filii familiaris pro patre fidelibus, Macedonia-
ni Senatus Consuli exceptionem non habet.*
- 45 *Filii familiaris de Iure Regni Neapolis, obligari*
- non potest sine consensu, & praesentia patris.
- Ratione tamen paterni praemeditacionis pro in-
grandia persona filij, n. 46.*
- 47 *Filii tenetur patre incepit existens pro pecunia
isti mutuata ad familiam alimentandam.*
*Et in dubio pro ea causa mutuata praesumitur
penuria tempore, n. 48.*
- 49 *Pater ex famis necessitate coactus filio vende-
re, & expugnare posset.*
- 50 *Famis necessitas qua operetur? remisio.*
- 51 *Filii familiaris Macedoniani Senatus Consuli
exceptione non gaudet pro obligatione, quam
sui Iuris efficius iterum fecit.*
- 52 *Aletus reverentialis consideratur in filio respe-
ctu patris.*
Et respicillu fratris maioris, n. 53.
Respicillu patrum, matris, & socii, n. 54.
- 53 *Aletus reverentialis praefumpus in filio respe-
ctu patris, sufficit ad annulandum contractum,
in patris utilitatem gesum.*
*Etiam nullus probatus minus, atque verbibibus
stans lafsonem, n. 56.*
- 57 *Aletus mortis, & corporis cruciatu requiritur
ad contrarium rescissionem, ultra minus, atque
verbala.*
*Et quod commodum negotij ad inferentem me-
cum principaliter pertinet, n. 58.*
Non autem ad eius credidorem, n. 59.
- 60 *Aletus inquit illius super obligatione, ad quam
aliquis senebat, tam non reddit nullum.*
- 61 *Aletus exclusus ex aliis, cessante timore
gesit.*
- 62 *Aletus, qui cadit in confusione virum pro alia
invalidando requiritur.*
- 63 *Pubes dicitur masculina in decimognatio anno,
& feminina in doodecimo.*
- 64 *Alutus contrarium instrumentum firmatur, quod
facit eam de minore maiorem, ac num. 82.
& 92.*
*Si validat contractum alias invalidum ex nobis
nisi statim defellit, n. 65.*
Quamvis feminina minor sit, n. 66.
*Nam sicut masculas ex instrumento remaneat obli-
gata, n. 67.*
- 68 *Instrumentum vires non tollit absolvit, sine habili-
tate adversus illud obvenia.*
*Quia tantum habilitate iuramentum ad nullitatem
contractus preponendum, n. 69.*
- 70 *Minor curatorem habens, & sine eius authorita-
tate contrahendit, cum iuramento validè obli-
gatur.*
*Nec in integrum restitutio nem habet ex causa
labitur, n. 71.*
*Licet minor sit unus, quam non decimus, pubertati
samen proximus, vel doli capax, n. 72.*
Et quamvis pro alio fidem habeat, n. 74.
Negre tunc in integrum restitutur, n. 75.
*Nobis in totali, non modicri domine, quia non
potest in maxima quantitate indemniz conser-
vari à principali debitore, n. 76.*

Ma-

- Maxime**, quando fideiobet pro excarcerante patre, vel ne in carcero detinendatur, n. 77.

73 Minor curatorem non habent valide obligatorum.

78 Instrumentum publicum liquidatur ad formam Ritus M. C. Vicaria etiam contra minorem, & num. 97.

Qui tamen minimè carceratur, n. 79.

Nisi cum doli capax est, n. 80. & 90.

81 Minor ex iuramento obligatus etiam in criminalibus subjectus incarcrationi pena, & fideiobligatus pro delicto prædicto.

Quod amplius etiam in proximo pubertati, num. 83.

84 Minor pro delillo, an ordinaria, vel extraordinaria pena si puniendus? Iudicis arbitrio remittitur.

85 Astine pro delicto fornicari non potest.

86 Minor super tenore instrumenti etiam si minorem statim allegaverit, condemnatur.

Verum si proviso, quid ipsi personaliter comparevit, & visa sua persona providebitur, n. 87.

Nam reporto, quod estimetur non detinetur de persona, n. 88.

Si tamen sine iutoris, aut curatoris statute cœtravit, n. 89.

Vel ex curatoris contrallata cœnveniatur, num. 93.

Cum ex e panam, aut per invenitum incurrere non possit, num. 94.

95 Minor adulteri curatore causus, cum iuramento obligatur.

Et per invenitum, atque paucam incurrit, n. 96.

97 Executio in Regno apocis Bauci consessa, locum non habet in apocis à minore subscriptis, etiam cum consensu curatoris.

Quia minor è carcerari non potest, n. 98.

99 Filius familias minor quaterdecim annis, qui se cum parvis confusa obligavit, sella instrumenti liquidacione carceratur.

Non obstante lajanis, aut restituendis exceptione, n. 100.

101 Extincione causa.

**164. atque per Reg. Merlin. in sent. 1. controver. forensi, cap. 55. & seq. sed quia facilius se obli-
4 gant, quam donant, ut faris Consuluti air in l.
5 4. g. fidei. tit. donar. libertè possunt, neque tunc
aliquo gaudent beneficio, si tamen donatio à
6 vera traditione incipiat, non autem à promis-
7 sione, vel à facta per constitutum traditione, ut
per Praef. de Franch. in decis. 239. & Consul.
Marci. in cons. 12. lib. t.**

**Creditoris autem callidissimis huius Senatus Consuluti exceptioni non obstat, si mulier, tan-
8 quam principali, pecuniam mutuam dederit,
sciens tamè cam fideiobire, ut fuit expresta
fancitudo in Lex. aders. 19. Cod. tit. de quo latè Praef. de Franch. in decis. 279. num. 8. & in decis.
758. in princ. ubi referuntur in S.R. C. Consul.
de Georgio in alleg. 32. num. 8. Thor. in compend.
decis. Regni p. 2. in verbo et exceptio Semini Consul.
ti Pelecani. Reg. Merlin. in decis. 55. num. 4. &
seq. licet etiam in Senatus Consuluti Macedo-
niani exceptione disponitur, colorum qualita-
tum ad creditore, et non repellere, & inspic-
9 endam esse conditionem illius, ad quem pecu-
nia pervenit; unde si filios familias promutuo
per alium accepto, colote quæsito, accelerit fa-
diussior, & pecuniam ipse filius familias ha-
buerit, uterque Senatus Consuluti exceptione
iuvabitur. Idem si duo sint rei debendi, quorum
unum patrem familias creditus putavisset, si
10 enim ad alium pecunia pervenerit, quem cre-
ditor filium familias esse sciebat, Macedoniani
obstat exceptio, ut in l. sed, & Inlinus 9. in
princip. & in 5. item si datur, ff. ad Senat. Consul.
Maced. & ita cum nullitas obligatio in oppo-
11 sita contra particulares cives contracte pro
debito Universitatibus, absque tamen Regio Al-
fensi, luxur disposta in Reg. Pragmatica t. 1. §.
Eperche intendemus, sub tit. de Administrat. Uni-
versit. ubi hoc inuenimus habere disponitur, quam-
vis non cum ipsa Universitate, sed illius con-
templatione fuisset cum civibus obligatio con-
tracta ad evitanda absurdia, que ex particula-**

C A P V T X X :

De Muliere nulliter pro alio intercedente,
sed fideiuncte, ad text. in l. 1. &
toto tit. ff. & C. ad Senatus Con-
sultum Velleianum.

Mvierum fragilitati, quo facillime inducentur ad se pro alijs obligandum, siue intercedendum, fuit ex Veleiani Senatus Consulti beneficio subuentum, quod reddatur obligario, seu intercessio nulla, ut in l. i. & tote m. ff. ad Senat. Consult. Veleian. cum alijs late congetis per Cons. Hodie in addit. ad Sordi decisi 86. &

164-atque pte Reg. Merlin. in sent. 1. centrev.
forens. cap. 55. & seq. sed quia facilius se obli-
gate, quam donant. ut Iuris Consulti air in l.
5. 4. f. ed. tit. dowsag libere possunt, neque tunc
aliquo gaudente beneficio, si tamem donatio à
vera traditione incipiat, non autem à promis-
tione, vel à facta per constitutum traditione, ut
pet Praef. de Franch. in decis. 239. & Consil.
Marian. in cons. 1. 2. h. b. t.
Cedritois autem calliditas huic Senatus
Consulti exceptioni non obstat, simul acierit, tan-
quam principali, pecuniam mutuam dederit,
seiens tamē eam fideiubere, ut fuit expressio
fancitum in Leum ades 19. C. ed. iii. de quo la-
tē Praef. de Franch. in decis. 279. n. 8. & in decis.
758. in princ. ubi refert decimum in S. R. C. Consil.
de Georgio in aleg. 32. n. m. 8. Thor. in compend.
decis. Regni p. 2. in verbo et excipio Senatus Consulti
Velletiani, Reg. Merlin. in d. cap. 55. n. m. 4. &
seq. sicut etiam in Senatus Consulti Macedo-
nianii exceptione disponitur, colorem quāsi-
rum à creditore, eam non repellere, & inspici-
9. endam esse conditionem illius, ad quem pecu-
nia petervit; unde si filius familias pro mutuo
per alium accepto, colote quāsito, accelerit fi-
deiussor, & pecuniam ipse filius familias ha-
boerit, uterque Senatus Consulti exceptione
fūvabitur. Idem si duos sint rei debendi, quorum
unum patrem familias creditor putaverit, si
10 enim ad alium pecunia petervenerit, quem cre-
ditum filium familias esse sicebat, Macedonianii
obstat exceptio, ut in l. sed, & Inlinus 9. in
princip. & in h. item 5. dux, ff. ad Senat. Consult.
Maced. & ita c. nullitas obligationis oppo-
11 situr contra particulates cives contradix pro
debito Universitatis, absque tamen Regio As-
senus, luxur disposta in Reg. Pragmatica t. 1. §.
Epercere intendens, sub tit. de Administrat. Uni-
versit. ubi hoc locum habere disponitur, quam-
vis non cum ipsa Universitate, sed illius con-
templatione fuisset cum cibibus obligatio con-
tracta ad evitanda absurdia, que ex particula-
rium obligatione refundabant pro pecunia per
Universitatem receperis, licet creditor ad frau-
dandum Reg. Pragm. dispositionem, cum parti-
culatis, proprio eotum, & principali nomi-
ne contraheret, nulla Universitas mentione
facta, tciens nihilominus pro Universitate pe-
cuniam credere, adhucque obligatos molesta-
ri non posse, docuerunt Reg. Capitulare, in tradi-
de autoris. Baron. tomo 2. cap. 83. num. 19. &
seq. Reg. de Marin. in lib. 1. resol. cap. 77. & lib. 2.
cap. 59. Thor. incompend. decis. Regi p. 1 in verbo
Instrumentum certorum, in ultima imprissione,
12 ubi fraudis conjectura adducunt, si in Con-
tractu Syndic, & Electi, vel maior eorum pars,
13 etiam proprie nomine se obligavissent, vel ta-
ctica Universitatis obligationi creditor posset
consentire recognoscendo eam in debitti-
14 cemest enim malitijs hominum obviandum.,
l. magis supra 5. f. pupillis stipulanti, ff. de reg. co-
ntra

Selectarum Iuris

Observationum P. I.

55

rum, cum concordantib. apud Barbaf. in axione, 16 Iuris 143. neque licere debet per intermedium perfunam agere, quod principaliter deagarmus ad notata in L. & qui sub imagine 10. C. de distillat. pignor. cum plus valere debeat, quod agitur tur, quam quod simulatè concipitur, ex sua ist. C. plus valere quod agitur.

Hec cunctia in causa fuerint, ut pro pecuniatis quantitatibus à Faustina Tassa quondam D. Francisco Amazquada, cuiusque bilibus feminis muratis, publico mediane instrumento, nos ipsorum superexcellens circa super tenora instrumenta in M. C. Velleian. & Macedoniani Senatus Consulti exceptiones pro pecunia in patria utilitatem convertit opusullenq; metu etiam reverentias pacem, & miliois xiiii. llii. super quibus exceptionibus preflita cautione per eas oblate, de tenendo domum loco carceris, abiuit, quod andicatur in iuribus suis, & compilatis demum termino fuit ab eadem M. C. prouisum sub die 11. Iulij 1629. quod sagittari ordioari, apud Alcolum Arctorum Magistrum.

Quem sane provisionem M. C. Vicatiz in gradu appellatiois, revocandam fore direbamus, discernendo quod instrumentum exequatur à S. C. cuius proprium est, pauperes curatores debitorum malignitate opressos sublevare, atque haec sum suu cuique tribuare, statuta Regia decretatione abteota, quod M. C. versus hominum faciat in S. C. Equisitissimum enim esse hanc vocem: Redde quod debes. Seneca dixit in lib. 3. de beneficio; tamet debitor, quando accipit gaudeat, quando reddit placet, ut accipiat praector, ne reddat calumnietur, secundum Divum Augustum sermone 3. in Massibentia ab Annio Roberto telatum in lib. 2. rer. indicat. cap. 6.

20 Agebatur itaque de publico instrumento iurato ad formam Ritus M. C. V. producito, quod 21 quidem probacionem esse probat, ut de codice possit: omni me tangere, post Bald. & alios affirmant. Tiraqued. in tract. de utreg. Reffra in tr. de Rastrelli causangini. q. 2. glos. num. 1. n. cum seqq. Ralawd. in cap. 37. num. 1. & seqq. lib. 22 3. & quamvis ut possit instrumentum via Ritus liquidari, opus sit ut in lucidum, & clarum appearat, quod nulla ex eo resolanta exceptio ne possit actor in prompto submovetur, ut post Fruce. in tract. de presen. Instrum. p. 7. num. 13. & seqq. declarans novillimè Consil. Stabani. & Prat. ille in cent. 2. ref. forens. cap. 186. num. 41. hic in resp. erit. 3. 1. num. 163. actum ad impedientiam illius executionem, aliquo non iuvat exceptio altiorum requireas indaginem, ex Carta vata in Ritu 166. num. 59. & Antanis a Canario in tract. de execut. instrument. q. 9. ubi quando dicantur exceptiones altiorum indaginem requirentur.

Exceptiones vero propositae nadam altiorum requiebant indaginem, sed imò nihil obstat.

bant: etenim Velleiani Senatus Consulti exceptio celabat ex pluribus. Primo quia prout item tis etiam proprijs, & sic in rem suam intercesserunt mulieres, atque se ipsas obligaverunt, tibi mulier 1. in princip. & L. Aliquando 13. f. de Senatus Consult. Velleian. I. f. mater 6. C. eod. Secundum dō nam pro alimentis etiam aliois, tanquam pro pia causa, celabat Velleiani exceptio, lib. 1. par. 1. Ad Velleian. Tiraqued. in tract. de privilegiis pia causa, privileg. 113. Thor. in Summa privilegior. par. casar. privileg. 8. cum alijs à Stabano, adducit in lib. 1. ref. forens. cap. 4. num. 6. & in refal. 29. 178. num. 30. & seqq. lib. 2. causa enim alimento est plauit per Affrill. in decis. 2. 5. 2. num. 8. alioisque plene celatos per Sard. in tract. de aliment. it. 8. privileg. 1. num. 1. & mulierem, que pro pia causa egeeo obligavit, de pecunia in causa alimentois familiæ conversa, non invari Velleiano, decisum teferit Faber in definit. 8. sub tit. Cad. Fabrian, quem sequitur Novar. in collectan. decis. super Pragm. 1. de Senatus Consulta Velleiana num. 15. sicut pīn exacerbando 3. vita inope, tenet etiam mulieris obligatio, ut decisum refert Thor. in 1. par. compendij decis. Regius in verbo fidelubere, an possit, & magis communem esse DD. tentiam affermat Reg. Cap. 2. Latra in decis. 1. 48. num. 2. & 13. lib. 1. & ita pro patre carcero, vel de proximo carcerando, si linea familiæ validè fideiubet, tanquam pro 3. acto pio, & laudabilis, neque in integrum testifituit, ut ex Odda aliquique probat Merlin. in causa. 1. controver. forens. cap. 39. num. 14. & seq. lib. 2. Consil. Recens in respons. do. lib. 1. Tertio, quia 3. sicut se ipsas obligaverunt, nisi patrem obligatū à solutione venctione liberant, in quo casu celabat opposita Velleiani exceptio, ut ex lib. 8. pro aliis 2. 5. 1. f. ad Senat. Consult. Fabrian. probat Hodierna ad Sard. in d. decis. 8. 6. num. 3. Quartò 3. quia pro auctoranda conscientia defundit partis iofidulum obligati, se ipsar denudò obligavantque madmodum uxori se obligans ad debita viri defuosti, tanquam praeconatanda. eius conscientia. Senatus Consulti beneficio non iuvat, ex Prajud. de Frauebis in decis. 2. 37. cum alijs adducitis per Consil. Praeum in lib. 2. discept. forens. cap. 46. num. 16. & seqq. Quintò, quia 3. el ipsa iam biniens ab obligacione porrees, insimil eum parte coacta de anno 1650. genit. ministris contra tribus in anno 1654. obligacionem reiteraverat, qui casu celabat pariter nullatio exceptio ex cap. Velleianoi per. sim. mulier 2. 2. Cad. & plao è tradita per Heringum in tract. de fideiobribus, cap. 3. num. 448. & Massorum in eodem tract. in 2. p. principali scilicet 2. cap. 3. nn. 41. & seqq. licet hunc textum illa contredicat per Aut. signa mulier, immediatè subsequenter, dicit novitatem Adiecta in sylo a contrario forens. cap. 97. Sexto quia una ex tribus fatoribus obligatis, que imperarer, duabus fatoribus defanctis, 39 pro quibus fideiobris allegabatur, universalis haec extiterat; unde Scopus Consulti exceptio

to cessabat, novum robur tributio hereditatis additione, l. quavis 8.5. plani si multo f. sed. Hering. in loco cit. num. 443. & Alantus num. 128. & data obligacionis validitate, etiam con- 40 tra mulierem proceditur, ad instrumenti liquidationem, ut super eius tenore citara ad 41 formam Ritus, personaliter comparete rene- 42 tur, & in carcere nisi solverit, destrudatur, cos- 43 recto luce Communii, quod mulieres pro debi- 44 to carcerati non posse disponuebat, in aut. sed 45 novo luce, C. de custod. reor. & in aut. sed bedit, C. de officio divers. Indic. ut probant Thoms in 46 voto decisivo 84. num. 106. & Praius in responsu 47 criminali 3. n. 49. & seqq.

Non dissimilibus rationibus Macedooiani Senatus Consulti removetur exceptio, tum 44 quia pro patre se filii obligaverunt, ex l. s. pa- 45 ternum 8. Cad. Senat. Confusi. Petrian. l. filii fa- 46 milias 8. C. de fidei conscrib. cum alijs concordan- 47 tibus apud Conf. Pashal. in tral. de viris patr. 48 pash. p. 3. cap. 6. num. 123. ubi idem esse affirmat in terminis Reg. Pragm. de Senat. Confusi Ma- 49 sed. ex qua iuris Communis correctionem in- 50 ductam non suffit dicit, quia coensem, & presentiam patris in filii familias obligatione requirit; sed eiudem paterni prouidencij ratio- 51 ne, non autem ad integrandam filii familias personam, suffit additum, plene probat, & ita 52 decimus alijem in S. C. quem postea sequen- 53 tur Conf. Stabian. in lib. t. resol. forens. cap. 4. num. 27. Reg. Merlin. in sent. 2. contra forens. cap. 99. & seqq. eiusdemque fuit sententia Novar. imp. 3. q. form. q. 117. & in cib. des. super prad. Pragm. unica de Senat. Confusi. Macedon. num. 16. ac deinde Reg. de Marinis quodam resol. tom. 2. cap. 62. num. 8. Reg. Revivis super Pragm. t. de S.C. Macedon. num. 19. & in conf. 1. sub num. 12. tem. 2. obi D. Altimir. in addit. num. 9. Dom. Confular. Petri super Risi. At. C. V. 20 t. nn. 1. quos alios ad necless. sequitur Dom. Scoppi ad decisi. Gratian. observ. 102. num. 8. & hanc opinionem communem esse, atque receperunt in Curia, & in Rota, refutatur Card. de Luca in Theatro verita- 54 tis, & insit. sit. de alienat. & contrar. probab. di- 55 scens. 3.7. num. 27. quem sequitur Confusi. super Statut. Civit. Engub. lib. 2. rubr. 57. num. 4. obi D. Romagnera in addit. num. 37. alios allegat, premittens num. 34. aliter esse in Cathalonia dispositum.

Secundum excludebatur Macedonianoi exceptio, quia pro alimentorum cau si fideiussent, siquidem pecunia mutuata pro patris, & filia- 47 rum alimentis, expensa suffit verificabatur ex testibus productis. Vnde patre inope existente, ab ipsi filiabus alimenta recipi possent, restituenda erat, ut ex Bart. in Lib. solit. ff. de condic. indeb. Gama. Carecio. & alij, ostendit Pashal. in loco relato num. 124. ubi tam ex Menach. Gratian. Anna. & alij, at in dubio pecuniam, 48 quam patre mutuam accepit, pecunia tempore gratuum pro alimentis sua familiae expenditiss

49 pater enim famis occellitate coactus filios quo- que vendere, & oppignorare potest, ex pleo traditis ab eodem Pashale in d. tral. p. 1. cap. 1. ubi D. Praius in addit. & in pral. observ. cap. 57. 50 plura de famis n. cellulare cogellit. Tertio cellulare oportet exceptio, cum iurius efficit 51 per novam principalem obligacionem se obli- 52 gavissent, ut ex Thore in voto decisivo 44. num. 103. num. seqq. probat Reg. Rovitis in pragm. 1. num. 34. in fine de Seuat. Confisi. Macedoniano. 53 Metus autem reverentialis oppositus, nequa obstat, nam est regulatior consideretur ne- 54 dum in filio respectu patris, virtutem etiam respe- 55 ctu fratri maioris, ac patrum, maritis, socii, ut ex Annain fine. 339. & seqq. alijque docet Pa- 56 shal. in d. tral. p. 3. cap. 2. num. 37. & sufficiat ad sonnandum contractum in patris utilitatem 57 gestum, etiam nullis probatis minis, aut verbis, stante lesione, ut ex l. s. superflite 5. C. de s. dole, post Revision d. pragm. 1. num. 61. item Reg. Merlin. in relato cap. 39. contra forens. num. 7. 58 lib. 1. dicet ibi num. 24. & seqq. ultra minus, & verbeta, metum mortis, & cruciatu corporis dicat regulariter requiri ad contractus rescissio- 59 nem, & quod commodum negotij ad inser- 60 tem metum principaliter pertinet, non autem ad eius creditorem; parvamen luit merus iusti il- 61 lato pro te ad quam illa tenebatur, nequa ex eo contractus rescinditur, ut ibi Merlin. num. 18. cum seqq. Conf. Rocens in responsu 60. a. num. 10. lib. 2. prater ex duobus subsequentibus con- 62 tractibus post patris mortem gestis cellulare iā paterno timore, metus excludebatur, ut in cap. 1. de die, quia vit mensive causa fuit, in l. 2. C. quid metus causa, & assens in tral. de except. except. 11. num. 8. Dom. Rocens d. responsu num. 15. & seqq. 63 neque pretensis cognati metus tempore novae obligacionis esse dicebatur, qui cadet in con- 64 stantem virum, ut est de lute necessitate relatis per Menach. in tral. de arbitrar. Indic. sent. 2. eas 135. & seqq. Burfat. in seq. 72. n. 30. & seqq. lib. 8.

Denique minor etas unius ex filiabus con- 65 trahentibus opposita, nequa obstat, quia mi- 66 noris contractus, cum pubes est masculus, scilicet in decimo quarto anno, & feminis in deci- 67 mo secundo, ut in S. t. insit. de auxiliis, & in S. t. quib. mod. riteles finitas. & iuramento confor- 68 mat, quod facit eum de minore, maiorem, & va- 69 lidis contractum, alias in invalidum ex minoris etas delectu, per amb. Sacraamenta puberum. C. 66 adversus venditionem, cum alijs per DD. ibi cogellit, & post eos à Straphino in tral. de pri- 67 vilig. iuram. privileg. 83. num. 2. quod in mulie- 68 re etiam procedere, sanquam iuramentum, ira- 69 stem in minorem obligat, sicut masculum, ex l. s. C. de Inv. & factis ignorant. aliquis pro- 70 bat Caser. in lib. 2. variar. resol. cap. 1. n. 226. nec iuramentum vitestollit absolucionis, sive habi- 71 litatio adversus illud obiecta, quoz tantum iu- 72 raetem habilitat ad nullitatem contractus pro-

Sele^ctarum Iuris Observationum P. I.

57

ponendam, ut ex cap. 1. & capax littere q. de in integrum restitut. & alijs deduci. Belo. in tract. de ab^loluturam. lib. 1. cap. 4. n. 6.

Hanc verò conclusionem, etiam in minore, procedere, quod curatorem habens, sine illius au^{to} thoritate contraxit, ex receptioni DD. senten^tia, pluribus relatis allicitat. Androl. in contro. forens. 202. lib. 3. & inter alios allegat Rovis, qui communem ait in Pragm. de minorib. nn. 33. cum fregg. & in confil. 13. num. 18. & fregg. lib. 2. & Gomes, ab eo citatus in lib. 2. varior. refol.

71 cap. 14. num. 18. dicit, neque minori lelo, qui cum iuramento se obligavit, in integrum restitu^tionem competere, ex communi DD. placito, 72 id quod etiam in minore quatuordecim annis, pubertati tamen proximo, vel dolii capace locū habere, post Affid. in decis. 46. Pivinus in lib. 2. cōmun. opin. 502. & alios probat Pivonus in suis conclusionib. In verbo minor, circa finem, ubi de magis communī opinione restatur, &

73 quod minor non habens curatorem efficaciter obligetur, idem Thor. qui fuerit ex adverso alle^gatus admisit in compend. decis. Regni p. 3. foli. 2. in verbo Minor, & papillus, ad finem; mino^r rem verò cum iuramento fideiaventem validē se obligare, quamvis curatorem habens sine il^lius consensu contraxerit, docent Hering, in tract. de fiduciis in script. cap. 7. num. 86. & 103. Manr. in ead. tract. p. 2. cap. 1. 3. num. 4. Androlas in contro. 201. lib. 3. Dom. Recens in respons. 57. lib. 2. Licit conitratiam sententiam libi veteriore vi^{de}ri, dicit Reg. de Maria in lib. 2. refol. 2. ref. cap.

75 & 37. nn. 4. & neque in integrum relictio de com^munī DD. sententia post Lynn in d. Ant. Sacra^menta pubernū, nn. 14. testatur Odd. in tract. de reliquo. In integrum p. 1. 2. 3. 4. artic. 8. num. 32. ni⁷⁶ si in totali non mediocri dano, quia non potest in maxima quantitate indennis conser^vati ab ipso principali debitor, ut ibi n. 34. sequitur Anna in confil. 73. num. 4. lib. 2. & confirmat Conf. Kart. in decis. Sardin. 58. Androl. in contro. 37. num. 1. & 2. lib. 1. & in d. contro. 20. 1. 77 lib. 3. ubi etiam omnino cellare ait in integrum restitu^tionem, quando minor fideiubet pro patre excacerādo, vel ne in carcere detradutus, quod similitē præceteris voluerunt Merlin. in pract. cap. 39. num. 14. & fregg. Reg. Capye. Latr. confil. 45. n. 2. codem finit.

78 Quinimò etiam contra minorem, ad instrumenti liquidationem proceditur, quamvis ad 79 eius carcerationem, secundum aliquos, deveⁿti non possit, ut ex Caravita in trit. 176. num. 1. r. affirmat Reg. Capye. Latr. in decis. 45. num. 1. & 80 cum eis dolii capax, etiam ad eius carcerationem procedi posse, Bartol. affirmat in tract. de carcerib. n. 7. quem sequuntur Gravinenfis, & post eum Galter. In præz. Instrument. in verbo adversari insuper ad debitorum n. 22. in fine.

81 Et contra minorem ex iuramento obligatū etiam in criminalibus ad incusationem penz, & fidelisationis pro delicto præstite, pro calum

fuisse testatur Reg. Sanfelice. in decis. 46. lib. 2. & ubi n. 5. dicit, iuramentum suppleat atatis defec^tum, & contractum minoris confirmare, ac si à maiore gestus esset, iuxta communem DD. sen^tentiam, quam ampliat etiam in proximo pu^bertati, & in criminalibus locum habere, plures ad hoc allegant; iudicis tamen arbitrio remitt^{ur}, an minor sit pro delicto, ordinaria pena, vel extraordinaria puniendus? in Reg. Pragm. Regni nostri, que et prim. sub tit. de minorib. 82 ubi Rovis. num. 8. licet minorum, pro delicto, fo^rtiudinati non posse, decimum plures referat in S. C. Thors in 3. p. compensati decis. Regni foli. 2. in verbo minor decora, & alio annis.

83 86 Minor itaque super tenore instrumenti ci^tatus, si minorem statem allegaverit, condemnatur, verū si provisio, quod ipsi persona^s licet comparente, & visa sua perita, providebitur: nā reperto, quod est minor, qui contra⁸⁴ xit, non detinetur de persona, si tamen fine⁸⁵ tutoris, vel curatoris autoritate contraxit; alias 90 etiam minor dolii capax carcerari potest, Carta vita in d. R. 166. n. 11. in fin. Vivius in lib. 2. cōm^mun. opin. opinion. 502. & qua obliterantia non esse recedunt, ait Gallupp. in præz. S. C. p. 1. cap. 22. num. 36. licet in contrarium aliquis fui^ste adducta per Capye. Latr. in d. decis. 45. num. 91 25. quā tamē, & si cogitandum relinquat, nihilominus plures adducit affirmantes, posse in⁹² strumentum liquidati contra minorem, ea ratione, quia iuramentum minorem ligat, ex Abt. Sacra^menta puberum; & idem à contrario sensu fit et Frecchia in tract. de presentat. instru^ment. p. 1. 2. 7. quem simpliciter allegat Simba, in lib. 1. refol. forens. cap. 8. num. 9. quod contra⁹³ minorem via Ritus procedi non potest; loquitur enim Frecchia contra adulterum ex contractu⁹⁴ curatoris, quia non incurrit ex eominor pen⁹⁵nam, ut periturum, sed minor adulterus, cura⁹⁶toe car. ns, cum iuramento obligatur, & periu⁹⁷rum, atque penam incurrit, ita Rovis in pragm. 63. 5. Item volemo, num. 36. de Officii Proc. Casaf. 98 ris. dicit executionem apocis Banci concessam locum non habere in apocis à minore subscripti⁹⁹ ris, etiam cum consensu curatoris, quia minor carcerari non potest, sequitur Starbas. in hoc relato num. 10. Vnde loquitur Rovis in minore curatore habente, & ita intelligit Thors in d. fol. 2. in verbo minor, & papillus, & quod¹⁰⁰ filius familiæ minor quatuordecim annis, qui eis patris consensu se obligavit, facta instrumenti liquidatione carceretur, non obstante lesionis, raro aut restitutio exceptione, post incertum. Autorem in tract. de præsone. instrument. ad formam Ritus fol. 61. 3. iudicatum refert Novar. in pragm. 1. de Senat. Consolato Macedon. num. 14.

Tandem fuit huiusmodi controversia ad li^{tes} evitandas amicibili compositione diremp^{to}ta, cum magno aucti^cis augmento.

R E R V M S V M M A.

- 1 Promissio facti alieni est nulla.
Nam de se quemquam promittere reportet, n.2.
- 2 Et impossibile rem continere videatur, cum non
sit potest promittere, n.3.
- 3 Sed haec secunda ratio improbaratur, n.5.
- 4 Quia non impossibilis omnino res indicatur,
num.6.
- 5 Impossibilita non obligant, cum ad ea nemo teneat.
- 6 Difficultas licet maxima non vitias stipulationem.
- 7 Impossibilita & valde difficultia aequiparentur.
- 8 Promittens se facturum, si alter det, ad promissa tenetur.
- 9 Sic ut ille, qui se curaturum promittit, quod alter faciat, n.10.
- 10 Iuramentum vim habet clausula se facturum, &
curaturum.
- 11 Promittens se facturum, & curaturum faciendo
totum eius posse liberatur.
- 12 Nisi se facturum, & curaturum, cum effluo pre-
miserit, quia iuncte ad interesse tenetur, n.13.
- 13 Verba cum effectu important, quod realiter, &
non verbo aliquid fiat.
- 14 Promittens factum alienum, cum obligatione de
proprio in causa non adimplimenti, & cum clausula:
Quod faciendo totum posse, non excusetur, validè obligatus censeatur.
- 15 Promittens curare, & facere, quid aliquis faciat,
absoque interpellatione, moram incurrit,
si non curavit, & fecit, quam primum facere
potuit.
- 16 Promissio facti alieni, correspondiva ad dotes
aliudve receptum, debet specificari, & cum effectu
adimpleri.
- 17 Promissio facti alieni excusas promitterent; si
enormissimalesia intervenirent in alio ab alteri
fieri promissa.
- 18 Unde vir non tenetur pro uxoris renunciatione
promissa, quam illa ex capite labefacta impugnat
quoniam tantumdem in causa contravenientis
promisit, num. 19.
- 19 Nisi ad refutacionem proprii nomine se obligaverit, n.20.
- 20 Filia a parete dotata renunciationem impugnare
non potest ex causa etenim laesae.
- 21 Dummatio circumvenientia non fuerit, ut sit tan-
quam de paternis, & maternis bonis dotata re-
nunciarerit, n.23.
- 22 Pater melius, quam alius pro filia consilium ca-
pere presumitur.
- 23 Filia a parete dotata, ex paternis tantum bonis
dotata presumitur, licet eam de maternis quo-
que bonis, dotare pater affirmet.

C A P V T XXI.

De Promissione facti alieni nullam regula-
tiorē obligationem producente, ad
text. in I. stipulatio ista 38. ff. de
verborum obligatio-
nibus.

- 1 Lieni facti promissionem,
inutili esse, caveris in
I. stipulatio ista 38. ff. de
verb. oblig. & in I. si quis
alium infit de impossibili-
stipulat, nam de se quemquam
promittere oportet, ut no-
tatur in I. inter stipulantes
83. sed. tit. ff. de verb. oblig. & impossibile rem
- 2 3 continere videatur, cum non sit ipotellare pro-
mittentis, quod alter faciat, d. fluminum 24. ff.
- 4 4 de damno infelis, impossibilita vero non obli-
ganter, cum ad impossibile nemo tenetur, I. im-
possibilium 145. ff. de reg. Iur. cum concord. pet
Barbos in axi. sur. 118. num. 7. Quare dupli-
cem hanc rationem. Gomes, assignat pro nulli-
tate obligationis ad factum alienum, in lib. 2.
var. resol. cap. 10. num. 23. sed secundam rati-
onem falsam esse, ostendit Emanuel Snare, in
addit. ad Gomes, ibidem in verbo secunda rati-
onis.
- 5 6 quia non impossibilis omnino reputatur, neque
difficilis, quantumvis maxima, vitias stipula-
tionem, ex I. conimus alii 137. 9. illud, ff. de
verb. oblig. Hoc hanc rationem à Paule Ca-
rensi, & Camano, quem lasos referit in d. I. sti-
pulatio ista, merito improbari dicit, licet alias
impossibilita, & valde difficultia aequiparentur,
ut ibi post alios Barbosa, n.8.
- 7 8 Sed eum, qui se effectuorum promiserit, ut
alter daret, validè obligari, tanquam proprij
facti promissorum in efficiendo, quod alter det,
sanctum fuit in d. si quis alium; sicut etiam
tenetur, qui se curaturum, & factum spopon-
derit, quod alter aliquid faciat, ex I. quiescit 8. t.
ff. codem, ut probat Ceverar, in resol. cap. quoniam
11 pallium de padis in 6. p. 2. 5. 5. num. 1. & iura-
mentum, clausula vim habere, le factum, &
curaturum, post Affili. in decis. 295. O alios
tradit Seraphin, in typh. de privato, iuram pri-
cipal. 87. sed tunc faciendo totum posse obli-
gatione liberatur, ut novitatem colligit D. Afuech
ad Reg. Samfelice, decis. 111. num. 23. sem. 1. ex Al-
ciato in l. 4. 5. Capo nn. 129. verj. Habebis ergo
plures causas ff. de verb. oblig. & Anna in alleg. 17.
num. 8. firmat Canisi Hodierne in add. ad decis.
Surdi 234. num. 6. ubi tamco ex Presid. de Fran-
ch. in decis. 6. 4. O alij limita, si promissio fa-
cta fuerit, se factorum, & curaturum, cum effec-
tu, quod alter faciat, eo enim casu promittens
13 ita fuerit, se factorum, & curaturum, cum effec-
tu, quod alter faciat, eo enim casu promittens
14 ad interesse tenetos; verba enim illa: cum effe-
ctu, important, quod realiter, non verbo fiat, ut
per

RE RVM SVMMA.

- per *Bartazol.* in tract. de clausul. instrum. claus. 4. glo. 7. num. 5. quem *Barbosa* referit in tract. de dictiorib. dict. 7. 5. num. 10. quod maximè procedit si promissor, ex nunc pro tunc de proprio teneri voluit, ita quoddam faciendo totum posse non excusat, ex *Consil. Hedierius* in loco relato nro 8. de quo noviter *Consil. Pratus* in lib. 1. dictio forensi cap. 14. num. 75. & seqq. & in addit. 16 ad *Muscetall.* in tract. fidei in modo 19. & neque interpellatio requiritur ad constitendum in mors promissorem de faciendo, & curando, sed in morte incurrunt, si non curavit, & fecit, quam primum facere potuit, ut singulariter ex *Salde* in cap. 1. 9. ad hoc circa princip. iur. hic finitur lex *Federici*, in qib. feud. adnotavisse. *Certainia moralia*, in verbo promissio, & communem esse, facetur DD. sententiam, quam diversimode declarat *Seraphin* in d. privilegiis 87. n. 5. & seqq.
- 17 Cum vero alieni facti, five renunciationis, faciendo promissio est correspondiva ad dores, aliandre promissum, five receptum, debet specificare, & cum effectu adimpleri ut per *Praef. de Fratribus* in relata dicti 624. num. 15. & declarat Reg. de *Ponte* in tract. de *Potes*. Proleg. sit. 9. num. 10. & 17. quem sequuntur *Mofisi* ad *Confusiod.* *Neop.* p. 1. in tit. de renunciatis. q. 10. n. 4. & seqq. *Theor. in compend. decisi. Regni p. 1.* in verbo *Præmis.* nisi ex capite enormissima lassonis, renunciationis promissi impugnaretur, ex qua con- 39 traveniens excusat, unde virum ad aliquid non teneri ex promissione facta, quoddam oxorem renunciari faciet, si promissa renunciatione fuerit ex lassoni capite resculsi, quamvis tantumdem in contraventionis casu promisisset, ut de *Francis* affirmat in deci. 3. 47. & post eum *Mofisi* in conf. 21. num. 44. & seqq. *Theor. in d. p. 1.* com- 20 pend. in verbo renunciationis promissio, dumtamen vir non fuerit ad reflectionem proprio nomine obligatus, quo casu tenetur ex Reg. de *Ponte* in loco relation. 1. 3. quem laudant *Consil. Steib.* in lib. 1. refol. *lvr. cap. 2* 9. num. 9. led. neque filii à 21 patre donata, renunciationem impugnatur, ex 22 capite enormissima lassonis, tanquam patet melius, quam alius sciat pro filia consilium capere, ut in l. nec in ea 22. s. ad leg. Int. de adulterio, cum alii late adductis per *Regent. Merlinum* in lib. 1. contrav. forensime cap. 3. num. 4. & 13. excepto calo, quoniam filia se circumvenientem ostenderet, cum patre renunciaret ex causa docis de parage in bonis paternis, & maternis receperit, quia tunc licito tote poterit renunciationem impugnare, quod ad mater- 24 na bona, cum ex paternis donata presumeratur, etiam si d'utrisque bonis dotari dicatur, ut per *Annam* in alleg. 85 p. 2. *Theor. in d. p. 1.* in verbo renunciationis fallax per filiam, & videnda sunt, quod late calamo delineat D. *Scoppa* post alios recentiores, quos allegat in suis *Theoretico-Prae- 25 Blicis* observat. ad decisi. *Gratian.* observat. 95. ex num. 22. cum seqq.
- 1 Alteri per alternum, siquale, aut alio quae non possit, & n. 6. Quod ampliatur, & limitatur, ut remissio, num. 2.
- 3 *Pallium*, & *conventio*, cum uno inhibita, alteri ter- 4 tio non presunt.
- 5 *Pallium*, & *aliquae transactio* inter heredes non presunt, neque vocent legataria.
- 6 *Contrafamilia*, ut *valesc. praesentia*, & *familia eius* sensus requirantur.
- 7 *Confessio* emunno facta, quod sit heres alioius, non praedicatur respetu aliorum.
- 8 Non potest esse heres, si quia repudiavit heredi- tam.
- 9 Nam si heres ipso potest ex confessione, aduenido fibi praedicatur quodam emens, n. 8.
- 10 *Alio personalis*, & *executiva* datur contra possestrem rei pro censu, super ea debito, ex *la- sine Pragmaticarum Regni Neapolitan.* Sine dia principalis distinctione facienda, n. 10. Pro censibus tamen à possestis tempore occur- sis, n. 11.
- 11 Dummodo rem habuerit, cum enire census, num. 13.
- 12 Quo casu quasi contrahere videatur, & se obligare ad censum, super ea debitum, n. 14.
- 13 Nam si absque enere censum rem habuit, *aliio personalis*, vel *executiva*, *convenit* non pos- set, n. 15.
- 14 Sed neque sufficit accollatio sensus abente eren- diatore facta, n. 16.
- 15 Cui non quaritur *alio ex contraria inter alias inhibe*, n. 17.
- 16 Nisi expressa solvendi promissio facta fuerit, num. 18.
- 17 *Principalis*, vel *Notario*, aut alia legitima persona pro eo signante, n. 19.
- 18 *Vel pupilli*, *Ecclesie*, aut placauisa fuit, quibus etiam absentibus queritur, n. 20.
- 19 Siue novus possessor rem habuerit cum censem- su creditoris censu, n. 21.
- 20 An si censum solvere capuisse, n. 22.
- Ex quibuscum eo, quasi contraxisse, censetur, n. 23.
- 21 Datorem via executiva contra possestrem, ad evitandum circumiuersum insitum, n. 24.
- 22 Statutorum dispositio intelligi debet, ut quantum minus possit, *lvs* *commune* latet.
- 23 *Heredis pallium*, cum alio inhibitem, de solvendo credita hereditaria, nullius in quaris credi- toribus.
- 24 *Hereditate vendita cum patello*, quod emptor sol- vare creditoris hereditariis, nec illis alio datur contra ementem, sed sollem contra ven- distorem.
- 25 *Alio creditoriis non queritur ex conventione*, ne falla inter partes de solvendis debitis. *Quid ampliatur in premissione intrata*, n. 29.

- Sed contra, n. 30.
- 31 *Donatio cum onere aliquid solvendi creditur donantibus, alienum illi non querit sine stipulatione.*
Non obstante instrumento de style Notariorum, apposito, n. 32.
- 33 *Donatum vita durante, censetur in easu mortis ademptum, tanquam sub contrata condicione.*
- 34 *Conditione sub aliqua datum, censetur sub contraria conditione ademptum.*
- 35 *Creditor dicitur, cui ex quacunque actione debetur.*
Sive pecunia, sive res ei debentur, n. 36.
- 37 *Creditum dicitur omne, quod debetur, quamvis ex causa debetur.*
- 38 *Debitor dicitur, qui potestrei vendicatione, aut alia rebus actione conveniri.*
- 39 *Creditoris appellatione, non venit futurus conditionatus creditor,*
Si qui agere non potest, n. 40.
- 41 *Creditor estiam dicitur pendente conditione.*
Quod ad effellere remissive notatus, n. 42.
Sed hoc intelligitur largi, non propriè, n. 43.
Imo largissimi, n. 44.
- 45 *Centralium largissimam interpretationem non admittunt.*
Et in eis facienda est interpretatione, contra illum, qui se fundat ex verbis, n. 46.
Vt qui poterat apertius loqui, n. 47.
- 48 *Verba ambigua, & obscura, contra stipulatorem interpretantur, ut promissor minus obligetur.*
- 49 *Contrarias interpretationes fuerit debet ex eo, quod verisimiliter a contrahentibus alium est.*
- 50 *Premissio generalis non comprehendit ea, que quis non fas sit in specie verisimiliter promisit.*
- 51 *Heres inventarii beneficio non invenerat adveniente centralium, ex quo aliquam consequens fuit utilitatem.*
Nec si obligeaverit pro evitanda crediterum molestatu, n. 52.
- 53 *Heres frumentorum beneficio inventarii respelta unius rei, vel personae, non habet nocet in alijs, vel alterum repellit.*
- 54 *Confessio facta, quod bona, sunt materna, cum recte vera sunt paterna, non mutat falli veritatem, neque praudicat conscientiam.*

C A P V T XXIL

De Actione alteri, per alterum, regulatèr non querenda, ad text. in l.

*Stipulatio ista 38. S. alteri,
ff. de verborum obli-
gationibus.*

- 1 Lteri per alterum, stipulari, aut actionem queri non posse, habemus pro regula constitutum in L. *Stipulatio ista 38. S. alteri, ff. de verb. oblig. exemplaribus ampliationibus, & limitationibus exhortant post alias *Amar. in lib. 2. variar. refol. cap. 70. num. 24. & seqq. lib. 2. Reg. Merlin. in lib. 1. controvers. forens. cap. 61. Consil. Ariat de Mesa in lib. 3. var. refol. cap. 50. Ginzius in add. ad Reg. Capyc. Latr. decisi. 44. à num. 2. unde pactum, & 3 conventionis, cum anno inhibita, alteri tertio non proficit, lib. 2. num. 28. S. ante omnia, ubi DD. ff. de pactis, *Surd. in decisi. 13. num. 7. & seqq. ubi, quod pactum, atque transactio inter heredes, nec proficit, neque nocent legatarij, & n. 11. & 5 seq. dicit requiri praesentiam, & simulaneum consensum pro validitate contractus, sequitur *Gratian. in lib. 2. discept. forens. cap. 264. num. 32.****
- 6 & 36. ita confessio eum uno facta, quod si heres allicius, non prauidetur respectu aliorum, lib. 1. fin. ff. interrogat. alibi. cum alii adductis à Consil. *Statib. in lib. 1. refol. forens. cap. 86. n. 25.*
- 7 & seqq. ubi tamè hoc intelligendum esse ait, locutus habebit in eos, qui non potest esse heres, ut quia semel hæreditare se ablinuit, eamque repudiarivit, non autem in eo, qui non potest heres esse: nam hic ex confessione adire videtur, & ex adiunctione quodam omnes sibi prædicatur, ex traditio per *Praesid. de Franch. in decisi. 694.* & per *Regent. Revit. in pragmat. 6. num. 9. de ordin. indecier. & confirmat novissime Andreol. in controv. forens. 388. lib. 6.*

Qa ratione eti *Regia Pragmatica* huius Regni Neapolit. qnae est prima sub tit. de censib. 9 actionem tribuat personalem, & executivam, 10 contra possellorem rei cœfui submissa, absque aliqua principalis debitoris discussione facient. 11 da pro censibus à tempore collectionis decursus, ut declarat post *Alanson. in trall. de causis executivis, ampliat. 14. num. 43. Reg. Revit. super ea-*

22 *dem pragm. 1. num. 21. & hæc statutaria dispositio, ut quanto minus possit, illi communis liedad*

23 *fuerit intellectus, ut procedas, si possessor ille,*

24 *rem habuisset, et eu in uneris census, quo casu videatur quasi contrahere, & se obligare ad censem super re debirum, ut per *Surd. in decisi. 32. num. 10. & Cestam in trall. de falli scient. vel ignoranti. cens. 2. distillat. 33. num. 3. nam si abique**

25 *onere, tem habuisset, nullo modo poterit, auctio-*

Selectarum Iuris Observationum P. I.

61

actions personali, vel executiva conveniri, ut in terminis predictis Regie Pragmaticae tradiderunt ibi Foller. in praxi censuali in verbo, tanquam res incidentes, n. 19. & 32. Leganar. in addit. ad Re. vit. abidam in verbo. contra tertios possessorum num. 1. 2. & seqq. nihilominus, nec sufficit accollatio ecolus absente creditore facta, ut 17 possit contra possessorum via executiva, sed per 18 sonalis actio exerceri, quia haec non acquiritur, ex contracta inter alios inhibito; sed requiri ritur expressa promissio solvendi, quam principalis creditor, sive Notarius, aut alia legitima persona pro eo suisset stipulatus, ex innumeris ab Amico citatis in lib. 1. vniuers. resol. cap. 45. 20 num. 2. 2. vel quod sumus in pupillo, Ecclesia, aliave pia causa, quibus etiam absentibus ius quoniam tunc plenam post alios declarat Reg. Marian. in lib. 2. disposit. forens. cap. 52. num. 38. & seqq. & cap. 79. & num. 5. ubi limitat n. 18. in fine, & 21 19. si novus possessor rem habuisset, cum con- 22 sensu Domini directi, creditoris census, vel si iam solvere ceperit canonem, sive censum su- 23 per re ab eo possella, debitum, ex quibus quasi contraxisse censetur, cum creditore census, ut etiam affirmat, & iudicatum fuisse in S.C. testatur (vñst. Hodierum in addit. ad Surd. de des. 32. 24 num. 20. & seqq. ubi hoc fallere quoque dicit, ad evitandum circuitum inutilem ex Prusid. de Franchis decisi. 23).

Ita pactum de solvendo credita hereditaria cuo alio inhibitum ab herede nullum ius querere 26 creditoribus ipsi, tanquam ex alterius stipula- 27 tione, alij actio queri non possit, ut dicitur ex d. g. alteri, cum cancerd. docet Surd. in decisi. 29. num. 11. quod latius proleguntur Gratian. in lib. 1. disposit. forens. cap. 49. ubi n. 8. allegat text. 27 in l. 2. C. de heredit. vel n. 2. vend. in quo habentur, quod facta hereditatis venditione, cum pacto, ut emptor solvat creditoribus hereditariis, ne que illis actio detur contra ementem; sed solum contra venditorum, de cuius dispositione plenam loquuntur Salgad. in labyrintho creditor. cap. 47. p. 2. cap. 2. 6. in num. 15. D. Olea in tract. de celi. Inv. tie. 3. q. 9. num. 20. quos citat Luca navissimus obseruator ad D. de Franchis. decisi. 27. 3. id que ne- 28 dum in conventione facta inter partes de sol- vendis debitis locum habete, n. ex ea credito- 29 ribus a dicto non queratur, iuxta tradita per Ca- 30 pyc. Lerr. in decisi. 44. num. 8. & seqq. ampliarem in promissione quamvis iustata, licet postea sub num. 17. ob iuramento vnde, contrarium referat 31 sententiam; verum etiam procedere in one- 32 re, quod fuit in contractu donationis ad eum solvendis creditoris donatarij, ut illi actio non queratur sine stipulatione, per text. in Lexim res 32. 22. C. de donat. non obstante iuramento de filio Norsteriorum apposito, firmat Cons. Rocca in responsu 29. num. 10. & seqq. lib. 1. ubi num. 54. decimum testatur in Supremo Collaterali Con- filio.

Et cum alijs de hoc habitati contingenter, an-

promissio facta per heredem in alloidalibus, in contractu cum herede in feudalibus inhibito, sol- vendi omnia credita burgensisca super pater- na hereditate existentia, ius aliquod acquisi- villet filii natus ex eodem herede in feudalibus, coi per testatorum donatio facta fuerit, post eius, & uxoris mortem contemplatione matri- 33 monij ab ipso filio contracti pro se, & filija na- scituris, & ipsi vita durante tantum, a quo cen- sebatur in calu mortis a demptum, tanquam sub contraria conditione, ut ex Bart. in l. Suchum in fine, ff. de legi. t. ait Alcia. in responsu 99. nn. 34. 1. 8. ex regula, quod sub conditione datum, cen- setur, sub contraria conditione ademptum. I si legatum tu. ubi DD. ff. de aliument. legat. Menoch. post alios in conf. 374. num. 52. lib. 4. diximus, nullum fuisse ex prefata conventione inter alios inhibiti ius quaelibet filii hereditis; eoque magis, quod est in promissione solvendi credita her- editaria filii predicti dici potuerint compre- 35 hebit, ut creditores vigore donationis, creditur enim dicitur, cui ex quacumque actione debetur, L. creditores 10. & seqq. ff. de verb. oblig. sive pe- 36 cunia, sive res ipsi debentur, l. 1. 5. creditum, ff. si cert. petas, unde creditum dici omne, quod debe- 37 tur, quavis causa debentur, ex magis commun. DD. sententia post Infor. in l. 1. num. 46. ff. 6. cert. petas. testatur Gaius in tract. de creditu. cap. t. nn. 38. 13. sicut etiam debitor dicitur, qui potest tei- 39 vindicatione, aut alia teali actione conveniri, secundum Alex. in conf. 64. num. 3. lib. 1. quia tamen tempore promissionis facta de solvendo credita hereditaria burgensisca, non erat in- sliorum beneficium ad impleta conditio mor- 40 tis uxoris testatoris, minimè dici poterant filii in promissione ipsa comprehensii; etenim cre- 41 ditotis appellations non venit futurus, & con- ditionalis creditor, & qui agere non potest, L. Fulcianus 7. 5. si in diem, ff. quibus ex conf. in- posse faciat, cum alijs per Barbos. adducit in- 42 tract. de verb. oblig. ff. cap. 63. & licet creditor etiam dicitur pendente conditio, ex l. 1. eni 41. ff. 43 de alitione. & obligat. quoad effectus tamen à 44 Globi adnotatos, hoc est largi, non propriæ, ex tradit. per Salgad. in labyrintho creditor. p. t. 44 cap. 8. num. 36. immo largissime, secundum Alex. in conf. 2. num. 1. 7. lib. 4. inferentem ex hoc, non 45 esse largissimam illam interpretationem in- 46 contractibus faciendam, ex l. quidquid nstrin- 47 genda 99. ff. de verb. oblig. & quod interpretatio, contra illum fieri debet, qui se fundat ex v. et 48 bis, & qui aperte loqui poterat, secundum ea, 49 qua dixerat n. 6. & quod ambigua verba, & ob- secura contra stipulatorem interpretanda sint, ut promissio minus obligetur, latè probat Man- tica in tract. de suc. & ambig. convent. lib. 5. 4. tit. 49. 29. num. 8. & seqq. ubi num. 33. & seqq. ex eo, quod verisimilitatem a contrahentibus elevum est, sicut debet interpretationem affirmat, genera- 50 lem vero promissionem ea non comprehendere, quaz quis non suisset verisimilitatem in specie, pro-

promissura, probat idem Mantica in d.lib.t.4.
tit.30.n.24.

Sed admissio, extra veti praeiudicium, fuisse filios, ut credito ex causa donationis predicit comprehendens in promissione solvendi credita hereditaria, non tamen eos agere posse dicebamus, contra promissorem, oīi tantum hereditario nomine, & quatenus rites supponuntur hereditatis, cum eorum respectu considerari non potuisse, quod promitteret ipse aliquam confegeato utilitatem ex contractu, in quo promissione facta absque eorum interventu, aut quod se obligaverit pro evitanda creditorum molestia, quibus in casibus inventariorum beneficium opponere non valeret, iuxta adnotationem per Conf. Statib. in lib.1. ref. solens cap. 53.19. & per Cap. Latr. in consol. 31. num. 26. in fine, & seq. lib. 1. cum neque renunciatio beneficii, inventariorum respectu, noīi tei, vel persone, vocat in alio, ut aliorum respectu, Monitulor, & Phanuc. in tract. de inventari, diversificata q. 243. n. 120. ille inq. 23. n. 39. Themas in tract. ultim. volunt. tract. de inventari, tit. 1.3. cap. 1. n. 54.24. & tit. 19. n. 8. nec falsa confessio in eodem contractu facta, mutavet veritatem, si paterna bona dicta fuerint esse paterna, l. enm falsa 5.C. da Iur. & falso ignorant.

R E R U M S U M M A .

- 1 Dominium absque traditione regulariter transferri, aut retransfiri non potest, & n. 3. Fallit in quibusdam causis remissis, n. 1. Secundo fallit, ubi adegit constitutum, & praecarium, quod traditione vicem obtinet, n. 4. Tertio fallit favore alimentorum, n. 19. & 21.
- 2 Constitutum, & praecarium veram transferri, & realem possessionem, naturalem, & civilem, quidquid aliud sit in simplici praevario.
- 3 Traditione, qua resultat ex altero filio sibi, ita persona, sicut illa, qua resultat ex altero vero, & naturali.
- 4 Dominium unda traditione non transfertur absque anime conservacionem.
- 5 Dominium nostrum, absque adlita voluntate non potest a nobis aveli.
- 6 Dominium in dubio non praesumitur voluntie debetur in alium transfrerre.
- 7 Iallare suum, nemo praesumitur.
- 8 Clausula constituti, & praecarii non operatur dominij translationem in venditione anni censu super re aliquafallida.
- 9 Neque in conditione constituti ante conditio-
- 10 nis eventum, n. 14. Velsi dominium prius fuerit in alium transla-
- 11 tum, sicut anteriori constituto, n. 15. Nec operatur, ubi alia fictio interveniret, n. 16.
- 12 Censum de re nostra solviimus, non de aliena.
- 13 Constat caput acquisitum solum a summiuum res-
pectu sui censu submissa, & directum domini-
nus res ipsius rediens.

- 17 Filiiones duas non admittuntur in eadem re, nisi ex eodem aequitatis fonte procedant, vel una ve-
niat in consequentiam alterius.
- 18 Specialia duo concurrent non possunt in eodem su-
bello, nisi unum veniat in alterius consequen-
tiā.
- 19 Alimentaria donatione reservata, & non profitis-
tanta donanti, donationem ipso iure dissolvant.
- 20 Dominum suspicere translatum, resoluto con-
traliter redit ad sua principia attractiva.
Excedit se tanquam a somno, non tanquam à
morte, n. 23.
- 21 Bartoli causule ad resolvendam donationem,
propter non præstatae quantitatem in dona-
tionem reservatam.
- 22 Implementum alienius causa, vel conditionis al-
legans probare tenetur.
- 23 Donationem revocandi iuri, regulariter non tran-
ferit ad hæredes donantis, qui non revocavit in-
via.
- 24 Fallit, quando culpa fuit à Donatario circa pa-
ria expressa commissa, n. n. 27.

C A P V T XXIII.

De Dominio absque traditione, regulariter non acquirendo, ad text. in L.
traditionibus, 20. C. de
pallitis.

- 1
  - 2
  - 3
-
- Omnium absque tradicio-
ne regulariter transferri mi-
nimè potest, ut in L. tradi-
tionibus 20. C. de pallitis, nisi
in casibus ibidem notatis
per Bald. & Salycot. ita etiā
neque contractu resolute
fi regulariter absque tra-
ditione dominij translatu, ut in L. ab empto
59 ff. de pallitis, & in L. C. grandis literas ab empt.
discendere.

- 4
  - 5
- Quamvis aeterni rigore clausulæ constituti,
& praecarij dominium absque alia traditione
in constitutarium transferatur, ex notatis in
L. & habet 15.4. cum qui, ff. de precarij, ut optimè
probatur in l. si fundam 16. ff. de fundo dei & do-
cueroit Bart. in l. qui ablenus, & quis possitionem
num. 3. ff. de acquir. possit alijque per Tiraq. in
tract. de Iure couliti, possit p. 2. ampliar. 8. num. 1.
p. 3. limit. 1. num. 25. sequuntur Cap. in decis. 14.
num. 8. Menoch. in tract. de recuper. possit. remed.
14. num. 37. Carpan. in Comment. ad Iuris Me-
diol. lib. 1. cap. 461. ubi latè de materia consti-
tu. num. 11. Reg. Reg. in conf. 86. num. 3. lib. 2.
hoc tamen est, quia constitutum, & praecarium
traditionis vicem obtinet: ex eo enim, quam-
vis praecarium fictum vera transfrerit, & realis
possessio, naturalis, & civilis, sola detractione
manente apud constituentem, & praecario ro-
gantem; quidquid aliud respectu oaturalis pos-
selt.

- iesionis, à simplici preceario dici possit, adnotata in *I. quod me 18 ff de acq. posse*. Hic omnia aperiissimè colliguntur ex Bartoli doctrina in *I. interdum ff. de acquir. posse*, & post cum tradiceretur alia relata *Gratian. in lib. 2. discept. forens. cap. 31. num. 15. & in lib. 5. cap. 1000. nn. 27. eam seq.* exacterique iuxta mortem congesti per Giurb. in *decis. Sicilia 132. num. 12. Barbat. in Comment. ad Pragm. de affi. gl. 7. num. 4. & 13. Conf. Pafchal. de patria potest. p. 1. cap. 8. num. 150.*
- 6 Traditio enim illa, que refusat ex actu facto per clausulam constituti, dicitur esse perfecta, sicut illa, quæ refusat ex actu vero, & naturali, ut per text. in *I. ceteri 6. ff. de praevar. volvunt ibidem Bart. & communiter DD. quos referunt, & sequitur *Gomef. in lib. 1. variar. resol. cap. 2. num. 10. verific. quarti principiis extendo.**
- 7 Et quemadmodum sola traditio non sufficit ad dominij translationem, cum nuda traditio non quam transferatur dominium, ut in *I. translatum num. 13. ff. de acquir. rev. domin.* nisi animus cuiusque contraheoris accedit, ut in *I. in omnibus 54. ff. de actionib. & obligat. & ex regula, quod dominium nostrum, non potest à nobis aveliri sine nostra voluntate, docet *Affili. in decis. 307. num. 4.* in dobo autem, non 9 præsumitur debitor volvissim dominium translato terre, quia non præsumuntur iactare suum, ut per text. in *I. cum de indebito 25. ff. de probat. tradit. Affili. in decis. 373. num. 1.* eodem modo clausula constituti, & precati, que traditionis vicem obtinet, ut diximus, non per et habili ad domioj translationem, præterit, quao- 11 do de contraria coorahentium voluntato coo- star; Ideoque in coortatu reditionis annuū censu facta per aliquis supere certa, inutilis esset clausula praedicta, quod ad domioj translationem, quia reviditor censu non vendit rem censu: submissam, neque ceosferi debet in emptorem transire illius dominium, quod penes le retinet, cum onere cœlos, iuxta eleganter tradita per *Covarr. in lib. 3. variar. resol. cap. 11. num. 5.* & post *Nover. & Reddan.* idem voluit *Gratian. in lib. 1 b. 5. discept. forens. cap. 955. num. 31. iuncta Rosa Romana in decis. 16. num. 2.* impreca post *Salgad. in labyrinthi creditor. de qua D. Scoppi obseruavit. ad decis. Gratian. obseru. 20. num. 5.* tunc etiam, quia regulariter censu 12 solvit de re propria, non autem aliena, ut per *glassam in cap. constituentis, verific. iuxta ratam, extra de Religiosis domib. cum concordantibus per Sard. in cons. 1. 62. num. 16. lib. 1.* remaneat enim 13 dominus reviditor eosfusrei censu supponit, & solam transfert in emptorem usum fructum, respectu rei, & directum dominium respectu redditus, ne post *Corradus. docuit Menoch. in tral. de presumpt. lib. 3. presumpt. 107. num. 15.* & optimè fundat *Rodriguez in tral. de annuit redditib. lib. 1. q. 3. num. 6.* quibus confermat tradita per *Conf. Theod. in sua alleg. 38. n. 76.**
- 14 Ita sita haec traditio per constitutum non operator in conditionalis contractu, ante conditionis eventum, ex Tiraq. in relate tral. de Iur. soni filii posse ampliata. 5. num. 3. & 4. & in tral. de retral. consanguinit. 5. gl. 1. num. 3. refert Sard. in decis. 157. num. 5. nec dominium 15 transfr. aut possessionem, quæ in aliū reperit, ex anteriori constituta translatâ: primus enim constitutarius posteriori præterit, ut post Tiraq. in cod. tral. de Iure consit. posse. p. 1. n. 12. cum seqq. docuerunt Maran. in tral. de remed. posse. n. 68. Peß. in tral. de manut. obser. 16 vrat. 6. num. 27. & seqq. oequæ demum operantur, si alia fictio eadem in re interveniat, ut in specie Tiraquell. affirmat in relate tral. limit. 3. quem sequitur *Rag. Galera in lib. 1. controver. cap. 17. 26. num. 10.* excepissima DD. sententia oenagante duos dictum concurredit in eodem subiecto, nisi unum veniat in consequentiam alterius, vel utrumque ex eodem aequitatis fonte procederet, ut plenè per *Everard. in Topicas legali intext. à nifidianis*, cum neque duo species alia concurrent possint, nisi unum veniat in alterius consequentiam, ut ex *I. cum posse 5. gener. ff. de Iur. det. alijisque per Bartol. relatis axiom. 11. t.*
- Premissa tamen conclusio, de dominio absque traditio non acquirendo, singulariter 19 restringit, & limitatur, ut locum non habeat favore alimentorum; unde si fiat alicui doatio cuiusdam rei, cum onera præstitionis alimentorum ad ipsius donantis beneficium, si posse 20 testa conventa alimentorum præstatio non se- 21 quatur, doatio ipso iure dissolvitur, & dominium rei donata abesse alia traditione in donantem retransfr. ut ex *Sard. in l. 1. C. de donat.* qui sub modo, firmat *Sard. in tral. de alimen. 11. 8. privil. 6. t. num. 8. & in cons. 473. num. 7. lib. 4. Gratian. lib. 2. discept. forens. cap. 8 t. nn. 20. & Conf. de Georgie in sua alleg. 3 t. num. 6. & 20. & Conf. Rocca in response 86. num. 13. lib. 1. 22 fingeat enim lex dominium à principio in do- 23 otorium suspensivum, & conditionaliter fusse translatum, dammodo se quator alimentorum, 24 præstatio, aliquoquin reidonatur dominium re- 25 vertitur ad sua principia attractiva, & resolvi- 26 se, tanquam à somno, non tanquam à morte, ad similitudinem eorum, que in padis resolu- 27 vivis tradiderunt Bald. in L. 3. C. de politis interempt. & venditor. & post eum *Prad. de Francis in decis. 64. num. 11. & seqq. Reg. de Ponte in cons. 67. num. 19. & seqq. & in cons. 81. num. 39. vol. 1.**
- Propræterea Bart. donatori consulvis, quod in 28 donatione semper apponat padum præstatio- 29 nis alimentorum ad ipsius donantis benefi- 30 ciem, quia non secura præstatio alimentorum, poterit vendicare res donatas, per text. id d. 1. 1. C. de donat. qui sub modo, refert Ripa in l. fin. num. 129. C. de revoc. donat. & post cum Sard. 31 in d. privil. 6. t. num. 8. quo calu donatariorum est, alimentorum præstacionem probare, si quidem implementum conditionis, alterius evitatur, sic,

Hieronymi de Rosis

64.

sicut ad quam quis tenebat, allegatos probare debet, ut ex text. in l. Iustin. t. 4. §. efferrit, si de alieno empi, docet Aſſard. in tral. de probat. conclus. 891. p. 1.

Et quamvis donator deceſſillet, antequām doationem revocaverit, sive nullam dixerit propter alimenta, non præſita, adhuc hereditibus dooanteſi competitor ius revocandi rem do- natam, non oblitioſe donatoſis ſilencio; licet 26 eis revocandi donationem regulariter noo traſeat in heredet dooantis, qui non te- vocavit in vita, iuxta terminos, l. fin. C. de revoc. donat. hoc tamen fallit, quando culpa fuit cir- 27 ea pata expreſſa in dooatioſi commiſſa, ut poſt Baldwin. d. l. fin. num. 2. Salycet. num. 4. Rīam. num. 209. & alioſ pleoē deducit Surd. in relatio conf. 473. num. 8. vol. 4. eo magis cum dooatio in ca- ſu praedicto ipſo iure diſſolvatut, ut oulla re- vocatione opus sit.

R E R V M S V M M A.

- 1 Socij in eum, atque damnum, communis ha- bent.
- Quod pluribus modis ampliatur, & limitatur remiſſio num. 2.
- 3 Societas, in eis ſolūm eſt, cum lucra, & damna co- municantur.
- 4 Socius emuniſi acquirit, ſed conſocijs commun- icare cogit.
- Intelligi in bonorum omnium ſocietate, non am- tem in particulari, n. 5.
- Nam in eavium alio datur prærata pecunia communis expenſa, n. 6.
- Vna cum uiris, n. 7.
- Secundo intellige, niſi conſocij ſcientes tacerint, n. 8.
- Dummodo omnes ſocij tacitè conſenserint, n. 9.
- 10 Societas rennunciatione, morte, & egeſtate diſſol- vitur.
- 11 Societas omnium bonorum tacitè, & exprefſe contrahitur.
- Vnde ex reiteratis ſociorum aſſibus inducitur, n. 12.
- Ei ex cobabitatu, & communione vittus, at- que lucrum diuifione inter fratres inferunt pro communis, & indiſpoſiſionem paternam, & mater- nam hereditatem poſſident, n. 13.
- Quinidem ex communicatione unius negotij in- ter eos inbita conſeruit, n. 14.
- Vel ex diuina ratione cobabitatione, & redi- ditum communicatione, n. 15.
- Solatum in communis poſſeffo hereditatum, ea- tum tantum ſocietatem inter ipſos inducit, non alterum proprio nomine quiftorum, n. 16.
- 17 Fendit ſi ex communibz bonis à fratre qua- ratur, ipſius tantum efficitur.
- Eſtrari pars fructuum, atque pecunia expenſa, debetur, ne proprieſatibz, neque extimationis, num. 18. & 22.

Quamvis anulo fendi valere, n. 23.

Nen enim cogendus eſt Dominus alium habere, & vaſallum, quam eum, quem ipſe voluit, num. 19.

Nec fendi diuifio, & alienatio in partes ſuri pa- tef in uito Domini, n. 20.

Quis voluntas intendit ut circa perſonam, in- quam alienari conſentit, non autem quis pe- cunia fundum fit emptum, n. 21.

Nisi de communis pecunia ſcience Domino em- pio fieri, n. 24.

Ei niſi fratres eſſent emuniſum bonorum ſocij, num. 36. 38 & 42.

Quorum alter, licet non iure domini, adiōne- tamen perſonali pro ſocio agi ad communica- tionem fructuum, & emolumenſi fendi com- munis pecunia empi, n. 39.

Hinc eſſet uita inventa fiduciaria emptionis fendi in caput alterius, n. 40.

Ex quanorū laſtūr fendi Dominus, cum eius voluante inveniſſit, fendum acquirat, emolu- mentum vero contractus cedat pecunia domi- ni, n. 41.

25 Prohibitionis cauſa ceſſante, ceſſat prohibitiō.

26 Fendi indiſiū pars extimationis, debetur illi, cui pars fendi compiti.

27 Officia Decriptionis, & alia à marito queſita, conſtanſe matrimonio veniente uxori, quoad ex- timationis partem communicanda.

Ei ita in Regia Hispania Pratorio indicatum, num. 31.

Attentio Hispanica lege, quid acquisita conſtan- te matrimonio ſit uero, & uxori communis, num. 28.

Qua communis etiam in individuis locum ha- bet, n. 29.

Ei in iure patronatus, n. 30.

Pre augmento quoque valoris ex tempore pro- ceđente, n. 33.

31 Officia vendi ſolita cum Principiſtice in legiti- tam impiantur, atque conſervantur quoad extimationis.

34 Argumentum valit ab officijs ad fenda, tan- quam à maiori admittit.

Nam in officijs uiri magis personalibus ſtrictivis procedit, n. 35.

37 Societas ex ſola cobabitatione non inducitur in- ter fratres.

43 Exiſtens cauſa per Ausborem enucleata.

44 Creditor ſocietatis prefetur creditoribus ſocij anterioribus in bonis inſcenat poſſit, & ab ea pervenient etiam pro parte ad ſocium ſpe- cialitatem.

Quod procedit, ubi duā negotiationes, ſeparatio in ſocietate exercentur, n. 47.

Tunc enim ſocietatis creditor in qualibz nego- ciationibz ſeparatim ſatisfieri debet, n. 48.

Seu, iflambi uicis eis negotiatio, in qua ſocij creditor anterior prefetur, n. 49.

Intelligendo ſuper bonis, aut pecunia pre capitali poſſita per eum in ſocietate, n. 50.

Et

Selectarum Iuris Observationum P. I.

65

*Et pro parte lucri adem spellante, jolite prius
are alieno ex causa societatis contrahit, n. 52.
Non autem pro capite alterum sociorum,
num. 52.*

45 *Text. in l. procuratoris 5. 5. 6 plutes, ff. de tributoria actione expeditur.*

*Et ne dum in servis societatem exercente, sed in
bemine etiam libere locum habere demonstran-
tur, n. 46.*

*Sed in duas negotiationes exercente procedere
declaratur, n. 47.*

C A P V T XXIV.

*De Socijs, eorumque lucris, atque damnis
ad invicem communicandis, ad text.
in l. si non fuerint 29. & l. si quis
societatem 75. ff. pro
Socio.*

Mne luctum, atque damnum
inter socios esse communica-
ndum, per l. si non fuerint
29. & l. cum dubius 52. §.
damna. & pro Socie, regulam
constituit quam pluribus
ampliationibus, & limita-
tionibus exoriat Alex. Trembetta in tratt. de
societ. cap. 9. & in cap. 10. nbi num. 2. citat Bart.
in l. unius, in prime ff. pro seco, affirmantem tuas
solum esse societatem, cum lucra, & damna
communicato.

Vnde solum, qui tem aliquam emit, eam sibi
acquitere, sed aliooe pro socio à consociis
cogi posse ad communicaendum, Paulus Juris-
consuli respondit in l. si quis societatem 75. ff. pro
socio, quam in hoc bonorum omojum societate
procedere, non autem in particulari societate,
in ea enim communicationem non dari, sed
solum actionem pro tata pecunia communis
ab uno ex socijs expensu una com usuis, ma-
gis communerpi esse DD. sequentiam proficitur
post Menoch. in consl. 2. nn. 20. lib. 1. & in consl.
121. num. 7. 8. ac demum in consl. 122. num. 19. &
seq. lib. 2. Joseph Ludovic. in communib. conclusio-
nib. in rit d. Socie. conclusi 1. in 2. diff. inter socie-
tate. universal. atque particular. in versic. in socie-
tate. & in versic. sed tamen, sequitur alios addens
Andreas in controver. forensi 14. num. 1. & 18. lib.
8. t. tametli consocium scientem à socio aliquid
proprio nomine acquisiti, & tacentem, neque
contadicentem, sibi pteiudicium afferte, tan-
quam actus dissolviatioris fieri permittentem,
docuerit Cravetta in cens. 26. num. 9. & in cens.
123. num. 7. lib. 1. quem sequitur Felic. in tratt. de
societ. cap. 14. num. 26. intelligendo tameo quan-
9. do uterque ex socijs, altero sciente faceret hu-
lismodi acquisitionis in particulari, tunc enim
videntur ad invicem consentire in societatis
dissolviatooe, ut ex l. ita quoque 65. ff. pro Socie-

declarat post alias Stephan. Gratian. in lib. 3. di-
scip. seren. cap. 547. nn. 14. nam renunciatione,
10. sicut morte, aut egestate unius ex socijs societas
ipsa dissolviat, & societatem 4. ff. sec. tit. pre fecio
de qua Praf. de Franch. in decif. 249.

11. Bonorum verò omnium societas, tām expesi-
sē, quam taciti contrahī potest, ut post Roland.
in cens. 9. 1. num. 51. lib. 1. alioque plutes com-
munem esse DD. sequentiam oovillimē testatur
Michalet. in tratt. de fratrib. p. 2. cap. 2. num. 15.

& seqq. & cap. 3. num. sec. Eademū annuuo
Card. Mantica de tacit. & ambig. cōvent. tom. t.
lib. 6. lib. 3. ex num. 10. & tit. 9. ex num. 6. Confi-
liar. de Refa consult. 8. num. 3. & latissime tueret
D. Scoppi in suis Theorice-Practic. obseruat. ad
decif. Gratian. obser. 127. per tet., & proprie-
12. tacit. contrahit ex reiterati sociorum acti-
bus, ut si fratres paternam, & maternam heri-
ditatem pro communī, & indiviso posside-
tes, simul cohabitent, & in communī viverent
quæcumque lucra, & emolumenta sibi ad iovi-
cem communicantes absque ulla rationum redi-
ctione, ex hoc uoiverfalis bōtorum societas
inter eos contrafacta videretur, ut latē post alias
declarat Menoch. in tratt. de praf. decif. lib.
3. praf. 5. 6. num. 37. Maſcard. de probatis
censul. 133. num. 23. Adamita in sue tratt. de
tacit. & ambig. cōvent. lib. 6. rit. 10. nn. 2.
Gratian. in d. cap. 547. num. 1. & in cap. 75. num.
8. & 993. num. 1. & 2. Felic. in relata tratt. 3. cap.
10. num. 29. Cens. Hodierina in centroversi fa-
renſi. cap. 22. num. 1. & cap. 49. num. 14. quinim
14. ex communicatione uoiversis societas om-
nium bonorum iotet fratres inhabita censemur,
Maſcard. d. censul. 135. nn. 46. Gratian. d. cap.
15. 547. num. 2. vel si duo cohabitent, & redditus
communicarent, Menoch. d. cap. 56. num. 22. &
sub num. 37. Felic. in loco relate; non enim ex eo
tantum, quod paternam, aut etiam maternam
hereditatem indivisam possident, omnium
16. bonorum societatem contraxisse dicuntur; sed
solum quodā hereditates ipsas communitatē
possessas; alia verò proprio nomine quæcūa in
societate oonveniunt, neque sunt communica-
nda, l. si fratres 53. ff. pro seco, Roman. consil.
313. Michal. in prat. tratt. de fratrib. p. 2. cap.
11. num. 1. & novissime Reg. de Marin. in ob-
serv. ad decif. 52. 4. Reg. Revertirij.

17. Licet autem feudum ex communibus boois
à fratre acquisitum, alteri fratri non quætatur,
18. nisi quodā fructus, non antem quodā propri-
tatem, ne Dominus usulium cogatur habere vas-
19. fallum, quam eum, quem ipse voluit, ut in cap.
unico h. si due fratres de fratrib. de novo benefic. in-
vest. & ne feudi divihi, & alienatio in partes
20. indicatur invito Domino, contra regulam lu-
ris feudorum in cap. Imperiale de prehib. feudi
alienat. per Federicus, & in cap. 1. de prehibitas.
21. feudi alienat. per Lotbar. neque enim attendi-
tur, cuius pecunia sit feudum emptum, sed
tantum persona, io quam Domius alienare.

conseitat, ex glori*in ead. cap. unice*, quam sequuntur. *Andreas de Ifern, Camerat.* & alij quo adducit Reg. Merlin. in lib. 2. *controv. forensi. cap. 67.* n. 32 17. ut proinde fratrem ementem feudum, etiam de communi pecunia ibi soli acquirere, fratri vero partem pecunie, non examinatione restituere teneri, etiam si valor fuerit auctus, affirmit *Affili. in eod. 5.* si dno fratre, & secundum *Affili. opilio oem. decisum refert Grec. in obser. ad Capte. Latr. decisi. 1. 6. num. 15. idemque praeceps alios tradidit *Felic.* in lepe citato tralib. de societ. cap. 12. n. 35. *Astibach. in d. tralib. de fratrib. p. 2. cap. 14.* nisi de communi pecunia, seiente Dominu*tu* fuisse feudum emptum, ut ex cap. 1. de Benefic. fratrib., & engl. & alijs firmat Conf. *Rocca in responso 48. n. 22. lib. 1.**

Attrahens, huc feudorum alienatioois, atque divisioneo prohibito*ex* examinatione prestande easum non comprehendit*aliquid enim est, quod corporis, aliud vero, quod illius extimatiois pars fratri, vel socio debeatur, quod prohibitiōi alienationis non repugnat,* quis neque tunc solum, aut plures Dominus habet vassallos, quām investitum, neque feudi divisione inducit*quod cessante prohibitionis ratione, ipsa quoque cessa prohibito*, ut ex l. 1. *de Rebus Provincialibus, Ifern.* *Affili.* aliquis relatiōi adiocavit *Tiraque. in tralib. cursive causa,* 3. 6 *ceteras effiliis p. s. num. 22. 2. & seq.* ubi vero feudum dividi non posset, feudi extimatiois pars debetur illi, cui pars feudi competit, ut ex Ifern. in cap. 1. ver. non de primo, de duob. fratrib. & alijs probat *Bur. sat. in cens. 299. nn. 33.* lib. 2.

Et ne desit punctualis decisio in termiois feri terminantibus, videatur *Covarr. in lib. 3. 94.* 27 *riar. xof. cap. 29. num. 4.* ubi loquitur i*n* publicis officiis Decurionarus, & alijs a matre quaebris constante matrimonio, quoniam partem extimatiois uxori debet vigore Regiae legis Hispanie dictantis, acquisita matrimonio in contracte esse viro, & uxori communia, cum quia de pecunia utrique coningi communia quesuntur, & propretate aequilibrium est, quod ad extimatioem esse communia; tum etiam ad evitandas staudes, quae possunt a viro, vel uxore committiri ad effugientem communionem acquisitionem constante matrimonio. Neque refragari, quod publica officia individua sint: nam & in individuis communio vici, & uxoris locum habet, quinam, & in iure patronatus licet in 30 dividuo uxiprem partem habere indivisam solum matrimonio iusque presentandi, quod in hæc transmittit, quemadmodum & in alijs individuali, que veodi, & extimari possunt, partem dimidiam habere, quoqvis publici muneric incapax sit, quod officium, non tam quod illius extimatioem, & propterea huicmodi officia, qui facile Principis licentia vendi saltem, in legitemam impurari, arque, confestit, quod eorum extimatioem refert ex

*Ias. in Librid C. de collectionib. num. 6. & Ripa in 32 Lin. querit, si ad leg. scilicet. num. 163, ex quibus omnibus, eius tententiam fuisse in Regio Prætotio in iudicando receptam testatur *Covarr.* *ibid. num. 6.* quem sequuntur post alios *Valase.* in præx. partitione. & collat. cap. 13. nn. 70. *Gars.* 33 in tralib. de coning. ac quatuor 6. 68. ubi augmentum valoris eorum ex tempore procedeat esse uxori taoquam Domine communicandum affirmat, & ita tenete dicit *Gregorius Lopez. in legib. paritari. Hispan. l. 3. tit. 5. partita 6. novissime Covarr.* sequitur *Reg. Galicia in responso* *fiscali 12. cap. 1. n. 2.**

34 Quod si in officiis locum habet, a fortiori in feudis obtinet, cum in officiis, tanquam magia 35 persoalibus strictius procedatur, quam in feudis, ut ex pluribus affirmant *Covarr. Theodor. in alleg. 4. num. 14.* & *Reg. Capte. Latr. in decisi. 16. n. 6.*

Neque refragatur dispositio text. in relate cap. unico, si dno fratre, de fratrib. de nove beneficiis. in lib. 3. & ita intelligenda sunt adnotata per eum sub num. 7. quod etiam declarat *Alex. Trombet. in tralib. de societ. cap. 10. n. 79.* in fine: Socie vero omnia bonora, lieet non ius 39 ei dominii actione ramen personali pro socio agere posse ad communicationem structum, & emolumenti feudi ex communio i pecunia empi, coalitus ex tradicio per *Covarr. de Georg. in repetit. feud. cap. 40. num. 12.* & 17. cum seq. & clauso in repetit. cap. *Imperiali* de probib. feudi alienat. per *Federic.* in cap. 10. num. 10. & in d. cap. 40. num. 19. binc inventam dieit esse cautelam, emendi feudum de aliquata pecunia in ea per alterius, qui declarat, nudum nomen habere, & emolumendum esse Domini pecunie; hæc tam meo fiduciaria emptio Dominum non ledit ex eius voluntate invenitque feudum acquirit, contractus vero emolumentum Domino pecunia cedit, ut latius prosequitur *Reg. Galatian in controv. 18. num. 7.* & seq. lib. 1. secundum quæ 41 dicendum est decisionem S.C. Grec. per celatum ex alio processu: quia forte illi feudo per socium empro, nullum accesserat tempotis augmentum, neque fuit super eo discutium.

Hæc breviter pro lo: *Vincentio Cesatano Barone Terrarum Pratz.* & *Castrinui deduc.* 43 ita in causa vertente in S.R.C. cum Ioanne Antonio Cesatano ciui ex fratre nepote, penea Asturianum Clavelli, fuerunt in ea sola, quod lis inter eos amicabili compositione terminaverunt.

Damoum vero, quod à socio aote in habitu, sociatatem obvenit, ex alieno ate ab eo contrafacto, societati non obedi, ut super bonis in societate positis, atque ab ea perventis, veniat fo-

44 societatis crediteores preferendi, etiam pro portione ad locum spectante, ut innuerit videtur text. in *L. procurat. s. 5. §. plures, fidei tribus. ad. cuius verba suot: Si plures habuit servos creditores, sed quodam in mercibus certis, an omnes in eisdem confundendi erunt, & omnes in tributum vocandi, ut puto duas negotiaciones exercerent, (nempe sagariam, & linteariam) & separatis habuit creditores, puto separator eos in tributum vocari, non quisque enim merci magis quam ipsi credidit, sed eis duas tabernas in eisdem negotiacionis exercit, & ego fui taberna (verbis gratia) quam ad Buccinum habuit, ratiocinator, alius eius, quam trans Tyberim, aquilonum pro separatis tributum faciendum, ne ex alterius arcu mercere, alij indecomes fiant, alij damnum sentiant.*

Ex cuius rationis generalitate text. in *s. 5. §. plures*, nedium in servis, verum etiam in homine liberocolum habere, ut illius creditores minime possint super tebus ad societatem ab eo contractam pertinentibus concurrent, sed in eis esse creditores societatis preferendos, latet probat ex *Guillelmo Castr. & utroq. Angelo Pers. & Aret. explosa contraria Raphaelis intentia, inconf. 171. Scaccia in tract. de decoll. p. 3. ultima pars num. 20. & seqq.* quem post alias lectatur *Salgad. in Labyrinthum creditor. p. 1. cap. 9. num. 35.* hoc idem in generali articulo voluerunt *Merlin. in tract. de pignorib. lib. t. 1. q. 1. n. 1. num. 20. & seqq.* *Conf. Roccus in notab. mercator. in tit. de societ. notab. 8. 1. cum seqq. lib. t. 1. in responso 86. lib. 1.*

Verum tamen dilpositionem d. *s. 5. §. plures* solum habere locum, quando duas negotiaciones non quis exercet: tunc enim creditores cuiuslibet negotiationis, magis illi, quam personae credere coeserit, & proinde super eis esse satisfaciendos, alius illi, ubi quis unicam tantum exercitet negotiationem, super quas, etiam illos, qui extra eam contraxerunt, satisficer debet, tanquam non merci, seu negotiationialicet, sed personae crediderint totius patrimonij, & universorum facultatum habita ratione, ex *Pablo Castr. in conf. 18. 5. p. 1. idem Scaccia in tract. in loco relatum. 25. & seq. ubi n. 27.* huc non vulgaria esse, sed singularia considerandas, atque obstanta ad pugillatorum declaracionem, & tract. §. plures sequitur *Scaccia in tract. de commercio. & camb. §. 6. gl. 1. n. 96.*

Cum autem in bonis debitoris, unicam negotiationem, sive societatem exercentis, versamur, distinguendum est inter bona, aut pecunia oia pro capitali portam in societate, quorum respectu, creditors socij, tanquam anteriores praeteruntur, non autem ius habent ad capitale aliorum sociorum, nec ad partem lucri ad eos spectantem, nisi tantum pro ea parte lucri, quae ad eorum debitorem spectaret, soluto prius iure alieno, ex causa societas contracto, ut ex *Hermofilia, Magonio, & Fontanella declarata*

Salgad. in loco relato num. 60. & seqq. & post enim Conf. Roccus in d. tit. de societ. notab. 8. 5. & in cod. respons. 8. num. 1. eiusdemque fuerat sententia Gratian. in lib. 5. discept. forens. cap. 9. 64. nn. 9. & seqq. Merlin. in end q. 41. n. 29.

RE RVM SVMMA.

- 1 *Rescisso contraellus in quo differat nullitate.*
- 2 *Rescisso in integrum operatur fructuum restituitionem ad minoris beneficium.*
Et non minus ad fortius principalem, quam ad accessoria referatur, n. 3.
Intellige de fructibus perceptis post litem in hoc indicio contestatam, n. 15.
- 3 *Rescisso in integrum taciti petitia censetur exceptionis, & minoris statis allegatione.*
Vel expeditio eius, quod non nisi per in integrum restituitionem potest obtineri, ut n. 5.
- 4 *Classis omni meliori modo operatur, ut nullius remedium cestatur intentatum.*
Et si expressum non valer, eo modo, quo fuit expressum, valeat, ut valere potest, n. 7.
- 5 *Sententia S.C. Neap. r. 2. adi. namquam praeferuntur cum causarum signatione.*
- 6 *Sententia presumitur confo misibello.*
- 7 *Rescisso in integrum rescindit contraellum, minori damnosum, cumque reponit in pristino statu.*
- 8 *Latio enormissima nullam reddit conventionem, non autem rescindendam.*
- 9 *Remedium l. 2. C. de rescindenda venditione electionis tribus empiri restituendi rem, vel supplingi in illo premium.*
In quo tamen pinguis succurrir in integrum restituitione, n. 13.
- 10 *Fructus in sententia in integrum restituitionis omisi, peti amplius minimè possunt.*
- 11 *Possessor ex causa dubitate excusat a fructuum restituitione.*
- 12 *Titulus ubi reducitur ad non titulam, fructus illius vigore percepti sunt restituendi.*
Intelligi si titulus nullus declaretur, ut n. 18.
Vel epi de sui natura revocabilis, ut in donatione causa mortis, vel in sententia, n. 19.
- 13 *Sententia revocata in causa appellacionis, sunt restituendi fructus illius vigore percepti.*
- 14 *Fructus a tempore litis contestatae percepti sunt alteri, una cum re restituendi, etiam quod possessor bona fide possidet.*
Neque ex inuicem iuris in Iure possessor excusat, n. 22.
- 15 *Fructus à die litis contestata venient in indicio lafionis, ex l. 2. C. de rescindenda venditione.*
- 16 *Fructus late pendente percepti sunt alteri, ex Iudeo officio, restituendi, quamvis hoc minimè possit.*
- 17 *Appellatio causam reducit ad terminos litis contestata.*
- 18 *Deciso novissima Sacri Regij Consilij Neap. referatur.*

C A P V T XXV.

De Contractus resolutione ex nullitatis,
vel rescissionis remedio, ad text.
in l. & eleganter 7. ff. de
dolo.

Contractus rescissio à nulli-
tate difficit, quia contra-
ctum ab initio validum
presupponit, illum refen-
dendo, pro ut ex nunc, &
interim, donec rescissio
fit, possessor, tanquam
boni fidei, fructus facit
suos, neque tenetur ad illorum restitutionem; quod fecerit, ubi nullum declaratur, ad notata
in l. & eleganter 7. ff. de dole, ut post alios tradidissent Rebuff ad Contractum Galliae, in iste res-
sif contrall. num. 4. quem referunt, & sequuntur Reg. de Poite in conf. 1. & num. 5. & 6. lib. 1.
Conf. de Georgiis in alleg. 31. n. 18.

Quandoque tamen rescissio operatur fru-
ctuum restitutionem, ut in rescissione contra-
ctus, per viam in integrum restitutionis à mi-
niore obtenta, qui ita procedit ad minoris be-
neficium, ut integrum ius suum, unum cum fructi-
bus perceptis à possessor recuperet, per text. in
l. quod si minor 2. 5. & restitutio ff. de minor, quam-
pluribus exnotat Covarr. in lib. 1. variar. refol.
cap. 3. & iniquum. Gama de 1. & 8. pref. Amat.
cos. 87. num. 9. & Reg. Saufelle. decif. 12. 5. ex qui-
bus etiam tradit D. Scappa ad Gratian. obser.
3. 130. num. 5. ceterum restitutio non minus ad
sottem principalem, quam ad accessorię refes-
tit, ut post gloss & alios in l. fin. 5. sive ff. de condit.
indebat docet Sforz. Odd. in tract. de restit. in inte-
grum p. 1. q. 45. artic. 1. num. 8.

4. Intelligitur autem in integrum restitutio
petita, ubi lesio, & minor artas simplicitate alle-
gantur, iuxta communem DD. sententiam, de-
qua Alex. Decio, Roland, alij que relatis testa-
tur Odd. in d. p. 1. q. 3. 3. artic. 3. quinimò sufficit,
quod simplicitet aliquod persursum à minore,,
quod alia via, quam in integrum restitutio
peti non possit, ut intelligatur in integrum re-
stitutio petita, ut docet de Francib. in decif. 17.
6. num. 20. & in decif. 86. num. 7. praefustum ex clas-
sula emisi meliori modo, in libello adiecta, quæ
operatur, ut utilius remedium deductum cen-
7. seat, & si quod fuit expellum, valeat eo modo, quo
valeat potest, ut per Menoch. in conf. 314. num.
4. vol. 4. & alios quos refer Barb. in tract. de
clans in class. 95. num. 11. & sententia, quæ inde
subsequitur, contractum postea rescindens, ex
capite in integrum restitutio proceſſu pre-
sumi debet, quamvis de ea nulla mentio fit;
Idque facilius in sententia S.C. Neapolis locum

8. habet, in quo tamē, sicut nonquam solent in-
sentientiis diffinitivis assignari decisionis causa
ad evitandas dilatationes, quæ ex causarum ali-
guatione oriri possent; peraliter quando can-
ta sunt implicitè deducit, ut refert D. de Fran-
ch. in decif. 664. num. 14. & seq. præsumi enim,
9. debet sententia conformati libello, ad evitan-
dam nullitatis vitiū, quod obiecti posset, ex l.
ut fundat 18 ff. communis dividenda, cum con-
cord. & cap. lucet Hali 31. extra de symonia, ubi
latet Felyna n. 18.

Vnde nullum superesse dubitandi locum,,
in facti contingentiā affirmabamus, quia sen-
tentia per Dorotheam Calō, & Alphonsum.
Batone coniuges, obtenta in S.R.C. Neap., qua
mediante resiliens fuit contraacta permutationis
inhibit per Franciscum Mariam Calō patrē
predicte Dorotheæ, de re ipsius eius filii olim
minoris, ex causa in integrum restitutiois ta-
cte petita proceſſit, atque proinde fructuum
percepitorum restitutioem non exclusit; fuit
enim sententia relativa ad libellum, in quo fuit
lesio, & minor artas allegata, & rescissio alicet
evenire non puruit, quam vigore rescindens
remedij, quod appellatur ipsa mer in integrum
restitutio, quia rescindit contractum, illumve-
actum praetudiciale, sive obstaculum, quod
opponit resumptioni vel lux, cumque repon-
nit in statu, in quo erat ante lesionem, ut ma-
gisterialiter ex communi DD. resolutione, dedu-
cit Sforz. Odd. in relatio tract. p. 1. q. 33. artic. 3.
& 4. num. 19. & optimè facit text. in 1. ff. de dole S.C.
de resciss. vendit, non potuit resiliens procedere
ex enormissima lesione, quæ forsitan in contra-
cta permutationis adiunxit: nam ex ea, tan-
quam colum ipsa continente, ipso iure nulla
permutatione sufficit, non autem rescindenda, iux-
ta notata in d. l. & eleganter, ff. de dole, non item
11. ex lesione ultra dimidiam rescissio fuit obten-
ta, quæ optionem covarianti tribuebat, resti-
tuendis rem permutoam, vel supplendi iustum
illius pretium, ut in l. 2. C. de record. vend. &
tradit. DD. quæ novissimè sequitur D. Roma-
gnero in addit. ad Concio. super Statut. Civit. Ex-
gub. lib. 2. num. 5. num. 13. propriece fatici ne-
cessiterat, fusile permutationis contractum, re-
scindenti remedio in integrum restitutio
13. rescissum, quod pinguis minori sueverit,
quam remedium praedita l. 2. ut in specie ani-
madvertit de Franci in decif. 1. q. 4. n. 3.

Quibus tamē fortiter obstat, quod fru-
ctus ipsi ab actionibus petiti fuerant in sententia
14. S.C. omitti, in qua solùm resiliens fuit contra-
ctus, nulla de fructibus mentione facta, quo ca-
sa absoluti resiliens videbatur, ad notata in
l. 4. C. depositi in Lierminato 3. C. de fructib. & lit.
expensis in terminis probat Anna in conf. 14.
num. 5. lib. 1. & volvunt alij per Garb. in decif.
Sicilia 89. n. 12.

— Præterea veriore esse dicebatur Didaci
Covarr. sententiam in lib. 1. var. refol. cap. 3. num.
4. verific.

4. verific. secundū prefata decisio, affirmantia text.
in l. quod si minor 25. §. restitutio, ff. de mino-
rib. concedentem minori fructum repetitio-
nem in indicio in integrum restitutio-
nis, intelligi de fructibus post item in hoc iudicio
contestatam perceptis, reliquos vero fructus
Iuris rationem non pati, ut habere possit; Co-
varriam namque sequuntur Anna in d. cons.
num. 9. aliquip plenē per eum, & Giurib. allega-
ti in relata decis. 89. num. 19. quidquid contra-
rium substituit post Abbat. Sferria Odd. in d.
tradit. de restitu. in integrum p. 1. q. 45. artic. 2. nn.
20. & seqq.

Dñique iustitligandi causa, respectu con-
ventorum ex causa difficultate considerabatur,
cum decreto M.C.V. suillent antea absoluti à
petitis per actores, tametsi fuerit hoc decretum
16 revocatum in S.C. in causa appellationis suffi-
ciebat enim dubietas causā ad excusandos pos-
sellores à fructuum restitutio, ut ex Pinelio, &
alijs deducit idem Giuriba in d. decis. 89. nn. 18.
& quamvis suillent decretum Magni Curie in
causa appellationis revocatum, relictio con-
17 tracta permutatio, & propterea videbatur
titulum suillle refolum, & redactum ad non
titulum, & possellores adhuc teneri ad fructus
perceptos restituendum, ex l. filio 16. §. contra
tabulas ff. de iust. restit. hoc tamen frequen-
tiss D.D. intelligent, locum habere, quando ti-
18 colus ipso lute nullus declaratur, non tamē
si titulus est validus, donec aliqua ex causa per
sentientiam revocetur, ut ex pluribus docet
29 Giuriba in praeleg. decis. 89. num. 21. & seqq. Vel
quando titulus est de sui natura revocabilis, ut
in donatione causis mortis exemplificat idem
Giuriba ibi num. 22. post Bald. & alij, idem di-
ci potest de sententiis, que per medium ap-
20 pellari possunt efficiat revocabili: nam revocata
sententia, sunt omnes fructus illius tantum vi-
gore percepti restituendi, ut per text. in anth.
qua suppletaria f. de præcib. Imperat offerend. ne-
dum in tentiis Praefecti Protorij, sed in alijs
quibusunque inferiorum iudiciorum procedere
affirmat de Franchi in decis. 20. num. 10. Reg. de
Pone in tral. de potest. Protag. in tit. 4. §. 4. num.
27. & seqq. & noviter Reg. Merlin. in lib. 2.
convers. forens. cap. 43. num. 24.

Respectu vero fructum latēm à die litis
contestata perceptorum, huius non posse di-
ctebamus, quoniam suillent omnino restituendi,
nedum ad minoris, aut alterius privilegiata
perfonz verum etiam ad majoris, vel alterius
privata beneficium; to enim tempore litis
21 contestata fructus perceptos, & percipiendos
restituere possessor tenetur, etiam quod bona
fide posse deat, ut ex l. C. de fruct. & lit. expens.
& literatu. 22. C. de rei vendicat. cum alijs con-
cordibus tradidit post alios Peregrin. in
tral. de fiduciis. artic. 49. p. 3. num. 137. atque
22 ex tunc errans io lora non excusat à fructu-
m restitutio, quia per litis contestationem

efficitur male fidei possessor, ut per text. in l. sed
exī legi 28. q. cīrā sī ante licēm ff. de pte. her-
edit. atque ibi tradita per DD. communiter, do-
ctri Menochia in tral. de recuper. possessor remed. 15.
num. 6. 38. & quod etiam in iudicio lesionis ex
remedio l. 2. C. de rescind. vendit. veniant fructus
23 à die litis contestatae percepti, probat Cavar.
in lib. 2. variar. resol. cap. 3. num. 9. cīrā finem,
idquē in Praxi severi testatur Pinel. in repeat.
d. l. 2. p. 2. cap. 4. num. 6. circa finem, ac probant
Barboſ. super cap. cum dilecti, num. 31. de empt.
& vendit. Aylon. ad Gomer. lib. 2. var. cap. 2. au.
25. Cancer. var. resol. lib. 1. cap. 13. num. 48. Fonda-
nob. de pot. nuptial. class. 7. glo. 2. part. 5. nn. 10.
& seq. cum alijs, quo sectatur novissimè D. Ro-
magnano in addit. ad Concil. super Statut. Civit.
Engab. lib. 1. r. nbr. 58. num. 25. & de meoī oca-
nūm esse dicit de Franchi in decis. 49. num. 3.
24 in fine ibi: & ad hoc intendit maior pars,
quoniam in restitutio, ut Iudex fructum licet
pendente perceptorum rationem est omnino
habituros, ut rez, cum eisdem actio redatur,
quamvis hoc minimè fuerit ab eo postulatum,
ut per text. in l. præterea 20. ff. de rei vendicat. &
in l. addit. 2. 5. item scindendum ff. de alijs addi-
tio tradidit Boer. in decis. 8. num. 3. alijsqoe
relatis Cavar. in lib. 1. variar. resolnt. cap. 3. num.
1. ver. Etiam enim manifesti Iuris.

Neque decretum à M.C.V. prolatum, per quod
suerunt conventi absoluti à petitis per actores,
aliquam eis tribuebat excusationem à fructuum
post item contestatae receptione restitutio-
ne, quia appellatio à decreto M.C. ad S.C. In-
25 terpolata, recesso indicato, causam reducit ad
terminos, in quibus erat post item contestata
in causa principali, ut per text. in l. ista demum
23. C. de procuratib. notant ibi Bart. num. 3.
quoniam sequitur Iason num. 6. ubi dicit hoc esse
menti tenendum, Abbas Panormit. in cap. ad an-
ditionem 2. kniis nominis per glasam ibi extra
de rescriptis, & alijs, quoniam legi adducit Lancel-
lotti in tral. de attentatis p. 2. cap. 12. in praf.
num. 1. 3. Giuriba in decis. 19. num. 8. Reg. Tappia
in suis decis. S. f. decis. 41. n. 8. in fine Reg. Merlin.
concrev. forens. lib. 2. cap. 43. num. 1. Unde nullum
iūs tribuebar conventi, decretum Magni Cu-
ritie per appellationem resiliunt, atque suspen-
sum, reducta causa ad terminos litis conte-
statat.

26 Tandem suillent decreto Sacri Consilij sub die
31. mensis Ianuarij Anni 1639. declaratum, de-
beri fructus à tempore litis contestatae, in causa
predicitorum coniugum, cum Donato Anto-
nio, & Thoma Collo, ad relationem D. Cosma-
rij Andrea Marchesij, cuius in calce præde-
tis capitiis 16. m. minimus. Actuarius Col-
luti.

T E R U M S U M M A .

- 3 Heres universalis in universum ius defunelli succedit, & in amore, ac horeo.
Vnde quasi contrabitis ad eundem cum hereditatis creditoribus, n. 2.
Quibus olim in solidam, atque ultra vires hereditarias tenebatur, n. 3.
Hoc tamen periculum, ne viissimo inventarij beneficio fuit ademptum, n. 5.
Dummodo inventarium solemniter consciatur, ut ibi.
- 4 Hereditis alliones, alimper additionem confundebantur.
Quod cessat per inventarij beneficium novissimum
Iure ad inventum, n. 6. ubi laudatur D. Albertus Alderius.
- 5 Heres cum beneficio legit, & inventarij, est vere, & proprii heret.
Sed contra, quid si quasi heres, n. 10.
- 6 Inventarium solum operatur, quid non teneatur heres ultra vires hereditarias.
Non autem ad plura prodeit, quam herba betonica, ut alij exponunt, n. 9.
- 7 Heredes condemnari solent, cum clausula: salva discussione inventarij, quatenus de eo legitima apparetur.
- 8 Legem contemnunt, illius beneficium gaudet.
- 9 Inventarium allegare, aut indicare non sufficit pro illius beneficio perfundo.
- Quidquid sit pro creditoriis illud potestibus ad scindendum benedictaria, n. 15.
- Sed est realiter exhibendum, n. 14.
- 10 Creditores certi sunt specificè, & nominasim cunctis in confessione inventory.
- Incerti vero per adiulium, fve proclama, n. 17.
- Et certi dicuntur, querorum creditum est hereditati notum, & certum, n. 18.
- Quod difficile est afferre, n. 19.
- 11 Creditores absentes sufficiunt per adiulium citare in inventarij confessione.
- Et absentes intelliguntur, qui sunt in loco aliena iurisdictione, n. 21.
- Non qui absunt a loco iurisdictionis, sed sub eadem iurisdictione, & sub eiusdem Principi potestate existunt, n. 22.
- 12 Cito ad domum erat de Iure Communii suis diaria.
- Ac tantum permitti, cum persona copia non possit haberi, n. 24.
- De Iure tam Regni Neapolis est principaliter admissa, n. 25.
- Cum lecas adversariorum alternativè citare, per senaliter, ad domum, num. 26. ubi laudatur D. Gregorius Motillus.
- 13 Cito ad domum fieri debet in domo solita habitationis.
- Quod nisi exprimatur, nulla est citatio, n. 28.
- Et fiduciam a nuncio extenta modo, & formam fibi commissum, n. 29.

- Si non habuit specificè in commissis domum solita habitationis, n. 30.
- Contrarium tamen de Consuetudine servatur, quid admittantur citationes domi, sicut a fine, alia solita habitationis expressione, n. 31.
- Eratio subinquit, n. 32.
- 14 Domicilli appellatio, illud habitationis regulariter interligitur.
- 15 Nuncius ageretur, statim circa domum habitationis citatio.
- Tanquam in concernientibus eorum officiis, num. 35.
- 16 Citatio in domo citati excenta, qua nuncio fuit à parte offensa, nulla redditur.
- 17 Nuncius tanquam testis habetur.
- 18 Testis dicitur nuncius, plenè probat, in pertinentibus ad eius officium.
- 19 Testis cognoscere debet litigantium, de quo depoit.
- 20 Nuncius, citatus cognoscere debet.
- 21 Testis deponebit per proprium sensum, non autem alterius.
- 22 Nuncius debet claram habere notitiam, de quo refraint, non per relationem ad aliud.
- 23 Deciso novissima S.R. C. Neap. referuntur, & num. 127.
- 24 Inventarium infra triginta dies inchoari debet, & infra alios sexaginta compleri.
- A die tamen adiuta hereditatis decurrentes, num. 45.
- Et sufficit, quod infra nonaginta dies fiat, absque eo, quod infra triginta dies inchoetur, num. 46. & 48.
- Mora autem nec modica parsagio admittitur, num. 49.
- 25 Solemnitas modica si omittatur, non vitiat dispositionem.
- 26 Heres dur ante tempore confessionis inventarij, non posset a creditoriis hereditarij, an legatarij conveniri.
- Fallit primi ante trimonthis temporis lapsum, si completum inventarium, n. 51.
- Secundo si versatur in eis, que dilationem non recipiunt, n. 52.
- Inter qua alimentorum causa numeratur, n. 53.
- Terter in alijs casibus remissive, n. 54.
- 27 Heres debet in inventario bona omnia describere, quia testator habebat tempore mortis.
- Et si rem aliquam subtraxerit, vel celaverit, in ample puniter de Iure Codicis, n. 56.
- Sed an idem sit de Iure Authenticorum & duo sunt discordantes sententiis, n. 57.
- Quarum prima est, panam privationis beneficio inventarij ex Iure infligi, n. 58.
- Praefertim res magni valoris fuerit per delictum emissa, n. 59.
- Sed recipi est opinio de duplice pena, n. 60.
- Et in melioribus rationibus fundata, n. 63.
- Pro qua iudicatum in Senatu Mantuanu, & Neapolitanu, n. 61. & 62.
- Conflite tamen de dolo, sine quo nullam tuis ha-

- respanam, num. 64. & 67.
Dolus autem in eo non praesumitur, n. 65.
Et ex modicitate rei, & qualibet credibilitate,
& causa etiam iniuria, atque ex allupalam
gello regulariter excluditur, n. 66-69. & 81.
68 Dolus in allupalam gello non praesumitur.
70 Hares vigore clausilacum potestate addendi,
vel diminuendi, potest bona per errorem in in-
ventario descripta derrahere.
71 Inventarium ab inventendo dicuntur, & sunt in
eo describenda bona inventa in hereditate, quia manibus tangi possunt.
72 Inventarium legitime consilium ex supervenienti
aliarum rerum notitia habita per haren-
dem, non visitator, & n. 74.
73 Alium legitimi fallax ex supervenienti causa non
visitatur.
74 Hares hereditati communicare non tenetur,
quod ex propria acquirit industria.
Nisi hares sicut cum beneficio legit, & inventarij,
num. 76.
Qui nec in lucro, nec in domino esse debet, n. 77.
Sed contrarium verius esse, alij dicunt, n. 78.
Dum tamè hares de sua, non hereditaria pecu-
mia solverit creditorum, n. 79.
Dicit decimus in S.C. 80.
81 Inventarium est probatio probata pro haredem, &
contra haredem, tot adesse bona in hereditate,
qui fuerint in ea descripta.
Dicit suffici probare, quod alia bona testator bas-
buisse in vita, n. 83.
Si non verificetur in morte remansisse penes ha-
redem, n. 84.
85 Liber rationum defunctorum non praesumitur penes
haredem esse, quamvis ad eius manus perven-
erit in vita defuncti.
86 Res inter alios alterregulariter non nocet.
87 Dolus in minore non praesumitur.
88 Altero non probanteret absolvitur.
89 Testes ad proprium commodum deponentes, ne-
dum aliquam non indagant probacionem, ve-
rum neque praesumptionem, aut consilium.
90 Inimicitia capitalis praesumptio erit inter col-
ligerantes de magna pecuniarum quantitate.
91 Testis inimicus nullam facit fidem.
Ampliatus primè, quamvis de inimicitia non
apparet, sed de causa inimicitia tantum, n.
92.
Secundò in teste odio, scilicet non benevolo, n. 93.
Tertio ut nec plenè, nec semiplenè probet, n. 94.
*Quarto, ut neque indicium faciat, aut prae-
 sumtum, n. 95.*
96 Verisimile quod non est, falsitatis imago di-
citur.
97 Consanguineus non cogitur deponere contra
consanguineum ad quartum usque gradum
exclusivè in causa criminali, vel civili ar-
dita.
Et si de facto cogatur à Judice ad deponendum,
sunt depositio nulla redditum, n. 98.
Nec etiam revelare tenebit contra eum, ad ful-
minationem excommunicatione, num. 99.
100 Testis licet inhabilis depositio, aliquam inducit
consilium.
Deficit in totum à testimonie repellatur, ut n. 101.
102 Identitas persona longe validius per nominis, &
cognominis expressionem, quam per signa de-
monstratur.
103 Testis de credibilitate non probat.
Quia debet de veritate facti deponere per sensum
corporis, num. 104.
105 Liber rationum non compaginatur, neque de-
bta habens requisita, vulgo dicitur Squarcia
suo figlio.
106 Testis, & non testimonijs, est credendum.
107 Sigillum privatum idem operatur, quod priva-
ta scriptura.
Quidquid aliud in sigillo Antibentice, seu pu-
blico dici possit, n. 108.
109 Scriptura privata, qua de pte se fidem aliquam
non facit, post conclusum in causa produci non
potest.
110 Testes super monitorij revelantes non probant,
nisi cum instrumento parte citata repetantur, &
num. 112.
111 Testis debet cum instrumento, & parte citata,
deponere, non probet.
112 Testes super monitorij debent per extensum de-
ponere, non relativè ad revelationem, ut fidem
faciant.
113 Testis super monitorij responsu nullam fidem facit, quæ-
vis praetara Curia bonore præstigat.
114 Causa magnacivilis criminali comparatur.
Ergo nemodum in causa criminali certa praé-
bationes requiriuntur, ut in causa civili ardug,
in qua neque duæ semiplenæ cœnuntur, n.
116.
115 Hares cum beneficio inventarij creditorum ha-
reditario, aut legatario primo venienti resolvit.
Neque potest ex hoc ab aliis creditoribus, aut
legatariis molestari, n. 119.
Quibus contra recipientem pecuniam alio com-
petit, n. 123.
Et que alio concreditoribus ex pari causa, aut
legatariis competat post solutionem remissi-
vi, n. 124.
Nisi sciens viros hereditatis pro omnibus non
sufficerit solvatis, n. 120.
Tunc enim si absque cautione solverit, tenetur
creditori, aut legatario, qui pecuniam recipit,
efferto non solvendo, n. 121.
Sed contra, n. 122.
116 Hares ex inventarij beneficio potest heredita-
ria bona insolventum dare creditoribus heredi-
tarij.
Etiam si defunctus beneficio Authentica hoc
nihil, C. de solutionibus, renunciaverit, num.
126.
Cum hereditas est nimis arc alieno gravata, n.
127.
Scens varè si amplum patrimonium in heredi-
ta.

tate remansisset ; num. 118.

- 319 Beneficium Authenticum hoc non, C. de solu-
tionibus, non comprehenditur in generali re-
nunciatione omni legum auxilio.

Negat expressa illius renuncatio servatur, cum
ex impossibili causa eveniente solutio ius pacunia.
impossibilis redderetur, n. 130.

C A P V T XXVI.

De hæredede propter inventarij beneficium
ab hæreditarijs incommodis examen-
do, ad text. in l. finali §. & se-
præfatum, C. de Iure de-
liberandi.

Heres universalis, qui succe-
dit in universum ius de-
functi, & sic in onere, &
honore, hæreditatis 63. ff. de
regul. sur. per hæreditatis
aditionem, quasi contra-
hens eum creditoribus hæ-
reditarijs, l. 3. in fine, & 4.
ff. quib. ex caus. in posse fatur, illi olim in soli-
3. dum tenebatur, atque ultra vires etiam hære-
ditatis, ut in leg. donis 3. 4. ff. in manu. & in
l. si te bonis 10. C. de Iur. liberandi, in super actio
4. hæreditatis contra defunctum, & illius obligatio
per simplicem hæreditatis aditionem confun-
debatur, ut in Debitor. 7. C. de patr. propterea,
5. sicut inventarij beneficium ex Insimulani provi-
dencia ad inventum, quod ab hæreditatis pe-
niculo, hæredem servat indemnum, ut credito-
ribus hæreditarijs eamēn teneat, quatenus
6. hæreditatis vires suppetunt; neque iura hæredi
super ipsa hæreditate ex propria persona com-
petentia confundit: ut in l. si. & si præfatum, C.
de Iure delib. & plen. probat DD. quo recentest
Phanucius de inventar. bare. dis. part. 5. num. 19.
& novissime optimæ lectionis vir D. & Albertus
Alderijns in tract. de hæreditarijs actionibus, part.
7. l. cap. 2. & num. 74. adeo quod licet hæredem,
cum beneficio legis, & inventarij esse vere, &
propriè hæredem, scribat alios cumulans Cof-
fici. suos, & quem sequitur D. Alderijns in
decis. 3. num. 2. & 4. ubi ex Pinello in l. t. C. de
bonis matern. p. 3. ante num. 82. verific. contra
9. quem text. dicit, inventarium solum operari,
quod non teneat hæres ultra vires hæreditatis, nec ad plura prodebet, ut alii censuerunt,
9. quam herbam betonicam, & hanc etiam op-
pinione latè sustinet novissime D. Alderijns in
tract. de hæredib. it. o. ex n. 121. tamen hære-
dem, ut supra beneficiatum, non propriè, sed
10. quod hæredem esse voluit glosa in d. l. fin. §.
in computatione, in verbo confundatur, & alii,
quos refutat Reg. Cappe. Latr. in decis. 1. 17. num. 50.
& seq. lib. 2. onde, ut ipse teat in decis. 1. 29.
num. 2. eodib. 2. in sententijs, quibus hæredes

condemnantur, semper clausula illa solet ap-
12. ponit: salva discussione inventarij, quatenus de eu-
legitimè apparerit; Vbi vero inventarium ha-
res conficerit neglexerit, beneficio legis perfici-
nos deber, quam contemnendam esse censuit,

ut in d. fin. §. in verbo postquam, ubi gl. in verbo
censuerunt; cum enim incidat in legem, non debet
legis beneficio gaudere, ut notat Bart. in d.

13. §. fin. verò num. 3. neque enim sufficit verbaliter
inventarium allegare, aut indicare, quod pro-
ducere non est, l. 1. q. edenda sunt omnia, ff. 4. &

14. edendo, sed est realiter producendum, atque
exhibendum, ut eius beneficio hæres perfici-
posset, ut novissime post Gratian. in lib. 5. decisi-
onis cap. 9. 8. num. 24. & seqq. affirmat Conf. Prati. in suis præl. obſervat. cap. 95. comprobant-

quæ alii quos sequuntur Conf. Carleval. de
indic. lib. 3. dispu. 9. num. 14. & dispu. 13. num. 4.

D. Conf. Petri super Rit. M.C.P. 166. num. 202.
in sic. D. Scoppius annotat. Sarv. in prax. civil.
part. 1. §. 48. num. 17. & modernis temporibus in
S. C. decimum esse, testarunt Gize. in obſerv. ad de-

15. cis. Cappe. Latr. 97. num. 7. & seq. num. 1. quid-
quid indicare sufficiat creditoribus illud pe-
tentibus pro sciendis hæreditarij bonis, ad
tradita per Thesaur. in lib. 1. quæst. forens. q. 10.
num. 30.

16. Quod tamè inventarium citatis creditoribus,
& interesse habentibus in eo, esse facien-
tum, certis quidem specificè, & nominari, in-

terris vero per se dictum, sive proclama, ex di-
cili. fin. §. fin. autem dubius in verbo. Caterinorum
que C. de Iur. delib. remant post alios Cappe. in
decis. 101. Roland. à Vallo in tract. divers. de in-
18. ventar. q. 86. & 89. Andreol. in controver. forensi
122. lib. 1. D. Altimar. de nullitas. tom. 2. rubr. 12.
quæst. 1. 6. num. 27. & certi dicuntur, quorum

19. creditum est hæredi notum, & certum, cum
tamè difficile sit asserere, creditorem aliquem
certum esse, ut ex Salze. in d. fin. autem dubius
num. 8. in fine, & ex pluribus Rosa Romana de-
cisi. compobavit Reg. de Marin. in lib. 2. re-

20. sol. cap. 111. num. 4. & seqq. & ibi ait, quod si
creditoris efflent absentes, iuſſiceret eos per edi-

21. clum citare, & annuant paritatem non pauci,
quosequitur D. Altimar. in citatis. quæst. 1. 6. num.
24. & novit. D. Alderijns in tract. de hæredib.
tit. 10. num. 14. absentes vero dicuntur, qui sunt
in locis alienis iurisdictionis, non aorem illi,

22. qui licet absint à loco iudicantis, sub eadem
tamè iurisdictione, & sub eiusdem Princeps
potestate repentinaur, ex traditis per Loffred.

in conf. 3. num. 8. circa medium, quem refert, &
sequitur Phanucius in d. tract. de inventar. diversor.
q. 240. num. 17 in fine, idem probavit Gratian.

in lib. 5. decisi. forens. cap. 798. n. 9.

Non citatis vero inventarium non afficeret,
adeo verum esse in facti contingentia, observa-

vimus, ut etiam de citatione legataria nuncio
facta in domo citari, quam sibi partem ostend-

23. dilecebat, nullam esse rationem habendam,
con-

Selectarum Juris Observationum P. I.

73

contenderemos: nam et si citatio ad domum, 24 quæ de lute commuo erat subfidiaria, ac ita demum permissa, quatenus personæ copia minima potuisse haberet, iuxta tradita io. t. 4. t. ff. de liberis agnoscendis cum concord. apud Vant. in tract. de nullitat. in tit. de nullit. ex defella citationis. num. 87. de lute tamen municipali Regni Neapolis, sit principaliter admissum cum dilecta alternativæ adversarium citare, vel personaliter, vel ad domum, ex dispositione Reg. Pragmatica, quæ ticipit. Quilibet agere volens, 27 sub tit. de ordine indicior. quam pœnaliter laudant, & expouunt Regens Rovitus super eadem Pragmatica 2. Reg. de Marinis quotid. refert. tom. 1. cap. 3. 40. num. 2. D. Consilij Petrus super Rer. M. C. V. 94. sub num. 7. Dom. Altimir. de nullitat. tom. 2. subr. 12. quell. 12. num. 81. & per 10. D. Scoppius obseruat. ad decis. Gratian. obseruat. 62. num. 6. in addit. ad Nicolin. in prax. civil. pag. 15. num. 50. & in annotat. ad Sart. in prax. civil. part. 1. 5. 1. num. 26. & peritus practicus D. Gregorius Alotillus in sua praxi. S. R. C. tit. de gradu citationis. n. 12. Debet nihilominus docum esse solita habitationis, tam ex verbis eiusdem Reg. Pragmatica, dum dicitur: Ad habitationis domum, quām ex Iuris communis dispositione, de qua per Bart. in l. 4. 5. Prator. at, 28 ff. de domo insel. ubi amplius voluit, nullam esse citationem, quām ouncius domi fecisse, refert, non adiecis illis verbis, sed habitationis. 29 quis, quod verum est, etiam si citationem domi ouncius fecisse refert, modo, & forma sibi 30 commissis; dummodo formam citationis domi solita habitationis, specifice non habeat in commissis, alteretur Mariana in suo spec. in verbo relle concipiatur citation. num. 127. de Francia. decr. 312. & Reg. Rovit. in Comment. ad 31 Prag. 2. de citationis. num. 3. cum alijs plenè adductis per D. Altimir. incitat. quell. 12. & quamvis adiuncti passim videamus, Algeriorum, atque servientium simplices relationes domi, aliquem circa testificantium abs. 32 que solita habitationis adiectione; nec tamen esse potest, quia cum lute nostrum municipali expressis disponatur, quod citatio domi facienda, sit in domo solita habitationis, credeendum est hoc esse cuilibet ex nostris ouncijs aperiissimum, atque in dubio loisse hanc solemniam ab eis observatam; vel quia cum domi similitatem ceteri ouncii, citavisse refert, in dubio de domo solite habitationis est citatio intellige. 33 da: nam & domicilijs appellatione, domiciliū habitationis regulariter intelligimus, ut post glossa in cap. statuim. in 5. cum vero in verbo Vna dictam, de rescript. 1. 6. cum alijs concordantibus per Tiraquell. in tract. de reiroque retrall. in tit. 34 de retracci. confangivit. 5. 9. glossa 1. num. 21. & in hoc statu ounciorum allatione, quod do- 35 mus ad quam fuit citatio transmisæ, domum sit propriæ habitationis circa, tanquam in co- cernentibus eorum officio, aut in punto tradi- deront post alios Caravita in Rer. 169. num. 21.

Carav. in Comment. ad Stat. Medioj. lib. 1. cap. 1. num. 163. Gratian. in lib. 4. discept. forens. cap. 697 n. 13. & seqq.

Cum vero ouncius io ea domo citationem executus suisse refert, qua à parte sibi huius 36 osteofa, iam sumus in clavis, non perquisivisse eum, citati domum solite habitationis, unde nullus suisse roboris huiusmodi citationem., 37 esse conniventibus etiam, ut aiunt oculi, affirmandum: habetur enim ouncius tanquam 38 tellis, cui, utin pœnitentibus ad eius officiis, testificant, licet onico, plenè adhibetur fides, ut ex text. in cap. cum parati t. 9. ex ira de appellat. ubi gl. in verbo suis ouncius, & docet Bart. inelegantius incip. ad reprehendendum, in vers. per ouncium, num. 10. & post alios Farinat. in tract. de testib. in tit. de oppositionib. contra perso- nas testimoniis q. 63. cap. 1. num. 41. quemadmodum 39 igitur testis cognoscere debet litigantem, de quo deposito, alioquin nulla redditus eius de- positionis per glo. in l. fin. 5. si autem dubius, ut verbo cognoscant, ubi DD. Cade iure delibita ouncius citatum cognoscere debet, de cuius 40 citatione tellificatur, alijs ouilla redditus ci- tatio. Debet insuper testis depoere per pro- 41 prium lensum, non autem per sensum alterius, ut in cap. testis 3. q. 9. Abbas in cap. sam libe- ris num. 5. vers. 6. est ratio de testib. Speculat. in tit. de teste 5. 1. num. 52. eodem modo oportet, quod ipse ouncius claram habeat cognicio- 42 nem de eo, quod testatur non per relationem ad alium, ut in terminis ounciorum applicando regula testis, docet Alex. in conf. 3. num. 5. lib. 3. est itaque nulla citatio in illa domo executio, quæ nuncio fuit per partem iudicata, pro ut nulla fuit per Sacrum Regium Coosilium. Neapolitanae declarata citatio super coof- 43 fessione inventarii in hac forma, quod ad uom. ex legariis executas, licet alijs legitimè no- mificata suisse, decernendo, quod oposita di- scussione inventarii non obstante, sententia eiusdem Sacri Consilij ad actionis beneficium obtenta, debitis executioni demandetur, in causa D. Camilli Caetani, cuius patrociuum 44 fuit à nobis suscepimus contra hæredes quondam D. Francisci Caetani, ad relationem D. Consi- liarij Scipioonis Theodoti, omni virtutum genere ornatisissimi, postea unius ex aulis Sacri Consilij Praefecti, apud Aquatiuum S. C. de Li- sto, sub die 3. Novembris Anni 1638.

Sed hoc inventarium infra dies triginta post apertas testamenti tabulas, sive polliquam no- veri hæres tabularum apertos, aut sibi de- latam ab iuretestato hæreditatem numerandos, exordium sumere debet, & infra alios sexaginta dies completri, iuxta dispositionem d. l. fin. 5. cum ipsius, in verbo fin. autem dubius; quæ di- 45 spolio ex lequeoti 5. fin. vero postquam, rece- pi commonem interpretationem, ut hoc tem- pus non ajetur dictum, non à die scientis, sed à tempore aditæ hæreditatis currere incipiat, nam ex eo tempore iovatarij necessitas ibi-

dem in luogit; & ita io expleso voluit glo.
in d. verfe. sive antea dubius, in verbo delata, quam ibi sequuntur Bart. & alij communiter, eamque magis communem esse, constat ex traditio per Roland. a Vale in cens. 73. num. 16. lib. 2. & post alios per Gratian. lib. 3. discept. forens. cap. 562. num. 23. & seq. & per Capye. Larr. d. dec. 46. c. 129. num. 4. & 135. & dec. 137. num. 26. sed licet iofra triginta dies in inventario oon inchoetur, sufficit si infra reliquum tempus, aliorum dierum sexaginta compleatur; neque ideo viatius inventio, cum sit modice solem.
47 nitatis omisso, que non vitat dispositionem, ut in l. 1. q. 5. sive de ventro inspicendo, & commun. 48 esse testatur alijs coofulto pptermissis Didacnis Spino in tract. diversior. de invent. q. 173. num. 28. alijsque per Cancer. lib. 1. varijs. resolut. cap. 9. num. 11. & lib. 3. cap. 2. num. 20. oec more licet 49 modicis purgationem hac io re admitti, post Cyn. veriorem esse sententiam à S.C. in iudicando receptam, restatur Cos. Giza. art. in decis. 22. n. 24. quem sequitur Reg. Capye. Larr. io proximè telata decis. 1. 29. n. 31.

50 Quo tempore inventarij consideendi perdu-
rante noo potest hares à creditoriibus hereditatijs, aut legatarijs conueniri, ex text. in d. fin. §. donec, nisi ante trimestris temporis lapsum
51 inventarij complevisset, ut post Capell. & alios obseruat Reg. Revit. in pragm. 2. 3. num. 18. defend. & oib. in ijs versariuntur, que dilatio
52 oon recipioget, ut post Richard. de Malnabro, Cyn. & Bald. in d. donec, docent Angel. in l. 1. q. bee stipulatio, num. 1. 6. sive plausum per legem Falcid. Roland. a Vale in tract. diversior. de invent. q. 141. num. 6. & 7. Pbanne. in eod. tract. q. 141. num. 7. & 8. Sard. in tract. de alimento. n. 8. prouil. 1. 1. num. 3. & alij plures, quos teſſerit Giza.
zareb. in decis. 76. num. 6. inter que alimento-
53 rum causam numerari, in spele post Sard. in loco telato, & alios, affirmat Gürba in decis. 54 Sicil. 4. num. 46. vel io alij calibus ad limitatio
55 n. d. §. donec, adnotatis per Giza. arell. in relata decis. 76. ubi latè addeotes per Reg. San-
felice in decis. 21. lib. 2. & per Andreol. in const. forensi 198. lib. 2.

55 Debet autem hares in inventarij describere boas, queſtator babebat tempore mortis, ut 56 in d. fin. autem dubius, et rem aliquam hereditarijs scientes subtraherit, vel celaverit, du-
plum valoris rei subtractum in hereditatem in-
ferte compellitur de lute Codicis, ot in d. fin. 57. sicut etiam in forſe illa videlicet, quod an fuerit
58 longa fuit iuste DD. alteratio, eo enim lute
59 hares qui in hereditarijs rebus maliguatus fue-
tit, inventarij beneficium amittere, arque ul-
tra vices hereditarijs ad legatorum solutionem cogi videtur, ut in g. sancionis, in quo d. §. verè
neu favorit, an h. de hereditib. & falcid. ex quo ot-
rum habuerunt discordantes DD. opioiones,
de pœna hereditis scientes omittentis rem all-

60 quam in inventario describere, quas recensent
post alios Phane. in relata tract. divers. de in-
vent. q. 140. num. 51. & Michael Cratias in eod.
tract. q. 128. & novissime Andreol. in lib. 1. const.
forens. cap. 3. & lib. 2. cap. 109. ubi sexaginta
DD. pto una, & quadraginta tres pro alijs affect
sententia.

Opioionem aliqui novissimo Authenticojam
lure, ponam privariorum beneficiorum inventarij
58 illis facile indicant, qui malignati fuerunt
circa hereditatis bona, omittebro illa in in-
ventario describere ita lentiſſimis gloſſis in d. §. si vo-
no non facit, quam sequuntur Dyn. & Iacob. de
Belvife, atque post eos Bart. in Lrescriptum, q.
de bts. quib. in studijs, & iol. Paulus. q. ad leg.
falcid. B. d. in l. fin. §. cum ignis, num. 8. C. de Inv.
dolib. Cancer. lib. 3. var. resolut. cap. 1. n. 51. hanc
sententiam plenè probant, atque dicunt ab ex
non esse la consulendo, vel iudicando receden-
dum, Phane. in proximè relata q. 140. n. 53.
& seqq. Michael Cratias in d. q. 128. per totam
Hodiernam in claus. 34. lib. 1. Thesaar. filius lib. 1.
quest. forens. q. 10. num. 17. Anna in conf. 96. lib.
2. & post alios Confil. Hodiernain add. ad Sard.
decis. 21. num. 5. & 6. obi hoc impliebit iudica-
59 tum referit in S.C. cum tis magni valoris fuit
per dolum omisſa.

Quidquid rameo sit, veriorem esse censemus
contrarium Odofredi o pinio oem in d. fin. §. Illo-
centia, C. de inv. dolib. existimantis, heredem
60 omittentem ponere ino inventario res hereditatis,
inveocari beneficium noo amittere, sed
solūm duplo paniri, quem sequuntur ibi
Cyn. Salycet. Falces. Paul. Alex. & Iason idemque
voluisse videtur Bart. libi contrarius eodem in
loco, & aperiūs hoc voluit in cens. 1. 94. num.
8. & 10. lib. 1. obi dixit, bane opinionem esse
commonebit approbatum, sequuntur Angel.
Amola, & Paul. L. sacerdos in l. Paulus. q. ad leg. fal-
cid. Reman. in conf. 276. num. 5. Roland. a Vale in
tract. divers. de invent. q. 140. num. 1. ubi com-
mouem. & recepiſſimam hanc opinionem ex
alij affirmatis Peregrin. in tract. de foreſci lib. 2.
tit. 10. num. 15. quide magis commoni testatur,
quam eris amplè probat, & magis receptam
esse, ostendit Menoch. in conf. 471. per totum,
& signatur num. 3. 8. lib. 5. quem referit, & se-
quuntur post alios Sard. in decis. Mantuan. 22. nn.
10. & in fine, ubi refert ita iudicatum in Seo-
61 tu Mantuan. eamque sententiam felicitate sue-
ruot ex oib. Minadus. conf. 4. num. 1. & 14.
Confil. Starban. in lib. 1. resol. forens. cap. 95. num.
5. & 6. hæc in additionibus videatur ab ea re-
cessisse, quam tamē in clara iuriis dispositione
fundari, & uti xviorem, & benigniore à
pluribus amplexam sit Reg. Capye. Larr. d. decis.
1. 29. num. 19. & 20. ac prota plures refert Andreol.
in cit. cap. 38. & in d. cap. 109. ubi sexaginta
62 etiam fuſſe indieatum in S.R.C. Neapolitanō
ad relationem D. Scipiois Roviti, iunc Regis
Coo-

Selectarum Iuris Observationum P. I.

75

Consiliani, postea vero Regiam Cancellarium Regentis creati, in causa D. Isabellae Freccia, retinet Thesauri compend. deo. Regni p. s. in verbis hares qui omisit.

Eadem, ut quemadmodum receptiorem probavimus, veriorem in puncto iuris offendimus, breviter anima advertimus. *Authenticorum* luce nullo modo ius *Codicis*, fusile immutatum in casu omissionis aliquius rei in inventario; solidum enim fuit additum, creditores, & legatarios esse monendos, ut inventarii confectioni adiungant, & heredem, qui secundum hanc figuram, in inventariis non confererit, illius beneficio privandum, ut in *s. f. sanctissimis*, & in *s. f. vero non sicut*, *Auct. de hereditibus*, & *falcid.* Si vero inventariis fuerit solemniter confessum, sed in eo res aliqua reperitur omisita, remanet ius *Codicis* incorrectum, quo hares aliquam rem omittens solidum tenet in duplo illius rei, ut in *d. 5. licentia*, *vers. illo videlicet*, aliud enim est, quod nullum, sed minus solemnem conscientiam in inventariis, & quod res aliqua fuerit occultata, & subtracta: cum in primo casu præluminatur, quod plures res fuerint ab herede subtracta: Secundo vero casu lex pro certo præluminatur, rem illam solidum oculatam, atque subtractam fusile, & in illius subtractionis pecuniam in duplo hares punitur, ut in *d. vers. illo videlicet*, & præter alia considerat *Monach. in d. cons.* 471. n. 20.

Per predicta alias dicebamus in causa filiorum, & heredum quondam Fabritij de Pace, cum creditoribus eiusdem paternae hereditatis, controverti minime posse, quin ipsi filii, & heredes gaudere deberent inventarii beneficio pro anterioribus plurorum creditis retinendis, & ne ultra vires hereditatis ad onerum solutoriū nem cogerentur: quamvis anio ex adverso supponeretur, aliqua ex bonis hereditatibus in inventariis non fusile descripta; & non propterē nullum reddebatur inventariis, sed in duplo hares tenebatur, quando illios dolos fusiles in facto probat: cum alioquin dolo non probato nulla incurrit pena per heredem, or latè post alios probant *Monach. in d. cons.* 471. n. 1. & *f. q. & alij*, quo allegat *Reg. Capit. Latr. d. decisi. 1. 9. num. 1. t.* inter quos *Sard. in pract. decisi. 1. 5. num. 1. t.* & *f. q. ubi etiam num. 1. 4.* 65 quod in hereda omittente aliquid in inventario describeret, dolus non præluminatur, sed potius, quod per ignorantiam fecerit, quem sequitur in hoc *Rota Romana apud Gratian. lib. 5. de fisco forensi. cap. 998. num. 12.* præterit vero, 66 qualibet dolis præluminatio in facto axeludeatur: tum quia res omisitæ erant modice momenti, habita consideratione ad hereditatis opulentiam, per ea, qua in terminis tradiderunt *Speculat. lib. 2. s. i. de instrumentis. edit. 5. dicitur de impugnatione num. 6. Cancer. lib. 3. variat. ref. cap. 1. num. 54. & f. q. Thesaur. in q. 10. num. 58. vers. dolus autem lib. 1. tum quia non sufficie-*

78 bat simplex omisso ad præsumptionem dolis, & ad infligendam pecuniam hares di, nisi etiam constitueret, quod hares rem hereditariam defactam omissem in inventario celaverit, vel surrepuerit, ut loquitur *text. in saddle. f. 9. Rer. It. vers. illo. C. de Iure delib.* & animadvertisit *Roman. in cens. 126. num. 8.* & hoc tandem loquitur omnes dicit *Sard. in d. decisi. 1. 5. ante num. 1. t.* & 13. in fine sequitur *Hedderma in controver. fons. 5. num. 41.* Denique omnis dolis suscipio tollebatur ex nominum debitorum exactione, quæ omisso in inventario supponebantur passim facta per ipsos heredes, mediantebus publicis cautelis publicorum Instrumentorum, & partitarum Banci, & ex actu palam gelo cessat omnis dolis præsumptio, ut in *l. xxi. exposito 55. ff. de administrat. iuris. sum concordantibus per Hended. in cens. 3. n. 1. 5. lib. 1.*

Sed magis in specie respectu quantitatis ducatorum quadraginta exactiorum sex diebus ante confessum inventariis, i. lojulo Matotta, illos non fusile diebatur, & hereditatis quondam Fabritij de Pace, de qua fuit confessum inventarium, sed quondam Anelli de Pace aius patris, & à filiis Fabritij fusile retentos in partem ducatorum 300. aisdem super hereditate predicti quondam Anelli avi, debitorum vigore donationis contemplatione maritimis ab eodem habite; quod factum quaramvis ita se haberet, quatenus inservi potuisse, ad 69 hue tota credulitas erat sufficiens ad excludendum dolis præsumptionem: qualibet enim causa, etiam bestialis, dolum excludit, ut in *Ligatur. 12. 5. pet. 1. f. de liberali causa*, cum concordantibus, & conûderat in terminis post *Hended. in d. cons. 3. num. 4. & 5. lib. 1. Gratian. lib. 5. de fisco forensi. cap. 998. num. 1. t.* quem sequitur *Conf. Statutar. in lib. 3. ref. f. forensi. cap. 168. num. 1. 5.* quod etiæ quantitas illa postea fusillet per eodem heredes in inventario per errorem additam 70 nihilominus vigore clausula, & protestationis in eodem inventario adiecta, cum protestato addondi, praetermissi, & apponita, quæ non esset apponenda, detrahendi poterant illam heredes errore comperto adimere ab inventario, ex regula, quod protestatio, protestantis iura conservat illas, de qua in *l. 5. debitor. 4. 9. f. q. lib. mod. pign. vel hypotheca solvit*, ut docet *Vitalis in tract. classif. 2. v. claus. mil. novari inventarii censitio pendens num. 1. 1. fol. mihi 113. Roland. a Valle in tract. de diversor. de invent. q. 127. Mensul. in odd. tract. q. 130. num. 33. Thesaur. filius in proximo relata q. 10. num. 60. ubi retinet decimus in Senatu Pedemontano.*

Respectu vero nominis debitoris in hereditate ramorum annorum ducatorum tria pro capitale ducatorum trijota, consequendorum à Ioanne Baptista Fracta, & Elionora Pappalarda, omisso, quod hares non tenetur nomine 71 debitorum in inventario describere, præteritem ubi in hereditata non extant instrumenta, tan-

quād in eo solum describantur, quād inveniuntur in hæreditate, & manibus sanguis possunt, ut ex pluribus probat *Sard.* in decif. 12. 1. num. 8. & 9. quem sequitur *Cancer.* lib. 3. variar. resolut. cap. 2. num. 39. *Conf.* *Hederna* in relata conserv. farense 5. num. 44. Vt si non constat ipsos heredes tempore inventarij confessi de illis habuisse notitiam, & licet postea, cum ad eorum notitiam perveniet hoc nomen, illud statim in inventarij non addiderint, sed multis post 71 mensibus non tamen propterea inventarij beneficium amiserint, nisi solum, quād nomen, 72 illud omisum, quia quod legitimū factum est, ex supervenienti casu non viliatur, ut in *Liquid erga* 13. in *princ. ff. de his qui in famula videntur.* ita eleganter docuit *Bald.* in *l. fin. 5. r. num. 9.* C. de 74 *lure delib.* & in *Anab.* sed cum *taflator.* num. 19. C. ad *leg. foliad.* quem sequuntur *Vitalis* in d. claus. nubilis innoverat inventarij confessione penitentie, num. 33. & seqq. mīki 17. *Roland.* à *Valde* in *tral. divers. de invent.* q. 13. *Sard.* in *eadem decif.* 12. num. 220. *Rag.* Cap. *Lastr.* d. decif. 12. num. 24. *Conf.* *Staibam.* in *relato cap.* 95. num. 17. quidquid contrarium voluerit, & enclusivile, dicit *Guido Papa* in d. *tral. divers. de Invent.* q. 9. num. 6.

Mians oblate dicebatur omissionem exactionis dicatorum tripliā receptorum per ipsos heredes de Pace, chirographo quadam, si ve albatano mediante à Luca Antonin Russo emptore domus hæreditaria quondam Fabritij de Pace, ultra quantitatem, pro qua appareat facta domus venditio: liquidum fuerant praediti diec. 30. quarti et propria ipsius hædum industria, qui maluerant ipsum Lucam Antoninum alia emporibus pro endem pretio preferebant sequebatur, quod illos non tenebant ipsi de Pace, hæreditati communicare, ex notaria in *l. ad fine* ubi glossa in verbo *decisio*, *ff. ad leg. foliad.* cum concordantibus per *Gratian.* lib. 4. *discept. forens.* cap. 733. num. 17. 76 quod esti locum non habere in herede cum beneficio inventarij, qui nec in lucto, nec in 77 damnō esse debet, ex *Prafid.* de *Franchis* in dec. 61. & alijs affirmat *Adolfo.* *ad Confund.* *Arap.* p. 2. de bonis, q. 22. num. 17. & seqq. contrarium 78 tamen ex pluribus verius est in proprijs terminis ostendit *Mocca* in *silva causarum forens.* cap. 18. ubi inter alios adducit *Atentan.* in *con-* 79 *trato* 60. num. 3. latē firmantem, lucrum hædum cum beneficio legis, & inventarij cebum à cetero ditore, ann diei hæreditarum, si tamen de sua, non hæreditatio pecunia creditoris solvetur, & 81 ita decimum testet in S.C. sola tamen credulitas hic sufficiebat, ut diximus ad excusandum heredem ab omissione.

Tandem non oblatas omisionis nullae in inventario describi debent rationem testatoris, quem etiam in vita defuncti dicebatur, quandoque ad ipsacum heredum manut pervenit, scilicet enim liber in inventario descriptus non

reperiatur; presumendum non erat, quod in eo tunc posse pervenisset; si quidem est inventarij 82 probatio probata pro herede, & encontra hæredem, tot scilicet bona in hæreditate petmantisse, quo fuerunt in eo descripta, ut dicentur esti plura, incumbat onus probandi, iuxta tradita in *l. fin. g. licensia.* *C. de lute delib.* alijsque, telatis per *Alascard.* in *tral. de probat.* *conclav.* 83 q.d. num. 1. nec sufficiat probare, quod alia bona testator habuisset in vita, nisi probaretur, quod 84 tempore mortis adiulcent, caue penei hæredem remansissent, ut ex pluribus *Rota Romana* decisionib. declarat *Gratian.* in lib. 4. *discept. forens.* cap. 720. num. 6. & seqq. & lib. 5. cap. 99. 8. num. 3. 85 quem sequitur *Conf.* *Staibam.* in *cii. cap.* 95. num. 17. & seqq. & in specie in libro *tationem* defundit, quod esti probaretur illo vivente penes futuros hæredes pervenisse, & liber, qui semel fuit apud aliquem, presumatur adhuc esti, nisi probetur omisso, ut in *l. finis et argenti-* 86 *ripi* 6. 5. an vere, ne hæredi, *ff. de edendo,* non tamen propterea presumatur post illius obitum ad hæredum manus pervenisse, quando legitimū conficerunt inventarium, in quo liberum non determinerunt, neque tunc cogi possunt ad illius exhibitionem, in terminis post *Aratum.* in *conf.* 12. *n. Goradi.* in *conf.* 9. 4. num. 13. aliosque voluit *Thaum.* in *tral. divers.* de *inventarij.* q. 24. num. 57.

Quibus minimè refragabantur conjecturæ ex adverso ponderatis ad probandam huius liberti existentiam penes ipsos heredes; illis enim ex facti evidentiæ subtilis magis in tuto temebant lura convenientium.

Primo enim ex adverso ponderabatur, quod cum in anno 1633. ad ipsius *Actoris* instantiam fuisset commissum scriba causa, quod accederet ad dominum convectorum pro te periendo libro rationem prædicto, tuit eidem clausa ianua per lanuarium de Pace, unum ex filiis prædicti quondam Fabritij, quod presumi faciebat librum in enrum patre reperiri.

Sed hoc præsumptio eneruerat, tūm quis hoc factū, quondam laouarij de Pace, filij quoniam tam Fabritij minoris, quatenus aliquam inferre potuisset conjecturam, nocere non poterat Jacobo de Pace eius fratris nau maiori, cum quo iudicione agitabatur, tanquam res inter alios acta, iuxta tradita in *l. t.* & *etro tit.* *C. res inter alios et alii* nos nocere; tūm quis prædictus quondam lanuarius eidem Scriba cause pluries affirmavit, hunc librum nullatenus in eorum posse reperiit; & quod tunc aberat à domo Jacobo de Pace, cius frater primogenitus, qui venustitate esse poterat magis instrutus de bonis in hæreditate temenū: hæc omnia ex fide eiusdem Scribi causa confababant. Quod vero postea cum Scriba minatus fuisset, satellites si convocabatur, pro habendo libro prædicto, ipse quondam lanuarius, satellitum nomine penteritus clauserit ianuam; potius in-

87 imbecillitati eoslibi, que citem in erat cum adolescentia, quam pertinaci malitia, & improbitati erat tribuendum, ad notata in l.t. ff de minorib. quam ad hoc allegat *Turagnell. in tral. de paucis leg. temperand. causa. 7. num. 5.*

Confirmabant predicta, quia post diligentiam Scribe prenartata, fuerat ad eiusdem actionis instantiam demandatorum, quod capiebat informatio, de predicti libri existentia penes conventos, atque expeditis postmodum literis monitorialibus à Coria Archiepiscopali, pro habenda revelatione de libro ipso, nullus prope extitit, qui id assertet, nisi dumtaxat Ioannes Dominicus de Bellis nescit, & Maria de Pace euniages, quorum depositionem, nullam fidem metiri ex proxime subiecioneis patet; unde sequebatur, actores non probante esse reum ab impetratis abolendum, ut in *Lugantes 9. C. de alienib. & obli- gationib.*

Secondo principaliiter opponebatur, coniugum predictorum depositio afferentium tempore obitus predicti Fabritij, Codicem hunc tationum penes eius filios conventos remansisse, de quorum tamen depositione nulla erat habenda ratio summa quia pretendebat esse creditores hereditatis Fabritij in dueatis ostiogenum ex causa dotum eidem promisorum à quandam Margarita Guatia Fabritii uxori, pro quibus graduati fuerant inter alios creditores predicti Fabritij, & proinde tanquam ad proprium commodum deponentes, sedum plenam, aut semiplenam probationem inducere non poterant, iuxta notata in *Lugantes 10. C. de testib. & in Lemnibus 10. C. de servis familiis 3. cum alijs plene congregatis Majcard. in tract. de probat. et casis. 1. 36. 3. tom. 2. Verum neque presumptio nemquam, aut probabile coiebat, cum à lute prositus, & omnino repellantur ratio propriei commodi, & interest, ut notabiliter tradidetur alij omnis *Roland. a Vall. reg. 98. num. 35. lib. 4. Sard. conf. 132. num. 75. lib. 1. Farinac. de testib. q. 62. limit. 14. num. 340. & 342. & q. 60. in prime. n. 14.**

Insuper eum lis adfuerit inter predictos coniuges, & ipso de Pace conventos super solutione dotum predictorum, quz per conventos, tanquam iusteis solvi recubantur ex talis liti, cum de notabili quantitate ducatorum contingentum ova cum eorum interesse diffractor, & tanta fuit presumptio inimicitia capitalis inter eos, iuxta ea, que post *Bartol. i. 3. num. 1. ser. 2. item intellig. ff. de testib. notat Majcard. in relat. era 3. de probat. coacta. 899. num. 9. p. 1. & post alios Farinac. in prall. criminis all. par. 1. tom. 1. liti. de iadic. & sortaria q. 49. num. 3. Noverca. in prax. crimin. num. 183. pag. 70. in novissimis impression. consequenter aorum depositio 92 tanquam inimicorum, nullam faciebat fidem, ut in L. ff de testib. cum alijs concordantibus*

92 per *Gomes. lib. 3. variar. refolus. cap. 13. num. 14. ubi etiam, quod sufficit si inimicitia causa sub sit, quamvis de inimicitia non apparet ad repellendum testem, & plenius more suo prosequitur Farinac. de testib. q. 53. num. 1. ubi an. 93. 30. hoc procedere affirmat etiam in teste non. 94 inimico, sed odioso, sed non benevolo, & ns. 95. ampliat, ut nedum inimicorum testimonium plenè, auctem semiplenè, non probet; sed neque indebolit faciat, sicut presumpcionem aliquam, post *Bald. Roland. Grammatic. aliosque plutes, quos allegat.**

Præterea predicti coniuges non vera, & inventi similia deponebant; et eoim Ioannes Dominicus de Benedictis depositus tempore mortis quondam Fabritij de Pace prætentum librum, sive Codicem tationum penes Jacobum, & lanarium de Pace, eius filios permanuisse, cum tamen ex testibus ab eadem parte producatis verificaretur, Fabritium decollatum in Terra Lauti, io qua non aderat eo tempore Jacobus de Pace, sed tantum lanarium de Pace eiusfrater; Maria de Pace uxor Ioannis Dominicis deponebat, post Fabritij obitum fuisse ad ipsius Mariæ domum, allatum preteoriū librum pse Ianitionis de Pace, eoi postea testitorum fuit, alapsis duobus annis à dicti allationis ad eius domum; erat autem inventi simile fuisse librum ab ea simpliciter testitum, & quod per bienium illam non petevoctaverit in simili cum Ioanne Dominico eius vita pro investigando aliquo ex nominibus debitorum horum in eo contento, super quo factisieri potuerunt de eorum prætendo credito; quod antem retinuisse, 96 non est, sollicitatis imago dicitur, ut per *Bald. in l.t. C. de servis familiis 1. & Monob. de arbitr. iadic. lib. 2. num. 1. et sa. 85. num. 1.*

Augebat fallitatis suspicio, quia Maria de Pace erat foro utsinque coniuncta ipsorum de Pace, contra quos depositus in simili comparsa Joanne Dominico eius viro; cum tamen eugī non poterat ad deponendum contra consanguineum in causa criminis, vel civili atraua, que criminis comparauit, ex test. in l. 4. ff. de testib. & ex communis DD. opinione tradidit *Gomes. lib. 3. var. refol. cap. 13. num. 24. ubi subdit, quod si de facto consanguineos à iudice compellatur ad deponendum contra consanguineum, eius depositio nulla radditum, iuxta tradita per DD. communiter in l. parentes. C. de testib. quod privilegium ad consanguineos osque ad quartum gradum exclusivè porrigi, affirmat, post alios Farinac. in tral. de testib. q. 54. reg. 1. 99 num. 2. 3. ita neque tenebentur propalare ob timorem excommunicationis publicare, que sam. nullatenus comprehendebat, ut per *Cleofas. in summa Angelica in verbis. Denunciatio, circa finem, & ex parte Panormitanus deducit Noviz. 8. 8. 4. sylva anpt. lib. 3. in verbo monitaria, num. 47. Genses. in prax. Archiepiscop. Curia Neap. cap. 2. num. 3. ex quo ultra notatos defecitos, nos**

modicam habebat eius depositio falsi suspicio-
nem, & quod grariae contra statrem testimoni-
num dixerit, odij particularis causa.

Sequebatur autem ex praenarratis, quod erit
testis, licet inhabilis, aliquam faciat presum-
ptionem, & conjecturam, iuxta notata pet
glossam in cap. 1. in verbo ad testimonium, de
testibus in 6. Hoc ramen locum habere non po-
tuit, quando in torum a testimoniis repellitur,
quia plures, non unum patitur defeluum, ut
in hoc casu, vel quia ad proprium commodum
deponit, uerex magis curia DD. sententia
tradiderunt Burfat. in cons. 330. num. 172. lib. 3.
aliquis inuenies ad modum relatis Farinac.
de testib. q. 62. limitat. 11. num. 287. & in subli-
mit. 3. n. 381.

Terrio principaliter magoam vim consti-
tuebat adverlatius in quadam prætenia revela-
tione tradita per illustrum Marchionem Monti-
fortis. Notario Marco Autelio Marotra pro
ills in Archiepiscopali Curia Neapolitana exhibe-
benda ad evitandam commissariationem littera-
rum monitorialium expeditarum, asserebat
Marchio (ut tamen Marchionis esse præteniam
revelationem alveverandum fuisset, quod nullo
modo constabat) che il figlio del quondam Fa-
brito di Pace, di Natura picciola, e di mal calore
ando à dimandarla la polizia della decau fettanta,
che doveva à d. quondam Fabrito, o li porrà un
libro, dove stavano notate, credo le robe di detto
Fabrito dava à diversi, & è un libro, credo dà
detto Fabrito, per quella, che mi ricorda, haec
fuit formalia verba prætenia revelatioiois.

At vero est in primis animadventendum, in-
cadem revelatione ante loquutum fuisse
Marchionem de Iacobus de Pace filio quodam
Fabrito, à quo affirmabat, fuisse peritus eius
credidum; cum vero post ea librum allatum sibi
fuisse affirmare à filio quondam Fabrito di statu-
ra picciola, e di mal calore, diversitatem arguit
personæ, arque non modica oriebatur suspicio
à supposita persona ostensum suiste Marchioni
præteniam Codicem rationum; si quidem si
per nomen, & cognomen Iacobum de Pace ex-
102 primere Marchio potuisse; utique eum per
signa ooo demonstravisse, cum nomino, & co-
gnominis demonstratio, longe melius, quam
signa, persone idemterat probent, ad ea, quæ
per text. in l. demonstratio falsa 17. ff. de condit.
& demonstrat. tradidit Alaseard. de probat. can-
clus. 875. n. r. lib. 1.

Vlerius Illustris Marchio de credulitate,
deponebat, cum dicerat: *un libro scritto a mano,*
dove stavano notate credo le robe di detto Fabri-
to dava a diversi, & è un libro credo di detto
Fabrito per quella, che mi ricorda, unde tan-
103 quādum de credulitate nullam inducet proba-
tionem, iuxta notata per glossam Lofustum in
verbo præstato, *de testib. cum concord. per Farinac.*
de testib. q. 68. num. 2. non enim de veritate
104 tacitū deponebat per sensum corporeum, ot

requireretur, quod scilicet liber ostecolus sibi
fuerit propria manu Fabritij conscriptus, ex
quo illum scribere viderat, vel quia manum
eius, & characterem satis notum haberet, ad
notata in l. folium 4. C. de testib. & post Bartel.
tefert laſon in Rubr. ff. de l. iur. iur. num. 2. ad finem
versic. secundo contra illam limitatissimam, potuit
105 autem esse prætenus liber non compaginatus,
ne debita habens requisita, quo vulgo
nuncupari solet *figura* *figlio*, ut per Gratian.
in dres. Marchionis 37. num. 3. & per Nicol.
Genua in tract. de scripta privata lib. 5. q. 9. super
notabilit. in materia libror. rationis, num. 15.

Hac autem prætenia revelatio, oequa recep-
ta fuerat in Curia Archiepiscopali, unde sim-
plex chartula reddebaratur, cui non erat cre-
deendum, cum testibus, & non testimoniis sit
adhibenda fides, ut in l. folium 3. q. idem Divine,
107 ff. de testib. neque vis constituta erat in
prætenia figillo, illud eom tanquam priva-
108 tum, idem operatur, quod privata scriptura,
quidquid aliud in sigillo authentico, sive pu-
blico alicuius Magistratus in pertinebitos ad
officium dici possit, ut post Bart. & alios in l. si
procuratorem ff. de procurat. tradiderunt (teli-
quis confusis omnibus) Iesu in reperit. I. adpon-
endi ff. de l. iur. iur. num. 9. Nicol. Genua in pro-
ximi relat. tract. de scriptura privata lib. 1. q. 4.
num. 245. & seq. Menach. de arbitrar. Indic. lib.
2. cent. 2. causa t. 3. n. 9.

Tunc etiam nulla erat ei fides adhibenda,
tanquam producta post conclusum in causa,
& non comprehensa in revelatione producen-
di scripturas, que fieri solet apud nosio actu
109 conclusione; intelligitur enim referatio de
scripturis publicis, vel privatis, quæ de per se
faciunt aliquam fidem, ut ootat Affili. & ad-
dentes ad eum indecif. 177. n. 2.

Quod esti prætenia reperiatur in Cotia.
Archiepiscopali per legitimam personam pro
110 Marchionis prætenia revelatio, adhuc nullam
poterat fidem facere absque eius reperiitione in
S. C. facta cum iuramento, in quo substantia
111 conflictis, depositionis testium, & parte citata,
or requirebatur, et l. l. iuris iurando 9. & l. si quan.
de 18. C. de testib. quod in punto docuit Revit.
112 in cons. 13. num. 19. lib. 2. ubi num. 20. testes su-
per monitorij revelationes, nedum esse cum in-
ramento parte citata, reperiendos affirmat, sed
113 per extensem deponere debet, non relativè
ad revelationem, idque pluribus in causis fuisse
in S. C. iudicatum testatur in Comment. super
pragm. 9. de ordine indic. num. 23. & confirmat
ex pluribus Andreolin controver. forensi 170. p. 4.

Et quatenus suisset haec depositione cum iuramen-
to recepta, oequa aliquam inducet proba-
tionem ex vulgari dicto, quod vox unius, vox
nullius, & unius testis responso nullarennus est
114 audienda, quamvis præclare Curia honore
præfulget; sunt verba texta d. l. l. iuris iurandi,
C. de testib. cum alijs plenè relatis per Farinac.
ib

in relato tract. de restib. q. 63. cap. 1.

Denique non omittiebamus, quod agebatur de probando praetento delicto, atque dolo per conventos commissio, in subtractione praetentis terram hereditarum; agebatur de maximo conventorum præjudicio, de cogendo sollicito eos, etiam ultra vites hereditarum ad onerum hereditariorum solutioinem, ascendens ad 115 duocatos decem mille in circa, quæ causa magna civilis æqualiter patitur criminali, ut in *propter librum 24. cum ibi notatis, ff. de excessu. Tat. canis enim boorum,* & causa viri æqualiter patitur, ut in *cap. 1. de restitu. spoliator. in 6. unde, nemadmodum in causa criminali probatio-* 120 *nus requiritur lucemeriana clatiore, neque sufficiunt conjecturae, per tract. i. f. 1. de probat. ita in causa civili ardus, in qua neque duo semiplenae probations coniungantur ad constituendum plenam probacionem, ut post Alex. Rimap. aliosqne firmavit Atestach. in tract. de præsumpt. lib. 1. q. 4. num. 11. tanto minus ad condemnationem sufficere poterant, tam leves conjecturae ex adverso ponderatæ; præterim, non constito de aliquid, nequidem mioim quantitatis exactione vigore praetensi libri.*

Sacrum Consilium de anno 1617. decrevit, quod conventi exhibeant librum ratiorum de 125 fundi ad hocem providendi, referente Dem. Censitario Franciso Antonio Muscypinali, cum tamem mioime fuisset legitimè probatum ad eorum manus illum pervenisse, unde fuit ab hoc decreto reclamatum, & facto reibo in Aula Domini Consilarij loanoisi Francisci Sanfelicij (viri quidem probatissimi, cuius nobilitas, ar- 130 que virtutei et summorum Regentis Collateralis Consilij gradum eum promoveront) tres Domini votantes difformi inter eos vota protulerunt; propriea fuit provisum à Spectabilis Præfidi S. Conf. quod causa decidatur iunctis Aulis, & pendet provisio facienda; in Banca Actuarii Figlioli.

135 Aliud sentit hæres ex inventario beneficii, quod potest creditoribus hereditarijs, ant legatarijs primo vcoientibus, etiam post 140 riorum solvere, neque ex hoc aliquam ab alijs creditoribus molestiam habere potest; iuxta dispositionem f. 5. est præsumpt. Cadaue 145 dolos. nisi sciens vires hereditatis pro omnibus non sufficere, solvat, & quasi dolo defraude posse: tunc eoim non liberatur proper malam fidem solutionis, ex l. dolo 41. ff. ad leg. falsid. ut ex glossa, quam communiter DD. sequuntur in d. g. & f. præsumpt. verbosatis faciunt, post Bar- 150 val. Paul. de Castro, & alios tradiderunt Minad. in decis. 9. Roland. *Valle in tract. divers. de inven- tione. q. 153. num. 2.* Michael Crafts in sed. wall. q. 266. num. 4. *Theban. in lib. 2. quæst. for- 155 et res. q. 16. num. 17.* maximè si absque cauzione solverit, & creditor satisfactus non solvedo sit, quo casu hæres roetur, ut post Careo. & Roland. affirmat *Cella in tract. de remed. subside-*

ar. remed. 39. num. 12. alijque apud Gratianum, lib. 3. decipi. forsan. cap. 532. num. 6. & seqq. ac 160 demum Salgad. in labyrintho credit. p. 3. cap. 8. num. 17. quamvis contrarium post alios verida esse dicat Andreol. in controversia forensi 362. lib. 5.

Cum vero hæres primo venienti testè solvit, creditoribus alij, condicilio indebiti pro te- 165 peritione solanti, competit contralegatarios, ex ead. l. f. 5. s. in vero creditores, C. de Jure deb. & contra posteriores creditores condicilio ex eadem l. f. 5. s. in vero heredes, ut illo utroque causa declarat Roland. à Valle in tract. divers. de in- 170 vent. q. 162. & 163. ubi in seqq. quodlibet lib. 165. 174 166. & t. 67. agit de actione uni ex pluribus creditoribus, vel colligatarijs cōperente, cōtra alios ab herede satisfactos, de quo eriam in eadem tract. Monticell. q. 134. num. 89. & 177. cum seqg. Phanac. q. 142. n. 145.

Indemnitas etiam hæres servat ex inventarij beneficio, ut possit hereditatis bona io solu- 180 tum dare creditoribus hereditarijs, ex eodem 5. est præsumpt. oon obstante renunciatio- 185 ne facta per defunctionem beneficio ambi. hoc si- 190 7. s. C. de solutionib. cum hereditas oon est opu- lenta, sed nimis alioenio gravata, ex traditio per Confidat. Pafchali. in tract. de virib. paria pet. p. 1. cap. 9. num. 80. & per Confid. Gize. carell. in decis. 7. num. 17. & 55. qui mordicus hanc senti- 195 tantem defudit, ac tuentur paritatem Confidat. Huderna. Confidat. Petra, alijque plures, quos novitè sectatus est D. Scoppa in obseruant. ad decis. Gratian. obseruat. 141. an. 41. licet fecit efe- 200 set, si amplius patrimonium in hereditate remaobiles, iuxta adnotata per Praefid. de Fran- 205 cbis in decis. 83. ut eius opinionem cociliant Reg. Sanfelici. in decis. 11. num. 3. lib. 1. & Cris. 210 Prat. lib. 1. decipi. forens. cap. 14. præterim, quia hoc beneficio mitigationis gratia con- 215 cillum, in generali renunciatione, omni legum auxilio non comprehenditur ut post l. num. 17. tales refert Novar. in tract. de dat. in solat. io terminis eiusdem nat. hec nif. p. 1. q. 14. & cum illi huius 220 expetit renunciarum, restringitur renuncia- 225 tio, neque servanda sit ex infolito, & inopinato casu eventiente, cuius causa solutio io pen- 230 unis, impossibilis reddetur, ex eodem de. Roland. in decis. 8. in fine, Pafchali in relato cap. 9. num. 84. & seq. & Novar. in d. p. 1. q. 13. ac Conf. Hodierna in add. ad Sur. decis. 30. & 31. s. tunc alij adductus per Reg. Capizziuim Lauras decis. 235 191. num. 19. & 20. lib. 2.

R E R V M S V M M A.

- 1 Hæres adenude, quæsi contrahit cum heredita- 230 rius creditoribus.
- Quibus etiam de proprie, & ultra vires her- 235 editariorum solvere cogitur, n. 2.
- Nisi solemniter conficiat inventarium, n. 3.
- 4 Hereditatis alienies contra defunctionem, confundan- 240 tur,

- tum ex additione fine beneficio inventarij.*
Pro parte pro qua heres est, non pro reliquo,
num. 5.
- 6** *Heredis bona validè obligantur à defuncto, si*
heres sit sine inventarij beneficio.
Dummodo illius bona expedita, non autem tacita;
sunt generaliter obligaverit, n. 7.
Nempe si ipse ipsius obligaverit, tuncque heredes,
& successores, & bona omnia, n. 8.
Quod non importat obligationem bonorum hereditatis, ut ibi.
- 9** *Heres legitima privatur ab non consellum inventarij seu cum aliquis.*
Vel ex ea tenetur legata, & fideicommissaria particula ria suppleri, cum bona hereditaria non sufficiant, n. 10.
Sed contra, quid tam non amittat, sed imò deducat contra legatariorum, & fideicommissarios particulares, communis est DD. sententia,
n. 11.
Quia verius, n. 12.
Et pro ea fuit in Senatu Pedemontano, & in S. C. Neapolit. indicatum, n. 13.
- 14** *Legitima de fugitiis rebus hereditariis debetur ipso Iure.*
Nisi ad communiam evitandam Indice vide-
reutur et in una re assignare, n. 15.
- 16** *Legitima non minitur per debitum confessionem.*
Prout neque per legata etiam pia, vel in remu-
nerationem servitorum falla, n. 17.
- 18** *Legitima purè debetur conditione, aut ouere à pa-*
tre impositis ipso Iure reieicitur.
- 19** *Fideicommissarius in legitima imponi non pos-*
tebit.
Et impostum ipso iure reieicitur, n. 20.
Quamvis filius hereditatem patris adiverit, &
in eius bonis se immiscerit, n. 21.
At licet paternum approbaverit testamentum,
non autem specifici quidam legitimam, num.
22.
Nec in omnibus, & per omnia, aut similibus ver-
bis, vel eis in instrumento, n. 23.
- 24** *Legitima non confertur ex generali renunciatio-*
ne remissa, nisi specialiter fuerit illi renun-
ciam.
- 25** *Fideicommissarius in legitima imponit, non*
operatur compensationem, aut restituitionem,
fructuum ex bonis ultra legitimam perceper-
rum.
- 26** *Legitima Iur, reiecto ouere fideicommissari capien-*
da, transmittitur in heredes filij, qui vivent
tertius, neque contradixit.
Tamen si contrarium alij voluntatis, personale
testamentum est, neque transmissible, n. 27.
- 28** *Heres etiam ex ajo, vel ex parte inventarij*
fare tenetur.
Nisi fuerit a collare de consellum, n. 28.
- 29** *Heredos omnes facere debent inventarij.*
Vel unus nomine omnium, illis tamen confor-
mientibus, vel mandantibus, n. 30.
- 31** *Heres non faciat inventarij, collare de non*
prodest contra creditoris, & legatariorum.
Sed contra, n. 34. C. 63.
- 32** *Inventarij confessio est personalissima.*
Contra, n. 62.
- 33** *Inventarij est res dividua, ut possit heres pro*
parte adire cum beneficio inventarij, aliis
vero non.
- 35** *Inventarij ab uno consellum, alijs prodest, qui*
illud facere emiserunt.
- 36** *Inventarij ab uxore factum de bonis viri, re-*
levat illius heredes à confessione inventarij.
Ei à viro de bonis uxoris consellum, relevat il-
lius filios, & heredes, n. 37.
- 38** *Inventarij ab altero consellum, qui confessare*
non tenet, invat heredem.
Saltem ad probandum non esse alia bona in ha-
reditate, quam in eis descripta, n. 39.
- 40** *Inventarij fuit à luce inventum, ne res ha-*
reditaria oculentur.
Vnde non requiritur, ubi esset oculandi pro-
sumptus, n. 41.
- 42** *Heres à panis omisso inventarij excusat, si sit*
facta descriptio bonorum, licet absque solem-
nibus.
Maxime si descriptio facta fuit ordine Indicis,
n. 43.
- Estereditores confitentur non adesse alia bona,*
praeferunt descripta in inventarij, n. 44.
- 45** *Heres ad panem inventarij non conselli non*
tenetur, cibante fronde.
Dolens enim tantum est, qui privat heredem in-
ventarij beneficio, n. 46.
Vnde dolens, & frans debent à creditore heredi-
tario plene probari, n. 47.
Ei inventarij nullitas allegari non potest, ceſſan-
te dolens, 48.
- 49** *Heres derelicti, vel eius, qui cessit bonis, non tene-*
tur ultra vires hereditarias, cuius non conficerit
inventarij.
Nec heres illius, qui omnia bona donavit, ali-
qua ad testandum quantitate reservata, n. 50.
- 51** *Heres non tenetur facere inventarij, in quo*
maior est impensa, quam utilitas bonorum.
- 52** *Inventarij confessio potest heredi à testatore*
remitti in legatariorum praedictorum.
Non autem in praedictum ere dictorum, n. 53.
- 54** *Heres sine beneficio inventarij legatariorum de pro-*
prio non tenetur, cum testator legata de bonis
fuit solvi mandavit.
- 55** *Heres sine inventario, potest non compelli ultra*
vires hereditarias à Supremis Magistratibus,
& Indicibus.
Qui Regiam potestatem habent, & sola facti ve-
ritate inspecta indicant, ut Sacrum Consilium
ibidem.
- 56** *Heres ubi non conficit inventarij, lex praeſu-*
mit cum res hereditarias subtraxisse, & occul-
tavisse.
At fugit hereditatem ipsa completem, n. 57.

- Sic verè constet de contrario, legi præsumptio cef-
sat, n. 98.*
- Nec tenetur heres ultra vires hereditarias, ut
ibi.*
- 59 *Advocatus tuta conscientia non potest eredito-
rem defendere, qui vult heredem debitariis ul-
tra vires hereditarias tenet, ob non confessum
inventarium.*
- Quando constat cum hereditaria bona subtra-
xit, n. 60.*
- 61 *Lex Civilis super aliqua præsumptione fundata,
non attenditur in foro conscientia, cum veritas
præsumptioni repugnat.*
- 65 *Heres sine inventario non tenetur ultra vires
hereditarias, si constet non remanisse bona suf-
ficiencia in hereditate.*
- 66 *Inventarium, in quo plures, quarum inter se, di-
tan fuerint, prodicentiam, quod non citatas.
Cum è eo constet de bonis in hereditate remau-
sti, n. 67.*
- Neque tunc lex inventarij dicitur omnino con-
tempta, n. 68.*
- Sed contra, n. 70.*
- 69 *Pana magna non est prolevi culpa infligenda.*
- 71 *Inventarium, non citata non praemittas.*
- 72 *Ecclesia heres, inventarium non conficiens, ultra
vires hereditarias, non tenetur.*
- In intellige prolegatis, non autem respellit credi-
torum hereditatis, quibus insolidum tenetur,
ut n. 75.*
- Nisi resumptionem in integrum obtineat ad illud
conficiendum, n. 76.*
- 73 *Ecclesia non potest insolidum contra heredem
agere, non conficiendum inventarium.*
- Declaratur, ut procedas in Ecclesia legatarij,
non autem creditoribus ex causa nostra, ut n.
74. & 96.*
- 77 *Heres adendo tamquam contrahens cum lega-
tarij, quamcum creditoribus hereditatis.*
- Et intrisque non tenetur ultra vires hereditarias
in foro poli, n. 78.*
- 79 *Heres inventarium non conficiens creditoribus
hereditariis ultra vires tenetur hereditarias
etiam in foro poli.*
- 80 *Inventarij lex de aquitate Canonica servatur.
Et à Canonico Iure fuit approbata, quod loquitur
de inventario, n. 81.*
- Heres inventarium non conficiens, falcidiam
amittit.*
- De Iure tam Canonice, quam Civili, ut n. 83.*
- Et ultra vires hereditarias, non in panam, sed
ex beneficii defensione tenetur, n. 84.*
- 85 *Ius Civilis in foro Ecclesiastico servatur, ubi nou-
ad est Canonici Iuris diversitas.*
- Ampliarur, quamvis panam sit, n. 86.*
- Præferunt si possit habere ad commodum, &
incommodum, n. 88.*
- Secundò ut procedas etiam contra Clericos, &
Ecclesias, n. 87.*
- 89 *Heres ante inventarij beneficium creditoribus
hereditariis insolidum tenetur.*
- Non tantum in panam, vel ex fraudis præsum-
ptione, n. 90.*
- Sed ex tacito quasi contractu per additionem re-
sultante, n. 91.*
- Legatarij verò in vita hereditatis vires sonoba-
tur, secundum quas, quasi contrahere conser-
batur, n. 91.*
- Ne vivissimo autem Iure legatarij insolidum tenen-
tur, n. 93.*
- Idque in panam, & ex præsumpta bonorum
subtractione, n. 94.*
- Quae constat in foro anima, & in Ecclesia, eis que
Ministris, n. 95.*
- 97 *Ecclesia panam non accipit, qua tendat ad lu-
cram, sed suam recuperat.*
- 98 *Decisio Sacri Regij Consilij Neapolitanis refer-
atur, & n. 159.*
- 99 *Heres inventario non conficit, proprie legatis in
solidum tenetur, de ne vivissimo Iure Pontificis.
Vel omnia in inventarij confictione creditorum,
& legatariorum citatione, n. 100.*
- Nec enim citationis defensione, ex loci consuetu-
dine excusat, n. 101.*
- 102 *Inventarium absque solemnitatibus à Iure re-
quisitis confitum est illud nullum.*
- Nec imperita, vel simplicitas excusat, n. 105.*
- Sed nemini parciatur, nec militi, rustico, minori,
mulieri, qui debent consolare peritiores, n. 106.*
- 103 *Cadens à syllaba, cadit à toto.*
- 104 *Solemnitas in inventarij confictione introdu-
citur, fuit pro forma, & ad rigorem Iuris cen-
servandum.*
- 107 *Mulieres non resiliuntur adversus omnissimam
inventarij confictionem, vel solemnitates ima-
go non observatas.*
- Dicitur virginalis pudoris causam, vel alterius
legitimi impedimenti, peritores consolare, non
poterint, n. 108.*
- 109 *Inventarium infra tres mensas cōscii debet pro
bonis in Regno existentibus.*
- Pro alijs vero extra Regnum, & in longinquis
partibus positis, infra annum, n. 110.*
- 111 *Testatoris assertio de bonis in eius hereditate
reliquit plenè probat contra heredem.*
- 112 *Heredi non licet allegare insuperitudinem defun-
ti, sicut est propriam.*
- Nisi ex capite erroris, quem probare debet,
n. 113.*
- Sed hoc intelligitur in heredem beneficio in-
ventarij, n. 114.*
- 113 *Heres, bona omnia in hereditate reperta de-
scribere tenetur in inventario.*
- Etiam deposita, commodata, vel aliena, ut ibi.*
- 116 *Heres debetrerum extimationem in inventa-
rio describere.*
- Per malignandi via auferatur, & ne aliquid ex
hereditate suripi valeat, n. 117.*
- Quod tamen in Catalonia, & ferè ubique de
confessione non servatur, n. 119.*
- Nisi alterius designari non posset, n. 120.*
- Ut quia esset lapidum pretiosum, vel quid simile,*

- cuius valorum facile est occulare, n. 111.
- Alioquin sufficiunt distinctorum, & clarè bona describere, cum earum qualitatibus, au scilicet uera sunt, aut vetera, & unius, vel alterius qualitatis, n. 122.*
- Eccius pondrit, numeri, & mensura, cum in hie considunt, n. 123.*
- Quia omnia describenda sunt, non obstante constrictione, vel statu in contrarium, n. 124.*
- Tanquam frandis occasionem inducentibus, ut ibi.*
- Sed de his omib[us] remissivis, n. 125.*
- 118 *Text. in l[ib]i quis intra 7. C. de bonis proscipitorum, in scilicet legibus ad omnes inventariorum conficientes, extrahit vi extenditur.*
- 116 *Annum in Graecia præpositioν Aο, denominatur quacircum significat.*
- Nam in circulo voluit per dies tercentum sexaginta quinque, n. 127.*
- 128 *Annum varie apud gentes constitutus.*
- Et alièr alii, quam hodie computatur, n. 129.*
- Apud nos hodie à Nativitate, vel ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi sumit iniustum, n. m. 130.*
- Sed in Regno Neapolis, cum diversimodo etiam à prima die Iannarij, vel Septembri alii computaretur, ut n. 131.*
- Constitutio[n]e finit, ut deinceps à prima die Iannarij inchoaretur, n. 132.*
- 133 *Inditio ab indicente, seu imbendo dicta.*
- Est quidam annorum numerus ex tribus lafris annis quindecim continentibus compotus, num. 134.*
- 135 *Tributi solutio[n], Imperio Romane facienda à Cesare Augusto inditæ triennio ante Domini adventum.*
- In tria tempora trium lustrorum divisa, num. 136.*
- Primo ferrum pro armis. Secundo argentum pro militibus. Tertiò aurum pro arario tributarij, n. 137.*
- 138 *Inditio[n]e nomen pro temporis significacione remansit.*
- 139 *Inditio à Kalendis septembri incipit in Regne Neapolis, ubi landatur Regius Confiliarius D. Carolus Petra.*
- 140 *Inditio nis omnis, non vias instrumentum.*
- 141 *Inditio tercia currebat in tempore Dominae Nativitatis.*
- 142 *Ecclesia Religio in questiis praedicare non petit, secundu[m] querendis.*
- 143 *Inventariorum hereditatis maiores solemnizantes, quam illud iurius requirit.*
- Differunt enim nomen ab alio in forma, causa, & finali effectu, n. 144.*
- Nec clavis creditorum, & interese habentium in inventario iurius est facienda, sicut in illo hereditatis, n. 145.*
- 146 *Habere fiduciis commissis gravatus rellincere hereditatem Inventarii legi non subest.*
- Quoad hereditatis restituendum, & Quarta*
- Tribonianica deductorum, ut n. 147.
- Sed illis subiectur, quæ ad creditoris, & legati-rios, n. 148.*
- Nam in solidum; & ultra vires hereditatarum, utrisque tenetur, si illegitimum non confessus inventarium, n. 149.*
- 150 *Frustris ab herede percepti augent hereditatem.*
- Et pro eis potest ab hereditariis creditoribus convenire, n. 151.*
- Licit alijs contrarium affirmaverint, n. 154.*
- Ai[us] pro interesse ipsorum, n. 151.*
- Quidquid sit responsum legatariorum, n. 152.*
- Et quidcum alijs distinguant inter fru[m]bus, au-tem quoniam urgenter creditoris, vel perfida perceperis, num. 155.*
- Pro prestatis, non pro illis, heres creditoribus tenetur, n. 156.*
- Qua diffinitio reficitur, n. 157.*
- 158 *D. Iohannes Baptista Iovinus Regius Confiliarius commendatur.*

C A P V T XXVII.

De Herede sine inventarij beneficio ad hereditationum onerum solutionem, etiam de proprio, & ultra vires hereditatarum cogendo, ad

text. in l[ib]i se bonis 20.
& l[ib]i. 5. & si praefata m. de l[ib]re delib[us] oos alias deduximus io prece[di] cap. 2. 6. ubi de alio additionis effectu memini-
nus, quod ex ea fine iocantari beneficio, confusa remanent actio[n]es heredi competen-
tes coatra defuolum, eiusque bona ex ead. s. et
si prefatam; cuius tamen dispunctionem iocelli-
genam esse, ut pro ea sanctum parte, pro qua
heres est, fiat actionum confusio, non autem
pro reliquo, cuius petitio libi coatra cohæ-
dem non denergatur, post Paul. Castren. in conf.
120. lib. 2. & alios declarat Phane. in tradi-
vers. de inventari. q. 244. n. 2.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- Ereditatis additione, quasi coactum induci, cum hereditariis creditoribus, quo illi heres, etiam de proprio, quo iocantes debita solvere engatus, & ultra quam hereditatis vires suppetant, ois ab hoc onere per solemo[n]s iocantari beneficium televetur, ex l[ib]i se bonis 10. & l[ib]i. 5. eti[us] praefata m. de l[ib]re delib[us] oos alias deduximus io prece[di] cap. 2. 6. ubi de alio additionis effectu memini-
nus, quod ex ea fine iocantari beneficio, confusa remanent actio[n]es heredi competen-
tes coatra defuolum, eiusque bona ex ead. s. et
si prefatam; cuius tamen dispunctionem iocelli-
genam esse, ut pro ea sanctum parte, pro qua
heres est, fiat actionum confusio, non autem
pro reliquo, cuius petitio libi coatra cohæ-
dem non denergatur, post Paul. Castren. in conf.
120. lib. 2. & alios declarat Phane. in tradi-
vers. de inventari. q. 244. n. 2.
- Alter est additionis effectus absq[ue] iocantario, quod hereditis bona validè censeantur
à defuncto obligata, si tamen illa obligaverit expressi, non autem taciti, sive generaliter se
ipsum

- 8 ipsum obligando, eiusque hereditates, de successo-
res, ac bona omnia, quod non importat obli-
gationem bonorum hereditatis, ut post *Affl. in
decis. 200. & seqq. Praef. de Franch. in tract. super prag-
mat. de affil. glossa 5. num. 72. & seqq. Reg. Cappe.
Lem. decisi. 14. n. 6. & seqq. lib. 1.*
- 9 Præterea, legi immata iure naturæ debita, filium
patris heredem privari, ob non confectum in-
ventarium, aut latè ex esteneri, legitam sup-
plicere, & fideicommissa particularia, cum pro-
eis hereditaria bona non sufficiunt, quam plu-
res voluerint à Phaneus relati in præcitatæ
q. 244. num. 12. cum seq. quos idem Cappe. Latr.
Legit. in confut. 121. num. 39. & seqq. lib. 2. sed
2 quòd legi immata filius non amittat, ex quo quòd
paternam hereditatem adverit sine inventa-
tio benificio quoque cum ex legatis, & contra
legatarios, vel fideicommissari particulares
deducere valens, ex glossa communiter recepta,
in arch. hoc amplius, C. de fideicom. & in arch. sed
cum testator. Cadlag. scicid. post Alex. lafon &
alios probaverunt Pasquini, & Crassis in tract.
de success. ille in lib. 8. num. 15. hic in q. legitimæ
q. 45. & in q. inventarium q. 24. Spino in Speculo
testamentor. ultima num. 7. Porcelli. Roland.
Valle. & Monticelli in relat. tract. de inventar. di-
vers. q. 6. & 193. atque in q. 234. num. 191. &
22 q. 236. num. 137. quam vetiorem esse senten-
tiæ pœnitentiam Anna in conf. 5. num. 7. & seqq.
lib. 1. Cancer. in lib. 1. variar. resol. cap. 3. num. 67.
& lib. 1. cap. 2. num. 104. pro ut denuo latè Mer-
lin. in tract. de legitima lib. 3. tit. 2. q. 24. à num. 7.
Conf. Hodierne in addit. ad Sard. in decis. 316. n.
- 13 7. & pro ea iudicatum testatur in Sena Pe-
demontano Ozafeb. decis. 148. in fine, & in S.C.
Nesp. Thor. in compend. decis. Regni p. 2. in verbo
legitima ex detractione.
- 24 Et quidem legitima de fugulis hereditati-
bus, ipso iure debita, l. omnimo do 30. & l.
15 secundum 37. C. de insuff. testam. nisi ad commu-
nionem evitandam iudicis videtur eam in una
re assignare, luxatà tradita per Menoech. in tract.
de arbitr. Indic. easq. 163. num. 21. & seqq. Ga-
briel. in lib. 6. commun. conclusio nis de legitima
16 conclus. 3. & 4. nec per debiti confessionem, aut
17 legitam, etiam pia, vel in remuneracionem servi-
tiorum, facta minuitur, ut post Alex. in conf.
45. num. 11. lib. 1. & alij in locis affirmat Conf. Pashal. in tract. de virib. patria potest. p. 2. cap. 4.
num. 3. in fine, ac purè debetur, conditione.,
28 aut onere per patrem impositis ipso lute reie-
git. l. quoniam in prioribus, C. de insuff. testam.
19 Vnde fideicommissi onus in legitimi imponi
20 non posse, & impositum ipso iure repelliri, com-
muni est DD. sententia, de qua testantur Clar.
in lib. 3. recept. sentent. 5. fideicommissum. q. 72. num. 1.
Gomes. in lib. 1. variar. resol. cap. 1. num. 25. ubi
21 ampliat, quando filius gravatus simplicitate,
adivit hereditatem, & in paternis bonis se im-
22 miscuit, nec sibi preiudicium afferre, quod
paternum testamentum approbaverit, nisi spe-
cificè in eo capitulo, sive quodad legitimam il-
23 lud acceptaverit, vel in omnibus, & per omnia,
sive cum equipollentibus verbis, vel cum inca-
mento vim habentibus specialis expreßionis,
ut latè tradunt Peregrin. in tract. de fidicom.
artie. 3. 6. num. 84. & seqq. Enfer. in tract. de sub-
stitione. q. 296. num. 91. Hodierne ad Sard. decis.
132. num. 9. & seqq. non enim censetur ius legi-
24 timæ remissum ex qualibet generali renunciati-
one, nisi specialiter fuisse illi renunciatum,
ut ex Ligando 35. 6. & generaliter, C. de insuff.
testam. docet post alijs Boer. in decis. t. 4. num. 6.
25 neque tunc filius ad fructuum ex bonis ultra
legitimam perceptorum compensationem, ade
retitutioñem tenetur, ex magis commoni DD.
sententia, secundum quam fuisse in S. C. indi-
catum testatur Praef. de Franch. in decis. 522.
quem sequitur Reg. Rovis. in conf. 95. num. 9. lib.
1. & in conf. 61. lib. 2. ubi idem alias in S. C. iudi-
26 catum fuisse refert; imo etiam si filius in legi-
tima gravatus perpetuò taceat, & non contra-
dicat, in eius heredes transmitti ius removen-
di onus de legitima, quod indubitatim est.,
ac de plano procedere secundum omnes ex
Paris. in conf. 30. num. 8. lib. 3. ait Clar. in loco
relato, & veritas esse firmat post alijs Merlin.
in relat. tit. 2. q. 17. num. 8. & seqq. & ita iudica-
tum in S. C. testis est Reg. Merlin. in lib. 2. controv.
forens. cap. 49. num. 16. vers. Terti. & num. 21.
27 in fine, quidquid hoc esse filii personale pelle-
gium, ut si ipse vivens tacuerit, & paternam
voluntatem impugnare non ceteraverit, non
transire hoc ius in successores, opinati fuerint
Gratian. in lib. 5. discept. forens. cap. 983. à num. 11.
Conf. Paschal. in loco supervis. allegato num. 7. in
fin. Conf. St. Steban. in lib. 1. resol. forens. cap. 29.
in additionib. novissimis num. 9. & alij quos ad-
ducit Modernas Additiones. ad Peregrin. in
relat. cap. 36. obser. 13. vers. Alignando, & z.
fol. 61.
- 28 Hac autem inventarij solemnitas, quam
requiri diximus ab indeomitato ab heredi-
tatis oneribus consequendam, heredi etiam
ex alio, sive ex parte instiuto, imponitur int.
fin. C. de Inv. delib. ex cuius verbis ibi Salycet.
29 Cyn. Alex. laf. & alij ab omnibus hereditatis in-
ventarij esse confidendum affirmaverunt,
30 vel per unum numine omnium, illis tamen con-
sentientibus, vel mandantibus, idemque post
alios voluerint Thomas. in tract. de invent. tit. 7.
num. 3. & tit. 14. num. 1. & ex recentioribus Conf.
Hodierne ad Sard. decis. 216. num. 4. obi ex hoc
31 infert, quod si aliquis heredum inventarij
confererit, non potest ex eo alium coadiuvare
adversus creditores, & legatarios, ut etiam post
multos tradere ait Eſcober. in tract. de ratiocin.
32 cap. 9. num. 1. & ex eo, quia inventarij consilio
est personalissima, & res dividua, ut possit unus
33 ex parte sua adire cum beneficio inventarij,
alius vero non, ex Phaneus. in præc. tract. de la-

veniar. divers. q. 239. num. 31. & 58.

Sed contrarium sententiam, quod inventarium ab uno ex hereditibus pluribus confectum, 34 alij etiam cohereditibus pro sit, qui concilere omiserunt, in specie voluit Bertrand. ab Argentore in comment. ad consuetud. Ducatus Britanicus n. iii. de successione & parage, artic. 5. §. heres num. 1. in glas. le Commissarie, Consil. Prat. i. lib. pratis obseruat. cap. 8. & in addit. ad tract. Consil. Pachod. de patria potest. p. 1. cap. 1. num. 74. & 35 quod inventarium ab uno legitimè confectum alijs etiam pro sit, qui illud concilere omiserunt, tenet ibi Pachod. qui ex communis DD. sententia hoc Eboracum referre affirmit in loco relato num. 120. cum fogg. atque Fontanell. in tract. de 36 pali. nups. claus. 4. gl. 5. num. 44. ubi inventarium factum ab uxore de bonis mariti, relevare dicit heredem viti ab eius confessione, & ira suis. in Senatu Cathalonie iudicatum restatur secundum Hyora sententiam in tract. de pention. 37 p. 1. cap. 2. num. 22. quo loco idem esse dicit in inventario factò à marito de bonis uxoris, quavis eius filio non faciens alium inventarium, sequitur Gutiérrez. in tract. de tuncib. p. 2. cap. 1. num. 51. Cancer. in lib. 3. varior. cap. 2. num. 119. ubi ita dictio suo Seato servari, & num. 31. & 38 seq. ampliar, ut inventarium etiam ab altero cofectum, qui illud concilere non tenebatut 39 iuvet heredem, saltem ad effectum probandi, non esse in hereditate alia bozo, quam in inventario descripta, sequitur in omnibus Consil. Stabian. in cent. 2. resol. forens. cap. 1. 68. num. 30. cum dub. fogg.

40 Et ratio est, quia inventarium sicut à luce ad inventum, ne res hereditariz occultentur, 41 & ubi ista occultaodi presumptio cessat, non est necesse fieri inventarium, ut ex Deciano in cons. 83. num. 51. vel. 5. firmat Consil. Stabian. in loco relato num. 18. & ante eum ex alijs encomprobaverunt Fontan. ubi supra num. 47. Cancer. 42 in d. cap. 2. num. 109 inferens num. 110. quod si sit facta descripsio bonorum, licet absque solemnitatibus, à penitus omisili inventarij heres excusatetur, quod cantharit Reg. Cappe. Latr. in decif. 129. num. 18. lib. 1. ubi tamen loquitur in 41 descripsione facta ordine Iudicis, & stante, confessione creditorum non adesse alia bona, 44 prater ibi descripsia, ut ibidem num. 34. cum seq. & ita etiam loquitur in seq. decif. 1. 17. & 53. & seq. ubi descripsionem sufficiere dicit stante, etiam creditoris confessione, & quod nulla potest esse fraus, quia cessante non teocur heres ad poenam ex non confessioin inventarij; do- 46 lus enim est, qui tantum privat heredem inventarij beneficio, ex Consil. Hodierina in centro. forensi 5. num. 35. & 38. & 46. Stab. in lib. 1. re- 47 sol. foren. cap. 95. num. 4. ubi quod dolus, & fraud plene à creditore pambi debent, & num. 8. & 9. 48 quod nullitas allegari non possit cessante do- lo, & num. 18. cum seq. atque in cap. 1. 68. & num. 49 11. lib. 2. quod heres de cœli, vel illius, qui ces-

sit booz, non teocur ultra vires hereditarias, ex quo non conficerit inventarium; hec nec teneri illius heredem, qui omnium bonorum, & suorum doasitioem fecit, aliquis ad taftandum quoniam titute reservata ex Fontanell. de alijs scribit Cappe. Latr. decif. 44. num. 4. lib. 1. nec 51 omittentem facere inventarium, in quo maior fuisset impensa, quam utilitas inde pervenientia ob exiguitatem bonorum, obseruare Cancer. in premio cap. 2. num. 51. & Consil. Gimarell. 52 in decif. 56. nam & posse inventarij confidenciam à testatore remitti respectu legatariorum, 53 si non sic, praecipuum creditorum, recepta est DD. sententia, de qua latè post alias Roland. à Vale in tract. diverso invent. q. 2. 10. & seq. Graff. in d. 9. inventarij q. 2. num. 1. Consil. Hodierina ad 54 Sardi decif. 10. num. 3. nec heredem absque inventarij beneficio legatariorum de proprio teneri, cum testator legata solvi mandavit de bonis suis, ex Phoen. & alijs, committit esse receptum testatur Reg. Cappe. Latr. d. decif. 44. nn. 3. licet dissidenti Consil. in cit. cap. 2. num. 74. & posse ludice, Magistratusque Supremos, Regiam potestatem habentes, & qui iudicant, sola futili veritate inspecta, ut est S.C. Neap. ha- 55 redes sine inventario non compellere ultra vires hereditarias, post alias scribunt Didacut de Mari in addit. ad Gis. carelli decif. 76. num. 2. Thori in compend. decif. Requi p. 1. in verbo inventarij confitam ab herede extra medium. Nec obstant que io coartatorum oppo- 56 sunt, quid non fit inventarium res individua, ut ab uno pro eius parte, fieri non possint quan- vis enim in eo individualiter celatae conceda- mus, non tamen cessat veritatis presumptio ex inventarij per unum confecto, resultans de bonis in hereditate remansi, quia sola sufficit, ut heres de proprio non teneatur; cum enim heres, non confessio inventarij, ultra vires her- 57 ditarias cogi possit, quia lex presumit ipsu- tes hereditarias subtrahit, & occultavit, & 58 fingit hereditatem esse locupletem, ut in san- gue simus, anek de hered. & Falcid. si conflat de contrario, legis presumptio cessat; unde tunc heres non teneat ultra vires hereditarias, ut ex Guzzarello in predicta decif. 56. Enviro Lavar. in addit. ad Reg. Lanar. annum in repeti. cap. 1. in sit. de successione n. 37. & alijs probat Reg. de Marin. ita obtinuisse affirmatio in Tribunalis Reverend. Fabricia coram Dom. Regenic Rovi- to iudice secundarium easurum ipsius, in lib. 59 2. resolnt. cap. 1. ubi quod oculo pacto Advo- catus tota conscientia poterit creditorem de- fendere, qui vellet, ultra vires hereditarias, libi satisfieri ab herede, ob inventarium non co- 60 fectum, quando constat eum hereditaria bona non subtrahit, quia lex civilis super aliqua- 61 presumptio fundata, non ascendit in foro conscientie, quando veritas presumptio re- 62 fugiit; Bald. Angel. Abb. Iaser. & alijs in pao- 63 go, ad hoc adducens, & pretererit Mensch. in 64 seuf.

*conf. 37. num. 5. lib. 1. qui plures addit. Vnde Saliceti, & aliorum sententiam non admittit Cancer. in loco proximitate relat., cum dicunt in ventarij confectione esse personalissimum. 61 si rursum beneficium alteri communicari non possit quidem hoc non probatur in *prad. fin.* ea quo heretem etiam in alio, aut ex parte obligat ad inventarij confectionem, ne ultra 64 vires teneatur hereditarias; quod intelligi potest, atque debet, oīsi ex inventarij per cohæ- 65 redes confeccio, aut aliter constet, non remansisse bona in hereditate ad solvenda legata, aut ex alienorum hereditarium sufficiencia, in quam sententiam descendit *Eduard.* tanquam postremo relatarum, & ex *Balde* pluribus in locis cōprobatarum, postquam retulerat conteriam alio- 66 tum sententiam, *ind. cap. 9. num. 10.* & seqq.*

Eadem ratione *Barbeli* doctrina fundatur in *eius. 1. 54. num. 10. lib. 1.* ubi singulariter voluit, 66 in inventarium, in quo plures, quorum interेत citati fuisse, etiam quod non citatos prodesse, cum ex eo constare possit de bonis in her- 68 ditate remansi, neque tunc lex inventarij di- 69 catur omnino contempta. Vnde pro modico peccato tantum dannam quis pati non debeat, signatur *Prof. de Franchis* in *decis. 82. 9. num. 5.* in fine. *Gratian. lib. 5. decisi. forens. cap. 797. num. 1. 6. Capit. Hierarchy. 1. Starbani. illle in contro. forensi 5. num. 1. 3. hic autem in lib. 1. refutat. ferens. cap. 95. num. 10. obi tamen in novissimis 70 additionibus num. 1. 1. & 15. mutatis scote- 71 tiam, & contrarium verius esse, quod in inven- 72 tarij confectione, quilibet interesse habent ci- 73 tati debet, alia si non praeiudicet inventarij, ex pluribus firmat *Reg. Capyc. Lax.* in *supradicta decis. 129. num. 10.* & seqq. & *num. 37.* *Andreas* in *contro. forensi 1. 52. lib. 1.**

An autem inventarij necessitas respectu Ecclesie creditricis, aut legatarum locum habeat, ut heredes in inventarium non sufficientes, possit in solidum convenire, vel sicut ipsa inventario 72 non indiget, ut ultra vires hereditarias non- 73 tenetur, ex plenè traditis post alias ab *Audrelo* in *centro. forensi 398. num. 2.* & seqq. p. 6. quod noviter disputat *D. Alderius* in *tract. de 73 heredib. etc. 10. ex num. 1. 10.* ita neque possit in solidum agere in negativis inclinare videtur *opinio Prof. de Franchis* in *decis. 936. num. 30. in fine.* quam refutat *Reg. Capyc. Lax.* in *decis. 44. num. 30. lib. 1.* sed loquitur de *Franchis* in 74 Ecclesia legataria, & non autem creditrice ex causa onerosa, & nihilominus maximam iusit difficultatem efficit, cum tamē in Ecclesia, 75 creditrice ex causa onerosa diversa militet ratio: nam & Ecclesia potest à creditore ultra vires hereditarias conveniri, si legitimam non 76 confeccit in inventarium, licet habeat in integrā restitucionem ad illud conficiendum, non autem à legatario, at diligenter *Alex. in lfin. 5. fin. num. 1. in fine. Cde Iure delib. ubi dafca. num. 6. alexandri opinionem* respectu creditorum:

communem esse profitetur, hanc verēd *Alex- 77 andri* concordiam sequitur *Cevarr.* post *Cor- 78 neum.* & *Aretiu.* ab eorū locis in *cap. 1. num. 14.* 79 versio, nō discrimina, de *cellam.* & cum ex transi- 80 te *Resam Roman.* in *decisi. Putei 379. lib. 1.* dicit *Capyc. Lax.* *dici. 1. 5. num. 17.* tamē tamen teferat conitarum Fachei sententiam in *lib. 6. contra. Iuris cap. 10. num. 14.* reprobantis haec distinc- 81 tionem, ex eo, quod haec a deundo tamē quasi 77 contrahit cum legataria, quam cum creditori- 82 bus, & utique non intentur in foro poli ultra vires hereditariae, nihilominus diversa in utili- que militat ratio, ut mox lubijciemus, & respe- 83 quia creditorum hereditarium, verius est op- 84 ius nō, tamen heretem, qui solemae inventarium non confeccit, etiam ultra vires hereditarias, eisdem satisfacere in foto conscienti, ut latē 85 probat *Molina* in *tratt. de Iustit.* & *Inre tratt. 2. dispu. 5. 17. num. 15.* quem sequi videtur *Reg. Capyc. Lax.* in *relata decis. 5. n. 19.*

Neque obstat illorum opinio, qui ex *exposito Canonica*, etiam in foto contentioso, inven- 80 tarij legem non servari affirmant, tanquam si magis communiter reprehendata, ex plenē tra- 81 ditis per *Reland.* & *Vale in tratt. divers. de in- 82 vent. q. 2. 5. num. 14. sive alijs, que adducuntur in *decis.* 83 *Reta Rem. 72. num. 49.* & seqq. p. 2. loquitur enim 84 de inventario *lus canonicum* in *cap. Rayald.* 85 18. de *te Ramon.* ubi reservator heredi beneficiū legis *Falcidiz.* si legitimū confeccerit 86 in inventarium, approbando *lus civile*, quod in- 87 ponam auctoritatem heredi *falcidiam*, ubi solemae 88 inventarium non confeccit, ut in *5. lib. 5.* si verēd non 89 servat *Abb.* de *bareb. & falcid.* multo magis 90 approbat *confeccio* *lus civile* disponens, her- 91 edem non confeccio inventario ultra vires her- 92 editarias tenebi, quod non est penale, sed solidū 93 sum denegat beneficium, in *1. fin. 5.* si verēd post 94 quam, *Cde Iure delib. ibi.* nec legis nostra bene- 95 facie perfratur, ut bene declarat *Paul. de Caffre* ibidem *num. 1.* & post eum *Abb. Panormit.* in *eius. 73. num. 8.* verificat hoc enim respondet p. 2. 96 ultra quod obi expedita varietas non reperitur 97 inter *lus civile*, & *Canonicum*, etiam in foto Ecclesiastico *lus civile* servatur, ut ex *cap. 1. de 98 novi operi numerat.* & ex *Baldus in d. fin. q. 6. num. 9.* post medium, in *verso. auro loquimur Alex.* & alij probat *Reta in d. decis. 72. num. 52.* ubi ampliat p. 33. quamvis penam continet *lus civile* 99 generaliter disponens: nam adhuc debet in 87. *foro Canonico* lervari, etiam contra Clericos, & Ecclesias, quando contrarium non repertur de luce *Canonico* dispositum, & principiū, 88 quando lex penalis se potest habere ad com- 89 modum, & *incommodum*, post *Abb. in d. simil.* 73. *num. 8.* proprie *fines*, dummodo non sit lex nutritiva peccati, pro ut non sit, quia de inven- 90 tario loquitur ex *Barbat.* in *cap. 1. num. 8.* in *finis de solu.**

Rationis vero diversitas, inter creditores, & le- 91 gatarios allegatur, quia respectu creditorum,

89 aequam suisse iureotarii beneficium adiungo vocationem, hæres in solidum, creditoribus reneatur hereditarij, non tamen in poena, vel ex 91 aliquo fraudis presumptione, sed ex tacito quodam quasi contracto in bonum publicum, ad lures evitandas introducto, quo per aditionem le obligare censetur, ad solventum debitum defuicti, ut dicit *Molina in relata disputat.* 92 et 7. in verbo, quid bac de resiliantia, cum legataris vero iuxta hereditarii vires, quod contrahere hares conserbarunt, ooo etiam in solidum ut constat ex *Lractione* 51. 5. quod vñlo, ff. ad leg. falcid. Et in *l. facie flos* 1. 6. *Cad leg falcid.* Non 93 vissimo autem lures sancitum sunt, quod hares inventarium non conficiens, legataris insolitum reuerterunt, id quod fuit in poena, & ex presumpta bonorum hereditariorum subtractione dispositum io 1. *fin. C de lura delib.* et in 94 95 *Anch de hereditib. & falcid.* quid quidem poena, & fraudis presumptio cessat in foro anima, & in Ecclesia, eiusque Ministeri, ut probat *Cavarr.* in d. cap. 1. num. 1. 4. de restituente, & post eum *Meuch. in craf. 94. num. 161. & seqq. vsl. 1.*

96 Et propterea in Ecclesiæ ereditrice defuncti, quod possit heredem sine inventario in solidum, & ultra vires hereditarias convenienter, tanquam agat de damno vivendo, non autem de luero capti odo, individualiter ex *Barbarij doctrina.* in repetit. cap. *Reginaldus* cap. 1. 68. ver. sed est, da testamentum, qui dicit hoc esse menti tenendum, voluit *Rolandus* in *tral. diversor. in invent. q. 200.*

97 ubi dicit, quod Ecclesiæ pœna non accipit, que tendat ad lucrum, sed sum recuperat, et notatis in *cap. fraternitas* 13. q. 1.

98 Hoc ipsum fuit postmodum iudicatum in S.C. de anno 1643. In causa Venerabilis Ecclesiæ S. Marie Maioris Clericorum Minorum de Neap. ereditricis quondam Marcelli Pontij, quæ cum obtinuerit, condemnationis seuerotiam contra Antonium Pontium, heredem pro mediate, salva discussione Inventarij, quatenus de eo regimur apparet, & producitur inventario, abique tamen solemitatibus necessariis, & extra tempus consuelto, ut fuit per actores oppositi, decreto S.C. ad relationem *Damini Confessorij* & *Andrea Provenzali*, fuit prouisum, quod sententia exequatur, opposita in ventarij discussione non obstante, & obtenta per Antonium Pontium conventionem supplicatione de verbo faciendo loco reclamacionis, ex quo sicut Ecclesia ooo erat in ventarij legi subiecta, ita non poterat, heredem abique inventarij in solidum convenire; fuit nihilominus facto verbo confirmatum decretum S.C. & licet tuissent quendam collitantes propozitum, non facto in simul deposito poena nullitarum, servata forma decreti S.C. & D. *Causa Commissarij*, fuit ad ultiora processum, & liquidatum creditum Actionis, inclusus doc. 380. intereche tertiarum iuxta calculum in doc. 1. 43. que quantitas demum fuit Actitoribus satisfacta remissis due. biscecum

tantum de intereche tertiarum, ut ex publico instrumento de anno 1643 stipulato, cuius declinatio S. C. meminit modernæ *Additiones ad Peregrin. in tral. de fidelicam. art. 35. ante. num. 24.*

Sed ex *Bulla Sommi Pontificis Clementis VIII.* occasione declarandi facultates Reverendæ Fabrice S. Petri de Urbe adira in anno 1598. etiam respectu plurorum legatorum, hæredem abique in ventarij seu encio in solidum teneri, fuit exprestè declaratum, ne legis beneficio perfruatur, quoniam contemnam esse eos, qui hanc Bullam referunt *Quaranta in summa. Bullarij verbis Fabrice S. Petri. verbi, tandem teneri heredes, unde post dicti. Praefida Franc. ex Bullâ prædictâ fuisse passum iudicatum, & tenaciter obliterari, quod pro legaris pijs competit in solidum actio, contra hæredem non conficiendum inventarium; testatur Reg. Rovit. in prag. 1. de j. et. p. j. num. 1. 4. & in fortioribus terminis fuisse iudicatum in Tribunalis Reverendæ Fabrice in prima, & secunda instantia contra hæredem, qui contigerat in ventarium, sed in illius solemitate defecrat omittendo citare, 101 creditores, & legarios, neque exculari ex Collegeriis locis, in quo citationis solemitas non fuisset iusta servari, testatur Thos. in summa privilegi plar. canas. privil. 20. 3.*

Quare teneri dicebamus, etiam ultra vires hereditarias Ioannem Vincentium Casatianum Iuniorem, heredem Fratris Joannis Vincentij Senioris Equitis, & Comendatarij Sacre Religionis Hierosolymitanæ ad solventas quantitates debitas æquiti Fratri Antonio Tandredi, novo Commeodatario Terra Moutiscoli, ob inventarium ooo confessum; neque ruerit se potuisse, asserta bonorum descriptio, post viginti tres menses confessâ à tempore mortis restatoris, & aditæ hereditatis illius, non enim 102 poterat inventarij nomen, aut effectum fortiri, cum nullis appareret lures solemnitatibus fulcita, quibus deficientibus tanquam forme non servata, nullum redditur inventarium, & locum habet regula, quod quiccadit à syllaba, 103 cadit à toto, *Baldin anh.* sed cum testator us. 8. verbi. alij dicunt, C. ad leg. falcid. & in confil. 383 lib. 1. cum alijs per *Thebaur. in lib. 1. quaq. fires. s. q. 1. o. n. m. 1. & 2. congelis.* fuerunt enim 104 solemitates in inventarij confessione pro forma introductæ, & ad ritorem lures conferentes vandum, in quibus impetrata, vel simpliciter non excusat, & nemini pareatur, neque militi 106 minori, rustico, aut mulieri, debent enim consolere penitiores ex *Bart. in casf. 1. 54. num. 1.* & alijs plenè relatis per *Tirauell. in tral. de utrue que retrallu tit. 1. § 4. glas 7. num. 1. 5. & seq.* 107 quatemulieres non relitui contra omisionem inventarij confessionem, nec adversus solemitates in eo non observatas, nisi ex iusta causa virginalis padoris, alteriusve legitimis impedimentis, penitiores consulere non potuisse et plu-

plures iudicatu referat Praef. de Fraueb. in relata decr. 229. quam ita intelligendam esse probat Reg. de Tappia in decr. C. L. 39. licet indistincte aas restituti contra omnia solenitates, tradidicunt Consil. Hodierna, & Stabian. ille in controverxi forensi 5. num. 33. & seqq. hic in lib. 1. r. sol. forensi ap. 95. a. nn. 37. Capit. Latr. in tenu. 5. 7. lib. 1. & 11. decr. 12. 9. num. 25. & 38. lib. 2. Confilar. Roccus in resp. 97. lib. 2. pr. tertium. quia non fuen-
tis rat hoc in inventarium infra trimestre tempua
110 confectum, ut requiritur pro bonis in eodem Regno existentibus, cum pro aliis extra Regnum. & in longinquis partibus politis, anni tempus sit à lure confitatum, ut ex lib. 5. cap. 5. annis igitur in veritate autem dubius, & in veritate autem in locis iuncto 5. fin. vero postquam C. de Inre delib. declarat Gazzarelli. decr. 42.

Tum quis nulla continebat mobilia, & se moventia, pecunias, nomina debitorum, fructus maturatos, atque pendentes, & alia; præfertim regi oves, & equum in hereditate remansum item ducatis septingentum, quos testator in arca reliquere dixit in eius testamento condito sub die 29. Decembris anni 1598. eosque in emptionem implicari dispositus, ut proprietas ipsorum hdecommissi oneri per eum ordinati subiacet, quoniam quidem ducatos se-
111 tingent hæres negat enim potest: non enim ei permittit dicere, testatore suisse, mentitum, sed plenè probat contra heredem, eiusque successores testatoris assertio, ad notata in libro alterum 41. ubi glossa in verbo de pignore ff. de pignoratis. ad. ibique Bart. Falgs. & Paul. de Castro, quos referit, & sequitur Sebastian. Montanus tract. divers. de invent. 9. 223. num.
112 195. quia non licet hædi allegare defuncti turpitudinem, scut nec propriam, ut per eumdem Abencian. q. 231. num. 93. & in punto hoc tenuerunt Baldus. Compl. 8. 9. num. 3. lib. 1. Verfill. ad A. S. lib. decr. 2. 33. num. 1. & seqq. ubi limitat, nisi ex capite erroris, quem hæres probaret, defundi confessionem impugnare vellet, alij que per Gratian. in lib. 3. discept. forens. cap. 370.
114 num. 2. ubi loquitur non confecto inventario quo exiliente contrarium estet diceendum, ut ibi num. 1. 9. & tenet Monili. A. d. g. 223. num. 195. Prohunc in ead. tract. de invent. divers. q. 240. nn. 61. sed illos suiles per testatorum supervenientem expensos, hæres allegavit, pro nuptijs die sequenti contraxis inter Lucan. Cafisia testatorum hæredem, & Camillum Peonella, quia etiam in testamento sibi testator iussit, cum tamen ultra quod hoc esse non potuit, stante ipsius obitu, duobus post diebus subsequente, tecipit etiam ipse Ioannes Vincentius testator ducatos quincentum prodotibus praedita Camille, quos pariter tenebatur hæres inter bona
115 hæreditate describere, nam debet omnia mobilia, etiam deposita, commoda, & aliena in defuncti hæreditate adnotare, lecum dūm Alex. & alios in lib. de eo 40. 5. fortè, ff. de acquir. prof-

seq. quos referat, & sequitur Roland. F. a. in eaus. 73. vol. 2. idem affirms Thesaur. in lib. 1. quod forens. q. 10. num. 71. ubi dicit, quod in descriptione illorum bonorum dicitur, cuius sunt, confirmat Cancer. in lib. 3. variar. cap. 2. num. 43. 116. ca. daob. seqq. & ibi n. 35. & seqq. quod seruum extimatio sit in inventario describenda, ut mar. 117 lignandi via auferatur, & ne aliquid ex brevitate sumptui valeat, per lib. 1. si quis intra 7. C. de 118 bonis prescriptis in filio loquentem, sed ex ratione identitate ad omnes inventarium conscientes portigendam, licet in Catalonia, & 119 fecit ubique, coniunctudinem vigente alterat, 120 quod extimatio non sit necessario describenda, quanam refringendam esse censuit, ubi res 121 sicut designata non potest, ut lapillus praetiosus, vel quid simile, cuius valorem faciliter ei 122 sit occultare, alioquin sufficiere sit distincte, & clarè bona describere, cum eorum qualitatis, 123 ut scilicet nova sint, aut vetera, & onius vel alterius quantitat, & cuius ponderis, numeri, & mensuræ, cum in his confunduntur quae 124 omnino describenda loca, non obstante quacumque confuetudine, sive statuto in contraria, tanquam fraudis occasionem inducentibus, 125 voluit post alias Andrel. in controverxi 342. num. 3. lib. 1. de hit voto late Confil. Hodierne, & Stabian. in relatis locis.

Quod eti testatorem supervixisse allegatur testamento sub die 29. Decembris anni 1598. condito, producta sunt nihilominus obligatio ab eodem hæredi facta pro fructibus commendæ à primi die sequentis mensis Ianuarij decursus ad beneficium Sacrae Religionis Hierosolymitanæ, & pro ea Fratris Ioannit Marie Carmignani eius. Equitis, & Recepitoris, tanquam Religioni spectantibus propter obitum testatoris; & licet in ea legeretur profructibus à prima die Ianuarij anni 1598. decursus, fuit à 126 eis animadversum Annum à Graca propositione An, quæ Circum significat, denominata 127 tum: nam in circulo feré voluit per dies 365. nec ex quadragestima de consuetat. definit, 5. deducit Lineas de Penna in l. 3. l. de excedib. 128 & excutientib. lib. 1. varie suiles apud gentes constitutum, ut notant Alciat. in l. em. bixodus ff. de verb. significat. Tiraquellus tract. de astro retrallis in istud retrallis consanguinit. § 1. gloss. 10. num. 1. & seq. Covarr. in lib. 4. variar. ris. leap. 129 18. & aliter olim, quād hodie computatum, ut post eundem Covarr. in lib. 1. variar. cap. 1. alii. Eusebor. in tract. de ratiocinij. p. 2. compiat. 2. ubi quod hodie apud nos annū à Na-
130 tivitate Domini, vel Incarnatione Domini nostri Iesu Christi sumit initium, & in Regno Neapolit. cum diversimodè anni computatur à Nativitate, vel Incarnatione, & à prima die Ianuarij, vel à prima die Septembri per inductionem, ut afferitur in Regia Pragmatica, sub die 27. Februario anni 1612. emanata; fuit 131 in ea provisum, quod Annus in futurum à pri-

ma die Januarij numeraretur, ut in *Pragm. 7.* in cap. 14. sub tit. *de Commissariis, & excopteris, cu-*
los meminit Reg. Tappia in decr. S. C. Neap. 45.
num. 10. & sic antea aliter seruabatur, & à Na-
tivitate Annus incipiebat in Terra Monifuscoli,
in qua restator decellet, id quod ex indi-
cione ibi currente in mense Decembris anni
1598. & in sequenti Mense Januarij eiusdem
annii 1598. convincebatur, quam in utroque
tempore undecimam, & sic eadem fuisse con-
t. 33 stabat ex publicis Instrumentis productis. Et
enim iudicio ab indicendo, sive iubendo di-
*s. 34 ita, quidam annorum numeros, ex tribus lu-*stribus, annos quindecim intereribus compo-**

s. 35 rui, cum tribus ante Domini Adventum anni
Cesar Augustus proposuisset ad. Quum pro
s. 36 solutione iubiri Imperio facienda, siqui-
s. 37 dem eam in tria tempora trium lustrorum, si-
ve in tria quinquennia divisit, ut primò ferrum
pro semine: Secundò argumentum promilioribus:
Tertio autem in cratiori reponendum pro eipo-
s. 38 blicz necessitatibus subveniens erogaretur;
quod iudicione nomen temporibus nostris
remansit, non ad significacionem tributi, sed
temporis quindecim annorum, quibus decursus
alia inchoatus iudicio, & secundum numerum
s. 39 annorum iudicio numeratur, ut primo anno
sit iudicio prima; Secundo secunda, & sic de-
inceps usque ad decimum quintum annum,
eamque à Kalendis Septembribus cuiuslibet anni
in Regno Neapolis incipere scribitur, latè pre-
dida exarantes. Galer. in praxi liquidat instru-
m. p. 1. prima partis num. 2. num. 7. & seqq.
Galler. in tral. de credito cap. 3. cit. 1. num. 153. &
seqq. & omnium novissime Dominus D. Carolus
Petrus olim M. C. V. Iudex dignissimus, nunc
Regulus Consiliarius meritissimus in Comment.
ad Reginam M. C. R. 166. num. 44. & seqq.
s. 40 ubi ex iudiciorum omissione, instrumentum
non vitari, pluribus comprobavit, & ita in ea-
dem M. C. iunctis Aulis iudicatum tuisse restator,
& quia in Anno Dominicana Nativitatis
s. 41 tercita correbat iudicio, ut ex Evangelio Dovi
Lucas cap. 2. colligitur, & conformat glosa in cap.
inter dilectos, in versic. Indictionis, deinde Instru-
menti. in mense Decembris 1598. demptis annis
1590. quindenos iudiciorum numeros absolu-
ventibus, octo superfiunt, quibz cum alijs tribus
ante Domini Adventum decursus ad undecim
ascendunt, & undecima tunc legitur corriens
iudicio, quz cum à mense Septembribz inchoa-
*villet, eadem erat in mense Decembris, & in se-*guenti mense Januarij.**

Insuper asserta bonorum descriptio, quatenus etiam inventarij loco de primi Commen-

tarij datarij confeatu facta fuisset, nullum potuit Religioni, aliquique futuri Commendatarij pseuodictum Inferre, cum in qualitate non posset Rector Ecclesiz praedicare, quidquid sit in quaquerendia ex DD. in lib. inveniatur nullam, (de Sa-

grisanti Eccles. & alia à Gratiano celatis in lib.

1. *discept. forens. cap. 45.* Vnde nullum fuit iuri quoque ex inventarij solemis ommissione infra legirima tempora pseuodictum Sacra Religio- ni Hierosolymitanæ, etiisque Commendatarij generatum.

Iaminius obstabant allegata Cabrea facta, multò post aditam hereditatem, in quibus bona quædam hereditaria adnotantur, stabilitan- tum, atque annui censu tunc in hereditate existentes, tanquam facta pro Religionis indemitate, & pro sciedis bonis annuis solu- tionis ducatorum 550. oboxijs, & non pro evitandis creditorum molestis, quorū cespē- diū soleme requirebatur inventarium infra- res mentes ad adita restatoris hereditate conficiendum; sicut etiam inventarium à rutoro, confectum bonorum pupillarum nihil prodebat t. 43 respectu creditorum paternæ hereditatis ad pupillum delatæcum alia solemnitas in inventario hereditatis, quām in inventario tutoris sit requista, ex Bart. in Lratione t. 8. §. quod unige, num. 8. ff. ad leg. falcid. Capolla in tral. castel. cas- tria 126. Cavalc. in tral. de Trt. & Corat. n. 108.

144. & norant DD. in Ltori qui repertoriis ff. de administrat. ius, different enim inter se unum in ventarium ab alio, in forma, in causa, & in finali effectu, ut dicit Bald. in lib. 5. cum igitur num. 19. C. de Iure delib. & citatio creditorum,

145 aliorumque inter se habentium in inventa- crio hereditis requista, non est necessaria in in-

ventario tutoris, ut post glof. in d. fin. ver. cat- orum, alioisque deducit Conf. Statib. in lib. t.

res. forens. cap. 93. in addit. n. 17.

Neque tandem obstabat, contentū ipsius, tan- quam hæredem à testator gravata hereditatem 146 restituere, inventarij legi non subiaceat, quod t. 47 sane fuit à DD. controversum, respectu reli- tutionis hereditatis fideicommissarii facien- t. 48 dæ, & respectu Quarta Trebellianica contra cum deducenda, aliud autem est respectu cre- t. 49 ditorum, & legatariorum, quibus tam hæres gravatis, quam fideicommissarius insolidum, & ultra vires tenentur hereditariis, si solemnē non confercent inventarium, ut per tax. in Antich. sed cum restator. s. ad leg. falcid. communi- neat illa DD. opinionem refutant Alex. in l. 1. §. his, qui ducuntur num. 1. ff. ad S. C. Trebel. ubi Ias. num. 6. Admoniti. in tral. divers. de invent. 2. 18. num. 41. Cancer. in lib. t. variar. resol. cap. 2. num. 8.

Denique ex fructibus bonorum hereditario- rum à convento perceptorum, satisfacere cre- ditoribus hereditati debuisse dicebamus, quamvis hæres cum inventarij beneficio fuissent, t. 50 qui neque in lucro, neque in damno esse de- ber; propterea fructus ab eo percepti augent hereditatem, adnotata in l. item venient 22. §. non solum in versic. fructus, ff. de peti. heredit. & creditorum commido cedunt, ut pro concur- t. 51 t. correnti ipsorum valore possit hæres à credi- toribus hereditati conuicti, quidquid sit

- 152 respectu legatisiorum , ut probat in tract. diversor. de inventari. Guido Papa q.9. num. 17. Monicul. q. 229. num. 3. atque hinc; Phane. in q. 240. num. 36. Crassis in tract. de successionib. §. inventarium q. 11. num. 3. & 4. Peregrin. in tract. de fideicommiss. artic. 49. num. 77. Praj. de Fronah. decisi. t. 3. num. 18. cum seq. Reg. Resist. decisi. 48. num. 12. ubi etiam n. 13. refert indicatum lo S. C. iudicis Aulista causa Illustris Marchionissa Cusani cum creditoriis patrois, & in causa Illustris Comitis Briatici, dicit fulles. Indicatum, heredem cum beneficio iurecotarii, nemus ad fructus tenet, sed etiam ad interelegit se, quod suit liquidatum ad rationem ooven pro ceneozatio, sequitur Reg. Cappe. Latr. in decisi. 197. num. 22. lib. 2. & in consultat. t. 3. num. 254. 6. lib. 1. licet contariaris affirmaverit Andreol. in centro forens. t. 17. lib. 2. & Consil. Stabian. lib. 2. se sol. forens. cap. 168. & num. 13. ac distinguebit 155 dum esse paraverint iotter fructus, aetquam 156 sorgerent creditores, vel postea perceptos, ut pro istis, non pro illis heret creditoriis teneantur. Attribut. in tract. de pignorib. lib. 2. q. 66. num. 2 t. Salgad. in labyrinth creditor. p. 2. cap. 1. num. 62. & seqq. Reg. Alarcian. in lib. 2. decisi. forens. cap. 157 45. quam dictio necesse est rejecit eam esse, hinc mat ex pluribus novissima additione ad Peregrin. in d. artic. 49. obser. 3. verific. sed in non deferens, ubi refert indicatum in S. C. lo causa Pavelsum, cum illi. Marchionissa Cusani, quem etiam decisionem retulit Reg. Cappe. Latr. d. consult. t. 3. num. 6.
- * 58 Die 7. lunij 1649. referente Denino Confidario Iohanne Baptista levino Commissario Delegato caufarum Sacre Religionis Hierololymitanorum, qui ex Advocacionis munere, proprii meritis ad Regij Coifiliatii gradum fuit promovitus, & postea unius ex Aulis Sacri Coifiliij prefectorum summa cum prudencia, atque doctrina subtilitate, fuit in S. Conf. provulsum, esse satisfactendum Commendatori Tancredi pro eius credito super fructibus omnium bonorum hereditiarum, tam perceptis & baredae post item motam, quam non perceptis; respectuveru fructuum perceptorum aote item motam, quod infra quatuor dies audiatur pars, & oīhilomius procedatur ad discussio- nem relationis bonorum penes heredem per- ventorum. Acaftius Regius à Mandatis scri- bi Actuarius.
- R E R V M S V M M A.
- 1 Minor vigintiquinq; annis habet in integrum restitutio- nementum.
Eiusque heres, num. 2.
Quia tamen etas profecta consuetudine, vel statuto restringit, n. 3.
Et in Regno Neapolitano minor etas usque ad annum decimum et avum intelligitur, n. 4.
3 Minor aduersus inconsultam aditam heredita-
- tem refutatur, ni illum repudiare, vel in- ventarium conficerem posse, & n. 9.
Et quoniam minoris ius in hereditatis aditione ne probetur, n. 10.
- 6 Inventarium solleme operatur, ni non possit ha- res ex aditione ladi.
Neque tenetur ultra vires hereditaria, n. 7.
8 Minoris interelegit, quod litibus, & sumptibus non vexatur.
- 11 Minor si maior factus, gesta in minori aitare, & conformativis, ab in integrum restituenda excluduntur.
Etiam si facta sunt in minori confirmatorie, licet Cu- laclus aliter senserit, n. 12.
Nisi fallitur in necessariam veniat conformatio- nem aliis in minori aitare gelli, n. 13.
Vis debitorum à paternis debitioribus exigeris post aditam in minori aitare hereditatum patris, num. 14.
Non tam minor ex ratificatione in maiori aitare facta excluduntur a remedio l. 1. C. de reclo- dendo a vocatione infra triginta annos com- peunte, n. 15.
- 16 Minor ubi perit in integrum restituendum, quo- modo sint certi, vel incerti interelegit preten- dentes, citandi.
- 17 Restitutio in integrum minori concessa, non elata nisi minimè praindicat.
- 18 Testator pro parte testans, & pro parte intesta- tis, descendere non potest, & n. 16.
Fallit ex post fallo, ut num. 19. & 42.
- 20 Restitutio in integrum minori infra annum nulli- lem post maiorem etatem concedebatur.
Postea suis ad quadriennium continuum pro- rogata, n. 21.
Quod tempus non currit, nisi à dictientia la- sonis, etiam quod nulli anni post maiorem etatem finitum clausi, n. 22.
Nisi Tutor, vel Curator adfie, contra quem po- telli haberi regressus, tunc enim statim currit, num. 23.
- 24 Tutor damnum teneatur pupillo reficere propter hereditatem iniustiter aditam.
Etiam elapsi tempore ad petendam in integrum restituendum concefo, n. 25.
- 26 Restitutio minori concessa ad ripudiandam portionem hereditatis sibi delatam, ac coha- redi maiori opusletus precepsit quoque perio- ne responda?
- 27 Restitutio minoris prodest coharedi maiori litis confori.
- 28 Nullitas remedium, contra sententiam, minori competens, prodest omnibus litis confortibus in materia individua.
Sicut vero in dividuis, n. 29.
- 30 Restitutio in integrum ad conficiendum inven- tarium coharedi minori competent, invata- coharedi maiorem.
- 31 Inventarium coharedi predest alteri coharedi.
- 32 Individualitas causa quando consideretur ad es- felium, quod restitutio minoris prodest maiori litis conforti.

- Et adesse dicitur, cum taliter est communis, conexa, & indivisibilis, ut si restitutio non proficeretur maior, nec minor suffragari posset, num. 33.
- Vt eti causa servitatis rati, à papillo, & maiore, pro communi, & indiviso posse, n. 34.*
- Non autem hereditatis causa, qua devidua est, num. 35.*
- 36 *Tolatior complures instituit heredes, intelligitur contra quos paribus heredes instituerent.*
- 37 *Heres quilibet pro hereditaria portione creditur, atque legatarij tenetur.*
- 38 *Minor potest hereditatis portione aditam repudiare, alia penes coheredem remanente.*
Cui prior repudiat non accrescit inviso, n. 39.
Sicut est, cum ante additionem coheredes repudiasceret, num. 40.
- 43 *Inventarium confici plura possunt per heredes.*
- 44 *Inventarium sicut lute inventum ad evitandas fraudes in occultatione rerum hereditiarium.*
- 45 *Inventarium ab uno ex heredibus confessum, illi prodest etiam respectu portione, ab alterius coheredis repudiationem sibi accrescens.*
Cum ex eo veritas rerum hereditatis patet, num. 46.
Et frandis suspicio tolatur, n. 47.

CAPUT XXVIII.

De Restituzione in integrum minori competente adversus inconsultam hereditatem, ad text. i. l. t. &
Auth. si omnes, C. si minor
ab hereditate se absque nuerit.

Minori vigintiquinque annis, ubi aliquid cum eius laeso per Tutorum, aut Curatorum gelerit, tanquam imbecilitate, & iure illi impudentia lapsus, Ius Pratorum in integrum restituicem concedit in L. 1. f. de minorib. sed etiam ipous heredi in luce solum 6. f. de restitutio in integrum, quam tamen statim statuto, vel consuetudine restringi posse, iuxtagaciam Climatorum, Ceterorumque temperiem, ostendit Constatutio Regni nostri qui incipit: minorum lura, sub tit. de restitut. min. qua sunt minorae artas ad annos decimum octavum redacta tam in masculo, quam in feminina, ut notat D. Altimar. in trall. de nullitat. tem. t. rubr. a. quæst. 6. num. 3. & ex pluribus alijs co conclusioem istam confirmat Portia Odd. insue celebri trall. de restitut. integrum q. 2. n. 44. & seq.

Restitutio proprieate minore adversa in consule aditam hereditatem, absque beneficio inventarij ad illud confidendum, vel repu-

diamandam hereditatem, prout minori magis consultum fuerit, ita post Bald. in cons. 7. 1. num. 2. lib. 4. aliosque places docet Phane. in trall. diversar. de inventario q. 2. 39. num. 25. quamvis eum videatur solidum competere polle testitucionem ad confidendum iolemne iuentarum, non etiam ad repudiandam hereditatem, cum operetur iuentatum, ut heres vetet, non dicatur, oequo possit ex aditioe ladi, nre ulta vices hereditariis, vel in propriis eius bonis defundit voluntatem adimplere teocatus, ex l. fin. 5. et 6. praefatam, c. de lute deliberandi, cum alijs, que congerit Confular. Hodie vero ad Sard. in decis. 3. 15. num. 6. quia tamen minoris interest, oecum, quod de bonis suis, aliquid non diminuat; verum etiam, quod litibus, & sumptibus noo vexetur, ut in l. minoribus 6. f. de minorib. & in l. quia poterat 4. f. de S. Trebell. cum adiuncto hereditate creditores, effugere noo posset illorum vexationes, atque litium, expensas, praetextum in inventarij discollioe, faciendo, & proinde ad repudiandam hereditatem testitutio, ut per text. in l. t. & Auth. si emnes, C. si minor ab hereditate abstinuerit etiam concord. communicera D. teneri probat Gom. in lib. 2. varia resolut. cap. 1. num. 4. versus. illavero inferius, sequitur Prog. de Franchi dec. 28. 2. num. 4. Sard. in decis. 30. num. 35. Cestia trall. de fidei scientia, & ignor. cent. 1. diuidit. 37. num. 11. Gratian. in lib. 4. discept. forens. cap. 767. n. 51. ita etiam fuisse in ostro S.C. Neap. iudicatum refert Thor. in compend. decis. Regus p.t. in verbo restitutio in integrum an competit minori adversus hereditatem aditam, & iustificatio adiutorio probacionem ostendete, quod adfint in hereditate creditores, & simplicitate allegare, quod hereditas non aequaliter ad valorem quantitatis eis debite, cuius contrarium docendi adversatio aliter assertent, onus locumbit, secundum glo. in l. num. de lege 17. f. de probat. quam extollunt Barc. & alij in l. fin. 5. licet, c. de bonis quia liberis, esque refert, & sequitur Gallo in trall. de modo articulandi, §. 2. glo. unica n. 1096.

Quod si minor maior factus, gesta in minori estate, vel expresio, vel tacite per quadvieonij lapsum, aut etiam factio ipso confirmavit, restituicem cessare, ex l. 1. 6. 1 f. de minorib. & l. 1. C. si maior factio raine habenerit, cum alija concordantibus lacè deducit. Menoch. in trall. de recuper. pess. remed. 15. num. 110. & seqq. ubi licet sub num. 1. 26. & 1. 28. Cuiacum sequitur tertiam hanc ratificationis speciem, que ex facto oitum excludat, ad evitaudam contradictionem d. l. 3. 5. f. de restituicem filio non denegatis adversus aditam in minori estate, hereditatem, ex quo maior effectus à paternis debitotibus exegrit; nihilominus in terminis d. l. 5. f. hoc evenit, quia factum illud non voluntati processit, sed io necessariam consequentiam actus iam perfecit in minori estate

Selectarum Iuris Observationum P. I.

91

- getti, quod prolatore restitutio non excludit, iuxta communem glof. & D.D. intellectum, de quo per *Mascard.* in tract. de probat. conclus. 126. num. 55. per *Praefid.* negotii S. C. Merit. in sent. 2. contrav. forens. cap. 53. num. 15. & seqq.
- 14 quidquid contra communem intellectum exactionem à debitibus hereditatis, voluntatum actum esse, dicant *Cavalcav.* in tract. de sent. & curat. cap. 1. nro. 75. *Sforia Odd.* in d. tract. q. 62. num. 53. siquidem supposita hereditatis aditione solempter facta, in tempore minoria statis, actus omnes hereditario nomine gesti ex necessitate precedentis aditionis, non autem voluntarii processus censendi sunt: docent enim fuerit restitutio petite, & obtenta, hateri ibi filius esse non definit, & exigere à debitibus, et que creditoribus hereditatis solvere tenetur, nulla ubi interim in restitutio piziodie generato, quod etiern in *L. Ins. noliter* 3. ff. de minorib. perte probat; cum vero filius in maiori estate constitutus, hereditatem in minori estate aditam, luerosum esse credens, continuavit possidere, & actus aditionem contingentes agere, si postea infra quadriennium, maioribus oneribus obnoxiam, & consequenter demissam egnolcat, restitutio anxiilo ad eas repudiandam concessio, privari non debet, ex quibus communem intellectum ad 5. ff. sequitur, et que defendit idem *Oddus* sibi contrarius in q. 25. nn. 37. & n. 61. cum seqq. & post eum *Mascard.* in loco proxime relat.
- Neque ratiocinio in maiori atete facta collit remedium l. 1. C. de restit. vend. minori nro. 5 tra dimidiet lafo infra triginta annos, sicut & maiori competere, ut in terminis probent *Cavalcav.* in d. cap. 1. num. 14. & *Oddus* in d. q. 25. num. 75. *Galter.* in praefid. nro. 1. Rub. 4. n. 50.
- Sed in restitutio concedenda sunt nominatim citandi omnes interessi pretendentes, & ubi praesentes sunt; absente vero, vel incertâ per proclama, cum termino trium mensium ad comprehendam, ut in *Anib. si mones* C. ff. minor abheredit, se ablinetur, & docet *Maramba* in suo spec. Iuris p. 6. in Rubr. recti testipicatum citatio num. 103. de nibilominore est in Iudicis arbitrio constitutum, an velit hoc tempus trium mensum prorogare, aut minuerre? Sic *Albert.* tradidit in d. *Anib.* si mones in fore, & post eum *Oddus* in relata tract. q. 34. num. 58. & in n. 45. rem seqq. dicit quod cum certi sunt citandi, atque pizientes, sufficiat eos iuxta solitum iudiciorum citare, nullo excepto trimelie, ut per D.D. communiter, quod ibi refert nro. 57. & nro. 42. & seqq. restitutio non conciliat, ex communi D.D. placito, citatio tenuit prodebet, non. 17 citetis vero piziodieum non afferre affirmat, etiam in restitutio ed repudiandam hereditatem quod mirum videtur, ut pro parte valle restitutio adversus citatos, per parte vero non citatorum insinuetur, atque sic pro parte 18 testatus, pro parte vero intestatus, quis dece-
- dere dicatur, contra regulam, L. Ins. nostrum y. ff. de reg. Inv. hoc tamen non obstante, vera est communie conclusio, quia regula, l. Ins. nostrum & non procedit ex post facto, ut gl. sit ibidem, & Baldini d. Anib. si mones n. 11.
- 20 Tempore vero petendi in integrum restitutio nmen in minori atete beneficio, etiam infra annum utiliem, post maiorem statim concessum in *Linterdum* 10. ff. de minorib. postea vero 21 ed quadriennium continuum protrog: min in l. Ins. C. de temporib. in integrum restitutio, neque currit, nisi à die, quo maior effectus scientiam lesionis habuerit, alioquin opuelesse aduersus quadriennij lapsum aliam admittere, restitutio ad restitutio petendam, ex classula generali, propero instam ignorantiam, contra notata in d. *Linterdum*; data igitur 22 ignorancia, etiam si mille anni à tempore minorie statis elapsi fuerint, adhuc tamen testitio conceditur, ut magis communem esse, D.D. sententiam ex innumeris, quae allegat, profitetur *Sforia Odd.* in relata tract. de restitutio, in integrum q. 10. num. 37. & 40. sequuntur *Cancer.* in lib. 1. varia ref. cap. 1. num. 219. & in lib. 3. cit. 1. num. 85. & seqq. obloquitur de restitutio adversus aditem à rutori hereditatem, sine inventarii beneficio, quidquid contrarinem, elapsi tempore quadriginta annorum, voluerint *Thesaur.* in decif. Pedemont. t. 34. aliquie à *Menechis* rebatu in *Wall.* de praefumpl. lib. t. 4. q. 7. num. 2. in fine.
- Vetum tamen est, quod ubi Tutor, vel Curator adest, contra quam haberi possit pro dem 23 no regressus, quadriennium statim currit à die maioris statis, non expectata scientia lesionis, nequa ista causa tunc subesse dieatur ed concedendam restitutio non post quadriennij lapsum, ut ex *Relando* in cens. 10. num. 10. & seqq. 2. probat *Oddus* in relata q. 10. num. 41. quia 24 totum dennum ex aditione inutiliter fluctuatum reficere tenetur, l. 6 ad pupillum 11. ff. de 25 administrat. inv. etiam tempore ad petendum restitutio elapsio, ut expediti fencitum reperitur in l. t. l. si inv. vel curator interveniret, de quo per *Cancer* in decap. 10. n. 88. Collam in tract. de remed. sub fid. remed. q. 8. n. 1.
- 26 An autem restitutio minoris ad repudiandum suam portionem hereditatis competat etiam maiori cohæredi ad repudiandam eiusa quoque portionem, tanquam in re individuali quod prima facie videbatur, quie in meteria, 27 individuus restitutio minoris prodest etiam maiori littere consorti, ex traditione per *Affl.* in de- 28 sif. 2. 3. cum alijs, quos nuper sequitur D. & Altimar. id tract. de nullitate. tem. 1. rubr. t. quasi. 6. num. 2. & c. docetiam probat *Caldas* in repetit. ematorem habens, C. de in integrum restitutio. minorum in verbis: *Vel adversarij de lo.* num. 25. & seqq. ubi num. 30. & seqq. hoc ampliat etiam in remedio nullitatis minori competenti contrafententiam, ut in individuo prodest omnibus li-

tis consociis etiam maioribus, licet in re di-
vidus fecit esse constet ex deoſ. Conf. Gia-
roldi 12. relata per Thos. in compud. deciſ. Regni
p. 2. in verbo sequentia affiſtencia, & facit, quod
in collitioſe ad conſciendum inventarium,
notat Parif. in conf. 65. no. 55. & seq. lib. 3. quod
30 minori cohæredi conceſſa, cohæredibus quo-
que maioribus ſuffiſgatne, quem ſequuntur
Sforza Oddo in d. tral. q. 46. no. 21. & poſt eam
Confular. Pafchalis in tral. de viris patria potiſ.
31 p. 1. cap. 1. num. 74. obi tēſtione addit, quia
inventarium ab uno ex haſeribus legitiſe
confeſſum iuvat alij, qui illud conſcere omi-
ferunt, quemadmodum ex magis communis DD.
ſententia affirmare ait Eſcoſar. in tral. de ra-
tiſſione cap. 9. num. 10 cum ſeqq. & Fontanellam
in tral. de paſt. doſalib. claus. 4. gloſ. 5. num. 44.
de quo tamē latius diuimus in cap. antecedenti
n. 35. ac per traſtant D. apud D. Olearum de co-
fiaſion. in. 11. 6. quaſi. 3. num. 11. & 12. D. Vilaplana
de brachio militiſ. cap. q. à num. 25. & D. Re-
muguer. in addit. ad (conſiel. ſuper Sciam. Crivis. Eu-
gal. lib. 1. rubr. 34. num. 41.

Contraria tamē ſententiam veriorē
ella affiſtabimmoſ, conſideſſo canis indivi-
dūtatem. Sforza Oddo obſeruatum in red.
tral. de refiſſione in integrum p. 1. q. 46. num. 12.
32 ad hoc ut minoris reſiliens propter litis con-
ſoribus maioribus, quoz adelle dicitur, ubi cau-
33 ſe taliterēt communis, connexa, & indiviſibiliſ,
ut ſi reſiliens non propter, ipiſ quoque ma-
joribus, non poſſit neque minori prodeſſet, alii
34 quibz canis ſervitutis nei per pupillum, atque ma-
jorem pro communis, & indiſivo poſſet, dicit
qua in lſi communem o. f. ſi. quemadmodum for-
35 vias amis. in hereditati adiſione individui-
tas celſe videtur, cum enim tellator plures
36 inſtituit haſerib, ex loris diſpoſitione, eos in-
colligirat valiſſe pro aquis patribus haſerib
inſtituere, ut in ſ. plures inſtit. de haſerib. in-
37 ſit. & pro haſeritaris partioſe quipro haſerib
38 credicorisbus, atque legatarii teneret, ut
in lſi adulta 6. (de haſeriar. alioſib. unde
poſte cohæret minor per reſtitutioſis benefi-
cium repudiat portionem adiātam, alia penca
maiores cohæredem portione iſconſante, ut
optimè probat. texti. in lſi minor 61. f. de ac-
39 quaſi. haſerib. quid neque tunc portio repu-
diantis cohæredi aſcerſit non volenti que-
40 madmodum contingere cohæredem ab initio
ſuam portionem ſeptiudinare, ne tellator dece-
41 dat pro parte inſtitutus, per l. qui ex duabus
53. 6. qui ſemel. f. de acqñiſanda haſerib. quid eſ-
ſat hereditati portione ſemel per minorem
adiāta, quis eti poſta ſeſtitutio ad illam re-
puſiandam, ſemaneſ in eo nudum nomen
haſerib ex teſtamento, & effici poſte ex poſt
42 facta, quod pro parte tellatoris, pro parte vero
inſtitutoris, tellator deſcedat, ut diuimus, & in
ſpecie deducit ideo Oddo in q. 62. artiſ. 1. 8.
num. 3. & huiuspaceſt in hoſt calo portio adi-

ta per maiorem penca remanere, non ob-
ſtant leprobatione alterius portionis, ad quam
ſuit minor cohæredes edendus; non videmus,
quonodo poſſit cauſe connexitas, & indiviſi-
bilitys conſiderari. Unde hanc ſententiam ve-
torem elle proſtitutur Phaneſ. in loco mox ci-
tando num. 58. Hodieſſa ad Sard. deciſ. 1. 6. no. 4.
4. & poſt alia Andreſ. in cauſe. forſet. 102.
num. 1. 6. lib. 4.

Et quod dicitur de reſtitutioſe ad conſi-
endū inventarium, quod minori cohæredi
conceſſa, propter cohæredi majori, quatenus ve-
rum eſet, non propter cauſe indiviſiabilitem
43 procederet, que patiunt plus conſet inventa-
rium, unum ſcileſt per quemlibet ex cohæredib-
us, ubi non fuit unum per omnes ſubscriptum
ad notata in lſi. q. 3. num. igim, C. de laſ. deſib.
ſed quia, cum inventarium sit à lure adiuen-
44 tum ad evitandas fraudes in rerum heredita-
tiorum occulatione, ſufficiit, quod per cohæ-
redis inventarium legitime confeſſum, de her-
editatis valore conſet: qua ratione Phaneſ.
in tral. de invent. q. 239. num. 57. affiſſit, te-
45 ſpécu portinam ab uno ex cohæredibus re-
pudiata, altri cohæredi aſcerſent, qui iam
ſolemne conſecrati inventarium, antequam il-
46 la portio libi aſcerſeret, ad buſ iuvare inven-
tarium confeſſum, cum ex en veritat rerum pa-
47 teſt, que ſcileſt bona in hereditate reman-
ſerit, arque tollatque quelibet fraudis iuſpi-
tio poſt Bald. & ab eo quos allegat.

R E R V M S V M M A.

1. Interēſe lucrī eſſant, & domini emerūntia,
quando abſque alia probatione debentur.
2. Interēſi in hoc Regni liquidaunt ad rationem
ſepiuſ pre conſentario.
Et poſt in pluribz amis coacervatum ſorū
excedere, u. 3.
3. Sed non debent abſque mora q. 4.
Dique debent pendente dilatatioſe data ad ſe-
pendum, niſi fuerit expreſſa promiſſio, num. 6.
4. Mora non preſumitur, niſi prebatur.
5. Dies in conſeruā adiela interpellat pra hemi-
ſe, atque debitorum ſe mora conſiſuit.
Intellige de die certi, non autem ſacri expreſſa,
per certi temporiſ expreſſionem, n. 10.
Et niſi ordo dicit, & debitor fuit diverſi fieri, n. 23.
6. Mora regulariſ ſe conſtrahitur abſque debi-
toris interpellatione.
Præferim, ubi ſolutio ad omnem creditarii re-
quiftionem præmiſſa fuſit, n. 9.
Vel in die incerti expreſſa per certi temporiſ ex-
preſſionem, n. 11.
7. Niſi in cauſa dicit, n. 12.
8. Mora non conſtrahitur per creditoriſ inter-
pellationem qui plus debita petiſt.
Niſi dies ſolutio ſe adiela, que operatur,
ut debitor partem veri, debitorum offerto tenet,
n. 16.
9. Crl.

C A P V T XXIX.

De Interesse absque mora, & sorte recepta,
regulariter non debendo, ad text. in.

I. moram 32. ff. de Usuris, & in

I. 4. C. depositi.

- 15 Creditur non profunditur recipere velle partionem.
 17 Mora in illiquidis non constituitur ante liquidationem.
 18 Mora ex interpellatione non constituitur per debitorem, qui se potest aliqua exceptione tueri, minus solvit, vel in flat habet litigium causam.
 Intellege, ut ibi.
 19 Decisio Sacri Confilij refertur.
 20 D. Franciscus Antonius Musceptula Regius Confiliarius, & Regiam Cancellarium Regens landaver.
 21 Interesse alienis iure debetur, cum fuit specifici et prouisum.
 Vel cum pro eo quilibet civilis actio à lege condicatur, n. 22.
 22 Interesse rei indicata, actionis iure debetur.
 Post quartum mensis à die sententia, n. 24.
 Vel à die confirmationis, cum fuerit appellatum ab eo, n. 25.
 Quod certissima etiam appellabatur usura, & quare, n. 26.
 Hodie liquidatur iuxta dominum passionis, & iuxta anniversarium, n. 27.
 Et recepta sorte peti non potest, n. 29.
 28 Interesse Iudicis officio, non autem alienis iure debitum, peti non potest post receptionem ferens.
 30 Adversarius datus recipiens absque protestacione, responsum interesse sibi praeditum.
 Et protestacio non sufficit, nisi protestationi flevens assentiat, ut n. 31.
 Propterea debet illi testificari protestatio, n. 32.
 33 Denis interesse Iudicis Officio regulariter debetur.
 Nisi datus ab eo, qui datus ait alter tenetur, prima facit, ut n. 34.
 35 Mater filium alter non tenetur ultra triennium.
 Nisi pater si inops, & mater habens ultra propriam alimenta, ut n. 36.
 37 Decis usura per conditionem ex lege debetur, secundum dicitur.
 Alij actionem de dote pro illis competere veluntur, ut n. 38.
 Sed arruusque reprehenditur, n. 39.
 40 Conditione ex lege non competit, sed Iudicis officium, ubilex circa accessoria dispensat.
 41 Altero de dote pro creditibus naturalibus dicitur competit, non autem civilibus.

- Nteresse tam danni emergentis, quam luci eritatis, absque alia probatione deberi propter frequentem Regionum usum, quibus paratus forense annuum redditum emptiones ex pecunia facienda eleganter probat text. in. I. idemque, & in fundo to. 5. si procurator ff. mandati, & docent Roderic. de ann. redditibus lib. 3. q. 5. nn. 2. 6. in fine, atque post eum Reg. Regius in prag. 1. de credib. ann. 4. 8. Reg. Sanfelice decr. 1. 2. 4. num. 10. Reg. Merlin. contra forensib. 1. cap. 42. num. 1. 8. & seqq. propterea in Regno tangente motocum ad rationem septem pro centenario liquidari solet, ad quam rationem sunt emptiones paratae, iuxta tradita per Confiliari. Thedori. in alleg. 40. num. 30. atqueque relatis per Statimand. tract. de intereste lib. 2. iii. 9. q. 1. m. 1. 3. 4. & potest intereste plurimum annorum fortius excedere, ut explosa Alcisia, & aliorum sententia, probat cum Surde in confil. 3. 03. num. 2. & seqq. vol. 3. Majordom. 2. tomus Comitum. ad Confessum. Non p. 7. q. 23. nn. 5. & seqq. quae tamen intelligenda sunt accidente mora, debitorum, sive quo intereste regulariter non debetur, ut hanc vulgata loca in I. mora 3. 1. ff. de usura in libro 4. q. 1. ff. cert. poter. cum similib. de notat Pref. de Franchus decr. 1. 2. num. 5. mora enim cum facta sit, non profunditur, nisi probetur, arguentoque lib. 5. ff. fieri possit. latè docet post alias Majordom. in tract. de probat. ob. 6. claf. 107. 1. annua. & seqq. 1. & cessare dicuntur dilatatione concessa, quo pendente intereste non debetur, nisi fuerit expressè convenit, ut ex Decr. cons. 1. t. 9. & alijs, quos refert Confili. Alcianus conf. 3. o. 2. lib. 1.
- Omnis autem causa, in quo dies in contractu interposita experient, quo ipse interpellat pro homine, atque debitorem in mora confitetur, iuxta vulgatam dispositionem, I. mora 4. 2. 2. ad contrah. et committ. ff. de qua post multos Gratiani lib. 4. disp. forensimp. 708. nn. 2. 3. ubi certa dies non sunt in contractu addicta, debitor in mora non constituitur, nisi per creditoris interpellationem, ut per text. lib. 1. ff. p. 24. ff. quando dicitur. q. 1. voluit Barca. I. ita stipulans num. 5. q. ff. de verb. obligas. quem dicit esse communiter approbatum Majordom. in decr. 107. 1. 8. & sequitur R. Rovis. Iudea. 9. ej. 90. num. 5. idque magis locum habet, si ad omnem creditoris requisitionem solutio promis-

milia fuisse, quo casu debitor io mora non constituitur ante creditore interpellationem, quia oon potuit dividere, quando vellet ipsum interpellare, ut per text. in l. signis domum 9. ff. locati, voluit post Iason. in lib. si ex legati causa, ff. de verb. oblig. Grammatic. in decis. 103. n. 166.

Idem est, ob dies certa non expressa, sed tacite exprimeretur per certi temporis expressionem, ut si concoleosus, & ratificatio minoris peccitteret, quando erit legitimam etatis, quia neque minore ad legitimam etatem per vento mora cootrahitur ab ille interpellatione, ut post Bald. Salycet. Alex. Iason. Saccin. Dec. Purpuras. & alios communem esse testatur Gabriel commun. conclus. lib. 3. init. de solut. conclus. 9. num. 34. & post eum Adiscard. relata conclus. 1071. num. 11. quibus conferuntur tradita 12 ppr. Praef. de Franchini decis. 46. & proinde tunc neque interesse debet ante interpellationem ex pluribus ostendit Reg. de Marin. in lib. 1. res. folio cap. 200. num. 8. & seq. licet data scientia 12 adimplimenti conditionis in convariorum ad docat Fabri decisio 10. quam tamen in causa dicitur, & ob eius favorem potius de sequitate, quam secundum lucis rigorem processus posat.

Quandoqua etiam dies certa i o contractu adicta, debitorem io mora non constituit, ut 13 si creditor, & debitor sint diversi fori, quo casu nisi probetur creditoris adventus, statuta die, in loco debito sita solutionis, minime debitor in mora constituitur, neque ad interesse tenetur, sed alia requiritur iudicialis interpellatio, ut io Larbitur Kalendis 45. ff. de recept. arbitri. docet Bart. in libro illa. ff. de verb. oblig. & plenè per Affili. in decis. 3. 16. Gabriel in conclus. 9. num. 39. & post alios plures per Sard. qui loquitur io solutione dies certa die promissae in tract. de alimento. n. 1. q. 42. n. 128.

Imo vero neque interdnam sufficit interpellatio ad constituendum debitorem io mora, & 14 signanter, quando creditor plus debito petet, quo casu debitor in mora non constitueretur, etiam respecte quantitatis veri debitis, nisi creditor se paratus esset recipere quantitatem veri debitis, iuxta doctrinam Bartolomaei communiter à D.D. approbatam in q. s. sed. 80. ff. de leg. 1. quam sequitur post alias Peregr. in tract. de fideicom. artis. 49. p. 3. num. 8. 6. Gratian. lib. 1. de script. for. cap. 42. num. 41. & latissimum Conf. Gius. arroll. in decis. 10. n. 1. 15. & per torn. & signanter num. 22. & ratio est quia debitor quantitatem indebet petita sunt solvere recusat quantitatem veri debitis, meritò creditorio non obseruit, quia non præsumit eum recipere velle particulariam solutionem, ut per text. in Lusser 41. 5. Lucius ff. de ajar. dicit Imola in d.l. qui solidum, de quo tam videlicet sunt Reg. de Tappia in decis. 41. S.C. num. 6. Reg. Cappe. Latr. in decis. 133. num. 29. & 43. lib. 2. & intelligenda predicta essent,

quando interpellatio requiritur, que per petitionem plus debito factam spernitur, & mora non operatur, ut ibi per Giese. arroll. n. 33. 16 aliud est in debito, quod non requirit interpellationem, itaocē adiectione dici, que interpellat pro homine; tuoc enim morsa committitur pro parte debita, non obstante petitione plus debito facta, nisi debitor offert partem veri debitis, & ex Loffredo in conf. 13. col. fin. & Cravetta in conf. 9. vol. 1. docet Gabriel in lib. 1. commun. conclus. in tit. de expensis. conclus. 2. num. 9.

Secondo neque interpellatio debitorem in mora constituit, quando debitum est illiquidum, cum in liquidatione non contrahatur morsa, aotequām per Iudicem sit declarata, quantitas debitis, ut per l. 1. C. de usur. & fructib. legat. docuit Bald. in Laccipram. num. 10. C. de usur. quem sequitur Saccin. senior in conf. 102. n. 2. lib. 1. Ripa in L. quod in num. 67. ff. cert. petat. Affili. in decis. 105. & alij per Sard. in decis. 1. 260. num. 15. ubi ampliatis, iam si dies certa sit solutionis suppedita, post Angel. in l. 4. 5. & art. Praet. si de re indicata, sequitur Cicer. qui refert ita iudicatum in Senatu Cathaloniz in lib. 3. var. res. cap. 1. 6. num. 71. Reg. Cappe. Latr. d. decis. 133. num. 15.

Tertiū neque debitore interpellatus in mora constituitur, & consequenter interesse non 12 currit, quando potest se alius exceptioce tueri, quo minus solvat, ut in L. quod in 5. ubi Iason num. 8. & Ripa num. 55. ff. cert. petat. Ad meoch. de arbitriar. Iudic. cap. 110. num. 51. Sard. in decis. 179. num. 15. Unde si iustam haberet causam litigandi per interpellationem non constituitur in mora, ut in cap. nec est in mora 60. ff. de reg. Iur. in 6. in L. qui sue de le 64. cod. III. ff. de reg. Iur. & ostrobiq. Giesl. & D. idem tradidit Sard. in decis. 126. num. 17. & post eum Cancer. in processu. relat. cap. 1. 6. num. 70. Reg. Merlin. in contra. controvers. cap. 1. 2. num. 33. ubi declarat num. 36. n. 6. in fuit interesse debitor ex padlo. in conventione.

Et secundum predicta fuit sub nostro patrocinio iudicatum in S.R.C. Nea. p. sub die 5. Maij 191636. in causa iotter Andream Pappatoderum, & Ioannem Vincentium Ferrandinum, interesse debet à die decreti liquidationis, quia creditum erat illiquidum, plus debito creditore 10 petierat, & debitor iustam haberet litigandi causam, ad relationem perspicacissimi, & nobilissimi Conf. D. Francisci Antonij Musceratia, qui postea fuit Sacri Regij Coosiliij Decanus, inde Regiam Cancillariam Regens elector. Aduinarius Zozus pro Cantone.

Sed a peti possit iotteresse post receptionem sortis distinguendum est inter duplicitate uerarum speciem, fuit interesse duplice, cum modo debeti posse constat, iotteretur actionis, 21 & officio iudicis. Int. autem actionis præstans debet, cum præmissis specialitatibus fuerint, ut

ut patet ex *Surd. in decif. Manin.* 3.45. num. 10.
in fine sicc. *Grat. in lib. 1. discept. forens. cap. 33. num.*
13. *Roder. de annu. redditib. lib. 3. q. 7. num. 69. in*
sive Reg. Roviit. in decif. 9. pariter in fine. Actio-
21 nisi quoque iure intercessus debetur, cum pro eo
quilibet civilis actio à lege concedatur, ad
notata per *Surd. in tract. de Aliment.* tit. 3. q. 5.
ubi distinguunt in alimentis, quae pet. nihile.
negotiorum gestorum, vel de dote actionem
22 peruntur, & quae iudicis tanquam officio nobili-
li, vel etiam mercenarii; si ceteram actionis
24 iure debetur interesse rei iudicatur post qua-
drimestrum tempus à die sententiae; vel si fuerit
ab ea provocatum à die confirmationis, per L.
2. *Cde usur. rei in iudic.* quod centesima olim ap-
25 pellabar usura ad rationem duodecim pro
26 centenario quorū annis debita, & sic unus pro
centenario in singulis mensibus, unde cente-
27 mo quoque menie fortem aquabat; Hodiē ve-
rō liquidatus ad mensuram damni, quod vi-
gor patitur, & luci quod facere omittit, de-
28 quo plēmē *Reg. Capit. Latr. in decif. 100. num. 2.*
Et 7. lib. 1. *Stibian. in relat. tract. de interesse lib.*
2. ill. 1. 6. q. num. 11. Et 9.

Hoc enim intercessus iure utrumque iudicetur,
actionis iure, vel iudicis officio debitur, quod
28 illud tanquam de per se, & principaliter de-
bitum, etiam si autem soluta debetur, hoc autem
per fortis solutionem remaest exstinctum, ut il-
li renunciatum censeatur, & amplius peti non
possit, ex notariis in *fin. ff. de ee.* quod certa la-
ce. Et in l.4. *Cde pefit.* ut ex communī DD. con-
cluōne probat *Praef. Franch. in decif. 2. 1. n.*
29 5. ubi testit indicatum in S. C. in intereste tei-
jūdicatur, sequitur *Stibian. in d. r. m. lib. 1. q. 23.*
num. 26. idemque *Bart. Inf.* alijusque dedulit
probant *Surd. in praallegata decif. 3.45. num. 11.*
Gratian. Et *Reg. Roviit.* in locis *supra* relat. at-
que *Reg. Roviit.* ipse in *conf. 3.6. num. 7. lib. 1.* Et
Censiliar. Hodierna in *adad.* *Surd. decif. 69. num.*
6. & alij plures, quos sequitur *Carol. Aut. Botti-
lier. in differtat. forens. 9. num. 7.* quem novissimè
laudat *Dom. Remagnara* in *addit. ad Concil.*
super Statut. Crimin. Engab. lib. 1. rubr. 47. num. 53.

30 Ex quibus alias in facti contingenti ob-
servavimus, quod si maritus docem recipiat ab
uxoris matre promissum aliquem protestatione
libi preiudicatur in alimentis, & interesse, tan-
quam Incolis officio regulariter debitis, & illa
remissione censeatur, ex *Bald. in l. fin. 5. praterea*
Cde Iure det. quem cum alijs referit, & sequitur
Surd. in d. tract. de aliment. tit. 6. q. 3. num. 19. Et
seqq. idem voluntur *Roderic.* In loco relato
Gratian. in d. lib. 1. discep. forens. cap. 130. num.
33. *Anna in fragil.* 334. qui allegat *Baldum,*
quamvis articulū ipsius in factō veritatem
in S.R.C. in manu recipiente dorem à Socero
post moram ab eo commissam non fuisse pro-
pter varietatem votorum determinatum affir-
met; quinimō protestationem, neque sufficiere
31 pro uitaturum repetitione, nisi protestationis,

solvens non contradicat, quo casu quidam
quasi contractus resulat pro interesse per faci-
tum solventis consensem, tradiderunt post
alias *Gwid. Papa in decif. 1. 71. num. 3.* *Surd. in d.*
fragil. 3. num. 40. Et in tit. 1. q. 43. num. 22. cum
alij sequentibus *Gratian.* in eod. cap. 130. num.
34. & novitē *Reg. Capit. Latr. in decif. 106.*
num. 63. cum *seqq. lib. 1. Reg. de Marin.* lib. 1. re-
32. *seq. cap. 198.* propriea debet protestatio, &
operetur, parti solventi notificari, ut ex *l. fin.*
mandat. 1.5 ff. mandati. *Bart. Alex. Ripa Fe-*
line. Et alij, prefectum *Canceris lib. 2. varior.*
refel. cap. 1. num. 18. deducit idem *Reg. Capit. Latr.*
in decif. 1. 7. num. 7. lib. 1.

Quo omnino comprobantur: nam pro osutis
dotalibus marito debitis, loco alimentorum.
33 ex dote non soluta, ob oœra matrimonii su-
stinentia, officium iudicis, non adiutor darum,
nisi dos fuerit ab eo promissa, qui uxorem ale-
re renebatur, quo casu negotiorum gestorum.
34 adiutori competere, tanquam alendo utili-
negarium vir gesserit, post *Roland. in can. 65.*
num. 9. lib. 4. latè concludit *Surd. tit. 3. q. 5. num.*
6. & ita intelligi debent tradita per *Adelf. ad*
Consuetud. Neap. p. 10. q. 16. In additionib. num. 9.
& per *Andrea. in contrav. forensi 1. 35. num. 19.*
35 Et *seqq. lib. 2.* Undemater adiutori iure non
tenet ultra triennium, ut in *l. fin. 5. de patria.*
36 potest nisi pater sit inops, & marris facultas ul-
tra propria ipsius alimenta sufficiat, iuxta tra-
dita per eundem *Surd. in tit. 1. q. 14. num. 9.* Et in
tit. 7. q. 8. & consequenti tradita per *Praef. de*
Franch. in decif. 3. 6. n. 3. Et 4.

37. Licet enim suulent nonnulli arbitrii, con-
ditionem ex legi compere pro nuptiis dota-
38 libis macit debitis, ex *l. fin. 5. praterea, C. de*
Jure det. alij vero actionem de dote, ex *l. fin.* ma-
ritio 32. *ff. fin. 5. fin. matrim.* utrumque tamen
39 reprehendit *Bald. in d. 5. praterea n. num. 8.* Et 9.
respectu enim conditionis ex legi, minimè
40 competit, ubi lex circa accessoria disponit, quo
casu officium iudicis, non autem actionem,
aut obligationem inducit, nr in *l. in nobis l.*
centum *Capa 9. ff. de ee.* quod certo lege; actio
vero de dote ex *d. 5. fin. 5. maritio pro fructibus natu-*
41 *talibus, non autem civilibus, ut sunt alimenta,*
& interesse concedit, & ita post *Bald. Alex.*
Inf. Et alies probat *Surd. in d. tract. de aliment.*
tit. 6. q. 3. num. 30. Et 32.

R E R U M S U M M A .

- 1 *Instrumentum est probatio probata, de quo dici*
potest, noli me tangere.
Nisi ramen habeat paratam exequitionem, nisi
guarantigia clausulam contineat, ut nr. 1.
- 2 *Guarantire verbis est longabardum, firmate*
significans.
- 3 *Guarantigia est Notarii praeceptum de solvendo*
in confiduum debiterem.
- 4 *Instrumentum, sive guarantigiatum, sive con-*
fessio-

- ſeffionatum in Regno Neapolis exequitur.
Dummodo iuramentum, aut panam continua, ut n. 8.
- 6 Instrumenta omnia in Regno confolla, confefſa-
fona dicitur.
- 7 Confefſo indicialis habet vim vel indicata, &
paratam exequationem.
- 9 Guarentigia formula in Regno confuta, qua
fut.
- 10 Instrumentum capitulorum matrimonialium,
etiam abſque pallo exequivito ad Ritus formā
exequitur.
Locis contrariorum Donzo vulnerit, n. 17.
Confito tamen per partis confiffionem de ma-
trimonio, ut n. m. 11.
- 11 Matrimonium ex Parochiſde, licet privata, pro-
probatur.
- 13 Pallum exequitum inducitur ex clausula
cum potestate copiendi, &c.
- 14 Pallum capendi propria autoritate, previa
citacione exerceri debet.
Sed hoc in Indicis arbitrio remittitur, ut n. 15.
- 16 Decioſ S. Croſſorū, & num. 37. atque M.C.P.
nn. 40.
- 18 Inſtrumentum exequitum non ſuspenditur ex oppo-
ſitione exceptionibus alioarem requirentibus in-
daginem.
- 19 Denatio contemplatione matrimonii falla profeſſo,
& defendantibus, an defendantibus ipſis,
tangnā filii, vel tangnam patris hereditibus
acquiri confeſſione remittetur.
- 20 Hoces cum beneficio legis, & inventarij tenetur
habere ratum pallum defunctori.
Etiam in proprijs bonis, quatenus adell in ha-
reditate, n. 21.
- 21 Inſtrumentum requitio ſuspenditur, conſito de
nullitate inſtrumenti ex alio fallis in indicio
nullitate.
Vel de bene Iura debitoris, n. 24.
- Am si nullitas poffit incontinuū probari, n. 25.
Idem ſi conflat, contrarium fuifſo inſurarium,
num. 23.
- 26 Exceptio incontinenti probari dicitur, ſi potof
infra illud tempore expediri, infra quod exequi-
tio expediri posuifſe, ſi nulla exceptio fuifſe
oppofita.
- 27 Preventio locum habet etiam contra debitum,
inſtrumentarium.
Cum ſolemnitatis tamen à Regia Pragmatica
reqviftis n. 28.
- 29 Preventio bedit in omni Curiaſerī potefſ.
- 30 Inſtrumento exequitio minimē ſuspenditur per
nullatum a debitore principaliter proponitam
per viam alioare, non autem preventio.
Alioare in debitoris potefſato effe viam eludere
exequitatem, n. 23.
Locis alioare ſit, quando idem creditor viam er-
dinariam contra debitorum legiſ, n. 32.
- 33 Evidentia imminentis exceptio, non retardat
inſtrumento et exequitum.
- Cum quantia de refuenda quantitatorem libe-
- randam in caſu eviſſionis, num. 34.
- 35 Adiutori ſolūtiōni potefſ instrumentum contra
debitorem liquidare ad fermam Ritus M.C.
Vic.
- Si tamen ſibi ſolūtiōni proprio nomine, & in ſolū-
dine, atque principali, fuifſet promiſſa ſolūtiōne,
ut n. 6. & 38.
- Vel in ſimilē cum principali creditore hoc agat,
ut n. 39.
- 41 Citationis nullitas non potefſ à citato praefecto
allegari.
- 42 Inſtrumentum debiti liquidum effe diicitur,
quoniam fuerit illius diminutio promiſſa, &
fallo calculo minorē quantitatē debitor con-
ſisteret.
- 43 Inſtrumentum potefſ contra heredem propriā
nomini obligatum liquidari.
Nisi Curia pro Tribunal ſedente ſolemne produ-
xit inventariorum, ex quo nihil in hereditate
ſuperreſte docuerit, ut n. 44.
- 45 Inſtrumentum liquidari non potefſ per annos
viginti à die Nativitatis actionis.
Sed tantum vigore palli exequitū in eo centen-
ti procedunt, ut n. 46.
- Pallit in caſa dotti, n. 47.
Contrarium tamen verius effe probatur, n. 49;
& ſeqq.
- 48 Dots in generali statuti diſpoſitione non compre-
hendunt.
Inteligo, in quo reperitur ſpecialiter de Iura
Communi privilegata, n. 49.
- 50 Alio, ſive accusatio criminalis virginis anno-
rum ſpatio praefibit, ubi laudatur Dom.
Philippus Mareſca
- 51 Praefibit etiam contra datum locum habet.
- 52 Exceptio cedendarum actionum creditori obſerbat,
qui numerex correli liberavit.
Nisi tamen ille fuifſet exceptione, n. 53.
- Pelſuſſent contra certum Iura reservata, n.
54.
- Ans omnibus Iuribus fideiſſorū competentibus
renunciacione fuifſet, n. 55.
- 56 Obligatio ſine caſa contraria obſerbat.
Pr neque in viam donationis ſuſtineri poffit,
num. 57.
- Inſtrumentum verò etiam paratum, & guaren-
tigiaſum eam non continent ex qui non potefſ,
num. 58.
- Sed quomodo, & quando obligatio ſine caſa
confella ſubſtituit remiſſionem, n. 59.
- 60 Testes creditoris non admittuntur in caſa li-
quidationis inſtrumento ad excludendas ex-
ceptiones à debitor probatas.
Sed in ordinario indicio reſervantur, n. 61.
- 62 Exceptio non numerata pecunia inſra biennium
in mutuo, & in ſra triginta dies in alijs con-
tra libis apponitur, ubi laudatur Rev. Dom.
D. Francilicus Verde.
Quibus temporibus tafſit, cum enere prebandi
admitiuntur, n. 64.
- Pravia abſolutione à iuramente reſpetu inſtru-
menti curati, n. 63.

Et in promptu probata impedit exequationem debitoris. n. 66.
Probari autem in promptu dicitur, si non apparet in Banco statio, qua per illud facta dicitur, u. 65.

C A P V T XXX.

De Instrumenti liquidatione ob exceptiones altiorum indaginem requirentes minimè retardanda, iuxta formam Ritus Magnae Curie Vicaria Neapolis 166.

Nstrumentum publicū probationem esse probatam, de quo dici posse, noli me tangere adnotavimus in precedenti cap. t. 3. num. 43. & 44. post Bald. Tiraquellī siveq. ibi relatō; quamvis autem de Iure Communī patet non habeat exequitionem, nīgū garantigū clausulam continet, à verbo Longobardō Guarantare, quod firmare significat derivatam, & pceptum Notarii in confessione solendo inferentem, secundū Bart. Isen. & alios in l. 1. si quis ita. ff. de verb. oblig. & Carol. de Graffis in tract. de excep. in prælud. num. 1. oibī plenē. De lute tamē Regni Neapolis ex dispositione Ritus 166. sive garantigās sint, sive etiam confessionata, ut esse dicuntur omnia instrumenta in Regno cōfecta, merentur exequitionem ex Cœrav. in Ritus præd. num. 7. & num. 32. & siveq. ubi dicit, Ritus dispositionem in hoc esse Iuri Communī conformem, quo debitum confessionatum cotam, Iudice Notario, & testibus, tanquam iudicialeis confessio, vīm obtinet iei iudicatae, & parat habet exequitionem, ex l. 1. tit. ff. & l. de confes. ut etiam dixit Reg. de Tappia in 3. libro Iuris Regni, in tit. de instrumentis liquidatis, dummodo ad adiūcūt ēis iuramentum, aut pœna, sine quo tum altero ad formam Ritus liquidati minimè possunt, ut post Freec. in tract. de præsent. instrument. p. 6. doceat Reg. Revit. in rub. pragmat. de instrumentis liquidatis, num. 8. idque ex Ritus verbis compotabili, libet in instrumentis continentur pœna pecuniaria, vel iuramenta, vel alterum eundem.

Formula igitur garantigā in Regno observata est, quando post confessionem, & pro 9 millionem oblevandi omnia in contractu declarata, pœnam debitores promittunt, aut iurant illum observare, secundū Galser. in prædictis instrumentis, p. 1. prima partis Rub. t. n. 8. & 9. Neque pro instrumenti exequitione pactum, & exequitativum expressum, in contractu fuisse, requiriunt, eum absque eo habeat instrumentum paratam exequitionem, & absque pao, quod possit via Ritus liquidati, fuisse processum ad

liquidationem instrumenti capitulorum matrimonialium, tamque validam fuisse decreto t. S.C. Neap. declaratam, stante confessione matrimonij contracti, testatus *Praes da Franchi* decif. 3. 66. num. 6. & 15. quem sequitur Reg. Rati. 29. v. in d. Rub. num. 14. in fin. Quinimo Parochi fidem, licet privatam, sufficere ad matrimonij probationem, ex pluribus ostendit Thier. in 98. te decif. 9. 2. n. 4. & siveq.

Vitra quod pactum exequitativum non solū inducitut ex clausula, quod possit exequi, sed t. 3. etiam ex licentiā ingrediendi, & capiendi propria autoritate per clausulam cum pœfessio- te capienda. t.e. inducta, ut ex Alex. in conf. 9. n. 5. lib. 6. probat Reg. Sanfelice. in decif. 3. 12. num. 14. lib. 2. & novilime confirmat D. Scoppa in anneta ad Sarnum in prax. civil. p. t. 9. 30. nn. 7. adducena etiam D. Confidat. Petri super Ristib. M.C.V. tom. 2. rit. 1. 66. sub num. 10. & solū fuit t. 14. inter DD. controvēstium, an procedere debeat citatio, ante quām hanc facultatem creditor exerceat, ut voluit Reg. Rovit. in pragm. t. de conservat. r. p. num. 3. quem refert idem Reg. Saw- felice in decif. 1. 9. t. num. 3. lib. 1. & postea conclusi- 15. t. 3. iudicis arbitrio esse remittendum, an citatio procedere debeat? secundū Mansu. sententiā in tract. de causa exequit. lib. 1. ampliat. 6. & aliorum.

Secundūm predicta fuit à nobis obtentum. In S.R.C. Neap. pro D. Cesare de Roberto ag- te pto dottib. D. Isabella Vaaz de Sousa eius uxoris, contra III. Duciūm S. Donati D. Beatri- 16. com Vaaz, facta enim relatione per M.C.V. à decreto per eam interposito, quod procedatur via exequitativa, pro credito in instrumento capitalorum matrimonialium ipsius D. Cesatis contento, oppositio non obstantibus, quod in eo non adiūcūt pactum exequitativum, fuit sub die 2. Martij 1656. per S.C. causa remissa ei- 17. t. 7. dem M.C. Actnatius Cesars, quidquid contrarium probate conetur Danz. in tract. de pugna Deller. lib. 3. tit. de instrumentis liquidatis. cap. 1. nn. 22. & siveq.

Ad impedicendam verò instrumenti exequitionem nulla invat exceptio altiorum requi- 8 tens indaginem, ut ex Cœrav. in præd. Ritus 166. num. 59. tradidimus in relato precedenti cap. t. 3. num. 46. & incip. 10. num. 14. Hinc excepciones per Marcellum Crispianum oppositas adversis instrumentum liquidati petiūm pro parte illustris D. Victoris Spinella Ducis Mirandæ, tanquam altiorum requirentes indaginem, reservandas in ordinario iudicio fuisse, & interēm liquidationem instrumenti via Ritus rectdati minimè posse dicebamus; siquidem opponebatur fideicommissum super domo empta per Marcellum vigore donationis contemplatione matrimonij facte per quondam Nicolaum, Vincentio de Summa, cuiusque de- scendentibus in infinitum, & in eorum defec- quamillius heredibus, & successoribus, ex cu-

. 98

in donationis causa domum retinere posse, Marcellus ipse ex predicto quodam Vicentio donatio descendens affirmabat; idque principalius in alio iudicio in S. C. intentato deduxerat, & haec evictione ob fideicommissum predictum immo dic, pectum ipsius domos in instrumento promissum retinere posse, contendebat; quia vero circa fidicommissum allegatum nonnulli iuris articuli discutiendi propoebantur, praeferunt verbis, so descreverunt, etiam in appellatione descendentes ipsi, tanquam filii, vel tanquam heredes patris, vocati in donationes predictas cœscantes? de quo pleo per Sard. decis. 324. per Maf. in conf. s. Item, a ipso Marcellus tanquam herci universalis quandam sozonis Baptizit de Summa dotium debitoris, licet cum beneficio inventatis, tenet ad satisfactioem quantitatis debitum, atque ratam habere defuncti obligationem, etiam in propriis bonis fidicommisso subiectis, quætus hæreditatis vires suscepcebant, iuxta tradita per DD. in l. s. q. in computatione C. de iur. del. per Gratian. in lib. 3. discip. forens. cap. 521. num. 26. cum seqq. per Cancer. in lib. 3. variar. ref. cap. 2. num. 175. Conf. Gizzarelli. decis. 7. num. 23. & seqq. Reg. Marcelli. in lib. 2. disputa forens. dispt. 60. Conf. Statib. in ref. forensi 29. num. 52. & seqq. lib. 1. que omnia rem dubiam reddebant, & obscuram, neque certitudinem aliquam inducebant fidicommissa allegati, in quo causa remanere potuisse instrumenti liquidi exequotio suspesta, ut per Fr. tract. de liquidat. instrument. p. 9. q. 7. n. 26 ibidem ex aliis factis in iudicio nullitate, appetere probatum de nullitate instrumenti impeditum interrogatis. V. fil. ad Affili. in decis. 3 t. nn. 233. abz. Quod si constaret contraria non usus erit, aut foris alter non substerre ex alia factis, & in prompti obijerantur, reselleret instrumentum exequationem, Galer. in prat. liquidat. instrument. p. 3. 1. partis principalis Rub. 2. num. 9. ubi dicit 24. adbus liquidationem impedit, si de buo lare constituerit, in quo etiam concordant Mascard. de probat. conclus. 637. num. 17. ibi: Quando illas 25. allegatis, non requirit aliter inadquatu, & in continentis potest probari, & Hended. in conf. 17. num. 28. lib. 2. quibus addebamus Bart. in l. 4. 5. condemnatus. num. 3. ff. de re iudic. ubi affirmat 26 exceptionem iocoocidenti probari dici posse, ut instrumenti exequitionem suspedat, quando iusta tantum tempus potest exceptio ista expediti, iusta quod exequotio impeditur, si nulla exceptio sufficiet opposita; quod cum in hoc facto dici ooo potuisse, ex quo causa in S. C. proposita, non adserat io limine expeditio- nis, propter obfuscum alienum creditorum, super domo, preposo fideicommisso subiecta, cum propter maximum difficultatem causis que non patiebatur, ita celeriter sententiam proferri ouilla reo prodeesse poterat exceptio.

Quod zatem allegabatur de hoc eodem in-

strumento, item pendre in S. C. neque te-
7 gabauer, licet eoin præveotio fieri potuisse et
adversus futoram instrumenti liquidationem,
8 com solenitatis tamen à Reg. Pragm. requi-
ficiis sub tit. de præven. moderanda, de quibus latè
per Galer. in d. Rubr. 2. Idque ocdūm in M.C.
9 V. ui fuerat antiquitas dispositum; verum in
omni Curia fieri potuisse, ut ex Pragm. predi-
cta probat Caravita in Risi 190. num. 1. & te-
stator D. quo sequitur D. L. Angel. Petri tom.
xiiii. 168. sub num. 9. & rit. 190. num. 1. quia ra-
30 mco lis predicta non fuerat per viam præven-
tionis, sed per viam adiutorio debito intro-
ducta, ooo poterat instrumenti exequitionem
31 differre alite enim lo potuisse debitoris es-
set viam eludere exequotiva, ut post Innocent.
Angel. R. & aliis fuodat Giriba in decis. Sicil.
100. num. 3. Conf. Marcelli. in conf. 33. lib. 2.
32 Sanfelice. in decis. 33. num. 5. lib. 2. quidquid ali-
ud si, quando idem creditor viam ordinariam
coorta debitorum elegit, ut alibi diximus.
33 Prædicti omoibus addebat, ex allegato fideicommissi evictione exceptioem resulta-
te; cum autem citatio super teore instrumenti
predicti fuisse ad depositum expedita
10 liberatio depositi facienda, fatus debitor
34 coolutum esse poterat per cautionem de reti-
tocco quanto liberadam in casu esse-
qualis evictionis domus empta ex causa pra-
teodi fideicommissi, iuxta tradita in l. p. 1. p. 24. C. de evictionib. & plurimi fuisse obser-
vatum relect Caravita in risi 173. num. 6. & idem
voluit in puncto Galer. in relat. præl. liquid.
instrument. in 2. 9. 2. partis principalis. Rub. unica
n. 6. 1. finit.

Mihi tandem obstat dicebamus instrumentum praemarratum sufficiplatum in boe-
ficium illustris Ducis abfotis, & Notarii
presentis, non addito proprio omoio, & in-
solidum, quo causa oœque ad inflacionem Ducis-
si, quo non fuit de facie ad faciem stipulata,
neque ad instantiam Notarii, simpliciter solu-
35 tionis adieci, ad quem cotradux utilitas prin-
cipaliter ooo spectabat, instrumentum liqui-
dari posse, adversarij contendebat; quidquid alio
fuisse si utrique solutio promissa reperi-
tur, scilicet priocipali, & adieci, etiam pro-
36 pto nomine, & insolidum, quia tuoc tan-
quam do Rei credendi, ex notariis in l. 2. ff. de
duob. reis, quilibet corum liquidare instrumen-
tum porro, ut per Fr. tract. de præfatis.
instrument. p. 1. 1. q. 4. per Caravita in R. 1. 66. nn.
1. 9. V. fil. ad Affili. in decis. 64. num. 1. Galer. in
eadem præz. liquidat. instrument. p. 1. 2. part. Ru-
br. 2. num. 13. & fuit io S. C. Neap. iudicatum de
37 anno 1644. in causa Isabellæ Romeo, cuius
partes tecum coorta Aoellum Loogobardum, in qua cum fuisse, facta relatio per M. C.
V. in S. R. C. ab eius dictato ioterposito, quod
debitor rectius citeretur sub pretextu, quod cita-
tio fuisse ad Tutiitiam instantiam expedita, quia
iuoc

Selectarum Iuris Observationum P. I.

99

tous fuerat eidem solatio , etiam proprio nomine , & iu solidum promissa fuit per idem . S. C. regnilla causa Magna Curia Vicaria , ut abesse alia citatione provideat respectu articuli liquidationis allegata . Actuarius Polsonus . Quibus minime contradicit Franciscus Antonius de Indice Robertus in eadem pract. liquidat. instrumento considerat . 3. num. 6. quia loquitur in 38 promissione facta principali absenti , & procuratori presenti , & cui libet i pofum iu solidum , non tamen de promissione procuratori facta . 39 proprio , & principali nomine . Sed cum fuisset ad utriusque instanciam Duecilius scilicet , & Notarii ; & cum utriusque interventu expedita citatio , & instrumenti liquidatio subsecuta , omnis contradictione celiabat , ut quotidiani M.C. V. servari testator idem de Indice Robertus in eadem confidit . 3. n.r.

40 Vnde fuit per M.C. proratum de Mensa Matriti anni 1650. quod expectet exitus causie veteris in S. C. à quo decreto pendente relatione facienda in eodem S. C. partes ad concordiam de venerunt . Actuarius Canalis .

Ad alias autem exceptiones , que contra instrumentum liquidationem obiecti solent progredivero , illud est obseruandum , quod si citationis nullitas obiectatur , noui obstat , ubi citationis nullitas comparolleret de sero . & postea iterum in actu insufficiens , cum enim citatus praesceret , frustra citationis nullitas obiectur , ut in terminis Iuris Communis tradiderit patet , alijs quoque relatis . Boer. decisi. 235. num. 3. circa mediumstant . in tracto de nullitatibus tit. ult. num. 22. &c. In propria materia liquidationis instrumentorum ad formam Ritus Corav. in Ritus 166. num. 78. Galter. in pract. liquidat. instrumento p. 3. Rub. 2. n. 27. & seqq.

Insuper non obstat , si passionatum esse instrumentum allegatur , ex quo fuisset conveniens in eo , quod si facto calculo miuorem quantitatem deberi confiteritur , quasitate fuit instrumento promissa , minor illa quantitas promissa censetur ; remanet enim pura promissio pro integra quantitate in instrumento contenta , licet resolvenda in casu adimplementi conditionis adiecta , calculi faciendo , ut plenè probat Galter. in 2. partis principalis num. 9. sequitur Reg. Rovitius eadem Rubr. de instrumento liquidat. num. 25.

43 Si etiam beueficiis inventariis ab herede , proprio nomine obligato allegatur , ei non prodellet , quia si non ex mora defuncti , sed ex propria mora heres convenienter , potest etiam carcere , nisi Curia pro Tribunalis sedente , le- 44 gitimum , & solemne produixerit inventarium , ex quo nihil in hereditate superelle probaverit , ut post Bald. Alex. & alias docet Roland. à Valle in tract. diverso de invent. q. 152. n. 3. & ita intelligi debent tradita per Ther. in compend. decisi. Regni q. 2. in verbo exceptio t5.

45 Quod si lapsus viginti annorum à die natu-

vitatis actionis opponatur , ex quo instrumentum liquidatio minime procedit , iuxta Ritum 46 167. de quo per Praef. de Franch. in decisi. 345. sed bene paciū exequotivam infra triuia annos exercet , ex traditis per Reg. Cap. Latr. decisi. 58. lib. 1. D. Ceniliar. Petri super dilec. Ritus 167. 47num. 7. solet allegari , quod agitur de causa dotois , quia in generali Ritus dispositione non comprehenditur , secundum addeutes ad Erc. de presentat. instrumento p. 10. q. 1. lit. B. & post alios Galter. in 2. partis 1. partis. num. 30. Ther. in vesto decisi. 8. 4. num. 256. & moveruntur , quia statim 48 tutum generaliter loquens , dotois causiam non comprehendit . Cum autem in eo , iu quo dos 49 non reperitur specialiter privilegiata , sit etiam in statuti generalitate comprehensa , ut plenè probat Tiraquell. post alios intrat. de utreg. retrahit in tit. de retrahit consanguinit. q. 1. gl. 1. t. 4. num. 96. & seqq. quem sequitur Vrsil. ad Affiliat. in decisi. 11. num. 7. Praef. de Franch. in decisi. 11. num. 7. & 288. num. 1. & 2. Præterea Ritus predicti dispositione statutaria dicti non possunt , 50 uam originem habet à Iure Communi , quo at- tentio criminalis accusatio viginti annorum , spatio prescribitur , ut in l. quarela 12. C. de fal- sit. & dicunt Carav. in ead. Ritus 167. num. 1. De Sarro in praxi crim. cap. 1. num. 16. & perit. finnis I. Colim Index M.C. V. Dominus & Philip- pus Mareca in allegatione penes eundem de Sarro ibidem , cap. 46. num. 43. Inte autem com- muni inspecto , quilibet prescripicio curie etiam contra molestem , quz proditoribus ex- peritur , ut in l. rebas 30. 5. omnes C. de tur. Aut. propterea de veritate propositæ limitationis est non parum dubitandum .

Aliis opponi solet cedendarum actionum . exceptio , quz creditorem ab agendo repellit 32 contra mandatarium , vel fideiūlorem , quibus cedere non potest actiones contra principalem • debitorem voluntariè temillas ad notata in l. fiduciis 95. & si creditor 2. ff. de fideiūlorem in l. ff. pupillis alterum 46. ff. de administrat. inter ad quam exceptionem repellendam primò conser- derandum erit , ut fuerint actiones voluntariè temillas inefficaces ? quia forsitan debitor libera- 33 tus , aliqua tutus erat exceptione , quo casu non obstat cedendarum excepio , ut ex l. quarelo 8. 5. similiter ad S.C. Vtilian. restet Negligent. in tract. de pignoribus 3. membro 5. partis num. 36. Secundò notabilis est limitario ad exceptionem cedendarum , quam ponit D. Antonius de Alex. olim Sacri Regij Consilij Vice prothonotarios ab Affiliat. relat. in decisi. 182. num. 14. 54 scilicet non habere locum , si creditores iu libe- ratione aliquis ex obligatis lura libi contra alios reservat obligatos : raro enim ut inutilis aliorum respectu remaneant actiones , quz per cedendarum actionem unam exceptionem forent eli- xit , intelligitur etiam creditor liberare unum ex obligatis , ut minimè possit illum direc- te molestare , sed ius cedendi contra eum adi-

N 2 neis.

nies sibi reservavisse, quod latius prosequitur de Francib. decisi. 476.n. 17. & seqq. & post eum R. Rovit. in decisi. 47. in fine R. Cappe. Latr. decisi. 122. in fine, qui testantur ita fuisse bis iudicatum in S.C. Tertio nono procedit, huc exceptio, obi-
fuisse per fidei iustitiam reuocatam omnibus Iuribus competitibus, quid inducit huius beneficii cedendarum reuocationem; quid-
quid aliud in simplici renuntiatione omoi lo-
ris, & legam auxilio doceat de Francib. decisi.
662. num. 7. contra Affliti. in decisi. 182. num. 1. pro-
prietate concordat enim opinione post Her-
ringium in tral. de fiduciis scrib. cap. 17. num. 39.
cum seqq. Conf. Pafchal. in tral. de virib. patria
postell. p. 1. cap. 8. n. 169.

56 Cum autem obligatio fuit hoc causa contra-
cta, quilla redditus ex L. 2. 5. circa ubi glossa dicitur
doli except. or neque possit in vim donationis
57 eo casu sublineti, secundum glossam in l. genera-
litter in verbo causam, C. de non numerata presu-
mia, quam singularem, & communiter ad DD.
recepimus esse dicit Alex. in cons. 1. 18. num. 3.
58 vol. 4. idque etiam in instrumento garantia-
giato, & iurato, hinc tamen causa confecto, lo-
cum habere, ut oon. possit exequi ad formam.
Ritus, ex eodem Alex. in cons. 3. num. 2. firmat
uterque Anna in singulari. 250. & in additionib.
59 ubi alij referuntur; sed quomodo obligatio sine
causa sublinetur, & quando in videoius Crassus in
tral. de except. except. 40.

Neque tamen est in hac materia omitten-
dum, quid si debitor citarus super te oceo i-
strumenti, testes de satisfactione, aut alia ex-
ceptione depunentes jo promptu produxerit
60 Curia pro Tribuuali sedente; Creditor vero
contrarium per testes probare veler, non ad-
mititur, sed instrumenti liquidationis suspen-
61 sa, omoia sunt in iudicio ordinatio reservao-
da, ut notabilitate tradicentur de Indice Roberto
in prall. liquidatis instrument. confiderat. 4. num. 54.
& Galter. ibidem in 2. pars 2. partis Rubrica 2.
num. 55.

62 Vtteria exceptio ooo numerata pecuox
ad impedientia instrumenti liquidationinem ap-
ponitur infra bienum io mutua, & in alia
cocontrahens infra religio dies, ut in l. in con-
trahib. 1. 4. C. de non num. picus. & notant Ma-
seard. de probation. conelns. 693. Gallupp. in praxi
S.C. pars 3. cap. 1. num. 2. in fin. Confidat. Pafchal.
de virib. part. 1. part. 1. cap. 8. sub num. 9. Confidat.
Roccus. num. 5. l. 1. o. 1. & peccabili dilata-
citat Ductilissimus Reu. Dominus D. Franciscus
Verde dignissimus Cathedralis Neapolis Ca-
oooicus in sua panteonum sed. lib. 3. sit. 12. de lit-
terar. obligation. num. 1. 164. ab tenta prius ab-
63 solutione a iuramento, ut post Caravit. In Ritu
166. à num. 4. 1. probat Galter. in prall. liquidat.
instrument. p. 1. 3. partis. Rubrica 2. num. 1. o. qui-
64 bus tamen temporibus claps cum admittatur,
etiam probare volens, pecuniam non fuisse
se numerata, ut ex Barri. in l. 1. ex causione num.

12. ff. do non num. pecus. & Festansella probat Con-
silia. Pafchal. cit. cap. 8. n. 8. & 90. ubi latè de-
65 materia a num. 62. & num. 83. dicit in promptu
probari, si salutio facta dicatur per medium.
Banci, sive Tabula in qua solutio neo appa-
reat, de quo etiam Tetra ad Grammatic. in de-
cisi. 59. num. 16. alijque apud Crassum in tral. de
except. 1. 3. num. 23. cum alij de quibus D. Verde
66 nbi supra, & proinde in promptu probata impe-
dit ceterario oem. ut ex Canarie. Boerrie, & ali-
js, firmat Carav. in loco relato n. 50.

RE RVM SVMMA.

- 1 Rel sua quilibet est moderator, & arbitrus.
Sed non debet modum legitimum excedere, nu.
2. & 4.
Civitatem ad inopiam reducitur, inordinatè vi-
vens absque mensura, & modum. 6.
Et è converso, patrimonium ordinari viventes
angevit, n. 7.
Vnde plura à legibus introducta ad exhibendos
immoderatos, & excessus hominum nfus.
num. 8.
Eiam in usiblibus, gemmis, suppelletilibus, do-
merum cruentis, doribus, expiarum ex-
pensis, n. 9.
In famularum numero, curribus, five carroujs,
& equis, n. 10.
Atque in alijs remissi vnu. 11.
3 Modus est in rebus omnibus servandus.
4 Extrema emulsa sunt usus.
5 Predigio bona. dispendi, bonis interdictar, &
enarrator donis.
6 Vnde nego legumiam in iudicio studi personam
babeat, n. 13.
Neque contrabre, atque quasi contrabore, te-
stari, vel credibili posse, n. 14.
7 Predigis sensu, & intellectu carere praesumitur,
& furioso comparatur.
8 Argumentum validum est à mente capio ad præ-
digum.
Vnde prodigo, sicut furioso, exemplariter substi-
tui potest. n. 17.
Licit non in omnibus furioso comparatur,
num. 18.
Præfutrum ubi diversa militat ratio, n. 19.
10 Predigo bonis interdictur, quia similes est fu-
rioso.
Non quia Reipublica intercessit, quid re sua quis
male non utatur, n. 20.
11 Dominus in seruum, savitiam exercere non
potest.
Intercessum Reipublica, n. 20. ut male utatur,
num. 23.
12 Homines rebus digniores.
13 Rebis quisque suis abutre potest.
Dummodo non eas in mare proieciat, aut alijs
perdat, n. 26.
Sed alij de Republica remaneant, n. 27.
14 Predigis est a qui nec tempus, nec suorum, ne-
que

- que modum habet expensarum.*
Sed bona sua dilapidando, atque dissipando pre-
fundit, n. 29.
- Modum vero habeo non dicitur, qui circa-*
raeum plus expendis, quam viris patrimonii
ferant, n. 30.
- Pel qui pro libito voluntatis, non preratione bona*
sua profundit, n. 31.
- 32 *Prodigus dicitur, qui dat danda, & non danda.*
- 33 *Avarus est, qui invenia & non intendat utilitatem.*
- 34 *Largus appellatur, qui medium tenet inter pro-*
digalitatem, & avaritiam.
- 35 *Prodigus dicitur, quasi procul à regimine.*
Quia ex malo regimino prodigus cognoscitur,
num. 36.
- Ex infactis, non ex verbis, n. 37.*
- 38 *Prodigus non dicitur, qui male utitur substantia sua.*
Pel qui multas facit expensas, & fruistratorias,
n. 39.
- Aliud enim est esse largum, aliud esse prodi-*
gum, n. 40.
- Negat prodigus quis dicitur, qui uno impetu*
debet universas facultates, n. 41.
- 42 *Prodigus antequam si bonis interdicatur, agere*
omnia potest.
Nisi notorius prodigus sit, cui censetur facinor-
am aliquis ipso iure interdicta administratio-
n. 43.
- Sed contraria sententia etiam in prodigo notorio*
fiuit magis communiter recepta, num. 45. 47.
& 49.
- Quam tribus modis limitat Ripa, n. 46.*
- 44 *Notorius equiparatur sententia.*
Intellige quid ligitationem fallit, non quid ad
efficuum iuris, n. 48.
- 50 *Prodigus non habet nisi integrum restitulementum,*
seutra contrarium, ante prodigalitatis declarata-
tionem gesto.
Contrarium alij voluntunt, n. 51.
- Quoniam opinio communior, & probabilior, n. 52.*
- 53 *Prodigus similes sibi pupillo, & in indicio resti-*
tutus, primo, & secundo beneficio gaudent.
Eo fieri electi, n. 54.
- Si notorius conflerit cum prodigum esse, n. 55.*
- 56 *Sententia interdictionis bonorum, prodigo fa-*
ciente, qua forma, & solemnitate fieri debet?
Et de citatione, causa cogitatione, prodigalitatis
probatione, curatoris datione, & adimplemen-
to ab eo facienda, atque praecario remissione,
num. 57.
- Quod autem citatio sit omnino requista, n. 58.*
- 59 *Procurus si quis a iudice declaratur, bonis in-*
terdictum intelligitur.
- Pel si procurator detinatur, n. 60.*
- aut alijs cum eo contrahendo prohibetur, n. 61.*
- 62 *Sententia prodigum declarans, qui vero non sit,*
est nulla.
- Nisi enim eo in contradictorio indicio falla fui-*
set, n. 63.
- Quo casu praejunitur pro sententia, donec retra-*
ctetur, n. 64.
- 65 *Sententia interdictionis prodigo falla ad bona;*
omnibus extorditur, ubicumque sita.
Etiam in loco alterius iuris interdictionis existentia,
num. 66.
- Tanquam favorabilit, n. 67.*
- Licet odiosam eam esse dicat, atque in dubio re-*
stringendam Declanum, n. 68.
- 69 *Prodigos bonis interdictione, nec civilitate, nec*
naturaliter obligantur.
- Nec eius obligacioni fiduciajor accederet validi-*
poteft, n. 70.
- 71 *Instrumenum contra prodigum liquidari non*
poteft via Ritus M.C.V. Neap.
- 72 *Prodigos iuramento, neque obligatur.*
Sed ex delicto tenetur, n. 73.
- 74 *Testamentum facere non potest ille, cui bonis in-*
terdictus.
- 75 *Prodigi testamentum est nullum post interdi-*
ctionem.
Nisi prudenter, & si bona mentis remoto testare -
int, n. 76.
- Etiam ex Leonis Constitutione 39. qua prodi-*
gis permittitur, proximus heredes instituire,
& pariter bona distribuere, n. 77.
- Quia Novella Constitutione, tanquam non abrogata,*
est omnia servandam, n. 78. & 79.
- 80 *Testamentum furiosi valst si prudenter, & more*
familiae patris familias refertur.
Si non perputia mentis alienatione laborat, sed
dilincta habeat interولاد, n. 81.
- 81 *Prodigus, & furiosus, neque inter liberos, aut*
ad prias causas testari possunt.
Et in prodigo, quod ad prias causas testari non
possit, n. 82.
- Sed contrarium alij visuerunt, n. 84.*
- 82 *Inter quos Baldus, sibi ipsi contrarium, n. 85.*
- 83 *Interdictione bonorum non obstat faciemus summa-*
conditionem meliorem.
- 84 *Prodigi post interdictionem acquirere, & se*
ab obligacione liberare potest.
Secundum potest contrarium ultra circuus obli-
gatorum facere, si credit in eius utilitatem,
num. 88.
- Dummodo ex eo non resultet bonorum fuerunt*
alienatio, n. 89.
- Terti potest Religionem ingredi, si quis emancipat,*
ac legitimare, n. 90.
- Quarto matrimonium contrahere, & alia face-*
re, qua non tendant in eius diminutionem, fine
sur auroris consensu, n. 91.
- 92 *Prodigi ad sanos mores rediens ipso iure à cu-*
ratoris potestate liberatur.
- Et bonorum administrationem recuperat, n. 93.*
- Si certum sit enim ad bonos mores redire, n. 94.*
- Alioquin sententia requirit declaratoria, &*
num. 95.
- Si quod etiam si non sit notorium, valida fuit*
ab ergo gesta, probata recuperatione sanitatis,
n. 96. & 99. & 102.
- Et illius usus habeant interim in suspensi, n. 103.*
- Sententia veri usus erit ad evitandum eum*
probandi, n. 97.

- Et ad diem recuperatae sanitatis retrotrahitur,
num. 98.
- Ratio autem diversitatis, quare eoster ipso Iure,
& non fiat ipso Iure interdilatio? assignatur,
num. 100.
- 101 Res de facili revertitur ad suam primavam
natam.
- 104 Prodigum ad sanos mores rediisse probatur per
testes, hoc necessarium inferentes.
- Sicut dicunt, quidam non fecerit prodigalitatem
denotantia, & absencia, n. 106.
- Sed ea, que a prudentibus viris fieri solent,
num. 107.
- Et quidam pro frugali gesserit, n. 108.
- Ab igne coquendis curatores se ingenerent, n. 109.
- Probatur etiam ad sanos mores reversus si per
tricennium confiterit nullum prodigalitatem non
fecisse, n. 109.
- 110 Dicitur Tribunalis M.C.V. Regni Neapolis.
- 111 D. Ioannes Aloysius Corcivous M.C.V. Neap.
Iudex perperus landauit.
- 112 Prodigalitatis triplex species, benerum, fame,
& merum.
- Et quomodo cigne ipsorum provideatur? n. 113.
- 114 Luforii, qui fama prodigii esse dicitur, non si
interdicere benerum, & n. 117.
- Quamvis contraria sententia alij sentiant, n. 120.
- Nec libidinoso viro, quem prodigum esse me-
rum intelligimus si interdicito, num. 115.
& 118.
- Licit contraria fuerit alienum sententia, n. 121.
- Sicut nec alijs mali artibus addicti, si inter-
dicitione, n. 116.
- 119 Mulier libidines vivent, curatorem mul-
dari, nec bonis interdicere, n. 117.
- Sed in contrarium est communis sententia,
num. 120.
- 121 Culoso curator datur, & bonis interdictur.
- Sicut abire, n. ibi, & n. 122.
- 122 Amore capti, ac curator detinet, & bonis in-
terdictis remissive.
- 123 Avaro, sicut prodigo, curator datur.
- Sed hoc non est in praxi receptum, n. 124.
- 125 Avaritia, & prodigalitas vitia sunt.
- Quae sapientiam fecerit virtutes, n. 126.
- Dum illa parsimonia, hoc largitas videri ve-
lunt, num. 127.

C A P V T XXXI.

De Prodigalitate moderanda, ad text. iu.
s. ff. de Curatoribus furioso, &
predigo dandis.

- 1 Ecce in te suis quilibet esse dicta-
tor moderator, & arbitrus, lan-
re mandata z. C. mandati, de-
bet nihilominus ita se getere,
ut legitimum non excedat mo-
dum: nam ut Savieus Poeta,
3 excidit. Esi modas in rebus, sunt certi denique

finis. Quos ultraestrage, nequit consistere re-
sum. Unde, ut Cicero ait in lib. 2. officiorum. Nec
ita claudenda est res familiaris, ut eam ambi-
gnitas aperire nequeat, nec ita aperienda, ut
omnibus patet, consonat text. in I. cum plures
13. q. cum T. uer. ff. administrat. Tuter. quem
adducti R. p. in l. i. eni benis 6. num. 7 ff. de verb.
5 oblig. extrema evim omnis sunt virtiosi, l. sole
6. ff. fin. ff. de Officio Proconsulis, Barbosa in axiom.
7 Iuris 92. num. 1. Cito autem ad inopium redi-
citur inordinatè vivens absque measura, &
modo; sicut est conversò, patrimonium ordio-
rè viveoris agetur, ut ex. Ius alimentorum 3.
ff. ubi pupill. edic. deb. Andreas de Barnle adno-
tavit in l. 1. ff. de frumento Vrb. Constantino lib.
8 11. proinde plora fuerit à legibus ordinata
ad cohenditos immoderatos, atque excessivos
9 hominum uluis, eriam in vestibus, gemmis, sup-
pellelibus, domorum ornamenti, dotibus,
10 uuptiis ex peccatis, famolorum ouero, corti-
bos, live carriis, equis, & alijs, de quibus la-
tè Avendan. in tract. de exequend. mandat. Reg.
p. 1. cap. 14. Reg. de Pente in tract. de potest. Pro-
reg. lit. 10. in Rubr. de limitat. expensar. & post
eos aliqua addit. T. agit, in suis obseruat. Iuridil.
super pragm. de antephato, verific. 4. obser. 1. num.
17. & seqq.

Hac de causa prodigo inordioatè, & incon-
sultè patrimonium suum devastanti, atque
11 consumeori, bonorum administratione ioterdic-
titur, & curator datet, l. 1. ff. de curatoreb. fu-
s. 3 r. o. & predigo dandis, ut postea neq; legitimā
habeat perficio standi in iudicio, oeq; coorbra-
14 re, aut quasi coortrahere testari, aut codicillatē
polli, d. l. i. cui bonis, & l. i. s. i. legi 18. ff. de te-
stam. cū concord. apud Gom. in lib. 2. var. resol.
cap. 14. n. 30. quem referit, & sequitur Pref. de
15 Franch. in decif. 672. num. 10. & seqq. ubi quod
prodigus sensu, & intellectu carete presumuntur
16 & furioso comparatur, quare à morte captio
ad prodigum arguere lietur esse, ex Iuris 41 ff. de rig. Iur. & alijs probat in specie Dam-
bender. in Encyclopid. Parisim; aut similium,
in verbo, Farissus, Barbosa in locis argument.
loc. 92. in fine, & ante eos Everard. in Topicas
legatis, in loco à minoribus ad prodigos, furiosos,
37 & c. hoc inservens prodigo, sicut furioso, ex-
planari subtili posse, & hanc sententiam.
esse frequenter recipram refutar post multos
Craffus in tract. de successoriib. in 5. substitutio q.
44. num. 4. quam impugnat Vafquis in lib. 1. contro. v.
Illustr. cap. 38. num. 8. licet non in omnibus pro-
18 digum furioso comparari, præfertim ubi di-
19 verba militat ratio ex Gamma in decif. Lust. 202.
num. 5. firmat Confliat. H. dicitur in contro. 41.
20 num. 25. hanc autem prodigi, cum furioso si-
militudo em, veram effectionem, quod pro-
digio boni interdicitor, ex Roger. in tract. de
summo bone pag. 225. num. 14. affirmat Caldas in
repet. l. s. i. curatorem habens, in verbo (num non
ab simul) u. 5. & 6. Cid in integ. restituit. minor;

non

- non autem eam, quo communiter adducitur:
 21 quia Reipublice inerit, ne quis re sua male
 uratur, desumptam ex h[ab]it[u]m maior, in tit. de
 his qui sunt sui, vel alieni Iuris, ubi inquirunt im-
 perata in casu speciali, quando in servum, cum
 scilicet animatum levitatem exercet ut interesse.
 23 Reipublice, ne illo Dominus male utatur, qui
 esti servu[m] sit, potest quandoque utilis esse Rei-
 publica: servi enim uti homines rebus dignio-
 res ex h[ab]it[u]m ubi glo[ri]a & DD. instit. de Iur. nat. gent.
 25 & civ. non sunt sicut res habendi, quia rebus
 quoque suis abuti posses per se si lege 28.
 §. consilii ff. de peti. baredit. & alia lura deduci-
 cit V[er]a. in lib. 1. controv. cap. 1. num. 2. & cum
 26 eas in mare non proicit, aut alias perdit; sed
 alteri abutendo accommodat, nihil[er] hoc dam-
 17 n[on] Reipublica inerit, cum bona abducatur in Re-
 publica remaneant, ut ex Rensnera in tral. de
 testam. p. 2. cap. 11. num. 28. & seqq. pulchre
 declarat Harpell. in addit. ad Iulium Clar.
 in lib. 3. recipi. sentent. 5. testamentum q. 5.
 num. 7.
 28 Prodigus autem illi esse intelligitur, qui
 nec tempus, nec finem, neque modum expen-
 29 sarum habet, sed bona sua dilapidando, atque
 dissipando perfundit, d.l. ff. de curatib. su-
 riva. & prodigo dandis. Confisi. Pratus prati.
 obser. 5. 5. num. 2. cum alijs, quos non per sequi-
 tur D. Altimarus in tral. de nullitate tom. 2. cap.
 1. qual. 9. num. 5. & modum habere non die-
 30 tus, qui circa ratione pluteo expendit, quâma
 vires patrimonij fecerit, ut ex §. cum vero Ante-
 ni determinatus numerus Clericorum docent post
 alios Cald. in loco relate num. 4. ac demum
 Conf. Hodierina in relate cap. 41. num. 2. vel quâ-
 31 pen libera voluntatis, non pro ratione bona-
 sua perfundit, secundum Ripam in d.l. cui bonis
 num. 2. per text. in cap. ex parte, de Causis eti-
 32 ubi glosa dicit prodigum esse, qui dat danda,
 33 & non dandata varum, qui tenenda, & non
 tenenda, retinet; largum vero, qui medium re-
 34 net inter utrumque, versus illos referens. Pro-
 digus est animi visus, retinendis praesertim.
 Qui ratione cupide, & ex deposito avarus: Lar-
 gus qui sumptum facit extractione liberius: Pro-
 35 digus enim dicir ut, quasi procul a Regno, bre-
 à Regimine sit sua prudenter, ut dicit Arisot. in libro secreto secessor. in it. de modo Regno
 circa largitas. & avarici. quæ citat Bald. in las. cœ
 leg. ff. de testam. & post eum Gomf. in lib. 2. vñ.
 36 riar. refolm. cap. 1. num. 30. onde ex malo regi.
 37 mine, & hec factis, non ex verbis prodigua
 cognoscitur, ut notari idem Bald. in l. his qui,
 ff. as Tutorib. & curat. datis ab his; si rei que
 38 male uitio sua subtilitas, non ex hoc prodi-
 gus dici posset; ut ex la. Fabro in 5. iuriis sollicit.
 decurat. docuit Reg. Sapientius in decis. 338.
 39 num. 4. 1. lib. 3. ubi neque illum qui mulier facie
 expensas, & frustra portas, idco prodigum se-
 putari subiungit ex Guid. Papa in conf. 1. 69. alii
 40 ut enim est esse largum, aliud esse prodigum,
- 41 ut per glossin d. cap. ex parte, quinidem neque
 prodigum esse intelligit, qui uno imperio uni-
 veritas eius facultates donat, ext. si tales 5. &
 1. filique 8. C. de inoficio donat. post Bald. & alios
 firmat Alantica in tral. de tacit. & ambig. con-
 vent. lib. 3. it. 2. 6. num. 1. 2.
 42 Sed antequam sibi fuerit bonis interdictum,
 valere ab eo gesta, communis est DD. lensen-
 tia in l. cui bonis 6. ff. de verb. oblig. ut per Mol-
 fes. in conf. 8. num. 39. quod esti aliqui coadare.
 43 voluerint, ut non procedat in prodigo noto-
 rio, cui conferi ipso iure interdictum admittan-
 44 tationem, quia notarium equiparatur senten-
 tiae glosa voluit i. l. s. en. in lege ff. de testam.
 quâ per cateris sequenti fuerunt Fachiu. in lib. 2.
 controv. Iuris cap. 64. & seqq. & post alios Reg.
 Capyc. Latr. in conf. 35. num. 7. lib. 1. Contra-
 45 tis tamen opinio fuit communis est receperat, ut
 Ripa testatur in prad. l. cui bonis num. 5. licet
 46 ipse de ea dubitate videatur, quam tribus mo-
 47 dis limitandam esse dicit num. 5. & seqq. tandem
 magis enunciun est constar ex traditis per
 Boer. in decis. 23. num. 36. & sqq. in lib. 1. controv.
 cap. 17. num. 2. Gomf. in relata cap. 14. num. 31.
 48 ubi respondet obiectio notarii, quod senten-
 tiae equiparatur, quodad facti liquidationem.
 49 non quod Iuris effectum; eiudem fuerunt
 opinionis Cald. ubi supra num. 4. vers. cap.
 2. & num. 7. Gayl. in lib. 2. prati. obser. val. cap.
 51. num. 2. & in tral. de pace publica lib. 2. cap.
 3. num. 1. 2. Vixius in lib. 2. commis. opinion. opin.
 52. & seqq. & ex magis recentioribus Index Ca-
 pibane. in prag. 4. de Baroniib. num. 77. Confisi.
 Hodierina in d. controv. 4. 1. num. 19. & seqq. Conf. I.
 Pratus in lib. 1. discept. forum. cap. 2. num. 16. &
 seqq. cum alijs pluribus D. Altimarus id cit.
 qual. 9. num. 7. & Reg. Sanfelice. in precit. decis.
 3. 38. num. 32. & seqq. ubi nn. 36. ampliat neque
 53 dari in integrum restitutio[n]em adverba con-
 tractus ante prodigaliatis declaratio[n]em fa-
 cito, quod secundum esse dicit Sforza Odd. in
 tral. de integr. restitut. par. 1. q. 1. artic. 4. nn.
 9. & confirmat ex Reg. Kovo. in pragm. 4. num. 24.
 de instrument. liquid. Conf. Prat. in loco relate
 54 1. num. 30. sed contraria in hoc sententiam pro
 restitutio[n]e probaverunt alijs relatis Ripa in
 d.l. cui bonis n. 36. Fachiu. qui eam coenam
 55 monitorem, & probabilitatem esse dicit in d.l.
 2. controv. cap. 68. Gomf. in d. cap. 14. num. 30.
 Cald. in loco relate nn. 3. R. de Tappia in lib. 4.
 Iuris Regni in pragm. 2. de censib. num. 76. & de-
 clarat D. Altimarus in d.l. qual. 9. num. 8. pro-
 56 digus enim pupilli quoque similes est, ut etiâ
 in iudicio refusuarunt, & primo, atque secun-
 do beneficio gaudeat, ac soci electione, si no-
 torie constet cum prodigum esse, ut ex Prat.
 de Franchi in decis. 5. 98. & 60%. aliisque tradit
 Novari. in tral. de elect. & variis fori. sent. 2. q.
 16. num. 1. & 6.
 56 Requirunt itaque in prodigo, etiam nota-
 rio ad interdictio[n]em efficitum, sententia de-

57 cuius forma, & solemnitate circa citationem, causa cognitionem, prodigalitatem probacionem, curatoris dationem, & adimplemantum per eum facienda, atque pteconium, latè *Ripa* in d.l.i.s cui bonis, num. 26. & seqq. *Genuf.* in loco relate num. 31. *Caldas* in d. verbis. Non absimilis num. 7. verbi ad huncmodi, Reg. *Saufelius*, in decisi. 148. num. 5. lib. t. *Novar.* in d. decisi. 2. q. 17. num. 3-enum. duob. seqq. *Confiliar.* *Prat.* in d. cap. 2. num. 23. & lib. 3. *discept. forens.* cap. 33. num. 10. *Confiliar.* *Hodierna* in d. *controv.* q. t. num. 21. cum plurib. 58. seqq. & quod citatio sit omnino requisita, de cœlum testantur in S.R.C. Neap. *Vivius* in commun. spin. lib. 2. spin. 655. & post eum Ricc. in coll. decisi. t. 737. q. 5. *Thor.* in compend. decisi. Regni Neap. p. t. in verbis *Prodigiis* an si citandis. Sed 59. prodigii quis à iudice declararetur, vel et botanquam prodigo curator detur, sive alijs cum eo, tanquam prodigo contrahere prohibetur, & interdictionis effectum resulata, magis communiter tradiderunt à *Ripa* relata in d.l. is est bonis à num. 30. n. que ad 33. *Fachin.* in d. lib. 2. 61. *controv.* cap. 67. & seq. nisi te vera prodigus ille 63. non esse habetur enim tunc pro nulla, ubi cum eo in contradicitione iudicio non processus est, quo casu pro sententia presumitur, donec retractetur, ex eod. *Ripa* ibi num. 39. & seqq. *Genuf.* in d. cap. t. 4. num. 31. in fine *Cald.* in cit. loc. num. 20. *Declam.* in resp. 2. num. t. 4. lib. 3. & *Conf.* *Hodierna* ubi sup. num. 43. in fine, qui omnes 65. de magis communis restantur, & hoc interdictionem prodigo factum ad bona omnia extendit, ubicumque sita, etiam in loco alterius in 67. respiratione existentia, tanquam favorable, ut voluit Stephan. *Gratianus* lib. 2. *discept. forens.* cap. 389. n. 44. & ex *Pappano* confirmat. *Amandola* in add. ad *Franch.* decisi. 461. num. 9. licet 68. alio respectu odiosum esse dicat, atque in dubio resurgendum *Dervian.* in d. *responso* 2. num. 23. quia probibet certum suarum liberam dispositionem, ex prima l. in re mandata.

69. Post interdictionis sententiam nec civilitate, nec naturalitate prodigii obligatur, neque eius 70. obligati fidei illorum accedere validè potest, ut ex *Cald.* noviter testet *Confiliar.* *Peschali.* in tradi. de patria pteug. p. 1. cap. 6. num. 17. verbi. binc. est, quod prodigii, ubi *Conf.* *Prat.* in addit. 71. observavit ex *Prat.* de *Franch.* in decisi. 672. contra prodigium liquidari non possit instrumentum via Ritus M. C. V. quod confirmat post alias *Conf.* *Stauban.* in lib. 1. *refol. forens.* cap. 8. 72. ubi num. 12. quod prodigii iuramento non obligatur, ex commun. DD. sententia, quam sequitur altera per eum adductos *Ayding* in cont. 73. singular. ab serv. cap. 10. num. 4. licet ex delicto ei obligari dicant idem de *Franch.* in dec. 461. quæ testet *Thor.* in p. t. compend. dec. in verb. *Prodigiis* delinqunt, & alij, quorum sententiam communem esse testatur *Vivius* in d. commun. spin. lib. 2. spin. 658.

74. Curterum cum ille, cui bonis interdicitur

testari non possit, *Lis eni legi* 18. ff. de *refam.* de quo plenè DD. quos sequitur D. *Altimarus* 75. de nullitat. cit. quæst. 9. num. 9. prodigi testamen- tum, post interdictionem est nullum, nisi pen- 76. dentē, & ut sanxerint homo testaretur, tux- ta *Leonis Imperatoris Constitutionem* 39. qua- 77. prodigi permittunt necessarios, sem proximos baredes in filiure, atque pauperibus bona sua 78. distribuere, & hanc Novellam Constitutionem 79. non fuisse abrogatam, sed omnino servandam esse, ex *Cnacie*, alijisque firmat *Confiliar.* *Ho- dierna* in scipe citata esir. 4. num. 46. & seqq. ubi num. 53. idem in furolo esse dicit, ut eius 80. ultima voluntas, non obstante legis prohibi- 81. tione, valeat, si prudenter, & more soleritis pa- titis familiis testetur, confirming *Reg. de Pan- te in conf.* t. 4. num. 19. lib. 2. & *Reg. Galeata in lib. t. lib. 3. in d. controv. cap. 4. o. n. 10. & seqq.* quod intelligendum esse, si non perpetua mentis alienatione laboraret, sed diluvio haberet in- 82. tervalla, ex multis probat etiam *Rab.* in *practical. refol.* circa *testam.* in cap. t. 7. post articulum latè discussum, tam in eodem, quam in precedenti cap. t. 4. a n. 166. licet idem *Reg. de Pente in seq. conf.* t. 49. *o. insidem libri* tenet 83. oppositum tam in prodigo, quam in furolo, & quod neque inter liberos, aut ad pias causas 84. testari valeant, ut etiam in prodigi dispositio- ne ad pias causas voluerint *Novar.* pluresque alij ac adducti in d. q. 1. o. n. 10. ac demum à *D. Altimaro* in d. quæst. 9. n. t. 4. sed quod 84. validè prodigii ad pias causas testentur, per multa media latè deducit *Thor.* in *summa pri- wilegi. p. i. ar. p. r. v. 228.* post *Bald.* in L. 85. in a. 2. lib. num. 30. c. *de Sacris. Eccles.* qui si ip- sum emendans in eo, quod dixerat in t. l. c. *cisplam* L. 1. num. 29. quod prodigii bonis interdicti, neque ad pias causas testati possit, hic sententiam revocans, decidit contrarium, 86. & moveret, quia facient suam conditionem meliorem, interdictio non obstat, ex l. eni bo- 87. nus 2. g. de novato, unde prodigii, etiam interdi- 88. ctione sequuta, potest acquitare, & se ab obli- 89. gatione liberare, aut contractum, alio, citro- que obligatorior facere, si credit in eius utili- 90. tatem, dummodo ex illo non resultet bono- 91. gorum suorum alienatio, potest etiam Religio- nem ingredi, filios emancipare, & legitimate, 92. & atque ita maximoni contrahete, & alia sua 93. catotatis consensu perficiere, que non tendant in eius diminutionem, arg. l. *In Iulianus t. off. de curat. furioso.* & *prodigo dandis,* ibi ipsa *Inre definue- 94. sse* in potestate *Curatorum,* ubi Bart. & in d. i. t. eni *ebenis* num. 5. hoc intelligit verum esse, si cer-

certum sit, prodigum ad sanos mores redipisse;
 95 alioquin si manifestum non sit, declaratoriam
 tequiri sententiam, Alex. volnit io ead. i. cui
 bonis. num. 19. & post cum Iason. n. 16. Ripa num.
 41. qui post Cyn. & Petr. de Bella persica hanc
 96 veriorum affirmat, atque communiter ab omni-
 bus approbari, & amplius volunt, quod si no-
 toria non sit reverio ad bonos mores, gesta per
 eum valida lunt, probata recuperatione sani-
 97 tatis sententia autem declaratoria utilis erit
 98 ad evitandum onus probandi, & ad diem re-
 recuperare sanitatis retrotrahetur, ut etiam sen-
 tit Baldus d.l. num. 3. & 7. ubi insuffice dicit
 99 siue probatum de recuperatione morum pro
 validitate actus, absque eo quod sit notorium,
 100 et a iudice declaratum, rationis diversitatem
 assignans, quare celsit ipso iure interdictio, &
 non sit ab aliis sententia? quia recuperare pro-
 ror priam administrationem est ad suam oartatum
 reverti sed privati, totum oppositum si deoqne
 noe mirum, si res de facilis ad luam primavam
 naturam revertatur. I. finiss. 18. §. pellit. versio.
 quod & in specie docti. ff. pallit, cum concord.
 apud Barbus. in axiom. Iur. 199. num. 13. sequen-
 tias Alciat. in ead. i. cui bonis. num. 19. Riu-
 nis in cons. 85. num. 5. lib. 4. Cald. in d. l. i. cura-
 torum habens, in verbo: Non absumis num. 8. 1.
 C. dein integr. refit. minor. Gallus in lib. 2. prae-
 sib. cap. 85. num. 6. Ric. in collect. decisi. 1757.
 102 p. 5. quam sententiam commuoem illi testan-
 tur Tiragnelli. in tral. cestas causa, cestas offe-
 ens. p. t. in verbo interdictionis causa, num. 123.
 & 125. Decian. in resp. 2. num. 15. & seqg. lib. 3.
 Provis in commun. ap. 65. lib. 1. Reg. de Ponte
 in cons. 149. num. 8. lib. 2. ubi quod actus ab olim
 103 prodigo facti manebant in suspenso, ex Bart.
 & alijs, quoque allegat. Et probatur laniatis re-
 104 recuperatio per testes eam concluderent infi-
 105 rent, vel si per triennium constiterit, non
 facile actum aliquem prodigalitatis, Ripaib.
 num. 42. & seqg. Mafcard. in tract. de probat. con-
 106 clus. 1240. num. 13. & seqg. ubi probari dicit, ve-
 rificando, quod non fecerit ea, quae prodigali-
 107 tatem deo otoro, & abfona, sed ea, qua à pru-
 108 dentibus viris fieri videtur, & quod se pro
 109 fragili gesserit, absque eo, quod cutatores se
 ingenerent, aliquo in idem refert Consil. Ho-
 dierna in controv. foris. cap. 1. num. 55. Quia in
 110 causa fuerunt, ut in 2000 1642. sub die 1. I.
 Iannarij obtinemerunt à M.C.V. decreto pre-
 ambuli ex testamento quondam Francisci Pe-
 tri de Roberto io beneficium Luctetiae de Rus-
 fistameius proprio nomine, quim uti matris, &
 tutricis eius filiorum, non oblitante ipsius testa-
 toris prodigalitate opposita, cum fuisset plenè
 probatum ex testibus modo praedicto de rever-
 tione ad bonos mores à pluribus mensibus ante
 111 conditum testameotum, & obitum testatoris,
 referente peritissimo D. Ioanne Aloysio Corcio-
 ne M.C.V. Neaplis indice perpetuo ab invi-
 tissimo Rege nostro creato, sed ouc vita.

functo. Actuarius Saccardus.

- 112 Triplicem vero prodigalitatis speciem ha-
 bemos; ultra enim illam, quae boootum dicti
 tur, & cui per interdictionem providerit: alia
 est fama prodigalitas: alia morum, quoniam
 113 hoit per severitatem penitentillii vero per lub-
 trationem conversationis bonorum virorum
 medela adhibetur, ut ex Baldi in proposito de re-
 tal. in verbo: Rex pacificus, num. 26. deducunt
 Iason. num. 2. & Ripa num. 3. in d. l. i. cui bonis. &
 114 alijs, quos allegat Cald. in loco relato, num. 9.
 115 ideo iusti tanquam fama prodigo, & libi-
 dinoso viro prodigo morum, non dari Curato-
 116 rem, oecque bonis interdicti, sicut, oec alijs
 malis artibus addicto, post Pinellum in L. 4. C. de
 bonis maiornis, voluit Fachin. in lib. 2. controv.
 cap. 66. in fine, & probant alijs, quos lequitur D.
 Altissimus in tract. de nullitatib. cit. rubr. 11.
 quell. 9. num. 64. & annoit Reg. Sanfelice in decisi.
 117 338. num. 43. ubi dicit, nec unquam practi-
 118 catu fuisse, quod ex quo quis ludat, vel
 cum mulieribus converteretur, sit illi creator
 119 dandus, sed tantum prodigo bonorum, neque
 mulieri libidinoso virtute curatorem dari, aut
 bonis interdicti posse, probat Rebiff. in Consil.
 Gallie in tis. de sentent. provisionalib. artic. 3. gl. 4.
 num. 11. quem laudas Consil. Hodierna in con-
 120 trov. 4. num. 10. & seqg. respondens I. C. mulie-
 ri 15. ff. de curatore furioso; quod verba illius,
 quae de muliere luxuriosi vivente loquuntur, de
 prodigalitate vivente sunt inelligenda, que ni-
 mioluxu sititur, bona profundens, de quo la-
 121 tissimum Caldus in loco relato, num. 16. & seqg. illi-
 cit in contrarium communem esse lenteoriam
 122 referat Gomes. in lib. 2. variat. refat. cap. 1. 4. nn.
 33. dicens idem esse in labore guloso, & ebrio,
 quibus curatorem dari, & boois interdicti, post
 Ripam in d. l. i. cui bonis num. 21. & seqg. & con-
 123 ferant, quae de amore capio, & ebrio adno-
 tavit Novar. in tract. de olei. & varia. feri. fest.
 2. q. 35. & 41. & in q. 19. num. 7. dictr. avaro, si-
 124 124. canti prodigo, curatorem dari, nam, & ille
 male uitius substantia sua, ex de Ponte in tract. de
 petri. Proleg. tit. 10. in Rab. de limitat. expensor.
 125 num. 14. ubi tamen Thor. in addit. affirmat,
 hoc esse in Praxi receptum, quamvis raro pro-
 126 digalitas, quam tenacitas virtutis sunt, que ice-
 pe mentionur se esse virtutes, dum illa largi-
 127 das, hec parsimonia videri velint, & sunt
 128 dum tantum virtutis via contraria currunt, cap.
 sapienti glo. dif. 42.

R E R V M S V M M A.

- 1 Pietatis favore, quamplurima privilegia à Ju-
 re induit remissio, & n. 337.
- 2 Arma non sunt sumenda de domo rei.
- 3 Edere non tenetur res rationes, & instru-
 menta, quibus alter contra se uti possit.
- 4 Fallit in causa pia nullius, n. 4.
- 5 Ad similitudinem scisci per communicationem,

- sive extensionem privilegij, num. 5.
Vnde non utitur pia causa hoc privilegio contra fidem, n. 6.
- 7** *Privilégium quod quis habet ex persona alterius, contra illum utinam potest.*
- 8** *Privilégium non utitur privilegio, contra patrericem privilegiorum, & n. 9.*
Nisi unus magis esset privilegiatus, n. 10.
Vel nisi poterit haberet privilegium, n. 11.
Quod quatuordecim modis contingit remissio, num. 13.
Præteritum si quis de domino vitando ageret, qui poterit est alio, de lucro captando agente, n. 14.
- 11** *Ecclesia præteritum sibi, & alijs privilegiatis.*
- 15** *Accessorium cum principali concurrit, eisque naturam sequuntur.*
*Nisi in principali de domino agatur, & in accusa-
ficio de lucro, n. 16.*
Quia tunc diversa militat ratio in utroque, num. 17.
*Et poterit est in principali, in quo de domi-
no vitando trahatur, n. 18.*
- 19** *Lucri radicati, & incorporasi iactura pro domi-
no habetur.*
- 20** *Donatio absentia facta non valet.*
*Fallit primo si ipse donatarius postea solvere de-
naturum, quam tacite acceptavisse presumi-
tur, n. 11.*
*Secundus si Notarius, vel alter etiam extraneus
pro donatario stipuletur, & donationem acci-
piat, n. 23.*
*Sublimiori prædicta fallentia, ut in pura
causa, & simpli donatione procedant, non
autem in correspelliva ad omnes donatario in-
tendunt, n. 24.*
*In qua tanquam alibi, citr'aque obligatoria, do-
natarij consensu requiriuntur, n. 25.*
*Tertio fallit regula in donatione facta pia causa
absentia, qua validus est absque alio Notarius, vel
alterius stipulatione, n. 26. & 28.*
*Nam Ideo nullus intelligitur, quoniamque præsens
existit, n. 27.*
*Et cum Notarij acceptatione irrevocabilis redi-
duatur donatio Ecclesia, vel pio loco facta, n. 29.*
- 22** *Notarius tanquam publica persona potest pro
alio stipulari.*
- 30** *Donatio absentia facta in irrevocabili, acqui-
rit donatariorum ante ratificationem.*
*Sed alio contrarium censuerunt, quod revocari
potest donatione, n. 31.*
*Dummodo non tam in verbo, sed facto revoce-
tur donatio, vel trahendo alio bonum donata, n. 32.*
- 33** *Donatio absentia facta, & post eius mortem Ec-
clesia, non potest in Ecclesia præiudicium reve-
cari.*
*Si Notarius fuerit pro Ecclesia, cum instrumento
stipulatus, n. 34.*
- 35** *Donatio unius facta, & post eius mortem alteri
absenti, non potest in tertio absentia præiudi-
cium revocari.*
- Eiam autem illius acceptationem, n. 36.*
*Si Notarius, aut alius ex contrabandibus sit pro
se stipulatus, n. 37.*
*Imo etiam circa Notarij, vel alterius stipulationem
acceptationem secundum aliquos, n. 38. 39. & 40.*
- 41** *Textus in I. quoties 3. C. de donationibus, qua
sub modo declaratur.*
- 42** *Donatio enim sit utilis, ut possit tempus alteri
queratur, utilis alio secundo denariario que-
ritur contra ipsum.*
*Licit enim nullum sit negotium gestum à se-
conde, n. 43.*
Et hac firma erit, atque irrevocabilis, n. 44.
*Non tantum personalis, sed realis quoque, &
hypothecaria, n. 45. 46. & 47.*
- 48** *Donare omnium bonorum praesentium, & fu-
turorum, etiam intrata non valet; & n. 49.*
*Fallit primo si reservata sit quantitas aliqua
ad testandum, num. 50.*
In qua verisimiliter donans heredem invenias,
num. 51.
*Vnde nec vigeſimam bonorum partem excedere
debet, n. 52.*
Nec debet esse modica, n. 53.
Indicis arbitrio circumscribenda, n. 54.
*Fallit secundum in donatione Ecclesia, vel pio loco
facta, n. 55.*
- 56** *Donatio per superercentiam liberorum donan-
tis in totum revocatur.*
*Ex dispositione l. si unquam 3. C. de revocandis
donationibus, n. 57.*
De qua remissio, n. 58.
*Fallit primò si fuerit dispositioni prædicta l. si
unquam cum instrumento renunciatum, n. 59.*
Secundò si fuerit facta filio, vel filia pro dote, n. 60.
*Quibus in casibus prolegitima tantum filii posse
natis spellante revocari, n. 61.*
*Tertio Ecclesia, vel pia causa facta, nec in totum
revocatur, n. 62.*
Sed usque ad legitimum filiorum, n. 63.
*Quia tumen sententia, locis communis, dura alijs
videtur, n. 64.*
*Più contrarium verius esse firmaverunt, quid in
totum donatio revocatur, n. 65.*
Ex cuiuslibet parentum voluntate pro filiis, n. 66.
*Quibus supervercentibus tenetur Ecclesia, vel
pro sanfa bona donata restituere, facta in fa-
re pote, n. 67.*
- 68** *Ecclesia respirare non debet, que sibi ab alijs
filium exharendante effervescunt.*
- 69** *Heredem in instrumento extraneum divitem, cum
habet consanguinitatem pauperes, mortaliter
peccat.*
*Cum hereditas sit, quasi hinc natura debita fi-
lii, & in eorum defollium curieris consanguini-
tatem, n. 70.*
*Et in hanc bases mortaliter quoque peccat,
nisi consanguinitate restituta hereditatem, n. 71.*
- 72** *Donatio procurata pia causa non est pia, nec po-
test licet regiri.*
Qui-

Selectarum Iuris Observationum P. I.

107

- Quinimum est restituenda venientibus ab inter-
Rato, n. 73.*
- 74 *Donatio ab ingratitudinis vitium revocatur.
Falsit in donatione falsa Ecclesia, vel pia causa,
n. 76. & 77.*
- 75 *Ingratitudine libidine excessa, & fontem efficas
misericordia.*
- 78 *Pia causa precius credito anteriori avocat pe-
cuniam posteriori creditoris solvitam à commun-
ni debitor, quavis bona fide consumptam.
Ad instar fisci eodem gaudens privilegio,
num. 79.*
- Idque procedit etiam in Reverenda Fabrica &
S. Petri de Urbe, & in omni Ecclesia, & pio lo-
co, n. 80.*
- 81 *Creditor anterior, non avocat regulariter pecu-
niam posteriori creditoris solvitam : & quando
fecus, & n. 83.*
- 82 *Vigilantibus, & non dormientibus iuris subven-
tione.*
- 84 *Feriarum diebus ad hominum utilitatem intro-
duci potest in causis pili.*
- Non autem in tempore feriarum, quae fuerunt
in honorem Dei constituta, n. 85.*
- 85 *Feriarum excepto non obstat in causis alimenta-
rum, & fisci.*
- Nec in causa dotis, qua ad instar fisci habet idem
privilegium, n. 87. 88. & 89.*
- 90 *Feriarum tempore, qua possint expediri remis-
sive, ubi laudatur Regius Confularius D. Ca-
rolus Petru.*
- 92 *Feriarum diebus potest libellus offerri.
Appellatio quoque interponi, n. 92.*
- Et alio pro tempore peritura, in qua mordet
est periculum dilatata, n. 93.*
- Licet etiam confari potest, si res urget, n. 94.*
- Ex pariser expediti possint, qua causa cognitio-
nem non disferant, n. 95.*
- Infieratis diebus, etiam in honorem Del ordinarii,
n. 96.*
- Vi sunt altius voluntaria iurisditionis, eman-
cipatio, manumissio, n. 97.*
- Decretum iurata, dummodo non sit ex inquisi-
tione, nec requiratur causa cognitionis, n. 98.*
- Electione Officialium de regimine Universitatis,
num 99.*
- Contra lites stipulatio, licet Notarius, & con-
trahentes graviter peccent, n. 101.*
- Obligatio penes alia, n. 102.*
- Exequias quoque sententia in rem indicatam
transalba fieri potest diebus feriarum ad homi-
num utilitatem, n. 103.*
- Nisi contra exequationem aliquid opponatur,
causa cognitionem regirent, n. 104.*
- Proceditur etiam diebus feriarie ad utilitatem
hominum ad alia ordinatoria iudicij signe ad
sententiam exclusivè cum Regia dispensatione,
quid procedatur feriis non obstantibus,
num. 109.*
- Causa vigore in Magna Carta Vicaria Regni
Neapolis proceditur etiam ad expeditionem
causa, n. 110.*
- Non autem in Sacro Consilio, in quo specificata
dispensatio requiritur pro expeditione causa,
num. 111.*
- Quae potest ex adverso revocari sole cum decre-
tatu, quod parte reluctante causa non expre-
diatur, n. 111. & 113.*
- 100 *Iuramentum die feriata prallatum est inva-
lidum.*
- 105 *Feriat diebus ad hominum utilitatem proce-
di non potest ad difensionem nullitatem contra
sententiam.*
- Aut in integrum restitutionis contra eam peti-
ta absque Regia dispensatione feriarum, n. 106.
Cum in eis istum venient agendum de meritis
causa, n. 107. & 108.*
- 114 *Index ordinarius iurisdictionem habet favo-
rabilem.*
- Delegatus vero odiosum, qua restringi debet,
num. 115.*
- 116 *Confularij Sacri Consilio Neapolitanj, ordina-
rium representant iurisdictionem.*
- Nedum simul congregati, sed etiam singuli, ne
singuli, ob officij perpetuitatem, n. 117.*
- 118 *Indebitum pia causa solvit non repetit.*
- 119 *Mulier fideiubens pro causa pia non invatur
Velocius Senatus Consulti exceptione.*
- 120 *Solutio triennalis annua præstacionis inducit
satisfactionis præsumptionem propteratio.*
- Et in Ecclesiasticis biennijs tantum solitus ad
hoc sufficit secundum Holtensem, n. 121.*
- Cuius tamen sententiam in empitencia, vel de-
bitore Ecclesia communiter reprobatur, n. 123.*
- Nec sic Ecclesia deterioris conditionis, quam pri-
vatum, n. 122.*
- Eft igitur intelligenda in Ecclesia, vel pia causa
debitrice, n. 124.*
- Sed hoc neque placuit Ioanni Andreo, n. 125..*
- 126 *Depositarius de lata culpa tenetur.*
- Non intelligendo, quod omnes intelligunt,
num. 127.*
- Vel eam diligenter, quam in proprijs bonis ad-
hibuit in alienis non adhibendo, n. 128.*
- Nec liberatur cedendo actionem contra eum,
apud quem depositus absque mandato depone-
tit, n. 129.*
- 130 *Ecclesia, aut pia causa administrator de levicul-
pati sententia adiutoriis iuris, & n. 131.*
- Ei minoris privilegia contra eum competunt,
num. 132.*
- 133 *In dubio pro pia causa est indicandum.*
- Quamvis illa sit altrix, n. 134.*
- Vel diversa adhuc sententia, quamcum illa ad fa-
vorem pia causa prævolet, n. 135.*
- 136 *In dubio quomodo, & quid indicandum sit?*

C A P V T XXXII.

De Pia causa, eiusque privilegijs, & quod in dubio sit pro ea iudicandum, ad text. in l. sunt persona 43. ff. de Religiosis, & sumptibus funerum.

Pietatis favore, quamplurima fuerunt specialia, seu privilegia à luce indulta, que plenè congesit Tiraquell. in tract. de privilegiis pia causa, & pia cum Ther. ac D. Episcop. Ries. in addit. ad eundem Tiraquell. quoniam Ther. duos alteros edidit tractatus, *Summam feliciter privilegiorum*, & *singularia pietatis causarum*, & aote eum *Impegnatum singular. 98. lib. 3.* poluit 118. pietatis causa privilegia Balthasar etiam Ther. Lutens. Iuris Consult. in tract. de aede superlatim personar. ultimi q. voluntatis. trall. 1. n. de disposit. ad pias causas. Inscripti p. in cuius titulo 2. latè agit de Specialib. vel Privilegiis pia causa, & D. Episcop. Barbos. Lutetian. in tract. de Iur. Ecclesiast. lib. 2. cap. 13. alii ponit privilegia piz caufie; eorum aliqua tantum in præzi frequentiora, & à nobis quandoque discolla, his adducere libuit; per reliquis benigno lectorate ad prenominatos DD. testimo.

- 3 Offer se in primis, quod esti arma regulariter, non sint sumenda de domo rei, *I. nimis gra- 3 vr. 7. C. de testib. & in cap. 1. de probat.* unde nec reos tenetur edere ratione, & instrumenta, quibus actor contra eum uti possit, l. 1. & 4. C. de edendo, ubi D. Episcop. Barbosa in cœllulan. allegat *Menoch. in tract. de arbitriar. Indie. casu 499.* & *Sard. in tract. de aliement. tit. 8. privileg. 4.* hoc tamen fallit in causa pia actrice, cui tenetur reus edere instrumenta, & alia, quæ illi proficit contra se ipsum, *Tiraquell. in privilegiis pietatis 155.* & ibi addentes, *Ther. in d. summa privileg. 21. 1. Barbosa in relato cap. 13. num. 30.* & novit *Mareotta in dispensari forensi cap. 5. num. 3. & seqq.* ubi quod hoc privilegium habet Ecclesia, & pia causa ad similitudinem fisci, & sic per communicationem, sive extensum privilegij ex quo videtur dicendum, quod si Ecclesia ageret contra fiscum, non gauderet hoc privilegio sumendi arma de domo rei, & com enim illud ex fisci persona mortuatur, no po testillo uti contra eum, ex cuius persona privilegium obtinuit, per regulam, quam ex *L. Index 42. ff. de minorib. & l. amissimis 39. in fu- nctib. de excessu. testor.* constituit Reg. *Revisio de cœl. 90. num. 19.* & ex *Anth. rogati, Cad. S.C. Treb. confirmat Foller. in tract. crimin. in verbo. Audiantur excessores, num. 105.* com etiam 8 privilegiatos non utatur privilegio contra-

- 9 pariter privilegiatos, & inter pariter privilegiatos privilegia concolcentur, *Laffald. 14. ver. 2. dñabns C. qui potior. in pign. habeant. cum concord. sp. Episcop. Barbo. in axiom. Iur. 190. Reg. Tappia in l. s. de Confess. Princip. part. 2. num. 18. & D. Scoppa ad de cœl. Gratian. obseruat. 10 196. n. 12. nisi unus magis privilegiatus esset, qui alteri minus privilegiato prefuerit, ut per Amend. in addit. ad Praef. de Franceb. de cœl. 1. 88. Odd. in tract. de restit. in integr. q. 18. artis. 4. quæ lis est Ecclesia, quo prefuerit fisco, & alii privilegiatis, ut ex *Confess. Regni Infl. culerit, ver. 2. causas, in tit. de quib. caus. primis cognoscat.* ait *Carav. in Ritu 23. nn. 3.* & nisi potestius 11 esset privilegium unius, quam alterius; nam en uteretur contra alterum pariter privilegiatum, ut haberet ex l. sed & militis 10. ff. de excessu. testor. quam post alios sequitur D. Scoppa in eis. observ. 196. num. 6. & dñcer *Afflict. de cœl. 36. ubi Ries. in addit. poli Novar. in p. p. elect. & variat. for. scilicet q. 6. 1. num. 23. in fine, & seqq. qua- 12 13 tunedecim adducit modis, quibus privilegium potestius esse cognoscatur, quorum primus est, 14 cum unus agit de diammo vitando, alter vero de lucro captando, tone enim potior est illius causa, qui de vitando damnum agit, confirmat *Tiraquell. in d. tract. privil. a. 6. limitat. t. in fine, Covarr. in cap. pessi. glori. de reg. Iur. 6. 6. 2. num. 4. Fontanellia in tract. de post. mpt. elans. 4. glof. 12. n. 114. & seqq. Reg. *Galeota in contr. 71. lib. 2. Gi- 15 genda in tract. de explicit. privileg. n. 171. & 288 Reg. de Tappia l. s. ff. de confess. Princip. cap. 8. num. 9. Reg. *Revis. d. de cœl. 90. num. 12.* & 14. 15 Vnde licet accellinium regulariter cum principali pariter encurvar, eiusque sequitur naturam, *Lutetian. 8. C. de Iur. de cœl. & in cap. accessio- 16 r. 6. num. 42. de reg. Iur. in 6. hinc non procedit, cum in principali de diammo, in accellorin vero de- 17 lucre ageretur, quia iudeo diversa militaratio- 18 nis in utrue, & potestius est lus principalis, in quæ de diammo vitando tractatur, ut ex *Cravet. Menoch.* & *Tufio.* deducit *Barbosa in axiem. 19. Iur. 4. num. 10.* licet iactura lueri radicatu, & incorporari pro diammo habeatur, ut ex *Cyne. Baldo.* & alii firmat *Celso in tract. de falli seuen.* & *ignorant. in pessi. 39. num. 12.* sequitur *Mantua* & in tract. de testis. & *ambig. cœnvent. lib. 1. 3. tit. 1. num. 4.******
- 10 Secundū quamvis donatio absenti facta non valeat, *l. absenti 1. off. de donat.* nisi aut ipse sci- 21 verit, ex quo iuste inducatur acceptari, in ex- 22 tra tradita per *Abel. in Comment. ad Confess.* *Nep. tom. a. p. 4. in tit. de renunciat. q. 1. num. 1. 9. in addit. & per *Censi. Hodier. in addit. ad Sordi de cœl. tr. 1. num. 1. 1. aut Natales, cui tan- 23 quā publica persunæ permittit per alij si polari, exco geris per *Tiraquell. in tract. de Jure cœl. pessi. p. 3. limitat. 3. n. num. 23. pte- ter alios relatum à *Gabriele in lib. 1. commun.* conclus. in tit. de verb. oblig. conl. n. 1. num. 95. si- 23 & etiam aliet extraneis pro donatio abien- te***

Selectarum Iuris Observationum P. I.

109

- te stipulet, ac doatoioem recipiat, ut post Reg. Revit. in decr. 8. 5. num. 2. 1. adootavit Reg. 24 Capit. Larr. in decr. 2. num. 24. lib. 1. si de pura, ac simplici doatoioe loquamur, nam si eorum relativa sit ad eos donatario ieiuoctum, 25 tanquam ultro citroque obligatoria, dooatarij confeofum omnino requirit, ex Adulain in tract. de Hispan. primogen. lib. 4. cap. 2. num. 66. & 69. alijque per Molfes. loco relat. num. 22. Nihil 26 lominus favore pia cause abeoito valida est doatoio oibique alio Notarii, vel alterius stipula- 27 tionem a Deo facta intellegitur, qui obiq. pre- fens existit, ex pluribus a Tiraq. relat. in tract. de privilegiis in cons. privil. 11. 4. ubi Ric. in addit. haec sententiam veriorē ostendit, quod sequitur ut oligi apud Ruben in praeal. refol. circa testamento cap. 2. 3. a. num. 228. ibique pro ea- bis iudicante fuille testatur in Rca Romana. sub num. 22. & cnoitost Barbo in praeal. gato cap. 1. 3. lib. 2. Iuris Ecclesiastici universi. 28 29. huc contrarium ex Claro, aliquis com- munitet esse receptum & hinc post aliis Reg. de Marinis in lib. 1. refol. Iuris. cap. 89. num. 18. Marotta in disp. forensi cap. 4. num. 4. 3. & cum 29 acceptatio Notarii irrevocabilem reddi do- natiōem Ecclesie, vel pio loco factam tradit alij telatis Molfes. in praxi. q. r. num. 21. ci- 30 tans preceteris Ricc. in collect. decr. 4. 3. p. 1. hoc idem sententiam in doatoioe cuiusve alteri abeoito facta, or ex eis irrevocabile ior doato- riorum, etiam aetate eius racibabilioem, quod magis commuoniter fuille receptum ex pluribus testator. Amat. in lib. 1. variar. refol. cap. 30. num. 4. Conf. Paschal. in tract. de virib. patr. potest. p. 1. cap. 8. num. 158. & p. 4. cap. 10. num. 47. ac Reg. de Marin. in dict. lib. 1. refol. cap. 86. num. 6. ei si cooperatori voluerit idem Molfes. 31 ubi supra in precedētūnum. 17. & seq. Et to- mo 1. eadem q. 2. a. n. 70. quid ex Notarii stipula- tioe dooatoris oblieni iut queratur, sed re- vocabiliter, ut licet donanti sit revocare, donationem, antequam ille dooatorius ra- tam habuerit, quod ex pluribus etiam compre- bavit Marotta in prax. disp. 4. num. 18. cum seqq. dummodo eam donator, non tantum ver- bo, sed facto tevoea verit, bona dooato eis donando, vel itaendō, declarat Thier. in compo. decr. Regni p. 1. in verbo dooato facta ab- senti, & Conf. Hildiana in d. decr. Surdi 114. num. 8. quem sequitur Modern. addition. ad Pe- regrin. in tract. de fidicione. artic. 3. 1. obser. 3. 32 versic. tertius eis casat, & id doatoioe absentia facta, & post eius mortem Ecclesie, nec pactum in Ecclesie beneficium inhibuit revocari posse. 34 à dooato, si Notarius fuerit pro Ecclesie cum- iumento stipulatus, ex commoii DD. senten- tia firmat Ricc. in praxi rer. Ecclesiastici fori. pa- refol. 2. 3. sequitur 2. hor. ad Tiraquell. in privileg. 35 pia causa 1. 4. sed hne in omoi dooatione uni- facta, & post eius mortem alteri abeoiti proce- dere videoat, ut pactum in tertij beneficiū.
- 36 appositum, etiam aote illius acceptatioem te- vocari ano possit, si Notarius, aut alter ex con- 37 trahentibus suis pro illo stipulatus, ut ex communi DD. secentia firmaot Anna in conf. 32. num. 3. lib. 1. Amat. in praeal. cap. 30. num. 11. Cancer. in lib. 1. variar. refol. cap. 8. num. 52. ac quoque Barbo in prouulgacne veritatis post tract. de fidicione personali cap. 7. num. 6. quio- 38 mo nec defuerunt alij, donationis irrevocabili- litorem, ab eo alia Notarii, vel alterius stipula- tioe, & acceptatioem firmatoes, quos relev- runt, & sequuntur Reg. Merlin. in lib. 1. centrev. forensi cap. 59. num. 5. & seqq. & in lib. 2. cap. 34. num. 26. Andreol. in controv. forensi 292. num. 3. 39 lib. 4. quamvis ardum hanc esse, & perdi- 40 lem quibzioem, in qua proutraq. parte ex- trat communis opinio, alterat Conf. Hildiana. ad Surdi decr. 209. in fine, & quidem coeveoi- 41 te videtur, ut Imperialis largitio ex diplomati- ne l. quies 3. C. de donat. que sub modo resul- 42 tante, quid ex p. d. iotet donatoem, & pri- 43 mun donatorum, utilis actio secundo dona- 44 tario quaratur eootra primum, huc cum eo oullum oegocium gelsum sit, firmatam, & it- 45 revocabile illi producat actioem, quam- 46 etiam non tantum personalem, sed realem quin- 47 que, & hypocheariam oriri voluerunt, com- Anton. Fabro, Reg. Merlin. d. lib. 1. controv. 60. num. 78. & seqq. Barbo. in d. cap. 7. num. 77. cum 48 plurib. seqq. & haec sententiam esse verioem, i. stricta disputandi ratioe docuit Conf. fil. Arias de Mesa in lib. 3. variar. refol. cap. 50. num. 47. 27. tamet in coottarium sit communis DD. opioi, quam sequitur alij relat. R. Marcius. in lib. 2. disp. forensi cap. 51. n. 27. 48. Tertiū donatio. omnia boocum prefen- tio, & futuron, etiam iorata, non valet, 49 quia liberam testam facultatem auferit, & vo- 50 tum capisodie mortis ioudicit, L. stipulatio hoc modo concepta 61 ff. de verb. oblig. l. fin. C. de pali. 51 si nū reservata quoatitate aliqua ad testandum, 52 io qua donans, retulimilitet hæredem iove- niat; unde nec debet excedere quoatitas re- 53 servata vigesimali boocum partem, ut exi- fluit Claro in lib. 4. recept. sentent. 5. donatio q. 53 19. versic. Secundū principiū, nec debet esse 54 modica. iudicis arbitrio cœcumq. ibidem 2. V. sententia in conclusiōib. Iuris verbo, donatio omo- 55 num boocum, Fontan. in tract. de pali. nupt. clan: 4. glas. 2. 3. num. 3. Novar. q. forensi 150. num. 7. p. 1. Capon. in tract. de pali. q. 3. num. 3. D. Albu- mares in addit. ad Reg. Revit. in conf. 86. num. 1. 6. lib. 2. obitamen num. 8. post Praj. de Franch. Tiraquell. Thier. & alij ibi adductis, valere a 55 sic, dooatoioem omioiu boocum pfectio- tiam, & futuron Ecclesie, vel alteri pio loco factam, pet text. in Linbennus 14. Cde Sacref. Eccles. 22 quid eis cumulant Cald. Pereira in- 56 conf. 2. 8. num. 5. & seqq. Barbo in d. cap. 2. 3. num. 2. Tiraquell. in privileg. pia causa & privil. 100. ubi Thier. & Riccius in addit. cum alijs addu-

clis, per D. Costellii de donatione contemplat. matrib. mon. tom. 2. discr. 1. special. 1. m. 9.

56 Quartus donatio facta extranen., pes supervenientiam liberorum donantis in totum revocatur, ex vulgar. dilpositione l. si unquam. 8. l. de revoc. donat. Super quae pleios edidissent
58 Commotariis ex recentinibus, Ripa, & Tiraquell. atque aliqua etiam adnotavit Clar. in lib.
59.4. recept. sentent. 5. donatio q. 22. & 23. sed si fuerit predicta legis dispositioni, specifici cum
60. univirementu renunciatum, aut filio prius nata
facta fuerit, vel filium pro date quadam legiti-
61. tam tacitum filia polta natis spectantem re-
vocatur, l. si totas 5. C. de inoffic. denotionib. & pes
Conf. Paschal. in d. tral. de patr. postis p. r. cap. 8.
62. num. 1. s. & seq. & num. 1. 5. facta autem Ec-
clesie, vel pia cause nec in totum revocatur,
63 sed sique ad legitimam filiorum, ex commoni
DD. sententia, quam refert Tiraquell. de privi-
legiis pia causa, p. 1. 8. ubi Thor. in addit. alios
cumulat, & Clar. in d. q. 23. num. 2. ubi tamen-
64 durat sub videri ai. hanc sententiam, & con-
65 trarium, quod in totum donatio revocetur, ve-
ri. sex similitudin Genes. in pralitabilib. Ecclesiast.
q. 294. quem refert, & sequitur Rubens in resol.
2. circa testam. alia sq. disputation. num.
66 1. 37. & seqq. ex conjecturata mente, se voluntate patentem ptn filiis, quibus supervenientibus Ecclesia, aut pia causa tenetur, saltēm in.
67. s. 7. s. olo. b. bona donata restituere, ut post Ero-
num in cap. t. de Constit. m. 2. 7. tradit Vivius in
communib. opinione. ep. 10. n. 6. in fine, n. 6 &
68 ea, quae filio ex heretardia libi offeruntur, non
debet Ecclesia suscipere, per verba Divi Augu-
stini velata in cap. fin. 1. 7. q. 4. quae sunt huiusma-
di. Quoniamque vult exheretado filio heredem
facere Ecclesiam, querat alterum, qui suscipiat, non
Augustinum, immo Deo proprio usum inveniet,
69. tu moriens filios non habens, sed consanguineos
pauperes extranum divitem in institutu her-
redem, mortaliter peccat, cum hereditate sit,
70. quia lute nature debita filii, & in eorum de-
ficitum eceteris consanguineis, & ita heretis in-
71. litutus mortaliter peccare censetur, si heredi-
tatem retinet, quam tenetur consanguineis
testatoria restituere, nra Ricc. in decis. Curia
Archiepiscop. 2. 13. num. 2. p. 2. scribit Rubens in
dolis resol. cap. 7. 3. num. 8. 4. seq. quod si contra
72. hoc pietatis officium, donatum bonorum possit
Ecclesia, vel pia cause procurata, non esset
pia, nec posset leite retineri, quinimò esset
73. omnino ab Ecclesia, vel pia causa restituenda,
debenti de lute succedere, ut argumento
text. in d. cap. fin. 1. in cap. constit. 20. q. 3. con-
futur Iason in censu. 14. num. 16. & 17.
lib. 4. & confirmat Rubens in loco relate, cap. 20.
num. 5. t.

74. Quoniam licet ob ingratitudinis vitium co-
nario facta revocetur, l. fin. C. de revocand. donat.
75. Est enim logratiudis legibus ex tua, que son-
tem exireat misericordie, Ricc. in collecti decis.

197. ubi refert carmina illa. Nil magis averit
a Telluris amore. Quam felix ingrata mens,
qua corde maliguo. Muneris austorem nulle
76 dignatus honeste. Donatio ramen facta Ecclesie
vel pia cause revocari non potest ob iognati-
tudinem Praelati, vel Capituli, aut utrilibet
77 ipsorum, quia censetur facta Den., qui ingra-
tus esse non potest, ut ex commun DD. opicio-
ne deducunt Clar. in d. g. donatio q. 21. num. 5. &
Vivius in commun ep. 1. 2. 8. num. 8. quis refert,
& sequitur Thor. in summa privileg. p. 1. cap. 1. 1.
privileg. 6. & confirmant Ricc. in addit. ad Ti-
raq. in p. 1. p. 1. causa 158. in fine, Barbosa in-
relato cap. 13. m. 7.

78. Sexta pia causa pro eius credito anterius
avocat pecuniam posteriori ereditori solutam
79. in communitate debitum, quamvis bona fide con-
sumptam, ad instanti scindendum privilegio gan-
dantis, per l. pecunia 5. C. de privileg. p. 1. ut pre-
coeterit in puncto tradiditum. Genes. in
pralitabilib. Ecclesiast. q. 60. 2. Ricc. in praxi resol.
Ecclesiast. ser. 1. resol. 37. 8. quos sequitur Reg.
de Marin. in lib. 1. resol. cap. 7. 1. num. 5. & in ed-
dit. ad decis. Reg. Reverti. 1. 8. num. 2. ubi loqui-
so tur in Rev. Fabrica S. Petri de Verbe, & in omni
8. t. Ecclesia, & pio loco, alios etiam causas ad-
missas avocationis complectens, quam regulat-
riter non permitti, ex Affilio in decis. 1. 9. al-
isque deducit, ne tatus mundus litibus inva-
8. ilatur. Et quia vigilantibus, & non dormientibus
lura subveniunt, l. papillus 24. ff. qua in fraud.
creditor, cum alijs, per Barb. in max. Inris
8. 2. 27. liecit in pecunia libertaria a Judee facili
avocationem pecunia concessam in S. C. ex
alijs in facto concurrentibus, retulerit Thor. in
3. p. compend. decis. Regni Neap. in verbo. Creditor
quinto.

84. Septimus in pli causis precedi potest etiam
diebus feriatis ad hominum utilitatem intro-
8. 5. ducit, non autem in illis ad honorem Dei
enarratus, ut post aliis declarant Tiraquell.
in privileg. pia causa 156. Inrig. Lin. sing. 97. num.
86. 1. 7. lib. 3. sicut in alimentorum, & filii caulis,
feriatis exceptio non obstat, pet text. in l. 2.
ff. de feriis, & in publicas 5. C. eodem, de quibus
post Ser. in tral. de aliment. tit. 8. privileg. p. 1.
7. & 8. & Reg. Reverti. in rub. pragm. de ferijs, n.
5. & 6. in fine, ibique Novar. in collecti. t. num. 19.
C. 2. 1. novit. Consil. Prat. in pral. obsrv. censu-
8. 7. sei dos quoque idem habet privilegiom, ex
communi DD. sententia relata, per Bar. in de-
cis. Benon. t. 5. num. 3. Cald. in lib. 2. resp. sentent.
88. q. 50. secundum quam hinc in S. C. iudicatum
sub die 12. Iulij 1649. in causa V. I. D. Philippi
Vulpji, cum illis de Alagna, referente integer-
simi D. Consil. Didaco Valera Hispan Saeri Re-
gij Consilij Decano; Actuariorum de Vendit. 89. Quidam hoc dotis privilegium non vidisse
servasti, dicat Novar. in loco relate, num. 18. &
90. alia, que possunt in diebus feriatis expediti,
nn-

Selectarum Juris Observationum P. I.

III

- notator per Socin. Incolleit. regular. Iur. d. in reg. 17. Incipiente Die feriata, Adenoch. in tralite arbitrar. Iudic. lib. 1. 9. 30. aum. 14. cum fogg. Carp. a. in comment. ad Stat. Almidae. tome 1. cap. 107. cum erubet fogg. p. D. Episcop. Ricc. in annatas. Ad Ritu 19. Curia Archiepiscop. Neap. Nevarum, ac Reg. Regis. & Prat. relatis in locis, omniumque novissimè D. Indicom Magas Curie Vicaria D. Carolum Petru, unac Regiam Consilariam in eorum ait ad Ritu eiusdem M.C. 93. tome 1. & 208. tome 2. Ignanter 91 autem libellus offerri potest die feriata. I. males 11. 5. ex aginaria. ff. ad leg. Iul. de adulter. Marant. de ordin. indic. 111. de alter. Edi. num. 29. quem sequitur cum declaratione D. Altmar. de nullitat. tom. 1. rubr. 9. quell. 40. sub num. 58. appell. 92 lario quoque interponi. L. C. de feriis. Card. Tufch. pral. conclus. lat. A. concil. 356. enim alijs quos probat D. Altmar. cit. quell. 40. num. 58. & actio pro tempore perfura, in qua mora 93 est periculum allatura. L. 1. 5. sed excipiuntur, 94 ff. de feriis, ubi quod lures usq. cogitur ad Pratorem venire, velis contestetur, post item vero contestatur alterutro recusante procedi 95 non potest. Fiant partides ea, que causa cognitionem non desiderant, in feriabilis diebus in 97 Dei honorem ordinatis, ut fiant actus voluntariz iurisdictionis, Emancipatio, Manumissio, Latus amara. 8. Codic. Decretum tunc. 1. 2. ff. 98 edem, dummodo non sit ex inquisitione, nec requirat cautel cognitionem, ut ex Ballo in dec. 99 cit. 53. ait Novar. ubi supranum. 25. Elecio Omicium de regimino Univeritatis fieri quoque potest in tempore feriatarum, etiam in honorem Dei, ut ex Aventana in tract. de exequend. mandat. p. 1. cap. 19. num. 14. vers. tempus anni, deducit Confular. Paschal. de parva poss. par. 2. cap. 1. num. 104. in fine, ubi in praedictis num. 102. vers. & primo docuit, quod est 100 iuramentum die feriata validè prestari non. 101 possit, ut in cap. 1. de feriis, contractus tamen in ea die celebratus intinetur. Notario ramen, & contra hentibus graviter peccantibus, 102 ex sellorum dictum inobligantia. Obligatio autem penes acta, quibuscumque diebus etiam in honorem Dei feriatis fieri potest, ut latet probat Vivius in decif. 35. quem sequitur Never. in q. foreb. 159. num. 6. p. 1. & in alleg. insertio per Riccius in add. ad Tiraquell. in d. privil. 1. 56. 103 similiter Exequito sententia in temporibus transacta in feriis ad utilitatem hominum introducta fieri non prohibetur, Vetus in tract. de arbitribus sive in utilitate ex defens. Insolit. num. 132. Thesaur. in decif. 95. & alijs, quos referit, & sequitur D. de Marin. in lib. 1. re. fol. Iuri. cap. 118. num. 5. ubi tamen sub num. 8. 104 declarat locum habere, nileotra exequitionem aliquid tuisset oppositum caule cognitionem requirenos, ex quo inferit à n. b. nullitas tum discussionem, ait testificationis in integr. 106 grun contrarentiam petitz feriatis die-
- 107 bus fieri non posse, cum io sis de meritis causis 108 iterum ventiat age adum, nisi dispensatio te- riatum fuerit à D. Prorege obtenta, & ita in S. C. iudicatione suisse restatur, eum retinet, & sequuntur Novar. in d. Rubr. de feriis. num. 10. Thesaur. in compend. dec. Regis p. 3. ex verbis: Nulli- tam, D. Petru in d. Ritu M.C. 208. num. 22. io- 109 super feriatis diebus ad hominum utilitatem proceditur io caulis, ad adus onnes iodietarios, usque ad lenientiam exclusive, cum dis- pensatio ex Excellentissimo Regni Prorege obtenta, quod procedatur feriis non obstantibus, ut meminerint Confil. Pratus in d. cap. 47. m. 53. & D. Petru in d. Rtu. 93. n. 8. cuma vigore in M. 110 C. V. proceditur etiam ad expeditionem eu- 111 ff. non auct. in S. C. in quo specifica telecipit 112 expellit requiritur, quod licet causam ex- pedire feriis non obstantibus, qua postea ex ad- verbo revocari solet, obtenta decretatione, quod parte relutante causa illa non expediatur, ut ibi Confil. Pratus n. 58. ac D. Petru n. 21. Di- 113 versitatis autem ratio inter utrumque forum in hoc, an esse dici possit, quod in Mag. Cot. V. proceditur per ordinariam iurisdictionem; sed in S. C. ex delegatione, & propterea dis- pensatio feriarum strictius in eo si intelligi- 114 genda iudei enim Ordinarius habet iuridi- 115 cionem favorablem Delegatus vero odio- 116 sam, que restringi debet, ex capodia 15. de- regul. Iuris in 6. ut docet Maranta in speculo p. 4. in 5. diff. ad. indicat. num. 30. cum alijs, quo sequitur D. Altmar. in tract. de nullitat. tom. 3. rubr. 10. quell. 1. num. 1. sed cum alijs ex D. Rovite, D. Lambd. Carleval. aliisque firmaveri- 117 mos, Regios Consiliarios, ne dum simili con- gregatos, varum etiam singulos, ut singulos, ob offici perpetuitatem, ordinariam tene- 118 tare iurisdictionem in fogg. cap. 56. num. 50. & fogg. alia diversitas ratio esset excogitanda, cur hoc luce utimur nunc vero ad materiam, unde digressi sumus redeundo.
- 119 Octau. specialis in pia causa est, quod ei su- latum, licet indebet, non repetitus, ut per text. in doto loquentem in Lemnis 32. 6. finita, ff. de censili. in deb. & in 5. fin. insl. de obligo qua ex qua contraria noscitur, probat Tiraquell. in privileg. pia causa 125. aliquae, quo sicut erunt & sequuntur Domini Episcopi Maranta, & Barbosa, ille in centrev. x. p. 12. num. 23. p. 1. & hic in speculo cap. 12. num. 32. ubi declarat, nisi solvens tali solutione ad paupertatem redocetur.
- 120 Noodi mulieris fidelis tenet pro causa, pia, ooo oblonge Senatus Confili Velleian exceptione, qua fideiubendo pro alijs invaret, ut ex Tiraquell. in privileg. pia causa 125. alijs que tradidimus in praed. cap. 10. num. 18. qui- bus nunc addimos Tarrighol. in fogg. 97. num. 105. lib. 3. Thes. in Summa Privileg. pia. causa, privileg. 123.
- 121 Decimus triennalis solutio anoux pristinio.

nis, præsumptionem inducit satisfactionis pro
præterito, Lquicunque 3. C. de apocis publicis
lib. 10. de qua per Cald. in conf. q. 4. & per D. de
Franch. in decf. 13. ibique addentes, ac D. Ca-
piblanc. in singul. 17. post trall. de Barom. hoc
§ 21 in Ecclesiasticis limitari, ut in eis duorum
tantum annorum solario sufficiat ad præsu-
mendum solntionem pro presertim anni, vo-
luit Hoffm. summa in tit. de locato, num. 13.
§ 22 in vers. hoc autem notandum, quod si esset in-
telligendum in emphiteusa, vel debito Ec-
cl. 23 eleitus deterior est et conditionis Ecclesia.,
quam privatus, & propterea est hoc dictum
communis reprobatum, ut post alios testan-
tur. Menochius in trall. de præsumpt. lib. 3. præsumpt.
39. num. 6. Majard. in trall. de probab. concil. 604.
num. 16. quos sequitur Reg. Collant. in d. qui-
enque, num. 15. unde Majard. ibidem num. 20.
§ 23 salvare posse sit, Hoffm. sententiam, intel-
ligendo eam procedere in prestatonibus,
qua Ecclesia, vel alia pia causa teneatur
secularibus, ut sic in piz. causa, vel Ecclesia pri-
vilegium resulteret, sed neque hoc placuit Iohanni
Andrea in addit. ad speculat. in tit. de emphite-
usa §. nunc aliqua n. 35.

§ 24 Undecim depositarius de lata culpa tan-
rum regulariter tenetur, Lquod nerva 32. ff. de-
27 positi, in quam in currere dicuntur, non intelli-
gendo, quod omnes intelligent, llate 223. ff.
§ 28 de verb. signif. vel eam diligenter in rebus
alienis noue adhibendis, quam in proprijs ad-
hibuisse, ut in relat. L. quod Nervus, neque
29 liberatur, cedendo contra alium, actionem,
apud quem ipse rem depositum ablique deponen-
tis mandato, ut post glafin Lquod debetur ff. de
peculio, probat Gratian. in lib. 2. d. discip. forens.
230 cap. 395. m. 19. & seq. sed si depositarius rem
231 Ecclesiæ aut pia causa administraverit, ad
instar tutoris, de levi etiam culpa teneatur, iux-
232 t. à Conservat. 24. ff. de reg. Inv. liquidem ad-
ministrator Ecclesiæ, vel pia cause, rutori, &
curatori minoris comparatur, & minoris pri-
vilegia contra cum competunt, ut in Clement.
quia contingit 2. 5. ut autem, de Religio. domi.
& ex Lephaustroff. 22. in princip. 22. de Episcop.
& Cleric. voluerunt Tiraquell. in sap. cit. trall.
de privilegio pia causa privil. 142. Thomas in trall.
de disjunct. ad pias causas tit. 2. cap. 156.

§ 233 Duodecim cum hoc axiomatica materiam,
concedamus, quod indubio est pro pia causa
iudicendum, ut ex fuit persona q. 3. in fine ff. de
religio. & sumpsiib. f. uer. f. ibiunt post alios Ti-
raquell. sap. citato trall. de disjunct. ad pias
causas tit. 2. cap. 24. Novat. in trall. de privilegio
miserabil. personar. privil. 78. num. 5. quod am-
pliar Tiraquell. in præcedentib. privileg. 146. &
147. quamvis pia causa actoris parcer suffi-
cient, vel diversi aduersi sententiae à Indici-
bus prolatæ, ut illa ad favorem pia causa sit
potius attendenda, sequitur Instrigiol. in d. sing.

97. num. 118. & seqq. quæ addenda clementia ad
ea, quæ posuerunt Nevizav. in silva nupt. lib. 1.
136 à num. 10. quomodo sit in dubio indicandum
& Anna poli singularia in notula: Quid in dubio
indicandum sit, a singulari 603.
137 Denique labore pia causa plura permittuntur,
quæ alii non permetterentur, ut præaddu-
ctis videtur est apud Rubr. de testament. cap. 10.
ex num. 390. quem citant sequitur Anton. Con-
ciolus super flauni. Civit. Engub. lib. 5. rubr. q. 2. n.
a. & alia nonnulla pia causa privilegia circa-
legata, aliasque pias dispositions in sequenti
cap. 41. & in calce capituli 38. Deo dante subij-
citemus.
- R E R V M S V M M A.
1. *Premium non succedit regulariter loco rei.*
Fatid in indicijs universalibus, ad universita-
tem rerum consequendam intentatis, n. 2.
Et in petitione hereditatis, & similitur, n. 3.
Et tunc non proprii, sed per filiationem, n. 4.
Dummodo ree cuius loco premium succedit, non
*babeat certam particularē qualitatem, acci-*den*taliter annexam n. 5.*
2. *Accidentia migrare non possunt de subiecto in*
subiectum.
3. *Premium ex fendi venditione pervenit, non*
est feudale, & n. 11. & 24.
*Nec fendi loco succedit, nisi alièr fac conuen-*tu*tum, n. 13.*
4. *Fundum est quid universale.*
Sive fallit, sive invic. n. 9.
5. *Subrogatum sapit naturam eius, in cuius locum*
subrogatur.
Si tamen ree subroganda sit, eiusdem locis, &
conditione, cum ea in cuius locum subrogat-
etur, n. 11.
6. *Creditoris omnes, etiam absque affectu con-
current, iuxta eorum anterioritatem, in pecu-
nia pervenit, ex venditione fendi.*
*Nisi fundum venditum sit urgentibus credito-
ribus, in cuius pretio ex aequitate S.C. credito-
res cum affectu præferuntur, n. 15.*
Ad evitandam eorum molestiam super fenda,
num. 16.
7. *Et ita semper in S.C. servatum, n. 17.*
8. *Cessiorum creditoris cum affectu, creditoribus*
*sue affectu præferuntur in precio fendi, licet af-
fectus super cessione non habeat.*
Maximi si fuit a cedente consuntus procurator
intrem propriam, n. 19.
Quo casu patet omnia, que cedentes patet, n. 20.
Et etiam super fendo bipartecaria agera in vice
mandati, ut cedentis procurator, n. 21.
Si ut procurator egredit, non ut cessiorarius,
num. 22.
*Contra quod etiam, si ut cessiorarius egredit, præ-
feratur, n. 23.*
9. *Creditoris creditoris super fendo etiam absque*
affectu concurrent iuxta anterioritatem
ipsum in precio fendi.
Sed

- Sed quali sit hoc precedat remigatio, n. 26.
- 37 *Prostum in particularibus non succedit loco rei,* & n. 33.
- Fallis primo, nisi partes aliorum convenerint,* n. 28.
- Secundò fallis in subsidium centra possidentem ex causa iurativa, n. 29.*
- Re ipsius perempta, vel prescripta, prostum succedit in particularibus loco rei, n. 30.*
- Aut si sine forma mutata, n. 31.*
- Vel aliter non sit super ea creditorum consultum,* n. 32.
- 34 *Prestis loco rei non succedit, in tamen particularibus, quam in universalibus Indicione.*
- 35 *Empio ex pretio alterius rei vendita, in illo invenit non subrogantur.*
- Vnde res ex pretio rei hereditaria empta, non est hereditaria, n. 36.*
- Ere res empta ex pretio rei antiqua, non est antiqua, n. 37.*
- Nec dispositione subiecto Neapolitanorum Conscriptuum, de antiquis bonis disponentium, n. 38.*
- Quodquid alij centrum senserint, n. 39.*
- Nisi suisset in eius locum, tacito, vel expressa subrogata, n. 40.*
- Ita res empta ex pretio rerum priori venditori obligatarum, non romanis obligata, n. 41.*
- 42 *Filiiones duas non admittuntur in eodem subiecto.*
- Præteritum cum ex eodem fonte descendunt, n. 43.*
- In eo etiam ex diversis fontibus, non admittuntur in eisdem persona beneficium, n. 44.*
- 45 *Empio ab herede ex pretio rei fideicommissi subiecta, non confundit in fideicommissi locum subrogatum.*
- Fallis cum de tacita, vel expressa subrogandi voluntate apparet, n. 46.*
- Quia in eo in fideicommissarii electione rem alienam, aut emptam petere, vel sine præsumere, n. 47.*
- In eo etiam in dubio, subrogatio præsumitur, n. 48.*
- Maxime si statim pretium suum in emptionem conversum, n. 49.*
- Et absque circulo alterius intervalli, n. 50.*
- Tunc enim ex temporis brevitate, unum alterum censetur esse, n. 51.*
- Ei subrogatio fieri, partibus etiam nihil declarantibus, n. 52.*
- Tam in universalibus, quam in particularibus, n. 53.*
- 54 *Mennichius sibi contrarium in articulo, an res empta per heredem fideicommissum gravatum ex pretio rei fideicommissaria vendita in eius locum subrogatur.*
- 55 *Battoli dictum in l. Imperatoe 5. fin. & de legat. 2. declaratur.*
- 56 *Fideicommissarius ratam habens rei fideicommissaria alienationem, & ad eius pretium agere, non praedictus successiri.*

C A P V T XXXIII.

De Pretio regulariter loco rei non succedente, neque re in locum pretij, vel rei, ex cuius pretio fuit empta, ad text. in l. fin. & rem, & pretium 25. ff. de petitione hereditatis.

Retium regulariter non succedit in loco rei, l. vendor 21. ff. de heredit. vel alt. vendit. qui var 49. 5. fin. ff. de furtis l. per os 6. C. de rei vendicat. nisi in universalibus indicione ad universitatem rerum consequendam intentatis, ut in petitione hereditatis, & similibus, l. & rem, & pretium 25. ff. de pet. heredit. i. Imperator 72. 5. fin. 4. ff. de legat. 2. & tunc non propriæ, sed per fictionem, ut ex Baldo in L. cogi. num. 12. verba deinde quoro. C. de petit. heredit. & de dono inl. sciam servum in fine, ff. sic et cum petat. declarat Tiraquell. in tract. de mire. retralit. in tit. de retralit. consanguinit. 5. 32. num. 12. & post eum Amat. in conq. 47. num. 4. & dummodo res cuius loco 5. pretium in universalibus succedit, non habeat eetiam particularem qualitatem accidentaliiter a sonciam, que ad instar accidentium ipsius tum migrare non potest de subiecto in subiectum, ut l. quis ergo casus 17. ff. de peculio, & l. 3. ff. pro sociis, probat in terminis Reg. Merlin. in lib. 2. contro. forens. cap. 90 num. 7. & n. 33. 7. cum seq. obi ex hoc inferit, in pretio ex venditione tudi redacto, quod feudalem qualitatem non subest, licet feudum sit quid universaliter vere, & propriæ, rerum universalitatem continens, sive sit facti, sive iuris: nam est regula. 1. sit subrogatum naturam sapere eiusdem culos locum subrogatur, ad quod plures allegant. 8. & 9. alios addit. Barbosa in tract. de axiomat. Iuris infrequentib. axioma. 22. 3. num. a. & 3. Vn. 1. 2. in pecunia ex feudi vocatione redacta, quia non est feudalis, nec feudi loco succedit, 3. nisi expresse hoc fuerit inter partes consentaneum, ex traditis per Affili. & aios in cap. 5. de feude non habent propriam naturam feudi, quot referunt. Mœtina in tract. de Hispan. primogen. lib. 4. cap. 4. num. 2. 6. Anna filius in add. ad genit. 1. 4. et omnes in singul. 2. n. 4. Ideo in ea omnes creditores, etiam aliquo silens cooccurruerunt, iuxta eorum anterioritatem, ut post Andream de l'Isen. aliosque tradit. Prost. de Franch. in dico. 6. 4. num. 3. 15. & 18. obi tomen. num. 1. eom feudum urgentibus editoribus vendit ex aquitatem S. R. C. 16. Neap. in eius pretio creditores eum aliena preferti dicunt, ad evitandam eorum molestiam 17. quam emporis super feuda inferre possent, & ita semper in eodem S. C. servatum tuisse te-

- stant uterque *Anno ind. signi. 204. Reg. Cappe.* Latr. in decif. 43. lib. 1. & alijs in locis à *Gizelio adductis in addit. ad dictam decif. & de-*
mum Confiliarij Pratis, & Hodiernae ille in-
practicobus. cap. 17. num. 10. & seq. hic in ad-
dit. ad Sard. d. decif. 306. num. 4. & 5. ac Reg. de-
- 18 *Marii. lib. a. regol. cap. 61. num. 1. ubi hoc am-*
plicat in cessionario creditoris comitens, su-
per cessionem obtenta, alienum non habentis,
ut adhuc sit in pecunia ex feudo redacta credi-
tioribus sine alieno preferendus maximè si fuit
à cedente constitutus procurator in rem pro-
piam, quo causa potest omnia, quæ edens ip-
se, & etiam super feudo in viam mandati agere,
tanquam cedens procurator actione hy-
poteraria, quæ omnia confirmat idem Reg. de
Marii. in addit. ad decif. 9. Reg. Reverserii, quod
*et si locum non habere, contendere *Gizelias in**
- 20 *d. add. ad decif. 43. Reg. Capyc. Latr. num. 8. cum*
21 cessionarios, non ut procurator in rem pro-
22 priam, sed ut cessionarius egilic; tamen con-
trariam S. C. sententiam bis reportavisse testa-
tur, etiam in gradu reclamacionis, idemque
23 prios fuuisse in alia causa iudicatum in eodem.
- 24 *S.C. & ratio esse potuit, quia pecunia ex re-*
feudali perverts penitus creditorum cum alieno-
sui, cui solvenda venit, non dicitur fidelis, &
tantominus, quando venit eius creditori, vel
25 cessionario liberanda, qua ratione inter credito-
rum creditoris super feudo anteriorem abs-
que alieno, est in ea, tanquam alodialis pre-
ferendum, ut ex Reg. de Franchi. decif. 75. num.
7. & alijs declarat Confiliar. Hodierna in loca
26 relata num. 6. quod qualiter procedat? viden-
dus est Reg. Capyc. Latr. in consil. 56. lib. 1. &
D. Confiliar. Petra super Ritu M.C.V. Neap. 244.
& num. 14.
- 27 In particularibus antem iudicij, pro singu-
lari scilicet actionea, propositis peccatum rei lo-
co non succedit, ut in regula adnotavimus,
28 nisi partes aliter convenient, Sard. in decif.
*306. num. 12. & post eum *Viseante in fine cau-**
- 29 *si elius in verba. Premium, ubi limitat etiam in*
subdium contra possidentem ex causa non-
onerosa, sed lucrativa, ut premium tunc succe-
dat loco rei, ad quod plutes allegat novissima
addicio ad Melia. in relata cap. 4. num. 24. Vnde
30 re perempta, aut prescripta, vel eius forma-
31 mutata, sive cum alio super ea non est cre-
32 ditor, confolutum, actionem super pretio com-
petete, ex Angi. in pradis. 7. ff. quib. mod. pigu.
vel hypob. taciſe contrahit. ex DD. in l. Impera-
tor 5. c. num quidam, & alibi tradit. Gratian. in lib.
1. d. decif. foren. cap. 25. num. 12. & probat Celsus
in tral. de remed. subfidiar. remedia 61. in fine,
33 idque etiam in particularibus procedete ex
Pref. de Franchi. in decif. 64. num. 17. & alijs deducit Confiliar. Hodierna ad Sard. d. decif. 306.
num. 1.
- 34 Sed res non succedit loco pretij, tam in par-
ticularibus, quam in universalibus iudicij, lib.
- ista fideicommissum 43. ff. de fideicommissib. l. sed & si le-
ge 28. 5. 1. ubi notat Bart. ff. de petit. heredit. &c de
utroque Reg. Merlin. in pract. ap. 90. num. 1. t.
35 & 32. à fortiori res tempta ex pretio alterius
rei vendita in eius locum non subrogatur, ne
36 ibi d. num. 11. ubi loquitur in re ex pretio rei
hereditaria empta ut non sit hereditaria, ex
37 d. 5. 1. & num. 15. & 30. num. seqq. tem ex pretio
rei antiquæ venditæ comparata, antiquam,
38 non censeti proficit, nec dispositioni Nea-
politanarum Confuetudinum super antiquis
bonis subiacere, ut etiam tradit. Capyc. in decif.
194. 4. num. 16. & tenuetur Reg. Ravitus consil.
100. num. 16. tam. 1. Reg. de Pausa de pessi. Pra-
reg. n. 9. num. 16. & 17. Reg. de Mari. tam. 1.
quasi d. regol. cap. 70. 4. num. 12. cum alijs, quos se-
quuntur D. Scappain nobis. ad decif. Gratian.
399. 5. num. 14. quidquid alij contrarium sensi-
40 tint, nisi vult in eius locum tacite, vel ex
41 prelio subrogata, ex ibidem relatio num. 37.
19. 9. 31. idem esse ait num. 33. in re empta ex
42 pratio terum priori venditori obligatarum,
ut non remaneant obligata, ad quod alios re-
fert Mercurialis Merlin. in tral. de pignoribus. lib.
42 1. tit. 1. q. 5. t. num. 18. alioquin duplex fictio in
eodem subiecto admittetur, contra notata-
43 in l. 1. ff. de infrauti legata, & in l. 1. ff. de donis
promissis ac per Assil. in decif. 299. num. 13. pr-
44 3 tertium cum ex eodem fonte utraque descendat,
iuxta etatim per Bartal. in l. 1. q. pro empto-
re num. 71. ff. de infi. cap. & Tiraquell. in tral. de
Inre consil. pref. p. 1. ampliar. 26. num. 8. & 10.
45 & quia tendunt ad omnes tantum personas co-
modum, & beneficium, non autem diversarum
personarum, nequa due filiones admittuntur,
quamvis ex de veris fontibus procedentes, ut
post Bart. & Iafet. declarat Tiraquell. ibidem.
num. 11. quem sequitur Reg. Galeata in lib. 1. cap.
tre. cap. 26. n. 10.
- 45 Et proinde cum haeres ex pretio corporis fi-
deicommissi subiecti per eum venditi, rem
*aliam emit, non censetur illa res in fideicom-
missi locum subrogata, nisi tamen de tacita,
46 vel expresa subrogandi voluntate appareat,
47 quia tunc in fideicommissarij electione rem
alienatam, aut emptam petere, vel illius praetium,
ut a penè probatur in d. l. & rem. & pre-
mium, atque ita ex globo. & DD. in d. l. Imperator
*5. ff. & in d. l. decif. & j. l. leg. 5. 1. alijque immu-
nitate apud eos relatis, ostendunt Peregrin. in de-
cif. 1. num. 1. o. Fusar. in tral. de subtilitate. q. 6. 27.
num. 45. & seqq. Gaius in tral. de credito cap. 4.
num. 149. ubi etiam num. 1430. usque ad 1440
48 plene probat, quando sumus in dubio, idemque
49 probandum, præterim cum haeres vendendo,
illud in altius rei emptionem convertit, abs-
50 que circulo alterius intervallo, & quo causa ex
51 temporis brevitate unum alteri inesse censeti,
aque rem illam in empesam rei distracte subroga-
52 ti, etiam partibus nihil declarantibus, nemus
*qua-***

quando in universalibus sumus, et d.i. Imperator §. 5. obi Bart. cum lseq. de leg. 2. veram. 53 etiam in particularibus, ut docuerunt, post 7. - ragaue in tract. de aereq. retraile in sit. de retral. in confus. unit. 5. 32. gl. 2. num. 24. & seqq. lib. 2. Reges Cap. Latr. & Merlin. illi in decif. 70 num. 46. & seq. lib. 1. hic in cent. 2. controver. forens. cap. 90. num. 40. & post eos Reg. Marian. in lib. 2. dispens. forens. cap. 74. num. 24.

Quam Tiraqueuli declaracionem, licet non esse valde tutam, affirmit Monobius. conf. 2. 1. 3. num. 69. & seq. lib. 3. eam tamen amplecti videtur in tract. de arbitriarijs Iudic. lib. 2. cens. 5. cap. 54. 43. num. 38. lib. ipsi contrarius, ut observat D. Marcius. in eadem dispens. 74. num. 24. verum tamen loquitur Menoch. in relatio cens. 2. 1. 3. num. 69. io booz fidet possellore hereditatis, cum quo à pari procedit hares fideicommissio gravatus, ignorans se fuille gravaturum ibi num. 74. sed to male fidei possellore, cui comparari heredem restituere gravatum, fideicommissi non ignorat dicit num. 77. teneri illum affirmat, ad rei ex pecunia emptam, vel pecunia ipsius testitudo iuxta fideicommissarij electionem, idque procedere, nedum in re empta ex pecunia immediate hereditaria, qualis est in arca defuodit reperta, ut ibidem n. 76. verum etiam in re empta ex pecunia mediata hereditaria, feliciter perget ea ex re hereditaria vendita, cum utramque pecuniam hereditariam esse subiungat n. 78. in fine, quinimò magis esse hereditariam rem emptam ex pretio rei hereditaris, tanquam quodammodo permutatam, cum re hereditatis, atque propterea eius naturam allumere, ex ibidem notatis post alios num. 76. quam rem aliam ex pecunia hereditaria comparata, quia pecunia ipsa in rem immunita suam naturam amitterit, ex dedito n. 73.

55. Et quod Bart. tradidit in d.i. Imperator §. 5. num. 2. in vers. si verò, quod si male fidei possellor hereditatis, cui similes in omnibus facit heredem, scientem, se gravaturum in vers. Ante scilicet, aliquid per circulum ex hereditate habuisse, ut quia res hereditarias vendidit, & ex pretio alias comparavit, tunc in petitio- nem hereditatis non velet, quod comparauit argomen. Tisimus 48. 5. altero s. de administrat. Tis. 4. 1. si patrum 4. C. communia utriusque Iudicij, sed tenetur, quasi dolo desideri possidere, & hocloquam Bartoli dictum duplicitate erit intelligendum: Primo dummodo à ce- pitione pretii ad emptioem, aliquod notabile aduerit intervalum, cum eoim immediatè ex pretio rei vendita alta emire, unum alteri censetur iocesse, & proinde remaneat electio fideicommissarij, ut ex receptione DD. sententia supra probavimus. Secundò intelligendum est Bartoli dictum, nisi pro hereditate emptio fa- cia fuisset, tacite, vel expressè, secundam Im- tam in ead. §. fin. num. 5. vers. idem adda. Taciti

enim, vel expressi endem est in hoc virtus, ut ex alijs declarat Sard. in decif. 30. n. 12.

Vnde ex premisli fuit alia nobis consul- tum pro Ioanne Andrea Borrello, fideicom- missum petente à quondam Antonio Borrello reliquit proprietatem ducatorum 1450. super Attendamento Olei, & Saponis huius Fidelissimæ Civitatis Neap. emperorum per quondam Paulum Borrellum heredem gravatum ex pre- tio boorum fideicommissi veedorum una- cum eorum aonuis introitibus, in locum rerum alieostarum successisse, quia immediate, & abs- que alio circulo primum fuerat in emptioem conversum, & proinde consummatione esse à S.R.C. Neap. io causa appellationis decretum M.C.V. quo fuerunt heredes alieostarum co- demnati ad restituendum quantitatem liqui- dandum capitis predicti pro portioeo ad ip- sum loanum Andream spectante, uti unusu- ex vocatis in fideicommisso predicto, cum 56 etiam utiliter agat fideicommissarius rara me- habens alienationem, & ad rem agens, ex pre- tio tei alienare emptam, neque dicatur in hoc, successori priuilegium generare, ut considerare regulariter Molina d. tract. de Hispan. priu- gen. lib. 4. cap. 4. n. 30.

Sed ad hanc usque tempora dictio Sacri Consilij non emanavit. Procellus est io Baoca Lombardi.

REVM SVMMA.

1. *Testamentum in re gentium inventum.*
Enscripta in scriptis, & manu scriptis te- standa a iure civili inventa, n. 2.
2. *Testamentum in scriptis validi, etiam testibus ignorantibus, quia in eo scripta fuerint.*
3. *Testamenti in scriptis forma difficult, atque per- riculosa.*
4. *Testamentum in scriptis forma eminente à testatore, vel offato teste subscrivendum, ab quo ed nullum.*
5. *Tellei in testamento in scriptis interuenientes, puberes esse debent tempore eundem testamen- ti.*
6. *Testamentum in scriptis nullum reddiunt, si al- quis ex testibus necessarijs, ante aperturam testamenti decedat.*
7. *Testamenti in scriptis publicatio, & recognitio civitatis venientibus ab intellecto fieri debet.*
8. *Testamenti in scriptis sollemnis ab testatore remitti non possunt, tanquam introducta ad falsitatem evitandam.*
9. *Testamenti in scriptis sollemnis ab testatore remitti non possunt, tanquam introducta ad falsitatem evitandam.*
10. *Testamenti in scriptis sollemnitates in apertura, & publicatione testamenti sollemne requiriuntur in testamento per privatam scripturam consilio. Non autem in testamento, quod sicut tanquam publica scriptura à Notario stipularum, ut num. 1. 1.*
11. *Dummodo nulla suspicio cadere possit circa iden- titatem scriptura, n. 12.*

- Quia Notarius iusdem testamenti folio se subscripti, non in alio, sive in exteriori coperta te testamenti, n. 13.*
- 14 *Immissio in possessionem bonorum hereditariorum vixerit Llio. C. de Edicto Divi. Aodt. coll. concedit non potest ex testamento in scriptis aliqua solemnitate earente.*
- E signatur, si legitimus sellum numerus deficiat, n. 15.*
- 16 *Testamentum in scriptis, non potest ut nuncupatione substitueri, quando apparet voluisse scriptum in scriptis testari, & n. 17. & 18.*
- Maxime, quando solemnitas etiam in testamento nuncupativo requirita deficiat, n. 14.*
- 19 *Clausula in testamento in scriptis apposita non valeret ut testamentum in scriptis, valeat ut nuncupatio, potius testatorum, quam de voluntate testatoris adiecta constatur.*
- Praesertim, quando non reperitur adiecta in corpore testamenti, sed in principio illius, ut num. 22.*
- 20 *Clausula in testamento in scriptis apposita: quod valeat omni meliori via, & modo, quo valete potest, operatur, si non valeret ut testamentum in scriptis, valeat, ut nuncupatio.*
- Intellige, ut n. 21.*
- 21 *Afflictus in decist. t. 4. declaratur.*
- 22 *Clausula in principio testamenti apposita, & non in corpore desponsilens, nihil operatur.*
- 23 *Testamentum nuncupativum pro sua validitate requirit hereditis nominationem a proprio testatoris ex testamento coram testibus.*
- 24 *Telles numero septem in testamento nuncupative requiriuntur, quorum aliquo deficiente, testamentum cerruit.*
- 25 *Testes in testamento an probationis, vel substitutione causa requirantur remissive.*
- 26 *Testis impubes non admittuntur in testamento nuncupative.*
- 27 *Hereditas Codicibus directe dari non potest, sed fiduciam per fiduciam commisum.*
- 28 *Fiduciam commisum universali non habet immisionem, ex Lfin. C. de dicta Divi Adriani tollenda, antequam fibi fiat fiduciam commisum restituere.*
- Quid maximu[m] procedit, quando per gravaram derabenda est Legitima, Falcidia, vel Trebeliana, ut n. 31.*
- 29 *Immissio ex Llio. C. de Edicto Divi Adriani, non conceditur, quando legitimus contradicitor ex ista, nisi causa prius bene discussa.*
- 30 *Legitimus contradicitor dicitur ad impedientiam immisionem hereditis scripti, & summariam causa cognitionem, qui possidet bona hereditaria, & validum titulum allegat.*
- Quinimodo etiam si non possidat, ut num. 35.*
- Sed contra alijs, n. 36.*
- Intellige si paratus sit incontinenti de iure suo docere, & de vita visibili testamenti obijciat, num. 38. & 40.*
- Secundo intellige, dummodo titulum familiem allegat alterius testamenti, & non titulum ab intestato, ut n. 37.
- Subintellige hanc limitationem, nisi aliqued vivit testamenti obijciatur, ut n. 38.*
- Et si defelius numeri testium in eo requiritur, n. 39.*
- 34 *Civitas in iudicio immisionis ex Llio. C. de Edicto Divi Adriani tollendo, si legitimus contradicitor ad impedientiam immisionem.*
- 41 *Testamentum inter liberos valeret absque solemnitatibus Iuris Civilis, & absque patris aut liberorum subscriptione, quando fuit a Notario stipulatum.*
- Intellige, ut hoc privilegium testamenti inter liberos lecum non habeat, quando liberi fuerint a Testatore iniquitatem ullitimi, ut n. 43.*
- Praesertim, quando magna adest iniquitas, ut n. 45.*
- Sed contrarium est magis communiter resipsum, n. 46.*
- 42 *Privilegium testamenti inter liberos est introducendum favori liberorum.*
- Sed secundum alios favore parentum, ut eius debita reverentia a liberis exhibetur, n. 47.*
- 44 *Favore alicuius introducendum, in eius odium revertendi non debet.*

C A P V T XXXIV.

De Testamento in scriptis, ad differentiam nuncupativi, & quando ex eo denegetur immisione, ad text. in l. hac consultissima 21.C. de testamento.

- 1 *Testamentum gentium Iure, invento, duplum formam à Communio Romanorum Iure, introductam remansisse in scriptis, & nuncupative testandi, alij coiuncti omisisti, referunt Clr. in lib. 3. recept. sentent.*
- 2 *Testamentum, q. 2. & 3. Basat. in sens. 2. 26. n. 2. & 3. de nuncupativo in sequenti capite, aliqua nuoc. de testamento in scriptis agemus.*
- 3 *Com itaque aliquis copiat, ut nemo sciat, que in ultima eius dilapsione continentur, et amq[ue] nō nisi post eius obitum patet fieri desiderat, si unum in scriptis caedere poterit testamentum,*
- 3 atque ita valebit, testibus etiam ignoratis, quia in eo scripta fuerint, dummodo plures adhibeatur solemnitates, quibus validè perculsus redditor hic testandi modus, ex notitia jo. l. hac consultissima 21. l. de testamento, de qua p[ro]l[oc]o Roland. à Valet in suo scilicet consilio 3. lib. 7. & alij apud Cisl. Pachal. de virib. patria post ill. p. 2. cap. 80. num. 4. & 5. & D. Alderis. de heredit. cit. 5. n. 32.

Praesertim vero ultra septem testiom signa-,
5 subscriptiones, atque interventum, propria te-
statoris subscriptio requiritur, aut saltē octa-
vi testis adhibiti loco testatoris scribere ne-
scientis, ut exp̄tesc̄e caverit in relata l. hac
consul̄issima, ubi etiam in §. fin. autem, non sub-
scriptum, sūt non signatum à testibus modo
predicto, testamentum pro infecto habeti san-
citur; id quod etiam exp̄tesc̄e docuerunt Af-
fili. in decif. 143. num. 1. Grammatic. in decif. 62.
in principio, alijisque etiam relatis firmar pro
indubitate Menoch. in conf. 313. num. 23. & seq.
vol. 4. & novissime declarat D. Alderius in cit.
test. de hereditib. cap. 5. xxn. 40.

6 Testesantem, qui testamento predicto se-
subscribunt, puberes esse debent, scilicet ma-
tores quatuordecim annis, iuxta formam in-
eadem l. hac consul̄issima relatam, ubi DD. pre-
settim vero Paulus de Castro n. 1. & Iason n. 7.
docuerunt, quod testes debent esse puberes
tempore conditi testamenti, neque sufficit,
quod puberes reperiantur tempore publicatio-
nis, per glossam §. testis autem, in verba, neque
impuberes, insit, de testamento, ut etiam declarat
Farina, in tract. de testib. 5. 58. n. 8. & 65.

7 Sunt etiam omnino taliū subscriptiones,
atque signa ab eisdem recognoscenda, tempo-
re aperte testamenti, ut si unos ex testibus
necessariis ante aperturam testamenti decebat,
& propterea suam subscriptionem, & signum
recognoscere non posset, reddatur dispositio
nulla, ut post Bart. in l. ff. quemadmodum te-
flamenta apertis tradiderunt Secun. in reg.
399. Roland. in relata conf. 316. num. 1. lib. 1. Gram-
matic. in decif. 62. n. 8.

8 Item in publicatione huiusmodi testamen-
ti, atque iuramento testibus deterendo super
recognitione testamenti, subscriptionem, &
sigillorum, etiandi sunt venientes ab intesta-
tori, ut per Bald. & alios in l. publicati C. de teſſa-
mento, & docent Roland. in loco relat. num. 11.
& 24. Menoch. in conf. 180. num. 2. verba. De-
cundū requiriuntur, & verba. Quāris requiriuntur
vol. 2. & in conf. 313. num. 17. vol. 4. & in tract. de
adipiscenda posse. remed. 4. num. 660. Grammat.
in cad. decif. 62. nn. 4. & 5. Pr̄f. ad Affili. decif. 143.
num. 1. Reg. Rovit. decif. 95. sub num. 9. & Dom.
Alderius in cit. cit. 5. n. 46.

9 Quas quidem solemnitates à luce in testa-
menti predicti aperitura, atque publicatione,,
requiruntur, tanquam in introducenda ad saltitatem
evitandam, neque à Testatore posse remitti,
refert indicatum Pr̄f. de Franch. in decif. 429.
quem refert Reg. Rovit. in decif. 95. n. 15. ubi ca-
men ex communī DD. sententia refert huius-
modi solemnitates in apertura, atque publi-
catione testamenti, solidū esse requisitas in
testamento, quod, per privatam scripturam
conficitur, absque Notarii stipulatione; Sed
10 ubi requiritur testamentum à Notario tan-
quam publica scriptura stipulatum coram te-

stibus in numero opportuno; nullam aliam,
exigit solemnitatem in apertura, ex glossa in l.
2 in verbo publicum, ff. quānamd. testamenta ape-
riant, quod etiā ex causa Veronensis, affirmat
Roland. in predilec. conf. 316. num. 20. dummodo
11 nulla suspicio cadere possit circa identitatem
12 scripturae, quia Notarius in eodem folio, in
quo scriptum erat testamentum, manu testato-
ris se subscriperit, & suum instrumentum pa-
ublicum de configuratione conficerit; Secus
enim esset si Notarius hoc fuisse in alio folio,
sive in cooptoria exteriori testamenti, tunc
enim scriptura non esset indubitate, cum ex-
trahi potuerit, & alia inseri, ut in specie de-
clatant Andreol. in controv. forensi 346. nn. 21.
& seqq. lib. 5. & confirmant alii plenē relati per
Carola. Anton. de Luca in novis. addit. ad pr̄d.
decif. Pr̄f. de Franch. 429. num. 3. & seqq.

13 Testamentum igitur, in quo aliqua ex pre-
dictis solemnitatibus defecit, nullum redditur,
ut ex eo concedi non possit immisio, vigore,
l. fin. C. de Edito Divi Adriani tollendo, ut per
eundem Menoch. in locis relat., & per Barbat.
in conf. 119. num. 104. & signantur ex defectu
14 legitimū numeri testium immisionem pr̄di-
cam denegari, exp̄lesc̄e caverit in eadem l.
fin. C. de Edito Divi Adriani tollendo, ibi ex dis-
positionibus testium legitimū numeri vallatum, à
contrario sensu.

15 Neque testamentum, in aliquo ex sole-
mnitatibus ut supra requisitis, deficiens, poterit
saltē, ut nuncupativum sustineri, cum appa-
ret voluisse testatorem in scriptis testari, pro-
pt̄ post Vaginum, & alios ex communī testan-
tes, probat Menoch. in conf. 313. num. 37. lib. 4.
& quāvis idem Menoch. in conf. 313. lib. 6.
pot̄ alios per eam relatos ab hac opinione,
16 dissentiat; in Regno nostro nullo modo po-
t̄ est hac opinio controverti, propter terum
17 iudicatarum autoritatem, plures enim fuit
in nostro S. C. Neap. recepta. Primum in causa il-
lorum de Mattiali, ut refert Affili. in decif. 143.
Item in causa illorum de Montella, ita fuit iu-
dicatum per maiorem partem Sancti, & Colla-
teralis Confili, non obstante clausula: *si nou-
vales ut testamentum in scriptis, valeat, si nuncu-
pativum*, ut refert Grammatic. in decif. 62. in
fine, & iterum hoc fuisse decisum de anno 1544
testator Vagin. ad Affili. in d. decif. 143. num. 5.
quas decisiones dispersim colligit Ioan. Baptista
de Thoro in compend. decif. Regni in verba: Teſſa-
mentum.

18 Quemadmodum nec operant clausula in
testamento apposita: *si nouvales ut testamentum
in scriptis, valeat, si nuncupativum*, tanquam
de stylo potius Notariorum, quam de voluntate
testatoris, censeatur apposita, ex traditis
per Grammatic. in relata decif. 62. num. 19. quid
quid aliter dicat fuisse decisum Affili. in decif.
144. testamentum valere, ut nuncupativum.
20 ex clausula: *quid valeat omni meliori via*, &

*meda, que valere patet. Illud enim fuit, quia in testamento illo, quartundecim testes le subser-
vit plerunt, quemvis nullus dixerit, se subscrive-
re loco testatoris, numerus testium bene potest
rat huius solemnitas defectum supplere; id
que fortius locum habet, si clausula illa non
fuerit addita, verbo communi, in corpore di-
spositionis, sed in principio testamenti adie-
cta, quo clausu nullius redditur efficacia, ut post
Claudium de Seyfilius et al. sive a quo, non omittit,
ff. ad S. C. Trebell. pulchre animadvertisse Iessu.
*Vincent. de Anna in alleg. 19. num. 27. quem fe-
quitor in precepto terminis *Censil. Paschal. in
relata tristat. de virib. patria potest. p. 2. cap.
8. num. 11.***

24 Vbi tamen solemnitas, tam in testamen-
to in scriptis, quam in testamento nuncupati-
vo requiritur debet, et in dubio iustum, neque
possit, tanquam nuncupativum sustineri, etiam
ex concessis per *Menech. in dcess. 313. num. 34.*
& in tract. de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 1. & 2.
25 portatis non fuit coram testibus expressum no-
men heredis, quod sequitur in testamento
nuncupativo, ut in *L. de consil. sive a
nuncupativum. C. de testament. & obleviat Affl. in
dcess. 143. Menech. in relat. cens. num. 38.*
26 vel unus ex septem testibus decellaris debet
est, ut in *L. sive a C. de testament. omis. dispu-
tatione, an probatio eius, vel substantia causa
testes requirantur? de quo latet per *Iason. I.
pomo potest. in prima lectura, a num. 13. & in 2.
a num. 17 ff. de legat. 1. post *Aleiat. in lib. 5. pa-
radoxor. lxx. cap. 7. p. 7. etiam de coniect. ultio-
mar. velutum in lib. 1. s. 1. 1. & seq. idem effet si ali-
28 quis ex septem testibus fuerit imponens tem-
pe conditi testamento, quod non potest ad testi-
ficandum admitti, neque in testamento nu-
cupativo, ut in *S. C. de testament. omis. de testi-
ment. & per Farinas. de testib. q. 58. n. 65.****

*Clausula vero codicillaris neque testamento
validitatem potest operari, ut ex eo concedatur
immisio per remedium *L. fin. C. de Edito
Divi Adriani sollempne, sicutidem hereditas di-
29 te de Codicillis dati, vel adimi non potest; sed
solum per fideliamentum, ut sunt vulgaria
latura in *L. sive a Lure Codicillar. & in L. C. de
30 Codicillis, sed fideicommissarius etiam univer-
salis, antequam lib. ist. fideicommissi testi-
matio, non potest hoc remedio le iuvare; unde
communi DD. opinione testator *Menech. de
adipiscenda potest. remed. 4. num. 166. & 173. &
navissimem ita referit iudicatum in S. C. Neap.
Reg. Revisit. in sens. 13. num. 17. & in fin. lib. 1.****

31 praeferim, quando per gravatum aliqua est
facienda decretio legitima, sive alterius quanti-
tatis, iuxta octava per *Tract. de Franch. in
deces. 104. num. 18. & per *Sord. dcess. 333. n. 8.**

Hac omnia magis locum habent, si contra-
heredem ab intestato, qui bona hereditaria
possideret, petetur immisio, cum eniis di-
spositio *L. fin. C. de Edito Divi Adriani sollempne,*

32 locum habeat, cum ollus extat legitimus con-
tradictor, ubi quidem legitimus contradictor
extat, impeditur immisio, neque potest, nisi
causa prius bene discussa concedi, vel denega-
ri, ut in eadem *L. fin. in vers. fin. autem. consine-
tur, idque etiam bene declarat *Menech. in d.
tract. de adipiscenda poss. remed. 4. num. 692. &
seq. & in sens. 180. num. 54. lib. 2. & legitimus*
33 contradictor dicitur, quod impedientur
summariam causam cognitionem, qui possidet,
& allegat titulum validum, ut per *glossam L. 2.*
*& fin. C. de edito Divi Adriani, quam dicir com-
muni sit DD. teneri *Censil. de Georgio in alle-
gat t. 1. num. 14. circa finem, quoniam si aliquis*
34 locet simpliciter a parte citatus in Iudicio tm-
moothis prae dicto efficitur legitimus contra-
dicitor, ut post *Bart.* & *alii* communis ani-
madvertit idem *Menech. in d. remedio 4. num. 55.*
35 neque enim requiritur possidere, ut quis dicatur
legitimus contradictor, sed sufficit, quod
liquidam adducat exceptionem contra peten-
tem immisionem, ex d. fin. ac quotidie practi-
cari in S. C. testatur idem *de Georgio in alleg.*
36 47. num. 5. tametsi *Reg. de Tappia in dcess. 1. S.
C. num. 39.* dicit requiri possessionem cum bo-
na fide, & quod incontinenti ducat de iure
suo, ut valens veniens ab intestato immisionem
heredis testamentarij impedit, refertur hoc
de *Roland.* qui de communis opinione testa-
tus in *conf. t. 7. lib. 1.***

37 Quamvis autem voluerint DD. titulum fa-
miliem alterius testamenti ad impedirentur
immisionem heredis scripti, neque titulum ab
intestato sufficiere, ut quis dicatur legitimus
contradictor, per *dcess. Affl. t. 9. quam seqq.
unum Menech. ubi supra n. 604. & in sens. 155.
num. 7. lib. 6. Gracian. lib. 5. dicitur *potest. sensib. cap.
195. n. 9. & latet per Reg. de Pente in sens. 102.**

38 num. 26. & seqq. lib. 1. Nihilominus hoc intel-
lexerunt, nisi contradictor paratus esset incon-
tentia de iure suo docere, ut quis titulum
sufficiens ab intestato, arguit possessionem
haberet, & de virtute visibili testamento oblige-
ret; equidem in hoc causo ex communis DD. pla-
cito, tanquam legitimus contradictor impedi-
39 ret summariam cognitionem, ut si opponeretur,
testamentum non esse solemnem ex defectu
numeris testium, *Bart.* *Zuctardo.* *Menech.* alii
siue relatis, docuit *Peregrin. de fideicommissis.* nr.
40 tis. 48. num. 28. & 44. idque regulatiter proce-
dere, quando contradictor paratus est incon-
tentia de iure suo docere, docuit idem *de
Pente in sens. 22. num. 23 lib. 1. ex doctrina Bart.
teli in sad. L fin.*

41 Sed si testameatum fuerit inter liberos co-
ditum, subiecti potest, etiam solemnitatibus
in eo decheinibus, qua proliorum testamen-
torum perfectione requirantur, per *sensib. d.
hoc consil. sive a imperfelle. C. de testament.
cum plenae congelis per *Censil. Paschal. de virib.
patria potest. p. 2. cap. 2. num. 13. & notat novissi-
me**

mē D. Scoppa in obseruat. ad decisi. Gratian. obseruat. n. 6. num. 3. quod tanquam à Notario stipulatum, neque patris, sūt liberorum subfici-
peionem requirit fidum in schedula, vel scrip-
tura privata à lute requisita, ut io anib. quad
fine. l. de testamentis.

- 42 Er licet hoe privilegium testamento inter liberos, cum liberorum favore fuerit introductum, ut ex communio DD. interpretatione re-
solvit pust. *Natam, Iulius Clar. in §. testamen-*
43 *tum 9. 8. n. 1. in fine, locum non habere, quando*
sili fuerunt à Testatore inqualitatē instituti,
44 *ne quod communi filiorum favore fuit intro-
ducendum, in alterius odium cooveratur, volue-
rit Roman. in consil. 385. num. 1. quem sectantur*
*Succin. seu. in consil. 5. num. 10. ad finem lib. 3. Sec-
cī. iiii. in consil. 27. num. 19. & seq. lib. 1. ubi dieit,
haec opinione procedere ex communio DD.
extensione, eamque veritatem affirmat in consil.
247. num. 3. 3. num. 3. lib. 1. ubi etiam num. 44.
magis communem illam affirmat, tādemque
sequi fuerunt Dec. in consil. 3. num. 6. lib. 1. &
io consil. 6. 3. 1. num. 1. lib. 2. in L. num. 1. C. unde li-
berti, & in L. liberti, num. 3. C. de Colationib. Ti-
raquell. in tract. de Intra primegenitura q. 4. pe-
45 tertium vero, quando magna adfert inqualitatē,
quo casu procedere spininnum predicitam
sive lcpo, affirmavit Succin. Iun. in consil. 96.
num. 67. & in d. consil. 247. num. 45. lib. 2. Contra-
in repetit. Raynini. 6. 1. num. 3. de testamen-
aliquip relati per Gratian. lib. 2. discept. forens.
cap. 215. n. 30.*

- 46 Nihilominus cootriari secentiam pro
validitate testameoti inter liberos, minus lo-
lemniter confecti, etiam non servata inter eos
aequalitas, magis communiter receptam fuisse,
& pro ea iudicatum sectantur Consil. Paschal. in
relatop. 8. num. 39. Amat. in regol. 90. num. 19. lib.
2. varia. ubi num. 33. circa finem, hoc ampliar.
etiam si magna inqualitas fuerit in portionibus
suo filiorum à parentibus descripta, post alios
per Matrem. adducta in tract. de const. ultim.
volunt. lib. 6. sit. 2. num. 10. in fine, quia oon tam
47 liberorum, quam parentum favore, ut debita.
eis revertentia à liberis exhibetur, hoc privile-
gium testamento inter liberos cancellum fuisse
dicunt. ex textu in Anib. de testament. imperfelli.
circa principium, & ibi glossa in verbo. Ex-
istentes.

R E R V M S V M M A .

1. *Testamentum nuncupativum per solos testes*
probatur absque scriptura.
*Eiunus si testator animus habuerit illam confi-
ciendi, ut n. 4.*
2. *Scriptura regulariter non requiritur ad substan-
tiam illius, sed ad facultatem illius probatio-
nem.*
Fallit in quibusdam casibus, remissivè, n. 3.
3. *Testator nuncupativè se habet, quando dicatur,*
& n. 6.

7. *Testamentum in scriptis, & nuncupatio formata*
remissivè.
8. *Testamentum nuncupativum debet coram to-
stibus legi, & publicari.*
Intelligi, si per scripturam probetur; secus si
per testes, n. 9.
9. *Clansula actum est in testamento deficiente neu*
argua voluntatis imperfectionem.
10. *Amor, & dilectio magnū vim habet clausula co-
dicillaris.*
*Vnde supplet deficiente regitus testium in te-
stamento, n. 12.*
11. *Clausula Codicillaris supplet regitus testium do-
fultum in testamento.*
12. *Testium regitus per duos testes probatur, etiam*
in testamento.
13. *Testator si post eius voluntatem integrè declara-
tam, testamento stipulacionem differat pro alia*
die, & pestis morte preventus non fuerit illud
*stipulatum, non propterea eiusforia redditur di-
spatio.*
*Quoniam dixerit se aliquid addere, vel detrac-
here velle, n. 13. & 27.*
Quis non erat alia dilecturus de praesenti, ut
num. 17.
Et quoniam dixerit, se aliquem amicum, vel
consanguineum consulere velle, n. 22.
14. *Text. in lib. quis cum testamento, &c. de testa-
mentis declaratur.*
15. *Testatoris voluntas praesumitur completa, & ab-
soluta, ut contrarium dicentes incombant eius*
plenū probandi.
16. *Testatoris voluntas perfetta dicitur, cum ipsam*
totam declaravit, atque habuit pro declarata.
17. *Testator, si amicos, & testes in testando conve-
cavit, etiam si per verbum vno disponat, per*
perfictè dispositi se confinxerit.
Non autem se preparavisse ad testandum, ut
num. 2. 1.
18. *Testatoris perseveratio in eadem voluntate, per*
indicia recte probatur.
19. *Testatoris voluntas coniunctura potest per binos*
testes declarari.
20. *Testatoris voluntas etiam ex dibilitate extra testa-
mentum declaratur, & probatur.*
21. *Testatoris voluntas etiam ex dibilitate extra te-
stamentum declaratur, & probatur.*
22. *Corrigere inconvenienti, se vulnifico nemo prae-
sumat.*
23. *Testis nucleus nihil probat.*
Quoniam reportatur in dignitate constitutus, ut
num. 30.
24. *Notarius testis, quicunque non probat voluntatis*
imperfectionem in testamento.
25. *Notarii testimonium aequivalent dicto duorum*
testium.
26. *Testium contradiccione non vitiat testamentum,*
*quando alii testes adfiant in numero oppor-
tuino.*
27. *Testes concordandi sunt etiam per multiplicatio-
nem alium.*

- 35 Interpretatio sumenda est regulariter pro valli-
ditate testamenti.
- Tanquam favorabilior, & in qua publica & verfa-
citur nullitas, ut n. 36.
- 37 Decretio S.C. Neap. restinere.
- 38 D. Hector Capucius Latro Regius Consilia-
rius, & Regena Collateralis Consiliij lan-
datur, & n. 42.
- 39 Testamenterum non stipulatum vitiatur, si testa-
tor Stipulationem adhiberi volunt, & n. 44.
- Ex quo videtur non habuisse voluntatem suam
pro perfetta, & absoluta, ut n. 40.
- Sed potius sibi preparavisse ad testandum, n. 41.
- 47 Solemnitas incepit servata nullum reddit alii,
licet non fuisse ab inicio requisita.
- 45 Alius valere non potest, ultra intentionem agen-
tis.
- 46 Notarius non temetur cognoscere contrahentes.
- 47 Sententia per causa incepit, aut falsa expressio-
nem, nulla reddire.
- Vel & causa partim vera sit, & in parte falsa, ut
num. 48.
- Sed si duplex causa exprimatur, sufficit unam
substante, n. 51.
- Quae tamen sit sufficiens ad sententiam absintu-
dam, n. 54.
- Si principalis sit, non accessoria, n. 55.
- Idemque in rescripto, aique libello obtinet,
n. 53.
- 49 Decretum ex falsa causa etiam non expressa la-
tum, vitiatur.
- 50 Adiudicatio pro quantitate plus debito penitus,
corruis in totum.
- 51 Vite per iniuste vitiatur in individuis.

C A P V T XXXV.

De Testamento nuncupativo, quod per
soles testes probatur, quando perfe-
ctum esse dicatur, ut ex eo con-
cedatur immisio ad intelle-
ctum text. in l. hac con-
sultissima 21. S. per
nuncupationem C.
de testamentis.

Estatoris dispositionem in
testamento nuncupativo
(quidquid aliud in testa-
mento in scriptis locum
habeat) per solas testium
depositiones probari posse,
quamvis de illo testame-
tu, huc scriptura fieri conficeret, sancitum
expressè reperitur in l. hac consultissima 21. S. per
nuncupationem, & in l. in testamentis 26. C. de
testamento ad quod etiam innomeros referunt Ma-
scord. in tract. de probat. concilij. t. 3. 58. num. t. 3.
2. & notat novissimum D. Alderius in tract. de ha-

redib. nr. 5. num. 55. neque enim scriptura regu-
lariter dici posset ad substantiam actus requi-
sitam, sed solum ad illius faciliorem probatio-
nem confici solet, ut in l. pallium, quod bona fide
17. C. de palliis, cum concord. per Confid. Gius. arrib.
in decr. 72. in princip. & per Confid. Hodder. in
add. ad Sard. in decr. 177. num. 12. C. seqq. nisi
3 in quibusdam casibus, post glosa in cap. 1. §. post-
quam, de confid. lib. 6. plenè collectis per Al-
ecrat. in d. l. pallium, quod bona fide, per Riccius
in codicil. decr. 5. 40. p. 2. Tasson. in suis eruditissi-
morum observationib. jurisdiictionib. super pragm. de
autephato, ver. 9. obser. 2. m. 6. cum seqq.

4 Hoc adeò verum est, ut quamvis testator
animus habuerit, quod scriptura per Nota-
rium de testamento ooccupatio conficeretur;
illa procedit, ooo ut validior efficiatur testa-
menti substantia; sed ut per eam facilius clara-
teat testamenti tenor, atque testatoris volun-
tas probetur, ut etiam possit eo casu per solas
testium legitiimi numeri depositiones probari,
itaegre animadvertisse glosa in d. l. hac con-
sultissima. S. per nuncupationem, C. de testament.
quam postea sequuntur Alex. Paulus de Castro,
Galij communiter, ut per Hundred. in conf. 17. n. 17
lib. 1. l. in. Clas. lib. 3. recept. sentent. C. n. 11. in
q. 4. in princip. & post Manic. de coniect. ultim.
volunt. lib. 2. cit. 12. num. 1. determinat Rosa Ro-
mana in decisioletta per Gratian. lib. 3. discept.
forens. cap. 550. n. 42.

5 Nuncupative autem testatorem voluisse
testari dicendum est, cum palam coram septem
testibus, proprio ore nominatis nomine bare-
dis, iuxta tradita in d. S. per nuncupationem, &
in §. finalib. de testament. & in l. l. b. redes palam
6 21. f. de testament. tunc etiam, quando non sunt
apposita sigilli, & alia buismodi, quæ requiri-
runtur in testamento in scriptis, vigore di-
cta l. hac Consultissima. Tunc enim dicetur
etiam testator nuncupative testari, argumen-
to text. in l. non codicillum 14. C. de te-
7 ment. & patet ex utriusque testamenti forma
relata per Speculat. lib. 1. in t. de instrum. edito.
§. compendio. n. 39. & seq.

Ex quibus inferitur ad pulchram facti con-
troveriam in S.C. excitatam circa dispositio-
nem quondam Francisci Tipaldi; fuerat enim
Iuliu eiusdem testatoris, ultimam eius volun-
tatem proprio ore dictantis, coram testibus,
atque iudice ad contractus, scriptura per No-
tarium de testamento nuncupativo confecta, in
quo instituto herede Leonardo Tipaldi, Te-
statoris patro, aliquis etiam legitime expellit
cum testamenti scriptura per Notarium de-
beret coram testatore, atque testibus legi, & pub-
licari; perspectum fuit testatori Leonardi,
herede institutum abesse, quem tamen adesse
stipulationis tempore cupiebat, ut omnia fierent
cum eiusdem consensu, voluntate, & inter-
ventu. Tum etiam, ut ille ratam testatoris
dispositionem habete pollicetur, cum oneri-
bus

hos in eodem testamento relixis, Notarium, & testes proinde rogavit, ut crassina die reverterentur pro stipulatione testamenti facienda, & interim nocte illa testator obmunituit, neque amplius poruit, antequam ex praefentia vita migraret, hoc testamentum stipulasti; Querebatur de viribus testamenti premisi.

Et quidem supposito voluisse testatore non uncapitativi testari, tam tatione solemnitatis, quam voluntatis, omnino testamentum predictum atque voluntatem testatoris, prestatam iudicari debuisse, atque propterea statim testamentum ipso per testium depositiones legitimè probato, immisionem concederant omni Iure fuisse ab beneficio Leonardi predicti habendis instituti, ex I. sive C. de editio Divi Adreas sollempne, indubitate, ex premisis constare videbatur.

8 Solemnitas vero defectus argui non poterat in testamento predicto, ex quo non fuerat consensu testibus postea lectum, & publicatum, per notaria in I. fideicommissa 12.5. r. ff. de legat. 3. 9 quia hoc locum habet, quando quis probare vellet testamentum per scripturam, sive per instrumentum, quo casu, cum publicatio sit de solemnitate instrumenti, alter abesse lectura, & publicatione probare non posset, & ideo quicunque Alex. in conf. 17. num. 7. lib. 2. quem sequitur Aſſili. in decif. 25. num. 4. sed quando testamentum probatur per testes de publicatione Notarii, non est corandum, neque suspensio publicationis testamenti, suspendere, potest voluntatem testatoris, argumento text. in Lexum pater 79. 5. fin. ff. de legatis 2. docent post alios innumerous Covarr. in cap. relatione 1. num. 1. verſie. Tertia conclusio de testamento. Menoch. in conf. 45. num. 29. lib. 1. Maria in voto 8. 10. num. 3. & 2. r. & quamvis non adiutuerit clausilla Aſſili. &c. in testamentis apponit solita ad ostendendam illorum perfectionem, non tam propter necessarii conseqüebatur, quod manifeste testatoris voluntas imperfecta, ut post Covarr. in conf. 2. 2. 6. num. 5. lib. 3. probat Menoch. in conf. 22. 4. n. 34. lib. 3.

Negat etiam, ex quo non constabat de rotigito testium, qui de testamento deponebant, dici poterat hoc testamentum corrumpere. Primò quia cum fuerit inscrita persona Testatori 11 valde dilecta, huiusmodi amor, & dilectione vim habent clausula codicillaria, ut post Bald. in k. si lute, per glossib. C. de testam. manumissim. Roman. & alias relatos per Grammatic. in decif. 6.2. post num. 26. eleganter docuit more sua Traquell. in tract. de panis temperand. causa 2. 2. num. 22. 27. Clansula vero codicillaria operatur, ut omisso rogitus testium non viciet testamentum, ut in terminis, voluit Boerius omnino videndum in decif. 34. num. 9. & 11. quem sequuntur Menoch. de probat. conclus. 1. 60. num. 6. Farinac. in tract. de testibus. q. 62. limit. 7. sublimit. 7. num. 15. 1. dilectio autem testatoris, maxima er-

ga hæredem institutum bene colligebatur ex restium depositionibus afferentium, testorem plurius in vita dixisse, se non habere consanguineum ipso Leonardo dictionem, quem volebat in omnibus eius bonis hæredem relinquare, idque etiam ostendebat noluisse testatorem absque illius interventu, testamentum stipulari, ut infra.

Secundò de rotigito omnium restium in generali duo testes deponebant, atque duo alii de rotigito particulari in eorum personis, & nihil obstat minus est indubitarum, post huiusmodi rotigiti per duos testes probari etiam in testamento, per glossar. l. 2. in verbo 'Doceri potest. C. de bonor. postff. secund. tab. quam ibi sequuntur Bald. & post legam. Alex. Decimus, & aliquot docuit Farinac. in loco relato num. 159. Surdus, qui alio cumulat inconf. q. 14. num. 24. lib. 3.

Reliquum erat ostendere, testamentum predictum, necum in solemnitate non defecisse, verum neque in voluntate testatoris, siquidem omnes testes duobus solim exceptis, & quidem numero octo deponebant de testatoris dispositione, amplius afferentes, testatorem distulisse scripturam lecturam, & publicationem prodie sequenti, ex quo ibi non repriebatur Leonhardus Tipaldus hæres institutus, quem testator ad eum cupiebat tempore stipulationis; quævis autem morte præventus non potuerit stipulationem adhibere, non propterea defectus voluntatis considerari poterat: nam in terminis

14 D. dixerunt, quod quando testator suam voluntatem, coram Notario, & testibus integrè declaravit, & postea eisdem Notario, & testibus dixit: non facitis aliud usque ad crassum diem, & eos rogavit, quod iterum revertantur, tamen morte præventus non fuit illud stipulatum, non propterea nullum esse testa-

15 mentum, quamvis testator dixerit, velle aliquid addere, vel detrahere, fuit opinio originaria Ruini in conf. 1. 5. lib. 2. sequentur Vſſil. ad Aſſili. in decif. 14. 3. num. 8. & alii in numeri pet Marianam in voto 8. num. 7. per Gratian. lib. 2. discept. forens. cap. 22. 0. num. 28. & Conf. Paschal. qui de magis communis testatur in tract. de virib. patria pot. p. 2. cap. 8. num. 65. & num. 66. ver. & hanc evolutionem.

16 Non obstat I. si quis cum testamento 25. ff. de testamento, ubi quando testator morte præventus, non potuit perfectè disponere, illius dilatio si tanquam imperfecti vitiatur: quia procedit, quando in eadem conticione testamenti testator et alia dicturus, secus si refereret alium testem, talis enim reservario, non arguit imperfectionem voluntatis; quoniam in morte 17 testamentum dicitur perfectum, ex quo tunc testator nihil aliud erat dicturus de presenti, ut considerant relati DD. praetitione Vſſil. Gratian. & Paschal. in precipitat locis.

18 Quibus omnibus optulabatur, voluntatem testatoris in dubio proximum completam, & ab-

solutam, & quod dicensi contrarium, in eum
baramus plenè prebandi, ut alii relatio vo-
luerunt. *Menschia conf. 224.* num. 86. lib. 3.
Gratian. *de cœpi forensibus* lib. 3. cap. 550. num. 53. &
facit *textus ad l. si quis cum testamentum*, quem
ita ibi intelligunt *Sald.* & *Imola*, aliquae va-
rijs in locis.

- 19 *Preterea testatoris voluntas perfecta dice-
barit, id quia sicut tanta ab eo declarata, eamque
totam testator habuit pro declarata, ex
traditis per Bartel. in d. si quis cum testamentum*, num. 3. rūm etiam, quis si eum testator
20 amicos, & testes in testamento faciendo con-
vocaverit, etiam lib. 6 per verbum vos disponuissest
21 dicitur perfecte disponuisse, non autem le pre-
paravisse ad testandum, ut per *text. in L. Pam-
philo* 37. 4. *propositum* ff. de *legatis* 3. docuit post
Bart. & *alios*, *Rius* in *relato conf. 15.* num. 10.
lib. 3. quanto magis hoc erit dicendum in calo
nostro, in quo nedium testator amicos, & testes
in testamento convocavit, verum etiam Nota-
rium de testamenti scriptura rogavit.

Cum igitur ipse Testator haberet suam dis-
positionem pro absoluto, & perfecta, quamvis
22 dixerit, se velle dictum eius patrum hæredem
institutum consulere, ne ageret absque il-
lustris interventione testamentum stipulari, non id
ex voluntatis defectu testamentum vitiabatur,
pro ut ita nominatum declarando consilium.
Pauli Calixtus 45. lib. 1. tradidit *Conf. Paschal.*
in d. cap. 8. n. 66.

- Insuper fuerit probatum per testes tres, in-
eornam depositionibus contestes, testatrem es-
dem nocte, qua infirmitate gravabatur, con-
sequens fuisse, atque Gabrielei eius famulo for-
malia verba dixisse: *Si mori, o non ho farta
stipulare si mis testamento, inter quos adest idem*
23 *Gabriel;* et si per indicia probetur testatrem,
in ea dum voluntate perseverantia velle, ut docer-
Bart. in fideicommissa 1. 5. si rem ff. de *legatis*
24 3. à fortiori per duos testes probari poterit, &
regulatè declaratio conjecturæ voluntatis
testatoris per duns testes probatur, ut per *Alex-
ander.* & *alios* præ tegula constituit *Vestit.* ad
Affili. in *decis. 44.* num. 21. & *Sard.* in *conf. 414.*
25 n. 67. lib. 3. & quod eriam ex dictis extra testi-
mentum testatoris voluntas declaratur, & prob-
etur, *Siernant Rius* in *conf. 53.* num. 12. ad me-
dius lib. 4. aliquje testi per *Mascard.* de pro-
bat. *conclu. 1. 42.* num. 38. rūm etiam ex Testa-
toris maxima dilectione erga Leonardum hæ-
redem institutum, voluntatis perseverantia
deducitur; cum plurimi in vita dixerit testamini,
se illum habere pro dilectione omnium con-
siderantem, cumque velle hæredem testa-
mentum reclinaret, ut ex testium paulo ante,
commemoratorum depositionibus plenè con-
statbat; neque novum sit enniuersitatem voluntati
restaurare postillim ex affectione desumil,
ut per *Roman.* in *conf. 179.* n. 21. & per *Reg. Ro-
gis.* in *conf. 40.* num. 17. lib. 1.

De Notarij astem depositione nulla est ha-
benda ratio, dum dicit testatorne dixisse: *Si
domini marina, che ci voglio pensar meglio que-
lla notte,* ex quo videbatur, non habuisse testa-
tem hanc suam voluntatem pro perfecta, & ab-
soluta; nam ad hoc. Primo respondebatur, quod
arbi testator dixerit, se cogitare velle, intelligen-
dum erat pro validitate testamenti non
habuisse intentionem addendi, vel detrac-
di circa substantiam, & hereditis institutionem,
sed circa legata, & alias dispositiones, quod
potuisse etiam per Codicillo testatorum agere,
est indubitatum, quo calo, quamvis expresse
dixisset, quod eas reverenteretur, quis volebat
27 aliquid addere, vel detrahere, nihil minus
tanquam perfecta voluntate sustinetur, ne iam
diximus, ex *Rius*, *alijsque* de magis communis
testantibus.

Secundò, quia cum testator non cogitans se
fore nocte illa decessum, neque alio impre-
dimentum evenire posse credere, Notarij, ar-
que testibus dixisset: *Che tanta prescia, volete che
mora questa notte,* cumque Notarij iterum te-
statorum pertinaciter interrogasset, an stipula-
ri veller, iam quod aderant testes in numero
opportuno? ut illius molestiam testator effu-
geret, iterum coactus sicut respondere: *Si domi-
ni marina, che ci voglio pensar meglio questa
notte, ut ex eiusdem Notarij depositione clare
libebat.*

Tertiò, cum ex alijs testibus fuerit plenè pro-
batum prineipalem differendam stipulari non
causam, foliis absentiam hereditis instituti;
quamvis postea testator dixisset, se cogitare
28 velle, non intelligebatur inconveniens suam
cortexisse voluntatem, contra *Lam ad ea 48 ff.*
de condit. & demonstrat.

Quartò, cum Notarij in hoc dicto fuerit
unicus, ex quo nullus alius dicit, tale quid au-
divisse à Testatore, nihil probat, ut in cap. ve-
nient ad nos 10. & in capitulo universo 23. extra
29 de testib. & unicus testis, nollam inducit pro-
batationem quamvis præclaræ Curia præulgat
at honore, sunt verba re et. in *Iurisprudentia* 9.
31 C. de testib. Notarium vero testem unicum nihil
probare ad arguendum voluntatis imperfec-
tionem in testamento, docuit in punto *Rota*
Romanapd Gratian lib. 3. *discept. forensis* cap.
32 1. 50. num. 54. vel ad plus dictum unius Notarij
equivalenter dicto duorum testium, ut per *Ge-
matici* in *decis. 60.* num. 1. & *alios* per *Farinac.*
in *real. de testib. q. 65.* p. 3. num. 185. cum tamen
contra Notarium octo testes de contraria re-
futoris voluntate deponerent, & cum advo-
cati alij testes in numero opportuno, & Nota-
33 rius rite contradicentes, non era unusex testibus
necessarii ad testamenum, non obstante illius
contradicitione, standum erat dicto pluriom, ut
est glossa in *l. 5.* si quis negat, ff. quemadmodum re-
flam. apertum. & post *Bart.* & *alios* declarant
Sard. in *conf. 414.* num. 19, in fine lib. 3. *Meng-
ebius*

causas de Arbitrar. Indic. cap. 105. num. 15.

Quatenus vero Notarius deponebat, scriptura testamenti confecta, tempore quo facienda erat illius stipulatio, numeratis testibus unum defecisse, quem postea vocaverunt, non concludebat, numerum opportuanum, tempore quo scripta conficiebatur, defecisse, dum octo testes de testamento deponentes a proprio testatoris ore hæreditis institutionem, ceteraque legata, ad invilpes referabant.

Decimus etiam testis non contradicebat, ex quo testatore trium lumen causa, quæ libi fuerant ante oculos allata, dixile assert: levare queles caudulas, che bo da morio quella natto? poi lo faremodimai, neque enim ex hoc imperfectam testatoris voluntatem, quinimò perfectissimam ostendebat, nec aliorum depositionibus adversabatur, qui dilata stipulationis causam absentie hæreditis instituti testatorum tribuibus affirmabant; cum etiam verum sit, 34 testes concordando esse etiam per multiplicationem actuum, atque ita præsumendo plurimatatem factorum ad inducendam probostem, & ne videatur sibi contradicere, ut de communis D.D. sententia, testator Farinae, in testato traxit de testib. q. 5. p. 2. num. 3. &c. 88.

35 Somenda igitur erat interpetatio pro conservatione, & validitate testamenti, tanquam 36 faventioris, & in qua publica utilitas versatur, ut dicit Rota, in sapientia conf. t. 5. n. 17. lib. 1. plenè per Sard. in conf. 414. num. 101. vol. 3. & per Macacca, in conf. 224. n. 32. lib. 3.

Nibil minimum sub die 5. Iunij anni 1635. fuit 37 in S.C. Neap. declaratus, contra ponderata, hæreditatem spediavisse, & specula Aurelia Romanorum testatoris matris ab intestato, nulla 38 habita ratione præter testamento, ad relationem D. Stelloris Capyc. Latro Regij Consiliarij, & Equiris omni laude dignissimi, postea ad officium Regentis Regij Collateralis Consilij promoti, & Marchionis tituli, Tertia Totelli decorati. Altanius Solatini.

Potissima decisio in causa esse potuit, quia testator animum offendebat, se omnino voluisse, testamenti stipulationem adhibere, quo causa 39 sua ulla redditus dispositio, deficiente stipulacione: quamvis enim testator potuerit absque hac solemnitatem testari, quia tamen illam 40 adhibere voluit, conflare videbatur, non habuisse voluntatem suam pro perfetta, & absinthiata, sed potius preparavisse ad testandum, ad quod optimè conferunt tradita per Paul. Caffren. in conf. 75. lib. 1. per Decimum in conf. 1. 59. num. 4. lib. 1. per Sard. in decif. Mantaana 292. aliosque longa manus recollectos per D. Rovitis quem postea vidimus in 2. vol. consilior. nuper impresso in conf. 41. num. 9. que si vera sunt, propter 42 verissima sunt omnino affirmanda, iustissima, fuit Sacri Consilii decisio, pro ut eam noviter defendit idem D. Capyc. Latr. in delictis suis in decisionib. postea impressis decif. 7. In hac eadem

caula edita, quam postea sequitur Conf. H. dierna in add. ad decif. Sard. 292. in fine.

43 Quibus accedit solemnitatem incepit servata, quæ tangit vires actus, nullum reddere, actum, licet non fuisset ab initio requisita, iuxta not. in 1. fin. 5. fin. autem aliquis hac fecerit, C. de Iure delib. &c. in 1. fin. C. de paull. convineat, ut per Polyn. in cap. cum ordinem, num. 1. & seqq. de script. Cæccherav. in decif. Pedament. 101. an. 32. Praef. de Franch. in decif. 560. Conf. Sard. 292. lib. 1. resol. forens. cap. 68. num. 40. & seqq. ubi 44 etiam num. 45. Inquit in specie de testamento in scriptis preparato, ut non possit absque stipulatione, tanquam nancipativum sustinet. 45 tñ, neque tunc actum valere posse, ultra intentionem agentis plenè probat Cancer. in lib. 2. variar. resol. cap. 6. num. 14. & seqq. & in praecedenti lib. 1. cap. 9. n. 21. Ex hoc alias in facti contingencia inferebatur Notarium, qui contrahentium personas expedit, sibi cognitus esse ex relatione ab altero ex contrahentibus habita, in cuius beneficium contractus resultabat, & quia ita se cognominaretur fecerint nulliter fuisse stipulatum, quavis hoc absque illa expressione facere, 46 potuerit, cum regulariter non teneat Notarius, sicut testis cognoscere contrahentes, & sufficiat illos cognoscere, quia in ipso instrumento tempore, sicut vocari faciant, ut per Praef. de Franch. decif. 262. num. 1. Sard. in conf. 473. à num. 1. lib. 4. Gratian. in lib. 3. discept. forens. cap. 497. num. 4. & in decif. Rota Marchiens. 1. 6. quoniam aliquo reenter Tafosa super prag. de antiphate ver. 9. 1. obseruat. 3. num. 35. & ex alio emprobant Dam. Consiliar. Postea super Risib. Ad. 1. 5. tom. 2. xir. 166. num. 1. D. Scopps. in observat. ad decif. Gratian. observo. 1. 16. ex num. 2. cum seqq. & D. Romagena in addit. ad (con) cili. super Statut. Civit. Engubij, lib. 2. xibr. 35. 47 num. 13. ita inde qui non tenet in sententia causam exprimere, si illam exprimat, sed inceptam, aut falsam, sententia irritatur, ut ex Iano centio. & alijs in cap. in prefentia de reuersat. probat Polyn. in cap. cum ordinem num. 1. etiam 48 si vera in parte sit, & in parte falsa, dummodo 49 fuerit in sententia expressa, ad differentiam decretri, quod ex falso canfa, etiam non expressa, initiat, ut post Bart. in 1. Soia 26. num. 3. probat Conf. Arias de Aldeja in lib. 1. variar. resol. cap. 7. num. 8. ubi etiam num. 9. inferit adiudicationem factam pro quantitate plus debiti peccata in totum corrueire, de quo ultra quamplurimos ab eis relatos Capyc. in decif. 5. t. num. 1. & 2. Reg. Rovitis. in prag. 2. de appellat. num. 2. & Reg. Sanfelice. in præ. indie. scilicet. 60. num. 45. ratione individuatis, eius causa utile per insutile initiat, ut post Intrigoli. in decif. 6. num. 1. & seqq. alios adducit Conf. Hodierne in addit. ad Sard. in decif. 1. 4. n. 1.

52 Sed ubi duplex causa exprimitur in sententijs, vel actu, altera ipsorum deficiens, que

principali est, alia similitet principali causa manente, solum deficit oon facit, ut io. sententia loquitur *text. in cap. per inas 12.* quis filij 53 sibi legitimis, in leontentia, rescripto, si que libello, D. Statianus in d. lib. 1. resol. forens. cap. 4. 54 num. 13. & seqq. dummodo causa, quæ remanet sic ad actum officiens, ut declarat Reg. Capre. Lact. la decr. 149. num. 11. & 44. lib. 1. quidquid 55 aliud sit, si principali causa deficientia, accolitus remanserit, ex *Taragnellis in tract. cestante causa cessat efficiens, limos. 1. 2. num. eodem, cum igitur duplex causa fuisset à Notario expresa, & altera non sufficeret, alia vero rē quæ principali valida esset, quod ita cocontraehecto cognominari se fecerit, validum fuisse conti- cūtum, videbatut esse affirmandum.*

R E R U M S U M M A .

- 1 Pestis fura depascit, atque depopulans Civitas, ex Galeno.
Flagellum Dei, & pro peccatis pena est, n. 2.
Pratum caim inter Deum, & homines esse dicunt, n. 3.
- 4 Argumentum valet à bello ad pestem.
In peccatis tanquam Dei hostilitas, humana bel- la fortior reputant, n. 5.
- 6 Pestis, uicinus est fuga remedium ad remotas Regiones, ubi landomur Dom. Ioh: Leonardus Rodoerius.
Pt. Ad dedici confusam, citio, ac longè fugere, tar- dauerit redire, n. 8.
Neque enim corporis infirmitas, vel diligenc- uel studinis cura prodest poterunt, n. 7.
- 9 Pestiferatum locum inhabitans, Deum tan- tare videtur.
- 10 Pestis timor à consumaciam, pena, mora, & ali- je excentat.
- 11 Testamentum, pestis tempore consilium septem testium intervencionem requirere, plures affir- mant.
Alij quinque sufficere, veriorem, recipiorem, & communoren dicunt effectionem, n. 11.
Dummodo pestis magna sit, & notabilis, in qua verisimilitate testium copia non possit haberi, a. t. q. 18. 21. & 23.
Quidquid Clarus dicat requiri, quod sit à pesti- ferato consilium, n. 22.
Ei Thefaetus filius, quod fuerit à publico No- tario receptum, n. 14.
Exibitant alij, duos tantum sufficere testis, num. 25.
Quam sententiam in Supremis Senatus recep- tam fuisse testamur, n. 26.
Ei agnorem effo, atque tenendam, n. 27.
Tamec ita India, non sit de facili hoc admittere posseatur, ne detinet occasio falsitati, n. 28.
- 13 Testamentum a thalicanis validi sit certam quinque testibus.
- 15 Lexis febricula, non facit servum morbosum.
Neque levius quartana excusat à consumaciam, n. 16.

- 17 Maxima, aut modica non considerantur.
- 19 Pestis, quæ de anno 1636. Neapolim vexavit, memorantur.
Enīque discussus à Sanctorum Prosternunt im- tercessione obstantur, n. 20.
- 19 Fama, testes esse possunt in testamento, pestis tempore condito.
Si veriorum copia, neque alii, utque potentias suarit, n. 20.
- 21 Testes testamentarii, nisi testatorum viderint, minimi probant.
Quia solemnitas in testamento pestis tempore condictio non requiritur, a. 3. 2.
Sed quod multo magis in eorum requiriatur, ad frau- des evitandas, alij vulnerant, n. 33.
Ei hac sententia vera est, & communis, non ab- flante clausa codicilliari, n. 34.
Melius enim est, quid venientes ab intellecto succedant, quam si solemniter remittantur, un- des saltem committi possit, n. 35.
Cantela in aque est, quid testantes la viam pa- blicam, vel securitatem, frō ad scalarum caput ducentur, n. 36.
Ibi enim testes, atque Notarium habebunt, pa- rum longi aspicienes, atque dispositi non am- dientes, a. 37.

C A P V T XXXVI.

De Pestis tempore à pluribus excusante, præsentim in confectione testamen- torum, ad *text. in l. casus 8. C. de testamento.*

- 1 Etis motu, veloci iterum quamdam esse, ab aeris pur- tredio exortam, per in- spirationem iouuentem, ooo ooom tacitum, aut alterum hominem, sed mul- tas quoque Civitates de- pascentem, vastantem, at- que depopulantem, Galen. scribit in lib. de Tha- riaca ad Pisonem, quem refut. Petr. Gregor. in lib. 3. futagm. Int. cap. 2. 1. num. 1. ubi num. 3. ex plusibus Sacre Scriptura locis, flagellum Dei esse ostendit, ac ponam pro peccatis im- positam: primum eo in mel inter Deum, & ho- mines, ut oedum à bello ad pestem, validum. 4 sit argumeotom; sed huc tanquam Dei hostilitas fortior, quam illa homini reputetur, ut ex Bart. in L. naturalitat, n. 2. 3. in fine, de infi- cap. aliisque tradidit. Barbosa in tract. de locis 6 argument. cap. 13. cuius motu, unicam tantum esse remedium, fugare atripere, ut temoris Re- ggioibus, oocat oovissime doctissimus cau- sum Patronus Dom. Ioh: Leonardus Redoerius in consil. 3. num. 3. & prius dixit eruditus Annun- Robert. in lib. 2. rer. indicat. cap. 10. Senciam ad- duces in lib. 3. de ira, cap. 5. afflitm autem, ad- vct-

- 7 verfa pestilentiam, nihil corporis infirmitatem prodebet, aut diligenter valetudinam curat; promiscue enim imbecilla, robustaque,
 8 tam invadere; unde medicorum esse consilium, citio, ac longe ausugere, tardèque redire, novilim retulit *Zacchias Medicus* in lib. 3. quæst. Medicos-legalium. s. 3. q. 4. num. 6. & ex annotata *Iurisconsilistis Ripe* in tract. de peste, in tit. de remed. ad curand. pestem, num. 53. *Mafcardius tract. de probat. concil. 20. num. 30. obi ex codem. Ripe* in p. 1. q. 4. subl. 1. quod alitute tenta
 9 re Deum, prætendens in pestiferato loco inhabitat, & n. 6. huins morbè timorem à contumacia, & n. 6. morte, à mora, & à pluribus alijs excafare, quæ *Ripe* enumerat in d. tract. p. 1.
 10 11 Testamentum verò pestis tempore conditum, quamvis alij cotam septem testibus faciendum esse probaverint, ut sustineri possit, ex *l. casu 8. C. de testam.* ubi aliquid de Iure lummo lexozzi Imperatores decreverunt, imminentes contagionis timore, qui telles deterreret, non autem profus aliquam testamentorum solemnitatem remitti, & hoc in specie affirmaverint plures apud *Philiberti. Marchini.* In tract. de *Bello Divino* p. 3. cap. 1. & *Barbelli.* in summa dec. p. 3. tit. 20. num. 190. & 191. à *Charlinio* relatus in cap. 109. contra forens. num. 61. atrahens alij quoque testes sufficere, verius esse dicunt, quorum numero sunt praeceteri *Vafgrindis* hanc veriorem & receperit omnibus in tract. de succession. et rat. p. 1. lib. 3. q. 22. limitat.
 12 13 *Gabriel* in lib. 4. commun. conclus. conclus. 10. *Vivens in sylo commun. opinion.* lib. 3. opin. 890. num. 3. qui veriorem, communiiori, & equo rem eam esse, censet *T. hefner.* in decif. 1. 80. ubi magis communem, & pluries à Senatu Pedemontio. receptam fatur, secundum quam in Lusitano Senatu iudicatum quoque fuisse testatur, licet se renuent, *Gama* in decif. 1. 10. in fine, sequitur *V. filii ad. Affili.* decif. 2. 5. num. 8. & 9. ubi validum esse dicit testamentum pellis tempore confectum, cum numero quinque testium, sicut quando fit à rusticis, ut disponit in l. 5. C. de testament. neque contradicere S. C. Neap. decisione in contrario ad *Affili* relatam, que ob defectum verisimilitudinis processuit, ut ex eodem *Affili* ibi n. 3. in fine colligatur, dummodo pellis magna sit, & valde in loco leviana, ita ut verisimilitudinem capie haberi non possit, ita declarat *Ripe* in relate tract. de peste, in tit. de privileg. n. 10. num. 1. in causa pellis, n. 21. & seqq. intelligitur enim privilegium secundum cum de pelle notabilis, quia levissima 15 excusat, quemadmodum levissimilebile non facit ferrum mortuum, l. 1. 5. proinde ff. de adi- 16 lito adiuto, nec levissimilebile præter excusationem à contumacia, l. quæsumus ff. de re indis- 17 cas. minima enim, aut modica non sunt in confederatione, l. scilicet 4. ff. de integr. ref. & l. in robis 18. 5. pessima. ff. commodati, cum alij adiutis per *Barbel.* in axiom. Iur. cap. 150. & seqq.
 & ita loquuntur *Spino in specula testament.* in glas-
 se Rubrica p. 3. num. 6. feliciter causam esse iustificam, ut cum minorre testium solemnitate,
 18 valeat testamentum, si in aliquo loco, vel ser-
 ea dira fues, & peccatis invadens omnia conser-
 meret, ita ut mortuis civibus, alisque fuga-
 salutem querentibus, Patria desolata remane-
 ret, cadaveribus passionis inhumatio, per vias,
 montes, lylvalque jacentibus, quod nostris tem-
 19 poribus in Civitate Neapolis, ploribusque Regi-
 nai Neapolitani locis eveniuntur vidiunus in pe-
 ste nimis levra de anno 1656. grastante, à qua-
 20 Omnipotens Deus, Sanctorum Procedorum, intercessione, brevissimo quatinus mensum-
 spatio, nos incolomes reddidit; & hanc *Ripe*
 21 distinctionem sequuntur *Boer.* qui secundum-
 eam refert, fusilli à Burdegalenii Senatu indi-
 catum in decif. 1. 28. num. 11. *Mafcardius tract.*
 de probat. concil. 1. 3. 38. num. 13. aliqui relati-
 pec *Peregrin.* in decif. 80. num. 1. versic. Alijs verò
Faber in Codice in Rubr. de testament. decif. 5. *Thoro-*
nus in compend. decif. Regni Neap. p. 1. in verbo.
Toftamentum 1. 4. licet Clerici in lib. 3. recept. sen-
 tent. in 5. testamentum. q. 56. num. 3. aliud requi-
 22 ri addit, quod testamentum sit à pestiferaro confectum, sequitur *Calà in tract. de modo arti-*
 23 *calandi in glossa unica* § 1. num. 14. hoc tamen.
Ripe distinctioni repugnare dicit *Mafcard.* in d. concil. 1. 358. num. 14. sicurexiam eidem distinc-
 24 tionis contradicit, quod voluit *Theodorus* si-
 25 stime in addit. ad *prædict. decif.* genitoris fui 1. 80.
 26 privelegium prædictum procedere, dummodo testamentum sit per publicum Notarium re-
 27 ceptum; quinimum sunt, qui existimant, duos tantum testes in hoc testamento sufficiunt, quia planè reterit *Almagrad.* in relate cap. 71. & se-
 28 cundum hanc sententiam in Senatu Gestio-
 nopolitano servati, videlicet testator *Guido Papa* in decif. 1. 543. in fine, & in Burdegalenii Boer. in
præallegata decif. 1. 28. num. 11. & in Patavino
 Senatu, durante lexititia pellis, *Peregrin.* in d.
 decif. 80. num. 1. in fine, in Lusitania quoque
Gama in decif. 1. num. 1. & 2. & in Camera-
 Imperiali in peste nimiope grezzoote *Goyllus*
 in lib. 1. prædict. obseruat. observ. 1. 18. num. 8. &
 29 seq. ubi hanc exiguum testatur, & esse renen-
 diam, quamvis à Clere improbetur in d. 9. 56.
 dicunt *Riccius* in add. ad *Affili.* in decif. 1. 34.
 & ante eum *Cragus* in tract. de successionibus
 in 5. testamentum q. 54. num. 5. in fine, ubi ta-
 30 men ludicra moneret, ut non faciliter hoc ad-
 mittat, ne derur occasio talitati.
- Secundum specie in testamento pellis tem-
 pore conditum esse dicunt, quod possunt in eo
 31 feminis testes esse, si tamen conficerit viro-
 32 genem copiam ovo fuisse, neque actu, neque po-
 tenzia, secundum *Ripam* in loco relate num. 21.
 quem sequuntur *Mafcardius* in tract. de probat. in concil. 1. 763. num. 14. & post alios *Farinac.*
 in tract. de salib. q. 59. cap. 3. n. 73. & seqq. de-
 quo *Anna* in sing. 505.

- Tertium nonnulli addunt speciale in testamento tempore pellit condito, quod est aliis 31 in testamento propter fraudis timorem receputum sit, necesse esse, quod testes viderint testatorem, ex l. si non speciali g. C. de testamento. cum alij per Alscard. in d. trall. concil. 1358. n. 56.
- 32 & seqq. hanc tamen solemo istem in huiusmodi testamento remitti, & sufficere, quod testatoris vocem, eis notam testes audiat, licet ob interiectum patrem, vel cortioam, eum videare non potuerit, ut post *Providendum in tract. de pote in sit. de testamento.* in s. testamentum in scriptis, per totum; *Reland.* in conf. 81. num. 24. lib. 1. & conf. 43. num. 39. lib. 1. *Marchinum.* & alios hinc *Altegradus* in conf. 73. n. 5.
- Sed contra, quod haec solemo sit multo 33 magis eo tempore requisita, quo propter imminentius periculi timorem pauci reperiuntur penes infirmos; illos enim existit omnes contantes. *Alecius.* *Menoch.* & alii probat *Farinac.* in d. trall. de test. q. 69. num. 185. infra sequitur *Ciarlini* in *rele.* cap. 109. num. 37. & seq. & num. 40. & 61. ubi etiam, & communem 34 esse sententiam proficit, non obstante clausula codicillat, cum etiam in codicillis, & donationibus causa mortis eadem solemnitas 35 exigatur: melius enim est, quod venientes ab intellecto succedant, quam non remittantur Iohannia, unde falsitas committi facile possit; maximè in infirmitate, cuius vox facile est imitabilis, & certa eius cognitio potest in teste, 36 presumi; quare pestiferos quosdam ductos fuisse in visa publicam, vel ad fenestram, sicut 37 ad caput scalatum, ut cocam testibos, & Notatio, eos parum longè videntibus, atque audiens validè testatur, ut de Domina Aquilia uxore Domini Signotelli de Homodeis Mediolanense, refert *Fulgo* in l. fin. C. de testamento, & de alio eodem pestifero morbo gravato, testatur *Cern.* in conf. 77. n. 7.
- Alienationis prohibitus, hanc si fine causa facta, & fine ultius contemplatione, non inducit fidicommissum.
- Sed nudem tantum consilium, sive praeceptum, num. 2.
- Quid ampliatur, ut neque clausula inter hanc ad alia, ne io extraneos alienent, sed unus alteri fidicommissum inter eos inducat, num. 3.
- Limitatur, si possit fidicommissum ad alterius beneficium subjiciatur, num. 4.
- Ex quo prohibitus visitatur, & efficax redditur, num. 5.
- Confessur enim una dispositio facta propter alterum, num. 6.
- Præcedens scilicet prohibitus propter subsequens fidicommissum, non est conversione. 7.
- Nam prohibitus est modus conservandi bona,
- pro fidicommisso, num. 8.
9. *Dicitur, & naturam habet copulandi, utramque dispositionem.*
- Et præcedens cum sequentibus, n. 10.*
- Atque subsequens nedit nunc cedentibus, eaque uniformiter in agit, n. 11.*
12. *Incontinentis, que sunt, nonne alteri confessur inesse.*
13. *Alienationis prohibitus, licet personalis, & personalissimum ex vi rationis extenditur.*
- In omnes in fidicommisso vocatis, n. 14.*
15. *Repetitus qualitatis in prima oratione expressa, facta confessur in fidicommisso correspondivo, & continuativo, de una persona in alium.*
- Maxime in qualitate non gravante, sed angusta dispositionem, n. 16.*
17. *Alienatio in extremis personarum à testatore prohibita, in unum ex pluribus vocatis permissa confessur.*
18. *Alienatio à testatore permisa, post expressam alienandi prohibitionem, non inducit alienandi licentiam in tacita prohibitione ex fidicommisso resultante.*
- Intellige in fidicommisso à patre ordinato, & prohibitiō alienandi filii consentanea, n. 19.*
- Secundus intellige in prohibitions temporali alienandi super fidicommisso in perpetuum ordinato, n. 20.*
- Per quam non confessur à priori fidicommisso recessum, n. 21.*
- Aliud est, quando prohibitus ex vi subsequenter fidicommissi ad omnes fidicommissi casus, & personas repetita confessur, n. 22.*
- Quia tunc presumitur cum eadem aliquandi licentia reposita, n. 23.*
24. *Existe causa.*
25. *Dominus D. Iosephus de Rogerio Invisconfatus landatur.*
- Et Ioannes Thomas eius pater, n. 26.*
- Ac Ioannes Laurentius avus Praeceptor Amherit, n. 27.*

R E R V M S V M M A.

2. *Alienationis prohibitus, hanc si fine causa facta, & fine ultius contemplatione, non inducit fidicommissum.*
- Sed nudem tantum consilium, sive præceptum,* num. 2.
- Quid ampliatur, ut neque clausula inter hanc ad alia, ne io extraneos alienent, sed unus alteri fidicommissum inter eos inducat, num. 3.
- Limitatur, si possit fidicommissum ad alterius beneficium subjiciatur, num. 4.
- Ex quo prohibitus visitatur, & efficax redditur, num. 5.
- Confessur enim una dispositio facta propter alterum, num. 6.
- Præcedens scilicet prohibitus propter subsequens fidicommissum, non est conversione. 7.
- Nam prohibitus est modus conservandi bona,

C A P V T XXXVII.

De Alienationis prohibitione absque causa facta in simplex consilium, nudum que præceptum regulariter resolvenda, ad text. in l. filius familias 117. S. Divi, ff. de legis 1.

1. Rohibitio alienationis hæredi per testatorem iniuncta absque causa, aut alterius favore, tñquam nuda, nullum inducit fidicommissum; sed tantum in nudum consilium, sive præceptum resolvit, per text. in l. filius familias 117.

1175. Divi. ff. de legatis. 2. eum alii latè adducunt per Fasur. in tract. de subf. q. 685. neque 3. clausula in uno ex pluribus hereditibus adiecta, me in extranatos alienet, sed unus alteri, nudam. haec prohibitionem validate posset, ad efficiendum iudicandi reciprocum saltē inter eos fideicommissum, secundum magis receptam. DD. sententiam, de qua per Oddum in conf. 66. num. 4. Fasur. in loco relato num. 41. Gratian. in lib. 2. discept. forens. cap. 18. num. 15. Busbar. in conf. 157. num. 17. vol. 1. post Alex. in conf. 55. num. 4. versio. Et tanto magis, vol. 3. & la tissime Surd. in decif. Abantiana 238. ann. 1. & signaturn. 12.
4. Subsequens verò fideicommissum, in calu morris, ad alterius beneficium, haec vestire, 5. prohibitionem, & efficiare reddere, ex Paulo Castrense, Angelo, & alijs declarat Fasur. in pra- 6. citata q. 685. num. 26. censetur enim una disposi- 7. tio facta propter aliam, prædens seilicet prohibitio propter subsequens fideicommissum; non verò fideicommissum propter pro- 8.hibitionem, quia prohibitio est modus conser- 9. vandi boni, & fideicommissum sortitur effec- 10. tivitate alijs relatis ostendunt Hieronym. Ga- 11. briel in conf. 12. num. 21. lib. 1. Fasur. in d. tract. q. 683. num. 6. & 8. eum alijs à nobis adductis in sequenti cap. 43. n. 39. & seqq.
- Cum itaque plures habent filios quondam. Autonelius de Rogerio Civitatis Seleni, eos heredes instituit universales, & particulares. in bonis quibusdam stabilitibus, hæc verba possebant subjicere: Item volunt, & mandavit diligenter suis, & heredibus, ut supra inscrutari, quod bona stabilitas supradicta illis relata, & prælegata nullo futuro tempore, nec in perpetuum possint vendere, nec alienare, donare, aut in alienum deminum transferre, ad extranatas personas, ni- 11. finius alteri, & alter alteri, & volunt, & man- 12. davit, quod bona prædicta semper conservetur in hereditate prediilla, & in postea diuersorum filiorum, & sursum heredum, & successorum, in infinitum mensuram sexus, & non alteri, nec alio modo, omni meliori modo. Ex hoc subsequenti fideicommissio in successorum masculini sexus beneficium ordinato præcedentem prohibitionem validatam fuisse dicebamus; eque magis con- 13. currente dictione copulativa, & geminata post prohibitionem adiecta, dom dieiit, & volunt, & mandavit, naturam habente copulae utrāque dispositionem, & præcedentem eum sequentibus, l. & quia 6. iuncti l. præcedenti ff. de Jurid. omnium Iudic. & notari D. Marcius. conf. 29. num. 12. lib. 2. D. Radocer. ad Reg. de Marciis tom. 1. quidist. resol. cap. 20. num. 19. eum alijs latè adductis, per Odd. in conf. 44. num. 29. Barbo in tract. de dilationib. diff. 1. 20. ubi etiam 21. num. 4. & 5. quod subsequentia nedit antecedentibus, eaque non sicut invenit, ex Meno- 22. ch. in conf. 497. num. 17. lib. 3. & alijs, cum etiam eorum, quæ incontinenti sunt, unum alij eti
- centiat inesse, atia. I. lib. 1. 40. ff. si certa patet. cum concord. apud Gabriel. in lib. 1. communi. conclus. in sit. de præsumpt. conclus. 13. Barbo. in axi. Iuris 222.
13. Quavis igitur personalis, & personalissima fidei prohibitio; adhuc tamen ex vi rationis, propter quæ facta fuerat, seilicet fideicommissi in successorum masculini sexus beneficium ordinato, eos omnes comprehendebat, ut per eumdem Fasur. in relato tract. q. 673. num. 6. & 7. & q. 679. num. 27. & q. 683. num. 4. Peregrin. in tract. de fideicommissi. artic. 1. num. 2. & Conf. Theodor. in alio. 79. num. 22. & Reg. de Tappia in decif. 56. S. C. Neap. n. 6. & 7.
- Data auctor pro rete prohibitionis repetitione in omnibus masculini sexus descendenter, ad fideicommissum vocatis, repetita quoque intelligebatur alienationis permissione in teo vocatis, tanquam qualitas in prima oratione expresa in fideicommisso correspicio, & continuativo de una persona in aliis repetita censetur, ut per Odd. in conf. 95. n. 29. 3. Gratian. in lib. 4. discept. forens. 773. num. 29. præ. 16. tertium, quia vertatur in qualitate non gra- 17. vante, sed augente dispositionem, ex traditis per Peregrin. in tract. de fideicommissi. artic. 1. G. num. 68.

Undelicuisse ostendebamus, D. Marco Anto- 18. nio de Rogerio, ex uno filiorum testator de- scendentis, & ultimo successori in fideicom- missu predicto, cum absque filiis decederet, non tantum ex vocatis omnia fideicommissi bona post eius motrem relinqueret, exclusis alijs in pari gradu existentibus, cum etiam suillet à testatore alienatio in extaretas personas pro- 19. hibita, non autem in unum ex vocatis, iuxta notata in d. I. filii familiis 117. q. cum pater ff. de legat. 1. & in I. pater filium 36. 5. quindicem. ff. de legatis 3. & per Ruius. in conf. 124. num. 9. lib. 1.

Neque refragari subinogenebamus tradita per Odd. in conf. 48. num. 5. & 6. dicentem, ex licen- 20. tia alienandi expressæ prohibitioni adiecta, per testatorem, non resolutare alienandi facultatem in alia tertia prohibitione, ex legi dis- 21. positione oriente per fideicommissum ab eo- 22. dem testatore ordinatum: siquidem procede- 23. te possunt in casu per eum telato fideicommissi- 24. so patre ordinatus, & prohibitionis alienandi fi- 25. lijs convenienti, ut ibi; in super DD. omnes ab eo- 26. relati loquuntur in prohibitione temporali fa- 27. cta super fideicommisso in perpetuum ordina- 28. to, per quam non censerit a priori fideicommis- 29. so recessum affirmant, de quo etiam Conf. He- 30. dierna in add. ad decif. Surd. 75. & 85. n. 4. aliud 31. autem est, quando prohibito alienatio ex vi subsequentis fideicommissi ad omnes fidei- 32. commissi casus, & personas extendit, atque 33. repetita censetur, quo casu com omnibus qua- 34. litatibus suis, & sic cum eadem alienandi li- 35. centia repetita censetur, ut diximus.

- 24 *Causa non fuit per locis tramitis deflita;*
sed amicabilis compositione inter sanguine,
coniunctos terminata, ut retulit Dominus Don
35 *Iohannes de Rogerio,* Iepidissimus lorisconsul-
tus, ac insimul eruditissimus (ad cuius requisiti-
onem, huc fuerunt in causa eius propria à
26 nobis observata) vir quidem *Iohannis Thomas*
27 patris, & *Iohannis Laurentij* avi, filius, atque,
nepos noo indignus, quorum utriusque iu hac
Partheooperis Civitate emicuit, ille Advocatus
in foio celebriterius, hic in Cathedra Vesper-
tionis lectionis Antecessor Primarius, & Precep-
tor osterio ordinarij loris lecturis.

R E R V M S V M M A .

- 3 *Condicio impossibilis in ultima voluntate adie-
cta, habetur pro non scripta.*
*Firma remanente dispositione, ac si finisset purè
concepta, n. 2.*
- 3 *Condicio impossibilis, diciunt à natura, à iure,
à fato, & a perplexitate.*
- 4 *Condicio impossibilis à iure est, que ab illo ad-
pleri non posse prasumitur.*
*Suo contra bonos mores offet, nam adimplere, n.
num. 5.*
*Nempe si parorem ab hominibus non redemeris, aut
alia famulis, n. 6.*
*Hac tamen impossibili proprietate non est, cum in-
separabili non sit impossibilis adimplere, n. 7.*
*Sed ad instar impossibilium conditionum habe-
tur ad effectum acquisitionis legati, volen-
timenti sub ea relictæ, n. 8.*
- 9 *Conditiones turpis, pro non adieciis habentur.
Inter quas condicio iuris intrandi, numeratur,
num. 10.*
*Ob hominum in iurando facilitatem, cum Reli-
gionis contemptu, n. 11.*
- 12 *Condicio turpis, & invenientia, & quoniam nulli
adimplere non possunt, rejeciuntur, & pro non scrip-
ta habentur.*
- 13 *Condicio tu legato adieciis non valeat, si ad tue-
pum sanscias referatur.*
*Vel ad dissimulationem, & speciales infamias
legatar, n. 14.*
- 15 *Condicio impossibilis à iure, sive turpis, maxi-
mè rejeciuntur, quando impossibilitas, vel turpi-
tudo, non adiicitur per modum principialis dis-
positionis, sed per modum conditionis.*
*Nec eius substantia, sed tantum qualitatē refi-
git, perficere remanente voluntate in principi-
ali dispositione, n. 16.*
*Tunc enim, restat conditione, summa reman-
te dispositione, n. 17.*
- 18 *Symonia est studiosa voluntas emendi, aut vin-
dendi aliquid spirituale, vel spirituale annexum.*
*A Symone Mago annunciata, qui volunt ab
Apollinis emere possalentur dandi Spirituum
Sanctum, n. 19.*
Quod mortale peccatum est, & contra inflatum

*atque legem Divinam, & humanam eti-
dero, quia nulli sunt pretio vendibili, num.
20. O. 21.*

*Ei hoc maximè procedit in Sacramentis nova-
logia, que sunt maximi spiritualia, in quam-
in causa sunt spiritualis gratia, pretio non
redimibilis, n. 22. 23. O. 24.*

- 25 *Legatum fallit Monasterio sub conditione si
talem pueram receperit, præde debent, con-
ditio non tanquam turpi recida.*
*Cum per eam inviterit Monasterium adil-
lam in Religione recipiendam, n. 26.*
*Quare est spiritualis, ac symoniæ inducit,
num. 27.*

*Sed contra, quid valida sit conditio, & omnia
adimplenda, ut locum habeat dispositio sub ea
concepta, n. 28.*

*Non enim ex ea symonia, sed pietas inducitur,
atque coactus, sed alleluia ad meliorem vitam,
n. 33. 34. O. 35.*

- 28 *Symonia non est, cum aliquid alteri promittitur,
sive tradatur, si tale opus spirituale fibi ipsi
præstiterit.*
*Etiam quid recipiente obligetur ad resiliendum
acceptum, nisi præstiterit, n. 29.*
*Licetum enim est aliquem, per temporalia bene-
ficia provocare ad devotionem Monasterij, ut
ex hoc inclinetur ad illud in regnum, n. 30.*
*Quamvis non licet ex pallo reciprocis aliquid
ad hoc dare, vel accipere, n. 31.*

*Ebenim licetum dare pecuniam, si quis despat
ampliæ, & faciat bonum, n. 32.*
Vel ut converatur ad Fidem, n. 37.

*Dammodo gratia liberalitatis fiat, ut ibi ad Fi-
dem alliciatur, n. 38.*

Non tamen ex pallo reciproco, n. 39.
*Ei dammodo Paganius, aut infideli ad fidem
venire cimicat oportaret, n. 40.*
*Atque illam amplecti velit, pro anima salutis,
non pro pecunia aviditate, n. 41.*
*Peproinde intentio inspicere debet, aut si infelix,
num. 42.*

- 43 *Alarmonium, ut qui contrahat cum certa
persona, postea sub se præmis alieni, & inci-
tar.*

44 *D.lo: Dominicus Closa Authoris Preceptor
commendatur.*

- 45 *Matrimonij Sacramentum liberum est adi-
cer. Nec mea penitentia quis vales ad illud contrahend-
endum in dicto, n. 46.*

47 *Vt illi per inimicale non visitantur.*

- 48 *Condicio cum est honesta, sed ad illam invitari
est iuris, turpe est, & cohonestum, ista disposi-
tio sub ea concepta est nulla.*

49 *Legatum Monasterio relatum, si aliquam recti-
parit in moniale, est in totum nullum.*
*Nec quia turpe sit, vel cohonestia condicio, nec
de genere prohibitorum, aliquam in moniale
recipere, n. 50.*

*Sed ad hoc se iuris Abusuarium invitari,
inventum, & turpe est, n. 51.*

- Nisi redditus Monasterij, sumpibus non sufficiant, n. 51.*
Tunc enim legatum, & conditio susinetur,
n. 53.
- 54** *Impossibilitas in substantia dispositionis, non autem in conditione, vitiat dispositionem.*
- 55** *Heredis institutio sub conditione, si hæc in-
 silicatus talem hancem fecerit, ut captatio-
 ria vitiat.*
- Quia turpisudo non est in conditione, sed in di-
 spositione, n. 36.*
Ideo non viciatur conditio, sed dispositio, n. 57.
*Sive à sciente turpitudinem, sive ab ignorantia
 fallitur, n. 58. & 39.*
- 60** *Conditio turpis, seu à lata impossibili, rejetur
 à dispositione, & pro non scripta habetur.*
*Si tam dispense apposuit, sciens in honestam, &
 à lata improbatam, n. 61. & 62.*
- 63** *Votator scilicet praesumitur conditionem à se
 adiectam, de lata impossibili.*
*Principiū si commemoratur in loco, in quo est co-
 pia Iuris consularum, quos consulere potuit,
 num. 64.*
- 65** *Ignorantia Iuris in dubio non praesumitur.*
*Nam omnes homines natura scire desiderant,
 num. 66.*
*Etenim naturam est, non consulere Peritores,
 num. 67.*
*Nec parci debet bī, qui contra naturam pec-
 caverunt, n. 68.*
- 69** *Famina non excusat à Iuri ignorantia.*
Sed immo insuffit praesumitur, n. 70.
Sin non ex se, saltem ex consilio Peritorum, n. 71.
Dummodo eos consulere potuerit, n. 72.
*Pt in dubio praesumitur, cum eorum habet ex-
 piam in loco eius habitacionis, n. 73.*
- 74** *Mulier, & rusticis tenentur consulere perito-
 res.*
*Quibus in eorum loco non existentibus, ire de-
 bent ad loca vicina, ubi adiungit, n. 75.*
*Nisi valde remota sit, nec facilis ad ea detur,
 vel tamen accessus, n. 76.*
*Et nisi alio in loco impedimento, infirmitatis, vin-
 demiarum, alteriusve legitima causa desti-
 nitur, n. 77.*
*Sicut enim mulieres vadunt ad Civitates pro
 indulgentijs, & rusticis ad nemora pro ligisjta
 debentire ad Civitates pro consilijs, n. 78.*
*Licit hanc rationem in Rustico, non esse tanta,
 dicat Farinac, n. 79. & 80.*
*In itinere autem ad Civitates pro habendo con-
 silio Peritorum non idem est, n. 81. & 81.*
*Nec in muliere per eam ratiō accendi pro in-
 dulgentijs ad Ecclesias, & in domo & Advocati
 pro consilio, n. 83.*
- 84** *Conditio impossibilis, quam testator putabat esse
 impossibile in dispositione ad plas causas adiecta
 non vitiat dispositionem.*
- 85** *Caducia relilia a piacanza debentur, & si regula-
 riser pro non scriptis habeantur.*
- 86** *Conditio abstinendi à nuptijs in legato virginis*

*falso non rejicitur, tanquam turpis à disposi-
 tione, si in eius defollum plia causa vel Ecclesia
 vocetur, & n. 87. & 88.*

C A P V T XXXVIII.

De Conditione impossibili in ultima vo-
 luntate adiecta, pro non scripta ha-
 benda, ex textu in Lebtinus 3. ff.
 de conditionibus, & demon-
 strationibus.

-
- 1** *Mpossibilis conditiones, in ultimis voluntatibus, adiectas pro non scriptis haberi, firma remaneote, dispositione, ac si fuisset purè concepta, Vlpian In-
 ris consularis respondit in Lebtinus 3. ff. de condit. & demon-
 strat. atque Iustinianus Imperator confi-
 mavit in 5. impossibilis in tit. inst. de hered. inst.
 ubi glossa quatuor species distinguunt impossibili-
 lum conditionum, scilicet à Natura, à lute,
 à Facto, & à Perplexitate; & impossibilem à
 lute esse dicit, quae ab illo, adimpleri non pos-
 se praesumitur, sive contra bonos mores est,
 nempē si patrem ab hostibus non redemeris, aut
 simili, Lectiones 9. ff. de condit. & demon-
 strat. hanc vero impossibilem propriet non esse,
 comit in se non sit impossibilis, sed ad instar im-
 possibilium conditionum haberi, ad effectum
 acquisitionis legati, vel emolumenti sub ea
 relieti, sicut in Ripollain 1.3 num. 8. & seq. ff. sod.
 sit. de condit. & demonstrat. per textu in L. conditiones 14. ff. de condit. inst. ubi dicitur: Conditiones contra Adiuta Imperatorum, aut contra leges,
 aut qua legis vicem obtinent scripta, vel qua contra bonos mores, vel derisoria sunt, aut binismodi,
 quas Prætores improbaverunt, pro non scriptis
 habentur, & perinde, ac si conditio hereditatis si-
 ve legato, adiecta non esset, hereditas legatumve
 capitur, & in sequentia sicut in 13. sod. tit. statui-
 tio; Qua facta laudans pietatem, exigitatio-
 nem, verecundiam nostram, & generaliter, quia contra
 bonos mores sunt; nec facere nos posse
 credendum est. Hinc turpe conditiones pro
 non adiectis haberi dispoite ut in reprehen-
 denda 3. C. de institut. & sublitt. & in l. non du-
 bitamus 20. ff. de condit. & demonstrat. ubi inter
 conditiones tortes, illa iorifurandi numer-
 atur, ob hominum lo in rando facilitatem cum
 Religiosis contempnū, 1. quas sub conditione 8.
11 ff. de condit. institut. turpem igitor, & in honore-
 stan conditionem, & quae honeste adimpleri
 non potest, reieci, & pro non scripta haberi,
 probat post Paul. de Castro, & alios, Farinac, in-
 strat. de sublitt. q. 454. num. 90. & seq. nec vale-
 13 re, que ad turpem causam referuntur, vel ad
 14 dissipationem, & specialem infamiam lega-*

tarij, per iurupia 57. ff. de legatis v. & l. Quintus Admira 17. in fin. ff. de annis legatis, tradit Simon de Pratis in tral. de interpretat. ultim. volum. lib. 2. interpretat. & dubit. q. num. 72. & 73. 25 maxime quando impossibilitas iuris, sive turpitudo oon adiicitur, per modum principalis dispositionis, sed per conditionis modum nec 16 eius substantiaz, sed tamen qualitatibus resistit, perfecta nihilominus remaneote voluntate in 17 principali dispositione, tunc enim recte conditione, firma remanet dispositio, ex traditis per Galerius de Benedictis in repetit. cap. Raynatus de testament. in verbo Reliquis num. 14. & Spino in scriptis tell amittitur. glos. 14. num. 155. & seqq.

Ex quibus in facti contingentia respondendum esse videbatur, conditionem praelegato adiectam, quod praelegatio in prima die, Dominica cuiuslibet mensis accipere debet Sanctissima Eucharistia, & Penitentie sacramenta, impossibili sunt luce cœlenti, ac propreterea pro non scripta habendum, firmo, & pure praelegato remanente; tanquam Simonia speciem omnino vetite, continenter, vendere, feliciter per pecunia Sacramentorum acceptio 18 nem: Et enim Simonia studiosa voluntas emendi, aut vendendi aliquid spirituale, vel 19 spirituali annexum à Simon Mago nuncupata, qui voluit ab Apostolis emere potestatum, dandi Spiritum Sanctum; idque mortale peccatum est, & contra iustitiam, atque legem Divinam, & humanam, ea veodere, que nullo sicut 21 pretio vendibili. Vnde Divus Petrus ei dixit: Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam Deum Dei, exigitim pecunia possidet, ut habent in Aliibus Apostolorum cap. 8. & refert Divus Thomas in 2. 3. q. 100. artic. 1. & infra 22 quenam artic. 1. ubi hoc magis procedere ait in Sacramentis novæ legis, que sunt maxime spiritualia, in quantum causa sunt spiritualis gratia, pietio non extimabili, & siquaque ratione repugnare, quod oon gratuitè detur, confitimat ex pluribus Sebastian de Medicis in Summa peccatorum capitalium, tit. 6. q. 14. & 17. 24 nec enim unquam legimus, Domini Discipulos, vel eorum ministerio conversos, quempiam ad Dei cultum, munetis interventu provocasse, ut in cap. quampli 1. q. 2. cuius propria verba refert D. Episcopus Marentia in Margarita decretis in verbo Simonia 13. qua ratione legatum, 25 Monasterio factum sub conditione: si tales pecuniam in moniale recipieris, deberi quæ, ac si pure suisset relictum, conditione recte, uti 26 turpi, cum per eam inviretor Monasterium ad illam in Religione recipientum, que res est 27 spiritualis; idque Simonia est: ut ex cap. non facit 8. de simonia, tenuit Bart. in l. 2. num. 3. C. de infil. & subfili. cuius sententiam esse magis communiter receperim, ex lafone ibi num. 3. & Nalla in cr. 5. 619. num. 1. testatur Graesse in tral. de successione in §. legatum q. 55. & le-

gitum puerla relictum sub conditione Ingrediendi Monasterium, conditione recte, ut Simoni inducente, purè debeti consulvit Bart. in conf. 184. lib. 1. quem plures alij sequuntur à Romualdo innore adducti in conf. 15. 2. n. 174. lib. 2.

Sed re ipsa diligentius considerata, contia- 28 ri ampli suorum sententiam, validam scilicet suis conditionem prælegato adiectam, quam post alios in terminis edocuit Bonacina in como- 1. eius operum in tral. seu disp. de Simonia q. 4. 28 5. 7. num. 3. & 4. ubi Simoni non esse ait; cum aliquid alteri promittitur, sive traditur, si tale opus spirituale sibi ipsi presliterit, etiam 29 quod recipiens obligetur ad restituendum, acceptum, ob spirituale opus presliterit, licet 30 tum enim est, aliquem per temporalis beneficia provocare ad devotionem Monasterij, ut ex hinc inclinetur ad illius ingressum, & non 31 licet ex pacto reciprocō, aliquid illi dare, nec eidem recipere, ut ingrediatur Monasterium, ut ex relato cap. quam pio firmat Divus Thom- 32 as in praecata q. 100. artic. 3. irresponsione ad 4. argumentum Summa Angelica in verbo Simo- 33 nia 4. & alij quos refert Medicis in d. summa peccatorum capitalium tit. 6. q. 120. in versicula- 34 2. vñ inferiori, validas autem esse, nec rejeicendas sed omnino adimplendas, huiusmodi condicio- 35 nes ingrediendi Monasterium, ut dispositio sub eis concepta locum habeat, cum ex eis oon- 36 simonia, sed pietas inducatur; neque coactio, sed alleactio ad meliorem vitam contra Baro- 37 lum sustinuerot Gabriel in conf. 131. lib. 1. Co- 38 var. variar. refol. lib. 1. cap. 19. num. 10. & alij quos refert, & sequitur Granan. in lib. 2. discept. forens. cap. 254. num. 27. & seq. confirmant Ma- 39 gemini decis. Lutensi 28. num. 6. & 7. Peregrin. in tral. de fiducemiss. artic. 28. num. 72. Cap- 40 blane. in tral. de Baronib. pragm. 9. num. 38. eo- 41 que magis, quia pro temporali sive pecu- 35 nia, non obligat testator haredem, aut lega- 42 torium, ut sibi, vel alteri suo nomine, det ali- 43 quid spirituale, quod esset propriè Simonia, sed ut sibi ipsi consular, solitaria amplectendo, ut bene coösidet Leffins in tral. de iust. & In- 44 re lib. 2. cap. 35. dubit. 1. 2. num. 66. & 67. in fine, 45 & licitum esse dare pecuniam, ut quis desilit a malo, & faciat bonum, vel ut convertatur ad 46 fidem, & glos. volvut in cap. dilectus 3. in verbo 47 Invitari. de Simonia, dummodo gratia liberali- 48 tatis sit, ut ille ad fidem alliciatur, oon tamen 49 ex pacto reciprocō, ut ibi declarat Abbat Panormitan. & Iohannes Andregi uterque num. 7. Decian. in tral. criminali lib. 5. cap. 79. n. 17. 40 & 18. ac dummodo Paganus ille, aut Invidelis quod si fidem invitatur, ad eam venire timeat 41 ob paupertatem, eti velit illam amplecti pro anime salte, non pro pecunia aviditate, ut probant idem Panormitan. in cap. cum. Ecclesia num. 7. de Simonia, Eclm. in d. cap. Dilectus n. 2. in fine, de Medicis in d. tit. 6. q. 19. vers. simili-

Selectarum Iuris Observationum P. I.

131

- 42 iuris iicitum est, & proinde intentio eorum esse inspicienda, an huius iicitus post Dvum Antonium, Diccam, affirmatur in d.lib.5. cap.84. nro 4. & ita quem posse ad matrimoniū cum certa persona contraeodum sub spe premij allici, & incitari, ex l. causa iuris legatum 62. ff. de condit. & demonstrat. firmavit post alios D. Iohannes Dominicus Cofcia recolendus memoriz Caschidaticus prima classis huius Parthenopei Civitatis, & in universa iurisprudentia peritissimus, quem habuimus in primis iuris elementis Præce poteat, in suis iuris dissertationibus lib.1. resol.9. nro.32. & seqq. tamē matus monij 43 Sacramentum liberum esse dixerit, ut oec me- 46 in pena quis valeat ad illud contrahendum induci; Summus Pontifex in cap. Gemmamalier 29. de sponsalibus edixit, & nos iustis dicemus in cap. 50. nro. 22.

Præterea cum in testamento, de quo agebatur, finis exprestè dispositum, quod prælegataria conditionem non adimplevit, prælegatum missarum celebrationem applicetur pro animabus in Purgatorio penitus detentis,stante conditione defactu, ex quo eius adimplementum in statu, quibusque temporibus non producerebat, substitutivum locum est dicebamus; etenim conditione, ut supra apotropa non est impossibilis à lute, vel tuis, ut ieiici debet firma remanente dispositione, per regulam quod 47 utile per inutile non vitiat, de qua in cap. nro 37. de reg. Iuris 6. cum concord. per Barbos in axiom. Iur. 23. i. imo honesta in se est, atque à lute possibilis, & laudabilis, quod quis sacramenta semel in mente suscipiat ut p. reto, & in honestum esse videtur, quod ad hoc faciendum pretio in veteri (& si neque hoc esse illicitum, jam supera fuerit iocundatum) cum 48 verò conditione est honesta, sed ad illam invitati spe luci turpe est, & in honestum tota dispositio sub ea concepsa, est nulla, ut per text. in l. illa autem 71. ff. de hereditate. infrastruct. firmat Bart. in l. 7. nro centrum 5. ff. de condit. & demonstrat. ex hoc inferens Legatum Monasterio reli- 50 tum, si aliquam receperit in moniale, in to- sum tum esse nullum: non enim est turpis, vel in- honestus conditione, nec de genere prohibitorum, aliquam in moniale recipere; sed ad hoc spe 51 et luci Monasterium invitari, in honestum, & 52 turpe est, nisi redditus Monasterij sumptibus non sufficiantur enim legatum, & conditione 53 nem sufficiunt, communem esse DD. sententiam, ex glos. Abbe, & alijs in cap. nos fatis, de simon. fateur Alban. in lacerbariis. ad Bart. in repet. l. Barbarini, ff. de Officio Præteris n. 18. & cum. 54 est impossibilitas in substantia dispositionis, non autem in conditione, visitare dispositio, ex eodem Bart. in l. 1. nro. 3. ff. de hereditate. infrastruct. ubi finita nro. 9. & 11. levatur in cap. cam- fibi nro. 1. 8. vers. bac tamen, de testamento. Sardo in decr. 68. nro. 7. in fine, & seqq. ubi loquitur 55 in hereditate institutio eorum sub hac forma concep-

tur in his se, statim facitis heredem; quam- 56 ut capitulo viri rati, quia turpudo non est in conditione: non enim turpe est, nec de- lute, vel facte impossibile, quod tu alium insti- tuas; sed est in mea dispositio turpudo, qua te, metu peccati alliceret, valo ad illum io- 57 stituendum; ideo non viariunt conditio, sed dispositio, sequitur post alios Fasces. in tract. de sublitione q. 503. n. r. & 4. ubi hanc sententiam communem esse testatur, & ab ea non esse re- cedendum, & Conf. Hodierne in add. ad dictam Sardi decr. 68. nro. 10. & 12. cum seqg. & nro. 36. hoc ampliatur cum eodem Sardo ibidem, live 58 à scienti turpitudinem, live ab ignorantia fa- 59 da fuerit: ubi enim ius refutari, locum non- habet scientia, vel ignorantia distingui; quid- 60 quid aliud sit in conditione in se turpi, seu à lute impossibili, quam teiici diximus à dis- positione, & pro oon scripta haberi; quod intel- 61 ligendum, si eam testator apposuit, sciens in hoc oiam, & à lute improbabili minime si eam 62 testator credidisset honestam, & à lute possibi- lem; nullam io totum reddere dispositionem, ex l. servu maximijs 58. ff. de condit. indebit, ad- notavit Ripoli in d.l. 3. nro. 163. & seqg. ff. de- conditione. & demonstrat. & communem esse DD. sententiam proferunt Gomez in lib. 4. va- riari. resol. cap. 12. nro. 6. vers. confirmatur. & ras- fas in legatum q. 50. nro. 2. Magona- d. decr. Lucej 28. nro. 5. Fasces in d. tract. de sub- 61 litione q. 454. nro. 98. & nihilominus presumi- tur testator scivisse conditionem de lute im- 64 possibili, præcipue cum in eocommodatus loco, in quo est iurisconsultorum copia, cosque consulere potuit, ut post Inst. & R. docet Manica in tract. de consil. ultim. volum. lib. 3. 65 nro. 10. nro. 8. subdella iuris ignorantiam in du- bio oon puzumi, ex Bart. alijisque ibi relatiss. 66 nam omnes homines natura scire desiderant, 67 ut contra naturam sis, non consulete peccato- 68 res, nec parci debet his, qui coorta naturam, peccaverint, ut post Bald. in cap. nro. 15. de con- fessis, scribit Teraquella in tract. de utraq. re- tralatu. ut retralatu. conveit. 6-4. glos. 7. nro. 9. 69 adeo ut nec moliebri sexu, scempsa excusetur à 70 iuris ignorantia, sed imo ius scire presumatur 71 si non ex se, saltē ex consilio peritorum ad ea, quæ per text. in l. bona 3. ff. de bonar. profession. post Raphaeli, & Felys. gradit Mantica in tract. de tacit. & ambig. convegijpnib. lib. 3. nro. 7. nro. 72. 28. duomodo consulere potuerit peritos, 73 ut io dubius presumatur, cum eorum habet copiam in loco eius habitationis, ut post Salver. in l. iuris ignorantia, que admitti, tenet Sforza Oddi in tract. de resistut. in integr. q. 10. nro. 2. 5. 74 teneris enim mulier, sicut & rusticus peritos consulere, quibus non existentibus in eorum, 75 loco ire debent ad loca vicinia, ubi adfuncti- 76 si validē remotā fini, nec facilita ad ea detur, vel 77 tutus accessus; & nisi alio iusto impedimentoo, detineantur, ioficitur, vin demiaut, alte-

tiuslē legitimz causz, ut ex *Tiragello*, & alijs firmat *Farinac* in 2.p fragment. criminis in verbis *Inventaria Iuris*, num. 303. & hieb vadunt multe literes ad Civitates pro indulgentijs, & rustici ad nemora pro lignis; ita debent ad Civitates ire pro consilio, ut post *Bald. Roman.* & alios probat *Tiragello*, in tract. de utroq. retralib*in tit.* de retralib*convention.* §. 4. glos. 7. num. 20. 79 licet hanc rationem in rustico non esse tutam 80 dicat *Farinac* in loco relato n. 301. nam pro lignis ad sylvam accedit, quia frigoris, & coquendi earum necessitas, & alia facienda ad victimum 81 necessaria ipsum cogit, & impellit; non sic in iure ad Civitatem, pto habeodo peritorem 82 consilio, cuius perquirendi necessitatem, nullam habere credit liris ignorantia excusatus, 83 & in molire neque par est ratio aeedendi pro indulgentijs ad Ecclesiias, & io domo Advocati pro consilio.

Remaoebat deoiquē firmandum, cessante, quod ad prelegatum prælegato, non tamen, cause piz respectu, cessare disponitionem, quin debeant ex testatrixi dispositioone, missam, facilius celebatur: nam & cœla pia hoc habet i specie privilegium, ut non corrut, quod ad 84 eam dispositioni ob conditioem imposibilem, illi affectam, quam testator putabat esse possibilem, ut per test. i. cum tale 71. §. saltem conditionem, & de causis, & demonstrat. post glorib*in*, & alios docuerunt *Tiragello*, in tract. de privilegiis causa privileg. 75. Inriglio. in singul. 97. num. 72. lib. 3. *Thomaf* in tract. de dispositiis pias causas tit. 2. cap. 91. quibus accepte 85 dunt alia piz causis privilegia, quod caduta relicta pia, & quz pro non scriptis habeotur, illi nihilominus debentur ut per eundem *Tiragello*, privileg. 38. aliosque per *Thomaf* in loco relato cap. 189. & quod conditio abstinentia à nuptijs i legato virginis facta, apposita, quamvis turpis non reciduit à dispositione, si 87 in eius defectum pia causa, vel Ecclesia vocetur, ex eisdem *Tiragello* in privileg. 18. & *Thomaf* cap. 150. ubi ex alijs, communem esse sententiam testatur, licet ei contradicat *Genuen*. in practicabilib*Ecclesiastice* q. 339.

R E R V M S V M M A.

- 1 Testatoris dispositio est pro lege servanda. Seres ita se habent, ut suerint à testatore reli-
guo, n. 2. & 3.
- 2 Etiam ex ijs, quae ex pof fallere mortuose laure, evenient, n. 4.
- 3 Testatoris animus declaratur, & quid ipse retro senserit, ex evenientibus poss eius mor-
tem.
- 4 Testatoris dispositio à verisimili eius mente recipi interpetrationem.
- 5 Et ab eo, quod ipse interrogatur, verisimili est responderi, n. 7.
- 6 Das à testatoris taxata anger i potest ex verifi-
mili eius mente.

Etiam in bonis fidicemissis suppositis, n. 9.

Aut alienari prohibitis, n. 10.

- 11 Dote fuerunt ex temporis progressu amplia. Usquoadam magna & opulenta habebantur, be-
die parva, ac tenues indiscertunt, n. 12.

*Cum in coniugij de doce potius, quam de mori-
bus nunc agatur, n. 13.*

*Et hodie cœsent, que prius dicebantur, dotem
mille florinorum esse, & nomine magnam,
num. 14.*

- 15 *Atque etiam Comiti congrua esse dotem, au-
reorum mille, n. 15.*

*Hoc enim alias alias vitam, aliosque mores
requirit, n. 16.*

- 17 *Nam das mult ducatorum, cuiuslibet pauperi, &
ignobilis mulieri datur, n. 18.*

*Et quilibet artifex modo petit in dotem mille
florenos, n. 19.*

*Dum das mille, & quincentum fentorum est
mulieribus, etiam ignobilibus congrua, n. 20.*

Ne excessus reputatur, n. 21.

- 22 *Quinimum viles etiam mereatores, audent petere
dotes duorum millionum fentorum, n. 22.*

- 23 *Prestia rerum ex semperum qualitate, & com-
muni usq*mutantur*.*

- 24 *Casus omisissus, pro omisso habetur.
Fatis primi, quando alignid sequitur, ex eo
quod fuit expressum, n. 24. & 25.*

*Secondo fallit in casu, qui similis sit expresso,
num. 26.*

*Præstet in ultimis voluntatibus, num. 27.
& 28.*

- 29 *Tertiis fallit, quando adegit coniunctura mea
testatoris, quod ita disponere voluerit, num.
29. & 30.*

*Quarto limitatur, si in expresso, & omisso, ea-
dem aequitas, & omnimoda similitudo conser-
vantur, n. 31. & 32.*

Quinto fallit ex identitate rationis, n. 42.

- 33 *Testatoris voluntas dispositiva dicunt, aut visu
habens dispositiva, em aliquod verbum ex-
presso, ex quo eius voluntas comprehenditur.*

Salicem large, sed etiam improprie, n. 34.

*Quoniam ad aliam dispositionem non transferit,
num. 35.*

- 36 *Testatoris voluntas magis est spissa, quam
verba.*

*Et sicut animus corpori preferitur, ita mens ver-
bis, n. 37.*

Quoniam ex coniunctura colligitur, n. 38.

- 39 *Testatoris singula verba sunt inspicienda, &
causa consideranda.*

Abre venatoris leporum sellantile, n. 40.

- 40 *Testatoris voluntas si sit ambigua recurrere
debemus ad rationem, qua mutus fuit ad di-
sponendum.*

*Sive sit expressa, sive tacita, & in mente reten-
ta, num. 43.*

*Et ubi de ratione expressa, vel tacita, non con-
stat, et consideranda naturalis ratio, quaque
motus movet, n. 44.*

Aut

- Aut, quasi non ex mente, ex alio deducitur,*
num.45.
Vel persona est contemplanda, erga quam dispositio facta fuerit, n.6.
- 47 *Testatoris voluntas ex ratione, & ex personis, in quas dispositio est interpretanda.*
Et ex causa testamenti contextu colligitur,
num.48.
- 49 *Testamenti pars una per alias declaratur, & ex preamio ipsis.*
- 50 *Genus per speciem declaratur, certumque redditur.*
- 51 *Testatoris mens, ex una parte testamenti colligitur in alia.*
Quamcumvis separata fuerint dispositiones,
num.52.
- 53 *Testatoris voluntas, cum in aliquem diriguntur, parum interesset, quod cum aliis loquatur.*

C A P V T XXXIX.

De Dote à testatore taxata pro temporum mutatione augenda, ex eo, quod interrogatus verisimiliter respondet, ex textu in l. Titius
25. §. LLucius, ff. de lib-
beris, & postbu-
miss.

1 **T**estatoris dispositio est pro lege servanda, per §. dispo-
nens amb. de nuptiis, si ta-
men tes ita se habeant, pro-
ut suerunt à testatore collig-
tis: earum enim statu im-
mutato, licet omnis est à di-
sponentis voluntate recedere, etiam ex his, que
4 ex post facto, mortuo iam testatore, evenientur,
5 ex quibus testatoris animos declaratur, & quid ipse retro senserit, ut ex l. ff. de infis. & sub-
sist. & l. conformando i. 3. ff. de coniug. tuis plen-
deducit *Manica* in tract. de cunctis ultimis ve-
latis lib. 3. sit. 3. num. 19. & 20. & sit. 1. r. num. 22.
& conseruit, quod noviter tradit *D. Redoverius*
in confil. 5. ex n. 17.

6 A verisimili igitur testatoris mente recipit interpretationem illius dispositio, & ab eo,
7 quod ipse verisimiliter respondet, si de hoc suiller interrogatus, quod pro disposito habendum est, ut in l. Titius 25. §. LLucius, ubi no-
tant *Bart.* & alijs ff. de liber. & postb. cum con-
cordantib. apud *Gabriel* in lib. 6. commun. cenc.
inst. de reg. In cenc. 10. n. 6.

Vnde cum ex annorum quinquaginta duou-
rum intervallo ab anno 1613 conditi testame-
ti per quondam *Fabritium Saggesium*, & *Mon-
tis* per eum fundati pro matritali pueratum
de familia, ex cuius redditibus ducatos octua-
ginta reliquit nullum ex paucis à quondam

- 10 *Baptista Saggesio* descenditib. pro do-
tatione subdicio, & augmentatione, mutatis temporis
dotum constitutions excrescerent; verili-
mille esse dicebamus, quod si testator, temporis
mutationem cogitavisset, ampliores dotes fu-
set constituturus illis, quas testamenti tempo-
re limitavit, atque taxavit, sufficere credens, &
peinde non tantum ipsos ducatos octuaginta,
sed integrum quantitatem ex Montis fructibus
cumulatam, esse pro dotibus applicandam, An-
tonii Saggesii filii Ioseph descendenti à quon-
dam Ioanne Baptista, tanquam unicæ existen-
tis ex familia testatoris, ob præsumptameius
voluntatem, illam taxationem faciendo, tebus
sic stantibus, & in eodem statu permanentibus,
8 quo immutato, liceret à disponentis voluntate
cedere, ex veriliensi eius mente, in terminis
dotis à testatore taxata, benè probat *Cravetta*,
in conf. 29. 1. num. 4. ver. sc. 5. vol. 2. ubi loquitur
9 etiam in bonis fideicomisso suppositis, aut
in aliis alienari prohibitis, ex quibus deteghi
posse firmat augmentum dotum, ultra quanti-
tatem à testatore taxatam, pro temporis muta-
tione faciendam, sequuntur plures alij apud
Caro. in decif. 1. 6. num. 7. & seq. ubi num. 16. in-
fine ita plures decimus videlicet, atque audi-
vile testatur; idem confirmant *Peregrin*. in-
trali. de fideicom. artic. 41. num. 33. *Rota Roma-*
na in decif. 110. num. 4. in cunctis per Merlin.
post eius tract. de legitima, *Amat*. in decif. *Rota*
Marchia 28. *Priscian* in conclusionib. in verbo Ba-
na, & post omnes *Confiliar*. Hodie supra *Lba*
aditall. C. de secund. nupt. q. 26. n. 35.
- 11 Neque in dubium terrocari potest, dates fu-
isse ex temporis progressu auctas, ut quæ ma-
gnæ, & opulentæ, olim habebantur, hodiæ
paucæ, ac nimistenues iudicentur, ex traditis
per *Mench*. in tract. de arbitrat. indic. lib. 2. c. 29.
12 149. num. 40. cum in coniugij potius dedoce,
quæ de moribus nunc agatur, ut ex *Plante*, &
alij referat *Petr. Gregor*. in p. 2. *Sistagm*. *Iur*. lib. 9.
13 cap. 17. cellulant enim, quæ prius dicebantur, do-
minimillæ florentum esse te, & nomine mag-
nam, ut *Bald.* dixit in conf. 25. in fine lib. 2. &
15 etiam Comiti congruum esse dotem aureotum
mille, ex *Fulgas*. in conf. 21. ait *Deg*. in conf. 26. n.
16 3. lib. 1. cum zetas hæc aliam vitam, alliquo
mores expostulet, & pretia rerum ex tempo-
17 rum qualitate, & communis usu immutentur,
ut per *præstia* rerum 63. ff. ad leg. *Falcid*. *Tesan*.
innuit in decif. *Pedemont*. 192. num. 6. subdens,
18 dotem mille ducatorem, cuiilibet ignobili, &
19 pauperi mulierib. dari, & modò quilibet artifex
perit in dotem mille florentos, ut per *Simen de*
Pratis in tract. de interpretat. ultim. velma lib. 4.
interpretat. 1. dubitat. 10. num. 24. dos autem
20 mille, & quingentum scutorum est mulieribus
etiam ignobilibus congrua, neque excelliva.
21 reputatio, sed modica, ut dicit *Stephanus Gra-
tianus* in lib. 5. *discept. forens*. cap. 98. 4. num. 15. quem
refert *Reg. Capyc. Larr.* in decif. 22. num. 2. lib. 1.

22 quinimò viles etiam mercatores audient petere dantes duorum millium scutorum, ex *Rolando à Vale in cons. 3. n. 10. lib. 4.*
 23 Quod si obicitur de regula, que casum omilium pro omilio haberi dicit, ut in *Lecomodissime 10. ff. de liber. & posthum.* cum aliis concordantibus; tispansis in prompto est, eam 24 non procedere, quando aliquid sequitur ex eo, 25 quod iam fuit expeditum per se, quia tunc casus omillius pro expresso habetur, *Mantica de comit. ultim. volunt. lib. 3. tit. 9. num. 15.* quod ex pluribus confirmat (*Casanata in cons. 60. num. 167.*) casus enim omillius non dicitur, quando similis est expressio, ut plenè per *Tiragnellus in repetit. fin. in quoniam.* C. de reverend. donati. in verbo libertatis n. 45. Atenuo in cons. 45. 2. num. 28. lib.
 27 5. *Casanata in cons. 47. num. 52.* præterim in ultimis voluntatibus, in quibus taciti, & ex 28 prælissi idem est iocundum, & proinde casus omillius habetur pro expresso, ita ex *I. fin. C. de pessima barba in instrumento.* & alijs probat *Simon Barbosa in principio locor. commun. in verbo casus omillius 1. in fine, & in verbo Taciti.* & expressi 29 circa finem. Prætete a locum non habet regula, quando ad illi coniecturata mens testatoris, quod ita disponere voluerit, ex pluribus à *Menechis relatis in d. cons. 45. 2. num. 27.* quos transcribit *Casanata in d. cons. 47. num. 50.* etenim, 30 casus omillius non habetur pro omilio, quando obstat verisimilis mens testatoris, ut ex *Valenzuelain cons. 59. num. 3. 6. remo 2. declarat Augustinus Barbosa in axiom. Iuris 39. num. 5.* in fin. 31 me, vel cum illo ex presso, & omilio, eadem sequitur, omnimoda similitudo, eadem disponentis 32 mens, eadem ratio, & coödecur concidunt, ut post *Alex. in cons. 30. in fine lib. 2.* aliosque docet *Simon de Prat. in pract. tradi. de interpretat. ultim. volunt. lib. 2. interpretat. 3. dubitat. 1.* 33 *solvit. 3. n. 164.* quandoquidem dispositiva testatoris voluntas dicitur, aut saltē vim habens dispositiva, quoties aliquod verbum ex 34 prælissi, ex quo saltē largi, seu etiam impropter eius voluntas comprehendit polli, quamvis 35 vis ad aliam dispositionem non transitit, ut ex *Bald. in Luvica num. 10.* C. de his, qui ante apertas tabulas, alijisque confirmat *Molinus in tract. de Hispan. primogen. lib. 1. cap. 4. num. 18.* quem sequitur *Reg. Rovis. in cons. 40. num. 4. lib. 3. 6. 1. subijcens n. 6.* magis voluntatem, quam verba illæ spectandam, & sicut animis corporis 38 præfertur; ita mentem, quæ etiam ex coniecuris colligitur, illæ verbis præterendam, & n. 39 5. singula testatoris verba, dicte illæ inspicienda, & cautæ consideranda, more venatatis legi 40 potest sectantis, ut *Bald.* docuit in *Liquidam. num. 1.* C. de necessarij servis hæred. In his, ac numeris memorat *D. Radocerius in consil. 19. num. 20.* & num. 7. ex seqq. probat *Reg. Rovis. in ambig. 47. gau.* breviter dubia testatoris voluntate recurrere 42 posse debere ad rationem, quæ testator motu sua ad disponendum, ut calus omillius pro ex-

43 presso habeatur, quamvis ratio tacita sit, & in 44 mente retenta, & ubi de ratione expressa, vel tacita non constar confidetandam esse naturalem rationem, qua moreti potuit, aut quæ si 45 non ex mente, ex acta ipsi deducitur, contem 46 plandam quoque illæ personam, erga quam dispositio lacabat; nam & ex ratione, & ex 47 personis, quibus est relatum, testatoria voluntatem interpretari scribit post alias *Mantica de consil. ultim. volunt. lib. 6. tit. 1. & 14.*

Verisimilis itaque prelati testatoris voluntas, tum ex ratione, quæ implentur sunt ostendebatur, & ex effectu erga consanguineos, in quos dispositi, tum etiam ex illis, quæ in eodem testamento expediti, instituta enim morte hæredi usufructuaria, eique prælegatis bonis mobiliibus, atque ducatis quicunque ut pro dotibus, alijisque iuriibus, eam rogarunt, ut contenta remanerent, quatenus aliud prætendere potuerit, attento, quod ipse testator de suis bonis dispositurus etat ad Del gloriam, in auxiliis proximi, atque pau pernæ, ut solita, quod legitur in primo testamento capite, cum tamen 48 ex totius testamento conteatu voluntas testatoris colligatur, & ex potencio, & una testamenti parte, alia declaretur, ut per *Mantica in eod. lib. 6. tit. 13.* *Simon de Prat. in relat. solit. 3. num. 36.* & seqq. *Mascard. in tract. de probat. consil. 4. 22. n. 26.* & seqq.

50 Hæc vero generalitas in processu expressa, per speciem enumerationem postea additam declaratur, & magis certa redditur, sed & si adiiciatur 13. ff. propositio, cum alijs per *Mantica in respons. 25. n. 42.* & seq. lib. 5. Montem eum in proprietate reliquit hæredem, quem dominari iussit ab ipsius testatoris nomine in capite secundo testamento, ex cuius redditibus ultra legata, quædam pia exluenda, expensas consanguineis pro Doctoratu, subministrari mandavit, & pro redempcione in casu captivitatis a manibus infidelium, atque pro filiis earum in matrimonio carnali, vel spirituali colligandis, in capite 17. usque ad 22. unde colligitur ex una patre testamento mens testatoris in 52 alia, quantumvis separata fuerint dispositiones, ex *Fuscar. in consil. 41. num. 122.* & in consil. 183. n. 7. & seqq.

Rogavit denique testator uxorem, hæredem in iuliu[m] relictam, ut eius consanguineas auxiliari vellet ad nubendum Celesti Iponso, vel humano, declarans, rem sibi magis gratam efficeret non polle, quam auxiliari ipsi eius consanguineis de familia Saggeha, & præcisè pro eaurum filiabus, ut supra colligandis, in cap. 33. 53 testamenti, ubi licet cum uxore loquatur, non oportet quæri, cum quo testator fuerit allocutus, sed in quem voluntatis intentionem dixerit, l. cum pater 79. §. donationis, ff. de legat. 2. *Mantica de comit. ultim. volunt. lib. 3. tit. 19. post num. 9.*

Selectarum Iuris Observationum P. I.

135

K E R V M S V M M A.

- 1 Fabrica Sancti Petri de Urbe privilegia. Comportionis piorum legatum applicatione, utr. 2. Et legatorum incertorum ad pias causas nullorum, n. 3. Atque Tribunalis separati in hoc Regno Neapolis iurisdictione, n. 4. Regio excusatur minuta, ut n. 6. Do eius iurisdictionis origine, recensio, n. 7.
- 5 Sententia dua conformes Tribunalis Fabrica excusantur, non obstante applicatione.
- 8 Iudices Tribunalis Fabrica Sancti Petri de Urbe cognoscere possunt, an eorum sit iurisdictione aliquis, tanquam pro procedere. Neque dicuntur in causa propria indicare, n. 9. Cum ad eos non pertinet emolumenitum, sive datumnum, n. 10. Ad insfar iudicium Regia, vel Apostolica Camera, ut n. 11. Qui non sibi ipsi, sed Regi, atque Pontifici iuraverint, n. 12.
- 13 Iudicis est cognoscere, an sua sit iurisdictione. Limitatur in iudice respellit certarum rerum, vel personarum, n. 14.
- 15 Consilarius Regius Regi Neopolit, cum creetur Praefati Sacri Consilii, vel Lectorum Regia Camera, rotuli iurisdictionem sibi commissam causarum Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe. Et gabellum, redemptionum, ac similium, n. 16. Pro missis sicut in persona Præsid. de Franchis servatum, n. 17.
- 18 Dignitas maior non mutat personam substantiam. Neque conditionem, n. 19.
- 20 Officialis uno officio ad aliud materis dignitatis assumptus, duplicita gaging, & emolumenta consequtitur. De quo ramea Frecchia dubitavit, n. 21. Ex contrarium hodie apud nos servatur, n. 22. Unam tantum debet portionem ad maiorem dignitatem spellantem, n. 23.
- 24 Tribunal Fabrica Sancti Petri de Urbe, sicut etiam iurisdictione, & clausula privativa, atque abdicativa ad ordinarios lectorum relatum est n. 27. & 28.
- 25 Fabrica Sallii Petri de Urbe est exequitur plenum dispositionum ex concessione Summorum Pontificum.
- 26 Episcopi sunt de Jure communis exequentes plenum dispositionum.
- 29 Talius non potest facere, quin leges, & Sacrae Canones in eius testamentis locum habent. Neque disponere, quid Episcopos, & Reverenda Fabrica non se intromilliant in legatis prijs ab eo reliquis, n. 30. & 31.
- 32 Causarum dispositionum est mixta fori.

- In qualcum habet præventio iutor iudicem scalarem, & Ecclesiasticum, n. 33.
- 34 Commissiones causarum fieri prohibentur in Fabrica praividicium.
- 35 Legata pia incerta ad Fabricam Sancti Petri ex concessione Summorum Pontificum devolvuntur, & n. 48. Ad quem effictum incerto dicuntur recusata, per legatos, n. 36. & 43.
- 37 Legata pia ob legatarum recipitationem deficiunt, sicut in aliis pium usum convertendo.
- 38 Legatum piorum communatio fuit nevissime Ordinariis locorum, & disque interdilla.
- 39 Testatoris dispositio potest per equipollens servari.
- 40 Legatum procelebratione missarum in certo loco reliquum potest in alio loco adimpleri. Nisi locum illum in specie testator prospexerit, eiusque contemplatione legatum reliquerit, n. 41.
- 42 Unio Ecclesiastum per coactionem unius ad alteram, operatur, quod unum corpus efficiantur.
- 44 Declarationes Facultatum Reverenda Fabrica Sallii Petri de Urbe a Deputatis sedula tenaciter obseruantur in Regno Neapolis.
- 45 Decisio Sacra Congregationis Reverenda Fabrica Sallii Petri de Urbe existentis.
- 46 Legatum pro exoneratione conscientia pium dicitur. Et quando est incertum, Fabrica Sancti Petri applicatur, n. 48.
- 47 Ad inflar legatis pre male ablatis reliqui, n. 47.
- 49 Confessionis sigillum revelare non licet Confessario. Neque alteri, sigillum secreti, ut n. 50. Nisi vigore monitorium, n. 51.
- 51 Et mortaliter peccant interque, si Confessionis, vel secreti sigillum revelaverint, n. 52.
- 53 Legatum pium hæreditis avaritia non adimplendum, ab querentioris negligencia, non develitur ad Episcopos.
- 54 Legatum promale ablatis solvendis Confessario reliquum, debet exequi per Confessarium, consilio Episcopo.
- 55 Atilium violentia particularibus illata, inter causarum portiones communiterantur. Et procis, non teneantur alij cives contribuire, n. 56.
- 57 Legatum incertis personis, de certis reliquum, validum est in omnium personarum beneficium. Nisi numerus certorum sit validè magius, quo causa in beneficium incertorum, de incertis, factus fuisse dicitur, n. 58.
- 59 Adulario in damnacioni Pago, vel Oppido illata, ubi ignorante, quibus sit reficienda, in pauperum beneficium, erit reficenda.
- 60 Pauperes incertos Reverenda Fabrica representat, ex Summorum Pontificum concessione.

61 L.

- 61 Legatum pro male ablatis reliquit, & in aliam causam nos convertendos, si maioris quantitatis fuerit illa, ad quam ascendunt ablati, est pro superfluo barodi restituendum.
Sed si absque eo, quod in aliam causam nos convertatur, fuerit reliquum, quod separari in pauperes est erogandum, n. n. 62.
- 63 Confessarij, & currem animarum habeantibus, lex malum confidit.
- 64 Advocate, & Medio-sicut, & Confessori est dicenda veritas.
- 65 Medicus derogadus est vulneris pro habenda medela.
- 66 Testis vasillae res eius depositione suscipitur redditur.
- 67 Testim duorum iure, vel trium fiat omne verbum.
- 68 Testes etiam singulares in re occultata, atque difficultate probationis plenè probant, sicutem alijs in aliis admittuntur.
- 69 Testim singularitatis, administrativa dicuntur, cum etiam dicta ad eundem finem tenduntur.
Quo causa regulariter coniunguntur, & probant, num. 70.
Semiplanò tamen, & quandocumque plus, quād semiplana, n. 71.
- 70 Testis natus habilitatis ex alterius habilitate sappletur.
Circa persona, & dictum, n. 73. 74. & 75.
- 76 Testis de auditu proprio, non autem alio prolebat probant.
Maxime in his, que sunt difficilis probationis, num. 77.
Et ita, a quo tollis audivit est ille, qui alii gessit, num. 78.
- 79 Excommunicatio est infia, vel iniuria timenda.
- 80 Testis etiam privilegiatus In fallo occulto cogitare revelare ad committitionem excommunicatis.
- Sicut sit in eo, veritas haberi non potest, maximè in causa civili, n. 81.
- 82 Testis cogniti potest ad forem revelandum, nisi ab eodem fore habuerit furtinostitiam.
- 83 Testis cogniti crimen, quomodo occultum revealare, ut de anima periculo agitur.
- 84 Testis natus non probat.
Nisi de re ageretur occulta, in qua difficile esset plures habere testes, ut n. 86. & 99.
Vel alio concurrent præsumptiunc, n. 87.
Tunc etiam probat, etiam si de auditu dependat, num. 88.
- 85 Vox unius, vox nullae.
- 89 D. Antonius Caracciulus, Regiam Caeciliaram Reges laudavit.
- 90 Decisio Tribunalis Reverende Fabrica referitur.
- 91 Auditor, Advocatus, & Relator causarum Tribuoalis Reverende Fabrica Neapolitana existent.
- Et de anno 1653, fuit in Ecclesiasticum, & Secretarium eiusdem Tribunalis interim electus de mota proprio Sacra Congregationis in Urbe, existens, n. 92.
- 93 Equites Hierosolymitani in praeditacione Religionis testari non posseant.
Intellige de bonis proprijs possunt antea de aliis in dominorum beneficium disponere, n. 94.
- 95 Male ablati deducuntur languore et alienum.
Est filius non legitimam militant, n. 96.
Etiam ea, quia fuerunt solidum testamentum relata, num. 97.
- 98 Confessio ad excommunicationem conscientia, pars etiam absentia nulla plene probat.
- 100 Indicia sufficiunt, cum de conscientia probatio agitur.
- 101 Hominum nemescit, quae sunt hominale, nisi spiritus hominis, qui est in homine.
- 102 Deus scit absconditum cordis.
Qui solus roget, & corda feruntur, n. 103.
- 104 Malo ablatorum confessio tertie non necessaria, extrinsecum facta finit.
- 105 Fons non præsumitur in ultima voluntate.
Principali in morti proximo, qui non est credens aeterna salutis immemor, n. 106.
- Maximo quando sumus in Religioso viro, num. 108.
Nec deus commode, vel incommode agitur, num. 109.
- 107 Bonae qualibet præsumitur.
- 110 Male ablati ad Reverendam Fabricam spectant, exclusa omnibus annos privilegiatis.
- 111 Prior in tempore, postor in iure, etiam in Principiis concessionibus, aquo privilegijs.
Nisi Principiis voluntissimis postoribus privilegium prævalere, n. 115.
Quod tamen in dubio non præsumitur, n. 116.
- 112 Princeps debet esse immobilitas, sicut lapis angularis, & tanquam polus in Cœlo.
Vnde invocatur etiam proprio motu, quod prius fecerat, circumveniens finis præsumitur, n. 113.
donec ex præsumptione faciat, & de Iure, contra quam probatio in contrarium non admittitur, num. 114.
- 117 Clausula, non obstantibus, privilegio specielementorum requirent, non derogat.
Præsumit in tertii praeditacionem, cui Princeps praeditio voluisse, non creditur, nisi specificè expressit, n. 118.
- 119 Clausula ex certa scientia, vel de plenitudine potestatis, sive moros propriej, & similes in Principiis concessionis, non operantur in tertii praeditacionem, n. 120.
- 122 Clausula derogatoria in Summi Pontificie concessione apparet, amplissimis enim verbis conscripta, las nobis ignorantia non comprehendit.
Quia erat generalis, & expressa mentio pro derogatione facienda, ut n. 122.
Vel quando illi non fuissent verisimiliter ab eo derogatum, n. 123.

C A P V T X L .

De Legatis pijs incertis ad beneficium.
Reverendæ Fabrichæ Sandi Petri de
Urbe applicandis, ad facultates
eidem Fabrichæ con-
cessas.

Basilica Divi Petri de Urbe Romana constructa, tanquam Domus Principis Apostolorum, quam plurimi fuit privilegijs, facultatibus, atque indulgentijs, ex Romanorum Pontificum coecessione, dotata, ut ex eorum emolumentis reddirebantur, constructa, atque ampliata conservata, quod plenum opus à Iulio II. felicis recordationis institutum, Beatiissimi Leo X. Clemens VII. Paulus III. & IV. Iulius III. Pius V. in Anno 1569. summa quidem fuerant pietate prosequuti; præferti tim verò ultra portionem legatorum pijs locis relictorum, quo infra annum exigere non curaverunt. Legata pia incerta integrè fuerunt Fabrichæ Basilicæ predictæ applicata, & pro exequendis facultatibus eidem concessis, ex conventione habita inter Sedem Apostolicam, & Regiam Catholica Malestatem, Tribunal separarum fuit in hoc Regno constitutum ex Commissario Generali, Ecclesiastica persona, à Summo Pontifice electa, & Regis Ministris Secularibus, tanquam Regij Consultoribus à D. Prorete creatis in prima, secunda, & tertia instantia, unos enim ex eis in prima; alii in secunda; alter in tertia instantia; sed primi doce de Sacro Consilio, ut plutimum eligi solent; pro tertia verò instantia, unus ex Dominis Regiam Cancellariam Regentibus, Revisor tertiarum causarum oneropatus, qui ut plurimum post sententiacionem exequitionem procedit; ex privilegiu dnabus sententijs conformibus concessio, quod exequantur appellacionis causa, abfque prædictio exequitionis committenda, ex Bolla Pij V. quæ incipit. Et si omniū līnum finem, Regio exequatur roborsata; & predictis Commissariis, & Consultoribus fuit etiam dubiorum decisio circa facultates Fabrichæ competentes commissa, litteratum tandem Fabrichæ interpretatione Deputatis in Urbe Romæ reservata, ut euollet ex privilegio exequitoriationis in Regia Cancellaria existentie super prædictorum omnium confirmatione, de quo meminercut Reg. Revis. in pragm. 1. de legat. p. 1. num. 2. Tasson. in observationib. laevi. dicit. super pragm. de antephate, vers. 3 obser. 3. num. 395. Thour. in vero decisivo 71. num. 3. lib. 1. ac etiam Reg. Cappe. Laire indecisi. 180. 7 num. 1. C. seqq. lib. 2. De cuius Tribunalis cre-

- atione, atqne origine loquuntur Ie: Abey. Riccius Vicinianus. Episop. in Praxi variar. refol. feri Ecclesiast. p. 2. refol. 374. & Carol. Maranias Episop. Inveniens. in controversia respons. 24. nn. 13. & seq. p. 2. ubi etiam ex n. 20. pluribus comprobavit, possi iudices illius cognoscere, an eorum sit Jurisdicō in legato aliquo tanquam pīo procedere? neque propterea censendos esse in causa proprijs iudicare, cum nullum ro ad eos pertineat emolumen, five dampnum, ad similitudinem iudicium Regis Came-12.12. aut Camera Apostolica, qui non sibi ipsi, sed Regi, ac Summo Pontifici, eiusque Camera 22 lucra terunt; iudicis verò est cognoscere, an sua sit Jurisdicō 2 l. 2. 6. sed si dubitator, & si quis alium q. ff. de indic. licet hoc limitari in 14 iudice respectu certarum rerum, vel personarum, post aliud affirmet Reg. de Ponte v. & San- felic. ille in decisi. 33. n. m. 4. & hic in add. ad cin- præm. indicat. foli. 19. n. 5.
15. Quid si aliquis ex Regi Consiliarij Con- sultor electus, cauſarum Tribonialis predictar. creatus fuerit Regiam Cancellariam Regens, Praef. Saer. Consiliij, aut Locumtenens Regie Camera Summariz, adhuc tenetur Jurisdicō nem sibi cōnīscam cauſatum eiusdem Tribona-16 lis Reverendæ Fabrichæ; sicut neque privatior delegatione, quam forsè habebat, gabella-7 rum, redemptorum, hisque similium, ut cuius-17 se eiūs persona servatum, cum de Regio Cō- filiario fuisset ad Praesidij Saer. Consiliij munus promotus, testator Praef. de Franch. in decisi. 445.
18. Nam dignitas maior non immutat petrona-19 substantiam, neque conditionem, ex Lep. ff. de Senatorib. & l. falsa demonstratio 31. g. 1. ff. de condit. & demonstrat. ut ptoinde eidem Officia-20 illi ad maiorem dignitatem allumpto, deberi duplicatum sal, cetam, & cartam huicmodi Officialibus dari consuetum in Regno nostro Neapolia, affirmet Amend. in add. ad prædecisi. Praef. de Franch. post Frecc. in tract. de sub- feud. lib. 2. in tit. Quid dicatur Comes, nn. 52. qn. 21 tamē super hoc alij reliquit cogitandum, cum Rebuffo in hibemus, C. de proximis facror. servitor. lib. 2. & quidem ex resultatione Re-22 giz Visitationis fuit hoc tempocibus nostre abolitionis, ut audivimus, atque obseruatum, 23 unam tantum debet portionem ad maiorem dignitatem spectanteem.
24. Fuit autem etiam hoc Tribunal cum luci-25 ditione, & exemptione Officialium ipsius, atque clausula privativa, & abdicativa ad ordinarios locorum, ut in facultatibus Leonis X. Clemensis VII. Pauli III. atque Iulij III. Pontificum latè continetur, de quibus multa apud Maraniam in controver. respons. 68. p. 3. Vnde te-26 manit Fabrichæ Sandi Petri de Urbe pīo dis- positiōnem exequitoris, ut pīo defuolit, alteriusve propositum, hæredam, five aliorum, negligenter, vel mōa non exequitorum admī-27 plicat, Episcoporum loco, quibus etiam lute-

commoni Romanorum insperio, hunc pioeum, relictorum exequitio commissi, ut in cap. 3. de testamento. & in Lxxlili 9. C. de Episcop. & Cleric. quod est non tuiles exceptum à Trident. Council. cap. 8. scilicet 12. datus Episcopis plarum dispositionum exequitio committitur, non animadversio de iurisdictione abdicative, seu privative Tribunal Reverendae Fabricae concessa; 17 per quam omnis potestas circa predicta intelligebatur ab ordinariis adempta, ut per Cap. 18. decisi. t. 22. num. 6. Praef. de Franck. decisi. 417. num. 7. & 8. quos referunt Anna in cens. 107. num. 6. lib. 2. Fuerunt nihilominus per aliam.

Bullam Pij V. in anno 1569. privilegia Reverenda Fabricae expressè confirmata, non obstantibus Apostolicis, & in Provincialibus, & Synodalibus Concilii editis, generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordinationibus canant verba: *Mensis proprij super hoc 29 adiisi.* Neque potest testator facere, quod leges, & Sacri Canones ita cibis testamento non 30 serventur disponendo, quod Episcopus, aut Reverenda Fabrica non se intromittant in legationum pliorum exequitione, quamvis dixerit, quod aliter pro non factis habeantur, ex I. nemo peccat 58. ff. de legat. 1. & cap. requiro illi 25. de testament. probante in iudicio iudicio. et in comment. ad Confess. 1. cap. 3. q. 10. nro. 7. & seqq. Novar. in querenti 9. 1. num. 1. p. 1. Tassen. in d. pragm. de antephate, vers. 3. obser. 3. n. 395. in fine.

31 Sed plarum dispositionum exequitionem, mixti sori est, probatur in lib. hereditatis 53. ff. defunctorum in fine, ff. de petit. heredit. cum concordia, à Tiraquelle relatis in tract. de privilegiis causarum 32. aperteleg. 149. & seqq. propter ea præventionis locum esse dicendum est, ut causa coram Ecclesiastico iudice praeventa, coram eo terminari debet, ex reg. Lubri acerpiam 30. ff. de Indic. ut in specie ovest Thib. in singul. 9. plar. causarum, quod magis in Tribunal Reverendae Fabricae procedit laetae præcisa expressione in Regia 34 beneplacito, ut commissione causarum hinc non possint in prædictum Fabricae, ubi de eius interesse agitur, secundum Episcop. & Cleric. in respon. 24. num. 14. lib. 1. & ex luce crismata communia dispositione, firmant post alijs Reg. Capte. Latro. in relat. decisi. 180. num. 10.

35 Cum vero incerta legata ad plas causas testifica, fuissent ad Fabricae beneficium, ut supra applicata, sub illorum appellatione, etiam legata pia per legatarios recusata, comprehendendi, fuit per Dominos Deputatos Collegij Fabricae prædictæ in Romana Urbe existens declaratum, in Anno 1589. etiam vigore interpretationis facultatum sibi ipsi expressè reservata, 37 cum enim ex causa recusationis, & denegatione illorum adiutoriorum, legata fiant incetta, & ex privilegio pia causa omnino sine in aliud plarum usum convertenda, ut probat text. in eed. cap. 3. de testament. ubi plene Casarr. num. 9. &

seq. & in d. Lxliii. C. de Episcop. & Cleric. ex Beatissimorum Pontificum concessione, fuerunt in plarum Fabricae prædictæ opus generaliter converte.

38 Vnde fuit legatorum ad plas causas relictorum, commutatio in alium plarum usum Ordinarii locorum, atque omnibus alijs consequenter interdicta in prædictum facultatum Reverenda Fabricæ, ut expressè declarat Breve Apostolicæ in Anno 1598. à Beatisimo Clemente VIII. emanatum, atque Regio exequatur inter personas Ecclesiasticas sub eodem tempore munatum.

Ex quibus omnibus vana reprehendebatur præsens commutatio, sive translatio (ut adversariorum opinioni satisficiamus) quæ per Monasterium Sanctæ Mariæ de Carmelo huia Civitatis Neapolis, cum consensi corum Patris Generalis, atque hæredum quodcumq[ue] Francisci Marensi de Neapolis facta, supponebatur milliarum in Ecclesia Majori D[omi]na Maria de Carmelo ex testatoris dispositione celebrandarum ad Ecclesiam sub eodem titulo existentem in Casali vulgo dicto à Capo di Chiesa flante, commutationis interdictione, ceterumq[ue] facta in prædictum latus Fabricæ quæst.

39 Neque dici poterat sufficere, quod per aquipollens testatoris dispositio servatur, ad text. in 1. 6. maior 3. iuncta glof. C. de infit. & subfit. & 40 quod parum interest, ut missa, in una, vel altera Ecclesia celebrentur, cum eodem modo, testatoris anima in uno loco, quam in alio fuerint, per ea, que *Lapsi Dieneri*, sicuti re lati Gratian, tradiderunt in lib. 1. discept. forens. cap. 73. n. 5. & seqq. ubi refert hoc suile in Rota Romana Bergomensis legati iudicatum in Anno 1595. apud Seraphinum.

Pia enim dispositio testatoris est ad vnguem observanda, neque ad casum diversum, præstet in hoc facto protrahenda, alioquin illius commodum ad Basilicæ Sancti Petri beneficium devoluereetur; sed eum testator nihil aliud, quām celebrationem milliarum proficeret, non refert, quod in uno, vel alio celebrentur in loco, cum etiam ad solum alterius commodi, vel favorem, cui missarum præcepit celebrationem, neque refert per se, an per alium celebrarentur, ita cum forte monialibus alienis Monasteriis legatum relinquitur, cum onere missarum, in aliqua earum Ecclesia celebrari facienda, tunc si Moniales ab illa in aliam fuerunt Ecclesiam translatæ, earum Ecclesia dicitur novissima, in quam translatæ fuerunt, atque 41 in ea sunt missæ celebrandæ ex verisimili testator mente, qui ad Monialium Ecclesiam prospexit; & procedit causa decisionis Rota Romana à Gratianis relata. At quando certam testator Ecclesiam designavit, in qua missa celebrari disponuit, neque aliqua succedit monachorum illius Ecclesie ad aliam translatæ, omni prout dubitatio remota DD. concludunt,

dent, non posse locum à testator delegatum p̄ Sacerdotes mutari, ut per *Navarr. Guttier.* & alios, quos distincte refert, & sequitur *Georgius in lib. 2. prædictar. quod commun. contra communis g. 6. §. 6. num. 6.* quod etiam affirmat idem *Gratian.* paulo ante *num. 5.* ab aduersariis relatus, quamvis nullum de hoc fecissent mentionem, ubi sub *num. 4. capit. 73.* sequitur *Navarr.* alioſque tandem à *Georgius* allegatos, & dicit, quod si testator mandet celebatur missas in tali Altari, seu Cappella, ad quam constat habere devotionem, non erit licita locumutatio; constat autem testatoris devotionis ad aliquam Ecclesiam, eo ipso, quod in ea eligit missas celebrari, ut sentiantur preciati DD. idque magis constat in hoc facto, ex quo testator, legatum ante factum ducatorum, sercentum ad beneficium. *Gubernatorum Ecclesie Sancti Eligii Maioris huius Civitatis,* cum onere celebrationis missarum duarum in qualibet hebdomada in perpetuum revocari, atque illas solvi iussit Patribus Ecclesie Sancte Marie de Carmelo, cum eodem onere celebrationis missarum duarum pro qualibet hebdomada in perpetuum in dicta Ecclesia, & amplius anniversari pro qualibet anno; que omnia annos trii iussit in tabella Sacrifici in eadē Ecclesie ordinata, ut ex repetita ipsius Ecclesie nominatione in missarum celebratione testatoris affectio, atque devotio erga illam expressa colligatur.

Exemplum dispositionis quandam D. Hixonymi Sciatiques non merebant in causa predicta allegati; sicut enim ab eo, missarum quamdam celebratio ordinata, ubi, & à quo D. Portia Sanseverina eius uxor volueris, & nihilominus fuit à Summo Pontifice commissaria Breve procuratum, & obtinente pro missarum celebratione in alio loco, quam illo à D. Portia electo, in quo non poterant propter ex iugum Monacorum numerum celebrari.

42. Quibus attentis cessabat motivum unionis per collationem Ecclesie in Casali diecto à *Cape di Chino, tanquam Grancie,* ut vulgo dicitur. Ecclesie Maioris, que operatur, quod unum efficiant corpus, ex plenâ traditis per *Jacob. Anton. de Mauro in alleg. 54.* considerata enim testatoria devotione erga Ecclesiam maiorem, in qua tanquam proximior ad eius dominum, & populi concordia, atque frequentia, devotissima accedere, cum solitum fuisse ad orandum, verisimiliter credi potest; & quod ad aliam in Casali predicto existentem, tanquam à Civitate quibusdam missarib[us] distantem, raro, aut nunquam accessere, tensta huiusmodi unio allegatur.

Sed quid amplius in predictis immoramus, cum exprellam habemus in hoc determinationem à Dominis Deputatis Reverendis Fabrictis in Vrbe residentibus, fidem in declarationibus facultatum ciuidem in Anno 1598.

emanatis, in quibus presertim pro interpretatione litteratum, & facultatum, sibi ipsi reservata in cap. 4. declaratur, quod quando bona, 43 seu anni redditus, & introitus, à Monasterijs Capitulis, Cappellaniis, seu alijs legatariis percepti, & exacti sunt, ac percipiuntur, & exiguntur pro celebratione missarum in perpetuum, aut ad tempus, & missa huiusmodi in toto, vel in parte, ab ipso legatariis celebrantur, fuerunt, aut minimè celebrantur, propter legatariorum impotenciam, nempe, quod maior sit numerus missarum, quam Sacrorum, huiusmodi relata ad Fabricam devoluta, etiam censerit.

Poëta sublequitur in cap. 7. alia declaratio, quod p[ro]legata, pro constructione Monasteriorum, h[ab]et p[ro]p[ri]alium, len Ecclesiarum, & similiūm relictorum, quae per aliquid facti, sen[ec]tia impedimentum debita exequationi demandari minime possunt, in Fabrica beneficium applicantur, clafio competenti termino gravatis praefigendo, pro impedimenti huiusmodi realitate, & cum effectu removendis, vel commissariet alia p[ro]p[ri]a relicti à Sede Apostolica ob- 44 tinenda. Quia sane facultatum declarationes à Deputatis aditae vigore declarationis eiusdem in Ballis Regio exequatnr robortatis concessa, apud nos tenaciter observantur, ut etiam refert *Reg. Revit. in prag. 1. de legat. p[ro]p[ri]a, num. 13.* & seq.

45. Tandem consona predictis suis Sacra Congregationis Eminentissimorum Cardinalium, super Fabrica predicta deputatorum, interposito in litteris specificè ad hunc finem, novillim transmissis, legatum hoc Fabrice applicatum, pro devaluatione censerit, non obstante loci commissariatione, aliquo Sanctissimi licentia subsequente, quam declarationem omnino levandam esse, quis potuerit in dubio revocare cum neque fuerit in medio litis obtenta, quemadmodum ex adverso supponeretur.

Quia vero p[ro]legata incerta ad Fabrica beneficium applicata fuisse affirmavimus, hec in memoriam revocant, controversiam, alios in eodem Tribunal Reversende Fabrice excitatam, circa applicationem legati ducatorum. 6700. ab Illustri Marchione Ceretis D. Didaco Manriquea pro exoneratione conscientie teligionis Rev. Patris Iesuita Didaco de Cordubae, eius Confrario, pro illis brevi manu solvendis, personis quibusdam in schedula apud eum 46 remanent adnotatis; sicut enim pro exoneracione conscientie teligionis, quo casu ad instar legi 47 pati pro male ablatis, quod pius dicitur, per ea, que post Bald. & Angel. tradidit Tiraquell. in trah. deprivileg. pro causa prefat. in vers. Item reliquias p[ro]incertis, similiter pius iudicatur, & quemadmodum p[ro]a qualibet, & in 48 certa legata fuerunt. In Fabrica beneficium m. applicata in facultatibus eidem concordis, iuxta declarationem illarum sub Anno 1598. à

Sacra Congregatione emanata missa legata pro exoneratione conscientie in ceteris personis relictis, ex declaratis in Congregatione generali Reverendissimae Fabricae, sub die 28. Iunij Anno 1627.

Sed Incertitudinem cessare obiecitur, ex quo simplici Confessarij dicto fieri debere testator jussit, circa personas, & opera, quibus pecunia predicta venire applicanda, & Confessarius ipse, certam esse dispositionem respectu personarum, quae certa erant, affirmabat, sibi ramam à Testatore sub confessionis sigillo 49 comonissam; propterea illa revelare nullo modo potuisse, ut in cap. emmis. utriusque sexus 12. de paucis. & remissis. cum alij latè deducit per Farinas in præxi crimini, p. t. remo 2. q. 51. num. 93. & seqq. aliquoque ovisissime citatos per Alderius trall. de Adest. q. 30. num. 21. 50 idque eram in sigillo secreto, alteri, quam Confessario commisso, procedere, quod cum non obliget, etiam Iudice iobete, ad tevelandum, referit decisum in 9C. Neap Prog. de Franci 51 ch. in decr. 484. nisi vigore monitorium, ut per Norm. in Sylva mpt. lib. 6. num. 45. Rip. in trall. de peste in sit. de remed. ad curandum per. ftemp. p. 1. a num. 98. & signatur num. 128. Alderius 52 in loco relato n. 21. quinimò eodem modo sigillum secreti frangens, & confessionis, mortalitatem peccant, os per Clavaf in summa Angelica in verbo Confessio 8. num. 22. Cetera vero esse diebatur dispositio, habita relatione ad Confessarium, quævis occulta aliorum respectu 53 dici potuerit, nulla etiam exequotio negligenter intercessit, sed hæreditas avastita pecuniam à Testatore relictam, solvere recusantis, moxve fuisse legatum adimplente, propriae ad Fabricam devoluti non possile exequitionem; quemadmodum ore de lete Communi ad Episcopum, utio cap. nos quidem 3. de refuta-

Nibiliorios incertudo colligebatur, ex testimoniis proditorum depositionibus ad excommunicationis comminationem habitis; et quibus confitabat docatos 670. secundum eiusdem Schedulem tenorem spud Confessarium rectificare esse pro summa: docatos 259. 2. 10. per testes, tanquam olim Capitancum Militum, & receptorum ab Universitatibus in Schedulis contentis, iisdem Universitatibus extorfone gravatis, testinendos, quoram respectu distributio, per Confessarij manus fieri debet, consulta tamen Rev. Fabrica, que vicem in hoc gerit Episcopi, elapsi anno 5. quemadmodum de lete Communi per mandatarium fieri debet: solus lo, consulto Episcopo, quia ut in sequitur interclusi, mandatarij propter animam mandatam, & Episcopi propter interclusum pauperum, quorum pater dicitur, ut in proprijs terminis ita conceodando Holliens. & Archidiace. Ante se dissidentes opioioios, tradidicunt Abb. Papam milian. in cap. cum sit, de Indic. num. 5.

Et 7. obi Pelys. n. 5. & 6. quam sententiam communam esse retiit post alias Covarr. in cap. 3. n. 11. de refut. cum enim de ablatione publice coopti esset, ita debebat publice de restituitione constituit, arg. text. in cap. 1. de penitent. & remissione.

Pro alijs ducatis bis mille, confitabat, testificationem in incertarum personarum beneficium, esse facieodam, ex causa damni à Militibus illatis, culpa testatoris illorum. Docis, quod si ne damnum, quis, & quale senserit, minimè experiebatur in schedula declaratum, neque terperiri poterat in Registris Universitarum adnotatum, quia pecuniam ab Universitatibus superflue solus am afferre patebat ad predicationis ducatos 259. 2. 10. alij vero ducati bis mille sumam capiebant damni per Milites particularibus locis, illati in actuali hostiilatione ab eis habita, ut vulgo dicitur à cartellis, hoc damnum indebet pallium pro redimentiis Militum inconfessis, atque violensijs, inter infortuosis, & casis fortioris conoueratur, ut 56 eo locum non habeat generalis contributio inter omnes facienda, sed ipsi tantum particularis damno effici damnum sentient, ut per text. in Lex condit. 16. 5. si vit. filioeati, referit decisum in Senatu Pedemontano Thesaur. filius in lib. 1. quæf. forens. 9. 93. num. 10. & seq. quem refert, & sequitur Reg. Reg. in decr. 70. num. 2. 1. cum igitur pro damno à Militibus illatis, oulla processerit contributio; omnino incerta reddebantur personæ damno affectæ; præsertim quia Civium omnium numerus erat 57 valde magnus; & licet regulariter dispositio facta in beneficium incertarum personarum, de certis validis his, & in omnibus illarum personarum commendatis, quæ certa sunt, locum habere, ex pleio traditur per Peregrin. de fiduciis artic. 33. num. 33. & Cancer. in lib. 3. varijs, neque in 1. num. 93. ob ouumerum tamen 58 certiorum valde magnum, qui emnes cives etiam de pluribus Universitatibus, dici poterat in beneficium incertorum de certis facta suis, sorgta notata per Cancer. & Peregrin. eisdem in locis, & ex egle certificatione sublinebatur, quæles iuber applicari pauperibus ex doctrina Barolini in Liquidam relegatus, ff. de reb. dñb. quæ sequitur Arctin. in 5. incertis. num. 2. iufit. de legat.

59. Et in specie, quod quando exercitus expiat iustitie Pagum, vel Oppidum, si particularis illos loci, damno affecti sunt, & per aliquam industriam cogoset minimè potest, qui spoliati fuere, & quibus sit facieoda restitutio, quod quantitas debita sit jo pauperes confessores, Lefsi in trall. de Just. & Iur. lib. 2. cap. 14. dubitat. 6. num. 32. incerta enim debita ex contractu, sive delicto sunt pauperibus restituenda ex communi DD. opinione defonta, ex cap. cum tu 5. de usris; de qua etiam pte Covarr. in reg. peccatum de reg. Iur. in 6. p. 3. §. 1. num. 3. & 60 cum

60 cum pauperum incertorum loco fuerit. Revereoda Fabrica subrogata, eidem spectare, videbantur ducati bis mille particularibus incertis restituendi:

Reliqui vero duc. 2104. t. 10. ad comple-
mentum ducatorum 6700. ad effectum resti-
tutionis predicta celiatorum, similiter, incer-
tis personis restituendi veniebant; quia nulla
i ipsarum cognitione in Schedula producta haberi
poterat, cum tamen integra quantitas ducatorum
6700. fuisset à testatore iō hanc restitutio-
nem, Voverbaritibus, & particularibus facien-
dās deficiat, luxuria testimoniū depositiones ha-
bitas, in quo succedit doctrina Iacobi de Are-
na in tractat. ex parte, quod si testator mandat
61 aliquam quantitatem distribui pro male abla-
tis, & in aliam causam minimè converti; si
male ablati ad quantitatem reliquā oonse-
derant, quod supererat, est hereditati restituendum,
62 si vero simplicitē disponat testator, absque
eo, quod in aliam causam non convertatur,
ut in facto in quo versabamur, debet superfluo-
rum pauperibus erogari; sequuntur Bald. in sī
quis ad decimandū num. 1. vers. sed in qua hoc
queritur, C. de Episcop. & Cleric. Ioan. Andreus in
addit. ad Speculat. in tit. de instrument. adit. §.
anno vero aliiquid, num. 62. in verbo scilicet, Co-
vert. in cap. 3. nn. 9. & 10. de testament. Clauas. in
Smarra Angelica in verbo Exequator. num. 17.
Nevaria in tract. de incertis, & male ablat. priv. n.
10. num. 1. & seq. quia vero certas esse personas,
quibus eas pecunia predicta restituenda, affi-
mabat Confessorius, neque tamen testibus no-
tas, & libi sub Confessionis sigillo commissas,
eisdem Confessoriis committenda videbant,
quantitas predicta distributione: nam de Con-
fessoriis, tanquam animarum curam habenti-
bus, lex valde confidit, ut ex Ceraso in conf. 16 t.
num. 3. lib. 4 probant Reg. Rovis. in decis. 95. nn.
16. & post eum Reg. Capyc. Lato. decis. 12. num.
10. & seqq.

Telles autem recepti, ex quibus de allegatis
cooperabat, omni eius videbantur exceptione,
maiores: etenim V.I.D. Ioannes Antonius Pa-
tricus, olim Testatoris Advocatus ab eodem Co-
fessorio omnia audiuisse referit, & testimonia
est libi fuisse communicata, pro habendo con-
silio ad validitatem dispositionis, quia, ut Con-
fessoris, ita Advocate, & Medicis est dicenda
veritas, ut dicit Speculat. in tit. de Advocato §.
num. 17. aliter, num. 1. dicit enim, foli: Vulnus
65 detegit, si opus medicantis expediat, ut per Bald.
in cap. super eo, de Cobabitatione Clericor. & mu-
tier.

Alter vero testis productus Alpherius D. Ce-
lidonius de Mayera Hispanus hoc factum longe
melius, quam quilibet aliud fecit potuit,
cum quia fuit olim Ferrerius, sive intercessor
militaris predicti Marchiois testatoris, rōm.
quia de hac re interrogatus ab ipsomet Con-
fessorio, schedulam habuit distributionis faci-

endā cum epistola sibi transmissa, ot ea dilig-
gentissimē considerata, referat, an legitimē
ablatorum restitutio fieret, locis, & personis in
ea adnotatiss. que quidem ex p̄stola, non cum
Schedula predicta, fuerunt ab eodem Religio-
so viro recognitis, isque eas propria manu con-
scriptas fuisse testificabatur, super alij tam
negorij à presenti alienis; observabatur au-
tem eiusdem in examine vacillatio; cum enim
antea deposituisse epistola predictam fuisse,
eiusmanu conscriptam, polles subdit p̄t efferre,
ebe ille dextra vigilius sua scritto de mano sua, du-
66 bitatū deponens, quod certe in eodem in-
stanti affirmaverat, hoc non modicam tribue-
bat suspicione, mad notara post Aretio. in conf.
64. vers. Nec obstat pramissū, pec Gabriel. in tract.
commun. conclus. lib. 7. conclus. 29. n. 44.

67 Et cum in ore duorum, vel trium sit omne
verbū, ut in Evangelio Marthei cap. 18. telles
predicti ubi potuerint de singularitate notari,
iuncto ad miniculū recognitionis factū ab eo-
dem Confessario Schedula ad predictum D. Celidonium trahinisse, atque turbationis
eiusdem Confessoriū in depositione facta, ple-
68 na oritur ex eis probatio, praesertim in re
occulta, atque difficilis probationis, ut per
Roland. à Vaille in conf. 82. num. 47. lib. 1. pet
Cetarr. & alios quos referit, & lequitur Far-
nac. in tract. de testif. in tit. de oppositionib. contra
69 dicta testium g. 64. nn. 301. cum etiam testium,
dicta ad comedere finem tendentia, singulari-
tatem inducatur, non oblativam, sed admini-
culativam, unus enim alteri non adversatur
70 quo inmodicū suffragatur, quod casu regulariter con-
71 junguntur, & probant, si non plenē, falso-
semipole, & quodquoque plusquam semipole,
ex eodem Farnac. ibidem num. 112. & seqq. ubi
quoque num. 74. & 75. & io predictis q. 62.
l. 1. & 4. num. 373. & seqq. ex commun. OD.
72 sententia affirmat omnia testis inhabilitatem.
73 nedum circa personam, verū, & circa dictum,
ex alterius habilitate supplicri; & onus di-
74 gitum de loco, & tempore, non deponens,
tanquam non bene concludens ex dicto alterius
de illis testificantia recipere supplemen-
75 tum, quando locus, & tempus de substantia,,
non sunt, quod ex Bald., alijisque confirmat
Prud. de France. in decis. 105. num. 20. enī seqq.
& ex alijs probat D. Scoppa in observat. ad decis.
Gratian. obser. 139. num. 9. cum seqq. licet enim
76 de auditu deponentis in hisce nihil omnino ani-
madverteat, quod de audito proprio depone-
bant à Confessorio declarante, non alieno, quo
caūsā pīcomū inducōt probatioōem; ut per
Barbar. in conf. 3. 66. num. 1. lib. 4. per Adaech. de
Arbitr. Indic. lib. 2. sent. 5. easa 475. num. 13.
77 maximē quia veritas iō his, que sunt editi
78 cīlis probationis, & is à quo testis audiuit, est
ille idem, qui actum gelūci, idem Farnac. de-
clarat in d. tract. q. 69. n. 48. & 80.

Maiorem vim habebant testis predicta-
tum

rum depositioes, quia coadū depofuerat ad communionem excommunicationis que
79 erat iusta, vel iniusta timenda, ut in cap. p.
80 i. q. 3. neque aliquis errorio, etiam si aliter
privilegiatus fuisset à testificando excusari por-
tuisset in falso occulto, io quo aliter veritas
81 haberet minimū porell, præfertim io causa ci-
vili, ut animaduertit *Felin.* in cap. 1. num. 8. de-
reftib. legenda, aliquippe per *Farinac.* in relato tra-
82. de testib. in tit. de oppositionib. contra personas
testium q. 7. p. 2. num. 108. & 110. & cum etiam
83 ipsi testes ooo ex fure revelatione, sed alio-
de haberent furti outiam, *Parisius* felicitè
à *Cofessori*; D. *Celidonium* verb, taoquām
cohoris coodudot, sive *Ferretios*, & ab eodem
Cofessorio, quo causa tenebantur, atque poten-
tia è iudice cogi ad furem indicandum, ut in
cap. qui è fure 4. ubi *Canonizat de furtis*; Prop.
83 tercē tenebantur furem indicare, cum de aoi-
ma testiorum periculo ageretur, si ablatorium
refutatu minime fieret, quod quidem aminē
petulcum, corporali præparerat, eiusque
causa manifestari crimen debet, quamvis oc-
cultum, ut post *Soror.* & *Navarr.* probat *Le-
nard. Lefran* relate tral. de *Instit.* & *Inre lib.* 1.
cap. 1. subtit. 9.

Fructu rameo de testium efficacia cooten-
debam, ubi propria aderat iudicallis confes-
sio eiuldem Patri Didaci de Corduba, epiftolam
recognoscoetis, atque febedulam, eius
manu coascriptam ex Alpherio D. Celidooio
tatam, quas & si taoquām suppreſſo, diſpo-
neatis omnime editas, de alijs lebus, & perso-
nis interrogatiſe ſupponeret, luce tamen
meridioa claridi colligebatur, diſpositioem
io illis mentioem, non aliam, quam eam
Illustris Marchionis Cerelliſ ſuife, tūm ex ixi-
nariato proeducto locorum, io quibus ipſe Mat-
chio fuerat cum eius comitiva, hōpitans, qui
ſuit omniaq; locis in ſchedula praedita adno-
tata, conformatum ex praediti Do: Celido:
84 nij deſpositioe, quæ licet uicii testis pleoꝝ pro-
85 bar, quamvis alia duci ſoleat, vox oniū, vox
nullius, quia regula ſallit, quād ſamus in
86 probatione actus, io quo difficulte effet plotes
87 habere testes, & præfertim io delictis occultis,
vel quando, cum unico teste, alia concurredunt
88 praemuptioe ſequiā tuoc plenē probat, etiam
ſi de audiis depoortat, ut de orotope post *Bald.*
Gabriel. & alio, per *Farinac.* in tit. de testib.
in tit. de oppositionib. contra personas testium q. 63.
cap. 1. n. 44. 48. & 51.

Vnde ex praeditis omnibus sub die 30. Ian-
uarij Aigni 1641. per D. *Antoniuſ Laraceum*
89 Praidentem Regia Camera Summaria, & Re-
verendam Fabricam ſecondarii caularum Coſulto-
ram, qui olim orator facuodiflum, poſta ad
Officium Regentis a pud Catholicae Maieſta-
tem fuit, ob eximiā ſoim dotes, piomotus,
90 confirmata decreto applicationis in Fabricam
baſeſſum pro ducaſis bis mille tantum, pro

reliquis, coademoora foit Illuftris Principiſſa
Maraoi, bares Illuftris Marchioois Cerelliſ ad
depositandum ducatos 1 395.2.10. liberaodos
Reverendo Patri de Cotuba pro illis folven-
diſ Uiverſitasibus io Schedula adootaſ, &
ad ſolveodum Patri de Corduba reliquos duca-
tos 2 104.2.10. pro illis diſtribuendis iuxta cō-
91 milioſio habitam à reſtatore; idque ſub no-
stro patrocinio, cum Advocati, & Relatoris cau-
ſarum Tribunalis Reverendae Fabricae pre-
dicta munere fungetur.

Fuit polles cootroversi io cauſa verteote piz
diſpositioois quandam Commeodatotis Don
Genij Serſalis. Equitis profelliſ ſacra Reli-
gione Hierosolymitaſ, aо legatum ab eo te-
lictum ducatorum ter milie, & quatuor ceorū
Reverendae Fabricae 3. Petri de Vtbe pro male
ablatis iocertiſ debetor? & cum de hoc, ad
ciudem Religioois inflatioſiam io Utbe diſcep-
taretur, in ſacra Congregatioe Emioentillimo-
rum Cardinalium Reverendae Fabricae, que
92 proptio moſ de Aoooo 1653.000 pro ioterim
elegit, ut Economi, & Secretarii vices gerere-
moſi Tribunali ciudem Reverendae Fabricae
Neapoli exiile, pro tuicioe Iuriū Fabe-
93 cæ predictz, respondimus ſub cœſtua eorum-
dem Dominorum, quod licet Equilibus Sacre
Religionis Hierosolymitanz uti vete, & pro-
priæ Religiois, ſon ſit de bonis testiſ, antal-
ter diſponere permifſum, ſed in eis Religio
ſuccedat; iotelligitur oihiloiois io boois,
94 quo propria coram hot, 000 alioꝝ, utpote ex
95 male ablatis quibz, que tanquam ei alienum
96 deducuotor, & minouint etiam legitimam
ſiliorum, quod ex *Baldo.* *Succino.* *Doris.* *Iafone.*
& alioꝝ, prefettiſ D. *Cardinalis Tusco* in concluſ.
303.ii. Act. conclus. 2. litera Ad. diſciuit *No-
var.* in proprio tral. de inceptis, & male ablatis,
privileg. 5.n. 5.

97 Neque refert, quod in testamento male
ablata relinquantur, quo potius iure debiti,
quād legati taliouique videout, ut per glos. &
DD. in cap. Quamqnam de uſiſ lib. 1. Ma-
ſeſſard in tral. de probas. concluſ. 1 286. num. 155.
98 oritur coim pleus probatio ex coſcenſioe ad
excoerationem coſcenſioe, patte etiam ab-
ſentiaſſa, ut ex *Felino.* & alioꝝ prefettiſ Af-
ſiliū in der. 104. probar. *Gabriel* in lib. 1. com-
mun. concluſ. in tit. de Coſfessione. concluſ. 1. limitat.
1.8. num. 68. & latè profequitur *Novar.* in rela-
to tral. de male ablatis privileg. 47. cum coim
99 de actu agatur occulo, in quo impoſſibile, aut
ſolēm difficile eſi plotes habere testes, unicus
eriat testis plenē probat ex lprima ſ. ſin. ſi. de-
verb. obligat. ut poſt *Bartaz.* *Zel.* alioꝝ declarat
Farinac. paulo anterelatus in tral. de testib. q.
100 63. cap. 1. num. 38. quinimò, cum de coſcenſioe
probatione agatur, ſola indicia ſuſſiciunt,
ut ex l. dolum 6. C. de dole, in ſpecie affiuaor
Barolin conſit. ad reprimendum, in verbo de-
nunciationem, num. t3. *Hypollitus de Marſiliſ*

in reposit. *Rub. de probat. num. 1. 2. 3.* qui enim hominem sicut fuit hominis, nisi spiritus hominis, qui est in homine? ut *Dives Paulus Apostolus loquitur 1. ad Corinthus. 2.* vel solus 102 Deus abscondit cordis scire potest, qui solus 103 tenet, & cords seruat, *Apcalipis 2. n. 1. 3.*

104. Quod si dicatorum fraudem Religionis factam fuisse male ablatorum confessioem, eamque in tertii praedictorum procedere oon posse, secundum adnotat ab eodem Card. *Tusio in relata concilij 23. num. 8.* & 9. omisso, quod fraus 105 in ultima voluntate non praesumitur, preci- 106 pos in morti proximo, qui non est credendus aeternus & salotissimmemor, divinique timor, atque iudicij, ut hoc causa meo intendendo, aeternum, sibi parare velut interitum, *I. finali. Cad. leg. Ital. repertoriar. & in cap. facilius 1. 6. l. 1. q. 7.*

Preteterea omnis praesumptio frandis exclu- 107 ditor ex admisiculis confessionem ipsam adiu- vantibus, à testatoris, atque legatarij persona, desompatis, quippe testator, cum plura militis, etiam maiora exercuisse officia, quod ultra declarationem in testamento factam ex testibus recepiis fuit plenè probatum ad restitutionem male ablatorum teneri considerant, legatum fecit de omni eo, quod sibi reservaverat in be- 108 neficiis Reverendi Fabricie, gravando con- scientiam Ministriorum Sacrae Religionis Hierosolymitanæ, ut suffragio eius animas praefando, in restituitione facienda, nostrum pre- 109 berent impedimeo rum; ipse verò ultra genera- lem praesumptionem, quod quilibet bonos es- 110 sa praeclamat, de qua in *Liberitate 3. 1. 17. prefacio.* & in *cap. fin. de praesumpt.* tanquam Religiosos Eque, & Commendator Hierosolymitanæ Religions verax fuisse, potissimum in articulo mortis praeclum debet, ut de Religioso viro loquuntur *Succin. sen. in conf. 15. lib. 1. Menseb.* in *conf. 39. n. 17. lib. 1.*

A persona simili sit legatarij, scilicet Re- 111 verenda Fabricie Sancti Petri de Urbe, cui tao- quam incertorum ablatorum proprietatis, legatum fuit, dol coiuslibet excludit prae- 112 sumptio: non enim ex hoc aliquod commodum testator habebat; sed aeternam salutem omni- 113 bus temporalibus praefato, disposuit, ut con- siderat *Sard. in decr. Mat. 55. n. 1. 2.*

Reliquum erat privilegio producto compo- 114 nendi, super male ablatis redemptam Sacre Reli- gionis concessio, respondere, quod quidem ex- 115 presit fuit à Summis Pontificibus sub allorum privilegiiorum generalitate revocatum, ut Re- 116 verenda Fabricie beneficium, nam ex *Julij 11. Confessio. 2. 3. incipiebit.* *Lignos omittimus quia Commissarius predictus Reverenda Fabricie, & deputandis ab eo facultas conceditur, super eis compendiendi, tam pro praesertimo, quam in futu- 117 rum, ita ut soluta aliqua quantitate pro Fabri- ce ipsa & reliquorum restitutioe obliuti debito existant, in qua quidem concessioe, facultatio, clausula fuit adiecta: non abstat in-*

bus premisis, ac Constitutionibus, & ordinacionibus Apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscumque) tamen ex *Clementis VII. Confessio. 9. Incipiente. Dux admonsione 3.* in qua cum clausula, mox proprijs, Collegiom deputatur, cui artque deputandis ab eo, pro Fabrica predicta, nedum facultas componendi supermale ablatis incer- 118 tis renovatur, vetum etiam inexacta exigendi cum clausula (non obstantibus, quibusvis aliae applicationibus, & Concessioneis dictorum legatorum, & incertorum ablatorum, ac privilegijs, & Iodultis Apostolicis, quibuscomque Ordinibus, Ecclesijs, Hospitalibus, & alijs pija locis, ac miserabilibus personis in genere, vel in specie sub quibusve verborum formis, & clausulis, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolice potestatis plenitude similibus forsan factis, & concessis, aut in postuletum fiendis, & cocedendis quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de ipsis, eorumque totis temporibus, speciali specifica, expressa, individua, ac de verbis ad verbum, non autem per clausulas gene- 119 rales, id importanter, mentio, seu quavis alia, expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma levanda esset, illorum teores pro suffi- ciency expensis, & insertis habentes illis alias in suo robo permanens, hac vice domtaxat specialiter, & expressis de simili nostra Scientia, & potestatis plenitudine derogamus, ac cul- quam nolomus ullatus suffragari, ceterisque contrarijs, quibuscomque,) tamen etiam ex *Pauli III. Confessio. incipiente. Dux ad univ. for. In qua omnia à praedictis Iulio 11. & Clemente VII.* atque etiam ex *Leone X. concessio. specificè confirmantur, cum clausula predicta non abstantibus privilegijs, &c. concessis, &c. quibus, & c. con- trarijs quibuscumque.)*

Ex quibus plane colligitur subsequenter. *Pij IV. Confessio. 9. incipiente. Circumscripta Roma- ni Pontificis providentia, que inter alle Sacre Religioioi Hierosolymitanoe confirmavit Clementis V. concessionem, quoad facultatem super votis (Terra Sancta, & Calvarie) dom- taxat exceptis ac super usus, rapinis, ac male ablatis, compendiendi, vel absolvendi?) tamen cum clausula non obstantibus, &c. illorum tem- 120 rari, &c. minimè derogasse potest concessio Reverenda Fabricie fuit, cum clausula deroga- 121 toria derogatoria, siquidem regula cap. quis 122 prior dixerit. *In dat. prior in tempore, sit in luce potior, ut concessioneis etiam Princeps, atque privilegijs, locum habet;* *i.e. C. de privilegijs fisci, ut post Gaii. in lib. 2. p. 1. 2. quod cap. 55. & alios affirmat Georg. Acacidi in tract. de privilegijs. *Juris civilis lib. 2. cap. 5. num. 1. 7. De-* 123 *bet enim Princeps esse immobillis, siue lapis angulatus, & licet Potus in Cœlo, ita th. quoniam* 124 *de Princeps motu elatio proprio teat illud, quod prius fecerat, presumitur circum- ventus, ut non admittatur in contumeliam pro- ba-***

- batio, ita ex *l. prad. 5. C. de locat. pradior. civil.*
vel *fiscalib. 1. t. ubi latè Lucas de Penna docuit.*
- Bald. in conf. 327. nn. 4. lib. 3. Bursat. in conf. 78.*
num. 4. lib. 1. Reg. de Ponte in conf. 55. nn. 6. lib.
1. Reg. Revit. in Rubr. pragmat. de revocat. gratiar.
- 115 num. 12. oīsi Priocipem voluisse coofeti, po-*
sterius privilegium prævalere, primo non ob-
- 116stante, quod in dubio oīo præsumitur, ut in-*
cap. 1. de rescript. & pet. Monach. in trall. de pra-
fumpt. lib. 6. cap. 37. n. 7.
- 117 Clausulà verò geoeralem, posteriorei prævi-*
legio adiectamnon obstatibus quibuscumque
Inribus, aut prælegijs contrariis fancientibus,
neque prælegio specialem mentionem requiri-
tenti, derogare, comenonis DD. leontia pro-
*fitter, ut per *Felin. in cap. accedentes, num. 4. de**
- præsumpt. aliquoque plenè relatios per *Aeacium**
- in ead. cap. 5. num. 58. enm. seqq. ubi præfertim.*
- 118 quaodo agitur de resij priodiicio, cui Prio-*
cipem præjudicante voluisse, noī esse crede-
- 119 dum, oīsi specificè exprimitur, neque clau-*
sulas: Ex certa scientia. De plenitudine potesta-
tis. Motus proprij, & similes iō tertij præjudi-
*cium operari, affirmat ex eodem *Felin. in cap.**
- ceterum num. 9. de rescript. & alijs ibi allegatis,*
quibus addendi sunt Grammatice in des. 20. n.
3. & 6. Reg. de Ponte in conf. 59. num. 44. cum
*seqq. lib. 1. Conf. Stabam. in addit. ad Stabam. se-
nior. in ead. 80. num. 9. cum alijs, de quibus oīo*
*villim. D. Scoppa in annot. ad *Sarm. in praxi**
- criminal. par. 1. cap. 18. de abolitione scel. 2. n. 4. ubi*
- 120 quod clausula predicta oīo operatur, cetera ea,*
qoz suot facti, quoniam sciebitur in Principe, vel
Pontifice oīo præsumitor, ut lo cap. 1. de Con-
stitutionib. lib. 1. & clausulam detegatoriam,
- 121 amplissimis etiam verbis concipimus, non*
Competeantebat los particulæ à Papa ignora-
- 122 tum, coiur ad effectum derogatorios tacito-*
da erat generalis, & expressa mentio, vel cum.
- 123 illi verisimiliter oīi huius à Pontifice deroga-*
*tum, ex *Curtio Ius.* & alija probat *Barboea in**
- grall. de clausul. usi frequentib. clasf. 43. n. 19.*

R E R V M . S V . M . M . A .

- 3 Legatum pium, quibus in casibus dicuntur, & re-*
missivt.
- 2 Legatum pro anima relitum, etiam consanguini-*
na pauperi, pium esse dicuntur.
Si disponente confiteretur, n. 3. 4. Clos.
- 6 Legatum pro dote, consanguinea pauperi, reli-*
ta pium.
Confite de illius paupertate, n. nu. 7.
- 8 Legatum Hospitalibus, & Confraternitib. reli-*
tuum, in quibus pia opera exercentur, &
pium.
Littere contrarium dicit Intagliolos esse magis
communiori receptum, n. 9.
- Si illa fuerit Episcopi autoritate fundata,*
num. 10.
- 11 Legatum pium pro papa secundum Iure Canoni-*

- nicum in utroque foro, tam Ecclesiastico, quam*
seculari indicantur, n. 6. 4.
- 12 Ecclesiastum causa in indicio tam Ecclesiastico,*
quam seculari, iuxta Canonice terminantur.
- 13 Causa misericordia personarum, in utroque foro Ecclesiastico, & seculari, deciduntur se-*
cundum Ius Canonicum.
- 14 Ius Canonicum in foro Ecclesiastico, & Ius ci-*
vile in foro seculari, servantur in materia non
concernente peccatum.
- 15 Testamentum à Iure gentium inventum.*
Eius verò solemnitates à Iure civili introductæ,
num. 6.
- 17 Testamentum usus apud antiquissimas gentes fuit.*
- 18 Testamentum ad pias causas absque Iure ci-*
vilis solemnitatibus sufficitur.
In eo enim Ius tantum Canonicum, & naturale,
vel genitum servatur, n. 9.
- 20 Testes duo sufficiunt in testamento ad pias cau-*
sas.
Cum in ore, duorum, vel trium sit omnis ver-
bum, n. 2.
- Id quo procedit in Terris nedum Ecclesia, verum*
etiam Imperio, & secularibus Principibus su-
biens, n. 22.
- Secundo ampliatur, ut locum habeat in foro*
tam Ecclesiastico, quam seculari, n. 23.
- Terris ampliatur, ut duo testes etiam famina in*
testamento ad pias causas sufficiant, n. 24. & 36.
- Quavis non rogata, & in testamento inter liber-*
hos, n. 37.
- Limitantur, ut non sufficient duo testes Religio-*
susdem Ecclesia legataria, vel hereditate, num.
4. & 30.
- Sed contra, num. 22.*
- 25 Abonans, vel Abbas Ecclesia legataria, vel ha-*
reditate pro sa testamento, n. 45. & 46.
- 29 Hereditas infinita in favorem Hospitalis non*
probatur ex eius Cappellani depositione.
- 32 Testamentum de Iure Canonico valet coram*
Parochio, & dubius testibus idoneis eusco-
rum.
- 33 Testes idonei differunt à magis idoneis.*
- 34 Testes omni exceptione maiores magis, quam*
idonei, esse dicuntur.
- 35 Mulier in testamento ad pias causas in testem-*
non admittitur.
- 38 Fæmina in civilibus, non est integræ fidei, nec omni*
exceptione maior.
- 39 Fæmina in testamentis, in testem non admittitur*
de Iure Canonico.
- 40 Legatarum ratione propriæ sumredi, non est idone-*
nes testes in testamento.
Nidum pro legato sibi relitte, verum nec pro heri-
te, ant altero legatario, n. 43.
- Obi sumus in testamento quo minor testium*
numerus sufficiat, quam à Iure requiri-
num. 43.
- Sicut est testamenrum milites, inter liberte, &*
ad pias causas, n. 43.
- Intelligend, si commutatum principalius spe-*
bita

Selectarum Iuris Observationum P. I.

145

- Baret ad legatarium, num. 44. & 26.
- 47 Testes de Universitate, seu College pro eis admittantur, & quando, n. 48.
- 49 Monachus est idem testis pro Monasterio
- 50 Admici, & Admicias pro Monasterio probantem iaducunt.
- 51 Testamentum ad pias causas, sola scriptura, manu testatoris, etiam sine testibus validum est.
- Si tamen fuerit recognitio manus testatoris, per testes habentes eam notam, ut n. 32.
- Aut per litterarum comparationem, n. 53.
- 54 Scriptura non probatur per comparationem manus scribentis in re, libram aut excedente.
- Tamen bideriora præcis est in contrarium, num. 55.
- 56 Testamentum inter liberos per cedulam, sive privataam scripturam, absque testibus probatur.
- Constitutio de manu scribentis per litterarum comparationem, n. 57. 58 & 59.
- 60 Legata ne debentur, hereditatem non adit, saltem à ventientibus ab intestato.
- Fallit in pīs legatis, n. 61. & 62.
- 63 Pragmatica Regia pīs causis non servantur.
- 65 Nullitas, cum preponatur in Regno Neapolis contra decreta Regionum Tribunalium, est depouenda pīna in casu succumbentia solvenda, vigore Regionari Pragmaticarum.
- Qualecum non habent in Tribunali Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe, Neapolis residente, n. 66. 67. & 68.
- 69 Indices Regi, cum suspiciti allegantur in Regno Neapolis, depositum pīna fieri debet, à succumbentia solvenda ex Regia Pragmatica.
- Hoc verò locum non habet, si aliquis Regius Consiliarius nisi Consulter Tribunali Reverenda Fabrica S. Petri de Urbe, suspicitus allegaretur, n. 70.
- Vel tanquam Censutor Regij Cappellani Majoris, n. 71.
- 72 Index, & alterum Magister, intervenire non possunt in causa, ubi filii, fratre, cognatur, siue patrui, genet, aut fecerit pro procurator, vel Advocatus in Regno Neapolis.
- Quid in Tribunali Reverenda Fabrica non servatur, n. 73. & 74.
- 73 Indices appellantur Regi Consulter Tribunali Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe, et Neapolis residentis.
- 76 Testamentum ad pias causas, etiam impoferum ratione voluntatis sufficitur.
- Quia sententia communior ex Tiquello, n. 77.
- Sed si quis Titaculum, cum Bartolo allucinatum, sit Rubeus, n. 78.
- Contraria sententiam, veriter, & recipere rem affirmant, n. 79.
- Nisi dispositio si quis respellet pīa causa iam completa, & absoluta, n. 80.
- Et alia, qua disponere testator intendebat præveniens, non disponit, n. 81.
- Quo casu salvati posse Bartoli sententiam, num. 82.
- At neque in capitulo, in qua fuit perfecta dispositio, testamentum legitimari ad pias causas, vel inter liberos, alio censore refutatur, n. 83.
- Si confluges velutisse testatorem alia disponere, n. 84. & 85.
- 86 Testamentum filij præteritione reddidit ipse In re nullum.
- Et præteritus filius intelligitur, cum non fuit habens suffitimus, aut cum causa exhibidatur, num. 87.
- Licit eius mentis fiat in testamento, & quantitas aliqua eidem relinguatur, n. 88.
- 89 Testamentum Clerici non irritatur ex causa præteritionis.
- Sed contra, n. 90.
- 91 Testamentum nullum ex causa præteritionis filij per clausulam Codicillarem, sufficitur in vī Codicillērum.
- Vi per eam filius præteritus, regatus censeatur, hereditatem restituere haredi scripto, n. 95.
- 92 Clausula Codicillaris, ut operetur, adiici debet in corpore dispositio, non in principio, vel fine testamenti.
- 93 Clausula Codicillaris in testamento, dicta & litterarum ignari non operatur, nisi fuerit illi à Notario vulgarizata.
- Vi eius sensum percipere valeat, n. 94.
- 96 Testamentum, in quo filius posthumus fuit sciens, vel ignorans præteritus, an, & quando ex clausula Codicillari sufficieatur? ramissimū.
- 97 Testamentum in quo fuit extrahens hares in filiis, tunc posthumus ignorans præterito, non sufficitur ex clausula Codicillari.
- Enam per verba futuri temporis concepta, num. 98.
- Fallit in Ecclesia si quis hares instituta, num. 99. & 100.
- 101 Legata pīa conservantur ex clausula Codicillari, in testamento nullo per filij posthumi præteritionem.
- Quidquid hoc in legatis tantum presseruare audeat conscientia, vel pro male abbatis procedere alii affirmant, n. 102.
- Nisi tam immoeda fuerint, quod verisimile, non sit, si quis testatorum reliquiam, si de posthumo erigitavisset, n. 103.
- 104 Ligata pīa in testamento nullo reliqua non debentur, scindendum adiuvare sententiam.
- Tanquam testamenti capite, & sic insuffitio deficiente, legata, aut substantio accessoria, etiam ad pīas causas corruntur, n. 105.
- 106 Testamentum ad pīas causas non censemur ex alio secundo testamento ad pīas causas revocatum.
- Nisi specifica illius revocatio, accesserit, n. 107.
- Aut saltem de contraria eijsaceris voluntate confit, n. 108.
- 109 Legata pīa revocata non censemur per donationem omnium bonorum alteri fallam a te-

- statore, pell testamētū.
- Sed è donatario omnia bonorum solvenda
sunt, n. 110. & 113.
- 111 Donatarii omnia bonorum aere tenetur filiis donatis genet.
- 112 Abusorium aere tenetur filios ingressi Abusorium.
- 114 Anima cunctis rebus, & consanguinitate, atque corpore ipso pretiis sur.
- Omnibus rebus preferenda, n. 115. & 116.
- 117 Legata pia ex officio pertinet, maximē in Tribunali Reverendā Fabrica S. Petri de Urbe Neapolit. deputato.
- Etiam pīs locis legatarij non inflantibus, num. 118.
- 119 Legata pia ex populari iudicio à quelibet de populo pertinet.
- 120 Exequitor etiam meritis, qui nibil commedi babet ex testamento, potest pro pīs legatis age te, & conveneri.
- 121 Condito in legatis apposita, retrahitur facie pīcans.
- 122 Dōs, & pīcans aequiparantur.
Ex de uno ad alios valeat argumentum, n. 123.
- 124 Legatum pro dote, vel pro tempore apertiarum patrum indicantur, si patre fiat.
Quod siut loco legitima, que in morte debetur fieri confatur, n. 125.
- Ex debito legitimi excedat, n. 127.
- Aīq[ue] dilatio, ad hereditis commodum data est intelligitur, n. 128.
- Maxime quando tempus apponitur, non substantia, sed præstabilitate legati, n. 129.
- Quo casu magis dicunt patrūs, non condicione, n. 130.
- Secus si ab extraneis, vel contemplatione tertii matrimoniorum falluntur fuerit, n. n. 126.
- 131 Legatum pro dote, in dubio sit interpretatio, quod si patrum, favere mulieris.
- 132 Condito in legatis, vel fideicommissis conditionibus purificata, revertitur ad diem mortis testatoris, & n. 136. & 140.
- Maxime, quando heres non aliquaverit, sed hypothecas consumuerit super rebus hereditariis, n. n. 137.
- 133 Hypotheca pro legatis, vel fideicommissis, etiam conditionibus, incipit à temporis morte testatoris, & a. 134. & 138.
- 135 Hypothecas ac utrū prelegato conditionali, ne-
dum accedie personali herediti obligacioni ex legato, sed etiam sine obligationi.
- 139 Legatarius habet remedium separacionis be-
rum defunctorum a bonis hereditis, contra crediteores illent.
- 141 Filius familiæ testamentariae facere non posse.
- Quid ampliatur, etiam patra conscientia, num. 144.
- Limitatur respetus pecunij Castrorum, vel quoad, num. 143.
- Secundum respectum bonorum maternorum, vel ex
- materna linea perpetuorum, ex Confœderatione
Civitatis Neapolis, n. 143.
- Tertiū fallit, si ad fiduciam sula Codicilarii in cesta-
mento cum patris consensu fallo, num. 145. & 146.
- Quarto fallit in testamento ad plas causas, quod facere potest, cum patris consensu, a. 148.
- Et in vim donationis causa mortis valde, n. 150.
- Non tam quoad legata alijs personis in corre-
llata, a. 149.
- 147 Filius familiæ petet cum patris consensu do-
nationem facere causa mortis.
- 151 Heredes plures pro hereditaria per illos tenen-
tur ad opera hereditaria.
- Ampliatur, etiam si aliena hypothecaria conve-
niantur in bonis defunctorum pro legato, n. 151.
- Secus pro debito, pro quo actione hypothecaria,
quilibet in solidum reatur in bonis a se possedit, num. 153.
- Secundo ampliatur, quamvis ab uno ex plurimi-
bus heredibus testator legatum reliquerit, num. 154.
- Nec enim tunc legatario competit contra eum, alio in solidum, n. 155.
- Sed bene cōheredibus, quorum hoc fieri latet, num. 156.
- Hac tamen ampliatio refingitur in pīs legatis ab uno tantum herede nominatum relictū, num. 157.
- Pro quibus alij etiam cōheredes tenentur, cesser-
iuntur coarta gravitatis, num. 158. 160. & 162.
- Tertius ampliatur etiam in causa dotis ex verio-
ris testatoris, a. 161.
- 159 Texius in L. cum ab uno 55. fl. de legatis, i.
Inquit in causa dotis.
- 163 Legatum res aliena scienter factum à testato-
re, validum est quoad aximacionem.
- Si vero ignoranter, nullo modo sufficiat, n. 164.
- Nisi proxima persona, vel uxori, vel alia tali persona, datum sit, eme testator legatum, etiam si ferocius rem alienam efficeret, n. 165.
- Et nō pīa causa testatorum, n. 166.
- 167 Fondo legatum pīa causa testatorum, ignorante-
ibus qualitate, quod si alienum, fīe inalien-
abile, non debetur, quoad aximacionem, ex
communi fonsū legatum scaturia.
- Contrarium scilicet Thorus, n. 168.
- 169 Fondo legato debetur aximatio.
- 170 Incertudo summa, vel rati, aut persona, cui
legatum, vitiis legatum.
- Non tamen vitiis legatum ad plas causas, nu-
m. 171. & 172.
- 173 Legatum ad plas causas incertum in re, vel
summa legata extimatur ex dignitate persona
testatoris, quantitate patrimonij, & numero
liberorum.
- 174 Legatum alimentarium, licet incertum, non
irretatur.
- Sed ex quantitate patrimonij testatoris, & qua-
litate, ac dignitate legatarii declaratur, n. 175

- 176 Legatum valerit, quo aliquis suis à testatorcē commendatis herediti in casu necessitatis.
Quod importat ultimorum legatum, n. 177.
Et si non expressiter, quantum velit in casu necessitate prefari, n. 178.
- 179 Testator si bona simpliciter distribui inferit, intelligitur voluntate, quod inter pauperes distributionem pro anima sua.
- 180 Legatum persona, & causa, cui, & propter quam legatur, non expressa, pro anima saluta, & sic Deo, sive ad pias causas reliquum censetur.
- 181 Legata pia, & si taxativa relata, resolutione in demonstrativa, & n. 182. & 183.
- 184 Legatum quando sit taxativa, vel demonstrativa, remittitur.
- 185 Testator si misericordia celebrari iussit, designatus stipendio, tunc temporis competente, aucto ex tempore curva stipendio, non temensur heredes ad augmentum.
- Sed ab Episcopo est omnis redditio facienda, num. 186.
- 187 Legatum per alienationem voluntarii fallam à testatore rei legata, ademptum censetur.
Vet per exallationem pecunia à nomine debitoris legato debita, n. 188.
- Non tam per alienationem rei, aut nominis, ex quibus quacumque legata solvi mandavit, num. 189.
- 190 Legatum pium non extinguitur per alienationem voluntarii rei legata.
- 191 Legata diminuitur pro rata, si bona hereditaria pro omnibus non sufficiunt.
Ampliatur etiam inter legata quantitas, & species, n. 192.
Fiducia in legatis p̄f. n. 193.
Maxime pro anima, propria suffragiorum reliqui, num. 194. & 195.
Sed contra, n. 196.
- 197 Capitatoria dispositio rejicitur ex ultimis voluntatibus.
- 198 Hereditis institutio pendere ne potest ex altero arbitrio.
- 199 Legata non posunt in hereditis, vel tertij voluntatem conferri.
Sed bene, in eorum arbitrium, n. 200.
- 201 Arbitrium importare verba, ut tibi videbuntur, & familia.
- Misericordia Potestatis tuae committit, n. 202.
- 203 Peccata quis non dicuntur, qua beneficē non perfici.
- 204 Capitatoria voluntas, favore pia causa sufficeret in ultimis voluntatibus.
- 205 Tam in legatis, quam in hereditis infiguratione.
- 206 Legatorum ad pias causas cognitis est mixta fons.
- Vt in ea se præventioni locus, inter seculares, & Ecclesiasticos Indices, n. 207.
- Sed in sculari foro ad Principis forum pertinet, & ad Regis non inferiores Indices, n. 208.
- 209 Rex, tam vivus, quam mortuus expressa subvenire debet.
- 210 Anima defunctorum in Parochio existens profuse oblationes Sacerdotum, præces Sanctorum, ieiunia Cognitorum, & elemosyna caritatem.
Intelligendo quocumque siant, ex charitate, elemosyna, n. 211.
- 212 Rex Neapolis curam habet anima eius via-ſaluti, decedentibus ab infante fine successore.
Qui tam latice, quam Clerico, sicutum succedere disponitur in Regni Constitutione incipiente Dohane, de Secretis, n. 213.
- Excepta serva pars pro morientis anima in pauperes erganda, n. 214.
- Quia tamen Regni Constitutione servata non fuit, nec sua recepta, n. 215. & 216.
- Et res ipsa successione Clericorum correllata, num. 213.
- 215 Constitutiones Regni Neapolis, innum celebra, & in librum redacta ordine Federici II. Imperatoris.
- 216 Federicus Secundus Imperator regnavit in Regno Neapolis ab anno 1198.
- 217 Regnum Sicilia Hispania, & Genealogia, transmissa.
- 218 Rex Hispaniarum ad Regnum Neapolis, & utriusque Sicilia, non pervenit, ut hæres alterum retro Regum.
Sed ut hæres Alphonsi primi, n. 219.
- Fidei non tenetur habere rata gesta à prædecessoribus Regibus Aragonis, quorum heres non est, n. 220.
- 222 Constitutiones Regni Neapolis sunt Ius communum in Regno ipso.
- 224 Clerici fine successore ab infante decedentibus, non sibi succedit, sed Ecclesia, quibus serviantur.
- 226 Legat, & Namita, ex usu comprobantur.
Et per contrarium usum deficiunt, n. 227.

C A P V T X L I .

De Legatis, aliisque dispositionibus ad pias causas factis, eorumque privilegijs, ad textum cap. relatum 1 L. de testamentis.

N legatis, atque dispositiis ad pias causas multa sunt à luce specialiè constituta, quorum nonnulla recēdere intendentes ultra alia de pia causa in genere in precedenti capitulo adnotata, quibus addenda sunt novissimè tradita, per Barbos. Vicentii Episcop. in tract. iur. Ecclesiast. lib. 2. cap. 13. præmissendum esse duximus, legatum pium dici, pluribus in casibus, ab Intriglio relatis in sing. y3 num. 132. & seqq. lib. 3. Thomas in tract. de dispositiis ad pias causas tit. 1. Et evidem, Barbosa in tract.

d. trah. Iur. Ecclesiast. lib. 3. cap. 27. à num. 2. post Tiraquell. in prefat. ad trah. de privilegiis pia causa ubi in vers. item relatum pro anima, pium esse dicit legatum, quod pro anima, eriam consanguineo pauperi relinquitur, si de paupertate te constet legataris qua cellaote, vel non probata, sanguinis potius intuitu, quam pietatis fieri censetur; et pravalet enim cedula naturalia consanguinitatis, accidentaliter cause paupertatis, ut probant DD. quos adducit Confular. Prosternam. 4. discept. forens. cap. 31. num. 34. amplectitur Gratianus ad Reg. Capyc. Latro. tom. 1. decif. 12. num. 5. & confirmant in relatis locis. Inriguel. num. 140. & seqq. Thomas. cap. 9. Praef. de Franchis in decif. 4. num. 17. & in decif. 565. Carec. in decif. 120. Episcop. Mariana in controversafare. spars. 3. à num. 8. p. 1. Thos. in summa privilegior. Var. canfar. privileg. 175. & privilegio ultimo, ubi loquitur etiam in legato pro dote, consanguineo pauperi testamento, ut plura esse intelligatur, confito tamen de paupertate ipsius. & ita in Tribunali Reverenda Fabrili Sancti Petri de Urbe Neapolitana residente iudicatum fuisse testatur, & de reliquo Hospitalibus, atque Confraternitatibus, in quibus pia opera exerceantur, quod pium esse dicuntur, post Tiraquell. in loco relato in verbo. item relatum Hospitali, & inverso. item relatum fraternitatibus, latè deducunt Episcop. Ricc. & Thos. in additionib. ad Tiraquell. post alios ab eis relatos: & quidquid contrarium dicat esse magis communilitatem receptum in Confraternitatibus, & Hospitalibus sine Episcopi auctoritate fundatis, Inriguel. in relata syng. ul. 98. num. 136. & 138.

Hoc primum inter specialia piiorum legatorum, atque relictorum, quorum vigintifex adducit Barbus in relat. cap. 27. à 6. 7. illud est non sibi tatu dignum, quod eorum ralpetu sit Ius Canonicum in utroque foro, tam Ecclesiastico, quam seculari servandum est ac communiori, & veteri DD. sententia post Tiraquell. in relato trah. de privilegiis pia causa, p. 63. testator Inriguel. d. singul. 9. & num. 139. qui ratione non ea causa Ecclesiarum iure in utroque iudicio iuxta Canones terminat, ut ex communione DD. sententia, post Iudic. & Generis confirmat Gratian. in lib. 5. discept. forens. cap. 80. à num. 8. Thos. in relata summa. privileg. 25. & lib. 2. misc. 23 tabilium personarum debent similiter in utroque foro decidi secundum Ius Canonicum, ex traditis per Episcop. Ricc. in additionib. ad Tiraquell. in d. trah. privil. 79. & Mariana in regul. p. 3. b. 7. num. 76. ubi tamen id praecedenti numeri 347. docet in fratre Bea obtemperare pccatum, vel animam, scilicet contradictione, inter Ius Canonicum, & Civile esse Ius Canonum, cum in foro Ecclesiastico, & Civile in seculari foro attendendum per Theoricam Abbat. in cap. 1. de operi novi nunciat.

Ex quo inferatur, quod cum testamenti licet à luce gentium levanti solemnitates, ex luis

16 civilis dispositione processerint, ut magis communis DD. sententia proferatur apud Clar. in lib. 3. recept. sentent. q. 2. Cavalleros in speculo communiorum campaniarum, p. 512. quamvis eius 17 usum, apud antiquissimas gentes fuisse constet, ex relatio per Bmsat. in conf. 226. num. 33. & seqq. lib. 3. hz tamen Iuris civilis solemnitates in testamento ad pias causas remissa fuerunt, in eo enim Ius tantum Canonicum, & naturale, vel gentium servari debet, ut proinde 20 duo testes ad illud probandum sufficiantur; 21 et unius iure duorum, vel trium sit omne testium, ex Panificia Confess. in cap. relatum 11. de 22 testamento, quam in Tertio nedum Ecclesie, retinut etiam Imperio, atque secularis Principes 23 pibus subiecti, & in foro tam Ecclesiastico, quam seculari esse servandam, ex communione DD. placito faciunt Tiraquell. in d. trah. privileg. 163. Rubens in practicabilis. relatum circa testamento, atque sequente dispensatione cap. 1. num. 47. & seqq. ubi prae ceteris allegat ex nosratibus Conf. Gizzarelli. in decif. 47 sed voluit allegare 6. in qua referit ita toto in S.C. Neapolitanu iudicatum, quidquid aliud esse dicat in testamento ad causas profanas, huic etiam sententia se subscrimit Reg. Capyc. Lauro in decif. 140. num. 1. & 14. lib. 4. quinimum duos testes, etiam feminas in testamento ad pias causas condito, sufficiunt, & Monacum, vel Abbatem Ecclesie legatarum, aut hereditis institutum, pariter esse 26 testes idoneos, cumad eos commode non respiciat, nisi in universum, ad quod plures adducit Priv. in Sylo commun. opin. opia. 995. 27 haec sententiam indubitantur esse affirmans de lute Caonicco, ex Fabra, Aretina, atque Tobia Nensis in 6. sed neque heres inst. de testamento, licet Manica in trah. de casuelli. ultim. v. 1. lib. 6. tit. 3. num. 6. & 7. legatum ad pias causas non probari censent per duos testes, Religiosos eiudem Ecclesie, cui reliquum esse dicitur, neque hereditis institutionem in favorem Hospitalium & ex eius Cappellani depositione, 30 tanquam non sive idonei testes, quibus nihil obiecti possit, & cum communione maiores, qualiter in hoc esse debent, ex Parisio cap. 24 lib. 1. quem tamen impugnat Rubens in loco recto cap. 3. 5. à num. 178. etiam in terminis cap. cum esset 10. testamentum, duos testes idoneos 32 requiritur, una cum Presbitero Parochiali, in testamento ad profanas causas confecto, eti 33 si id est, esse testes idoneos, aliud magis idoneo, non in superlativo gradu, cuiusmodi sunt testes omni exceptione maiores, vel iuveniles & nihil longius in praecedentem num. 5. idem Manicas 35 communite recipere, esse asserit, mulieris testem 36 stimoniun in hoc admitti, duasque mulieres 37 sufficere, & duas feminas, etiam non togatas in testamento inter liberos, & ad pias causas factis esse, docuit Corazan in auth. quad. fine. num. 6. & 7. de testamento & in conf. 215. colus opinione sequutum fuisse S.C. testatur Conf. Gizzarelli.

in decif. 45. n. m. 13. & seqq. eam tamen semper
38 na non sit in civilibus integræ fidei, omnique
39 exceptione maior, neque io testamento dicitur.
Iure etiam Canonico in restem admittatur, ut
per Farinac. in tract. de testib. q. 59. num. 37. eam
40 seqq. ac num. 59. & quamvis legatarius habeat
proprio commode, non sit idoneus testis in re-
41 stamento, sedum pro verificatione legati si-
bi reliqui, verâne aque pro herede, aut altero
42 legatario, ubi sumus in testamento, in quo spe-
ciali iure minore testium numerus sufficit, quam
â iure Comuni requiritur, ut in testamento
43 Militis, inter liberos, & ad plas causas, quod
ex magis communal DD. sententia refert Ma-
44 s. in tract. de probat. enclu. 970. num. 4. & 6.
Atque post eum idem Farinae. Ind. in tract. de
testib. q. 60. num. 394. & seqq. attamen hoc intelli-
45 gitur, ubi commodum ad legatarium pri-
cipalitatem spectat; Ex reliqui vero Ecclesiæ com-
modum infestum Monaco, aut Abbatis, non ut
singulis, sed ut Universis, & propterea sunt
46 donci testes pro Ecclesiæ, adiutari in testi-
47 bus de Universitate, sed Collegio, quod pro
eis admittator, quando res ad ipsos pertinet,
48 non ut singulos, sed ut Universos, ut per Af-
filiat. in decif. 400. ex hoc inferentes, illæ Monas-
49 chi cum idoneum testem pro Monasterio, & alios
novenæ relatas per Reg. de Marinis in obser-
ad decif. 177. Reg. Reverter. num. 1. quibus ad-
dendus est Praef. de Franch. in decif. 297. num. 4.
50 & 11. & in Monachis, & Monialibus, quod pro
Monasterio probationem inducunt; decifum
refert Ricc. in decif. Curia. Archiepiscop. Neap.
296. p. 2. quem citat Thor. in compend. decif. Curia
prædicta, in verbo Testes meniales, quiomodo te-
51 stamentum ad plas causas constitutum, sola scri-
ptura manu testatoris absque testibus, validum
52 est, si fiat recognitio manus testatoris per te-
stes habeentes eam notam, aut per comparatio-
nem litterarum, iuxta veriores, & communio-
rem sententiam, ex pluribus comprobata post
53 triginta octo Doctores, per Andreol. in contro-
versi 356. num. 7. & seqq. lib. 5. confirmant Reg.
de Marin. in lib. 2. Refolut. Iur. cap. 219. num. 5.
& seqq. Rubens in practicabilis. Refolut. circa te-
flamenta, aliasq. plas dispositiones. cap. 28. num. 43. 3.
& seqq. & cap. 29. ubi num. 504. ratiōne retri-
ctionem à DD. traditam, quod manus compa-
gnavit non admittitor in rebus liberas excep-
55 dente, tanquam hodiernæ præi coactariam,
& idem privilegium esse tribuum testamento
56 inter liberos, ut per cedulam, hve privatam.
scripturam, absque testibus probari possit;
57 consti de manu scribentis, per solam littera-
rum comparationem, ex communis DD. senten-
tia firmant Nicol. Genua, & alij ab eo relati in
tract. de script. privata, lib. 6. cap. 1. num. 53. &
58. & plerique alij à Consiliar. P. scilicet relati in
tract. de Virib. paria potell. p. 2. cap. 8. num. 2. li-
59. & alios referat, contrarium sentientes sub n.
quorum sententiam tutioem, & magis

communem esse ceaset.
60 Infertur etiam ex prænotatis, quod ethi lega-
tio noo debeantur hereditate non adita, saltem
à venientibus ab intestato, Eam quam 24. ubi
glossa, & DD. C. de fidei commiss. cum concord.
apud Gomes in lib. 1. verier. refol. cap. 12. num. 11.
61 tamen debentur, etiam non adita hereditate,
62 pia legata, in quibus iuriis Civilis solemnita-
tēs amittuntur possunt, ut ex Cappella Thelos. in de-
cif. 39. probat Ricc. in collectan. decif. 15. privil.
5. & ex pluribus confirmat Rubens in precipi-
tia refol. cap. 61.
63 Eadem ratione non servantur in pia dis-
positionibus Regia Pragmatica, quia sunt secun-
64 dum Canones, earum causa iudicandæ, ut pro-
bat Thor. in summa privilegior. pia. causar. pri-
vileg. 253. qui exinde insert. Pragmat. Regis
Neap. Quintam 5. 2. & 3. & pragmat. 67. 5. 16. de
65 Officio Sacri Consilij, statuentes fieri depositum
certæ quantitatæ, pro pona solvenda in casa
succubentia, dum contra decreta Regionum
Tribunalium proponuntur nullitätes, locum.
66 non habere in nullitäbus propensis in Tri-
bunalii Reverendo Fabio & Sancti Petri de Ve-
67 be Neap. residente, in quo pia dispositiones
68 agitantur, licet illud ex Pontificiis Ministeriis,
atque Regiis, plurimum Consiliarii sit com-
positum, ut alii meminimus in precedenti
cap. 3. 3. & ita iudicatum fuisse testatur, sicut
ne aliena Regni Pragmaticam 11. sub tit. de
69 suspicione Officialium, iubenter esse faciendū
depositum penæ à succumbente solvendæ, cum
suspicio proponitur in personam Regionum.
Indictum eis attendeodam, si aliquis Regius
70 Consiliarius, ut Consultor primariorum, secun-
datum, vel tertiarum causarum Tribunalis pro-
dicat Reverendo Fabrica suspectus allegaretur,
ut in specie decisim referunt Galliopp. in præxi
S.C.p. 1. cap. 4. num. 19. Novar. in prima parte
quest. forens. q. 160. Ricc. in collectan. decif. 1668.
sequuntur Consiliar. Petrain Comment. ad Ri-
cam M.C. 2. 65. num. 3. 4. tom. 2. & super codem 2
265. num. 8. 6. num. 3. & Reg. Sanfelice. in decif. 87
71 num. 2. & 3. ubi idem eis dicit, non us ex Re-
gij Consiliarij, tanquam consultor Regij Cap-
pellani Maioria recusatetur, ex D. Giulio Areo in
decif. 69. quem citant Reg. Rovin. in Pragm. 5. de
suspicionibus Official. num. 1. in fine, & idem
Thor. in compend. decif. Regi p. 2. in verbo Sa-
spicio allegato, & its Regiam Pragmaticam.,
72 qua prohibetur iudicii, & ad eum Magistru
intervenire in causis, ubi filius, frater, cognatus,
nepos, hve patruus, genet, aut locer sit
procurator, vel Advocatus, oon videmus in
73 Tribunalii predicit Reverendo Fabio & ob-
servari, cum passim in eo pto Advocatis Reve-
74 tenda. Fabrica admittator, privigenus, filius,
75 cotestio consanguioi, Regionum Consul-
torum eiusdem Tribunalis, sive Iudicium, ut il-
los appellat Reg. Rovin. pragm. t. num. 2. de
legat. p. 2.

d. tract. Iur. Ecclesiast. lib. 3. cap. 27. a num. 2. post Tiraquell. in prefat. ad tract. de privilegiis pia causa ubi in brevi. item relatum pro anima, pium esse dicit legatum, quod pro anima, etiam consanguineo pauperi tenuitur, si de paupertate eius te cunctet legatarij qua cessante, vel non probata, sanguinis potius intuitu, quam pietatis fieri censetur; et pravalet enim causa naturalis consanguinitatis, accidentalis causa paupertatis, ut probat DD. quos adducit Casimir. Pratasum. q. d. Episcop. forens. cap. 3. num. 34. amplegitur Gizevius ad Reg. Capyc. Latria tom. 1. decisi. 32. num. 5. & confirmatur in relatis locis. Intri- glol. num. 140. & seqq. Thamas. cap. 9. Pres. de Franch. in decisi. 4. num. 7. & in decisi. 565. Carec. in decisi. 20. Episcop. Mariana in contraversione spars. 3. a num. 8. p. 1. Thas. in summa privilegior. p. 2. cap. 2. privileg. 175. & privilegia ultima, ab aliis loquitur etiam in legato pro dote, consanguinitate pauperi reliquo, ut pium esse intelligatur, et constitutio tamen de paupertate ipsius, & ha. in. Tribunal Reverendae Fabricie Sandri Petri de Vibe Neapolitani residente indicatum fuiss. testa- tur, & de reliquo Hospitalibus, atque Confraternitatibus, in quibus pia opera exerceantur, quod piam esse dicunt, post Tiraquell. in loco relato in vers. item relatum Hospitali, & in- vers. item relatum fraternitatis, late deducunt Episcop. Ricc. & Thor. in additionib. ad Ti- raquell. post alios ab eis relatos 3. quidquid 9. contrarium dicat esse magis communiter re- 3. ocepsum in Confraternitatibus, & Hospitali- bus sine Episcopi autoritate fundaz. Intri- glol. in relatio foren. 98. num. 136. & 138.

Hoc premissum inter specialia priorum legato- rum, atque reliquitum, quorum virginitates ad- ducit Barbosa in relat. cap. 37. a. 67. illud estno- 21 tato dignum, quodbocumuspectu suis los Ca- nonicum in utroque foro, tam Ecclesiastico, quam seculari servandam, ut de communione, & veteri DD. sententia post Tiraquell. in relato tract. de privilegiis pia causa. cap. 163. restat ut Intri glol. a. 6. p. 93. & 129. qua ratio- 22 ne ex causa Ecclesiasticum sunt in utroque iudicio iuxta Canonem terminanda, ut ex communione DD. sententia, post Amel. & Griseofluminat Gra- zian. in lib. 5. decisi. forens. cap. 803. num. 8. Thor. in relat. summa. privileg. 35. & Episcop. Mif- 23 estabilium personarum debet similitudo in utro- que foro decidi secundum los Canonicum, ex tract. per Episcop. Ricc. in additionib. ad Tira- quell. d. tract. privol. 79. & Maran. in spogulo p. 3. b. 76. ibi tamquam p. praecant. supra 1474. deducatur in materia sua. ea nonne sunt pec- catum, vel animarum, stante contradictione, in- ter los Canonicum, & Civilem seu Canonicum in utroque Ecclesiastico; & Civilem in secolari foro attendendum; per Theoricam Abbat. in cap. 1. de operis paxi. nuncipit. 149

Ex quo inferitur, quod cum testimenti licet a lute gentium inventi solemnitates, ex suis

16. civilis dispositione processerint, ut magis com- munia DD. sententia prohibetur apud Clar. in lib. 3. recept. sentent. q. 1. Cevallias in speculo com- mun. contra communes, q. 5. 512. quamvis eius 17 usum, apud antiquissimas gentes fuisse con- sider, ex relatis per Bursat. in conf. 226. num. 33. 18 & seqq. lib. 3. hac ratione Iuris civilis solemnita- tes in testamento ad pias causas remissae fue- 19 runt, in eo enim Ius tantum Canonicum, & na- turale, vel gentium servari debet, ut proinde 20 duo testes ad illud probandum sufficiant; 21 cum in ore duorum, vel trium sit omnis ver- bum, ex Panificia Canst. in cap. relatum 1. t. de 22 testamentum, quam in Tetrus nedum Ecclesie, ve- 23 turn etiam Imperio, atque secularibus Principi- 24 pibus subiectis, & in foro tam Ecclesiastico, quam seculari esse servandam, ex communione DD. placito sententia Tiraquell. in tract. privileg. 163. Rubens in practicabilitate salutis, circa testa- menta, aliasque dispositiones cap. 1. num. 47. & seqq. ubique ceteris allegat ex nostris Conf. Gizev. in decisi. 47 sed voluit allegare 46. in quo retinet ita fuisse in S. C. Non politano iudicium, quidquid aliud esse dicas in testamento ad causas profanas, huic eriam sententiae se- 25 substitut Reg. Capyc. Latria in decisi. 140. num. 1. 26 & 24. lib. 1. quinimum duos testes, etiam formi- 27 nas in testamento ad pias causas condito, suffi- 28 ciere dicit, & Monacum, vel Abbatem Ecclesie 29 legatarum, aut hereditis instituta, pariet esse 30 testes idoneos, cum ad eos communione non 31 recipiatur, nisi in universo, ad quod plures adducit Viv. in Sylv. commun. opin. opin. 995. 32 hanc sententiam indubitate est esse affirmans de luce Canonica, ex Fabro, Aretilio, aqua Tab- 33bia Novis in 5. sed neque hares insit, de testa- 34 mento. licet Mantica in tract. de canelli. ultim. vs- 35 luti. lib. 6. tit. 3. num. 6. & 7. legatum ad pias 36 causas non probati censent per duos testes, Re- 37 ligiosos eiusdem Ecclesie, cui reliquum esse dia- 38 citur, neque hereditis institutionem in favorem 39 Hospitalis, & ex eius Capellani depositione. 40 tanquam non sint idonei testes, quibus nihil 41 obiecti possit, & si communione exceptione maiores, quales in hoc esse debent, ex Parisiis conf. 24. lib. 1. quia tamen impugnat Rubens in loco re- 42 latio cap. 35. num. 178. etiam in terminis cap. 43 eius 10. de testamento. duos testes idoneos 44 requirunt, una cum Presbitero Parochiali, 45 in testamento ad profanas causas confecto, ei 46 aliud sit, esse testes idoneos, aliud magis ido- 47 neos in superlativo gradu, cuiusmodi sunt te- 48 ktes omni exceptione maiores, scilicet, & nihili- 49 lomings in precedenti num. 5. idem Mantica 50 communione exceptum esse allicit, mulieris te- 51 monium in hoc admitti, duasque mulieres 52 sufficere, & duas feminas, etiam non rogatas in testamento inter liberos, & ad pias causas fa- 53 tis esse, docuit Carmen in anch. quod sine. num. 6. & 7. Cade nolamens & in conf. 215. cuius opinio- 54 ne sequutum fuisse S. C. testatur Conf. Gizev. in

in decisi. 45. num. 1. & seqq. cum tamen scim.
 38 na non sit in civilibus integræ fidei, omnique
 39 exceptione maior, neque in testamento de-
 lure etiam Canonico in restem admittatur, ut
 per Farinae. in tral. de testib. q. 59. num. 37. num
 40 seqq. ac num. 59. & quamvis legatarius stante,
 proprio commodo, non sit idoneus testis in tes-
 41 stamento, nedum pro verificatione legati
 ubi reliqui, verum neque pro herede, aut altero
 42 legatario, ubi sumus in testamento, in quo spe-
 ciali iure minor testium numeros sufficiunt, quia
 à iure Communali requiritur, ut in testamento
 43 Militis, inter liberos, & ad pias causas, quod
 ex magis communis DD. sententia refert Ma-
 scard. in tral. de probat. conclus. 970. num. 4. & 6.
 atque post eum idem Farinae. Ind. tral. de tes-
 bib. q. 60. num. 194. & seqq. at tamē hoc intelli-
 44 gitur, ubi commodum ad legatatum principi-
 paliter spectat; Ex reliquo vero Ecclesia com-
 45 modum inferetur Monaco, aut Abbatii, non ut
 singulis, sed ut Universitatis, & propterea sunt
 46 donec taliter pro Ecclesia, at dicente in testi-
 47 bus de Universitate, sed Collegio, quod pro
 eis admittantur, quando res ad ipsos pertineret,
 48 non ut singulos, sed uti Universos, ut per Af-
 filiat. in decisi. 40. ex hoc inferentes, esse Monas-
 49 chum idoneum testem pro Monasterio, & alios
 novitatem relatos per Reg. de Marinis in obser-
 ad decisi. 177. Reg. Reverter. num. 2. quibus ad-
 50 dendum est Praef. Franch. in decisi. 197. num. 4.
 & 1. & in Monacis, & Monialibus, quodapro
 Monasterio probationem inducant; decisiū
 refert Ricc. in decisi. Curia Archiepiscop. Neap.
 296. p. 2. quem clat Thor. in compend. decisi. Curia
 prædicta. in verbo Testes moniales, quinimō te-
 sti & stamantur ad pias causas conditum, sola feri-
 tura, manu testatoria ablique testibus, validum
 51 est, si haec recognitio mapua testatoris per tes-
 sū habentes eam notam, aut per comparatio-
 nem litterarum, iuxta veriorem, & communio-
 rem sententiam, ex pluribus probatibus post
 triginta octo Doctores, per Andreol. in contro-
 versi. 356. num. 7. & seqq. lib. 5. confirmant Reg.
 de Marin. in lib. 2. Resolut. Jur. cap. 229. num. 5.
 & seqq. Rubens in practicabil. re solut. circa te-
 stamento, aliaq. pias dispositiones, cap. 28. num. 43. 5.
 & seqq. & cap. 29. ubi num. 50.4 reiuit retri-
 ctionem à DD. traditam, quod manus compa-
 gnatim non admittitur in rebus libram excep-
 55 dente, tanquam hodiernæ praxi coortariam,
 & idem privilegium esse tribuum testamento
 56 inter liberos, ut per cedulam, sive privatam
 scriptuam, ablique testibus probari possit,
 57 confidit de manu scribentis, per solam littera-
 rum comparationem, ex communis DD. senten-
 tia firmant Nicel. Gemm. & alij ab eo relati in
 tral. de script. privata, lib. 6. cap. 1. num. 53. &
 36. & plerique alij à Confiliari. P. seculare relati in
 tral. de Virib. paria potest. p. 2. cap. 8. num. 2. li-
 58 & ceteri alii referat, contrarium sentientes sub n.
 59 15. quo ut sententiam tutiorem, & magis

communem esse censer.

60 Inferatur etiam ex pronocatis, quod etiā lega-
 tio non debeantur hereditate non adita, saltem
 à venientibus ab intellectu, Leam quam 14. ubi
 gloria, & D.D. C. de fideicommis. cum concord.
 apud Genes. in lib. 1. variar. refol. cap. 12. nn. 11. t.
 61 tamen debentur, etiam non adita hereditate,
 62 pia legata, in quibus Iuris Civilis solemnitas omitti possunt, ut ex Cappella Tholos in de-
 cis. 39. probat Ricc. in collectan. decisi. 145. privil.
 5. & ex pluribus confimat Rubens in precipita-
 tis. refol. cap. 6. 1.
 63 Eadem ratione non servantur in pīs dilpo-
 sitionibus Regia Pragmatica, quia sunt secun-
 dum Canones, earum causa iudicanda, ut pro-
 bat Thor. in summa privilegior. p. i. cap. pri-
 vileg. 253. qui exinde initet, Pragmat. Regul.
 Neap. Quintam. 5. 2. & 3. & pragmat. 67. 5. 16. de
 65 Officio Sacri Consilij, statuentes fieri depositum
 certe quantitatim, pro poena solvenda in casu
 succombentia, dum contra decreta Regionum
 Tribunalium proponuntur nullitates, locum.
 66 non habere in nullitatibus propotitis in Tri-
 bunalis Reverendæ Fabrice Sancti Petri de Vi-
 67 be Neap. residente, in quo pīs dilpositiones
 68 agitantur, licet illud ex Possessio Ministris,
 atque Regijs, ut plurimum Consiliarij sit com-
 positum, ut alii meminimus in precedenti
 cap. 3. & ita iudicatum suisse testatur, sicut
 nec aliud Regni Pragmaticam 11. sub tit. de
 69 suspicione Officialium, iubentem esse facienda
 depositum penz à succumbenta solvenda, cum
 suspicio proponitur in personam Regionum.
 Iudicem esse attendendam, si aliquis Regius
 70 Consiliarius, uti Consuleor primatum, secun-
 darum, vel tertiarum causatum Tribunalis per-
 didit, Reverendæ Fabrice suspicere allegaretur,
 ut in specie decisiū referunt Galli. in praxi
 S.C.P. 1. cap. 4. num. 19. Novar. in prima parte
 questi forensi. q. 160. Ricc. in collectan. decisi. 168.
 sequuntur Confiliari. Petrain Comment. ad Ri-
 tum M.C. 265. num. 34. tom. 2. & super eodem 2
 265. num. 8. 6. num. 3. & Reg. Sanfelice. in decisi. 87
 7 et num. 2. & 3. ibidem esse dicte, si unus ex Re-
 gij Consiliacijs, tanquam consulor Regij Cap-
 pellani Maioris recusatetur, ex D. Gazzarelli in
 decisi. 69. qnem citant Reg. Rovitis in Pragm. 5. de
 suspicione Official. num. 1. in fine, & idem.
 Thor. in compend. decisi. Regni p. 2. in verbo Sa-
 spicio allegata, & its Regiam Pragmaticam.,
 72 quo prohibatur iudicis, & auctor Magistri
 intervenire in causis, ubi filius, frater, cognas-
 tus, nepos, sive patruus genere, aut socius sit
 procurator, vel Advocatus, non videmus in
 73 Tribunalis prædicto Reverendæ Fabrice ob-
 servari, com. passim in eo pro Advocatis Reve-
 renda. Fabrice admittantur, prævignus, filius,
 75 cotarique consanguinei, Regionum Consul-
 torum eiusdem Tribunalis, sive Iudicium, ut il-
 los appellat Reg. Roviti in pragm. 1. num. 1. de
 legat. p. 2.

Secundum speciale in testamento ad pias
causas facta esse dicuntur, quod enim imperfe-
ctum ratione vultu latius sustinetur, ut per text.
in L. testamento 38. ff. fideicommissi libertatis.
77 Bartib. affirmit, culm opioiem commu-
niorem esse, dicit Tiraquell. in d. tract. in privi-
leg. piz causa privileg. 7. quem tamet fuisse eum
Bart. allucinatum, dicit Rubens in practicabilib.
resolut. cap. 5. num. 18. com alia sententia Barto-
79 la contraria, sit verius, aique receptione ex tra-
ditis per eum à num. 7. & in seqq. (capit. 6. 7. 8.
& 9. ubi tandem num. 506. Bartoli, & sequac-
tum opinionem, locum habere posse opinio-
nem, cum dispositio foissat respectu piz cause
jam completa, atque absoluta, sed alia, que di-
git spouere testator intendebat fato preventos,
non dispositi, & io eo ratiū causū salvare
posse Bartoli sententiam, sed huic etiam iotelli-
genti adversariis tradita, per Reg. de Pente-
in conf. 99. num. 9. lib. 1. quod neque in ea parte,
81 in qua fuit perfecta dispositio favore piz cau-
se, aut liberorum sustinetur, si conflares vo-
84 luisse testatorum aliud dispositio, oempsit si
85 xisteret. Item vole, statimque obmotuisset, cum
refert Conf. Hodierne in controv. forsan 16. num.
80. circa finem, oblatum à num. 72. & in addit.
ad Sarr. in decif. 192. n. 13.

86 Testio testamento sum, filii prætestitione redi-
dit ipso labore oculum, ex L. inter cetera 70. ff. de
liber. & posthum. & præstitus intelligitur, cum
87 000 fuisse hæres institutus, aut cum causa ex-
88 hæreditatus, licet eius mentio fiat in testame-
to, & quantitas aliqua eidem relinquat, ut
commonem esse DD. sententiam, testator Clar.
in S. testamentum q. 3. n. 10. & in q. 41. quam-
89 vis hoc colligitur virium ex causa præsticio-
ris in testamento Clerici, locum ooo habere
communitè DD. fateantur, ut per Covarr. in
exp. quia nos, id tollamus. num. 9. ubi tamen ipse
90 cum Barbi. & Salvi. contrarium amplectitur
91 sententiam; clausula vero codicillaris in te-
stamento adiecta, ipsius validitatem operatur,
92 si tamen in corpore dispositionis adiecta fuerit,
oob aetem lo priocipio, vel in fine testa-
menti, ut ex Anna in abeg. 19. num. 17. de alij
probavimus in precedenti cap. 3. num. 23. &
93 dummodum testatoris idiorum, & literarum igna-
rio fuerit à Notario vulgaritate, ut illius sen-
94 tum perciperet vallofilum, ex tradidis puk alios
ab Hended. in conf. 14. num. 46. lib. 1. Burse in
conf. 18. lib. 1. Majord. in tral. de probat. con-
clus. 1. 104. num. 16. lib. 1. Turreto in tral. de
claus. codicillari q. 9. decif. 3. ex clausula enim
95 Codicillari filius præstitus rogatus fuisse
conferat hæreditatem restituere hæredi scrip-
to, ut ex magis commoni sustineret Graffus in
tral. de successionib. in q. Codicillus, num. 21. alij
que plures à Turreto citatis in d. tral. q. 53. num.
96 6. ubi loquitur in filio iam nato, nam in post-
humo, scienter, vel ignorantè præterito, plu-
res constituit inspectio es in seq. q. 54. cum pia-

97 ribus seqq. & quidem, ubi sicut extraneus hæres
institutus, posthumo ignoranter præterito
98 clausulam Codicillarem, ita per verba futu-
ri temporis conceptam, non operari fideicom-
missum ad beneficium hæredis scripti, beni-
gniore esse, atque secpiosem DD. senten-
tiā, puk alios testatus Fafar. in tral. de sublit.
q. 569. à n. 8. Conf. Hodierne in add. ad Sarr. in
decif. 192. num. 7. hoc tamet limitans num. 1. t.
99 quando Ecclesia fuisse hæres instituta ex com-
muniōri sententia puk incoherens relata, per
Amat. in decif. Marchia 1. o. qui hinc ampliar, ut
100 locum habeat in clausula Codicillari oedum
expresso, quod plus operari favore Ecclesie, ut
ex Alex. affirmit. Prof. de Franchis decif. 1. 56.
num. 5. verum etiam in clausula predicta sub-
intellecata puvilegii piz causa, quod oon-
debet intelligi de reote coecum, ut ibi
Amat. n. 2. & seqq. quidquid eam in hoc oon-
operari, sic ut expressum sciat Turreto in loco
relato q. 147. & 151. adeo ut etiam legata, pra-
101 sentim ad pias causas ex codicillari clausula
102 conservatos, oibz tām immoda suerint,
quod verisimile non sit, fuisse testatorum ea ce-
liteturum, si de filio posthumo cogit, vellet, ne
post Thisant. in decif. 1. 4. n. 1. 4. Mensch. &
alios declarat Maria in tral. de claus. claus. 1. 1.
103 n. 3. 1. & 15. 3. licet hoc solum in legatis pro
excoeratione conscientio, & sic pro male abla-
tum, aut usoratum testatione relictis pro-
cedere, cum Tiraquell. in privileg. 68. & alij al-
sumuntur, Rubens in dictis resolut. cap. 5. 4. num.
104 170. & seqq. & quanvis alios pia legata in
testamento oullo relicta oon debiri, ex Auth.
caſa C de Sacre. Eccles. firmi post alios, Reg. Ca-
puc. Latr. in decif. 1. 80. num. 12. lib. 1. taoquām
105 testamenti capit. & sic institutione defi-
ciēte legatis, aut sublītūto, que sunt actello-
tia, etiam ad pias causas facta, neque valeant
ex ijs, que post Bart. Iaf. & alios tefer Thesaur.
in lib. 4. q. forsan q. 35. num. 5.

106 Quartum est speciale in testamento ad pias
causas quod non censeatur ex alio secundo te-
stamento, ad clausulas profanas revocatum, oibz
107 specifica illius revocatio acceleris, oibz pcc
Tiraquell. in privileg. 19. aliosque pleoē relatua
à D. Cap. Larren in conf. 71. num. 34. & seqg.
lib. 1. & in conf. 93. à num. 30. lib. 2. aut sal-
108 tem, nisi de contraria testatoris voluntate
coflet, ex Rabe in loco citato cap. 66. n. 2. 14.
& seqq. ubi piz ceteris allegat D. Rovit. in conf.
93. lib. 1. qui hoc etiam cohibet in decif. 56.
109 quinimò, nec per dooatioem omio bonorum
nō testatore alteri factam post testamen-
tum, legata pia in testamento velicta revocata
110 censeatur, sed eas levenda sunt à dooatio
omnium bonorum, Caret. in decif. 86. Rice. in
colle. decif. 21. 3. in 10. privil. Ther. in Summa
privilegior. pcc. canfar. privil. 10. 8.; ad cuius rei
confirimationem addi potest, quod donatarius
111 omnium bonorum filios donosotis regnos
ale-

alere tenetur, ut post Tunc quell. lu repedit. *I. finis*
quām, *C. de reverend. donationib. in verbo Euseb.*
dem donaturis arbitris, i. versic. reverentur, n. 4.
& alios pribat Sard. in tractat. aliment. lib. 1. n. 2.
49. arg. text. in t. finis quāt. à liberis 5. 5. suatu, f. d.
liberis agnoscend. obli Bartol. affirmat Moussete-
rius alegre tenerit filios ingrelz; eodem modo
13 dicendum videtur, teneret etiam donatarium
omnium bonorum ad legatis pia solvendum.
pro donantia anima, suffragant. indigenes, est
4 enim anima cunctis rebus; ac consanguineis,
*et aequo corpore ipso prestitior, *I. finis 2. 1. C.*
de Sacros. Eccles. Tunc quell. lu privileg. 66. Au finis
15 ac proinde omnibus rebus preferend. Sard.
decis. 196. num. 17. de alijs apud Barbofin. axim.
6 Iuris 26. & una anima est mille corporibus
*anteponenda. *Affid. in Conflit. Regu Capitan*
num. 1. 3. quem citat Thor. in d. summa privileg.
174**

157 Quinto in p̄is telicis ex officio proceduntur, maxime in Tribunalis predicti Reverende Fabricie, ad hoc specialiter deputato, etiam
158 p̄is locis legatariis non iustitiantibus, utrūque Reg. Revitatis pragmatis de legat. p̄is iuris. & alij
quos referunt Thes. in praetatis summae privilegio
159 253: cum iudicinem prologatio p̄is fit populare,
et quilibet de populo p̄o illis agere possit,
ex iure. In s̄.i.verb. faultissimus, veris si autem
hereditate Aus. de Ecclesiasticis Titulus tradit. Tl-
raquelii in primitiva pars anf. 15. Vnde non minima
160 si exequores etiam meritos, qui nihil communi-
dantur, ex testamento potest per p̄is legatis
agere, & conveniunt, l. nulli 28. ubi gl. C. de Epis-
cop. & Cleric. de quo Bari. In L. formis 26. **Si** haec
hereditatis, num. 1. q̄ quando dies legator. cadat
Gemesian lib. t. variar. resol. in tit. de legat. n. 12.
Gratianum lib. 2. d. l. c. fo. forens. cap. 329. num. 4.
Capro in tractatu de exequatibus vestimentar. lib. 3.
cap. 8. n. 2.

122 *Sexto, conditio in legatis apposita retro-
trahitor favore p[ro]ie causie, ut ex 1. *Neratius* p[ar]
ff. ds manu[mis]s. scilicet, scribit post alias *Ti-
raquellu* in privilegio. 99. ubi addentes alias cu-
mulant, sequuntur *litteratissima* f[ac]tio. 98. n[um] 52.
lib. 3. *Thomas* in *trall. de dispositio[n]e ad p[ro]ias causas*. t[ri]f.
122 1. cap. 32. cum soteni dos, & p[ro]ia causa equi-
123 parentur, Et ex una ad aliam valeat argu-
124 mentum, post euerteretur loco argumento. loco
'ad dico' ad p[ro]ias causas, & alios plures docet
Rog. de Maria in lib. 1. refol. 1. cap. 147. num. 8.
124 idem videtur in legato pro dore dicendum.
vel per tempore aspiciamus, licet hoc purum.
125 iudicetur, si est parva sua, quan[do]c[on]tra loqu[er]e
legitimi, que in morte debent, et qui colca-
126 tur, lecus si ab extraneo, vel contemplatio no[n]
senti matrimonii factum fuerit, ut ex *Ebro*,
Festamilla, & *Neal*, deducit idem de *Maria*,
in lib. 1. refol. 1. 146. num. 8. & 9. & in addit. ad
decis. 3. 66. *Rog. Revere*, nn. 7. idemque post *Aba-*
friu in decis. *Sicil.* 7.8. num. 7. & volvuntur Episcop[us]
Marietta in *entreverus* sp[ec]ies, q[uod] num. 2. & 5. f[ac]tio.*

p. 3. *Custos. Stat. statib. et res. foien. cap. 8. 9. in*
recessis ad dictis. num. 6. & seqq. ampliam
com. Bart. Cover. Monach. atque Abbatibus
et etiam, quod legatum excedere debitus le-
gitime; consecutus enim dilatio in legato adi-
cait commandum hereditatis, & per text. in Lib. I.
Julian. 41. qas ex falso, & de legato, com. alii
concordavit Episcop. Mariana ubi supra nos. 3.
maxime; quando tempus apponitur, non
substantia, sed præstatio legati, quo calu mar-
giis dicitur purum, non conditionale, ut post
Reg. Capit. Lact. in decr. 107. num. 6. & seqq.
*lib. 1. anima dvertit *Cust. Stat. bar. in d. d. 1. re-**

bonorum defuncti, in quibus ipse antequilus
fus obtinet, à bonis hereditis, super quibus ha-
bent eius creditores hypothecam, iuxta test.
in lib. herede 2. ff. de separacionib. post Cuman.
Socin. & Rota Rom. decisib. relata; hanc eam.
140dem sententiam in legatis conditionalibus,
retroactionem admittentem, cum fuerit pu-
nificate conditio, sequuntur Montan. in con-
trev. forensibus cap. 3. à num. 5. & signantur eam.
In fine, obdicit, hulus opinio nis fuile Fren-
cescum Baldnum. in trall. de pignorib. & hyperbec.
cap. t. de conditioni ali hypothec circa suum.,
sequuntur etiam Battilier, in trall. de successio-
nib. ab intestato, cap. t. theoremate 6. num. 1. t. &
seqq. Pelli. in resolut. t. num. 5. & seqq. & secun-
dum eam fuile buditur in R. C. Summ. & in
S. R. C. Neap. testatur Reg. Salernitan. in decisi.
t. 6. & 17. cum quo transit Lenz. Hesdern. in addi-
dit. ad Sordi decisi 7.1. num. 7. licet contrarium
perfunditorie tradidisset in add. ad decisi 8. num.
7. loquens in sonoro legato pro sequentibus
annis conditionalibus, quod non retroactetur
ad diem legati, seu mortis testatoris.
141 Septimo filii familias testari non potest,
t. 42 nisi de castrensi, vel quasi castrensi peculio,
per l. fin. C. de insuff. et l. num. vel de bonis mater-
143 nis, aut ex materna linea pervenient in Civita-
te Neapolis eosque districte, per Confuetud.
Incipientem. *Filiis familiis* sub tit. de Filiis fa-
miliis velenivis testari, de quo Pat. Molles. in
Comment. ad Confuetud. Neap. p. t. cap. 1. num. 10.
O. seqg. & p. 2. tit. de bonis q. 24. num. 27. O. p. 4. q.
46. num. 1. 6. & seqq. Consilior. de Georgia allegat.
27. O. & 28 Montan. controv. t. num. 9. Battilier.
de successione. ab intestato. cap. t. theoremate 3. num. 10.
& novissim D. Scoppi. in observat. ad decisi. Gra-
144 rian. obser. 6. t. ex. 34. de ceteris vero bonis,
nec patre consentiente, filio familias testari
permittitur, Lqui in potestate 6. ff. de testamento.
145 licet ex via clausula Codicillaris, testamen-
tum cum patris consenso factum in vim dona-
146 tionis causa mortis sustineretur, quam potest
147 filios familias, patre consentiente facete, ex
traditis per C. in lib. 4. recept. sentent. 5. dona-
tie q. 6. num. 4. & 8. cum seqg. Consilior. Pascialdo
trall. de viris patria potest. p. t. cap. 6. num. 10.
148 O. & t. 6. ad piis vero causis testati potest, in-
distincte filii familias, cum patris consensu,
ex pluribus à Tiraquello relatius in privil. 78.
quem sequitur Iurigell. in fin. q. 8. num. 75. lib.
3. aliquip de communi, & magis communi te-
flantes, quos refert Vivens in vita commun.
sp. opin. 302. num. 5. Thoren. in relatio t. 2.
149 cap. 29. qui declarat, non valere legata alij
150 personis in eodem testamento relicta, licet
in vim donationis causa mortis, relictum in
testamento à filio familias, piz cause deberet,
consentat Autem. Fab. in sue Cod. in Rub. de Sacros.
Eccl. definit. 40 quem citat Thoren. in summa pri-
vilegior. p. t. amplius. cap. 23. in fine.
151 Octavio heredes si plures sint, quilibet pro

hereditaria portione, tenetue ad onera her-
editaria, l. 2. C. de hereditar. attionib. quod am-
152 pliatur, etiam si actione hypothecaria, con-
veniant in bonis defuncti pro legato, ut per
tr. in l. t. vers. finali, C. communis de legat. ex
communi DD. sententia, deducit Genes. in lib. 1.
variar. resolut. exp. t. 2. num. 7. vers. secundo ex-
153 tende, focus si pro debito defuncti vocentur,
pro quo in solidum hypothecaria actione te-
neatur super boni à quolibet eorum possellis,
l. 2. C. f. unius ex pluribus hereditatibus cum aliis novitate
adductis ab Andresso in contrev. forensibus 109. num.
154 4. lib. 3. ampliatur, etiam licet ab uno ex ha-
155 redibus, testator legatum taliqueris, nec enim
tunc legatatio competit actione in solidum con-
156 tra illos, sed bené cohæredibus, quorum hoc
heret intercessit, l. serve legate 72. 5. 6. testator. ff. de-
157 leg. t. quod tamem limitatur favore piz cause,
cum pro piz legatis ab uno tantum herede,
158 nominario relictis, alij etiam cohæredes te-
neantur, cellis in tribus contuta cohæredem spe-
cialiter gravatum ex pluribus à Reg. Revise ad-
ductis in pragm. t. de legat. t. num. 7. & seq. ac
Thoren in Summa privilegior. p. t. amplius. pri-
leg. 102. per dispositionem, l. cum ubi uno 55 ff.
159 de legat. 2. in dotis causa loquuntur, quam
160 sententiam videmos in Tribunal. Reverende
161 Fabrice iurari, ramet si in dote, nec posse,
ni pro hereditatis portionibus, quemlibet ex
hereditibus convenire, ex Prof. de France. in de-
cisi. 58. & Consilior. G. Quarello in decisi. 59. alij
que multis, veriorum censent Andresso. in relata
contrev. 109. num. 10. ubi citat piz ex ceteris Con-
silio. Hesdern. in addit. Sordi. decisi. po. idem.
162 in causa pia, vel alimentorum lenientem.,
sub n. 3. O. 4.
163 Non legatum rei aliena à testatore scien-
tē reliquit, nullum est quod ad extimationem,
164 secus si ignorante factum, ni proxime per-
165 sonae, vel uxori, vel aliae talis persona datum
sit, cui legatus testator esset, etiam si scivislet
tem alienam esse, l. summa rem alienum 10. C. de-
166 legat. à quo inferunt, idem esse in legato rei
aliena, ignorante piz causa reliquo, etiam
167 illi quod ad extimationem debatur, Tira-
quello. in privil. 66. Iurigell. in fin. q. 8. num. 64. lib.
3. Thomas. in trall. de disposit. ad piis caus. tit. 2.
cap. 85. & plenè Consil. ad Peregrin. in trall. de
fideicem. in tit. 33. vers. t. t. declaratur ful. 339.
Thoren. in privileg. 25. in summa, amplians con-
168 tra communem feudistarum sententiam, in
legato rei feodalis, cuius tanquam altera rei,
169 & inalienabilis extimationem legatario de-
bet alia tradidimus in precedenti cap. 50.
170 Decimus incertitudo, tam summa, vel et
legata, quam personae, cui legatus, vitiat lega-
rum. Tit. 35 ff. de legat. t. 2. & success. in fin. de
171 legat. non tamem illud, quod ad piis causas
fiet, Tiraquello. in privil. pia causa 55. O. 56.
Rubens in resolut. circa testamentis cap. 67. num.
40. & seqq. & in cap. 78. ubi num. 366. ampliat
si

- 172 filogatum utique incertitudine laboraret, personorum, & rerum, & n. 35.4. respectu tel, 173 vel summa extimandum esse ait ex dignitate personae testatoris, quantitate patrimonij, & 174 numero liberorum. Idemque in legato alieno, quod eis iacetum non itineratur, 175 sed ex quantitate patrimonij testatoris, & quantitate, ac dignitate legatarij veniat declarandum, per l*Yseni* 14. ff. de annis legat. scriptum reliqui *Surd.* in tral. de aliementis. 176 8. privil. t. 7. num. 2. unde sufficiens legatum, quo aliquis fuit à testatore commendatus habet redi, in casu uecessitatis, quod importat leg. 178 garum alimentorum, eis testator non expresseris, quantum præstari velit, in casu uecessitatis, voluerunt *Alex.* in casu. t. 58. num. 7. lib. 7. & quibus quos rehet idem *Surd.* in d. tral. s. t. 2. q. t. 179 respectu verò persoae, si testator simplicitate suscepit, bona distribuit, non addidit, cui, & in quo, voluisse intelligitur, quod inter pauperes distribuuntur pro anima sua. *Card. Manica* in tral. de canili. mitem. valorem. lib. 8. tit. 4. n. 3. Episcop. *Moraria* in controversia, responsum. 4. num. 82. p. 1. & alij, quos cogerit *Rubens* d. cap. 67. num. 4. imo quod notabilius est legatum, persona, & caula, cui, & propter quam legatur, non expresa pro anima salute, & si Deo reliquum, sive ad pias causas intelligitur, ut voluit in specie *Jaunes Andreas* ad Speculat. in tit. de instrument. adit. 5. num. verò n. 62. in fine, *Summa Anglicana* in verbo Legatum t. num. 2. *Thamasi* in tral. de disposit. ad piis casus. tit. 2. cap. 179.
- 180 Undecimò legata pia, eti taxativa, resolvuntur in demoutrativa, ut *Roman.* voluit singular. 435. quem sequuntur alij relati, per *D. Morant* in contr. *Span.* t. 5. p. 4. num. 78. licet 181 in hoc patiemur votorum in S.R.C. Neap. sufficere referat *Reg. Roviti.* in decif. 57. a. num. 17. & 182 signauerit n. 24. in fine; & contrarium postea decifum in S. C. testator *Confiliar. Stabian.* in ref. forensi 106. lib. 2. *Thor. in summa* privil. 2. 67. & *Rece. collat.* 3. 509. quos citat novissima additione *D. Altimaris* ad *Reg. Roviti.* in d. decif. 57. ubi 183 plures ex recentioribus colligit, da legatio loquentes, quando taxatulum, aut demonstrativum esse dicatur, iuter quos emicat *Reg. Mer.* lib. in lib. 2. *cautio forensi* cap. 82. & predicta de pia causa, quod in hoc non sit privilegata, corroborari videntur, et traditis per *Cavalcin.* in report. quod fecit cum additio, in prima parte eius decifis verba, quod incipit. *Verba in dubio* 184 parvissim latè probas, quod si testator missas celebrandas legaverit, designata stipendio, tunc tempore competentem, si contingat augustinum stipendum, curia tem potis, non iunctu hæredes cogendi ad zugendum, sed ab Episcopo est 185 operis reducitu tacienda, tantibus verbis taxativa testatoris, qua in pio quoque legato admittitur, idemque confirmat in decif. 17. num. 72. p. 2. quamvis contrarium sustineat *Rieg.* in præixer. *Ecclesiastici fori* r. 364. p. 3.
- 186 Duodecimo per alienationem rei legate, voluntatiē factam à testatore, censitare legatum 187 ademptum, & ita per exactionem pecunie à nomine debitoris legato debito, lib. 5. de legatum 78. 5. ff. *Hib.* in fine, ff. da legat. 1. *Ad fiduciam missa* 11. ff. *Si rem suam testator ff. de legat.* 3. qua de re late *Aduenoch.* in tral. de presumpt. lib. 4. presumpt. 188. & 168. *Gratias.* in lib. 2. *discept. forens.* 189 cap. 5. licet alij sit, cum testator non legavit rem, aut nomen debitoris; sed illa designavit, ne ex eis quoniam legata satisheteret, 190 quia tunc legatum non extinguit per alienationem rei, aut omnia designatis, utex *Ramana* in singul. 435. & alij declarat idem *Gratian.* in lib. 4. *discept. cap.* 483. num. 14. sed favore pia cause legatum non extinguit per alienationem voluntariam rei, ad pias causas legata, *Tiragell.* in privil. pia causa 41. *Thor.* in summa privil. 190.
- 191 Decimotertiò legata diminuuntur peccata, si pro omnibus non sufficiunt hereditaria bona, lib. quis testamenti 82. *Capud Indianum.* ff. de legatis 1. cum alij à nobis adductis, in precedenti cap. 8. num. 12. ubi ex pluribus ibi relata 192 tis, idem esse dicendum affirmavimus, inter legatariorum quantitatibus, & speciei, ad quod etiam plures cumulant *Gratian.* in lib. 5. *discept. forens.* cap. 988. num. 15. *Andreal.* in controver. forensi. cap. 9. lib. 2. *Reg. Capuccini.* *Laur.* tom. 1. decif. 12. & inibi *Grazian.* in addit. legata tameo pia, 193 hanc diminutionem non patientur, sed ante omnia hanc deducenda, licet alij non pia legatis bona non sufficiant, ex *Oldrado.* & alij, quos rehet *Tiragell.* in privil. 72. sequuntur, alij adductis *Novar.* in tral. de privil. misericordia, persona, privil. 22. num. 4. *Rub.* in ref. *circ. causa testamenti* cap. 66. per totum, & signanter n. 194 107. hoc magis locum habete dicit in legatis pia uim propriez suffragio, taliis, ut suis factis critica millarum cum *Conf. Hodierna* in controversiis 195 19. num. 19. hæc enim sunt, ut auctio testatoris ad articulissimum Purgatorijs poris liberetur, quæ proinde esse, pincipiū præstantia, scribit post *Fel.* r. in suo Cod. sub tit. de Sacro. Ecclesi. definit. 38. *Thor.* in summa priviliorum p. 196 ar. casus p. privil. 5. 4. Sed io contrarium urgunt alij, quos rehet idem *Tiragell.* colique sequuntur *Praef. Franch.* in decif. 2. 36. num. 1. *Reg. Rav.* decif. 87. num. 3. *Reg. Cappe.* *Laur.* in decif. 12. num. 4. *Cap.* *Stabian.* in lib. 1. ref. forensi cap. 106 num. 87. & seq. diminutionem pio viribus hæreditatis, etiam in pia legatis admittentes.
- 197 Decimo quartiò capti oriam dispositionem lus rejecit in ultimis voluntatibus, ne hæredis 198 institutio ex alieno asbitio peudere non possit, ut habetur in 1. illa institutio 32. ff. de hered. in s. 1. cap. 1. *cautio forensi* 70. ff. de hered. instit. que lura adducit *D. Scappa* in obseruat. 199 ad decif. *Gratianam* bfer. 6. n. 27. & legata nec possit in hæredis, vel tertij voluntatem con-

Hieronymi de Rosis

154

100 tertii, sed bene in arbitrium ipsorum, 1. si se
78 f. de legat. 1. l. 1 f. de legat. 2. cum latè traditis
per Gemm. in lib. 1. variar. refolut. cap. 12. num. 5. &
Peregrin. in tract. de fidicem. art. 3. 3. num. 5. 1. &
seqq. Crassus in tract. de successoriib. & legatum.
9. 46. num. 4. & in 5. institutio q. 1. & arbitrium
201 important, oedum verba illa: *Vt tibi vidobis
int. & similia, verum etiam si dicatur: Pere-
fici tua commissio, ut ex Bart. aliisque probat
Menoch. in tract. de arbitrat. Indic. lib. 1. q. 9. nn.
203 2. & seqq. ac principiis nn. 47. non enim quis
possedit curia, quæ honestè non potest, Lepos
Proclo 12. 5. ff. de verbis. semper Barbo in act.
204 em. Iuris 8. 4. num. 6. Nihilominus favore pia
caule captatoe voluntas sustinetur, tam in
205 legatis, quam in hereditis institutione Covar.
in cap. cum ibi. num. 1. 5. de iustam. Tiraquellus
priv. pia causa 6. Crassus in d. q. 46. num. 1. &
in d. q. 1. 8. num. 8. Instrucl. in singul. 9. 8. num. 6.
lib. 3. Peregrin. ubi supra num. 66. Cancer. in lib. 3.
variar. refolut. cap. 20. num. 103. & plecto Tho-
mas. qui pluribus modis ampliat, atque declarat
in tract. de disposit. ad pias caus. lib. 1. cap. 58.
Rub. in practicabilis refolut. circa testamenta. cap.
50. & num. 48.*

206 Decimo quinto legatorum ad pias causas
cognitio, quimelle mixti foci, alias diximus
in precedentibus cap. 40. num. 3. & seq. ut in ea
207 inter seculares, & Ecclesiasticos iudicis locus
sit preventionis, ex Tiraquello in privil. 1. 49. &
Thora in singul. pias. canfar. ad forum Principis,
208 & ad Regios iudices, oon autem inferiores,
pertinet, ut ex text. in l. hereditatis 5. 3. & defun-
ctio in fine ff. de peris hereditatis. Scribit Tiraquell. in
seq. privil. 1. 50. ubi Thor. in addit. quod Rex tam
209 vivis, quam mortuis opprimit, labrenite de
210 bet, & quod dicitur, defuso octo anima, si
sunt in Purgatorio prodelle oblationes Sacer-
dotum, praeces Sandolom, ieiunia cognatu-
rum, & elemosynas carorum in cap. anima de-
functorum 1. q. 1. intelligendum esse ait affl.
en Consil. Regis Dohana secreti, sub tit. ad Officio
211 Secreti nn. 1. 2. à quo cumque sicut ex charita-
212 tate elemosyna, dum inquit in Rego Ne-
sp. curam habente de anima defuncti ad inte-
213 Ror succellentes, cui liv. laico, live Clerico
214 fiscum succedere, iubet praedicta Confiditio
215 incipiente Dohana Secreti, excepta tertia par-
te pro morientiis anima in pauperes eroganda,
216 quam Regni Constitutionem à Rege Gulielmo
Normando conditam, non cum alijs ab
eodem, ceterisque Regibus promulgatis, in
217 unum colligi iussit, atque librum compilari
fecit Federicus II. Imperator, qui ab Anno
218 1198. in hoc Regno Neap. regnavit, ut patet
219 ex Historia ex Genealogia Regum Siciliae à Ca-
millo de Luce scelata in diversaria Iuris fundo-
rum p. 1. 5. in hoc iugur. num. 5. 3. fol. 12. ubi in-
220 p. precedenti num. 52. quod Scrinellus Rex
nostr. cum ad Regnum Neapolis, & virtusque
Siciliz non pervenerit, ut hæc aliorum regno

221 Regum, sed ut hæc Alphoisi L. iuxta tradi-
ta per Alinad. in repetit. Confidit. Regni incli-
222 plentis in aliquibus in principio nn. 40. non te-
223 octuc habere rata, gesta à predecessoribus
Regibus etiam Atagonis, quorum haec non
existit, confirmat Reg. de Marin. in lib. 2. refol.
Inris. cap. 173. & in addit. ad Reg. Reverter. decif.
186. num. 1. & probant alij, quos sequitur Dom.
Annes ad decif. Reg. Sanfelice. com. t. decif. 1. 35. nn.
36. hoc tamen illi non potuit in cau. quod
224 ooo fuerit præsta Regni Constitutio serva-
ta, respectu distributionis facienda pauperi-
bus tertia partis bonorum decadentium abs-
225 que legitimo succellere; suet enim Regni
Constitutiones lus commune in Regoo, ut post
Andream de Iernia in cap. 1. in fine de eo, qui si-
bi, & baronibus suis, docuit Affl. in præludio
ad Regni Confidit. q. 1. num. 3. Anna in repetit.
Confidit. Constitutionem Diva Memoria num. t.
226 sed potius dicendum videtur, quod sicuti re-
spectu successionis Clericorum, correcta fuit
227 Constitutione predicta, cum illis, non fiscis
succedat, sed Ecclesiæ, quibus servient, ut per
text. in cap. 1. de successoriib. ab intestato firmant
Affl. & Reg. Tappia in eadem Confidit. Dohana
228 de Secretis, uterque num. 5. ita quæd relqua,
229 nec fuit usu recipi; si quidem leges, & statuta,
230 quemadmodum ex olo cōprobantur, ita
231 deficitur per contrarium ultum, ut ex com-
munitate traditis per DD. in cap. 1. de regno, &
pace, declarat Mangi. in tract. de præsumpt. lib.
2. præsumpt. 2. num. 1. cum alijs latè congregatis à
Farras in 1. p. fragment. criminalis verso Lex.
Statuum seu Constitutione, & à Gazzie in addit.
ad decif. Dom. Capit. Latre 50. num. 14. & seqq.
lib. 1.

R E R V M S V M M A.

- 1 Hæres pro legatis reali, vel personali attine, eff
in loco eius domicili convenientius.
Vel ubi maior hereditatis pars existit, n. 1.
Ad alterius electionem, n. 3.
- 2 Testatoris domicilium, forum confinuit in cen-
tralium, cum in Populo.
- 3 Legatarum alia, tam personalis, quæ realis,
non contra testatorem, sed contra heredem di-
rigitur.
Et super bonis hereditarij, n. 6.
- 4 Hæres posse conveniri in loca, ubi maior pars
hereditatis extat pro legatis.
Si tamen hæres ibi repertur, n. 8. 10. & 11.
Si vero absens fuerit, ibi conveniri non poterit,
num. 9. & 12.
- 5 Contrahens conveniri non potest in loca contra-
dictio, & definita sollicitus, si ibi non repe-
nitur.
- 6 Argumentum valens à centralibus, ad quæ cor-
ralibus.
- 7 Index res ista competens est, & n. 12.
Tappia de re ipsa, quam si illius occasione agatur,
n. 16.

C A P V T . XLII.

De Hærede pro legatis in eius foro ; aut
alibi conveniendo , ad text. in l.
quod tegatur 38. ff. de
Iudicij.

- 1 Et non solum in immobilibus, verum etiam in
mobilibus, & se moventibus, n. 17.
(cum declarationibus, ut n. 18. 19. & 20.)
Si res in eo loco, præsumt repertiorum, num. 22.
23. & 24.
25 Legata pia poti possunt in domicilio testatoris,
quamcum eius anima beneficium respiciens.
Eiusmodi loci Episcopus illa exequi debet, n. 16.
27 Episcopi habent ordinariam iuris dilucidationem eis
a Iure tributam super piorum relatorum exequias.
Data tamen exequitorum negligentia, & olapso
anno, n. 28.
29 Legatorem piorum cognitio, est mixta fori.
Et medium ad Episcopos, sed ad Iudices quoque
laicos spellat, n. 30.
Non solum Regios, sed etiam inferiori, n. 31.
32 Episcopus tamen Civitatis, in qua testator obiit originis,
quam in qua domiciliu habet, potest agere
pro adimplemento pia dispositionis.
Et sic datum praeventio loci, n. 33.
34 Episcopus Civitatis, vel Diocesis in qua testator
domiciliu habet, agere transalpini habet posse
faciem agendi pro adimplemento piorum lega-
torum.
Nisi in loco originis sint facultates idem, n. 35.
Esti res, aut species solo coherent ad pia exequias
legata, reperitur in loco diverso ab origine te-
statoris, Episcopus loci res ita exequitor est,
num. 36.
Descriptibus, aut negligenter illis, adquirit
spellat, n. 37.
Quamvis res illa ex testatoris dispositione ven-
di debet, siveque pretium alibi transmittit,
num. 38. & 39.
Locutus alius sit in legato rei solo non coherentis,
& quia loco non circumscripti, n. 40. & 41.
42 Episcopus ille exequitor pia legata, qui coloris
exequi potest.
43 Episcopus originis exequitor est piorum legato-
rum.
Si pecunia legata reperitur extra Diocesim Epi-
scopi domicili, n. 44.
45 Episcopus loci, ubi sunt exequitorum, eis cogit ad
pia dispositionis observantiam.
46 Fabrica Basilica S. Petri de Urbe Episcoporum
loci successit, olapso anno pro piorum dispo-
nitionum adimplemento.
Ex quo Tribunal cum amplissimis facultatibus
Neapoli exequitur, n. 47.
Cum Clavis, & Iurisdictione privativa, &
ad dicative ad ordinarios lectorum, n. 48.
Ex conventione per Sedem Apostolicam habita,
cum Serotissimus Neapolitanus Regibus, n. 49.
Quod procedit etiam pro legatis pio: Neapoli con-
fessis, extra tamen eius Regnum adimplendis,
num. 50.
Locutio bona in diversis locis, testator reliquerit,
num. 51.
Et ita pluries decimus, n. 52.

mixta, seu personali in tem scripta; nihilominus ut ibi declarat n. 149, forum cui sita emeretur non est, si res in eo loco praesens inveniatur: nam si absens, cogi praeceps non poterit in iudicio compateret, sed causativè dumtaxat, quia nisi comparearet, patietur poena amissio nem posselli ois ei petitz, in quam à iudice loci mittatur. Actio ex primo decreto, qua confirmat D. Carolus Mariana Episcop. Inveniatur si res, centroversa n. 54, lib. 5.

15 Sed prolegatis pjs, tanquam animz defunctorum testatoris beneficium respicientibus, agi posse in domicilio testatoris, & eius loci Episcopum illa exequi debere, probatur int. si quis ad declinandum dicit, est quidem C. de Episcop. & Cleric. ibi: Crux ista in qua testator larem sive, ac degere nesciuit, & in cap. quamznam 27.2. de usur. lib. 6. habent enim Episcopi ordinariam iurisdictionem à Iure tributam, superiorum relictorum exequitione, in L. n. 28.C. de Episcop. & Cleric. & in cap. 3. de testam. data. 18 tamē exequitorum negligencia, & clauso a non iuxta tradita aperte Carpini in tract. exequenter. testament. lib. 2. cap. 21. num. 1. & cap. 22. num. 21. & 26. licet in cap. 21. num. 1. cum seqq. 29 priorum legatorum cognitionem etiadicem mixtis tori, & nedum ad Episcopos, sed ad Iudices 31 quoque laicos spectare, nedum Regis, sed etiam iherosolimenses, contra ea quæ ex Tigragello. & Thoro tradidimus in pœnitentiacap. 41. nn. 32. 206. & seqq. outrumque tamen Episcopum Civitatis, in qua testator est occisus, & ubi domicilium haberet, agere posse pro adimplemento pœnitentiationis, & sic presentationem locum esse, volunt glosa d. L. n. 28. & sic autem, per text. in L. n. 27.5. col. 1. si ad mancip. quam etiam sententiam Ancorum tenuisse refert. Speciat. in lib. 2. in tit. de instrument. adi. in 5. nunc vero aliquando, num. 81. sed opponit huic sententiae L. Provinciales 190. ff. de verb. signis. & aliquantum opinionem suboedit, afferentem Episcopum 34. in cuius Civitate, vel Diocesi domicilium testator habebat, atque traictulat, habere huiusmodi potestatem, nisi in loco originis, sint facultates illius, argumento l. 1. n. 1. C. si permutatur inter nos, vel curatores, & l. 1. ius. si determinatur. & Curas danis ab his, Speciat. remissive sequitur Carpini relata cap. 21. num. 6. in fine, 35. Unde si res, sive species solo cohærent, ad pœnitentias legata in uno loco repatriatur, diverso ab origine Testatoris, Episcopum loci, ubi res sita est, deficientibus, aut negligenter illis, ad quos spectat, exequitorum est, per text. in d. f. fiduciomisum, f. de Indic. in L. n. 29. ff. de legat. 1. & ex Romani conf. 2. 30. alijisque probat. (Carlo. in cap. 5. centrovers. forens. num. 17. & seqq. ubi amplius num. 27. in fine, quamvis res 31 illis ex testatoria dispositione, vnde debet, eiusque pretium alibi transmitti, ut nihilominus 39.000 Episcopus rei sita si iudex competere pro eiusclauda pecunie translatione 3. tametū

40 aliud esse dicat in legato rei, solo non cohætentis, & qua loco non circumscribitur, ut est pœnitentia, qua propriè non diciunt esse in Diocesi, ut ibi num. 21. & seqq. idque voluit etiam Albericus in d. l. null. n. 28. ubi tamen dicit, exequi debet tunc illius, ubi est pecunia, vel secundum Bald. in eadem L. null. num. 14. in fine, ille Episcopus exequitur, qui potest celestis exequi; 43 sed quod tunc ad Episcopum originis exequatio pertinet, quando pecunia legata reperiatur extra Diocesim Episcopi domicilij, probatur in d. l. null. 6. fin. antea in verbo Summarum, ubi Salycet. num. 16. & in l. Civis 7. C. de Incolis lib. 45. 10. Episcopus etiam loci, nbi sunt exequitores, eos cogere potest ad pœnitentiationis observantiam, ut ex l. Divinis 2. 4. ff. de Tmt. & Curat. datus ab his, post alios affirmat Carlini in relatio cap. 5. n. 29.

46 Cum autem hanc in facultatibus Episcoporum elapsa Anno, succederit Reverenda Fabrica Sandri Petri de Urbe pro adimplemento pœnitentiationis, & cum disponitio numerique Tribunal, cum amplissimis facultatibus, fuerit Neapolis erectum, 48 cum clausula, & iurisdictione privativa, & abdicativa ad ordinationis locorum, ex consentione 49 ne per Sedem Apostolicam habita, cum Secretissimum huius Regni Regibus, ut nos alias dividimus ita pœnitenti cap. 40. num. 4. & seqq. & ultra ibi telatos, testam. Novar. in quest. forensi 91. p. 1. Rabens in prælacieb. ref. circa testament. 50 cap. 84. num. 274. & seqq. pro legatis pjs Neapolii confessis, extra ramen eius Regnum adimplendis, Tribunal ipsius Neapolis procedere, 52 posse, licet bona in diversa locis testator reponatur, plures decimū suille referit, & in specie 10 causa D. Petri Fracisci Ravaescherij Thoro, in summa privilegiat. p. 1. causa. priv. 257. in fine.

R E R V M . S V M M A .

- 1 Fideicommisum alleganti, prebandi causa incombet. Ad eum quid rēper obiecti pœtest, de tenor loquitur fideicommisum, n. 4. & 5. Est in dubio, centra fideicommisum, indicatur, num. 6. 7. 8. & 9.
- 2 Alienando pœnitentiam, ingeniis hominibus afferre, in quantum reputatur. Quilibet enim cili in re sua moderatus, & arbitratus, n. 1.
- 3 Centra in interpretatio brillans fit, quam ultima voluntatis.
- 4 Cum iusso tanquam ultræ, citaque obligatorio, de atrinque contrahentis agatur præindicio, num. 11. 12. & 13.
- 5 In contraibitis, sanctum verba dispensant, quantum exprimunt, & non ultra.
- 6 Deminutio translatio, & alienatio non impeditur,

Selectarum Iuris Observationum P. I.

157

- ex alienandi prohibitions in contrarium appetita.
Neque ex generali hypotheca, num. 20.
Pro ut nego impeditur hypotheca constitutio, num. 11.
Sed premissor tantum ad interesse tenetur, num. 19.
37 Domina verum, citra re traditionem de uno in alium transferri non possunt, & n. 13.
38 Heres, conditionatibus gravatis pendente condicione, valide transferre, rerum hereditiarum dominium.
39 Principis gratia non intelligitur, in tertius praudicum.
40 Successoris appellatione in feudalibus ille venit, qui ex natura fundi, vel Constitutionis providentia succedit.
41 Succedere, est in locum alterius subinventare. Sed in propria natura successorem denotat ab initio, n. 26.
Vulgo verbo ultima voluntatis acceptant ab instituto, & ex testamento, n. 27.
Nisi ex adiunctio, & subiecta materia apparent, ad alium inter vios rescribi, n. 28.
Aut singulari rei, non Universitas bonorum, adiunctior, n. 29.
30 Fundamentum est Universitas bonorum, propter bona, qua continet multipliciter specie.
Au tamen Universitas fit facta, vel currit remissio, n. 31.
32 Condicio voluntaria, adimpleri debet in forma specifica.
Necessaria vero etiam per equipollent potest adimpleri, n. 33.
Et voluntaria dicitur, que inest ex pura voluntate testatoris, non contraenim, n. 34.
33 Condicio postfutura natura causus deficiens habet pro imposita.
Mixta vero condicio, etiam causa deficiente, deficere sicut dispositio, n. 36.
Idem si tertio facto deficiat, n. 37.
38 Fideicommissum simplex, & absolutum ex reali probitione alienari non erit.
Nisi in certis tantum casibus, & personis fuerit expressum, quas non egreditur, n. 39.
40 Ordo intellit, potius, quam scriptura, est attendens.
41 Alienandi prohibito nepraecedenti fideicommissu regnante, agnoscitur in itin.
Ita etiam a fideicommissu, vel substituente subsequentiibus, n. 42.
43 Dicitio, sed, licet adversativa, continuatione inducit praecedentis sermonis.
44 Agnationis ratio habita, perpetuum fideicommissum inducit in tota familia.
Nisi meritis in certis tantum gradibus expressa, & contemplata, n. 45.
46 Dicitio, videlicet, declarat, que determinat praecedentem dispositionem.
Sed tamen illam refringit, non ampliar, n. 48.
Et quando demonstrativa, ut refringere non datur, n. 52.
- 47 Interpretatio sumenda est, ne verba sint interpretata.
Hoc verbo superfluitatis argumentum tenue est, ut n. 49. & 50.
51 Dispositio declarans, est intelligenda secundum terminos declaratae dispositio, est.
52 Genuina verba magis enixa voluntate essentiantur.
Non tam in augent dispositionem, n. 54.
Neque mutari negari substantiam, n. 55.
53 Fideicommissum ex generali ratione adiulta, a conservando bona in familia, ampliar, atque restringitur, & n. 57. & 58.
59 Fideicommissum absoluendum, sicut in causa alienationis, quam in causa mortis, quando reficitur, & n. 68. 70. & 75.
60 Alienare prohibitus, heredem extraneum insituendo, alienare videtur.
61 Verbum, perpetuo, in ratione conservationis bonorum in familia adiutum, perpetuum inducit fideicommissum.
Nisi posse in personis expressis verificari, absque eo, quid novum fideicommissum inducat, n. 76.
Vel finitur cum verbis refringit, in familia predicta, possum, n. n. 77.
62 Hereditum nomine in fideicommissis, heredes sanguinis, non extranei continentur.
63 Familia nomine, transversales agnati comprehenduntur in descendendimo defolium.
64 Familia contumiva, vel effeciva, quae dicatur.
65 Manserimus non succedit Alienato in beneficiis fideicommissis gravatis pro familia.
Locis alias loco filii habeantur, n. 66.
66 Fideicommissum perpetuum inducit ex alienandi prohibitione adiulta rei, familiis splendorem conservantis.
Cum declarationibus, n. 80. & 81.
67 Expressio eorum, quo tacite inducit, sapienter teletur, non novum inducat dispositionem.
71 Miserorum appellatione, venientia scilicet, ex familiis descendenter.
Nisi agnacionis ratio fuerit expressa, & generaliter habita, n. 72.
73 Distinctio, predicta, & ut supra, sans restrictionis.
Et relationem faciunt ad praecedentia, cum omnibus qualitatibus suis, n. 74.
78 Textus verba in lege mita 33.5. in fideicommissu, scilicet de legatis 3.
Eiusque plures intelliguntur remissive, n. 79.
82 Nomina appellatione, heredes etiam extranei comprehenduntur.
83 Successio legitima dicitur, qua ex lege dispositione deferitur.
84 Singula, qua non profundit, inutilia invant.
Vbi quoddlibet eorum est in sue genere perfectum, num. 85.
86 Verisimilis testatoris mentis est attendenda, & quod ipso verisimiliter respondet.
Sed intellige, n. 87. n. 88 adn. 90.

- 91 Privilegium in Regno est exequitariandum infra annos, alias nullum redditur.
 92 Privilegium amittitur per non usum decennij. Vel per ultum contrarium, dicit uicen. n. 93.
 94 Verbum sucedant, intelligi debet, cum effluo, non autem in spe, & potentia.
 95 Decisa Sacri Consilij resurgetur.
 96 D. Marcus Antonius Cioffi Regius Consiliarius latus.

C A P V T XLIII.

De Fideicommisso in dubio non praesumendo, ad text. in l. cohredi

41. S. cum filio, ff. de vul-
gari subtilitu-
tione.

- Ideicommissum, tanquam odiosum, in dubio non praesumti, & illud alleganti, probationis onus incombere, ex l. cohredi 41. S. cum filio ff. de vulg. subtil. post alios probat An- na in conf. 28. num. 7. vol. 1.
 2 propter onus restitutionis, ex quo libera in-
gressus hominibus auctoritate alienum de potestate
 id quod iniquum esse affirmat Inrisco[n]s. in l.
 nra usque ad ea 2 ff. s[ic] parente quis fuerit manus
 3 misus, & libertati in natura hominibus conces-
 se[t]a[re]t, de rebus eorum pro libite disponen-
 diut in l. in re mandata 21. C. mandati. Propte-
 4 rea semper obici posse, de te non loquitur fideicommissum, sive subtilitatem, ex Iohanne Andreæ Speculatori, aliquip plurib[us] doceat Pere-
 grin. in tral. de fideicommissu. artic. 1. num. 26. & ar-
 5 tic. 1. num. 27. neque sufficit, ex proprio Marte,
 aut divinando fideicommissum infere, cum nobis
 sit ex nostro capite sonniandum, ut per Socin.
 sentia conf. 62. num. 4. vol. 3. aliquip per Reg.
 Rovisi. in conf. 7. num. 5. lib. 2. & contra fideicom-
 missum, est in dubio iudicandum, ex Dacio in
 conf. 593. num. 5. lib. 2. Menach. in conf. 376. num.
 35. aliquip multis, per utrumque Annam rela-
 tis in sing. 62.8. atque Lanaria in conf. 63. num. 6.
 6 præsternit, ubi de fideicommisso agitur indu-
 cendo, quo casu iusplacit persona gravata,
 eiusque respectu onus, & odium continet, ne-
 7 que de persona ad personam extenditur, ut in
 l. cum pater 79. 5. liberi, ff. de legatis 2. cum alio
 per Peregrin. in d. artic. 1. num. 3. & in artic. 25.
 8 num. 1. etiam si concurrat identitas rationis, ut
 Menachio, Surdo, Peregrino, atque Fasario telas-
 tie docuit Reg. Adelini. in suis controversiaribus.
 cap. 73. n. 10. lib. 1.
 9 Quid enim dicitur fideicommissum ad sa-
 votem agnitionis reliquum esse favorable, &
 amissandum, procedit, ubi agitur de fideicom-
 missu iam inducto declarando, in quo subtili-
 ti persona iusplacit, eiusque respectu favora-

bile dicitur; non quando tractatur de fideicom-
 missu, in alijs personis inducendo, ut ex Me-
 noch. in lib. 4. præsumpt. cap. 67. num. 26. qui alios
 refert Petri, & Rogerie, deducit Ludovic. Cas-
 nate in conf. 4. n. 40.

Hec omnia magis locum habent in fidei-
 commissu, quod fuit in contracto constitutum;
 10 illud enim in contractibus, quam in ultima
 voluntate fit interpretatione, ex regulari testa-
 mentis 12 ff. de reg. Inv. quis scilicet in contrac-
 11 bus, taoquam ultra, retroquo obligatorij, de
 utriusque contrahentis agere priuicio, iux-
 ta l. Labee 19. S. contrarium, ff. de verb. signific. &
 12 stipulato imputatur, quare non latius verba
 conceperit, L. vesteribus 40. ff. de palliis, & l. quid.
 quid astringenda 99. ff. de verb. oblig. in ultimis
 13 vero voluntatibus que a voluntate testatoris
 solidum pendens, non potest b[ea]tifici, vel subsisti
 tam potest, quod non fecerit, ut aperte testa-
 tor lucretur, ad es., que post Alberti. Iason
 considerat in L. beneficium, num. 19. ff. de Confi-
 14 t. Princip. propterea strictius esse in contra-
 clibus procedendum, ut verba tantum dispo-
 nunt, quantum sicut exprimum, & non ultra,
 docuerunt alii omisso Bald. in L. pallium, quod
 detales q. 9. C. de collatione. Gabriel. Conf. 140. nn.
 33. lib. 1. Roland. conf. 59. n. 22. lib. 3. Adenoch. c. 5.
 11. n. 23. lib. 2. neq; istatum conjecturaliter in eis
 15 admitti, post Conf. Petrarum; affimat Cancer. in
 lib. 2. varior. refol. cap. 7. n. 236.

16 Insuper alienandi prohibito in contradic-
 apposita, impeditre non potest dominij trans-
 lationem, atque alienationem, ex dispositio-
 ne l. si quastra 13. 5. ex lege ff. de verb. obligat. &
 l. ex lege 3. C. de condit. ob causam, cum rerum do-
 17 minia citra rei traditionem, transire non pos-
 sunt de uno in alium, L. tradit. 1. C. de
 18 palli. ita postquam semel fuerunt per traditio-
 nem translata, non possunt absque traditioe
 tetransferri, ex l. ab empione 59. ff. de pall. & l. 1.
 C. quando locat ab empt. difserit, sed solidum ad
 19 inter se promissor tenetur, tanquam in obli-
 gationibus facti, ex glossa d. s. ex lege in verbo
 alienat de quo latè Peregrin. in relatio tral. de
 fideicommissu. artic. 5. num. 73. & seqq. obli etiam nn.
 20 77. neque generaliter by pothecam pro contra-
 clus obversationia adiectam, impeditre posse do-
 minij translationem, affimat excep. priori DD.
 sententia, quam communem, & veram esse pro-
 fitterur, non obstante iutamento Pref. de Franch.
 21 decis. 335. num. 5. ita neque hypotheca confi-
 lationem impeditre, quae a pari procedit, cum
 dominij translatione, patet ex traditis per Soc.
 in sen. in conf. 75. n. 10. lib. 1.

Unde inferimus in facti contingentia, si
 fideicommissu ab illustri quondam D. Antonio
 Utino Gravinensem Duce, & fratribus pro
 exequitione ne alicet & publicatis paternis consti-
 tutu[m], super Palatio in Platea Montis Oliveti,
 quod fuit quondam Illustris Duciis D. Feddi-
 handi Scoviis communis partis oon ille, ultra

casum, in quo loquebatur protractendum, & propterea ultimum vocatum, qui nec sub conditione gravatus, liberè interim potuit rem fideicommisa sappositam alienare, vel obligare, eiusque dominium revocabilitatem transferre, donec eveniente casu fideicommisii, revocent ex l. fin. & fin autem, *Commun. de legat. & Peregr. in d. tract. de fideicommiss. artic. 22. nro. 75.* *Fus. in tract. de subf. q. 318. num. 108.* ubi alios allegat, tanquam fideicommisii casus postea faverit, legitimè, & revocabilitate alienavisse; si quidem in facto constabat, filii masculos primogenitos D. Antonij, & descendentes ab eis masculorum primogenitorum, sallum fuisse vocatos, quin inā illos tantum, qui succederent in Ducatu Gravina; Unde legitima late Actri abici poterat, de te non loquitur fideicommisum, stantibus etiam sequentibus verbis. *Et debi tales &c. vocati censeantur.* & non alijs. &c. que magis aliam exclusionem, operantur qualitas enim filii, vel descendentes ex D. Antonio primogenito, non aderat in illustr. D. Ferdinandu Actore, cum ex quartogenito descendenter, minus aderat in en alia qualitas animando ex fideicommisa requiuta. Successori in Ducatu Gravina per illa verba videbunt illi, qui succedentes in Ducatu Gravina masculi tantum, ut supra de familia tamen *Vrsina*, non enim in Ducatu Gravina successores ab intellexit, vel ex testamento, quia fuerat ab illustr. D. Felice Maria Ursina Duejia Summonte, sorore D. Michaelis Antonij proximiore optimo morientis exclusus, sed ab eadem rite refutacionis Ducatum prædictum obtinetas, & super ea refutatoe, tanquam in remittentem facta, atque in gradu non successibilem, oportuit Regium Allenum obtinere, folotis Regie Curia duc. ocl. ingentum per gratia, illumobtinendi, cum eisdem antiquitate, & prærogativa; que tamen gratia à Regi obtenta, non intelligebatur ius tertio quatinus, creditoribus scilicet abstatuisse: lieet enim gratia.

Principis plenam recipiat interpretationem, attamen in dubio, non in tertio præindictum, intelligitur ex l. fin. & quis à Principi, & Jure. ff. ne quid in loco publice, ut per glos. Bart. & scribentes omnes in l. Gallo, & quid si causum, ff. de liber. & postib. alios queret *Peregr.* in tract. de Iure fiscib. 5. tit. 2. num. 54. cum adductis pet. D. Roeder. ad Reg. de Marinis tom. 1. quodvis refol. cap. 6. n. 8.

Etenim verba prædicta, intelligi minime poterant de successore, qui non sit proximus, & immediatus successor, & quem alius proximitate in gradu precedit; successoris enim appellatione in feudalibus solum ille intelligitur, qui habilis est ad sucedendum ex natura feudi, vel ex provisio de Constitutionis, secundum Bald. in cap. 1. col. 6. de probib. feudi alienau. per Federici. & post eum Frecc. de subfend. lib. 2. q. 12. n. 6. in questionib. de affer. n. inventis-

25 mille antem est de omni successore, largissimè sumpto, testatorem, eiusque filios, cogitavisse, verbo succedere pro subinventare in lucum alterius accepit, inixa l. si hereditas s. o. s. qui filium ubi glosa ff. de testamento. testata ex traditis per Alex. in conf. 1. num. 2. in fine, vol. 1. & in conf. 100. num. 4. vol. 7. *Peregr. de fideicommiss. artic. 16. 20. num. en. in fine*, sed patiū dicendum erat, fuisse successoris nomen consideratum, in sua propria natura, quo successionem ab iuretestato denotat, l. 3. g. de id. ff. pro socii, vel saltu la-
27 riis pro verbo ultime voluntatis, quod successionem inferat, vel ex testamento, ex l. in successione 9. C. de legitim. hereditat. & l. 1. & l. 2. ff. nos 4. & per totum C. communia de successione per Socin. conf. 150. num. 32. lib. 1. Rm. in conf. 1. 26. num. 1. lib. 1. & conf. 7. 2. num. 17. lib. 3. Ephal. conf. 254. num. 1. t. ubi num. 1. 4. & 15. 28 dicit, quod si ex adiunctis, & subiecta materia, clare non appareat, referri ad actum inter vi-
vos, non esse recedendum à natura, & proprieta significative vocabuli. Hæc omnia refert Ca-
29 sanate conf. 45. num. 9. & licet verbum succedit adiecum rei singulari, non autem Universita-
ti bonorum, vel quæc oon. denotet titulum.
hereditarium, ut ex L. cog. 16. 5. generaliter, ff. ad Trebell. probat Sord. conf. 8. num. 16. lib. t. sen-
30 dom tamen, proprie bona, quo continet multiplie speciei, dicitur Universitas bonorum,
ut per Andream in cap. 1. num. 1. q. circa suam.
31 quid sit iustitia, sive Universitas, facti his-
tive Iuris, de quo per Camer. in cap. Imperiale, fol. 38. dit. A. & Praef. Merlin. controv. 9. num. 35. lib. 2.

Neque refragator, quod effectua tituli Du-
catus Gravinae fuerit à contrahentibus conser-
vatus, ut ille, qui ex familia Ducatum ha-
beret, Palacio frueretur, qui tamen effectus sus-
sistit, quod si quovis modo sequitur: sumus
32 enim in conditione voluntaria, in qua deside-
tor ad implementum in forma speciei, ne-
que sufficer per equipollens, ut per Bart. in l. Gallo, 5. & quid si tanta m. num. 3. vers. ante-
sus omis. ff. de liber. & postib. cuius doctri-
nam communitatē à DD. approbari dicit Kelan. à Valle conf. 59. num. 10. vol. 3. quidquid aliud
33 in conditione necessaria locum habeat, quoniam
pet equipollens adimpleri sufficit, ex notatis
in l. mulier a. 2. ff. ad S. C. Trebell. in l. si mater 3. C. de iust. & subi. & facti ad hanc effectum.
34 voluntarie conditions, que infinit ex puta-
ordinatione testatoris, sive contrahectione, no-
necessariæ ad actum fideicommisii, vel ad effec-
tum, ut fideicommisum debeat, ut per Socin. conf. 76. vol. 3. & ex multis declarat *Peregr.* de fideicommiss. artic. 31. n. 2.

35 Quod vetò dicebatur, conditionem prædi-
cam, tanquam in ea parte, in qua ex vocatum voluntate dependet, haberi pro implera, quamvis natura casu deficeret, in conditione meæ potestativa procedebat, ex *Peregrino in ar-*
bit.

sic. t.6. num. 130. mixta retò conditio, etiam causa deselios, deficerat fideicommissum, ut ex l. *Titio centum 70.5. Tito genera, & sic ante nuptias, ff. de condit. & demonstrat.* cum alijs concordia otibus, receptam esse DD. sententiam refert *Peregrin. ad art. 1. b. num. 139.* idem est 37 si facta tertii deficiat, quod iustum sit, vel fuerit causa tamota, quod conditio ooo impletatur, videlicet *num. 11.5.2. & segnissimiliter ex communis sententia probatur, & confert D. Scopas observat. ad decisi. Gratian. observat. 153.*

Sed, & quæ pro fideicommisso iudici poterant coniecturæ facillimè reieciebantur, & in primis, ex reali alieo ad prohibitiōe, per illa verba adiecta: *Cum conditione tamē, & legē, quod nullo augnām fratre tempore Palatum prædictum. & bonis tamē, an in partem venit 38 di, seu alius alienari possit: oullum iosciri poterat, aut ulteri vocatos fideicommissum: quamvis eoūm realis prohibitor, taoquām in rēcepta, simplex, & absolutum inducat fideicommissum, ad ootata h. p. 7t. 5. fratre, ff. de legat. 2. cum alijs, per *Fusar. in tract. de subf. p. t. 1a tit. de probib. alieni. g. 679. num. 10.* ubi tā 39 mē expellunt fideicommissum in certis casibus, & personis subsequitur, præcedens prohibitor ad terminos fideicommissi restriogitur, neque personas in eo coorteas egreditur, & enītetur enim ona dispositio facta, propter aliam, præcedens, scilicet prohibitor, propter subseqüentem substitutionem ooo autem substitutione propter prohibitorum: quia prohibitor est modus conservandi bona, ut fideicommissum, sortitur effectum, ita egregiè tradiderupt alijs relatio. *Hieronymus Gabriel. in cons. t. 32. num. 2. lib. 1.* *Aenoch. in cons. 6.42. num. 3. lib. 7.* *Rota Rom. apud Peregrin. decisi. 14. num. 33.* *Sforzia Odd. in tract. de fideicom. 9.14. num. 134.* *Fusar. in tract. de subf. g. 683. num. 6.* & 8. *versic. 40* sunt etiam alijs intelligunt enim, in ordine intellectus, prius facta subf. & fideicommissum, quām prohibitor alienationis; propterea ordine intellectus, potius, quām scriptura, atque dederemus, ex ootatis in l. cum patr. 79.5. fidei in a. ff. leg. 2. ut post *Bart. in satis tamē 5. qui suscipiat. num. 2.* ff. ad *Tribell.* declarat *Fusar.* in loco relato 7. quemadmodum 41 enim sequens alienandi prohibitor à præcedenti fideicommisso regulatur, atque restriogitur, ex Decisi in cons. 6.36. cuius opinionem reverenter esse, quam plurimi alijs allegatis affirmat *Peregrin. de fideicom. art. 14. num. 47.* 42 ita præcedens prohibitor debet à sequenti substitutione restriogiri: non enim est vis in ordine, sed in coniunctione prohibitorum, ut p. c. citati DD. affirment, & hoc magis locum habet propter legeorū verba: *Sed in eisdem Palate, & bonis succedant.* & c. dictio enim illa, sed 43 quamvis adversativa, stat oihilominus coniunctivè, & continuationem inducit præcedentis sermōnis, ut per *Bald.* in l. omnes populi*

num. 72. ff. de Inst. & Iure; quem sequitur Dec. in cons. 3.6. num. 3. lib. 1.

Secunda, que defini poterat coojectura, ex filiorum maleolorum primogeitorum D. Antoñij, vocatione, & descēdeotium ab eis maleolorum primogeitorum, exclusis stemiosis, 44 quæ masculinitatis, & primogenitū ex profilio, & feminarum exclusio, agnatiōis prospectum nullus democlitare videatur, & perpetuum ioter primogeitos maleulos, ex familiā descēdentes induxit fideicommissum, ut ex *Baldo,* & alijs pluribus probat *Molina in tract. de Hispan. primogen. lib. 1. cap. 5. num. 36.* & 39. mihi pariter obstat; quia licet 45 agnatiōis ratio substitutiones extendat; nihilominus, quando ooo simpliciter, & absolutē, sed in certis tantum gradibus, & personis, reperitur expressa, & coemplata, restriogitur, & limitatur ad personas nominatas, ut ex *Peregrin. de fideicom. art. 14. num. 39.* alijsque innumeris deducit *Casanat. in cons. 4. num. 217.* & 221. *Reg. de Pente in decisi. 3.9. num. 6. lib. 1.* quod etiam expressiō faretur idem *Molina* in loco relato *num. 37.* & lib. 3. cap. 5. num. 10. 19. & 20. per textū in qua conditio 39 ff. de condit. & demonstrat.

Tertia, quæ otīs videbatur ex alijs subseqüentibus verbis coojectura, dum dicitur: videlicet illi, qui sucederent in Ducatu Gravina masculi tamē, ut supra de familia tamē *Vrjana* descendente ex dito quondam Duci *Ferdinande* 46 probari videbatur ex natura dictiois, videlicet, quæ declarat, atque determinat præcedentem dispositioem, & ootatis per *Gratian.* in tract. de dictioib. cap. 283. superflua enim fuisset additio de familia *Vrjana* descendente ex *Duce Ferdinand.* si ad filios tantum, atque descēdentes D. Antonij fuisset vocatio restricta, quia expressiōs descēdentes ex D. Antonio, iam illas ex *Duce Ferdinand.* ipsius D. Antonij patre descēdentes esse coostabat, & oibidem minus oeque uia quidem syllaba in ultimis præsentim voluntatibus, & in alia qualibet materia ita debet otīla, ex notatis in l. q. quando 212 ff. de legat. r. cum alijs per *Gratian.* in lib. 5. *dysceptis operis.* cap. 995. n. 9.

47 Sed tameo dictio, videlicet, restriogit, atq[ue] declarat, non ampliar præcedentem dispositioem, ut loquuntur *Grat.* & omnes ab eo relativi, præterim ex nostris *Prati.* de *Franch.* decisi. 216. num. 17. ubi allegat text. in l. videlicet 27. ff. de past. *Adventu in suo speculo.* p. 3. num. 105. 49 superflua verbi argumentum tenue, & iofirmum esse dicit *Alciat.* in l. 3. num. 3. ff. de legat. r. oeque procedit, ubi sit expressio corum, quæ tacite solunt, quia fieri intelligitur ex abundanti ad maiorem voluntatis declaratio- nem, non quod aliquid operentur, ut in l. 3. ff. de legat. r. ubi DD. & per *Sard.* in decisi. 119. num. 28. & 182. num. 8. *Barfur.* in consil. 32. num. 61.

61. & capl. 40. ann. 44. lib. 1.

Minus pariter obstat dicere, praecedentem fideicommissi vocationem esse dividendam à dictione, videlicet, eique subsequentia, verba esse aggreganda per que dicitur, & dictis talis vocati censeantur, & aen. alij, cum verius sit à dictione, videlicet, eille sequentia verba priori orationi referenda: tempore eoim dispositio declarans, secundum tempos declaratae dispositionis, est interpetata oda, ex inibz. 2. ubi *Bartif. de soningad. cum emancipatio liberis, aliquo quo relatis, per Ramanum in conf. 100. ann. 499. nbi pro coeteris allegat Sard. in conf. 393. a. 52. 17. lib. 3. & quamvis didio, videlicet, fieri quoniam quo demonstrativè illud est, cum in expostione idem est, quod in vocabulo expoito, quo easu vim habet demonstrandi, exemplificando, & quid simile agendi; cum verò minus vocabulo expoito complectitur limitationis, non demonstrationis vim habet, tradunt latè post alios *Lain. in conf. 97. ann. 13. & 15. vel. 2. Admon. in conf. 706. n. 12. lib. 8.**

Quartum desum poterat fideicommissi articulum, ex geminatione verborum, de familia ex D. Ferdinandando descendente, loquentium, que magis enixa voluntatem ostendunt, ex notatis in *I. Bahilia* 32. f. ad S. C. Trebel. cum alijs plenè de geminatiois effectu, congregis per *Croftianum* in tract. de except. except. 54. 14. ann. 24. & seqq. sed geminata verba ooo. angere dispository, habetur in *I. qui his idem 18. f. de verb. obligat* & per quamcumque generationem, & multiplicationem verborum, negoti substantia ooo. mator, ut ex *Mansiada de tact. & ambig. convenit. lib. 13. tit. 32. ann. 14. probat Gratian. in lib. 5. discept. forens. cap. 674. a. 35.*

Quinta colligi videbatur colectura ex posteris fideicommissi verbis: ad hoc ut *Palatium ipsum perpetuo conservetur in familiam præd. Dom. Virginum descendentem ex dicto quondam D. Dni. Ferdinandando, ut supra*, hec ratio georialis 36 fideicommissi adiecta, ampliare videbatur, præcedens fideicommissum, quod ex ratione, tu eo expella amplia tur, atque restringitur, ex regula texta in *Leem ita legamus* 33. 4. *f. fideicom. missi. f. de legas. 2. ut plenè tradiderint Melina de Hisp. primogen. lib. 1. cap. 4. ann. 13. cum seqq. Fas. de subf. q. 35 1. ubi ann. 25. in ratioce* 57 post alienationis prohibitioem adiecta, tam tamen iam effet veritas, & validata prohibicio; 58 magis admittendum esse ait, ne ratio stet sine effectu, atque superflus regator; in quo conveniente plures aliquos coegerit *Reg. de Poate in conf. 46. num. 26. lib. 1. Th. in compad. decis. Regni p. 2. iur. verbo Fideicommissum simplex, & 59 ab solutum; unde purum tunc, & ab solutum resulbare fideicommissum, nedum in casu alienationis, verum etiam in casu mortis, commone esse DD. sententiam affirmant *Gabriel in lib. 1. commun. opin. in tit. de fideicom. et cœlus. 9.**

num. 1. pro qua alios addocet *Barbat. in tract. de fidicem. & maiestate p. 1. cap. 8. num. 127.* bolicet haretum extraneum in morte instituere, si etiam alioare, ut per *I. pete 71. 5. fraterfide legat. 2. ait Paul. (adtranslat. pag. 20. inter fia 61. galatia DD. stante præterem dictione illa perpetuè, quod perpetuum inter omnes de familia induceret videtur fideicommissum, ex *Gabriele in d. cœlus. 9. ann. 12. Peregrin. in tract. de fidicomm. artic. 1. t. nn. 5. 4. Thesaur. in lib. 3. quæst. ferens. q. 117. ann. 15. ad quod plures adducunt Fas. in d. tract. q. 688. num. 27. & seqq. Melof. Comment. ad Confessio. Neap. t. 2. p. 4. q. 3. 6. in tit. de successio ab iactell. Barbat. in d. cap. 8. num. 123. & D. Reder. ad Reg. de Marinis t. 1. quotid. refolut. cap. 31. ann. 14.**

Hoc adeo verum esse DD. existimat, quod eti alienandi prohibicio facta fuerit filiis, etiamque haretibus in perpetuum ad hoc ut bona inter eos perpetuè conservetur; verba illa, 62 de haretibus loquentia, de sanguinis haretibus intelligenda esse dicunt, ut locum habeat fidicommisum; non autem de haretibus extraneis, inter quos fideicommissum perpetuum, & successivum subfertur non potest, ex pluribus à *Peregrin. adductis in d. tract. q. 3. ann. 32. 33. & 43. in fine*, & à *Croftian. Henn. in add. ad Sardi decis. 25. num. 16. & seqq.* 63 ubi refert iudicatum in S. C. ex conferentio contemplata boorum in familia, etiam transversales vocati censemur, qui de familia sunt coextensiva in defectum descendentiis, à quibus effectiva familia conservatur, ut per *I. pronunciatio 195. s. familia appellatio in verbi. comuni. Lure. &c. in hoc fido verb significat. passim DD. admittere fine controvergia probat Reg. de Marin. in lib. 1. refel. Inris cap. 12. num. 1. ubi 65 plura adducit Dom. Reder. in addit. 100 tam tunc socedit Monasticum, in quo gravatus professione omisit, licet alii loco filii 66 habeato, stante bonorum conservatione in familia, quam testator consideravit, & Reg. de Tappia Comment. super Ausbingerf. C. de San croi. Ecclesia verbo sua cap. 12. num. 41. *Præf. de Franchis. in decis. 29. & alios quos allegat Melof. 2. 3. 1000 Comment. ad Confessio. Neap. p. 4. q. 65. a. 3. 5.**

67 Quibus etiam accedebat, quod ageretur in premilla facti specie de Palatio familie splendorem conservante, & lapidem continente, inscriptionem pro suis, & amicis esse fuodatum, ad ea, quæ post gloss. & alios tradidit *Odas in tract. de fidicem. q. 3. artic. 7.*

Verutamen hæc, & alia in diversa facti specie procedebant, quod enim dicitur ratio 68 nec adiectam, conservandi bona in familia, novum iudicere fideicommissum, ut aliquid operetus, locum habet, nisi adiectio illa potest esse posita, causa dubitatiois collenda, & ad maiorem declarationem, ut per *Peregrin. de si 69 de fidicomm. artic. 14. ann. 2. ubi quod lapidem tol-*

- rator, ut aliquid exprimatur, quod etiam tacite
lo erat, ex *Curie Inn. Rainis.* & alijs sequitur *Fus-*
far. in proximitate relata q. 688. num. 125. ubi, quod
70 in ducitur fideicommissum in toto familia, si
ratio oon est esse omoiñ superflua, sed aliquid
operaretur, cum autem paulo auctore fuissent fami-
71 liæ o ã fideicommissu Palatij exclusive, ooo aarem
masculi descendeot es ex feminis, & in dubio
extigore verborum, masculi ex leminis de-
scendeot, veioijs & naculorum a pellatione,
72 oili agostionis ratio fuit expedita, & gene-
raliter habita, ex tradicione per *Sard.* in cons. 308.
lib. 3. *Peregrin.* de fideicommissu. artic. 2.6. ad evitatio-
dam igitur omnem dubitationem, & ne dubi-
tati in furorum continget de masculorum ex-
femis descendenteum exclusione, qui ful-
ficitur de alio a familia, subiecta fuit ratio con-
servatioiis bonorum iu family; sed clarus
additum fuit verbum, predilectam, dum dicitur ad
hoc ut converventur in familiam predilectam *Vr-*
sinam descendenteum ex d. quondam. *Duce Ferdinand-*
73 *de.* ut supra dictiones enim predilecta, & ut supra
74 sunt testificata, & faciunt relationem ad pre-
cedentia, com omoibz qualitatibus suis, ut
plenè per *Graian.* in tract. de dictioribz. cap. 179.
q. 300. eccegitur, quod ratio adiecta non
egreditur familiam in fideicommissu vocatam,
que fuit filiorum masculorum & descendente-
tium primogenitorum D. Antoonij; unde frustra
allegator fuisse rationem geotalem fideicom-
missu adiectam, quo tamen familiam predilec-
tam oominatam solum cooptet, neque amplius
75 ultra prouditge; cum etiam ratio con-
servacionis bonorum iu family & cõ-
tinuatio posita oon egreditur personas in
fideicommissu vocatas, ut probat *Reg. Merlin.* in
relata contra. 71. num. 15. obi allegar *Bart.* in
l. patr. filium & suadum de legato 3. *Peregrin.*
in tract. de fideicommissu. q. 5. num. 3.6. *Peregrin.* in cod.
tract. artic. 1.7. num. 56. qui loquitur iu ratioe
subiecta per verbum ad hoc, ut iu casu oostro,
& telt *Soccein.* iu conf. 163. num. 5. & 12.
lib. 2. *Aeliat.* son. 3.5. sub n. 22. lib. 9. hoc idem
affirmatores.

76. Et verbum, *perpetuo.* In ratioe cooservatio-
nis bonorum in familia superadditum sufficit,
quod verbiatur in familia, & descendeot tia.
D. Atonij expressa, absque eo, quod oorum in-
tri alios iudicari fideicommissum, olatre pro-
bat *Sard.* in cons. 4.48. num. 2.6. lib. 3. quem sequitur
Rota Rom. apote *Peregrin.* in decr. 1.34. num.
77 21. com vero perpetuari fuisse totum in fa-
milia pridicta coosideratur per verbum restri-
ctuum, predilectam, verba perpetuiatis noo in-
ducant fideicommissi extentionem, ultra per-
sonas, & casus exprebas, ut ex *Menech.* in conf.
982. num. 3. & alijs, affirmat *Fusfar.* q. 480. nn.
65. in tract. de subiectis. *Reg. Merlin.* contra *fe-*
venf. lib. 2. cap. 72. num. 16. ubi etiam nn. 9. quod.
verbum perpetuo, tuoc accipitor pro vita du-
sanre vocatorem.

78. Neque praedictis obstat dispositio text. in d.
l. cons. 1a legatus 33. 5. in fideicommissu ff. de leg. 2.
ubi dicitur in fideicommissu, quod familia respon-
suaris, si ad persistere oins admitti possant, qui no-
minari sunt, aut peccatum omnes existillot, qui ex no-
mine defuncti fuerint se tempore, quo secesserint
mortereint, & qui ex his primo gradu præcreatis
sunt, nisi specialiter defunctorum ad ultiores va-
luationes suam extenderit, liquidem ille text.
79 vario habet, iotellectus ex repugnancia ver-
borum de fideicommissu familia sollicito loquetur,
atque de oominatis in codem fideicom-
missu, ut videtur ex glori. ibidem in versic. nemini
sunt, ultra ea, quæ per Bart. Bald. & alios
ibi tradicuntur, ac referunt *Malina* in relate cap. q. 4.
num. 34. & seg. ut super hoc *Medefinus* se-
sponto, atque pluribus illius iotellectibus iote-
grum tractatum edidit iotet maderiores,
Horatius Barbarus. de fidicom. son. *Maioratu,*
cuicu titulus alius est: *Medefinus Elucidat-*
ius.

Respectu vero qualitatibus rei fideicommissu
80 subiecta non sufficit, quod Palarium polchru-
bit, & iucundum habeos asperatum, ut ex alle-
andi prohibitione, perpetuo fideicommissu,
suppositum esse censetur, sed tantum locum,
habet, obi alio modi prohibitory effet nuda, &
81 hoc causa facta, & nihil omnino requiritur,
quod fuerit maiorum, & ex eius alio ratioe o family
milia splendor, atque nobilis dimioutur, ex
Lester filium 3.6.5. *Julius Agrippa.* & *L. Lucius*
Tuins 9.1. ff. de legat. 3. ut ex *Cortio.* & *Soc. Inn.*
alijsque probata *Sparta Odd.* in selato artic. 7.
num. 90. cum dub. seqq. *Fusfar.* in tract. de subiectis
q. 685. num. 3. pro prece miaos obterat lapides
inscriptio, Palarium pro suis, & amicis esse.
82 fudoratum: ultra eis, quod suorum appellata
varia haber significations, & io materia
indifferente, heredes etiam extra eos compet-
hendit, de quo per *Bald.* in cons. 80. vol. 4. &
alios per *Peregrin.* de fideicommissu. artic. 22. nn. 38.
amicorum adiectio magis excludebat fidei-
commissariatum vocatorem, non enim ad ami-
corum beneficium præsumi potest fideicom-
missum conditorum, & consequenter suorum
vocatio in la plades inscriptio coarenta, dici
noo potest, animo iudicandis fidei comissura-
facta fuisse.

Reveraliu pariter Iunium fratrum D. Anto-
nij scundogenitri, io casu legitime successio-
nis in Palatio fideicommissu fabiceto quando-
cumque forte, quod ab sit casus, & venires io codem
fideicommissu contractus, apposita, nedum alio-
quam non iudecebat fideicommissi extensi-
onem, sed magis conviocebat illius restrictio-
nem io licea D. Antoonij Primogeniti soi coim
coosideratur casus mortis D. Antoonij, vel eius
descendientium masculorum absoe filij, pcc
illa verba, quandocumque forte, quod ab sit casus
venire, quæ mortis calum iocidunt, & quod
83 tunc secundo gentis legitima defeteretur suc-
ces-

cello, scilicet ex legi ab intestato, dicitur enim propria legi tima successio, que ex legi dispositione defertur, non autem que ex testamento, australis hominis dispositione acquiritur, ut in L. 3. S. de ille, & pro facio, quod si fideicommissum voluisse in omnibus descendenteribus Ducis D. Ferdinandi constitutere, in utili suisset reservatio, neque dari in quoque parvus casus legi tima successio in eorum beneficium, cum ex fideicommissaria dispositione, & si hominis, non legis, vocari perpetuo censerentur.

84 Tandem conjecturarum pluralitas, & regula, quod singula que non profundat collecta iuvant, de qua in L. 2. ff. de execusat. t. & pcr Afl. de es. 13. ann. 14. i.e. fine, non obstante; quia locum 83 habent, quando qualibet conjectura in suo genere satis est perfecta, non quando qualibet per se, & in suo genere est imperfecta, ut per Iason. in Ladmoneadi, an. 2. 53. ff. de Iur. iur. Crav. de antiquit. tempor. p. r. fol. incipiente Vidimus, & abunde num. 25. &c. alios, per Cefanam in conf. 4. ann. 165. Minus etiam refragabat verisimilius restatoris mens, & quod si de easi cogitaret, ita verisimiliter respondidisse, ut in L. 1. conditio primi primum locum 19. ff. de decadent. & demandat. & in L. 1. tab. pallium 4. 1. ff. sua. ff. de pa- 87 liss; hoc enim argumentum à verisimili mente deductum fallacissimum esse, & periculosum assertum post Roland. A. Vale in conf. 56. num. 24. vol. 3. & alias multos, Cefanam in relato conf. 4. 88 num. 191. & num. 196. ubi etiam, quod si p. in perficuranda voluntate defuncti erramus, & Propheterum munus assumimus, affirmando, quod nos hi dilapsi sumus; cum tamen hoc testator minimè forsitan valuerit, neque dispo- 89 suerit, ex Dicte in conf. 89. num. 1. lib. t. Aymo- 89. & alijs: non enim sufficit voluisse testatorum nisi disponatur, maxime in materia gravam loius, & fideicommissi iudicandi, quod recipi possa me, cui sit inhibitus, ex notatis per Ber. in L. Galus 9. ff. de liberis, & posthum.

Quod si ad conjecturandam defuncti voluntatem, ducatur privilegium à Serenissimo Imperatore Carlo Quinto obtentum in Anno 1539. ot in eius bonis feudalibus succedunt descendentes masculi, etiam in gradu non successibilis exclusi feminis, ex qua voluntate, eriam nulliter in precibus declarata, vident subsequenrem illorum vocacionem, qui succederent in Ducatu Gravina de omnibus masculis, etiam in gradu non successibili busesse intelligendam, nihil obstante potest; scribant enim, 91 aut sciens debebant illustris D. Ferdinando se- nior, eiisque filii, privilegium predictum, tanquam non exequitoriatum in Regno Neapolis infra annum, nullius remansisti roboris, atque efficacia, ex dispositione Regia Pragmatica de Anno 1517. sub tit. de privilegiis infra annum 92 exhibendis, item ex non usi per decennium, suisse privilegio derogatum, iuxta L. 1. ff. de non- danis, & per Cappe. in decisi. 1. 34. Rante etiam,

actu contrario, licet onico posita subsequente, refutarioris facta per illustrum Duci filiam Surmonet D. Felicem Mariam Vthionam, & alienus super ea obtentus ex traditis per A. ann. in allegat. 1. Capitulac. in prag. 8. de Baroniis. p. 3. 93 ann. 201. unde affirmari non poterat, fusse in fideicommissu cogitatum de illis, qui atrento privilegio predicto in Ducatu Gravina successissent, sed de illis, qui realiter, & cum effectu succederent in Ducatu predicto masculi tamen primogeniti, ut supra; præsertim, quia 94 verbum illud succederent, intelligi debet cum effectu, non autem in spe, & potentia, ut pulchritudo in propriis terminis considerat Roland. A. Vale in conf. 59. ann. 16. & seqq. vol. 3. & pro rege rediunt Pergam. de fideicom. artic. 32. an. 3. 4. & 5. & alij plenè telati, pcr Cefanam in conf. 1. 5. a. t. b.

Ex quibus omnibus constare videbatur de iustitia creditarum iustitiarum pro declaratione extinctionis fideicommissi, ut ad Palatij venditionem procederetur, & ex pretio quantitativa eius debitis exalverentur.

95 Prevalevit nihilominus opinio pro fideicommissu, facta relatione, iudicis Aulis sub die 27. 96 Novembris 1649. per D. Conf. Mercurio Antenuin Ciolfi, virum summum prudentiae arque morum iucunditate conspicuum, qui postea fuit unius ex Aulis S. C. Prefectus, & Marchionaros Oliveri tirulo decora tu, apud Actuarium Carbone, ut demum hanc decisionem referat Conf. Praetus, qui tunc pro Duce præstitit patrocinium, in lib. 3. discip. forens. cap. 23.

R E R U M S U M M A.

1. *Filij in conditione positi, an cefanari vocari? gravis est controversia.*
Quæ magis communiter fuit pro negativa parte refutata, n. 2.
Nisi per conjecturam de contraria testatoris voluntate apparent, a. 3.
De quibus remissivis, a. 4. & 28.
Ei figuraunt si non simpliciter filii fuerint in conditione positi, sed filii legitimi, & naturales, a. 5. & 7.
Centaurium sententia alii, n. 8.
Et in Sacro Coaglio referunt indicatum, n. 9.
Sed prima opinio verior, cum alia concurredit contradictione, n. 10.
Vel cum filii in conditione positi sunt de descendentiis testatoris, n. 11.
Praesertim, si non solum filii legitimi, & naturales in conditione positi, ut addito, quod fiat ex legitimo matrimonio aeti, ut n. 12.
Sive ex corpore legitime descendentes, ut n. 13.
Secunda adducatur conjectura, ex bonorum aliennatione prohibita per testatorum, n. 15.
Et maximè si prohibito non sit à causa vestita, ut bona in familia, vel agnatione conserventur, n. 16.

- No quo intelligi possunt favores substitutionum facti.* n. 17.
Tertia concilia, ex clausula Codicilliari, n. 18.
Quarta, ex Falcide, & Trebilianica prohibitione, n. 19.
Cinqua, ex compendiosa substitutione, n. 20.
Sexta, ex ablativo absoluto circa filios in conditione positis adicito, n. 21.
Soprime, ex commissariis perpetua deputatione facta, n. 22.
Octava, ex remissione vocacionis in ultimo substitutionis gradu, n. 23.
- 6 *Filius legitimus si succedit ab intestato cum legitimitate, & naturalibz.*
 14 *Famam venientis appellatione filiorum in conditione positorum.*
 14 *Centuria leues ad vocacionem inducendas, sufficientia filiorum in conditione positorum, si sunt de descendentebus testatoris.*
Aut si plures sunt, n. 25.
- 16 *Decio Sacri Confilii Neapolitanis referuntur.*
 17 D. Antonij Miroballi Regij Confiliorum, & Regium Cancellarium Regentis fundat.

C A P V T XLIV.

De Filii in conditione positis in testamentaria dispositione, quod regulariter vocati non censemantur, per textos.

in l. ex falso 17. S. si quis autem, ff. ad Senatum
Confutatum Trebellianum.

- 1 *Illi in conditione positi, eorum patrī hereditas, sive legatum fuerunt sub conditione relicta, ut filius filii deceperit, ea alteri restituere tenetur; an conseruant dilpositivē vncati ex fidicommisso, vel tanquam patris heredes ab intestato, ut solidū deficeret facient conditionem non levius sive inter DD. controversis, quam deinde pro negativa magis communiter firmaverunt, ex testata l. ex falso 17. q. si quis autem, ff. ad Senatum confut. Trebell. & alia apud *Peregrin. in tract. de fideicommissis articulo 18.* num. 5. & seqq. *Annam in aliis 134. num. 4.* & seqq. p. 2. *Fusor. in tract. de substit. q. 437. num. 1.* nisi alioz conseruant conjecturam, contrarium testatoris 4 mentem arguentes, de quibus plenē ultra praeclarissime *Ruffic. in proprio tract. an.* & quando liberi in conditione positi vocantur, lib. 2. a cap. 2. *Anton. Faber de error. Pragmaticorum de ad. 16. error. 1. usque ad 6. de consularibus lib. 17. cap. 18.* & 19. in aliis pluribus recentioribus quos sequuntur D. Alimari, ad Rog. *Revt. lib. 1. consil. 7.* & lib. 3. consil. 52. D. Rodor. in consil. 18. & ad Reg. de *Martinis tem. 1. quotid. ref.**

*In. cap. 141. D. Scappa obseruat. ad decif. *Gra-*
*man obseruat. § 1. num. 1. 2. D. Romagnera ad *con-*
*cil. super Statut. Civitatis. Engub. lib. 2. num. 63.***

3 *D. Gregor. de Valdau. observat. 19. & 20. atque*
D. Card. de Luca in theatro veritas. & institut. 10.
In tract. de fideicommissis. discurs. 21. & 73. &
Reg Capyc. Latr. in decif. 1 lib. 1. ubi num. 15. lo-
*quitur ut filii non simpliciter in conditione positi; sed sub nomine filiorum legitimorum, & naturalium, quos censeti vocatos, ut eas est possit includere filiorum naturalium legitimorum, qui alioquin ab intestato succederent, una cum filiis legitimis, & naturalibus ex *lib. 10. parvus 5. C. de suis.* & legitim. quam coniectu-*
*7 tam, urgentissimam esse, & communiter receptam alii relatis affirmant, eumque sequitur *Con-*
fut. Stabian. in lib. 1. refals. forens. cap. 58. num. 42.*

8 *Licet vero eidem coniecturam contradicant alii, quos refert, & sequitur *confut. Stabiana in addit. ad decif. Sordi 161. num. 23.* atque idem *Capyc. Latr. ibidem num. 16.* ubi diele ea non obstante fuisse in S.C. iudicatum pro negativa sententia, vocacionem excludente, ex relatio-*
*9 ne *Annam in princ. 2. volum. Cens.* qui determinacionem ref. cap. 8. C. in casu confil. 91. pcc. eum editi in lib. 1. & per *Amat. in consig. 9. in su-*
10 se. Nihilominus veram esse dicit num. 17. ut per se sola non sufficiat, nisi alia concurredat
11 coniectura, vel nisi filii in conditione positi
*12 sine de causa nobis tributis testatoris quo magis, cum non simpliciter dictum fuit si sine filiis legimus, & naturalibus, in quibus terminis emanaverunt decisiones S.C. ab Anna, & Amato relatis, sed additor ex legitimo matrimonio natus, ut optimè probant *Agap. in decif. Flora-*
13 tia 73. num. 8. Ruffic. in tract. de substit. lib. 3. cap.
13 3. num. 5. & vel si additum fuisse, ex corpore legitimo descendensibus, quod idem esse videtur, ut erat in causa vertente in S.R.C. inter Antoniā Pollio, & V.I.D. Andream Seghi coniuge, cum creditibus patrimonij quondam Orlan- di Pollio, quo propterea eamdem Antoniam Orlandi filiam, tanquam in conditione positam sub verbis predictis, censeri dispositivē vo-
 14 catam, affirmabat *Mucianus & filiorum in con-*
ditione positorum appellatione, feminas etiā venire, Soc. in consil. 52. num. 31. & seqq. atque cōmuniis DD. opinio affirmant, ex tractatis per *Potiam in tract. de fideicommissis. q. 9. num. 164.* cum aliz etiam accedent in causa predicta coniectura.**

15 *Etenim secundò ponderabatur, fuisse à Testatore precisi verbis prohibitam alienationem, in toto, vel in parte, etiam minima eius bonorum stabilium, & anuorum introituum, pro qualibet causā, organi, urgentissima, pia, favorabili, & quomodo libet privilegiata, adeo quod alienatio, vel obligatio finit nullus, neque dominium ex eis transferri intelligatur, quam sufficientem esse vocacionis coniecturam;* &

- 16 maximè, quando prohibito non est vestita à causa, ut bona in familia, vel a generatione conferuntur, volueront post *Ruin.* *Succ. fan.* & alios. *Mesuech.* in tract. de *prafuspi.* p. 76. n. 41. lib. 4. aliqui per R. Cappe. *Larr.* relata in *descri.* 1. n. 6. t. 2.
- 17 *C. seq. lib. 1.* neque diei poterat fuuisse prohibita alienationem favore substitutorum, ultra quos propter eas inducendas non esse vocationem in filii in conditione positis, ut post *Oldrad.* in *conf. 1.* deducit *Canular.* *Hedderia in causas forenses* 10. num. 22. Substitutione enim fuerat individuos tantum partibus hereditatis, ex tribus quarum altera ad liberam hereditatem instituti dispositionem reliqua fuit; alienatio vero in qualibet parte, etiam minima fuit à Testatore interdicta.
- 18 Propteræ clausula Codicillicis io premiso testamento adiecta, inducebat quoque vocationem filiorum in conditione postitorum, ex *Thos-sau* in *descri.* Pedemont. 6o. *Peregr.* in *conf.* 91.
- 19 num. 42. lib. 1. siue etiam *Falcidio*, & *Trebelianus* prohibito, de qua latè post *Simon.* de *Praxis* in tract. de *interpretatis.* ultim. volum. lib. 3. fol. 30a. num. 5. & alios Reg. Cappe. *Larr.* in *d. descri.* 1. n. 23. & *seqq.* Item compendiosa substitutione coontenta, vocati censeantur, ut ex *Succ. in Handed. Mesuech.* aliquique probat *Fusar.* in supra relata q. 437. n. 220. ablative insufflat per abolutum, per quem fuerant, ut super filij in conditione positi corum vocationem inducebat, ex *Rem. Parifsp. Ruini,* & quamplurimum, aliorum placitis, deducit idem *Fusar.* ibi, num. 21. 3. 34. prout etiam perpetua exequitorum definiatio, eorumque hereditum, & successorum à Testatore facta, pro eius voluntate adimplenda, ut ex *Dess.* in *responso* 103. & n. 183. aliam adducit coniecturam in hoc facto concurren-tem, si fuerit in sequenti institutionis gradu, vocatus extraneus, sive redactor agnatus, quia licet nepos ex fratre Testatoris, fortius enim Testatoris nepos, aut neptis ex filio tanquam magis dilecti vocati censeari debent, ut valuerunt *Carliana. Ruini.* enterique ab eo relata.
- 20 Quod erit posteriora ita coniectura, vel estum aliqua *Fusar.* ipse, & alii nonnulli leviter censeant, adhuc tamquam ea ubi versamus, in descendentiis testatoris, illæ ad vocationem in-ducendam admittendas, vel quando plures es-sent, etiam leves, ut singulæ, quæ non profundunt, inducta invent, plures affirmant apud *Cramond.* ea communis testantem in lib. 1. *recept. sentent. 5.* fideicommissum q. 1. 4. num. 7. quem scelerant alios addendo *Fusar.* ibidem num. 16. & *seqq.* Reg. Cappe. *Larr.* in *descri.* 1. n. 4. 1. & *seqq.* *Reta Rem.* apud Reg. de *Maria.* in lib. 1. *recept. iuris cap.* 1. 4. num. 4. & 9. in fine.

- 21 Sed per S.C. die ultimo Maie 1651. fuit contra allegata decisa, quod liberetur depositum creditoribus, opposito fideicommisso non obstante, penes *Advarium. Filiola.* referente D.
- 22 *Conf. Antonio Mirehallo.* vitro equidem nobilitate, atque doctrina perspicuo, qui postea fuit Regiam Cancellariam Regens electus, brevi tamen tempore, fato extinctus, ut mandata vicissim patitur; quam decisionem crism refert *Conf. Ruocca*, qui fuit in eadem causa creditorum *Advocatus*, in *responso* 6o. in *fins* tem. 1.
- 23 Ultra predictas alii adducuntur coniecturae, vocationem inducentes filios in conditione postitorum, quatum aliquas non sufficiunt, nisi alii accedentibus, firmant *Rufie.* in praefato tract. an. & quando lib. 2. cap. 2. usque ad cap. 6. libri 5. *Fusar.* in d. q. 437. *Conf. Bladerna.* in d. addit. ad *Sardi descri.* 162.

R E R V M S V M M A.

- 24 *Frustris* fideicommissi maturati, & non exalbi in vita hereditis gravata, sive fideicommissario refringendi.
- Quod primè ampliatur in omni fructuum genere, n. 2. 3. & 4.*
- Secundū ampliatur, quoniam heres gravata pre illis exigendis maximam diligentiam ad: libris. 5. usq. ad 9.*
- Tertiū ampliatur, ut fructus in annis redditibus confertis maturati in vita usfructuarij, & non exalbi, spicentes ad proprietarum, num. 10. usq. ad 15.*
- Limitatim tamen primè, ut in fideicommisso tantum universali locum habeat, n. 16. usq. ad 3. ubi laudatur Dom. Io. Leonardus Kodocius.*
- Secundū limitatur, ut locum non habeat in recti- tute facienda vigore Neapolitanæ Con- stitutio, bonorum patrem, proximi- ritatis ex parte patris, & maternorum, proxim- ioribus ex parte matris, filii non exiliorum, num. 56. & 57.*
- 25 Baldus non erubuit mutare sententiam.
- 26 *Das est uenit universalis.*
- Quod intelligitur, in unius dotata beneficium, num. 2. 3.*
- Et an respectu mariti, num. 2. 4. usq. ad 27.*
- 27 *Favor alienius introdendum, non debet in eius eidem reterqueri.*
- 28 *Dolus, aut culpa præsumptio, ut mox ferre debet.*
- 29 *Dolus, aut fraus nemini debet patrificari.*
- 30 *Clavis, aut talis calu, sive, ex calu, dispositio, non restringit ad easum idem.*
- Negat ulterius extensio nemini admittit, n. 32.*
- 31 *Dolus, ita che, si regulariter limitativa, & de- clarativa precedenter.*
- Ant etiam illativa, non ampliative, n. 34.*
- Nisi aliunde eniles cum suis continetur, & ampliative peccata, n. 35.*

- Vel nisi alias verba superaddita, essent superflua, & sine effectu operandi, n. 36.
- 17 Verba non dicuntur superflua, si ponantur ad reddendum dubitationem.
Etsi si exprimant illud, quod tacitè ineffe-
num, 38.
- 39 Contradiciliis strilliis interpretantur, quâm ultî-
ma voluntates.
- 40 Verba in contradicilibus tantum disponunt, quan-
tum suis expressum.
- 41 Consultura in contradicilibus non admittuntur.
- 42 Diffio, predicta, refutacionem inducit ad rem, &
de qua sermo est.
Neque ad aliquid rationem protrahit, n. 43.
- 44 Clasfala in fine posita, ad omnia præcedentias
refertur.
Nisi continuatio vix apponatur ad proximè præ-
cedentia, n. 45. & 46.
- Enque magis cum salva ratione recti sermonis
relatio sibi non possit ad omnem præcedentiam,
num. 47.
- Neque ad præcedentia remota refertur, qua
clarum habent, atque determinatam dispositio-
nem, n. 49.
- Et maximè cum ex tali relatione Inrium cor-
relatio resultat, n. 50.
- 48 Numerus singulare pluralem non continet, sal-
va ratione recti sermonis.
- 51 Ascendentes ab intestato succedunt, deficiente
linea descendentium.
- 42 Equitas est inter contrabentes servanda.
Et præfertim inter coniugem, n. 53.
- 54 Pater, & mater non sunt ad impria indicandi,
in successione filiorum.
Et cum in aliis communibz renunciant altrius focus
filiorum successioni, intelliguntur pater mater-
nis, & mater paternis bonis renunciar, n.
num. 55.
- 58 Argumentum validum est à statuto, vel Con-
suetudine ad pallium.
- 59 Renunciatio patris filiorum successioni, condi-
tionalis esse intelligitur, quatenus eorum suc-
cessio sibi devolvatur.
Neque noce bareditatis ab intestato, ex propria
persona venientibus, n. 60. & 61.
- Idque procedit, etiam in renunciacione fallax
per contingas in matrimonio contratto, secun-
dum morem nobilium Capuanarum, & Nidi, n.
62. usqne ad 66.
- 63 Matrimonium quomodo contrahi dicatur se-
cundum morem Nobilium Platearum Capua-
num, & Nidi Neapolit remissive.
- 67 Hereditas sibi animo adiuit.
- Perbit, aut fallax declarata, n. 68.
- 69 Hereditas adiri censetur, cum in iudicio pe-
titur.
- 70 Renunciatio bareditatis fallax possit Ius ex illius
aditione quasdam, translative, non extingue
fallax intelligitur.
- 71 Hares, qui semel est, definiere non potest esse
hares.

- 71 Renunciatio per viam repudiationis fallax abdi-
cando à se hereditatem etiam pecunia, vel pro-
missione intercedente, repudiat verò dicitur.
Neque adiunctum inducit, n. 73.
Cum declarationibus, de quibus à nn. 74. usque
ad 87.
- 80 Cessio, qua ab Ecclesia sit hereditatis sibi delata,
non indiget solemnitatibus in alienatione re-
rum Ecclesia regisit.
Tantum in Iure, nondum Ecclesia incorpora-
to, n. 81.
- Non obstante momentanea acquisitione ad effe-
ctum validandi cessationem praefixa, n. 82.
Intelligit, ut n. 83. & seqq.
- 88 Ius supervenientis anterii mes, conformat Ius
menum.
Maximiè, quando supervenit ex causa, qua re-
trotrahitur ad præteritum tempus, n. 90.
- 89 Confirmatio dare dantis, conformatur Ius acci-
pientis.
- 91 Ius supervenientis, validat allionem in iudicio
propositum absque nova libello.
Dummodo debetur ex causa de præterito, n. 92.
Et in libello oblate possit esse comprehensum,
num 93.
- 94 Decisa Sacri Regij Consilij Neapolitanis refer-
tur.
- 95 D. Franciscus Rocca Regius Consiliarius co-
mendatur.
- C A P V T XLV.
- De Fructibus maturatis, & non ex actis in-
vita heredis gravatis, ad fideicommissi-
stium spectantibus, ad text. in l.
postulante 44. S. sed in bu-
ijsmodi, & l. deducta
58. S. qui post. ff. ad
Senat. Consult.
Trebellian.

Fodus fideicommissi ma-
turati in vita heredis
gravati, sed ab illo non
percepiti, eo tortuo non
ad eius heredem spectant,
sed ad fideicommissarium,
ex l. postulante 44. S. sed in
bu. ijsmodi, & l. deducta 58.
S. qui post. ff. ad Senat. Consult. Trebell. quorum
2. locum habere, tam si naturales sint, quam
civiles, sive iudiciales, in pensionibus, & an-
quis redditibus consistentes, & cuiuscumque
qualitatibus, ac etiam si per eorum percepitionem,
maximam hares gravatus, diligentiam adhi-
buerit, illos neandum in iudicio petendo, sed
7 condemnationis sententiam obtinendo, ad pe-
cunia pro eis debitam solutionem affirmat, at-
que

8 que de cism testatur in S.C.Neap. habita ma-
9 tura discussione ; licet prima facie contrarium
videtur esse iudicandum. *Pr. de Franchus*
sua sententia decif. 13. cuius noviter memine-
runt *Canf. Statib. & Modern.* Ille in lib. 1 re-
soluit. *forens. cap. 26. num. 15.* & hic he addit. ad
Sards decif. 88. num. 7. cim. seq. & in *controv. fe-*
restris 4. ubi amplius idem esse in fructibus ma-
tutatis, & non perceptis in vita usufructuarib;
atque in annuis redditibus consistentibus, ut
11 mortuo usufructuario sit proprietarij, non
autem hereditis ab usufructuario instituti, licet
12 contrarie olio suille sententia, & pro ea ob-
tinuisse dicit. *Peregrini distinctione deceptus,*
qui aliud in herede gravato, aliud in usufruc-
tuario esse affirmat in *decif. Patavina 83.* ubi
restet iudicatum ; hanc tamen distinctionem,
13 arroane postea agnoscens, non erubuisse di-
citemutare sententiam, sicuti *Baldus tecille*,
14 aut in *cas. 447. num. 3. lib. 4.* & quamvis pro
contraria sententia pugnet *Lota in novissimis*
observationibus ad eundem Pr. de Franch. de-
cif. 168. num. 6. repellendo *Casf. Hadriana per-*
plicxit, non bene satisfact solidissimis
15 eius obiectis, tametsi concordantes adduerat,
cum *Peregrini* plures, quibus addi potest *Bar-*
bat. in trall. de Divis fructibus. p. 2. cap. 2. n. 12.
16 Hac fames dispositio, in fidicem illa-
tantum universali procedit, in quo, cum de re-
stitutione hereditatis agatur, eius nomine tan-
quam universale, fructus matatorum, non dum
tamets exactos equinat, atque actionem pro
illis competentem, que ut hereditaria, ex de-
functi contracto orienta, transit in fidicem
missarium hereditatis loco, in universum defuncti
lus successentium colligitor ex d. s. sed in hu-
mmodo, & magis distinctione declarat *Pr. de Franch. decif. 13.* & post eam *Peregrini. in trall. de fidicem. artic. 49. p. 2. n. 6.*

Quare cum habuerit in S.R.C.Neap. an-
17 idem esset in pacto restitutio dotum quon-
dam Elisabetta Malla In beneficium quondam
Petri Mella dotantis, eiusque heredum, pro-
missum in causa mortis filii dotata sine filiis, aut
cum filiis, qui postea ab intestato decederent,
ut causus evanit per Elisabetta obitum, super-
fite *Lucretia Santonia* filia, que postea ab in-
testato deceperit adeo, quod fructus dotis matu-
rati, & non exacti in vita Lucretia, fuisse tenuta
cum dotibus ipsius dotanti, eiusque hereditibus
taliterendi, intrepide respondimus pro negati-
va sententia ; mortua enim dorata cum filiis,
iam plena iure, fructus illis quiesciit fuere, &
post eorum obitum in heredes non cum actione
pro illis spectante transferantur, non autem.
18 in dotantem, particulariter in dotibus success-
19 totem, cum etiam fructus in quoniam redditibus
confererent, super certo corpora venditis, & sic
20 ad heredem universalem pertinentibus, tan-
quam principaliter debitum, excluso legatario,
aliisque particularibus successoribus, ut decli-

sum restet in S.C.Neap. *Pr. de Franch. in de-*
cif. 254. & in Regno Sicilie dae sum testator
Magrilli. & Castello a Thoro relati in compend. de-
*cif. Regni Neap. p. 1. in verba Legatum certe sum-
1 tme, licet aliud sit in usiris ad sortem acellorij,
& ex mora simili debitis, ad legatarium sortis
proinde spectantibus, ex eodem de *Franch. d.*
decif. 13. q. n. 8. & 9. Peregr. d. artic. 49. p. 1. n.
20 & restet decisum in Senato Mauruano *Sar-*
dus decif. 88. quam distinctionem approbat *Reg.*
de Marinis in lib. 1. resolut. cap. 10. ubi in addi-
tione pulchre discutit doctissimus *Ist. Leonar-*
dus Rodoerius. late omnia ad rem hanc decla-
rants.*

22 Dotis enim nomen, quamvis ut quid uo-
versibile consideretur, & hoc intelligi in uxoris
23 dotare beneficium, nonnulli voluerint, ut re-
24 spectu mariti, tanquam aliquid particulare,
censeatur, ut voluit *Alex. in Lsi marito. q. 5. pr. col.*
gen. ad suum ff. 1. maritum. per text. in lsi. q. 5. pra-
terea. C. de her. dot. Negifant. in trall. de pignoris.
4. membro secunda partis. n. 50. & 55. alij verò
25 atiam respectu mariti considerari, ut quid uni-
versale cesserunt, ut voluit *Barbos. in Rub. ff. fol.*
26 marit. p. 3. n. 68. Quomodo cumque tamē sit,
hæc specialitas, ut dos aliquid universale intel-
ligatur, regredi non potest uxoris, & mariti per-
27 sonas, ne quod eorum labore fuit introductum,
28 aduersus eos, atque dorem ipsum restulet, con-
tra vulgaram regulam, *l. quad. favare. C. de legib.*
ut pulchre considerat *Pr. S.C. Neap. Merlin.*
29 *centrav. forens. cap. 92. n. 7. lib. 1.*

Praterne neque fructus à dotantibz hereditibus
luctari possunt, quos proprii eorum culpa, hæ-
c mota relatae distulerunt, post litem iam diū,
ab eadem *Lucretia Santonia*, tunc vivente mo-
29 tam, ne dolis, aut culpo premlo sentire dicantur,
contra notata in *Lita demam 26. ff. de re-*
cept. arbitr. cum concordantibus apud *Tira-*
30 *quelli. in trall. de utreg. retrallu, in illi. retrallu*
31 *convenit. 5. r. gl. 9. num. 68.* dolus enim, atque
fructus nemini debent patrocinari, *L. nexte de lo-*
13. ff. de dole, cum alijs à *Barbesa* relatis in
axiom. 66. num. 5. sed emū à D. Scappa in ab-
servat. ad decif. *Gratian. obseru. t. 6. n. 63.*

Neque obitato, suile in Capitulis Matr-
rimonialibus conveotorum de hereditatis restitu-
tione facienda in causa dissoluti matrimonij
per mortem Elisabetta Malla, dotata absque
filia, vel cum filiis, qui postea in pupillari state
vel ab intestato decederent, quod quidem
pactum ad viri exclusionem à hiiorum succel-
litiona referunt per haec verba : *Che si accaderà,*
che detto matrimonio si separasse per morte d'Elisabetta
Malla senza figli, à cui figli, quali acca-
dette morire in pupillari stato, ò vero dopo quan-
do cumque ab intestato, in tali casu.

32 Ecce restitutio pactum, in tali casu, con-
ceptum, que sane clausula, in tali casu, live, s.
eo casu, dispositionem ad illum tanquam casum
33 testrigit, arque ulterius extensionem admitt-
rit

*tit. Maria de claus. p. 3. claus. 26. Mensch. in-
cavt. 6. num. 324. & frq. lib. 2. qui alios refe-
runt. Deinde sequitur: *Tanta la dote dovr si
habbia da restituire, e dare ad effidetanti loro he-
redi, o successori.**

Hactenus pactum, dotis tauctum restitutioni
adieclum; polica vero ad exclusionem patris à
filiorum successione in pupillari estate, vel ab
intestato decedentium subiectum. *Efectu peni-
sus off. Barone Agostino dalla successione di det-
ta dote, e dall' heredità, e successione di dotti suoi
figli, ut supra decadenti, etiam dalla legitima ad
esso Iure natura debita, alla qual successione, he-
redità, legitima off. Barone Agostino, con giura-
mento per pacto speciale, de non succedendo ei
renunciata.*

Ex primis deniqd col snt Iura paterna
successionis in bonis dotalibus à patre renun-
ciata, applicanda per hæc verba, ita sbe alias
prædicta dote, benti, & heredità successione, & hab-
biana da successore offi dantisi, lora heredità, suc-
cessori, nol casu prædicto.

Fit igitur de dote reiterata mentio, cum
sueat in proprium filiorum patrimonium con-
verfa, unā cum bonis, & hereditate ad patrem,
superficiem spectantibus. Verba enim illa de-
hereditate loquentis ad hereditatem filiorum
patri superexilienti quarendam, in dote; at alij
que maternis tantum boles referuntur; ut ab
eis, etiam respectu legitimæ, pater in coesu
confessor exclusus, nos quod integræ maternæ
hereditatis restitutionem, unā cum dotoribus, in
omni casu pactum comprehendere voluisse, ut
etiam patre filii pro defuncto, ut potuisset her-
editatis omen fructus etiam semper compre-
hendere.

33. Hoc autem primò colligite ex dictione illa,
ita ab regularitate limitativa, & declarativa...
34. hinc etiam clativa, non autem ampliative pre-
cedentiam, t. pater filium 36. & fundam. ff. de leg.
3. leg. 39. C. de his qui accsi. non posse cap.
cum Ad. Ferrariensis 9. de Confess. & cap. signifi-
catum 1 t. de probab. pto. Gram. de dictione, b.
diff. 120. Surd. can. 315. num. 44. & frq. lib. 3.
35. nū aliunde constet, eam fuisse continuativa,
& ampliative possum, ut Augrl. loquitur in
lunilla Iuris rati. ff. de leg. & com intelligunt
Gabriel can. 1 t. num. 24. vol. 2. *Marta de
claus. claus. 85. num. 5. p. 3. vel oīs alias verba su-
36. peraddita, esse pt. superflua, & sine effectu ope-
randi, Surd. d. conf. 315. num. 30. & alij apud
Claus. de claus. canons. claus. 3. hic autem
37. verba sub illa dictione adiecta omnino super-
flua dici non possunt, ne dom. quis tollunt du-
bitationem, que iupelle poterat de filiorum
successione renunciata per patrem alij peccati-
toribus, ex paterna linea, vel dantisi, in eo
38. casu applicanda; verum etiam, quia suffic
expresſi illud, quod tacitè inerat, ne super-
flua redderentur, ut de atroce Surd. post Jean.
Andr. Abb. & alios in d. can. 315. num. 32. co-*

39 magis cum in cocontracto versetur, in quo stric-
tor, quam in ultima voluntate fit interpreta-
tio, l. in testamentis 12. ff. de reg. Int. & verba.
40. tantum disponunt, quantum fuit expressum,
l. quidquid astringenda 99. ff. de verb. oblig. neque
41 statutus contigerat, in eo admittitur. *Covarr.
lib. 3. var. rosal. cap. 7. num. 236. ut noa etiam alia
adduximus in precedentib. cap. 43. num. 10. &
frq.*

Secundò comprobatur, ex dictioribus illis
relativis, prædicta, & predicto additis, quando
dicitur, alla prædicta dote, benti, & heredità,
42 Item soleas prædicta vim habentum restri-
ctionem inducendi ad rem, de qua sermo est,
43 non autem ad alios orationes praetrebendi,
*Ripa in l. filius familiæ. 5. Dovi. t. 1. ff. delegat.
1. Marta de claus. p. 3. claus. 16. num. 4. hac nam-
que verba: a. Alia prædicta dote, benti, & heredità
nol casu prædicta ad proxime relatum casum tan-
tum sunt referenda mortis Elisabetta cum
filii, qui polca vivo patre decederint, non
autem etiam ad aliam precedentem generali-
ter positum mortis Elisabetta abisque filiis, vel
com filiis, qui polca in pupillari estate, aut ab
44 intestato decederint, quamvis enim clausula
in fine posita, sit regulariter ad omnia prece-
dencia referenda, ex regulâ, l. tab. scriptaria 30.
45. 5. ff. de leg. 1. Limitativa, ut locum non ha-
beat, si sit apposita continuativa ad proximè
46. precedenciam, quia tuco ad conexa, non autem
ad precedenciam remota refertur, ut per se in l.
filius familiæ 27. ff. quando dies legari ced. vo-
luit. Barts. in d. l. tab. scriptaria 5. ff. num. 3. & in
l. fin. ff. de reb. dub. sequitur Affili. d. docis. 2. 48
num. 12. in fine, & frq. & in Confit. Regal. Vt de
successionib. num. 64. Autem Gabriel lib. 6. com-
muni. conclusi. ff. tit. de claus. canons. 9. num. 26.
Reg. Regis. conf. 8. 1. num. 1. lib. 1. Reg. Galeota con-
trov. Illistr. lib. 1. cap. 4. num. 16. & frq. quod
47 magis indubitate procedit, cum salva ratio-
ne recte sermonis ad omnia precedencia rela-
tio fieri non potest: quod ex l. sed & qui 5. 6. t.
ff. rx quib. causam, declarat Ioseph. in d. l.
tab. scriptaria, num. 40. Affili. d. conf. num. 65.
Gabriel in relat. conclus. li. quidem verbum in-
singulari numero prolatum, nol casu prædicto,
quatenus esset ad omnia precedencia referen-
dum, plures casus comprehendenter; Primum,
Elisabetta obitus absque filiis; Secundum eius-
dem obitus cum filiis, qui postea in pupillari
estate decederint; Tertium cum filiis post pu-
pillarem statem ad intestato decedentibus,
quod salva ratione recte sermonis fieri non po-
48. test, ut singulari numeri pluralem contineat,
ex l. fin. ff. Ad Senat. Confal. Trivell. cum concord.
prob. in terminis Barts. conf. 32. num. 32.
lib. 4. quibus alia additor limitatio, ut clausula,
49. & verba in fine posita non refertur ad pre-
cedenciam templa, que claram habent, atque
determinata dispositio nemita per Lyrnam,
5. rum qui, ff. de liber. & postib. aliasque con-
cot.*

coedantes post *S. Ios.* tradiderunt Capte. decif. 1. 6. num. 10. & alij plenè relati per Gabriel. d. conclusi. g. num. 8. *Peregrin. de fidetur. artic. 1.* b. num. 107. erat enim iam antea specialiter prout viam luper restitutioe dotis in casu mortis Elisabetta, cù filijs, aut sine facienda, quod itaque fuit postea additum, de restitutioe dotium, & hereditatis filiorum, patri renuncianti acquirendarum, non est ad omoia praecedentia iam clarè determinata refertendum; magis xim cum ex talis relatione Iurium correlative resultaret, gloria in Italiæ scriptura 30. 5. 1. si de legat. 1. Gabriel in relata conclusi. g. num. 5. *Marta de claus. p. 4. claus. 2. 3. num. 18.* prout Iurium, s. i. correlative fuerit, quo ascendentis in secundo ordine vocaverunt ad successione ab intestato, deficiente linea descendientium, q. si igitur Aut. de bared. ab intest.

Tertiò hoc idem convincitur ex pacto reciproco è converso addito in casu mortis patris, filijs superstitibus, à quorum successione, mater excludit, hac verborum formula: *E caspi parti modo, & forma accadendo detto matrimonio separasi per morte del detto Barone Agostino sentia figli, e quelli dopo morissero in pupillari astease minori, è vero dopo quandounque ab intestato, in tal casu summa la sopraddetta dote, ni supra promessa si habbia da restituire, o dare ad effi. Elisabetta in modo, che si deijo di supra, la qual Elisabetta non pesce, ne debbia succedere, all'heredita, e bene di effi Agostino, ne altri detti suoi figli, ni supra decadenti, nec etiam alla legitima ad effi de lute natura debita, alle quali successioni, heredita, e beni, e legitima effi Elisabetta rimissa per pacto specialis de non perendo, itachè nelli predicti beni, heredita, e legitima del detto Barone Agostino, e di detti suoi figli, succedano più propinquai, e più prossimiori in gradus, e heredes, e successori di detto Barone Agostino, e conclusa penitus la detta Elisabetta, e suoi heredi, e successori.*

Vnde manifestè deprehenditur contrahendum voluntas filiis, patris exclusionem inducere, ab hereditate filiorum, in dotibus, & bonis maternis, & c. contra matrem excludere à successione filiorum in bonis paternis, utrilibet bonis vicim, proximiioribus alijs exlinea, ex 52 qua obveniunt, reservatis, ratione equalitatis inter contrahentes servando, itid quod 7. g. fin. d. reficiend. vendit. l. per. in fine, C. commun. 53 ni devindando, præsternit inter Coniuges. Auch. aquilitas, C. de part. convent. Cravetta cons. 70. n. 1. *Theſaur. quæſ. farens. lib. 2. q. 9. num. 12. & 13.* 54 neque enim patre, & mater in filiorum successione sunt ad imparia iudicandi *Præf. Franck.* 55 decif. 1. 8. num. 6. *crea medium, sed renunciavil- icalitatem in intelligatur, pater maternus, pa- 56 terne vero mater bonis, itd in puncto docuit Anton. de Alex. in *Apol. ad Confutat.* si quis, vel si qua incip. nota quidrenniciatio.*

Fructus autem in vita filie maturati post ta-

men aditam hereditatem, non materna, sed propria filie bona dicuntur; quare neque sub dispositione *Cooſtudiois Neapolitanis* sunt comprehensi, dispropocotis, proximiore ex parte matris in matrem bonis succedere, ut semper fuisset in S.C. Neap. iudicatum testatur *Præf. de Franck.* in decif. 6. o. num. 4. quem sequitur idem iudicatum refens, præsternit in annuis 57 tedium principaliiter debitibus, non tanquam accessorios ad fortem, *Reg. Capte. Larr. in decif. 62. in fine,* & utramque conditionem refentur, atque sequuntur *Consil. Hodierina in addit. ad relatam Surdi decif. 8. 8. in fine Thor. in 3. p. compend. decif. Regi. *Peregrin. lib. 1. in verbo Fructus bonorum antiquorum remansit, & in calce foliorum 2. in compend. decif. Reg. Capte. Larr. in verbo Franck. 8. 8. *De bonorum antiquorum, & validum est argumentum scilicet flacuto, vel confunditudo, ad paratum l. fin. ubi Bari. & DD. C. de fidetur filiis. Gratiæ. in lib. 2. discip. p. 4. cap. 348. num. 38. & alij, quos cogit Barbusa in locis communib. argum. Seco 25. num. 1. & loco 105. num. Similiter prima.***

Cum vero Augustinus pater filii, in matrimonio procreatus predececerit, iam non sumus, in hereditatis filia restitutioe facienda, sed in simplici dotis tantum restitutioe, ex prioribus pactis adhibitis coeventas; intelligi 59 tu enim conditionalis fuisse Augultini renunciatio, quatenus filiorum successioni filii debet volvatur, alioquin ad successionem veniente heredes ab intestato, non tanquam patris heredes, sed ex propria corum persona, quotum. 91 conditio ex facto patris renunciantis deteriore fieri non potest, ad non tata per Bari. & alios in *Lqui superficies. ff. de acquir. bared. Præf. Franck.* 67. Reg. Capte. Larr. decif. 4. num. 6. & 4. num. 12. cum seqq. lib. 1. quemadmodum in ter- 92 minis matrimonij contracti secundum motum Nobilium Capuanz. & Nidi Civitatis Neapo- 63 lis à pacto in praesentibus capitulis adiecto pa- rum, aut in nihilio in substantia diversorum, ex moris prædicti verbis, ab *Affilia relatis de* 64 erf. 2. 37. num. 1. ituit in nostro S.C. Neap. iudicatum, ut refert *Conj. Provenz. in observ. ad Consuetud. Neap. obseru. 2. 5. super Confutat. si quis, vel si qua num. 19. neque dissentit Annal. cons. 92. num. 42. & in cons. 1. 18. num. 21. & 2. 3. lib. 2. 65 ubi matre mortua, filios ex propria persona, venientes admitti, non obstante matris renun- 66 ciatione declarat, secus ea vivente, ex *Atenoch.* in cons. 1. 2. num. 30. & 3. lib. 2.*

Neque refragari dilecamus, quod secundo loco principaliter obieciatur petitum fructum restitutioi, *labellam Santoniam Baronissam Castri Turriceum* non in totum. *Lucretia Saontonia* eius nepi ex fratre, & fructuum dominum succedere, sed iofsum cum alijs proximiioribus ex parte matris in codem gradu, cum ipsa existentibus, stante repudiatione avix paternæ; si quidem repudiatio ab

avla paterna facta, non extinditivē sed translativē fuit iurium in successione nepitis, quibus ut potest pro fructibus prædictis consequens, stante expressione in transactiōnis contractu facta, quod avia receptis ducatis quinque mille translativē tenentiat eius iura, & quid dicit (item remanente haereditate penes aviam) idem est, ac si dixisset, remanentibus penes eam omnibus bonis haereditarij, cum enim iam avia solo animo, ut iuris est, nepotis haereditatem. 67 adiuviter, quon solo animo adiri, verbis, aut 68 factis declarato, ex l. pro bared. 20. & l. geris 87. ff. de acquir. bared. lat. deducit *Mafcard.* in tractat. de probat. cencius. 42. & 43. eam in iudicio 69 petens, ex quo aditio presumitur, ut post *Aretius.* recf. 126. in prime. doct. *Mantica* de censillor. ultim. velunt. lib. t. 2. tit. t. 2. num. 1. 3. & postea eius iura in amitam transfruerit, dici non potest, extinditivē repudiabilis, ut locum alij proximioribus faceret, sed translativē haereditatem 70 celiuit etenetur, id quod in renunciatione, post suam additione qualitatum facta, redditus in dubitum, ex traditis per *Annam* cons. 45. nn. 2. *Georg. alleg.* 29. num. 1. 8. *Cancer.* lib. 3. variar. 71 resol. cap. 1. 5. n. 1. 66. quia semel haeres, deliovere non poterit esse haeres, l. sent. 4. C. de repnd. bared. imo, 72 quamvis renuncatio, per viam repudiationis facta, abdicandis à se haereditatem, eriam pecunia, vel promissione intercedente, repudatio 73 vere dicatur, neque inducat additionem, l. suis quatenus 24. ff. de acquir. bared. l. licet 2. ff. 6 quis omessa causa refutam, hoc locum non habet, si re 74 nuncatio non simileter, sed alicui recipiendi facta fuerit, erga quem donationis presumptio 75 apparuit, quo eas in inducit ex necessitate, 76 aditio, ne dū ad effectum validandi cessionem, quae sine additione sufficiere non potest, l. s. via 6. L. de l.ne deliberando *Mafcard.* de probat. cencius. 44. num. 1. *Adeo* de praesumptib. 4. praf. 1. 10. 1. num. 9. 8. *Praef.* *Franch.* decif. 89. nn. 77. 6. cessionem, ut eedens possit à creditoribus haereditarij conveniri, de *Franch.* decif. 32. nn. 1. 1. ubi rotte iudicantur in S. C. Neap. *Sard.* 78 decif. 70. num. 1. 1. quidquid contrarium aliquis servit, momentaneam illam acquisitionem non habet in consideratione, ut ex ea valeat cedens, nōt haeres conveniri, cum cessio non fuerit 79 principaliter ordinata ad aedium, & acquirendum, sed potius ad renunciandum, firmat *Cancer.* in relate cap. 1. 5. nn. 160. cum dabo. scgg. & in cap. 2. 2. nn. 1. 2. 3. lib. 3. ex codice de *Franch.* decif. 34. ubi ex hoc inferri cessione, quae sic 80 per Ecclesiam, hereditatis libelata, non esse adhibendas solemnitas in alienatione re 81 ram Ecclesiam requiri, tanquam de iure, non dum Ecclesia incorporato agatur, non obstante 82 te momentanea acquisiſione, ad effectum va lidandi cessionem presumpſita, quod intelli 83 gie num. 1. 6. ex eodem acto, qui hi ad renunci 84 ciendum resulcas equiſtitio, unde fecus esse dicit, quando sunt duo actus separati, ut quia

85 cedens primò adivillet, deinde cessisset, etiam, 86 quod sit in eodem instrumento, tunc enim vi 87 detar per prius acquirere, & potest cedere, ex *Phane.* in tract. de l.ne de c. gl. 8. in texta vir *Increm.* num. 17. & 18. quem sequuntur *Gratian.* in decif. *Marchia.* t. 7. num. 2. 8. & seqq. alijs que relati per *Consil.* *Hodiern.* in addit. ad *Sard.* decif. 70. num. t. 4. ipsa vero cedens, quamvis lite inter alios pendeat, haeres iam expedita declarata, iterum alio mediante contractu, haereditatis iura cessit in actris beneficiis, ut 88 notissimum autem est iuris axioma, ut superveniens auctori meo, confirmare ius meum, & 89 confirmato iure dantis, conseruat ius accipientis, l. even. alienam 41. ff. de pignorat. alt. l. cum vir 4. 2. ff. de uscap. ut ex communis DD. sententia deducit *Gemos.* in lib. t. variar. resolunt. cap. 2. num. 1. 5. circafamem, & quem refert *Barbosa* in 90 axiom. 1. 3. num. 5. maximè, quando los authori si opererint ex causa, quæ retrohabitur ad tempus præteritum, ut ex l. pen. in fine ff. decenf. pecunia, pulchre declarat *Barbosa* d. l. cum vir 91. nn. 1. 0. & quod los supervenient validet actionem propositam in iudicio, ab illo libello, 92 dummodò debeatur ex causa de præterito, & 93 in libello oblati possit esse comprehensum, ut regulam declarant post alias *Galin.* in praxi S. C. Neap. p. 1. cap. 3. n. 4. & *Consil.* *Hodiern.* ad *Sard.* decif. 6. n. 2. & 3.

94 Confofa tandem allegatis fuit S. C. decilio à nobis obtenta, sub die 1. Ianuarii anni 1659. dum explicando provisionem reservatam in decreto eiusdem S.C. à die 10. Martij Anni 1638 interposito, declaratur fuit interesse, & fructus doris, decurso in vita Lucretia Santonia, non esse comprehendens in restitutione dotum, & proinde spectare ad haereses Lucretiae, salva provisio super alij capitibus facienda, ad 95 relationem eruditissimi *Censiliarij D. Francisci* Recc.

REVM SVMMA.

1. Eidecens missaria bona alienari, vel obligari non possunt.
Sed seruare alienatic quendamque permittuntur, num. 2.
Et primò pro dote, vel antephate, sialia libertas bona non extant, n. 3.
Vel si e testator alienari permisisset, pre dote, aut antephate, n. 9.
Ampliasim, ut nec possit in subdicionem alienatio à testatore prohiberi, pre dotibus, & antephate, num. 4.
Secundò ut precedat alienatio, etiam ex patrimonio incrementi dicere, vel donacionem precepit nuptiar. n. 5.
Tertio ex iure, pro imperio fieri censuetis, infusitatis, & apparatu, nuptiarum, n. 6.
Et quas maritus absque veterandia, emittere non posset, n. 7.

Selectarum Iuris Observationum P. I.

171

- Limitatur, ut locum habeat in bonis heredi
 gravata, aut legataro tamen non obvenit, n*on* an
 tem alteri coharen*t*, vel collegatario, n*on*.
 10 Argumentum v*ad hunc* est, a dispositione legis,
 ad dispositionem bonorum.
 11 Consequunt qui vult, consilior etiam vele sum
 necessarium antecedens.
 12 Fideicommissaria bona pro alimentis, & entar
 ceratione, vel ab hominib*s* redemptione gravata,
 aut i*n* filiorum, alienari possunt.
 Ampliatur in bona maior aut*m*, ad primogenito
 rum de familia, beneficium in*l*it*er*atu*m*, n*on* 6.
 Pro alimentis tamen, ad quamq*uo* rora insitu
 tor tenuiatur, non pro alijs, n*on* 17. & 18.
 Secundu*m* ampliatur, pro viri gravato*m*, a care
 ribus liberando, n*on* 19.
 Tertiu*m* pro redamento patre gravato*m*, est propria
 culpa, vel dolio carceribus detento*m*, n*on* 20.
 Limitatur, si alimento suffici*m* a testatoro pre
 bibita alienari*m*, etiam ex causa alimentorum,
 n*um*. 13.
 Secundu*m* si suffici*m* a gravato*m*, legitima, vel Tre
 bollianica male utendo consumpta, n*on* 14.
 Tertiu*m* si fideicommissum non fuerit, ab ascen
 dente constitutum, n*on* 15.
 11 Fideicommissaria bona alienari*m* pro expensis,
 in cursum recuperatione, & defensione heredi
 tatis a creditori*m*, & legatari*m*.
 Si bona fide, & non temer*m*, heres gravatum li
 beraverit, n*on* 22. & 23.
 Hoc limitatur in bare*m* de gravato*m* litigante*m*, &
 succumbente cum alio pretendente se bare
 dom, n*on* 24. & 25.
 12 Socint, aut heres, a consocio, vel coharen*t*, repe
 nit impensas in commun*m* l*ite* erogatas.
 Pro tanta que expendit ultra quantitatem pro
 se solo solvendam*m*, n*on* 27.
 Si tamen sententiam favorabilem obtinuerit,
 n*um*. 28.
 Veler mandata consol*m*, item resser*m*, n*on* 20.
 virib*s* patris potest*m*, p*ro* 2. cap*m*. 7. hic sotem in addit.
 ad Sard. dec*m*. 6. & in controver*s* forensi*m* 9. Bar
 bat*m* trull*m*, de absent*m*, gl*m*. 5. num*m*. 25. & seqq.
 Consol*m* in addit*m*, ad Peregrin*m*, in tract*m* de fidicom.
 artic*m*. 42. Cap*m*. in tract*m*, de dato ad l*et*. 1. fol*m* salma
 trim*m*. 9. & n*on* illius D. Aliment*m*, in observat*m*,
 ad D. Regent*m*, Rovit*m* conf*m*. 34. 55. & 6*o*. lib*m*. 10.
 D. Scappa*m* in observat*m*, ad dec*m*, Gratian*m* observat*m*,
 19. & 237. & D. Rodoer*m* in addit*m* ad Reg*m* de Ma
 rini*m* tom*m*. 1. quid*m* resolut*m*, cap*m*. 39. ex num*m*. 8. ubi
 4 procedere affirmant*m*, non obstante express*m* re
 stitutoris dispositione in contrarium, quod nec
 per dote valeant alienari*m*, quod etiam penba
 verunt Consil*m*. Recens*m* in resp*m*. 29. num*m*. 18. tom*m*. 2.
 Andreol*m* de controver*s* forensi*m* 259. num*m*. 3*o*. lib*m*. 4.
 & con*m* 393. num*m*. 6. lib*m*. 6. & ad pectus de lu
 5 cronda partem datis*m*, est donatian*m* accep*m* tu
 ti*m*, tam ex parte viri, quam omnis ex extend*m*
 tur hoc alienandi promiss*m*, ut commonem*m* se
 & probatam conclusionem*m*, post Socin*m*, sen
 ia conf*m*. 13. num*m*. 6. vol*m*. 3. & alias ait Peregrin*m* in
 in 4 cap*m*. 42. num*m*. 6*o*, sequitur Anton*m*. Faber*m*,
 Cod*m*. lib*m*. 6. sit*m*. 3. definit*m*. 4. num*m*. 17. n*edum* ver*m*
 pro dote, & antephato permis*m* esse bono*m*
 rum fideicommissi alienationem*m*; verum etiam
 6 pro i*sp*en*s* fieri enofnet*m*, in festivitatibus,
 & apparitorib*s* ap*m*triar*m*, tanquam appendi
 t*m*, atque connex*m* etiam ministris*m*, & quas ma
 7 tierius absque verecondia omittere non posset,
 firmaverunt post alijs Reg*m*. San*m*fel*m*, in dec*m*
 199. lib*m*. 2. & Reg*m*. de Martin*m*. lib*m*. 2. resol*m*. Iur*m*. cap*m*.
 17. Consil*m*. Pr*m* in addit*m*, ad Conf*m*. Pachal*m*.
 Loco relatio ad u*num*. 13. idque ex Gabriele in conf*m*.
 153. lib*m*. 2. & alijs ante eis, tradidit Peregrin*m*,
 8 pr*m*ac*m*. artic*m*. 42. num*m*. 8. ubi num*m*. 55. restringit
 Authent*m* a predict*m* disponitam*m*, ut locum
 habeat in bonis*m*, heredi tantum gravato*m*, sive
 legatario*m* obvenit*m*, sive relatis*m*, non autem ab
 9 tet*m* caharen*t*, vel collegatario*m*, confirmat Fa
 fer*m*. In u*ale* de fidelitate*m*. 5. 2. num*m*. 17. & 20.

C A P V T X L V I .

De Fidicommisarijs bonis, regulariter
non alienandis, ad text. in l. 3. §.
sed quia nostra, C. commu-
nia de Legatis.

Bono fidei commisso subiecta,
allenatur, vel obligari non
possunt. I. 3. sed quia no-
stra obl. D.D. C. communia
de legat. sed quandigne
permittitur enrum aliena-
tio, vel obligatio, ut in cau-
lam datis, vel antepatellam validè fieri, si
alia libera bona non extant, in sequenti Art.
Res qua, subficitur, de cuius dilipitione plus
congerunt, tam ampliores, atque declarantes
Confutar. Pafenar. & Heliotro. illi in tract. de

fit à lege, ut diximus ad lucrum antenuptialis donationis per filios nasciturn fieri conveniat, porrigitur debere in facti contingencia respondimur, ut intelligatur pro ea quæ principaliè, & non in subdilium, alio nationis facultas coegerit, etiam si bona libera adesset, quæ fidicommisariae restitutione non subaequantur, cum validum sit argumentum à dispositione legit, ad illam homini, sive testatoris, ut ealculum quidam 4. verf. quoadmodum C. de verb. significat, cum alijs conandantibus probat Alenach, in conf. 97. n. 24. lib. 1. aliquis relati per Barbosius locis argument. loca 36. Est enim hoc pactum lucri, in contractu matrimoniali adiecitum, pars matrimoniali hinc quo mulier totuò non habuit in yearsus virum, verisimilis autem testatoris voluntate esse presumitur, quod si credidisset fore, ut sine pactu lucrandi donationem propriei auptias mulier impeditetur maritum iovenire, & magis digoum, respodisset, quod validè pactum de lucro faciendo in antenuptiali donatione apponetur, quia favor auptiarum dispositus, & que sunt eiusdem ratione, sub dispositione comprehendenduntur, ex regulari quod qui coequentia vulnus, etiam suum necessarium auctoritate velle censemur, ut per Evarard, in Topicis legalijs loco à concessione consequentiæ ad concessionem antecedentis, cum alia pluribus ab codem Barbosa cumulatis in axiis. 54.

12 Pro alimentaria tiam gravati, & filiorum, eisque à carcerebus, vel ab hostibus redimendis, boni fidicommisaria subiecta alienari posse, scribunt post alios Barbos. in d. gl. 5. num. 136. etnum seqq. Capit. in d. q. 8. num. 100. D. Redorius in cit. cap. 39. num. 5. & 6. se predicit Adentes ad Peregrin. artic. 4. & verf. Tertia sic conclusa, fol. 437. & ad Reg. Rovit. conf. 5. num. 13. 2. & 3. lib. 1. ubi declarant respectu alimentorum, nisi sufficiunt expressè ut testatore, bona ha- 14 dicommisaria alienari prohibita, etiam ex causa alimentorum, vel sufficiunt à gravatio legitima, & Trebellianæ male ostendo consupiz, aut 15 fidicommisum non esset ab ascendentे constitutum, cum Fusar. in relato tract. de subfiliis. q. 536. num. 6. & seqq. ubi num. 5. ampliar, ut pro 16 alimentis gravati fieri possit alienatio bonorum majoratus, sive perpetui fidicommisari in deoificium primogenitum de familia instituti, qui diffringit Adelina in tract. de Hispan. primogen. lib. 4. cap. 6. num. 20. & seqq. respectu 17 alimentorum, ad quæ institutus fidicommis. 18 si non tenebatur, tanquam publicis fidicommisariis favet sit private præstendua, quam scotientiam rationem, & recipiorem esse, alijs ad duilia existimat, novissimum Additio ad eundem 19 Molinam, sub num. 17. & pro viro gravata à carcerebus liberando, fidicommisaria bona finaliter alienari posse videtur, ex traditijs per Gratian. in lib. 1. d. c. p. 1. sive in cap. 108. Consil. Paschal. in d. tract. patr. potest. p. 3. cap. 5. ãnum. 11.

20 ubi etiam loquitur pro redimendo patre gravi- vati, quamvis propria culpa, sive dolo in carceribus derentur.

21 Fit insuper alienatio bonorum fidicommisarii pro salvendis expensis erogatis in eorum recuperatione, & defecione hereditatis à creditore coribus, & legataris, quæ per heredem gravata bona sive, & non temere litigante de domi passa in fidicommisaria restitutione, licet 23 sententia pro se non obtinuerit, sive contraria reportaverit, censuerunt Peregrin. in d. tract. de fidicommisaria. 50. num. 1. Fusar. de subfiliis q. 670. num. 6. & seqq. ubi limitat num. 9. 24 si heres litigaverit cum alii pendente se habeat 25 dem, & succubuerit, quia tunc litis impensa non deducit, secundum Angelii sententiam in l. fia. 5. in computatione C. de Inv. delib. quam communiter esse recepta, testatur et Mart. Bar. in dict. Bon. 13. num. 12. & magis com- munem scribit Fachin in lib. 6. coniv. verf. cap. 29. nisi iustam litigandi causam habueat, ut sublimitat ibi Fusar. num. 10. & probant alij apud Thomasset. tract. var. alium. volunt. tract. do 26 invent. tit. t. 3. cap. 6. num. 94. quod si heres exco- heredem habeat, sive locum in hereditatis repetit ab eo impenas in communi hereditatis 27 lite erogatas, pro rata, quam expendit ultra quaeritatem pmi se solo invendam, ex disponi- tione l. et part. 40. ff. famili. ex circu. 1. sita 28 meo obtinuerit sententiam. Liam tamen 5. q. in 29 hac 2. ff. indicatum solvi, velex mandat consoci licet gelst. q. qui invenit 56. 5. fia. ubi glo- sa. fia. mand. & bene declarat Collat. tract. de ra- tione rata q. 122. n. 2. & seqq.

R E R V M S F M M A.

- 1 Heres in re certa, quæ ad multa, hereditatis locum continet, remisseyt.
- 2 Non tam quæ ad eorum hereditarium solutio- nem, quæcumque respectu habent loco lega- tarij. s. 2.
- 3 Nisi alius infert testator, s. q.
- 4 Legatarius, etiam quæ bona non, nec tenetur ad eam hereditaria, sed heret.
- 5 Verba testatoris, vel contrahentium, ubi sunt clara, nulla opus est coniectura.
- 6 Verba in quocunque alludendi non debent fini- stratoria.
- 7 Testatoris voluntas, ubi verisimiliter constat à verborum proprietate redimetur.
- 8 Præstatio, quando illa verba possunt quoque modo deservire. s. 1.
- 9 Mense verbis præstare sicut animus corpori.
- 10 Testator præsumitur, si conformem reddere di- positionem iuris communis.
- 11 Hereditatis appellatione reliquum heredi in re certa, non comprehenduntur.
- 12 Testatoris voluntas interpretari debet, etiam ad- versus facilem, & vulgariter litera intel- ligendum.

Selectarum Iuris Observationum P. I.

173

- 13 Legatarius in re legata, confert magis à Teste-
re dilecti, quam hæres.
 14 Legatum continet persona relium, latam re-
cipit interpretationem.
*Eiam contra heredem, particiarij loco cœ-
tium, nisi heret nimis gravarent.*
 15. num. 25.
 16 Neque ex modo diligunt ab Avos, sicut filii, ima-
magis.
Sed non satis dulceda in nepotibus versatur,
quanta in filiis magis parti appropinquantibus;
 17. num. 28.
 17 Amor desponsis non ascendit.
 18 Filiorum, & nepotum nomina, dulciora esse
 non possunt.
 19 Filium in re certa hæreſi inflatum, à patre ha-
 betur loco hereditis.
Præfertim præ validando testamento, n. 25.
Inclusus in filio inflatum in legitimis, que est
quota bonorum, n. 22.
*Item intelligo quoad adicione et aliis, & commo-
 da, n. 23.*
Sicut vero quoad ad aliecum, & incommode,
quorum respectu habetur loco legatarij, n. 24.
 21 Neque ex filia prædantio habetur loco filii.
 22. Quaria Treblianum solam ab herede univer-
 sali deducitur, vel alio, qui propriè sit hæres.
A filio tamen, in re certa inflatu, non deduci-
tur, n. 27.
 23 Exitus causa.

C A P V T XLVII.

De Hæredc instituto in re certa, &c quan-
do teneatur ad hæreditationum one-
rum satisfactionem & ad text. in
 1. quod est 13. C. de heredi-
 bus insitutis.

- N**igra est dispositio, sexti in
 1. L. quod est 13. C. de heredi-
 bus insit. heredem in re certa
 particulariter institutum, ta-
 tem hæredc universali, ta-
 mesq; quod multa, heredis
 locum obtineat, ex taliis
 per Genuf. var. resol. lib. 1. cap. 10. num. 15. &
 per Praef. de Franch. decis. 293. num. 4. de quod late
 Consil. Hodierna in controver. forens. cap. 59. num.
 2. 30. Nihilominus quoad hæreditationum one-
 rum satisfactionem, habeti loco legatarij, neque
 ad illorum coibitionem teneri, ut post alios
 nominari eradiciderunt idem de Franch. in
 decis. 1. num. 20. Poregrin. de fidicione. artic. 3. num.
 7. Stephan. Gratian. lib. 2. de ser. forens. cap. 375.
 num. 2. Reg. Marcius. in lib. 1. diff. p. forens. di-
 f. p. 31. ubi num. 3. Legatarium quoque bonorum,
 ad hæreditationem onera, neque teneri affirmat, si
 ex hæreditate reliquo, commodè ex aliecum,
 satisfactioni potest, ex traditio per Didiacum Spino

- in speci. testamento, gl. 8. in princ. In sit. de legat.
 paro reliqui, num. 26. in verb. Illud tamen, Alioſ
 que ibi relator, cum enim & quod hoc legata-
 ri loco habeatur, non legatarius ad onera teo-
 tur, sed heret, at in l. fin. L. de heredit. affl. 4.
 Hoc verum est, si testator voluntas testa-
 getur, quia poterit testator heredem in re certa,
 ad onera solutionem expriſe compellere, ut
 ex Angelo in Lex falli num. 2. in fin. f. de ha-
 redib. insit. docuit Praef. de Franch. in alegata
 decisi. 1. n. 43.
 Vnde omo modica olim orta fuit alteratio,
 in solutione facienda onerum hæreditationum
 quondam Iacobi Castagnarij, qui Elionora
 eius filia, universaliter in omib; bonis hære-
 de reliqua, & Victoria de Senis eius nepte ex
 præde functa filia, particulariter instituta in-
 ducaſia quatinus milles, tandem iusserat, quod
 onera omnia in hæreditate reliqua, deducenda
 essent: *dalla massa comune dell'heredità, que*
 5. quidem verba videbantur addit. clara cootta
 heredem particulariter institutum, et nulla
 opus esse videtur conſectuta, ad text. in L. con-
 tinuus. 137. 5. num. 11. ff. de verb. oblig. cum alijs
 per Sard. in cens. 4. 45. num. 6. lib. 3. aliter enim
 illa verba, superaddita, censeruntur,
 quod minimū supponendum erat; cum occ una
 6. quidem syllaba stare debeat otiosa, sive in con-
 tractibus, sive in iudicij, & sententijs, privilegijs,
 & auctoritatibus, sive etiam in ultimis volu-
 totibus, &c in quacumque alia materia, ut in l. 1.
 ff. de coqued motus causa in l. si quando. 1. 12. ff. de
 legat. 1. & latè per Sard. in cens. 127. num. 9. &
 seqq. lib. 1. & Barbos in tral. axiom. Iur. axiom.
 222. n. 11. & seqq.
 Sed tamen longe diligentius perspecta, &
 examinata, contrarium verius est respondimus
 ut scilicet sola Elionora hæres uni versaliter iu-
 stificata, teneatur ad hæreditationum onera-
 satisfactionem.
 7. Movebamur ad ita constantē affirmandum,
 quia ubi aliter condire potest de verisimili vol-
 untate testatoris, à verborum proprietate reſe-
 di dicimus, cum non in fulis verborum dispo-
 ſitionis virtus consistat, & sicut animus, corpo-
 ri praeterit, ita mens verbi, ad text. in L. pennit.
 ff. de legat. 1. num. concord. per Reg. Rovis. in consil.
 40. num. 5. lib. 1. ubi citantur num. 9. quod veri-
 ba testatoris generalia restriogi debent ex ve-
 risimili intentione, per textum L. cum v. 15. ff. de
 condit. & demon. stras. notat Alex. in cens. 76. nn.
 4. vol. 4. hinc verba predicta, de quocumq; effica-
 cia conto vertebatur, vel tanquam ambigua,
 vel tanquam generaliter prolatā, à verisimili
 testatoris mente, recipiebant interpretationem.
 9. Verisimilis autem testatoris mens præsumi-
 tur conformis cum dispositione iuris communi-
 ties, iuxta text. in l. hæredes mei 59. 5. cū ita, ff. ad
 Senat. Consult. Trebli. & com. alij, per Verbiū don-
 cis. Affl. 44. num. 20. propterera interpretanda
 erant

etiam illa verba, forte dispositio[n]e furiis communiis, & sola h[er]es universaliter instituta ad hereditatis onera teoretur.

H[er]e dispositio[n]e loris communis, conformatum se reddere voluit testator, quia deo dispensavit, ut onera deducere oportet: *dalla massa communione dell'hereditate*, hereditatis autem appellatio[n]e comprehendit nos potest h[er]i modi particula re reliquias, quod in omnibus sapientia legatorum effectum, utique naturam, ad oportet in: *Titius ex parte 94. in fact. ff. de leg. 3. Acto per bellum declarat Gratian. in lib. q. accept. forens. cap. 77. n. 16.*

Neque omni[us] superfluum reddebatur verbis illud, *commune*, cum diei potuisse massa, come[m] suis respectu bonorum diversi geor[um] iu[er] h[er]e, dñe remanserit, & cum illa verba possint quoquo modo desertere, a verborum proprietate, ooo insinuerit recedimus, iuxta sententiam alior[um] b[ea]t[us] p[ri]ncip[is]. *ff. de leg. 3. iol. cum au[en]t. uita 13. iuncta gl[ori]a eternam. Cade m[is]eritudo, & habitas, q[ui]lo[mo] testatoris voluntatis interpretari solet, et non adversus facilem, & vulgarem litterarum interiectum, ut post Covarr. docet Reg. Rovis. d. conf. 10. n. 13.*

*1. Colligebatur etiam verisimilium modo mentis restatoris ex presumpta illius affectione exp[er]i legatorum, quoniam qui legatoris in re legata cesserunt magis a Testatore dilecti, quam h[er]es, ut in 1. *P[ro]clus Mavini* 36. & iol. q[ui] quis e[st] 37. ubi uotat Bald. *ff. de condit. & demonstrat. & per Simon. de Prat. in tralib. de interpretat. ultim. volunt. lib. 4. interpretat. t. dubit. 2. Tum etiam,* 14 quia legatum, sive particularis h[er]e in instituto facta fuerat ad beueficium coiuicte personae, atque propter latu[m] interpretationem recipere debebat, ut in 1. *ff. seru[us] plurius* 13. 5. *alt. ff. de legat. t. aco[m]adatione alij, per Menoch. de arbitrar. Iudic. q. 99. n. 5.**

*15 Et favore legatarum coniuncti, latam fieri interpretationem, etiam contra h[er]edem, qui sit pari couisione cum testatore coniunctus, kez talis interpretatione non rafultaret omnis h[er]es gravamen docuit Gratian. in lib. q. accept. 61. n. 1. n. 17. poli Suri. in conf. 97. n. 1. 6. vol. 1. utrumque in hoc facto rigebat, si quidem concurrebant h[er]es, & testator, universaliter instituta, & neptis ex alii filia predefuncta, particulariter instituta, in sopraddictis ducatis quatuor mille 5 nepos autem comodo diligitur ab Avo, sicut filius, immo magis tanquam omnes de descendat, non ascendat, ut per Bald. in lib. 1. maximum uitium 7. & 8. *ff. de liber. præter. doceat Gratian. lib. 4. cap. 612. num. 9. & seqq. dicet* 18 non tantum dulcediem in nepotibus, quam tam in filiis, nobis appropinquansibus esse, dicit Angelus. conf. 5. 18. num. 2. & post eum De 19 in sen. in conf. 7. 1. num. 2. 1. com autem dulciora nomina, quam filiorum, & corporum, nos appellare non possemus, h[er]i consuisti responso colligatur in liberorum 220. in fine, *ff. de verb. fi-**

gn. neque etiam h[er]es hereditaria haec onera ooo tam magni momenti, de tam opolenta hereditate solvere, remanebat, valde gravata.

Quibus addebatur alia predilectionis conjectura, dum testator, iostis h[er]e Victoriae de Scio eius nepte in ducatis quatuor mille, eidemque assignatis quibusdam nominibus debitorum pro dicta summa, voluerat, ut si forte desiceret aliquid in predictis nominibus assignatis de proprio testatoris patrimonio supplete teneatur. Eli onora eius filia h[er]es universaliter instituta, que sane videtur non modice affectio[n]is conjectura erga legatarium.

Neque pra[dicta] legatis contradicet, quod oviu[m] ex adverso motivabatur, et[em] regulatiss. in sicut locum in re certa haberi loco legatarij, 20 hoc tamē locum non habere in filio, in re certa particulariter instituta quoniam habet loco h[er]edes, ut per Salier. & DD. in praedilecta. *l. quoniam f. de hereditate infinita per Menoch. de presumpt. lib. 4. presumpt. 20. n. 5.* idemque 21 videbatur in h[er]e nepte ex filio predefuncta procedere, cum nepos habeat ut loco filii, l. 3. C. de suis, & legitim. h[er]edes, quis relati DD. loqua 22 uotat in filio iostiro in legitima, quoniam est quota bonorum, & nihilominus hoc intellexe 23 rust, quod habet loco h[er]edes, quod actio[n]es activas, & cetera commoda; secus vero, 24 quod ad alienum, & ioco[m]moda, quorum respectu habetur loco legatarij, ut per Bald. in lib. 5 quis in suo in princ. num. 4. C. de insuff. refami. Angel. in conf. 206. vol. 2. & alios per euodem. Menoch. de adipisc. possessio[n]e 4. num. 859. cum seq.

Filius autem in re certa particulariter institutus, oeq[ue] tenet ad oportens hereditaria, tamen metu, quod ad multa, præsertim verò pro validando patrem testamento, h[er]edis locum obtineat, ad oportet per Bart. & alios in d. quoniam docuit apertissime Socin. Iun. in conf. 45. n. 5. & io conf. 91. n. 10. lib. 1. Socin. in conf. 63. ante numerum 12. lib. 3. Carol. Rain. in conf. 17. n. 7. 4. fine vol. 3. atque hinc est, quod 26 Trebellio oīca, quoniam solum ab universalis h[er]ede dedocuit, vel ab h[er]ede alio, qui propriè sit h[er]es, ut in 1. 15. inde Neriatis, & in Malier 2. 2. 5. fin. ff. ad Senat. Confut. Trebell. à filio testa 27 toris in re certa instituto, minime dedocuit, exradicis per Marianum Socin. Iun. in conf. 122. num. 7. docet Covarr. in repetiti. cap. Rain. 15. 5. num. 10. extra de testament.

28 Restamen fuit amicibili transactio[n]e composta.

RE RUM SUMMA.

1. *H[er]editis nomen, quadrupliciter accipitur.*

Primum pro h[er]ede universalis, etiam extrance, num. 1.

Secundum pro h[er]ede nomine tantum, n. 3.

Terci.

- Terio pro barede in re certa infinitus, n. 4.
 Quario pro descendantibus, qui sunt baredes, seu
 successores sanguinis, n. 5.
 6 Hares in re certa, dato barede universalis ha-
 beatur loco legatarum.
 7 Hares hereditis in re certa, non potest dici bares te-
 latoris.
 8 Baredis verbum, de solis descenditibus in-
 telligitur, non autem extraneis baredibus.
 Unde extranei baredes non continentur in sub-
 stitutionibus, sub ea conditione concepit, si ha-
 res, aut legatarum sine filiis deceperit, num. 9.
 & 10.
 11 Testatoris provisio in beneficium bareditis, intel-
 ligiuntur de barede scripto in testamento, &
 num. 12.
 Non autem de alio barede, aut barede bareditis
 incerto, & incognito testatari, nec pariter ab eo
 dilectis, n. 13. 14. & 15.
 16 Fideicommissum conditionale, ad baredem vo-
 lat, non transmittitur.
Nisi tacita, vel expressa testatoris voluntas
adjet, n. 17.
 17 Baredem appellatione, omnes veniunt bare-
 det.
Sive sanguinis, sive bonorum, & extranei,
num. 19.
 Tam si alete, quam ab homine, baredis ver-
 bum preferatur, n. 20.
Dammodo nomen proprium bareditis non fuerit
expressum, n. 21.
Et de rebus agatur, ad baredes transferentis, n. 22.
 13 Baredem nomine in fideicommisso simplici, &
 absoluti, veniunt omnes baredes, tam sanguini-
 us, quam bonorum, & extranei.
Quamvis dictum sit, de barede suo, n. 24.
Nam dictio, suo, potius ad demonstrationem,
*adicitur censor, quam ad initiatum denota-
 dum, n. 25. 26. & 27.*
 18 Baredem appellatione, veniunt, ne diu primi
 baredes, sed ulteriores etiam in infinitum.
*Amplius sive in numero plurali, sive singula-
 ri facta si baredis menisco, n. 29.*
Secundo amplius, ut non filii, & improprie, sed
proprie veniant baredem nomine, baredes ba-
redum, num. 3.
Licet improprie eas barederi dici, quia non ve-
nient ex iudicio testatoris, Rito. affirms sub
num. 31.
 32 Testatoris affectio, erga primum baredem con-
 sideratur in re de sui natura, ab baredes non
 transferentia.
Qualis est infelicitas, qui morte finitur, n. 33.
Vel substitutione conditionalis, bareda sua facta,
num. 34.
Non autem in substitutione conditionali facta,
legato, n. 35.
*Hac enim est de sui natura ad baredem trans-
 ferentia, n. 36.*
Vt in legato pecuniarum ad baredem reverti
ordinante, si legatarum absque filiis deceperit,
- quod baredi baredis prae morientis acquiritur,
 num. 37.
 38 Hares baredis dicitur bares testatoris.
Maximè si testator simpliciter de barede dispo-
suit, n. 39.
Absque dictione aliqua denotante vocationem
primi bareditis, num. 40.
Vt si dixisset, baredibus supra scriptis, seu in-
fral scriptis, num. 41.
Sine qua expugne, potius ad Ins baredita-
tum, & bareditatum ipsum, quam ad ha-
redes personam disponentes, respexisse censetur,
num. 42.
 43 Dicitur, omnes, est universalis, & neminem ex-
 cludit.
Idemque operatur, ac si de singulis personis fa-
ctauisset, specialis expressio, n. 44.
 45 Exclusa causa.

C A P V T XLVIII.

De Hereditis nomine, quoscumque, etiam
 extraneos hæredes comprehendende,
 ex textu in l. sciendum 70.
ff. de verborum significati-
catione.

- 1 Baredis nomen quadripli-
 citér accipi, scilicet *Mat-
 tica in trall. de coniect. ult.*
 2 *volunt. lib. 8. tit. 1. q. num. 1.*
 pro barede scilicet uni-
 versali, etiam extraneo, ex
*l. sciendum 70. ff. de verb. si-
 gnific. 3. pro barede nomine,*
 tantum, ex l. quis separatis 3. *C. unde liberi, pro ha-*
 4 *rede in re certa infinito, per l. ex falle 35. ff. de*
barede infinito, & pro defecodeontibus, qui dicun-
 5 *tur baredes, seu succellores sanguinis, iuxta l.*
ex falle 17. ff. ad S.C. Trebell.

Com itaque dubitaretur, cui facienda esset
 restitutio, suo futuro baredi, fieri ordinata
 per quondam Franciscum de Roberto seco-
 rem, medietatis maritagi pro pueris de fami-
 lia conditori, publico mediante instrumento,
 in esu mortis alicuius ipsorum absque filiis, an
 succellori i o maioratu, quem ipse Franciscus in
 testamento reliquit super ducatis viginti mille
 functiōnibus fiscalium, per Universitates Terra-
 rum Avelia, & Bysaol debitis ad beneficium.
 Ferdinandi de Roberto eius filii baredes, etiam
 universitatis instituti, ac illius filiorum ma-
 scularum, aliorumque de familia vocatorum, in
 6 quo diximus baredem in re certa, dato baredo
 universalis, haberi loco legatarum, per dicti l. ex fa-
 lle 35. ff. de baredib. iustitia. & l. quoties 33. *Ced.*
 & ex Fusar. in trall. de subbit. q. 34. ac baredem
 7 hæredis in re certa dici oon posse testatoris hæ-
 redem, ex latè traditis per Rain. in cens. 69. nn.
 16. vel. 3.

An vero intelligendum esset, verbum suum
ri hereditis, de filiis descendantibus, non autem
extraneis, ut in substitutionibus sub ea condi-
tione conceperis, si heret, sicut legatus sine fili-
lii deceperit, per Lex salto 17.5. fin. ad S.C.Tre-
bub. post Speculat. Bart. & alios, communem
esse DD. sententiam, sumant Gabriel in lib. 6.
commun. conclusio tit. de verb. signif. conclus. 2. n.
11. & 17. At each. in conf. 95.8. num. 6. verific. Se-
cundu[m] suffragat. lib. 10. sequuntur Peregrini. in
tratt. de fideicommissione. 32. num. 31. Fas[er]. in d.
tratt. q. 339. num. 36. & seqq. Praj. de Franch. num.
decs. 15. num. 26. & seqq. Reg. Rovir. in decs. 85.
n. 23. Ideoque flante obitu Ferdinandi primi,
hereditis intituti, sicut saltē ex defectu eius
filiorum, abique liberis defunctorum, vincu-
lum restitutionis sit extinctum, atque substitu-
tio caducata, cum ex concurreda voluntate,
disponentis heredes extranei legatisariorum,
tanquam predilectorum in re Legata, videan-
tut esse hereditibus extraneis substitutionis prefe-
renti, ne minus dilecti magis dilectis preponi
centantur, contra norata in L. Publius Mavini
36.4. Tita, ff. de condit. & demonstrat. de quo
Ruin. in conf. 1.4. num. 1. vol. 3. & Fas[er]. d. q.
11.339. num. 7. in fine, & proviso facta in benefi-
cium sui hereditis, intelligenda est de herede,
scripto in testamento, in quem cadit affectio,
non autem etiam de alio herede, sicut her-
editis incerto, & incognito testatoris, nec
pariter ab eo dilectosquare praeponente scrip-
to herede, caducari substitutionem factam in
illius beneficium, neque transmitti ad her-
udem hereditis, quod primus heres non acquisi-
vit, ex notariis in L. qui liberis 8.5. hac verbaff. de
vulg. & pupilli. subff. post Barol. & alios affir-
mant Peregrini. d. artic. 74. Fas[er]. in
d. tratt. de substitutione. q. 343. num. 9. Stephan. Gra-
tian. in lib. 4. discept. forens. cap. 612. num. 5. & 6.
Reg. Sanfelice. in decs. 279. num. 4. & seqq. lib. 2.
16. Stato quoque regula, quod fideicommissum
conditionale ad heredem vocati non transmis-
tit, nisi tacita, vel expresa testatoris voluntas
concurrit, ut notatur in L. unica 5. fin. autem
sub conditione, de cadere solleat, & plenē pro-
bat Reg. Cap. L. in decs. 1. n. 78. & seqq.

Venit tamen esse respondimus in præmissa
facti specie, vinculum restitutionis non fusile,
extinctum, neque substitutionem educatam
pet obitum primi hereditis inst. vti, eiusque fi-
liorum abique liberis, sed sicut hereditis, ver-
bum, omnes etiam extraneos heredes, & succe-
sores bonorum in infinitum comprehendere, ut
propterea restitutio medietatis maritagijs per
puellas sine filia decedentes facienda, mortuo
primo testatoris herede fieri aequaliter hereditibus,
& successoribus ipsius, tam ex testamento, quam
ab intestato; si quidem pro regula constituitur,
18 heredum appellatione, nonne heredes venire
in fine sanguinis, sive bonorum, & extraneos, ex
dispositione d. l. scindendam 70. ff. de verb. signif.

& in l. in animalibus 22. f. de legat. tam si à lege,
20 quām ab homine, hereditis, verbum profetatur,
21 dummodo nomen proprium hereditis non fue-
22 rit exprebiū, & de rebus agatur ad heredes
transfotis, ut ex Ancharen in conf. 1.30. in
in princ. refert Barbosa in tratt. de appellat. ver-
bor. In significat. appellativa 11.3. num. 3. ubi nn.
23 5. veterem ait sententiam io fideicommissio
simplici, & absoluto sub nomine hereditum, omni-
nes venire heredes, sive sanguinis, sive bono-
rum, & extraneos, adducens p[ro]p[ter]a ceteris Fas[er].
in d. q. 339.4. num. 1. hanc esse communem DD.
sententiam affirmantem, pro qua suisce à Pa-
piensi Collegio coconsultum, & à Romana Reta in-
dicatum, & num. 25. ampliat, quamvis dictum
24 sit de herede loo, ut etiam tunc veniat extra-
25 neus heres, quod roboratur ex alijs, quos no-
nūlū sequitur D. Alderius in tratt. de her-
edit. tit. 4. num. 19. dictio enim, non intelligitur
apposita, potius ad demonstrationem, quam ad
26 fuitatem denordanam, nisi aliter constaret;
27 quidquid Menoch. in conf. 95.8. num. 11. verific.
Ollave, dixerit in dubio pronomen, addi-
tum verbo, heredes, operari, quod intelligatur
de herede sanguinis, ut Barbosa refert in practi-
tate loco. 9.

28 Et veniant heredum appellatione, non tan-
tum primi heredes, sed ulteriores etiam io in-
finitum, ex l. qui per successionem 155. ff. de reg.
Infr. l. hereditis appellatio 65. & l. scindendum 70. ff. de
verb. signif. cum concord. apud Barbos. in loco re-
29 lato num. 31. & seqq. ampliat sive in numero
plurali, sive singulare facta sit heredum men-
30 tio, idque propriet, oon autem h[ab]et, & impro-
priet, ut post multos firmat Menoch. in conf. 89.
num. 1. 28. & seqq. lib. 1. & in conf. 504. nn. 20. lib.
6. quamvis Ruin. in conf. 4.4. num. 1.4. & in conf.
31 103. num. 24. lib. 2. dicat eum esse impropter
heredem, tanquam non veniat iudicio testato-
ris, pet d. l. qui liberis 8.5. hac verbaff. de vulg. &
pupilli. subff.

32 Neque obstat p[ro]p[ter]a sumpta testatoris affectio
erga primum heredem; nam illius considera-
tio tantum habetur, in re de sui natura ad her-
33 redem non transitoria, qualis est ususfructus, qui
morte finitur, ut ex I. a. s. q. 1. q. C. de usufru-
ctu post Paris. Tiraquelli. & alios declarant Ma-
ticia in d. tit. 1.4. num. 21. aliquip[er] Fas[er]. citati
in d. tratt. q. 343. num. 5. vel substitutione condi-
34 tionalis hereditati facta, que non effit ad her-
edes transmissibilis, ut loquitur Ancharen. in re-
35 lato conf. 1.30. num. 3. secus est in substitutione,
licet conditionali facta legato, que de sui na-
36 tura est in heredes transitoria, ut in puncto in
37 leg. 10 pecuniarum, ad heredem reverti iuslo
post obitum legatarij sine filii, sicut Gratian. in
d. cap. 612. num. 1.3. & seq. ubi quod heres her-
38 dis, dicitur heres testatoris, maxime quando
39 testator simplicitate fecit hereditis mentionem,
40 absque dictione aliqua donante vocationem
41 primi hereditis, ut si dixisset: hereditibus supra-
stet.

scriptis, sed infra scriptis; potius enim tunc ad ius hereditarium, & hereditatem ipsam, quam ad heredis personam, disponens rescriptis censetur, ut ibi n. m. 16. & seq. eo 41 magis, quod restitutio ois oous pro mari- tagij predicti medietate, ad primi tantum heredi benefitium verificari minimè poterat, unde erat iinterpretatio facienda, quod heres heredi fuit nomine continetur, cum per pueras omnes ad maritagij commodum vocatas, quae erant omnes de familia, tam natae quam nascitur, fuisset restitutio futuro heredi di fieri ordinata, si sine filiis decederent per haec verba: *sunt quælla signo maritando con dicto entram dei dente maritaggio*, neque enim prius ille heres omnibus pueris nascitur superelle 43 poterat; dictio enim illa, *omnes, tanquam uni- versali nullam ex eis exclusuerat*, idemque ope- 44 rata fuit, ac si singulis pueris facta esset spe- cialitas expressio, *i. Iuliann. 66. ff. de leg. 3.* cum alia per *Barbosian tract. de division. dild. 2. 4. n. 1. & a.*

Propterea sub die 17. Augusti Anni 1645 per D. Alphonsum de Vargas Regium Consilium, & arbitratorem, cum amplissima potestate reliquit à predicto quondam Francisco de Roberto eius fratre oterino, super omni dubio circa suam dispositionem oriente, fuit in imagine instrumenti constitutio ois maritagiotorum de Anno 1617 stipulatio manu Notarii Iohannis 45 Vincentii de Troianis declaratum, restitutio- nem medietatis maritagiotorum, puerarum sing filiis decedentium, esse faciendam pro medie- tate proximioribus ultimorum descendentium disponentis, rao quam successoribus in medie- tate bonorum antiquorum ipsorum, & pro alia medietate eorum hereditibus ex testamento, uti successoribus in alia medietate bonorum anti- quorum, quæ libera remansit in eorum her- editate, & ita fuit exequutum.

REVM SVMMA.

1. Testator decedere non potest pro parte testatur, & pro parte intestatus.
Propter absurdum ex hoc resultantia, de quibus remissione, num. 2.
Falsus ex p. fall. n. 20.
2. Secundò falso in Militia, n. 37.
Intellige in Militia armata, non autem Calesfis militia, num. 53. & 68.
Tertio falso si Statutum loci permettere, n. 70. 71. & 72.
3. Ius accrescendi fuit inter heredes inventum, ne testator decedat pro parte intestatus.
Per quod hereditatis portio deficiens, heredem accrescit aduentum, q.
- Amplius in eo, qui cum posthumo nasciture, heres instituitur, utro non nato succedat his successori, n. 9.
- Nisi alius posthumo nasciture fuisset substitutus,

qui vocatus censetur, etiam in casu non nativi- tatis posthumis, num. 6.
Secundò ampliatur, ut locum habeat inter here- des directe substitutus, n. 7.
Tertiò ampliatur in herede in re certa, cetera- dem ab initio non habente, n. 8.
Valeat post fallo, per mortem, aut repudiationem cohereditis, n. 9.
Quamvis cum dilectione taxativa, tardum sit in- flatus, n. 10.
Aut cum prohibitiō, ut amplius de heredi- tate non habeat, n. 11.
Ita heres in re certa substitutus, deficiente uni- versaliter hereditas in totonc succedit, n. 13.
Si fuit substitutus directus verbis, non autem comuniibus, vel obliquis, n. 14.
Quarto ampliatur, ut in accrescendi prohiberi non possit a Testatore, n. 15.
Neque prohibitiō censatur, cum fieri possit, si ex taxativa dilectione, vel prohibitione am- plius petendi, n. 6 c.
Quamvis institutio fuit in omnibus bonis, ex- cepto tali fundo, n. 62.
Nisi addatur, quod enī heres habere prohibe- tur, n. 63. & 64.
Quinto ampliatur, ut in accrescendi ad here- des transmittatur, n. 15.
Etiam illud, quod heredē in re certa instituto competit, n. 16.
Sedecim, facta iam acquisitione, vel infra- tempore Iuris deliberandi, n. 17.
Sexto ampliatur in herede, etiam invito, cui portio deficiens accrescit ipso lute, n. 18.
Licit posse, aut integrum hereditatem agnoscere, aut portionem aditam repudiare, n. 27.
Nisi enim cogentes credidores hereditarij ad sim- pilem partem, tam aditam restinendum, num. 28. 29. & 30.
Primum falso iuris accrescendi regula, in substi- tutiōnibus obliquis, fave fidicommisariis, num. 18.
Nisi verbalis, aut realis coniunctionis ratio be- inducat, n. 19. usque ad 25.
Secundò falso inter diverso iure succidentes, num. 23.
Et inter diversas species successio num. n. 66.
Tertio falso in testamento Militum, n. 36.
Propter eum non occupationem, & Iuris ignoran- tiā, atque simplicitatem, n. 48. usque ad 63.
Quarto falso, quia non habet ius accrescendi le- cum in diversis patrimonij, n. 65.
Intellige si posita hinc in locis, diversa statim, circa ius accrescendi habentibz, n. 69.
Et nisi in loco testatur ius commune vigeret, num. 73. & 74.
2. Fidicommisarius particularis habetur loco le- gaturi.
- 3. Hereditas facies dicitar, cum nemo de presenti reperitur, qui illam adeat.
Dummo de spes, eam adiri posse, superfis, n. 33.
Si enim nullus extat, qui succedere possit, van-

- cens dicitur, & officio devolvitur, n. 33.
- 34 Curator, cum hereditati tacenti datur, sitandi sunt illi, quorū nō est prima causa successionei.
Eiusq[ue]am tempus debet ad deliberandum, n. 33.
- 40 Miles Ecclesiæ militia, gaudem privilegii armata Militie, Militibus concessis.
Si tamen ratio privilegiis eis locū habet, n. 46.
- 43 Cardinalis, quibus Landibus, & quanta excellētia præfuleantur remissive.
Regibus comparatur, n. 45.
- Eius uicardines, Ecclesiæ sufflentes, hoc nomi-
ne Cardinalem appellati, n. 42.
- Pro Christiana Republica dicuntur in Sacro Con-
cilio universale, n. 47.
- Pt. Militum privilegii in seconde gaudem, n.
44. O. 53.
- Sed contra, n. 34. O. 56.
- 47 Privilegij causæstante, cessat privilegium.
- 50 Miles Ecclesiasticus potest scientie vacare, at-
que litterarum studio.
- Ideo leges scribi debet, n. 51.
- Neque gaudes privilegij Militum sœcula-
rium in seconde, n. 52.
- 67 Cœstraria bona dicuntur, ab Ecclesia professa.

C A P V T XLIX.

De iure accrescendi, in cohærede, etiam
invito, locum habente, ad interpre-
tationem text. in Lunicâ, S. bis
ita desuatis, C. de Caducis
sollendis.

Ne partim testans, pro pat-
te verò intellatus, quis de-
cedere cangat, contra
regulam I. Ius nostrum 7.
ff. dñere. Iur. quam præser-
tim extollit Bartol. Chro-
m. lib. 1. interpret. Iur. cap.
16. num. 4. O. t. 3. & addu-
cit D. Scoppa in obseruat. ad decis. Gratian. ob-
servo 6t. num. 39. & ex hoc alio resulgent obfir-
da à DD. consideratis, de quibus plenè post alios
Vasq[ue]am in trall. de successi. progresso lib. 3. in prefat.
fuit ius accrescendi inter hæredes introdu-
ctum, cuius rigore hereditati portio deficiens
cohæredi audenti acsercit, l. si ex pluribus q. ff.
desuatis, & legitimis hæredi, & hæreditate, in versi. non
antem, nisi de hereditib. afflent. dñcez Bart. in
Lunica, S. bis ita, C. de Caducis sollend & post eum
Decint in d. I. Ius nostrum, num. 2. O. in Lunica,
C. quando non perentim partes, & plures colligit
Vrself. in ex. apud concil. legal. conclusi. 25. in
verbis Accrescendi Ius & Idque procedit etiam
in en. qui simili fuit enim post humum oscituro,
hæres intitutus, ne posthumum non nato, succe-
dat in retum, ut si solus suiller institutus, text.
est in 1. 6. 5. in eam dubius legi seq. & præcipio
in Lunica 8. ff. de reb. aliis aliis finibus post-

- 6 homo nascitoru substitutus, qui vocatus pari-
tè centetur, in casu non nascitatis posthumi,
secundum variorem, & magis appropriatam,
DD. sententiam, de qua latè Fasari, in trall. de
substitutis, q. 64. & Praef. de Franc. ita huiusc studi-
catum testatur in nostro S.C. Neap. in decisi.
199.
- 7 Hoc autem ius accrescendi Incum habet in-
ter hæredes, tam intitutus, quam directè sub-
flentes, cum in eis eadem ratio vigeat, ne te-
stator in testatu per parte decedat, ex dicta I.
Ius nostrum, ut ex communī DD. sententia dé-
ducit Peregrin. in trall. de fideicom. artic. 9. in
2 principiis, & in hæredi, non filium universali,
sed quamvis participanti, & in certa intitu-
to, cohæredem ab initio non habente, quia ne-
ma aliis fuit à testatore datum, vel ex past fa-
cto de bene cūm habere, quia cohæres intitu-
tus prædecesserit, aut repudia verit: ipse
enim particularis hæres in torum succedit, l. 1.
q. si ex fundo ff. de hereditib. inffl. tradunt DD. in-
lex fallax in l. quiescit, eodem tit. Regin. in conf. 54.
nn. 18. vol. 2. Ricci in collat. decisi. 347. ampliss. 2.
par. 8. Robens in practicab. resolut. ait a testamen-
to cap. t. n. 3. ubi num. 533. & seqq. am-
pliatus, etiam in hæredi in certis bonis infflato,
cum distinctione taxativa, tantum, & cum ex-
t. p. prello prohibitione, ut amplius de sua heredi-
tate habere nō possit, neque enim expellit veri-
bis à Testatore ius accrescendi prohiberi posse,
s. 3 firmas ibi num. 350. & seqq. ex veris, & magis
accepta DD. sententia, s. ita si fuerit universali
hæredi, aliquis in re certa substitutus hæres per
dictum vulgarem, aut popillarem substitu-
tinem, & uno ad isti alius universaliter substitu-
tus ad integrum hæreditatem, substitutio in
re certa facta porrigitur, si tamen per verba di-
recta fiat, non autem communia, vel obliqua,
ex pluribus à Menochio adductis in trall. de
adipiscenda posse, remed. 4. num. 21. & Cancer.
in lib. 1. variar. resolut. cap. t. num. 7. in novissima
5 carmine, quod accrescendi ius ad hæredes tral-
mitri, valuerunt communiter DD. apud Gomes.
in lib. 1. variar. cap. t. o. num. 35. Crafti in trall. de
successione lib. t. in S. Ius accrescendi q. t. num. t.
16 & t. ubi extendit in hæredi in re certa insti-
tuto, ut si decedat, facta iam acquisitione, vel
infra tempus iuri deliberandi, ut eius hæredes
ius accrescendi transmittat, idemque voluit
Alex. in conf. 58. num. 4. vol. 3.
- 18 In obliquis verò, sive fideicommissariis sub-
stitutis, nūminò cessat ius accrescendi,
19 nisi verbali, aut reali conjunctionis ratio hinc
inducat, sicut est in fideicommissis, & reliis
particularibus, per l. re communis 87 ff. de le-
gat. 3. cum alijs concord. cum cesseret in eis incu-
veniens illud, ne quis pro parte decedat iuste-
status: flante enim primi hæredis adi-
to, portio deficiebat apud eum, vel eius hære-
di dem remanebit, neque ex post facto obstat regula
prædicta l. Ius nostrum, ex Decisi ibi nn.
10.

10. & haec esse magis receptam DD. sententiam, testatus *Craff.* in relato §. *Ius accrescendi*, q. 21. num. 2. post *Mantic.* in tract. de consili. ultim. velut. lib. 10. tit. 3. num. 2. & 2. quare, 21 subtiliter fideicommissaria, etiam ito compendiosa comprehensa, cum en te certa sit, oon- extenditur ad universam hereditatem, si uni- 22 versalis deficit, heret, praesertim, quis diverso iure succedunt hares ito certa substitutus, si ve particularis fideicommissarius, qui haberet loco legatarij, & fideicommissarius universalis 23 tunc substitutus, unde inter eos, tanquam diversa iuri succedentes, locus oon est inri accre- scendi, ex l. idem est 7. §. 1. ff. de usfr. accresc. cum concordantibus apud *Bellon.* de iure accrescend. lib. 1. cap. 4. quem iunctis alijs pluribus, laudat *Reg. de Philippi* defens. forens. 5. num. 28. & tunc etiam in specie affirmat *Peregrin.* in d. tract. de fideicommiss. artic. 5. num. 4. & artic. 9. num. 5. & post alios *Fasar.* in d. tract. de substitutis. q. 495. 24 s. 8. & 9. nisi de universi hereditate, testato- rem scilicet appareret, sub rei, aut bonorum re- licitorum nomine comprehensa, tunc enim substitutio etiam in certa re, aut certi bonis sita, a universum protrahetur, ut optimo probator in Legit. 6. §. generaliter, q. ad S.C. Tre- bess. itaque, si fideicommissaria substitutio de- 25 eadem re fieret, de qua iosticior, quemadmo- dum institutio particularis, ex defectu univer- salis, de integra hereditate facta intelligitur, ita pariter substitutio, tanquam institutionis sequela, & ab ea informat, ut de atroce *Pere- gegin.* in d. artic. 5. num. 4. & 36.

26 Sed neque cohæredi adeunt licet portionem à cnebredo altero repudiata respirent, que illi, etiam invito, ipso iure accrescit, cum sit absurdum, siuidem hereditatis partem agnoscere, partem vero non acceptate, & ne testator pro parte testatus decebat, pro parte vero intestatus, contra regulam præstat. l. *Ius nostrum*, ut in specie cætetur in *l. unica*, §. *bis ista definitis*, C. *de caduc. test.* 27 *lend.* licet in ipsius cohæredi adenit elec- tionis sit, vel integratam hereditatem agnoscet, 28 vel iotegram repudiata, nisi creditore de- fundit cum cogereat ad salam partem aditam 29 retinendum, alia parte repudiata, creditoribus hereditarijs per boootum posselloem, servandie rei causa applicanda, est recte, cum gls. in *Lew.* hereditate 55. ff. de acquir. heredit. & its limitat gls. in d. his ita, in verbo sit ob- fudrum, alijque per *Gemes.* in d. cap. 10. num. 27. quibus addimus *Cancer.* in lege relate num. 200. 30 ubi in prædict. num. portionem adiitam, & po- fteria defactam, non accrescere cohæredi invito animadvertis, per recte. l. *if. minor* 61. cod. si. ff. de acquir. heredit.

Uode minus recte, processum fuisse videba- tur, ito indicio moto in S.R. C. ad instatam. Clerici loonis Iacobi Lagomancini, contra hereditatem quondam Emilio ostensum Cardinalis

D. Antonij Sauli, cum fuisset de curatore pro- visori illius hereditati jacenti, quodam boda. Neapolit exsiteoria, tempore quo aderat Antonius Mansfrone, heres à Cardinali institutus in alia bonis, præterquam in bonis exsiteoribus in Regno Neapolis, & in Civitate Lanxen- eis enim testator instituit quidam eius can- sanguineos, qui noluerant in boois predictis heredes esse, & propterea ipsa bona fuerunt ad predictum Antonium, quamvis invitum, per eos accrescendi devoluta; consequenter in illis 31 bonis hereditas jacens dici non poterat, quæ tunctus reputatur, cum nemo reprimit de praesenti, qui illam adest, ut post *Sahet.* & alies, animadvertis *Meneb.* in tract. de arbitrar. In- die, lib. 2. cent. 2. casu 150. num. 6. quem sequitur *Joseph Ludovic.* Inter commun. opin. divers. tom. 3. in it. de præscript. conclus. unica in fine, dummo- 32 dō spes aliquia superlit hereditatem adiri pol- 33 se, quæ cessante, quia nullus extet, qui socce- dera valeat, non dicitur hereditas vero iacent, sed vacans, que hisco derolvit, ita ultta relat. eos declarat *Gaylin.* in lib. 2. tract. ab serv. cap. 30 num. 1. *Visconte in suis cœclusis in verbe Curator* datus hereditati, saltē vero in predicta cura- toris datione, audiendus erat, predictus Mans- frone, cuius erat prima causa successionis; cum- totter alia requisita io curatore hereditati ia- 34 cepti dandō, hoc præcipuum esse dicatur, quod illi, quorum est prima causa successionis, nomi- 35 natum citetur, eisdemque statuunt tempus ad deliberandum, iuxta ea, quæ post Capy. in deit. 87. num. 1. doceat *Menech.* in d. casu 150. num. 10. *Cala in tract. de modo articulandi,* num. 814. & seq. *Galer.* in præcli. tunc p. 2. *Rubr.* 2. num. 57.

Et quamvis præarrasta dispositio, quod por- tio deficieos accrescat ipso iure ad cohæredis 36 beneficium, etiam ioviti, locum non habent in 37 testamento Militis, qui potest pro parte testa- tus decedere, & pro parte iostestatus, propterea 38 tacite iocelligitor prohibeitse ius accrescendi, ex legum substitutae descendentes, l. 1. C. de re- 39 *stat. milit.* quod etiam ad Clericos porrigi vide- 40 tor, illi enim taquim Milites Coletisti militi- tiz gaudent omnibus privilegijs armate militi- riz, Milibus concessis, iuxta traditum per Ever- rard. in *Topica legali*, cap. 56. in loco à Milite ar- mata militi, ad Militem Coletis militi, quæ- sequitur *Gratian.* in lib. 3. discept. forens. cap. 576. 41 num. 8. à fortiori, idem in testamento Cardi- naliū affirmandum esse dici posset, de quo- rum laude, & excellentia plura apud *Chaffan.* in *Castigatio Glorie Mundi*, p. 4. cœfiderat. t. o. *Lancelotus Conrad.* in *Templo omnium Iudicium*, 42 lib. 2. cap. 2. ipsi enim tanquam Cardines, Ec- chesiālū universalem sustinentes, hoc nomine appellari, exgl. in cap. 2. de officio Archipresbiteri, 43 pro Christiana Republica, dicuntur in Sacro 44 Concilio militare, & gaudent privilegijs Milium ito telgodo, ut *Baldum consulvile*

- refert Iof in l. Centurie, num. 7. fide vulg. & papill. & post eum idem Gratianus lib. 2. discept. q. 52. cap. 312. num. 10. & seqq. ubi ens. Regibus comparati dicit ex eisdem Baldus in l. s. & in l. ad similitudinem, C. de Episcop. & Cleric.
- 46 Tamen adversus predicta dicebamus, eatus privilegia Militum armat militiae, Militibus Coelestis militiae competete, quatenus ratio privilegii in eisdem locum habeat, alioquin 47 privilegii causa cessante, eftat privilegium, ad notata io l. in annib. canfis 68 ff. de reg. In cum eocord. apud Tiragnell. in tral. coſante, canfa p. t. num. 110. ut in specie nuntat Everard. in relata cap. 56. circa finem Barbæ in lucis argumento loca 61. num. 1. & nihilominus hoc pri- 48 vilegium Militibus armata militiae concessum, ut pta parte testati, pro parte vero inten- fici, decedere possint, illis conceditur ratione occupantibus, & sempliicitatis, atque ignoran- tia loris, ut ait Socin. in l. in d. Centurie num. 49. in perl. 1. C. de testam. milit. quia ratio eius in Militibus Coelestis militiae, quia Militi seculari oon imputatur ignorantia loris, ex quo ha- bet vacate armis, neque potest consulete per- tinere, ut in l. 2. C. de Juris, & facti ignorantias, 50 non idem est in Milite Ecclesiastico, qui po- test scientia vacate, & studio literarum; 51 ideoque leges septe debet, ut per glo. in l. repre- sita in verbo Si peritas, C. de Episcop. & Cleric. no- nat. Abb. Panormitan, in cap. 1. de Clerice ege- 52 tante, num. 5. quare cebant in eo privilegia. Militibus secularibus in tellando eneella, ut vulnerunt Felyn. in cap. 1. ex offici, ante nn. 3. de præsumpt. aliquo relati per Everard, in loco 53 proximi relata, propter Miles Coelestis mil- litis non gaudente privilegio Militi, ut seculari- 54 ribus concessum, ut decedere possint, pta parte testati, & pro parte intellexi, docuerunt in pun- tio lo. Andreas in addit. ad Speculat. in Rub. de peculia Clericorum, in verbo Etsi autem sciendum, & Aretinus in l. t. & 2. vers. Addicetiam, fide acq. herediti, quem refert, & sequitur Dec. in l. l. us- nostrum supra allegata num. 9. & in iis Domini- 55 nis Cardinalibus, in specie quod non fruanuit privilegiis Militum armata militiae in tellan- do, tenent Iof in l. 3. num. 5. C. de testam. milit. 55 licet hib dubio prius reliquiesse in l. Centurie num. 7. & in Rub. num. 9. fide vulg. & papill. ubi 56 Rips nn. 21. eamdem negatiyam sequitur opinio- nis, quam vetam esse proficit Lancelot. Conrad. in relata cap. 2. 3. 3. n. 24.
- 57 Præterea quod Miles patim tellatus, & pro parte intellexi decedere intelligatur, exclusio- 58 lure accrescendi, tunc oblinet, quando constat, Militem tellando voluisse, partim intellexit de- 59 cedere, alioquin in dubio videtur, ut voluisse lute Communis, ut aperiè statuit Imperator in relata l. 1. C. de testam. milit. ubi DD. enum- 60 munit, & in l. in testam. Ceadem sit, quam sententiam esse magis communiter approba- tam, refutant Crassus in d. tral. de successione lib.
1. in S. testamentum q. 8. num. 5. licet alios de ca- 61 dubitantes refutat, sequitur Iul. Clav. in lib. 3. re- cept. sententia in S. testamentum q. 1. b. n. 2. verific. Aut verà Miles, & post alios Reg. de Marinis in lib. 1. quia res fel. cap. 270. num. 6. in pignorata 60 autem dispositione magis de contraria testa- toris voluntate confabat, decedendi nomen- 61 ter quād in certis bonis, in quibus particula- rem hæredem ostendit, neque fuerunt cum ta- xativa dictione, aut prohibitione, amplius pe- tendi inserviri, ex quibus iuriis accrescendū prohibitiō induxit, cum fieri posset, iuxta tra- ditia per Crassum in loco allegato, & Præf. in relata conclus. 2. num. eadem. & seqg. ubi nn. 27. 62 excludit non intelligi, affirmat ius ac- crescendi, per institutionem factum in omnibus 63 bonis, excepto tali fundo, nisi addatur, quod eum hæres habete prohibetur; alioquin enim est 64 oon instituere, aliud prohibere, ne habeat, ut ibi subiungit num. 28. ex Bart. in canf. 177. num. 5. lib. 1. & Rota Rom. in dec. Ludovisi 192. num. 2. & 2.
- 65 Neque etiam obstat ius accrescendi, secundum aliquos, in cum non habere in diversis patrimonio, per sexi in l. 1. ubi notatio specie Saty. num. 2. C. de testam. milit. idemque valuisse videtur Menach. in tract. de præsumpt. lib. 4. 66 præsumpt. 20. 1. num. 94. ubi dicit ius accrescen- di locum non habere inter diversas species suc- cessionum, motus ex dispositione d. l. t. in qua specierum diversitas consideratur ratione bu- narum, quae in Paganico testator habebat, & in Castro, ut in propria facto inspiciebat, cu Testator in bonis Rmz existentibus Antoni- 67 um Manfrone instituisset hæredem; quia tan- quim ab Ecclesia profecta ad similitudoem bonorum in Castri acquisitionem, Castrensis nuocupari recte possunt, pet. Ant. præbiteros, Cde Sacros. Eccles. ut post multos affirmat Con- filiar. Paschalis in tral. de virib. patria potest. p. t. cap. 3. num. 4. in reliquis vero pagacis bonis, sive patrimonialibus Neapolit. & Janan. existen- tibus, consanguineos hæredes instituerat; id circò limitatio predicta satis in factu confe- te videbatur.
- Etenim dispositioni d. l. t. in Milite armate militiae loquens, non est applicabilis in priva- 68 to, neque in Milite Coelestis militiae, iuxta, 69 superioris adnotata; & patrimonium diversi- 70 tas solum est considerabilit, quando Incis. in quibus existunt, diversa haberent statuta; que 71 in contra lucis Communis sanctione permetteret pta parte testatum dedecere testatum, & pro 72 parte intellexit, quia tunc ex patrimonio diversitate, & legis potestate fit, ut quis duorum 73 personam sustineat, & alius sit in loco statuti, alias extra territorium flagientium, ut ex Bart. in l. 1. num. 36. & 38. C. de Summa Trinitate, & fide Catholica, declarant post alios Andr. Gaill.

in lib. 2. prall. obseru. cap. 114. n. 14. idem Me-
nach. in conf. 1021. n. 8. lib. 11. Rubens in cap. 10.
ab initio relata resoluta et confirmata, num. 599.
quod subdeclarat Vasquin de succass. progressu
73 lib. 3. §. 23. num. 75. nisi in loco Testatoris lus
Commune vigeret, quia tunc non essent atten-
74 dendae statuta contraria, quibus heredes uti-
tentur; causa tamen Bartolom., & aliorum.
placita.

R E R V M S V M M A.

- 1 Pater natus enim eius liberis, seu descendenteribus à consanguineo vocati, ordine successivo, non coniunctivo, succedunt.
Liberi vero tunc, aut descendentes, non tantum vulgariter, sed ex fidicommisso post fratri mortuorum vocati intelliguntur, n. 2.
Sed contraria sententia magis recepta, n. 3.
Eaque nulli in hereditate institutione servanda, que cum potest lura directa valere, non est obliganda, n. 4.
Quidquid aliud dici possit in vocatione fallax, per verba communia, teliquit, succedat, & similare, n. 5.
- 6 Descendentium vocatione est tantum includit, quoniam tempore data successione existente.
Neque inter descendentes vocatis, recipiunt aliquod fidicommissum inducitur, n. 7. & 12.
Quod ampliatur etiam in anno legato descen-
dentiis veluti, sub n. 8.
Sed contra, n. 13.
Limitatur, cum verba trahant temporis insi-
tum, importarent, n. 9.
Per quia dictum sufficit, de herede in heredem, de
descendente in descendenterem, de gradu in gra-
du, n. 10.
- Item nisi coniunctura adesse conservationis bome-
rum inter vocatos, n. 11.
- 14 Frater, & filii appellative nomine vocati, simul succedunt.
Nisi frater, siisque filii, & heredes vocati suici-
fent, n. 1. 5.
Ex qualitate enim hereditaria post patris mor-
tem fidicommissaria resultat, n. 17.
- 16 Heredem quis in vita habere non potest, ubi
iudicatur D. Reg. Hieronymus de Philippo.
- 18 Heredum nomen in substitutionibus, de hered-
ibus sanguinis intelliguntur.
- 19 Vocati minime consentent filiis in conditione positi
regulariter.
Faut testator ad plures substitutiones gra-
duis progressiarunt, n. 20.
- 22 Condicio nubendi, cum consensu alterius, de sub-
stitutione rejicietur.
Et neque prima in causa contraventionis insinuata
debet esse, n. 21.
- Falit primo si dicatur, quod nubas requisito al-
terius consenserit, n. 23.
- Secondo falit in vidua, n. 24.
- Tertio falit, quando fuit pia causa substituta,
n. 25. & 26.

- Quarto falit in conditione non nubendi certe
generi personarum, n. 27. & 28.
- 29 Fenditur dispositio oblique asserta est nulla.
Quid ampliatur, tam in loco vivos, quam in ultima voluntate, n. 30.
Etiam pro anima, n. 31.
- 32 Substantio, sive fidicommissum in fidei fieri
probabilitate abique offensum.
- Debet autem offensum a Rege Catholicis in Regno
Neapolis obtemperari, neque Proregis sufficit, n. 33.
- 34 Fundo legato, debetur aximatio.
Non autem id per institutionis, vel substitutionis
titulum reditum, n. 35.
- 36 Legatum rei aliena valet quoad aximatio-
rem.
- 37 Hereditas aliena relinqui non potest.
- 38 Fandi heres potest ad eius aximationem à testa-
tore gravari.
Intelligendo secundum distinctionem remissivū
relatam, n. 39.
- 40 D. Reg. Ioannes Franciscus de Poote de con-
traversatione natura.

C A P V T L.

De Patre, & Liberis, seu Descendentibus,
insimil vocatis ordine successivo, non
coniunctivo, succedere debenti-
bus, & per fidicommissum,
non vulgarem substitu-
tionem, ad text. in
lita 33. §. in fi-
deicommisso,
ff. de lega-
tis 2.

Vocationem de fratre, sive
alio sanguine coniunctio,
eliusque liberis, sive de-
scendentibus, proprie-
tatem charitatis, & affec-
tuum, non coniunctum,
sed aindea successivum, fa-
ciam intelligi, ut post frater-
is mortem, eliusliberi, vel descendentes vn-
cati censeantur, tanquam sub collectivo de-
scendentium, aut liberorum animine, plures
gradus continentem comprehendunt, ad notata in l.
fin. C. de verb. significat, docuerunt exprexis post
alios Cascheranus decis. Pedemont. 81. num. 14.
Menach. in tract. de presumpt. lib. 4. c. ap. 70. n. am.
24. Mansica de coni. ultim. volunt. lib. 4. tit. 9.
num. 28. & ex nostris Praef. de Franch. decis. 633.
num. 4. & 5.

2 Cum vero tunc iuste directa omnes liberis, sive
descendentibus simili, & enidem tempore in pa-
triis defectum, cunctare non possint, cuncti ex
debet, non tantum vulgariter, sed etiam ex
fidicommisso, post patris mortem vocati, ita-
ut

- ut quodad eos directa etiam institutio oblique-
tue, ad text. in *Lemnitia* 3. q. 4. in fidicommis. ff.
delegat. 2. & ita post Bald. & alios declarat
Peregrin. in trall. de fidicommis. artie. 18. num. 5.
sic et contraria opinionem magis receperam
esse dicat, prout eriam testatur *Fusar.* in trall.
de subtilitate q. 479. num. 1. ubi dicit, hæredes in-
stitutionem, que lute directo valere potuit,
non esse obliquandam, per regulam *l. verbis*
civilibus 7. ff. de *vulg.* & *pupil.* subtilitatem, ex quo
insertum, aliud esse dicendum in vocacione la-
eta per verba communia, *relinquit sucedat*, &
similia, quæ taoquām ogn directa in fidicom-
missum resolvuntur, ut ex *Ian. tantum* 51. in
principio ff. de fidicommis. libertatib. post *Bari.*
& alios de communī DD. sententiis reflectantur,
probat *Stephanus Gratianus* in lib. 2. *diss. 3. fo-*
renscap. 288. num. 23. C. seqq. latè deducit idem
Peregrin. in *relato trall. de fidicommis.* artie. 19.
per ipsum.
- 6 Neque eadem retum est, ex descendente oculum.
vocatione omnes censeri vocatos, ut qui om-
nes simili concurrent non possint, intelligan-
ture ex fidicommissu successivē vocati: siquidem
verius est, eos tantum censeri vocatos, qui
tempore delate successionis existunt, neqne
7 inter vocatos per collectivum lute directo, re-
ciprocum aliquod fidicommissum induci, ut
Fusar. affirmat in loco relato, & latius in q. 382.
num. 1. C. seqq. ubi magis communem esse tra-
dit ex pluribus ab eo adductis, & signanter ex
8 *Sardo* in decisi. 346. in anno legato loquente; &
9 nisi verba tractum temporis in futurum impor-
tant; quia scilicet dictum suisset: de hæredete
in hæredem descendente in descendente:
de gradu, in gradum, aut aliter, ut ibi num. 54.
& seqq. & in d. q. 479. num. 14. in fine, de quibus
quidem verbis plenē loquuntur DD. quos addu-
cit *Reg. de Philippo d'Herbitz.* ff. 37. ex num. 19.
10 cum seqq. his nāmqæ deficienribus, aut latè
aliqua conjectura conseruationis bonorum, in-
11 ter vocatos regulariter fidicommissum non
foduci, ex *Moline.* *Manita.* *Sardus.* & *Simone*
de *Petrus.* docet *Reg. Rovit.* in *caus.* 5. num. 9. & 10.
lib. 2. & pluribus modis veriorum affirmat *Me-
nech.* in *caus.* 32. num. 39. C. seqq. lib. 4. quem se-
quuntur *Barbat.* in *trall. de fidicommis.* *superfa-
tuali p. t. cap.* 10. num. 73. & seqq. *Reg. Galatina.*
13 *ref. fiscali* 16. quomvis respectu anni legali
contra *Sardum* tenet *Peregrin.* *caus.* 34. lib. 2.
& pro eo stare videtur text. in *l. amulibus* 22.
C. de *legat.* secundum eius intellectum à *Prae-
side Amata* relatum in *caus.* 34. n. 53.
- 14 Aliud electi appellativo, non collectivo
nomine, filii unā cum patre vocati suissent, scilicet
frater, cuiusque filii, qui rite censerentur,
simili, & semel, eodemque tempore, eum parte-
vocati, & sic copulari, ut communem esse
DD. sententiam, constar ex adducto per *Cla-
rym* in 6. *testamentum* q. 80. verba. *Prima Con-
clusio.* *Amenach.* in *trall. de presupianib.* lib. 4. pra-
sumpt. 70. num. 16. & *Peregrin.* in d. *trall. de fi-
dicommis.* artie. 17. num. 20. ubi tameo plurim-
bus modis hoc limitari esset, & lignanter, cum
tuissent frater, cuiusque filii, & hæredes vocari
qualitas eorum hæreditaria, quæ non potest, nisi
16 hære mortuo, in eius filiis verificari, cum in vi-
ta non possit, quis habere hæredem, ut in 1. ff.
de *hereditate*; vel *afflata vendita*, cum aliqua
pluribus genēs eruditissimum Regiam Caecel-
lariam Regentem *Dom. la Hieronymus de Phi-
lippe* in *discret. ff. 9.* num. 76. iocelliguit ad
fidicommissum, post fratris mortem inducen-
tum expressa, unde tunc fidicommissaria sub-
stitutio in filium beneficium post patrem mor-
tem resultaret, ut num. 30. ubi alios referit sequitur
Cancer. in lib. 1. *variar. resolut. cap.* 1. num. 46.
vers. *preparat. quam.* *Fusar.* in d. *trall. de subtilitate* q.
479. num. 71.
- 17 Propter substitutionem factam à quodam
Augullino Santonio. *Lucretia* eius filia sine
filio ex suo corpore legitimè decesseruntibus,
descendenti in beneficium *Isabelle Santonie* Au-
gustini sororis, atque suorum filiorum, & hære-
dum ordine successivo hæredem, iocelligū diceba-
mus, ut filii *Isabelle* post matrem mortem vocati
censeantur, non taoquām matris hæredes, sed
tanquam ex testatoris fidicommissu vocati, &
matribus noo fuerit, bonorum hæreditario-
rum dispositio idque ex pluribus.
- 18 Primò, quia in substitutione hæredum ap-
pellatione, hæredes sanguinis tantum fortelli-
guantur, ut plenè per *Gaidon.* *Papa* in decisi. 457.
& 591. & post alios per *Gabriel.* in lib. 6. cum
mut. *conclusio tit.* de verb. *figuratis conclusio* 2. n.
27. de quo diximus in precedenti cap. 45. Se-
cundò, quia filii predicti *Isabelle* fuerunt, etiā
in conditione positi, cum *Isabella* sine filiis le-
gitimis, & naturalibus, decessore filii *Hiero-*
nymus Santonie testatoris amita huiusmodi ab eo
vocati, eiusque sine filiis descendentiibus *Roberta*
Santonius. *gradatim* cum filiis quondam *Lulij*
Antonij Santonij substituti: quomvis enim ex
19 hoc solum, quod fuerint in conditione positi,
minime poterant censeti vocati, iuxta magis
receptam DD. sententiam; ubi tamen testator
20 ad plures digreditur substitutionum gradus, ut
in hoc casu, efficacissima oritur vocationis con-
sideratio, ut ex magis communī DD. opinio de
testatur *Gabriel* in lib. 4. commun. *conclusio tit.*
de fidicommissu *conclusio* q. num. 14. *Amenach.*
caus. 17. num. 54. lib. 2. & in *trall. de presump-
tibus* lib. 4. *praf. sumpt.* 76. num. 53. de quo latius
diximus in cap. 44.
- 21 Sed quia conditio fuerat per testatorem,
adiecta substitutioni in beneficium *Isabelle*,
quam nubere iussi cum coensus, & voluntate
D. *Ioannis Antonij Santonij* testatoris parrui,
tunc Episcopi Policastrensis, alioquin hæreditate
privaretur, solum receptis ducatis tribus
mille pro omni eo, quod ad ipsam in hæreditate
predicta spectari potuerit; cum absque Episco-
pi

Selectarum Iuris Observationum P. I.

183

pi nup̄sset consensu; eidem obijciebatur, quod
minimē poterat bæreditatem consequi testa-
toris; sed io hoc respondendum fuisse exhibi-
tum, conditionem prædictam minimē
fuisse servandam; pœnam vero oœque deberi,
sed conditionem, & pœnam, tanquam restrictio-
nes arbitrii, & libertatis matrimonii, rejeicio-
nas fuisse, substitutione pœna in Isabellæ bene-
ficium temantem; quidquid aliud in consilij
requisitione inioncta dici possit, per textu. in l.
cum tale 7 t.5. rescriptu. ff. de conditionib.
demonstrat, cum concordantibus, ut per Astat. in
trat. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 13. num. 35.
Cancer. in lib. 3. var. resol. cap. 7. num. 295. cum
seqq. Capiblane. in tract. de authoritate Baron. su-
per Pragm. 9. num. 3. Conf. Pafchal. de virib.
tria potest. p. 3. cap. 2. num. 9. licet in vidua susti-
neatur conditio, etiam non unbendi in legato
adiecta, ut nubens illud amittat, ex Arch. Cui
relatum, ubi communiter DD. Cde indulta vi-
tudine tollenda, quam in vidua, oon in virgi-
ne procedere, secundum Iohannis opinionem,
communitatem teneri, affutmat Bari. ibidem, di-
cens etiam post mortalitatem ita consulvisse,
sed adhuc in Virgine coeditio substituit, si pli-
ca sua fuerit substituta, ut per textu. in l. Tito a/fu-
frustatu 95.5. fin. ff. de condit. & demonstrat. pro-
bantibus ab eodem Conf. Pafchal. in d. cap. 2.
num. 16. quorum opinioem, tametsi commu-
nem, & receplissimam f. teat, impugnat oī-
hilominus Capiblane. ex multis in loco pauli ante
allegato, num. 38. & seqq. & in p. 2. tract. prædi-
cti. cap. 66. num. 7. 8. & 9. & post eum Confiliar.
Hodierna in addit. ad Sarv. decisi. 228. nn. 11. &
17. seqq. quemadmodum validam esse, & sevan-
dam esse in virgine pœnam privationis, legato,
sui bæreditate relata sub conditione oon-
bendi certo generi personatum, ex textu. in l. num.
ita 62 ff. de conditionib. & demonstrat. receptam
esse DD. sententiam affirmat Gomes in lib. 1.
variar. resol. cap. 12. num. 78. Michael Crispi in
tract. de successionib. in legatum. q. 50. no. 3. quod
tamen intelligendum videatur ex sequenti l. hoc
modo 63. sub cod. lit. ff. de condit. & demonst.
28 nisi modica libertas alteri nubendi relinquatur,
ut ibi, si Araria Civitati nubere fuisse mul-
lier prohibita, & alibi nuptias non faciliter po-
tuerit invenire, quo casu dipositio relictitudi-
tut tanquam fraudandæ legis causa, adscripta,
hoc idem ex magis communis, atque receptioni
DD. sententia, late probat Hieronymus. Gabrial in
conf. num. 9. & seqq. lib. 1. obijta concordat

Bart. sententiam in l. decimus, C. de morti legibus lib. t. 1. Gabrielem sequuntur Vivians in dec. 480. n. m. 6. & 7. Capitulum in d. pragm. 9. n. m. 46. circa finem.

Respectu verò bonorum fennallum testato-
tis, invalidam omnino tuile tacitam substitutionem fideicommissariam in filiorum libellaz
beneficium, ut penes eam, quæ aliquo tan-
quam defuncto proximior, in feodi succederet
absque onere fideicommissi, feudalia bona per-
manere debuili affirmavimus; cum indubita-
29 tum sit, in feudi nullam valere dispositionem
30 tam inter vivos, quam in ultima voluntate,
31 absque alieno, nec etiam pro anima, nito cap.
32. 5. donare, qualiter feudum alienari poterat, in
cap. Imperiale, de prohibita fendi alienatione,
per Fredericam, & in Constit. Regni Neapolis, Con-
33. stitucionem Diva Memoria; praetertim verò fideicommissum, sive substitutione in feudi omni-
34. 33 non fieri prohibetur absque alieno, qui neq[ue] sufficeret à Protege, sed ab ipsa Catholica Ma-
iestate est immediatè imperandus, ex dispo-
sitione Reg. Pragm. Novum Capitul. Regni Neap.
quæ est 4. subtit. de fendi, cap. ubi Revit. un.
8. I. hoc indubitatum esse affirmat, prout partite
dicuerit DD. quos sequitur Reg. de Philippo dis-
sertat. fisc. 36. num. 14. & præsupposita dispositio-
nem invaliditate, quodad feudalia, neque il-
34 lotum extimatione filii libellaz substitutionis de-
bebat, quia tametsi legato feudo, tanquam
te aliena, & sine alieno inalienabili, extimatione
debet, fuitur à non traditis communis-
tate receptum, ex §. non solum, insit. de legatis, ut
post alias cumulant Lazar. in conf. 80. Confil.
35 Grazarel. in decif. 35. nihilominos teudo per
non universalem institutionis, sive substitutionis tit-
ulum relieto, extimatione omnem minimè deberi,
plusvis decimum fuisse in Regno, reflectur Confil.
de Anna in add. allegat. 127. Ioannis Vincen-
tij eius genitoris in fine, & post eum Reg. Cappe.
Latro in decif. qd. ubi num. 4. & 5. lib. t. divertita
stitutionem affigunt, quia legatum rei alienæ
36 vale saltē, quodad extimationem, ot in d. 5.
37 non solum, insitentia autem in hereditate aliena
nisi expresse prohibita, ut in l. fin. C. de barodib.
38 insit. licet possit hæres in feudalibus io exti-
matione gravari, non distinctione, de qua ibi
39 remissive, & ita diversitate inter utrumque
tationem, constituit Reg. de Ponte in lessionibus
40 fennabibus, l. 1. t. num. 58. quamvis in coon-
lendo aliud sentiat ab eo diversum, quod iole-
ctius a Mercurio, ut in conf. 88. num. 1. S. lib. t.

FINIS PRIMÆ PARTIS.

SELECTARVM IVRIS
OBSERVATIONVM,
AD CONTRACTVS, VLTIMAS VOLVNTATÈS,
Et Iudicia pertinentium, cum Decisionibus Supremorum
Tribunalium Regni Neapolis.

A V C T O R E

HIERONYMO DE ROSIS
I.C. ET. ADVOCATO NEAPOLITANO.

PARS SECUNDA
CIRCA IUDICIA.

R E R V M S V M M A.

- 1 Index præveniens etiam in citando verbalitatem in pari causa praeforatur.
- 2 Iudicium diffamatio[n]is est diversum à iuribus per diffamatio[n]em potest a propositis.
- 3 Iudicium, ubi captum est, ibi terminari debet.
- 4 Causa dicitur, quorum unum venit in determinationem alterius.
Vel quorum unum ab altero pendet, tanquam in necessarium consequens, vel antecedent, n[on] n[on] 5.
- 6 Contingentiam cause dividere non licet.
- 7 Contingentia cause pluribus modis dicuntur.
- 8 Neptis ex filio excludit subtilitatem in causa mortis filij sine filio vocatum, si testator proprias filias propter dorem excluserit.
Idem est in cedentem. Balice sermone conceptus: morendo lenza figlioli, n[on] 9.
- 10 Testamentum pars una declarat aliam, & n[on] n[on] 11.
§ 12.
- 11 Decisis nevissima Sacri Regij Consilij Neapolitanis refertur.

- 14 Subtilitas in causa mortis instituta; ante illam mortem agere prohibetur.
- 15 Index consanguineus in pari gradu utriusque partis, non potest tanquam suspensus recusari, Ita neque testis, n[on] 16.
- 17 Advocatus potest esse Index in dia causa clientis, in qua minimè fuit patrecinatus.
- 18 Decisis Supreme Collateralis Consilij Neapolis adducitur.
- 19 D. Didacus Bernardus Zofia Regiam Cancellariam Regens, & Praeses Sacri Regij Consilij Neapolitani lantatur.
- 20 Princeps, aut[em] aliis, eius vicem sufficiens, nisi ex diebus diversi Iudicibus in una, eademque causa electis, quandoque confirmat procedendis arbitriis atem.
Quandoque verè excludit utrumque alium indicem eligende, ut n[on] 21.
Et ita alias servatum, n[on] 22.

C A P V T L I.

De Rescriptis, quibus fuit diversis Iudicibus causa delegata, quod ipsorum prevalere debet ad notata in
I. si quis posteaquam 7. ff. de Iudicij.

Bi duo sunt rescripta, five delegationes, diversis Iudicibus facte, melior est conditio praeoccupantis; unde preferitur Iudex, qui praevenit in procedendo, & prioritas temporis attenditur, quo fuit rescriptum exequuntur, etiam per verbalementationem, posteriori, etiam reali præponendam; quia præsumit, quid illi, qui præmorescriptum obtinuit, malitiosè vel negligenter illo uti distulerit, & utroque casu, dolus, vel culpa debet ei nocere, ad notata in I. si quis posteaquam 7. ff. de Iudic. in capitulo que a. ubi iusta in verbis. Intra annum in fine, de re scripto dicent 'Bar. in I. si pluribus, num. 1. ff. delegat. L. Angel. Iud. I. si quis posteaquam. n. 2. Roman. in cap. 4. 12. num. 4. Prof. de Francib. n. acc. 50. 3. n. 4.'

Propterea rescriptū delegationis à Specibili Domino Prelate S.R.C. Neap. obiunctum per D. Laviniam Carbone Aspellam, matrem, atque totricem filiarum, & heredem quondam Doct. Ioannis Baptista Salone in iudicio diffamatio-nis proposito, contra Doctorem Joannem Antonium Salone ipsum Ioannem Baptista intratum germanum, & omnibus alijs causis hereditatem prædicti quondam Ioannis Baptista tangensibus, in personam Regij Consiliarij D. Andreae Provenzalis, coram quo priusfuit cito-ratio exequonta, prævalere debuile coontendebamus, alteri rescripto per ipsum Ioannem Antonium obteato, quo fuit causa præteritorum, per eum, super hereditate Ioannis Baptista fratris, commissa Regio Consiliario Domino D. Flaminio de Constantio.

2. Neque enim obiecto poterat, iudicium diffamatio-nis esse diversum à iuribus per Ioannem Antonium Salone diffamatum, postea propo-sitis, quorum causa fuit commissa D. Consilia-tio, ad ea, quæ tradidit idem de Franch. in de-cisi. 185. ubi referit iudicatum, & approbat Reg. de Marmis lib. 2. quotidiana ref. cap. 6. Graecius ad Reg. cap. Laco tom. t. decr. 89. num. 10. D. Altissim. ad Reg. Rovit. decr. 1. sub num. 1. 4. cum alijs, quos sequitur D. Scoppius addit. ad Nicou-lion. in prax. civil. pag. 124. num. 60. & in annotat. ad Sarci. in prax. civil. part. t. 5. 2. 3. num. 8. quia ultra iudicium diffamatio-nis in supplicatione portella propofitum, fuit etiam supplicatum, pro commissione caufarum omnium heredita-

tis quondam Ioannis Baptista Salone, & cum fuisset coram Domino Consiliario Provenzale iudicium acceptum, etiam respectu Joannis Antonij Salone, coram eodem determinari debet, ut in Lubri acceptum 30. ff. de Iud.

+ Ira non obstat, quod opponetur de connexitate Iudicij à prædicto Ioanne Antonio intentati, cum alio iudicio olim proposito coram prædicto Consiliario de Constantio super hereditare quondam Luca Salone communis ipsorum Ioannis Antonij, & Ioannis Baptista genitoris, taquam iudicium, quod ex parte Ioannis Antonij proponetur, hereditatem quondam Luca Salone eius partis concerneret, ex cuius fideicommissio experiebarus: quamvis enim diversi modo connexas, & separatio re-gulariter considerari possint, & alij connexa considererent, quorum unum venit in determinacionem alterius, & ab altero pendet, tanquam in necessarium consequens, vel antecedens, Mensch. de arbitrio Iudic. lib. 2. cent. 1. cap. 95. num. 8. & per Nicol. Genn. in tract. de script. privatis lib. 4. in tit. de connexis. num. 11. de quo latus alibi Deo dante dicimus. Ad effectum, tamen, de quo agebamus, causa connexitas considerari poterat, ubi eadem fuisset conti-nentia Iudicis, quam dividere non licet, ut in L. nulli t. o. f. de Iudic. Multis autem modis cōtentia causa dicitor. Primo, ubi ad eis perfonarum actionis, & tēl petitā identitas. Secundō ubi perfonarum, & rei, Tertiō ubi perfonatum, & actionis, non rei. Quartō ubi actiois, non autem perfonarum, & rei; Et Quarto, ubi a ctionis, & rei ad eis identitas, perfonarum suum diversitas, ut per Jacob. de Belvis. & Alberic. de Refas, quos telera, & sequitur Affili. in de-cisi. 33. 4. n. 13.

Perfonarum identitas deficiebat in duobus hisce iudicis, quorum unum inter Ioannem Antonium, & Ioannem Baptistam tuoc viventem vertebatur; aliud inter Ioannem Antonium, & filias Ioannis Baptista postea defundit ad praesens agitabatur. Actionis quoque deficiebat identitas, eum in primo iudicio de divisione, hereditatis quondam Luca Salone disceptatur; in alio vero de succedendo in portione, prædicti quondam Ioannis Baptista ex paterina hereditate obvinta. Ref. solum purius fundari identitas, si de portione hereditatis prædicti quondam Luca, Ioanni Baptista obven-ta, actuus fuerit, quæ tamē continentiam, si ve connexitatem non inducet ex proxime relatio.

Ad saturitatem vero animadvertebat, ne- que rei identitatem in utrumque iudicio con-siderari legitimè potuisse; cum enim portio, ex hereditate prædicti quondam Luca, Ioanni Baptista eius filio obvinta, proprium effectum fuisset Ioi Baptista patrimonium, ut in L. cum heredes 23. in pinc. ff. de acquir. p. 11. iam non. amplius de hereditate prædicti quondam Lu-

ex, sed Ioannis Baptiste eius filii in iudicio novitatem intentato agebat; de te igitur omnia non diversa.

Quamvis autem adhuc de ipsis quondam Luci Salone hereditate agi coetereret Ioannes Antonius ob substitutionem in eius testamento adieclam, dum institutis hereditibus universitatibus praedictis Ioanne Antonio, & Ioanne Baptista eius filiis, voluit, quod alio eto ut sine filiis decedente, alter superest succeedat, filiis feminis in sola dote ducatorum quatuor mille pro qualibet hereditibus institutis; que verba *fus filii de filiis masculinis intelligenda*, esse supponet, ut filii feminis Ioannis Baptista superest remanent, substitutionem cessare non fecerint in ipsis Ioannis Antonii beatiis, atque propriae de paterna hereditate, ori controvertant, affirmati potuerint; in hoc rame parum licet immotari, cum *Præf. de Franc. decif. 586* referat his fusile indicatum in § S.R.C. Neap. ad favorem neptis ex filio contra substitutionem, ut non sit amplius de hoc dilputandum, in qua causa consuluit Reg. Revis. in conf. 16. lib. 1. & aliquos cumulant *Bottul. intrall. de successione ab intestato cap. 1. Theorem. 3. num. 20. & Consil. Hodierum in add. ad decif. Sordi 66. num. 2. c. 3. ubi contrarium sententes loqui affirmat, cum sicut agnationis conservatio a testatore inspecta, cum etiam non ideo melioris conditionis esse dicantur neptes ex filio, propriis filiis feminis a successione exclusi, in sole dote hereditibus institutis, quod considerant contractum sentatoe opinionem: dotatio enim filiatum prepondet dispositioni in beneficium neptum ex filiis, per quam solum in conditione posita, non autem vocata fuerunt, & nullum ex testatoris dispositione sentient beneficium, ad notata in *I. Lucina* 85 ff. de hereditibus, inveniunt, ultra alia, quae considerat *Pisellin. l. 3. num. 27. C. de bonis maternis*, licet autem *Præf. de Franc. in relata decif. loquatur in conditione si sine liberis, & filii decederit, & liberorum nomen generalius esse videatur, DD. tam non omnes per eum allegati. Inveniuntur in conditione si sine filiis, neque inter utraque verba, aliquam iuris diversitatem constituant, cum utramque filium, & libetorum nomen aptum sit masculinum comprehendere, atque locum in: ita. 9. Idem esse in conditione, Italico sermone concepta; morendo senza figliuoli, testet decimum io Senatu Pedemontano *Theſſan. in decif. 188. nn. 1. 3. reprobato. Atenachus* contractionem sentiente in conf. 204. lib. 3. idemque decimum testari *Seraphini. in decif. 1. 216. num. 5. & seq. dicit Consil. Hodiernum loco relato. num. 2.***

Cessabat enim altera pars conjectura, quod in una testamenti parte de filiis masculinis mentio facta reperiebatur, quod masculinitatis qualitas intelligebatur in alia testamenti parte, repetita, simpliciter de filiis mentionem faciente: sub illis verbis, si sine filiis decederit, ex regu-

ro, quod una pars testamenti declarat aletam, de qua in *I. qui filiabus 17 ff. de legat. primis*, quia et contrarium aliis voluntate per regulam: ubi testator voluit, dixit, ubi igitur oon dixit, minime voluit, ut in *Lucca 5. fin. autem ad deficientis 22 C. de cadu. tollend.* Vel saltē recipior est opinio, quod ubi in eadem oratione, vel capitulo de filiis masculinis, & de filiis simplicitate mentis facta reperitur; tunc intelligitur masculinitatis qualitas reperita, secus in diversa oratione, vel capitulo, ubi oon huius expediti, vel tacite considerata bonorum conservatio in familia, ut plenē post *Ancheram. Alex. Dec. & alias communem esse testatur Peregrin. in tral. de fideicommiss. artic. 25. num. 33.* dispoluit in imtestator de bonis stabilitibus Neapoli, & Capoz existentibus, in quibus aliqua considerari poterat affectio, illa relinquendo in beneficium filiorum primogenitorum in infinitum, & voluit, quod allicui ex vocatis in fideicommissio prædicta absque filiis masculinis decederet, alter superest succeedet, ubi vero in alia oratione, & capitulo, de alijs bonis dispoluit, quz in annuis introitibus, & mobilibus considerabant, ea filiis reliqui cum simplici onere substitutionis reciproce, in casu mortis alicuius absque filiis, & sic in diversa oratione, quo casu per filiarum existentiam expicit substitutio, pro ut postea 13 indicatur in *S. C. coofmando decreto preambuli M.C.V. in Banco Saçardi ex peditum*, licet pro contraria parte in causa petitionis plura deduxerit *Consil. Raccus* tunc eins Advocatos, quz leguntur in eins responsis, & propriis in responsis 80. lib. 2. ut proinde non de hereditate quondam Luci Salone in priori iudicio deducta, sed de alia Ioannis Baptista filii in iudicio oovit introductio ageretur, in quo nulla tē, considerari poterat identitas, & causæ connexitas celabat.

Quibus accedebat, nullitas iudicii per Joannem Antonium intentati in supplicatione, porrebat super fideicommissio in eins beneficiū perecesserat ob mortem Ioannis Baptista immobile ne tem, qui adhuc vivebat, quamvis in extremis laboraret, ut alletot in eadem supplicatione; neque tamen poterat ante gravati mortem agere, ex qua actio, & obligatio nasciebatur, hoc enim fuisse prematur agere de hereditate viventis, excepit enim omnia sententia, quam sequitur alij relatis *Adalina de Hispanor. primogen. lib. 3. cap. 1. 4. Præf. de Franc. in decif. 695. num. 1. ubi testet platiē indicatum in pollesse hereditatis ob instas causas in illo facto militantes.*

Pars vero novissimè confugiebat ad suspicitionem, quam adesse peccabat in personam. *Consil. Prevenzalis*, tanquam olim Advocati, & consanguinei peccati quondam Ioannis Baptista Salone, quz nihil tamen obstat; omilio eoim, quod causa suspicionis prædicta veniebat suo tempore disceptanda, & quod non.

agebatur causa Ioa ois Baptiz, sed eius filium , qui unico gradu temtores erant ipso Joanne Baptiz, & eodem Joanne Antonio, & 15 oibilominus confagoquinitas i o pari , nedum in minori gradu cum utraque parte, non inducit suspicione: quia paritas affectionis omnem dolum, & siostram opinionem excludit, ut in l. non solum 67.5. t. f. de riu nupiari, & expesi post aliis declarata. *(ratus in tract. de except. except. 24. num. 53. Reg. Revit. in pragm. t. de suspicione: official. num. 12. nam & affios, vel 16 consanguineus utriusque parti in pari gradu cooioctus in testem admittitur, ut post *Bart. Felyn.* & alios declarat *Farinac.* in tract. de testib. 17.9.54. reg. 1. num. 45. Advocatus etiam non prohibetur in alia sui olim clientis causa diversa, & separata ab ea, i o qua suit patrocinatus, tunc dicare, ut per *Marsan.* in sua praxi p. 6. in verbo. Et quan deque appellatur, n. 42. & alios per *Gius- ham* in decr. *Sacilia* 54. n. 5.*

Pradis omniis lo Regio Collateralis C6-
filio maturè discussis de Anno 1641. Vifa rela-
tio tiooe Spectabilis Sacri Conflii, à quo fuerat
provisum, quod procedat D. Coofili Provenza-
lis, fuit ordinatum, quod procedat in omni-
bus causis hazarditudo quodam loco Baptizæ
Salone, inclusa portione eidem obvenia à quon-
dam Luca Salooe, Regius Coofili. Didacus de
Varela, tanquam tertius, præter duos ab ultra-
que parte petitos, electus, ad relationem Spe-
cificæ. D. Didaci Berordi Zobia viri Hispani,
qui post Regij Coofiliarij, & Pragis Reg. Ca-
meræ Summatiz muoera , summa cum dexte-
ritate, atque prudeoia gella fuit, Regeos Col-
lateralis Coofili creatus, & postea Praes Sacri
Regij Coofili Marchionis Matotonz titulo de-
coratus. Acta sunt penes Scarcellam Regium
à Mandatis Seribam. Princeps enim, aur ille,
20 qui eius vices sukinet, ubi res dubia est, quis ex
duobus diversis iudicibus in una eademque
causa eleclis procedere debeat, quandoque uni-
t et eorum confirmat procedendi autoritatem,
quaodoque vero excludit utrumque alteri iudi-
ci pro libito voluntatis committendo , ut ex
Anching in tract. de *Praventione instrumentaria*
22 cap. 3. q. 3. num. 5. probat *Cafarini in Speculo pe-*
rigrinarum quæst. q. 48. num. 9. & in præcedenti,
n. 4. ita refert alios fuisse servatum.

R E R U M S U M M A .

- 1 *Iudicis non sibi iurisdictio potest à quolibet pre-rogari.*
Non tamen in Indicem omnino incompetentem,
num. 2. & 3.
- 4 *Clericus est ab Ecclesiastico Indice cognoscen-
dus.*
Pt nec volens posse eius foro renunciare, n. 5.
- 6 *Fiscus non potest eius foro privilegio renunciare.*
*Sicut neque hoc agere possunt Neapolitanii, Mi-
serabiles persona, & Religiosi militares, utibz.*

- 7 *Milites eorum foro renunciare non possunt.*
Sed contra quid possunt, n. 13.
Nedum expesi, verum etiam taciti, num. 14.
23. & 16.
- 8 *Milites tam in i. b. c. canis, quam in crimi-
nibus, non possunt alibi conveniri, quam ce-
rām servum Magistris, Praefectis, seu Dicibus.*
*Aus Auditoribus exercitus designatur, ad quos
remitti debent, n. 9.*
*Licet enim suissene in civilibus canis exclusi à
fori privilegio in Regno Neap. n. 18.*
*Fuit postea provisum, quod illo gaudent in ci-
vilibus, & criminalibus canis, n. 19.*
*Quibusdam tantum canis excepti, ut remissivæ,
num. 20.*
*Limitatur in Militibus alii non militantibus,
& in expeditione militari non existentibus, qui
non gaudent fori privilegio, n. 20. & 17.*
*Quamvis effent ad militarem exercitationem,
elelli, utibz.*
*Sublimitatur, de novissimo *Iure Regni Neapolis*,
quogaudent etiam alii non militantes, n. 21.*
*Secundū limitatur in *Adiutibus negotiatoribus*,
qui neque fori privilegio patiuntur, n. 21.*
*Tertiū in *Militibus effclis*, post quam in ius ve-
cisi fuerint, ut ibi, & n. 21.*
*Quarū fallit in *Adiutibus falsum deponentibus*
coram alieno Indice, n. 22.*
- 3 *Iurisdictio potest expesi, vel tacitè prærogari.*
- 4 *Exceptione declinatoria fori est ante alias exceptiones*
opponenda.
Ne tacitus in Indicem inducatur confessus,
num. 15.
- 5 *Iurisdictio, ne dum ordinaria, sed etiam delega-
ta prærogatur.*
*Tam de re ad rem, quam de tempore ad tempus,
de loco ad locum, & de casu ad casum, n. 7.*
Non tamen de persona ad personam, n. 28.
*Nisi hoc veniat in consequentiam causa delega-
ta, vel si illi connixum, n. 29.*
- 30 *Iurisdictio ad causas unius materia concessa
prærogatur ad causas diversa materia.*
Sed non ad causas diversa speciei, n. 31. & 32.
- 33 *Iurisdictio criminalis, non extendit ex par-
tium confessu ad civilem.*
Nec è converso, n. 34. 35. & 36.
- 37 *Prærogatio fieri debet in his, quæ sunt eiusdem
materia, & forma.*
- 38 *Iurisdictio ordinaria ad certum genus causarum
concessa prærogari non potest, etiam per viam
reconvencionis ad aliud causarum genus.*
*Limitatur modis *Felini*, n. 41.*
*Primū si non reparatur *Index* in loco , num. 42.*
& 43.
Secundū in incidentibus, n. 44.
Tertiū in minori summa ad maiorem, n. 45.
*Quarto in iurisdictione voluntaria , ut ibi , &
num. 46. & 47.*
*Quinto limita, ut *Confessus* induci potest præ-
rogatio etiam specialis *Iurisdictio*, & ad
certi generis , & spacie causas restituta, ad
causam.*

- causas alterius generis, vel speciei, n. 48.
 39 *Vassallus etiam consuntius coram alio, quam
Domino, non convenerit pro causa feudali.*
*Quid non esset prouere, sed a uam creare Iu-
risdictionem, n. 40.*
 49 *Consuetudo longa tribuit Iurisdictionem non
habenti.*
*Et privilegio comparatur, circa Iurisdictionem,
conferenda, n. 50.*

C A P V T L I I .

De Iudicis Iurisdictione per protogatio-
nem augenda, ad text. in l. si conve-
nit 18. ff. de Iurisdictione omnium
Iudicium.

-
 1 *Vdies oon sui Iurisdictionem protogare, eique se su-
bijcere, cuiibus esse permis-
sum, ex Iurisconvenientia 18. ff.
de Iurisdictione omnium Iudic.
alijque conetur, affirmat
post alias Amat. in lib. 1. par-
ticular. refutat. cap. 33. num. 10. ubi limitat in seq.*
 2 *num. 11. nisi protogatio fiat in Iudicem omni-
oò incompetentem, qualis esset laicus in Cle-
riecium; hic enim est omnino à suo Ecclesiastico
ludice cognoscendus, ut nec volens possit eius
foro renunciare, cap. 33. de foro compre-
hens. & in cap. 51 Index 12. de fonte. excommu-
nicati. lib. 6. cum alijs ingeniose collectio per Reg.
de Tapp. in lib. 1. commentator. ad Ins. Regni in
Conf. de personis, sub tit. de Sacrae Sancte. Eccles.*
 6 *Et nedum Clericum, sed neque Ficenam, Ne-
apolitanoos, Misericordie Personas, Religiosos,
7 militares, nec Milites ipsorum, eorum foro renun-
ciare posse, sustinet Conf. Carleval. in tract. de
Iude. lib. 1. tit. 1. discept. 1. num. 1033. & quodad
Milites in specie loquuntur in precedentibus n. 464.
quem iunctis alij sequitur D. Altimar. in tract.
de nullius. com. 1. rubr. 9. graff. 30. n. 48. ut non
8 valent fori privilegio tenuerare ex cuius vi,
tamen in civilibus, quam in criminibus causis
non possunt alii conveniri, quam eorum eot-
rum Magistris, & Praefectis, sive Ducibus suis,
 9 aut Auditoribus. Exceptus designati, ad quos
remitti debent, ex L. Magister. 6. C. de Iurisdict. omniuum Iudic. & alij concordioribus ibi rela-
 10 tis num. 461. nisi actualiter ooo militarem, acc
in expeditioe militari exercitiori, quamvis ad
 11 militarem exercitatem essent electi, vel oe-
 12 gotatores essent, aut Milites effecti, postquam
 fuissent in Ius vocati, sive falsum depositissent
 coram alieno ludice, quibus io causibus fori pri-
 13 vilegio eos non gaudere docet sub num. 468.
 13 cum seqq tametsi pro contraria sententia, que
 fori privilegio renunciationem in Militibus
 14 admittit, oc düm expresse, verum etiam tacite,
 si litis contestationem cotam alio ludice fieri,*

- 15 eo magis si sententiam proferri consenserint,
 sicuti ferribit Casar. in speculo peregrinar. queſ. in
 16 q. 35. ubi ex hoc denegatam fuisse testatur à Sa-
 cro Consilio Neapolitano remissionem per Ca-
 stellaniū Castri novi eiusdem Civitatis peti-
 tam, cauſe civilis intentate contra onus ex
 duodecim Milibus Alabardarij eidem Ca-
 stellano concessis, que passus fuerat liitem in Sa-
 cro Consilio contestari, ibique sententiam pro-
 17 mulgat; & quia etiam actu noo militabat Ala-
 bardarij predictus, nec in expeditione milita-
 ti erat, non sicut ad Castellaniū remissis, non-
 obstante particulari privilegio Iurisdictionis in
 eis Milites sibi concessi; nam & Capitacum
 Regiarum Triremium, quozi huius Civitatis
 portu morabantur, nec erant in expeditione,
 non fuisse ad Classis Ducem remissum, sed à
 Magna Curia Vicaria pro delicto cognitum
 tentauit Pref. de Francia. in decif. 88. & alij rela-
 ti per Conf. Rocco in tract. de Off. Rub. 1. 6.
 18 num. 5. licet eam in hoc Regno in causis ci-
 vilibus, Milites fuissent alijs exclusi à fori pri-
 19 legio per Regiam Pragm. 1. 1. cap. 1. de Militibus
 io postrema impressione, tamen ex alia pragm.
 20. eiusdem tituli in praetermissis cap. 3. fuit di-
 19 ipso locum, quod in omnibus, tamen criminalibus,
 20 quam civilibus causis, quibusdam tantum excep-
 tis, & signanter illis, quae corporis coacta ali-
 21 quem furant, antequam miles esset à milita-
 22 ribus ludicribus cognoscatur, quamvis acta
 hos militantes.
 23 *Haec vero Iurisdictionis protogatioem oò
 tantum expresse, sed taetio quoque patiūm,
 consensu fieri posse, post Imol. in cap. P. & Car-
 nacio 1. 14. de Officio Delegati declarat Conf. Car-
 level. in relat. tract. de Iude. lib. 1. tit. 1. discept. 2.
 num. 976. & 980. ubi num. 991. & 993. quod si
 14 quis cotam ludice aliquam opponat exceptio-
 nem, omnia fori declinatoria, illam amplius
 15 oppoere non posse, quia tacite videtur in
 Iudicem consentire, per L. s. C. de except. cum
 communī DD. sententia ibi telata, & apud Ma-
 rian. p. peculo Praxis civilis p. 4. distill. t. 2. nn.
 sedem, & p. 6. membro 9. num. 1.*
 26 *Admittitur autem protogatio, tamen in ordi-
 naria Iurisdictione, quammetiam in delegata, de
 17 re ad rem, de tempore ad tempus, de loco ad
 18 locum, & de casu ad casum, ooo tamen de per-
 19 sonis ad personam, ooo reoia in consequen-
 tiam cause delegata, vel cum illa connexio-
 nem habeat, ex traditis per Affili. in decif. 1. 27.
 num. 2. & alios, quos rebert, & sequitur Conf.
 Carleval. in d. discept. 2. num. 1161. & seq.
 27 num. 1190. ampliat in incisione cocella ad
 30 causis unius materie, ut meccanicas, matrimo-
 niales, beneficiales, gabellarum, aut restitu-
 tions in integrum, quam protogati posse ait ad
 causas diversas materia.*
 31 *Sed ad causas diversas specie Iurisdictionem
 protogati non posse, idem Conf. Carleval. affir-
 32 mat, quod ex meto Imperio ad mixtum, aut sim-
 pli-*

pliem iurisdictionem, non admitti protogationem, adnotavit in precedenti num. 1170. ubi 33 etiam, quod erimina lis iurisdictione non exten-
dit ex partium confessio ad civilem, nec e-
34 converso, quod etiam confitunt Capiblane, in
pragm. 8. p. t. num. 105. de Baronib. in novissima
aditione, D. Scoppi in suis obseruat. ad decis. Gra-
tian. obser. 78. n. 11. & D. Altimir. in tract. de
nullitatib. tom. 1. rubr. 9. qn. 9. n. 1. & 5. quia hoc
35 non esset prorogare iurisdictionem, sed de no-
36 vo dare, in quo non sufficit privatorum con-
fensus, l. Imperatores 3. Cde iuridict. omnium
37 iudic. debet enim prorogatio fieri io his, qui
sunt eiusdem naturae, & forme, ut post Bald. &
alios in l. testamenti 18 per illum text. Cde te-
stament. firmat Iason in l. si per errorem, num. 3. In
sunt, sde iuridict. omnium iudic. & propterea,
38 nee per viam reconvocationis iurisdictione etiam
ordinaria ad certum genus causarum concessa
prorogabilis est ad aliud causarum genus, ut
post Cyn. in d. testamenta voluerunt Abb Pa-
normitan in d. cap. P. & G. & in cap. ceterum 5.
39 num. 2. & 3. de iudicabili loquitur in causa feu-
dali, in qua vasallus etiam consentiens, coram
alio, quam Domino convenient, quod esset non
40 simpliciter prorogare iurisdictionem, sed quo-
dammodo novam create iurisdictionem, Vant.
in tract. de nullitate in l. de nullitate ex defi-
cta iurisdictione, n. 52. Mariana in d. distin.
33. in dicator. ordinarij, & prorogati. 18.

Quam regulam ordinaria iurisdictionis ad
certum genus causarum concessa, ad causas
diversae speciei, atque dissimiles expellit con-
41 protogandæ, limitat quatuor modis Felyn. in
d. cap. ceterum, num. 3. de indic. Et Primo, si non
42 repertitur locutus in loco: putat tempore peccati,
43 quo unicum remedium fugam esse, ostendimus
44 in preced. cap. 36. Secundo in incidentibus.
45 Tertiò de minori summa ad maiorem. Quartò
46 in iurisdictione voluntaria: nam in ea proto-
47 gatione fieri posse abique alio Superioris
consensu, in quemcunque iudicem, vel alium
iurisdictionem habentem, etiam sine Tribunali,
48 per text. in l. 1. ff. de indic. cum glof. ibi in seq.
cap. 56. num. 41. & seqq. dicemus, & quoniam
nos addimus limitationem, quam ex Romane
in cons. 300. & alijs probat Reg. Rovis. in pragm.
2. de iurisdictionibus ad invicem non contradic-
49 bus, quis loqua Consuetudo tribuit iurisdictionem
quod possit Confutacione introduci,
ut habens specialem iurisdictionem, & ad certi
generis, vel speciei causas, restringam, de cau-
sibus alterius generis, vel speciei cognoscere pos-
50 sit, quis loqua Consuetudo tribuit iurisdictionem
non habentem, l. vires 8. Cde diversis Offici-
i. lib. 12. & in cap. ceterum contingat 13. de foro com-
petenti, & privilegio comparatur circa iurisdi-
cionem conferendam, ut ex Baldo in cons. 49.
lib. 1. ait Barbera in animo iure iuris n. 7.

R E R V M S V M M A.

- 5 Clerici à suis ordinationi iudicibus Ecclesiasticis
sunt cognosceri. Et forum seculari declinant, si Bullas Clerica-
tini offendunt, vel eas amissione probaverint,
num. 3.
- 6 Ampliatur, ut neque violentes, possint eorum
furo renunciare, n. 2.
- Secundo ampliatur, etiam si convenienter tan-
quam heredes laici pro contraria defundit,
num. 4.
- Fasit huc conclusio, quando instantia est capitata
contra defunditum veram iudice laico, à n. 6.
nsque ad 11.
- 5 Text. in l. xix absens, s. de iudicij locum non
habet in Clerico.
- 6 Text. in l. vii is qui Roma, s. de iudicij, etiam
in Clericis procedit.
- 7 Sententia contra laicum, postea Clericum effi-
cium a seculari iudice est exequenda.
- 8 Litis contestatione, quasi contraria inducitur
in iudicij.
- Et iudicis iurisdictione confirmatur, n. 11.
- 9 Sententia, secundus quasi contraria in iudicio
celebratur.
- Atque iurisdictione ius dicensis confirmatur,
num. 20.
- 10 Quia defundit sufficit pro translatione instantia
iudicij in heredem.
- Etiam ab aliquibus contestatione, n. 16.
- 11 Causa perpetua iudicis citatis iurisdictione.
- 12 Sententia est à iudice eam preferente confor-
mando.
- 13 Instantia datur etiam in sententia exequende,
atque in summarij, & exequentiis, & num.
78. & 80.
- Pbi aliquid est à iudice pronunciandum, sive
liquidandum, n. 24. & 79.
- 14 Instantia in causa, in quibus illi non contestatur,
carriat à dicto, in quo incipit de causa traxari.
- Et primus ultus contradictorius in merito cau-
sa, vnde habet licet contestatione, n. 26.
- 15 Litis contestatio ultimam inducebatur, ex que iu-
dex narratione negoti causam audire incipie-
bat.
- Sed in Regno Neapolis inducitur per dationem
termini in causa ordinarij, n. 28.
- 16 Causa pro sententia exequende vnde habet litis
contestationis.
- Ac via exequenda praescriptionem interrupit,
num. 30.
- Ex quo perpetua per annos quadraginta, n. 32.
- 17 Sententia ius exequentiis triginta annorum
spatio praescribitur.
- 18 Instantia perempta ex triennijs lapsu in civilibus,
& biennijs in criminalibus, procedit non potest in
causa.
- Etiam utraq. parte consciente, n. 34.

- Fiscus ad causas exceptas, num. 35.
- 36 *Instantia non perimitur in Conciliario Principis, ut est Sacrum Consilium Neapolitanum.*
Sed contra, n. 37.
- 38 *Instantia per iuratum praerogatur, si compilato processo fallax fuerit monito ad discendum.*
Vel otiam per novenum ex aliorum sententiis, num. 39.
De quo dubitavit Sacrum Consilium, n. 40.
- 41 *Instantia non perimitur in causa Ecclesiastica, & Spiritualibus.*
Etiam quodammodo foro Ecclesiastico trahentur, num. 42. C. 45.
- 44 *Instantia de iure Canonico non perimitur in Civilibus causis, sed tantum in criminalibus.*
- 45 *Instantia ex iure Regis Neapolis est perpetua, in causis criminalibus, ubi Regis fiscus interponit.*
- 46 *Instantia perempta revolvet per insufflationem spiritus vita à Principe orientam.*
Unde cum aliis, iam instantia durante, efficitur, n. 47.
- 48 *Exceptio declinatoria non compedit res alterius fortis effici, durante in causa.*
Etiam ea perempta, n. 49.
Statim preventione per citationem iam effictum fortitum, ante acquisitionem privilegii fertur, num. 50.
- 51 *Prescriptionis interrupcio, seu efficiens perpetratio, ex citatione, a nobilitate confessatione orata, non perit instantia perempta.* & n. 52.
- 53 *Litigiosum vitium semper contrarium ex alienatio re vel litigiosa durante instantia, non cessat per instantia peremptionem.* & n. 54.
- 55 *Instantia perempta non perit alii ante peremptionem perficuntur.*
- 56 *Alii non perficiuntur, & iam consumatis non ultioribus pervenient ad casum, à quo incepere non poterat.*
- 57 *Litigiosum dicitur etiam instantia perempta, & per insufflationem spiritus vita restaurata.*
- 58 *Clericus bares laicis, cum quodam capio fuit, instantia perempta declinat forum.*
Intelligi possit peremptam instantiam bares fru-
ritur, nisi Clericatum suscepit, n. 63.
- 59 *Instantia perempta habetur, ac si nunquam sit mota esset, nec pendere dicuntur.*
Neque res litigiosa dicitur, n. 60.
- Etiam data insufflatione spiritus vita, num. 61.
& 62.
- 64 *Litigiosum cessat in re post instantia peremptionem alienata.*
- 65 *Instantia non currit, declinatoria ferre excepione opposita, donec illa decidatur.*
- 66 *Instantia tempus non currit, dum super articulo in causa emergenti disputatur.*
- 67 *Sententia est disceptatio terminus, cum terminet iudicium.*
- 68 *Instantia durat à litis contestatione usque ad sententiam.*
- 69 *Evictionis actio non erit, aut quā res esse.*
- 70 *Evidente in solutum data, vel adiudicata, licet, tum est ad primā varavideris.*
Aut favore decisus ex reservatione fallax priorum iurium, in causa evictoris, n. 71.
Intelligi, quād anterioritatem temporis, & conservationem ordinis, non quād alta, n. 72.
- 73 *Sententia est scripsi iuris.*
- 74 *Sententia verba scripsi sunt intelligenda.*
- 75 *Interesse reti indicata liquidari debet, in causa damnum pessimum, & lacrumosissimum.*
- 76 *Terminus dari debet ad probandum, quod in fallo consistit.*
- 77 *Instantia nova dicitur, & cum de liquidatione agitur quantitas in sententia non expressa.*
- 78 *Clericos bares laici non declinat furent, becon-
veniantur pro restituzione res, vel pecunia aje-
culari iudice liberata defuncta.*
- Si tamen cum vinculatis reservationis libera-
ta faciunt, n. 82.
- Vel cum cautione de restituendo eis, quibusc, &
quando fuerit ordinatum, n. 83. C. 84.
- Secundum est, si aut laicos defundunt, aut Clericos
ipse bares absque vinculo, vel reservatione car-
rem, fave pecuniam habuissent, n. 86. C. 87.
- 85 *Clericos depositarios non declinat forum iudi-
cii laicis, etiam quo fuit fallum depositum.*
- 88 *Cohabites laicorum communiter possident etiam
cohabitis clericis, si super ea conveniatur, affi-
cientia iudicio, est ad forum Ecclesiasticum,
tangunt dignitatem remittendus.*
Tangunt in causa iudicandi, ut n. 90.
- 89 *Dignum magis trahit ad se minus dignum.*
Intelligi in dividendi, non autem in dividuus, n. 96. & 98.
- 91 *Divisa necessaria est, non voluntaria alienatio.*
Vnde valida est de re, etiam litigiosa, vel in in-
dicione deducta, n. 92.
- Sed tamen alienatio dicuntur, n. 93.
- Et voluntaria, quando sit absque coheredis pro-
vocatione, n. 94.
- Præstutum est causa fraudandi iudicium in Ca-
ria, facultati motum, integra res in Ecclesiasti-
cum personam pervenient, n. 95.
- 97 *Servitium in causa est individua.*
- 99 *Hypothecaria causa est dividua.*
- 100 *Clericos cum laico vocatus, in separabilibus ad forum suum remittuntur, laicus vero in foro
faculari remittuntur.*
- 101 *Clericos auctor landatus in causa, qui versi-
tur in foro faculari, quād se remittunt ad for-
um suum.*
Et contra habentes causam ab eo, proceduntur in
foro faculari, n. 102. & 104.
- Idem est in alijs privilegiis, & in Neapolita-
nis, qui ad eorum Tribunalia remittuntur,
num. 103.
- 105 *Auctor landatus non declinat forum.*
Sed licet defendere tentent in foro landantis, n. 106.
- 107 *Fiscus auctor landatus, causam ad suos Indi-
ces trahit.*

Pecunia nullum sit, nisi reus, sive aliquad habeat praesentanum inter se, n. 108, ubi latus est. Dom. Codic. Nicolae Pisanus.

CAPUT LIII.

De Clerico hærede laici coram Ecclesiastico Iudice regulariter conveniendo, ad intellectum texti. in l. si t. qui
Rome 34. ff. de Iudicis.

Nobis isti Iuris est, Clericos omnino fore à suis ordinariis Iudicibus cognoscendos, ut neque volentes, possint eorum foro renunciare, ut in cap. si diligenter 12. de foro competente, cum alij a nobis adductis in-
3. precep. cap. 52. num. 5. declinans itaque Laici Iudicis forum, ostendendo se Clericos esse iuxta ea, quæ celestatis Reg. Merlin. In lib. 1. contra forum. cap. 91. etiam si convenienter, tan-
4. quodam hæredes laici pro contracto defuncti, & per Contra. præt. qual. cap. 8. num. 4. vers. 7. art.
5. ita Conclusio, obi solemniter declarat dispo-
sitionem. Et hanc absens 19. ff. de indic. in Clerico tanquam generaliter privilegio à luce Com-
moni locum non habere, sequuntur alij per
Carav. in Ritu 1. 34. n. 3.
6. Quod iamen intelligendum est, ni lam su-
ficit litis instantia, cum laico defuncto corpora-
tum Indice seculari concionem Clericus hæ-
res laici ligatur instantia corpora cum defuncto,
& coram eodem Iudice causa prosequi tene-
tur, proprio privilegio non obstante, iuxta di-
7. spositionem l. 5. 1. qui Rome 3. 4. ff. de indic. quam
etiam in Clerico locum habere, docuerunt, alij
in numeris praemissis, Carol. de Crassis et tract.
de officiis. Clericis affectu 1. num. 28. & seqq. &
Confil. Carleval. in art. 11. de indic. lib. 1. tit. 2. di-
sp. 2. q. 5. num. 311. & 315. hanc esse magis
communitatis receptaculum tellent; cum vero in
præz. servari in oculis Tribunalibus referunt
Galluppi in Praxi S.C. Neap. p. 2. cap. 6. num. 83.
Reg. Sanfelice au decr. 2. num. 13. lib. 1. licet contrarium suo tempore servatum tollit in codem
S.C. dicat Vr. fil. ad Affili. in decr. 1. 1. num. 2.
ubique tamen decisum tellatur in S.C. Ius exequi-
8. cinnis sententia tradire in Clericum successo-
rem laici; & quia cum laico fuerat iudicatum
9. causam remansisse in S.C. eiusdem enim est iu-
risdictionis ferre sententiam, & eam exequi-
tioni demandare: ut quandcumque Iudicis
iuridictionis confirmator quodam aliorum causa
cognitionem, certe debat quodam exequitione
10. dicte confirmata, ex regulz. quam DD. deservit
in Leum quedam 19. ff. de Iurisdict. omnium In-
dic. quodam mutatio fori post sententiam, vel li-
gis contestationem prioris Iudicis iurisdic-
tio-

11. item oon impedit, alioquin aperte esset fra-
dibus via, si reus à iurisdictione Iudicis com-
muni se eximeret, atque ita immoem, & fe-
cundum se redderer ab exequitione sententie
coorta ipsum latr, ut ex communis DD. senten-
tia considerat Confil. Carleval. in d. disp. 1. 1.
9. 7. s. 3. num. 927. cum dubi. seqq. ex hoc in-
12. terens, exequio nem intentio contra laicum
postea Clericum effectum, fieri posse ab eodem
Iudice laico, qui illam culsi, post Iean. Andreæ,
Vr. fil. in luce relata, & alios plures, cum etiam
13. duplicitus quasi contradicunt in iudicio cele-
brari, cecepta sit DD. sententia, alterum in li-
tis contestatione, quo litigantes remaneant, in-
stantia obligari, & iudicium usque ad senten-
14. ciam prosequi tenetur; alius vero per sen-
tentiam, quo sententia patet obligantur, &
quæ in sententia continentur, perficiere, &
adimplere. l. 3. 5. idem scribit, ff. de pecul. docet
Reg. de Cauallaria in Lunica, num. 107. C. de pa-
nis fiscalibus creditores præferrit, lib. 1. & post eum
Confil. Carleval. in d. art. 11. de indic. tit. 1. di-
sp. 1. n. 13.
15. Ad quem effectum translationis instantie
in hæredem universalem, sufficeret, quod de suo
Quis citatus fuerit ante mortem; neque etiam
16. repositi, quod illi fuerit cum in contestata, veri-
tatis esse dicit post Iean. Iason. Cavar. & alios
17. idem Confil. Carleval. in d. 9. 5. n. 297. & in
Clerico laici hærede loquitur in specie n. 309.
crea finis p. vers. Addendum tamen, sequitur
Regens de Maria. In lib. 1. refol. Iuris cap. 54.
n. 15. ubi ex communis Legislarum, & Canoni-
sticorum sententia deducit, latet esse solam ci-
18. tationem, ad Iudicis citianam iurisdictionem,
perpetuandam, ex l. si quis postea 7. ff. de indic. &
cap. proposuisti 19. de foro competente, & cum alia
concordantibus, & confirmat oovissimè Ca-
sarium specie peregrin. que n. 15. obi ita de ci-
sum testatur in S.C. Neap.
19. Vel quod alij placuit, litis contestationem
cum laico defundio requireti, ut Clericos hæres
coram seculari Iudice, causa prosequi tene-
tur, ut post alios voluerunt Confil. Hederiana, &
Stabian. ille in additionib. ad Sardi drcs. 1. 10. n.
18. & hic in cent. 1. refol. forens. cap. 1. 34. num. 1.
& D. Confil. Petrasuper Reg. M. C. 1. 14. num. 4.
20. locum habebit in causa principali, ante sen-
21. tentiam, qua sicut litis contestatione Iudicis
preventionis iurisdictione confirmatur, ut dixi-
mus ex notatis in d. l. cum quadam, & ex com-
munis DD. conclusione super relata; est eni-
22. sententia ab eodem Iudice, qui eam tulit ex-
equenda, ut per Maranit. specie p. 6. in tit. de
exequi. sententie n. 2.
23. Et licet, etiam in exequitione sententie fit
24. dare instantiam, ubi aliquid est à Iudice pro-
nunciandum, ut per Affili. in decr. 3. 4. 6. num. 7.
& seqq. ubi n. 12. ita telei iudicatum, in S.C. &
Neap. sequuntur Aliuscilicet in sua Praxi p. 7-11.

- gl. Sententiam in additionib. ad verba Vt m' pri-
mo, sub num. 53. & alij apud Thor. in compend.
decif. Regni Neap. p. 1. in verbo instantia au detur
Reg. Sanfelice in decif. 92. num. 4. lib. 1. cum tamen
23 in ea lis regularitate non contestetur, instantia
coram incipit ab ea die, in qua partes incep-
tiour de causa tractare, seu de meritis ipsius, ut
ex Cno Bart. Abbat. & alijs firmat. Afflito. in
Constitutione Regni Hac lege, num. 8. & in d.de-
16 eif. 146. num. 5. & peccatum aliud contradicitorius
in meritis causa vim habet litis contestationis,
ut dicunt Aresin. in l. 3. 5. sed illud, num. 16. ff. de
appellationib. Balbus in tract. de prescriptis p. 6.
partis q. 4. num. 32. insin. Garzia in tract. de ex-
pensis & meliorationib. cap. 9. num. 8. quos refert
& sequitur Consilior. Carleval. in d. tract. de indic.
lib. 1. tit. 2. disput. 4. num. 8. & in tit. 3. disputat. 4.
num. 3. ubi altos addit. & praecepit Milane-
sem latius, hac de re loquuntur in decif. Sicilia
27 to num. 24. & seqg. lib. 1. Sicut olim lis contesta-
batur, cum iudex per narrationem negotii cau-
sam audire incipiebat, l. t. Cade litis contestat. in
28 in Regno autem Neapolitanu lis contestatur
in causa ordinaria per dationem termini, iuxta
tradita per Galluppi. in Praxi S.C. p. 1. cap. 16. &
18. Reg. Sanfelice in praxi selt. 46. num. 5. & Sarri.
in prax. civil. part. 1. num. 47. & probat novissime
D. Scoppi in addit. ad Nesci. in praxi civil. pag.
32. num. 190. & iterum in annotat. ad sumendum.
Sarri in prax. civil. part. 1. §. 1. num. 30. & 5. 17.
num. 8.
- 29 Peritio itaque actoris pro sententiis exequatione, parti notificata, vim habet in lis conte-
30 stantia, & per eam via exequativa (interrup-
31 ta præscriptione triginta annorum, qui ius
præscribitur ex quartuorum, sive ius, & facultas
exequendi sententiam, ex l. fin. C. de prescript. 30.
vel 40. annorum, & Afflito in decif. 245. num. 12.
Galluppi in d. Praxi S.C. p. 3. cap. 1. num. 51.) per-
32 pertinet usque annos quadraginta, ut ex d. d.
fin. pluribus relatis affirmat Consil. Carleval. in d.
disput. 4. n. 32.
- Neque nocet instantia peremptionis subsequens,
postquam Clericus lateo defuncto, instantia
33 dura non succelerat: nam etiæ instantia perem-
ta ex lapsu triennio in civilibus, & bienijs in cri-
minalibus regularitate in causa procedi non
34 possit, etiam urruque parte contentiente, ex-
35 cepitis causis bisealibus, ut in l. properandum 13.
C. de indic. & in Ritu M.C.V. Neap. 248. ubi latè
Consil. Petra, & in Ritu 48. à n. 6. post Marani.
in Speculo p. 5. num. 23. oī in Concistorio Pri-
36 cipis, ut est S.C. Neap. in quo non datur instantia
petemptionis secundum aliquos; eorum ta-
37 men opinionem improbat Reg. Capyc. Larr. in
decif. 68. num. 13. lib. 1. & in decif. 123. num. 1.
38 lib. 2. ubi eam tantum admittit, si compilato
processo fuerit monitio facta ad dicendum,
qua instantia per triennium perpergari, immo
39 eriam per novennium, affirmant Pisanello ad
Afflito. in decif. 283. Reg. Revit. in tens. 66. num. 3.
- 40 lib. 1. t. de quorum sententia dubitavisse refert S. &
C. Neap. Reg. Capyc. Larr. d. decif. 123. num. 1.
41 & in d. decif. 68. in fine, instantiam ait esse per-
petuam, & nonquam perimi in causis Ecclesi-
42 sticis, & spiritualibus, etiam quod in foro Ec-
43 cleastico tractentur, cum in eis Ius Canoni-
cum servari debeat in utroque foro, ut ostende-
mus in praecedenti cap. 41. num. 12. & 13. quo
44 luce iniuste non perimitur in civilibus cau-
sulis instantias tantum in criminalibus, ut per
text. in cap. Venerabilis 120. ubi DD. de iudic. pro-
bat post alios Annicchii. in tract. de prevent. in-
fform. cap. 2. q. 5. num. 19. & seqq. ubi sub num. 40
45 in causis criminalibus Regni Neapolitanib. Re-
gius fidei intervenit, instantiam perpetuam
fuisse refert per Regias Pragmat. 50. de officio
Magistr. Inquisitor. & to. num. 33. de Officio
Iudic.
- 46 Quidquid tamen sit de predictis, instantia
peremptionis non obstante, insufflatio spiritus
vita, à Principe obtenta, reviviscere facit om-
47 nes actus iam instantia durante, effectum for-
titus, ut pluribus medijs comprobavit Reg. Ro-
viti. in Rob. Pragmatic. de instantia causa non re-
ficienda sine expensis, num. 11. & seqg. & num. 13.
48 loquitur in convento alterius fori effecto, du-
49 tanè instantia, quod per eius peremptionem
non habet ius revocandi forum hanc præven-
50 tione per citationem, que iam fuit effectum.
fortita ante acquisitionem privilegij fori, &
51 conformat ex pluribus num. 15. ubi in fine addit
52 præscriptionis interrupcionem, sen perpetua-
tionem actionis, que resoluta ex simili citatio-
ne, aut liris contestatione, nonquam pesire,
per instantia peremptionem, quia interrupcio-
53 nis habuit iam effectum consumarum ex illis sim-
plici citatione, seu liris contestatione, semel
effectus fortis, qui semper durat, & propterea
54 effectus vitij litigiosi iam contaditi per aliena-
tionem factam, durante instantia, rei super qua
sunt mota lis, non cessat per instantia perem-
ptionem, ut ibi Reg. Roviti. num. 11. & in conf. 66.
num. 2. lib. 1. post Lancast. in tract. de atten-
tatis. cap. 4. num. 6. 16. qui dicit alienationem mi-
nim posse per supervenientis instantia pe-
55 remptionem convalescere, & quod actus ante
peremptionem instantia perfectus, non perim-
atur, perempta instantia, communem esse
DD. sententiam, atque retiorem, & in iudicando,
& consulendo tenendam, cum Innocent.
Bart. & Abbate voluit Gerallus in speculo com-
mun. opinion. contra communes 9. 467. cum actus
56 perfectus, & iam consumatus non viterbi, licet
ad casum pervenerit, à quo incipere non poter-
rat, per regulam ex l. fin. C. de unptis de sum-
pram, quae pluribus exornat Tiraquelli. in tract.
Cassante causa, limitat. 12. ubi num. 6. loquuntur in
57 specie de instantia perempta; & quod lis pen-
dente dicatur etiam perempta instantia, cum
illa per insufflationem spiritus vita restaura-
tur, tradit in panlo Muscatell. in praxipar. 2.

In glossa Tribunalū, num. 7.

Nec refragatorium tradita per Annam insing.
129. & Minad. in decif. 5. quæ confirmant Confid.
Carleval. in relata selt. 3. num. 9. q. Hodie in
d. decif. Surdi 110. num. 20. Reg. Cappe. Létr. in d.
decif. 123. num. 2. lib. 2. & Confid. Rorcius in respon-
so 36. num. 10. & seqq. tam 1. quod instantia
52 perempta, declinatoris Clerico succellit
59 competat; habet enim ac si nonquam lismo-
60 te estet; nec dicitur litigiosa, nec pendere.
61 lit intelliguntur: data enim insufflatione spiri-
62 tus vita, que tanquam gratia non operatur in
damnum tertii, cui ius sicut medio tempore
quatuor, quod etiam post alios voluerunt
Reg. Merlin. in lib. 1. controv. forens. cap. 81. num.
9. & seqq. & Reg. Sanfelice. in decif. 144. similiter
num. 9. num. seqq. & in praxi judiciali. lib. 3. g. nn.
63 7. loquuntur enim omnes in Clerico, post per-
tempora instantiarum succedente, aut Clericis.
64 tum adempto, & in re litigiosa post instantia
peremptionem alienata, in quibus instantiae
restitutio non operator, secus in alijs, que
iam instantia durante fuerant effectum sortita,
ut diximus & comprobatur ex recentissima
decif. S.C. Neap. In propriis terminis adducta per
Cafar. cōtra alia gata perei in relata specif. 28.
65 Pro tempore autem clauso à die, quo Cleri-
cus ipse citatus declinatoris sorti exceptio-
nem opponit, instantia cursu in suspenso est,
donec incidens sorti qualiter decidatur ex Reg.
Rovito in d. conf. 66. num. 4. & 7. & Confid. Stab.
66 in d. cap. 134. num. 33. dum enim disputatur su-
per articulo in causa emergenti, non currit tem-
pus instantiae, ut in *Locutra maiores* 16. C. de in-
eff. sellam. eleganter notari dicti *Iacobini. de*
& *Georgi in I. si vider ean. num. 8. C. de Indic.*

Aliud est, cum non eadem agitur instantia,
cum laico defundit inchoata; tunc enim Cleri-
cus eius hæres declinat forum, ut à nobis dice-
barit pro Clericis Nicolao, & Domiolico Cam-
panile, conventionis ad instantiam Petri lordant
in Sacro Consilio Neapolitano, tanquam hære-
dibus quondam Thome Capanis, quos omoimò
ad Curiam Episcopalem Civitatis Bitonii, eo-
tum competens forum esse remittendos toba-
erent, itēt incepit allegare instantia, cum
predicto quondam Thoma Laico.

Siquidem adhuc petitio duo continebat
capita, quorum primum era, iō quo instabat
pro assignatione annuorum ducatorum viginti
quinque pro capitali ducatorum 358. super bo-
nū hæreditarij quondam Thomā Campanilis
loco alterius consumilis quantitatē olim supet
alii boni hæreditarij, sibi ipsi assignata pro
executione sententia, & decretorū Sacri Cō-
fessiōi eo tra dictum quondam Thomā, tunc vi-
vētē obrentorū, que bona fuerunt postea
ab alijs ceditoribꝫ anterioribꝫ evicta, & in
hoc primo caspe per sententiam ab auctore
obtinentia, iam fuisse instantiam causis subla-

67 tam dicendum erat, ex quo sententia terminos
est discepcionis; cum ipsa terminet iudicium,
ut in punto docuit Bald. in *Lector*, num. 6. in 3.
oppositione, C. de iuris, & solli ignorant. & post
eum *Præf. de Franch.* in decif. 346. num. 2. & in
68 decif. 7. 64. num. 7. Propreterea vigore evictionis
poliz super corpore diligendo pro executione
sententie, dici non poterat, eisdem contin-
uari instantiam, quis durat instantia à litis
contestatione usque ad sententiam, or to l. pre-
parandum 13. C. de Indic. & per *Marant.* in
spec. p. 5. num. 2. Unde non tenebant conveniē
etiam uti heredes laici defundi, coram eodem
iudice, causam prosequi, cum de eadem non
ageretur instantia.

69 Fortificabatur hoc assumptum, quia actio de
evictione orta non fuerat, aore quam res adiu-
dicata, effectu aliter evincetur, ut in l. 3. C. de
evictione. com concord. per *Gomes.* in lib. 1. va-
riat. refols. cap. 1. num. 39. Quod enim ex ad-
70 verso dicebatur labore doctis, in qua versaba-
71 mur, & ex causa reservatione priorum iurium
in causa evictionis tempore adiudicationis sa-
dagi possit primis iuribus, id est tradita per
Boer. in decif. 337. num. 2. per *Præf. de Franch.* in
decif. 50. num. 7. & in decif. 220. num. 4. & 5. &
72 *Annam* in conf. 3. 9. lib. 1. procedit, quodad aote-
rioritate temporis, & quadam conservationem
primeq. actionis, non tamen, ut possit in hoc
iudicio evictionis eadem instantia continuari,
quo per sententiam reperitur utr ex illa, ut ex
præstat. Authoribus dilucide colligitur, &
clericis ex ijs, quæ possit afflīt. & alias notat *Grati-*
on. in lib. 3. *discept. forens.* cap. 950. num. 16. &
seqq.

73 Alterum positionis caput erat, in quo in-
stabatur per actum pro assignatione aliquotum
ducatorum 340. pro intercessione iudicari quin-
que annorum à die sententia usque ad diem
assignationis sequitur capitalis, & tertiarum.,
& in hoc animadventem dñe dicebamus,
sententia per auctorem obrenta simpliciter fulsi-
se condemnotum quondam Thomam Campanile
conveorum ad capitale, & tertias, unā
cum omoibus damnis expensis, & intercessioneum
73 autem sententia sit stricti iuris, ut in l. 1. & 2.
C. plur. unica sententia fuerit condemnata, &
74 verba sententia stricte sint intelligenda ad in-
tellectum, quem stricte habere possunt, ut in
cap. dicitur 18. ubi *Abb.* in a. notat. de offic. ordi-
narij. & per *Crovet.* in tral. de antiquis temporis.
75 p. 4. num. 64. non comprehendit intercessione rei iu-
dicari ex post facto liquidandum ad quam
elevatione solvi debuisset, vel iuxta damnum
passum, vel iuxta lucrum cellans ex traditis
per *Præf. de Franch.* in decif. a. 1. sub num.
76 6. quoniamcumque fuerit hoc intercessione liqui-
dari debebat, ad quam rationem solvi debuisset,
in qua liquidatione novus terminus requi-
rebatur, cum aliiquid probandum esset, in facto
con-

confitens; ut in L. 1. C de dilatariorib. si novus terminus, nova litis coetario, conseqneat novare requiebatur instantia, in qua erant omni no Clerici conventi coram ordinarij iudicibus convenienti 3; et quod causa liquidationis sit nova causa, & ova dicatur instantia, cum agitur ad liquidationem quantitatis in sententia non expresse, post Affiliat. decisi. 3. 4. 6. declarat Reg. Sanfelice, in decisi. 92. num. 2. ubi etiam quid datur instantia in exequutivis, & summaris circa exequitionem sententiae, quando post eam aliquid est in controvergia, aut aliquid veniret liquidandum, sive iudicandum, ex adductis, per Vfsl. in add. ad Affiliat. in decisi. 7. 8. ibique Ricc. in vers. Queritur primò, & quod in summaris causis, etiam instantia curvis attendatur ex magis communi DD. sententia firmat Barz. decisi. Bonon. 30. num. 3. & 5. & comprobant D. Conf. Petri super R. 2. 23. & 24. D. Scoppa in anno 14. ad Sarr. in prax. civil. 5. 17. num. 13. & D. Motilli. in prax. S. C. tit. de gradu termini, n. 26.

Nono tamen fuit hoc iudicium ulterius prosequutum, neque articulus remissionis predictus fuit postea decisis.

81 Quod si clericus haeres laici conveniuntur pro restituitione rei, vel pecunia à seculari luglio liberatz defuncto cum aliquo vinculo, sive reservatione, sive cum cautione de restituendo cui, quibus, & quando fuerit ordinatum, forum 84 declinare non potest, com ad eundem iudicem revocare pertinet, quod non recte proximum fuit, l. quod infra 14. ff. de reindicata, & 85 depositari vicem tunc haeres obtineat, quilibet Clericus ab eodem iudice cogitur, coram quo factum fuit depositum, ut plenè tradit Reg. Cappe. Latr. in decisi. 1. 2. 4. 6. 7. lib. 2. obi ita bis fuile in S. C. Neap. iudicatum testator, & licet 86 aliud sit re, vel pecunia libertè tradita, & absque vinculo, vel reservatione laico defuncto, cuius haeres est Clericus, vel etiam ipi Clerico, qui 87 tunc debet coram Ecclesiastico iudice conservari, tuxia tradita per Reg. Rovitis in decisi. 4. Sal-gad. in Labyrinthe creduerit p. 2. cap. 6. num. 43. & seqq.

88 Et cum aliis haesitaverit, an cohortes laicorum communiter possident cum cohorte Clerico in assistance iudicio, supet ec illa intentato ad formam Regia Pragmatica huius Regni sub ist. de Affiliat. efficit ad forum Ecclesiasticum, tanquam digniis individuatis ratione, remittendus, ut videbatur, ex regula, quod magis dignum trahit ad se minus dignum, de qua in L. qua religiose 44. ff. de rei vindicat. cum concord. apud Barbarini axim. Iuris 27. est enim individua actio hypothecaria intentata, super re communiter possella cum Clerico, et post Vfsl. in add. ad Affiliat. decisi. 1. 2. 3. num. 2. tractat Galloppi. in Prax. S. C. p. 2. cap. 6. num. 7. 6. coque magis, quis lice pendent in eodem affiliat. iudicio integra res in Clericum cohortem

ex divisionis titulo pervenerat, quam necessaria etiam esse alienationem, non autem voluntaria etiam, & sustineri etiam de re litigiosi factam, sive que in iudicium deducta fuerit, ex l. fin. C de litigiosis, voluit Affiliat. in Confessori. Regis Eorum fratribus q. 8. quem sequitur Bammarcarius, ita obtinuisse dicens in S. C. Neap. in cap. annes filij num. 8. sed de fendo desmulti consensus fuerit.

93 Quibus non obstantibus, ex adverso dicebatur, divisionem alienationem esse, ut per l. si pp. p. 7. ff. de reb. eorum. docuit Grammatica in decisi. 7. n. 1. in fine, & quando sit absque eorum hereditis provocatione voluntariam alienationem dici; praeterea si causa fraudandi iudicium in Curia ieculati motum, res integra in Ecclesiasticum personam perveniat, ut post Lancebor. in tract. de alienatis p. 2. cap. 4. limitat. 7. num. 4. probat Conf. Arias de Meja in lib. 3. varia ref. cap. 2. num. 3. & 7. ubi ita iudicatum refer in eodem S. C. Neap. de Anno 1640. & sub num. 9. ait non obstat regulam, quae magis dignum ad se minus dignum trahere, 96 diximus, hæc enim in individuis ta utrum pro 97 credit, ut iure causa servitum, l. si communem 10. ff. quemadmodum servit amissione autem, 98 in causa dividuis, inter quas hypothecaria 99 causa connumeratur, secundum veriorem sententiam; unde in ea Clericus remittitur ad forum suum; laicus vero in seculari foro retinetur, ex Cappe. in decisi. 7. 3. aliquis à Thoro relatis in compend. decisi. Regni Neap. p. 1. in verbo Personis de quo late Reg. Cappe. Latr. in Confessori. 5. lib. 1. exterrique ab Andreolo citati in Contraversorensi 206. num. 4. & seqq. lib. 3. licet alios pro contraria opinione adducat sub num. 10. idemque in S. C. Neap. servari in Clerico, tot authora laudato, in causa vertente in seculari foro, ut quod se ad Ecclesiasticum forum, tot remitti debeat, & contra habentem causam ab eo in foro laicali procedatur, firmat Cappe. in decisi. 197. num. 7. & ex tunc usque ad suatemporta iuramento suisse testatur Anna in fragm. 103. lat. 95. amplians in alijs privilegiatis, & in Neapolitanis, ut si laudentur in Authoris, sive ad Neapolitanis Tribunalia remittendi, & quod 104 procedendum sit in foro seculari, quod latulos, salvis iuriibus respectu Clerici, sive Ecclesiæ, qui buissent in authoris laudari pluribus relatis affirmat Thoro. in d. compend. decisi. p. 1. in verbo Clericus free Ecclesia, quamvis alii non tamen privilegiati, cum in authoris laudantur, non 106 declinent forum, sed item defendere tenentur in foro laudatori, ut per text. in L. venditor 49. ff. de indic. & in l. C. ubi in rem alio, docuit Muscatell. in prædicto iudicatu. p. 3. in glo. nominet, num. 4. ubi Conf. Pran. in addit. excepto Fisco, 107 qui ubi est author laudatus, vel etiam actor 108 est, sive reus, aut aliquid haber presentaneum interesse, canfant ad fuos iudices trahit, ex humeros Regni Neapolitani Pragmatica 61. & 62. de officio Procuratoris Cofaris, de quibus plenè

Gallup. in relato cap. 6. num. 73. Consilior. Carolo-
val. de iudic. lib. 1. tit. 1. dispn. 2. nn. 700. & seqq.
Reg. de Marci. in lib. 1. resol. cap. 146. Reg. Capyc.
Latr. in decis. 186. lib. 2. cum alijs pluribus, quos
novissimè sequitur peritissimus I. C. & cauorum
Patronus Dom. Caesar Nicolaus Pesans in addit.
ad Goffred. de Gaeta in iuris iur. sive declarationib.
ad Ritum Regia Camerae Summaria ymb. 1. de in-
canti. premis. infra triduum, n. 197.

R E R F M S V M M A.

- 1 Appellationem, arque reductionem laudi ad arbitrii
boni viri potest renunciari.
Intellige, nisi ad futurum nonnullam lajfo, à num. 2.
usq[ue] ad 5.
- 6 Nullitatibus adversus laudum competentibus
renunciari non potest, data enormis lafso.
Erit cum iuramento, n. 8.
Præferuntur utilitas ex defacta Jurisdictionis
arbitrii preventiant, n. 7.
Neque para committitur, ubi iusta adest rola-
mandi causa, n. 9.
- 10 Lajfo enormis in laudo dicitur, quain sexta est.
Vel iudicis arbitrio remittitur, n. 11.
- 11 Lajfo nonnullam redditum laudum, non
obstante renunciatione, & iuramento, neque
alia quacunque potestis arbitrio concessa.
- 12 Dedit causa compremisti non potest.
Præferuntur de luro, & de falso, n. 14.
- 13 Compromissum de luro, & de falso super romane
notis, fieri non potest, etiam si iudicis decre-
tum accedit.
- 14 Landi validitas, aut utilitas à compromissi-
tore dependet.
Vt si lajfo nullum redditum compromissum, neque
sufficiat utilitas post fallum ex laudo resolu-
tum, n. 17.
- 15 Altius nullus potest ab eo approbari, in cuius
favore utilitas fuit introducta.
Intellige, n. 19. & 20.
- 21 Compromissum prærogatio, non potest compromissi
terminum excedere, & n. 22.
- 23 Compromissum prærogatio ad aliquid tempus, debet
partibus notificari, alias nullum est laudum,
indisponibilem.
Etiam data potestate procedendi parte non cito-
tan. n. 24.
- 25 Procurator, cum qualis fuit constata, est om-
nium audiendus, alias nullius erit etiam cum prin-
cipali proceditur.
- 26 Arbitris, & arbitrari electi ex modo proce-
dendi dignoscitur, si arbitri viam elegit.
Quo casu non potest ad aliam Arbitraturus va-
riare, n. 27.
- 28 Arbitris iuris ordinem servare tenetur.
- 29 Arbitria sunt reditua ad instar indiciorum,
- 30 Terminis: si fuerit a parte patitur, & à Indice
de negatis, sententia nulla redditur.
- 31 Empio fallax ex pecunia alterius, non acquiri-
tur. Domine pecunia.
- Nisi mandatum estius præcodas ad amptionem
faciendum, n. 32. & 33.
Vel nisi emptor illius non vino, amptionem facisse
declaraverit, n. 34.
Item nisi res amplius fuerit de pecunia minoris,
qui potest eius arbitrio, rem emptam, aut pe-
cuniam patere, n. 35.
- 36 Tutor ante decretum administrationem potest
res temporis peritiaris distribuere, & n. 38.
Item circa ea, procuratorem constitutere, n. 39.
Et nominis debitorum, quia datorum offici possunt
caigere, n. 37.
- 40 Tutori licet illegitimo, res solvitur, aut reslin-
guuntur pecunia, aut res ab eo habita.
Præstiter signatur, & bene fido hoc fiat,
num. 41.
- 42 Prædoni res, aut pecunia legitimè restituuntur,
cum bona fido, & ignoratio eius qualitate.
- 43 Angustum, & dominatio rei empta spolias ad
emptorem.
- 44 Procurator, aut mandatarius de dole tantum,
aut latocula tenetur.
- 45 Tutor de inexigibilitate nominis empti, tanquam
de casu fortuito, non tenetur.
- 46 Variare non potest inter contraria, & qui somel
eligit.
- 47 Expenſa per mandatarium bona fide facta repon-
turi, præstiter si necessaria fini, ut n. 48. & 49.
- 50 Expenſa in re communis per unum ex sociis ero-
gata non repensur.
- Intellige, ubi tantumdem suisset pro eius sola
portione expensur, n. 51.
- Quod in dubio non præsumitur, n. 52.
- 53 Compromissum ab arbitris prærogari minime po-
test, latoe iam primo tempore ad arbitrandum
concessio, & n. 53.
- 54 Non entia nulla sunt qualitates.
- 55 Compromissum prærogatio, cum eisdem qualitatibus
& conditionibus fieri intelligitur.
- 57 Decisio Sacri Regij Confilij Neapolitanii refertur.

C A P V T LIV.

De Reductione ad arbitrium boni viri, at-
que nullitatibus adversus laudum pro-
ponendis, renunciatione, iuramen-
to, & poena in compromissio
adiectione non obstantibus,
ad text. in l. libertus
30. ff. de operis li-
berorum.

- 1 Uamvis appellationi, atque
reductioni laudi proterendi
ad arbitrium boni viri, re-
gulariter renunciari possit,
ut in l. fin. in fine, C. de tem-
perib. appellation. & pet. Bart.
in l. sociostatem & arbitrariis,
2. num. 24. ff. profectio; locum tamē habet, non-
da-

- data enormi lassione, text. est in l. unde si nerva
79 ff. pro facie, ubi dixit luce Consulutus: *Vnde, si nerva arbitrium ita primum est, ut manifeste iniquitas eius appareat, corrigi posse per indicem bonae fidei, idem habetur in l. libertus 30.
ff. de operis libertor. ubi si libertus ita iuraverit dare se eis operes, quot Patronus arbitratus fuerit, non aliisque Patroni arbitriatum ratione erit; quam si equum arbitratus sit, & ratio per hanc verba subiungitur: Et forcea mens est personam arbitrio subsumendum, ut quia sponte eam relle arbitriaturam, id faciat; non quia, vel immodi-
3 obligari vellet, propterea cautelam non ioveo-
ti, quo minus reducio ad arbitrium boni viri peti possit data enormi lassione, non obstantibus, quibuscumque amplissimum clausulis in-
compromisso adiecit, ex communii iudiciorum obseruantia testatur, post Bartol. & alios in
præallegato *Cariborum, Cepolla in camela 199.*
Guido Papa in decisi. 519. Boer. in decisi. 84. num.
18. Bursat. conf. 260. num. 34 lib. 3. Reg. Rovit. in
prag. 2. de arbitris, num. 4. & 5. ubi licet sub nn.
*6. hoc limitare videatur, data potestate arbitri-
4 triandi secundum liberam voluntatem, quod importat proptiam, & liberam voluntatem, non regulatam ratione, ut proinde reducio ad arbitrium boni viri non possit; haec ta-
men limitatio necessaria habet sublimitationem, in casu, quo aliquid arbitri dolo malo agit, ut si enormiter aliquem ledet, ex quo dolus ostitor presumptus, locum habet deductio ad arbitrium boni viri, ut expressè volunt gloria in l. pen. in fine ff. de receptis arbitris, ubi loquitur data porellare iudicandi secundum quod vult, quod liberam importat voluntatem, ex notatis in l. cum quidam 24. ff. de legat. s. sequitur *Deci-*
cis in conf. 9. num. 5. & 6. lib. 1. ubi loquitur in-
compromisso facto cum clausulis liberam, &
abolitam potestatem coheredentibus; quod io-
co minime constat exculpa redactio ad arbitri-
um boni viri, data enormi lassione; idque
testatur communiter observari, quia verba, que-
liber generalia videuntur sub coindicta dilec-
tionis arbitratorum prolastra ad captandum co-
rum benevolentiam; propterea, si partes sub
tali coindicta decipiuntur, debet ei successuri
per uox. in præalleg. l. libertus, hoc idem post
*Ale. & alios voluit *Menech. in tract. de arbi-*
trar. Indic. lib. t. g. t. 3. num. t. 3 ubi loquitur in li-
btero arbitrio aliqui de re propria ex partium,
etiam conveotibus concilio, ut illa concessum,
intelligatur, ut dolor absit, & quod arbitratus;
alioquin in reductio ad arbitrium boni viri, con-
cedatur, si sucer arbitri inique arbitriatus; idem
communitati DD. concludunt in compromisso
5 factio cum potestare iudicandi unam ex partibus,
ram in minima, quam in magna quantitate, ut
pet Bartol. in d. 5. arbitriorum, num. 24. per Bald.
in l. cum annua. 5. & 6. C. de arbitris, per Socciu-
*s. 120. num. 2. per Deciu. *Deciu. conf. 309. num. 64.*
*lib. 1. & rationem addit. Guido Papa in relata*****
- decisi. 519. num. 2. quia talis clausula praebet apertam occasionem delinquendi, sciens enim arbitri, peti ooo posse reductionem à laudo pereum profereando, iavitetur ad iniquè laudandum, & aliquam ex partibus enormiter laudeandum; ex quo dolus arguitur, licet presumptus, ad reductionis petitionem sufficiens; quamvis enim *Soccius à Menoech. relatus in d. g. 13. num. 12. in fine, dolum ex proposito requirat presumptum vero minime sufficere affirmaret jo l. cum filia familiaris, num. 1 t. ff. de verb. oblig. loquitur tamen *Soccius*, io libera administratio de et aliqua cocella; ooo tameo in libe-
to arbitrio, ad item decidendam dato, in quo dolus presumptus ex enormi partis lassione refutans, sufficit, ut arbitri de dolo teneatur; sufficit etiam, ut ab eo redactio competit, ut per eundem *Menoech. ibidem num. 8.* & 13. & autem eum expresius voluit *Bald. in Lideris Pompei-*
nus 5. recipi. ff. de receptis arbitris, ubi quadam
hoc latam culpam dolo equiparari, & faris probari dolum, vel latam culpam ex lassione,
in magis qualitate pro absoluto affirmat;
*edemque voluit *Alex. in conf. 131. num. 13.* &*
seq lib. 2. qua omnia si in arbitrio, libere, &
absoluto concessio procedunt, indubitanter lo-
cum habeantur, quando cum verbis, liberum,
arbitrium inducentibus alia adderentur, puta,
qua viri boni arbitrium regularum, & rationa-
*ble inducerent, ut per *Bald. in l. iustitia in fine,***
- 6 *ff. de iustitia, & iure;* cum enim haec verba duplimente habeant sensum, ut liberum, & regula-
tum coindicant arbitrium, receptio cit sensatio, viri boni arbitrium concessionem intelligi, ut ex *Bart.* & alios plenè probat *Menech. de arbi-*
trar. Indic. lib. t. g. 7. num. 14. & seq. & q. 9.
num. t.
- Respectu vero loris dicendi de nullitate, 7 quod illi renunciari minime possit, & non obstante renunciatioe possit laudem nullum al-
legari, & interim illius exequorio suspendatur, fuit decisum in S.R.C. Ncap. ut resent *Minad.* in decisi. 19. per ea, que consulvit *Alex. in conf. 35. vol. 1. Speculat. in rite de arbitris 5. t. in verific. quidam, sequitur *Annanus sing. 299.* quia cenuo-
ciationes huiusmodi tacitam coirent conditionem, ut diximus: si è quod fuerit Arbitri arbitratius, & nisi parcer graviter iudicatur in relata l. libertus, sed præsupposita renunciationis validitate, minimè certi possit in renun-
ciatione comprehendere ouilitates ex defectu iu-
risdictiois arbitri provecientes, ut ex *Bald.*
Angelo. Ancharano. Burrio. Deciu. & Lancellotto
probab. Bartol. in decisi. Bononiae 5. 112. num. 14.
*& seq.**
- 8 Respectu iuramenti, similitate non obstat, quia tanquam accessoriū sequitur oportum, sui principalis. Id est renunciationis, cui acce-
dit, ut quemadmodum illa non obstat, ita iu-
ramentum super ea interpositum, ut in terminis declararetur *Guido Papa in relata decisi.*

59. Boer. decisi. 84. num. 18. Bart. in d. dec. t. 2.
num. 15. adeo ut non sit necessaria à iuramento
ab abolitione ad finem dicendi de nullitate ab-
que metu peritiori, post Alex. Decim. & alios
firmat Maranta in suo Speculo Iuris. In verbo.
Et quandoque appellatur, num. 127. ad libita-
tamen distinctione, quam laudans amplectitur
D. Scappa ad decisi Gratian. obseruat. 86. ex num.
45. & hanc etiam opinionem contra Craventum
sequi videtur Reg. Revis. in prag. 2. de arbitris
num. 26.
- 9 Reflexu pene; quod non debetur, nisi
laudem facit Iudicis sententia confirmatum,
reclamans ab eo, iustum non habucet recla-
mandi causam, concludit ex multis Boer. in-
paulo ante relata decisi 84. num. 20. quem sequi-
tur Confiliar. Paschal. in tract. de virib. patria po-
soft. p. 1. cap. 8. num. 43. & quod à pene compromissi
quilibet excutitur, ex aliqua iuxta causa,
post Iam. Andream. & alios vnluit Barrell. in
Comment. super Pragm. de Arbitris §. 2. glo. 6.
num. 73.
- 10 Lexio autem, quanta esse debet, ut ini quæ
arbitrius arbitrius fuisset dicatur, & ceterae
Iesa pars aliqua censeatur? Bart. communiter
recepitus in l. societatem 5. arbitriorum. num. 25. ff.
de arbitris, iationem in textuali sic affirma-
vit; vel secundum magis receptam sententiam,
11 hoc Iudicis arbitrio remittitur, ut per Ale-
xandro de Arbitris. Indiclib. 2. cent. t. eajm 71. ubi
vero enormissima latio intercessit, nulla subesse
potest dubitatio, quin renunciatio & iura-
mentum nullatenus obstat possint; quemad-
12 modum nec alia potestas quecumque Arbitro
concessit, ut patet ex plenè traditis per Paschal.
in loco relata. num. 38. & seqq. aliquot ab eo cu-
mulator, & vlnuit Barrell. in allegato tract. super
Pragm. de Arbitris 5. gl. 5. n. 1.
- Hac suuntur à nobis allegata pro Equite,
Joanne Francisco Reviglione, Socero dilectissimo
in causa vertente in S.R.C.Neap. cum Tiberio,
& Elionora Vitalianis, coniugibus, in-
qua plutes contra laudem nullitatem propone-
bantur:
- Prima nullitas potestatis Arbitrii defectum
respiciebat, quod fuerit doris causa compromis-
13 siffa, quæ sicu alienata non poterat sine de-
creto, & alijs solemnitatibus à lute requisitis;
Ita nec eius causa in alium compromisum; quod
Idem est, ac alienare, ut in compromisso voluntario
probat Caneus, quem sequitur Blaue. in
tract. de compromisso, in s. de quibus eausis com-
promissum fieri possit. num. 20. & post eam Sard.
in tract. de alienare. s. 8. privileg. 56. num. 35. id-
14 quæ fortius locum habet in compromisso, cum
potestate arbitrandi lute, & de facto, ex quo
transfendo gratis remittitur; propterea Turo-
15 ri de re pupilli prohibetur, etiam decreto lute
dicitur accedere, ut ex L. Tiberio s. 6 ff. de palliis,
voluerunt post alios Roland. à Vallo in conf. 76.
num. 12. & seq. lib. 1. Conf. Statib. in lib. 1. resol.
- 16 furens. cap. 57. num. 18 ex hac vero compromissi
nullitate, laudi quoque nullitas oritur, quod à
compromissi tenore dependet, ut in L. non di-
flingendum 37. §. de officio. ff. de receptis arbitris,
& per Socin. conf. 78. col. 4. lib. 3. & in conf. 12 t.
num. 3. ead. lib. 3.
- Neque dici poterat laudum predictum fuisse
in dolis favore prolatum pro duc. 700. in-
circa, ex quo compromissi auctum, licet nullum,
tanquam in doris utilitatem resultante fus-
sineri: tunc quia non fuit laudum omnino do-
tis causa favorable, tanquam praetensa, ex eius
parte ratiocens, respectu integræ quantitatis duc.
3893. in pecunia numeratas; de quibus et solidis
concessit duc. 700. tunc quia insipici debet utilitas
tempore celebratio a clavis compromissi;
17 neque sufficit pro illius validitate, quod ex post
facto proberet utilitas ratione laudi postea se-
quiri, ut ex l. si voluntate 8. C. de refundenda
vendit. voluerunt Bartell. & alij per Sard. de ali-
ment. privileg. 56. num. 79. tunc quia predicta
Elionora, quarenus eligere potuisse laudum
predictum, tanquam in doris favorum prola-
18 rum, nullitate in eius favorem introducita, non
obstante, approbare ex plenè traditis per Ti-
raquel. in Comment. ad leges Cannibales gl. 8. nn.
y. i. electionem predictam, cum eisdem solem-
nitatibus in alienatione requisitis facere
debet, pro ut in minore affirmit Matthe-
flan notabilis 156. quem sequitur Pinell. in l.
t. 1. de bonis maternis p. 3. num. 36. vers. 1. videtur
tamen. Item electio approbandi compromis-
sum, atque laudum exinde sequuntur fieri debe-
bat ab ipsa Elionora, antequam ex adverso fuisse
20 et compromissi, & laudi nullitas ex defectu
solemnitatis, oppositi, ut post Bald. Tiraquel.
& alios probat idem Pinell. in loco relata, Ca-
valcante tute, & curatore, num. 31. Sard. in d.
privil. 56. num. 82. cum igitur ante electionem
approbandi, quæ per Elionoram ipsa fieri so-
lemniter debebat, fuerit nullitas opposita, te-
debutur nullitas predicta insanabilis.
- Secunda nullitas contingens prorogatione
vitium, respectu temporis ad arbitrandum con-
cessi, quod cum fuisse viginti dierum, cum po-
testate prorogandi, fuit prima temporis proro-
gatio per alios dies viginti; secunda vero per
alios dies quinquaginta; tertia per alios triginta
21 t. 1. cum tamen prorogatio qualibet, ad eundem
compromissi terminum fieri debuisset, neque po-
terat illorum excedere, ut post alios communi-
nem esse refutatur Gabriel commun. conclus. lib. 3.
in tit. de dilatationib. conclus. 4. & post cum alijs
quoque relatis Anna conf. 75. num. 23. & seqq.
lib. 1. ubi erat num. 25. Reg. Revis. super Prag.
1. de arbitr. num. 49. D. et Almar. in tract. de nulli-
tate tem. t. rubr. 9. quæf. 38. num. 2. & 6. D. Roma-
guera in Concl. super Statut. Civit. Engub. lib. 2.
rubr. 27. num. 61. quod illa verba, cum potestare
prorogationi, rotica, quoties Arbitris videbitor,
etiam titulatio elapsu, neque inferant potesta-

- etiam prorogandi ad aliud tempus; propriè enim prorogatio ad idem tempus dicitur; ad maius verò protelasto, ut per *Cuman.* in l. 4. verific. item nota, ff. de *damno in falso* relatum à *Gabriele loca allegato.*

13. Tertia nullitas fundatur in defectu notificationis prime, & secundè prorogationis factæ per Arbitrum temporis ad arbitrandum concessi, quo non fuerunt partibus, vel alteri ipsorum notificatae; propterea laudum nullum reddebatur, ut tradit *Bald.* in l. 100. §. 4. *Apollonius*, vers. *Quare nunquid Index*, C. de appellat, quem cum multis alijs sequitur *D. Scoppi ad decr. Gratian. obseruat.* l. 1. n. 43. etiam data potestate procedendi, parte non citata, ut per *Cappi. decr. 93.* num. 5. & post multos Reg. *Revis.* in d. *Pragm. t. x. 50.* de *obitris.*

Quarta nullitas ex defectu notificationis actuum compromissi procuratori constituto per ipsum Reviglionem, apud acta cause vertentis in S. C. cum quo licetam fuerat contestata, probatur ex *Bart.* in l. *procuratoribus*, l. de *Procuratorib.* & alijs plenè relatis per *Maran.* in *repetit.* l. 5. *Alter.* num. 6. ff. de *Procuratorib.* ubi quod liceat cum procuratore contestata, nullitatem cum principali proceditur; licet autem, alia sit instantia compromissi; cum tamen Arbitre elegisset judicialiter procedere, & penes acta iudicij moti in S. C. quamvis potestatem habuisse procedendi, ut Arbitre, & ut Arbitrator; ex modo procedendi dignoscatur eum, ut Arbitrum latus, & judicialiter procedere voluisse, iuxta ea, que post *Bald.* & alijs refert *Sued. de c. 7. ej. 1. 33.* num. 1. quia via semel electa non licet eidem ad aliam Arbitratoris variare, ut post alios declarant *Gabriel common. conclusio* l. 2. in l. *de alibi omnib. conclusio* l. 4. num. 1. *Gratian.* l. 2. *discepsit. forens. cap. 228.* num. 10. *Majordum de processu bas.* *conclusio* l. 15. num. 4. sed latus ordinem servare tenebatur, cum siue arbitrio redacta ad 29 instar iudiciorum, l. 1. ff. de *arbitris Bald.* & *Speculat. a Maran.* *alibi in speculo p. 4.* distincti 14. *iudiciorum* num. 1. in quibus planè iudicij, etiam 30 terminus à parte peritus est concedendum, eoque denegato sententia nulla redditur, ut ex *texte. in clement. Pastor.* in vers. *Caterum de re indicata.* cum concord. docet *Reg. de Ponte in causa 59. num. 1. lib. t. Reg. Revis.* in *pragm. 7.* de *ordini iudiciorum.* num. 0.

Quinta nullitas ex notoria laudi iniquitate,
& enormissima latrone convincebarur, ex quo
ipse Ioannes Franciscus Revigione condem-
natura ad præsumum alagium emptionis, super
introitibus Regia Dohanz, quod currebat tem-
pore collisionis factæ ipius emptionis ab ipso Io-
anne Francisco in beneficio hæreditatis quin-
dam Ioannis Vincentii Vitalianii, ad quod ala-
gium nullo modo tenebatur; si quidem, prece-
denter mandato prædictæ Lucretia Maranta,
Curatrix, & administratrix testamentariæ,
quod integrorum duc. 180. iose Joannes Franci-

scis implicaret in emptionem eam Rega Con-
tia, vel alij in hac Fidelissima Civitate Neapo-
lis, illos cum effectu implicavit cum Rega
Dohana; quod autem emptio praedicta, de pec-
unia hereditaria ipsius Iohannis Vincentii fa-
cta fuisset, non de propria ipsius Iohannis Fran-
cesci pecunia; convincebatur, ex cumulatione
quantitarum a diversis debitoribus hereditariis,
etiam pro pretio bonorum venditorum exacto-
rum in Banco Spiritus Sancti, per medium con-
lus, pecunia soluta fuit per pretio capitalis du-
catorum 3895, super Regia Dohana, ut ex par-
titione Banci producisti, ex quo facta iuris dispo-
sitione oritur indubitate, quod erit tis empta ex
pecunia alterius sicut eius, qui suo nomine emit,
neque acquiratur Domino pecunia, ut in l. 1. s.
§ quis alteri, vel fibi, nihilominus ubi praece-
dunt mandatum ad emptionem faciendam, prout
in casu nostro, si emptio postea sequeatur, licet
non expresa, illam fieri nomine mandatis ad-
huc presumitur, eo nomine facta in exequitione
nomini mandatis precedentis, ut per text. in Lquæ
in aliena 6. 5. si qui fit de acquirenda hereditate
notarii post Bartol. & Angel. Alex. conf. 90. num.
9. lib. 3. Hypoth. de Marciis in Itaria liber. n.
8. ff. de questionibus Aleat. in regula 2. præsum-
pt. præsumps. 7. q. num. 1. & in specie, quod si pre-
cedit mandatarum de aliquid faciendo, & po-
stra illud si non expreso nomine mandantis,
tamen præsumitur, quod nomine illius factum
33 sive sit, ita ut actio mandati competat contra
facientem, & facienti contra mandantem,
qui quid aliud sit resp. A illius, cum quo con-
trahitur, voluit expressè Bartol. in d. 5. fit et quod
num. 1. & iuris qui suis h. unde queri, ff. de ma-
nusmissionib. quem sequitur post Mannic de ta-
ctis. & ambo conventionib. lib. 7. tit. 18. num. 6.
Granaria lib. 1. disceptas forsan cap. 207. num. 4.
Confess. Hodie in addit. ad Sardi decisi. 309.
Idque teddebatur in hoc facta indubitate, la-
qua ante & post emptionem factam ipse Iohannes
Franciscus de Laravite, emptionem vigo-
34 rem mandati precedentis fusse iusta testium,
productorum depositiones, quemadmodum
ex declaratione tutoris in eius libro facta, quod
tutor nomine emerit, vel nomine pupillæ
empta ipsius pupilli efficiut, ut ex Alex. conf.
14. t. 16. fine, vol. 2 ex Ruius conf. 29. num. 16. vol.
3. Bart. in conf. 35. num. 4. vol. 1. & alijs firmat
Cavalcan. de tutori, & Curatore, num. 144. quod
35 si ipsi Elionoræ Vitalia ergo minoris privilegiorum
communicari posset, eligendæ, utrum rem ex
pecunia sua, non autem seu nomine emotam
petat, an pecuniam ipsam, de qua in l. 1. § quæ-
de ex facta iuris, lib. Curator 3. Carbirenum
mutata; quamvis illi, tanquam maioris hoc pri-
ilegium competere nullo modo possit, quatenus
camen illi competenter, locum haberet con-
tra Lucretiam Matram constitricem, atque
mandantem, non contra ipsum Iohannem Fran-
ciscum magistratum, qui cum ipsa Lucretia.

contraxit, eiusque fidem sequitur, eidem restituere tenebatur bona, huc quantitates ex illorum prelio receptas, res etiam ex ipsa pecunia comparatas, neque enim de legitima ipsius Lucretia potestate aliqua poterat exititati dubitatio. Primo quia eandem Curatricem, & administratricem testamentariam hereditatis predicti quondam Ioannis Vincentij fisi fuerant ipsa met Elionora, & quondam Ioannes Matthias Matullus eius primus Viri caput in matrimonialibus sub Anno 1611 stipulatus. Secundo quia tametsi ipsa Lucretia inventarium, aliasque solemnitates à lute sortiles requiritas, minime adhibuerat, eum de re ageretur, quia pupillo expediebat, & celeritatem defederabat, de tebus feliciter distrahendis, quae erant tempore peritura. & non minus exigentibus 37 dies, quae detinenda effici poterant, hac omnia ante decreta administrationem, nemus ante confiditum inventarium, poterant expidiri, ut per textum *Tutor qui repertorium & ff. de administrat. tutor. docent Bart. in legato suo si ff. de legitimis interibus.* Decimus in cap. ex parte 1. *huius nominis, num. 21. de applicacionib. Guido Papa decif. 110 num. 6. Gutierrero* 38 qui loquitur in venditione frumentorum, & vini in traff. de usucap. p. 1. cap. 1. num. 62. & in specie *Granaria lib. 3. discept. forens. cap. 54. 1. num. 7. & 8. cum seqq. ubiloquitor in matre tutrice filiorum quoque ante solemnia adimpleta, potest nemus administrare in his, quae sunt tempore per ritura, verum etiam procurvtem constitutae, allegat Albericus in *l. sequit. tutores, num. 6. C. de procuratorib. Pascuum in decif. 199. lib. 2.* quia cum ipse Ioannes Franciscus à manu ipsius Lucretia bona hereditaria, & nominum escationem, habuisset, eidem tenebatur pecuniam ex 40 illis per ventam restituere, vel ea de ipsius exequi mandatum in eam, iuxta eius voluntatem, implicando, licet solemnia totula minime Lucretia ipsa adimpleret, neq; ad aliquid, etiam minot i teneri poterat; præsentim ubi hoc ignoranter, bona fide scitis, ut ex traditis p. Bart. in *l. filios C. de patris, & alibi dicit. Affili. qui decessum reser in S. C. Neap. in decif. 147. cum que reser, & sequitur Gutierrero in relatio traff. de suelis p. 1. cap. 17. num. 20. & Cavalcane in traff. de tutores, & curatores, num. 212. ubi ratione addit, quia Tutor, quanvis illegitimus fuit ille, qui bona erat, non minor, & etiam prædoni ex contratu suo solvi pecunia potest, & res tradita restitui, ut pecunia vel rei detentor liberatus censeatur; dummodo bona fide, & ignorata illius qualitate sit, per ea, quae ex *l. filia 88 ff. de solutoribus notar. Iafon in l. s. urb. etma, num. 1. ff. de conditi. undebit. & post cum *V. filii. decif. Affili. 147. num. 2. quod i. eti. imp. improbat ex alijs. Aena in tra. 108. num. 35. lib. 2. ex quibus omnibus depechetur debitus emptionem ab initio in hereditatis beneficium f. A. m. 43 fuisse, cui quemadmodum augmenti bench-****

ciunt, ita detrimenti spectabat incommodum, quod tebas hereditarij contingens, ut in *in ratione 3. ff. ad leg. falcid. & uto est ff. de peric. & commode re vend. propterea nullum hereditati deficit debet aliquid, ratione minoris valoris rei empti ex post facto contingentis, neque dominus, aut lata culpa poterat ipsi mandatario imputari, de qua regulatius tenetur in *l. s. procuratorib. 8. ff. f. mandari*, quod emptionem fecerit super Regia Dohana, tunc quia mandatum ipsius Lucretia fuit exequuntus, quod peccatum implicaret cum Regia Coria: tunc etiam, quia emptiones cum Regia Dohana, tunc tempore optimæ reputabantur, & ab omnibus operabilis, eiunque introitus suis quibusque temporibus, abfque difficultate aliquis exigebarunt, ut ex testibus fuit probatum, propterea fuit emptio facta ab ipsa Lucretia, & Silvio Matanta, atque Iulio Cesare Vitaliano exequitoribus testamentariis approbata, & commendata, cum de ea fuerint statim post illum factam ab ipsa Ioanne Franeisco per epistolam certiorata, ut constat ex testibus eiusdem; quod autem ex post facto difficultas reddita fuisse introitum predictorum exstetio, & propterea illorum capitale deteriorior conditionis, & minoris valoris fuerit effectum, ad nihilnum ipse mandatarius tenetur: nam & tutor ab hoc fortuito casu excusat, iuxta ea, quae per textum in *l. s. f. res publicarib. 5. ff. de administrat. tutor. post Bart. in l. s. soliturnus, ff. de solutoribus. readi derunt Sard. in traff. de alimentis. 11. 9. 40. num. 38. Cavalcane in d. traff. de tut. & curat. num. 114. Gutierrero de inutili p. 2. cap. 9. num. 12. Galter. in præ. inutili p. 1. Rub. 1. num. 13. de alagio autem currenti tempore emptionis facta, quod ascenderet ad summum ad dueatos sex pro quolibet centenario, ut ex fide producta, & pro duocatis remille de ipsius duciis 1895. solutum fuit ad eamdem rationem dueatorum sex pro centenario, quod ascenderit ad dueatos 180. ut ex partita Banci soluta, ut vulgo dicitur, per altri tantum, de hoc inquam alagio nulla fuit habita ratio tempore divisionis facta bonorum hereditatorum per soles de Vitaliano proper beneficia, & impensas è converso per ipsum Ioannem Franelsum in hereditatis beneficium erogatas, ut etiam testes deponunt; cum vero tam ipsa Elionora, & Ioannes Matthias Matullus eius vir, quam post vitæ mortem ipsa Elionora ab Anno 1613, usque ad Annum 1635. emptionem, prædictam titulo divisionis bonorum hereditatorum Ioannis Vincentij Vitaliani in eox per ventam, tanquam propriam agnoverint, exigendo illius redditus, atque de eis tanquam propriis disponendo, ut ex illoem descriptione in eorum beneficiis in libro Regalis Patrimonij ex mandatis præcutionis ad illos exigendos ex quietationibus de exactione prædicta, & exactione, & cessione in actis producatis, ex actibus ipsius approbabile censentur, emptione-**

priorem factam i o beneficiorum hereditatis, ut
46 e minus ad illam impugnandam admitti de-
beant, ad ootata i o l. 4. 5. elegantur ff. de lego
Commissaria.

Item in alio fuerat Ioannes Franciscus enor-
millimē lefus, cum enim de sua propria pecu-
nia erogavisset in venditione bonorum heredi-
tariorum predicti Ioannis Vincentij Vitaliani,
& exactione quantitatum à debitoibus heredi-
tariorum consequendarum ducatos 400. in circa
ne non pro tunc hereditate ipsius Ioannis
Vincentij à iudicio contra eam intentato per
Julium Menna in S. C. similiter erogavisset
alios duc. 200. in circa, ut ex testibus predictis
ad eius instantiam receptis pro predictis du-
catis 600. reconvenire eosdem coniuges actores,
qui saltē ad tertiam illorum partem, una cum
interesse tenebantur; fuerunt nihilominus ipsi
coniuges ab huiusmodi reconventione perla-
47 dum absolti, cum tamen omnino impensis
predictis contraria mandati actione deberen-
tur, tamen bona fide, & necessarij factz, ut
in Lqui munim 5. 6. s. ff. mandat, & in l. etiā
48 si contrarium q. Cred. necessarias etenim sunt im-
pensis in distraheodis tebas hereditatione facta,
item pro nominibus hereditationis exigendis, &
ex alijs quantitatibus minuunt, ut ex l. obi parē
19. 5 qui in distraheodis ff. ad S. C. Trebell. & ex
ibi notatis per Bar. Alex. Ripam, & alias volo
Peregrin. in trall. de fideicom. artic. 50. num. 10.
49 Q. 14. quemadmodum etiam impensis pro tunc
rebus hereditariis, vel hereditate ipsa ab
indebitis aliorum vexationibus ioter necessariis
enumerantur ex dispositione eiusdem 5. qui
in distraheodis, de quō latē Peregrin. in loco re-
late 1. 4. ubi plures allegat. Neque verū obla-
gō potest dispositio l. ex parte 40. ff. familiā er-
eſtūndā prohibentis expensas repetitionem
in causa communī etrogatam per cohæredem,
ab alio cohæredi pro rata facieodam, ubi tan-
51 tumdem fuisse in causa propria expensus, ut
ex hoc inferatur, expensas fuisse ab ipso Ioanne
Francisco erogatas contemplatione Equestris
Petri Reviglione, eius filii, ad quem tanquam
Julia Vitaliana virum, tertia bonorum heredi-
tationem portio spectabat, & pro ea rata eas-
dem fuisse necessarias expensas, propterea illa-
tum repetitionem non competebat contra Elina-
noram ipsam. Fallax enim hoc detegitur as-
sumptum; tūm quia non sumus in expensis à
cohæredi erogatis, sed ab alio, in quo test. n.
d. l. ex parte oon loquitur; tūm quia ipse Ioan-
nes Franciscus negotiis predictum, non sine
Lueraria Matanta Curatricis mandato expedi-
vit, quo cau necessarias expensas indilicite
recuperat, ut diximus; tūm denique quia neque
idem fuisse ipse Ioannes Franciscus expensus
in distraheendo terram partem bonorum predi-
ctorum, & consequendo quantitatem à nomi-
nibus hereditariis pro tertia parte debitam; ha-
bita enim confidetatio esse maiorem animosum.

namē, & bonorum venditotom quantum sitatis,
atque pecunia ab hereditariis debitotibus
exolvenda longē maioriibus indiguit expensis,
prefertim in bonorum exportatione, & itiae-
ribus pro exactione integræ pecunia, quæ non
tām facilē, quām tertia pars illius à debitoti-
bus hereditatis exigiri poterat, & in dubio semper
prefunditur plus fuisse pro parte Socij ex-
pensum, nisi contrarium probetur, ut per Bar.
in d. Lex parte, cuius opinio oem fuisse in Sena-
tu Cathalonia receperam tellat Cancer. in lib.
3. variat. resolut. cap. 6. n. 17. & seqq.
53 Sexta, & septima nullitas respectu prolatio-
nis laudi facta post expitatum compromissū
tempus, contra notata in l. sed ornamē 5. ff.
de præcario, obi DD & per Praef. de Franch. in
decif. 3. 5. 4. num. 2. per rationem, quia non entia
54 nullae sunt qualitates, ut lo Leius qui in previ-
cie 41. ff. sicer. peras. erat similitē infansibiles,
non obstante quod dicerebatur prorogatioes in-
tellegi factas à die lapsus primi termini, quo
durante iudicis officium conquiesciunt; hoc enim
locum haber in iudice ordinatio, non antea
in Arbitrio, cuius potestas explicit per termini
55 lapsū, propterea, ut valida sit eius proroga-
tio, ante termini lapsū fieri debet, ut in d. si
cum dies 1. 6. 5. intraff. de arbitrio, & per Barrell.
super prag. 1. de Arbitrio, 5. 3. gl. 4. num. 29. pcc
Gabriel. in lib. 2. commun. conclus. in tñ. de di-
stinationib. conclus. 1. num. 2. 4. & conclus. 3. num. 3. Praef.
de Franch. d. decif. 3. 5. 4. num. 2. D. Merofca
apud Sar. in prax. crim. part. 1. cap. 1. 3. feli. 3. num.
1. 57. cum alijs, quos novissime sequitur D. Ro-
magnera ad Concl. super Statu. Crivit. Eugubij,
lib. 2. subr. 17. num. 62. Iofupet prorogatio, cum
56 eidem qualitatibus, & conditionibus fieri en-
telligitur, cum quibus prima actus gelus fuit,
ut per eundem Gabriel. in sit. prædicto, conclus. 1.
num. 4. cum igitur compromissū predicti tem-
pus à die date compromissū ex partim con-
ventionē decurset: similitē prorogationis
tempus à die date protogationis decursete de-
bet.

Sed ad satnitatem animadvertebas, quod
computando tempus primæ prorogationis à
die lapsus primi termini, adhuc secunda, & ter-
tia prorogatio sub diebus 19. Maii, & 6. Iulij
faecit extra terminom, cū enim utrumque tem-
pus termini in compromissū adiectū, & primæ
prorogationis caperent quadraginta diecū
intervalum à die 3. Apelis decurrentorum, du-
tabat compromissū pcc totam dicem 1. Maij,
fuit nihilominus secunda prorogatio sub die
19. Maij, & alia postea subsequita fuit die 6. lu-
lij, & alia post expiratum compromissū.

57 Attentis igitur nullitatibus predictis ex
enormissima lesionē contra landum oppositis,
fuerunt mediante sententia Sancti Regij Consilii
Neapolitanī ad relationem Domini Consiliarii
D. Thomas Carlevalij, sub die 1. Iulij 1642.
absolute partes ad iovicē ab hinc iode prætē.
Figliola Actuarius.   CC   RE-

R E R V M S V M M A.

- 1 *Civis; aspern, latè sumptum, lacolas, & Originarios comprehendit.*
- 2 *Sed illi vero Originares tantum, n. 2.*
- 3 *Originis plures, quis habens possit, felicitè propriam, paternam, & avitam.*
Non autem ulteriorem, atavorum, & superiorem ascenderiunt, n. 4. & 5.
- 6 *Civilitas patris ad filium transfit, siam, quod non sit in loco patris auctor.*
- 7 *Domicilium paterna originis, vel propria, naturalè dicitur.*
Non solum pro temporalibus, sed siam quod spiritu alia, n. 8.
- 8 *Filius paternam potius, quam avitam originem, vel propriam sequitur, ubi sic sit contraria qualitates refutantur.*
- 9 *Origo propria, auctoritate contrahit.*
Quia tamen quiete sibi in loco, in quo patris fixum habet, ac permanens domicilium, & ubi quiete habitat, n. 11.
Non enim in fortuita, vel casu nativitate, aequitatem, n. 12.
Cum imperscribatur, vel itinere filii nascientur, fuis in transita parentum, cum animo revertendi ad domicilium, n. 13. & 14.
- 10 *Civis loci paternae dicitur auctor in peregrinatione.*
Vel in parentum transfus, n. 16.
- 11 *Civis, & domicilium animus facit, non corporio affectatio.*
Nec dicunt quis est in loco, in quo ad tempore respirat, n. 18.
- 12 *Filius natus fugient in ea Civitate, nuda mater ex accidenti recessit.*
Ereita decisum in Sacro Consilio Neapolitano, anno. 20.
- 13 *Filius conceptus in loco domicilij parentum, habebatur, ac si aeti in eo fuissent in eorum commodium.*
- 14 *Filius conceptus in Fidelissima Civitate Neapolis, cum ibi Doctoratus gradum usurpavit, admittitur ad beatissimum Collegium Doctorum Neapolitanorum.*
Sicut omnes ibi patriam, vel paternam habebant originem, aut domicilium, n. 23.
- 15 *Filius in Civitate Neapolis conceptus, sed extra illam ortus in loco, ad quem parentes profulti fuerant pro fugiende tumultu, habebatur ut auctor in Civitate.*
Omibus Neapolitanorum gaudet privilegium, anno. 25.
Pro decifas in Regia Camera Sommaria, anno. 26.
- 16 *Decifas unquam resarcarat Regia Camera Sommaria Neapolis, & n. 30.*
- 17 *Petrus de Rosi filius Authoris memoratur, & n. 31.*
- 18 *D. Maria Reviglione Authoris uxoris polli est, postea defuncta.*

32 *Clericis Neapolitana Civitatis, immunitas ejus a gabellis concessa.*

33 *Clerici sunt a faenarii Jurisdictione exempti.*

34 *Clerici sicut Civis enim sensuq; Civitatis, sicut laici.*

Et veainunt appellatione Civium, n. 35.

La favorabilibus, non autem in odio, n. 36.

C A P V T L V.

De Civilitate per domicilium paternum à filio, etiam alibi nato, acquirenda, ad text. in l. filios 3. C. de municipib; origina- rioris, lib. 10.

1 Ivis nomen, quamvis latè, & generice sompnum, duas Civium species comprehéndat; scilicet, Incolas, quod domicilium in Civitate, habent; & Originarios, qui originem ex Civitate, docunt; attamen strictè, & rigorosè, aut propriissimè acceptum de Originario tantum Civis intelligitur, ut ex gl. ultima in l. i. fine, & de tutorib; & curatib; datis ab his, & alijs docuit Anson. Fabri in lib. 6. Codex de verb. significat, definiat, 17. quem lequitur alios addens Confiliari, (confiliari in tradi. de iudic. lib. 1. n. 1. disput. 2. ann. 82. ubi num. 83. & jug.

3 quod plures habere quis potest origines; proprieam videlicet, paternam, & avitam, non.

4 autem ulteriorem, atavorum, & lu personum,

5 aescendentium, alioquin oportet nos querere agrum Damascenum, in quo Adam primum humant naturæ parentes natus fuit, ut ibi num. 52. ex glossa in Lassumpcio S. filii, & ad manus. pa-

6 trius enim civilitatis transit ad filium, atque quod non sit in eo loco natus, l. filios 3. C. de municipib; & origina. lib. 10. Boer. decif. 13. & post eum. Novar. in tract. de elect. & variis. fori. silt. 4. q.

7 63 num. 14. & domicilium à parente, vel propria descendente origine, naturalè dicitur, non so-

8 lüm quod temporalia, sed eriam quod spiritualia, ut per text. in cap. 3. de temporib; ordinatio. lib. 6. probat Marian. Socci. s.m. in coaf. 3. 6.

9 ann. 7. vol. 1. quod si ex propria, aut paterna, origine, aut avita, contraria resultarent qual-

10 tates, parente utrumque vincetur; sicutque filius magis sequetur, quam propriam, vel aitiam, ut ext. privilegij 27. C. de Decurriis lib. 10. & l. cum sat. 22. in princip. C. de agricult. & suspi. lib. 11. subdit ibi (confil. Caravel. ann. 86. & 88. 10. cum ffig. & num. 101. propriam originem nativitate contrahi affirmat, que tamen quieta sit,

11 in loco in quo parent fixum habet, ac permanens nunc domicilium, & ubi quietè habitat; non enim ex fortuita, vel casuali nascitare acquire-

12 ritur, cum in peregrinatione parentum, vel iti-

nere, sive transitu, cum animo revertendi ad 14 domicilium filius nascitur, quia tunc ex Iuris fictione filius natus censetur in paterno domicilio, quod etiam noviter, alij relatis comprobavit *Praef. de Ganavero in decisi. 6. Regia Cam. Summ. a. n. 10.*

15 Et sanè, quòd natus in peregrinatione civitatis cursus loci paterni, probat *Faber in dicto isto de verb. significat. definit. 20. quem referit, & sequitur Episcopus Ricci, in collect. decisi. 269. p. 1.* Sicut 16 etiam in transitu natus, ut per Cavallos in Specie communis opinionem, *contra communis q. 458. n.*

17. & seqq. Novar. in relata q. 63. num. 34. ubi adducte diccionem Regiae Camerae a Reg. Mon. 171. compilatam, *num. 59.* animus enim non corporis asseveria eivem facit, atque domicilium de lure constituit, *Iuris qui 27. 5. Celsus. ff.* 18 ad municip. & non dicitur, quia est in loco, in quo ad tempus reperitur, *Iuris fundus 42. ff. de legat. 3. quare filius in ea Civitate natus fuisse* fingitur, unde mater ex accidenti tecerit, *glia* relat. *I. cum sat. versic. Sobole, cum alijs concordantib. quoz ad hoc adducit Francise de Petris in conf. 15. num. 2. & seqq. ubi num. 6. & 7. ita refert decimun in S. C. Neap. sequitur *Confiliar. Hodierna in addit. ad Sardi decisi. 319. num. 3. & seqq. Episcopus Mariana in controversa respons. 93. n. 19. p. 5.**

21 Hoc maximè procedit in illis, qui fuerunt in loco domicilij parentum conceperi, in quo pro natis in eorum commodum habentur, ut ex *I. servorum 5. in fine, & I. qui in usero 7. ff. de statu homini. tradit. Reg. Sanfelice. in praxi iudicior. sell. 1. 4. num. 6.* & in decisionibus ad eamdem praxim additis, loco relato ex hoc ita sufficiebatur, bis iudicium in Alto Collegio Neapolitano, quòd conceptus in hac Fidelissima Civitate Neapolis, cum Doctoratus gradumsum pferint, admitti debeant ad honorem Collegij id quod etiam voluerunt, post Rebuffi & alios Gratian. in lib. t. discept. forens. cap. 75. nro. 5. *Confiliar. Paschal. in tract. de virib. patria pos. 23. nro. par. 3. cap. 2. n. 35.* licet in concepto tantum in hac Civitate, ubi neque patriam, neque parentum originem, neque parentum habet domicilium, contrarium verius esse ostendat *Recens in glossa ad Privilagium Sacri Collegij Doctorum Neapolis 5. s. a. n. 68.*

24 Quod autem Iuli Neapolitani conceptus, sed extra Civitatem ortus in loco, ad quem parentes profecti sunt causa fugiendi tumultum habet beatut, ac si Neapoliti natus fuisset, omnibusque Neapolitanorum privilegijs potest, decisionum 26 referit in R. Cam. Summ. Neap. *Reg. de Marin. in decreto 360. & 363. predicta Regiae Camerae ex illis, quia in causa obseruationum ad decisi. Regent. Reverterit edi curavit, alias assert in similibus decisiones *Theor. in compend. decisi. Regni Neap. p. 1. in verbo Conceptus, & p. 2. in verbo Civis alienius Terra, & in p. 3. in verbo Civis in Civitate conceptus, & in supplemento compendij**

*predicti in verbo Civis conceptus, & novisimè 17 fuit hoc à nobis obtinent pro Petro de Rosis 18 filiodilectissimo in hac Fidelissima Civitate, Neapolis concepto, fed alibi nato de Anno 1648. feliciter in Beneventana Urbe, dum eam (ausilijs iedi gratia populares tumultus) peregrinè profecti appulsemus cum amazissima contumacie 19 Maria Revigilius heu iam diro, pellis tempore, de Anno 1656. falso nimis properante extincta, quam non sine interno dulcissimo dolore, memoramus, & sola superest consolatio ob segregias animi dotes, eam huius coelesti gloria dignam) Regia enim Camera, sub die 5. Maij 30 Anni 1656. in contraditorio iudicio cum Regio fisco, iudicavit eumdem, uti conceptum Neapolitani fui debere Civitatem Neapolitanam. 31 Almarius Franciscus Perna. Qua de causa pro eodem uici Clerico ad primam tonsuram ordinato in predicta Civitate Beneventi, Neapolitani concepto, fortas peti potuisse fratres 32 chitiz, sive immunitates à gabellis concessæ Clericis huius Civitatis, de quibus meminit Riccius in decisi. 84. Curia Archiepiscop. Neap. p. 33 3. Clerici enim licet à seculari iurisdictione exempti, ut in cap. decernimus 2. de iudic. sunt 34 nihilominus cuiuscumque Civitatis Cives, sicut laici, ut pluribus deducit *Clericatu. in loco relat. num. 83.* & *Carol. de Graffes ab eo relatus in tract. de effectib. Clericatu. in predictio. num. 35 366. & seqq. Civium appellacione, Clericos 36 veire dicit in favorabilibus, non autem in odiotis, & communem affirmat sententiam post innumeratos ad hoc allegatos.**

REVM. SVMMA.

- 1 *Fidei confessibus non solvendo existentibus, Magistris olim tenabantur, quorum ardore fiduciones prestabantur.*
Excessis bonis principalium, & fidei confessorum, num. 2.
Hodie Tabelliones, fratre Almarij tenentur, num. 3.
Cum ad eorum, & inferiorum iudicium, spillet officium, recipere causiones, n. 4.
Intelligenda in subfidiis, ut n. 5.
Prova a dispensatione bonorum principalium, & fidei confessorum, n. 6.
Anditus Almarij facienda, n. 7.
Qua tamen in Regno Neapolis est ab eiusdem Almarij procuranda, n. 8.
Infra quadrigm̄s re temp̄, ut n. 9. 10. 11.
- 2 *Almarij pro fidei confessibus, non donat, alicui ex personali, vel hypothecaria teneantur? remissio.*
- 3 *Almarij pro fidei confessibus, quas eorum periculo recipiunt, mercedem accipere possunt, qua ipsi pro arbitrio videbuntur.*
- 4 *Almarij pro conventionalibus, non iudicabilius fidei confessibus, non conveniri possunt in Regno Neapolis, iuxta formam Regie Pragm.*

- Pro affirmativa responderet Author in falli contingencia, n. 15. & 19.*
Secundum quam indicatum refert in Sacro Confilio Neapolitano, n. 55. & 57.
- 17 *Litis breviori publica est utilitas.*
 18 *Lites earumque prolixitas multorum sunt causam dolorum.*
 19 *Lex favorabilis, etiam ultra proprium significatum extenditur.*
 20 *Ratio ubi sadem est, ibi sadem est debet iuris dispositio.*
Eadem lex esse dicitur, comprehensiva, non extensa, n. 21.
 22 *Ratio est anima legis, qua ampliat eius dispositionem.*
 23 *Ratio potius, quam verba, est in Statutis attendenda.*
 24 *Ratio scripta magis attenditur, quam dictum, quod ex ratione ampliatur, & limitatur.*
 25 *Extensio non sit in corollaria, ex parte, aut maiestate rationis.*
Fallit primò in favorabilibus, n. 26. & 27.
Secondo fallit, quando ratio est expressa in dispositio corrigente, n. 30.
Tertio fallit, quando non nisi unica ratio potest assignari, n. 32.
 28 *Litis abbreviata, dispositio favorabilis reputatur, & quo libet finem imponit.*
Et propterea extensionem recipit ex identitate rationis, n. 29.
 33 *Dispensatio contra Ius Communum fridifissimè interpretatur.*
Sed ex ratione in ea expressa, vel qua pro expressa habeatur, ampliationem recipit, num. 34. & 35.
 36 *Dannum, quod quis sua culpa sentit, sibi, non alijs debet imputare.*
 37 *Altuaris seu Notarij non tenentur in subsidium pro conventionalibus causionibus.*
Quod intelligentem est, si a parte suarum fideijs facit tacitum, vel expressa approbat, n. 38.
 39 *Altuaris stipulare non posset super non pertinentibus ad eius officium.*
Et si quis fideijs suarum ad eius officium pertinent, n. 40.
 41 *Altuaris substituens pro fideijs suis officiis iudicabilis a subditis caput tenetur, non pro conventionalibus.*
 42 *Jurisdictione voluntarii potest a partibus protogratij alio superiori concuso.*
In quicunque iudicem, vel aliam iurisdictionem habentem, etiam sine Tribunali, n. 43.
 44 *Indices chartulari, sive Notarij dicuntur habere jurisdictionem.*
 45 *Altuaris Curia Baronalis factiarum causarum recipere possit conventionalis obligaciones, qua in eadem Curia inveniantur.*
 46 *Index appellacionis iurisdictionem tantum habet ad certum genus causarum.*
Quasi sibi fuerint per Indices sententiam devoluta, n. 47.

- 48 *Confiliarij Sacri Confiliij Neapolitanè dicuntur Indices Delegati, non Ordinarij.*
Si tamen singulis, ut singuli, confiderantur, n. 50.
usque ad 53.
- 49 *Indices Magna Curia Vicaria Neapolis sunt Indices ordinarij.*
- 54 *Indices ordinarij Iurisdictione prorogari potest, facultatem Delegati.*
- 55 *Decreti Sacri Confiliij Neapolitanai refertur.*
- 56 *Ioannes Baptista Flingerius Regius Confiliarius commendatur.*
- 58 *Altuaris pro fidelizationibus illiquidis, & patrata exegitione non habentibus, non servetur de idoneitate fideijs.*
Vel si pro tempore, quo fideijs erat idoneus, postea decessit, n. 59.

C A P V T LVI

De Actuariis in subsidium obligatis
 pro fideijs oribus non idoneis
 ab eis receptis, ad text. in l.
 1. S. f. Magistratus, ff.
 de Magistratis
 convenienti-
 dis.

- 1 Agitatus, quorum nomine fideijs olim capiebantur, principali debito, & fideijs oribus existentibus non solvente, denegabantur de proprio & sic in subsidium post excusa illorum bona. 1. S. f. Magistratus, ff. de Magistratis, convenienti. l. 1. & 4. c. sed. titule, 2. Potest vero copurant Tabelliones, sive Actuarij eorum periculo fideijs oribus capere, tanquam ad ipsorum, & inferiorum iudicium officium spectet, recipere cautiones, ut glossa declarat per illum text. in S. nos autem, in verbo eorum, In his de Altuarum Tutor, & in S. fin. Iustit. de satisfied. Tutor, ac notant Paris de Pato in tract. de Syndicatu in verbo Fideijs officialium, cap. 3. num. 2. Iul. Clar. in lib. 5. recop. sentent. S. fin. pralice criminalis q. 46. num. 12. aliquae relati per Maurum in tract. de fideijs oribus p. 2. Iuli. 3. cap. 4. num. 12. cum seqq. & ultra eos Corav. in Riu M. C. 3. s. fine, Prof. de Franchan decisi. 102. num. 3.
- 3 Quia verò Actuarij, sive Notarij non nisi in subsidium, de proprio tenentur, cum fideijs oribus non idoneos receperant, ut post Endoviae in decisi. 33. Rota Lucensis, & Montia in tract. de Iure tutelar. cap. 32. reg. 7. num. 33. & seqq. docuit Costa in tract. de remed. subsidiar. remed. 5. num. 5. & in tract. de fideijs scien. & ignorant. cent. 2. diffini. 5. in princ. Unde prezedere discussio debet à creditore facienda bonorum omnium tam.

7 tam principalem, quam fideisslorum, ipsius Actuaris auditis, ut valent in illorum defensionem ex d.l.4. post Salient. d.l. t. C. de magistris, convenientia tradiderunt Gratian. in deo. Rota Marchia 69. num. t. t. Rota. in collect. deo. 1258. in fine p. 4.

Hac autem discussio apud nos in infinitum tendebat, ut ferè immortalis redderetur; Fuit propterea ad Neapolitanis Regni supplicationem in publicis Comitibus promulgata Regia. 8 Pragmatica, quod Actorum Magistri, quatenus necesse est subdicionis facta discussione obligatorum, procentate debeat illorum discussio. 9 nem infra annum, quo elapsi, statim de proprio 10 teneatur, & contra eos exequatur, nulla alia tempore dilatione expectanda, nec pro compleenda, iam incipita discussio, ut in Pragm. 11 15. de Altuaris 3. quod tempus fuit postea testificium ad menses quatuor, ut to alia Prag. 17. sub eod. titulo, de quibus Regis Sanctionibus memoriouerit Reg. Rota. in deo. 83. num. 3. & 12 seqq. late discutens de actiooe hac subdiciaria, ac personalis tantum sit, vel hypothecaria racita, vel expedita? & Reg. de Marinis in lib. 1. res. fol. Iuris cap. 7. ubi ex hoc periculo, quod Actua- 13 rii subeunt pro fideisslionibus, quas recipiunt ei licet dicunt, mercedem exigere, quod ipsi pro arbitrio videat ex communis Theologorum, & Juristarum sententia, & probant cum declaracione D. Consilior. Petri super Rota 159. num. 9. & D. Scoppa in addit. ad Nicolin. in prax. ei- 14 vil. pag. 44. n. 150.

14 Sed an hic rigor à Regis Pragmaticis ordinans, quod sine ab eisdem Altuaris, non à creditoribus facienda discussio, & pro eius 15 ultra quadrigemistre tempore expectari debet, sit secundum in judicialibus fideisslionibus servandus, que seculèrè iudicis ordine preflantur, verum etiam in conventionalibus, que pet Altuariorum apud eorum acta ex parvum eo- 16 ventione recipiuntur? pro affirmativa respon- dimus in causa Matthiae de Avitaya affinis no- stris, & V.I.D. Felieis Cherubini, quae habebant in Sacro Consilio Neapolitanorum, eum Actorum Magistris eisdem Sacri Consilii, Joanne Antoone de Lido, & Magnz Curiz Vicarie Neapo- 17 litis Marco Averlaos, super solutione ducato- rum 600. à Silvestro, & Joseph Pignella in soli- dum sub fideissloria cautione solvi promis- sum per fideissliones apud ipsorum acta recep- 18 tas, eorum risico, & periculo, de summa dueatu- ruin bismile, & seprimente, quos publico mediante instrumento infra certum tempus fol- 19 vere sponderant: sum enim praedicta Regis Sanctiones ordinatae, ut certus haec obligato- rum discussio, que immortales tenebantur, ex eo, quod fuit in precibus expellimus, & sic 20 pro libtibus breviandis, in quo publica versator uita, ut ex L'properandum 1. t. in princip. cum ibi à DD. adoptatis, C. de indie. affimat Consil.

Carleval. in trall. de indic. disput. 6. num. 23. pro-
18 pter multa mala ex libtibus, eorumque prolixitate resultaotia, quæ Caravita refert in Rota 10.
M.C.V. Neap. ibique novissime post alios Do-
minus olim iudex eiusdem Magna Curia Don
Carolus Petra nunc Regius Consilarius, unde
19 tanquam Reipublicæ favore emanatae in eius
savorem extenduntur, etiam ultra proprium si-
gnificatum, L'hoc modo 63. ff. de condit. & de-
monstrat. & post Bartol. & Bald. tradit. Gronda
in trall. de privilegiis. explicat. q. 96. num. 482.
stante praesertim ideotitate rationis, in Prag-
maticis eisdem expresse, ne discussiones redan-
tantur immortales, quæ quidem ratio in omni-
bus viget, etiam conventionatis fideisslionis
20 libtibus ubi vero eadem est tatio, ibi esse debet
eadem Iuris dispositio & ubi ratio est eadem,
21 dicitur eadem lex adde, non extensivè, sed
22 comprehensivè, cum ratio sit anima legis, quæ
ampliat eius dispositionem. Libid 32. ff. ade-
gem Aquilam, cum alijs per Barbosam collectis
in axiom. Iuris 197. ubi num. 8. & seqq. quod ra-
23 tio potius, quam verba est in Statutis attende-
24 qd. & ratio scripta magis attenditur, quam di-
cum, quod ex ratione ampliatur, atque limi-
tatur.

25 Et quamvis io correctorijs non fiat exten-
sio ex paritate, nec minoritatem rationis,
ex communis DD. sententia post Iasonem in au-
th. quæratione, num. 21. Cade Sacrosant. Eccles.
*aliasque, relata per Menoch. in trall. de adi-
scendendo patriforum. 4. num. 51. hoc tamen fallit
26 in favorabilibus, in quibus latia sit interpreta-
27 tio, etiam quod Ius Commune corrigitur, &
28 maximè quando agitur de favore publico, vel
publica utilitate, ut ex communis DD. sententia
post Iasonem in sylva commun. opin. lib. 1. opin.
29 deducit post alios Farinae. in fragmentis
crimin. p. 1a verbo Extensio, num. 93. & ibi
28 num. 9. quod favorabilis dispositio reputatur,
per quam litteres abbreviantur, & libtibus finis im-
30 ponitur, & propriece extencionem admittit ex
identitate rationis. Fallit etiam regula in cor-
rectorijs, extencionem excludens, quando ratio
est expresa in dispositione corridente: tunc
enim illicita est extensio per identitatem ratio-
nis, ita declarat Iasonem d. Auth. quas actiones,
num. 22. & commonem esse docet ex pluribus
Farinae. in loco relato, num. 183. amplians num.
173. ex magis communis DD. sententia, etiam
31 quod eas non expresso, ooo contineretur sub
expresso, nec ex lata vocabuli significante, &
32 quod ratio non sit expressa, sed unica taotum
posita assignari, ut est in re, de qua agimus,
quod latius prosequitur n. 180. & seqq. Cn. 247.
33 & quod dispensatio contra Ius C. nunc, quam-
vis regulariter, strictissime interpretanda, ex
34 ratione, quam habet expressam, vel que pro
expressa habet, sit amplianda, nec dicatur
35 hac extensio, sed proprius intellectus, ratione
*resultaos, ut post Bald. & alias tradit. Abred.**

in repetit. Conf. in aliquibus in 3. notabili, nn. 62. quem laudat Reg. de Tappia in Comment. ad rub. ff. de conflict. Principiis, cap. 5. n. 5.

Neque obstat dicereamus, rationis diversitatem, ex adverso consideratam in conventionalibus fideiussiōnibus, quod in eis possint partes cavere, ut idoneus tantum fideiussiōnē recipiat, aliter ei non conseruent; cum autem fecus ficerat, tacitum, vel expressum concedentes allenus, sibi non alia impunare debent damnum, quod sua culpa sentiunt cap. *damnum 8. de reg. Iuris in 6. Unde Notariorum, five 37 Actuariorum, pto conventionalibus cautionibus, in subdilio non tenet, sed tantum pro iudicilibus, sicut in specie *Farinae. in præl. criminali in 11. de delictis, & panis 9. 2. 4. num. 83. Amendata in add. ad Præf. de Franch. decif. 4. 80 num. 5. & 6. Ricc. ita dictum affirmans in Curia Archiepiscopoli Neap. decif. 4. 9. p. 1. quem citat *Notar. in collectan. decif. super pragm. 17. de 38 almanarij. num. 14.* quia haec sunt intelligenda in fideiussiōnibus, de partis expressa, vel racito consensu approbatis, cum praesens illa fuerit, & non contradicerit, ut declarat *Riccius in loco relato, num. 6. & plenè Farinae in 10. de carcereb. & carcereatis 9. 33. num. 92.* sed non procedunt in fideiussiōne, ad Actuariorum recipientis onus, & periculum relatio, & ab eo, absente parte, recepto.**

39 Ita neque obstat, non posse Actuarium stipulari super non pertinentibus ad eius officiū, ut post *Innocentius, & alios tradidit in allegationibus infertis à Reg. Rovile in comment. super pragm. 2. de Iurisdi. invicem non turbandis, nn. 40 9. & 5. ad Actuarij enim officium tantum pertinet, cautiones judicis ordine recipere in causis apud eius ad veritatem, ut pro tutela, præmissione restituendi bona, vel pecuniam, in casu retranslationis sententia, sive cui, quibus, & quando luenerit ordinatum, pro obligatione de concordando, vel redundo, de finibus servandis, & similibus, pro quibus non. 41 pto alio, extra officij necessitatem, receperit teneri Actuarium substituentem, si fuerint a substatu capti, infest ex hoc Reg. de Marinis in lib. 1. resol. cap. 3. num. 3. & seqq. & post eum *Notar. in d. pragm. 17. num. 11. & seqq.* ad hoc enim 42 respondebar, voluntariam iurisdictionem, posse à partibus consentientibus protogeri sine 43 alio superioris consensu, in quocumque judicem, seu alio habentem iurisdictionem, eriam sine Tribunali, per text. in l. r. ff. de indic. ubi 44 gloria infert ad judices chartularios, sive Notarios, ad quod alio adducit Reg. *Reg. in d. prag. 1. num. 4. & 5.* hinc deducens, posse ab 45 Actuariorum Curia Baronalis secundarum causas recipi ex parte voluntare conventionali, less obligaciones, & in eadem Curia incusari, 46 non arbitante, quid iurisdictionis judicis appellations restringatur ad certum genus caularum 47 tangentium, devolutorum per tentacionem judicis,*

refert Thes. in voto decisivo fo. o. num. 5. & 6. & n. 9. p. 2.

Tandem, neque refutari dicebamus respectu Actuariorum Sacri Consilij Neapolitan, nullitate fuisse apud eorum acta presulitas conventionales fideiussiōnes in causis in codice S.C. anno 49 agitatis, in quo Indices esse dicuntur Delegati; quidquid atrox in Actuariorum Magne Curie Vicariis, & aliarum Curiarum ordinariis iurisdictionem habentium dici possit, ex prelegatis. Nulla enim erat in hac differentia, constituta in Auctorum Magistris Sacri Consilii, cujus Indices, tametsi considerati, singuli, ut singuli, nos sint iudices ordinarii, sed delegati, scuti post alios novissimum portat D. Scoppi in annotat. ad *Sarm. in præc. civil. part. 1. §. 1. n. 51. 20. inf. nihil minus simul congregatis ordinariis representant iurisdictionem, ut ex Reg. Revista in Rnb. pragmat. de Officio Sacri Consilij, nn. 4. probat Reg. Sanfelice. in præc. iudicaria se. 1. j. 3. 2. num. 9. quinimodo etiam singulis, ut singulis, ordinariis iudices esse dicendos Regios Consiliarios, ob officij perpetuitatem, ducet ibi Rev. num. 7. & *Borbosa, Carvalho, & alijs*, ut proinde, eis enim iurisdictionem, eo magis illam Actuariorum prærogabilem in auctibus voluntaria iurisdictionis dicendum erat, maximè quia, 54 tam in ordinariis iudicibus, quam in Delegatis admittitur iurisdictionis prærogativa, ut post *Affili. in decif. 2. 27. num. 2. & alios diximus in antecedenti cap. 32.**

55 Ex his omnibus sub die 19. Junij 1645. fuit decreto Sacri Consilij Neapolitan provisum, ad relationem Domini Consilij *Jannis Baptista Flingerij*, morum iucunditatē, atque nobilitate præclaris, quod Actuarij prædicti inita mensa procurent solutionem, aliae expediant litteræ exequitoriales, teiecta exceptiōne, quod non essent huiusmodi conventionalia fideiussiōnes in pragmaticarum dispositione comprehensæ. *Actuarios de Scacciavento, in 57 qua causa sicut similis determinatio Sacri Consilij producta, & ex facto demonstratum alias 58 decisiones in contrarium alletas, in satisfactionibus illiquidis, & parata exequitionem non habentibus processu, in quibus etiam terminis emanante potuerunt decisiones relate per Thes. in supplemento Compendij decif. Regni portea improposito in verba almanariis qui aliquem, ubi 59 etiam actuarios ducere nubterat, de idoneitate fideiussiōnis, tempore capte obligationis, quod sufficiebat, ne teneretur, si deinceps ille decoxit, ut ex *Farinae. declarat Maur. in practic. cap. 4. nn. 22.**

R E R V M S V M M A.

2 *Alimenta, & litis sumptus filio, paternam hereditatem in indicio petenti debentur. Quod amplius in filio, etiam pubere, & maiore, res. 4.*

- Secundū ampliatur etiam in eis, qui adducuntur, prima iustitia non obtinerit, n. 5. & 6.**
- Tertiū ampliatur etiam in ex iurante, siem agente, n. 7.**
- Quartiū etiam si particulari iudicie agat, n. 8. usque ad 17.**
- Quintū ampliatur, ut neque sit pro huiusmodi alimentis, & litis expensis canticis proflonda, n. 19. usque ad 24.**
- Sextū ampliatur, ut neque sint in easu saccumbeantia restituenda, n. 20.**
- Septimū, ut appellatio non suspendat eorum probations, n. 21. & 24.**
- Limitatur primo, si alienorū alere ales habeant, unde se commode ales posse, n. 29. & 30.**
- Secondū limitatur, ut pro necessariis captiū vias subficio debentur, n. 31.**
- Tertiū restringitur, cum lis possit intentinante definitivū, n. 40. usque ad 43.**
- Quarto limitatur, cum alimentorum provisio absorbet articuli principalis decisionem, n. 44. usque ad 47.**
- 18 Alimentorum, & expensarum litis provisio, qua verborum formula fieri solet, & n. 22.**
- Et qualiter taxanda videntur? Iudicis arbitrio remittuntur, n. 23. usque ad 28.**
- 33 Fatis est aenigsum eis, neque ventur dilatarū admittit.**
- 35 Alimentaria praterita nullum habeat privilegium.**
- 36 Compensationis exceptio opponi potest contra alimenta praterita.**
- Sed non coarta futura, n. 37.**
- Ad quem effidit pro futuris habentur alimenta à die litis mera decursa, n. 38.**
- Ante a die petitionis liberum, n. 39.**
- 48 Alimentaria in provisio non requiritur plena probatio.**
- Sed summaria quadam cognitio sanitū adhibetur, n. 49.**
- Et leviores in eo requiruntur probations, num. 50. 51. & 52.**
- 53 Filiatio, praesertim paterna, difficultata, & ferè impossibilis probatio esse.**
- Vnde cum liquidis, & indubitate probatis, verificari nequeat, n. 54.**
- Conjecturis, & presumptiōibus probatur, n. 55. usque ad 60.**
- 61 Filius ex uxore natura regulariter presumitur mariti filius.**
- Sed bac presumptione, non iuris, & de iure, sed iuris tantum esse dicuntur, n. 62.**
- Vnde admittit in contrarium censētur, n. 63. usque ad 67.**
- 68 Adulterium ex cencubis, cum muliere alteri nupta committitur.**
- 69 Adulterii filii impares sunt, aliquid à patre, vel à matre habendi.**
- Quod ampliatur, necum habeant, tam ex testamento, quam ab insuffato, n. 70.**
- Secundo, ut procedat, etiam ex causa alimentorum, n. 71.**
- Falsis de iure canonico, que eisdem alimentis debentur, n. 72.
- Ei hoc iustitiam in foro seculari, quoniam ad hoc servatur, n. 74.**
- 73 Parentes, ales ales naturali iure tenentur.**
- 75 Filiorum spuriū sunt a patris hereditibus alienati.**
- 76 Filius spurius datum, vel relatum à patre in alienorū causam emisit.**
- Et pleno iure eisdem acquiritur, n. 77.**
- Dummēdā in proprietate non excedat quantitatem pro alimentis necessariam, n. 78.**
- Idque erit si vita hominis non plazit, quam censum annis aximabitur, n. 79.**
- 80 Alimenta filio illegitimo, non secundādā similitudinem vita necessitatem, sunt proflanda.**
- Sed arbitrio boni viri, secundādā facultates personas, & personae dignitatem, n. 81.**
- Habito etiam respectu ad omnes personas, quas filius ales tenet.**
- Ad infirmitatis pericula, & alia remissione, n. 83.**
- 84 Alimenta quoniam à patre velilla filie spurius non debentur, qui aliunde habet, ut vivere, & posse, etiamē propria industria.**
- Nostram filium artificium, aut facultatem, exercere tenetur, cum dedecore sua persona pro habendo vult, n. 83.**
- 85 Censētur domi retentia, eiusque filii, qua posse relinquit, aut de iure debentur remissio.**
- 87 Legitimatis filiorum illegitimorum, ut validē fiat, qua requirantur remissio.**

C A P V T L V I I .

De Alimentis, & Litis expensis actori pauperi subministrandis, ex textis in l. i. instituta 27. S. de inofficio, ff. de inofficio testamento.

Illi paternam hereditatem, in iudicio petenti, alimenta, & litis expensis esse interim subministranda, decerbitur in l. si instituta 27. S. de inofficio, ff. de inofficio testamento, cuius dispositionem,, licet in filio pupillo tantum, & inope esse ferendam, & qui in prima obtinuerit iustitia, voluerit Paul. Caffra. obignihilominus nec pūllaris etas à iure requiritur, ut probat Sard. in tract. de alimentis, q. 12. num. 17. circa fīnam; neque sententiam, obtinuisse, oportet; sufficit enim, quod pro se habeat verisimilem aliquam Jutis presumptionem, ut possit afflīctus in defisiō. 10. aliquā plures vetiorem, & communis est esse, testatur DD. feotentiam Conf. Pachal. in tract. de virib. paup. p. 2. cap. 2. nam. 60. ubi 7. num. 85. & seq. nedum filio, ut prefata lex loqui-

quitur, sed extra eos collibet iudicio tam universalis, quam particulari, agenti alimenta, & littera expofas, deberi affirmat, dummodo actionis concurredit inopia, bonique eius loris presumptio, sequitur Confiliar. Staibani, in cent. 2. ref. ferens cap. 15 1. num. 7. & seqq. Reg. Capyc. Larr. in decif. 1 19. num. 1; lib. 1. ubi num. 15. refert iudicatum in S.C. Neap. & in decif. 193. n. 40. & 47. cum sequ. ubi dicit, cum actionis inopia, coacte debere, de bono iure ipsius, & saltem, et bona iustitia fumus esse demonstrandum, & per urgeos presumptum, ut ipse intelligit in telata decif. 1 19. num. 4. & seqq. ibique sub 12 lungit, quod si pro reo argentero presumptio extaret, locus non sit alimentorum, 13 taxationis; ideoque, cum per convenutum aliqua exhiberetur scriptura, qua adhuc intentio eam excluderet: puta reuocatio, sive quietatio, 14 est illam actionem impugnaret, non habebit inter alia, quod ex Atolini, Sardo, Gratiano, Cestio, & aliis Fontanellis probare afferit intrat. de pali. nuptialib. class. 6. p. 4. glo. 2. num. 30. & cum seqg. cum que conveoiant Andreoli, alij que plures per eum adducti in lib. 4. controversiar. ferens cap. 163. num. 13. & cap. 301. num. 1. 15 nisi contra eam, aliqua iusta causa deducere, ex quo ipam fuisse posset; quia tunc res viviseret illa bona turba presumptio, ad alimenta, & littera sumptus, conseq[ue]ntia sufficiens, ut post Sard. in d. tral. de alimentis. lib. 1. q. 123. n. 5. & seqq. ita iudicatum fuisse certantem in Senatu Monteferrati, declarat idem Fontanella, in d. gl. 2. num. 35. & seqq. & confirmat seruum indicatur authoritate Confiliar. Staibani, in praeallegata ref. 15 1. ubi hoc bis fuisse in S.C. Neap. iudicarum refit. 15 20. Sed extraneo, aut particulari iudicio item agotii, ooo esse hac provisionalia alimenta coecedeoda, cum Reg. Galatea in lib. 1. controver. cap. 6. num. 14. & 22. cum seqg. ovitatis fuisse, idque magis receptum affirmat Andreol. in d. cap. 163. num. 4. & seqq.

Et prestat mandant h[ab]calimeota, & libationem expensu in nostro S.C. Neap. decernendo, 18 quod solvatur actori aliqua pecuniarum quantitas in causam declarandam, ut servari videntur, & refert Confiliar. Marcius, in caus. 6. num. 2. 29 lib. 1. ubi, quod cautio non est pro eis danda, 20 quia non sunt in causa succumbentes retribuenda, nisi appareat de iniustitia, vel calumnia, petentis alimenta, quo causa tantum provideri posse de fidei iussione, dixit Prof. de Franch. in decif. 6 1 4. num. 6. in fine, iuxta antiquam decet formulam ab eo relatam in praecedenti decif. 3 36. 22 n. 5. quod quantitas illa solvatur, excomputanda, vel restituenda, cum aliquis subtilisculta, propter S.C. provisum, sed cautionem non 23 quam esse praefundam, stante iusta litigandi 24 causa, qua concurrere debet in alimentorum taxatione, cui locus non est, cum parat de iniustitia, vel calumnia petentis, tunc Galatapp. in

praxi Sac. Cens. p. 2. cap. 3. num. 59.

- 25 Quantitas vero pro alimentis taxanda iudicis arbitrio remittitur, quidquid alij quartus, 26 partem fructuum pro eis dandam esse volent, utex Covarr. & alijs docet Mensch. in tract. de presumpt. lib. 1. q. 35. num. eod. post Adolin. in tract. de Hispan. primogen. lib. 1. cap. 1 6. in fine, ubi 27 qualitatem personarum, quantitatem fructuum, & pecunia petitz, atque futurum litis eventum, consideranda esse dicit, ac sequuntur Confiliar. Psychol. de patr. poti. p. 2. cap. 2. n. 63. Gizzius in Capyc. Larr. decif. 1 19. num. 18. Dom. Scappa ad Sarr. 5. 2. num. 14. & petitorum, 28 valorem, in primis esse inspicendum ait Fontanella in d. tral. de pali. nuptialib. class. 6. glo. 2. p. 3. num. 67. in fine, ubi subiungit num. 68. & seqq. haec alimenta eatoe debet, quoatnus 29 alimentarius se prius commodè alere possit; 30 neque enim tenetur arctare viatum proprii alieni: nam prima charitas incipit a se ipso, l. qui servandorum 1 19. ff. de prescriptis verbis, cum concord. apud Barbosia axiem. Iur. 41. que omnia confirmat Reg. Capyc. Larr. in relata decif. 193. num. 45. & seqq. & ibidem num. 44. ex codem. Fontanella in alijsque deducit alimenta ista a misericordia rationis gratia concessa sufficere, quod submissoribus pro necessario tantum vitu subditio.
- 32 Hanc alimentorum provisionem ex appellationis remedio non suspendit: cum famis acutissimis ensibus dictatur, n[on] que ventur dilatior[em] patlatur, ex Bart. in tract. de alimentis. num. 47. & alijs pluribus firmat Confiliar. Hedierina in add. ad Sordi decif. 32 3. num. 2. cum seqq. hoc intelligentes in futuris tantum alimentis, non in 35 praetitatis, quae nullum habent privilegium, ut in lib. de alimentis 8. f. de transfull. & docet Prof. de Franch. in decif. 20 3. num. 1. & coram petitione, compensationia exceptio permittit, 37 quod non est in futuris. Crass. in tral. de exceptionib. except. 16. num. 62. & seqq. Gratian. in lib. 4. discep. ferens cap. 7 28. num. 33. lib. 4. & pro futuris habent alimenta a die h[ab]it motu, aut illo locum petitiōis decusa, docuit Conf. Hedierina in loco relatu, num. 7. ut voluit etiam Prof. de Franch. in decif. 605. p. 4. & post eum Confiliar. Stenb. in cent. 2. ref. ferens. exp. 1 4. num. 35. & seqq.
- 40 Sed cessare alimentorum præstationem, cum lis incontinenti definiiri potest abfque alia longiori indagatione, ex regula hodie constata, hodiagatur, de qua in l. si in quo 3. f. nr. in possessionem legatorum, ut in specie post Socin. iunior. in conf. 8. lib. 3. voluit Atlanensis. in decif. Sicilia 17. num. 4. & in decif. 1 8. num. 12. in fine, 42 est enim haec alimentorum concessio licet pedente inducta, ne ducat in longius in protractatur, atque processus compilatur, actor ex inopere 43 p[ro]lix detrecte cogatur, que ratio cellar, cum abque alia dilatatio, lia potest termioarti, ex Regino super Coaff. Gallat. tit. de sententia pre-

provisionalib. artic. 1. gl. 2. num. 2. & 4. & 15. probat Reg. Gallosta in practicato cap. 6. n. 5. & seqq. 44 ubi etiam n. 46. locum non esse dicit alimentorum provisionem, cum illorum præstatio absorberet decisionem articuli principalis, aut ei 45 grave affecteret præiudicium, citatos in id Rebus. in praefationib. utrius prædicti, num. 134. & Sard. de alimento tit. 1. q. 126. num. 6. Licit regularitate 46 alimentorum provisio lita pendente nullum. faciat præiudicium cause, & iudicio principali 47 li. quando non pleorat fuit in eo cognitum, ut in l. pen. ubi glossa C. de his qui sunt sui, vel alieni Iuris; & probat Reg. Cap. Latr. in eadem decisi. 119. supra relata num. 8. & 9. post Decian. aliquo pro eum adductos, & cum alijs Confil. Paschal. d. cap. 2. n. 67. Confiliar. Statib. in observ. ad resolut. 1. 91. n. 3. cent. 1.

Quia tamen in hoc provisionali alimentorum remedio, non semel contingit de filiatione, ne dubitari; sciendum est, non plenam in eo 47 probatioem requiri, sed summariam quamdam cognitionem tantummodo adhiberi, ut ex Adoliva, alioisque tradit. Confiliar. Statib. in relato cap. 151. num. 13. ut eoin sit Gratian. ibi relatus in lib. 3. discept. forens. cap. 561. num. 22. 50 leviores in eo requirentur probatioes, & in 51 cap. 567. num. 14. dicit, quod probata quae posse fitione filiationis, aut semiplene filiatione de- 52 cernuntur alimenta: sufficit enim semiplena probatio, ex aliqua præsumptio, vel unicore teste omni exceptio maiore testantur, ut post Menoch. alioisque deducit Conf. Paschal. in praefationib. cap. 2. num. 7. & 22. num. seqq. ubi num. 53. 9. & 12. filiationem præcipue paternam diffi- cillimam, & ferre impossibilis probatiois est putatur affirmat ex Homeris dicto, nam certum quis 54 possit ferre parentem & cum liquidis, & iudicabitis probationibus, verificari nequeat, co- 55 lecturis, & præsumptionibus eam probari, ad- 56 mitunt D.D. quos sequuntur Reg. Merlin. cent. 2. contraforens. cap. 4. num. 6. D. Scoppi ad Sern. in prax. civil. part. 1. 5. 5. 1. n. 7. & 8. & Confil. Paschal. ubi super ex hoc inferens, patris ex parte educationem, aut institutionem, nominationem, atque 57 statutum, annotationem in libro pateroe, aut 58 in libro Baptismatis in fide parentum fieri soli- 59 ti, iustificationem, & educationem, legitimacionem, & alia, filiationis coetecturas, & quasi pos- 60 sitionem inducere, ad obtinendum etiam in peritorio, sufficiemt, ex Menoch. in tract. de Arbit. Indie. lib. 2. cent. 5. casu 89. num. 70. & 60 seqq. & ibi n. 86. etiam ex fama filiationem, recte probari aferit, de quo latè Mafcard. in tract. de probationib. concl. 79. t.

61 Natus autem ex uxore, quamvis regularitate præsumatur maris filius, non autem adulteri, secundum dispositionem l. miles 1. 1. 9. defuncta ff. ad leg. Inst. de adulter. hæc tamen præsumptio 62 secundum veritatem, & magis receptam D.D. sententiam non est Iuris, & de lute, sed luteis 63 tantum, alias in contrarium admittens coice-

64 uras, ut post Alciat. Bursat. Sord. Alenc. & alias refert Paschal. in d. cap. 2. num. 4. t. & proinde, 65 cum plures in contrarium adiunt coiecturas viocant præsumptionem istam, ut in specie, 65 quando nominatio, atque traclatus pateroe concuerunt, & fama, atque communis vicino- sum reputatio, dicunt post Bald. & alias Menoch. in loco relato, num. 65. & seqq. Bursat. in conf. 28. num. 14. & seqq. lib. 5. Sard. in conf. 5. num. 60. & seqq. etiam in lib. 1. Lupus in tract. de illegitim. comment. 2. 5. 3. num. 20. & seqq. Confil. Mar- cian. conf. 5. 1. num. 5. & 6. lib. 1. Reg. Cappe. Latr. decisi. 150. num. 22. & seqq. lib. 1. Reg. Merlin. con- trax. forens. 5. 6. num. 29. & seqq. lib. 1.

66 Cum igitur, tempore conceptionis partus, si cum uxore non commorabatur, sive ob aliquod, infirmitatis, alterius rei impedimentum, cum 67 ea commercium non habebat, aut tard, & frequenter adulteri; cessat præsumptio relati s. de- funto, & præsumitur filius ex adultero natus, ut expressè colligitur ex l. filiorum enim definitius 6. ff. de his qui sunt sui, vel alieni Iuris; & illis verbis: Eius qui cum uxore sua, affidat moribus nolis filium agnoscere, quia non suum, & in se- quentiibus: Si confessi maritum aliquandiu cum uxore non concubuisse infirmitate interveniente, vel alia causa, &c. hunc, qui in domo natus est, dicitur vicinus fratibus filium non esse, ut in specie observant Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 3. n. 5. in fine, Mafcard. de probationib. conclus. 78. 8. num. 1. Sard. in decisi. 8. 3. num. 19. Paschal. d. cap. 2. n. 47. & admittit Rosa Bononiensis in conf. unico post Barzij decisi. impresto num. 14.

Quibus quidem adulterini filii ex pro- 68 pio, & vero adulterio procreatis per coecubitu- tum cum muliere alteri nupta, iuxta l. inter lib. 6. 6. sed propriè ff. ad leg. Inst. de adulter. & L. inter suprum 101. in principio ff. de verb. signif. 69 taoquāmē damoto coito succedit Ius Civili omne denegavit auxilium, incapaces eos reddens, aliquid à paatre, vel matre habendi, 70 tamen ex testamento, quām ab intestato, vel inter 71 vivos etiam ex causa alimentorum, ut in amb. licet, C. de naturalib. libert. cum concord. apud 72 Peregrin. in tract. de lute ff. lib. 3. tit. 18. num. 33. De lute tamen Canonico nihil necum naturali- bus, sed etiam adulterinis, & exodibilib., atque accusabilis complexu natus alimenta debetur, Ius Civili durtio in hoc moderata, ut in cap. cum haberet 5. de eo qui duxit in matrimonio 73 etiam, quām polluit per adulterium, atque illa Iuris Canonici dispositio genitosibus nisi alere filios iubet, si naturali lute fundata est, ut in l. t. 5. Ius naturale, ff. de lute. & Inre, & observant Pref. de Franchis decisi. 178. num. 10. Reg. Merlin. cent. 2. contraforens. cap. 99. sub num. 3. etiam in foro 74 seculati esse receptam latè probat Lupus in tract. de illegitim. comment. 2. 5. 1. num. 1. 3. 75 ubi postea num. 17. etiam hæredes patris teneri alere filios eius spurious affirmat, cum tale onus honorum successores afficiat, si qui à liberis

5. idem rescriptis, & de liberis agnoscend.
- 76 Vnde cum aliquid filio spatio à parte telio-
guitur, vel donatur in eam alimentorum esu-
sam, quorum capax existit, datum intelligitur,
ut ex Regine incens. t. 14. num. 6. vol. 1. probat
Sard. in tract. de alimentis. t. 1. q. 10. num. 21. Af-
filiis in decr. 99. num. 14. & alijs quos refert Lupus
77 in d. 5. 1. num. 41. pleno autem iure illi acqui-
78 tut, quatenus proprietas valore non exce-
dit quantitatem pro alimentis, durante vita
filii, necessitatem; ita post Bald. Cavar. & alios,
fuerat Lupus in loco relate, num. 44. in fine, Pref.
de Franch. in decr. 283. num. 16. in fine, qui tra-
tuisse iudicatum affirmatur, ubi quoque sub num.
17. dieit ooc. est excessum, si vita hominis pro
79 quidecumq. annis extimeretur, per h. quis argen-
tum 35. fin. autem, C. de donationib. & nn. 20.
80 alimento filio illegitimo, non secundum sim-
plicem ritu necessitatem esse prestanda probat,
81 sed arbitrio boni viri, & iusdictis facultatibus
paternis; atque etiam secundum personam di-
gnitatem, & habito respectu ad omnes perso-
nas, quas alere filius rogetur, ad insimulatio-
83 nes pericula, & alia, de quibus idem Lupus in d.
5. 1. num. 40. & plent. Paschal. in d. tract. de virib.
partia potest p. 2. cap. 3. num. 43. & seqq.
- 84 Sed si filius sporus, aliomodo habeat, unde
vivere possit, ex alijs bonis, aut ex propriis io-
nibus; ab alimentis, etiam à parte relatis ex-
cluditur, ut ex L. quis à liberis 5. 5. sed filium, &
de liber, agnoscend. & alijs docet Lupus ibidem.
85 num. 31. quamvis non tenetor, cum dedecore,
& iouitrix sua persona, aut conditionis arti-
cium exerceat, vel alia famulari pro habeodo
victu, ut ibi num. 33. & 35. & probat Paschal.
d. cap. 3. n. 36.
- 86 Coeobibis vero domi retentus, & filiis na-
turalibus ex ea suscepit, quæ talius possint,
aut de lute debet atque? vide Farinae. in frag-
ment. crimin. p. 1. in verbo concubina. d. num. 542.
Thefanius in lib. 2. qualiter forens. q. 83. Reg. Capyc.
Larr. in decr. 99. lib. 1. Danal. in tract. de pugna
Dolomiti. com. 1. in tit. de concubina, aliquo ab
eo telatos sub num. 25. & quomodo filii illegi-
87 timi, legitimari validè possit. Lupus in
tract. de illegitimis comment. 3. plect. agniti The-
fanus in tractatib. varijs tract. de legitimis. Consil.
ad Peregrin. in tract. de fidicommis. artic. 13. Reg.
Merlin. in sent. 2. resol. forens. cap. 84. usque ad
90. & Reg. Capyc. Larr. decr. 166. lib. 2.
- 88 D. Franciscus Autocoins Musceptula Regis
Confiliaris memoravit.
- 89 Vxor pro dotibus, & antephato, affecturam pe-
tens in bonis viri impedit exequitionem sen-
tentia ab illius creditisibus absentia.
Et venditionem bonorum viri eius vigore fa-
ciendam, n. 11. usque ad 14.
- 90 Vxor bona viri, quæ praoccupavit, retinere po-
test.
- 91 Vxor viri mortuus potest bona illius, qua ipso vi-
vente possedebat, iuri familiaritatis restituere,
pro dotibus, & iuribus dotabilibus.
Mutande causa possestionis, n. 7. & 18.
- 92 Ius dicere, sibi, nemini licet.
Deque propria autoritate, rerum possestionem
occupare, n. 10.
- 93 Vxor mortuus viro potest in eius bonis iustificare
pro dotibus, & iuribus dotabilibus.
Ante tamquam aditum hereditatem, nullo existen-
te in possestione, n. 22.
- 94 Creditor potest rem hypothecatam, si vacua sit
causa possestio propriæ autoritate apprehendere
pro iuri sui conservatione.
- 95 Hereditas iacentis adiutio non adiuta, vacare non
dicitur.
Sed defuncti personam sustinet, n. 23.
- 96 Delinquere plus dicitur, qui possestionem per
mortem vacanciam occupat, quam qui vacan-
tem per negligenciam.
- 97 Hereditas iacentis, exceptam usufruptionem com-
plet.
- Eftimbius acquirit, n. 28.
- 98 Praescriptio capta contra defunctum continua-
tur contra eius hereditatem iacentem.
Non tamquam potest cum ea inchoari, n. 30.
- 99 Hereditas iacentis possideri non dicitur ante pos-
sestionem illius apprehensionem ab herede fa-
ciendum.
Idemque vacua axisitatur, n. 32. & 33.
- 100 Hereditas iacentis possideri dicitur quodam usufru-
ptionem comprehendam, & similia.
- 101 Vxor pro dotis rotacionem habet in bonis viri.
Dividendo de eius credito conflet, per dotis con-
figurationem, cum dotali instrumentis, n. 36.
Vel partita Banci, aut marris in confessione, five-
tagibus recipit, n. 37.
- 102 Recente tunc locum habet, quando creditum
est liquidum.
Vt de ea controverti non possit, n. 39.
- 103 Vxer cotinuationem non habet in bonis viri, pro
dotibus, ubi non adiutio alta bona, quam per
eum possest, aliquatenus.
- Qua vendenda sunt, aut insolutum denda, pro
debiti quantitate, n. 41.
- Ex beneficio debitori conceperit Auth. hoc si-
bi, C. de solutio obibus, n. 42. & 43.
- 104 Heres cum beneficio legit., & inventarij, de
proprio non tenetur.
Nec privatur beneficio dandi insolutum bona
hereditaria creditisibus ex beneficio prædicti

R E R F M S V M M A.

- 1 Vxor pro dotibus, & antephato, affecturam in-
bonis viri, ad iugiam vergentis.
- 2 Vxor frustibus, se fuisse alia, & matrimonij
opera fullineat, n. 2. 3. & 4.
- 3 Vxor in iudicio affecturam, interesse con-
sultare, datis, & antephato à die positionis, &
frustibus à tertio possestori convenio, ut num. 6.
7. & 9.

- renunciations à defuncto fallit, num. 45.
Cum hereditas non est opulenta, sed nimis ex
alieno gravata, n. 46.
47 *Vxor non potest bona omnia viri pro dotoibus, &*
antephato retinere.
Sed pro concurrenti caniam eius crediti quanti-
tate, n. 48. & 49.
50 *Retenit, & præoccupatio, uxori concessa, in ho-*
nus viri, pro dotoibus, & antephato, quando lu-
cum habent, vel non remissive.

C A P V T . L V I I I .

De Assurance pro dotoibus, & antephato
uxori concessa super bonis viri ad
inopiam vergentis, ad text. in l.

*Si constante 25. ff. soluto
matrimonio.*

- 2 **V**XO VTO AD INOPIAM VER-
GENTE, POTEST SUPERA CUIUS
BONIS ASSURANCEM OB-
TINERE PRO DOTOIBUS, &
ANTEPHATO, ITA ET EX EORUM
BRUCHIBUS, SINOQUE ALIA, &
ONERA MATRIMONII SUSTI-
NEAT, IN EX. I. CONSTANTE 25.
Et soluto matrimonio, ubi latè post alios *Barboza ex Libri Sabine 29. Cide Inca de tradit Reg. de Ma-*
rin. in lib. 2. refol. *Iuris cap. 143.* & in hac locis.
3 sententiam assurancem conceipi testantur
Grammatici, in decisi 92. num. 11. In fine Præfate
Franch. in decisi 54. num. 2. & in decisi 67. num.
4 *T* qui ex hoc inferat in ea quoddam fructus alimenta
excederet ad vitrum, & eius creditores per-
tinere, & in hoc assuranceis iudicio à die
petitionis, ne dum interesse uxori deberi, ve-
6 ròm etiam esse fructus à tertio possidente con-
venientia testificandos, determinavit *Rosa Roma-*
na apud Farinac. in decisi 258. & 259. novitè
novissimorum idemcum in Senaro Cathaloolz
judicatur testator Fountanella in tract. de pall.
unptiab. el. 7. gl. 1. p. 3. num. 28. & seqq. quem
sequitur Capon. in tract. de dote ad Rub. f. foli.
matrim. l. 2. q. 1. num. 8. & in noctro 8. C. Neap.
7 fuit etiam indicatum sub dic 19. Februario
8 1639. referente D. *Conjilio Francisci Antonio*
Mesepoli, qui postea fuit Regiam Cancella-
riam Regens, ut meminimus in prædicto cap.
9 *num. 29. num. 30. dico hec à nobis reviditum, iam ab*
humanis excello: deberi interesse dottià die
petita assuranceis in causa Illustris Ducibz
Guardie D. Beatrice de Talsa, cum creditoribz
Illustris Ducis Ferdinandi de Maera eius
viri, ut vidimus in processu cause prædictæ
penes Actuarium de luvene, existente.
10 *Ex qua sola assuranceis petitione, statim*
impedit exequitionem sententiz à creditoribz
viri obrentz, & venditionem bonorum.
11 *viti eius vigore faciendam, voluerunt post*

- alius Anna in singul. 593. & 161. v. Anna filius in
addit. alios adducit, quos sequitur *confitit.*
Carleval. in tract. de inde. lib. 3. dispot. 1. 2. num. 6.
Reg. Sanfelice. in decisi. 133. lib. 2. ubi etsi servari
12 *testatur, & inibi in addit. exponit D. Macci*
num. 6. Sed contrarium sentire videatur idem.
13 *Anna filius in conf. 6. num. 2. lib. 1. & exp̄lē*
*voluerunt alij, quos cumulat *novissima additio**
- ad eundem *Sanfelice. in decisi. 338. ad. n. 44. lib. 3.*
que concilians dissidentes opiniones distinguunt,
- 14
- inter mulierem agentem, que possidens ex-*
-
- 15
- cipit de retentione: potest enim malier vini*
-
- bona, qua præoccupavit testinare, ut cum The-*
-
- sauo iuxiore in addit. ad decisi. Theſauri patris*
-
- 20
- 7. omittit Reg. Lappo. Latr. in decisi. 4. 1. num. 6. in*
-
- fis, & seq. lib. 1. & idem voluit Anton. Faber in*
-
- 25
- 6. lib. 2. de Intra. dot. definis. 10. 40. & 46. nam, & vi-*
-
- so mortuo sibi licet bona illius: quo ipso vi-*
-
- cente possiderat, iure familiaritatis retinere.*
-
- 17
- pro dotoibus, & tuctibus dotalibus, mutando*
-
- 18
- caſum possidere, quod in dubio fecisse pre-*
-
- sumunt, ut ex
- Cappio. Grammatico, & alijs pro-*
-
- bant Reg. Merlini in lib. 1. controversi. forensi. cap.
-
- 29
- 98. num. 1. & 2. Postea in tract. de mantenendo*
-
- obser. 54. num. 2. 3. Andreat. in caſu. forensi*
-
290. lib. 2.
-
- 29
- Quinimodo, licet alia nemini sit permisum,*
-
- sibi ius dicere, & propria auctoritate rerum
-
- 30
- possidere, ut ex *Cappio. Grammatico, & alijs pro-*

bant Reg. Merlini in lib. 1. controversi. forensi. cap.

98. num. 1. & 2. Postea in tract. de recuperanda possib. remedio 12.

21 *Nihilominus posse uxorem mortuo viso, inu-*
tius bonis insister, pro dotoibus, & iuribus do-
22 talibus, ante hereditatem aditam, & nullo ex-
istente in possessione; idque procedere in quo-

23 *libet creditore habente rem hypothecatam, ut*
posita, cum vaena est possidio, illam apprehen-
dere propria auctoritate pro iuris iei conser-
vatione, post glof. in lib. in verbo *Ignorantia. C.*
mude vi. Alex. in l. 1. C. de repud. heredit. num. 6.
Burset. in sens. 8. vol. 1. & Sylvan. in sens. 3. num.
88. vol. 2. voluit *Gizarelli. in decisi. 44. num. 5.*
& 6.

24 *Predictis adversari videtur, quod hereditas*
iacens, cum ab eo adita non est, vacare non
25 *dicitur, sed delictu per se possum sustinat, l.*
hereditas 34. ff. acquis. ser. domin. unde plus
26 *delinquere eum, qui possidionem per motum*
vacantem occupat, quam qui vacantem per ne-
gligentiam, inquit *Baldus. lib. 1. f. 1. de edicto Divi*
Adriani tolendo, relata à Camilli Lariba in
27 *conf. 28. num. 31. obi num. 32. & seq. quod he-*
reditas iacens ceptam usucaptionem compleat,
28 & fructus acquirit, per text. in l. eum hereditas
9. *C. depositi, quod etiam exp̄lē probatur in l.*
capitum 40. ff. de usucaptionib. sicut contra incen-
29 *tem hereditatem continetur præscriptionem,*
contra defunctum ceptam, que cum ea incohari
30 *non potest, ex notariis in l. f. intra 8. C. de nona*
numerata pecunia. posse glof. Bald. & Salycet. ibi
tenent alij apud *Bald. in tract. de præscript. p. 6.**

casu 25. verific. Secundò fallit.

Sed responso paratus ex l. t. 9. Scuola ff. si quis testamento liber iussus fuerit, ibi enim ha-
31 redditatem iacentem non possideri dicitur, an-
teguam illius possessio ab herede apprehendan-
32 tur, id est que vacuam existimari, ut futuros ha-
33 res pro ea occupata agere oos possit,
& solidum in quibusdam casibus exceptis dici-
34 citur hereditas iacentem possideri, scilicet quod
ad usucapioem complendant & familia, nisi
fuerit ab alio apprehensa, ut per text. in l. num.
quam 2.5. vacuum, & in d. Capitulum ff. de usucap.
cum gl. animadvertisit Chaffart. in Confus. ad.
Burgund. lib. 7. §. 1. verific. Quinque limites, & post
eum Burfat. in conf. 42.5. num. 35. lib. 4.

35 Intelligenda tamen sunt premissa de rete-
36 men de eius credito consistet per dotes con-
ginationem viro factam, mediante dotali in-
37 frumento, partita Banci, vel matiti coofe-
sione, aut tellibus receptis, iuxta ca., que post
Ann. de Alexandro, & Scipionem Decian. in
addit. ad Confus. quia incipit Dots, & Quarta,
atque Affid. in decif. 40. cocludit Muscastell.
in praxi civili appellationis, p. 3. englos. adiudi-
38 canit, nn. 73. tunc enim retentio conceditur,
quando creditum est liquidum, ut de con-
39 troverti oos possit, quemadmodum ex l. fin.
C. de compensatione, declarant Gratian. in lib. 4.
discept. forens. cap. 7.34. num. 13. & seqq. & alijs
quos referit, & sequitur Confus. Hodierina in
addit. ad Sard. decif. 46. nn. 3. & 4.

Declarata insuper Gratianellus in prefata de-
cif. 44. num. 1. & seqq. locum oos esse retentio-
40 ni, ubi non adessent alia bona vita, quam ea-
quorum possessioni mulier inhibuit, & que in-
41 tendit pro iustibus dotalibus retinere: tunc
enim, aut vendenda esse, aut pro quantitate
debiti in solutum danda, post Roland. & alias
42 affirmat ex beneficio debitori coecello, per
Anib. hoc nifi, C. de solut. maximis si contra ha-
43 redem agit cum beneficio legis, & inventarii,
44 qui de proprio non tenetur, neque beneficio
45 praedicti Anib. privature ex illius renunciatio-
46 ne à defuoco facta, cum hereditas oos esset
opulenta, sed nimis esse alieno gravata, ut alias
deduximus in precedenti cap. 26. num. 126. &
seqq. ex Reg. Sanfelice. in decif. 511. num. 3. lib. 1.
47 aliosque ibi relatis; neque mulier bona omnia
48 mariti retinere potest, sed pro concurrente
tandem eius crediti quaotitate, ne aliquo si
49 bona omnia eligat creditores eludantur, ita-
post Viximus in decif. 413. Annam in conf. 63. nn.
2. & 3. aliosque plurimos ait Giurba in decif.
Sicilia 16. num. 17. & seqq. & in Comment. ad
Confus. Maffan. cap. 10. gl. 8. nn. 16. ubi num.
50 10. hanc retentinnis regulam, & preoccupa-
tionis uxori concessio constituit, & platiibus
modis ampliat, atque restituit.

R E R U M . S U M M A .

1. *Sequestrum in initio prohibetur, antequam
rensi sit legitimè convulni.*
De Iure tam Civili, quam Canonico, n. n. 2.
2. *Quia antem requiruntur, ut fieri possit remissio,*
num. 13.
*Sed iste pendens, super immisso in possessio-
nem, breditat sequestro locensis est, n. 3.*
3. *Secundo si controversia sit inter heredem, &
de dicendum sarium, n. 4. & 5.*
*Tertio si sequestrum ex officio, inter partes de-
possessione contendentes, ne veniant ad armas,*
n. 6. si que ad 9.
*Quarto locis est sequestro, si aliqua oritur pra-
sumptio contra possesse, quod liget causas
differendi iudicium, ut interim fraudus percipi-
piat, n. 1.*
4. *Quinque proceditur ad sequestrum pro credito
certo, & liquido, exceptionem non habente, ex
qua illiquidum, & incertum reddi posse, nn.
12. 13. & 14.*
5. *Sexto sequestrum decurritur, cum debitor est
suspensus, n. 17.*
6. *Cantus est medicina sequestri.*
7. *Uratio debitoris, ante sequestrum est facienda.
Fidis, quando debitor est suspensus, n. 17.*
Velcum evidens periculum est in mora, n. 18.
8. *Pupilli habet fieri electionem.*
*Eiam contra viduam de Iure captando tra-
hantem, cum ipse de domino vitanda agit,*
num. 20.
9. *Hares in loco defunctorum est convenientius.*
*Neque potest, eis privilegiatur, declinare forum
contrarium, cum defuncto gesti, n. 22. & 23.*
10. *Solutio debiti ex tempore dismentitato prae-
mitur inter consanguineos.*
*Etiam quid inter eos non fuerit sapienter calcolata
ratio, n. 25. 26. & 27.*
11. *Salutis alterna immutator, nemo presumitur.*
12. *Minoris obligatio nulla est, tanquam species
obligacionis.*
*Stato autem enormissima laesione dolosa, &
fraudeoleta redduntur, n. 30.*
13. *Dolus ex consiliorum probatur.*
14. *Minor in integrum restitutur, contra deit ex-
cessiva promissionem Sarcerfallam.*
15. *Inframentum non operantur, stante enormissima
laesione.*
16. *Minor ex adversarij dolo laesae restitutur, non
obstante ratificatione in maiori etate facta.*
17. *Deciso Sacri Regij Consilij Neapolitanii refer-
tur.*
18. *D. Ioannes Baptista Hodierus Regius Consi-
liarius fundatur.*

C A P V T LIX.

De Sequestro in principio litis noui faciendo, ad text. in l. unica, C. de prohibita sequestratione pecunia.

Sequestrum in principio litis, & antequam reus sit legiūm convictus omnino prohibetur de late, ram. Civili, quād Canonico, per text. in l. unica, C. de prohibita sequestratione pecunia, in cap. t. ut litis pendente, & cap. 3. de sequestrat. possessoris, & frumentorum; Sed pluribus in casibus hoc limitatur, & praesertim 3. litis pendente super immisione in possessionem 4. alicuius hereditati vel quando controversia esset inter heredem, & fideicommissarium, lo- 5. cus est sequestro, etiam si fideicommissarius possessionem habete pretendas, ut post *Praf. de Franchi* in decif. 20. tradit *Conf. Stabam*, in res- 6. sol. forensi 4. lib. 1. & quando partea de posses- sione contendunt, & probabilis adest timor, ne venians ad arma, potest iudex ex officio sequestrum decernere ex text. in *Ley nissima* 17. ff. de 7. usura fratris, prævia sommaria informatione capienda, quod nemo possidat; alio enim ipso- 8. rum possidente fit alteri parti mandatum, ne ad possessionem accedat, secundum proxim à *Baldo in Ordinarii*, nn. 9. C. de rei vindicat. relata, aliquis adductus per *Reg. Reverteri* in decif. 47. ubi *Reg. de Maria* in obseruat. num. 1. in fine 9. addit, neque satisfactionem sufficeret, pro revo- cando sequestro ob scandalum evitandum im- posito, licet alii dic soleat, cautionem esse 10. medicinam sequestris, ex l. fin. C. de ordine cogni- sionis, & cap. 2. de sequestrat. possessoris, & fru- mentorum, de quo etiam *Conf. Stabam* in d. lib. 1. re- sol. forensi, cap. 1. 2. m. 24. & seqq. & D. Scoppa ad *Sara*, in præc. civil. p. 1. 5. 3. 5. n. 2. 1. ac D. Altimir. ad R. *Rovit*, tem. 1. confil. 34. sub num. 2. 1. & *Concil. super Statut. Civitatis Engu* lib. 2. rubr. 4. 2. num. 12. ubi etiam D. Romagagna in addit. n. 28.

11. Deceretur quoque sequestrum, quando ori- tur aliqua contra possessorum, presumptio, quod litiget causam differendi iudicij, utq[ue] sim fructus capiat, ut servatum fuille testatur in S. C. Neap. *Praf. de Franchi* relata decif. 20. in fine, idque practicatum in codem S. C. refert *Reg. de San Felice* in decif. 2. 1. lib. 2. vel quan- 12. do creditum est certum, & liquidum, nsque aliquam habet exceptionem, ex qua illiquidum reddi poshi, & incertum, dummodo ti- 13. mor dilapidationis adsit, ut ex l. fin. C. de com- pensat. & ex d. l. unica latè deducit *Reg. Cappe. Latr.* in decif. 1. 97. num. 7. 19. & 20. lib. 2. ubi nn. 14. 23. quod celante dilapidationis timore, &

praesertim cum super bonis stabilibus debitoris est creditoris conflutum procedi solet ad fru- ctum adnotacionem, atque relaxationem, penes quem reperiuntur, cum obligatione de illos exhibendo ad omnem ordinem, & ita plures decisum testatur in predicto S. C. post Reg. *Revis.* in conf. 3. 4. lib. 2. & *Tharum* in compend. decif. *Regni* p. 2. In verbo *Sequestrum factum*, li- 15. cēt alia etiam subiicit, requista pro sequestro legitimū obtinendo. *Reg. de Maria*, in d. decif. 16. 47. num. 1. & maximē debitoris citationem, sine qua sequestrum esse nullum *Bart.* alijs plures affirment apud *Giarb.* in decif. 2. 5. num. 3. nisi 17. cum debitor est suspectos, quia runc etiam eo non citato fieri potest, eoque magis, quando evidens periculum est in mora, ut ex *Fabro* in d. l. unica C. de prohibita sequestrat. pecunia diffinit. 2. docuit *Conf. Stabam* in d. exp. 4. 1. in addit. num. 4. & 5.

Cum itaque ex hoc soissent contra seque- strum à *Regia Audientia Hydruntina* ordina- tur pro Franciscus Ripa adversus heredem, quoddam Joseph. Ripa eius fratri proposta gravamina in M. C. V. Neap. quibus flantibus provisum fuisset, quod causa remaneat in ea- dem M. C. & ab hoc decreto fuisset ex parte, astrictis obtenta Regia decretatio de verbo fa- ciendo in S. C. illud esse omnino confirmandum dicebamus, tanquam iustissimē prolatum 18. omnia enim fori electioe facta in ipsa M. C. per Franciscum Cesare, matrem, & tutricem, pupilli heredis conventi, ex dispositione l. unica C. quando Imperator inter papulos, & vi- duas; cuius popilli conventi privilegium eli- 19. gendi forum, tanquam de domino vitando tractantis, illo astrictis viduis potentiis assisti- mabantur, qua de lucro captando agebat, ex text. in l. verba 12. 5. ff. de minorib. cum alijs per *Nover.* adductis in trax. de solit. & variis fori. scilicet 4. 4. 9. 6. 1. num. 34. qui tamen heres in lo- 20. 1. co defundā conveniri debuit, ex l. heres ab- sens 19. ff. de indicis, & proprii privilegio non 21. obstante declinare non posuit forum contra- 22. quum defuncto gesti, per *Ritum prædictum M. C.* 34. de quo *Praf. de Franchi* in decif. 2. 3. 4. alijs que relati per *Conf. Carleval.* in trax. de Indic. dispensat. 2. num. 299. & 6. 2. licet *Ritum* dispo- sitionem eum. *Mafascio* intelligat Dom. Cen- filiar. *Petra* in *Communi* ad ipsum *Ritum* n. 15. circa medium, tantum procedere, in casibus in- 23. quibus ex nativa causa, & contractus cum de- functo gesti heres esset obnoxia, forum in jo- co celestari contractus forsitan. Sed circumscrip- 24. tora fori electione, gravamina in sequestri de- creteris allegabuntur, nedum quia dilapidatio- nis timor celibat et prænotatis propter bona stabilitas maximi valoris in hereditate existen- tis; verum erit, quia creditum non erat cer- tum, & liquidum, quod ex temporis diuturni- tate, & consanguinitate ioter creditricem, & debitorem existente satisfactum presumebatur.

ex dispositione *I. Procula* 26. *ff.* de probationib.
 25 quam locum habere, etiam deficiente alio re-
 quirito scep̄ calculate rationis in *textu* predi-
 cō enumerato, docet *Vesperin* addit. ad *Affiliati*
decis. 13. *num.* 14. & post alias *Confiliar.* *Theodor.*
in allep. 78. *num.* 18. & alijs, qui referunt *Con-*
filiar. *Hodierna* in *controversia* 13. *num.* 47. Imò
 26 sola tempori diutinuitas, cum tate inmitate,
 sufficiunt, ut solatio prelustratur traditis per
Menechus *tratl.* de *prafampl.* lib. 2. cap. 91. *nn.* 7.
 & in lib. 3. cap. 135. *num.* 3. *seqq.* ad 7. *Alecard.*
in tratl. de *probab.* *concluſ.* 1. 318. *num.* 27. *Pragd.*
de Amato *inclus.* 45. *num.* 25. & *seqq.* & in *conf.* 53.
 27 *num.* r. coque magis cum creditor à debito,
 vivente creditum non petiit, & ab eius herede
 pollutar, ut solutione non informato, ut post
Roman. & alios considerat *Affiliati.* in *d. decif.* 13.
in g. consilium, aliquje relati per *Reg. Merlin.* in
lib. 1. *controv. forens.* cap. 87. *num.* 1. & maximè
 quia predictus quandam *Ioseph Ripa* allertus
 debitor, condito prius testamento deceſſig, in
 quo nullam huius debiti mentionem fecit, &
 28 nihilominus eo mortis tempore nemo prajudi-
 cit aeterna salutis immemor fuisse, iuxta *L.*
alimam Cad. leg. *l. l.* *reperandam.*

Insuper tempore coortuali *xis* alieni de-
 bitor erat in minori estate constitutus, habens
 29 annos decem, & septemque minor *xas* cum
 enormissima laſione coniuncta, nullam redde-
 bat obligationem, quamvis fuisset pro aug-
 meento duitum eius fororis contracta; quod
 enī dicunt posse minorē bona mobilis in-
 dotem esse absque decreto, non procedit,
 quando minor mobilis, sive pecuniam pro do-
 te solvenda non habet, sed oportet, quod obli-
 get bona sua, quod obligatio species est aliena-
 tionis, per *l. si ad resolvendam* 7. *C. de pradijs mi-*
norum, cum si quis concord, a *Menechus* allega-
tis *in tratl.* de *arbitrari.* *Judic.* lib. 2. *caſa* 171. *nn.*
 30 3. *præſertim* cum in obligatione intervenie-
 ntur *enormissima laſio*, que illam dolosum, & fru-
 dolentem efficit, ut post *Alex. Socia.* *Alecard.*
 & alios affirmat *Menechus.* de *prafampl.* lib. 5.
prafampl. 3. *num.* 69. ubi etiam *num.* 6. &
 43. ex innumeris autoritatibus dolum ex
 31 coniecturis probari ait; saltē verò minori
 32 competebat in integrum restituiri adversaria
 excessivam domet forori promissam, ex com-
 muni DD. sententis per *Sforziam Odd.* *relata-*
in tratl. de *reſtituſ.* in *integrum p. 1. q. 59. nn.* 26.
cum seq. quam comprobavit *Andreae.* in *controv.*
 33 203. *lib.* 3. neque iuramentum operator stante,
 enormissima laſione, qui locum habeat in in-
 34 tegrum restituiri, ut idem *Oddus* tradidit in
caſa artic. 5. *num.* 29. & *Pragd.* de *Franch.* in *decif.*
 2. 47. *in fine*, aliquje quos cumulat *Conf.* *Hodierna*
in add. ad *Sord. decif.* 2. 78. *num.* 38. sic ut eque-
 rat *ratificari* in maiorū etate facta tollit beneficiū
 in integrum restitutioñis minori per ad-
 versarij dolum laſio, ex alia communi DD. si na-
 tentia per *Oddum* firmata post *Rolandum Me-*

- noch.
- 35 Die 7. Maij 1659. facta relatione in S. R. C.
Nesap. in Aula D. runc Regij Consularij Niro-
 balli, postea Regiam Consulariam Regnit, &
 per Dominum runc Magnē Curie Vicarie Ju-
 36 dicem *Ioannem Baptistam Hodivernam*, & inde
 ob eins eximiam integritatem, atque doctrinā,
 Regium Consularium, tuis causa remissa
 eidem Magnē Curie Vicarie, & sic decretum
 ipsius confirmatum, & exequutum, apud Magnē
Curie *Actuarium* *Marcum Salerum.*

R E R V M S V M M A.

- 1 *Spoliatus off ante omnia restituendus.*
Limitatus, in *spoliato Indicis anhieritate*, n. 2.
Sublimitatus primò, si *Index incompetens* fuerit, ut n. 3.
Secundò sublimitatus in *Indice nullius proce-*
dente, n. 4.
Tertiò sublimitatus, si *appellations pendente* *lu-*
dex processus, n. 5.
 6 *Spoliy restituens* ex *Indicis officio* sic, *absque or-*
dine iudiciorio, & *fine libello*, aut *litis con-*
testatione.
Res etiam non citata, & *absque alia causa*,
cognitione, n. 7.
 8 *Fendi* *quaternarii* *controversia* *inter partis in*
Regno Neapolitano *ab eius Tribunali Sacri*
Consilij *bodie cognoscitur*.
Et in causis *fiscis* *tangentibus à Regia Camera*
Summaria, n. 9.
Quidquid ultro de communis feudorum Iure
a fendi domino cognoscetur, n. 10.
Et de Iure Constitutionum Regni a Magna
Caria Vicaria in fendas quaternariis, n. 11.
In fendi vero non quaternaria in Insularijs Pra-
vinciarum, n. 12.
 13 *Fendi* *quaternarii* *controversias* *Regia Provin-*
ciales *Audientia* *cognoscere* non *possunt* in *Re-*
giō Neapolit.
Nisi Regia Audientia Hydruntina, *qua* *hoc ha-*
bet ex privilegio, n. 14.
 15 *Appellationis libellus*, *et à Jure*, *etiam usq-*
ue ad medium nullum recipiendus.
 16 *Indicis*, *super processus causa*, *non creditur*, *nisi*
quatenus, *per legitima causes documenta*.
 17 *Fendi* *præmissa venditensis*, *absque assensa* *Da-*
minis directi, *et nul. a.*
Ampliatur, *ut neque promitter ad interessi te-*
nentur, n. 18.
Secondo, *ut neque pana*, & *avillio premissa de-*
beatantur, n. 19.
Tertiò, *ut neque præsum à futuro empore*, *fa-*
latum repeti possit, n. 20.
Sed contrarium ex aquitatem servatur, n. 21.
 22 *Fendi* *alienatus* *absque assensa* *falsa revoca-*
tiō *ex Iure Constitutionum Regis Neapolis*
per procuratorem fieri potest.
Et legitime falsa confitetur, *etiam*, *antequam*
parti usificata fuerit, n. 23.

- N*on* de recuperatione possessionis ageretur, pre
qua est sententia obsinenda, n. 24.
Sed ex Regia Novella Pragmatica dispositione
est revocatio, pars restituta, ut vim obti-
nenda, n. 25.
- 16 Revocatio alienationis fendi, & confessus, eadem
die expedit, quis ad hanc alterum processus
cessatur, n. 26. & 27.
- 28 Preces alterius nemine porrebat, cuius voluntate
non probant.
Etiam si Princeps, cuius nomine, precessib[us] oblates
affrat, n. 29.
- 30 Afferunt super centralium facto obtentus, non
operator super faciendo.
- 31 Afferunt Domini directi super contrarium aliena-
tionis fendi faciendo, praesens non operator,
ni[que] contrarium infra tres mensulas fuerit celebra-
tus, ex dispositione Regia Pragmatica Neapo-
litana, & n. 31. 33. & 34.
- 35 Decreti novissima Sacri Conflicti Neapolitanis re-
fuerunt.
- 36 D. Marcellus Marciatus. Regius Consiliarius
commendator.

C A P V T L X .

De Specie ante omnia restituendo,
ex text. in l. i. quis ad se fundum
7. C. ad legem Iustiam de
vi publica.

- S**poliatum esse ante omnia
restituendum, ex l. i. quis ad
se fundum 3. Cad. leg. l. u. de
vi publica, latè deducunt
praeter ceteris Anton. Gabriel
in libro 5. commun. conclusi-
o in tunc de restitu. spoliis.
conclu. 1. Niger in cap. Regis subditors, n. 25.
2 Idque locum habere, etiam si iudicis authori-
tate, aut incompetenti, aut nullitate, vel ap-
pellatione pendentis procedentis, fuerit spo-
lium subsequuntur, quod esse erit retroacti-
num, & ad pristinam statum reducendum tan-
quam à iudice ipso attentatum, docuerunt, al-
lata Gabriel, num 124. 126. & 130. Nigrum, num.
92. relates in locis Affili. in Constitutione Regii
Violentiarum, num. 33. Menoch. in tract. de recup-
posse, remod 8. num. 13. cum pluribus seqq. Lan-
cifili. in tract. de attentatis p. t. cap. 2. Gratian. in
lib. q. discept. seren. cap. 734. num. 6. quinquim re-
stitutionem huiusmodi, absque ordine iudicij,
& iudicis officio fieri, neque libellum, aut li-
tia contestationem esse necessariam, ex glossa in
Clementina 2. ut lice pendente, Baldo, & alijs pluri-
bus affirmat idem Menoch. in d. tract. de recu-
per. posses. remod. 17. num. 34. & 35. ita ut res,
etiam non citato, & absque alia causis cogni-
tione possit auferri possit, ut ex Innocent. &
Hoffensi in cap. accepta, de restitu. spoliator.

probat Roman. in conf. 499. num 4. & 5. ubi latè
additio.

Cum igitur à Regio Provinciali Auditore, Calabriae exterioris Regni Neapolis fusset vi-
gore decreti ab eo, licet nulliter inter politi,
possessio Tetra Miromagni tradita Ioannai Pe-
tro Greco, sub pretextu venditionia sibi pro-
missa à D. Franciso Guaragna, cogoato
nostru, utili eius Domino (quem postea nimis
celeriter, dicta morte rapuit) in afferro Chirop-
grapho, sive Albarano, inter eos confecto, habi-
to ad S.R.C. recurso pro spoliis revocatione, fu-
it in primis exposta iudicis incompetencia,
8 respectu Regia Provincialis Audientia in co-
gnitione controversie super feudiis quaternaria
inter partes Sacrae tantum Consilio hodie con-
9 cassa, & Regie Camerae Summarizat in causis si-
leum tangentibus, ex dispositione Regia Prag-
matica 3. & 37. da Officio S.R.C. quidquid Lure-
to Communi feudorum, ipsius feudorum Domini-
nis, controversie super feudi dirimendis pro-
ponenter in cap. Imperialem 5. praevara finter
duos, de prohibita fendi alienat, per Federicum,
et de lege Constitutionum Regni Neapolia
super feudi quaternaria, sola Magna Curia,
12 Vicaria cognoscere; super alij vero non qua-
ternaria, iusticiari Provinciali, ut in Consti-
tutione Statutarum, sub tit. de Officio Magistris
Iusticiarij, & in Constitutione Praes., sub tit. de
Iusticiarij habeant certes Advocatos, Regis ita-
que que Provinciarum Audientiis fuit semper ve-
titum, de feudi quaternaris, cognoscere, ex
14 cepta Regia Audientia Hydruntina, hoc ha-
bente ex particulari privilegio, secundum
Frece. in lib. 3. de subfend. in tit. de differentiis in-
ter fenda quaternata, atque plana, & de tabula
differentia 4. quem refert, & sequitur Carav. in
Ritu 50. n. 6.

Iudicis autem incompetenter addebat, appellatione pendente ad executionem decre-
tis ab eo interpositis, cumdem iudicem proce-
ssile, neque appellationis libellum nocturno
tempore sibi oblatum recipere voluisse, cum ta-
men in culpa fuisse, citatus dici non poterat,
si panca horarum mora facta post citationem,
gratia consulendi petitorum nocturno tempore
15 comparuit. Unda cum periculum in mora
heret, Index tenebatur, usque ad medianam no-
ctem recipere appellationem, saltetem legitimi-
tatem facta censeretur, quod ex Alexandro in l.
mor. ff. de servis, atque Decio in cap. Consulatu n.
25. de officio Delegati probavit Polidorus Ripa
in cap. de nocturno tempore, cap. 12. num. 10. li-
cet enim ipse iudex Albarani recognitionem
apodente factam fuisse à D. Franciso Guar-
16 gna testaretur; non tamen iudici super pro-
cessu causie creditur, nisi quatenus per legitimam
docimeta constituit, ex cap. quoniam et ex
tra de probat.

Tandem notoria decreti Injustitia deduc-
batur in admittendo promissionem veridictio-

17 nisi feudi, absque Assensu Domini directi sa-
dam, quæ nulla est, neque obligat ad intereste
t 8 in casu inobedientie, ex adducis per Praef. de
Franch. in dæcif. 48. num. 1. & per Reg. Salernitan.
in allegat. dæv. for. post eius decisiones im-
peditis alleg. 31. quod ita per S.C. Neap. iunctis
Aulis iudicatum fuisse testantur in causa illi.
Principis Bisiniani, cum Ducissa Atripalda, fa-
cile relatione in Reg. Collaterali Consilio, ut
etiam refert Tho. in compend. decif. Regni p. 2. in
verbis Revocans, & nos etiam comprobavimus
19 in cap. 3. b. uersi. num. 7. p. p. verò, & evi-
dencia promissio, pariter cum pacto principali
corruunt, taoquam accessoria contractus ex
publica utilitate improbat, ad notata in l. Se-
nus, & Augenius 17. ff. ad leg. falcis. & per Alex.
in sensu. 32. num. 7. lib. 2. quem refert, & sequitur
Reg. de Tappia in decif. 5. Sacri Consilii, num. 14.
20 ubi etiam num. 18. pretium ab emperore feudi
absque assensu solutum repetit non posse dicit
21 secundum Andras, & aliorum opinionem,
quam ex rexitate non servari assertat sub nn.
19. idemque testatur Canfilar. Theodor. in alleg.
22. 3. num. 23. Quibus accedebat alienationis pro-
missio revocatio facta à venditore, ex remedio
Constitutionis Regis Constitutionem Dina Me-
marie, quæ cum in animo consideraret revoca-
23. tio, per procuratorem fieri potuit, neque pro
forma, ad emptoris notitia debuit pervenire,
cum de sola voluntatis declaratione, non au-
24 tem de recuperanda possessione à manu empto-
ris ageretur, mediante sententia, elusus ex-
equitione, contra eum obtineenda, ex latè dedu-
ctio per Annam in d. Consilium Constitutionem
Diva Memoria, num. 272. & seqq. licet ex di-
25 spolitione Regis Novella Pragmatica Regni
Neapolis, revocationes contractum feudalium
sint parti notificande, occ. vim habent, nisi à
die notificatioi, ut in pragm. ro. sub tit. da Of-
ficio Iudicium, cap. 35. quod meminit Reg. de
Marie, sub lib. 1. refut. Juris cap. 329. in fin. sed
26 assensu eadem die obteutos nullus apparebat,
quare revocatio facta fuit; nihilominus revocatio
præcessisse consideratur, ex eodem Anna in d.
Cons. num. 265. & seqq. quidquid alijs in facto
27 concurrentibus contrarium voluerit Praef. de
Franch. in dæcif. 649. in qua secundum eius op-
inionem iudicatum fuisse testatur Tho. in com-
pend. decif. Regni Neap. p. 2. in verbis Revocatio, &
conferuntur tradita per Theos. in dæcif. Pad-
mont. 49. Menoch. in træl. de pref. imp. lib. 6. pra-
sumpt. 7. hic verò sub venditoris nomine fue-
rent preces pro assensu obtinendo portet
Neapolis, cum tamen ipse ab hac Civilitate ab-
sens, eodem tempore, revocatione facta in
28 partibus incunberece preces namque ignoran-
tis nomine, quandoque dari conforeverunt, unde non ex hoc eius. ne placitum probatur, ut
ex Franchia decif. refert in træl. de subfem-
dis lib. 2. q. 24. docuit Consil. Theodor. in alleg. 46.
num. 2. ubi amplius sub num. 3. etiam si eius no-

29 mine sibi fuisse supplicatum Princeps afferat.
30 Insuper assensus fuerat subreptitiæ super con-
tractu facto, obtentus, qui non operatur super
faciendo, ut ex cod. Fræcia, Capcio, Affleto, &
alij tradit idem Theodor. alleg. 31. num. 39. qua-
refuit in pragm. 10. Regni Neapolit. sub tit. de fam.
31 dæs dispositum, ne contractus alienationis se-
di, pro quibus validè celebrandis, fuit concessus
Assensus à Doceino directo, manente in suspen-
so, esse infra tres mensas à dæ Assensus obtentis,
perficiendos, alioquin Assensus nullius redda-
32 tur efficacia, licet hanc pragmaticam, tan-
quam non publicatam, nunquam fuisse obser-
vatam, & ita in S.C. Neap. iudicatum, Annam
testari dicunt in alleg. 53. in fine, Reg. de Ponte, &
Rev. illi in træl. de præsulata Proregis tit. 8. 5. 5.
num. 2. 3. b. c. verò in Cambr. super d. pragm. num.
33 1. & in cap. 1. 2. num. 28. lib. 1. led contrarium
idem Anna sustinuit, ut est videre in d. alleg. n.
16. & seqq. ubi etiam num. 25. propter alium Sa-
cri Consilij decisionem præcessere ait, & ad
hunc locum remittit in Constitutionem incipi-
ente Constitutionem Diva Memoria, num. 221. ut
obseruat Consil. Ariaz de Mese in lib. 2. varier.
refert cap. 18. num. 23. & ibi in num. 4. decisionem
34 refert hodiernis temporibus in Sacro Consilio
Neapolis emanatam, quæ declaratū fuit, prag-
maticæ prædictæ dispositionem non esse aliter
antiquatum, sed omnino observandum, pluri-
bus eam rationibus comprobando, & præsertim
eiudem D. Revini sibi ipsi contrarij, auctorita-
te in cap. 68. num. 12. lib. 2. ac D. Theodori in d.
allegatione 31. num. 40. adversus quoque respon-
deus argumentis, eumque polita sequitur, &
commendat Consiliorum Praeius in prædictarum
observatum cap. 13.

Quibus omnibus per nos in S.C. allegatis, &
ablique alla parti citationis discussis, huius eius
decreto provisum die 29. Novembris 1639.
35 quod restituimus posselis Terræ Mitoromagni
D. Franciscio Guaragna, & partes compareant
36 in S.C. referente D. Marcello Marciiano, Regio
Consiliorum probatissimo, atque doctissimo, &
ita fuit exequutum Actuarius de Licto.

R E R V M S V M M A.

1. *Bella à Iure gentium inventa.*
Sive magis iniusti, & iniusti beli, leges, & modus
iusti inferendi, n. 2.
2. *Ballum, denuncianum prius ejus, ut infirmum effe-
dicatur.*
Secondū, eff pro rebus repetendis, aut alia legitima
causa facieundum, n. 4.
*Tertium cum legis, aut Supremi Principis authori-
tata, n. 5.*
3. *Hofstium res, & personæ in bello iusto capta, effi-
ciantur capientur.*
4. *Servi unde appelleantur?*
5. *Hofstium bona mobilia in bello capta, capientibus
acquirantur.*

Sed

C A P V T - L X I .

De Belli Iure , atque rebus , & personis.

in bello captis , cui acquirantur?

ad text. int. 5. & 6. ff. de ac-

quirendo rerum do-

micio .

- Sed beli Ducis exhibentur , ut inter strenuos di-*
vidas Milites , n. 9.
Immobilia vero Regi , aut Principi , bellum in-
dicentes applicantur , n. 10.
Nisi amicorum sint , quibus hostes contra rapne-
rum , bac enim sunt prioribus Dominis restituenda , n. 11. & 12.
¹³ *Expona pro recuperando fendo ab hostibus , do-*
muni dreti damno cedunt , non fendararij.
¹⁴ *Tangam necessariae , & ad perpetuam fendo uti-*
litatem facta , n. 14.
¹⁵ *Expona crogat per Dominum direllum in for-*
*talitie pro Castri , aut fendo securitatem confir-*ma-*
re , non repetantur a fendarario.
Nisi tantum prorata ad eum , ut quemlibet de
populo spallent , n. 16. & 17.
¹⁸ *Filio legit Corneliz à Lucio Cornelio Sylla*
Consule eius ambo dicta .
¹⁹ *Captivus ab hostibus non reversus , decessit si-*gnatu-*
*re , ante captivitatem , ut liber decessit si-*gnatur .**
²⁰ *Filio postlimini unde dictat*
²¹ *Captivus ab hostibus liberatus , nunquam captivus*
fuisse singitur sed in Civitate semper remansisse .
Ut in pristinam suam reponatur , & omnia
amissa recuperat , n. 22.
²³ *Captivus ab hostibus reversus dicitur si finis in-*
traversus Romani Imperii .
Vel in Civitatem suam , amicamque pervenerit ,
n. 24.
Ait ad Regem socium , vel amicum , n. 25.
²⁶ *Captivus ab hostibus redempsi , statim liber ef-*fec-*
titur , etiam a pretiis salutinem , & quod
apud nos interim morior ?
Ei successoris iurius capax efficitur , num .
^{27. & 28.}
²⁹ *Civitatum intra , in bello inter Christianos de-*ge-*
*nerali Consuetudine ; quoad personas non ser-*vantur .**
Sed quad bona tantum , n. 30. 31. & 32.
³³ *Captivi cum ab hostibus redimuntur , cuius in-*tra-*
*ero cedat redempcio nisi premium , & ab alio so-*lani-*
*num , aut repetit postea remisit .**
³⁴ *Fideicommissaria bona pro redempcio captivo-*rum , etiam a manibus Christianorum hostium*
*alienari possunt .**
³⁵ *Captivitatum intra in Christianis , à Saracenis*
³⁶ *captis locum habere , quodam censuerunt .*
Sed contrarium alij verius esse affirmant , num .
^{38. & 41.}
³⁶ *Hic est siue , quibus publicè bellum , Populus Ro-*manus* indicet , vel ipsi Populo Romano bellum
*movent .**
³⁷ *Romanis civites , discuntur omnes , in Romano Orbe*
existenter .
³⁹ *Bellum a Turcis contra Christianos iudicium , si*
injustum .
⁴⁰ *Captivi a latronibus , & piratis , non efficiunt ser-*vi-*
*scapientium , neque indiget postliminia .**
⁴² *Captivitatum efficiens non producuntur , nisi in illis*
*belli causa sit ex parte capientium .******

Ollquam à Iure gentium di-
 sceret gantes , Regas con-
 dia , dominia distincta ,
 & grīgī hoē constituti hue-
 tunt , ad cohendos impro-
 borum hominum imperios
 ulū exigeunt , & humana
 necessitate , bella inducta fuerint , i.e. ex hoc Iure
² 5. ff. de sollicitate . & Iure , sive magis insti , & iniusti
 belli leges , & modus illud inferendi ex hoc
 gentium Iure processerunt , ut docet Petrus
 Greger . Tholosianum Iuris universum lib. 19.
³ cap. 2. nbi num. 3. & 7. denunciamur prius esse
 bellum , aut indicendum , & pro rebus repetan-
 dis , aliaque legitima causa legis , aut Supremi
⁵ Principis autoritate faciendo , ut iustum
 esse dicatur , de quo pat Mosecard . in tract. de
 probat . cornelius . 1. 68. num. 5. Menoch . in tract. de
 presumpt . lib. 6. praefumpt . 96. num. 5.

6. Captivitates inde sequuntur , ut hostium res ,
 & personae in bello iusto capiz hanc capient-
 tiū , naturali 5. ff. sive Latio 6. ff. de acquiri-
⁷ rer. domus , sed ut vivi homines ex bellis clade ,
 superstites , & à victoribus capti necarentur ;
 fuit à Iure gentium permisum , ut contra na-
 turalis Iuris libertatem , alieno dominio subiace-
 rentur , & vendi possent , atque per hoc haud
 necari , sed servari debuissent , unde servi appella-
 ti , libertas 4. ff. de statu hominum , quod pīlī-
 sum fuisse inventum , atque mortalis utili-
 sum , ait Sotus in tract. de Instit. & Iure lib. 4.
^{9. 2. artic. 2.} quem telet Vasquius illustr. cohre-
 verit lib. 1. c. 9. num. 4.

8. Bona vero si mobilis sint , capientibus ac-
 quiruntur ; Duci tamen belli exhibenda , ut iste
 strenuos dividat Milites , ad notata in l. pen. 5.
^{1. C. de donat.} docuerunt post aliros Pras. de Fran-
 ch. in decisi. 2. 68. Reg. de Ponte in cons. 9. n. 13.
^{13. & seqq. lib. 1. in decisi. 21. num. 1. & in tract. de po-}
^{te. Pro reg. tit. 11. Cons. de Anna in cons. 6. 5. num.}
^{12. & seqq. lib. 1. Reg. Lazar. atque Moles ; hic in}
^{decisi. manuscrip. 7. 3. & ille in cons. 8. 4. obi latè}
^{& Capiblanc. M. C. F. Index in tract. ad pragmat.}
^{de auditor. Baron. in pragm. 2. p. 1. num. 2. 55. &}
^{seqq. & in somo 2. cap. 4. 1. a num. 3. Episcop. Ricc.}
^{in collectanea decisi. 4. 12. p. 2. & 16. 14. p. 5. si vero}
^{10 immobilia fuerint , Ragi , aut Principi bellum .}
^{11 indicentes sunt applicanda , nisi amicorum sint ,}
^{ab hostibus antea depredata , quæ postea fugato}
^{erunt prioribus Dominis restituenda , pet rea.}
^{in l. si capiuvus 10. 5. expulsi hostibus , ff. de capti-}
^{E e}
^{vid.}

vis, & postlimi reversi probaverunt Covarr. in
rebelli capucatum, de reg. Iur. in 6. p. 1. §. 1. 1. nn.
7. Peregrin. in tract. de lura fisci lib. 4. tit. 5. in fine
Thesaur. in lib. 2. q. forens. q. 98. num. 2. & in for-
cloribus terminis sustinuit Caspar Nicolaus Pisa-
nus ad Goffred. de Garsa super Ristib. R.C.S. Rub.
22. à num. 18. decisumque refert n. 24. quod vi-
22 dimum in Regno nostro Neapolitanis servatorum
cum iotes populares tumultus Adm. 1647.
Castra fendalia invasa, & Gallorum hostium
nomine retenta, & postea armorum vi per in-
victissimi Regis nostri exercitum recuperata.
eorum prioribus Dominis, & lenditariis testi-
tora fuerunt, nulla etiam retentionis exceptio-
ne, opposita, pro expensis in recuperatione
factis, quas Dominus ipse d'ictus facere tenet
23 iure, neque repetit, taquam necessarias, & ad
24 perpetuam feudi utilitatem, ut post Schyade-
num, & alios aliam Reichenbalm in tract. de fidei.
cap. 10. conclus. 43. num. 73. & ex Cremense in sim-
plici. & Grammat. in conf. 10. nonnullaque alia
prosequitur Garfas in tract. de expensis. cap. 21.
25 num. 30. sicut neque expensas ex petiis erogatas
in fortalicio, pro Castri, aut feudi securitate,
16 constret, nisi iam non pro rata ad feudatis-
si, uti quilibet de populo, spectante.
17 anno enim Princeps vallalli negotiorum gesellis
censeret, sed sibi potius, & Regno suo, hac in-
te prospicxisse, ut per Jacobin. in tract. de fidei
in verbo de Castro, num. 14. Aff. ill. in cap. 1. §.
quidem, num. 2. de invictura dore uulnus
falsa, Capte, in investitura fidelium in verbo Fidei
dormi entitudo in verbo, esti Dominus Roland. à
Fulde in conf. 69. num. 29. lib. 2. Rosenthal. in ead.
tract. de fidei cap. 2. conclus. 2. n. 10.

Sed has Civiles Romanorum, ut cives ad bel-
la invitaret, dupli fictione caputiorum iura
18 servavit: quantum altera, legi Cornelie à Lin-
cio Cornelio Sylla Conule eius auctore non
19 caputa, fingit, caputrum ab hostibus non re-
versum nullum motu, & antequam servus ho-
stium efficeretur, ut liberte decellefleatur, Lin-
cio in libro 18. & Libro 21. ff. de captivis qualia vero
20 postlimini fictio dicta, ex eo, quia caput ab
21 hostium potestate liberatus ad idem postea li-
men reverteret, nunquam capins fuisse fingitur;
sed in Civitate semper manebat, ut in pristinâ
22 statu reponeretur, & omnia amissa recuperet;
Lpostlimium 19. sed. tit. ff. de captivis, ubi in
23 h. postlimio reversus dicitur. Si fines intraveris
24 Romanum Imperium, vel in Civitatem suam, amissa
25 ve, aut ad Regem suorum, vel amissis venirez
quia ibi primum nomine publico turus esse in-
cipiat, ut eis adnotatur in Lpostlimium 5. ff.
26 eadem redempti prius autem ab hostibus pro certo
presso, nondum solato quamvis apud eos iote-
27 rito morent, successionalis iucium capax effici-
etur, quasi liber tunc existat, pignoris tanum.
28 vinculum additum, ut in l. 2. & in l. 4. qui li-
ber 15. ubi glosa. C. de postlimi reversis, de utraque
ficatione eleganter agunt Ferentini in Neyerom. et

tit. Iuris in Dialogo 76. Petrus Gregor. Tholos. in
fingam. Iuris lib. 20. cap. 5. & Reg. Lappi. Latro in
consult. 1. 3. 6. lib. 1.

29 In bello inter Christianos, de generali Con-
sociatione, captivitatem iura quoad personas
30 minimè servantur, sed quoad bona tantum, &
31 capi enim servi capiuntur non efficiuntur,
licet redempcionis pretium, sive tallium iuxta
32 eorum qualitatem, arque divitias solvere co-
gnoscant, & interim retineri possint, ex Boeris in
dict. Buredegolani 178. num. 1. Valafos in con-
sult. 30. num. 6. de Poena in relatu conf. 9. num. 1. §.
Moles in allegata dict. 7. 3. aliisque longa manus
recollectis per Stephan. Gratian. in lib. 5. discept.
forus. cap. 801. per resum. & signanter à nn. 43.
33 & seqq. ubi de huius preci lucrum & reparatione,
& quod pro eo solvendo, & relaxatione perso-
34 narum consequenda, licetum sit bona fidei com-
miso subiecta alienare, post Padillam in Ante-
res q. n. 96. & seq. C. cōmmissio de legat. sequitur
Menoch. de prafumpt. lib. 4. prafumpt. 192. num. 6.
& 7. Enserius in tract. de subfessis. q. 534. in fine
Capit. Paixbal. in tract. de virib. patria potest. p. 3.
cap. 5. n. 10.

Quid autem dicendum sit in bello inter Chri-
stianos, & infideles gesto, an in eo sint capi-
tivis iura servanda? non bene constat inter
35 scribentes, siquidem in Christianis à Saracenia
capti, tanquam hostibus Christiani Populi,
iura omnia, quæ in servis constituta sunt, lo-
cum habere, voluntur Bald. in 1. 3. num. eadem
C. de postlimi reversis, Alciat. in Lhostis t. 18.
ff. de verbis. & seq. Peregrin. in praedict. tract. de
lura fisci lib. 3. tit. 3. num. 1. præquaestentia iu-
dicatur refert in Senato Cathaloniz Valafos
in consult. 30. num. 7. à Riesto relatus in d. collect.
dict. 1. 6. 4. & in ea inclinare videtur Præf. de
Franeb. in d. dict. 1. 6. num. 5. quem refert, & le-
qui quis Reg. Capte. Latr. in consult. 97. num. 2. 3.
lib. 2. ex text. in Lhostis 2. 4. ff. de captiis, ubi ho-
36 stes sunt, quidur publicè bellum Populus Ro-
manus indicit, vel qui est converso Populo Ro-
mano bellum movens, quæ Christianos, à qui-
bus semper est Turcis bellum indicit, capti
ab eis efficiuntur, & postliminium in eis lo-
cum habere; quæsi legitimam belli indicendi
facultatem habeant, ex Populi Romani tribus
37 à quo fuerunt omnes in Romano Orbe existen-
tes, Romani cives efficiuntur, per Antonini Confi-
t. in l. in orbe 17. ff. de statu humilium, relat. de
qua meminist Alciat. in d. hostis n. 2.

38 Hanc sententiam validè impugnat Covarr.
in relatu §. 1. num. 6. in fine,stante iniustitia.
39 bellii ex parte Turcarum, & Saracenorū sy-
cannicē contra nos Christi fidèles agentium,
ad larrowm, & pyratarum instar, quorum fer-
40 rius non efficiuntur ab eis capiunt, neque postlimi-
nium indigunt, d. hostis, & Lpostlimium 19. 5. à
41 piratis, ff. de captiis, Covarr. viam sequuntur tec-
non Valafos. in eadem Conf. 30. num. 3. An-
na in prædicta. ab serv. decade 2. ob serv. 1. Lethe

in tract. de Iustit. & Iure, lib. 2. cap. 5. dubit. 4. n. 42. 12. in fine; neque enim sufficit, quod bellum fuerit à Principe, autoritatem habere, indicium, ut captivitatis effectus, ex utraque parte producuntur, nisi iusta causa accedat, ex parte capientium, ut per Mascard. in relata conclus. 168. num. 3. & ex communī Theologorum, Canonistarum, & Iuris civilis professorum sententia probavit Menoch. in preciata præsumpt. 96. num. 1. quidquid coustratum sentiat Socin. sen. in l. 1. num. 7. f. de acquir. poffit. ubi tamen adhuc reliquit cogitandum.

R E R V M S V M M A.

1. *Milites Republica necessarij.*
  2. *Militum privilegia, remissive.*
  3. *Hofistica exceptione, Militibus ad bellum proficiensibus concessa fuit, per Constitutionem Regni Neapolis: Hofistic exceptionem.*
Ut si fuerint in Ius vocati, postquam submonitioni fuerint, ut vadant ad exercitum, superძoatur in processendo, ut n. 4. & 5.
Neque procuratorem relinquere tenentur, n. 6.
In causa tam civili, quam criminali, n. 7.
Quia Constitutionis dispositio, à Longobardorum Iure originis duxit, n. 8.
Licet illud in pluribus immutaverit, n. 9.
Et hoc exceptione opposita, vel probata, si Index ad ulteriora procedet, efficit processus ipso Iure nullatus, n. 10.
Et impeditur ex ea exceptione, n. 11.
Amplius primò, etiam si ageretur de incusatione obligationis penes alia Curia stipulata, num. 13.
Secundo si ageretur, de instrumenti liquidatione ad formam Ritus Magna Curia Vicaria in Regno Neapolis, n. 14.
Tertio si apoca bancaria solutione trattaretur, num. 15.
Quariv ampliatur, ut neque submonitione sit hodie in Regno Neapolis necessaria, n. 16.
Quinio, ut omnes qui reparantur in exercitu, gaudent bac exceptione, n. 17. 18. & 19.
Sexto ampliatur, ut hac exceptio sit favorabilitas, tanquam favore publica utilitatis, principaliāter introducta, n. 20. 21. & 22.
Septimo ampliatur, ut locum habeat, etiam si illa conquisita, & post conclusionem causa Milites proficiantur ad bellum, n. 23.
Ottavo ampliatur, ut procedat non solum in militibus in exercitu terrestris, sed etiam in mari, n. 24.
Nono in Nautis, atque Remigibus Milites, & exercitum vobebibis, n. 25. 27. & 28.
Dicimò in artificibus omnibus in bello necessarijs, pro armis, vestibus, pane, & similibus facientibus, n. 26. & 30.
Undecimo procedit etiam in militibus, sed num aquosribus, sed pedestribus, n. 31. & 32.
Duodecimo competit in Ius vocato, five alteris
- five, five tens, num. 33.
- Decimotertius, five litiges per se, five per procuratorem, n. 34. 35.
- Decimo quarti competit etiam baunitis, & forbanitis in exercitu militantibus, n. 36.
- Decimoquinto Militibus per subfinitum servientibus, n. 37.
- Decimo sexto Baronibus ad Generale Regni Parlamentum vocatis, n. 38.
- Decimo septimo eorum Procuratori ad Parlamentum missis, n. 39.
- Decimo octavo Baronibus Adobam solventibus pro militari servitio, n. 40.
- Decimonoctavo Fendatario, etiam non in capite, sed sub Baronie servienti, n. 41.
- Vigesimo prodest uxori conventu super dote à ultra retenta, num. 42.
- Vigesimo primò litis confortibus in causa individuali, n. 43.
- Vigesimo secundo fideliis soribus, n. 44.
- Vigesimo tertio contra mulierem pro dote agentem, n. 45. & 47.
- Vigesimo quarti contra aliud Militem, pariter privilegatum, n. 46. 48. & 49.
- Rerumq[ue] Primobac exceptione hofistica, ut non habeat locum in hijs, qua dilationem non recipiunt, n. 50. 51. 57. & 58.
- Secundò limitatur, ut non obdes pro debitis, aut delictis in exercitu contrahitis, & commissis, num. 59.
- Tertio cum agitur de executione censur ad formam Bulla, & Regia Pragmatica de censibus creati, n. 60.
- Quariv in iudicio spolijs, n. 61.
- Quinio in militibus, qui possit submonitionem delinquunt, n. 63. & 64.
- Sexiò in militibus, qui carcerati reperiuntur ante submonitionem, n. 65.
- Septimo quando fuit hofistica exceptioni renuntiatum, n. 66.
- Quotamen causa, Regni Prorex dispensare solet contra renunciacionem, n. 67.
- Ottavo non competit absentibus causa Regipublica, n. 68.
- Nono occupatis in Regno pro custodia Callorū, five Arctis, alterius loci, n. 69.
- Decimò subfinito, n. 70.
- Undecimo, nec uxori, virum in Castris non sequenti, n. 71.
- Nisi conveniatur super dote, n. 72.
- Duodecimo nec Auborilando, ad impedirem dampnum inter alterum, & rem, n. 74.
- Nisi Aubor landatis suscepitis in se iudicium, n. 75. & 76.
- Decimotertius, nec obelli militi submonito, contra hos debito agenti, n. 77.
- Licet ex tunc, regno ipse illa gaudent ab alijs conveniatur, n. 78. & 79.
- Et potest ab eisdem, contra quos egit, reconveniri, n. 80.
- Nisi ille convenierit, necessitate compulsus, ne

- quia nos, cum sua preuicia fugientes capi-
cuntur, & sicut.
- Vel cautionem dumni infelli petijset, pro dom-
bus viciniis, misum misum tibit, n. 81.*
- Decimo quarto, non admittitur contra Ecclesias
fam, & Ecclesiasticas personas, n. 85.*
- Decimo quinto nec poli sententiam, ad imped-
endam exequiusionem, n. 86.*
- Decimo sexto nec ad beneficium stipendiiorum.
Militum, voluntarie ad exercitum acceder-
tium, litiu iam captiu, n. 87.*
- Nobis propter eorum strenuitatem suiscent à Curia
stipendiati, n. 88.*
- Decimo septimo, nec militibus, non stipendiatis
fue Avventurarij competit regulariter, n. 85*
- Decimo octavo, nec illis, qui post litem motum
voluntur ucedent ad bellum, n. 90. usque
ad 100.*
- 11 Nullum est ipso Iure, quod contra legem sit.
- 12 *Natus Gremiger, qui Milites uehunt ad bel-
lum, gaudens privilegijs Militum.*
- 13 *Hares durante trimistri tempore ad conficien-
dum inventarium, non possit a creditoribus
haretariorum molestatu.*
- Fabii in ijs, i qua delationem non recipiunt,*
num. 53.
- Et quid si ipse haretarios debitores conveniat,
an eadem fbi oblet exceptio remissiv, n. 83.*
- 14 *Argumentum validum est ab exceptione haredi
competente, ne conveniatur durante trimistri
tempore ad inventarium conficiendum, ad ex-
ceptionem boficiam militibus competenter,*
G. u. 56.
- Quando diversa non militat rasis in utraque,*
num. 55.
- 15 *Miles regi non poterat de Iure Communi, confi-
bus obnoxius.*
- 16 *Muritus est dominus dotis, constante matru-
monio.*
- 17 *Miles voluntarie ad bellum accedens in frau-
dem litiu mota, non habet in integrum resti-
tutionem.*
- 18 *Legatus, qui lite iam mota legationem suscepit,
in integrum non restituitur.*
- 19 *Absens causa Reipublica, postquam fuit de cri-
mine accusatus, non habet restitucionem, in
integrum.*
- 20 *Decisa Sacri Consilij Neapolitanii referunt, &
num. 98.*
- 21 *D. Didacus Varela Regius Consiliarius lan-
datuer.*

5 *et omnes uolumentur in tempore armamentorum
ad iter arripiendum pro toto tempore, quo in
exercitu commoraotur, & per alios quindecim
dies postquam reversi fuerint, supersederit de-
beat; neque procuratorem relinquere tenetur
in causis, tam civilibus, quam criminalibus, ut in
Constitutione incipiente: Hisq[ue] exceptione, sub ita de Except. hisb[us] q[ui]b[us] ita de clatait Affili.
num. 17. & in Rubricis, dicit à Longobardorum
lore originem duxill[us] banc exceptionem ex
Longobarda, que incipit: Et hoc diffinimus, sub
9 ita de Exercitu, quam tam in multis esse
corectius affirmat à predicta Regni Constitutione,
ot ex eo adnotavit, etiam Jean. Antonius
de Nigro in cap. Reguli Comitis 215. num. 4. in tit.
10 de boficiis except. Vnde opposita hac exceptione,
atque probata, si index ad ultiora procederet
et efficeret processus ipse Inse ollus, i quod enim
11 contra legem sit, ipso Iure non valeret. Ius du-
bium 5. C. de legib[us]. ut in specie ex eisdem Affili.
is, & de Nigro deducit Gariba in decisi 118. n.
12-10. ubi num. 9. quidam ea impeditu sequitio.
13 Idque procedere etiam, si ageretur de incusa-
tione obligationis apud alia Curia stipulate,
14 vel de instrumenti liquidatione ad sompni Rite-
ritus Magna Curia Vicaria in Reg. Neapolit. aut
15 Apocoruncaria solutione, probanzalijs relatis
Novis in q[ui] forsan 159. num. 3. p. 1. Angelis in
add. ad Folerti in prall. criminis in verbo Audian-
tum exentiare, num. 19. Donadeus in trall. de
renunciacione 1. cap. 49. num. 34. & 36. & ibi-
16 demum 30. & 35. ampliar, ut neque submo-
nitio sit hodie in Regno necessaria, sed omnes,
17 qui reperiorunt in exercitu gaudent hac ex-
ceptio, quamvis non coacte, sed voluntarie
militarent tempore litiu motu, ut in specie af-
benant Reg. de Tappia lib. 3. Iuris Regi, su-*

*persad. Confit. Helioli, num. 5. & seqq. qui ita
39 refert indicatum in S. C. Neap. in causa Illus-
tris Principis Avelini, cum Octavio Pisano,
& post eum Tber. in Compend. decisi. Regni p. t. in
verbis Exceptio hostilis, in nonissima editione fol.
mibi 187. & item hoc fulle dictum in causa
Illustris Principis Sattiani, refert idem Tber.
in ed. compend. decisi. p. 2. verbo Submonitio.*

40 *Est autem hæc exceptio favorabilis, quia
favor publicæ utilitatis fuit principaliiter in-
troduta, oī litis timore Miles militiam de-
serere cogantur, atque ita distrahabant à servi-
tio militari, cuius causa absunt, ut post Affili.
in d. Constitutione, num. 8. docuerunt Precc. in
tralib. de subfand. lib. 186 n. 1 aliquid per Gurb.
relati in decisi. 18. num. 10. idem voluit Cappe.
in iurisprudentia feudi, in verbo Fudatiorum Ex-
ceptiones, in vers. Helioli exceptione possumunt;
21 ex hoc infestos, cam esse ampliandam per text.
in L. quidam 18. f. de liber. & postibm. &
22 procedere etiam si liti contestata, & post con-
clusum in causa, Miles proscicatur ad bellum,
ex Andrea in d. Conf. ubi Affili. ita dicit vi-
dissimè servari, ut recet Praef. de France. in d. decisi.
24 num. 3. atque locum habere, non solum iō mil-
25 litantibus in exercitu terrestri, sed etiam in
maris, & in nautis, atque remigibus, quod con-
fitemat Freccia in loco relato, num. 16. & post
26 eum Galliapp. in Praxi S. C. p. 1. cap. 6. nn. 34. com-
petit enim hæc exceptio etiam artificibus in
bello necessarijs, qui ad exercitum accedunt
27 pro faciendis armis, vestibus, pane, & simili-
28 bus; unde & nautis, atque remigibus, qui exer-
citum, & Milites ad bellum vehunt, cum eadem
29 exercitu serventes, & proinde iijdem Militum
30 privilegii potiri debent, dummodo de hac
eorum necessitate constet per fidem. Propositi
Exercitū, & ex Affili. in eadem Constitutione
Helioli, n. 5. seducunt Alauon. in tral. de ex-
ceptiōnibus, limitat. 3. num. 17. Donadens in loco re-
31 lato num. 31. & seqq. oēdum vero zequestribus,
sed pedestribus quoque Militis hostilia ex-
32 ceptio conceditur, sicut, & de ceteris militaria
privilegiis, ne ex Rtpa in L. Lensorio, num. 1. r. ff.
de vulg. & pupill. subflet, voluit Praef. Marmolis
en singularibus non sublubus in Regis Neapolitanis
Constitut. super d. Constitut. h. 1.*

33 *Competit igitur exceptio hostilis, in Ius vo-
cato, lice Actori, lice Reus, ut ex Jher. in re-
lata Constitutione affirmat Reg. Cappe. Latro in decisi.
136. num. 23. & seq. lib. 1. & ex Affili. Galliapp.
34 in d. decisi. 18. num. 8. lice litigii per se, lice
per procuratorem, Jacob. Rebiff. in L. in Sacris 1. 20
num. 11. C. de Sacris. Serinio. lib. 1. 2.
quem sequuntur Freccia ubi inspa num. 17. &
Novar. in qu. forensi 57. num. 3. lib. 1. quidquid
35 contrarium tenet Galliapp. in præc. cap. 6. n. 34.
motus ex Cap. Regni si Comes, ubi hoc non pro-
36 batur; etiam baniotis, & forbanotis in exerci-
ti militantibus hæc exceptio competit, ut ex*

*text. d. Constitutionis in 6. bannites sit Cappe. in
37 loco relato, & Militibus, per substitutum quo-
que servientibus, ut ibi, & per Novar. d. q. 57.
num. 3. verf. Semilitter, aliquo apud Gurb. in d.
decisi. num. 23. & 26. ubi num. 7. & 8. & num. 27.
38 ampliat in Baronibus ad Generale Regni par-
lamentum vocatis, five submopinis, & in co-
39 tum procuratore ad parliamentum missu, & in
40 Baronibus adhuc quoque solventibus pro mi-
41 litari servitio, ac in feudatario non iō capite,
sed sub Barone serviceo pariter locum habere
dicit Cappe. in verbo Fudatiorum Excep-
42 tione, atque prodest uxori conventus super dote à
viro retenta, docuerunt Affili. in præc. Conf. num. 13. aliqui adducti per Conf. Præsum in
lib. 1. decisi. forensi. cap. 10. num. 17. litiis etiam.
43 confitibus in causa individua Crassus in tralib.
de exceptionib. except. 3. num. 22. Conf. Statuta.
in novissimis obseruat. ad eius resol. forensi cap.
66. num. 5. lib. 1. obi num. 4. quod prodire
44 etiam fideiussoribus post Ric. inedit. decisi.
1373. p. 4. & de hoc adest littera Regis Roberti,
quam refert ad verbum de Bettis in addit. ad
45 Conf. Helioli, adeo eom favorabilis hæc ex-
ceptio reputatur, quod contra mulierem etiam
46 pro dote agentem opponitur, & contra alium
Militem pariter prærogatum, ut de primo re-
47 ficit est Praef. de France. in decisi. 18. num. 1. & 2.
& num. 7. quem sequitur alij relati Conf. Præc.
in d. cap. 20. num. 6. & seqq. oī Gurb. in relata.
48 decisi. 11. 8. num. 19. & seqq. & de secundo loquitur
Bellengas in Speciale Principum in Rob. 21. de
Gnidaticis 9. C. primo videamus, sub num. 4. ver-
sic. sed in contrarium. Cappe in d. verbo Helioli li-
mit. 2. Crassus in d. except. 3. num. 16. Idem Gurb.
49 num. 8. licet contrarium teneat Marmolis in
d. Constitutione. in fine, & Donadens in d. cap. 49. &
num. 11.*

50 *Sed locum non habet hostilia exceptio in hijs,
quia dilationem non recipiunt, quia sottè mo-
51 12 effet grave damnum allatura; idque per ea,
52 que voluerunt DD. io materia exceptionis ha-
redi competentis, ne conveniat à creditori-
bus hereditarijs durante spatio trium men-
sium à lego constituto ad conficiendum Iuven-
tarium, per. fix. g. donec, C. de Iure delib. quam.
53 sicut exceptiōne ab heredi obici non posse
diximus in hijs, que non recipient dilatatioem,
in præcedenti cap. 26. num. 53. validum enim est
54 argumentum ab exceptione d. 5. donec, ad ex-
55 ceptionem hostilis, quando diversa ooo mi-
litari ratio in utraque, ut colligitur ex traditis
per Praef. de France. d. decisi. 18. num. 4. & 5.
& num. 8. verba. Non obstat, & per Marmoli super
d. Constitutione Helioli, num. 4. obi arguit ab uo.
56 exceptione ad aliam. Ideoque si testes ad fin-
57 turam rei memoriam effici examinaudi, ne
58 probatio pereat, quia de te dilationem non pa-
tegor agitur, hostilia exceptio non obstat, ut
fulle in S. C. Neap. dictum refutat Jacobus
Anellus de Bettis in addit. ad prædictam Confis-*

casu 25. verie. Secundò fallit.
 Sed responsio patetur ex l. t. 9. Scavola ff. si quis testamento liber iussus fuerit, ibi enim ha-
 31 teditatem iacentem non possideri dicitur, an-
 tegquam illios possellit ab herede apprehenda-
 32 tur, ideoque vocuam xxiiijmeti, ut futurus ha-
 33 res pto ex occupata agere poterit non possit,
 & solum in quibusdam casibus exceptis dici-
 34 citur hereditas iacentes possidiri, scilicet quod
 ad usucapientem comprehendant, & similia, nisi
 fuerit ab alio apprehensa, ut per text. in l. num-
 quam 2.5. vacuum, & in d. Leptam ff. de usucap.
 cum libi animadvertisit Chassan. in Confund.
 Burgund. rub. 7.5.1. verie. Quinidem limito, & post
 eum Burfat. in conf. 45. num. 35. lib. 4.

35 Intelligenda tamen sunt premissa de reten-
 36 tione uxori concessa, locum habere, dom ta-
 men de eius creditu constet per dotis con-
 gregationem vita factam, mediante donati in-
 37 instrumento, portis Banci, vel matiti coof-
 fessione, aut tellibus receptis, iuxta ea, que post
 Arun. de Alexandria, & Scipionem Decian. in
 addit. ad Confund. qua incipit. Dots, & Quaria,
 atque Affili. in decif. 40.1. concludit Musenell.
 in praxi erubili appellacionis. p. 3. engl. adiudi-
 38 cantur, an. 75. tunc enim retento conceditur,
 quando credidit eti liquidum, ut de eo con-
 39 troverti non posset, quemadmodum ex l. fin.
 C. de compensatione, declarat Gratian. in lib. 4.
 decif. forens. cap. 734. num. 13. & seq. & alijs
 quos referit, & sequitur Confular. Hodieira in
 addit. ad Sard. decif. 46. nn. 3. & 4.

Declarat insuper Gratiarilles in prafata de-
 sil. 44. num. 2.4. & seq. locum nos esse retentio-
 40 ni, ubi non adulent alii bona vita, quoniam ea
 quorum possessioni mulier infilit, & que in-
 41 tendit pro iuribus dotalibus retinere: tunc
 enim, aut vendenda esse, aut pro quantitate
 debiti in solutum denda, post Roland. & alias
 42 affirmat ex beneficio debitore cancellio, per
 Aut. hoc nifi. C. de solut. maxime si contra ha-
 43 redem agit cum beneficio legis, & inventarii,
 44 qui de proprio non tenent, neque beneficio
 45 praedicta Aut. priuarex illius renunciario-
 46 bus à defuncto facta, cum hereditas non efficit
 opulenta, sed ominus arte alieno gravata, ut alii
 deduximus in praecedenti cap. 26. num. 126. &
 seqq. ex Reg. Saefetic. in decif. 211. num. 3. lib. 1.
 47 alijque ibi relatis; neque mulier bona omnia
 48 mariti retinere potest, sed pro concurrence
 tantum eius crediti quantitate, ne aliquoquin si
 49 bona omnia eligat creditores eludantur, ita-
 post Vivianum in decif. 41.3. Annam in conf. 63. nn.
 2. & 3. aliosque plurimos ait Gurba in decif.
 Sicilia 16. num. 17. & seqq. & in Comment. ad
 Confund. Adeffan. cap. 10. gl. 8. nn. 16. ubi num.
 50 10. hanc retentiois legulam, & præoccupa-
 tionis uxori concessa enstituit, & pluriibz
 modis ampliat, atque restringit.

R E R U M . S U M M A .

- 1 Sequestrum in initio iniis prohibetur, antequam
 reas sit legitimè coavillans.
De Iure tam Civili, quam Canonico, ut n. 2.
- 2 Quia antea requirantur, ut fieri possit remissio;
 num. 15.
- 3 Sed lito pendente, super immisionem in possessio-
 nem, hereditatis foquenter locus est, n. 3.
- 4 Secunda si controverbiū sit inter heredem, & fe-
 deicommissarium, n. 4. & 5.
- 5 Tertiū si sequestrum ex officiis, inter partes de-
 possitione contendentes, ne veniant ad armas,
 n. 6. nōque ad 9.
- 6 Quarto locus est sequestri, si aliqua erit in prae-
 sumptio contra possidorem, quod litigis causa
 differendi iudicium, ut interim frustra percipi-
 cat, a. 1.
- 7 Quiato procedit ad sequestrum pro credito
 certo, & liquido, exceptuarm non habent, ex
 qua illiquidum, & incertum reddi posse, n. 11.
 11.13. & 14.
- 8 Sexū sequestrum decurritur, cum debitor est
 suspensus, n. 17.
- 9 Canis est medicina sequestri.
- 10 Litatio debitoris, ante sequestrum est facienda.
 Fidit, quando debitor est suspensus, n. 17.
- 11 Vel cum evidens periculum est in mora, n. 18.
- 12 Pupilli habet fori electionem.
 Etiam contra viuam de laco captando tra-
 buntur, cum ipse de damno vitando ugat,
 num. 20.
- 13 Heret in loco defuncti est conveniatur.
- 14 Neque potest, cibis privilegiatur, declinare forum
 contralitans, cum defuncto gesti, n. 21. & 23.
- 15 Solvita debitis ex temporis dimittuntate prae-
 mitur inter eos causa agitatio.
- 16 Etiam, quid inter eos non fuerit sapere calculata, &
 ratio, n. 25. 26. & 27.
- 17 Salvia eterna immutetur, nemo presumitur.
- 18 Ministris obligatio nulla est, tanquam species
 obligationis.
- 19 Stante autem enormissima lafenc dolosa, &
 fraudolenta redditur. n. 30.
- 20 Delicta ex consilioris probatur.
- 21 Minor in integrum restituitur, contra dots ex-
 cessiva promissionei Suror fallam.
- 22 Juramentum non operatum, stante enormissima
 lafenc.
- 23 Minor ex adversarij dolofuz restituitur, non
 obstante ratificatione in maiori etate facta.
- 24 Decisa Sacri Regij Confisi Neapolitanis refer-
 tur.
- 25 D. Inannes Bapiilla Hodieira Regius Censi-
 liarius iudicatur.

C A P V T LIX.

De Sequestro in principio litis non faciendo, ad text. in l. unica, C. de probibita sequestratio pecunia.

Sequestrum in principio litis, & antequam eus sit legitimè convictus omnino prohibetur de luce, tam Civili, quam Canonico, per text. in l. unica, C. de probib. sequestrat. pecunia, in cap. 1. ut lito pendente, & cap. 3. de sequestrat. possessione, & fruillnum; Sed pluribus in casibus limitatur, & praesertim lito pendente super immisione in possessionem alicuius hereditatis vel quando controversia, effet inter heredem, & fideicommissarium, locutus est sequestrat, etiam si fideicommissarius possessionem habere pretendat, ut post Praef. de Franch. in decif. 20.4. tradit Conf. Stabian. in ref. falsiori 4. lib. 1. & quando partes de possessione contendunt, & probabilitate timor, ne veniant ad arma, potest iudex ex officio sequestrum decernere ex text. in legiuitatum 17. ff de usurafructu, pravia summaria informatione capienda, quod nemo possidet; alio enim ipsorum possidente sit alteri parti mandatum, ne ad possessionem accederet, secundum praxim à Baldi in l. ordinarij, nu. 9. C. de rei vindicat. relata, alijque adductio per Reg. Reverser. in decif. 47. ubi Reg. de Marin. in observat. num. 1. in fine addit. neque satisfactionem sufficeret, pro revocando sequestro ob scandalum evitandum imposito, licet alii dicunt soleat, cautionem esse medicinam sequestri, ex l. fin. C. de ardine cognitissimum, & cap. 1. de sequestrat. possefanius, & fruillnum, da quo etiam Conf. Stabian. in d. lib. 1. ref. falsiori, cap. 12. n. 24. & seqq. & D. Scappa ad Sarr. in prax. civil. p. 1. 5. 35. n. 21. ac D. Altimir. ad R. Revit. tom. 1. cap. 1. 4. lib. num. 2. 1. & Concius super Statut. Civitatis Engub. lib. 2. rubr. 42. num. 12. ubi etiam D. Ramagiera in addit. n. 28.

Decernitur quoque sequestrum, quando occurrit aliquis contra possessorum, presumptio, quod litiget causam disderii iudicij, ut integrum fructus capiat, ut servatum fuile testatur in S. C. Neap. Praef. de Franch. in relata decif. 204. in fine, idque praticatum in eodem S. C. retent Reg. Samfelice. in decif. 21. lib. 2. vel quantum creditum est certum, & liquidum, neque aliquam habet exceptionem, ex qua illiquidum reddi posuit, & incertum, dummodo rite mor dilapidationis adul. ut ex l. fin. C. de compensat. & ex d. Lunicia latè deducit Reg. Cappe. Latra. in decif. 197. num. 7. 19. & 20. lib. 2. ubi nu. 24. 23. quod cellante dilapidationis timore, &

prefettum cum super bonis stabilibus debitoris est creditoris consultum procedi solet ad suorum adnotacionem, atque relaxacionem, penes quem reperientur, cum obligatione de illos exhibendo ad omnem ordinem, & ita plures decisum testatur in predicto S. C. post Reg. Ravit. in cans. 34. lib. 2. & Thorum in compend. decif. Regi p. 2. in verba Sequestrum factum, lito ceteris etiam subiiciat, requisi pro sequestro legitimè obtinendo Reg. de Marin. in d. decif. 16. 47. num. 2. & maximè debitoris citationem, sine qua sequestrum esse nullum Bart. atque plures affirmant apud Giark. in decif. 25. num. 3. nisi cum debitor est suspensus, quia tunc etiam eo non citato fieri potest, eoque magis, quando evidens periculum est in mora, ut ex Fabre in d. l. unica C. de probibita sequestrat. pecunia difficit. 2. docuit Conf. Stabian. in d. cap. 41. in addit. num. 4. & 5.

Cum itaque ex hoc suissent contra sequestrum Regia Audientia Hydruntina ordinatur pro Franciscus Ripa adversus heredem, quondam Joseph Ripa eius fratris proposta, gravamina in M. C. V. Neap. quibus statibus provisum fuisset, quod causa remaneat in eadem M. C. & ab hinc decreto fuisset ex parte, atricis obtenta Regia decretatio de verbo faciendo in S. C. illud esse omnino confirmandum dicebamus, tanquam iustissime prolatum omilla enim fori electione facta in ipsa M. C. per Franciscum Cesare, matrem, & tutricem, pupilli hereditis conventi, ex dispositione l. unica C. quando Imperator inter pupilos, & viudas, cuius pupilli conventi privilegium eligendi forum, tanquam de domino vitando tractantis, illo atricis viudas potentius existimabantur, quae de lucro caprando agebat, ex text. in l. verum 12. 6 fin. ff. de minorib. cum alijs per Nevar. adductis in trall. de elect. & variis fori. s. l. 4. 9. 61. num. 24. quis tamen hares in loco defuncti conveniri debuit, ex l. bases abs. 19. ff. de indicij, & proprio privilegio non obstante declinare non posuit forum contratus cum defuncto gesti, per Rumm pradicta M. C. 234. de quo Praef. de Franch. in decif. 234. alijque relati per Conf. Carleval. in trall. de Induc. disputat. 2. num. 199. & 622. licet Rumm dispositionem cum Mascatesella intelligat Dom. Cantilar. Petrus in Commento ad ipsum Rumm n. 15. circa modum, tantum procedere, in casibus in quibus ex natura causa, & contractus cum defuncto gesti hares esset obnoxius, forum in loco celebraeli contractus torti. Sed circumscriptori fori electione, gravamina in sequestri decreris allegabantur, nemus quia dilapidatio nis timor celabat ex prænotatis propter bona stabilia maximi valoris in hereditate existentia; verum etiam quia creditum non erat certum, & liquidum, quod ex tempore diuturnitate, & debitorem existente satisfactum profumebatur,

ex dispositione *I. Procula* 26. ff. de probacionib.
 25 quam locum habete, etiam deficieote alii te-
 quisito scopè calculatez ratiocino lo textu predi-
 cho enumetato, doceat *Frisch* in addit. ad *Afflitti*
de cfl. t. 3. num. 14. & post alios *Confilar. Theodor.*
in alleg. 78. num. 18. & alijs quos referunt *Con-*
filar. Hodierna in controversia t. 3. num. 47. Imò
 26 sola temporis diutiroitatis, cum taciturnitate,
 sufficient, ut solutio presumatur, ex traditis per
Menoch. in tract. de presumpt. lib. a. cap. 9. nn. 7.
 & in lib. 3. cap. 13. num. 3. usque ad 7. *Alefard.*
in tract. de probat. conclus. t. 3. 8. num. 27. *Praefid.*
de Amato in cons. 45. nn. 25. & seq. & in cons. 51.
 27 num. 1. eoque magis cum creditor à debitore
 vivente creditum oon petiit, & ab eius hæredi
 possulat, de solutione non informato, ut post
Roman. & alios considerat *Afflitti.* in d. *de cfl. t. 3.*
in 9. contellata; aliquæ relati per *Reg. Merlin.* in
lib. t. controver. forens. cap. 87. num. 12. & maximè
 quæ predictus quondam Ioseph Rips assertus
 debitor, condito prior testamento decepsit, in
 quo nullam huius debitimenti oportet facit t. &
 28 nihilominus eo mortis tempore oemo presu-
 mitur æterne salutis immemor fuisse, iuxta L.
ultimo C. ad leg. lnt. repensand.

Insuper tempore coortacti xiiii alieoi de-
 bitor erat in minoriestate constitutus, habeos
 29 annos decem, & septemque maior aetas cum
 enormissima lezione coequoqua, nullam sedde-
 bat obligationem, quamvis fuisse pro aug-
 meento dottori eius fororis contradic; quod
 eum dicitur posse minorum bona mobilia in-
 dotem dare absque decreto, non procedit,
 quando minor mobilia, sive pecuniam prodo-
 te solvenda oon habet, sed oportet, quod obli-
 get bona sua, que obligatio species est aliena-
 tionis, per l. si de solvendam 7. C. de predijs mi-
 norum, cum alijs concord. a *Menochio allega-*
tis in tract. de arbitrar. Judic. lib. 2. casu 71. nn.
 30 3. praefitum eom. fo obligatione interveoit
 enormissima lechio, que illam dolosam, & frau-
 dolentiam efficit, ut post *Alex. Socciu. Majcard.*
 & alios affirmat *Menoch. de presumpt. lib. 5.*
presumpt. 3. num. 69. ubi etiam num. 6. &
 43. ex innunetis auctoritatibus dolum ex
 31 coniecluti probati sit; scilicet verò minori
 32 comperebat in integrum restitutio adversus
 excessivam datam forori promissam, ex com-
 muni DD. sententia per *Sifartian. Odd. relata.*
in tract. de restitut. in integrum p. 2. q. 59. nn. 86.
cum seq. quam comprobat *Andreal. in controv.*
 33 203. lib. 3. neque iuramentum operatur flante,
 34 enormissima lectione, quoniam lucrum habest in in-
 tegrum restitutio, or idem *Oddus* tradidit in
tr. artic. 5. num. 29. & *Praef. de Franch. in de cfl.*
247. in fine. Alijneque quos cumulat *Conf. Hodierna*
in add. ad Sard. de cfl. 278. num. 38. sunt neque
 34 resarcit in maiori etate facta tollit benefi-
 cium in integrum testificationis ministrum per ad-
 versarij dolum lecho, ex alia communi DD. s. n.
 tentia per *Oddum* litigata post *Relandum Ale-*

nob. & alios in relat. tract. p. 1. q. 25. artie. 7.
 35 *Dic 7. Maij 1659.* facta relatione in S. R. C.
*Neap. in Aula D. iure Regij Consilarij Miso-
 balli, post Regiam Cancillarium Regens, per
 Dominum tunc Magnæ Curie Vicariz lu-
 36 dicem Joannem Baptistam Hodiernam, & inde
 ob eius eximiam integritatem, atque doctrinam,
 Regium Consilarium, fuit causa remissa
 eidem Magnæ Curie Vicariz, & sic decretum
Iphius confirmatum, & exequiuim apud Magnæ
*Curie Actuumarium Martium Salentum.**

R E R V M S V M M A.

- 1 *Spoliatus est amic omnia restituendus.*
Laminaria, in spoliato iudicis non habitate, n. 2.
Sublimatur primè, si index incompetens fuerit, at n. 3.
*Secundù sublimatur in Indice nullum proce-
 dente, n. 4.*
*Tertiù sublimatur, si appellatione pendente In-
 dex processus, n. 5.*
- 2 *Spolij restitutio ex iudicis officio fit, absque or-
 dine iudicarii, & sine libello, nisi littera con-
 stitutio.*
*Res etiam non citato, & absque alia causa,
 cognitione, n. 7.*
- 3 *Fendi quaternati controversia inter partes in
 Regno Neapolitano ubi Tribunali Sacri
 Consilij hodie cognoscitur.*
*Et in causis fiscalibus tanguntibus à Regia Camera
 Summaria, n. 9.*
*Quidquid olim de communi fendorum iure
 a fendi Dominio cognoscetur, n. 10.*
*Et de iure Constitutionum Regni a Magna
 Curia Vicaria in fendi quaternatis, n. 11.*
*In fendi vero non quaternata in Inflatariis Pro-
 vinciarum, n. 12.*
- 4 *Fendi quaternati controversias Regia Provin-
 ciales Andentia cognoscere non possunt in Re-
 gno Neapolis.*
*Nisi Regia Audientia Hydruntina, que hoc ha-
 bit ex privilegio, n. 14.*
- 5 *Appellationis libellus, est à Judice, etiam usq.
 ad medium scilicet recipiendus.*
- 6 *Judicis super processu causa, non creditur, nisi
 quatenus, per legitima consuet documenta.*
- 7 *Fendi promissio venditionis, absque assensa Do-
 mini directi, est nulla.*
*Amplius, ut neque promissor ad interesto te-
 neutur, n. 18.*
*Secondò, ut neque pena, & evictio promissa do-
 beantur, n. 19.*
*Tertiò, ut neque pretium à futuro emptore, fo-
 lium repeti possit, n. 20.*
Sed contrarium ex auctoritate servatur, n. 21.
- 8 *Fendi alienationis absque assensa facta revo-
 catio ex iure Constitutionum Regni Neapolis
 per procuratorem fieri potest.*
*Et legitime facta confitetur, etiam, antequam
 parti notificata fuerit, n. 23.*

- Nisi de recuperatione possessionis ageretur, pra-
quaes est sententia obseruenda, n. 14.
Sed ex Regia Novella Pragmatica dispositione
est revocatio, pars notificanda, ut vim obti-
natur, n. 25.
- 16 Revocatio alienationis fendi, & confessus, eadem
die expedit, quis alius, alterum processisse
censeatur? n. 26. O. 27.
- 18 Preces alterius nomino porrebet, eius voluntate
non probantur.
Etiam si Princeps eius nomine, preces sibi oblatas
offerat, n. 19.
- 20 Affinis super contractu falso obseruit, non
operatur super faciendo.
- 21 Affinis Domini direxerit super contractu aliena-
tionis fendi faciendo, prestitus non operatur,
nisi contractus infra tria menses fuerit celebra-
tus, ex dispositione Regia Pragmatica Neapo-
litana, & n. 32. 33. O. 34.
- 35 Deciso novissima Sacri Conflicti Neapolitanii re-
fuerint.
- 36 D. Marcellus Marcius Regis Consiliarius
commendatur.

C A P V T L X .

De Spoliato ante omnia restituendo,
ex text. in l. si quis ad se fundum
7. C. ad legem Iudicium de
vi publica.

- 1 Poliatum esse ante omnia
restituendum, ex l. si quis ad
se fundum 3. Cad. leg. Int. de
vi publica, latè deducunt
per corrieris Anton. Gabriel
in libro 5. commun. canonici.
in simulo de restitu. spoliati.
conclu. 1. Niger in cap. Regni subditorum, n. 1. 25.
- 2 Idque lucem habere, etiam si Iudicis authori-
tate, aut incompetentiis, aut nullitate, vel ap-
pellatione pendente procedendis, fuerit spo-
lium subsequutum, quod esse etiam retractandum, & ad pristinum statum rediendum tan-
quam à Iudice ipso determinatum, docuerunt, al-
tra Gabriel. num. 32. 126. O. 130. Nigrum, num.
92. relatis in locis Affiliis in Constitutione Regni
Violentias, num. 33. Menoch. in tract. de recup.
posse, si remed. 8. num. 13. cum pluribus seqq. Lau-
cellier. in tract. de retentione p. 1. cap. 2. Gratian. in
lib. 4. discept. forens. cap. 73. q. num. 6. quinquies re-
stitutionem huiusmodi, absque ordine Iudicij,
& Iudicis officio fieri, neque libellum, aut li-
tis contestationem esse necessariam, ex glossa in
Clementina 2. utris penden, Baldo, & alii plu-
ribus affirmat idem. Menoch. in d. tract. de recu-
per. posse, remed. 1. 7. num. 34. O. 35. ita ut reo,
7 etiam non citato, & absque alia causis cogni-
tione possit auferri possit, ut ex Innocent. &
Hofstiente in cap. accepta, de restitu. spoliatori.

probat Roman. in conf. 499. num. 4. O. 1. ubi latè
additio.

Cum igitur à Regio Provinciali Auditore, &
Calabria ceteriori Regni Neapolis fuisse vi-
gore decreti ab eo, licet nulliter interpositi,
pollesio Terra Miromagno tradita Ioanni Pe-
tro Greco, sub pretextu venditionis sibi pro-
missa à D. Franciso Guaragna, cognato
nostro, utili eius Domina (quem postea nimis
celeriter, dira mox rapuit) in affectu Chirop-
grapho, sive Albarano, inter eos confecto, habi-
to ad S.R.C. recusus pro spoliij revocatione, fu-
it in primis exposta Iudicis incompetentiæ,
8 respedi Regie Provincialis Auditentis in en-
gagemente controversie super feudis quaternariis
inter partes Sacro tantum Canfilio hodie con-
9 cassa, & Regie Camere Summariz in causa su-
scionis rangenibus, ex dispositione Regia Prag-
matica 3. O. 37 de Officio S.R.C. quidquid Iure
10 Communi feudorum, ipsius feudorum Damni-
nis, controversies super feudis dictimæ pro-
panerentur in cap. Imperiale 5. præterea finiter
duos, de prohibito feudi alienat. per Federicum,
11 & de luce Constitutionum Regni Neapolis
super feudis quaternariis, sola Magna Curia,
12 Vicariae cognoscet; super alijs vero non qua-
ternariis, Iusticiarij Provinciales, ut in Consti-
tutione Statuum, sub tit. de Officio Magistrorum
Iusticiarum, & in Constitutione Praes., sub tit. ac
Iusticiarum habentes cursoris Advocatos, Regis in
13 que Provinciarum Auditentis fuit semper ve-
titum, de feudis quaternariis, cognoscere, ex
14 cepta Regia Auditentia Hydruntina, hoc ha-
bente ex particulari privilegio, secundum
Frecc. in lib. 3. de subfend. in tit. de differentiis in-
ter fonda quaternata, atque plana, & de tabula
differentia 4. quem tebet, & sequitur Carav. in
Ripa 5. n. 6.

Iudicis autem incompetentiæ addebat, appellatione pendente ad executionem decre-
tis ab eo interpositis, cumdem Iudicem proce-
ssile, neque appellationis libellum nocturno
tempore sibi oblatum recipere voluisse, cum ta-
men in culpa fuisse, etatus dici non poterat,
si pauca horarum mora facta post citationem
gratia consulendi periti nochtum tempore
15 comparuit. Unda cum periculum in mora
heret, Index tenebatur, usque ad medium no-
ctis recipere appellationem, saltè, ut legitime facta censeretur, quod ex Alexandra in l.
mora, si ferri, atque Dicte in cap. Consultis n.
25. de officio Delegati probavit Palidorus Ripa
in 15. de nocturno tempore, cap. 1. 2. num. 10. li-
det enim ipse Iudex Albarani recognitionem
apud eum factam fuisse à D. Franciso Guata-
16 gna testaretur; non tamen Iudici super pro-
cessu causis creditur, nisi quatenus per legitimam
documenta constituit, ex cap. quoniam 11. ex-
tra de probat.

Tandem notoria decreti Innsititia deduce-
batur in admittendo promissionem venditio-

17 nis.

17 nis feudi, absque Aliensu Domioi directi sa-
18 clam, quia nulla est, neque obligat ad intereleg-
19 in casu inobedientiarum, ex adducitis per *Praf. de*
Franch. in *decif. 48. num. 8.* & per *Reg. Salerni-*
tan. in *allegat. diversor.* post eius decisi oportet im-
peccabilis *alleg. 31.* quod ita per *S.C. Neap.* iudicatis
Aulis iudicatum fuisse testantur in causa illi.
Principi Bilioianii, cum Duciis Atripalda, sa-
cta relatione io Reg. Collaterali Consilio, ut
etiam refert *Thor.* in *compend. decif. Regni p. 2.* in
verbis *Revocatio.* & ostentata comprobavimus
19 in cap. 1. *huius operis num. 7.* paucis vero, & evi-
dacionis promissio, partite cum pacto principali
contuuo, taoquam accessoria cocontra ex
publica utilitate improbat, ad notata in *I. Se-*
zus. & *Augment. 27. s.s.* ad leg. salero. & per *Alex.*
in *conf. 3. c. 2. num. 7. lib. 2.* quem teleserit, & sequitur
Reg. de Tappia in decif. 5. *Sacri Consilij. num. 14.*
20 ubi etiam num. 18. pectum ab empore feudi
absque alienis solutum repeti non posse dicit
21 secundum *Andrea.* & aliorum opinionem,
quam ex rexitate non servari affirmat sub *nn.*
19. idemque testatur *Consil. Theodor.* in *alleg.*
22 *3. num. 22.* Quibus accedebat alienatio eius pro-
milia revocatio facta à venditore, ex remedio
Constitutionis Regni Constitutionem Dina Me-
moria, quia cum in anima consiliteret revoca-
23 tis, per procuratorem fieri potuit, neque pro
fina, ad emptioem notitiam debuit pervenire,
cum de sola voluntatis declaratioe, non au-
24 tem de recuperanda possessione à manu empto-
ris ageretur, mediante sententia, eliusque ex-
equitione, contra eum obtineenda, ex late dedo-
cis per *Annam in d. Constitution. Constitutionem*
Diva Memoria. num. 372. & seqq. licet ex di-
25 spositione *Regia Novelle Pragmatica Regni*
Neapolis. revocationes contactum feudalium
sunt parti nouiscandæ, nec vim habeant, nisi à
die notificationis, ut in *pragm. 10. sub tit. de Of-*
ficio Iudicium. cap. 75. de qua memioit *Reg. de*
Marij. lib. 3. refutat. Juris cap. 329. in fine, sed
26 alleculos eadem die obtentus fuisse apparebat,
quare revocatio facta fuit, nihilominus revocatio
præcessus censetur, ex eodem *Anna in d.*
Consi. ann. 2. 65. & seqq. quidquid alius in facto
27 concurrentibus contrarium voluerit *Praf. de*
Franch. in *decif. 64.* in qua secundum eius opini-
onem iudicatum fuisse testatur *Thor.* in *com-*
pend. decif. Regi Neap. p. 2. in verbo Revocatio. &
cooperior tradita per *Thesauro. in decif. Pedemont.* 49. *Abensch. in tract. de presump. lib. 6. pra-*
sumpt. 7. hic vero sub venditoris omnime fuerat
proces pro alieno obtiendendo porrecta
Neapol. cum tam ipse ab hac Civitate ab-
sens, eodem tempore, revocationi facta in
28 partibus incombentes processus namque, ignorato-
ris nomine, quandoque dari coöfverunt, unde non ex hoc eiusb. neglaxit probatur, ut
ex *Francia.* qui decisum telet in *tract. de presu-*
mp. 2. g. 24. docuit *Consil. Theodor.* in *alleg. 46.*
num. 3. ubi amplius sub *nn.* 3 etiam huius no-

29mine sibi fuisse supplicatum Princeps assertat.
30 Insuper alienus fuerat subeptitio super contractu factio, obteutoris, qui non operatus super faciendo, ut ex eod. *Freccia, Capuccio, Afflito, & alij* tradidit idem *Theodor. alleg. 31. num. 39.* quare fuit in pragm. 10. *Regni Neapolis, sub tit. de feni-*
31 *dis* disputatione contractus alienacionis seu
dis, pro quibus validè celebrandis, sicut cocessus
Alfonso à Domino directo, moeant in suspicio-
sa, esse infra tres menses à die Alvensis obtentis,
peticiendois, alioquin Alfonso nullius reddan-
32 tur efficacie, licet haec pragmaticam, tao-
quam non publicatam nunquam fuisse obser-
vatam, & haec in S.C. Neap. iudicatum, *Annona*
testari dicunt in *alleg. 55. in fine, Reg. de Pente, &*
Eovit. ille in trax. de potestate Protagr. tit. 8. §. 5.
num. 33. hic verò in Comment. super d. pragm. xii.
33. 1. *Cin consi. 2. num. 28. lib. 1.* sed contrarium,
idem *Anna* sustinuit, ut est videtur in *d. alleg. 16.*
16. *C. segg. ubi etiam num. 25. propriei aliis Sa-*
cri Consilij decisionem præcessuisse ait, & ad
hunc locum se temmittit in *Consilium* iacipere
eote *Constitutionem Divi a Memore, num. 21.* ut
obseruat *Cosch. Arias de Mafai* in *lib. 2.* variar.
refol. cap. 18. num. 11. & thi ann. 4. decisionem
34 referit hodieant temporibus in *Sacto Consilio*
Neapolis emanatam, qua declaratur fuit, prag-
maticæ prædictæ dispositionem non esse aliter
sotiquatam, sed omnino observandam, pluri-
bus eam rationibus comprobando, & præfetti
eiudem D. *Revin* libi ipsi coetorari, authorita-
te *io consi. 68. num. 12. lib. 2.* ac *D. Theodor. in d.*
allegatione 31. num. 40. advertit quoque respon-
dens argumentis, cumque postea sequitur, &
commodat *Consiliarius Pratus* in prædicarum
obseruationum cap. 13.

REVIEW SUMMARY.

- 1 *Bella de iure gentium inventa.*
*Sive magis iusti, & iniusti beli, leges, & modus
iusti inferendu*s*, n.2.*
  - 2 *Bellum, nemacundum prius est, ut iustum esse
dicatur.*
*Secundo, est pro rebus repetendis, aut alia legi-
tima causa faciendum, n.4.*
  - 3 *Tertio cum legis, aut Supremi Principis authori-
tate, n.5.*
  - 4 *Hoc istum res, & persona in bello iusto capta, effi-
cientur capientium.*
  - 5 *Servi unde appellebuntur?*
  - 6 *Hoc istum bona mobilitas in bello capta, capientibus
accipiuntur.*

Sed

C A P V T L X I .

De Belli Iure , atque rebus , & perlonis.
in bello captis , cui acquirantur?
ad text. in l. 5. & 6. ff. de ac-
quirendo rerum do-
mino .

- Sed belli Duci exhibentur , ut inter strenuos di-
vidat Milites , n. 9.
Immobilia verò Regi , aut Principi , bellum in-
dicent applicantur , n. 10.
Nisi amicorum finis , quibus hostes ante rapue-
runt , bac enim sunt prioribus Dominis restitu-
endis , n. 11. & 12.
13 Expensa pro recuperando fendo ab hostibus , do-
minus direlli damnum credere , non fundatur .
14 Tamquam necessaria , & ad perpetuam feudi utili-
tatem facta , n. 14.
15 Expensa erigatur per Dominum direllum in for-
talecio pro Captis , aut feudi securitate constru-
bito , non repensetur a fendantario .
Nisi tamen prorata ad eum , uti quemlibet de
populo spallantem , n. 16. & 17.
18 Filius legis Corneliz à Linea Cornelio Sylla
Consule eius auctor dola .
19 Captivus ab hostibus non reversus , decessisse fin-
gitur , aut captivitatem , ut liber deesset dic-
tatur .
20 Filius postliminius unde dicta ?
21 Captivus ab hostibus liberatus , nanguinem captus
fruisse singitur sed in Civitate semper remansisse .
Ut in pristinum statum reparatur , & omnia
amissa recuperet , n. 22.
22 Captivus ab hostibus reversus dicitur si fines in-
traverit Romanii Imperii .
Vel in Civitatem suam , amicamus pervenerit ,
n. 24.
Aut ad Regem socium , vel amicum , n. 25.
26 Captivus ab hostibus redemptus , statim liber ef-
ficitur , etiam ante pretij salutibem , & quod
apud nos interim moretur ?
Et successione iurium capax efficitur , n. m.
27. & 28.
29 Civitatum iura , in bello inter Christianos de-
seruit Confunditne ; quicad personas non fer-
vuntur .
Sed quae bona tantum , n. 30. 31. & 32.
33 Captivi cum ab hostibus redimuntur , cuius lu-
cro cedat redempciois pretium , & ab alio se-
lunum , au repeti possit remisit .
34 Eidecum commissaria bona pro redempcioe captivo-
rum , etiam a manibus Christianorum hostium
alienari possunt .
35 Captivitatum iura in Christianis , à Saracenis
capiti locum habere , quidam senescerunt .
Sed contrarium alij verius esse affirmant , n. m.
38. & 41.
36 Hostes sunt , quibus publicè bellum , Pepnus Re-
mannus indicet , vel ipsi Populo Romano bellum
moveant .
37 Romani tives , dicuntur omnes , in Remano Orbe
residentes .
38 Bellum a Turcis contra Christianos indebetum , est
terram .
40 Captivi a turcoribus , & piratis , non efficiunt ser-
vus capientium , neque indiget postlimio .
42 Captivitatis efficiens non producunt , nisi in illa
belli causa sit ex parte capientium .

Ostquād à Iore gentium di-
stincte gentes , Regna con-
dia , dominia distincta ,
agrisq; fines constituti fuer-
rant , ad exhibendos impro-
borum hominum impetus ,
ut exigeant , & humana
necessitate , bella inducta fuerint , t. ex hoc Iure
2. 5. ff. de Injust. & Inro , sive magis iusti , & iniusti
belli leges , & modus illud inferendus ex hoc
gentium Iure processerunt , ut docet Petrus
Gregor. Thol. in statu. Iuris universi lib. 19.
3. cap. 2. ubi num. 3. & 7. denunciatum priua esse
bellum , aut indicendum , & pro rebus represen-
dis , aliavē legitima causa legis , aut Supremi
Principis autoritate faciendum , ut iustum
esse dicatur , de quo per Abascard. in tract. de
prebas. Cornel. 1. 68. num. 5. Henecb. in tract. de
prafump. lib. 6. prafump. 96. num. 5.
6 Captivitatis inde sequuntur , ut hostium res ,
& perlonz in bello iusto capti hant capientium .
I. naturalem 5. 5. fin. & 1. adeo 6. ff. de acquir.
7 ror. dom. sed ne vivi homines ex bellis elude-
superstites , & à victoribus capisci necarentur;
hinc à Iute gentium permisum , ut contra na-
turalisioris libertatem alieno dominio subi-
centur , & vendi possent , atque per hoc haud
necari , sed servari debuissent , unde servi appelle-
ti , libertas 4. ff. de statu homini . quod piffli-
mon foille inventum , aique mortalibus utili-
sum , aut Solus in tract. de Injust. & Iure lib. 4.
q. 2. artic. 2. quem relevit Pasquinus illustr. costr.
vers. lib. 1. c. 9. num. 4.
8 Bona verò si mobilia sint , capientibus ac-
9 quieantur , Duci tamen belli exhibenda , ut inter
strenuos dividat Milites , ad notata in l. pen. 5.
1. C. de donat. docuerunt post alios Pres. de Fran-
ch. in decif. 2. 68. Reg. de Ponte in conf. 93. nn. 13.
& seq. lib. 1. in decif. 21. num. 1. & in tract. de po-
tenti. Prore. tit. 11. Conf. de Anna in conf. 65. nn.
12. & seq. lib. 1. Reg. Lawar. aique Aboles. hic in
decif. manuscrip. 73. & ille in conf. 8. 4. ubi latet
& Capiblane. M.C.V. Index in tract. ad pragmat.
de auditor. Baron. in pragm. 8. p. 1. num. 5. &
seqq. & in tomo 2. cap. 41. a num. 3. Episcop. Ricc.
in collatione decif. 41. 2. p. 2. & 1614 p. 5. Si vendi
to immobilia fuerint , Regi , aut Principi bellum .
11 indicent , sive applicande ; nisi simicorum finis ,
ab hostibus antea depeditata , quæ hoste fugato
elevant prioribus Dominis restituenda , per text.
in l. capitulo 20. S. expulsis hostibus , ff. de capti-
vitis .

vis, & postlimio reversi, probaverunt Covarr. in relect. cap. peccatum, de reg. Iur. in 6.p.2. §.t.1. nn. 7. Peregrin. in tract. de Iure fisci, lib. 4. n. 5. in fine Theſaur. in lib. 2. q. forens. q. 98. num. t. & in fortioribus terminis iulianis Cesar Nicolai Pisanus ad Goffred. de Gaeta super Ritiib. R.C.S. Rub. 22. a num. 18. decifumque refert. n. 24. quod vi-
12 dimus in Regno nostro Neapolitano servatrum cum tunc populares tumultus Attai 1647. Caſtra fœdalia invasa, & Gallorum hostium nomine retenta, & postea armorum vi per invictissimi Regis nostri exercitum recuperata, eorum prioribus Dominis, & fœdatijs restituſt auerſtunt, nulla etiam retentionis exceptione, oppoſita, pro expensis in recuperatione, faciliſ, quas Dominus ipſe dicitur facere zene-
13 tur, neque repetit, tanquam necessarias, & ad 14 perpetuam feudi utilitatem, ut post Schrade-
rum. C. alios affirmit Reſenbal. in tract. de feud. cap. 10. conclus. q. 3. num. 73. & ex Cremense in fini-
gu. 2. 6. Grammat. in conf. t. nonnullaque alij prosequitur Garſas in tract. de expensis, cap. 2. 15 num. 30. sicut neque expensas repetit erogatas in fœdatijs, pto Caſtri, aut leudi ſecuritate,
16 conſtructo, nihi tantum pro rata ad fœdatiū, uti quemlibet de populo, ſpectantem;
17 non enim Princeps vaſillii negorium geſſilice cæſerat, ſed libi potius, & Regno suo, hac in-
te prospicere, ut per Jacobin. in tract. de fœdie in verbo de Caſtro, num. 14. Aff. ill. in cap. t. §.
quidem, num. 12. de investitura de re aliena fallit, Cappe. in investitura ſendit, in verbo Fem-
dormi enclitidam in verbo, eis Domini Roland. à Valle in conf. 69. num. 29. lib. 2. Reſenbal. in ead.
tract. de fœdū cap. 8. conclus. 2. n. 10.

Sed Ius Civile Romanorum, ut civis ad bel-
la iovaret, dupliſi fictione captivorum iura.
18 fervavit: quatum altera, legi Cornelie à Lu-
cio Cornelio Sylla Confule eius authore num-
19 cupata, ſingit, capriuum ab hoſtibus non re-
verſum ſuile mortuum, antequā servus hoſ-
tium efficeretur, ut liber deceſſile dicatur, Iam
omnibus 18. & lib. 2. ff. de captiuis, alia veſt
20 poſtlimioſi fictio dicit, ex eo, quia captiua ab
21 hoſtibus potestat liberatus ad idem poſteali-
men revertens, nunquam captus ſuile ſingitur;
fed in Civitate ſemper manille, ut in primitū
22 ſtarum reputanter, & omnia amilla recuperet,
Ipoſtliminum 19. ead. tit. ff. de captiuis, ubi in-
23 §. poſtliminio reversus dicitur: Si fuerit intraveris
24 Romani Imperij, vel in Civitatē ſuam, amicam-
25 ve, aut ad Regem ſocium, vel amicorum ueneris;
quia ibi prium nomine publico tutus elle-
incipiat, ut etiam adnotatur in I. poſtliminij 5. ff.
26 eadem predeſpicias autem ab hoſtibus pio cerro
preflo, nondum ſolato, quamvis apud eos inte-
27 rim morerit, ſuccellione iuriū capax effici-
tur, quia liber tunc exībit, pignoris ta otūm.
28 vinculo adſtrictus, ut in l. 2. C. in l. 1. qui li-
ber 15. ubi gloſ. C. de poſtliminio reversis, de utraque
fictione elegatā agunt Forcalci in Noyoman.

ta Iuris in Dialogo 76. Petrus Gregor. Thelof. in ſu-
ſtagm. Iuris lib. 20. cap. 5. O Reg. Cappe. Lare in
conf. t. 13. 6. lib. 2.

- 29 In bello inter Christianos, de generali Con-
ſuetudine, captivitatum iura quoad perfonas
30 minimè ſervantur, ſed quoad bona eſtūm. 1
31 capi enim ſervi capiſtum non efficiantur,
licet redēptionis p̄tium, brevi taliſtum tuxta
32 eorum qualitatē, atque diuitias ſolvere co-
gantr, & inerim retineri poſſint, ex Boeris in
deſc. Burdigalensis 178. num. 2. Palafos in con-
ſult. 30. num. 6. de Pone in relato conf. 9. num. 1. 5.
Moles in allegata decif. 7. 3. alijsque longa manus
recolellis per Stephan. Gratiā. in lib. 5. diſcept.
forens. cap. 80. per ſolum, & signanter a num. 43.
33 O ſeq. ubi de huius preij lucro, & repetitione,
& quod pro eo ſolvendo, & relaxante perfo-
34 narum conſequenda, licitum ſit bons fideicom-
milio ſubiecta alienare, poſt Padilum in Anth.
res qua n. 9. 6. O ſeq. C. cōmuniua de legaſ. feſtitut
Athenach. de prefampt. lib. 4. prefampt. 29. 1. num. 6.
O 7. Fufarius in tract. de ſubſtit. q. 5. 3. 4. in fine
Conf. Paſchal. in tract. de virbi. paria potefit. p. 3.
cap. 5. n. 10.

Quid autem dicendū ſit in bello inter Chris-
tianos, & inſideles gero, an in eis ſit capti-
vitatum iura ſervanda? non bene conſtat inee
35 ſcribentes, ſiquidem in Christianis à Saracenis
capti, tanquam hoſtibus Christiani Populi,
iura omnia, quæ in ſervis conſtituta ſunt, lo-
cum habere, voluerunt Bald. in l. 2. num. ſodēm
C. de poſtliminio reversis, Alerat. in Libellis 118.
ff. de verbis. ſolūſiſ. Peregrin. in predilec. tract. de
Iure fisci lib. 3. et. 3. num. t. pro qua ſententia in-
dicatio refert in Senato Cathalonie Palafos
in conf. 30. num. 7. 4. Reteſe relatoſe d. celeſt.
decif. 1. 6. 4. & in eam inclinare videtur. Praſ. de
Franch. in d. decif. 1. 6. 8. num. 5. quem refert, & le-
guitur Reg. Cappe. Lare, in conf. 9. 7. num. 23.
lib. t. ex text. in Libellis 2. 4. ff. de captiuis, ubi ho-
36 ſites fonte, quibus publicē bellum Populu Ro-
manū indicet, vel qui ē converſo Populu Ro-
mano bellum movent, quate Christianos, à qui-
bus ſemper eſt Turci bellum indicatum, captos
ab eis effigi ſervos, & poſtliminio in eis lo-
cum habere; quia legitimes belli indicendū
facultatem habeant, ex Populi Romani turbibus
37 à quo fuerunt omnes in Romano Orbe exiſten-
tes, Romani cives effigi, per Antonini Conſi-
tu. in l. in verbo 1. 7. ff. de ſtan huminum, relata, de
qua meminit Alerat. in d. libellis n. 1.

38 Hanc ſententiam valide impugnat Covarr.
in relato 5. 1. t. num. 6. in fine, ſtante iniuſitia.
39 bellū ex parte Turcatum, & Saracenorum ty-
rannice contris nos Christiani ſideles agentium.,
40 latronum, & pyratarum inſtar, quorum ſer-
vus non efficiunt ab eis captus, neque poſtlimi-
nio indiget, d. t. heſtis, & Ipoſtliminum 19. 5. à
41 piratis, ff. de captiuis, Covarr. via ſequitur
tum Palaf. in ſadēm Conf. 30. num. 8. «An-
na in praktice obſeru. die ade 2. obſeru. 2. Lefſine
in

*ia trall. de Iustit. & Iuri lib. 2. cap. 5. dubit. 4. n. 42. 12. in fines deque eom sufficit, quod bellum. fuerit à Principe, autoritatem habeote, indicium, ut capitularis effectus, ex utraque parte producantur, nisi iusta causa accedit, ex parte capitolium, ut per Mafcard. i. relata conclus. 168. num. 3. & ex communi Theologorum, Canonistarum, & Iuris civilis professorum sententia probavit. *Hensch.* in praeclata presumpt. 96. num. 1. quidquid costrarium scotias Soccia. fes. in l. 1. num. 7. ff. de acquir. pess. ubi tamen adhuc reliquit cogitandum.*

R E R V M S V M M A.

1. *Milites Republica necessarij.*
2. *Adilitum privilegia, remissivū.*
3. *Hostica exceptione, Militis ad bellum prefestis sentibus concessa fuit, per Constitutionem Regni Neapolis: Hostili exceptionem.*
Ut si fuerint in Ius vocati, pollo quam submittantur, ut vadant ad exercitum, superflueant in precedendo, n. 4. & 5.
Neque procuratorem relata quo reueatur, n. 6.
In causa tam civili, quam criminali, n. 7.
Quia Constitutionis dispositio, à Longobardorum Iure originam duxit, a. 8.
Licet illud in pluribus immutaverit, a. 9.
Et hac exceptione opposita, vel probata, si index ad ulteriora procedaret, effet praeceptu ipso Iure nullius, n. 10.
Et impeditur ex ea exceptio, n. 11.
Ampliatur primò, etiam si ageretur de incusione obligationis penes alia Cavia stipulata, num. 13.
Secundò si ageretur, de instrumenti liquidatione ad formam Rimi Magna Cavia Vicaria Ius Regno Neapolis, n. 14.
Tertio si de apoca bancaria solutione traharetur, num. 15.
Quinzi ampliatur, ut neque submittantur si hodie in Regno Decapitatis necessaria, n. 16.
Quinzi, ut omnes qui reperiuntur in exercitu, gaudente hac exceptione, n. 17. 18. & 19.
Sexti ampliatur, ut hac exceptione sit favorabilis, tanquam favore publica militantis, principali- siter introducta, a. 10. 11. & 12.
Septrimi ampliatur, ut locum habeat, etiam si sit coniugata, & post conclusum in causa Milites prefiscantur ad bellum, a. 23.
Ottavò ampliatur, ut procedat, non soldam in militaris in exercitu terrestri, sed etiam in mari, n. 24.
Non in Nautis, atque Remigibus Milites, & exercitum vehementi, a. 25. 27. & 28.
Dicimò i. artificibus omnibus in bello acceptari, pro armis, vestibus, pane, & similibus sa- cierdotiis, n. 26. & 30.
Undecimè procedit etiam in militibus, medium aequalibris, sed pedostribus, n. 21. & 32.
Duodecimè competit in Ius vocato, sive alter

sive, sive rouz, num. 33.
Dicimotertiò, sive liget per se, sive per procura- torem, n. 34. 35.
Dicimo quarto competit etiam bannitis, & for- bannitis in exercitu militansibus, n. 36.
Dicimoguartiò Militisbus per subfletum serviti- entibus, n. 37.
Dicimofextiò Baronibus ad Generale Regni Par- lamentum vocatis, n. 38.
Dicimo septimiò eorum Procuratori ad Parla- mentum misso, n. 39.
Dicimo octaviò Baronibus Adelam solventibus pro militari servitio, n. 40.
Dicimonoæ fendario, etiam rea in capite, sed sub Barone servienti, a. 41.
Vigesimò predest in xeri conveata super dote à vi- vo retentia, n. 42.
Vigesimo primò litis confortibus in causa iadi- vidua, n. 43.
Vigesimo secundò fidei in soribus, n. 44.
Vigesimo tertio contra mulierem pro dote a gen- tem, n. 45. & 47.
Vigesimo quartiò contra alium Militem, parisiè privilegiatum, a. 46. 48. & 49.
Restringitur Primò haec exceptio hostica, ut non habeat locum in his, quia dilatationem non reclamant, a. 50. 51. 57. & 58.
Secundò limitatur, ut non oblet pro debitis, aut delictis in exercitu contralit, & commissis, num. 59.
Tertiò cum agitur de exequitatio census ad formam Bullæ, & Regia Pragmatica de cen- fibus creas, n. 60.
Quarò in iudicio spoli, n. 61.
Quintò in militibus, qui possunt submittantur de- linquunt, n. 63. & 64.
Sexti in militibus, qui carcerati reperiuntur ante submittitionem, n. 65.
Septimi quando fuit hostica exceptioni renun- ciatum, n. 66.
Quacumen casu, Regni Prorexi dispensare solet contra renunciationem, n. 67.
Ottavò nec competit absentibus causa Reipubli- ca, a. 68.
Non occupatis in Regno pro casu die Celliteri, sive Arsis, alterius loci, n. 69. —
Dicimò subtilitate, n. 70.
Undecimè nec xeri, virum in Castris non fa- quenti, n. 71.
Nisi conveniat super dote, a. 72.
Duodecimè nec Authorilandato, ad impedien- dam litem inter alterum, & rem, n. 74.
Nisi Author landatus suscepit in se iudicium, n. 75. & 76.
Dicimò tertio, nec obell militi submittante, con- tra hos debito agenti, n. 77.
Licet ex tunc, argas ipso illa gaudeat ab aliis conuentus, n. 78. & 79.
Et potest ab eisdem, contra quos regit, recenveni- ri, a. 80.
Nisi illes convenerit, necessitate compulsa, ut

- quia eoz, cum sua pecunia fugientes capi-
ent, n. 81. & 84.
- Vel causam damni infelli periret, pro domi-
bus viciniis, manum manuibus, n. 81.*
- Decimo queritur, non admittitur contra Ecclesias.
Decimo quinque nec polli intentiam, ad impedi-
endum exequiacionem, n. 86.*
- Decimo sexto nec ad beatissimum filipendiariorum
Militum, voluntarie ad exercitum acceden-
tium, liceat iam capta, n. 87.*
- Nisi proper eorum strenuitatem faisseat à Curia
filipendiari, n. 88.*
- Decimo septimo, nec militibus, non filipendiariorum
sive Avventurieris competit regulariis, n. 89.*
- Decimo octavo, nec illis, qui post lucem mortuorum
voluntarie accedunt ad bellum, n. 90. usque ad 100.*
- 11 *Nudum est ipso Iure, quod contra legem sit.*
- 12 *Natus & remiger, qui Milites vobant ad bel-
lum, gaudens privilegiis Militibus.*
- 52 *Heres durante trimestri tempore ad confische-
dum inventarium, non potest à creditoribus
haretariis molestatari.*
- Fabii in ijs, quia dilatationem non recipiunt,
num. 53.*
- Ei quid si ipse haretariis debitores conveniat,
an eadem sibi obliteretur exceptione remissive, n. 83.*
- 54 *Argumentum validum est ab exceptione haredi
competente, ac convenientia durante trimestri
tempore ad inventarium confischandum, ad ex-
ceptionem boistica militibus competentem,
& n. 56.*
- Quando diversa non militaris ratio in utraque,
num. 55.*
- 62 *Milites esse non poterat de Iure Communis, censi-
bus obnoxius.*
- 73 *Mariitis eis dominus dedit, constante matri-
monio.*
- 92 *Milites voluntarie ad bellum accedunt in fraude
litis morte, non habet in integrum refi-
tationem.*
- 91 *Legatus, qui liceat iam morte legationem suscepit,
in integrum non refitimir.*
- 94 *Absent causa Reipublica, postquam fuit decri-
minis accusatus, non habet refitacionem in
integrum.*
- 96 *Decisa Sacri Consilii Neapolitani referunt, &
num. 98.*
- 97 *D. Didacus Varela Regius Consiliarius tan-
datur.*

CAPUT LXII.

De Hostica exceptione Milieibus compe-
tent, ad ornatum Constitutionis Re-
gni, que incipit: *Hostica exceptio-
nem, in Rubr. de exceptione
boistica propotenda.*

Militis disciplina, propter pacem in Republica tue-
dom summopere necessi-
tatis, iuxta nota in l. ma-
lherib. 13. *Millites, fiduci-
a accusationis, quam pluri-
mas tuit à luce privilegijs
decorata, utalij patermissim recenter elegan-
tē Cessan in Catalogo Gloria Mundi p. 9. confe-
derat. 47. & aliquis colligit Reg. Revit. & post
eum Novar. in pragmatis. Regni Neap. Militi-
bus, lignorū vero boistica exceptione, Militibus
in Regno Neapolis concess. reperitur, qui sub-
moniti, ut vadant ad exercitum pro Rege par-
goatui, in Ius vocati fuerunt, ut per quinde-
cim dies & submunitionis tempore decurrentia
ad iter aripiendum, pro toto tempore, quo in
exercitu eumorantur, & per alios quindecim
dies postquam reversi fuerunt, supersederet de-
bet beat; neque procuratorem relinqueret teocan-
tur in causis, tam civilis, quam criminis, ut in
Constitutione incipiente: *Hostica exceptio-* nē, sub sit. de Except. boistica, ubi ita de clero Affili. num. 17. & in Rubrica, dicit à Langobardorum
8 *Iure originem duxisse hanc exceptionem ex
Lore originem, duxisse hanc exceptionem ex
Longobardis, que incipit: Et hoc affirmatis, sub
9 sit. de Exercitibus, quam temen in multis esse
correctam affirmat & prædicta Regni Constitu-
tione, ut ex ea adnotavit, etiam Ioan. Antonius
de Nigro in cap. Regni si Comes 1. 5. num. 4. in sit.
10 de boistica except. Vnde opposita hoc exceptione,
atq[ue] probata, si ludes ad ulteriota procederet
effet processus ipse luce nullus: quod enunci-
11 contra legem sit, ipso luce non volit, l. non du-
biu 3. C. delegib. ut in specie ex eisdem Affili-
bus, & de Nigro deducit Gurba in decr. 1. 18. n.
12-10. ubi num. 9. quod ex ea impeditur exercitio.
13 Idque procedere etiam, si ageretur de iocula-
tione obligationis apud acta Curia filipulat.,
14 vel de instrumenti liquidatione ad longam Ritu-
lus Magni Curia Vicariz in Regne Neapolit. ut
15 Apocr. Bascet solutione, probantur iuris relatis
Novar. in q[ua] foensi 159. num. 3. p. 1. Angelis in
add. ad Folberia præst. criminis in verbo Andian-
tor excusatores, num. 19. De addens in trall. de s
reanniciat. summo 1. cap. 49. num. 34. & 36. & ibi-
16 dem num. 30. & 35. ampliis, ut oecque submu-
nitio sit hodie in Regno necessaria, sed omnes,
17 qui reperiuntur in exercitu gaudent haec ex-
ceptione, quamvis non coadiet, sed voluntarie
militant tempore litis morte, ut in specie af-
firmat Reg. de Tappia in lib. 3. Iuris Regni, su-
per**

per ead. Confit. Helioli, num. 5. & seqq. qui ita, 19 referunt indicatum in S. C. Neap. in causa Illustris Principis Avellini, cum Octavio Pisano, & post eum Thar. in Compend. decisi. Regni p. 1. in verbo Exceptio bollista, in nouissima editione fol. mibi 187. & iterum hoc fuisse decimum in causa Illustris Principia Satiani, testatur idem Thar. in ead. compend. decisi. p. 2. verbo Submonito.

20 *Est autem hæc exceptio favorabilis, quia favore publicæ utilitatis fuit principaliiter introducta, ne licet timore Milites militiam defensere cogantur, atque ita distractabantur à servitio militari, cuius causa absunt, ut post Affili. in d. Constitutione, num. 8. docerunt Frecc. in tract. de subfend. lib. 286 nn. 1. aliqui per Giarb. relati in decisi. 18. num. 10. idem voluit Cappe. in invictura fendi, in verbo Fundatariorum Exceptiōnē, in vers. Helioli exceptione potiusuntur, 22 ex hoc insensu, cam esse ampliandam pet. text. in Lcnum quidam 19. ff. de liber. & postiblum. & 23 procedere etiam si lire contellata, & post consilium in causa, Miles proficaciter ad bellum, ex Andrea in d. Conf. ubi Affili. ita dicit vidisse servari, ut certe Praef. de Francb. in d. decisi. 24 num. 3. arque locum habere, non solum in militantibus in exercitu terrestri, sed etiam in mari, & in auctis, atque remigibus, quod confirmat Freccia in loco telato, num. 16. & post eum Gallupp. in Praxi S. C. p. 1. cap. 6. nn. 14. com. 26 petit enim hæc exceptio etiam artificibus in bello necessariis, qui ad exercitum accedunt 27 pro faciendis armis, vestibus, pane, & simili- 28 bus; unde & nautes, atque temigibus qui exercitum, & Milites ad bellum vohunt, cum eadem pericula patientur, tanquam in eodem militari 29 exercitu servientes, de proinde ijsdem Militem 30 prīlegijs potest debeat, dummodo de hac eorum necessitate constet per fidem Propositi Exercitus, uter Affili in eadem Constitutione Helioli, n. 5. sedcunt Alanson. intrat. de excep- 31 tione, limitat. 8. num. 17. Donadens in loco re- lato num. 31. & seqq. nedum vero & quælibet, sed pedestribus quoque Milibus bollista ex- 32 ceptio conceditur, hec, & cetera militaria, prīlegia, ut ex Ripa in L. Genesio, num. 1. ff. de vulg. & pupill. subfieri, voluit Praef. Mermis in singularibus notabilibus in Regni Neapolitanis Constitutione, super d. Conf. helioli n. 2.*

33 Competit igitur exceptio bollista, in Ius vocato, hinc Actor lit, hinc Reus, ut ex Iher. in re- lata Conf. affimat Reg. Cappe. Latro in decisi. 136. num. 2. 3. & seqq. lib. 1. & ex Affili Giarb. 34 in d. decisi. 18. num. 8. hinc litiget per se, hinc per procuratorem, Jacob. Rebuff. in Lin. Sacris 12. num. 1. C. de proximitate Sacror. Scrivior. lib. 12. quem sequuntur Freccia ubi lupra num. 17. & Novar. in qu. forensi 57. num. 3. lib. 1. quidquid 35 contrarium tenet Galupp. in pract. cap. 6. n. 34. motus ex Cap. Regnij Comes, ubi hoc non pro- 36 batur; etiam bannitis, & forbannitis in exercitu militantibus hæc exceptio competit, ut ex

text. d. Constitutione in 5. bannitis ait Cappe. in 37 loco relato, & Militibus, per substitutum quoque se fentibus, ut ibi, & per Novar. d. q. 57. num. 3. ver. Semilarv. aliosque apud Giarb. in d. decisi. num. 2. 3. & 2. ubi num. 7. & 8. & num. 27. 38 ampliat in Baronibus ad Generale Regni par- lamento vocatis, sive submonitis, & in eo- 39 rom procuratore ad parliamentum millo, & in 40 Baronibus adhuc quoque solventibus promi- 41 litari servitio, ac in feudatario non io capite, sed sub Barone sciente paritate locum habere dicit Cappe. in vers. Helioli in verbo Fundatarus, 42 atque prodesse uxori conventus super doce à viro recente, docerunt Affili. in pract. Conf. num. 13. aliqui adduci per Conf. Pratum in lib. 1. d. decisi. forens. cap. 20. num. 17. licet etiam 43 confortibus in causa individua Crofus in tract. de exceptionib. excep. 3. num. 22. Conf. Stabian. in novissimis obseruat. ad eius resol. forens. cap. 66. num. 5. lib. 1. ubi num. 4. quod proderie 44 etiam fideiussoribus post Ricc. in coll. decisi. 1373. p. 4. & de hoc adest littera Regi Roberti, quam refert ad verbum de *Boris* in addit. ad 45 Conf. Helioli, adeo enim favorabilis hæc ex- ceptio reputatur, quod contra multos etiam 46 pro dote agentem oponitur, & contra alium Militem partitè privilegiatum, ut de primo te- 47 nis est Praef. de Francb. in decisi. 286. num. 1. & 2. & nn. 7. quem sequitur al. in relatis Conf. Praef. in d. cap. 20. num. 6. & seqq. oculi Giarb. in relata 48 decisi. 1. 8. num. 19. & seqq. & de secundo loquitur Billinga in Speculo Principum in Rub. 2. de Gvidatibus 6. & primo videamus, sub num. 4. ver- fit, sed in contrarium. Cappe in d. verbo Helioli li- mis. 2. Crofus in d. decipi. 3. num. 26. idem Giarb. 49 num. 8. licet contrarium teneant Mermis in d. Conf. in fine, & Donadens in d. cap. 49. & num. 2. 50 Sed jocom non habet bollista exceptio in hijs, que dilationem non recipiunt, quis sortem mo- 51 ta esset grave damnum allatura; idque per ea, 52 quæ voluerunt DD. in materia exceptionis ha- redi competentis, ne conveniat à creditorib. ha- redi competentis, durante spatio trium men- sium à lege constituto ad conficiendum Inven- torari, per l. fin. donec, C. de lute delib. quam- 53 sanè exceptionem ab haerede obici non posse, diximus in hijs quæ non recipiunt dilationem, in praecedent. cap. 2. 6. num. 53. validum enim est 54 argumentum ab exceptione d. 5. donec, ad ex- 55 ceptionem bollisticam, quando diversa non mi- litat ratio in utraque, ut colligitur ex traditio- per Praef. de Francb. d. decisi. 286. num. 4. & 5. & num. 8. verit. Nec obstat, & per Mermis super d. Constitutione Helioli, num. 4. ubi arguit ab una, 56 exceptione ad aliam. Ideoque si testes ad su- 57 tutam rei memoriam essent examinandi, ne- 58 probatio pereat, quia de re dilationem non pa- tiente agitur, bollista exceptio non obstat, ut fuisse in S. C. Neap. decimum testatur Jacobus Anollius de Bestis in addit. ad prædictam Conf.

- tationem. Hollici, verbis. ad hanc Constitutionem, quem refert Thor. in compend. decif. p. 1. In verbo Exceptio hostilica, an militari, fol. mero 187.*
- 59 Item pro debitis, aut delictis in exercitu contradicit, arguo commisus, exceptio praeferatur non obstat, ex verbis expellit praeferit. *Constitutionis hostilicis ibi: Salvis per omnia his, quae in exercitu contrahantur, aucti committuntur, ad quae praesentem non extenduntur Sanctionem, ut ibi observavit Affilius num. 26. Cappe. in Investitura in d. verb. Hostilicis, limitat. 3. sicut oec obstat contra exequutionem census ad solemnam Bula, ac Regia Pragmatica de censibus, creati 3 nec in. 61 Judicio spolijs, ut post alios affirmavit Giurba. ita decisum referens in Regno Siciliae in decif. 118. supracitata, num. 31. & seq. & refert Conf. Staibani, in obser. ad dictum caput 66. num. 2. 62 & 3. oam & censibus obnoxios ad militiam, accedere non potuisse de lute communii per L. 3. C. de Tirovibus lib. 12. obseruat Petra ad Cappe. in decif. 76. num. 1. in finis.*
- 63 Neque Militibus, qui post submooitionem, 64 delinquo, etiam in pollessoem turbando, vel defluendo prodere hac exceptio, ut in cap. Regni Comis, ubi nota loeas. Antonius de Nigri post Affiliis in eadem Conf. Hostilicis num. 10. & in decif. 84. Cappe. in d. verbo Hostilicis, limitat. 3. & in verbo Exst. Foller. in prall. crim. in verb. Andianor excausatore, num. 33. Reg. Tappi. in d. Conf. Hostilicis, num. 16. Rec. in col. 1. decif. 1293. p. 6. sic neque Militibus competit, qui 65 carcerati reperiuntur pro causa civili, vel criminali ante submonitionem, et tenent Mansum, in d. trall. de causa exequiatio, limit. 8. num. 28. Reg. Sanfelice, in decif. 63. n. 6. lib. 3.
- 66 Roribus opponi non potest hostilica exceptio, quando illi sunt in instrumento, vel obligacione reccociatione, ut post Frecc. dicit Praef. de Franch. in decif. 164. num. 9. quem refert Ricc. incolleit. decif. 17 p. 1. & 1373 p. 4. aliquis relati per Regem de Marin. in obser. ad decif. Reg. Reverterij 483. num. 1. quibus addi possunt Novar. in q. forensi 76. p. 1. Donadeus in practitate trall. de renunciati. cap. 49. num. 37. & 41. & ita sapere iudicatum in S.C. Neap. & in R.C.S. eiusdem Regoi testatur Marmid. in d. Conf. Hostilicis 67 num. 1. quo tamen caso cautela est pro coventis, ut eorum ocmine aedatur Excellentissimus hoius Regni Protes, qui mandare solet, quod hostilica exceptio admittatur, non obstante renunciatione, etiam iurata, & quod in causa supercedeatur, durante Regio servitio, ut pluries servatum, & obtinentum fuisse refert Franeisen Antonius de Indice Roberto in prall. liquidat. instrument. confederat. 4. num. 65. & seq. quem poitea citant Galter. in eadem praxi in 2. p. 3. partis principali. Rub. 1. num. 26. Thorus in voto decif. 84. num. 243.
- 68 Absentibus vero causa Reipublica in uicervulum hanc exceptionem non competere, de cuius fuisse affirmat in Regio Collaterali Con-
- filio Reg. Reverter. in decif. 288. ubi Reg. de Marin. in addit. num. 1. ex rationibus ibi allegatis, 69 oec in Regno occupatis pro Custodia Castrorum, live Arcis, sive alterius loci, ut probat Thor. in voto decisus 20. a. num. 34. & in 3. p. compend. 70 decif. in verbo Exceptio hostilica 1. nec sublinato competere huic exceptiunis oppositionem, post Isra. in d. Conf. firmat Cappe. in investitura 71 in d. verbo Hostilicis, limitat. 4. nec uxori virum, 72 in Castris non sequenti Cappe. decif. 76. & 172. 73 intelligendo, cum non convenitur super dote, cuius dominus vir esse dicetur, constante matrimonio, ut ex text. Iudee ancillam 9. C. de rei uendic. declarat Donadeus, in decif. 49. num. 16. & nos supra diximus in ampliationibus, oecque 74 authori laudato prodest hac exceptio ad impediendam item inter alorem, & tecum, ut post alios probat Giurba in decif. 118. num. 34. quem sequitur Conf. Staibani, in addit. ad relatii 75 cap. 66. num. 6. nisi anthon laudatus fulceperit 76 io se iudicium, quia tuoc habetur loco rei, ut ex Anna in singul. 177. intelligit Reg. de Marin. in addit. ad decif. Reg. Reverterij 4c 6. n. 1.
- 77 Quod si Miles ad exercitum ite submonitus contra suos debitores agat, non impeditur ex 78 hostilica exceptione, licet ea non gaudet con- 79 taliis aliis secum agere in iudicio violentes, tan- quam tacite illireconciliaverit, ut decisum re- fert in S.C. Neap. Anna in alleg. 75. p. 2. & in Re- gno Siciliae idem iudicatum affl. in Giurba in 80 d. decif. 118. num. 15. Vnde potest ei. & ab eisdem, coutra quos agit, recooveniri, nisi illos 81 cooverent, necesse est compulsius, quia eos capi fecit cum sua pecunia fugieato, ut cau- 82 si dem danni infecti petijiset pro dominibus vici- 83 nis ruinam mioantibus, ut io hasede hoc agente, durante trimili tempore dirits, Angel. in 1. 5. hec stipulatio, num. 1. 6. verbo. Tertio fallit 84 eis pugnare per legem falcidiam, ubi ita. 84 plures de facto peccatum, & iudicatum ful- 85 lie testatur, & sequitur eum in terminis propo- sita exceptionis hostilic. Marmid. in d. Conf. Ho- stilicis 3. verificat in Miles.
- 85 At contra Eccleiam, & Ecclesiasticas perso- nas, hostilica exceptionem opponi non posse, iste probates pluribus de Marin. in lib. 2. se sed. Iuris cap. 24. & confirmat in addit. ad decif. Reg. 86 Reverter. 288. num. 1. sicut oecque post senten- tiam admitti ad impediodam eius exequitionem, voluerunt de Franch. in decif. 186. num. 8. Tappi in d. Conf. num. 14. & decisum testatur Giurba in d. decif. n. 17. & seq.
- 87 Praetera stipendiarij Militibus, quos vulgo dicimus: soldati pagati, voluntarii accidenti- bus ad exercitum lite iam excepta non proderelle 88 hostilcam exceptio em, nisi propter eorum strenuitatem fuisse a Curia stipendiarii, voluit Cappe. in relate verbo Hostilici, quem teferit, & sequitur de Franchis d. decif. n. 6. Tappi in d. Conf. num. 89 num. 4. nec Militibus noo stipendiarii, live. Avventurieris, eam regulariter competere, ex tra-

Selectarum Juris Observationum P. II. 223

- traditis per Ripam in l. Centurio, num. 1. f. de vulg. & pupill. tenet Admirellus super eadem Constat. Hyscic. n. 2.
- 90 Tandem illis non competere hanc exceptionem, in facti contingencia observavimus, qui post litem motu voluntarii accedunt ad bellum, quia tunc videantur io fraudem litismos, commodum illud affectare, argumento eorum, quae notantur in L. 4. & in l. sed & qui data opera, iuxta iuncta gloria in verbo maturius, f. ex quibus causis maiores, quod Milites in 92 fraudem litis motu voluntarii ad bellum proficentes, maturius, quam oportet, se ultra Reipublice offerendo non habent io integrum restitucionem. Militibus regulariter coecissim, 93 & conferunt ea, quae notantur in Legato in l. 94 quendam 16 ff. de legationib. & in absentibus causa Republike ad evitandam criminis accusacionem, in l. 5. marinis 15.5. legis Justitiae, f. ad leg. 95 Iul. de adulteri. & ita voluntur in terminis predictis Constitutionis Holstii, Ihernia ibidem in principi. Affili. num. 2. Niger in cap. Regni si Co- 96 mer. 215. num. 9. Foller. in prall. criminis, in verba Andianiar excofessoris, num. 21. de Francie, in 96 praallegata doc. 186. num. 6. & ita obtinuimus in S. R. C. Neap. pro Fulvia Boccauti Caraccio- 97 la in causa cum Didaco Boccuto, quod procederetur ad ea, quae incumbunt in causa, opposita exceptione holistica non obstante, sub dte 15. Maij 1634. ad relationem D. Didaci Varela Re- 98 gij Consiliarij numeris omnibus absoluti, qui pos- tuta fuit eiuldem Sacri Consilij Decanus mer- tilissimus, & facto verbo loco reclamationis, ad instantiam predicti Didaci conventi, fuit de- 99 cietum Sacri Consilij confirmatum die 30. In- opij eiuldem Anni. Spera Actuarius confert de- cito de Anno 1629. relata per Thor. in 3. parte Compendij in verbo Exceptus holistica 1. & aliam, 100 3. sectionem de Anno 1646. adducit Consilior. Statbar. iuris. forense 66. quam refert etiam Consiliarium Prae- 101 sum, qui fuit contraria pars 102 Advocatis in discepto forense 1. lib. t. verum, si de ordine Regis, etiam post litem exceptam, aliquis proficeretur ad bellum, gaudet ho- 103 lista exceptione, quia si non coacte, tamen de Principi voluntate absit, iuxta terminios de- citionis relatice per Thor. in d. compend. decit. p. 2. in verbo Submonitione, quod optimae facti text. in l. sicuti 38. ff. ex quibus causis maiores.

R E R V M S V M M A.

1. Alter, & rite sonantur in iudicio depener tanquam principalis.
Et respondere super capitibus, five positionibus, ab adversa parte producuntur, n. 1. & 3.
4. Deposito principalis est in Regno Neapolis facienda suis praesentia procuratoris, vel Advo- cati.
Ac fine temporis intervallo, n. 5.
Per verbam credo, vel non credo, n. 6.

Et peti non potest post conclusionem in causa fallam, n. 7.

8. Deponere tanquam principales tenentur Ab- basgia, & Moniales in causa Monasterij. Si fallit circumstantia hoc expolulant, num. 9. & 10.

11. Deposito principalis est in loco iudicij facienda. A quo si principalis abiit, iure sumptribus ventre tenetur, n. 12.

Vel eius sumptribus recipienda committitur in loco ubi degit, num. 13.

14. Deposito ne dum a principali, sed etiam a pro- curatore fieri debet.
Licit illi affidere prohibeatur in depositione prin- cipalit. n. 15. usque ad 18.

19. Deposito, ut a procuratore principalis nomine fieri possit, speciale requiriuntur mandatum.

Cuius vigore ad depositandum admittitur, & in- randum in animam conscientis, n. 10.

Ei per eum, tanquam organum demuni respon- dero tunc, atque iurare videtur, n. 11.

Sed specialissimum desiderari mandatum, ad sic respondendum alijs vulneratum, n. 12.

Vel salutem, cum libera suffici, n. 13.

Maxime quando calamitoso derigerit, deposi- tionis principalis positio, n. 14.

Quia non est admittenda, n. 15.

26. Deciso Sacri Regij Consilij Neapolitanii refer- tur.

27. D. Thomas de Franchis, Regius Consiliarius Sacri Consilij Neapolitanii commendatur.

28. Declaratio circa ejus uolumen, & scripturarum est ab altero, vel reo in iudice facienda, altera parte i. slave, ex Int. Neapolitanii Regni.

Sub pena falsi, n. 29.

Et amissio causa, n. 30.

Dummodo posatur infra quindecim dies a pu- blicatione pro testibus, n. 31.

Et pro scriptura a notifications illarum, n. 32.

33. Procurator enim speciabilissimo mandato esse de- betur, ad sic declarandum, ut declaratione circa ejus uolumen, & scripturarum, ubi landatur. Illusterrimus Episcopus Dom. D. Franciscus Verte.

C A P V T LXIII.

De Depositione principalium in iudicio fa- cienda, ad Rubricam ff. de interrogato- rijs actionibus.

1. Alter, five Reos tenentur in iudicio ad omnem adverse partia instantiam depone- re, tanquam principalis.
2. Super capitibus, seu po- sitionibus ab ea productis, ut relevetur ab onere pro- bandi, tam iofpecta Iuris Communis dispositio ne, ex toto ist. f. de interrogat. alt. & cap. 2 de- con-

Hieronymi de Rosis .

224
*confessis in 6. quām ex Ragni Neapolitanī Iure, per Ritus M. V. 70. 79. & 93. & Regiam Pragm. 8 sub iis de ordine indiciorū ubi sine pro-
 curatorio, vel Advocati præfensiō, statuitur esse
 à partibus ipsiū sine temporis intervallo, re-
 sponsonē faciendam, per verbum, credo, vel
 non credo, ut notant Reg. Sanfelice in praxi indicie-
 sell. 48. num. 19. Confiliar. Gizzarelli. decisi. 63. nū.
 2. ubi Mole in addit. num. 4. Confiliar. Hodier. ad Surd. decisi. 17. nū. r. alij quo sequitur
 D. Scoparia obseruat. ad decisi. Gratian. obseruat.
 147. ex num. t. & obseruat. 227. num. t. 3. ac ins.
 addit. ad Nicolin. in praxi. evol. pag. 57. nū. 10.
 & novissimē D. Pisanus in addit. ad Goffred. de
 Gaeta ad Ritus Reg. Camer. Summer. rubr. 23.
 nū. 10. quam præsumt à communī lute de-
 sumptum, ait Reg. Rosis in Commento ad eam-
 dem Pragm. nū. 2. per text. in l. 1. q. quod obser-
 vari. C. de inram. calumnias, & hanc principalis
 depoñiūrem peti non posse, neque concedi,
 post conclusionem in causa factam, nisi super
 novis, non calumniosē petarur, fuit eodem.
 Neapolitanī Regni lute dispositum in pragm.
 4. sub iis de dilatatione cap. 7.*

8. Tenentur vero deponere tanqām principa-
 les, etiam Abbatissas, & Mooiales in causa Mo-
 nastrijs, si facti circumstantiali hoc expostulant,
 tūt quia de facto antiquo ageretur, quod senio-
 res Montales magis scire possunt, ut practica-
 tum refert in codem S. C. Neap. Thor. in com-
 pend. decisi. Regni Neap. p. 3. in verbo Deponere an-
 tenantur omnes de Collega, quem refert, & se-
 quitor Novar. in cœlēst. decisi. super pragm. 8. de
 ordine indiciorū. n. 13.

11. Debet autem principalis deponere, ac re-
 spondere in loco iudicij, à quo sibi abit, suis
 12. sumptibus venire tenet, vel examinatorem.,
 13. live locorum Officiales admittere, quibus eius
 depositionem recipere iuberit, ut ex Affiliis
 in decisi. 177. & alijs declarat Galvano, in praxi
 Sacri Confilij p. 2. cap. 19. num. 17. & seqq. & ibi
 14. num. 13. cum seqq. cogi posse ad deponendum
 affirmat, nedum principalis, sed eius quoque
 procuratorem ad procuratori nomine depo-
 15. neundum, licet ei in depositione principalis
 16. alijstere prohibetur ad removendam falita-
 tem, quam cum eius confilio, principalis com-
 17. mittere posuit, melius enim principalis depo-
 nentis verba procurator præfensiō consideret, ad
 eum male verba proficeret, corrigendum,,
 quām verba à se ipso prolatas; ut dicitur in vi-
 dente ludere ad ludum schacchorum, quād me-
 18. lius vincendi modum cognoscit, quām ipse
 lutor, per glas. in terror, in princ. C. de Iuris, &
 fallit ignorans.

19. Sed ut procuratori depositione valeat, & offi-
 ciat principalis speciale mandatum ad depo-
 nendum principalis nomine requireti, ut eius vi-
 zo gote ad deponendum admiratur, & turandum
 21. in animam constituentis, cum per eum, tan-
 quām per organum, tuac ipse Dominus iurare,

& respondere videatur per text. in l. qui autem
 14. in fine cum l. seq. ff. de confessi. peccata. & in cap.
 præfensiōnum 2. de testib. lib. 6. affirmant Barr. in l.
 qui bona q. si brevis, num. 25. q. de domino infelice
 Virilli. ad Affili. in decisi. 92. & 148. num. ult.
 D. Altimar. ad Reg. Rosis. decisi. 34. nū. princip.
 21 alij vero ex Ritu predicto Magna Carta Vi-
 caria 93. specialissimum desiderari volunt man-
 datum ad sic respondendum, ut tuis in S. C.
 Neap. decisiō testatur Reg. Rosis, in decisi. 34.
 quies relerint, & sequuntur post alios Dom.
 Confiliar. Petra in Commenarij ad pred. Ri-
 tum 93. num. 3. & Confiliar. Prains in addit. ad
 Muscætelli in praktica civili lib. t. p. 3. angl. here-
 ditaria. & p. 5. in legato, ad num. 30. licet
 23 sufficere mandatum cum libera sustinuerit, at-
 que iudicatum postea rectulerit in lib. t. 3. decisi.
 14. forens. cap. 12. maximē quando calumniosē de-
 regitur, depositione petatio super capitibas
 15. non relevanibas, que non eū admittenda, ut
 ibi n. 18. secundum limitationem à Reg. Rosis
 postam ex Praefide de Franch. in decisi. 220. nū.
 6. & 7.

Iuxta quam limitationem iudicavit idem
 Sacrum Consilium Neapolitanum in causa
 26. Matris Ros contra D. Magdalena Vincenti, pre-
 tentem io termino secundi beneficij princi-
 palis actris depositionem, non obstante de-
 positione procuratoris cum speciali mandato
 ad deponendum luper articulis præsentatis. &
 in eodem mandato inserit, quia non erat ad
 sic deponendum; cum enim pro actrice fuisse à
 nobis allegatum, calumniosē fuisse depositionem
 principalis petitam, quia in longinquis
 partibus ultramarini scilicet in Civitate Car-
 thagenæ, Regni Hispaniarum commorabatur,
 & quod mandatum in filia personam confe-
 dum fuerat ab actrice, unde illa ut coniuncta,
 & non extranea persona scire poterat, atque
 deponere contenta in articulis, seu positionib-
 us, quia pro maiori parte concernebat, eadem
 ab actrice in eius positionibus articulata in-
 causa principalis, fair propterea prouisum sub
 die 6. Ianuarii 1638. & facto verbo loco recla-
 mationis, confirmatum sub die 10 Martij eius-
 dem anni, quod procedatur ad ulteriores peti-
 ta depositione principalis non obstat, ad
 relationem integerim Regij Confiliarij D.
 27. Thoma de Franch. magni illius Vincentij Pra-
 fidis Sacri Consilii Neapolitanri filij, cuius au-
 reas habemus decisiones zeditas. Actuarius Fi-
 gliola.

28. Declarationem vero circa osum testium, &
 scripturarum, pafit ab utroque, tam actore.,
 quām reo altera parte instante faciendam, sub
 19. peccata falsi, & amissionis causis ex dispositione
 30. Reg. Pragmatica Regni Neapolitanij 9. sub iis.
 31 de falsis, & infra quindecim dies a publicatio-
 32. nis tempore pro testibus, & proscriptoris, ab
 earum notificatione petendam, ex pragm. 4. 5. 8.
 33. sub titulo de donationib. specialissimo similiter
 in

iudiciorum mandata, ut per procuratorem fieri
valeat, post Menstru. in trial. de Arbitr. Indit.
lib. 2. cent. 4. cap. 3. i. 5. num. 2. docuit. *Mafia-*
tell. de practica civili lib. 1. p. 6. s. gl. terminus re-
pensis num. 10. quem pro alijs lequitur *D. Scoppa*
in addit. ad Nicoliniu. prax. civil. pag. 62. num.
20. *in cunctis ad Saru. in prax. civil. p. 1. 5. 12.*
num. 1. & confirmat doctrinam, omnique lau-
de dignissimus Dominus *D. Frausens Verde*,
meritissimus Vici & Equestris Episcopus in ad-
dit. ad Gallupp. in prax. S. C. part. 2. cap. 27. sub
num. 59.

RENUM SUMMA.

- 1 Dilatio probatoria, fuit terminus ad probandum
incumbentia, concedi debet in iudicio.
*Tam de Iure Commun. quam ex Regni Neapo-
litani Pragmatica subdilata, ut n. 2.*
- 3 *Litis contestatio non sit in Regno Neapolitano, in*
que terminus vix habet litis contestatio.
Eiusmodi defellit remissio constituta, n. 10.
Et proceditur in causa abisque figura iudicij sola
facie viritate in iudicato, n. 4.
*Dum tamen pro libelo procedat iudicato, qualis pe-
nitio, ex quarens deliberare possit, an cedere, &*
vel contendere videtur, n. 5.
- 6 *Terminus in causa dari omissoe viatis processum*
in Regno Neapolitano.
Sed centrariae veritatis, n. 7.
- 8 *Solum notitates etiam substantiales iudicij sunt in*
Regno sublatas.
Dummodo sententia ritè, ac rebus proferatur,
n. 9.
- 11 *Dilatio certa est à Judice danda, etiam non peti-
ta, ad lites abbreviandas.*
Vnde in Regno Neapolitano detur ex officio in
omnibus causis, nisi remittatur, n. 12.
Et quavis non apparent, ad cuius instantiam
sit assignata, n. 13.
- 14 *Dilatio, seu terminus probatorius, non datur in*
publica litiis, i.e. quo procedit, sine termino.
- 15 *Dilatio probatoria, quantum constitutum debet in*
iudicis arbitrio remittitur, de Iure commun.
Qui potest in loci dilatantem, & quadammodo,
perferventem, & causa breviterem, & longiorum
concedere dilatantem, n. 16.
Sed in Regno Neapolitano viginti dierum statuta,
intelligitur, n. 17.
Nisi extra locum iudicij sunt recipiendi telles, ut
num. 18.
Tunc enim infra viginti millaria, quindecim
dierum terminus conceditur, n. 19.
*Abindo supra multiplicetur numerus per ter-
minum quinque dierum pro qualibet dicta, n.*
num. 20.
*Et cuiuslibet dicta attribuantur paginae viginti mil-
lia, n. 21.*
*Dummodo omnis dilatio trece mensis non exce-
derat, n. 22.*
- 23 *Tellis examinandi, cum extra iudicij locuma*

- effe à partibus nominantur, eorum audiencia, &
committitur Officiale locorum, in quibus
commercentur.
- Quare remissio ad telles recipiendos, quando
sit in civiliibus, vel criminalibus causis conce-
denda, vel demegundis remissio n. 24.
- 25 *Tellis receptione tam in Urbe Neapolit. quâ-
extra, iudicis arbitrio committitur in Tribu-
nibus Magna Curia Vicaria & Regia Came-
ra Sommaria.*
*Sed in Urbe Scriben cause, & in partibus Offi-
cialibus locorum committi solet, n. 26.*
Nisi aliquis ipsorum suspensus fuerit allegatus,
num. 27.
*Infra terminum fiduum à die notificationis termi-
ni, n. 28.*
*Abique eo, quod alii terminus praefigunt ad
dandum illam examinatorum suspensionem,*
num. 29. & 30.
- 31 *Tellis in Regio Examinatoribus ad hoc deputatio
recipiantur in causa vertentibus in Sacro Com-
filio Neapolitano.*
*Non solum in Civitate, sed extrinca causa va-
lorem quincentum arreverrum excedentibus,*
num. 31.
Nisi iphi Examinatores renuncient, n. 33.
Vel duo tantum telles recipi debent, ut ibi.
Et usque causa finit Neapolitanorum, in quibus
cessum audiencia committitur, n. 34.
*Causarum criminalibus, & fonsalibus ex-
cepit, n. 35.*
- 36 *Tellis in Civitate Neapolit. recipi possunt, etiam*
*aliope termino pro eis examinando dato, da-
rente termino pro tellibus in partibus nomina-
tis concuso.*
- 37 *Tellis nominantur in Civitate Neapolit ex-
tra Regnum existere, prærogandis est terminus*
extra locorum distinctionem.
Si nominantur faciat depositum pecunia necessaria
*pro illo recipiendis, & propano selvedadu, qua-
tenus nominatione non interetur, n. 38.*
*A cuius pars deposito excusat, si nominatio-
ne nō velle dicunt, faciat si fallit effet in ultimis*
*partibus Regni, & verò in ultimis Regni par-
tibus faciat nominationem, n. 39.*
*Dumdam costes per nomine, & cognomina de-
scribit infra quinque dies post terminum, ut*
ibi.
Sed etiam post quinque dicit, facta nominatione
testium infra Regnum, nominans admittitur
ad nominandum tellis extra Regnum modo
prædictis, n. 40.
Dummodo censentur declare, quod terminus
caperit currere in hac ultramarina dilatatio
*à die, qua caput currere terminus infra Re-
gnum, n. 41.*
- 42 *Dilatio probatoria potest de partium voluntate*
per indicem abbreviari, & prærogari.
Vel ex causa infra causam, n. 43.
Etiam de Iure Regni Neapolitanis, n. 44.
- 43 *Dilationes abbreviari debent, premi possibile.*
Et eff

- est in causa summarij.
- 47 *Terminus virginis dierum ipso Iure statutus intelligitur in causa in Regno Neapol. veritatem habet.*
Quod samem hodie non servatur, n. 46.
Opinacionis, quod à Indice censodatur, n. 48.
Qui si terminum Iuris statutus, de virginis diebus intelligitur, n. 49.
Sed quandoque dierum quindecim, docem, vel etio concordato falso, prout sibi videtur, num. 50.
C. 51.
- 52 *Dilectio brevior est concedenda, cum causa qualitas expedit.*
Pel condicio per securorum, aut temporis, in qua mera effectu periculum allatura, num. 53.
Item in iudicio immisionis in possessionem hereditatis remredo, l. fin. C. de editio Divi Adriani tollendo, n. 54.
Causlegimus contradicere non sat, num. 55.
57. C. 58.
- 56 *Litus contestatio non requiritur in remodio immisionis in possessionem hereditatis ex l. fin. C. de editio Divi Adriani tollendo, non existente legitimo contradicitore.*
- 59 *Dilectio probatoria est continua.*
- 60 *Frisas dies includuntur in termine ad prebandundato.*
Nisi totam dilationem absorberant, aut maiorem eius partem, n. 61.
- 62 *Dies termini non computatur in termino.*
- 63 *Terminus ad probandum, est peremptorius.*
Et non nisi quam semel concidetur, n. 64.
Fallit primo nisi aliquid ab eo, libello adderet, vel novam causularet actionem, n. 65. & 66.
Secundo limitatur, si causa ab inferiori iudice ad superiorum vocetur, n. 67. & 68.
Nisi coram inferiori iudice, jam fuerint incumbentes in termino indulta, n. 69.
Et novus terminus ad dilatandum iudicium poteretur, n. 70.
Tertio falso, hanc nova commissione causa, n. 71. C. 72.

C A P V T LXIV.

De Dilatione probatoria; ad text. in.

I. 1. C. de Probatio-
nibus.

1 **D**ilationem probatoriam, sive terminom ad probandum incumbentia, regulariter in iudiciis concedi debet, bameris, tam ex iuris Communis dispositione per l. 1.
C. de dilatione. de dilatione, quām ex Napolitani Regni luce per Pragm. 7. quācincipit. Post predicta, de ord. indicior. quinimum, cum 3 in Regno lis non contestatur, sed terminus ipse probatorius vim litis contestationis obti-

neat, ut ex Capit. in decr. 48. sub num. 4. alijsque pluribus probat D. Consiliarius Petrus super Ritu qd. num. 5. flante Pragm. 1. sub ord. sit. de ord.
4 *indicator. decemente, quod procedatur in causis aliisque figura iudicij, ac sola facti veritate in specie, dum tamen pro libello procedat talis, qualis petitio, ex qua reus delibetur possit, an cedere velit, vel contendere?* videbatur termini omissionem vitare processum, ut post Affiliati. Conf. Regni Si quis in posterum, num. 33. adnotavit Reg. de Ponte d. consil. 59. num. 2. lib. 1.
7 *sed contrarium in Regno verius esse probat Reg. Rot. in d. Pragm. 7. num. 10. per Cap. Regni Testianus, insertum in Ritu 288. M.C.V quo tollitur fulminans, etiam substantialis iudicij,*
9 *dummodo alias sententia sit, ac recte profecta ratur, & sic litis etiam contestationis defectus remitti celerit, ex traditis per Affili. sa decr.*
11 *283. quem sequitur post alios Reg. de Martin. in obseruat. ad Reg. Revers. decr. 273. num. 1. licet*
12 *caula abbreviandarum litium, dandam esse à iudice certam dilationem, etiam si non petatur, affirmet idem Rot. ibidem num. 7. & seq.*
13 *22. C. num. 11. atque ex hoc introductum in Regno sive, ut in omnibus causis derit à iudice terminus nus, quamvis non petatur, & ex officio,*
14 *licet non appearat ad cuius instantiam sit a latrone, nisi punctus esset litoris, in quo procedatur sine termino, ex Praef. de Franch. in decr. 225. num. 12. & Anna in singul. 470. quos etiam refert Reg. San Felice. in praxi iudicatar. sed. 46. num. 10. & confirmat Reg. de Martinis lib. 1. quotid. ref. cap. 66. num. 6. Gallupp. in prax. S. C. part. 2. cap. 18. num. 12. & seq. & D. Scoppa ad Nicolai. in prax. civil. pag. 33. sub n. 270.*

15 *Sed quanta esse debeat ad probandum dilatione? De lute Communis est iudicibus arbitriatum:*
16 *posse enim attenta loci distantia, & qualitate personarum, & causar. breviorum, sive longiorum concedere dilationem, ut in præsullegate. l. 1. C. de dilatione. & ex Speciat. in tit. de citat. In fine de temporum in fine, & in fin. in fine tradit. Mariana in Spec. p. 6. in tit. de dilatione.*
17 *num. 15. De lute autem Regni Neapolis terminus virginis dictum ad probandum incumbet, scilicet intelligitur, nisi partes manifestaverint, ubi testes extra iudicij locum existentes, intendant examinare: nam tunc & locus sit in infra virginis milliaris, terminus est quindecim dierum ab inde supra, multiplicatur numerus per terminū quindecim dierum pro qualibet dicta 21 attribuendo cuiuslibet dicta pallium virginis 22 mille, ita tamen, quod omnis dilatio numerum trium mensuram non excedat, per dispositionem Regia Pragm. 7. de ordine indicior. & 23 cum testes omoinantur extra iudicij locum esse, commititor coram audiencia Officialibus locorum, quos testes inhabitant, ex præf. defumpta in l. Indicior. 17. cum Anib. apud eloquentissimum. C. de fide instrument. de qua Gallupp. in 24. Praxi S. N. cap. p. 2. cap. 34. & de hac remilliora,*

ad testes examinandos, quam nos testium audentiam appellamus; quando sit ius causis tamen civilibus, quam criminalibus concedenda, vel deneganda? plenè loquuntur Farinac. in tract. de testib. q. 77. per totam, Reg. Sanfelic. in relata. foli. 46. a num. 18. & D. Confessor. Petra ad Ritum Magna Curia 158. ubi num. 4. & seqq. hndier. 25 nam Regni nostri observantiam subiectum ius causis in Tribunalibus M. C. V. & Reg. Cam. Summarie, vertentes, commitendi testium examen, tamen ius Civitatis, quam in partibus, at 26 bistro causis Commissarii, qui tamen in Urbe scribam cause, & lo partibus Officiales loco 27 tom ordinario elige soleat, nisi reperiantur ab aliqua ex partibus suspecti allegati, infra 28 biduum à die ootificationis termini ad hoc statutum per Regiam Pragmat. 4. cap. 10. de di- 29 latiis, ex qua non requiritur, quod alius terminus praefigatur ad dandam littam examinato- 30 rum suspectorum, ut fuerit lute Communi dispositum, de quo Anna in singul. 174. Sed in 31 causis in Sacro Consilio vertentibus, testes recipiuntur à Regiis Examinatoribus, Regio diplomatico deputatis, ad Sorem eligeodis ex prag- 32 mat. 49. cum pluribus seqq. de Off. S.C. ne dum. 33 et verò ab eis testes à Civitate recipiuntur; sed etiam extra, in canis valorem quingentorum, 34 autem excedentibus, ipsi Examinatea tenet, vel dun tantum testes recipi debe- 35 ant, aut causa sit Neapolitanorum, in quibus causis audentia committitur, exceptis causa criminalibus, & felidibus, ut cum Reg. Rovito & alijs plenè declarant D. Petru in loco relate, & D. Scoppa ad Nisolin. ubi supr. n. 170.

36 Durante autem termino, testium nominatio- 37 nis in partibus facta, posse testes in Civitate recipi, licet sit elapsus terminus datum pro testibus in Civitate recipiendis, observat Praef. de Franch. in decif. 57. num. 3. ubi etiam num. 1. & 1. quod eti facta nominatione testium extra Regnum sit facienda prototypat terminus secundum locorum distantiam, facta per nomi- 38 nationem deposita pecunia necessaria pro ex- mine, & pro pena in casu, quo nominatione non uteretur; si tamen declareret velle ea ut, ac 39 si facta esset in ultimis partibus Regni, & verè faciat ius ultimis Regni partibus, atque testea 40 per nomina, & cognomina describat infra, quoque dies post terminum, excusatibus à de- posito pro pena facienda; sed facta nominatione testium infra Regnum, etiam post quinque dies, admittitur nominatione testium extra Regnum modo prædicto; dummodo nominans 41 declarat consentire, quod etiam pro hac dilatio- nate ultramarina, terminus coepit currere à die, qua cœpit entre terminus infra Regnum, ut pet Reg. Rovito in pragmat. 3. de dilationibus num. 7.

42 Potest nihilominus hac probatoria dilatio, vel de partium voluntate, vel ex iusta aliqua, 43 causa per Iudicem abbreviari, & prorogari, ut

advertisit Borrell. in summa decif. tit. 47. de dilatio- 44 nion. num. 21. etiam in terminis praedictis Regie Pragmatice 7. de ordine inde. tenet Maranta. in praedicta sit. de dilatione, num. 16. ubi, quod 45 in causis summaris dilatationes breviori debent, pro ut est possibile, ex Clementi sap. de verb. 46 gniseat. non enim servatur, quod Pragmat. di- 47 cit, terminum viginti dierum ipso lute statu- 48 tum in causis intelligi, sed oportet, quod à lu- dice terminus concedatur, ut ex Ritu Magna Curia 69. computat Caravina ibi num. 4. subij- 49 ciens, terminum iuris à Iudice datum esse re- 50 gulariter viginti dierum; sed quandoque ab eo concedi solet quindecim, decem, aut octo 51 dierum, pro ut ei visum fuerit, attenta causa, & 52 loci dilatantia: nam & breviorell conceden- da dilatio, cum causa qualitas expicit, & con- 53 ditio personarum, vel temporis, in quo mora- eset periculum allatura, vel damnum, ut post Ripani l. 2. n. 26. ff. de re iudic. affirmat Menoch. in tract. de arbitrat. Iudic. lib. 2. cap. 52. num. 9. & 54 seqq. Item cum de iudicio agitur immisionis in possessionem hæc didicis, ex remedio l. fin. C. de 55 ad illo Divi Adriani sollesta, minor eil dilatio danda, si nullus exter legitimus contradicitor; 56 quia tunc, oec litis contestationem requiri, post Bald. Aretin. & alios docet idem Menoch. in tract. de adipiscenda posse. remed. 4. num. 55 t. 57 secos esse dicess sub num. 552. quando legitimi- 58 mos contradictor extaret, quia tunc redditur iudicium ordinarium, ut ibi.

59 Hæc dilatio probatoria est regulariter con- 60 tinua, ut dies etiam feriatis includat, nisi to- 61 ram absolvatur dilatationem, aut maiorem eius partem, quo casu terminus incipit currere post lapsum feriarum, iuxta tradita per Maranta. in loco relate, num. 18. & pet Gallupp. in d.p.z. cap. 61 18. num. 15. diea vero termini non computatur in termino, lenus qui Kalendis 41. ff. de Verb. obligat, quod latè declarant post alios Consiliar. Praeius in libro practic. obser. cap. 40. D. Conf. Petru super Ritum Magna Curia 119 & D. Scoppa in obseruat. ad decif. Gratian. observation. t. 14. num. 6. & 7.

62 Est illi terminus de lute peremptorius, ut non amplius, quam semel sit concedendus, lute 63 tam Communi, quam Regni inspecto, pet l. fin. ff. de feriis, & pragmat. 2. de ordine indic. & no- tant Affili. super Consil. in pecuniaris, num. 22. Gallupp. in praxi S.C. part. 2. cap. 18. num. 5. quod pro regula coequitur Maranta. ubi supr. num. 2. & 4. hoc limitans sub num. 10. & 11. Nisi actor 65 aliquid libello adderet, vel novam cumularet 66 actionem, tunc enim novam dilatationem con- cedi debet, suisse in S.C. Nespi. iudicatum te- statut Thos in compend. decif. Regui p. 2. in verbo 67 Terminus alias datu. Secundum limitatur, obi- causa ab inferiori Iudice, etiam post coclusion- 68 nem factam, ad superiorum avocatur, quia no- va est concedenda dilatio, ut aperte probatur in L. ad illum 53. ff. de iudic. à Rebuffo ad hoc al-

legata ad Confusionem. Gallie in tract. de Avocario.
69 nub. num. 85. nisi iam sufficiente incumbentia co-
tum inserviendi ludice in termino concessum deduc-
70 tis, & novus terminus ad dilatandum iudicium
coram Superiori ludice peteretur, ut ex gloria in
l. s. si deferis, cum ab ipso illegitam declarat
Reg. Rovit. in conf. 89. num. 5. & 6. & in fine l. b.
1. ubi ita dictum refert in Sacro Conclito. Ter-
71 tio limitatur haec regula, ut stente nova com-
missione esula ovatis terminus sit impatiens,
72 ultra illum primo loco proximus, qui ex-
cludere non potest ius seu ludicrum Officium ex
nova commissione quodlibet, Lusoposell 23. ff.
de Iudic. & ita post Oldrad. in conf. 206. tradit
Lancellotti. in tract. de auctoritatibus p. 3. cap. 24. q. 16.
num. 10.

R E R V M S V M M A.

- 1 Dilatio moratoria per debitores à Principe ob-
tinetur.
Vel a maiori creditorum parte, n. 3. & 3.
- 4 Creditorū major pars, quando praudet minori
in remissione parus debitis remissivē.
- 5 Dilatio moratoria à Principe, vel creditorib-
us obstante materia remissivē.
- 6 Dilatio moratoria pro quinquennia tantum, &
non ultra conceditur.
*Ob modicum praedictum, ex modici temporis
mora resiliunt creditoribus, n. 7.*
Quod ampliatur, usque pro maiori tempore conce-
ditur, in causa nulla reddatur, n. 8.
Sed fallit, quando Princeps de plenitudine pot-
estatis hoc faceret, n. 9.
Imo cum hoc posse, usque ad triginta annos cen-
cideret, nonnulli affirmant, n. 10.
- 11 Dilatio moratoria generalis à Principe concessa,
an debitorum Ecclesiarum, vel portum locorum
comprehendat remissivē.
- 12 Dilatio quinquennalis iudicium, ubi a debtore
laico intentatur in eius foro, non licet Clerico
creditorib[us] illud declarare.
- 13 Dilatio quinquennalis, non tantum semel, sed
bit, ac siiam iterum concedi posset a maiori par-
te creditorum.
- Non obstante contradictione creditorum non
concurrentium, n. 14. & 15.
- 16 Dilatio moratoria, quibus in causis locum non
habent remissivē.
Non procedit contra Venetos in Regno Neapo-
lit. ex particulari privilegio, n. 17.
- 18 Dilatio moratoria pendente, instrumenti etiā
liquidis exequio ad formam Rimi Magna
Curia Picaria Neapolit. suspenditum.
Nec agi potest, ut debeter solvas finita dilatio,
num. 19.
- Ancautio prestat de salvendo, adveniente
tempore, n. 20.
- Quod intelligendum est in dilatio à credito-
ribus concessa, n. 21.
- Sed nec in ea, qua à lege, vel à Principe obtine-

- tur, cautionis prestatio servatur, ut ibi.
Locis elapsi tempore, dilationis incognitum rema-
neantur creditorum, n. 22.
- 23 Dilatio moratoria pendente, causas, & usura
currunt.
Maxime redditus, sive annulli introitus ex fili-
pulatione debiti, n. 24.
- In dilatio a Principe concessa, num. 25.
Estdem est, in dilatio creditorum, n. 26.
Ut usura per stipulationem promissa currant, &
interesse damni emergens, n. 27.
- Præstis, siam currere caperant ante dilatio-
nem, n. 29.
- Nou autem usura lucri cessans, vel ex mora
debita, n. 28.
- 30 Dilatio debitori concessa eius personam regula-
riter non egreditur.
Maximo quando certi generi personarum aipo
omnibus Cruci signatis, fuit concessa, n. 39.
Neque fiduciarem comprehendit, n. 31.
- Cuius non sive expressa mentio, n. 32.
- Aus tertium possessorum bonorum debitoris, n.
num. 37.
- Limitatur si debitor pro fiduciis compareret
ad evitandam illius exalli molestiam, num.
33. & 40.
- Vel pro alio, quem defendere tenetur, n. 42.
- Etsam tercio bonorum possessorum, n. 46.
- Præstis dilatio fuit a creditoribus concessa,
num. 35.
- Sublimitatur primò dilatio generaliter quoad
omnes creditoris concessa, n. 34. & 43.
- Sed contra, n. 45.
- Secunda sublimitatur in dilatio Principi gra-
tiosa, n. 36. & 37.
- Contra, n. 38.
- 42 Dilatio necessariis petefreum ex Iure proprio
invare.
- 44 Dilatio debitori concessa, futuris creditoribus
non vocet.
- 47 Dilatio a Principe concessa debitori, non operatur
contra fideiuniam in rem indicatam trans-
fum.
- Enque magis, cum sententia est Sacri Concliti
Neapolitani, authoritatem habent Praefatis
Præstis, n. 48.
- Nisi fuerit cum clausula, motus proprii, certa
scientia, vel non obstante, concessa, n. 49.
- Vel cum genuinato rescripto, n. 50.
- Ex quibus solitus subreptionis visim, n. 51.
- 52 Rescriptum genuinatum vim habet clausula ex
certa scientia.
- Et in eo casus subreptionis, vel obrepptionis ex-
ceptio, n. 53.
- 54 Geminatio effellus remissivē.
- 55 Decisio Sacri Consilii Neapolitanus restatur.
- 56 D. Antonij Novaretto Regiam Lancellarium
Regensis landes recensit, & landauit etiam
D. Nicolai Vincentius Scoppa.

C A P V T L X V .

De Dilatione Moratoria per Principem, aut creditores concessis, ad text. in 1. quoties 2. C. de precibus Imperatori offerendis, & in l. fin. C. qui bonis cedere possunt.

Motatotia dilatio, per debitores pro alieno gravatorum vel à Principe solet obtineti, l. quoties 2. C. de precib. Imperiorum, offerend. vel à maiore creditorum parte, l. fin. C. qui bonis cedere possunt, intelligendo maiorem partem pro cumulo debiti, non personatum, ut ibi declarator, & in l. fin. 8. 9. hodie tamen, cum seq. l. maiorem, ff. de patib. ubi idem esse decernitur, quod ad remissionem partis debitis à maiori creditorum parte faciendam, de qua. Affilius decif. 2. 8. Rodriguez in tract. de concursu, & privilegi credit. p. 1. num. 10. & seqq. de utraque vero dilatione à Principe, vel creditoribus obtenta, plenè agunt Crassus in tract. de except. except. 3. 1. Nicolaus Gouua in tract. de scriptura privata lib. 3. i. s. de diversis inducialibus & in tit. de annualib. & quinquennialib. dilatationib. Apicella in tract. de intam. pauper. s. i. 1. & Salgad. in labyrintho creditor. p. 2. cap. 30. Novar. & alii super Pragm. Regis Neap. prima, sub tit. de cessione bonorum, ac demum Reg. Tappia de Iure Reg. Neap. lib. 4. rubr. 19. Confilar. Recens in nobilib. Mercatorum, post eius responso editio tom. 1. s. i. s. de Dictione mercatorum, nobilib. 61. cum plurib. seqq. & novissime D. Scappa in ann. ad Sarm. prax. civil. par. 2. ex. n. 7. 6. pag. 6. 30.

Quam dilatationem pro quinquennio tantum, & non ultra concedi posse modicum pre: 7 dieium, ex modici temporis mota cedituribus 8 resultans, ut si fuerit pro ultioritate tempore obtemperata, in toto visitatur, nec pro solo qui quinque: 9 annos valeat: iulineri, post Paul. Calvens. in l. si debitor 2. 1. ff. de indic. & in d. l. quoties, num. 4. firmant. Anton. Fabri. H. C. de precib. Imperiorum. offerend. definit. 17. citatus ab Epistolo Ricci. in coll. decif. 393. p. 2. Apicella in practic. i. 1. num. 3. 9. & s. 2. num. 1. 3. ubi limitat, nisi Princeps de plenitudine potestatis, hoc iubet, quod cum posse longè ultra quoquoennum, & multo ma: 10. tora faceret dicit 3. quicquid usque ad tringinta, annos, quibus personalis actio durat, posse à Principe dilatationem cocedi, quoddam ex clas: 11. fice Doctoribus, affirmare sit Reg. Cappe. Latr. in decif. 1. 92. num. 2. 1. Lib. 3. ex Egid. Bremmera in cap. Qua in Ecclesiastum, de confunditionib. & an: 12. sub generali dilatatione à Princeps ex causa, cocedat, sicut etiam debitores Ecclesiastum, vel

piorum locorum comprehendens, differat Reg. Sanfelicius in decif. 1. 87. lib. 2. ubi num. 17. 22 quod non licet Clerico declinare locum in iudicio dilatarionis quinquennialis, idque confimat in seq. decif. 305. ad lib. 2. & ex multis concludit, atque decilum refert D. Pisanius ad Gofredum da Gaece in progrm. super Ritu. R.C.S. num. 13. 23. & quod non tantum semper, sed bis ac etiam rur, concedi posse quinquennialis dilatio, à ma: 14. iori parte creditorum, non oblitore recusatio: 15. ne creditorum non concurrentium, plures in Sacro Consilio Neapolitano iudicarum fuisse rellator Thos. in tercio parte compend. decif. Regni Neapolitani in verbis: Dilatio quinquennalis se: 16. mel concessa 3. quibus autem in causibus moratoria locum non habeat, videndi sunt Confilar. Thos. in allegat. 45. Grazius ad Cappe. Latr. 17. in decif. 45. lib. 1. & quod non procedat contra Venetos ex particulari eorum privilegio à Strenissimis hiis Neapolitanis Regini Regibus concessio, decilum refert in eodem Sacro Con: 18. cilio Neapolitano Confilar. Graziell. in decif. 70.

Hac vero dilatione pendente, instrumenti, etiam liquidi exequacionem ad formam Rito: M. C. V. Regni Neap. suspendi probaverunt Francisc. Anton. de Induce Roberto in tract. lequid. instrumenti confidens. 4. num. 66. & Bernardinus Pandus in tract. de presentia. & exequat. instru: 19. ment. p. 5. declarat 32. & 36. quos sequuntur Reg. Cappe. Latr. in d. decif. 45. num. 4. & in fine, ubi communis votu, iudicatum testatur in S. C. Neap. & in decif. 5. 6. num. 3. & 4. ac in sequenti: 20. t 9. decif. 1. 4. lib. 1. nec agi possit, ut finira dilatione à creditoribus concessa debitor solvat, 21. aut cautionem praeficit de solvendo advenien: 22. te tempore, licet aliud esse dicar in dilatarione à lege concessa, vel à Princeps, in qua etiam, nec in Regno Serrari, quod talis cautio praeficitur, affirmit in d. decif. 5. num. 17. Sed elatio: 23. dilatarionis tempore, integrum ius creditorum temanere, pluribus comprobavit Carol. Maran: 24. sa Episcop. Inueniens respons. cauteravers. 75. p. 4. ubi num. 46. & seqq. quod interim dilatione, 25. non obstante, ceos, & utrum correre non de: 26. finiant, ex codice Cappe. Latr. in relata decif. 2. 45. num. 10. ubi loquitur in redditibus, five: 27. annuis introitibus ex stipulatione debitis, atq: 28. promisit, quos interea currere sit in dilatione à Princeps concessis, & confirmant Faber. in de: 29. f. 8. sub tit. C. de precib. Imperiorum. offerend. Con: 30. filiar. Pachal. in tract. de virib. partie pa: 31. testa. p. 2. cap. 9. num. 73. Grazius ad Reg. Cappe. Latr. decif. 1. 4. num. 9. Salgad. in practicato cap. 30. num. 49. & seqq. & ibi num. 51. & 52. adem es: 33. scribit 10. inducij. seo dilatione à creditoribus debitoris concessa, ut usura per stipulatio: 34. nem promissa, & interesse damni emergentis, curant pendentibus iudicij; quidquid sit in: 35. usuris luci sellantibus, vel ex mora debitis; & 36. maximè hoc procedit in usuris, que iam cur: 37. ere

- tere excederat, prius quād dilatio concedetur, iuxta Saliceti distinctionem in d. *I. quiesc.* num. 3. *C. de precib. Imperat. offerend.* quād esti Alberto, ibi improbat *ns. 10.* aliter distinguens, eumq[ue] sequutus fuit *Ber.* in *decis.* t. 96. *nn. 5.* circa finem, eam tamen amplexum fuit *Constitutum Regni Sicilie apud Maltrill.* in *decis.* t. 6. *relatum a Ric.* in *collectione decis.* 8. *part. 1.*
- 30 Sed an dilatio principali debitori concessa, eius fideiussori proibit regula est negativa, tan-
31 quād si dilatio persoalit, quād debitotis per-
ficioam non segradiet, nec ad fideiussorem ex-
32 tenditur, nisi in dilatione sit expressa mentio
fideiussoris, quād ex *exceptione 7.* *f. de excep-*
tionib. aliisque deducit Crassus in tract. de excep-
tion. except. 32. num. 49. & *seqq.* & communis
esse DD. leontianum proficitur *Farinac.* in *præl.*
crimin. in tit. de carcerat. & *carcerat.* q. 2. *num.*
25. & *seqq.* quād citat *Lefeb.* *Hedistica in addit.*
ad *Sard.* *decis.* 30. *1. num. 2.* hoc tamen recte pro-
33 cedit, nisi debitor ad fideiussorem defenden-
dum comparetur dilatio excepitio nem pro-
ponendo, ne per indirectum à fideiussore mole-
stetur, quo casu fideiussor, dilatio priori debitori
concessa, iuvatur, n[on]t ex *Bart.* *Bald.*
Paus. *de Castro,* *Ioseph.*, & alijs, doceat *Crassus*
ibidem n. 54. sequuntur *Carav.* in *Ritu* 287. *nn. 1. 2.*
34 ubi limitat in dilatione generaliter, quād omnes
creditoris eo cessa, *Sard.* in *conf. 345.* *num.*
11. & *io decis.* 30. *1. num. 16.* & ex *Jean.* *Bapt.*
Thero in compend. *decis.* *Regni Neap.* p. 1. in ver-
35 dilatio quinquennalis concessa, qui refert in
S.C. Neap. *judicacionem*, probat *Conf.* *Stabian.* in
refel *forens.* q. 6. *num. 4. lib. 1.* nbi etiam *num. 6.* in
36 dilatione à creditoriis concessa, hoc maximē
36 protendere affirmat, quidquid aliud in dilatio-
ne per *Priocipem* gratiosè concessa, voluerint
alijibi relati, in fine referit, idem fuisse in illa
causa decisum in *S.C. Neapolis*, quam senten-
tiam quotidie servata in *Regis Tribunis* libris
Regni Neapolitanii testantur *Conf.* *Pachal.* in
37 *tratt.* *de virtutib. patris potest.* p. 2. *cap. 9.* *num. 71.*
Galluppi. in *praxi* eiusdem *S.C. Neap.* p. 1. *cap. 6.*
num. 3. 4. licet in *numere* precedenti 17. in mora-
38 toria olim gratiosè concessa per suam *Catho-*
licam *Maiellatam* *Illustri Principiss.* *Seilla*,
tunc uxori *Illustris* quondam. *Ducis Niceria*, di-
cat fuisse iuricatum *Illustri Ducis Crotiae* terro
possessori, & laudanti *Principissim* in *andri-*
39 *cem.* noo podesse; quod tamen in processu
eiudem causa à nobis præmanibus habito, non
legitor; sed & *Principis* dilationem fideiussori
prodebe firmat *Reg. de Marin.* in *lib. 1. refol. Int.*
cap. 133. *num. 10.* & *io addit.* ad *Reg. Revertere.*
decis. 406. *m. 2.*
- 39 Idem voluerunt in fortioribus terminis dilationis à *Principe* concessa, omnibus *Cruce*
signatis, quād licet teum tantum, non etiam fideiussorum *Cruce* non signatum comprehen-
40 deret; comparente nihilominus debitore, &
beneficiom ex persona sua oppoente pro eius

interesse, eo conveniat à fideiussore, ad hoc
fideiussori, etiam erme non signato, dilatio-
nem prodebet, tradidetur *Bald.* in *Item man-*
datori. *num. 13.* *verfe secundum factum.* *C. de non*
numerata pecunia. *Muscattell.* in *praxi fideiuss.* p.
2. q. 9. *num. 9.* & *seqq.* *Apicella in susam pauperis*
tract. de quinq[ue]nnali dilas. *tit. 1. num. 81.* *circa* a
medium in *verfe circa secundum.* *Stephan.* *Grati-*
an. in *lib. 1. 1. defens. forens.* *cap. 12. num. 1.* & in
fortioribus terminis *D.* *Pisanus ad Goffred.* *de*
Gaeta super Rubr. *R. C. S. rubr.* 2. *m. 64.*

- 41 Quia omnia in fideiussore disposita in omni
alio procedere, quād debitor defendere tenet, post *Bald.* in *I. quiesc.* in *fin.* *C. de precib. Imper. of-*
ferend. qui refert *Gyrum* dicentem hoc esse de
apiebus liris, affirmant *Surd.* in *relata dec. 301.*
num. 16. *Gratian.* *lib. 2. 1. defens. forens.* *cap. 290.* *nn.*
42 39. est enim speciale in quilibet necessario de-
fensore, ut possit renuiuare, ex iure proprio
iplus defensoris, ut ex*l. 1. defens. forens.* *cap. 10. 5. generali-*
ter. *g. mandatu, cum concord.* dicit *Bald.* in loco
relato, & tradunt alij apud *Mangil.* in *tract.* de
evictionib. q. 6. *m. 10.*

Hic dilationem, sive moratorium eidem Il-
lustri Principissi Scilla ovitare concessam ab
Illustrissimo, & Excellentissimo Regni Neapo-
lis Prorege, ut minimè possit in causa concur-
sus creditorum molestari, sicut concordia cum
nonnullis eorum inita, & cautione præfisa de
solvendo creditoribus, qualibet Anno, dñctos
quindicem mille, ne dum ipsi Principissi, ve-
rem etiam Illustri Duci Crotiae, ab ea causam
habent, tanquam possessori Terræ Petre Pauli
titulo emptionis ab eadem habitz, prodebet,
indubitate Iuris esse dicebamus.

- 43 Neque oblati a fideiussore, sive alium in-
demnitas creditorem, tanquam in dilatione
generaliter debitori concessa, comprehensum
agere non posse contra principalem credito-
rem, quamvis fuerit à creditore exactus, quād
movit contrarium scientes opinionem spud
Bart. in *decis.* *Bononiensi* 78. & ansam dubitan-
di dedit *Caravita super Ritu M.C.V. Neap.* 287.
44 *num. 18.* cum enim dilatio per debitorem ob-
tentia, recte futurom creditorum nihil
operetur, ut per *text.* in *I. Aurelius* 21. 5. *Cainz*
f. de liberat. leg. & ex communi Doctorum Sen-
tentiæ deducit *Guido Papa* in *decis.* 109. quād
sequitur post *Annam in singul.* 463. *Reg. Rovit.*
in *pragm.* 1. *de cessione bene.* *num. 1. t.* Illustri
Principissi, quād dilationem obtinuit, occella-
rit Illustri Ducem conventionem, defendere
tenebatur à Bernardo de Lautentio eius credi-
tore, etiam vigore sententiæ Neap. quād
condemnata ad reficendum omnia damna, ex-
pensas, & intarelli, & propretas, recte posse vi-
debut dilatationis beneficiolum sibi competere
opponere, ne per iudicatum solvere compelle-
tur, mediante ipso Duelei hypothecata pos-
sessori, qui cum oonquād fuerit ius credito-
rum coocurrentium oumeros, sed uti futura, &
con-

conditionalis creditor, in casu evictionis fore sequendz, cum ei quinquennales, sive maiores indocet non noceant, valorem rei evicta à principali debitore repetet, cui propterea 43 beo eñicium dilatioris trutile remaneret, contra notata iol. l. s. §. fin. C. de infurire rei indicata, enm concordantibus apud Graffum d. exceptione 32. num. 57.

46 Præterea, in tertio rei hypothecata posse, diversa, quād in fiduciōs, militat tatio, & nibilominus tam fiduciōs, quād tertius rei hypothecata posse, dilatiorē principali concessa invantatur ex l. fin. C. qui bonis cedere possunt, probat in specie respectu hypothecatum, seu pignorum, pro quib[us] creditor habet possessorē bonorum hypothecatorum, quād convenit, & Alex. in l. & fin. h[ab]itare ramen, au. 11. ff. de poss. ubi contrarium iō remissione debiti, quād in dilatatione procedere affirmat, quād etiam Glos. voluit in L. scripti, in verbo hypothecata, ff. ead. iii. de poss. & ibi Paulus de Caso, Affili. in decif. 88. in fine, quem sequitur Gregorio Lopez, alijque additis Rodriguez in tract. de concordia, & privileg. creditor. p. t. na. 20. Apicella in d. itall. de dilat. quinqūennali tit. 1. num. 61.

Ita minus obflare dicebamus, quod idem Lucas Mattheus Apicella tradidit in tit. 2. de Mararia Principi, dom ex Guid. Pap. in decif. 97. & Thesauaria in decif. 186. dicti litteras mota 47 totias a Principe debitori concessas, non impeditre exequitionem sententiaz in rem indicatam 48 translatas, & maximē cum sententia est Sacri Consilij Neapolitano, auctoritatem habentis Praefecti Prætorio, ut ex eodem Guid. Pap. & alijs docuit Coefl. Theodor. in alleg. 45. num. 8. stande sententia à Sacro Regio Consilio obtenta per creditorem, ex qua minus ei dilatationem datam obesse dicebatur, cum in ex oulla 49 fieret mentio sententiaz; hoc enim loquim habet, nō Princeps cum clausula, motus proprii, si- ve, certa scientia, vel ea obstante, dilatationem 50 concedat, sive per geminatum scriptum, ex 51 quibus tolletur sube p[ro]tectoris vicium, ut monuit Mauritius de Apicella in addit. ad locum relatum curiam in pauperum, num. 51. ubi allegat eundem Lucas Marchionum de Apicella in d. tit. 2. num. 2. in vers. & geminatum, dicentem, ge- 52 minatum rescriptum habere vim clausula ex 53 certa scientia, in quo omnis exceptio subrep- tio, vel obter p[ro]tectoris cessat, iuxta notata per Bald. in Læc. dammisa, C. de presb. Imperat. affe- rend. pet. tenui in anch. ut nallis Indumentis 5. & hoc verè subtem; & deque latius prolequitur (Graffus in tract. de except. excep. t. 4. num. 34. cum seqq. 54) & signantur ann. 37. ubi alios geminationis el- lectus congerit.

55 Sed magis placuit S. R. C. Neap. contraria sententia, quād motatoria hac dilatatio rectio possessori non prospicit, ad retardandam exequi- 56 tioem sententiaz afflentis, coetera cum ob-

tentia, ut proinde sub die 1. Novembris Ann. 1650. decreverit sententiam esse, debitis exequitioni demandandam, non obstantibus op[er]atis, tām p[ro] parte illustris Principiū Scilla, quād pro parte illustris Ducis Cratze, rete- tent Dom. Consilij. D. Antonio Perez Narvarte, Equite Hispano otostillimo, qui postea Marchionatus titulo super eius Tert. Latertiz decoratus fuit, & unus ex Aulus Sacri Consilij Praefecturam fuit adeptus, ac postmodum in eodem Sacro Consilio Decani munere sunchus, fuit taudem int̄ Regentes Regiam Cancelleriam meritisimum consumens, unde ionumeris referunt eocomis ab elaboratissimo L. C. D. Nicolas Vincenzo Scoppa in suis Theoretico-Prædictis observat, ad decif. Graffus. ab serv. t. 4. n. 5. ab serv. t. 9. n. 5. ab serv. 68. num. 9. Acta sunt in Banca Carboni iotet Fraciscum Antoninum, & Anibalē de Laurentio, atq. Principissimam Scilli, & Crofis Ducem.

R E R V M . S V M M A .

- 1 Scriptura ad facultatem alius probatorem fuit solit.
- 2 Non tamen est ad substantiam alius requisitus, num. 1.
- 3 Testameatum nuncupativum per solos testes oblique scripturam probatur.
- 4 Eiis testis animus habuisset, quod scripturae conficeretur a Notariis. n. 4.
- 5 Scriptura pro forma requiriatur in quibusdam causis remissive naturae.
- 6 Affensis Regis super alienatione, vel obligatio- nis fundi scripturam requirit.
- 7 Maximō in Regno Neapolit. n. 9.
- 8 Graeca Principis nam, sibi per litteras probatur. Nos testibus verificatur, n. 8.
- 9 Affensis Regi super alienatione, vel obligatio- nis fundi, sunt pro forma registrandi in Regno Neapolis.
- 10 Affensis Regi scriptura probari potest amissa. Per testes ramen, quādām portigernat, & de eius tenore dependant, n. 12.
- 11 Das, vel autophatum, de Iure Consuetudinario Civitatis Neapolit. nisi non potest absque instrumento dotali.
- 12 Soluio debiti inscriptis contractis per scripturam est probanda.
- 13 Vel salutis quinque testes, n. 15.
- 14 Etia scriptis debitis contractis dicitur, cum paries conveniens de facienda scriptura, & quod alii contractus non valeat, n. 16.
- 15 Nec sufficit, quād p[ro]tectoris contractus, dicane deo contractu faciūti instrumentum, num. 7. usque ad 21.
- 16 Salutis debiti, in scriptis contractis, validè paci- fisi potest, quād per testes probari non valeat, sed per scripturam tantum, n. 13. usque ad 25.
- 17 Salutis quonodo p[ro]tectoris per testes probari, an ob- stante p[ro]tectori, vel statuto in contractum remis- fivit.

CA-

C A P V T L X V I .

De Scriptura regularitatem ad substantiam,
actus non requisita, per text. in l.
partum 17.C.de Patis.

Scripserat, quæ fieri salter, ad
faciliorem & actus probationem, non tamen esse regu-
laritatem ad substantiam actus
requiramus, non alijs tradidimus in procedenti cap. 35.
num. 2. per text. in l. partum,
quod bona fide 17. C. de pali. ex hoc inferentes,
num. 4. testatoris dispositionem in testamento
nuncupative per solas testes absque scripturam,
legitimè penbari, eti testator animon habuisset,
quod de ea per Notariam scriptura conficeretur, ut ultra ibi relatis, ex veritate, & communio-
ni DD. sententia latissime comprobavit Rubens
in practicab. resol. circa testam. aliasque dispositio-
nem cap. 8. num. 312. & seqq. Sed in causa quibet
dam omnino scripturam pro forma requiri, di-
ximus in loco relato, quos ultra DD. ibidem ci-
tatos enumerant Gehupp. in Praxi S.C. p. 2. cap.
32. à num. 12. verit. Tertiis principaliter, & D. In-
dex M.C.V. Baldus de Angelis in Praxi super
Cod. i. Commentaria ad eandem I. Pallium, quod ba-
sa fide, num. 2. & ad I. nunc. C. de mandat. Princ-
ip. num. 5. & seqq. ubi num. 30. quod Allenius
Regij probatio super alienatione, vel obliga-
tione bonorum feudalium, requiri scripturam;
nam & gratia Principis, qualis est Allenius, non
bis per litteras probari potest, neque testibus
verificatur, ut per Mescard. in tract. de probat.
concluſ. 845. Annam in repet. Confisi. qui incipit
Constitutionem Diva memoria, num. 55. & seqq.
idque tametsi præcis tempore paribus, non sine con-
troverbia processerit, & hodie tamen in Regno
Neapolis omnem celare contentiam in Re-
gij Pragmaticis allenius registrationem pro-
forma requirentibus, post Virgil. in addit. ad Af-
fili. decisi. 198. num. 3. probat Reg. de Marin. in
addit. ad Regent. Rever. decisi. 435. num. 2. &
1 decisi. 166. num. 1. ubi tamen empliannum scrip-
tura Regij allenius posse per testes probari, quei allenium illum perlegetone, & de eius te-
nore depnnant, ex textis cap. 1. n. 12. da
privileg. Affili. Sardo, & alijque ibi relatis, &
ita practicari debuisse in emplianno sequuta pri-
vilegiorum, allenium, quorum regula lue-
sunt, cum alijs scriptoribus combusta in domo Se-
cretari Regij, tanquam Flebi odiini, tempore
populorum revolutionum, quæ de anno 1647
in hac Fidelissima Civitate, & Regno emi-
gerunt.

73 Cum etiam dos peritut, vel antephatum, de
lure Consuerudinari huius Civitatis, scriptu-
ra requiritur, & sic dntale instrumentum in for-

ma probante producendum, sive quomodo debentur per Confund. qui incipit: *Dos, & Quarta, sub tit. de lute Quarte: cuius meminit Minutus decisi. 6. Gallupp. in praxi S.C. p. 2. cap. 22. num. 23. & seq. D. Scoppa ad Gratianum obser-
vat. 71. num. 26. atque nos etiam de illius di-
spositione aliqua congeffimus in cap. 16. ista-
rum Obseruat. à num. 14.*

14 Sed & solutio debiti in scriptis contracti est
pariter per scriptoriam, aut quinque saltim te-
stes probandas ex I. nunc. 17. C. de testis. intel-
ligenda, quod in scriptis debitum contractum
fuisse censeatur, non quia rautem sit in scriptu-
ra testatum, sed cum fuit inter coartantes
convenit, quod fiat de contractu scriptura, &
quod aliter non valeat, Affili. in decisi. 105.
num. 4. ubi Virgil. in addit. & in decisi. 39. num. 6.
Mescard. in tract. de probat. conclus. 1324. nn. 6.
& 7. Anton. Fabio in Cod. lib. 4. tit. 1. 5. decisi. 23.
Conf. Hodierna in addit. ad Sard. in decisi. 277.
27 num. 1. & alioquin si patres post contractum di-
cecent, quod de convenit haec instrumentum,
28 adhuc ante instrumenti celebrationem, con-
tractum esse perfectum, & absolutum, nec esse
29 locum penitentiae fieri. Conf. Gius. n. 1. in
decisi. 72. num. 8. ex magis communii DD. senten-
tia, secundum quam fuisse passum judicatum
testatur in S.C. Neap. referat Thob. in compend.
decisi. Regni Neap. p. 2. in verbis Contrahit pra ab-
20 fidato fidatu, licet alii esse, si patres de con-
tractu Notarium rogatum esse velint, quis tunc
21 coartantur contractus substantiam in stipula-
tionis tempus contulisse, enim Sacra ser. in
caus. 1. 69. num. 9. val. 2. lentiis Confir. Struban.
in caus. 1. fol. fures. cap. 1. 20. num. 19. & validum
22 esse pactum, quod solutio debeti in scriptis
contra dicti per testes probari non possit, sed per
scripturam tantum, censurantur Virgil. ad Affili.
in decisi. 39. num. 3. & seq. ubi ita decifru fuisse
23 se certi in S.C. Neap. Praef. de Franch. in decisi.
161. nn. 4. Reg. Sanfelice in decisi. 85. iunctis alijs
pluribus, quos ecce set D. Scoppa ad decisi. Gra-
tianum obseruat. 81. num. 7. & examinat in num-
nat. ad Sard. in prax. civil. part. 3. obser. 1. ex nn.
24 16. fol. 652. secundum quam sententiam fuisse
in R.C. Summ. eiudem Regni Neap. nemine
contradicente testatur Reg. de Marin.
in obser. ad predictam decisi. 435. Regent. Rever.
num. 2. eti referat Thesauri filij sententiam in
25 add. ad decisi. genitoris 160. iudicis arbitrio re-
mittentem, quando pactum sustineri debeat,
26 vel non, & pro alia opinione pactum impro-
bante alijs in eodem S.C. Neap. indicatum af-
firmerat. Conf. Hodierna in loco relata, num. 5.
27 sed nonnullas cautelas probandi solutionem
per testes, non obstante pacto, vel statuto in
contrarium, ex Buido, Alberico, & alijs panit
Carpan. in Commen. ad Statuta Mediol. cap. 95.
num. 4. t. & seqq. lib. 2.

R E R V M S V M M A .

C A P V T L X V I I .

1. *Liberum rationum plura genera.*
De quorum fidem remissive, n. 2.
3. *Liber mercatoris, pro scribente non probat, &*
num. 5.
Sicni neque mercator ad sibi commodum testis
esset potest, n. 4.
Limitatur, nisi alia concordant administrata,
num. 6. & 7.
Secundum limitatur, nisi consuetudo in centaurium
extaret, n. 8. & 9.
Tertius limitatur, cum aliqua ex partitis in libro
censentur, verificantur publicis scripturis,
num. 10. 11. & 12.
Quartus limitatur, ubi debitor, & creditor sunt
mercatores, n. 13. & 14.
Quintus limitatur in medica quantitate, qua
plene probatur ex libro mercatoris fide digna,
num. 26.
Sextus fallit in libro mercatoris mortui, qui ma-
tererem facit fidem, accedente bona qualitate
scribentibus, n. 27.
Sepimum restringitur in libro contra scribentes
predicato, ad probatiōnēs dasorum, si fidem ad-
bibere prescribente, quoad solutiones in eō cen-
tantur, est iudicium arbitrarium, n. 28.
13. *Liber rationum idem est, quid sit à mercatore,*
scripuit, vel ab alio eius nomine, & num. 17.
& 10.
Quinimum efficaciter erit probatio, ex libro al-
terius manu, conscripto, n. 18.
14. *Sciriō illo videtur, cuius nomine scribitur.*
15. *Facies per alium, per seipsum facere videtur.*
16. *Scriptum in libro rationum mercatoris, penes*
omnes existente, de eius voluntate scriptum,
fusse presumitur.
19. *Tessis pro alio admittitur, non autem pro se*
ipso.
21. *Decisio Sacri Confīj Neapolitanī referatur.*
22. *D. Ioannes Franciscus Marciatus Regius Cō-*
filarius, & Regiam Cancellariam Regens,
laudatur.
25. *Aercatorum in causis, de bona fide agitur, no-*
que congruit de Iuris apicibus disputato.
29. *Liber rationum, quibus in causis ab altero, vel*
recoſt exhibendis remissive.
30. *Liberum rationum, si quis adi petat, non ex hoc*
illum confidit in omnibus approbaro.
Nec declarare tenetur, si vult stare libe, etiam
in illis, qua contraſe faciunt, n. 3.

De Libro Mercatoris pro scribente fidem,
alijs administratis actis de tribus, fa-
ciente, ad text. in l. instrumenta
5. C. de probationibus.

1. *Liberum rationum plura*
genera, ex Ludovicō
in commun. consuetudinē
libris mercator. annota-
vit Reg. Sanfelice, in praxē
iudicior. sed. 52. & latius
praeceperit Nicol. Genua
in tract. de scriptura privata, lib. 4. de quatuor fi-
2. *de ultra relatos, plura congeruntur. Menoch. in*
tract. de presumpt. lib. 3. presumpt. 62. & 63. & in
tract. de arbitriar. iudic. lib. 2. cap. 91. 92. & 93.
Escobar. in tract. de ratiōne, cap. 11. D. Episcop.
Ricci. in collect. decisi. 71. p. 1. & in collect. 1817. &
2854. p. 7. in collect. 3314. 3388. & 3535. p. 8.
Mansjoni. in tract. de causis exequentiis lib. 1. q.
6. & aliqua tangunt Gaitius in tract. de credito
cap. 2. Reg. de Marin. in lib. 2. resol. cap. 125. &
Consil. Rocca in notabilib. Aercator. lib. 2. in
tit. de decisione mercator. notab. 10. & 11. & D.
Scoppa in observat. ad decisi. Gratian. observat.
137.
3. *Mercatoris autem libro pro scribente, fides*
regulatior non adhibetur: sicut enim eius vi-
4. *re vici ad proprium commodum testificatio*
non cederetur. L. omnibus 10. C. de testif. ita do-
5. *mestica eius instrumenta, vel priuata scriptu-*
ra nullam inducent probatiōnem, nisi alij ad-
6. *miniculis inventior, ex l. instrumenta 5. & l.*
example 7. C. de probationibus. & ita ex Genua cit.
lib. 4. num. 2. & Trivisan. decisi. 16. num. 2. & 5.
7. *probat D. Scoppa in d. observat. t. 37. n. 8. Admi-*
nicula vero multa requirit Guido Papa in de-
cis. 441. legalitatem scilicet Mercatoris, quod
sit eius manus scriptus, quod conseruerit scribe-
re veritatem, quod habeat causam auctoriam,
quod aliquid scriptum fuerit in eo contra scribi-
tē, & quod veritabile sit illud, quod in
eo scriptum reperiatur, ut refert Feder. in praxē
maran. apud Maran. in specul. p. 6. in verbō Sim-
onem producuntur istos, num. 34. Sard. in consil. 543. num. 8. lib. 4. & in decisi. 199 num. 11 quibus
alia plura adducit tequitista Ludovic. & Genua.
In locis relatis in istis de libris Aercator. Gaitius
d. cap. 2. tit. 3. num. 153. & seqq. sed liberum pri-
vati, etiam pro scribente probare, data verifi-
cabilitate, & difficultate probatiōnem, pro
singulari polvit, ex Baldo Alex. lafene, alijs que
Caro. in sing. § 2.
8. *Illud iuretim omnes affirmant, consuetudine*
fuduci posse, quid libris Mercatorum plena
fides, etiam pro scribente adhibetur, prout
eum communiter in Italia Civitibus adesse.

testatur Socin, sen. in conf. 87. n. 16. vol. 1. Bur-
sai. in conf. 139. num. 18. lib. 1. & in specie in Re-
gno nostro, post alias Mansor. in d. q. 6. n. 20.
ubi etiam num. 2. hucus Confuetudinis validi-
tatem ex pluribus emprobavit, quibus adden-
dus est Boer. decr. 105. num. 4. licet absolutam.
Confuetudinem, quod cuicunque mercatoris
scriptura credatur, non valere, ut in inglese,
& pronam ad falsum committendum, Bald.
Alex. & Ios. affirmantur, & post eos Caro. in
9 sing. 579. tunc vero item admitti, cum ex cau-
sis, aut circumstantijs iustificetur Corvar. &
alij tradidit in Reg. de Marin. relati io. d.
cap. t 5. num. 4. lib. 2.

10 Cum verobique ex partitis in libro conten-
tit, verificate, & approbat, reperiuntur, per
11 publicas scripturas, aut partis confessionem,
12 & mercatoris legale, aique fide dignus, te-
mantur alii partis, quamvis non connexa,
vel individua sufficienter probari, ut post
Paul. Caes. in conf. 301. lib. 1. Sard. decr. 199.
n. 12. Grat. in lib. 1. discept. forens. cap. 171. n. 13.

13 Neque relet per eundem Mercatorem, an-
vera per alium, eius nomine fuerit liber seip-
14 pos? ille enim scribere videretur, cuius nomine
15 scribitur, per regulam, quod qui per alium fa-
citur, per se ipsum facete videtur, ut in cap. qui
per alios 73. ff. de reg. Iur. in 6. cum concord.
apud Barbo. in axiom. Iuris 92. & quidquid ex
16 libro mercatoris penes eum existente, scri-
17 prium reperitur, de eius voluntate scriptum,
fuisse presumitur, ut per text. in confus. 10. ff.
de probal. docuit Bald. quem relet, & sequitur
Stracca in trall. de mercatura p. 2. num. 65. ubi
etiam post Abbatem, Ios. Andream, & alios in
18 ynhilo differre liberi ab alii mercatorio nomine
conscriptum alfirmat; quinimodo efficaciorum ex
illo probationem optiti in favorem mercatoris,
19 tanquam tentij testimonio, quod in alterius
20 obencionis admittitur, non autem in causa
propterea, ex L. und. 10. ff. de res lib. probat post
alios Cravetta in trall. de antiquitate temporum
p. 1. s. vidimus. num. 21. & seqq. Ideoque Far-
nac. Vivilianus que Ludeoer relatis, verius esse
probat Nicol. Genua in d. trall. de script. priv. in
citate libris mercatoris. num. 54. cum dubibus seqq.

21 Quibus concurrentibus in causa in S. R. C.
Neap. intentata per Angelam Spoliam, pro
eius pretesto credito, coorta patrimonium,
quondam Francisci, & Joseph de Roberto mer-
catorum, cuius partes tuebamus, haec tribus par-
tis debiti, contra eam non possit, ex libro ra-
tionali ipsorum debitorum, mediante scoge-
ria Sacri Consilij, sub die 23. Martij Anni 1650.
fuerunt patrimonium praeditum, eiusque po-
steriores creditoris coventi pro relaxatioone
benorum adjudicantur absoluti ab impositis
22 per actricem, reterente integrissimo Consilia-
rio, atque doctissimo D. Francisco Marello,
qui eximias virtutes Marello partis Regij si-
militate Consilij imitatus, meruit in unum.

ex Regia Cancellaria Regentibus cooptari.
Actuaris de Vendicta.

- 23 Plena quoque otitur probatio ex libro mer-
catoris, etiam pro scribente, ubi debitor, &
24 creditor sunt mercatores, vigore raciti mandati,
quod primum vir debitor in iunctum, tan-
quam solito, Codicem rationum confidere, ut
in eo data, & recepta conscribat, ut per Bart. in
L. 1. num. 5. C. de edendo, per Ripam in Ladonensis
num. 118. f. de Iur. int. & per Maſcardam tra-
dit. de probat. conclus. 976. num. 18. cum qua in
25 causis mercatorum, cum de bona fide agatur,
non congruit de suis apicibus disputare, ut
ex Ioh. fiduciar. 29. 4. quadam, ff. mandari, tendit
Bald. in conf. 198. num. 3. in versic. Item in causis
vol. 1.
- 26 Insuper in modica quantitate plena indu-
citur probatio per librum mercatoris, qui re-
men fit fide dignus, ex iudicib. omnium do-
ctrina, de qua per Bald. in l. amica. num. 6. C. de
confess. Tiraquell. in trall. de indic. in rebus exti-
guis. cap. 4. & ali. s. quos refers, & legitur Ma-
27 Sard. in d. conclus. 976. num. 13. & liber mortuorum
mercatoris, maiorem facit fidem; quia mors vim
habet iuramenti, accedente praesentim bona-
qualitate scribentis. I. qui cum maior natus 14.
5. ff. de bonis libert. ut ex Bartolo, & alijs plen-
doceant Sard. in d. decr. 199. n. 2. Primitus in de-
cif. 1. 84. num. 1. & seqq. Gaius in practicata cap.
2. vii. 4. & 8. 5. cum seqq.
- 28 Tandem arbitrium esse iudicibus, libto
rationum fidem adhibe pro scribente, quod
partitas solutionum in eo contentas, si fuerint
contra scribentem productus ad probationem,
datorum, ex L. Publia 26. 5. ultime, ff. depositio
firmant Menoch. de arbitriar. Indic. lib. 2. casu 93.
Genua de script. priv. lib. 4. in tit. de bdo libri ra-
tionis. fol. subi. 198. nam, & petens, libri talin-
29 num exhibitionem à parte altera, in casibus,
in quibus exhibete tenetes, à Menochio cooge-
stis in trall. de Arbitriar. Indic. lib. 2. casu 499.
& Gaius in trall. de creditis cap. 2. num. 1066. &
30 seqq. non censetur illum in omnibus approba-
re, ut cum Alphonse in Autib. si quis in aliquo de-
cumento, num. 59. C. de edendo, verius esse tradi-
dit Vicente in Conclusionib. Iuris verbo Instru-
31 mento, & alia scriptura, nec ad declarandum
cogi potest, si velit illar. libto, etiam in illis,
que contra se faciunt, ut latè probant Regentes &
Capte. Lat. & de Marin. hic in lib. 1. resol. cap.
115. & ille in decr. t. 3. lib. 1. de quo differit
Gaius in loco relatu. n. 1030. cum seqq.

R E R V M S V M M A.

- 1 Creditor liberum habet arbitrium super bonis
debitoris pre eius credito consequende.
Quod tamen regulatum esse debet, neque dolor,
aut mala fide exerceri, n. 2. usque ad 5.
- 6 Creditor quando super uno corpore sententiam
ab initio, variare non potest.

- Sed contra, n. 7.*
Non autem potest meliorem debitoris rem ali-
gere, sed mediservi debet esse contentus, n. 8.
Neque à funderum venditione meipsc, ante al-
ludicula, n. 11.
Aus a fundi proprietate ante frumento, n. 12.
Et a funder non titulatis, priusquam à titula-
tissim. 13. 15. & 16.
- 9 *Quod sibi non nocet, & alteri prodigi, quis agere*
dubit.
Declaratur remissio, n. 10.
- 14 *Affensus Regis in fundi titulati alienatione*
requiritur, neque Prerogativa sufficit.
- 17 *Creditor anterior si potest in bonis debiteris fa-*
nisciari, nec debet posteriori pro restituente
penitentia sub causione recepta molestat, &
nun. 20.
Ne cum in mili circunism posterior ex alii contra
debiterum agere cogatur, n. 18.
Sicut haec debet contra posteriorum agere, si alias
magis posterior exigitur, n. 21.
Contrarium exponent, n. 22. 23. & 24.
Sed ita procedere potest, cum non omnes credi-
tores simillimi in dictio conveni, n. 25.
Unde non ita commode potest ex posteriori cre-
diteris penitentia anteriorei satisfici, n. 26.
Aus locum habet, si existente in iudice, priore
creditore, fuit posteriori penitentia liberata, nn.
27. usque ad 30.
- 19 *Circumstans iniustitia est evitandus.*
- 31 *Dolus nemini debet patrificari.*
Et a Iuris beneficio dolosum excludit, n. 32.
- 33 *Exclusionis exceptione cessat proprie delictum exci-*
pcptis.
- 34 *Creditor cum affensus à creditoriibus sue affensus,*
qui potest super fundalibus agere.
- 35 *Electio creditoris competens ita fieri debet, ut alijs*
creditoriibus si quoque consuletur.
Per regulam quod ubi non nocet, & alteri pro-
delli, agere debet, n. 46.
Sit amissa potest creditum suum commode con-
sequi, n. 47.
- Unde cogi non potest pro eius credito dotalium
pecuniam asperire, n. 48.
Maximo si dotalium habuerit, cum pallo eam con-
vertendi in empionem, n. 49. usque ad 52.
- 36 *Fideicommissaria bona, ex causa donis, alienari*
possunt in subfidiis, non existentibus bonis
liberis.
Esque etiam existentibus, si restanter eorum alie-
nacionem pro date conferri, n. 57.
- 38 *Creditor habens fideicommissaria bona principale-*
ter, non cum liberis obligata, cogitur super ol-
lis agere, ut libera alijs creditoribus rema-
neant.
Secundum si in subfidiis sunt bona fideicommissaria,
fidei obligata, n. 39.
- 41 *Decisio Sacri Regij Consilii Neapolitanus referuntur*
& nun. 45.
- 42 *Filia non venit appellatione filiorum in fideicom-*
missis, pro conservanda agnatione falso.
- 43 *Argumentum validum est, à date ad alimen-*
tas.
- 43 *D. Carolus Brancarius Regis Consiliarius lan-*
datur.
- 53 *Creditor ergo non potest pro credito, res debitoris*
integras, & intricatas preseque.
- 54 *Exceptione bonorum debitoris non requiritur, si illa-*
tingo finit.
- 55 *Iudicia due, quorum unum se habet ut genus,*
alterum ut species, separari non debent.
Sed ad eundem iudicium remittenda sunt, n. 57.
- 56 *Continua causa eadem esse, triplici modo distin-*
tetur, ex Baldo.
- 58 *Tertius, universalem proponens actionem, su-*
perficiens facit iudicium in particulari actione,
qua universaliter praedicaret.
- 59 *Contra dictum refutatio erit ex graduatione cre-*
ditorum, & venditione bonorum debitoris or-
dinata.
- 60 *Actionis causa cessante, cessat actio.*
- 61 *Sententia definitiva, vel interlocutoria Sacri*
Consilii Neapolitanis, vim habens definitivam,
exequi debet, non obstante reclamazione ab ea
interpretata.
Neque proceditur in causa reclamacionis, ante
illuc exequationem, n. 62.
- 63 *Procurator dilatoriam exceptionem remittere*
non potest absque speciali mandato.
Nisi, parvi momenti morit, n. 64. & 65.
- 66 *Restitutio in integrum petita impedit sententia*
exceptionem.
Ampliarum primi, si sit petita sit, post invenitum
mandatum de pavendo, n. 68.
Secondo ampliarum, etiam in sententia 'Principi-
pis, vel Sacri Consilij tuis personam representa-
tantibus, n. 69. & 70.
Limitatur, quando petita fuit post caput rea-
litas exequi, n. 67.
- Scendit limitatur, si lacum non habeat, nisi con-
- stituto de insuffia petentis restitucionem, n. 71.
- Terti limitatur, ubi laico non sufficit in libello al-
- legata, n. 72.
- Quarto ubi non apparerer ex eiusdem aucti, n. n. 73.
- Quinque si lego non adseritur, minoris statut tempore, vel alterius inhabilitatis, n. 74.
- 75 *Restitutio in integrum, infra quadriennium à*
discessu, peti, & obtineri debet.
- 76 *Tertius veniens ad secunduvandum infra annos*
ex litigatoriibus, audiri debet in terminis, in
quibus causa reperitur.
- 77 *Exclusa causa.*

C A P V T L X V I I I .

De Creditoris arbitrio refrenando, ut
regulatum sit, arque discreturn,
ex text. in l. creditor 60. S.
Lucius, ff. mandati.

- A**rbitrium, quod à lege cre-
ditori conceditur, ut ex
pignoribus sibi obligatis,
quibus velit, distractis, ad
luum commodum, valeat
pervenire, in l. creditoris
arbitrio 8. ff. de distractis pli-
gor. quamvis liberum, & effreuant; debet
oiihilomious esse, non indomitum, oeciniquum;
sed boni viti arbitrio regulatum, atque di-
sceretur: ut electio bona fide fiat, non autem
dolo, ut mala fide creditot agat, ut optimè
probatur io. L. creditor 60. S. Lucius, ff. mandati,
& Bart. docuit i. Ladi. num. 13. veris, sed si pos-
ueret, ff. de aliment. & cibar. legat. ex hoc inter-
3 sens, oon esse permittum pro modica quanti-
tate debita, rem magni pretij vendere;
4 præsentem ex viuillio rei venditioe potest
creditori satisfieri, ut ex Glos. & alij in l. quam-
diu, C. de distracti. pignor. similitè affirmat Ne-
gusant. in tract. de pignorib. p. 6. membre 2. num. 18.
& p. 8. membre 1. num. 48. ab etiam, quod si ex
5 noins tei venditioe potest creditori satisfieri,
non sunt alii debitoris tenet vendenda, quod ex
Bart. in d. l. creditoris arbitrio, partier tradidie-
runt Anna pater in allegat. 1. q. 1. n. 4. lib. 1. An-
na filius in conf. 63. num. 4. & in conf. 76. num. 1.
lib. 1. Amatus in conf. 95. num. 10. Tafson, qui alia
cumulat de arbitrii creditoris referentiale in-
fuis obseruat, ad pragmat. de antephis vers. 12.
obseru. 1. num. 40. Thos. in voto decisivo 68. num.
10. cum seqq. p. 1. Novar. apud Rive. in collect.
6. decis. 1498. p. 7. maxime quando creditot super
aliquo corpore sententiam obtinuit, variare
non potest super alio, oē Pratoris authoritas sit
elusoria, sed super illo tecet experit, ut per
text. in l. 6. Prator 75. ff. de indie. decisum refert
7. Cap. in decis. 32. ethi contrarium est
omiter receptum, ex Prof. de France. in decis. 53. &
Reg. Reverter. in decis. 73. Reg. de Marin. ibi-
dem in addit. num. 1. adnotaverit & Accia in
ff. l. 1. casum forens. cap. 48. nec licet creditoris,
8. rem debitoris melioriem eligeat pro credito, sed
teneri arbitrio boni viti, live ludicis, tem. ali-
quam mediocrem accipere, setibon post alios
Fontan. in tract. de pass. nupt. claus. 7. gl. 1. p. 8. num.
18. & seqq. Adelmin. in tract. de pignorib. lib. 4. tit.
1. q. 21. num. 18. & seq. ex regula in precedenti-
bus numeris 16. & 17. firmata, cogi quem pos-
se ad faciendum, quod sibi non nocet, ac altera-
to ri prodest, quam tamen declarat pluribus mo-
dis sub num. 14. ex Bart. in l. 2. in princ. in 6. oppo-

- pos. ff. sol. matrim. & Corv. in conf. 146. n. 1. lib. 1.
11. Et propterea allodialibus, & feudalibus bo-
nis existentibus, ab allodialium venditioe est
incipiendum, quamvis pro feudalium boorum
obligatione Regis obiectum fuerit Allocaus,
qui censent in subdicionem concessus, ut Iuris
communis dispositioni coformem Dominus
allientis, reddete se voluisse dicatur, quo in
subdicionem feuda exequabatur, in burgensati-
corum de factum, ut ex Andrea de Ifuria pro-
bant Anna in d. allegat. 1. q. 1. num. 9. Reg. de Tap-
pia in lib. 3. Iuris Regi Neap. in confusum. Contra-
macem, num. 3. Reg. de Poeta de potest. Proreg. tit.
de auctio Regis super dato, num. 3. & Reg. de Ad-
miris quendam refol. cap. 5. 8. n. 8. Confular. Hodier.
ad Sard. decis. 44. sub num. 1. cum alij, quos se-
quuntur D. Scoppe ad decis. Gratian. in observat.
15. num. 16. & novissime etiam D. Pisanius in
addit. ad Goffred. de Gaeta super R. R. S. subr.
15. num. 3. 2. & 3. & conferunt tradita per Mi-
12. nad. in decis. 13. quod electio mulieris competens
pro dote, & antepbato super bovis viti, fuit
per Sacrum Consilium Neapolitanum tem-
perata, ut super feudo non fieret, cum aliunde ex
fructibus, sive introitibus ipsius poterat sibi
commodè satishier, refert post alios Thos. in
compend. Regi Neap. 1. in verbo Elelio
competens, & compluar. Hodierna in add. ad Sardi.
decis. 44. num. 1. & in controvers. forensi 40. n. 35.
13. Ita super feodis non titulatis esse prius ex-
equendum, postea vero super titulatis, & capite
Baroniz, probat Minad. in repetit. Consil. Re-
gi, in aliquibus, verbo. Comitus, & Baronum,
num. 42. quem sequitur Reg. de Penit. in tract. de
14. Petri. Proreg. tit. 6. num. 38. eo magis, quod in
venditioe feudorum titulo decoratorum Re-
gios requiruntur Allenus, neque sufficit à Prote-
ge obtentus, ex Pragm. 4. de fund. quoniam hodie
servari refertur idem de Poeta in d. tract. tit. 7.
15. num. 16. neque refert, quod boos discutienda
sunt extra Territorium Iudicis de causa cognoscen-
16. tis scientis: nam si commode super illis agere po-
test, ab eorum excusione, non excusat, ut per
Negusant. in d. 1. membre 8. partis nu. 42. Carec.
in d. tract. de excessu honor. p. 2. q. 1. 4. num. 3. quoniam
17. quibus conferunt tradita per Thesaur. in decis. 40.
num. 3.
18. Simile est, quod dicitur, posteriorem credi-
torem, cui in iudicio concursus creditorum,
fuit à iudice libertata pecunia, sub cauzione,
cum reliuendi ad omnem iudicis ordinem,
non posse ab anteriori creditore molestati, pro
restitutione, cum alio extanti communis debi-
toris bona, saper quibus, potest anterior ille
creditor suum consequi creditum; ne cum inu-
8 tilli circuitu posterior exigatur, & exactus age-
te cogatur super bonis debitoris, & si liberum
19. creditoris arbitrium moderatur, ut circuitus
erit inutilis, iuxta regulam text. in Lodi-
num 53. in fine ff. de condit. indeb. cum cōcordant-
tibus, cuius dicimus in seqvient. cap. 69. num.
61.

Selectarum Iuris Observationum P. II.

237

6. & ita in proprijs terminis probaverunt, atque iudicatum restauit in S.C. Neap. Reg. de Marin in lib. 1. refel. cap. 7. 1. num. 14. & Grotz. in add. ad Reg. Capre. Lur. in decisi. 2. 4. num. 17. & seq. & in precedenti num. 4. cum seg. ex eadem in utilis circuitus evitandi casiooz. iudicatum. nullus rebus in eodem Sacro Conflilio, nec posse revocatoria priorem creditorem, contra posteriorem agere pro restituitione pecunia libi liberata, si alius creditor magis posterior ad sit, coorta quem, eadem pecunia a vocatio fieri possit, licet contrarium sentiant alij novissimum relati per D. Altimir. in addit. ad Regent. Roveti. in conf. 12. num. 26. lib. 3. inter quos Salgad. in LABIRINTO CREDITOR. p. 1. cap. 17. num. 16. & seq. & la. 2. tuis in p. 3. cap. 14. ex num. 19 ibi enim veriorem esse affinitatem sentient, & in praxi quotidiana obseruatam, atqua frequenter amplexamus, posse priorem creditorem, & posteriorem suo arbitrio eligere, unum ex alijs creditoribus posteriis, se, quem maluerit, & contra ipsum intentare revocatoriam, ut sibi restituit pecuniam à sa præmaturè exactam, & sibi ordinis gradu non servauit solutam, sive conuentus anterioris, sive posterioris iuste solutos, nec eorum priorē posse creditori potiori opponere, ut prius incipere debeat, & revocatoriam intentare, contra posteriores, quia ad hoc nullum ius habet, per text. in d. creditoris arbitrio, & in L. Majobis 47 ff. de Iure fisci, & in L. qui generaliter 2. ff. qui post. in figurae habeantur, plures DD. autoritates allegans, & precipue Mamen. in decisi. 45. num. 18. & Negueri. in alleg. 7. num. 48. ita in terminis (ut ait) affirmantes, quia tamen Salgadis opinio iorsan sustineri poterit, quando non huiusmet concta omnes ceditores actio revocatoria instantata, unde non posset ex ea commode satisfieri anteriori creditori super pecunia à postremo creditore detenta, iuxta ea, quia diximus in precedenti num. 16. vel intelligenda erit in terminis, in quibus loquitur, si primus creditor non superverae sit 2. post pecuniae liberationem, sed iamante in concursu iudicio existens fuerit dolosè, aut 2. 9. fraudulentè exclusus: tuoc eom non potuit creditor inferioris gradus in primi præjudiciis 30. cium ablique mala fide, fraude, & dolo, saltet, peplumpro. præcavere exactionem, ut post Larazam in conf. 64. & Novar. in q. forensi 13. p. 1. declarat idem Salgad. in LABIRINTO CREDITOR. prod. p. 1. cap. 1. num. 66. & in d. cap. 14. num. 3. & 25. nec mirum, si dolus eius excludat à beneficio cogendi anterioriem creditorem, ut prius agat contra postrem gradus creditores, ex aquitate agendi, quod his non nocet, alteri vero pro 3. 1. defl. de qua nos super num. 9. quia dolus nemini debet patrocinari, lne ex deo 1. 3. ff. de dole, cù concord. p. 2d. Barbos. in axiom. Iur. 16. num. 5. 3. & dolus excludit à beneficio iuris, ut per text. è L. vermo. 64. 5. hoc quoque ff. pro satis, post Bal. in L. gauz. ff. de legal. primo, tradunt Carac. de

3. benefici excusationis, loquens in tract. de excus. bonis. p. 2. q. 18. num. 6. Cofsa in tract. de remed. subiecti remedi. 2. 8. num. 7. versic. Quisno requiratur Novar. in tract. de das insolutum. scil. 3. q. 2. 5. num. 2. & seqq.

34. Contra vero in præjudicium creditotum ne alienum non posse creditore, cum alienum super allodilibus bonis agere, feudalibus omis- sis, notat Baldus in s. certiarum, iustitiam, ff. de milit. testam. Aenam d. allegat. 141. num. 6. Novar. apud Ricci. in d. cedul. decisi. 1498. p. 7. docet enim electio bona fide fieri, ut alijs creditori bus sit quoque conluctum, iuxta tradita per gloss. in d. L. quondam & C. de dustrali. pignor. cum alijs pot. Aenam d. conf. 76. n. 1. lib. 1. pro ut etiam 35. in creditore, ex causa doris habente libera bona, & fideicommissaria obligata, & hæc alienabilita, non quidem libidinariæ, in detectum liberorum, ex loris tantum dispositione, per Auth. res quis Comitacione de legat. sed ex testa- 36. coris permissione illa die coadi pro dote, que operatur, ut principaliter, non in subdium, alienatio fieri possit, quamvis adline bona libera, ut latè probat Conular. Pascibulus in tract. de virib. patria pugn. 2. cap. 7. an. 15. ubi plures ad hoc adducens num. 19. magis communem, DD. sententiam esse propositum, num. 30. alio- 37. modi addit. Reg. de Marin. in lib. 1. refel. cap. 16. 38. num. 11. neque ei licere super bonis liberis age- re in præjudicium creditorum, ex tantum hypothecata habentium, & bona fideicommissio subiecta relinquunt, idem Reg. de agrari. ibidem num. 16. ex Medina, & alijs observarit, decla- rans minime adversari decisioem Sac. Conflilio Neapolitanum relatam à Pres. de Franch. in fida 39. decisi. 519. quia denegavit mulieri pro dote, agenti aliquoem sup: bonis fideicommissio subiectis, ante quam super liberis experiretur, quia non habebat, nisi subdiliari obligatoria- ne ex dispositione prædicti Auth. res quis, non autem ei erat utraq. bona ex testatoris 40. dispositione principaliter obligata, quamvis contrarium opinioatus fuerit in creditore super bonis maioratus cum facultate Regia, & super bonis liberis debitoris, ut cogi non possit à posteriis creditoribus super bonis taedum liberi, ad prius excutiendum maioratum, contra Molinam Salgad. in LABIRINTO CREDITOR. p. 2. cap. 5. per toru. nubl. num. 20. & seq. alios pro hac adducit sententia, quam veriorem, & in praxi receptam affinitat, atque non semel in Supremo Regio Conflilio Hypanie admissem.

Et in creditore ex causa alimenorum super bonis fideicommissis, & super bonis liberi bare- 41. dis, fideicommissi gravata, fuit alias per S.C. Reg. salaria libertas agendi, or. videlicet de quod eidem satisfacta super bonis fideicommissis subiectis, ut super bonis liberis estet alij creditoriibus consudit, non habentibus fideicom- missaria bona obligata: cum enim Venerabilis Monasterium S. Georgij Monialium Civitatis

Salerni fuisse oclavo loco graduatum inter credidores quondam Aspremij, & Francisci Scales patris, & filij anno ducatis 60. pro aliomentis in educatione Sororis Benedicte Scales, eorum filiz, & sororis respectivè in Monasterio predicto, ab utroque in solidum promisit, publico mediante instrumento, se opposuit D. Ioannes Baptista Amendola Regius Consiliarius ex persona D. Iulii Torrelli eius uxoris graduata nono loco, dicens Monasterium pro eius prætensu cedito, quarenus deberetur, satisficeri debere, super bonis subiectis pretenso fideicommisso qnondam. Livij Scales patris, & avi respectivè Aspremij, & Francisci, ut bona libera pro satisfaciendo eius crediti remanente; cum etiam ipse Livius, prohibita alienatione, vel obligatione quorundam bonorum stabilium, Scipionis alteri eius filio relictorum, pro quavis causa, etiam urgentissima, & necessaria, ac è lute permitta, excepto, quod pro securitate dotis, & antephasti licet illa tamen obligare, ad hoc, ut bona predicta sint predicti Scipionis, eiusque filiorum legitimorum, & naturalium in perpetuum, & in infinitum, & in casu mortis Scipionis sine filijs, voluit, quod succedant in eius filii legitimi, & naturales Aspremij, alterius filii testatoris, ut semper in familia remanent, mortuo itaque Scipione sine filijs, successerant filii Aspremij, inter quos erat eadem Soror Be-
42 nedicta Scales, quæ rameth tamen somnia, & finis agnitionis, vocata, non censuratur cum masculis, à quibus tantum magnatio conservator, ex pronuntiatione 195. ff. de verb. significat, cum alijs plenè traditis, per Fusari in tract. de subfiliis, q. 3 i. n. 1. & seqq. erat nihilominus à Franciscio fratre, eiusque filii, & hæreditibus donanda in monacatu, sive matrimonio spirituali, & interim alenda etiam principaliter ex testatoris dispositione, qui permittens obligationem fideicommissi pro dore, & antephasto, pro aliomentis paciter permisit cœlebat, à dote enim
43 ad aliamenta, validum esse argumentum, docuerunt Sardi in tract. de aliament. tit. 9. q. 1. & alijs multi apud Barbo, in lacis argument. laco 39. Fuit propterē iudicatum per S. C. referente,
44 praestantissimo, & nobilissimo Can. D. Carol. Brancato, sub die 6. Iulij Anni 1650. quod citra
45 prauidicium turum partium super prætento fideicommisso, satisfiat Monasterio predicto de annuis duc. 60. debitis pro aliumentis D. Beodi-
cia Scales, super bonis in prætento fideicommisso conteorit, in cuius exitu providebitur super expeditio in comparitione presentata pro parte Regij Coisiliarij loci Baptiste Amendola.
Aduarius Ciolfus.
Quam tamē arbitrij refrenationem, contra ex-
pressam Iuris dispositionem in predicta Lare-
46 ditarii arbitris, ceteris fieri posse dicendum est, quatenus requiras a dicti agendi, quod sibi non nocet, alteri vero prodest, de qua in l. 1. s. item
Varas in fine sive aqua pluvia arendat, cum

47 scilicet creditor commode posset creditum suum aliunde consti qui, iuxta ea, quæ norat glasse, in d. quædam in verba amittere, & post eam, Cavar. in lib. 3. v. art. 1. refutat cap. 14. n. 8. vers. 48 Item campanis, ne que cogi potest, pro suo cre-
ditto pecuniam dotalem eius debitoris accipere
49 maximè si dotes illi dant fuerint, cum pado
50 eas convertendi in emptionem, ex quo pecu-
nia illa remanet sūper dotis restituitione obno-
zia, ut in S. C. Neap. iudicatum fuisse restitutus Taffon. in pract. vers. 2. ab serv. 1. n. 34. & seq.
51 tñ in capitulis matrimonialibus tulit ab ini-
tio conventum, ut dom. à viro ad eius electionem convegetetur, vel à emptionem, vel in
52 sui debiti reemptionem, quis nunc flante pa-
53 go, dotalement pecuniam recipiens, non poterit
ullo futuro tempore molestari, ut bene declarat,
& ieiunum indicat, autoritate confirmat Con-
sulat. Scibar. in lib. 1. refutat forens. cap. 76. à n.
16. & in eousimis additionibus, n. 10. & seqq.
quem sequitur Reg. de Marinis in addit. ad Re-
gent. Revertere decr. 86. circa finem, & si post
54 exequitionem aliquis illi se opponat, aut res
exequita reperiatur intricata, licitum erit cre-
ditoris vacare, & super alij rebus agere, ut in L.
à Diva Pia 15. 5. si post additionem, ff. de reindicatione
Theban. in lib. 1. q. 1. forens. q. 9. n. 6. vers.
cum iste casus, qui reterit ita fuisse in Senatu
55 Pedemontano iudicatum, nam, & ab excusio-
ne bonorum debitoris sui facienda, excusat
creditoris super eis aliquia lice dubitetur,
& postea tunc omisso bonis litigiosis ad alia,
quæ absque lice, & controversia consequi po-
test, liceo lute tecum, ut per textum d. l. Dia-
va Pia 6. super rebus, vobis sed, & illud docet
glossa ibidem in 5. sic quoque in verbo aliud, &
post multos Molin. in tract. de Hispan. primag. lib.
4. cap. 7. n. 30. vers. que amittit, quem novis-
simè cum predictis alijs allegat Reg. de Marin.
in d. lib. 2. rof. cap. 58. n. 12. & n. 15. ubi
refer decifum in S. C. Neapolitano, in causa
Francisci Antonij de Laurentio, creditoris III.
Principis Scilli, providendo, quod non im-
pediat pro suis creditis concurrete super pre-
tio Terræ Flumariz, de Muro, liceat pro eis sen-
tentiam assistentem prius obrinuisse super Ter-
ra Petri Paolz, ab III. Duce Croiz pollella, que
omnia confirmat Marotta in discept. forensi 28.
n. 7. & seqq. ubi plures discussiois evitandæ
causas enumerat.
Et ita eriam ex predictis alijs dicere possumus, eidem
Duci Croiz licuisse iudicarom recessis suis con-
tractis, & aliis sententiis contra predictam Principi-
pissimam Scilli in eodem Sacro Consilio Neapo-
lit ordinariè intentato omittitur, & pro eius
credito ducatorum decem mille, eorumque
tertiariorum, & interesse cum alijs creditoribus
concurrite apud acta gradationis creditorum
& venditionis bonorum ipsius Principiis pos-
site ordinare; cum non ita commode in iudi-
cio ordinariè intentato creditum suum conse-
qui

55 qui potuisse; ultra quod iudicium ab uno creditore intentatum, tanquam specie à iudicio graduationis creditorum, & venditionis bonorum omnium, tanquam à genere abutberi videtur, ut ab eo leparatini minimè potuisse, ex
 56 Ballo in l. nulli, num. 1. C. de iudice, ubi causa continentiam tripliciter tamdem esse dicit, & praetextum quando duo sunt iudicia, quorum, uolum se habent uenientia, alteram ut specie, non enim debent ista iudicia dividiri in plures iudicij, sed ad eundem remittenda sunt, ut probatur in eadem l. nulli, ubi l. s. 3. sequuntur Affidit. in decr. 354. num. 5. & 6. aliquis apud Consil. Carleval. in tract. de iudic. tom. 2. cit. e. disp. 58 2. n. 3. ita ut etiam tertius actionem universalem in uno iudicio proponet, se opponere possit, agenti in alio iudicio super re aliqua per actionem particularē, quæ universalē actionē præiudicium inferre posset, & impedit priescissimū in aliōe particulari, donec fuerit cognitum, & sencientiatum super universalē, ut post Barbo in l. Iustitia, c. num. 17. vers. secunda species, ff. fol. matrim. & Valas. in consult. 90. u. a. ita iuris in S.C. Neapolitan. iudicatum testatur Reg. Rovit. se tanquam Advocato olim 59 patrocinante, lo decr. 1. num. 15. in iud ex graduatione creditorum, & venditione bonorum ordinata contractuum omnino resiliere substat, secundum proxim ab eodem Reg. Rovit, relatum in pragm. 3. num. 12. vers. inoluit, de tenuo benevir. & consequenter iudicij resiliationis contra causas effectus, cessavisse dici potest, cum actionis causa cessante, cessare debuisse sit actio ipsa, ille illius prosequitur, & exercitum, si procuratorem 8. ff. mandat, et mandat, cum alijs per Tiraquilliam tract. cognante causa, efficit effelus, p. t. n.e.e.

Neque reclamatio à decreto, eiusdem Sacri Concilii, quodd illi. Principiū salvat tertias, per eam interposita, illius exequutionem tercetare valebat, sante Regia Pragmatica de Anno 1634. expresse disponente, quodd decreta Sacri 60 Concilii distinguita, aut dilatatione vim habentia, exequantur, non obstante supplicatione obtenta à spectabilis Paulino Sacri Consilii, de verbo faciendo loco reclamacionis, quam Actioris recipere non debent, ante decreti exequucionē, etiā tecepit, et à iudice resependa, atque ea ad suu illendā, decreto incertim debite exequutioni demandato, ut ex pragm. 9. cap. 9. de Officis Sacri Consilii.

Licet enim procuratorem & cōtis consensilio verbo facienda loco reclamacionis ad evitandas dilatationes alias, cum tamen instare potuisse prius ex quo decreto, quon exequuntur, vetabunt fieri non eam consensio, quodd decreto Sacri Consilii di sui natura exequibile remaneat ex reclamacione suspensus, sed solum exceptionem dilatariori remitti, per quam differi poterat processus in causa reclamacionis, donec decreto Sac. Consilii debitæ exequutioni

mandatetur, inxta terminos Amb. qua supplicatio, C. de presib. Imperat. afforand. ut notat Praef. de Franch. in decr. 290. num. c. quod neque potest terat procurator agere, & dilatariam exceptionem aliquis speciali mandato remittere, ex Bart. in l. ff. fraudator, ff. quatuor fraud. creditor. & alia per Regent. de Tapp. in lib. 3. Iuris Regul. in titulo de suscipientib. Official. in prag. 3. num. ee. 64 ubi licet affirmet, polle dilatarior exceptionem a procuratore remitti, si est parvi momenti, b. c. 65 tamen exceptione dici non potest tam parvi momenti, quin magnam quandoque latitudinem illius temelii inducat, ex eodem Praef. de Franch. in relata decr. 290. num. 4. circa finem.
 66 Restitutio vero in integrum ex patre creditorum postulata, quamvis regulariter supersederi faciat exequutionē ex l. nulli, C. de integrum restitut. postulata, ne quid novi fiat, non modo 67 do petatur, antequam sententia excepta sit realiter exequutioni demandari, duxa tradita per Oddum in tract. de restitut. in integrum, p. 1. q. 43. artic. 6. num. 9. c. Maltral. in decr. S. Ceciliae 30. num. 3. & Gratian. in decr. Reta March. 17. ubi D. Scoppa in obseruat. num. 6. plures alios concordantes allegat, etiam post intimatum mandatum de patendo, ut recte Ama, & Rovit sententia probat Consil. Carleval. in tract. de iudic. tom. 2. cit. 3. disp. 16. num. 3 c. & ante eum affirmavit T. s. 3. obseruat. 1. num. 33. si camena 69 a treslūs Principis sententiam petatur in ioculum restituere, non impedit exequutionis, nisi evidens causa allegetur ad excusationem presumptae calumniae post Affidit. in decr. 356. 70 loquentem in testitiorum petitam adversus sententiam Sacri Consilii Neapolitan. quod Principem repererat, ati Supremum eius Councilium, docce Reg. Rovit. in pragm. t. de minorib. num. 29. & post eum Consil. Staibau. in cent. t. x. fol. forens. cap. 5. 3. num. 19. O. fogg. and. 71 requirebatur, quod devidenter ex aliquo scrip- 72. vel alatiliter apparere de institu. petentis in integrum restitut. non ut suspendatur exequutionis, ex renditis per Praef. de Franch. in decr. 286. num. 8. & 9. debet enim ius in iudicio nedum in libello 73 exprimit, non dicit Affidit. in Consil. Regni appellationum tempora, ante num. 40. Sed etiam ex 73 eisdem actis apparet exendere Rovito thilema 74. num. 27. & Carleval. in loco relate num. 47. & minoris statutis, vel alterius inhabilitatis tempore, debet adiulculatione ut competat in integrum testitiorum dolim ali exceptio 19. in verbo diversum, et ff. de nevarianib. & per Gamessin lib. 2. variar. fol. cap. 1. 4. num. 7. verbo, addit. tamet 75 debet etiam infra quadruplicem die scientia, nedum peti, verum etiam obtineri, ut ex l. s. C. de temporib. in integrum restitut. & alia communem in eis DD. sententiam testatur Sforzia Oddi. in d.p. 1. q. 9. artic. 1. e. num. 94. qui termino 76 no clacio, neque tertius coadiuvando principalius iura potest hoc medium in integrum

restitutionis proponere, quia non admittitur, nisi in terminis in quibus causa reperitur, iuxta solemnitatem tradita per Reg. Revit, in decis. Reg. Merlin. tom. 1. centr. cap. 30. & Consil. Carleval. de indic. sit. 3. dispatat. 12. num. 18.

77 Sed non sicut causa decisa, flante concordia ab illustris Principissla Scilla cum eius creditoribus inita.

R E R V M S V M M A.

1 *Electione in alternativis, est regulariter debitorum.*

Nisi prepter meram, aut alia ex causa ad creditorem devoluuntur, n.2.

3 *Pars inter personam creditorum in electione ex contraria competente.*

Si tamen electio secundum non trahit exequitionem, num. 4. & 5.

6 *Variatio non admittitur in annua obligatione alternativa concepta.*

Cum nibil est a creditore adimplendum post electionem, n.7.

Sed si aliquid est ab eis adimplendum, n.8.

9 *Criminalis alio post civilem intentari potest, & num. 10.*

Finitio tamen primi civili iudiciorum, num. 11. 12. & 13.

14 *Alio civilis, quando possit post criminaliter intentari remissio.*

15 *Civili causa, vel criminaliter intentata, non possit adversarius alienam Civilem, vel criminaliter movere qualitercum remissio.*

16 *Accusans criminaliter, non potest neque civiliter accusantem recuperare, & n.17.*

18 *Criminalis alio de violencia, atque turbatione possessionis intentari non potest ante completam civilem causam super hoc autem propositionem.*

19 *Interdum post criminaliter, ut locum habeat, etiam civilitate de nullius possessionis censura debet.*

Nonque simplex detinatio sufficit, sed vera posse-ssus regimetur, n.21. & 22.

Sed vero civilitate de possessione uterque senten- dant, criminaliter agi non potest unde senten- tiam in civili causa preferendam, n.23.

20 *Possessorum in ordinatum locum non habet, nisi de molesta, atque turbatione rei constet.*

Esi criminaliter agitur, censura debet, quod turbatio dolose procedatur, n.24 & 25. & 26.

27 *Possessionem auctoritate proprii recuperare in- cunctius de celulo permisit.*

28 *Electa via ordinaria, variari non potest ad ex- trahendiam, & exequivam.*

Licet expensas reficare ullar vellent, ut n.22.

Nec omne partibus etiam conscientibus Index cogi potest ad exequivam procedendum, n.29.

Sed quod bac opinio, non sit in praeille liris tutu, num. 35.

Et quod lira sit variatio, etiam post item in or- dinario iudicio contestiam, n.41.

Maxime cum realitas expensa reficiatur, num.

- 69 *Quod nul non nocet, & alteri predefit, Indicis officio conceditur.*
 70 *Decisio Sacri Consilii Neapolitanii refertur, & ann. 71.*
 71 *D. Joannes Lagoasius Jurisconsultus in suo veritatisissime memoratur.*

CAPUT LXIX.

De Variatione ab una re, actione, aut via, ad aliam, ad text. i. l. eum qui certarum 138. §. fin. ff. de verborum obligacionibus.

Bectionem in alterativis esse regulariter debitoris, pro regula constitutur in cap. in alternativis 70. de reg. Inr. in 6. cum concordant, per Affili. in dat. 397. numm. 4. Card. Atlantic. de tate. & ambig. consent. tom. 1. lib. 12. tit. 28. sub nn. 32. Reg. de Marinis lib. 1. quod. rest. cap. 9. 1. nn. 23. & Fontanell. de pal. ampli. claus. 3. glos. 8. part. 1. 3. num. 67. & 68. quos sequitur D. Stopp. in obseruat. ad decr. Gratian. obseruat. 12. nn. 35.

a nisi propter ejus moram, aut alijs ex causis, ad creditore electio devolvatur, de quo plenè apud Gratian. in lib. 2. discept. forsan. cap. 2. 39. & 338. & Ursell. in exam. apud conclus. 9. atque alios relatios per Salgad. in Labyrinto creditor. p. 2. cap. 29. n. 37. & seqq.

b Cum tameo electio creditoris fuit ex cocontracta concessa, licitum est ei quodcumque variare; ita ex eum qui certarum 138. §. fin. ff. de verb. oblig. probat communiter DD. quos Molinas adducit in tral. de Hispan. primogen. cap. 4. n. 35. lib. 2. & præter eos Cap. de decr. 33. & 46. dummodo electio semel facta secum obo trahat exequitioem, quo casu amplius variatio non permittitur, ut ex apud Anthonium 20. ff. de opere legata, etiam in electione ex contractu competente, affirmat Sard. post alios in cons. 413. n. 18. lib. 3.

c Hic si debitor offerat rem eleam, quod se comtrahit exequitionem, ex l. accepit. 20. C. de usuris, enim notatis per Rep. in l. serv. electio. n. 2. n. 3. ff. de legat. 1. creditor variare non potest, quamvis non sit obligatio, alternativæ concepta, ubi nihil est per creditorem implendum, quo caso stipulatio, licet non us, unica dicuntur, & variationem non admittit, ut ex l. 5. Sticham 16. 5. ff. de verb. oblig. docet Bartol. in l. 5. Sticham 5. qui domum. ff. de ultimis. empti, ubi enim alii quid est à creditore implendum qualibet anno, una & cœle dicetur stipulatio, l. 5. servus communie Mavij 18. §. fin. ff. de stipul. servor. propterea, tunc est variatio quolibet anno permissa, ex relato §. quid domum.

d Civilis paciæ actione, pro re aliqua intenta,

ta, criminalis actio ad eamdem tem competenter non coosumitur, unde ad eam variare licet, ex l. 1. C. quando civilis alia criminali prauidicit, 10 quem non esse correditum ex dispositione Constitutionis Regni Neap. incipiente: & Civiliter agens, sub ei. de prauidicitatib. sublati. firmat. Affili. in ead. Conf. n. 9. in fine; sed hoc intelligentiam est, finito primo iudicio civili, quo penitente, criminalem causam sicut, etiam civile malorem, si ex eodem facto, & ex eoico fonte, utraque prævoiat, ex pluribus comprobavit Conf. Praeius in responsu crimin. 10. num. 13. & seqq. & in responsu 14. loquitur ex converso de civili actione propter criminalem intentata, allegans inter alios Farinac. in præf. crimin. in tit. de varijs. & diversis questionib. q. 100. cap. 2. ubilatè prosequitur, quando pendente civili, vel criminali causa ab una parte proposita, sic supercedendum in alia civili, vel criminali, per aliam partem deducta, quia una sit alteri præiudicitalis, & de accusato criminaliter, quod non possit neque civiliter accusantem reconvenire, ut voluerint etiam Maranta in specie p. 4. division. 6. num. 56. & seqq. Guazzini. in tract. ad defensionem. defens. 3. cap. 10. num. 14. licet contra 17 tractatum Carav. voluerit in Rie. 193. n. 6.

e Vnde si aliquis civilem actionem pro reconpetendo, aut retinendo a possessione intentaverit criminalis accusationem, de violentia, atque turbatione, proponere prohibetur, donec fuerit in causa civili pronunciatum, per expressam latus dispositionem in l. 1. C. de appetit. obi dicitur: Primitus de pestilente pronunciari, & ita crimen violentia excutere Praef. Provincia debuit, quod cum non fecerit, inde ab eo provocatum est; pluribus exornat Farinac. in relato cap. 2. 29. n. 61. cum enim in interdicto possessorio, etiam civiliter intentato, constata debeat de Actoris 10 possessione, & molestia, atque turbatione Rel. ut l. 1. in principio, & in h. hoc interdictum possessori posedit, post moltes foedat Maserardi. in tral. de probat. conclus. 1. 196. num. 1. & seqq. & num. 25. ubi num. 6. & num. 9 dicit nos insicere simplicem detentioem, sed requiri vetam, 22 possessionem, & sine vicio respectu adversarij, 23 & propria, quando otraque possidere consistit, actio criminalis minime competit, antequam à ludice per sententiam hoic pretensione silentium imponatur, ut post Bald. in disputat. incipiente: Recusat. de vi turbatrix, cap. 1. vers. 2. vel quando, docet Rebuss. ad Gallia Commiss. tom. 3. in sic de Materiis possessorio, artic. 1. glos. 2. num. 45. quoniam reficit, & sequitur Menoch. in tral. de retinenda poss. remed. 3. n. 55.

f Nam ut criminalis actio competat, nedum turbatio in possessione requiritur, sed quod hæc turbatoris dolo processerit, ex Maserardi in conclus. 1. 196. num. 1. 28. cum dub. seqq. Menochio in d. remed. 3. n. 61. Decidens in tral. crimin. 25 lib. 8. cap. 2. num. 10. obi dicit, quamlibet etiam colorata causa à dolo excusat, & n. 5. & 7.

- 16 solam possidendi creditoracem sufficere ad tem-
 novendum possessorum interdictum, quod
 etiam Menoch. affirmat in loco relato *nn. 22.6.*
 27 & *num. 352.* ubi quod ecclesie possessorum in-
 terdictum, si quis à possessione deiecius ineon-
 tinente iam, propria etiam auctoritate, recuper-
 aveit, idem voluerunt *Lancelot.* in *rat. de s.*
attent. cap. 4. *limitas.* t. *num. 27.7.* & *num. 33.* & seq.
Farinac. in p. fragment. criminal. in verbo *An-*
thoritate propria. *nn. 25.8.*

28 Sed eum creditos duos habet vias agendi,
 ordinariam scilicet, & extraordinariam, sive
 exequitativam, intentando ordinariam, non po-
 test illam mutare, & exequitativę agere, ut per
 text. in *cap. ut qui duci.* 25. de *eleboris lib. 6.* &
 in *cap. 1.* de *puniali.* *Praenov.* *aduen.* lib. 6. docet
Roman. in *cons. 1.33.* quem sequitur *Abaratia* in
spec. p. 6. *all. 8.* *num. 3.1.7.* in *disput.* 6. *num. 24.6.*
 26 in *fin.* ubi in *ealle,* *nn. 36.* ita tuetur iudica-
 tum in S.C. Neap. & hanc sententiam commu-
 nioret, & veriorem esse, atque in iudicis ser-
 vati, ex aliis deducit *M. Belli.* in *decis.* 1. 17. n. 1.
 27 cum *dubio* seqq. pro qua consulvibus dicit *Cancer.*
 plutes adducens in *lib. 1.* *variar.* *ref. cap. 17. nn.*
 42. & 46.6. in *lib. 2.* *cap. 3.* *num. 22.4.* se ita com-
 munis annuntiante tenet *Scaccia* in *rat. de*
appellat. q. 7. *limitat.* q. 9. 45. *Barbat.* in *rat. de*
asplent. *lib. 6.* *num. 33.* *Conf.* *Cartaval.* in *rat. de*
indic. *lib. 1.* *tit. 3.* *disp.* 1. *4. num. 1.* t. *cum pluribus* seqq.
 innumeratos adducit *Gimb.* in *decis.* 55. *num. 1.8.*
 quem sequitur *Cene.* in *rat. de cemb.* q. 9. 5. *num.*
 28. *Reg.* *Rovis.* in *Prag.* t. de *conservatorie.* n. 10.
Conf. *Marcian.* in *cons. 5.4.* *lib. 1.* neque tunc par-
 29 tibus etiam consentientibus, iudicem cogi-
 posse ad procedendum via exequitativa, voluit
 gloriae clementis sapientis, in verbo *Partibus*, de verb.
 significare, quam sequitur, & singularem, dicit *Re-*
munda. d. *cons. 1.33.*

30 Ratio autem est, quia viam, quam semel quis
 elegit, sequi tenetur, l. *similior.* 2. t. 5. *fin.* if quod
 meius ea fasa, cum alijs per *Barba.* collectis in
axiom. *Int. 2.25.* *num. 1.* & 2. ubi, quod via una
 31 electa, nemo ad aliam recurret potest, neque
 32 in creditoris potestate esse debet, iudicium se-
 33 mel exceptum elindet, quod cum huc solemnis
 tenehoatum, eadem solemnitate est ordinarię
 terminandum, ut plūs in *proced.* fine, & in
 verbo sed affirmanda, q. ad leg. *Falcid.* *Baldum.* &
 alios at *Guriba* in loco relato, eligens enim in
 34 tertio articulo *vassare* non potest, l. 4. *leg. alegantur*
 & l. *pef. diem* 7. *ff.* de *pollo* leg. *Communi.*

35 Verum-hanc sententiam, non esse in puncto
 iuris tutam, affirmat *Reg.* *Merlonde.* in *lib. 1.* *conse-*
ferens. *cap. 97.* *num. 6.* *in fine,* t. *cum seqq.* ubi, quod
 36 exceptio litis pendente, & regula, *textus* in *lib. 1.*
 37 *accepsum* 30. *ff.* de *indic.* quod obi ceppum est iu-
 dicium, ibi terminari debet, locum non ha-
 bent in via exequitativa: maximē, cum reo litia
 38 & reponit reclamatur, de illa dicti viam ordinis
 39 iuris, & exequitativa, non esse inter se con-
 certata, sicut incompatibilis, sed diversa, ad idem

40 tendentes unde unius electione, alteri non eos
 seti tenueantur, flante eorum compatibilitate
 post *laſon.* in *l. 2.* *num. 12.4. vers.* *Egoput.* *Cad-*
lure *expeditio*, & alios declarat *Menoch.*
rat. de prasumpt. *lib. 3.* *prasumpt.* 45. *num. 7.* &
 plures pro hac opinione rebunt *Reg.* *Merlonde.*
 41 quentes etiam post litem in ordinario iudicio
 contestata tam, sub *num. 9.* & seqq. ubi questionem
 41 hanc in stricta disputandi ratione accepitem.
 42 quodiammodo videri, & modo affirmantem,
 modo negantem sententiam, fuisse à *Rota Ro-*
 44 mana amplexam, sed negativam etiā ullam
 procedete controversiam in iudicio de suis
 45 tota summario, & exequitivo, & faciliter in Re-
 gno Neapolitano, & in Supremis Corijs, in
 quibus summi, similiter, & de piano pro
 47 teditur, ac sola facti veritate inspecta: nam in
 eis vacationem admitti, tam in prima, quam
 in secunda instantia; post *Boer.* in *decis.* 42. *nn.*
 1. 4. firmat *Reg.* *Coppe.* *Latr.* in *decis.* 20. *num. 28.*
 48 & 29. *lib. 1.* auctento etiam, quod procuratores
 vel *Advocati* in *causa*, item ordinarię institu-
 49 entis, principali non obest; nisi datum habeat
 quod luit eius nomine gestum, sequitur in
 omnibus *Consiliari.* *Petra* in *comment.* ad *Ritum*
*M.C. item t. Rom. 134. *num. 1.* & seqq. ubi etiam,
 50 quod magis procedet hæc variationis omni-
 bus, flante padlo, quod una via electa, alia non
 51 tollatur, sive, quod variate licet de una via
 ad aliam, nam & hoc post *Vefsi.* in *add.* ad *Afe-*
flat. in *decis.* 32. *subn. 2.* voluerunt etiam *Sofe*
 in *rat. de inhibitione.* *cap. 2.* *6. num. 49.* *Bar-*
bat. in *lib. 6.* *num. 35.* *Conf.* *Marcian.* d. *cons. 5.4.*
num. 4. *Scaccia* in *d. simil.* *9. num. 49.* ubi in *piz-*
 52 edentibus *numeros* 46. 47. & 48. variationem,
 concedit ait reo conuincere existente, vel si
 53 auctori ordinarię ageos, facultatem libi reser-
 verit, agendi via exequitativa; idque patiēt
 probaverunt post alios *Zacharia* in *add.* ad *Gal-*
legium in *rat. de oblig. camerarii.* q. t. *num. 1.8.* &
 22. *cijus.* in *add.* ad *Coppe.* *Latr.* *decis.* t. 20. *nn.*
 37 & seqq. & quod ceteris expensis licet auctori
 54 tenacissimae iudicio ordo sit intentato, & va-
 tiate ad exequitativum, ex *Rebus.* & alijs docu-
 runt *Cancer.* in *pract. cap. 17.* *num. 45.* *infir.* &
 47. *num. seqq.* *Scaccia* in *loco relato.* 46. hoc intel-
 ligentes, dummodo non fuerit adhuc in ordi-
 55 nario iudicio probata exceptio aliqua, viam
 56 infringens exequitativum, occ. sed & sit in co-
 conclusio in *causa*, per quam liquet, de iuri
 57 bus partium; sed quod neque celestis expensis
 auctori sit variate permisum, & invito reo, a li-
 58 si ordinarię intentato, delistere, sustinet ex
 pluribus *Conf.* *Cartaval.* in *rat. disputat.* 14.
 num. 6.*

Cum itaque instet in *S.R.C.* Neap. *Mat-*
teus *Andreas* *Gillus*, condemnari Baronem Ter-
 re *Abbatis* *Marei* ad replecionem fore, & de-
 molitionem aqueductum in cura *Ipsius* *Marei*
Andreae constitutorum pro decenda aqua ad
Monendum *Terram* predictam, servata forma-

jostrumeoti cum eo stipulati, & postea varian-
do de via ordinaria, ad exequitativam, instetisset
eundem cogit, & compelli ad prae narrata; huc
eliceret ex premis contendebat, & si prius
instetisset condemnari, quod sanè coudemna-
tiois verbum iudicium inferebat ordinarium.,
6n ad differeniam exequitativam, in qua dicitur cogit,
& compelli, secundum ea, quo post Bartoli, inl.
1. C. de exequi. & re indicata, & in Extravaganti
ad reprimendum in versi. & figura, refert Ma-
riana in suo spec. p. 6. distin. 9. num. 1. 6. & nota
Aretin. in 5. omnium, num. 19. inst. de allionib.
aliquo apud Andreolum, in controver. foreni 101.
num. 2. 3. b. 1. Sed quia ioterim Universitas Ter-
re Abbatis Marci, cuius lura tuebamur, coadiu-
vando lura Barnensis, in iudicium contra eum man-
to, instetit Marcum Andream turis prædicti
possessorum cogit, & compelli ratione publica
utilitatibus ad vendendum servitutem aqua du-
cenda per eius locum, ut malendina per abun-
danriorem aqua cursum publico. Civium usui
deserviant, niferos damnum, atque interesse
reficeret, quod ex mutatione loci pateretur ab
en, per quem aqua prius in endem rure dueceba-
tur, omnino supercedendum fore dicebamus in
petita aqueductuum demolitione, & foras re-
pletinos, dannè exitus iudicij ab Universitate
tentatius videretur, eo quo suus facere preba-
tines intendebat quatenus enim de eius bono
Iure constitisset; iterum erant aqueductus con-
stituti, unde circuitus ioutibus evitari debe-
bat, L. cum fundus 3. 5. servum, s. si cert. peras.
cum concord. apud Barbos. in axiom. 43. & non
alias diximus in prædicti cap. 1. num. 4. & cap.
68. n. 19.

62 Quid autem pro utilitate publica, & ad
osum publicum licet transducere aquam per
63 agros privatrum, Dominis etiam iovitis, ei-
isque de dannis latifactis, ex l. locut. t. 4. Secundum
via, q. quem ad modum servit. amittat. & ex l. 1. C.
de aqueductu, lib. 1n. docet elegant Chassan.
in Catalogo Gloria Mundi p. 12. confid. 18. versic.
4. sequitur Capiblanco in tract. de arbitrio. Baron.
tomo 2. cap. 3. n. eodem, ubi dicit ratione publica
64 utilitas, & praesertim pro aqua duxodata, ce-
fure regulam l. invitus t. 1. C. de contrabanda em-
pi. & l. nec emere 16. C. de sur. delib. quid nemo
65 invitus ad vendendum cogi potest; hoc idem
post Ripan tract. de Felie in tit. de remedii præ-
servativis contra pestem, n. 23. & 24. affirmit Car-
pan. in comment. ad Statuta Medicis. tomo 2. cap.
66 197. num. 19. & proinde licet Civitati foliata
facto per agrum alienum, notat Bald. in l. ser-
vus, num. 1. C. quibus ex causa servi pro premio
liberatem accipiens, quem sequitur Felicis in cap.
qui in Ecclesiastis 7. num. 28. versic. sed tu vide.
Bald. de constitut. & regulam l. invitus propter
67 publicam utilitatem cellare, declarant plures à
Covarr. relati in lib. 3. variar. ref. cap. 14. nn. 8.
Mench. in tract. de arbitrio. Indic. lib. 2. cont. 5.
68 casu 462. num. 18. sed non totus Orbis, vel Pro-

vinciz favor concurrende debet; solus enim pu-
blicus favor unius loci, sive Terræ sufficit, ut pnt
Alex. in conf. 101. vol. 1. Petram de Porci. Princ.
cipis. fol. 199. num. 17. animadvertisit Capiblanco. in
pragm. 1. de Baronib. n. 170.

69 Et quamvis actione deficeret, adhuc iudicis of-
ficium supplere debet, ut quod uni non nocet,
& alteri prædicti, facile concedatur, ex regula
l. rescriptum 7. C. de præcib. Imperat. offrend. cum
cunctis apud Gibr. in obser. 47. num. 7. idque
in propria materia, aquarum ex tex. in l. 1. S. idem
autem, & in l. 2. 5. item Varsis, versic. quamquam
ff. de aqua pluvia arcuenda, considerat Thesaur. in
decis. Pedement. 245. n. 7.

Fuit proinde secundum obseruata iudicatum
in prælati S. C. quod iofita 4n. dies per omni
70 termini, nominatione, & beneficijs partes de-
ducant incumbentias, etiam respectu prætenso-
rum per Universitatem, ad relationem Illustris
71 D. Confugiar. Alfonsi de Vargas Cagnani Du-
cis, sub die 2. Junij 1645. Actuarius Spera, li-
ceret in causa principali Baro succubusset, ut re-
72 fert Joannes Lagunar. Jurisconsultus in foro
versatilissimus in præclaris additionibus præter-
editis ad Comment. Regent. Roviti super pragm.
Regni in tit. de Aqua, & Aqueductu in fine nam
habuit Sacrum Consilium pm verni, quod causa
73 emulatissima, Baro partem tantum turis, & non
tentum emere volebat, ut cum Marco Andree illi-
lius Domino coeveocrat, quod ex bono, &
sequo iudicandum esse, non autem ex iurisri-
gore, so quia partem rei, & non totam vedorere
cogi posset tradiderunt Thesaur. & Gibr., ab
eo relati, ille q. forsan 64. num. t. lib. 1. & hic in
decis. 8. 6. 1. odem. n. 11. & seq.

R E F V M S V M M A.

1. Adificium in solo suo, ad fidora usque elevare
easiliter regulariter permittitur.
Quod ampliatur etiam, sive in luminiß offi-
ciat. n. 2.
Praesertim ubi vicinus est, qui dominum consi-
gnam ab omni servitute liberam vendidisset,
num. 1. 1.
Intelligi nisi locus adificij servitutem debet, nn.
3. ubi laudatur D. Vincentius Brilla.
Et nisi vicino impeditur Sol, Vetus, aut Aer,
n. 2.
Maxime in prædio rusticó prepter utilitatem
fructuum, n. 5.
Ac nisi ad emulatissimum adificetur, iudicis arbi-
trio insufficiam, n. 8.
Item dommedio non penitus vicinus damnafe-
ritur, sed ei relinquatur, ut commode habitare
posset, n. 10. & 11.
6. Servitus, praefitum negativa, debet ab allegante
probari, cum regulariter non presumatur.
7. Servitus negativa alicui non tollendit, non quære-
prescribitur, nisi prohibitum, si que intermis-
sum quandoque fuisse adificium.

9. Edificare ypmo presumitur animo nocendi, vel
emulandi.
13. Exceptio firmar regulam in casibus non exceptu-
matis.
14. Prohibitum in uno, in alijs constetur esse per-
missum.
15. Edificium unum prope aliud, quo spacie re-
latae confundit debet i. & num. 18. cum seqq.
Et quid fuerit de Iure Censuetudinario huius Ci-
vitas disproprium, n. 20. & seq.
16. Alijs finium regundorum in iusticie tantum
predicij locum habet.
17. Lex intelligi debet, ut conveniat Rubrica sub
qua penitentia.
18. Marianam, fidei servitaria, que dicantur
de cunctis liberum est in sue.
22. Censuetudines Civitatis Neapolitana quomodo-
medium, & alia Statuta laicorum, Ecclesiasti-
cas personas, etiamque bona, alio modo, vel passi-
ve non comprehendunt, & n. 31.
23. Leges secularis sunt ascendenda, vel Ecclesiasti-
ca in iudicio, quod per Clericum exercetur
in foro seculari.
24. Censuetudines Neapolis in materia servitutum,
fabricarum, & similium fuerunt per Ritum
Curia Archiepiscopalis approbata.
- Exceptio Iure congrui, n. 25.
- Sed non animo inducendi Censuetudinem inter
Ecclesiasticos, n. 26. 19. & 30.
27. Censuetudines laicorum non ligant Ecclesiasti-
cos, nisi expressa adiit Penitentia approbata.
In forma specifica, & ex certa scientia, n. 28.

C A P V T LXX.

De Edificiis iuxta formam à Iure
prescripam construendis, ad ex-
planationem l. Marianam 11.

C. de Edificiis pri-
vatis.

Altius tollere, atque adi-
cion ad fidera usque ele-
vare, collibet regularitatem
in solo suo permittit, &
etiam si vicini luminibus
officiat; nisi locus adiacionis
servitutem drbras, ut in l.
cum ex 8. ff. de servit. urba-
ner. predier. & in Laliis 8. C. de servit. & aquas,
regulam ponunt cum suis ampliationibus, at-
que limitationibus. Socim. in regula incip. De-
sum, & alij per Corpan. relati in Commen. ad
Statuta Mediol. lib. 2. cap. 336. num. 4. quam la-
tius exhortant Prf. in exam. Apum. concil. 62.
in ver. Edificare, Rubens de validis legal. cap. 10.
& 11. Fonsen. ad Statuta Prf. lib. 1. cap. 104. Con-
cio. ad Statuta. Civit. Engub. lib. 5. rubr. 34. ubi
D. Remaguer in addit. rubr. 32. num. 1. Card. de
Lieu de servit. discurs. 2. num. 9. & post alios

novit dignissimos filii Patronus in Regia...
Audientia Civitatis Salerni, Dom. Vincentius
Brilla ad Censuetud. Neap. tit. 20. cap. unic. n. 32.
ac demum D. Altimir. in observat. ad Regem.
Rovis. in cens. 19. lib. 3. ubi num. 24. limitat post
4. alios, ubi vicino impeditur Sol, venus, aut
5. aer; & maximè in prædīo rustico propter utili-
tatem fructuum, quod probatur in l. fin. 6. fin. C.
de servit. & aqua, & post Capell. affirmavtrunt
etiam Anchoret. Regionis in qualib. familiari. p. 3. q. 23. Boer. in decis. 32. 2. num. 12. Magon. in
decis. Florentina 6.

6. Servitus autem in dubio non praesumitur,
cum ab origine qualib. res libera praesumatur
ideoque ab allegante probari debet, ut in l. fin. in
adibus 9. C. de servit. d. cœterum Menach. in tract.
de praesump. lib. 3. p. 1. praesump. 89. Mastard. in tract.
de probat. concil. 1. 305. p. 2. quod maximè locum
7. habet in servitute negativa, qualis est, alio
modo non tollandi, que non praescribitur, etiam si
per mille millia annorum non fuisset edifi-
catum; nisi foris ab adversario prohibitum
adiacionis, eique prohibitione edificans ob-
temperaverit, ut valuit gloria in L. Luminibus,
quam ibi sequuntur Bart. & DD. ff. de servit. ur-
ban. predier. & post alios Mastard. in d. tract. de
probab. concil. 1. 220. num. 82. & seqq. Thebaer. in
decis. Pedemont. 41. n. 2. Cappe. in decis. 2. 09. n. 25. Gomof. lib. 2. varior. resol. cap. 15. num. 18.
varior. item add. & Lancker. in ed. tral. varior.
resol. 11. de servitibus. n. 143. lib. 3. unde sem-
8. per licetib. adiacionem elevare, dommodò ad
adiacionis utilitatem, non ad socij damnum,
amulatio in gratia elevatur, quod boni Iudi-
cis arbitrio relinquitur, ex his, quæ post alios
tradidit Menach. in tract. de Arbitris. Indic. lib.
2. cont. 2. cap. 156. Barbat. in cens. 57. num. 17. &
seq. lib. 1. & alij innuens collieti per Novar. in
p. 2. q. 27. serens. q. 1. n. 15. & seqq. quibus addendi
sunt Reg. Cappe. Latr. in decis. 50. num. 5. lib. 1. &
alij quibus sequitur Concil. ubi supr. lib. 5. rubr. 34.
9. ex num. 2. etenim in dubio quis non praesumit
ur adiacione animo nocendi, vel emulandi, ut
est gloria in L. Luminibus, & fin. ff. de damno in se, &
Prf. ill. ad Affili. in decis. 2. 15. num. 4. Prf. de
Franch. in decis. 62. 5.

10. Sed ita adiacionem irregulariter extollerit,
ut non peniteat vicinus damnificetur, cum tan-
tum sit relinquerendum, ne encommodè habitare
possit, inspecta potissimum illius qualitate, se-
cundum dispositionem l. biva edes 9. S. Marcel-
lus in fine ff. de servitibus. urbanor. predier. ubi
notat gloria cum encord. quam nednem in ul-
timis voluntatibus, favore adiacionis legatarum,
ut gloria valuit in l. precedenti; versus etiam in
contra diobus locum habere determinavit, post
Curia. in Salent. & Dec. Boer. in decis. 3. 22. num.
8. in fine Thebaer. in decis. 2. 16. num. 5. Gratian. in
lib. 5. d. cœpt. serens. cap. 896. num. 11. idque
11. fuerint pincereder, quando rx divisione,
vel emptione, aut simili contractu quis par-
trm

Concilii super Statut. Civit. Engob. cit. lib. 5. rubr.

3. num. 1. c.

Recte nihilominus intentio patet, ne-
ctam ex dictis decisionibus, tam d.l. fin. quam-
dixit l. *Mariana*, locum habere in edificijs, que
iuxta urbana predia construuntur: etenim di-
spositio d.l. fin. solum intelligi potest in edifi-
cij, que iuxta agrum, vel sepem, sive rusticum
predium construuntur, ut expresse voluit *Ae-
cursus* d.l. *Mariana*, & patet ex Rub. fin. tit. finiū
regnū, cui lex illa subiectat, cum actio finiū
16 um regundorum, non nisi in confinio predio-
rum rusticorum locum habeat, ut in l. 4. §. hoc
16 iudicium, ff. finiū regnū, propterea lex de-
bet intelligi, ut conveniat Rubricæ, vel titulo,
sub quo ponitur, à quibus validum est argumen-
tum, ad notata in l. *Imperator* 19. ff. de in dieo
addit. docent *Everard. in Topica legali*, cap.
92. *Barbařa in locis argumenti*, loca 98.

Dispositio vero d.l. *Mariana*, protahenda-
nō erit ultra casum Moenianorum, & sic solario-
rum, in quibus loquitur, ut voluit glossa in d.l.
fin. quam sequitur alia relatis *Franciscus Mar-
tens* in deci. 500. num. 20. & seqq. p.r. sunt enim
Moeniana, edificia illa, que ex ea parvem protec-
ta, ambulandi, & conspicendi causa effici
solent, ut nusquam conquiescant, à Mœnicio quo-
dam Romano, ita nuncupata, quia alio nomi-
ne, solarii nuncupantur, ut dicit glossa in l. si
verò. §. *Prator* ait, ff. de his qui deiecerunt, vel ef-
funderunt, quia scilicet solariorum vicem su-
stinent, cum solum, super quo pendat, minimè
tangant, iuxta notata in l. quemadmodum 29.
ff. si prout, ff. ad leg. *Aquil.* & voluit *Paul. de
Coffra* in l. fin. ff. de servitutib. quo nos vulgat
sermone balconi dicimus, & nuncupamus, hanc
Moenianorum ethymologiam eleganter expli-
cat *Alear.* per illum text. in l. malum 141. §. in-
ter prout, ff. de verb. significat. & post cum
Alexand. in lib. 5. genial. dier. cap.
tr. quem refert *Camill. Salern.* in addit. ad *Nea-
pod.* in *Confucius*, quis habet, sub tit. de servitutib.
in versi. *Moenianum*, declarat *Cosm. Theodor.*
in alleg. 8. num. 16. ubi tamen, non à Mœnicio, sed
à Mœnili, Moeniana dicta affirmit post gloss. in
d.l. malum §. 1.

Igitur in simplicibus edificijs iuxta urbana,
predia constituendis, nulla eminavit lutis di-
spositio, & quidem merito, cum urbana predia
comunibus ipsi patetibus terminari valcant,
nullo tincto in medium intervallo, ut in d.l. 4.
§. hoc iudicium, ff. finiū regnū, & in suo, cul-
19 libertus illi act, ut in telata *Laliss.* C. de
servit. & aqua.

Sed si aliqua ex praedictarum legum disposi-
tionibus, tanquam in urbanis quoque prædijs
militantibus, esset attendenda: equidem non
nisi duorum pedum spatiū esset relinquentur,
iuxta dispositionem d.l. fin. quo non fuit
per d.l. *Mariana*, aliter coriecta, solum in mo-
enianis loquenter, ut diximus: prout ita dispo-

tem sedium acquireret ab eo, qui in alla parte,
non vendita, habebat in muro fenestrā, in-
aream vicinarum sedium venditarum respi-
cientes, quo casu pars sedium alienata videtur,
cum ea servitute, ne luminibus officiat, ex
quo servitus illa, quoniam ades alienata sustine-
bant, causam habebat continuo, & permane-
nente, iuxta notata per *Bart. iul. c.* per illum
text. ff. de servit. leg. quem sequitur *Cancer* in lib.
3. varior. resolut. cap. 4. num. 4. & seqq. & in indi-
viduo hoc ideam summa retinet *Capo. tral. de ser-
vit. urb. prædior.* cap. 38. num. 6. quem sequitur
alij quoque relatis *Theſaur.* in d. deci. 25. 6. ubi
secundum hanc opinionem bis fuisse decisum
refert in Senatu Pedemontano sub n. 1. C. 3.

12 Cum vero pars sedium reodita fuit pro trans-
ca, & libera, exceptis quibusdam servitutibus,
tunc si alij servitutes reperiuntur, præter ex-
ceptuas: pro ista, ne luminibus officiat,
quamvis antiquæ, & easum habentes contin-
uum, & permanentem, minimè debentur, immo-
tolli, & auferri debent: intelliguntur enim
ades ab omni servitute, præter exptas exem-
ptas, ut notata *Capo. in deci. 187* num. 14. & 17.
& ita decisum in S.C. Ncap. teleti *Affili.* in do-
ci. 198. quam à contraria defendit *Vifil* ibi-
dem num. 1. & seqq. sequitur præter alias *The-
ſaur.* in deci. 1. 16. num. 2. & seqq. tandem decisio-
num S.C. Neapolitanum refert *Theſt.* in compendia
deci. Regni Neap. p.t. in verbo Servitutem, ad
quod optimè facit text. in *Laliss.* 67. ff. deo-
13 contrab. emp. & regula, quod exceptio firmat
regulari in casibus non exceptuatis, ut in l. nam
quod liquide 4. fin. ff. de panu legit, & quod in
14 uno prohibens, in alijs permettere videtur, L
num Prator. 12. ff. de indic. ut in his terminis do-
cet *Affili.* in d. deci. 198. n. 3.

15 Quamvis autem inter duo edificia spatium
decem pedum ex legi dispositione relinquendū
esset, laniçum videatur in l. *Mariana* i. t.
C. de edificijs privatis, & sic vigilanti palmorum
iuxta pedis mensuram, ab *Alicato* relatim, in-
l. milles paffus 154. ff. de verb. signif. & alibi duorū
pedum pedum, & sic palmorum quarum iuxta
grecam Solonis legem in latinum translata
in l. fin. ff. finiū regnū attenam d.l. *Mariana*
de generali Conſuetudine non sequatur, ut
dicit glossa in eadem l. *Mariana*, quam ibi sequi-
tur *Salazar.* & *Bald.* in conf. 348 num. 5. lib. 7. ubi
plus refert *Iacob. Burriug.* dicentem, quod simili-
tē d.l. fin. ff. finiū regnū respectu duorum
pedum spatii intermittendi, est per generali
Conſuetudinem abolita; et si non impliciter,
saltē quantum ad edificandum, prout etiam
voluerunt alijs relati per *Surd.* in eans. 74. num. 2.
lib. 1. quamvis ipse contadicat sub num. 11. &
seq. idemque sumat *Carpan.* in comment. ad Stat.
Andrea. tomo 2. cap. 334. num. 13. ac demum
Andrea. in contrav. 295. num. 1. lib. 4. & *Pact-
chel.* de dist. cap. 6. membr. 1. num. 1. 3. quos no-
vissime sequitur *D. Romaguera* in addit. ad Con-

- sitionem d.l.fis.tanquam incorrigere servandam esse, cœfuerunt Capella in tract. de servitutib. urbanor.pradior.cap.40.num.2. *Thefauir.in decif. 115.in principio.*
20. Hec attecta dispositione Iuris communis; etenim de Inte Confœtudinario huins Civitatis Neapolitanæ, edicatio contra parietem vicini, in quo sit a pertura, debet se elongare per palmos dno decimam in Confœtud. incep. *Si quis habet, sub it. de servit. si vero ex latera velit adficare, debet telinquerre a loco apertura palmos duos, & duos tertios, ut in seq. Cœfœtud. que incipit: Etsi ex latere.*
21. Quod tameo los Confoetodinarium circa, predicta dispoesos: quemadmodum, & alia Statuta laicorum, Ecclesiasticas personas, eorumque bona activè, & passivè minimè comprehendeat, patet ex his, que late probat Neapolitan. in proximis dictis confœtud. in 5. prefatis, in verbo *Tenorem*, n. 2. 1. obi dicit, quod est inter Confœtudinam Compilatores intervenient Andicæ Civitatis Neapolis enim duodecim probatis viris, nt in d. Caroli Regis pœm. ad confœtud. 5. ut igitur, electus fuitnon ut Episcopus, vel ex Pontificis delegatione, ut super Clericis, eorumque bonis flateret; sed uti ex omnibus probis viris integrior, ut explicit *Atolof. in commento ad Confœtud. Neap. p. 2. de perfidis q. 7. num. 5. lib. 1. & Capit. in Comment. ad easdem Confœtudines in praludijs. 5. 3. n. 3.*
22. Et quamvis Neapolitan. ibi supra n. 319. distinguendo dicat, iudicio, quod per Clericum in foro faculati exerceretur, leges rei coventi fore observandas, ut si ille sit laicus, Civiles Leges, & Confœtudinum locum habeant, idemque valuerunt *Mensch. in cap. 991. n. 1. 3. lib. 1. 10. Sard. in decif. 17. n. 8.* Hac tamen intelligi debent, nt lura in beneficium laici convenientias, que alias fuerunt in favorem laicorum in Ecclesiastico foro recepta, sint observandas; non tamen, ut indistincte in damnum laici conventi hot attendenda, quod maximam contineat iniuriantur, ex notatis per *Praf. de Franc. in decif. 285. circa finem, & per Capit. in d. 5. 3. num. 27.* cum enim Ecclesiasticæ & Ecclesiasticae personæ debent esse eulteries iustitiae, ut in cap. t. de alienat. fundi patrum; & qualitatibus ratio suaderet, ut quemadmodum passivè non ligantur Confœtudinibus, sive Statutis laicorum, ita nec activè in eorum beneficium, ut dicit *Praf. de Franc. in decif. 411. circa finem, fundat optimè Reg. de Pante in conf. 39. n. 1. 1. lib. 1. sequitur Atolof. in relata q. 7. n. 37.*
23. Predicatio parum obest, quod per Ritum Curie Archiepiscopalæ Neapolitanæ fuerunt Confœtudines in materia servitutum, fabiozam, fabricarum, faciendarum, vel demolendarum, & similiump approbat, cum præsumpto 23 confesso Capitolio, excepto Inte congrui, ut in Curia Archiepiscopalæ sic animo indoncendi Confœtudinem in foro Ecclesiastico, &

inter Ecclesiasticas personas, ut Ritus predictum intellegitur *Alberic. Oliva super eius commentum*, quem sequitur *Vrſil. ad Affili. in decif. 310. num. 13. Atolof. ad Confœtud. Neap. p. 7. q. 15. num. 7. & alij à Reg. Cappe. Latro relati in decif. 66. num. 23. & in decif. 95. num. 4. lib. 1. quia verius est, Ritus predicti approbatum fuisse communiter intellectam, non animo in 26 ducenti Confœtudinem inter Ecclesiasticos, qui regulariter Confœtudinam dispositiones, nos ligavot, contra intellectum Alberic in d. Rit, ut ipse quoque testatur, quem iecit *Praf. de Franc. in decif. 285. & probat Capit. in praludi. ad confœtud. 5. 3. ante num. 3. opus enim 27 fuisset ad hoc, ut Ecclesiastici Confœtudinibus laicorum ligarentur, expresa Summi Pontificis approbatione, ne ex *Farinac. in decif. 79. n. 1. & 347. n. 3. docuit Atolof. in d. q. 7. num. 52. & ex textu cap. adversus 7. de immunit. Ecclesiast. deducit Reg. Sanfelice. in decif. 188. num. 1. 3. lib. 2. obi ita fuisse alias iudicatum affirmat in S C. Neap. licet ibi contrarium decimum fuisset referat, & cum allegat *Ibor. in suppl. compend. decif. Regni in verbo confœtudines*, neque simplex Pontificis approbatio, in qua vix constituit *Vrſil. ad Affili. in relata decif. 310. num. 13. aliquid operator. quidam Clericos, & Ecclesiasticas personas, laicorum Confœtudini submittendas, cuilibet 28 non sobstant, tanquam non facta in forma specificali, & ex certa scientia, ut post *Carolo de Graffis* in tract. de officiis clericar. eff. 2. 1. limitat. 8. num. 149. cum seqq. voluit in terminis nostrarum Confœtudinum *Capit. in proximo relato 29. 5. 3. num. 5. & tespeditu Clericorum Archiepiscopali Curie Neapolitanæ subditorum, & adhuc 30 dubia redditur approbatio ab Antilitte fine. Capitulo facta, ut ex eodem *Praf. de Franc. in d. decif. 285. num. 3. confirmat Reg. Sanfelice. in addit. ad præstatum decif. 188. n. 3.******

Quibus etiam frequenterissima Praxis adstipulatur, in qua scipiliū habitari contingit de Confœtudinibus, quae in bona, vel in personam diriguntur, ut Ecclesiasticas comprehendant, vel non; cum tamen inillis esset disputatio, si essent confœtudines recepta etiam in foro Ecclesiastico 3 & nihilominus confœtudinum predicatorum dispositionem lo Ecclesiasticae personis locum non habete, fuit plures decimus in Sacro Consilio Neapolitano ex traditis per *Praf. de Franc. in d. decif. 285. in decif. 408. & 667.*

R E R V M S V M M A.

1. *Vasab. Dominos adiuvare tenentes.*
Et subventiones, sive subsidia ab eis profunda, fnerunt adiutoria numerata, n. 2.
Qua in Regno pluribus in casibus permittuntur, num. 3.
Primum pro redimenda persona Domini, seu Baroniis à Regis hostibus capti, cum eius servititia incombaret, n. 4.

- S**equitur, profacienda filio Adelio, n. 5.
Tertio pro maritanda filia, vel sorore, n. 6.
Quarto, pro emenda terra, ac ibi.
Quintu[m] quando fuit vocatus, aut missus in Regiam exercitum, vel pro eius servitu, n. 7.
**S
Baron facit Regi expensas, n. 8.
Septimo pro faciendo fratre Adelio, n. 9.
Eccl[esi]a quae casus: Domini adiutorium impo-
 manit, aut aliter vasallorum effigientur, ultra
 damni emendationam, panadupli puniriuntur,
 num. 10.
Quinquies in gabitu etiam permitti non possunt
 adiutoriorum exigere sine Regis litteris, n. 11.
11 **A**djutorium Baronii debetum a Sacro Reg. Con-
 filio hodie liquidatur in Regno Neapolitanu[m].
Et item a Reg. Camera Summaria cognoscera-
 tur, num. 12.
Cum enim in eo multa contingat opponi circa
 eas, in quibus debentur, & pro quo tempore,
 & quantitate, n. 13.
Barones illud exigere propria autoritate non
 possunt, n. 13 & 17.
16 **I**ndex in consupertia, quis offe non potest.
18 **S**acrum Regium Consilium Neapolis super sen-
 dit quaternatis cognoscere, ubi Regis Fiscis
 non habet interfece.
Et in eo supplicationes pro adjutorio porrigitur,
 ad quod vasalli prævia condemnatione infer-
 matione, n. 19.
20 **A**djutorium pro filia, vel sorore, ne dum una, sed
 pluri[m] etiam maritandis debetur.
Quo opimio in principio lures tenuer, n. 22. & 23.
Ampliaritatem in plurimi filiabili, sedem tempore
 nupiis, n. 24. 25. & 26.
Secondo ampliaritatem, ut pro filia etiam monacan-
 da competit, n. 27.
Et pro pluribus eadem tempore monacatis, num.
 28. & 29.
Tertio ampliaritatem, ut in filia preindictionem, non
 posse hec adjutoriorum vasallis a Barone remic-
 iata, num. 30.
21 **N**umerus singulari contineat pluraliter ex iden-
 titate rationis.
31 **A**djutorium Domino etiam de cito debetur, &
 aliunde habent, & n. 36. 38. & 45.
Quidquid aliud sit in Lombardia, & alijs Pro-
 vincijs, in quibus ex n[on] s[ed] ex lege com-
 petit, n. 37.
Actio debetur etiam si vasalli pauperes sint,
 num. 39.
Dilatatio tamen ex auctoritate concedenda pro eius
 solutio[n]e, n. 41. & 42.
Locis plura adiutoria deberi contingat, num.
 40. & 44.
Sed hoc locum habet, non bene ulligata, & pro-
 bata paupertate vasallorum, n. 46. & 48.
32 **C**onditio ex lege pro alimentis concessio, etiam di-
 visi compescit.
33 **A**limenta luto allianie, & Indicio effectu debi-
 ta, deferantur.**
- Q**uia illa etiam præterita debentur alimentande,
 quis alinde vicerit, num. 34.
Hec vero tantum non habenti, unde se aliat,
 num. 35.
43 **A**djutorium Baronii debitum pro emenda Ter-
 ra, taxatim ad rationem carolenerum quinque
 pro singulo fiscalari.
47 **P**ancreas exenfant à tributis, talibus, & colle-
 bus, a que functionibus etiam fiscalibus.
49 **A**djutorium Baronii debetur pro se Adelio fa-
 ciendo, & n. 50. 51. & 52.
53 **A**djutoriorum profilio Deliverando non debetur.
54 **D**ollores in litteraria militia, militare dicun-
 tur.
Sed cum arma libri, cum quibus hostes expu-
 gnat non perficiunt, n. 56.
55 **A**dditione est cum Equis, & armis exercituum,
 ad reges communis uisa loquendi.
57 **B**elli tempore, leges, aut silent, aut in viribus
 confundit armatorum.
58 **A**djutorium Baronii debetur pro militia S. Ioann[is]
 acq[ui]renda.
Vel Sanctorum Iacobi, Stephani, & Lazar[ii],
 n. 59. & 60.
61 **A**djutorium pro nupiis Domini, vel filij non de-
 betur.
Nec pro Nasivitate, & fascia filiorum, n. 62.
Anti solleitatis etiam occasione faciendis,
 num. 63.
Et que jet disparitatis ratio cum nupiis filia-
 ram, vel sororum, n. 64.
Fuisti primi si Consuetudo esset in contrarium,
 preflandi in cuiuslibet genitissimis adjutoriorum, n. 65.
Secundo, nisi ex vasallorum libertate, aut invi-
 banicie procederet, n. 66. & 67.
Tertio falte in Principe Supremo, aut Rego,
 num. 68.
69 **A**djutorium Domina fundi, se maritanti non
 debetur.
Et ita in fallo determinatum, n. 70. 71. & 72.
73 **A**djutoriorum vasallorum debili materia à quibus
 plene trattata?

C A P V T LXXXI.

De Adjutorio à vasallis Domino pre-
 stando, iuxta Regni Neapolitani Con-
 stitutionem, que incipit: Quao-
 plurimum, sub tit. de Adiuto-
 rio à Vasallis pre-
 stando.

- 1** **V**asalli, cum Dominos suos
 adiuvare cœnante[n]t, cap. 1.
 in princip. & in §. fin. in illis
 finit[ur] lex, cap. 1. q[uod]m[od]o
 de Capitulis Corrado in
 usib[ile]f[or]m[is] h[ab]et[ur] obv[er]atio[n]es, five subsidia ab eis
 præstanda, suorum Adjutoriorum nuncupata,
 in

- io Regni Neap. Comit. qui incipi: Quamplurim, in Rubr. de Adiutor. præstat. in qua ne Comitibus Baroibus, aut feudatarij licet pro voluntariis arbitrio, adiutoria à vasallis petere.
- 3 Jo quibusdam tantum casibus fuit eorum petitio moderatè permitta, quorum Primus est pro redirenda persona Domini, sive Baroissim Regis hostibus capti, cum eius servitio incombret. Secundus pro faciendo filio Milite. Tertius promarita oda filia, vel sorore; Quartus pro emenda Terra. Quintus, quando vocatus, aut missus fuerit io Regis exercitu, vel pro eius servitio. Sexto quando Rea, in cuius Terris hospitator, & Baro facit Regi expensas, quibus additur, Septimus pro fratre Milite faciendo. Jo sequenti Confutat Comitibus, sub tit. de Adiutorio pro militis fratribus.
- 10 Extra quos causas in Regni Constitutionibus expellit, Domini Adiutoriorum impoente, sive aliter vasallos affligeat, pater damni emendacionem, dupli pena multoactat in cap. Item statim 11 secundum Nigris compilationem in tit. de Adiutor. præst. ubi tam non sive iudicre Comites, Barones, & ceterosque feudatarios, Regis litteris, pro Adiutorio in premisiss casibus exigendo, decretoatur; nihilominus hoc illis exigit non posse, dicit ibi Niger n. 10. ut euctum fuisse per aliud capitulum Regis Rerum incipientis: Pro parte Universitas Vici, quod impensis non reperitur, Affili. etiam testatur id d. Constitut. Quamplurim, num. 12 & in decr. 125, num. 36. quem testit Reg. de Tropia in lib. 6. Iuris Regni Neap. tit. 14. in eadem Confut. Quamplurim, & in cap. Regni Comites, Barones, & feudatarios, in fine, dicit hodie liquit 12 datio oem subventiois, que Baroii debent in casibus praenarratis, Sacro Consilio Neapolitanis non committit; nam & prius in Regia Camera, Summarie similes causas agitabatur, ut ex illis in Aretellis intra citandis, & quidem cum multis circa causas, in quibus Adiutorium debetur, quam circa eius quantitatatem, & solutionis ipsius oppositi coontingat, permitti minime 15 potest, quod Barones propria auctoritate illud 16 exigant, aut in propria causa sibi ipsi ludi dicere valent, & contra notata i o. L. C. ne quis sit causa indicet, sed Superiori illi audeundus, & sic 18 Sacrum Consilium, cui speciat cognitione causarum super scudis quartocrotus, ubi Fiscus Regius in interest non habet, ex Pragm. Regni Neap. fessil. 3. & 17. de officio S.C. & in eo solitum esse 19 portigent supplications, & pravia informatio, vasallos coademnari ad Adiutorij solutionem, testator Montau. in tral. de Regalib. in 5. extraordinaria collatio, num. 5. in fine, Novara in tral. de gravam. vassaller. temo. 2. cap. 17. & in Collectan. ad prag. 3. de Baroniib. n. 2.
- 20 Debet autem Adiutorium, nemdum pro una sed pro pluribus, etiam filiabus, & sororibus emanitandis, & nam, etiam Constitution Regni loquuntur in numero singulare premaritanda filia,
- 21 vel sorore singularia numeros pluralem quoque competendit, si eadem militar ratio, ex I. qui filiabus 17. sive quis ita, sive de legat. t. cuncte cord. apud Baros du tral. de Appellat. verb. lura, significat. cap. 169. num. 4. & Affili. in d. confit.
- 22 num. 13. qui propterea haec opinionem insundit loris veriorem affirmat num. 16. in fine, & licet dubius questionem esse dicit sub m. 8. ubi se remittit iudicio, melius leotientis; non 23 rameo est ab ea recedendum, tanquam in Regno, pto indubitate habeatur, ex Freesia in tral. de subfend. in 2. authoris. Barnis, n. 5. quem sequitur Prof. Adormil. Super d. Confut. num. 1. & 31 canique o dics servati docet Prof. de Franch. in 24 d. decr. 125. n. 32. & ampliar etiam io pluribus filiabus codem tempore nupris in decr. 106. 25 in cuinis calcet tellur, pluries hoc suile iudicatum in S.C. Neap. ut etiam ex Iacob. de Ayellos in tral. de Iure Abb. num. 30. in fine testet Capau. in ead. tral. q. 19. num. 8. & tuille ex im 26 memorabilis Constitutione servamus ex glossa fio. d. Constitut. probat Mansu. in tral. de causa exequatur, ampliar. 29. num. 100. cum seq. & confirmat Reg. Donatus Anton. de Marin. in obvers. ad decr. 349. & 503. Reg. Revert. ubi 27 prohibita etiam monacaoda Adiutoriorum debet dicit ex Prof. de Franch. in decr. 2. Anna in 28 sing. 13. & alijs, & pro pluribus, quamvis codem tempore nupris, vel monacatisq; pto illis testi 29 xxi ad rationem carolennorum quinque pro quolibet fociulari, pro illis vero ad rationem granorum vigintiquinque ex V. s. & alijs tradiderit in d. decr. 349. num. 2. & in Aretellis, bvo Decretis Regis Camerz Summarie post decisiones prioricias collectis, ita fuisse olim subventiones taxatas, appetet pro maritatio, & manutegio, ram filiarum, quam sororum, in Arresto 30. 60. 68. 78. 91. 93. 98. 107. 127. 422. 30 nonne possit hoc adiutorium pro maritanda filia, vasallis remitti io filia præiodicium, cui principaliter actio competit, post Sepe in tral. de habitationib. cap. 4. 5. 7. num. 32. qui loquitur in filia Regis, testet Aretess, dicens hoc esse nonandum, qui hunc articulum aliquis ex nostrisibus oon tetegit, io sua Sylva causum ferat. cap. 77.
- 31 Item debet adiutorium, sive subdium. Domio o. etiam diviri, & alinode habeoti, or se subvenire possit, cum iodi distincte Coconstitutio- 32 nos loquuntur, ut animadvertis Prof. de Franch. in præal. decr. 215. num. 19. competit enim ex eis conditio ex lege etiam diviti concessa, argumento text. in L. libertis gress. 18. 5. s. sive alijs. & cibar. legat. obi. Bari. num. 3. distinguunt 33 inter alimenta lute actionis, & ludies officio 34 debita, dicens illa, etiam præterita deberi, quamvis alimentandus alio oede virxerit, pte text. 35 in d. 5. 1. hec vero taotum debet ooo habeoti node se latet, ex I. sive à liberis 5. 5. sed filiibus, sive liber. agnoscend. alios adducunt Sard. in tral. de aliment. tit. 5. q. 1. num. 43. & in tit. 6. q. 6. n.

6. num. 3. Gratian. in lib. 1. discept. forens. cap. 60. num. 29. & seq. & in lib. 3. cap. 934. num. 39. & Cons. Prevental. in observatione ad Confessio-
nem. Neap. in Rubr. de aliment. praestand. obser. 1.
num. 2. & io terminis oofra Constitutionis.
36 Quamplurimum. Reg. de Tappia ibidem in verbo
profila maritanda. lmitat. 6. ubi sequitur Pras.
de Franch. in praeallegata decis. addens Menoch.
37 aliosque ab eo adductos. contrarium sentientes
loqui in Lombardia. & alijs Provincijs in qui-
38 bos ex ooo taorum. oon ex lege compert
ad locorum; hoc idem per alia media confir-
mat Galupp. in methodo ferd. p. q. cap. 2. num. 5. &
6. obi subdit num. 7. quod licet dives Dominus.
39 & vasalli pauperes sint. atque cooptant plu-
40 gots deberi Adiutoriorum; debens nihilominus cogi-
vasalli ad praeftationem illorum. & ex equita-
41 te dilatio sit concedi solita. secundum decisio-
nem S.C. à Thoro relatum in compend. decis. Re-
guli. p. 2. in verf. Adiutoriorum debitum. quem re-
fert. & sequitur Caput. in loco relato. num. 9.
42 quod comprobatur ex predictis Arreſſis. five.
Decretis Regis Cameræ à Reg. de Marin. recol-
leditis in quorum 92. provisum fuit. quod pro
monacagio duarum filiarum ooa subvectione in
primo anno. & alia in secundo. tertiam sol-
vantur. & io sequentibus Decretis 93. & 107.
sunt similiter subvectionis solantio pro marita-
gio filie Baronis io tribus tertija ordioata. &
in Arreſſo 98. fuit coocella bieoij dilatio pro
subsidio filie maritanda io sex tertias solvendo.
43 fuit in Adiutorio pro empioem Terra parites
taxato ad taricioem caroleorum quoique pro
44 goobilit foculari lo Decrete t. 87. C. 20. fuit or-
dinata solutio in tribus tertij. pro et etiam in
Decretis 380. in quo fuit additum. dummodò in
45 eodem anno oon currat duplicatum onus. sed
Nevar. decisioem à Thoro adductum. simpli-
citer sequutus in pragm. 1. de Baroniib. num. 19.
eam impugnat in tract. de Gravam. vasaller.
tom. 2. gravam. 13. à num. 8. dicens. quod vide-
re veller processum decisionia predicta à Thoro
46 allatz. quia forte non erat lo eo beoē allega-
ta. & probata paupertas. quā à tributia. tallis
47 & collectis. & que fundionibus. etiam fiscali-
48 bus excusat. & profinde flante vasallorum pan-
pertate. qui ooque fiscale suadijones Regia
Curia solvere poterant. fuisse à S.C. Neapolita-
no deoegatum. Barooi adiutoriorum pro marita-
toda force. testatur Capitanc. in tract. de
Baroniib. num. 2. cap. 1. num. 16. sequitur Danca
ad Grammatic. in decis. 88. n. 26.
49 Sed pro se Milite facieodo. Batoni Adiuto-
rium debeti. tanquam similis casus sit. iudic
tor expresso. firmat et Roffredo Benevent. Bar-
tholem. de Capua in Apostilla. ad pradictam Con-
fessionem. Quamplurimum. qui dicit. ira de facto fuisse
50 in Regia Curia servatum. & de hoc refert ex-
51 prellans Roberti Regis declaracionem. alia.
Pisanelli. Apostilla ad eamdem Constitutionem.
quoz incipit: Quid si vasalli. sequuntur Affliti.
- ibi num. 5. Niger. in relato cap. Item Natumius. n.
11. Manso. in relato ampliat. 1. 9. num. 82. Gal-
lupp. in relato cap. 2. num. 31. Reg. de Tapp. in d.
Confis. in verf. pro faciendo filio Milite. alle-
gans Frece. in præc. 1. Anchoris. Baronis. q. 8. obi
52 ramen contrarium aperte sustinuit. licet in fi-
ne. alij cogitandum relinquat; verum tamen
est. quod in eadem anchoris. 2. num. 13. videtur
haec affirmativam sectari opinionem io Domi-
no. qui non ambitione du Etus. sed maiorum
vestigia insequitur. atque geo eris claritatem ex
rebus clatē gestis ad obagens. sc. ipsum. aut filium
Militem creari saceret: hoc enim principaliter.
magis favorem Regii. quād Baronem respicit.
ot Militem habeat in eius servitio bene ornatum.
& in militari disciplinis enotitum. sed in
seq. num. 15. subiugit pro hac militia hodie
non esse certam regulam; non enim hont veri
illi antiqui Milites. cum solemnitatibus. qui
bus anteac creabaout: neque haec exactio pro
militia datur. aut in ufo versatur. ita nec pro
53 filii Doctorate Adiutoriorum praticati posse
54 dicit. tanquam Doctores in litteraria militia.
militare dicantur. ut ex Alex. & alijs. arguit
55 Anna in singul. 14. inspeccio eoini communi lo-
quendi ols militare est. com equis. & armis
exercitum adire. quae sunt Militum propria
56 monomenta. Doctoribus autem libri. com qui-
bus hostes oon expugnabuo. maximò bellis
57 tempore. quo leges aut Gleot. aut io viribus
constiunt armarorum; nihilominus in crea-
58 tioe Militum Meliteotum verificari posse.
Adiutorio peritioem. opioatus Capitanc. in d.
pragm. 1. de Baroniib. num. 77. quod servatom vi-
59 dile. testatur. nedum in Militibus prædictis
60 Saudi Joannis. sed in alijs etiam Sanctorum.
Iacobi. Stephani. & Lazari. Manso. in loco re-
lato. num. 8. Sed cau eveniente cogitandum
esse puravit Reg. Tappia in loco paolo ante-
citaro.
- 61 Pro noptijs verò Domloj. eiosque filij. & ca-
62 tena aura. spousa danda. vel pro Nativitate.
63 & fascia filiorum. atque festivitatibus eorum
occasione facienda. oihil à vasallis peti polo.
com oon sint de casibus io Regni Constitutio-
nibus expellis. tradidetnt Capuc. in iugis.
fend. in verbo Fendorum Adiutoriorum. in 6. cap. in
verf. quid ansem. Affliti. in d. confis. Quamplu-
rimum. num. 21. in verf. Quarta dubitatio. ubi di-
64 veritatis rationem aligoat. cum Baro maritat
filiam. & sororem. & cum ipse. aot filius oubit.
primò enim cau dat de suo. & pauperior effi-
ciut; fecundo verò dote recipit. ex qua di-
tior fit. or obseruat Speculas. in lib. 4. in tit. de
65 fend. & quoniam. num. 67. & post eum Boer. in de-
66 cis. 130. n. 14. unde in casibus prædictis Adiuto-
rium on debeti. nisi Coosuetudo extet in.
67 contrarium. velex vasallorum liberalitate. aut
urbanitate. pravia Regialcentia. five Prore-
gis dispensatione cooptingeret. docuit Reg. de
Ponte in tract. de Petisi. Præreg. in tit. 1. o. in Rub.

- de donis, & expensis universitatis, num. 12. quoniam sequitur Mansio, in d. ampliar. 29. n. 80. & post eum Reg. de Tappia in d. Constitut. quamplurium in principiis limitat. 1. Tassoni obseruat. liris dicit. super pragm. de antephor. in verific. 3. obser. 4. n. 92. & 112. Novo ar. in relato tract. de gravaminibus vasallorum. gravam. 8. Reg. de Martin. in d. obser. 68 ad decif. Reverteret 369. num. 2. qui temen omnes in Principe supremo, aut Rege, aliud esse dicunt.
- 69 Dominoz insuper feudi se moritentis, subvectionem & vasallis non deberi, cum de eo non loquetus prefatus Regni Constitutio, genet Frec. in d. aut. 1. q. 7. ubi sequitur Chaffan. in Communi. ad Confusione Burgundia, in Rahr. 1. 5. 4. in sexto 3. in verific. Item quarto pone, loqueceter in terminis predictarum Consuetudinum subventionem adquitentium pro maritanda filia; adhuc etiam huic sententiae Reg. de Maria. in obser. ad decif. Revert. 305. num. 10. & secundum 70 tam fusile in facto determinatum testatur Capiblane. in pragm. 1. de Baronib. n. 103. quamvis 71 vis contrarium voluerit. Affl. in d. Constitut.
- Quamplurium, num. 22. & Boer. cum sequutus contra Chaffan. in decif. 130. & num. 3. ubi an-
- 72 mut in dubio positum habuisse diei in huiusmodi questione, ut paulo momento huc, vel illuc impelleretur.
- 73 Reliqua circa materiem Adiutorij & vasallis debiti, plenē tractant ultro DD. in discursu elector. & praesertim Frec. et que Borrom. pluribus qualibet oibus exaltatis, omois resolventes, Ric. in coll. decif. 65. p. 1. & 134. p. 4. & in coll. 3339. & 3489. & 3875. p. 8. Thar. in comp. decif. Regni p. 1. 2. & 3. & in supplem. in verbo Adiutorium, & post alias Cap. quoniam postea vidimus in tract. de date super 1. ff. fol. maritum. 9. 4. & num. 9. & ex extir. Resolut. in tract. de fidei, cap. 5. conclus. 76. & seqq. Vr. fol. in exam. apud conclus. 54.

R E R U M S U M M A.

- 1 Administrator quilibet sua administrationis ratione reddere tenetur, & reliquias restituere.
- 2 Tutor administrationis rationem, actione sueta, reddere competit, ubi landat D. D. Michael de Certiada.
- Qua alio pro rationum redditione durat usque ad triginta annos, post complatum administrationis tempus, ut n. 3.
- 4 Tutor quantitatem à pupillo debitam, autquam suscipiet sine administrationem consequi non potest, & n. 5.
- Maxime si pecuniam habuit in administratione, n. 6.
- Vt aurum, & argentum, n. 7.
- Adhuc etiam bona, ex quorum venditione potius creditoribus satisficeri, n. 8.
- Nam, & sibi, & aliis, salvere tenetur, pricipiū debitum sub iuris contrarium, n. 10.

Quid si non feceris, sibi imputatur, ut nec negligens damnum pupilli currant iurata, n. 1. t.

Ampliatur in mare turris, & creditrice librum pro dote, n. 9. & 25.

Hoc enim in culpa esse dicatur, si sibi non sicut, num. 12.

Vnde nec dolis iuratas, nec alimenta petere possit, n. 1. t.

Sed matris pro dote agenti, non obstat, presumptio & satisfactionis ex iusta administratione resultantem, magis recepta est DD. sententia, n. 15.

Nisi bona sua obligaverit pro iuste administratione, n. 16.

Et maximè si renunciaverit emulo legum auxilio, n. 17.

At nisi respectu bonorum in inventario deseritur, n. 18. & 19.

Fallit etiam has satisfactionis presumptio ex iusta administratione resultant, si contrarium tunc probaverit, n. 23. & 24.

Idque ex rationibus administrantis, & calculo facto, & factente, n. 26.

Et hoc modo negativa probatur contraria presumptionis factis, n. 27.

Nisi pupillus probaret postea contrarium, n. 28.

Aut inventarium, & librum rationum eius non fecisset, n. 29. & 30.

34 Dolis petitione non opponitur retentionis exceptio.

Fallit in cassibus adtestatis, n. 16 & 18.

35 Compensatio non admittit in specie ad quamvis titulam.

Nisi species non existens, quia consumpta, reducatur ad quantitatem, n. 1. t. & 22.

31 Tutor solempne inventarium, & liberum rationum consumpta debet, & n. 32. 66. & 67.

33 Tutor liber debet specie continere, annum, diem, mensum, locum, & personam, à qua receperit, & cui dedit.

Quos frumentos ex quolibet fundo, & à quo colono percipit, n. 34.

Atque omnia distincta, & claræ, ut veritas, & falsitas ex codem libro absque alio administrante cognoscatur, n. 35. & 36.

37 Tutor potest inventarium à testatoro remitti.

Non autem liberum rationum, ex que veritate incepit ad pupili utilitatem, n. 38. 39. & 49.

41 Tutoris liber debet esse clarus, & apertus, atque distinctas omnia separare continent.

Ac bene compaginans, & confutus, n. 42.

43 Inventarium continere debet bona mobilia cum sursum aximatione, ut malignandi via auferatur, & n. 44. & 45.

Licit in contrarium si Consuetudo, n. 46.

Qua tamen rostringi debet, ubi res altera doceari non potest, n. 47. & 48.

Alias sufficit distincta, & claræ bona describere cum eorum qualitatibus, n. 49. usque ad 13.

- 54 Tutor non dissimil reddidisse rationem administrationis, nisi deca apparetur compita ad illustram credito, & debito.
Ex quibus veritas calenti, totiusque negotiis habebit possit, n. 55. usque ad 58.
- 59 Tutor a se ipso exigit presumit quantitatem pupilo debitam.
- 60 Pupilli alio pro credito contractuorem ex alia causa ante in celam, non convertit in tutela actionem, nisi hoc in minoris utilitatem refutat.
De quo illi oblitus compensationis exceptio pro credito tutoris non liquido ex causa administrationis, ante redditus rationes opposita, n. 61.
- 62 Tutor non tenetur debitum ex causa administrationis solvere, antequam reddidisse prius remittatur, cum debere constygat.
- 63 Tutor, nemus de male administrationis, verum etiam de neglegenti in computorum redditione tenetur.
- 64 Tutoris bona remanent pupilo pro male administrationis sacre hypothecata.
- Ita etiam pro negligenti, n. 63.
- 65 Intrauenimus in istem locum habet contra Tutoris heredes, qui dolore oculitavit bona hereditaria.
- Non autem proprio cessante dolo, n. 70.
- 66 Tutoris heredes propter illum dolum, etiam praefumplum, in rationum redditione teneantur.
- 72 Tutor, qui potuit hereditatem, vel aliud pupillo acquirere, & non acquisivit, eiusque heredes ad intercessentur.
- 72 Tutor de dolo, lata, & le vicula regnari sit te-
neatur.
- Item etiam de causa fortuito, quem dolus, vel culpa praecessit, n. 73.
- 74 Tutor, qui non solvit sibi ipsi quantitates per omnia pupilo debitas, in computorum redditione, ad fortis restituendum, sum interessi teneatur.
- Idem est, si pecuniam debitam non exigerit a nomine debitoris, postea effusa non solvendo, n. 75.
- 76 Tutor, qui cum non esset, pro tute se gesit, ad computorum redditionem tenetur actione in-
cela.
- Eiusque bona ad insar Tutoris tacite sunt pupilo hypothecata, n. 77.
- Falsi in proximis pueris, vel non dum nati, n. 78.
- Item falso in Militiis, n. 85.
- Intellige, ut n. 95.
- 79 Tutor patrem habent, regulariter dari non posse.
- Sed currit tantum datur, patre administrato renjante bona filii advenit, n. 80.
- Falsi primò, ubi pater proprii malos mores facile dissipare bona filij, n. 81.
- Secundò falsi si pater sic deportans, n. 82.
- Tertio falso generaliter, ubi pater est innobilis,
- qua forte sit absens, vel bannitus, num. 83.
- 84 Milites nec voluntate potest esse inator.
- Quod intelligitur de Milite in acie beli existen-
te, num. 94.
- Eis legatum Militi relinquatur sub conditione:
Si tuor fuerit, legatum ei debetur, neque incep-
tum exercitus n. 86.
- Ampliar in Veterano bonem erito, & à mil-
itia dimissio, n. 87.
- Intellige, ut n. 104-117. & 119.
- 88 Milites, qui per vigint annos militavit, vacatio-
num consequuntur a munibibus.
- 89 Milites stipendiarii, scilicet mercenarii, tanquam
parati ad militandum, gaudent privilegiis Mil-
itum.
- Intellige, ut n. 89. 101. & 105.
- 90 Milites nostri temporis non gaudent privilegiis
Milium, nisi alii nulli armis videntur.
- Intellige, ut n. 101.
- 91 Militaria privilegia in Milibus hodiernis, non
sunt in usu.
- Qui conduce possum, fidei nobis, mandata re-
spice, & alia facere prises Milibus interdi-
cta, n. 92.
- 93 Milites, qui militarem professionem alli non
exercent, quamvis in matricula descripti, non
gaudent privilegiis Milium.
- 96 Milites nostri temporis non gaudent privilegio
exemptionis ab onere in celo, nisi alli militent
cum armis exercitu.
- Tanquam cesseret in eius exemptionis causa, num.
109. & 111.
- 97 Argumentum valet, à Tutori ad Sindicum
Universitatis.
- 98 Milites alli soli in militantes exemptionem ha-
bent a munibibus.
- 99 Federicus de Rosi genitor Authoris memo-
ratur.
- 100 Officium Relatoris Sacri Consilij Neapolitanis
nostris introduitum, sicut polles a sublatum.
- 101 Militaris testamentis privilegia Praefidi Pro-
vincia, tanquam alli nulli non militanti, non
conceduntur.
- 103 Praefi Provincia, Dux Belli diebat, & Capi-
taneus ad guerram.
- 105 Milites Veterani parati olim erant, necepsitato
fusamente pugnare.
- 107 Milites nostri temporis alli non militantes ea-
tent, gaudent militibus privilegiis, quaten-
us ipsorum causa est quoque convenit.
- 108 Privilegiis causa cessante, cessat privilegium.
- 110 Milites omnia probentur, que possunt eis
à militia disperdere.
- 112 Baronos passim admittuntur ad in celo, chro,
anc Baliam administracionem.
- 113 Baronis Milites dicuntur.
- Et ad omnem Regis usum accedere tenuerunt ad
bellum, n. 114.
- 115 Milites stipendiarii si ante tempus recedant,
nihil habent eorum salarium.
- 116 Milites interuenient a Civitate recedentes
li 2 ab-

- abique licentia Proregis passuat officio privari.
 118 Tutor, qui excusationem ab eare tutela non
 proposuit infra quinquaginta dies, à tempore
 quo se Tutorem datum sciverit, cognitum esse san-
 tor, agnosce malefici tenuerat.
 119 Decimo Sacri Reg. Cagliari Neapolitanus refertur.
 120 D. Ferdinandus de Exqueta Regius Cagliariensis Regis Neapolitanus, & Regis apud
 Reg. Catholicam Malibetianum commendatur.
 122 Tutor fax mensum dilatationem habet ad can-
 vertendam poculum pupillaria empitiam.
 123 Administratio ratio, ialecogella adminis-
 trationi reddi debet, & n. 124.
Negat enim electio, & variatio fori admittitur,
nun. 125.
Nisi cum magna, & posse ut persua ageretur,
nun. 126.
 117 Tutori salarium ab initia non potest, neque
 confundit, non debetur.
Et quare, n. 128. cum seqq.
Sed quod si iam ab initio non confundit, negat
potest, non debetur, vide a. 128.
 122 Tutoris officium est publicum, quod absque
 mercede quilibet subire sentitur.

C A P V T LXXII.

De Tute, eiusque hereditibus ad compu-
 torum redditionem cogendis, iuxta
 l. 1. ff. de tutelis, & rationibus
 diffrahendis.

Bsolutissima est Iuris con-
 clusio, quemlibet alienum
 in se sufficiuntem admini-
 strationem, ad compo-
 redditionem teneri, una-
 cum reliquo restitu-
 tione, sicut illud Evan-
 gelicum: *Rede rationeum
 villicatiois tua, de quo etiam in cap. qualiter, &
 quando 14-de acensat, & latè Socia, in cons. 73.
 vol. t. in princ. Boer. decif. Burdegad. 59. num. 1.
 Alioquin de ratione in cap. 3. num. 31. Ad alio, de
 conficitur donor, quod il. 44. num. 1. Utira de for. Ec-
 cles. part. 3. quatt. 34. num. 1. & seq. Palma alle-
 gat. 18 num. 3. cum sibi, quo loquitur Concio,
 super Statut. Civit. Engub. lib. 1. rubr. 1. num. 1.
 ubi D. Fernagaria in addit. num. 11. affirmit,
 hanc rem sic essa stabilitam, & uti colem, cum
 alijs amplectitur D. Scoppa ad decif. Cratian. ob-
 servat. qd. num. 16. ac etiam D. Muccia ad Reg.
 Sanfelice. tom. 1. decif. 134. num. 19. & latissime
 demonstrant D. Pegas ad Ordinat. Regni Portu-
 gal. tom. 1. tit. 1. qd. 43. cap. 158. D. G. & S. Nicolant
 Pisani ad Goffred. de Gaeta super Reg. R. C. S. in
 rub. 34. num. 27. & 30. & in rub. 37. num. 1. & D. D.
 Michael de Cortiada doctissimus l. C. & in Re-
 gia audience Catholonia, Reg. Cancellariam
 Reg. meritissimum, in tom. 3. decif. 163. a. 8.*

- 1 Hinc tutorem administrationis tationem,
 tutela iudicio, reddere compelli, causum ex-
 pressum reperitur in L. in princip. & in 5. officio.
 de tutel. & Cratianib. diffrahend. eamque ratio-
 nis summa redditionem, usque ad triginta annos, pe-
 tri possit, post completum administrationis
 temporis patet in L. maximeque 30. ff. de admis-
 tratione tutor. & in l. adversus 8. C. de negot. gefic.
 & notat Boer. post elios in decif. 59. in princip.
 pto.

Quod etenim verum est, ut creditum à pu-
 pillo debitum, etiam circa administrationia
 4 causam, consequi tutor non possit, nisi prius
 reddita administrationis ratione: quia tutori,
 quemadmodum alteri cuiuslibet debitoris bona
 administranti oblet presumpta crediti ful-
 factio, quod sibi sollevis presuminuit, L. pecu-
 liaria 20. in vers. nam, ut elegans, ff. de peculiis
 5 unde nisi ex rationum redditione contrarium
 ostenderit, creditum consequi minimi potest,
 ioxit tradita per Affili. in decif. 13. num. 16.
 & Macardia in tract. de probat. conclus. 1. 397. num.
 18. Adenuchi in tract. de presumpt. lib. 3. presumpt.
 135. num. 12. & 13. & plene per Reg. Cap. La-
 tr. in decif. 197. num. 14. & 36. lib. 2. maxime si
 6 pecuniam habuit in administratione, per l. Ti-
 tra 48. ff. de solvit. vel etiam aurum, & argentum,
 ut ex pluribus comprobavit Fontanell. in tract.
 de pac. ampl. et auf. 7. gloria 3. p. 7. num. 25. & seqq.
 quinimò sub num. 60. & seqq. hoc ampliat,
 quando nec adeit in patrimonio popilli pecu-
 nia, nec aurum, vel argentum, sed alia sint bo-
 8 na, quae si venderentur, possint ex eis sufficiens
 pecunia haberi pro solutione, & satisfactione
 9 creditorum, & loquitur in matre tutrice, & cre-
 ditrice filiorum prodote, in qua ita à Senatu
 Cathalonia iudiciorum fuisse telatur, per clara-
 ram luti dispositionem in l. quiescit 10. s. sicut
 autem ff. de administrat. Tutor. & tumentem, quod
 10 Tutol sibi, & alijs solvere tenetur, quando debi-
 tum est sub usoribus, et si non fecerit sibi impu-
 11 tator, nec ulterius damno pupilli currente usu-
 12 et, tanquam in culpe esse decatur, molier tu-
 trix, que sibi suum creditum non solvit, ex quo
 13 ne uleras dotis, nec alimenta petere possit, ut
 per Sard. in tract. de alimento. tit. 3. q. 7. num. 18. &
 in cons. 290. num. 33. lib. 2. Gravau. in lib. 1. di-
 scop. faciens cap. 129. num. 27. & seq. & in lib. 3-
 cap. 56. num. 42. & 43.

Et quamvis ex privilegio l. unica, s. tacat, C.
 de rei uxori, all. retentionis exceptionem, contra
 14 dotem prohibentem, maximi pro parte agenti non
 t. 5 obliteri presumpta satisfactionis exceptio per
 tutelam administrationem resolutam, ut magis
 est recepta DD. sententia, & in S. C. Neap. com-
 probata apud Praef. de Franch. in decif. 641. Thar.
 in compend. decif. Reg. apud p. 1. in verba Exa-
 illi. de t. Mafes. in Comment. ad Chafuecum.
 Neap. lib. 2. p. 6. q. 7. num. 6. (Infl. Pafchal. de
 virib. patria potest. p. 3. cap. 10. num. 43. ubilatè,
 cum alijs quos adducunt Cagliari. Hodie res ad
 Sard.

Sord. ad decis. 8. q. num. 21. & seqq. Salgnd. in la-
byrnum eredit. p. 3. cap. 9. num. 10. Reg. Cypc. Gal-
leria lib. 2. centrov. 60. num. 12. cum seq. Consil.
de Reja consili. 21. num. 19. & plenè post alios,
quos enumulat, probat D. Scoppa ad decis. Gra-
tian. obseruat. 179. ex num. 20. cum seq. Hoc ta-
men locum non habet, quando mulier bona
ius obligavisset pro eiusdem administratione.
recte gerenda, & maximè si renunciare verit omni
legum auxilio, in qua renunciatione beneficium
prefaci. i. faciat, comprehenditur, ut post Re-
land. de consili. 17. num. 9. & 10. lib. 4. declarat Gra-
tian. in decis. Reja Marchia 179. num. 8. quem
sequitur Ricci. in addit. ad decis. Praef de Franch.
642. nec procedit respectu bonorum in inven-
tariorum descriptorum tanquam iure liquida, & in
qua mulier iuravit bona pupilli restituere, ut
ex magis commun. DD. sententia probat Con-
sil. de Georgia in alleg. 16. n. 10.

Nec objici potest, quod despeccie ad quanti-
tatem non sit compensatio quia hoc limita-
tur, quando speciei non extat, quia consumpta:
tunc enim species ad quantitatem rediutur,
eum de re consumpta debetur extimatio, l. p.
propter fealdas 8. C. de compensat. ubi glossa, ut
potius rescent. Crassus in tract. de except.
excep. 16. num. 67. Facetus. in lib. 1. centrov. cap.
7. circa finem Reg. Cypc. Laur. decis. 25. num. 36.
lib. 2.

Hanc satisfactionis presumptionem tutor
excludet, si constarium probaverit: scilicet ex
bonia pupilli, se non tulisse factum, idque
etiam in muliere, filii pupilli bona adminis-
trante, cuiusque ereditrice pro dote procedere,
tradit. Mascard. in tract. de probab. cens. 1. 397.
num. 19. post Lavnican. in tract. de Tute. & Ca-
grat. num. 18. & seqq. ubi hoc ex rationibus ad-
ministrantibus, & calculo facto, & siendo probari
posse ait, & hoc modo negativam probaret
contraria presumptioni iuris; nisi pupillae
probaret potest contra iurum, ex quædatis per
Herculan. in tract. de modo probandi negotiis, num. 167. & seqq. & num. 176. subdens hanc li-
mitationem, tempore cordis tenend. in qua mil-
lies ex eo potest, quid tutor, aut administrator
non fecerit inventarium, vel librum ratio-
num, quo casu, cum non possit lordice reddi-
zationem administracionis, nec allegare pos-
teri, se non tulisse factum, debet enim tutor
ne dum inventarium solemne conficeret bono-
rum pupillarium; sed & librum rationum, quo-
rum altero omisso, in dolo cum tulisse primum,
atque ad interpellationem, iam infra subiectum
ex tradit. per Cens. Paschal. in relat. tract. de
virs. pauper. p. 3. cap. 9. ubi num. 3. ex plus-
minus ab eore lat. firmat, debere librum tutoris
speciei continere annum, diem mensis, locum,
de personam, à qua recepit, & cui dedit, &
qui loculus ex qualibet fundo, & à quo colono
percepit sunt, & sic signatur, & distincte om-
nia illa clare sclerenda, ut testitas, & talitatis ex-

odem libro, absque alio administrculo cognosci
possit, quibus debeatibus haberi, ac si liber
eolectus non fuisset, subiungens notabilitates,
37 n. 8. quod inventarii confectio potest à Testato-
re tutori remitti, non autem libri rationum
confectio, ex quo veritas elucet, ad pupilli
39 utilitatem, ne delinquenti occasio Tutori pre-
beatur, presertim cum sine illico ratio fideliatis
40 reddi non potest, ex concessis à Conf. Prate ibi
In addit. post Merlin. in tract. de legitimatis 4.
n. 1. q. 7. num. 18. ubi num. 15. & seqq. quod liber
41 debet esse clatus, & apertus, atque distinctus,
omnia separatis continent, ac bene compagi-
42 natus, & consitus, & in inventario sunt pa-
43 tē bona mobilia distribuenda cum eorum ex-
timatione, ut malignandi via auferatur, & nō
44 aliiquid ex hereditate surripi valesat, per ista quis
intra 7. C. de bonus prescr. quia licet in Fiseo
45 loquatur, nihilominus ex rationis identita-
te, ad omnes inventarium confidentes por-
rigenda, quod extimatio, seu valor mobiliuum
ut necessit, ut describatur per heredem, scribit
Confluent. Statib. in lib. 1. seculi forens. cap. 9. num.
32. citans in id Ezebar. in tract. de ratiocin. cap. 9.
num. 29. & Cancer. in lib. 3. variar. ref. cap. 1. nn.
33. & seqq. qui etiā dicas in Cathalonia, & ferè
46 ubique vigore. Consuetudinem, quod extima-
tio non sit ut cellariori describenda; eam tamē
47 strigendum esse censuit, ubi res aliter defi-
48 gnata non potest, ut bellet lapillus pretiosus,
vel quid simile, eum valorem facile efficit occul-
49 tare; alioquin sufficieat distingue, & clarè
bona describere, cum eorum qualitatibus, an
50 scilicet novior, aut vetera, & unius, vel al-
51 tius qualitatibus & cuius ponderis, numeri, &
menitus, que in his constituntur hæc enim om-
52 nino describenda fore, non obstante quacum-
53 que Confusitudin. estive Statuto in contrarium,
tanquam fraudis occasionem inducenibus, vo-
luit post alios Andret. in contr. v. foris 24. t.
n. 3. lib. 3.

Imo nec sufficere computa administratio-
nis à matre tutrice redditia filio pupillo, à quo
liberum, & quietationem, obtinuerit ge-
54 fice administrationis, nisi de ea apparente & ob-
55 pusa distincta, ex quibus constet ereditum, &
55 debitorum, & recte calculi totiusque negotiij
haberi possit, sine quibus dici non potest legitimi-
tatem redditia ratio, ex plene traditis à Peregrini-
no in cens. 31. num. 10. lib. 5. quem sequitur Confu-
suar. P. sib. in p. ailing. cap. 9. num. 8. & quod
56 nulla, & invalida redditus remitti, sine quieta-
tio, non viis libris, pluribus relatos affirmati-
vis Reg. Galloca in lib. 1. centrov. cap. 40. num. 35.
& cap. 41. num. 46. non enim sufficit rationum
57 redditio confusa, & infolle facta, quia iterum
58 reddi debet, non obstante iuramento ex Ghi-
tters. Admonit. alisque celatis per Gratian. in
praxis. cap. 563. num. 31. cum seqq.

Non idem est converso, cum pupillus ma-
ior effectus à tutore ereditum petat ex alia cau-
sa.

la, quoniam administrationis consequendum, quod
59 etiā tanquam à se ipso debitum, tutor exegit, &
presumatur, atque debet, ex l. quies 10.5 item
si temperat, & Legegantur t. t. ff. de administrat.
tutor, non ramen pupillo solvisse tutor presumu-
60 mitur: actio enim ex crediti iure competens
tanquam liquida, & meroiū ollios in tutelz
actionem non convertitur ex causa tutelz po-
ste suscepz; si quidem hęc actionem transforma-
tio solūm fit, quoniam meroiū interest, potius
tutelz actionem, quoniam aliam habere, ut in rela-
t. quies, 5. nequaquam, in versis. Ego hec, ubi
glossa, & in l. duxior 37 ff. de negot. gestis, ubi
Alberic. & post cum Escobar in tract. de ratiocin.
cap. 3. num. 10. unde euc debitus ex alia cau-
fa provenit, ab administratione diversa, non
61 potest crediti, ex causa administrationis coor-
pensatio obici, quoniam non est liquidum, ante-
quam sint discussa rationes, ut in punto ex
Rota Romana decis. affitmat Alberic. in tract. de
pignerib. lib. 3. tit. 1. q. 2. num. 40. licet aliud esset
in credito ex tutela administrationis resultan-
62 te, ad cuius solutionem tutos cogi non potest,
nisi redditis prius administratione rationum,
illum debitorem esse considerit, ex traditis per
Cavalcane, in tract. de Tutor, un 214. & per Reg.
Cappe. Larr. in d. decis. 197 n. 7.

63 Tenetur autem Tutor, nedum de his, quae fe-
cit, encomittere deberet; verum etiam de his,
quae omisisti, com facere teneretur; unde ita tene-
tor de neglegēti, quemadmodum de malē ad-
ministratis reddere rationem, d. l. 2. ff. de tutel. & l. si
ribi 6. C. de ratiocinat. tutela, docuerunt Gramma-
tic. in decis. 196. num. 22. Monach. de arbitrat.
Iudic. lib. 2. cent. 3. cap. 209. num. 34. & sicut pro
64 malē administratis in rationum redditio re-
manent bona Tutoris taceti hypothecata, ut
in l. pro officio 20. C. de administrat. Titor. ita
65 etiam pro neglegēti per ipsum, ut post Cyn Bar-
sel. Bald. Salycet. & alios in d. pro officio, voluit
Neglegent. in tract. de pignorib. in 4. membre 2.
partis, num. 6. ideoque si liberum non confererit
66 rationem, iuxta l. 1. 5. officio, ff. de tutel. & rati-
onib. disfrahend. vel legitimum non confererit
inventarium, iuxta l. inter qui representum 8. ff.
de administrat. Tutor. utroque casu in dolo fui-
67 se presumitur; propterea ad ioteresse tenetur
invenit in item, sive alia probatio cum spe-
cie extimandu, ut post C. officio in decis. 207.
O. 360. latè differit C. Pajchali in d. tract. de
tutel. patra potest. part. 3. cap. 9. num. 1. & 6.
68 sed & contra Tutoris hæredem in item instar,
quando illius dolus in occultando boas hære-
daria deprehenditur, optimè si nictum fuit in
l. pen. C. de in item inrando, quo in modō erit si tu-
69 toris tortis hæredes non sit in dolo, propter Tuto-
ris dolum, etiam presumptum, ex quo non con-
ficit inventarium, cogi possunt hæredes, sal-
tem ad reddendam de taliter cedimenterias ista-
tionem, ex traditis in l. fin. C. ad. tit. de in item
70 inrando, licet contra eos, proprio cellaote do-

lojin item nos iuretur, ex traditis per Grat.
a lib. 4. d. c. p. forons. cap. 71. ann. 21.

71 Cum etiam potuit hæreditatem, vel alii in-
erum pupillo delatum tutor acquirere, & non
acquisivit, in computorum redditione, ad in-
teresse tenetur, ut in l. quidquid 7. ubi glossa C.
arbitrium sueta, & post Gustier. & alios ani-
madvertit Galter. in praxi inrando, p. 3. Rab. 2. un.
28 versio 3. genebrum: nam de dolo, latè, & levi
72 colpa tutor regulariter tenetur, ut in l. contra-
dict. 24. ff. de reg. l. m. cum concord. per Doc. in
73 cons. 274. num. 3. imo etiam de casu fortuito,
quando eum, dolus, vel culps precessit, ut in
l. 2. rebus 68. in princip. commod. cum alijs. quo
ad hoc expedire Ensis. cons. 70. in fact. lib. q.
74 quoniam modum si quantitates & se ipso debi-
tas pupillo, ubi ipsi non exigit, ad illarum re-
stitutionem, ona cum interesse legitimo tene-
tur, ut in l. quies 10.5. sed si sub usurp. iuncta l.
ita autem 5.5. debitor. ff. de administrat. Titor. &
voluit Galter. d. p. 3. Rab. 2. un. 26. licet etiam
75 ad interesse tenetur pro pecunia, non exacta à
nomine debitoris postea efficto non solvendo,
ex l. 5. Titor. consuetus 1. 6. ff. de administrat. Tu-
tor. ut per glossam in d. quoniam modum.
76 Ita vero ad computorum redditum tenet
ur, qui tutus fuit, vel qui pro tutore se
gessit, ut in l. 1. & tota ista se, qui pro tute
77 se gessit, eademque tacta hypotheca, actione
tutelz, competit ei bonis prioritoris, ut in l.
fin. ff. de inrando. & ratiocinib. disfrahend. glossa in l. pro
officio. C. de administrat. Tutor. & alijs relatibus Gal-
ter. in fact. Rab. 2. un. 26. dum modum impube-
78 ris, & iam nati protuca, fuerit administrata,
iuxta dispositionem l. 1. 5. si quis quasi tutor, iun-
cta glossa in verbo Alius cessat, ff. de es, qui pro
tutore se gessit.

Segnebant ex p̄narratis, teneri Didacum.
Boecutum, hæredem quondam Diomedis Boe-
cuti, actione tutela ad reddendum computum
tutelz Fulvius Boccutz Caracciolz, olim mino-
ris, administratus per eundem Diomedem, eius
patrum, de commissi, atque omisili rationem
reddere, quamvis non vere tutor, sed protator
fuisse iplus Fulvius, tunc patrem habentis Do-
natum Antonium Boecutum, ex regula, quod d
79 patrem habenti, tutor relinquimus ē potest,
80 sed solūm patre filij hæreditatem ad eum
adire, vel admisititate recensante, non tutor per-
sonz filij, sed curator datur bonis, sive hæredi-
tati, l. fin. in princip. & in S. fia autem 1. C. deu-
erat. suries, ultra quod p̄dictus Donatus An-
tonius Fulvius pater, eodem tempore inquisitus
reperiatur à Regia Curia, & fugitivus à pro-
pria patria, ex causa statricidij in persona in-
Scipionis Boccuti fratri, utrinque coniuncti
e commissi, propterea lulus Boccurus eius pater
in suo testamento eidem solvi iussit, quantum
item necessarium ad se concordandum pro cau-
sa p̄dicta: ciličē pro actis, deceris, senten-
tias, delentioibus, transaktionibus, patrociniis,

aliisque expensis necessariis, ut ex testamento predicto, quo caso propter malos matus patris, si qui facile dissiparet bona filii: etiam filio familiis tutorem dari posse, voluit Bartolus per illum textum in l. fin. num. 2. l. de sententiam passis, & resistit, quemadmodum si pater sit depositatus, filio tutorem dari posse, disponit in eadem l. fin. ff. minores, & generaliter filio familiis tutorem dati posse, quando pater est inutiles, quoniam sit absens, depuratus, vel baonitos declarat Chrysostomus in Consuetudinibus Burgund. Rub. 6. num. 851. quem sequitur Praef. de Fran- chia decisi. 10. n. 12.

Vedum pro excludenda petita compototum redditione, actione tutelz, totis viribus pars adversa coabator, allegando, quod minimè potuisse quondam Diomedes Boccetus Fulvius Boccetus, auctris tutelam admovisse, tauquam Miles intertevitur à Catholicâ Maiestate Regis nostri cum petitione scutorum triginta pro quod ut mense in remuneracionem servitorum ab eodem in bello per vigore annos aetate praefitiorum, & ut commodiū servitia contiuarare posseret, nec voleos, Miles admittitur ad tutelis officium exercendum, ut io 4. idem, & in Milite, insit de excusas. aut. & in l. Milites, C. quis satis dare cogant, de quibus memores sunt Consular. Roccus tam. 2. respons. 32. & D. Scappa ad Sarm. In prax. civil. part. 1. 5. 49. n. 851. propter quamvis Miles, errato ductus, pro iustore se gelerint, non tutela iudicio cooveniri potest, sed actione negotiorum gestorum, l. militia 4. C. qui dare iustores possunt, est legatum. 36 Militi furtus sub conditione relictum, & iusterfuerit, tutelam, oec voleos exercedit, & nihil minus legatum consequitur, ut io 1. ab administratore B. C. de legat. hinc omnia locum habere 72 videntur in veterano benemerito, & militia dimidio, ut io 1. sed & Milites 10. l. de excusas. 88 iustor. presentiam si per vigore annos militave- rit, quo calu vacationem consequitur à muueribus, ut io 1. fin. C. de his, qui non impletis stipendii lib. 10. & post Surgeat, do Neapolit. illustrat. cap. 12. declarat Conf. Paschalis in tract. de iudice, & paupilagio Milite, iustor iuste. Comment. Regent. Reguli super prag. de Militis, 27. eadem ratio- 89 ne, idem esse videatur in Militis stipendiatis, sive Martenitatis, qui taoquam parati pro Republica mortem lobire, gaudent privilegiis Militis concessis, utex Riga in l. Centuria, num. 10. ff. de vulg. & pupill. & alijs vulneront. Maestrill. in decisi. 173. num. 18. & per totam p. 2. Conf. de iustor. 105. Regni Sicilia, lib. 1. quoniam referat Conf. Paschal. de viris patr. potest p. 3. cap. 3. n. 26.

Hoic tamen motivo pluribus modis occurrerat, & primò considerando ex communiori opinione, Milites uostri temporis, in quo non sunt bella continuo parata, sicut erat prisco 90 Romanorum tempore, non gaudere privilegiis antiquis militis, nonvis militaria onera conseruent, nisi tē militari actu incubant, & in

bello armis vacent, ut de communī testatur Riga in d. Centuria, num. 10. quoniam post alios testari, & sequitur Thesaur. in decisi. Pedem. 111. num. 5. & ex pluribus docuit Maestrill. d. decisi. 173. num. 1. & seqq. alios adducit Caesar. in Specie peregrinar. neft. 35. 5. 2. num. 18. cum seqq. 91 propterea militaria privilegia Militis hodie non sunt lo usi, & frequenter videmus Milites hodie totqueri, suspeodi, coquemunt ad titem, carcerati pro debito civili, & contra eos, tanquam contra alios quoscumque privatos procedi, ut post Fulgozan l. 1. C. in quibus causis militari prescritione uti non possunt, refert Reg. de Ponte in tract. de potest. Prorog. sit. 7. 5. 7. num. 9. & ita paciter videmus Milites 92 uostri temporis, tanquam ab antiquis validē disciprōtē, coducere, h̄deinde mandata recipere, atq. alia facere, quæ prīcīs Militis ita interdictabantur, sicut tutela, ut testatur Conf. Theodor. in sua allegat. 72. num. 30. Hinc Milites, qui licet faciōt militarem professiōnem, cam- tameo acoaltiter uon exercerent, sed in Palatia tempus concerentes, se ipsi cauda aures more Pavoum ostendouit, & gloriauit, quamvis 93 fuerint in matricula descripti, ou tamēo habeant eorum Militiam privilegiata, sed uti debent luce compnui iō ecum actibus, ut dicit Bald. in l. pen. ff. ex quib. eaus. maiores quem sequuntur Affiliati Conf. Regni Neap. quoniam socii intentionis, num. 2. 8. & post aliis Reg. Rovis. in prag. 3. 6. de Militis. n. 34.

Sed magis iō specie privilegium exemptionis Militi eocellum, ut nee voleos ad tutelam 94 exercitium admittatur, intelligendum est, & Milite in militia existente, animadverit glossam in relato 5. idem, & in Milite, insit. de ex- cusat. Tutor. pro et similiter privilegium Militis, qui pto tutore se gelit, ut ooo oīsi simplici actione negotiorum gestorum, conveorit pos- 95 sit, solum in Milite armata militie, moeūtibus occupato, locum habete, exp̄s̄e cavitur in. præallegata l. milista, C. qui dare iustores possunt, 96 & in specie quadam tutela exemptione oī Militis eocellam oportere, quod actu militene cum armis in exercitu, ut gaudere possint Milites uostri temporis, iudiciorum Milites 97 terminis, & iisque telatis optimè declaratio terminis feret terminatioibus Conf. Theodor. in d. alleg. 72. num. 19. in fine, & 25. ubi etiam testari ita declivum in Regio Collatelli Conf. Neapol. ioxia solemois et allegata per eom in causa illustris Principis Valdetari, qui tamēti repetiatur militibus queribus decoratus, etiam propter servit per eum in bello antea praedita, quoniam tamēo actu ooo militabat, fuit ad Balianus admīstrationem admisus, ut ibi num. 30. ad finem.

97 Cum autem à tutore ad Syndicōm Voiver- statis validum esse argumentum, DD. affirma-

Glypto. Glos. 102. 102

veritatem, tanquam utrumque sit personale muos ad notata in l. 5. t. & 5. q. equeff. do munerib. & honorib. ut docet Bar. in L. iur. andam 34. 5. defensorff. do l.ur. iure. Alex. in conf. 22. num. 9. lib. 1. Dec. in conf. 397. num. t. lib. t. per predicitas di- cendum est videbatur. Militum ova militiz vulgo dicitur: di cavalli leggiri pretendere oon- potuisse ex militari privilegio exemptionem. ab officio Sindici Universitaris, ad quod fue- 98 rat electus; præsertim quia exemptio à Municipali munere illis tantum Militibus conceditur, qui Castris operam per milieiam dant, azin 1. 5. his qui Castris ff. de munib. & honorib. Mi- lites vero oestri temporis, qui non sunt ordi- narii stipendiati à Regia Curia; sed solam, quando aetū serviant in occurrentibus necessi- tatis; quamvis interea fini in exercitus armo- rum; non tamè gaudeat privilegijs Militium, ut ex Decio, & Aleatio colligit Alex. Trenta- cinq. in tract. de subf. p. 4. cap. 8. num. 6. quem se- quitur Reg. Rovit. in Rub. pragmat. Regni Neap. de Milib. gravis, & levius armatur. 6. ubi lo- quitur in specie de Milib. huius novæ mili- 99 tiz, & ita nobis retulit Dolar Federicus de Rosi genitor noster recolendz memorie fuisse allias iudicatum, non habere Milites predictos exemptionem ab officijs Universitatuum ipso re- fereore in Sacro Regio Consilio Napolitano de anno 1615. tempore, que unius ex Relatoriis munere fungebatur, qui fuerunt ab Excel- lulentissimo Lemochum Comite, tunc Regni Neapolitano Prorege pro causa referendis in- eiusdem Sacri Consilii Aulis electi. Qnod inde Relatoris officium noviter introductum in Sa- cro Consilio, fuit in eiusdem Proregis discessa sublatum, minus biennio, postquam fuerat in- stitutum, ut memini etiam Deller Mare. Aut. de Cavalier. in Historia Civit. & Regni Neap. p. 3. lib. 5. cap. 1. fol. mibi 108. in fine impressa sub no- mine Summonti, ut notat Franc. de Petris in Hi- storia famili. de Iannario. fol. 59.

Neque oblate dicebantur, quæ de Milib. stipendiatijs, sive Intertenitis allegabantur, quod tanquam parati ad militandum urgente necessitate, verè Milites dicti possunt, atque propter militaribus privilegijs potiarris; ete- nime primò respondebatur, quædam esse privi- legia ob prerogativa dignitatis militaris con- cessa, quibus etiam Milites oestri temporis aet. non militantes, sed parati ad militiam: prou- sunt veterani, ioterteniti, & similes potiuntur; non tamè gaudent privilegijs concessis cario- 107 ne exercitus armorum; prout est privileginos exemptionis ab onere tutelæ, de quo agimus, ut ex proximè subiiciendis constabat, nisi deat operam armis, & hoc actualiter parati pro de- fensione Principis, sive Reipublice mortem subire, prout in conflicto opinionum, de Mili- tibus oestri temporis distinguendum est, con- suit Belaga in Spec. Princip. Rub. 2. à num. 17. & post cum Patignus in relato tract. de iudice, & privilegi. Milii. num. 36. circa finem, hac eadem.

distincio utius post Jacob. de Ravenna, Bald. aliosq. plures Farinac. in consil. crimin. 95. num. 3. lib. 1. Hinc privilegia testamenti militaris, 102 tanquamob armorum exercitum concessa, non nisi a statu militarii militibus compertunt, ne- que Presidi Provincie conceduntur, t. fin. ff. de teſtam. milit. l. 1. C. de bonor. poſſoſſ. ſecund. tabul. 103 cum tamen Praes in ea Provincia, quam ad- ministrat, Dux bellis dicatur, & Capitanus ad gueram, atque paratus sit belli tempore arma- ta manu Provinciam teneri, ex traditio per Con- fil. G. Z. arelli. in decif. 30. num. 11. Hioc etiam 104 est, quod privilegia omnimodo exemptionis ab onere tutelæ, tanquam ob armorum exer- citum laore elargitum Militibus veteranis, no- cōcedebatur, qui solū habeant excusationē ad ocer tutelæ, si eam infra legitimi tempora, proponebant, ut in l. fed. & milites 10. ff. de ex- cusat. tutor. cum tamen veterani Milites, & 105 post explatos quodam annos Militiae, iuxta tempora diversitatem in aliquibus militaribus solvere oportet; tamē parati erat ad- versus hostes, necessitate suadente pugnare, ut ex Cornelio Tacito, aliquis colligit in proposito Consil. Thedor. in praalleg. adleg. 72. num. 24. & seq.

Ad quam concordiam reduci possunt Ma- frib. & Caffello relatis in locis, aliisque, interteo i- 106 tot, Milibus aetū militantibus, exequentes; loquuntur enim in privilegio immunitatis ab onere gabellarn principaliter concessio ob prerogativa officij, seu dignitatis Militatis.

Secundo tooc demum possunt Milites nostri temporis actu non militantes, sed parati ad mi- 107 litiam gaudere privilegijs antiquæ militie, quando io eis viget causa propter quam fecerunt privilegia illa à lote concessa, ut post Ja- cob. de Ravenna, voluerunt Salycet. in l. 1. C. de- lir. & facti ignorauit. num. 8. Alex. in l. Contin- vio. num. 3. ff. de vul. & pupill. subf. slioquin. 108 privilegijs causa cessante, cessat privilegium, ut in artib. 8. 5. t. ibi Quod in Præfatis sunt, ff. de excusat. tutor. cum concord. per Tiraqueb. in tract. ceſante causa p. t. num. 3. ro at vero causa 109 privilegijs exemptionis ab onere tutelæ militibus concessi, fuit, ut Milites armis vident pro tweoda Republica, oeqe privatorum tutelæ a b armorum exercitu distrahitur, atque militiam deferere cogantur; propter militis om- 110 nis prohibita fuerunt, que possebat eos quo- quo modo à militia distrahere, ut in Milites 3 t. C. locatisque causa cessat in Militibus nostri 111 temporis actu non militantibus, ut in specie animadvertisit post Salycet. in d. l. l. de Iuris, & facti ignorantia, Aretini. in relato 5. item maior, num. 5. infit. de excusat. tutor. propter eis in ei- 112 dem celate debet exemptionis privilegium, hinc est, quod Batones pallium videmus ad tutela administratio oem. curz, aut Balistax admitti, pro ut etiam testatur Thedor. in d. leg. 72. 113 num. 30. quia eti. verè Milites dicti possunt ut in Rub. ſecund. quo tempore Miles, & ad simili- di-

114 dñem traitenitorum parati sint ad omnem Regis insulm accedere ad bellum, cum & quis, & armis iuxta tradita per Andream in cap. 1. quis dicitur Dux, & in similiter, de Capitaneo qui Curiam vendidit, non tamen se a qualitate exercerent in usu armorum.

Secundò principaliè ponderabatur, fusse, pentionem prædictam quondam Diomedi conditionaliter concessam, dummodo resideret in hac Civitate Neapolitana, apud Protagis personam, per illa verba: *da continuarseli respendendo appresso la persona di Sua Eccellenza, è in quello l'ordinaria servire Sua Maestà, unde cum in facto constituerit in anno 1603. ipsum Diomedem exerceisse tutelam prædictam in Terra Totellæ, & sic ex ea Civitate Neapolis, consequenter e tempore Miles dici non poterat,*
 115 neque militaris privilegiis potiri quia neque pensio, tunc temporis ad ipsius beneficium decurebat, ut lo simili in Militibus stipendiatis, qui conduceantur propter fortuitos casus, quod si ante tempus recedant, nihil habeant eorum salutis, volvitur Bald. in l. adem. num. 14. C. locati, quem refert, & sequitur *Campagnæ in cap. Regni incipiente Statuimus 111. num. 6. quinque*
 116 mō per recessum ab hac Civitate, absque licetia Protagis possunt interteniti corum officio privari, ut in specie post *Præsidio Franch. in decis. 455. docet Maastr. in decis. Sicilia 173. n.*

17. p. 2.

Quod autem dicebatur hoc idem privilegiū exemptionis ab onere tutelæ, d. quondam Diomedis saltem competitissime, tanquam veterano beneficiario, & à militia dimisso; patrem similiter utegatur ex eo, quia luce cautum non reperitur, Militem veteranum, & à militia dimisum, non 117 posset tutoris officio exercere, sed soldanpolle à tutelæ officio se excusat, ut in d. s. f. & *Militis ff. de excusat. tutorum, & in l. fia. l. cod. sis. excusationis* vero esusa infra quinquaginta 118 dies ei proponenda, die, que tutor se tutorem constituerit esse scivit, alioquin hoc termino clauso, ulterius non admittitur ad pertendam tutelæ excusationem, sed statim tenetur ad sollicitudinem, in minoris bonis adhibendum, atque de negligētis pariter tenetur, ut hæc omnia appetitissimè sancta reperiuntur in *l. f. seruporti 15. 6. sufficiat autem, & q. quinquaginta, ff. de excusat. tutor. notat Cavalcan. in tractat. de tute. & curat. num. 193. & Galter. in præs. tutel. p. 1. in verbo: Et vel scit à tutela excusat. n. 25. ff. num. 1. ubi loquuntur in specie de vetera-*

119 no dimisso à militia, ut possit dari tutor, quāvis possit infra legittima tempora se excusare, quod cum ipse Diomedes non egerit, dubitari non posse dicebamus, quin illius hæres convenitus ad rationis redditionem, actione tutelæ cognoscatur.

120 Die 13. Mensis Iulij anni millesimi sexagesimi trigesimi septimi, dum à nobis patrocinium pro auctrice prestatetur, facta verbis in Sa-

121 cro Consilio Neap. per Regium Consilium D. Ferdinandum de Ex-querra (qui postea per eximiam probitatem, atque virtutem fuit Regens in Supremo Italia Senatus creatus apud Regiam Catholicam Maiestate) declaratum fuit, teneti Didacum Boccum conventionum ad redditionem computorum prædictorum actione tutelæ. Actuatus Speta.

Et postea fuit conventus condemnatus, nondum ad sortis solutionem pro medietate pecunie debita, tanquam hæredem pro medietate quondam Iulij Bocceti ducatorum mille, & quingentum prædicti Fulviz in tempore pupillaris eratis relictorum, verum etiam illius interesse ad rationem septem pro centoatio à die mortis prædicti quondam Iulij, demptis

122 primis sex mensibus, tutori à lege concessis ad collocandam pecunias in emptionem, ut in l. f. tutor. *confessione 16. ff. de administrat. tutor.*

123 Neque vero omitemus, illi computata in administrationis loco reddenda, in quo, & instru-

124 cito sufficiens, & non testimonia, & verilima possunt documenta præstari, secundum dispo-

125 sitione l. 1. & 2. *Cubi de ratiocinijs agi eportat. Gratian. decis. 1. 03. ubi D. Scoppian obser. num.*

1 Seraphin. decis. 2505. Escobar. de ratiocin. cap. 7. *Caraciol. de fori privileg. remiss. quaf. 5. num.*

8. & seq. D. Altissim. de nullitat. tom. 1. rubr. 9. quaf. 2. 6. num. 46. ut neque in eis electio, & va-

126 tio fori admittatur, nisi cum magna, & po-

127 tenti persona ageretur, ut probat Novar. in

128 *in præs. elect. & variis fori f. 4. 9. 34. & in pra-*

129 *xi miseraf. perforat. privileg. 65. num. 3. & post*

130 *eum Theron. in compand. decis. Regni Neap. p. 2. in*

131 *verbis tutor pro administratione.*

- 134 quid eis datum fuisset per conditionem ob
turpem causam repeti, nisi aliqua iusta causa.
135 concurrenter per quam exigitur, & ratio sus-
det, ut aliqua eis merces salvatur: tunc enim
136 licet non esse Iudicii torgrem salariare, si ta-
137 men petierit tempore suscepere tutelam, alio-
quin à salarin eis exclusus, ut ibi *Zachiarium*.
17. & seqq. cuius dicta, ne transferire videa-
mus, sufficiat ad eundem facta temissio, licet
contrarium sufficiat sententiam *Confiliar.*
Pratus in lib. 1. discept. foron. cap. 5. salarium tu-
138 *tori debeti, etiam à principio administratio-*
nis non constitutum, neque petitum.

R E R V M S V M M A .

- 1 *Educatio filiorum penes quem committi debet?*
Et Iudicibus arbitriarum, & n. 3.
*Nisi adulsti sint, qui debent educari, ubi volue-
rint, n. 2. & 3.*
- 4 *Educari filii debet, ubi pater iussit, quia me-
lior est ceteris prospicere confitetur utilitati filio-
rum.*
*Si ratione locis à patre designatus, si filio suspe-
ctus, licetum est à patris voluntate recedere,
ut n. 4. & 5.*
- 6 *Educatio pupilli non debet penitus omnium committi,
qui vita, Religioni, moribus, ait boni pupilli
infiducaretur, quoniam praecipue patris voluntas
excaret.*
- 7 *Educatio pupilli non debet a patre decre-
pita atans committi, qui habet in eius domo
filium proximum pupilla successorum, per inter-
mediam personam avi.*
- 8 *Iudiciorum materia educationis pupilli, illud fac-
to debet, quod pater pupilli fecerit, atque in-
terrogans orationem respondet.*
- 9 *Lunatici curatio comparatur.*
- 10 *Mater penitus sibi debet filium pupillum educa-
re, quoniam illi ab initio late succedet.*
- 11 *Filius, durum est à parentibus segregari.*
- 12 *Mater secundo umbens solitudine à filiorum
educatione.*
*Nisi ipsa, & vitricius sint bona conditionis, &
qualitatibus, n. 13.*
- 13 *Atque pro praeferenti beni secesserint, n. 14.
Et nisi filii ab initio non succederent, ut n. 17.*
- 15 *Præteritum facit presumpti de praesenti, in pridi-
camento beni, vel male agere.*
- 16 *Mater secundo umbens à filiorum tutela repti-
liter.*
- 18 *Tuter, qui pecuniam pupillarem depovere iussus
a Iudice recusat, sub peccato redditur.*
- 19 *Tuter suscipiens allegatum est interim à tutela
removendus, fallit in n. 10. & intende, n. 21.*
- 21 *Tuter, cui sunt à pupilli patre in eius testamento
remissa compunctionum redditio, non est ab ea omni-
nino exemptus, & n. 23.*
Atque à future dolo eximitur, n. 24. & 25.
*Sed solum nimia surpulositas in rationem redi-
ditum, ex tali legato remissa confiteri, n. 26.*

*Quamvis matr. & tuteli filiorum à marito re-
missa fuerit, n. 27.*

*Et verbis quantumvis ampliis, & generalibus,
num. 28.*

Ab administratione utiam dolosa, n. 29.

*Elicito fuit relatum omne illud, quod ipsam
debet confiteris ab tutela administrationem,
num. 30.*

*Quod solum operabitur culpa etiam latet, & do-
lere presumpti remissionem, n. 36.*

*Atque reliqua non remissiones, & alienum om-
nium, qua possunt a testator remitti, n. 37.*

*Nisi ex eis locupletier factus esse tutor probetur,
num. 38.*

31 *Tuter dolos presumptus remittit ipse est.*

*Ex omniaco, aut negligencia causatur, n. 31.
Pro suaractam administrationem, n. 33.*

34 *Tutor ipse est inventarij causefieri à testatore re-
mitit.*

*Et ex legato liberacionis à redditione compu-
rum remissa censerit, n. 35.*

39 *Tuter ad solemnam admplendam non admittitur,
postquam fuit ex hoc suspicitus allegatus.*

40 *Mater, & quibus de populo admittuntur ad
tutoris suspicionem proponendam.*

41 *D. Petrus Antonius Caravita Reg. Confiliarins,
Regni Neapolitanus commendator.*
*Et Dominus D. Thomas Catavita eius filius,
Regis partoris Confiliarins, n. 41.*

43 *Decisa Sacri Regij Confilij Neapolitanis refer-
itur.*

C A P V T LXXXIII.

De Educatione pupilli penes matrem
committenda, iuxta text. in l.

1. C. ubi pupillus educari
debeat.

Educationis materiam esse
Iudicibus arbitriarum, cum
eorum arbitrio sit à luce
commisum, penes quem
debet filius pupilli edcu-
ari, habetur in l. p. n. ubi
& apud quem pupill. edcu-
debet, in l. 1. & 2. C. dicitur, docent Mensch. in tra-
ta de arbit. Iudic. lib. 2. cap. 16. n. 1. aliquo
telati per Annas cap. 33. num. 1. lib. 1. 16. n. 16. adul-
tu sibi, qui debet, ubi voluerit, educari, etiam
penes vitium, exclusis consanguineis, ut ex
Alberic. de Rosas, probat alijs amissis Sord. in
tract. de aliment. lib. 4. q. 13. n. 5.

3 Hoc tamen iudicis arbitrium esse debet à
luce, vel secundum lus regularem, non autem
absolutum, & iterationabile, post alios admis-
tent Cavalcan. in tract. de iust. & curat. n. 301.
Sord. in d. q. 13. n. 1.

4 Et quamvis iudex patris voluntatem regula-
ritatem sequi debeat, atque ibi filium pupillum
eda-

educari ubeat, ubi patrem vohuisse compertij, ut in l. 4. ff. ubi pupill. educ. deb. tanquam semper presumatur melius eosteris poltplexissimis utilitatibus filiorum, ut in l. uec in ea 22. ff. ad leg. Iul. de s. adulteri, tamen si videat locum à patre destinatum non esse pupillo tutum, poterit . imo debet causa bene cognita, à patris voluntate, discedere, or in d.l. i. ff. ubi pupill. educ. debet ibi: Et nonnunquam à voluntate patris recedit Prator, & in expreso hoc doceuerunt ex nostris Grammaticis, in decisi. 55. num. c. Affili. in decisi. 183. num. 5. Pres. de Franch. in decisi. 350. num. 1. Anna in d. cons. 33. num. 8. Reg. de Ponte in decisi. 20. Collateralis Cons. Neap. num. 22. neque Iudex 6 pupilli educationem committere debet penes eum, qui illius vita, Religioni, moribus, aut bonis, per se , vel per alium indicari posset, quamvis extaret pro eo pars voluntatis, ut in d. l. i. in fine princip. ff. ubi pupill. educ. deb. & per Bald. in cons. 487. lib. 5. & Menoch. in d. cons. 168. num. 5.

Ex quibus à decreto domi late per D. tunc Conf. Heliorem Capycium Latro , quod D. Brighida Barone consignet educandum D. Petrum Paulum Scales avum paternum pueri predicti nomine, ex parte matris auditio, iustissime obtentam suile diebamus Regiam decretationem, de verbo faciendo in S.R.C. Neap.

Domus enim predicti Aspremij erat prædicto eius nepoti puer annoorum quatuor, non modice suspecta; prædictum, quia in eadem domo commorabatur Vrtila Seales, scilicet D. Petri Pauli popilli amita, quo post illius obitum, in eius bonis ab intestato succedebat, per intermedium personam predicti Aspremij eius patris in decrepita iam xata constituti, quod considerat Affili. ad excludendum ex vi paterni, in decisi. 183. anno num. 5. & facit text. in l. 2. C. ubi pupill. educ. deb. idquæ manifestè reddebat educationem in domo pro dicta suspectam , cui propterea Iudex assentiti non debebat , non obstante voluntate quondam Francisci Seales pupilli patris in testamento declarata , quod penes eundem Aspremij avum paternum educare eti. elaplo triennio: debebat enim Iudex illud facere, quod ipse pater pupilli fecisset, inspecto educationis tempore , & quod pater interrogatus verisimilitate respondisset, ut per Bald. d. cons. 487. vers. 8. & in summa, per Annam cons. 33. num. 9. lib. 1. & per Regent. de Tappi in decisi. 9. e. S.C. Neap. num. 5 quis autem ignorat, interrogatum testatorum omnino suile, plantibus predictis , responsum super illos filios exponere inuidiarum periculo? eo magis quia puer ipse à matre gubernio remotus, ob teneram eius statem facilimè mortis periculum subire potuisse, non ita diligentè spūd aruit a paternum eiusque uxorem Beatricem Capuanam , annorum numerio pregravatos educaretur , cum eriam ipsa Beatrice lunaria esset , & cum lona ipsa mutabili, mentis quoque motabilitatem , &

alienationem patet, & infantem, ut meritè 9 latius fuioso comparetur, ad text. in l. bo- 9 ven 43. ff. Aliquando, ff. de adlito adlito , & reber Stracca in tral. de mercat. p. 13. num. 23. & post eum eleganter Novar. in sua praxi elect. & varia, fori. feb. 2. art. 44. unde nullatenus erat pupillus eum ipsa Beatrice sensu quoadque- careote edueandus

10 Propterea statuere Iudex debebat, pupillum apud matrem educari , iuxta l. 1. C. ubi pupill. educ. deb. etiam quod filio ab intestato, vel ex testamento vigore paterni substitutionis suecederet, ut per Menoch. d. casu 168. num. 16. per Surd. in d. q. 13. num. 12. & post alias per Galter. in sua praxi insular. p. 2. Rubr. t. num. 6. & per Reg. Revi. in decisi. 8. mater enim omnium fide dignior, eligi debet , ad filiorum educationem ut in 5. eiusdem queque Principi. Aut. de nupt. 11 quis enim ferat, liberòs à parentibus, foros à fratribus, uxores à maritis, segregati sunt verba text. in l. prof. 1. C. communia myri- que Iudicij, & verè parentum amor superat omnes, l. p. C. de curat. n. r. i. o.

12 Quamvis autem mulieres ad secundas nup- tias convolantes excludit fuerint à filiorum educatione, ut in l. i. in princ. C. ubi pupill. educ.

13 deb. nihilominus si ipsa , & virtutis sunt bona conditionis , & fame , & bouz opinionis , & qualitatis , non obstante transitu ad secunda vota, poterunt penes se filios educare, tanquam esset in eis qualibet similitate suspicio captandæ mortem illorum, ut a nimadvertis Paul. de Castro in l. i. patern. num. 3. C. de negot. gest. & in consil. 356. verbi. ult. lib. t. aliquipse relatis, de Ponte in prealleg. decisi. 20. num. 25. Molfes. in Comment. ad Consuetud. Neap. lib. 1. p. 3. q. 11. num. 18. & postremo ita refert indistinctè lervari Reg. Tappi qui testatur novem vicibus hoc suile iudicatum in S.C. Neap. & suile matres admissas ad filiorum educationem, non obstante transitu ad secundas nupicias, in relata decisi. 51. num. 10. C.

14 18. præstria si benè , & fideliter se gesserint pro præterito, ex quo præsumitur de prætentis

15 in prædicamentis benè , vel male agere , ut ex Bald. in l. ex persona , C. de probat. in propria educationis materia probat Secund. incons. 193. num. 2. lib. 2. quem sequi; ut Reg. Valenz. in consil. 36. num. 28. lib. 1.

16 Insuper eatus à filiorum educatione ma- ter excluditur per transitum ad secundam vota, quatenus esset illis ab intestato decedentibus successura: quia tunc lex de mare non confidit, imo suspicatur, ne insidias paret vita filiorum; propterea eam quoque repellit à tutela, ut in-

17 l. lex qui intores 23. ff. C. de administrat. intor. quamvis nuptie nulla sint , ut probant DD. quos legitur D. Altimar. de solit. tom. 1. rubr. 8. que. 8. 15. n. 5. ati mater non est filio ab in-

testato successura: si capituli matrimonialis consenserit secundum usum Nobilium Capua- nis, & Nidi Civitatis Neapolis, vulgo dictum:

alla arva manera, tunc omnis alia suspicio cof-
faret, atque filius collocati deberet alendus
peccati mirem, si pudica esset, & bonis moribus
ornata, & virtutibus vixit, & fame super
induxisset, ut in proprijs terminis, prætermis-
salijs, refert decisum i*o S.C.* Neap. *Præf. de Fran-*
ch. i. a decif. 350. in fine, quem post alios sequen-
tur *Galter. in præ. tute. p. 2.* *Rab.* num. 6. *Reg.*
Tappia. in d. decif. 53. num. 10. verific. & tandem,
& num. 18. ubi iterum decisum relatur in S. C.
Reg. Revista. decif. 8. n. num. 5. Reg. de Marin. in-
lib. 1. resol. Inris. cap. 95. n. 16.

Et iinquā videtur queso decisio relata-
per *Tappiam præallegato loco* in causa edocatio-
nis D. *Elionote Zapatta*, qui fuit apud D. *Ca-*
therinam Branciam matrem commissa, non ob-
stante traesito ad secundas ouptias, ex quo nō
erat filiz ab intestato succelsura, & non oblan-
te parti voluntate alij est disponente, qui sa-
nē decisio erat ad hujus causa determinatio-
nem accommodatissima; qua enim ratione pre-
dictus Petrus Paulus erat à mattis affectio-
revocandus, que ipi filio in pupillariitate, s
decedenti non succedit, obstante pacto in-
capitulis matrimonialibus si pupilatis iuxta mo-
rem Nobilium Platearum Capuanar, & Nidi
alla nova maniera, & similiter vires duxerat
ipfa D. *Brigida D. Camillum Caetanum*, &
quidem Neapolitanorum Platearum Nidi, moribus, & vice
probitate ornatisimum, in quo sicut in ipfa
D. *Brigida* marte, omnis cessabat sinistra suspi-
cio.

Taodēm consideratione dignum reddebat-
ur, prædictum Aspergium avum paternum,
per annos quatuor, pupilli tutelam administra-
visse, percepis ex pupillaribus bonis annuis
18 duc. 410. & cum à iudice iussus, pecuniam pu-
pilli depone reclusa verit, ex hoc etiam in tu-
telæ administratione suspectus reddebas ur. iux-
ta notata in l. 3. §. *tutes. ff. de suspell. tutorib.* &
per *Galter. in præ. tute. p. 2.* *Rab.* 5. *num. 11.*
19 *verific.* *Quarta*, quinimodo iinquā suspectus
simpliciter allegatus, era in interimā tutelæ ad-
ministratiōne removendus, ex l. qard si serie 14.
§. 1. ff. de suspell. tutorib. *Leum* quem 7. C. de suspell.
20 *intorib.* quorum iurium dispositio, tamē in
matte, aliisque tutoribus, qui sunt aliquo con-
sanguinitatis, vel affinitatis vinculo, pupillis
coniuncti, non procedat, quibus optimum est
creatorem potius adiungere, quam eos cum no-
ta fidei, & existimationis removere, ut i. *Intor.*
9. ff. de suspell. tutorib. & post *Affiliat. in decis.*
107. docet *Gratian. in lib. 1. discept. forens. cap. 28.*
21 *num. 27.* Hoc nihilominus intelligitur, quando
coniuncta persona redderet ut isolam, & pro-
pter dolum in modicata commissum, ellet te-
moveoda; ubi vero non induceretur infamia
veoiser lo totum removenda, ita ubi fraus esset
in magna re commissa iudicis arbitrio est con-
stitutum, eam in tosum removere, vel pupillo
providere de adiuncto, secundum *Barisi. in d.*

1. *ff. tutor,* quem sequotur *Cavalcam. in tractato*
tutori, nam. 18. O. *seq. de Franchi decif. 8.* ciro
*fiacem, quem refert, & sequitur *Lent. Marin. in*
conf. 39. num. 17. idque erat in matte decisum
fuisse affirmat & *Affiliat. in relata decif. 203.* & post
eum *Galter. in d. Rab.* 5. n. 10.*

- 22 Ex quo solū ultra alia supra adducta, non
erat ipi concedenda pupilli educatio; licet
enim computorum redditio hibi sufficeret à testa-
to remissa, hoc tameo liberationis legatum
tutori reliquit, neque tor. *Item* remissum remis-
siōnem operari, que tanquam publica utilitate
introdūcte privatorum p̄missionibus tolli
24 non possunt, neque à futuro dolo exemptione
non inducit, quid de eo tutor teneat, ne silio-
25 qui diligendi prebeat occasio, sed solū
26 ex tali legato oīum scrupulosa, aut stricta
inquisitio in ratione redditione temeritatur,
celebre in hoc extra Italiā responsum in l.
quidam deceas 6. ff. de administrat. inor. de
quo latè *Montana. tract. de intor. cap. 38. num.*
26. & seqq. *Guterre. in secund. tract. p. 1. cap. 1. a. an.*
32. *Alenach. in tract. de presumpt. lib. 4. præ. amp.*
164. *num. 1.* & ubi amplius *num. 3.* & seqq.
27 etiam si matris filiorum tutri à marito sit libe-
28 ratio relata verbis multū ampli, & genera-
29 libus ab administratione, etiam doloso, eidem
30 relata omni eo, quod illam debere, constabit
ob tutelæ administrationem, quamvis hac om-
31 nia in dolo vero proucedant, non autem in dō-
lo presumpcio, & ex omissione, aut negligentiā
32 causatio, quem remitti posse etiam profutura
33 administratione, uoanum coosulit DD. volue-
nt, quorum plures adducunt *Mencio. in loco ro-*
late. num. 9. & præcipue *Covarr. in lib. 2. varia.*
resol. cap. 1. aam. 4. verific. *Quiniam*, quem se-
quitur *Craff. in lib. 1. recept. farsa. 5. legatum.*
9. 40. *num. 8.* neque contradicit *Peregrina. conf.*
40 *sub num. 11. lib. 3.* alios refert *Massardus.*
tract. de probat. conclus. 123. num. 18. O. *seqq.*
Craff. in tract. de verb. paria p̄f. lib. p. 3.
cap. 9. num. 11. idquē clare probant verba sexta
in d. *l. gaudem accedit ibi.* *Damnum vero quad-*
cumque ex tutela quis senserit, & legari, & per
fides concordiam ei relinquunt potestunde ioventa-
34 *tr. confessione* tutoribus remitti posse à te-
starioribus, lancitum exp̄sē reperitur in l. *ff.*
Carbitriam. in tute. & probant *Bare.* & DD. om-
nes in l. *nemo potest. ff. de leg. 1.* *Durand. de arte*
testam. de tute. & *curat. can. 3.* cum alijs, quos
sequitur *D. Almar. de analit. tute. 2. rubr. 1.*
quād. 4. *num. 68.* & ex legatio liberationis red-
35 ditione computorum tutelæ censem̄t tñor ab
iuentarij confessioe liberatus, ut optimè pro-
baverunt *Dec. in conf. 178. num. 3.* O. *de conf. 192.*
num. 4. lib. 1. *Cravetta. in conf. 193. num. 9. p. 1.*
Covarr. in relato tract. cap. 1. 4. aam. 4. verific. ali. *Alon-*
tan. in relato tract. cap. 3. reg. 5. num. 11. 1. & se-
quitur *Gratian. in lib. 4. discept. forens. cap. 721.*
num. 18. ubi *num. 20. n. 17.* non ebc tunc locum
iureamento in item, aliisque legalibus penis.

- 36 Operabitor itaque legatum omnis eius, in-
quid tuor fuit ad ministracionem causa dam-
natus, ut de culpa etiam lata, dolo presumpto,
37 reliquum remissione, & omnibus alijs, que
possunt à testacitate remitti, minimè cencatur,
38 nisi quarens ex eis locupletior factus esse pra-
betur, ut idem *Cavart.* & *Fulgo.* aliquique voluit
in loco citato in verbo 7. sequuntur *Graffus* in d.
9.40. num. 8. in verbo. *Quamvis.* *Escrobar.* in tral.
de ratione cap. 5. num. 8. *Gutierrez* in d. cap. 1. nn.
45. non autem ex ea à computatorum sedditione
omnino eximetur.
- 39 Quibus accedebat, non tantum de inventa-
tia non constare, sed nec de alijs solemnibus à
tutorc ipso conficiendis, ad que adimplenda
minimè poterat admitti, purgando motam post
iussimori querelantii quodcumque, & suspicionem
ex capite predicto propositam, iuxta tradita-
per *Bart.* in l. *Tutor qui repertorium.* n. 7. ff. de ad-
ministrat. tutor. & plures alios per *Galter.* relatios
in d. Knb. 5. num. 1. & signante *Cappay* deci.
40 50. num. 2. mater enim, & quilibet de popula-
terant ad tutoris suspicionem proponendam
admitteendi, ut in l. 5. consequent, ff. de suspic.
tutoris.
- 41 Die 18. Aprilis 1636. referente etudirissima
Consil. *D. Pedro António Caravita*, unius ex
Aulis Sacri Regij Coiblji Neapolitanij Prae-
42 fecto, cuius filius *Dominus D. Thomas Caravita*
ad idem Regij Coiblizianus fuit promota-
tus, decretum habuit per Sacrum Consilium, quod
43 capiarur informatio de expulsis, & interim
pupillus educetur pene tertiis; sed facta ite-
rūm verbis luce teclamatiois sub die 4. Iulij
1636. fuit dictum bene provisum, quod termi-
num; verum interim pupillus non amoveatur
à pollicematri. A *Quintius Luvenis* pro *Glossa*.
- Videnda autem sunt, quæ hac de re scribit
Consil. Arias de Alcazar varijs. refolnt. lib. 2.
cap. 15.
- R E R V M S V M M A A.
- 1 Compensatione solutio cil.
Et quamvis filii solutio dicatur, realis tam
est debetratis sollo, n. 2.
- 3 Creditor qui post oppositam compensationem in
perundo debitum iudicitaliter perjicit, puniatur
uti patens indebitum.
- 4 Compensatione debitum extinguit ipso iure, etiam
abfque hominis oppositione.
Intelligi, ut n. 5. & 7.
- 6 Compensatione opposita necessitas est impoenia iudicii
ad compensationem.
- 8 Compensatione exceptio, canquam modificativa
adversus sententiam opponitur.
Et adversus instrumentum debiti iuratum, ne
nn. 9.
- Sed contra n. 1.
- Praescritum, ubi fuit solutio de carolinis argenti
premisida, n. 12.
- Vel creditum, quod compensari poterit, iam ca-
perat instrumenti tempore deberi, n. 13.
- 10 Resentio locum habet, etiam contra creditum in
instrumento iurato contumum.
- 14 Compensatione contra instrumentum censuale non
admititur.
- 15 Exceptio nulla contra instrumentum censuale
objici potest, prater quam realis solutionis, per
publicas scripturas probata.
- Necesse sufficit, quod per quinque testes solutio
probetur, nisi sint rogati, ut n. 16. & 17.
- 18 Solutio debiti inscriptis contrallis, debet per se-
stos rogatos probari.
- 19 Compensatione non procedit de liquido ad illiqui-
dum.
- Fallis primò, quando illiquidum potest de proximo
liquidari, n. 18. 20.
- Fallis secundò, quando illiquidum fieret ex par-
tis voluntate, & confessione liquidum, vel com-
pensabile, n. 21.
- 22 Confessio iudicitalis minimè probatur, nisi in codens
iudicio, & inter easdem partes, & ad sumendas
sumas facta fuerit.
- 23 Confessio voluntaria Tutoris in iudice facta,
non praedicat ipsi.
- 24 Confessio erronea in iudice falla non nocet, & re-
verari possit.
Intelligi ut n. 25. usque ad 19.
- 30 Confessio extra iudiciale pars abiente falla non
probatur, etiam si sondat ad liberandum.
Nisi fuerit absentia nomine per alium acceptata,
vel in rata, geminata, aut in instrumento falla,
n. 21.
- 32 Confessio extra iudiciale non probatur, & per testes
singularis discordantes, & vario probata.
suerit.
- Quamvis geminata, & parte presente furet, nn.
33. 34. & 35.
- 36 Testibus inter se varijs, & contrarijs non cre-
ditur.

C A P V T LXXIV.

De Compensatione adversus instru-
menti executionem oppo-
sita, ad text. in l. 2. C. de
Compensationibus.

Compensationem, solutio-
ne n. elle, admittatur in l.
4.5. solvisse, & de re indicata
cum concordantibus apud
Sebas. de *Medicas* in tral.
de compensationib. p. 1. in
prafatisibus, num. 1. quem
telet *Surd.* in decisi. 1.7 n.
1. & cobrant *Graff* in 6. num. 9. & 10. Ad-
necob. de arbitri. cap. 1. q. num. 3. Giurb. ad *Coufuer.*
Alessan. cap. 2. gl. 1.6. num. 9. quos iunctis alijs
inlequitur *D. Scoppa* ad decisi. *Gratian.* obseruat.

117.n. 21. & quomvis fida solutio dicatur realis
2 tamen est debiti satisfactio, ut ex pluribus e-
gantur Covarr. in repetit. cap. Quoniam palam in
1. part. relationis §. 4. num. 9. verific. ea vero, de-
pallit in 6. quem sequitur Cancer. in lib. 2. variar.
refol. cap. 3. num. 44 quod adeo verum esse puta-
vit Barbosa in 1. diversio, & donationes, num.
32. vers. ad eos quod si opposita, si salvo matrimonio. ut
3 si opposita compensationis exceptione creditor
ad hunc in petendo debitum, iudicialeiter per-
ficiat, incidat in paenam perentis, quod ubi
non debetur, de qua in 1. cum quin tenuerit 79. ff.
de Iudic. & in cap. 1. de plus pretiosis, quem re-
fert, & sequitur Gratian. in lib. 4. d. 3. c. 7. forensi,
4. cap. 728. num. 8. si enim ipso iure compensatio,
ut in 1. f. causat 4. ff. de compensat. & decisum
refert Affili. in decis. 1. a. r.

Et licet ita demum ipso iure fieri compensa-
tionem intelligent, & veriorem, atque recep-
tione esse probent, contra Affili. quando fuit, ubi
5 homine opposita facto saltum proposito, ex quo
resultat compensationis exceptione, & non ante, as-
post aliis Praef. de Franch. in decis. 527. num. 3.
& seq. Sard. in decis. Mai. 19. num. 15. ut ex
6 tunc necessitas iudici imponatur ad compen-
sandum, ut in 5. bula fidei, foliis. de litiis. atque
tradit Affili. in d. decis. 121. num. 1. cum aliis
per Gratian. in relat. cap. 728. num. 6. Hoc ta-
7 men fallit secundum eos, quando ageretur de-
evitando paenam, vel costum usurparum: qui-
zunt ipso iure sit absque alia hominis declara-
tione, luxuria notata in Leum alter 1. ff. decom-
pensat. quo eas compensationi post tempus op-
posita, & deducta retrotractorit, ut post Fabr.
Tiraquell. & alios declarat idem Sard. de ali-
ment. lib. 1. cap. 42. num. 88. & Franch. in decis. 642.
num. 5. neque interest, quod ipso iure, vel op-
ceptione hat compensationis, cum extrema sum-
habilia, & agitur inter creditorem, & debitorem,
quam sufficit, quod opponatur ad effectum
extinguendi debitorum, atque actiones, & obli-
gationes, ut ex Saly. in d. L. conf. et cap. 2. vers.
Fallit C. de compensat. tradit Praef. de Franch. in
decis. 53. num. 2. & 527. num. 4.

8. Quam sane compensationis exceptionem,,
tanquam modicativam, etiam ad impedien-
dam sententia executionem, opponi posse,,
habetur, in lib. 2. c. de compensat. & voluit Affili.
in ead. decis. 1. a. in 2. dublo, Sard. in decis. 121.
9. ita videtur adversus instrumentum debiti iura-
tum prodelle hanc exceptionem, ut voluerint
Covarr. in loco relat. Capte. in decis. 167. in 2. da-
bie, & alii plures, quos recenset Joan. Vincent. de
Anna. in allegat. 80. num. 3. p. 2. saltum habere,,
relocum retentionem, iuramento non obstante,,
ali voluerint apud Reg. Capte. Latro decis. 25.
10. num. 33. sed quod iuratio iuramento minimis lit-
pe omnia compensatio, magis recepta est Ale-
xandri sententia in causa 9. vol. 2. à nostro Sacro
Consilio Neapolitanis approbata, ut cooflat
ex Affili. in decis. 381. contra quam nunquam

obtinere potuisse Pr. fil. exclamat ad Affili.
ibid. num. 4. & refert Reg. Rovit. in Rub. prag-
mat. de Instrument. liquidat. num. 41. idque magis
et locum habet, si sicut solutio promissa de caro-
leolis argenti propter formam solutioni adie-
ctam, quod debet speciebus adimpleri, non per
equi pollentes, ex notatis in 1. foliis. 49. ff. de so-
lutionib. ut per Bart. in 1. solutioni, & de solutio-
nib. & latr. per Crassum in tral. de except. except.
13. 16. num. 59. & 77. vel si creditur, quod
petitur compensari, iam ceteras contrahens
tempore debet, quia censetur compensationis
beneficio tenaciam, ut dicit Affili. in ead.
decis. 381. num. 3. Capte. in d. decis. 167. Galter. in
prat. Instrument. in 2. p. 3. part. Rub. 3. n. 8.

14. Adversus autem instrumenti censualis ex-
equitionem, compensationis exceptionem obli-
ci non posse, ex dispositione Regia Pragm. de
15. censib. omnes alias excludentis exceptiones,
preterquam realis solutionis, si de illa legitimè
constiterit, authenticis documentis, vel alij
scriptis plenam fidem facientibus, in terminis
eiusdem prae tradiderunt Foller. in prag-
matalis vesp. Que quidem exequio, num. 54. In-
trigol. & alij quos sequitur Crassus d. except. 16.
num. 4. & ita servatum videlicet Castello in
decis. Sicilia 118. in fine, quem refert Reg. Rovit.
in d. pragm. num. 28. & quod dicitur debere de-
solutione constare per Authenticata documenta
velalias scripturas, inserti non sufficiere quinque
16. testium depositionem, quod alij publico In-
strumento equivarantur, ut per Cyn. in 1. epist. 2.
C. de contractu, & committ. Nippon. & post
eum Galter. in d. 2. p. 3. part. Rubr. 2. num. 57. n. 11.
17. si testes fuerint rogati, & de rogitu constet, se-
cundum eundem Galter. ibid. num. 56. ubi alle-
gat Robert. in considerat. 4. num. 54. & 55. idque
18. regulare esse in probanda solutione debiti in-
scriptis contracti, probat Reg. Rovit. in Rubr. de
instrument. liquidat. num. 38 & conferunt tradi-
ta per Farinac. de cibib. q. 62. limitat. 3. sublimit.
7. n. 145.

19. Item non admittitur compensatio de liqui-
do ad illiquidum, ex 1. fin. C. de compensat. & no-
tat. Affili. in praeleg. decis. 381. num. 6. & 7. nisi
20. causa crediti compensandi sit liquida, & quâ-
titas debita de proximo liquidari possit, ut no-
tatur in eadem 1. fin., & heret Socia. in reg. 65.
incipiente compensatio, unde si infra breve
tempus iudicis arbitrio conscribendum fieri
posset crediti liquidatio locum habet compen-
satio, ut traditum per Atenoch. in tral. de arbi-
trar. Iudic. lib. 1. cent. 1. causa 14. & per Annam in
d. alleg. 80. n. 3. lib. 2.

21. Vel nisi creditum, quod est illiquidum, con-
ceretur ex partis confessione liquidum, & com-
pensabile ad notata post alios per Scaphon. in
Ritu 163. num. 55 per Reg. Rovit. in Rub. pragm.
de Instrument. liquidat. num. 3. per Galter. in
d. 2. Rub. 3. n. 7.

Sed advertendum non ex omni confessione
22. ple-

21 plenam induci probationem: etenim si de in-
diciali confessione agitur, ita probat si in eo-
dem iudicio ad eundem finem, & in eisdem
partes facta fuerit, secundum Speciat. in tis. do-
confessio[n]ib[us] in §. n[on] videndum, num. 2. lib. 1. &
alios plenè relativos per Crassum in tract. de ex-
ceptionibus, cap. 1. q. num. 90. Rovit. in cons. 72. n.
70. lib. 1. sed quodammodo in alio iudicio probet
23 confessio inter eisdem personas voluerunt Gui-
do Papa, & alij per eum relati in decis. 254. Far-
inac. in tract. crimin. p. 1. partis, in tit. de reo
confessio[n] q. 81. cap. 3. num. 92. enm seqq. ubi latè,
etli bat à Tute[n] nomine pupilli, debet fieri
per modum contentior[um], non voluntaria[rum]
lutiſſionis, ut pupilli noceat, ad notata per
Bart. in s. c. 11. 5. sed ip[s]oſſi de confessio[n] per Maſ-
ſard. in tract. de probat. conclus. 347. num. 1. &
2. lib. 1. Item requiritur, quod non sit erronea,
24 confessio, quz non præjudicat, & revocari po-
test, ex l. 2. C. de confessio[n] cum alijs per Crassum.
in lib. 3. discept. foran. cap. 501. num. 27. & lib. 4.
cap. 706. num. 58. quem sequitur Rovit. d. conf.
72. n. 8. dummodo revocatio fiat antequam fue-
25 rit à parte acceptata, ut post Bald. & Praſid. de
Franch. in decis. 60. num. 8. refutat Rog. Cappe Lat.
decis. 120. num. 15. lib. 1. ante eam conclusio[n]i
26 nem in causa, ut ex Romanis in cons. 346. num. 7.
deducit Maſſard. in d. tract. de probat. conclus.
27 347. num. 2. & error probetur, qui regulariter
non præsumitur, ex Bart. in l. non facetus, ff. d. de
confessio[n] Maſſard. in conclus. 348. num. 5. & con-
clus. 637. quod scilicet alij testes se habeant, & si
28 error in facto proprio commissus allegatur,
quod ex adverteri perfusione, vel alijs iofis
29 croci foient extorta, ubi non agitur de dam-
no vitando, sed ex eterque in pati causa, pro-
pter peticio[n]is incertitudinem, ut per Bart. in
d. s. non facetus, Abb. Panormitan. in cap. fin. nu.
2. 3. de confessio[n] Maſſard. in d. tract. conclus. 638.
num. 4. Farinac. q. 8. 1. cap. 9. n. 343. & seqq.
30 Si vero de extra judiciali agitur conſelio[n]e,
debet esse, parte praesentia laicitas, ad hoc ut ple-
nam inducat probationem, ut in l. certum 6. 5. si
quis absentia ff. de Confessio[n]i, & per Farinac. in less.
relato, q. 82. regula 1. num. 5. alii non probat,
etiam si tendat ad libertandum, ex magis com-
muni DD. sententia quam post Gabriel. & alios
refutat Maſſard. in tract. de probat. conclus.
347. num. 61. p. 4. nisi fuerit per aliquem abſen-
31 tis nomine acceptata, quo casu plenam indu-
cit probationem, ut ex Glafra, & Paullo de Castro
in l. tale pactum in principe ff. de pactis, docet Maſſard.
in sua spec. p. 6. artic. 5. tit. de Confessio[n]i. n. 18.
habetur enim ac si parte praesente facta fuisset,
quando nuncius, vel negotiorum gestor probet,
quando confessio[n]em nomine absentis, de quo post
Crassu. Arezzo, & alios Maſſard. in d. tract. p. 1.
conclus. 346. num. 2. & in conclus. 347. num.
25. ubi amplius, acceſſans pro absentis, non
ac Notariuſ, vel alia publica persona, sed pri-
vata, reſiſcendo contraria[rum] Abbatis, & Baldi-

ſententiam, & quando confessio fuit tutata, vel
in instrumento facta, aut geminata etiam par-
te abiente plenè probat, ex latè traditis ab eo-
dem Maſſard. in ead. conclus. 346. num. 18. & in
d. conclus. 347. num. 37. & seqq. num. 69. & seqg.
& num. 81. & à Conf. ſtaibano in lib. 2. reſol. fo-
renſis. cap. 191. num. 34. & seqg.

32 Debet etiam per concordantes testes, non.
autem singularis probat, alii non dicunt cō-
33 cludenter probata, etiam si geminata, & parte
præsentia facta fuisset ex Maſſardo ibidem num.
34 55. & nedum illi debent in te principalis
cordes, verum etiam in circumstantijs substanti-
aliibus, & negotijs principialis substantiam re-
35 spicentibus; aliter enim nullam inducere
probationem, ut per Farinac. in tract. de Tafib[us]
q. 65. num. 21. & 66. num. 30 p. 1. non etiam te-
36 libus creditur varijs, & contrarijs intet eos, ex
notatis in Lqui ſalio, vel vario 16. ff. de ſelibus,
cum alijs per Menochium in tract. de praſumpt.
lib. 5. praſumpt. 2. 3. Maſſard. conclus. 1367. num.
1. & 1. ſomo. 2.

R E R V M S V M M A.

- 1 Possessor habet retentionem pro meliorationibus in re p[re]f[er]ita ergaſis.
Præſeruit super re ſendit ſat[is] & inſparabiliſſim aſendo. n. 2.
Etiam ſp[ec]ſſi ſententiam fuerint liquide tamen deducit, n. 3.
- 4 Meliorationes per viſitaram loci reſili proban-
tur.
Vi ex eius retardetur & exequitio ſententia. n. 5.
Idem ſi content per Extimatoris publice eleſti appreſſum, quo non fuit appellatum, num. 6.
7. & 8.
- 9 Meliorationes adſiciorum ſunt per reſiles ar-
chitellos probanda.
Sed conſultare debet eos, eſſe tales, n. 10. & 11.
- 12 Possessor bonaſſidei necessariar[um], & uſiles conſequi-
tur expensas, qua tamen per diuersam mate-
riali ſunt ſunt.
Maxime ſi tunc ſunt habet à Domine, quam-
vis reſuſtabilem: ut empior enim pacto de reſu-
ſuſtendo. n. 13.
- 14 Uſiles impensa dicuntur, qua ram faciunt me-
liorim, & adſiciorum eſſe non ſunt, h[ic], qua
redditione Domine acquitunt, n. num. 15. n[on]
ad 19.
- 10 Impensa in meliorationibus falta, ſunt ſuſiſ-
ſuſtunt, quanti valeat res meliora.
- 11 Deteriorationes, cum meliorationibus compen-
ſuantur.
Si culpa possessoris proceſſauit, quae ceſſante de-
cis non tenetur, n. 12.
- 13 Culpa non praſumitur, niſi probetur, ſive in fa-
ciendo, ſive in imputando conſillat, & n. 24.
- 15 Pretium ex communis hominum extimator[um],
neu antem ex ſingulare offertio probatur.
- 16 Laſo permittitur in venditione infra dividendum
iugl[is] pretij.

- 27 *Cenfues supra iustiam extimationem, interesse acquirere.*
- 28 *Meliorationes pro quantitate solam expensam beneficiorum possessorum reficiuntur.*
Nisi possident iure dominij & cum titulo valide, licet revocabili, ut n. 29. 30. & 31.
- 29 *Meliorationes compensantur cum fructibus ex re meliorata perceptis, ad quem res restitutionem possessor tenetur.*
- 30 *Compensatio locum habet, cum uerque debet, & utriusque debetur.*
- 31 *Possessor mala fidei tenetur fructibus cum meliorationibus compensare.*
- 32 *Possentes domorum fructus civiles dicuntur.*
- 33 *Possessor bona fidei fructus restituere tenetur, ex quibus fuit locupletior efficitur.*
Quod est irregulariter non presumatur, ut n. 37.
Probatur ubi ex fructibus aliquid fuerit comparatum, n. 38.
- 34 *Possessor bona fidei, qui non possidat iure dominij, do aequitatem facit fructus suos.*
Sicut est si iure dominij possidens fructus perceperit, quos restituere non tenetur, n. 40. & 41.
- 42 *Possessor in dubio praemittitur beneficium.*
- 43 *Possessor mala fidei esse dicitur, qui se sit rem ab eo possessor ad alium pertinere.*
Vt fructus nedam percepit, sed & qui percepit potuerunt, et sicutem tenentur, n. 44. & 45.
- 46 *Possessor mala fidei non efficit per solam littera confectionem in iudicio rei vindicationis.*
Nisi certe cognoscatur, rem ad alium pertinere, ex probantibus, & publicatione in causa fallit, num. 47.
- 48 *Demini translatio non impeditur ex obligacione rei alteri fallit, cum clausula constituit, & praevari.*
- 49 *Fructus rei, genere tertium possessorum existentis, non sunt in dominio debitoris, neque veniunt in hypothecaria iudicio.*
- 50 *Possessor bona fidei fructus, etiam ex aliena re, perceptor suus facit.*
- 51 *Fructus etiam post item cestefatam, in assistance iudicio percepit, non sunt cum meliorationibus compensandi.*
Dummodo possessor dominij iure possidat, & cum titulo valido, ut n. 53.
- 52 *Decisorum causarum, ne uitia bene ab aliis, quam a iudicibus ipsis decidentibus percepintur.*
- 54 *Fructus extantes sequentari possunt, ubi res principalis eroduntur non sufficit.*
Censimper vero sues facit possessor, n. 55.
- 56 *Mora cessat, ubi aliqua competit exceptio.*
- 57 *Creditor terrias recipientes a contrahente rescissio ut obiecta, recessisse censerunt.*

C A P V T LXXV.

De Impensis in meliorando rem possessam, erogatis, & quando debeant cum fructibus perceptis compensari? ad text. in l. 1. ff. de Compensationibus.

- Uidquid possessor in meliorando rem possessam erogavit, retentionis exceptione in te ipsa consequitur; donec enim argumenti ratione consequatur, licito iure potest rem ipsam, quamvis alienam, retinere, ut in l. seu foriem 26. 5. scilicet, & in l. 5. in area 3. ff. de condit. indebet, & decisum tellet Stephan. Gratian. in decif. 225. ubi D. Scoppa in observat. quamplures allegit affirmates, & potissimum Card. Tuscanum prael. euclus. lit. C. conclus. 60. 8. num. 25. & lit. R. conclus. 36. n. 7. Art. Fabrum in suo Cod. lib. 4. t. 43. distin. 24. & Reg. de Ponte decif. 4. num. 33.
- 2 Præterea vero meliorationes in re feodali sa-
dz, ubi sunt inseparabiles, retentionis exceptionem, præ earum extimatione producent, ut in cap. t. 5. i. centaurio, de investit. de re aliena fa-
lla, cum alijs plenè relativi per Molin. in tract. de Hispan. primogen. lib. 1. cap. 26. num. 11. Idque
3 procedit, sive ante, sive post tantum fuerint meliorationes deducit, dum temen de illis si-
quidem constet, & ita declarat observant. S. C.
Neap. relata à Praef. de Franch. in decif. t. 2. nn.
16. & seq. per Addentes ibidem, & per D. Scoppa
in observat. ad eis. decif. Gratian. 225. num. 3. & ob-
servat. Bursat. ab codice de Franch. relata in
concl. num. 1. lib. 1. ubi loquitur in meliora-
tionibus, quæ per solum visionem probantur, per
rei scilicet evidenter rem oculis subiiciendo,
ac se de illis informando, iuxta tradita per Ma-
scardum in tract. de probat. conclus. 1041. num. 1. 89.
2. per Rosenthal. de fundis. cap. 10. conclus. 43. num.
130. & 170. Hic ita probata retardant execu-
tionem sententiarum, nec etiam admittuntur fi-
deribus de solvendo meliorationes in cœlo vi-
ctoris, ut probent alijs, quos rebent, & secundum
coram opinionem iudicatum solle testatur
Anna in cons. 43. num. t 5. lib. 1. & hoc fuit in eo-
dem S. C. Neap. observatum in causa Franciscii
Antoij, & successivè Bernoldi de Laurentio,
cum ill. Duce Croiz, dum fuit decreto Sacri
Consilij prouisum de anno 1650. in circa, quod
solutio prius quantitatibus declarandis ex cru-
se pretensorum meliorationum, coniugnetur
emotori possellio Terræ Petri Pauli sub hasta
venditæ; reicta parti oblatione, prestanti cou-
tationem pro meliorationibus, de eas solvendo
postquam liquidetæ fuerint. Actuarins Cia-
nus.

- 7 Et circa imperatorum, & meliorationem va-
lorem, standum esse dicto unius estimatoriis
publicè electi, nisi ab eo fuerit appellatum, sive
reclamatum, per textum l.3. C. de ponderantibus.
¶ autem ita ita, lib. 10, voluerunt ibi Bart. &
alij quos referunt, & sequitur *Mafard. de probat.*
leg. trall. de probat. conclus. 654. num. 13. & in-
clus. 1403. num. 23. ubi etiam num. 29. tam.
8 respectu praefatis valoris, quam præteriti ali-
matus dicto standum esse affirmat ex *Ario.*
Pisella. & alijs.
- 9 Si ramus de melioramentis adiutoriorum aga-
torum, illi sicut per rectes Archirectos, & in arte,
10 peritos probanda, & quod si sit tales, debet
etiam constare, neque sufficit eorum aliterio, ut
per textum 5. quod autem, ubi gloria in *Arbitr. de*
nau. alienand. reb. Ecclesia., uocat in terminis
Mafard. in d. conclus. 1043. num. 14. & seq. & in
conclus. 721. num. 2. & 3. p. 1. licet vero postea
11 contradicentem, prius eorum estimatoriis sta-
ti debet: etenim dicendum, male extimatisse,
proprium allegatoe turpitudinem, ex quo eli-
minos, & propriae suspectos se ipsos reddi-
tentia similitudinem eorum, que in Arbitro,
sive Arbitratore, tradiderunt *Menoch.* in *trall.*
de Arbitr. Indic. lib. 1. q. 23. post numerum 25.
Mafard. in d. trall. de probat. conclus. 124. num.
39. lib. 1. quos referunt *Farinac.* in *trall. de testib.*
9. 60. cap. 3. num. 13. 35.
- 12 Er non solum necessaria, sed utilia etiam
impeofex, meliorationes, que rameo per di-
versam materiam facte sunt, booz fidei posses-
sori debentur, ut ex *Bart. in l. in fundo. num. 7. ff.*
de rei vendicat. communuem affirmat *Menoch.* sa-
trall. de recuper. poffit firmem, 1. 5. n. 517. & pro-
batur in *L. queratione 9. in prime. ff. de acquisit. re-*
13 domini, maximè si titulum habeat a Domino
licet revocabilem, ut in specie in emptore cum
pacto de renovatio deudo, per textum *Littera mil- li. 40. 5. 1. ff. de minorib.* cum alijs concordantibus,
docte post *Bald.* & alios *Tiraqueb.* in *trall.*
de urequere retrallu, init. de retrallu conuenit. q.
7. gl. 1. num. 1. & 3. quem sequitur *Peregrin. in*
trall. de fiduciam mis. artie. 50. p. 2. num. 3. & circa
a finem.
- 14 Dieuntur autem uriles expensis, que rem fa-
ciunt meliorem, & deteriorem eam esse non
15 vult, sive que redditum Domino acquirunt,
ut in *L. impensa. 6. 1. ff. de verb. significat.* utile igi-
16 rur esse iudicatur, & a bono fidei possesso deducitur, augmentum in disbursendo feendum,
illudque ad culturam reducendo, nam ex eo
feudi redditus angurit, ut firmat *Andreas de*
*lfern. in cap. 1. 5. 5. *Vassallus. in tit. hic finit. lex.**
quem communiter DD. sequuntur, ex traditione
per *Regent. de Ponte in decis. 17. num. 8.* nisi ex
17 lignis in disbursendo extirpat, aliqua proba-
retur utilitas perepta, que tunc demum efficit
cum augmentatione compensanda, & ira temperau-
dum esse *Pauli Cestrensis sententiam in consil.*
270. num. 3. vol. 2. post *Schraderium*, affirmat
- Referuntur allegatae enclaves. 43. n. 65. utilis eti-
18 melioratio ludicatur lumen, arg. iurisdictio-
num acquisitionis, ut ex *Cardinale Alexandrine,*
aliisque probat *Peregrin. in d. arne. 50. p. 2. num.*
27. in fine, ubi alias retent, utilum melioratio-
19 num species; in dubio vero, tantum presumi-
20 tur fuisse impensum, quantum res meliorata
reperiunt, or ex *Lam. terum 4. ff. de impensis reb.*
detrah. faltis. colligit *Ramus. in consil. 117. num. 1.*
in fine lib. 3. sequuntur post *Cravent. in cur. 408.*
num. 2. & 3. vol. 3. Carec. in *trall. de loc. & cond.*
civit. de expens. q. 2. num. 24. in fine. Iean. Bapt.
Costa. in trall. de remed. subsidiari. rem. d. 99. num. 6.
circas finem.
- 21 Quod eti meliorationes com melioratio-
nibus compensari debere, ex *l. si negotia t. 1. ff. de*
negot. gest. post alios remittet *Mangil. in trall. de*
22 *sord. maf. 153. num. 35.* hoc tamē locum ha-
bet, si possessoris culpa res fuerit deteriorata,
cum vero absque eius culpa deterioratio pro-
cessit, nulla sit compensatio, neque ad aliquid
possessor reverterit, ut pet. *Lex diversit. 8. 6. impen-*
dia. ff. de maritim. docent communiter scriben-
tes, & *Adolina* in *d. lib. 1. cap. 27. num. 6.* *versus. si*
autem impensa. *Carpan. in Comment. ad Statuta*
Mediol. lib. 1. cap. 164. num. 50. & *oibillo. in lib.*
23 *culpa regulariter non præsumitur, nisi probe-*
tetur, ut in *fin. in verbe. Interdum ff. de cuiusd. re-*
24 *or. deducit Mafard. de probat. conclus. 408. nn.*
14. 1. & seqq. ubi ampliat, sive culpa sit in facien-
do, sive in omittendo, & quod omnis interpre-
tatio sit sumenda ad exccludendam culpx pre-
sumptiuem ex glori. *Bart.* & alijs. Neque ex
25 pietio, quo nunc res valet, & quo vendita olim
fuit, illius deterioratio probetur: eteum pieti-
tum ex commoni hominum extimatione, non
autem ex affectu singulati probetur, *l. pretia*
renum 63, ubi DD. *ff. ad leg. falcid.* docent *Cavar.*
in lib. a. varior. ref. cap. 3. num. 4. *Pinelius repe-*
tit. 1. 2. c. de refeind. vendit. p. 3. cap. 4. num. 17. *Mafard.* in *d. trall. conclus. 651. num. 4.* portuere
26 namque contrahentes ad iuvicem se decipere
insta dimidiano iusti pretij ex d. a. si traducit
P. Lesh. de instit. & iur. lib. a. cap. 21. dubit. 4. n.
10. *Consil. super Statut. Civit. Engnb. lib. 1. rubr.*
38. num. 1. cum alijs, quos sequitur *Farinac. in*
fragment. crim. lit. D. ex sum. 30. vel cariori pre-
27 tio venditionem agere, quis iuxta fines aliorum
emporia bouorum res ipsa manebat, non scep-
tis coeuius supra instant extimationem interficit
acquireti, ut ex *l. fin. in fundus 56. ff. de legat.* r.
affirmat *Capella. in trall. de simulat. contradic.* num.
n. 23. *versus. Sappi enim.*
- Distinguendum tamen est inter simplicem,
bouz fidei possessorem, & aliam, qui possidet
lure domio, tam circa meliorationum deduc-
tioem, quam retra illarum cum fructibus com-
pensationem: si quidem simplex bono fidei pos-
28 sellor solam impensam deducit, augmento mi-
noritem, quia cum dominum aliquod in re non
habeat, & augmentum solo cedat, satiaethi ei

- expensasolvator, *in fundo* 39 ff. *de rei vindic.*
 29 cas. cum vero possessionem haberet iure dominij
 cum titulo valido, licet revocabili, ut est heres
 fideicommissario gravatus, emphiteota, vasillus,
 emperor cum pacto de retrovendendo, aut simi-
 lis, debet opponere, possit de augmento in re sua
 facto, quod integrum deducit, quamvis maius
 sit expensa, ita ex*l. demos* 61. ibi ad*sic* iuram
 quantitatibus aximatis, *ff. de legatis* primo, ubi
Barol. & communiter DD. ex*relato* cap. 1. *ff. si*
vasillus, ibi; *solvatur* premium *meliorationis*, *eu* *tit.*
bis *suntur* *lex*, latè probat contra *Bursar.* *in conf.*
 7. *num. 2* *lib. 1*. *Menech.* de *prafumpt.* *lib. 3* *gra-*
sumpt. *32. num. 6.* & seqq. & signantur *num. 8.*
 quem sequi videtur *Praf. de Franch.* *in decif.* 109
num. 5. in fine, dum ultimo loco refert *Menech.*
 contra *Bursar.* declarando, quod simplicitè de-
 cissum fuisse, affirmavet in *decif. 78. in fine*, &
 conformat in *decif. 4. 56. sub num. 8.* deberi valo-
 rem meliorationis, non autem impensam, pos-
 sellori per hypothecationem conuento, ad quod
 alios adducit *Casal.* *Arias de Meza* *in re-*
lato *cap. 49. num. 29.* etiam in herede gra-
 vato, &c sic in Dominio revocabili locum habere,
 qui pendente conditione meliorationes fecit
 in re fideicommissaria; hoc idem voluerunt
Molina *in relato* *tratt. de Hispan.* *primogen.* *lib. 1.*
cap. 26. num. 13. *Bors.* *in decif. 44. num. 12.* & 13.
Thefaur. *in decif. 25. num. 3. in fine.* & seqq. *Cofa*
in remedio *subfd. 99. num. 6.* *Angil.* qui mul-
 tot adducit pro hac sententia in *tratt.* *de evit.*
q. 154. num. 20. & inter alios allegat *Bursar.* libi
 contariam *in conf. 28. num. 33. lib. 1.* ubi dicit,
 hanc veriorem, & in iudicando favarit; ieiusdem
 fuerit sententia *Cancer.* *in lib. 3.* *varior.* *refusat.*
cap. 6. num. 123. in fine. *Joan. Vincent.* *de Anna*
figm. *18. 2.* & ibi additio *Anna* filii allegat *En-*
land. *in loco relato.* *Rom.* *in conf. 14. lib. 1.* qui sub
num. 2. multa medijs hoc optimè probat, *Reg.*
de Ponto *in conf. 32. num. 33. lib. 1.* ubi loquitur
 in vasallo meliorante, in cuius beneficio refert
 fuisse indicatum in *Reg.* *Cam.* *Summ.* *in caesa-*
Regij *fisci*, cum heredibus *Pardi* *Pappacoda*, &
 iterum hoc fuisse in eadem Regia Camera iudi-
 catum in causa *Bittet.* idem in *Ponto* testatur
 in *decif. 1. 2. num. 6. in fine.* *Confil.* *Theodor.* alia *Sa-*
 eri *Confilij* decisionem affect, tamq; tuerit pro
Bernardino Moccius iure dominij, & cum titu-
 lo, licet revocabili, possidente in iudicio rei
 vindicationis contra eum intentato ab *III. Du-*
cx Montifalti in *adleg. 74. in princip.* & usque ad
num. 9.
- 30 Non me latet, contra communem hanc sen-
 tentiam, alios extare dicentes, solam impensam
 deberi, si minore sit augmento, etiam possellori-
 bus cum titulo revocabili, & iure dominij, in tec-
 quis *Petra* *in tratt. de fideicommiss.* *q. 15. num. 271*
 & seqq. *Carc.* *in tratt. de locate.* & *seundullo*, *in tit.*
de expensi. *q. 2. num. 10.* *Baro.* *in decif.* *Bonos.* *23.*
num. 16. *Peregrin.* *de fideicommiss.* *artic.* *50.* *p. 3. num.*
71. & *74.* *Garsia.* qui ramen negare non potest,
 cootriam sententiam esse magis communiter
- receptam, *in tratt. de expensi.* & *meliorationib.*
 31 *cap. 24. num. 4.* ut alij arbitriarum iudicii esse
 affirmaverint uni, vel alteri opinioni iuxta sa-
 di circumstantias adhucere, pro ut arbitriarum
 hanc esse improbarum, & meliorationum de-
 ductionem, *ex d. in fundo*, probat post alios
Menech. *in tratt. de Arbitrar. Indic.* *lib. 2. cent. 3.*
caſu *258.* & in specie in articulo, de quo agimus
 firmant *Bursar.* *in d. caſu.* *85. num. 33. in fine.* *The-*
faur. *in decif. 1. 57 num. 4.* *Arias de Meza* *in re-*
lato *cap. 49. num. 29.* Verum omnia tempora
 saltē iudicem considerare debere, cum arbit-
 ratur, ut *xponit*, & rationabile reddatur arbit-
 rium, scilicet primam tempus, quo copit pos-
 sellor impendere, medium, atque praeceos, &
 alias factū circumstantias, recte probat *Menech.*
in tratt. de recuper. *posse* *remed.* *15. num. 561.* quem
 sequuntur *Marecott.* *in lib. 2. varior.* *refusat.* *cap.*
11. 4. num. 1. & seqq. *Cofa* *de Liris.* & *felis* *ignorant.*
dilectio *1. 4. num. 16. caſu.* *t.* dicens, duo ob oculos
 Iudeicent temporis esse debere, *impensatum*, &
 & *restitutionis* rei meliorare.
- Circa vero fructuum compensationem cum
 meliorationibus, & expensi, distretto simili-
 tate conflitoivit, ioter simplicem rei meliorare
 possellorem, sicut: cum bona fide, non tamē iu-
 te dominij possidentem, & alium, qui dominij
 31 lute possidet: cum enim fructum perceptorum
 compensatio, cum valore meliorationum, tun-
 ce obiecti possit, cum illos possit non facit suos,
 atque aliquoquin effet restitutus, ut per *Socin.*
in conf. *82. num. 26.* *lib. 2.* *Menech.* *de recu-*
per. *posse* *remed.* *15. num. 573.* ex quo locum ha-
 32 bet compensatio, cum aterque debet, & utriusque
 34 debetur, i. *ff. de compensa.* malis fidei possellor,
 qui aliquoquin ad fructuum restitutioinem cogi-
 potest, absq; dubio tenetur illos cum impensis
 in re possella erogatis compensare, idque etiam
 35 in domorum pensionibus procedete, que fra-
 ctus civilis dici solent, & fructuum appellatio-
 ne venient, ut in *I. domum* 5. *C. de rai* *vindicat.*
 iuncta *glos.* *in I.* qui alienum *ff. de negot.* *gest.* & *pec-*
affili. *in decif. 44. num. 7.* aliosque per *Gratian.*
in lib. 4. articuli *forens.* *cap. 649. num. 3.* docuit *Me-*
 nech *in loco relato.* *n. 628.*
- Possellor etiam bona fidei, cum ad suatum
 perceptorum restitutioem quandoque cogi-
 potest, illos pariter eo caſu tenebitur, cum im-
 pensam, atque melioratioib; compensare; te-
 36 netor enim bona fidei possellor ad fructuum
 restitutioem, quare ob ex eis efficiens locu-
 plor, iuxta receptionem sententiam, de qua
 latè *Masecard.* *de probat.* p. 2, *conclus.* *1. 69. num. 7.*
 & seqq. post alios *Reg.* *Rovis.* *in decif. 90. num. 29.*
 & seqq. quidquid aliud voluisse videatur glosa
 in *Lustrum.* in verbo *Conſamplio.* *ff. de petit.* *bera-*
 dit, quam sequuntur *Angil.* *ibidem*, alijque rela-
 ti

- ti per Francum in ead. decis. 31. num. 2. post mendam, &c per Annal. in singulis 20. tamē ex facto 38 colligi potest, ubi ex frolibus perceptis aliquid possessor comparaverit, iuxta ea, quæ post gloss. in l. f. in verbo *Lemplatoris*, de usucap. pro emptore adnotavit Adversard. in d. tract. de probat. consensu. 170. n. 3.
- 39 Sed in universum possessor bona fidel sine titulo, aut cum titulo non valido, quia non de rigore iuris, sed tautorum exigitate suadeote, stultus lucratur, eadem exigitate suadente, illis tenebitur, cum impensis per eum erogatis 10 meliorandorum possellam compensare, iuxta l. in fundo 39. l. *Sumpius* 49. Et Imperio 65. ff. de rei vindicione. ille tamē, qui possessorio habet iure dominij, & com. titulo valido, licet ex aliqua causa resolubili, aut revocabili, quemadmodum studius ex re toto sua dominij luce perceptos de locis rigore iuratur, atque restituere oon. tenet, ex ootatio in dedicta 58. in prinsip. ff. ad S.C. Trebell. & l. in. num. 4. fin. autem, *Ced. ad adiutorium*. ita illis com melioratioibus compensare non cogitur, ut oomioatim tradideroit gloss. singularis in d. *Emperio* in verbo *Superfluum*, in fine Alex. in lib. domos 6. num. 1. ff. de legat. t. Paulus de Castro in consil. 247. lib. 1. in fine, Socin. in. consil. 50. num. 32. lib. 1. & in consil. 181. num. 35. lib. 2. *Neglectus de Pignoribus*, in 4. membro 5. partit. num. 12. Tiraquilli. daret redditum coavenit. 5. 7. gloss. t. num. 4. Boer. decis. 4. num. 1. Affili. decis. 87. n. 6. Capyc. doc. 93. num. 12. Molina in tract. de Hispan. primogen. lib. 1. cap. 26. num. 14. *Peregrin. de fidicione* artic. 50. p. 3. num. 64. *Cancer*. in lib. 1. variar. resolut. cap. 2. n. 37. *Mangil*. in tract. de evit. q. 15. 3. num. 3. usq[ue] ad 12. *Cratianus*. in lib. 1. *discept. forensis*. cap. 193. num. 3. & seqq. ubi etiam num. 8. loquitur in empto tunc pacto de retrovendendo post Bald. Salazar. & alios latè *Carpan. in Comment. ad Statut. Mediolanum*. lib. 2. cap. 400. num. 280. & seq. *Consil. Paçchal.* in tract. de virib. patrin. potest. p. 1. cap. 1. n. 30.
- A die autem litis coetestate, quod dicitur iudicari malam fidem simplici possessori procedi iudicio vel vindicatione cooreato, qui 42 licet in dubio bonis fidei possessor presumatur, ad notata in L. merito 5. ff. pro se, de quo latè *Mascard. de probat. conclusio*. 224. *Menech. de praefumpt. lib. 3. praefumpt. t. 30.* ex litis coetestate malis fidei possessor efficitur, sciens rem ad alium pertinet, ut in cap. si diligenter 17. & in cap. fin. exira de prescriptiōibus, & propter eas frolios à die litis coetestate perceptos, & qui percepti poterunt, quemadmodum restituere teoetor, ex l. *Sifundus* 16. 5. in *vindicatione*, in fine, ff. de *pignoribus* in *l. Ceterum* 22. C. de rei vindicione. & in 1. C. de *froliis*. & litimus expensum alijs per Francum in decis. 68. 7. num. 3. *Peregrin. de fidicom. artic. 49*. p. 3. num. 37. ad quod conseruit tradita per *Menech. de recuper. p. 55. ff. remed.* 15. num. 617. ita illis tenetur cum expensis, &
- 45 melioratioibus compensare, ut per gloss. in l. em in diverse in verbo habendum, ff. de rei vindicione, quam telet, & sequitur alij omittit *Carpan. in relato cap. 400. num. 2. 88.*
- 46 Et oihilomiuò in iudicio rei vindicatione addicte simplicem litis coetationem non sufficere, oīlii alioz de possessor engoescat, rem à se possellam ad alios pertinere, iuxta termi nos texan. l. *bonafide* 1. 10. ff. de verb. significati. ut 47 quia possesso io causa facta, malam fidem, ex probatioom, aique deductorum otititia operaretur, ex *Affilio in decis. 59.* ita iudicatum teletio Sacro Cooollio Reg. Capyc. Latro in decis. 65. n. 7. lib. 1.
- lo iudicio verò affl. teotia, vel hypothecaria litis coetationem malam fidem non operatur, immo possessorum in bona fide coosherat, comitem, actor fuisse coeludat, & non debitor, à quo causam habet possedor, neque sit debitor 48 rectum, tem obligatam, etiam cum clausula constituti, & preclarū aliozare, eiusque domolumio alioz transfeat, ut ex Bart. & *Alexandro* confirmat *Neglectus*, qui de communi restatur in tract. de *pignoribus*. p. 6. membro 2. n. 35. sequitur *Reg. Sanfelice*. in decis. 19. num. 7. neque 49 coim frolios venientio hypothecaria iudicio oīli quateous penes debitorem, vel bxtedem eius pervereroot, oīo quando peoēs tertioz possessorum, ut optimè probat in l. 5. cum pradictum ff. de *pignoribus*, per hæc verba: cum pradictum pugnari daretur nominatum, ut fructus quoque pugnari essent convenienti, eos consumptos bona fide emplois suis *Serviana* restitutre non cogitur, & sic loquitur ille text. data expella fructuum obligatioe, addeos ratiozem: quia fructus unquam debitoris fuerunt, idque aperié scioctio in l. *Paulus* 19. 5. 6. *maicipium*, ff. cod. siinde *pignoribus*, traduct etiam *Neglectus*, in tract. de *pignoribus*. in 2. membro 2. partit. num. 27. & in 3. membro eiusdem 2. partit. num. 45. *Surd* in decis. *Mant.* 9. n. 12. de fructus etiam ex aliena re. 50 perceptos, suos intentio facere bona fide emptos, dispository L. bono fidei 48. ff. de acquir. res. domini, quæ omnia beoī declarat *Capyc. Latro* in decis. 130. num. 13. lib. 1. & *Reg. Marcius*. in lib. 2. *disputat. forensis*. cap. 88.
- 51 Vnde fructus etiam post item coetatem perceptos in iudicio assentientis omniē fuisse cum melioratioibus compensatos, iudicatum fuit per S.C. Neap. de anno 1575. facta relatione in Regio Collaterali Consilio, dum fuit praefixa assentientia super Civitate, dicta de Civitate ad hoc illam subhastandi, de cuius pietro, pto viis fuit, quod satisfat prius possessori, de quo quantitatibus per eum, eiusque arboribus antetloribus creditos ibid., & interesse, seu tenere, quantitatum prædictarum, in quo (scilicet interesse) ex computetur fructus percepi, ac etiam de meliorationibus, per eum facitis in dicta Civitate, & pro reliquo satisfat creditoris, cuius sententia formam telet *Præf.*

de Franch. in decif. 5. 6. in fine. Fuit itaque compensatione fructuum, etiam à die litis contestata petitorum, tam inter eis tantum quantitatibus solutarum, non eum quantitatibus ipsis, neque cum meliorationibus deductis, admissa, quod modernis temporibus obseruat Reg. Sanfelice, *relata decif. 19. num. 9.* qui in t. 1. aliam consimilem decisionem afferat de anno 1621, esse fructus compensans dum cum iostelle quantitatum creditorum anterioribus solutarum, tacite recta compensatione cum quantitatibus ipsis, & meliorationibus oppositis, de qua sub *num. 1. memoriatur*, ut demum in Anno 1639, ad relationem D. Merlini, tunc Regij Consiliarii, fuit in causa creditorum quondam Ioseph. de Martino compensatione fructuum à die sententiae, non à die litis contestata, cum oppositis meliorationibus admissis, eius decisionis exemplum fuit in causa prefati Bernardi de Laurentio producimus & quod fructum à die sententiae percepitorum compensationem, ex alio processit, ut infra dicemus.

Ex quibus patet, de cibis nem Saerii Consilij Neapolitanii de Anno 1619, quam sub patroncio D. Petri Casariz fuisse subsequuntur refert Reg. de Marin. tempore quo causularum patroni manus exercebat in lib. 1. refol. cap. 155. fructus electiā in hypothecariis indicio restituendos à die litis contestata, sive cum meliorationibus factis compensandos, contradicere tribus alijs decisionibus eiusdem Saerii Regij Consilij, proxime relatis, p[ro]p[ter]o vero Reg. prædictum, cum alio summe dicat illius causulis Advocatus, scire non potuit factum aliquod in illa causa concursum, ex quo motu sufficiens Dominus iudicantes ad ita indicandum, ipsis tandem iudicibus notum, non eisam Advocatis, & partibus: quod in proposito decisionum Saerii Consilij Neapolitanii, quas refert Joannes Baptista de Thoro in *civis compend. decif. Regni Neap. animadventus Reg. Merlini* in lib. 1. *controver- rense*, cap. 69. n. 10. circa finem, & post cum Reg. Cappe. Laro in decif. 9. 1. 13. lib. 1.

Quod si hinc, ac D[icit] authoritates ab ipso Reg. de Marin allegatas inspicimus, id est ipse dicit, *text in lib. fundat. t. 6. 5. in vindicatione, versic. Interdum si de pugnab. in quo omnes se fundant, & glosa Lempter 65. ff. de rei vindicat. in indicio rei vindicationis procedere; sed quod inter unum, & aliud iudicium, differunt, quod non faciunt;* Non vero differentiā tantum constitutum, inter hypothecariis iudicium, quod contra simplicem bonae fidei possessorē absque titulo valido intentatur, in quo litis contestatio malam fidem operatur, ut equitas loquendi fructus ex bona solūm fidē resulstans, omnino celer, atque dominium fructus ipsi sequuntur, & consequenter Domino veniant, sive eius creditoribus restitutendi, secundum dispositionem relati*g. in vindicatione*, 53 non idem verū in alio possessorē diximus, qui

iure domīlij possidet, & cum titulo valido, sicut autem hypothecariis iudicio convenit, in quo procedunt alia iura per nos allegata*in l. 1. 5. cum pradiam*, & in *L. Pauli 2. 9. si mancipi p[ro]p[ter]o de pugnab. ut non tenetur fructus consipende, etiam post iura contestationem, restituere, cum dominium habile ad fructuum acquisitionem, etiam post item contestatum apud eum permanenter, & ita Iacob[us] de Aretio Cyni, & Saliceti doctrina*in l. 1. 3. C. tu quib[us] caus. pugnus tacitè contrahit, intelligere videtur Reg. Cappe. Laro, decif. 1. 30. num. 1. 3. lib. 2. dum illos allegat pro hac sententia, non esse fructus à die litis contestata perceptos à possessorē restituendos, ubi non iure dominij, sed hypothecar[is] res vendicato[rum], per text. *cum gloria, & Bart. in d. 5. cum pra- 54 diuinis, nisi tamē fructus extarent, ut ibi *num. 20. quo casu procedit posse ab eorum lequestrationem, si res principalis creditori non sufficeret, ex pluribus informat Reg. Merlini in controver- 2. 4. lib. 1.* & exhibitis hac distinctione patet, refert contradictione, quam DD. obseruant inter dispositionem text. in l. qui seit 2. 5. 5. bona fidei, ff. de usuaria, & l. qui bona fidei 2. 1. ff. de acquir. rer. domin. circa quorum concordiam plurimum la- boaverunt Carta in tral. de expens. & melior. cap. 2. 3. num. 13. & seqq. Monach. in tral. de recuper. p[ro]p[ter]o *l. 3. num. 6. 1. 4. Anton. Attona- cui in tral. de rebus fidei interparag. 1. 6. 2. & seqq. haec enim iura in simplici bonae fidei pos- possidente loquantur, non autem in eo, qui titulum verum, & legitimū habet, atque iure dominij possidet, Cappe. in decif. 7. ut eadem Reg. de Marinis allegatus, licet eius opinionem apud nos usū receptam non esse dicat, ex Iacob[us] de Aretio, Cyni, & Saliceti sententia in loco relato fructuum restitutio[n]em, pendente iudicio in hypothecariis faciendam confirmat; quod tamē contra simplicem bonae fidei possessorē, absque iure dominij, p[ro]p[ter]e posse est intelligiendum ex proximā relatis.****

Idem vero Cappe. in decif. 9. num. 12. dum bonae fidei possessorē fructus, quos aliquo[m] suos haeret, si tamē imponat in meliorando fecerit, cum eis compensati debet, & summa t[er]tia ex l. sumptus 49. ff. de rei vindicat. loquitur semili- ter in possessorē bonae fidei absque titulo validos, qui sicut ex quo istate, non autem de rigore iurius seu qualificator, eadem equitate sacerdotem illos tenetur cum meliorationibus compensare, ut ex d. l. sumptus, ex l. in fundo 39. & l. emptor 65 ff. de rei vindicat, alias deduximus.

Covarr. in lib. 1. variar. refolat. cap. 8. num. 3. circa finem, in versic. *Quoniam obrem*, dicit esse compensationes meliorationes oppositas cum fructibus post item contestata percepitis, ex text. *in relato g. in vindicatione*, qui loquitur in simplici bonae fidei possessorē, absque titulo, & iure dominij, iuxta distinctionem superioris tradidit, quam idem Covarr. amplectitur in eidem cap. 8. num. 4. in fine, versic. *Tamen.*

Magnius in dec. Florentia 51. num. 4. Con-
varr. opinionem, & verba simplicitet adduc-
cit.

Berinus in dec. Burdig. 124. num. 19. sequit-
ur Cossart. & Magonium, loquitur tamen in-
possessore cum rito invalido, ut ex eisdem
decisionib. initio in veric. præsupposita.

Decimus 51. Rota Romana impresa post tra-
but. Statutij Pacifici de Salviano interdil. princi-
paliat loquitur de fructibus à creditore per-
cepitis ex re hypothecata in fortem imputan-
dis, & sic in diversa facti specie, licet Salvaci, &
aliorum doctrinam supra relatum alleget in-
simpli tantum bona fidei possessor intelligi-
endum, ut diximus.

Statutus Pacificus in d. trull. de Salviano in-
terdil. inspct. 2. cap. 2. num. 175. dum se remittit
ad Negosiantum, & Negosium, ipse in tract. de
pignorib. membro 4. 5. partit. num. 12. distinctio-
nem à nobis relatae, expressè confirmant, pre-
ter alios adductos.

Neque sententia in absentia iudicio ob-

tenta operatur fructuum, postea perceptorū restitucionem, & compensationem, ut ex *Negosiantum declarat in specie Praef. de Franchis in decif. 122. num. 12. & 13. in puncto hoc affir-*
*mante, postquam lata fuit sententia absentiae, non tam adiudicatio illius vigore subsequitur, manente adhuc dominio penes emptorem; ratio autem est, quia fructus a possesso percepiti, nonquam in dominio debitoris fuerint, ut initio diximus, & probat *Negosiantum*. & *Praef. de Franchis* ibidem allegatus, addimus *Affiliatus* in decif. 188. de fructibus loquentem à possesso, pecepitis post sententiam absentiae, & adiudicationem creditoris concessam, prævio appre-
*lio, illius tamen revisione prudente, quam esse exspectandum dicit fuisse in S.C. Neap. iudicatum, or si primum confirmet appretium, sicut actor fructus à tempore primi appretij traden-
*di, alios fecit sub num. 6.***

Neque exemplum decisionis facta in causa creditorum quondam Ioseph de Martino ita sim-
*pliciter procedebat, ut ex adverso adducabantur, ibi enim fuerat instantie creditore ab Anno 1632. lata iam sententia absentiae de Anno 1619. provisum, quod domus, super quibus prædicta fuerat absentiae, locarentur nomine Sacri Consilii; ab Anno vero 1632. usque ad Annum 1619. quo fuit ordinata compensatio, septem anni defluenter, quorum pensiones ad rationem annorum duos et 1/20. in rela-
*tione contentorum ad duc. 1260. ascendebant, & quarantes Camilli de Martino domos pos-
*fidenti debite, tam pro pecunia creditoribus soluta, quam pro meliorationibus, non nisi ad duc. 1200. ascenderant, ex quo aliæ quantita-
*tes à quondam Fabio Bavori Camilla viro solute-
 *fuerant, cuius hereditibus revertata iura fuerunt, ut affectur in supplicatione ab eisdem baredi-
*bis pro restituzione obtinenda fortecta, & in-******

ter duc. 1200. predicit Camilla debitos erant
 duc. 350. meliorationum praetenatum, alij vero
 duc. 850. tertiarum creditoribus, durante posses-
 sionis tempore solutatum, qui cum fructibus
 erant umnino compensandi, luxta decisiones
Praef. de Franchis 456. & *D. Saufelcius* 119. supe-
 riors relatas.

Regulariter autem dicti non potest, fuisse
 possesso in mora constitutum quodam fructu,
 quos actor pallus est ab eo percipi: cum
 enim pri fructibus extantibus hypothecam
 exercere potuisse, ex *Reg. Capyc. Lure, & D.*
Merlini supra telatis, neque illos perit extan-
 tes, legitimo iura suos facit possessor, arg. text.
in l. nulla intelligitur 88. ff de regul. iuris.

Hæc omnia lurrunt à nobis allegata (non-
 tam postea discussa in Sacro Consilio Ne-
 politano, cum aliunde creditor fuisse satisfac-
 tus) pro hereditate incerte. Illustres Ducis
 Crœuz, cum relato Bernardo de Lententio, in
 causa reclamacionis à decreto per idem Sa-
 crum Confilium interpositio, quo fuerunt melio-
 rationes liquidaræ in duc. bus simile, stante ap-
 pretio ducatorum oct simile, in qua etiam ob-
 servavimus, malam fidem in facto cessare, prop-
 ter exceptiones oppositas, tum retentionis pro
 meliorationibus, quæ moram possessoris exclu-
 dit, donec ei in meliorationum restitutio-
 nis pleatus, ut in *l. Iulianus* 14. *Sofferr. f. de alle-
 nis. emplo. & in cap. non est in mora 60. de reg. iur.
 in 6. & ad excludendam fructuum restitu-
 tionem considerat *Menochius* in *conf. 61* num. 26 &
 seq. lib. 7. conferant, que post *Bartol. Bald.* &
 alii probat *Bartolatus* in *conf. 85* num. 35. lib. 1.
D. de Franchis in *decif. 122. num. 13.* tum etiam
 ex tertiarum receptione facta per credito-
 ritatem fuisse à contractus rescissione pro credi-
 tore obtenta recessum ratione incompatibilitati-
 tis utriusque, ut *ext. 1. f. de iure dominij impra-*
strandio tradiderunt *Reg. Rovisi* in *pragm. 1. de*
censibus num. 42. verific. Non obstat, & in *conf. 37.*
num. 12. & seq. lib. 1. de quo latius dicimus in
*in cap. 80. num. 10. & seq.**

RENUMSUMMA.

- 1 *Falsi crimen gravissimum, homicidio, & vane-
 cie detrahibilius, ubi levandatur Dom. D. Michael
 el de Calderò.*
- 2 *Falsitatis suscipio, pro falsitate non habetur in-
 criminalibus.*
- 3 *Criminis in causa, quando sit civiliter agendum,
 vel superfundendum, donec videatur existere causa
 civilitatis.*
- 4 *Inquisitio generalis est, ad speciales.*
- 5 *Indiciale via ad generaliter inquirendum suffi-
 ciunt, in speciali verò inquisitione, urgenter
 regimuntur, & quare?*
- 6 *Inquisitio specialis ut formari possit, plura requi-
 rum sunt.*
- 7 *Praesertim, ut de corpore delicti constet, n. 7.*
Sal-

- Solitèm per iudicia, & coniectiones in falso criminis, sanguine occulito, n. 8.*
- Item iudicia requirentur contra inquirendum, alias procedi non posse, n. 9. &c. 11.*
- 12 Fama publica, iudiciorum vices sufficiunt ad inquirendam.**
- Si tamen ab beneficis personis, & fide dignis originem ducuntur, n. 13.*
- 14 Iudicia, quia sufficient ad inquirendum iudicuntur officio remittuntur.**
- Debet ubi volumus esse talia, quia animum iudicis ad credititatem inducunt, n. 15.*
- 16 Falsitas non presumitur sine magno lucri specie commissa.**
- 17 Falsitas non nocet, neque apta nocere, non puniatur.**
- 18 Falsi crimen in abolitione generali comprehenderuntur.**
- 19 Delicti presumptio excluduntur ex bona vita, & fama inquirendi.**
- 20 Accusatio ab inimico falsa, suspicita redditur.**
- Falsi dum post offensionem proponantur, n. 21.*
- 21 Dolus ex tarditate presumitur.**
- 22 Adonacis ad accusandum non admittuntur, nisi pro Ecclesiis suis, & cum Superioris licentia.**
- 24 Falsitas iudicio pendente, non retardatur curia sua causae velit.**
- 25 Accusationes non sunt omnes admittenda.**
- 26 Sociis criminis non probat contra Socium.**
- 27 Famulis Domini insinuando, extraordina- ria pena punitur.**
- Sed immo ordinaria, nisi Domini potestis persona misericordia dispensentur, n. 28.*
- 29 Testis quippe non probat.**
- 30 Mulier in criminalibus à testificando repellitur.**
- Vel non est integrus fidelis, n. 32. & 34.*
- 32 Falsi crimen inter publica iudicia cumeratur.**
- 33 Mulier in publicis criminalibus accusare non potest.**
- 35 Inimicis etiam de recenti reconciliatus ad testifi- ficandum contra eum inimicum non admittitur.**
- 36 Decisio Sacri Conflicti Neap. refertur.**

CAP V T LXXVI.

De Falsi crimine, & quomodo in ea sit procedendum, ad notata in l.
damus 23. C. ad legem Cor-
neliam de falsis.

Allii crimen, tanquam hominem sine fide, & sine con- scientia reddens, atque proinde ad nihilum reducens, gravissimum, & enormem reputatur, ita ut dicatur homicidio, & ve- nicio, detestabilius secundum Angel. in

- 5. minister, Ambent. de usurpij ab Afflictis telatum in deciso 404. num. 2. aliosque plenè relat. & pet. Farvac. in prælatic. criminibus. 5. artis de falsis. & similari. q. 150. p. 1. nn. 12. & seqq. & alijs gravioribus delictis atrociis, ut plora in eius detestationem adducens affirmat Conf. Stephan. in cent. 1. resol. 1. ac deinde aliquos sequitur D. Scoppa in annotat ad Sarr. in præ. crimin. part. 1 cap. 13. foli. 1. num. 1. & novissimum, penas eram apud diversas geotria recentes. D. Michael de Calderi dignitatis in Regla Audiencia Civili Cathaloniz Conibilius, & Advocatus Fiscalis Patrimonialis, in decisi. Cathalon. 19. annum 1. resol. 1. Ex qua criminis immunitate descendit, probationes eo clariores, & magis concludentes, quam io alia 2. criminibus esse requisita, neque falsitatis suscipi- ecoem, ad effectum criminalitatem agendi, sicut in cibis, pro falsitate haberi, ut post Afflict. in Condia. Regni Qui falso instrumento, num. 5. & alios plures communem esse statut. Provinca decisi. 8. 1. num. 2. & ex Farvac. probat Reg. Ro- vius in pragm. 4. de falsi. num. 24. quem laudat D. Scoppa ad Sarr. ubi supr. num. 4. ac ex alia pluribus hincas novissime D. de Calderi in cit. decisi. 19. num. 34. & 35.**

Quibus quoicunque probationibus deficientibus, procedi non posse dicebamus in Magna- Cottia Vicariz in criminalibus Regni Neapolis ad instantiam Rev. Patris Petri Pauli de Leone Monaci Ordinis S. Dominici, & Joannis de Leone eius sororis super quæ clis ab ei expositis contra utriusque lura Doctorem Petrum Radefesa eorum nepotem, praeterea falsitatis per illum commissaria subscribebendo, sub iplius Patris Petri Pauli nomine, apoclas qualdam in S. C. producta, apud acta causa civilis inter eos vecinentis, & unius falsi testis in eadem eaofa recepiti. Præcepere à decreto per S.C. Neap. interposito, ad relationem eiusdem M. C. quod ipia M. C. capiat informationem, qua capti re- lationem faciat in S. C. iustissimè obtentam, fu- 3 ille supplicationem de verbo faciendo loco re- clamacionis, atque decreti predicti exequitione suspenso, providendum esse, quod io ea ofa, civiliter ageretur, vel quod expletetur exitus eau'z civilis, ut in similibus observatum fuisse testatur Pra. de Franchi in decisi. 147. in fine.

Nam, & in omnibus delictis, generale est, dupliciti modo inquire, vel generaliter de parti- 4 colari delicto ab incerta persona commisso; ave- specialiter contra eversam personam de delicto illo accutum, sive aliter inculpatam, ad notata in 1. 4. 5. mandatis, ff. ad leg. iul. pacifat. & per Angelum tradit. maleficos, in verbis hac est que- dam inquisitio, num. 7. & 8. aliosque apud Aste- noch. in tradit. de præsumpt. lib. 1. q. 88. num. 8. ubi 5 ad generaliter inquirendum, levia etiam indi- cia sufficiunt, quæ tamen colorem habent aliquid; in speciali vero inquisitione iudicia, paulò illis urgentiora requiri affirmantur, si generali inquisitione, de levi agitut piz- lu-

iudicio eius, qui delinquissit creditur; in speciali
verò de iniustiori praediicio agitur: cum ex ea
ponatur nomen illius iuxta reos, & proinde
multa requiruntur, ut specialis loquacitatis for-
6 mari posse, que latiti enumerantur per Fer-
nac. in sua præcipua criminis p. t. in tit. de inquisit. q.
1. & 2. & ex nostris per Marant. in suo spec. p. 6.
in verbis, & perscrutio aliquando per viam inqui-
7 sitionis, num. 17. & seqq. ubi p[ro]fertim de corpo-
re delicti, sive de delicto in genere commisso
ante omnis, constare debet affirmant, liecit in
8 talis criminis, tanquam occulte, & difficultis proba-
tionis sufficiunt indicia, & conjectura ad
corporis delicti probatationem ex Anton. Gas-
trac. lib. 7. commun. conclus. in tit. de criminib.
conclus. 17. & alij pluribus refert Guazzini. in
9 tral. ad defens. reor. defens. 4. cap. 9. Istèq; probat
Larens allegat. p[ro]f. 96. Consilior. Statib[us]. eccl. 1.
refutat. 1. 4. num. 6.

9 Cum vero sufficiens non extant indicia,
contra inquirendum, neque contra eum esse
procedendum, ex eodem Fernac. declarat Reg.
Sanfelice. in decif. 261. ubi ludicrum aliter helen-
10 tem, moraliter peccare dicit; quinim dicitur
11 existentibus iudicis procedere non debet, si
de innocentia rei habi confidit, subfensus ita
12 fuisse de facto servatum; nisi tamè fama pu-
blica contra eum ex aëris, & informatione con-
13 staret ab honestis personis, & fide dignis, ori-
ginem habens, iuxta ca[usa] que in locis relatis tra-
diderunt Maranza. num. 19. & seqq. cum Fer-
14 nac. q. 9. num. 1. & 2. Indicia autem, liecit lu-
15 dicis arbitrio remittantur; debent nihil obili-
16 rius esse talia, quae illius animos rationabiliter
indueant ad credendum, fuisse delictum sive eo,
17 cui imputator commisum, ut docet Soler. in
L. & quidem. num. 41. C[on] de accusat. & cum eo com-
monem proxim convenire dici. Clar. in lib. 5. ra-
cept. sentent. 8. fin. q. 20. num. 1. vers. ad inquiren-
dom, ad quem se remittit Reg. Rovis. in prag. 37.
num. 2. sub tit. de Offic. Magistri Iustitiae.

In hoc autem factio delictum in genere non
confabat, falsitatem scilicet fuisse commissam
neque per indicia, vel conjecturas, respectu
enim apœcharam, sub eiusdem Patris Petri Pauli
nomine subscrivaram summam ducatorum
decem, & oœcum continentium, qui fuerunt à
Beatrice de Leone eius foro, & creditrice re-
cepit, atque bonificari; ultra quod de minima
16 agitur quantitate, cum tamè sine spe magni-
luci falsitas non possit præsumi commissa, ut
per Hoveded. in cons. 106. num. 24. lib. 1. Fernac.
in cons. criminis. 109. num. 12. lib. 2. qui alios re-
ferunt. Insupes de falsitate agimus non no[n]
no[n] apta nocere, stante bonificatione quanti-
tatis à creditrice recepta, ex qua nullum creditor
damnum, nullum etiam debitoribus sol-
ventibus fuit illatum, qui propter nullam
proposuerunt accusationem; falsitas igitur non
17 nocet, neque apta nocere punibilis non fuit,
ex notatis in l. damus 23. ubi glos. & Bar. Cad.

leg. Cornel. de falsis, & per Reg. Rovis. in pragm.
1. de falsis, num. 34. & in decif. 1. ultra quod hæc
p[ro]ximæ falsitatis de Anno 1744. commissa, quo
18 tempore apostolæ confessio fuerunt per generale
indultum in Anno 1648. subseq[ue]ntur fuerat
abolita, quod falsi crimine comprehendere, la-
titiis deducemos in sequenti cap. 79. ut minimè
potuerit super calumpnitum procedere.

Cessabat etiam dissimilatio ex inquitendi
persona, qui tanquam probos viri luce Consul-
tus Curialis, & in procuracione exercitio ret-
ratus, in eo etiam runc temporis its benè se ge-
rebat, ut non meruisset de falsitateis vitio accu-
sari, neque ira facilius falsitatem cum commit-
19 tere voluisse dicendum erat, cum tamè ex bo-
na vita, & fama inquirendi omnis mala pre-
sumptio remaneret exclusa, ex traditis per Fal-
ler. in præl. criminis. p. 1. 2. part. in Rub. Item quod
commisisti falsitatem, num. 38. Bayard. in addit. ad
Clar. in lib. 5. recept. sentent. 5. fin. q. 60. num. 8. 6. &
fig.

20 Indicia similiter non adesse dicebamus, sed
& ipsam accusationem valde suspectam reddi;
tum quia ab avunculo, & matreterra contra ne-
potem eorum iulnicum, ex ardua lite civili ip-
sis ab eo motata non fuit maximo odij calore
proponebatur, iuxta ea, que post Angel. in tral.
malificior. in verbis: Et ad querelam, num. 36.
docuit Decian. in tral. criminis. lib. 3. cap. 25. num. 3
21 tum quia diu post offenditionem fuit damnatum,
22 calumniosè proponi dicebatur, tam ex tardita-
tis dolis præsumptio, ut in falsi accusatione lo-
quitur Bald. in cons. 37. lib. 1. aliquip apud Ma-
scard. in tral. de probat. in cons. 581. num. 59.
23 tum etiam, quia à monaco facta, cui irregulari-
tate acusari non permittitur, n[on] pro beneficio
Ecclesie fuit, & cum Superioris consensu, ut in
cap. 1. ut Clerici. vel Monaci, cum concord. per
Decian. in d. lib. 3. cap. 8. num. 13. & 16. causa.
24 enim proposita securitatiselle potuit, ut ex
hoc litis civilis cursus impeditur, si non dire-
cte quia falsitatis querela pendente, non debet
iuretim causæ principalis confusus retardari, ex
pragm. 2. de falsis, saltem indirecte actore ipso
per inquisitionem defatigato, vel processu cau-
sæ in criminali iudicium aportato; vel potuit
accusationi causam prebere, quod los una de
Leone, dum terminum ad te pulsandum testes in
causa civili productos, petitum labi fecit, po-
teta per indirectum hoc facere sub criminalitatis
prætextu intendebat, ut cumque fuerit, ca-
lumniosa de regebat accusatio, & proinde
non admittenda est enim à iudicibus precipue
25 inspicendum, quia intentione accusationes
proponantur, eas omnes non ita de facili ad-
mittendo, ut post Specular. in rit. de Indic. prepara-
tor. vers. circa Iudicem, admonet Foller. in princ.
præl. criminis. u. 15.

Respectu vero prætentis testis depositionis
falsi extortæ in causa cum Ioanna de Leone,
nihil aliud apparet dicebatur, quam siusdem
te.

tefis depositio, neque in dieum faciens ad in-
26 quirendum; cum quis erat socius criminis nul-
lam regulariter inducens probationem, ex l*fin.*
In fin., C. de accusat. cum alijs de quibus Reg. San-
felice. com. 3. decr. 38 l. num. 1. Conf. Paschal. de
paup. p. 10. par. 1. cap. 10. num. 36. D. Scappa in an-
natas ad Sarum. in prax. crimin. part. 2. formul. 43. nu-
19. quamvis enim querelati eius Domini iussu,
27 hac ancilla deliquisse se excusaverit; non te-
men ex hoc à pena latèm extraordinari, ex-
mebotur, ex Abnach. in trall. de arbitrat. Indic.
lib. 2. casu 354. num. 29. & magis communem es-
se DD. sententiam affirmat Conf. Paschal in
trall. de virib. patris potest. p. 1. cap. 8. num. 35.
28 quinimò esse ordinaria pena plectendum fa-
molum, qui dominii iussu deliquerit, nisi Dominus
e sit persona potens, & leva, atque famulum,
eius mandatis oon obtinetem, de occi-
dendo mioatus fuisset, & its vidisse de facto
servatum, tellatur Fardin. in pral. crimin. p. 2.
lib. 1. in tit. de paup. leg. temperant. q. 97. num. 169.
& seq.

29 Vltetius tanquam pauper, & vilis condicio-
nis nullum introducebat probationem, quia facil-
iter in corruptionem perdiuit potuit, ut in l. 3. fi-
do refib. adoratur, & probat Imbrian. in trall.
30 de repulsa, confidetur. 6. num. 36. & quia molier
io criminalibus, non erat isti testem admittenda,
31 vel non erat integræ fideli, ex traditis, per Dec.
in l. summa, num. 55. ff. de reg. Iur. & Bursat. in
conf. 20. num. 22. lib. 1. & in conf. 346. n. 13. lib. 4.
32 praetextum vero in publico criminibus, inter
qua falsi erimen enumeratur in 9. item lex Cor-
nelia de falsis, ait. Iustitus. de publice. Indic. in
33 quibus licet molier accusata non potest. Liqui-
accusat. 8. ff. de accusat. ita oec. testificari, ut
34 potest. & auferri. declarat. Maserard. in trall. de
de probat. conclns. 7. 62. num. 1. 3. cum etiam, quia
eadem ancilla inimicitiam cum Domino de-
falsò accusato continxerat, occasione furti bo-
norum mobiliorum domum eidem obiecti, & sto-
pri è conversò per eam Domino oppositi, quam
35 sanè inimicitiam, eam à testimonio repellere,
noo ambigebatur, tametsi de recenti reconcilia-
ta fuisset, de quo ultra Canonitas in cap. cum
operari, de Atenas. per Ludovic. Roman. in fin-
gul. 319. Hippolit. de Marsilia. l. 1. 4. præterea, 2.
num. 4. ff. de qualibet. probat DD. quod sequi-
tut Sarum. in prax. crimin. part. 1. cap. 6. num. 17. in
fine.

36 Hac omnis fuerunt in causa, ut ab eodem
Sacro Confilio, sub die 3. Martij 1650. deter-
minetur, facta relatione per M.C.V. quod so-
spenso decreto lato expectetur exitus cause
civilis.

R E R V M S V M M A.

1. Simulatio credit veritati,
- Repellit tamen participantium in ea, n. 22.
2. Creditor, qui sub alterius persona imagine pi-

gnus omittit, non illi, sed sibi negotium gerifit
intelligitur.

3 Creditor pignus omene, non tam dominij acqui-
rendi causa, quam possessionis, pecuniam dedi-
se confessur.

Pro lute pignoris sui conservando, n. 4.

Et contra eum, int' offerendi compedit, n. 5.

Idem illi si por interpositam alterius personam
emittitur, b.

Sive alium fiduciariuto adhibuerit emporerum,
num. 7.

Dum tamen colligi possit, si creditorem, non uit
extraneum emere voluisse, n. 8. & 9.

10 Altera pignoratista debitori competens est perso-
naliter, quia rem non sequitur, neque singulariter
succedit.

Sed tantum cum, qui à creditore pignus pignori
habuerit, n. 11.

11 Aliopignoratista non prescribitur à creditore,
vel eis hereditibus, scilicet suis debitori
competet.

Stato malorum fidei, num. 13.

14 Pignoris contradicuntur in gratia debitoris, & cre-
ditoris.

15 Creditor diligentiam proflata tenet in pigno-
re, aiusque fructibus percipiendis, & num. 16.
& 17.

16 Creditor necessarium omnino impensum in pigno-
re facere tenet,

Nisi si malum onerosa, n. 19. & 20.

22 Simulatio contra simulacionis ignorantiam, obiect
non potest.

Si tamen fraudem habeat annoxam in tertij
prædictorum, n. 24.

23 Tertiaridum propriam allegare non licet.

25 Prædictio validella, licet vndeior omnium ven-
dendio non habeat.

26 Simulatio absque causa non prescribitur, neque
probatur.

27 Libri, & partita Bancorum Neapolis plenè pro-
bant.

Non sic alii Bancorum privatorum, quo non pu-
blica autoritate reguntur, n. 28.

29 Salvo non probatur per partitam Banci vulgo
dellempallatora, qua nihil operatur.

30 Simulatio fieri potest, & vallet, quod simulatur,
quando illud, quod vere agitur, est permisum.

31 Prædictio a permutatione habuit originem, cum
loci rei pecunia daretur.

32 Permutatio similitus est emptori.

Et sic amper non agit proxigibilitate nomi-
nis debitoris in permutatione habuit, n. 33.

34 Simulationis vim habet, nominis debitoris pro qua-
titate datu, consenserunt creditores.

35 Cessio in corporalibus vim habet traditionis.

Prædictio transferat possessiōnem, ut n. 36.

Sed etiam dominum, n. 39.

37 Cessio nominis debitoris pro traditione habebatur,
& idem operatur, quod traditio in corpora-
libus.

Si credens velut ius totale transferre, n. 38.

- 40 Cedentis solvi non potest, si cesso fuit iudicialeiter denunciata debitori cesso.
Imeditam absque denunciatione, si debitor cesso scieniam habeat cessionis ad commodum cessionarii fallax. n. 41.
- 42 Possessor est in possessione manutendatur.
Etsam propria auctoritate quæstra. n. 43.
- 44 Decisio Sacri Reg. Consilij Neapolitanii.

C A P . V T LXXVII.

De Simulatione, quam veritati cedere, disponitur in Rub. C. plus valeat, quod agitur, quod quid simulatio concipitur.

Simulationem veritati cedere, sancitum habemus in. tit. C plus videret, quod agitur quād, quod simulatione concipiuntur; Unde ortu habuit disputationis textus in l. & qui sub imagine n. 9. Cede distracti pl. 2. quorū & creditorū, qui simulatē, & sub imagine alterius personae pignus emerit, non illi, sed libi negotium gelū intelligitur, & sicut ip. 3. sc. si proprio nomine pignus emiserit, non tam dominij acquirendi causa, quād possessionis, 4. pro int̄ pignoris sui conservando pecuniam, 5. dedisse centeretur; atque contra eum ius offe- rendi competenter, L. cum posterior 6. s. de distracti. pignor. latē Praef. de Franch. decis. 69. Mercur. 7. in tract. de præsumptib. l. 3. cap. 11. Anna in cons. 37. lib. 1. Georg. alleg. 6. num. 43. & seqq. Reg. de 3. Marin. in addit. ad decis. Regent. Revert. 20. n. 3. & 4. Merlin. in tract. de pignorib. lib. 4. q. 45. num. 16. & seqq. & in 9. 95. num. 66. cum plurib. seqq. ac Consil. Arias de Mafa. & Hodierna, ille in lib. 1. variar. resolut. cap. 9. & 10. hic autem controv. forensis 40. num. 67. & seqq. Idem est si 6. creditor pignus emerit per interpositam alterius personam, sive aliud fiduciarium adhibuerit emptorem, ut ex l. predicta, & quinque in imagine, post alios tria dederunt Negusant, de pignorib. 4. membro 6. paris. num. 1. Giurbain decis. Sicil. 105. num. 13. Reg. Galloia in lib. 1. con- trov. cap. 7. num. 39. Consil. Aspergian. & Cartoval. hic in tract. de Judic. tit. 3. diss. pat. 1. num. 3. ill. vero in cons. 1. 8. lib. 1. Mercur. d. q. 9. 5. nn. 66. Poli. in tract. de subbattal. in sp. 32. num. 34. & in sp. 66. num. 27. & 33. cum seqq. ubi tamen hoc 8. declarat locum habere, si colligi possit, aut ad- finit cōnclūrē, quod uti creditor, non ut extra- news emere volerit, ac Reg. Merlin. in lib. 2. controv. forensis. cap. 63. num. 5. & 6.

9. Frustris autem, tunc ex re pignorata pércep- tes, & quos percipere creditor potuit in credi- 10. tum imputabiles, & reliquias unā cum pignore restituit per pignoratiam actionem, quam personalem esse, ut rem non sequatur, neque,

sigularem successorem creditoris ementis, nisi 11. tantum eum, qui ab illo pignus pignori ha- 12. buerit, & neque prescribi actionem hanc pi- gnoratiam à creditore, vel eius heredibus scientibus eam iam debitō competrere, tan- 13. quād per solutionem partam, stante mala eo- tuā fide, plenō probaveron. Cascheran. in deci- 14. cis. Pedemont. 215. num. 1. Menich. cons. 20. r. num. 101. & seqq. lib. 3. & in relata tract. de pi- gnorib. affirmant Negusant. membro 5. 3. partis, 15. & 2. 6. partis, nam 23. in fine, & 2. 7. partis num. 1. & seqq. Merlin. lib. 5. q. 19. & 64. & in quell. 45. ubi num. 7. & in lib. 1. q. 1. num. 3. & 4. quod 14. pignoris contracutus sit gratia utriusque, debito- 15. ris scilicet, & creditoris; quare tenetur cre- 16. ditor praestare circa pignus, eiusque fructuum, 17. perceptionem diligentiam, & sanē eam, quam 18. diligens pater familias in suis rebus præstare solet, ut ex text. in Les. igitur 14. s. de pignorat. 19. & simile tradit in lib. 4. quæst. 130. num. 4. & ibi 1. num. 5. & num. 11. cum seqq. quod de dolo, & 20. culpa etiam levi tenetur, & expensam omnino 18. octellarium in pignore facere debet, si non sit 19. ei multum onerosa; nam eo casu sufficeret eam 20. debitori denunciare post Negusant. in membre 3. 7. partis num. 4.

Quod vero diximus, simulationem cedere, veritati, illius tantum respectu intelligi debet, 21. quam simulationis participem fuisse constat, 22. nec ab eo contra alium simulationis ignorantem, de simulatione obici possit: nam hoc est pro- 23. priam allegare turpitudinem, quod regulati- 24. tē non permititur, L. cum profecit. 4. C. de re- 25. vogat. donat. cum concord. pr. Barb. in axi- om. Iuris 21. 1. & in simulatione specialiter do- 26. cultrum Farinac. in tract. de falsit. & simulat. q. 162. num. 46 & seqq. Regent. de Ponte, & Mer- 27. lin. ille in cons. 1. num. 84. & seq. & num. 113. lib. 1. hic in lib. 2. controv. forens. cap. 67. num. 12. si 28. tamen simulatione fraudem aliquam in tertij praediudicium haberet annexam, ex qua totipu- 29. do inducitur, ut ex Bart. in Istitution. C. de revocand. hie in fraud. creditor. post Reg. Revert. in deci- 30. cis. 3. num. 17. declarat in terminis d. l. & qui sub imagine, Consil. Præcis. in tract. al. serv. cap. 71. n. 3. & seqq.

31. Hinc venditionē facta ab eo, qui anipum- 32. vendendi non habebat, sed altius agendi non posse venditionis contra alium simulatum alle- 33. gari-contra emptorem, qui verē animam habe- 34. bat emendū, & contrarium vendoris voluntate ignorabat, ut se dubio presumitur, plenē docet Capolla in tract. de simulat. contratt. num. 92. & seqq. in versic. Quartio vero casu, sequitur Seccaria in tract. de Commerce. & Camb. 5. 1. q. 7. p. 2. ampliat. 10. n. 13.

Et propterē in causa vertente in S. C. Neap. 35. inter Lucretiam de Angelis, & Felicem Bafile, Rante partita Banci producta solutionis facte per Lucretiam ducatorum 520. pto pretio an- 36. nuorum ducatorum 140. cum eiusdem capitale, M. 37. de-

duca eorum bisimile super Attrendamento gabelli salis venditorum à predicto Felice, quamvis eadem pecunia fuisset per eum Anello de Fusco, Lucretia vita, & alijs girata per totidem in Civitate Barensi solvi promissa, non ex hoc aliquam simulationis exceptionem ipsi Lucretia simulationis in istis, obiecti possit affirmabamus: cum enim simulatione minime praesumant, probari possit, deficiente certa, atque probabili simulationis causa, ex notatis per Barum, in conf. 5. incipiente fallitur tale est, lib. 1. aliosque apud Graffum in trall. de except. except. 12. num. 19. Lard. Manica de tacit. & ambig. convenientem. 2. lib. 1. cit. 3. lib. 6. num. 2. Reg. Merlin. controvers. forsan sent. 1. cap. 1. 7. num. 1. quo cum multis alijs sequitur D. Scoppa ad decis. Gratian. observat. 90. num. 5. & seqq. ubi plenè de hoc agit: nec alia poterat probabili causa simulationis allegata, nisi quod Fuscus pecuniam Lucretiae uxoris ab eo receptam, & in propriis usus conversam, Balili venditori solvere obtulisse in Civitate Bari, absque eo quod in uxoris notitiam pervenisset, in qua simulationis specie uxori scientis omnino cessabat.

Ultro quod ex partita Banci excludebatur simulationis presumptio, cum partite ex libris 27 Bancorum Neapolitanorum extracta, plenissimam inducant probationem pro Banco, & contra Bancum, & pro tertio contra tertium, ut Rota Gennensis in decis. 38. & ex alijs latè probat Gaita in trall. de creditis cap. 2. cit. 2. num. 54. & seqq. quem laudat Cesar in spec. perigrinat. qnsf. q. 4. 28 num. 19. & seqq. quidquid aliud in alijs Bancis ad libitum credi dici possit, & qua privatorem tantum voluntate, non Superiorum, ex publica autoritate regontur, de quo plenè post Menorb. Majord. & alios Nivel. Genna in trall. de script. privata, lib. 4. cit. 6. de libra camporis, & Bancis, cum etiam non eidem Lucretia fuisset 29 per pecunia restituta, ut partita dlcj potuisse, passara, que nihil operatur, pet. L. qui sic solvit 55. f. de foliis. allegata à Reg. Cappe. Latro decis. 200. m. 7. lib. 1.

Quod si alia simulationis species considerati potuissent, ut permutationis contractus vere gessu fuisset capitalis super Attrendamento Salis existentes, cum nomine debitoris in Civitate Barensi exigendo, & alijs emptionis, & venditionis fuisset simulans, quas do illud, quod vere te agitur est permissum, & de luce validum, erit quoque validum illud, quod simulatur: nam unus contractus, vel actus in alium transfertur, Singul. 15. f. de rebus creditis si certum perat. & lsi ex prelio 6. Caso. notant Bart. in l. Luccine Titius 2. ff. depositi, & apoll. in cant. 243. & post alios Farinas, in d. q. 161. num. 43.

Nomen vero debitoris permutatum, tanquam in permutationis dominium translatum eius pericolo, atque damno cedit: similis enim 30 est venditioni permutationis, cum à permutatione originem habuerit venditio, & loco rei pe-

cunia dari coepit, ex notatis in l. 1. f. de cost. 3. trah. emp. unde permutantem similem emptori iudicati, ex l. fin. ff. quibus ex causis in posse faciat, docet Traquilius retracta consanguinitas. 5. t. gl. 14. num. 18. & in 5. 30. gl. 1. num. 19. ut quemadmodum emptor, ita permutans contra permutatum agere non possit, ex nominis permutati in exigibilitate, iuxta dispositionem l. fin. num. 4. f. de barodis. vel alt. verdit. de qua latè Reg. Rovis. in conf. 75. num. 10. & seqg. lib. 1. potest etiam nomen debitoris pro quantitate dari, consentienti creditoris, atque vnde obtainet solutionis ex notatis in d. Singulare, ubi Aretinus. Iason. & Cagnol. & post cum Sard. in conf. 145. num. 15. lib. 1. aliquip relatis probat Manegi. in trall. de evit. q. 8. d. 2. 5.

Sed in possessorio dicebamus, omnino debuisse Luctetiam obtinere, quia nedum cessione habuit capitalis predicti, que quidem cessatio in incorporalibus vnu haber traditio, in corporalibus fieri solet, & veram importat possessionis translationem, qm. in l. fin. in verbis portentibus, f. de donat. quam à DD. communite approbari dieupt. Bart. ibid. sub num. 1. Orafe. in decis. Pedomont. 51. Traquilius in d. q. 1. gl. 7. num. 12. vers. hinc quisque, & alijs quos retinet, & sequitur Olos in trall. de Cess. l. & alt. 37 lib. 1. q. 4. num. 14. & quod cessio nominis debitoris habeatur pro tradizione, atque idem, quod 38 tradicio in corporalibus operetur, si cedens velit lus rovale transferre, ex Bart. in l. fin. num. 3. Surdo in conf. 145. num. 37. in fine, & num. 38. lib. 1. & alijs probat Scaccia in d. trall. de commore. & camb. q. 1. gl. 5. q. 8. num. 263. & seqq. 39 etiam, quod cessio transfert dominum ex Caveno super Riem 286 num. 7. verid. etiam ultra cessionem fuerat capitale predictum duecendum bisimile, cum eorum annuis in citoibus in beneficium ipsius Luetetiae descriptum in libris Attrendamenti Salis, licet opera eiusdem Balilis Gobernatoris Attrendimenti, redditus non habuisset, quare Attrendamentum ipsum, tanquam nomen debitoris a Balile cellulam, cedente solvere minimè poterat, flante iudiciale cessionis denunciatione, si vulne descriptione facta in libris Attrendamenti, iuxta terminos, l. 3. C. de variationib. ultra, quod in cessione versabam ad commodorum cessionarii facta, sive titulo venditionis, sive permutationis, aut in solotorum dationis facta dicatur, in qua cessione is specie, qualiscumque se esset in debitoris, etiam extra iudicis, & absque alio ex requisitis predictis l. 3. sufficit, ut minimè possit debitus cellulam solvere cessionario, ut per te. in l. fin. ff. de cessione obi. gl. 2. apoll. in verbo ignorabam, ex coindicti DD. opinione comprobavimus in predicto cap. 3. 42 num. 8. unde cum redditus predicti solvi non potuisse, et cadent, erant omnipotè solvendi cessionarie, quæ tanquam possidens, erat in iusta 43 possessione manutendenda, sive autoritate iudicis, sive propria quæsita, ut ex Cavarri predicti quæll.

Selectarum Iuris Observationum P. II.

275

- quaest. cap. 17. num. 3. Gratian. dist. sept. for. cons. cap. 542. num. 8. aliquibus referit Capp. Latr. in def. 108. n. 21. lib. 1.*
- 44 Quibus artentis precedente compilatione termino, super omnibus hinc inde praesens concessione mediane sententia S.C. Neap. sub die 4. Ianuarii 1647. absoluta Lucretia de Angelis ab impetu per Felicem Bafile, reverente D. Consul Joanne Francisco Macciano, cuius laudes alibi indicavimus, & fuit Borellus causa Aquarius.
- R E R V M S V M M A.
- 2 *Autorius factio quis pragmari non debet.*
- 2 *Filius a matre in eadem mariti exheredari non potest, & n. 3.*
- 4 *Pena suos tantum tenet ambores.*
- 5 *Infusorum non potest à nobis sine factio nostro exferri.*
- 6 *Nepos ex filio propter ingratitudinem exhereditate, potest ex propria persona querelare testamentum avi.*
- 7 *Filius impræcatus non potest ex patris delicto, vel culpa, hereditatem privari.*
- 8 *Fratellus ex infelice radice preventienter resipiscuntur.*
- Nisi novam, atque incorruptam radicem generaverint, n. 13.*
- 9 *Filius odiosus per tollatorum, & exclusus à fiduciis consenserit.*
- 10 *Odiosus tollatorum non comprehenditur in generali proximerum vocatio ad se facta.*
- 11 *Excluso uno, omnes ab eo descendentes exclusi sententur.*
- Sic admodum exclusi ratione omniibus congruunt, n. 12. & 14.*
- 15 *Parcidiuum ultimi supplicij, & honorum confusionei pena in Urbe animaduorsum.*
- 16 *Patris delictum filio, ex propria persona venienti, non nocet.*
- 17 *Fonda in heredes extraneos non transitorias, sive non devoluntur, per fondaarij delictum. Sed illorum successio sequentibus in gradu reservatur, n. 18.*
- 19 *Sententia condemnans ad aliquantum de persistere, absolvere consenserit pro reliquis.*
- 20 *Difflit taxativa etiam, quae ponit, si format, relata verba excludit.*
- 21 *Appellatio per se mensura lapsum in secunda insinuatio, & quantum in tertia, deferitur ex dispensatione Statutorum Urbis Romæ.*
- 22 *Refutatio in integrum infra quadruplicem potest debetur, & obtineri.*
- Neque absentia excusat, cum procurator ad causam dimitti possit, n. 23.*
- 24 *Fondi novi secundogenito pars pretij debetur, tanquam extantii in defuncti patrimonio.*
- 25 *Fons bona delinqutio ad eum devoluta, absque alia corporali apprehensione acquirit.*
- Etiam extra territorium existentia, si nominata*
- debitorum fuit, circa aliquid mobile verba sunt, n. 26.*
- 27 *Homicida nudum interfello, verum neque illius baredi in interfello bonis succedit.*
- 28 *Reg. Capyc. Latin pro alia parte consulvis in præsum causa.*
- 29 *Prælatio agnitionis iure compitis in fundi alienationis facta in extraneum.*
- Ampliatur primò, ut filio etiam exhereditato, vel ingratu concordatur, n. 30.*
- Secundò, ne locum barebatur in venditione fundi, tam ex paup. & providentia, quam hereditarij, n. 31.*
- Tertio, etiam si feudalia bona cum allodialibus vendita sufficiunt, n. 32. n. quo ad 36.*
- Quartè ampliatur, ut famina etiam cedendatur, qua non sit à funderum successione exclusa, n. 41.*
- Hac tamen prælatio non competit, elapse annè die scionia alienationis, n. 37.*
- Intellige a die certa mortis pretij, atque palliorum, n. 38. & 39.*
- Secundò non competit, nisi proximiori, n. 40.*
- Tertio non concidatur illi, qui pecuniam nee habet pro ea ad sui beneficium exercenda, n. 42.*
- 43 *Prælatio in fundi, cum exerceatur, fratelli ab emptore, & inter se pretij ab agnato filii debent.*
- Et mellerationes necessaria sunt emptori reficienda, n. 44.*
- Non uiles tantum, atque voluptuaria, n. 45.*

C A P V T LXXVIII.

De Filio ex patris factio minimè pragmavando, ad regulam l. 6 quis in suo 33. S. legis, C. de inofficio testamento.

- 1 Litteris factio alium pragmari iniquum existimat Iulian. Imperator int. signis in suo 33. S. legis, C. de inofficio testamenti. ex hoc inferens, odio mariti filium à matre exhereditari oos posse, & non enim debet filio patris iniquitas occere, ut in cap. Index 1. q. 4. cum concord. apud Cœv. in lib. 2. variat. resol. cap. 8. in princip. sed prenam. coovenit suos tenere ambores, I. sanctius 22. C. de patris, cum alijs per Barber. in axiom. Iur. 18. num. 4. & neque ius nostrum potest à nobis sine facto nostro suleti, I. fin. ff. de pallis, Lid. quod nostrum 1. ff. de reg. Iur. hic patris exhereditatio ingratitudine filio mioimè nocere, quin potest ex propria persona querelare testamentum avi, disponitio in l. 3. S. de emancipatis, ff. de bens. posse contra tabulas, nec filium inobedientis, vel ingrati pro puer patris delictum, aut culpam hereditate privati posse, per text. in Mm 2. Ipa-

- l. pater familias 44. ff. de hereditib. inserviend. vobis
lvetunt ibidem D. & optimi Baldi. in l. s. in 5.
appos. C. de his, quae pena nomine, Bur. sat. in con-
fli. 1. 3. num. 68. lib. 1. Elended. in conf. 72. num. 44.
lib. t.
- 8 Quosvis autem fructus ex Infecta radice,
provenientes, non minus, quādā radicem ipsam
rejiciendos, petet. in l. p. viva morte 3. / de
bonis matern. dicas. Surd. in eus. 3. 5. num. 1. lib.
1. & in decisi. 4. t. ubi refer propterea decisum in
Senatu Mantuan. excludendum fore à fidei-
9 commissi beneficio filios illos, quem testator
odio haboit ex presumpta testatoris voluntate
10 te, nedum odiosos à generali proximorum vo-
catione excludad, ad text. in l. Lucius 90. 5.
Lucius Titius Damam. ff. de legal. 1. ubi florant
DD. & alios refer Melina in trall. de Hispan.
primogenit. lib. 1. cap. 9. num. 13. verum etiam illos,
qui ab odioso descendunt, cum uno excludo;
11 omnes ab eo descendentes exclusi cōspicuntur,
ex Angelis in 5. reliquiam. Autib. de hereditib. ab in-
testi. Decisi in eus. 5. 89. num. 6. & alij à Surda al-
legatis, quem sequitur Fasur. in trall. de subdit.
9. 37. num. 1. & seqq.
- 12 Hac tamen omnia sunt intelligenda, quan-
do fructus de radicis infectione participant, ut
quia exclusionis ratio, filii quoque congruat,
unde filia scimia ex existentia filiorum ma-
scularum exclusa, illius quoque filij ob eandem
rationem excluduntur; cum vero fructus ex ta-
13 dice licet intellecta provenientes, nihilominus
in corrupti masensi, illius infectionem forte non
14 debent, propterea cum aliquis ex proprio de-
merito, vel ingratitudine remanserit exclusus, fi-
lio non nocet, ex persona propria venientia, ita
solemniter distinguit Bart. in liberatum. num.
16 ff. de verb. significat. quoniam post alios refert, &
sequitur. Persegrin. in trall. de fidicessum. artic.
18. num. 32. & num. 18. ubi num. 30. vers. con-
tra vero allegat. Pref. de Franch. in decisi. 169.
quādā indicard. testatur in S. C. Neap. idem fit
mat Confli. Hodie in ad Surdam d. decisi. 4. t.
num. 7.
- Paternum itaque delictum filios, ex propria
persona venientes non afficit, & ita fuit alia &
nobis consilium, pro illustri Duce Alberico D.
Gaspare Casarelli covento in Sacro Regio
Neapolitano Consilio, ad instantiam Francisci
Ciacii iunioris quondam Bernardi filij super peti-
ta relaxatione Castrorum feudalium, Alberich,
Filecta, & Peschi maioris in Apuliana Provin-
cia existentium, quæ fuerunt quondam Franci-
ci Ciacii senioris eius avi à Iacob. & Bernar-
do filijs interfecti, si quidem causam habebat
coventus à Iohanne Baptista Ciacione nepote ex
Iacobis filio primogenito, qui tametsi tanquam
15 particida ona cum Bernardo secundogenito
erate minore, ultimi supplicij pena fuisse
multat, per sententiam Rota Romana contra-
eos exequatam, ut Farijace. testatur, qui pro reis
in hac eadem causa allegavit in cons. crimin. 66.
- in fine lib. t. nihilominus Iohannes Baptista Ia-
cobi primogenitus filius, Bernardum secum do-
genitum, eiusque descendens à feudorum suc-
cessione excludebat, non obstante paterno de-
16 iusto, quod patrem incapacem, & inhabilem
in illorum successione reddiderat, filio tamen
ex propria persona succedenti nocere minimè
potuit & ac si pater nequam fuisse in mun-
do, sive fuisse mortuus, ut ex pluribus in pre-
senti causa, nunc in R. C. Summ. Neap. discussa,
comprobavit Reg. Rovis. in conf. 1. 3. & 2. lib. 2.
& signanter in conf. 1. 3. num. 16. que consilia
inserit etiam in Commissum ad pragmat. 1. de bonis
predicatur. & ante eum Reg. de Pente in trall. de
passe. Prereg. 11. 8. 9. firmat opinionem pro fi-
17 lo primogeniti, neque in feudalibus bonis ad
heredes extrahens minimè transitoris, hisco
ius aliquod ex partidic cauſa competebat, sed
t 8 illorum successu sequentibus in gradu, etiam
in via delinqutens, devoluta furunt, ut ex
communi DD. opinione probat Persegrin. in
trall. de Iure fiscis. lib. 5. tit. 1. de publicis. bensr. n.
112. in verba. Sed contra.
- Quod est huius est sententia Rota Romana,
tām respectu corporalis penae condemnationis
ad tristrem, quām respectu privationis, &
confiscationis bonorum pro parte Bernardi in-
terposita a pellatio, non tametsi fuit à Summo
Pontifice admissa, nisi tantum respectu penae
corporalis, respectu vero bonorum fuit causa
contra filios Iacobi primogeniti tantum com-
missa Gurbertotii Vobis, perteum pro nt de-
lure cognoscenda, qualibet appellatione re-
motu, contra eniā recipisci formam, nullitate
fuit appellationis causa per Gubernatoris Lo-
comtenterem cognita, declarando male fuisse
iudicatum, & bisec' Bernardi nomine appellata
rum in eo tantum, quod fuit condemnatus, atqz
tis nullius auctoritatis, & proinde nullus potest ab
Urbis Romae esse eidem indicandum: quidquid
19 ausem sit de sententia, predicta validitas, &
adhuc illius tenore inspecto, propter vim di-
ctionis taxativitatem, quis dicitur: in extan-
tum, &c. absque dubio censetur in reliquo plena
ma sententia consumata respectu penae pri-
vationis, atqz confiscationis bonorum, iuxta-
ea, quæ post Bart. in l. ff. quis Ius dicenti non
obtemperaverit, docuit Abb. Panorm. & post
cum Felini in cap. cum inter. num. 11. de sentent.
20 & re iudic. cum natura illius dictio taxati-
vitas tantum sit ponere solidam ea, quæ affirmatur; re-
liqua vero omnip. proflus excludere, ex tradi-
tis per Decim. in conf. 32. 8. num. 5. lib. t. & alios per Gratianum in trall. de delitibus. cap. 270.
- 21 Dato autem circa veri præiudicium, quod
respectu bonorum, adhuc remansisset appellatio
nis causa decidenda, obstat actori fata-
lism. lapsum ex dispositione Statutorum Urbis,
que sex menses in secunda, quatuor in tertia
concedunt instantia, ut in cap. 8. 1. sub tit. de in-
22 flanti. & fatalib. lib. t. cum etiam longe antea
clasp.

- elapsum quoque reperiret quadriennium à luce concecum, ne dum ad incobandam, verum etiam ad terminandom causam in integrum restitutionis iusitium cum appellatione à Bernardo proposita, ut plenè per Odd. in trall. de raffitu. in integrum p. t. q. 19. art. t. 2. num. 94.
- 23 quem etiam sedatus fui in antecedenti cap. 7. 8. num. 75. & nunc addo D. Abumer. ad Reg. Reg. tom. 3. consil. 3. nequa Bernardi absentiā propter exilium eidem ab Urbanū dūctum aliquam tributare poterat excusationem adversus temporis praedicti lapsus, quia potuit facilius antequam discedere procuratorem dimittere, ut appellationis causa summa sit in integrum restitutionis proficeretur, sed, & sibi per Prostorum, 26. 5. 1. ff. quib. ex caus. maiori, ubi notant communis DD. aliquip per Odd. in relatu. trall. p. t. q. 7. artic. 4. n. 1. 5.
24. Quemadmodum vero à feudorum successione Bernatus remanebat exclusus, ita & à parte pretij, eidem tanquam secundogenito in feudis ipsi à Francisco seniore noviter quæsis fortes debitos proper Consuetudinem ita iudicandi in Regno introductam ex causa pretij in feudorum emptionem erogati, quod ex parte præsumitur in defuncti patrimonio, ut post Andream, & alios referunt Anna in consil. 26. lib. 1. Reg. Reg. in pragm. 25. à num. 26. de fund. que sanè pars pretij per primogenitum debita, sanquā nonem debitum, quod circa rem mobilem, ut pote pecuniam verlatur, delinquentis personam sequebat, atque bifeo, tanquam burgensatica veniebat applicanda; pro ut statim sine alijs corporali apprehensione iuxta tradita per Peregrin. in relat. tit. de publica. honor. num. 52. huius bifei quæsita receperat enim est DD. opinio siue delinqentis, occupare nomina debitorum illius, ab unicunque etiam extra iudicis confiscentis territorium, existentia, quæ tamē circa mobile aliquid variabatur, ut ex orabilis Alex. in consil. 3. t. m. 2. ver. Comm. mod. 2. à quo ampliorum hanc sententiam teneri ostendit, tamque post alios sequitur Caro. in Risi Neap. i. 3. n. 4. infra.
- Sed Fisco Regis, sive Pontificis, hac pars pretij debita, fuerit à Pontificio cessionem obtulerat Iohannes Baptista, lacobi filius, & à Regio obligationem protrudiibus ex Caltrisipsis longo tempore perceptis, ad quorū reliquias fuit mediante sententia condemnatus, quæsiatione actos excludebatur, etiam si voluisse ex Pauli tertigeniti quondam Francisci senioris persona in Caltrisim prædictiorum refectione experiri, cum Iohannes Baptista lacobi primogeniti filius Paulo tertigenito fuisset eadem ratione praestendus, & quatenus fenda, sive pars pretij illorum, sufficiat Paulo qualitas, adhuc Paulo decedenter, Bernatus tanquam incapax, & indignus succedere minimi potuit, ita neque auctor Bernardi filios, & heres eius, 27 interfectos, nedum in terfecto, verum neque il-
- lius heredi in bonis interficti succedat, idque fuit in delicti penam, atque odium constitutum, non obstante bonorum incorporationem. In hereditate patrimonio, ut ex sent. in L. Lacus 9. in fine, ff. de Iure fisci, docente et communis DD. sententia alijs relatis Gomef. in lib. 3. var. resol. cap. 3. num. 52. Peregrin. in trall. de Iure fisci, lib. 2. art. 3. num. 4. & seqq. Farinae. in prall. crimin. p. 2. tom. 1. q. 120. scilicet 2. num. 23. Vnde Bernardi 28 Cincij, & succellivè filiorum petitus, locum habere non poterat, quamvis pro Bernardo consulvisset Reg. Cappe. Latr. Terelli Marchio in eius Consulat. lib. 1. novitè typis redacto in consil. 1. 3. quem postea vidimus.
29. Ita prælatio in feudorum emptione in hac causa petita locum habere non poterat; quamvis enim, sanguinis, & agnatioi in iure competente etiam filii exheredato, vel ingrato, ad notata in lib. ex patr. 1. o. 6. Julianne, ff. de bonis liberti. cum alijs per Tiraquell. in trall. de utroque retralla, in lib. de retralla consanguinit. §. 1. gl. 31. 8. num. 45. & seqq. & in re conditione cuius feudi, ex pacto, & providentia, quæm hereditarij juxta dispositionem cap. 1. 5. porr. quadratrum secundum potest alienari, cum latè congesta in Reg. Cappe. Latr. in decis. 57. lib. 1. idque procedere.
- 32 etiam si feudalia bona, unā cum allodialibus vendita sufficiunt, ut pro feudalibus rautum bonis retrahendis iurius competit agnato, eique, priuicium afferre non possit allodialium, bonorum admixtio, post Balzaran. in cap. Imperiale 5. quoque, num. 16. in fine de prohib. feudi alieni, per Federicū affirmat Rosenthal. in trall. de fund. tam. 1. cap. 9. membro 2. conclus. 9. num. 1. & ex Bald. & Affl. lib. confirmat, atque iudicatum referit in R. Collar. Consil. Præf. de Franch. in decis. 17. in fine, in cause similis prælationis ab Universitate petitur, in venditione eius terræ inservit cum alia Terra facta, in quibus termini loquitur etiam Praef. de Cursis in diversor. Iur. feudi. fol. amb. 10. num. 69. & Franciscus Romanus in add. ad. Affl. lib. in trall. de Iure probonum 5. 6. in 4. notab. ubi de pluribus rebus unico pretio venditis, de quo etiam Aflos. in Comm. in Consuetud. Neap. tom. 3. p. 12. q. 29. ubi quid dicendum sit in viciniis, & consanguineis, ac Domino teudi recessentibus & pro distingendo, tunc pretio bonorum præmixtæ dicit Praef. de Cursis in loco relat., faciendo 33 appretium, & ut eo inspecto pretium constat possit pro singulis rebus, habito respectu ad 34 valorem pro bonis omnibus solutum, non quod pretium extimationis faciendo solvendum sit ab exercente ius prælationis, ut plures in S. C. Neap. decisum testantur Reg. de Tappia in decis. eiusdem Sacri Consilij 57. m. 17. & seqq. & Praef. Reg. Cam. Lanarius in addit. ad Reg. Lanarius aviso in repetit. 5. sed. & sibi res, per quos fiat inquisitura, num. 4. & seqq. & prefertum num. 64. etenim contrarium verius esse refutant, pre 35 tiem scilicet ab alijs solutum, vel oblatum esse sol.

soltendum Reg. Capiblanc in tral. de Baronib.
tome 2. cap. 2. num. 10. Galupp. in methodo Iuris
fundatis p. 1. cap. 2. num. 17. Reg. Capyc. Latr. in
causulis. 96. num. 12. & seqq. lib. 2. & Reg. San-
felice in decisi. 102. & 111. num. 12. & seqq. lib. 1.
ubietiam refert, num. 16. decisum in eodem S.
C. Neap. & num. 13. decisiones in contrarium,
36 relatam procedere posse affirmat, quando fraus,
vel emulatio aliqua colligitur in pretio ab em-
pore soluto, vel oblatio, lequitur Conf. de Rosis
in conclus. 17. num. 17. & seq.

Quibus tamen minimè refragantibus, petit
praelario locum non esse responsum: Pfinmò
37 ex temporis lapsu, scilicet anni ad praelatio
nem perendam concessi à die scicet vendi-
tionis, ut in relato cap. 1. 5. porrò, qualiter elimi-
nandus poterat alienari ibi : annuli silentio, ex
38 quo fieri potest, ubi ramus de certa uotaria pretij
convenit, atque pactorum in venditionis in-
strumento contentorum intelligendum ait, &
declarat Affili. in Confertq. Sanctius 5. 2.
num. 2. de dare probatum. Tiraquell. in relato 6. 1.
gl. 19. apud. 1. & post r. s. Gallupp. in proximo re-
lato cap. 2. num. 31. & seqq. ubi etiam num. 35. in
39 fuit data ignorantia non minor, quād triginta
annorum spatio huius mali prescribita affirmat,
ut etiam docuit Roland. a Pallic in conf. 17. num.
64. vol. 3.

40 Secundò neque praelatio cōpetebat alijs
existentibus in proximiori gradu, nem̄ē ita
tibus reeditis, utriusconiācūm eōm
Ius relictus à pari cum incepcionis lute pro-
cedat, ei competit, qui successutus esset in feu-
do, si non fuisset alienatus, ex Tiraq. in dī. 1.
gl. 8. num. 13. Carpani in Comment. ad Statuta
Mediol. tome 1. cap. 417. num. 100. aliquip à
Reg. Capyc. Latr. adductis in relata decisi. 57. num.

41 37. ubi ex hoc locum ius relictus à
competete subdit num. 38. si à feudorum successione
non reperiatur exclusa ex Reg. de Ponta in decisi.
1. & oonallis alij ibidem relata.

42 Tertiò excludebatur praelatio, cum tam pe-
teros pecuniam non habuisset pro ea ad sui, &
mo alterius persona becchium exticanda,
iuxta planē tradita per Gjurb. in decisi. Sidilia 51.
& eundem Capyc. Latr. in dī. decisi. num. 42. & seqq.
ubi testis indicatum in S.C. Neap. tub. num. 60.
inclusa Regij Fisci patroni Magno Curiz Vic-
toria. D. Iulij Mastrilli, qui postea fuit Dux
Marigliani, & Regius Cons. episcopus, cum Caro-
lo, & Livia Zartaro, in qua causa addidit Reg. de
Maria. capi. 1. 6. i. resol. Iuris lib. 1.

43 Fructus autem ab captora, & intrebus ab
agnato terraente à dle litis contestata in iu-
dicio praelatiois esse restituendos post Tira-
quell. & alios affirmat Reg. Sanfelice decisi. 103:
num. 8. lib. 1. ubi etiam num. 9. melibatoeis, &
44 expensis necessariis tantum, non etiam usiles,
45 aut voluptuosas esse empatori reficendas affir-
mant, quod ariani probaverunt Carpani in com-
ment. ad Statuta Mediolanensis in relata cap.

417. num. 665. & Confessorius Marianus 10
conf. 1. 1. num. 5. lib. 2.

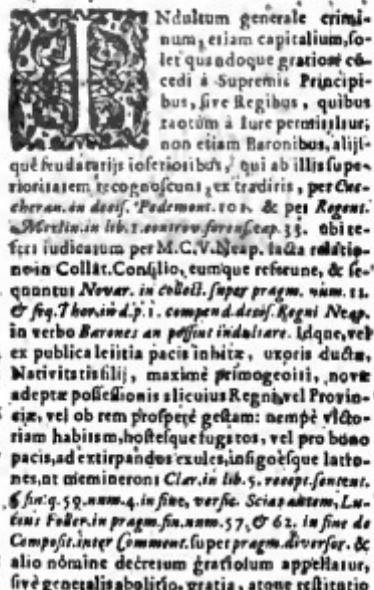
R E R U M S U M M A .

- 1 *Iudicium generale criminis, etiam capita-
liam, gratis concedi quandoque solet.*
¶ Principibus tamē Supremis, sive Regibus,
num. 2.
Non à Baronibus, & fendariis inferioribus,
quibus non permittitur, n. 3.
- 2 *Iudicium generale ex quibus causis concedi so-
let, n. 4. 5. 6. & 7.*
- 3 *Iudicium alio nomine Decretum gratiosum ap-
pellatur sive generalis abolutio.*
*Erigat, atque restituat omnem pena remis-
sionem continens, n. 9. & 10.*
- 4 *Abolutio generalis Remanente tempore conce-
di solita.*
*Ex quibus amē causis? & pro quo tempore? n.
1. 2. n. 4que ad 2.*
- 5 *Abolutio generalis, quia olim conīcē debatur, em-
misissima quoddam criminis non comprehendeb-
at.*
*Nec delicta commissa ab Officialibus in officio
delinqutib; atque liquida, & notaria, n.
num. 24. "*
- 6 *Et ad carcere, vel condemnat, non exten-
debat, n. 25.*
- 7 *Iudicium generale non debet infamia notam, &
nisi speciebus exprimatur.*
*Sed omnia alia comprehendunt, que non fuerint
specialiter excepta, num. 17 usque ad 33.*
- 8 *Bona fides ex Principi liberalitate procedens
lastissim interpretandū.*
- 9 *Iudicium criminis panam remittit.*
Ex quo sechardis Republica luditor, n. 35.
- 10 *Sed principalius favorum recipit, hinc secun-
dario eidūm contineat, n. 36.*
- 11 *Vnde favorabilis dicitur, n. 7.*
- 12 *Favorabilis dispositio iudicatur, qua principi-
bus favorēt, & secundārī oīlūm contineat.*
- 13 *Iudicium respellit casuum exceptorum edisfun-
re reputatur.*
- 14 *Iudicium de Anno 1648. cœcessum Civitati, &
Regno Neapolis, & n. 43.*
- 15 *Pellē fidem popularē inutili, num. 40. & 45.*
- 16 *Dilectio, omnīs, & dilectio quilibet sicut universa-
let nihil excludens.*
- 17 *Baroni ex venientiis sub nomine Officialium &
remissivis.*
- 18 *Iudicium Civitati, & Regno Neapolis plurimē
concessum, & n. 46. 47. & 48.*
- 19 *Pana pro quibus Regiosissime tantum esse dicuntur
sunt, pro quibus fallax est exequatio, in bonis
debitois.*
- 20 *Iudicium, in quo non fuerint excepta crimina,
alijs exceptis solita, etiam illa comprehendens, &
n. 63.*
- 21 *Expressum dicitur, quod ex mente, & coniecta-
ris necessariis colligatur.*

- Vel quod à lare subinitio dicitur, n. 52.
Aut per exceptionem praesupponitur, n. 53.
54 Excepte si fuit regula in contrarium, in ea-
fbus non exceptuatur.
Sed regulam declarat, non ampliat, n. 56.
Nisi alia est immixta, iura tunc ampliat regu-
lam, n. 57. & 68.
Vnde si fuit excepte eius, quod in regula non con-
tinetur regula ampliat, n. 60. & 61. & 62.
55 Inclusa unius est exclusive alterius.
56 Verba non debent esse superflua.
Ne minimum verbum, aut minima syllaba de-
bent esse sine virtute aliquid operandi, n. 59.
64 Regula maiora, qua veniant in generali con-
cessione (altri, vel fendi) & n. 67.
65 Clavis, cum omni luce, vel cum lucebus, &
pertinentijs, & cum integrò statu, ad emma
accedit, reformatur.
66 Fendi in concessione, vel alienatione non venient
res iste et particulari titulo quejuta.
69 Exira causa.

C A P V T LXXXIX.

De Abolitione criminum, sive Indul-
tate intelligendo, ad interpretationem
generalis Indalti in Anno
1648. concessi Fidelissima
Civitati, & Regno
Nespoli.

- 9 omnem penam remissionem continens, & cri-
10 meo extinguis, ut de eo non possit amplio
quis molestat, aut aliis inquietari, ita ex i. in-
dulgenzia 3. C. de generali absit. & alij deduci
Magistris in Commento ad Indalium generale
suo tempore publicatione in Regno Sicilia Vlterioris, cap. 1. quin. 1. & seqq.
11 Dicitur autem hac indulgentia criminum
in generali, sive publica crimina abolitione,
Romanorum temporis concedi solita, ob diem
12 iusignem, aut publicam gratiationem, vel
rem prosperet gestam, vel ob lexitum aliquam,
13 vel ob honorem domus divisa, vel ex quo-
alia causa, ut in Labytis 8. cum sq. & Lb. inter-
venient 1. f. ad Senatus. Turpilla enim non
erae perpetua, neque crimen extinguebat, sed
14 tantum instantiam iudicij, ferri quasdam re-
15 penitias inducendo, quibus sopesta potido
16 seculario remanebat, quidam certum delicti ge-
17 nus remitteretur, & huius ferijs, ob quam indul-
gabatur, infra trigesimam dies repeti poterat ac-
cufatio, ex d. l. finitima sententia, & praecedenti Laeti
privatum 10. 3. trigesima, ad. sit. de quo post alias
Magistris. cit. cap. 1. num. 3. & novissime Dom.
Scappa in annos, qd Sqr. In praxi crim. part. 1.
cap. 1. 8. foli. 1. num. 2. licet quaque perpera
18 fuisse etiam aboliq; concessa ad Statutum Reip.
19 publice co firmandum, & amorem subditio-
rum Prioris conciliandum, quasi obliteratione
20 nem, sive oblivionem delictorum, & iniuria-
rum, atque amoestiam fuisse puncupatum mal-
21 sis peccantibus, ut ad meliorem tingem rever-
terentur elargitam, & ut tranquillitas ipse
22 meentibus, atque rebellantibus pararet, si-
ve, ut seditionibus dissipati homines, oblitis
dilectijs in amicitiam redirent, habebat ex
Petr. Gregor. in syntagma. Iuris p. 3. lib. 2. cap. 3.
num. 11. & sqq. Decisa de toll. criminib. 3. cap.
35. num. 3. & 40. . . . .
- 23 Præterea georajli illa abolicio chormissi-
ma Iesu Mayallatu, falsi particidij, & alias simili
crimina non comprehendebat, nec delicta ab
24 Officialibus lo officio delinqnentibus commis-
si, nec liquida, & notoria; ad carcerores vero,
25 & condemnatoris usque potrigebatur, hec vero
26 in infame sanctam notam non teles, his specificè
exprimitur, d. l. 3. C. de generali absit. & ad-
vertit R. Rovitis in gen. de abolitione num. 9.
Rog. Sauford. deci. 4. 06. num. 5. cum alij quod se-
quisur D. Scappa in annos, ad Sqr. en. cap. 1. 8.
27 fol. 1. num. 13. & 44. omoia vero alia compre-
hendit, que non fuerint specialiter excepta,
iuxta placitum post alios traditam per Feriaras. in
præ. erim. in tit. de Inquisit. q. 6. num. 45. & 61.
& Petr. Fuller. in Commento ad pragm. 1. de Abe-
lit. inserto ad Comment. ad pragm. Regens. Roviti
num. 11. & seqq. ubi num. 2. 9. & 10. quod favorabilis
iudicatur, tamen iniquo labore publice uti-
28 litatis principalijs in iudicata, ac proinde se-
29 condum temen lupa, & quod verba illius pa-
30 ciantur, lare fit intelligenda, etiam ut beoci
31 ciuntur.

31 eum ex Principi liberalitate procedens, quod largissime interpretari debet, beneficium 3. ff. de Confess. Principum, cum cocord. apud Barbo. axiom. Iuris 36. & vasallos medium demissas niales, sed Baronum quoque comprehendere, 33 pro penit. tam corporalibus, quam pecuniariis, quavis ex causa provenientibus, tradidicunt (amplius) de Causa in diversor. Iur. feudal. p. 4. in 5. post 5. quoque fundam. num. 1. 6. fol. 2. 8. art. Et seqq. Reg. de Alaria. in obser. ad des. 5. 46. Regent. Reverter. n. 1. nam eti. per criminum, 34 indulgentiam peccata remittant, & ex hoc se- 35 cundario Republica luctat, eni. interest delicta puniri, sufficit nihilominus, quod prin- 36 cipaliter favorem recipiat, licet secundatio- 37 continet odium, ut favorabilis dispositio esse dicatur, per text. in Lqui exceptione 40. ubi com- 38 muniti DD. ff. de condit. indeb. & ita post alios communites esse receptum statutum Farinae. in pragm. criminis verbis Extensis, num. 97. Fonta- 39 nes in trall. de poli. unipt. laus. 4. glof. 1. 8. p. 4. num. 52. Et seqq. nisi in calibus exceptis, quorum re- 38 specto odiosa reputatur, ut ex eod. Perv. Foller. in loco relate, num. 2. docuit Pras. de Franeb. in dec. 5. 46. n. 1.

39 Ex quibus aliis dicebamus, induxitum de Anno 1648 concilium huius Fidelissimae Civitatis, & Regno Neapolis, postquam sedati fuerunt 40 populares tumultus ab anno 1647, excitati, quos memorat Reg. Cappe. Ltr. in des. 162. num. 3. t. 88. & 200. utroque in princip. lib. 2. ut fa- 41 vorabile praeferim circa non exceptta plenissi- 42 me ioterperrandum foisse, quod omnia delicta, etiam atrocissima, & ab Officiis in officiis administrationis commissa, comprehendentes in- 43 super carcerales, & condemnatis, pariter indu- 44 geret, penaque omnes Regio Fisco qualitas remitteret, qua realiter exacta, & incorporataz 45 non essent; maxime ob universalitate verbo- rum ipsius, cum in eo dicatur induceri: a tutte, a qualunque italiano person, di tutti, e qualunque italiano delitti, tutti, e qualunque italiano puniti devoluti al Regio Fisco, ut illi videre in praetorio generali in- 46 dulito à Serenissimo D. Joanne de Austria, Po- 47 tentissimi Regis nostri filio, ac Plenipotentia- 48 rio, concessio, & inserto in Pragm. 6. Sab. sit. de 49 Abolitionib. etenim dictio, omnis, & dictio, qui- 50 libet, quia idem a dictio, omnis, operatur, sunt universales, & nihil excludentes, I. Italicas. 66. ff. de lega. 1. cum alijs in propria inducti; ma- teriacomulatis per Grammatic. in des. 4. latè Barbosa in axiom. 1. 68. & in trall. de dictionib. di- 51 dition. 1. 41. & 320.

Accedebat, morum foisse in praecedentibus abolitionibus à Serenissimi huius Regni Re- 52 gibis concessis, graviora quadam crimina tra- 53 pere, atque delicta in officio commissa per Of- 54 ficiales, quorum numero, an sint barones con- 55 tenti dillerit Maltrill. in trall. de magistris, lib. 4. cap. 15. & post eum Reg. Cappe. Ltr. in confus. 67. lib. 1. fuerint etiam alias except-

poena non solidam realiter exacta, & incorpo- 56 rat; verum etiam aliquanta, acceptata, vel com- 57 posita, aut pro quibus Regio Fisco cautum fue- 58 rit, ut patet ex inducto Anni 1572. ob ortum Serenissimi Ferdinandi Philippi filii concessio, in alio occasione successiois in Regno, & mar- 59 trimoni contracti per Invictissimum Regem Catholicum de Anno 1600. in alio de Anno 46 t. 605. occasione nativitatis Serenissimi Princeps 50 pis Hyspaniarum, quia inserta reperiuntur in- 51 ter Pragmaticas in 7. scilicet 11. & 12. sub titu- 52 le de Abolitionibus in antiquis, & demum in 53 alio de Anno 1629. similiter ob partum Serenissime Hyspaniarum Reginæ, de quo memi- 54 git respetu penatum, quod propter Regio Fi- 55 sco cautum esse dicatur, per execuacionem fa- 56 ctam in bonis debitioris, ut ab inducti beneficio excludatur Reg. Rovis. in des. 9. 1. quem laudat Gies. in add. ad Cappe. Ltr. des. 7. n. 6. 57 Hac autem excipi solita, dum non fuerint in- 58 abolitione, de qua agebamus, excepta, censori 59 debebant comprehensa; quia sicut in alij ester- 60 vata fuerunt, in hac etiam scivisset Princeps, si- 61 ita voluisse excipere, ut arguit ex I. nota 5. fin. quem ad defensionis, & de radice, tollend. Declan. in prædicto cap. 3. num. 1. & quod verbo non expedit, mente cogitavisse non videtur, cap- 62 cum ordinem 6. de rescript. Barbosa in axiom. 222. num. 34.

Denique id ipsum convincebat, ex quo in hoc inducto certa quadam crimina excepta- 63 fuerunt, & ab illius concessione per huc verba reseverata, parebant sicuto carcerales, & inquisiti per doliti de lafa Maestra Divina, & humana, commissi avanti li rameri succedunt in questi. Cetera aut 7. de Luglio passato, & che non siano statè renitenti a ritornare all'obedienza di Sua Maes- 64 sta dopo la giornata dì 6. del presente mese dì Aprile che non siano di natura forastera, perche a questi non habet esse probabilem quod per- 65 done, ma benevoli sentimus alii, &c. unde reliqua omnia, quatuor a tricimilia, criminis comple- 66 tabatur, & si alii de luce intelligi potuerint 67 reseverata, expellere enim dicitor, quod ex messe, & coniecturis necessarij colligitur, vel 68 quod subintelligitur a luce, Ltr. 6. ff. hec. petas. Et I. I. Imperator 77. ff. de ligat. 1. vel 69 quod per exceptionem præsupponitur, Antb. ex testamento, & collationib. ubi Alex. num. 2. circa finem, Ripa in L. 1. num. 55. ff. de vulg. & pu- 70 pili. & de omnibus Tresquilib. post leges Comunibus. glof. 7. num. 161. & seq. & in repetit. L. si un- 71 quam, l. de reverend. donacionib. in verbo dana- 72 tione largius, num. 158. Barbosa in axiom. Iuris 73 98. num. 10. & seq. & in precedenti. Axiom. 85. num. 4. & 7. ubi loquitur de exceptione regulam in 74 contrarium firmante in calibus non exceptis, per l. quossum 12. 5. designat, ff. de fundo instru- 75 tio, & rostrum legato, cum vi idem in axiom. 120. deduxit, inclusio unius sit alterius exclusio- 76 si, & quamvis, ut ipse ait, per exceptionem te- 77 gula

56 gula declaratur, non tamen ampliarū possit; hoc intelligendum esse subjicit, nisi aliā excep-
tione iurū his redderetur, & frustatoris quia..., ut ipse posuit in *Axiom. 222. num. 11.* & seqq.
58 verba non debent esse superflua, nec minima
59 verbum, aut minima syllaba esse debent sine.

Virtus et aliquid operandi; unde si fiat exceptio
60 vir., quod in reguli non continebatur, ut ex-
ceptio sit, prout illa debet de comprehensisia

61 regula sit, ut regula ipsa iuxta qualitatem ex-
ceptionis ampliatur, ne post alios plenē decla-
rat. *Covarr. lib. 1. Varian. resol. cap. 5. num. 4. 7.*

& 8. licet in sequente num. 9. contrariam *An-
choram* sententiam extractionibus ibi relatis, ve-
toreum videtur affirmari, sed priorem magis com-
62 munem esse, quando regule verba apta sunt
comprehendere illoscasus, aī quos ratione ex-
ceptionis extenditur, idemque ex *Felipe*, *Eva-
rardo*, & *Cagnole*, confirmat *Fouca. in hinc relata
tral. de pali. nupt. claus. 4. glori. 1. p. 2. num. 37.* &
in terminis induiti *Petr. Foller. in proleg. prag.
2. de Abolit. num. 4.* ex hoc intencens, iudicemus

63 crimen intelligi non debuisse in illa generali
etimoniā abolitionis exceptum, quāvis de lute
conferetur exclusum: quia alia tantum crimi-
na in ea fuerint excepta, idemque probat in-
falli crimen *Reg. Rovit. in pragm. 4. de falsis*, *nu-
30. & in detrs. 3. n. t.*

Simile est, quid dicunt in generali conce-
ssione *Gastr.*, vel fendi à Supremo Princeps la-
64 da, in qua non renunt regalia maiora supre-
ma. Principis potestia em reficiunt, nō tan-
tum mea, quae sunt Coronæ annexa, & ab ea inse-
parabilitate ipsius leges condere, monetas cu-
dere, Magistratus eligere, & familia: hac enim,
cum in privatam personam cadere non possint,
non sunt concessibiliā, sed nec illa sunt in con-
cessione generali comprehensa, quia concedi
possunt, & à Corona separari, quia sunt, co-
gnitio etimum laevis Mayestratis, falsa monetæ,
delictorum per Officialis communis locis, & alia
huiusmodi: & censentur enim de style Regie
Cancellaria reservata, nisi specieē concessa
fuerint, iuxta tradita per *Montan. in pralud.*
ad tral. de Regalibus, n. 6. per *Reg. Capiblanc. in
tral. de officiis*, & *ambior. Barozzi. in pragm. 8. p. 1.*
n. 8. & seq. *Am. Angelis. in repetit. Rub. cap. 1. que*

65 sunt Regalas. cap. 3 non obstantibus amplissimis
clausulis, cum omni iure, quod in re concessio con-
cedens habeat, vel cum iuribus, & pertinentiis, ut
post *Alberic. in l. fin. C. de iurisdict. omnium Iu-
dic. l. s. in conf. 1. 3. lib. 1. altoque plures probat*
*Mallard. in tral. de magistrat. lib. 1. cap. 1. 4. no.
7. & 8. quae tamen clausula lat. patens, & ad
omnia accessio referuntur, ut patitur est clau-
sula, cum integro statu, ex *Mantica. in tral. de
tacit. & ambig. convent.* lib. 1. tit. 23. n. 35.*

& 9. *Barboza. in tral. de clausul. usi frequent.*
claus. 3. 4. nisi de rebus agatur, quae particulari

66 titulū possidentur. In *Gastr.*, vel feudo, & con-
cedente, non ut *Domino Terra*, vel feudi, sed

tanquam alio privato, & ex particuliari titulo,
qua in concessionē, vel alienatione feudi, cum
amplissimis quibuscumque clausulis, non conti-
nentur, ut post *Bald. Jern. Affili. & alios plenē*
probat *Reg. de Poote. in conf. 63. n. 22.* & seqq. lib.
1. & confirmatur ex pluribus à *Mocca. relatis in
Sylva casuum fortis.* cap. 18. *cum tribus seqq.*

67 Sed nihilominus, quando Rex, vel Princeps
Supremus in concessionē aliqua, ex Regalibus
sibi reservasset, cetera Regalla concessibiliā
censeruntur in concessionē comprehensa, ex con-
clusione superioris potest, quod exceptio nedum
68 firmat regalismi, sed illam ampliet, cum aliis
frustratoria redetur, & ita in specie declarat
*Majstril. in d. cap. 1. 4. num. 10. Testamella.
in dicta claus. 4. gl. 1. 4. num. 12.* & ante eos *Des-
ci. in conf. 1. 2. 3. num. 39. lib. 3. Atenoch. in tral. de
praf. ampt. lib. 3. praf. ampt. 97. n. 37.*

69 Hec fuerunt à nobis exarata pro Illustri Du-
ce *Theodo. Mandatocito*, pro quo in
alia non diffimili causa scripta *Reg. Capyc. Larr.*
tempore quo Advocacionis munere fungebat-
tur, in relata *conf. 67. lib. 1.* cum enim pro in-
quisitione participationis in prætoris quibusdam
instrumenti extractionibus à Provincia Cala-
bria, carceribus mancipatos, illas evasisset, ob
transfactionem cum Regia Curia inhabitat de
solvendo ducatos quatuorcentos, feliciter duca-
tos 1500. de præsenti, quos iam solvit, & alios
duc. bimille, & quingentos infra certum tem-
pus; superveniente postea in duto prænarrato,
quo fuerunt pœna omnes, ut supra remisit, non
teneri dicebamus pro reliquis in *Regia Camera*,
& de proximo deciderundus erat, habuit Regius
Fiscus immediatè ab Excellentissimo Protege-
ordinem in eius scriptorio expeditum pro exe-
quitione, cuius vigore fuit Illust. Dux, non ex-
pectata decisione *Regia Camera*, solvere coa-
etus, & cum hoc causa fincas habuit.

R E R V M S V M M A.

- 1 *In offerendi competit possessori*
Creditor etiam posteriori contra primum pignus
possidentem. n. 2.
Sed creditum cum usuris userque offere debet,
num. 3.
Quætitas vero liquida solvi debet, & illiquida
pro tempore liquidations offert. n. 24.
*Contrarium volunt *Galluppus. n. 4.* & 5.*
Etiam tamens sententia reprobatur. n. 18. & 23.
- 6 *Ius offerendi pro liberando pignore doatur.*
Si tomen pignus solvi potest. n. 27.
- 7 *Exequitur rei liquida ex illiquida quantitate*
commixta retardatur.
Quæ forsitan ex deducendo sit. n. 17. n. 20.
*Intellige in individuali, & inseparabilibus, se-
cundum autem inseparabilibus. n. 28. & 29.*
- 8 *Debitor, & Creditor sunt correlativi, ut dispositio-*
nem in uno, censeatur in alio dispositum.

N. 9 Cre.

9. *Creditor non regitur diminutam recipere solvitionem, & n. 31.*
Ha nec debitor diminuti solvere, num. 10. &
num. 32. & 33.
10. *Creditoris negligentia in liquidanda quantitate debita fibi imputatur.*
11. *Sententia pro illiquidata quantitate exequi non potest, & n. 26.*
12. *Sententia hoc est individualum.*
Et integra quantitas in ea contenta, unica reputatur, n. 14.
13. *Sors aut liquidationem tertiarum est incerta.*
14. *Creditori fortis, annicensus ex recifiente sequentiā tertias recipiat, fibi praemundus in portione fortis.*
15. *Creditor fortis, usuras recipiendo pro ea tempore, fortis poterit non potest.*
Quinim, neque in futurum, n. 21. & 22.
16. *Debitor in quantitate partim liquidanda, partim vero liquidanda, liquidum solvere debet, & illiquidum pro tempore liquidationis effere.*
Præfatis pro illiquidate fidetur fortibus, ut num. 25. & 26.
17. *Vnde per iniuste non vitiatur in separabilibus.*
18. *Labor, & pecunia recipiuntur diversè.*
Sicut emulsi, quia in pondere, numero, vel mensura certi sunt, n. 35.
19. *Argumentum non valit ab indivisibilibus ad indivisibilia, nec è canverte.*

CAP V T LXXX.

De Iure offerendi, possessori, aut posteriori creditoris competente, ex text. in l. 1. fundus 16. §. in vendicatione, ff.
 de pignoribus, & in l. t. C.
 qui posterius in pignore
 habeantur.

1.
Fiduciarii sua possessori competentes ex l. 1. fundus 16. §. in vendicatione, ff. de pignoribus, & l. Paulus 12. q. r. ff. quib. mod. pignus, vel hypackea, & sibi solvit, aut posteriori creditori contra primam pignus possidente, de quo in l. 1. C. qui posterius in pignore re habent, ut locum habeat, creditum cum usuris offerri debere, ex l. 1. in 2. responso tunclo glori. in verbo Offerri, ff. da disbrall. pignor. plenè probant Mercurius in questione, de Iure offerendi, post eos responso impensis, num. 19. & seqq. Lazar. in cens. 29. Praef. de Franch. decis. 12. Bef. bat. de affidant. glori. 2. num. 12. Merlin. de pignoribus, lib. 4. n. 2. q. 83. n. 1.

4. *Sed cum quantitas creditoris solvenda, partim liquida sit, partim vero liquidanda, imprimis etiam pro quantitate liquida exequiorum, donec facta liquidatione ius offerendi à possidente, aut posteriori creditore propositum,*

valeat exerceti, dicit fulle in S.C. Neap. iudicatum Galupp. in Prax. S.C. p. 3. cap. 7. num. 9. in 5. causa illustris Ducis Croci conventi, ita quām tertij possessoris Iure offendi à Barone Francisco Antonio de Laurentiis, ad cuius instantiam, exposta venali Terra Petre Pauli, soper qua sententiam affiteoriz obtinerat pro certa capitalis quantitate, atque tertii, de interelle liquidandis, cum sulet ab eo opposita, exceptio liquidationis tertiarum, & interelle, pro iure offerendi exercendo, sicut decreto Sacri Consilij provisum, in Banca Carbonis, referente D. Consiliario D. Flaminio de Coftanrio sub die 1. Septembris 1641. quod procedator ad liquidationem contentorum in Sententia Sacri Consilij potest super comparatione presentata per III. Duxem Croci; & iterum factio verbo fulle decretum confirmatum, ibi rellatus, quod tuit sub nostro patrocinio, (ut inferiora dicunt) Idque, duabus rationibus processisse, quarum altera est, quia offerendis quantum liquidare, & certam, adhuc res sub hypotheca remunerat, pro quantitate liquida, contra Jurisconsultorum mentem to d. g. in vendicatione, aliquo supra relata in 7. tribusq; oonesse præter iuris mentem ex illiquida quodatate re liquidare exequionem retardare, per text. in l. 1. fundus 14. ff. beo. ff. de condit. furtiva, ut per doctrinam Bartoli, Carav. visa docet in Rota 167. num. 29. vers. Aut pars illiquida, & post eum Atlassensis decr. Sicilia 1. num. 28. vers. ex quo text. lib. 2. Secundam, 8. deducit ratiolem, quod debitor, & creditor sunt correlativi, & proinde eadem dispositio in uno viget, que in alio, l. 1. fundus de acceptationib. cum concord. sicut igitur creditor cogi non potest ad recipiendas dimittas solutiones, L. quādūd. 6. ff. de disbrall. pignor. ita nec debitor ad diminutum solvendum ob incōmodum retinet nendi rem cum onere obligationis, & creditori obligatio imputatur in liquidanda creditori quantitate, ex Muta, quem allegat in decr. Sicilia 19. sub n. 13.

Alia demum post Galupp. ab eo restoma addit. Mercurius in questione, de Iure offerendi, 12. 17. nempe, quod aliter pro illiquida quantitate sententia exequatur, contra ostata in l. 1. C. de sentent. que sine certa quantitate, cum alijs ab eo adductis num. 18. & quod ius sententie 13. sit individuum, neque possint partes summe 14. in sententia contenta separari considerari, sed tota summa, tanquam unica existimari debet, ut ibi num. 19. Denique ex tertiarum litigij quidatioe sortis quantitatrm certitudinaliter probari, unde ante ipsarum liquidationem, capitale redi pariter illiquidum, & incertum, 16. neque pro illiquidata quantitate exequi posse, & nec pro debito, etiam liquido, & certo, ex quo detraheoda sit quantitas, licet illiquidata, & incerta, per calculum, aut aliter taxanda, ut ibidem, n. 30. & seqq.

18 Verdon quia causa predicta per Galluppetta relata, fuit à nobis pro illi. Duce Crosio patriniata, opportunitum existimavimus animadvertere. Sacri Consilij decisionem in diverso casu processuisse, ex facti circumstantiis in ea concordentibus: quidem ibi post contractus testificationem pro capitale d' uatorum vigintimille, & octingentum obtentam creditor tertias post testificationem decuras, receperat, ex quibz priedicium attulerat, quodam sortis petitionem, ab actu incompatibilitatem, in rescindendo contractum, aque tertias illius vigore debitas, recipiendo, per l. 2. c. de iure domini, imperando, & ex traditis per Reg. Rovii in pragm. 1. de conf. num. 4. 2. vers. non obstant, & in cons. 37. num. 22. vol. 2. aliosque DD. à Conf. Pafchale relatios in tral. de virib. patria parisi. p. 4. cap. 6. num. 19. idque passim servatis in Sacro Consilio, & his fulle in eo decisionem in eodem Anno 1642. in predicta causa Duei Crosio, cum predicto Barone Franciscu Antonio de Laurentijs, idem Galluppetta, rebus in 4. p. eius Praxe S. C. addita cap. 5. num. 28. sed & creditorem sortis, recipiendo usuras pro eo tempore sumere non posse, probatur in l. que in futurum 58. ff. de paci. ubi gl. allegat concordantes, & precipit l. 2. q. non male, ff. de deli. mali exceptio. & Leemissaria, C. de pax inter emp. & vendit. quoniam, nec in iuris curum, debiturem urgente posse ad fortis solutionem, si usuras solvere maluerit, ex predicta Leemissaria, aliosque pluribus, deducit Reg. Merlini lib. 1. canons forens. cap. 31. num. 8. & 22 seqq. in qua tamen causa, licet ipso fuisse illam inter partes amicabilitate compotitam referat, io calce eiusdem capituli, cocontrariam nihilominus fuisse sententiam M. V. Neap. testatur Thorne, qui eam veriore ostendit in eis decisio 44. à num. 19. & seqq. & signante sub num. 79. camdemque sectatur Episcop. Affili. in controversi Iuris resol. cap. 3. num. 22. & seqq. proutperte, 23 cum in causa predicta à Galluppetta relata, sors, que liquida erat, peti non posset, tertia autem illiquidate, liquidatione indigent, fuit eorum liquidatio ordinata, ut potuisset reus obstatum offerendi exercere, neque fuit offertus immunis declaratus à solutione liquidate quantitatibus, propter liquidationem alterius illiquidate quantitatis facienda, ut Galluppetta existimat.

Regulare enim est, quod si quo otitas creditori offerenda partim liquida sit, partim vero 24 liquanda, liquidum solvi debet, & illiquidum pro tempore liquidationis offeret, ex l. si redditum 5. C. de distracti. pignor. ut post Bartel. aliosque plures probat in individuo Tiraquelli. in tral. de utraque retrallu, in it. de retrallu causangunis. 5. 1. gl. 19. num. 2. & seqq. quiuimus, 25 pro illiquidu, neque verbalem sufficiat dicit oblationem; sed fiduciisores esse, nedium offrendos, verum etiam prestandos, ut adversarius iu mota constitueret, & lucrum aliquod off-

rens ex eo consequi possit; quidquid aliud sit 26 ad moram tantum oblatoris evitandam, de quo plenè Cappe. in decr. t. 7. Barbera in l. divisorio 8. 9. fin. p. 2. num. 36. in fine, & seqq. & in similia 10 p. 2. num. 66. in fine, & seqq. & folio matrimon. Merlini. in relata q. 83. num. 42. & seqq.

Quo vero in contrarium adducuntur, facilime recti possunt: Primum enim de iurisconsultorum mente nos oblat, ea etenim forte conceperunt ius ostendit, dummodo possit per pigioris resolutionem actionis ius removi, ut expressus cavit in relata l. Panis t. 2. q. 1. s. quib. mad. pign. vel hypotheca solvat. & quod ex illiquida quantitate, rei liquide exequio su- 28 spendatur, locum habet in individuali, & inseparabilibus, ubi scilicet pars illiquida, ita cum illiquida contingit, ut ratione partis illiquidae tota summa reddatur illiquida, atque una tendat ad impedimentum alterius; tunc enim impedit exequio liquidi, donec illiquidum liquidetur, in quibus terminis locum habeat dispositio relati. h. brev. & loquuntur Cravita, & 29 Milantius supra relati; secus vero est in separabilibus, & distinctis. & ubi unum non impedit aliud, ut in L. statu liber rationum 5. ff. de Statu liberis, et alii pluribus ab Episcop. Ricci. congregatis in calle. decr. 3. 663. p. 8. & a Conf. Carlevali in tral. de indic. ioma 2. disp. t. 5. num. 2. & 3. liquidem in separatis, atque dividibili- 30 bus, utilem non vitiatur, ut ex L. certi cedula 9. 5. 1. ff. si cert. petat. cum concord. & Barbera addidit in axiam. 2. 3. 1. & dicimus in sequ. cap. 8. t. n. 6. & 18.

31 Secundum de correlativa neque oblat: quod vis enim creditor cogi non posset ad recipiendum diminutam solutionem propter locumoda, que particularis affect solutio, L. Tutor 41-32. 5. Leonis, ff. de infirmit. & ita è converso debitor non tenet ut solvere creditori partem debiti, si totum solvere velit, ut post Alex. & Isag. limitat. quidam existimaverunt, si fecerit petat, dicit Neg- 33 s. 1. 7. verba. Secundò amplia; hoc tamen limitatur, quando debitum non est, nisi per partem liquidum, quod recipere creditor tenet, & ita debitor solvere, reservato illiquidu pro tempore, quo liquebit, ut ex relata l. quidam axi. 1. 7. verba. post eisdem Alex. & Is. limitat Neg- s. 1. 7. 9. quem sequitur Merlini. in d. 9. 83. n. 9. 1.

Cetera vero satis inania reduntur, neque enim pro illiquidate quantitate sententia exequitorum pro parte tantum liquida sit, neque capitalis liquidatio, iam certe declarata, ex tertiatum liquidatione dependet, aut aliquam recipi certitudinem sententia vero capita non sunt individualia, que pecunia solutionem con- 34 tinent: labor enim, & pecunia recipiunt divisionem, l. Sejor o. ff. de annis legatis; sicut omnia a qua in pondera numero, vel mensura, coconstituit ex l. s. & baron ff. de verb. ablig. abi-

*¶ & communiter DD. à Genesio telati ja lib. 1.
par. refol. cap. 10. n. 1. Vnde ab indivisibilibus
36 ad indivisibilum ooo valet argumentum, ut occ
e converso, iuxta not. in *Lemn amplius* 85. ubi
ſi fide reg. Iur. sum alijs à Barbis, relatis in locis
argum. laris, lice 38.*

R E R V M S V M M A.

- 1 *Interesse alterius interesse non debetur.*
Fallit in intereste tertiarum ex coequali contractu orientium, a. 3. ¶ 4.
- 3 *Intereste tertiarum, quas creditor arguit à principali debito exigere non debetur à tertia possessor.*
- 5 *Intereste conuentum à pupilo patris hereditate debetur, non autem interesse ex mora debito, nisi in certis casibz.*
- 6 *Intereste conuentum, mortuo debitoro, vel decollato debetur, at illius hereditate iacente.*
Si dicit ab intereste ex mora debito, impotentiatur, decollatus et excusatur, a. 7.
Præterim ab intereste lucri cessantis, a. 8.
Quia inique à debitoribus suis intereste consequitur decollatus creditor, num. 9. usque ad 14.
- 11 *Argumentum ab una de correlativis ad alios non procedit, cum diversa in utroque militat ratus.*
- 13 *Intereste lucri cessantis non debetur, nisi creditor illud fuerit lucrator, aut lucrari solitus.*
- 15 *Intereste etiam verisimile inter partes taxatum, nullo modo debetur, neque pro quantitate taxatissime vere passi. ¶ a. 17. ¶ 19.*
- 16 *Vtio per inane visitata.*
Intellege de individuali, non autem in separabilibus, ut a. 18.
- 20 *Pallium de solvenda certa quaeritave promota, est ad verum intereste redendum.*
- 21 *Empirionis sunt in Regno Neapolis paratu ad ratione septim pro centenario.*
Et usque ad decim pro centenario permisit, anno. 22.
Sed hoc præsumpta probatio pro intereste conseruando non sufficit, n. 15.
- 23 *Intereste certum absque periculo, & labore est in minori quantitate taxandum.*
- 24 *Empirionis certa non sic de facili temperibus affluit inveniatur.*
- 26 *Intereste tertiarum ad ratiem quinque pro centenario taxatur. & quare.*
Nisi tam solvit pro quantitate multo du-
cans certam, n. 27.
- 28 *Aestepnum in pecunia uxori debetur, vel in-
anis redditum ad eius defensionem.*
Nisi pecunia in viro hereditate deficit, quo casu asper debentur, n. 29. n. 30. quad 31.
- 33 *Solutio probatur ex confessione de recepto.*
Nisi confessio adiutat liberacioni, quo sit per accipitationem, n. 34.
- 35 *Decisa Sacri Confilii Neapolitanus annunciatur.*

C A P V T LXXXI.

De Intereste Intereste, sive fructibus fructuum regulariter non de-
bendis, ad texti in *Lut nul.*
lo 28. 5. quo propter, C.
de usuris.

- Intereste alterius intereste, sive fructus fructuum, sicut usurarias usuris, regulariter non deberi, tanquam accessionis assencionis à lote veritatis, in lat. nulo 28. 5. quo proper, C. de usur. regulam conciliaver, cam que pluribus modis comprobando ampliata, atque declarata, post alios *Aadreal.* in *convent.* 2. 10. lib. 3. Reg. Capc. *Latr.* in *confus.* 59. lib. 1. *Conf.* *Prat.* in *praticar.* obfero. cap. 12. *Conf.* *Refa* in *confus.* 50. *Stabib.* *Conf.* *Stabib.* *filius* in *trall.* de *intereste*, lib. 1. q. 6. apud quos etiam habetur, hoc non procedit in intereste tertiarum, sive anuorum introitum ex coequali coor-
do orientium, quod passim in nostro Regno debet, quia tertii sunt in eo principaliter, uti sors debet iure actionis, non iudicis officio, confirmant *Prat.* de *Fracchia* decif. 154. *Anna in-*
singul. 261. *Iher.* in *Cod.* *rer.* indicatar, in *caſci* *vali* 36. nisi creditor tercias exigere oglexerit
3 à principali debitore, quia toto illatum intereste à tercio possellere coequi non potest, ex traditio in *Reg.* *Rovito*, qui indicatorem testi in *Sc.* *Neap.* in decif. 47. sequitur *Reg.* *Capc.* *Latr.* in decif. 19. a. 45. lib. 2. *Conf.* *Stabib.* *rejofitara.* 176. n. 32. & seqq. lib. 2. *Prat.* *leco* *relata.* n. 19.
4 Quod quidem Intereste tertiarum conve-
nitionis iure debetur, ex verbis in *confusali* con-
tractu adiici consuetus: *una cum emissa dam-*
sis expensi, & intereste addita clausula: per quibus emissa obseruandis obligavimus bona omnia, &c. inducente etiam pro tertiorum intereste hypothesam, iuxta adnotata per *Reg.* *de Peate* in *conf.* 76. n. 5. lib. 1. quibus concerne tradita per *Nigra* in *trall.* *de pignor.* in 4. memb. 2. par. a. 48. &c
5 ppterpreta tanquam iotrusco covenientia pupillo patris hereditate debet, quidquid aliud sit in intereste iudicis officio ex mora debito, quod tamen à die morte paternae usque ad diem moris patris, & ab inde in aetas à die legitima interpellatio olos, sive scientia debitum esse, affirmant *Thesaur.* in decif. 2. 47. *Reg.* *Rovito.* in decif. 90. ita huiusmodi tertiarum Intereste coeventum, debetne etiam mortuo, vel decollato, ab eiusque hereditate, adhuc iacente, debet, pluribus relatis ostendunt *Conf.* *Hedierina* in *add.* *Sard.* decif. 1. 62. n. 4. ead. seqg. *Reg.* *Capc.* *Latr.* in decif. 1. 1. n. 27. & seqg. lib. 2. quamvis ab intereste, ex mora debito, decollatum impotest taxatione,

Selectarum Iuris Observationum P. II.

285

excusari, & dixerint idem Reg. Cappe. Latr. sub ann. 3.6. & Conf. Hodderne lib. num. 9. prout quos idem affirmant in interesse loci cellariae Reg. Sanfelice in decisi. 1.24. num. 5. Conf. Carleval. in tract. de iudicio lib. 1. tit. 3. disp. 8. n. 3. qui non modo neque decoctum sua debitoribus interesse propter moram consequi posse, Burfus. docuit in conf. 72. num. 8. lib. 1. ubi de communis tellatur, cumque sequitur Inrigliol. Impugnat. 69. num. 1. lib. 2. quia tam ratione hoc aliter moverit, se non percipere dicit Conf. Prat. in prall. obser. cap. 33. num. 3. Unde supponendo rationem le excogitatum ex vi correctionis propter probas ibidem, & in addit. ad Conf. Paschalis tractat. de virib. patria potest. p. 2. exp. 9. num. 59. sed quia vere corrictionem ratio non urget, cum diversa in utroque militat ista, ut ex. curatorem 5. C. de interdicto matrimonii. post multas declarat Simon Barboza in principiis locor. communq. num. 13.3. & alter Anguflia. Barboza dignissimum Ugenti Episcopus in locis communib. argumentor. Iuris. loco. 29. n. 2. & diversa est ratio solutionis à debito decoctio creditibus faciendo, & solutionis per eamdem ab eius debitoribus non decocta consequendz; alia est decidendi ratio exigenda, quam idem Burfus 95. aliquje ab etiis iudicaverunt pro inter. tali lucri cessionis obtainendo, principio requiri creditaria potentiam in. 13 lucrandos; unde si creditos nihil lucratur uel, aut lucrari solitus nos effici, interesse lucri cilians petete non posset, ut in specie est text. in lib. Iuris 2.2. si per venditionem de alienis. ampi. & ex cursum DD. sententia firmavit Crotari. & Burfate citatus in lib. 3. variar. refut. cap. 4. num. 1. verbi. Primo deducitur.

Hic autem lucrandi potentia cellas in decocto, qui tanquam foto cedens negotia i. & lucrum facere, est impeditus, id est cellare, debet lucri cessionis interesse suus beneficium; ita ita potest mihi obvenit Gama in decisi. Lajiana 10. num. 24. & seqq. quae referit Hodderne d. decisi. Serdi 26. num. 1. x hac ratione, hoc in puncto affirmans, ad corroborationem Burfus sententia.

Neq. porro interesse triclarum ex partim conventione taxari ad rationem septem pro centenario, dicebamus in causa Londoniae de Amaro, & aliorum creditorum illustris Marchionis de Tresclercis, pro hereditibus predictis Marchionis, quoniam partes tuebamur: fieri enim potest in frandem usuratum, quod rerum interesse solvatur, antequam pallium fuisse proberetur, quinimod etiā si verisimile interesse fuerit ab ini. 3.5. tio inter partes taxari, nedum redditus taxationem nullam, verum neque interesse vere passum, eo easu deberi per regulam, quod uile per inutile visitatur, tanquam mirabile, adnotavit Ieron. Lupus, & alij relati à Confli. Sustans in tract. de intereste lib. 1. q. 1. num. 3. & 4. ubi tamen sub num. 5. & seqq. contrarium sfa-

17 tractum communem esse testatur, non obstante regula, quod nōt ille per inutile visitatur in individuali tantummodo locum h. benre, non ante in separabilibus, ut nos etiam diximus in cap. 80. n. 3n. & propentes huiusmodi taxatione 18 nem licet nullam, ex probatione postea subse- quata, quod sit iusta, & honesta convalidari, post multos affirmat idem Sustans ibidem, & in lib. 1. tit. 3. q. 4. num. 1. num. 13.1. & seqq. est enim pactum de solvendo certa quantitate promota ad utrum interesse consuetum, & verisimile reducendum post alias probat Stephan. Gra- tian. in lib. 2. d. Crisp. forans. cap. 387. Conf. Theodo- dor. in alleg. 40. num. 13. & 32 & in alleg. 89. num. 7. Reg. Cappe. Latr. in decisi. 13.3. num. 2. lib. 2. aliqujor adducti per Cardenal. in tract. de iudic. lib. 1. tit. 3. disp. 8. sectione 6. n. 85. quāvis enim 21 in Regna sine emptiones parate ad rationem 22 spēt pro centenario & ex Pontificia Con- stitutor. osque ad decem pro tentencia permisst; omnis autem probatio non potest actum pre- fectum respicere, sed solum potentiam loci faciendi tantum, vel talem quantitatem: cum tam omnia minus perfecta sit in potentia, qm̄o actu, & possit in prima aliud arcide- re, quod lucro prebeat impedimentum: felicit̄ decoctio debitoris, vel alia, quibus considera- 23 tis, acque labore industria, & expensis pro ha- bendo certu lucro, magis totum est dare minus lucrum, sed certum aliqne peritulo, & labore, ut pulchrit̄ pot Divinus Thomas, Decimus, & alio, ratiocinat Theodosius in d. allegat. 89. 24 num. 6. praeferit istis temporibus anno sic de- facilis tute reperiantur emptiones, ut confida- 25 rat Reg. Cappe. Latr. in decisi. 7. num. 74. & ex Crisp. Carleval. & alijs notat D. Scoppi in obser- vatione duci. Gratian. observat. 116. ex num. 35. nec suffici illam per se unptam probationem, quod in Civitate Neapolis parate sine empor- nts, post Roderic. & alios firmet Hodderne in- causar. forans 38. num. 78. post medium, ex qua lucri eriam in certitudine emanavit antiqua praxi Sarri Confli. Neapolitan. taxandi in- 26 teresse tertiarum, nolla alia existente probatio- ne, ad tantum quinq; pro centenario: cum animo de tertiis, non ita palliū fiant ante em- ptiones, scidur de forte principalī, & sumus in- dubio, si nihil emiserit, atque tertias consump- siller, vel etiam quam forte emissa usque ad ra- tionem decem pro centenario à Puerilicio Iure permisst, S.C. medium viam eligendo inter duo extrema, tale interesse taxat ad rationem quinq; pro centenario, ut per Theodosius d. alleg. 40. num. 36. ubi eriam num. 37. quod pro 27 modica quantitate infis durato centum ter- tiarum, non taxatur interesse, quia ferè nun- quam de commoda quantitate sunt emپio- nes; ut per Puff. in addit. ad Aflidi. in decisi. 29. 1. n. 6. ex qua eriam praxi oriri videtur ratio taxandi interesse antepartit; quod esti re- 28 gulariter in pecunia, aut in annua redditu ad eius

eius electione sit mulieri solvendū, vel assignādū; cum tamen in viro substantia, & hereditate, pecunia numerata non adsit, cogi non possunt heredes, corpora hereditaria venundara pro solvendo antephato, sed sat erit legitimas usuras offere, per textus leg. alio vero quidam, Anib. de non eligendo secundo nubentes, & ita pluries in S.C. Neap. iudicatum fuisse testatur Reg. Merlini, lib. 1. cōsidero, forsan, cap. 16. n. 12. Reg. de Maria, in refutat. 2. 3. num. 9. lib. 1. quo

30 regulariter attento lute Confuetudinis huius Civitatis, ex vetetate Praxi, contraria ad rationem quinque pro centenario, iuxta tradita per Reg. de Franch. in decim. 2. 17. num. 12. & alios à Stanb. relatos in praedicta tract. de interesse, lib. 2. nr. 1. q. 1. num. 52. ubi tamē limitati dicit, si mains interesse mulier post solle probaverit, 31 quo casu ascenderet posse usque ad summam ducatorum decem pro centenario, post Grammas. Adolphi. & alios deducit idem Reg. Merlini, in loco relat. num. 17. licet ibi num. 18. in fine.

32 tax aquitate Sacri Consilij Neapolitanii taxatione fuisse dicter ad rationem sex pro centenario, cum tamen additicii non sufficiant contahentes Confuetudini huius Civitatis.

Deficiente igitur probacione, interesse tertiarum ad rationem quinque pro centenario deberi, praxis comprobavit; hanc verò rationem, partes excedere non potuisse dicebamus, in causa predicta, & quod fato confessione Baronis Lelij Salaya creditoris quondam Illustris Marchionis Torricelle, recipili in computum eius crediti interesse tertiarum ad rationem conventam ducatorum septem pro centenario, nonnullas pecuniarum quantitas.

33 terjex quis confessione de recepto, solutionem bene probari, nisi adjiciatur liberatio, que fit 34 per scriptilationem, quo cau magis ad solenitatem accepit ilationem, quam quod vera solutio sit confessio facta certior, ex Bartolin. Arelio 3 t. 5. Caisse, num. 14. fide liberas legata, & Angel. Arelio 5. 1. num. 8. infra, quib. mod. rati. oblig. minime sustineri poterat liberatio eidem creditoris facta ducatorum 4546. pro complemento eius prateniti crediti, & proinde 35 fuit sub die 13. Augusti anni 1649. decretu S.

C. Neap. provisum, quod liberatio facta exequatur in computum crediti interesse tertiarum ad rationem quinque pro centenario, salva provisione facti, pro alia doc. duobus, usque ad septem pro centenario in instrumento conventis, pro quibus partes in formis, referente Confessione Baptista Amendula vito eruditissimo, quilex Associationis manete fuit in Regium Consilium cooptatus, & postea Praef. Regis Camerae Summarizatus. In Banca de Lido.

R E R P M S V M M A.

- 1 *Mulier vidua, cum secundū nubet, anima defuncti viri contristatur.*
Atque sibiles cum eo suscipiantur.
- 3 *Mulier secundū ambens, proprietatem amiciti, in bonis a primo viro ex titulo lucrative qua-
ficiit, cum habet ex eo filios.*
Quibus ex applicatur mortis mātre, n. 5.
Sicut etiam in bonis ex communione filiorum, sucessione pervenit, n. 4.
Hac ampliatur prius in viro binubo, n. 6.
- 5 *Secundū in auct. & vita, preava, & previdet,*
Tertius ut procedat etiam ad beneficium filia famula prioris matrimonij, licet statuto, vel renunciatione exclusa, n. 8.
- 7 *Quaridū paratus n primo viro, pro muliere, tempore nuptiarum, n. 18.*
- 9 *Quinidū in donativis omnibus primi viri defun-
tis, 37.*
- 11 *Sexidū in vestibus lugubribus, & lecto videlicet ante annum luctus secundū nuptiarum, num. 38.*
39. & 40.
- 12 *Seclimitantur primū cum cuius ex priore matrimonio superēt filium, vel filia, num.
9. & 10.*
- 13 *Secundū limitantur, locum non habere in bonis à primo viro ex causa onerosa pervenit, num.
24. & 15.*
- 14 *Mulier secundū nubens inopi viro, si agens sit ali debet à primi viri hereditibus.*
Et à filiis prioris matrimonij, n. 12.
- 15 *Idem illi mortuo secundo viro, n. 13.*
- 16 *Mater vidua donanda est à filiis, ut secundū nu-
bere possit, & n. 15. & 16.*
- 17 *Mulierum secundū nubentium, pāra de Inve-
cātōnicō fabiata.*
Nisi in quo fibrum commodum respiciunt, num. 18.
- 18 *Text. in l. secundū 3. C. de secundū nuptijs dispositio, apud tamē panam secundarum nup-
tiarum, quam in favorem filiorum primi ma-
trimoniū intradūla.*
- 19 *U bona primi viro laboribus quaesita, filiis cīn-
dem matrimonij reservantur, n. 10. & 11.*
- 20 *Mulieri postrata primo viro secundarum nup-
tiarum pāra remittit.*
Quamvis subas infraquām luctus, n. 13.
- 21 *Denatio inter vitum, & uxoris morte conser-
vatur.*
Et ipsamente, n. 17.
- 22 *Pararam à primo viro secundarum nup-
tiarum pāra remittit.*
- 23 *Pararam à primo viro pro muliere nuptiarum
tempore, est ea secundū nubentis reservan-
dū filii primi matrimonij.*
Et pararam acripitur pro vesti, auro, argento,
caterisque ornamentis, uxoris gratia paratis,
tempore matrimonij, ut ornariet accedit, n. 19.
- 24 *Donata an conficiantur bona mobilia, spousa tra-
dicta tempore matrimonij, vel tantum pro usu
accommodata, ut ornariet accedit, remittit.*

- 31 *Paratum in iocalibus, pro sponsa differt à donativo.*
- 32 *Donatum in pecunia fieri solet à sponsa spon- sa ante matrimonium per verba de præfensi.*
Quod sponsalitie Largitas appellabatur de Jure communio. n. 33.
- 34 *Donativum sponsi in Civitate Neapolitana, quomo- do erat olim, & n. 35.*
Quemodo postea Regia Sancione moderatum, num. 36.
- 37 *Donativum remnia primi viri mortui sunt ab ex- secuendo nubentis, filiis cum eo suscepis re- servanda.*
- 41 *Vxor in opere quartam in bonis viri defuncti lu- cratur.*
Cuius lumen proprietatem filiis cum eo susceptis reseruare tenetur, n. 42.
- 43 *Quaria uxori in opere debita in bonis viri defun- ti materia, remissive.*

C A P V T LXXXII.

De Muliere secundò nubente, eius-
que præmis, ad sext. in l. *famine*
3. c. de secundis nup-
tias.

Nter alias molierum secundo-
dò nubentis peccas, qua-
rum uero cooiglio anima
defuncti viri, & soboles
cum eo suscepta contri-
butant, ut in *S. felice ipsius*,
& in *S. que verò sunt sequi-
tur, in verbo, nos igitur. Aut de nuptiis illa ann
vi ponderis existimat, quod ex proprietarijs
efficiuntur usufructuaris in bannis, tam à primo
viro ex titulo iurcatrice obvenitis, quam ex
communium filiarum successione qualitatis, cum
filii ex priuili matrimonio susceptis, haben-
tes, alias contraxerint nuptias: illis enim pro-
prietatem servare tenetur ex dispositione, *l. fa-
mine* 3. in principiis & in *S. iud. C. de secundis nup-
tias*.*

6 idque in viri secundò nubente lucum etiam
obtinere, voluit ibi *glossa* quam *Bart.* & *DD.*
communiq[ue] sequuntur, ex traditis per *Conf.*
Hodiernam, q. 2. 1. super *Liber additum*, *C. de se-
cundis nup. 2.* ubi ampliat in avu, &avia, pros-
va, & proavia, ex *Aretino*, & *Bosio*, ibi relata;

8 & preeedit etiam ad beneficium filie feminæ
prioris matrimonij, quamvis à statuto, aut præ-
pria renonciatione excludere; unde si motitur
mater, cui filius masculus succedit, excludet
feminæ vigore Statuti, moritur, deinde masculus,
etique pater succedit, qui demum secunda, accepta uxore decebat, superflite uon maleulo,
ex tali secundo matrimonio, & filia prioris ma-
trimonij, hæc habebit bona materna ad patrem
perventa, mediatore successione filii, ut notabi-
litè dicit obtinuisse *Salyces*, in d. 5. illud, sequ-

- untur *Socin.* & alij, quos refert *Neapolis*, in-
sylva nup. lib. 2. in verbo. Divisit nam est nuben-
dum, num. 75. in verbo. Amplia primè, idem est si
filia io patris beneficium reoualuerit, quia
tenunciatio non extenditur ad illud, quod
pater postea sua eis perdidit, ut per *Guiden*,
*Papa in decif. 2. 18. & Mofes. in Comment. ad Con-
suetud. Neap. q. 4. in tit. de renunciat. q. 1. n. 35.*
- 9 Sed cum nullus ex priore matrimonio lupe-
relli filius, aut filia, quibus sit relectuenda pro-
prietas, canibouibi coniuges non amittont, ut
cavetur in endem. & illud supra relata, nec
10 filius prioris mariti cum alia uxore suscepimus,
& sic frater consanguineus filii primi matrimo-
niū defuncti lucum faciet amulsum proprietiatis,
per marrem binobam acquisita in boois
illius, quia in beneficium consanguinei non ap-
plicantur pœna secundò nubentium, ita *An-
charan*, in conf. 178. *Bart.* in decif. *Bonosa*, 185. n.
18. *Thor.* in compend. decif. *Regni* p. 2. in verbo
Frater consanguineus, Reg. de Marin. in lib. 2.
resolut. *Inris cap. 173. num. 3. in fine.*

- 11 Nec tamē binoba mulier ab aliis eotorum
petitione excluditur, si ægea sit, & virum ino-
12 pem habeat, à quo alio non possit est coimtuoe
stenda ab heredibus primi viri, ut post *Bald.* in
conf. 8. num. 1. vol. 2. aliquo plures probat
Amat. in lib. 1. *variar. resolut.* cap. 49. num. 75. *lives*
à filiis prioris matrimonij, iuxta tradita per
Sard. in *rat. de alimentis*, q. 1. g. 108. num. 3. &
13 idem esse martru secundu viro, affirmat *idem*,
Sard. ibidem q. 11. num. 6. ubi num. 12. & seqq.
14 matrem viduam esse quaque dotaadam, sit à
filiis primi matrimonij, ut secundò nubere pul-
15 sit, quando iuuenis reperiatur, & pulchra;
timis autem incontinentia, & inchoefatis
subfet; quinimò etiam differtem à filiis do-
16 tè acciperi debere, ob incontinentia perie-
lum, & ne mereitate cogatur cum houris de-
trimento, ex *Fonsalio*, in *rat. de patr. nup. lib.*
claus. 5. glossa 1. num. 24. & seqq. alijsq[ue] magis
cannuadem esse DD. sententiam firmat *Conf.*
Hodierna in relata *l. bac additum*, q. 5. num. 37. &
in q. 26. num. 38.

- 17 Pœnas autem secundò nubentium, tametsi
fuerit di lute *Caooonia* sublatæ, ut in *cap. pen.*
& *finali de secundis nup. nihilominus* in eo, quod
18 teſpicioni comodum filiarum, illibatæ reman-
19 seruat; & propterea dispositio predicta *l. se-
cunda*, 100 tam in pomam secundarum nuptia-
rum, quam in favorem filiarum primi matrimo-
niū oīi introducta, ut bona labotibus primi viri
quælibet filiis eiusdem matrimonij reserventur,
21 tametsi incorrepta, ut de communij DD. sen-
tentia testatur *Afflili*, in *decif. 75. num. 5.* & post
eom *Virili*, in *addit. num. 14.* & probato alij per
Hodiern. additum in *peccata* q. 22. num. 5. 3.
22 ubi tametsi 16. peccas à viro remitti posse ait
23 uxari, etiam intra annum luctus uideor, quid
quid allid sentiat *Farinat*, in 2. par. fragment.
criminal. in verbo *Mulier*, num. 403. & enarrat

mat Reg. cap. Lat. in decr. 2. num. 10. & 12.
lib. 1. qui sub num. 2. & 3. hanc proprietatem amissioneum in bonis ex titulo tantum lucrativo uxori per ventis procedere dicit, non autem in eis, quae pervenient ex causa ootrois, unde locum non habere in donatione à spouso facta nusquam pristis tempore, id recompensationem nobilitatis sponsa, vel a ratishæ enim titulo oneroso fieri intelligitur, ut refert in S. C. Neap. iudicatum iudicis Aulis, n. 52. sed in simplici tantum donatione, ex pura liberalitate facta, praedita & famosa dispositio selevit, quam saepe donationem iotervizum, & uxorem donantis morte cooturari, ex i. donationes, quas parentes 25. C. de donis inter vir. & ux. docet post alios Iul. Cl. lib. 4. recept. sentent. 5. donatio, q. 9. num. 6 & seqq. ac itidem Concil. super Statut. Civit. Eugenii lib. 2. num. 44. num. 8. ubi D. Remagena in addit. num. 21. ex alijs dicit, in hoc nō adesse contioversum intellexit scribens, & probat Episcop. Borgia investigat. contra Fabr. tom. 1. lib. 2. cap. 8. num. 9. & iuramento paritatem firmari, 27 magis recepta DD. sententia profiteretur idem. Iul. Cl. ubi supr. de qua plecto tres Conf. scilicet Staibam. in cent. 2 resol. forens. cap. 103. Hodiernam in addit. ad Surdi decr. 154. num. 17. Praeterea in lib. 2. discept. forens. cap. 25. num. 61. & seqq.

28 Qua ratione paratum pro muliere nupielatum tempore, tanquam à viro pervectum ex titulo lucrativo, sic per eam secundò nubentem, filii primi matrimonij televandum, voluit Confil. de Benti in apostilla ad Neap. super Confucius. Neap. si qua meritis in verbo Paratum, quz incipit vide Aretin. sub tit. de mulieribus habentibus filios, intelligendo paratum pro teste auro, argento, ceterisque ornamens, quz uxoris gratia, & ad eius oculum vita palantem tempore matrimonij, ut ornatae accedas, ut ibi Neap. podax. num. 38. de quibus an in dubio donandi animo tundita censeantur vel pro usu tantum, ut oratione accedat videnti sunt Reg. de Matrim. in lib. 1. resol. cap. 90. & in lib. 2. cap. 71. num. 1. Confil. Praxis in lib. 1. discept. forens. cap. 10. ex num. 44. num. seqq. & Confil. Hodierna in addit. ad Surdi decr. 166. hoc tamen paratum in localitate 31 hos constitens, differt à donativo, de quo fit mentione in alia Confucius. Neap. incipiente: Auct. litter. de debitis, sub tit. de aliens. præfand. in. 32 pecunia fieri solite à sposo spoulo ante matrimonium, per verbam de præsentis contractus;

33 Idque spousalitas largitas de Iure Communione appellabatur, ut ex. cum te 9. C. de donationib. ante nuptias, declarat Pres. de Franch. in decr. 503. num. 4. & 5. ubi quid in hac Civitate Neap. 34 polis, pro singulis ducatis mille denariis, mitti solebant à sposo ducati centum, & afferenti 35 munus dabatur etiam ab uxore, alia non contemenda quantitas, & quis oimis exobstantis 36 licee donarivi præstatio videbatur, soit ad petitionem Fidelissime Civitatis Neapolis mode-

rata, & ad certam dotum rationem redacta in pragmatis, quz dicitur de anterib. sub ist. de donationibus precepit nuptias: & hæc omnia donationis esse à muliere secundo nubente pro filiis primi matrimonij reservanda, tradit post alios Taffon. in Observat. Iuris diuersitatibus, ad pragm. predictam, verfe 5. obser. 2. num. 11. & seqq.

38 Ventes quoque lugubres, atque lectum vitalium, uxori debito mortuo viro, ex traditione per Presid. de Franch. in decr. 413. absque apud Thon. in Compend. decr. Regne p. 1. in verbo Pestes lugubres, & 2. luna per eam secundò nubentem ante Annū luctus, hæredibus maiori restituendis, non autem si ouperit clauso Anno, ut post Co. var. aliquaque plene docuit Reg. Rovis. in cons. 97. num. 3. & seqq. lib. 1. ubi non obstante molieris transire ad secunda vota post annū luctus, liquidatum fuille testatur in S. C. Neap. præmium lecti vitalius, & vestium lugubrium, antea peritorum, refert, & sequitur Confil. Stark. in cent. 2. resol. forens. cap. 152. num. 14. & 21. id que etiam pluries in eodem Sacro Consilio iudicatum fuille refert Thon. in p. 3. p. compend. decr. in verbo Lætus vitalius, & in p. 1. eodem verbo, in novissima additione, ubi etiam dicit, neque à nubore inter annum luctus audivisse unquam factam eorum restorationem.

41 Quia tam verò, quam uxor inops in bonis viri detinunt luciatur, sive iterum nubat, sive non quodam proprietatem filii eiusdem matrimonij reservare tenetur, quia sub hac reservatione fuit sibi concessa in Auct. præcita, Canade vir. & ux. de cuius d' spousitione plura habent apud Stephan. Gratian. in lib. 1. discept. forens. cap. 120. Mangil. in tract. de imputationib. sub q. 137. usque ad finem, Barn. in decr. Bonon. 1. 26. compl. seqq. (operari in tr. o. de date in q. 7. ad l. 2. ff. sol. mariti Hesher. in addit. ad Surdi decr. 61. Regent. Merlin. in cent. 2. resol. forens. cap. 47.)

RENUMSU M M A.

1 Filij masculi, unacum feminis, de Iure Authebitorum, admitti in successione parentum. Sublata differentia masculini, & feminæ si feximunt num. 2.

De iure autem Regni Neapolit. veerantur exclusi feminis, n. 3.

Cum uere cas dotandi de paragio, n. 4. In successione tam paterna, quam materna, num. 5.

Sed feminæ licet ad patrem non admittantur, faciunt partem in imputatione legitima filiarum, n. 6.

7 Filia feminæ filij appellatione continetur de Iure Communione.

Sed levante Statute femininarum exclusiva propter masculas ab illis excludentur, n. 10.

8 Fratris appellatione soror non continetur, & n. 9.

- 11 *Paragium filii familiæ in Regno debetur præmodo facultatum, & numero filiorum.*
 12 *Paragium a paritate dñm, quia in vita, & uxore confidatur, ut familia pars unius, & num. 13.*
 14 *Paragium fuit loco legitima subrogatum.*
Loco in modis differat a legitima remissione, num. 15.
Ei signatur quia in pecunia debetur, non fuit legitima, in corporibus hereditarij, n. 16.
 18 *Clanfida, omnimodo melior operatur, ut possit somnia obveneri pro amare, quod fuit in labore comprehendens.*
Sedem ex lata significatio, n. 17.
 19 *Paragium, & his illud potest transmititur in heredes sicut legitima.*
Pro valore eam legitima, n. 20. & 21.
 22 *Paragium, arbitrio Iudicis iuxta, & 23.*
 24 *Filia, nos neptis ex ea præterita impinguare non possunt testamento patris, vel avi, tantibus ministris a Matre vocatis, cum onere donandi summae de paragio, & n. 25.*
 -26 *Condilio ex lega compotis per paragio.*
Qua ratiōnam alio personalis, durat trīginta annūs, n. 27.
 28 *Prescriptio non currit contra filiam bonamater-nu possidentem, ad eam excludendam a paragio super eis debito.*
 29 *Temporalia in agendo, sans perpetua in excipiendo.*
 30 *Dos dñi filia, impaginatur in legittimam, neppibus ex ea.*
Si dos in corpori venient, n. 31.
 32 *Mobilis praesumuntur consumpta, per tantum temporis spatiū, quo verisimiliter consumpta.*
Unde mulier confidatur, quid ea viradit vite in dñm extirpare, ut si vix periculum consumptum, n. 33. 34 & 35.
 36 *Ab solita decennia consumpta praesumuntur secundum aliquos.*
 37 *Telos de indicio non probant, & n. 38.*
 39 *Dispōnendi facultatem habens, si decodat ab inscato, tunc in vementem ab inscato dispositio[n]e confessus & n. 40.*
Eis restatur decodat absque alia expressione in heredem institutum disponere inscigitur, num. 40.
 41 *Filius familiaris de bonis à parte donatis, cum facultate disponendi, & alienandi potest absque ulio patris confessu disponere.*
 42 *Filius familiaris habent scorsum à parte contra-bere, & disponere potest, absque pacis confessu.*
 43 *Dos ministrat ex imponso, circa res dotales fuit.*
 44 *Interest tertiārum in Regno debetur ad ratiōnum quinque procentario.*
 45 *Compensatio de liquido ad illiquidum non admittitur.*
Fallit primū si infra breve tempus Iudicis arbit-

trio fieri potest liquidatio, n. 46.
Secundū fallit, cum ageretur de impediendo cursum usurparum, n. 47. & 48.
Tertiū limitatur si ex follo, & malitia debitoris liquidatio delata fuerit, n. 49. & 50.

C A P V T LXXXIII.

De Paragio filiabus debito, quæ per masculos excluduntur, ad formam Constitutionis Regni Neapolis, quæ incipit: *In aliq[ue]bus sub sit.*
de filij Comitum, &
Baronum.

- 1 Illy masculi, ondā cum femininis, ad parecū suuccellionē admitti, masculini, & feminini sexus differentia sublate, de onissimo Authentico lute, in ist. de hereditib. ab intell. venientib. § 1.
 2 fuerunt ex Muicipali huius Regni Neapolitanī lute vocati, exclusi feminis, cum onere,
 3 tamen eas dotandī de paragio, ut in Constitutiōne Regni incipiente: *In aliq[ue]bus sub sit. de suuccellionē Comit. & Baron. quæ licet in partib. suuccellione tantum. Inqoi videatur, etiam in materna hereditate locum habet, ut plures in S.C. Neap. iudicatum telluntur Prost. de Franch. indecī. 171. num. 1. Reg. Capuccin. Latr. in decis. 135. lib. 2. ondē filii feminis ad partem non
 6 admittantur in suuccellione utriusque parentis, faciunt nihilominori partem in computatio[n]e legitimis filiorum, ut practicati, & pro abscissione habent ex end. do Franch. in decis. 549. Itemat Confil. Puschal. in tract. de virib. partia potest p. 2. sup. 4. n. 28.
 Hac autem statutaria dispositio, masculos feminis præferens, operator, quod est Int.,
 7 Communis inspecto, filij appellatione filia continetur, *Iusta 201. g. de verb. significat. licet fratris nomen, fornem non comprehendat, quoia.*
 8 masculinus, & femininus lexos diversi, tū nomina esse dicuntur, *Iusta. & alij, quos referit, & sequitur Monach. in tract. de præsumpt. lib. 4. cap. 84. num. 12. & post eum Reg. Revis. in conf. 1082. num. 8. lib. 2. attameo, Itanc Statuto prædicti seminorum exclusive propter masculos in filiorum vocatinē, filij masculi cum eadem prælatinnis prærogativa, vincati censentur, ex redditu pet. *Peregrin. in tract. de fidei communis. artic. 19. num. 26. & Fafur. in tract. de subdit. q. 311. num. 41. & seqq. & q. 379. n. 6.*
 11 Sed paragium fornib[us] præstat ordinatur in prædicta Regni Constitutione pro modo facultatō, ex filiorum superfluum omnes etiā 12 pacificite dictū, quæ in virtute, & uxore confidatur, ut feminas partē oubat, iusplēctū eius, &**

13 viri coconditione, atque dignitate, iuxta nomi-
nem paragij ethymologiam ab Andrea relatam.
In d. Confess. in aliquibus, circa fucem, in verbo
attendimus ergo, quem sequitur Petrus de Gre-
gor. in tral. de doce de paragio, q. t. num. 1. & fuit
14 paragium loco legitima subrogatum Caufil.
Theodor. in alleg. 8 t. num. 3. alijque plures ad-
duci per Thos. in supplem. Compod. decisi. Regni,
in verba Paragium debitum Mentalibus, quam
15 visio multij a legitima diffire, ostendat Nea-
pedan. in Confess. Neap. incip. Si maria nra. sub-
tit. de success. ab infeitate, t. num. 5 t. quibus ad-
16 de domo est, in hoc etiam a legitima diffire,..
quod non debet, sicut illa in corporibus ha-
reditarijs, sed in pecunia, ut post Capit. in d.
Confess. p. 2. 5. t. 3. num. 2. docuit Caufil. Pra-
venial. in obser. t. 3. super Confess. pradicta.,
n. 4. in fine, & seq.

Vnde à oibz ioferebatur pro hereditibus
quondam Lucretia Santocia Baronissa Turi-
cella filia quodam Elisabetta Malla, conven-
tus ab hereditibus quondam Petri Malla, Elisabetta
patris in S.R.C. Neap. io caſa, quam in preced.
cap. 45. tetolimus, super restituitione donum
prædicti quodam Elisabetta proper obitum
Lucretia filia ab totefacto, iuxta coœvata in
eius rabulis oportitibus, litoſtare ab eis fuſſe
reteorū excepſioem oppofitam pro para-
gio, Lucretia opti ex filia debito lo bonis avi
ex propria eius persona, ita ut concursu filio-
rum masculorum ad formam prædicta Regni
Costitutionis quod quidem paragium, tan-
quam legitima loco, otiam diximus subroga-
tum, sub legitima peticio, ab hereditibus Lu-
cretia facta ceſerat poterat, saltē ex lata fi-
17 goificatione comprehendendum, quod sufficit,
18 pro leonita obtinebat ut vīa clausulam
miseraria modo, in libello adiecit, scribit An-
na post Bart. & Speculat. in alleg. 6. num. 10. fe-
quentur alij, quo refer Barkeſa in tral. clas-
ſular. claus. 95. num. 54. & quāvis à Lucretia.
19 vīe ote non petrum fuerat hoc patagium, at-
que iuallud petendi,ooo alibi, ac legitima-
to eius heredes traſomifsum, ut decifum refert
Praf. de Franc. in decisi. 6. 18. & alij per Viſcan-
tem in suis conclusiōibus, in verbis Paragium, pro
20 coocurrenti tame legitima quantitate, nō pro-
21 eo, quod illam sicut paragij caula, ut molier
pari nobat; idenit ad heredes non traſmit-
tit, ex Loffredi diſtinctione in conf. 2. 6. num.
29. verſic. hoc tamē intelligi, quam sequuntur
post alios Caufil. de Georgie in alleg. 11. num. 17.
& Provenzial. in obser. 15. super dicta Confes-
ſ. si moratur, cum ipse paragij quantitatē
22 prius dixisset, esse arbitriam, & quod odoce,
23 ad legitima summan alcedere, quod odoce,
legitima minorem, vel maiorem esse lo pra-
dicti obſerv. 12. per totam.

Neque obſtabat, quod paragium hoc, five
legitima, contra testamēntum perire, sicut ipsa
inſufficiens quarela, quinquennio præscribatur:

24 siquidem nepeſe ex filia, ſicut filia ipſa preteri-
ta, non potest teſtameptum avi impugnare,..
quando filij maſtroli furto et in eo roci, fer-
vata forma Regis Confess. prædicta In ali-
quibus, ut p. 28 Neap. & alios probant Mi-
nus. loper d. Confess. 2. notabilis, num. 6. 3. de Fran-
ch. in decisi. 149. num. 7. alijque pleoſ relati per
Molſe. in Lemmens. ad Confess. Neap. 4. q.
8. num. 3. ubi rationem subdit num. 4. quia pa-
25 ter, instituendo filium heredem, tacite coeſe-
tur illum gravare, ut ſervata forma Statuti fol-
vat foroſi paragium, in quo conſeruit illam in-
ſtituere heredem, & propterā non potest teſ-
tamentum illud quarela, ut ipſe dicit s. t.
26 eooſequi tamen potest paragium, pro quo co-
ditionem ex lege ſen. Confess. in aliquibus
competere, poſt alios docuerunt Petrus de Gre-
gor. in tral. de doce de paragio, q. 2. in fine, & q.
38. num. 1. Reg. de Pante in conf. 50. num. 5. lib.
27 2. que ſancte coeſiatio ex lege, tanquam perlo-
nali actio, durat triginta annos, ut art. 2. C. de
conf. pecun. & alij relati afflitti in
in decisi. t. 39. num. 6. quiolmo a triginta aco-
num tempore ſubducitur tempus, quo nepiſ
ipſa, docte maternas poſſedit: nam contra ſe
28 ipſaſ preſcriptio ooo currit, cum a ſe ipſia
cocontra ipſos actio nno poſſit inveniari, ut
ex Monob. in conf. 2019. num. 4. Gratiā in lib.
4. diſcept. ſurens. cap. 60. num. 3. & alij tradit
Merlin. in tral. de legiſtima, lib. 5. art. 3. q. 10. in
fine, ultra quod non principaliter per viam
actionis, ſed incidenter retentio exceptionis
29 lute opponitur; que autem temporis ſta ſunt
io agendo, perpetua ſunt in ex: i. picido, vul-
garis lutebus in I pur. 5. §. p. do de doſ except. &
in l. licet 5. C. de except. cum concord. per Barboſ.
in axiam 28.

Io hoc tamē paragium à nepote ex filia,
petitum, doſ filia data, mihiem veniebat im-
30 poto da: quamvis coimrregulariter doſ data,
filia nepotibus ex ea in legitimum imputetur,
sequendum Bart. in l. quartam, num. 12. C. ad leg.
faleid. pluſeque alios poſteſ relatos à Reg. de
Merlin. in lib. 1. refel. cap. 15 t. Caſſiar. Pa-
ſchal. de paſt. poſt. part. 2. cap. 4. num. 15. 3. D. Scop-
pa ad decisi. Gratian. abſervat. 235. num. 46. hoc
tameo intelligitur io doce illa, que penes ne-
31 potem, ſive eius heredes perverit, non autem
in ea, que reſtitutio niſi oceri, remaoet obo-
nia ex pactoſa doctoſis, eiſque heredum be-
neſcium appoſito

Cum etiam ultra duc. 3723. pro paragio in
bonis avi retinendos iuxta calculum iam co-
fectum ex ducatis quatuor milie in partem do-
cium ſolutis, quorom reſtitutio ſuit petita, alij
duc. ſaltē quingentum, arbitrio boni ſtri de-
duceodi veolebat ex cauſa præſumpta con-
ſumptionis boorum mōbilium pio duc. mil-
le, & quodigetum io doce darorum ipatio
aſſorum ſexdecim, quibus matrimonium, &
filia vita petduraverant: præſumitur enim mo-
bi. 3 bi.

- 32 bilitum coossumptum per tantum temporis spatiū quo veritatis mīlit̄ eo sumi possunt, iuxta probandi formam communitatē receptam, ex Bart. in Ligno prefess. 3. num. 1. sed. C. de mari legatus lib. 2. & alij apud Galia in trall. de modo articulandi, in tit. de prima specie probator, que sit per seipso, num. 49. & per Conf. Pratum in lib. 1. dispensatio cap. 3. num. 5. per Capon. in trall. de date ad 1. 2. ff. fol. matrim. q. 4. num. 48. ab hoc post Fontacell. affirmat, esse maliciā semper consilendum, quod tēs mobiles estimant in dōtēnē tradat: quia sic periculum coosumptionis marititerit, sicut aliud fortuito casu contingens, ut ex Baldi in lib. inter C. de larc. dōt. inquit Sebastian. de Medicis in trall. de Feruit. casib. p. 1. q. 1. num. 46. per rationem, quam habent Reg. Gabriele tom. 2. centru. 40. n. 1. & 2. Reg. de Marinis tom. 1. quodvis. ref. cap. 9. t. num. 3. ubi D. Redover. in addit. num. 6. & alij plures, quos sequitur D. Scoppi. ad decr. Gratian. obseru. 1. 2. num. 1. & seqq. dum tamē ea cōlūmatione traduntur, quæ venditionē inducat, ut ex plurimisque 1. & 1. quies 17. ff. de larc. dōt. idem Capon. Intelligit in precedenti q. 5. ad Rub. in fund. rit. ff. fol. matrim. num. 32. alij 30. tamen, decennio mobilium consumptionēm prae sumi affitant, inter quos Carpan. in Comment. ad Stat. Medicis. cap. 300. num. 57. ab allegar Bart. Alex. & Affili. hoc de decennio non dicentes, sicut nonnulli restes ex adverso prodacti, ab illo qui concludentis ratioe de posuissent, coosumptionēm mobilium in valore ducatorum tercentum tanquam fuisse eorum iudicidio subsequuntur, nulla facta mobilium honorū 37. specifica expellere, qui tanquam de iudicio depoocates, nullam inducēbant probacionem, ut per Grammatica. et casicilli. 164. num. 1. & 2. ex Bart. rationēm a signantem: nam ex testibus 38. iudices evidēt, & in decr. 1. 2. num. 1. cōtroletoque Farinac. congestos in trall. de testib. q. 68. n. 3. & seqq.
- Alij duc. mille, erant similitē deduceodi, de quibus Elisabetha facultatem habuerat à dōtante, tam in vita, quam in ultima voluntate, 39. disponendi super dōtib. eaque ab intellecto decedens, usi fuisse præsumebatur, tacitē filiam ab intellecto veoientem vocando, *Conscriptuar. 8. ff. de larc. Cedit. cum alijs plene traditis per Pref. Francib. decr. 45. & 60. & Sard. in decr. 1. 2. facultas enim disponendi consummator, tam per hæreditis universitatis institutionem in testamento factam ab eo, qui facultatem habebat, quam per illius obitum ab intellecto: siquidem utroque calu tacitē coexistit in 40. hæreditem, vel ex reflantio, vel ab intellecto venientem de quantitate, cuius dispositio fuit reservata, disponuisse, *Menech. n. 1. 30. num. 13. & seqq. lib. 1. Peregrin. in trall. de fiduciam. artic. 40. num. 52. & seqq. Enf. in trall. de subili- tate. q. 5. 50. quibus oec obstat, fuisse Elisabet- tam in patria potestate, & protide intellectabi-**
41. lem, stante expressa facultate disponendi de- ducaclis mille à patre dōtante concessa, quam sufficit præcessisse, t. filius familias 7. 5 item vi- deamus. ff. de donat. Oltrad. cons. 2. 6. Conf. Mar- cian. in conf. 68. num. 2. & 8. lib. 2. latē, ut de illis disponere potuerit, tacitē, vel exprimitur per donationis contractum inter vivos, aut mortis causa, non obstante Pragm. Regi de Senatus Consilio Macedoniano, loquente in filio fami- 42. lia habitanter seculum à patre, locum non ha- bente, quos quidem ducato mille, tanquam à quond. Augustino Santonio, Lucretia, patre, & viro Elisabet: q. marris debitos, Lucretia filia, familiaberat, ex hereditate patroa infra ma- iorem bonorum mobilium valorem, postea, 43. nō fuisse consimiliorum expensis verò in hac lite, tanquam cœcates dotalis facta, dōtē paritē minuebant, cuius restituū petebatur. Impensa 1. 4. em. 1. seqq. ff. de impensi. in reb. dōt. alib. faldis, de qua lat. C. apud. q. 4. ad Rub. ff. fol. matrim. num. 8. & 14. em. seqq.
- Nec dōberi dicebantur, alios ducatos quin- gentum ab eisdem hæreditibus quond. Petri Malla petitos, pro sorte annorum dñctorum quadriginta in illius beneficium venditorum à quondam Augustino Santonio patre Lucre- tiae, sed sortem ipsam, fuisse compensandam, cum quantitate è converso per eos debita in- fra maiorem summam, pro tercij exactis à no- mine debitoris exigibili, io dōtē promissio quond. Elisabetha Malla, Lucretia matr., & in exigibili repetit, ut in præced. obseru. 45. me- minimus, una enī ipsiarum tertiarum totales, 44. sc. quod in Regno deberi ad rationem quinque pro centenario ex invereto stylo, ita, passum iudicandi, tellantur omnes, quos colligunt Reg. Merlin. in lib. 1. controv. forens. cap. 42. num. 30. & seqq. Tbar. in Ced. rer. indicat. 45. casu civili 36. num. 17. & seqq. quod enim dici- tur compensationem de liquido ad illiquidum regulariter non admittere. I. fin. C. de compensat. 46. locum babet, nisi in ista brevia tempus iudicis arbitrio remittendum, liquidatio fieri possit, Aaaa. alleg. 80. Menoch. de arbitrat. Iudic. lib. 2. 47. casu 14. vel nisi de impediendo usuraram cur- su, sive conventionalium, sive ex mota debita- 48. rum ageretur i quia tunc ipso iure compen- sa- fio fit, & liquidatio possit facta ad tempus compensationis facienda retrotrahit, l. 4. 5. & 1. ff. de compensat. Costa in trall. de retrotrahit. casu 4. cap. 9. num. 1. 3. Fontanella de pali. nuptia- lib. claus. 6. glosa 2. p. 6. num. 67. Leontard. de usur. 49. q. 8. num. 9. & seqq. item oīsi ex fucto, & mali- tria debitoris, liquidatio dilata fuetit, quo casu 50. pro facta habet debet, cum per eum sit, nō li- at. d. in eminibus 40. ff. de reg. Lar. Leontard. ibi nu. 6. & 7. Reg. Capyc. Lar. in decr. 1. 33. num. 38. & seqq. lib. 2. quæ omnia in facto concurrebant.
- Sed adhuc non fuit explicata prævio super capitibus predictis reservata in decreto Sacri Coosilij, ut in antecedentib. cap. 45. deduximus.

- 1 *Filia feminina per masculinos excluduntur a successione parentum, de Iure Regni Neapolis.*
Ex Coqustudinario Civitatis eiusdem, n. 3.
Cum ergo tamquam doctriam paragio, n. 2.
Differentibus autem successoribus eas maritato de paragio usque ad annos sexagesima completa, administrantur ad successionem, & masculinis ea conjungit, n. 4.
 2 *Abdicationis namque in eorum de Iure Romano.*
Sed in Regno Neapolis infusile est, ex eore Pragmaricatum omnia, n. 6.
 3 *Masculini autem, si locum habebant, requiritur a statim fundacione eorum excedens.*
Et interpellatio congrua iuste, & tempore sellas successoribus, n. 8. & q.
et si quis potest illas habere maritandi, & de tem dandi de paragio, n. 10.
Quod malitiosi differant, num. 11. usque ad num. 14.
 4 *Laudum arbitrorum quanto debet laus laborare, si recursus ad arbitrium boni viri concordauerit. Indicis arbitrie remittantur.*
 5 *Masculinitate ut existimat, sufficit paragio, efferto polli etiam liquidationem sibi videtur.*
 6 *Atuores ut integrum restituuntur contra masculinationem eorum, & n. 18. & 21.*
 7 *Filia feminina de Iure Coniugialinario Civitatis Neapolis, condicione alterius excluduntur per masculinos, si fuerit de paragio donata.*
Sed quid pars se exclusio, vocatio autem sub conditione per paragium non habuerit, varietas efficiatur, n. 20.
 8 *Atuores non primitur in integrum restitutio ne ob regresum, quem ocurrunt taurorum habent ex cursum culpative dele.*
 9 *Compromissi temporis prorogari, est partibus notificanda.*
Aliarum tandem unde sequuntur est nullum, n. 24.
Enam data possilitate procedendis, partibus non, etasit, n. 25.
 10 *Arbitrarium, sive landum contra maritatum prelatrum est nullum.*
 11 *Sententia contra mortuum effundilla.*
Tanquam deficiente una ex cibis personis in indicio requisitis, n. 18.
Emam raflesia licet consorciuum viventium in dividuatur, n. 19.
 12 *Landum effundendum.*
Et nullum universitudo, nullum est, quod emet, n. 31.
 13 *Curator adulterio non datum invito,*
Quis liberum habet, velis bacorum suorum administracionem, n. 33.
Lamittatur in minore sive pubere in indicio coveniente, n. 37.
Erit Regibus, aliisque Supremis Principibus, num. 38.

34. Curator aperte datus in instrumento, indiges iudicis confirmatione.
Quod fieri non potest, ante filij pubertatem, & fine eius confusu, n. 35. & 36.

35. Decisio Sacri Regij Consilii Neapolitani.

40. Delibet de Boliaga Regij Consiliarij landes.

C A P V T LXXXIV.

De Masculiatione filiabus foentinis concessa in successione parentum , ex Neapolitana Confusione incip.
Si mortuariis prole de Successionibus ab teste-
fato .

- Hinc summa in uno gravata ex Biscopoliensi Regno luce, quod parentum successione per masculos excluduntur, cum onus easdorandi separatio, tū attenta Regna Cagliarienses inserviantur: in Arribis, in Rubri, de sagittis fuisse. Comis. & Baras. de qui in precedentibus capitulo meminimus, tū etiam ex Neapolitana Cisalpina Coosuffidine in scriptis redactis, quia incipit: Si moritur sub hoc de successo ab instanti, fuerint in alio relevata ex eiusdem Coniunctionis beneficio, ut differentib[us] successoribus eae patatio maritare usque ad annos sexdecim completos, ad virilem admitemur suar[um] partionem in bonis pacernis, & maternis, & sic masculis censentur. Quod masculisationis nomen Iure Communis Romanorum incognitum, sicut illa esse, & in Regio Tribunalibus certum ex ore Pragmaticorum tradit Conf[er]matur. Proferat, sive per eundem Confessum, Se[m]inatur, obseru. 18. nn. 3. ubi tomen in seq. obseru. 21. cum p[ro]m. seqq. ad masculinationem inducendam, non sufficere sit simplicitate atatis sexdecim annorum etatis, sed requiri, quod frater, vel nepos qui successore propositor, fuerit congerio loco, & tempore interpellatus, sicut extradiucialiter, & potest habere, sicut maritandi facultatem, sed mulieris diffat maritare, & dorem dare, secundum paragium, & facultates, iuxta traditionem Nrapodam. Et alios, quos referat Reg. App. Lxx. in decr. 59. a num. 7. lib. 1. & in decr. 125. lib. 2. quibus in locis ita refert iudicium in S. C. Neap. & in ultraque decr[et]um s[ic] dicit, quod si frater a sororibus requisitus, ut eas nuptias tradat, non respondet, est illi tempus congruum à ludice a ligandum, ut respondendo declareret, si vult esse h[ab]eres filios, & dorem de patratio dare sororibus, vel eas ad virilem admittere, et Iherusalem docte in d. Confess. in aliquibus exercit, quid si requisitus, & verbe, quid si vult esse heres, quam lexitur Mofses, in Comment. ad

Confusus. Neap. p. 4. q. 4. num. 3. & Neapolitan. in eadem Confusus. Si moratur, in veritate eas ann. 13 summatrem teneri allicit, maritare sororem, cum primum posuerit, quod etiam voluit Profill. in add. ad Affid. decif. 370. num. 2. Unde omnia 14 iudicia arbitrii subhiciantur, qui facultatis, loco, & modo inspectis, cognoscere potest, an frater maliciose dissimiliter moritur sororem ut ex Neapol. Pisanell. atque Mafusio probat idem Reg. Cappe. Latr. d. decif. 59. n. 8.

Hac omnia in causa fuerunt, ut à laudo per Arbitros electos probato in beatius D. Fortunio Moles, siliquae quondam Regij Consiliarij D. Anibalis Moles, eam dechueante masculinam, & succedente posse pro virili positione in bonis patetio, per filios masculos pupillos eius isates, quorum partes toebamur, perita reductione ad arbitrium boni vici, atque in integrum restituione lo S. C. Neap. ibique etiam propositis quibusdam nullitatibus deligatione, sedum enormi, sed eorummodi, ex laudo causata, evidentēt 15 constare dicebamus, ut effet ab eo recutius ad arbitrium bovi viri concedendus, atque nullum etiam laudum ipsum declarandum, licet iudicis arbitrio remittatur, quanta debet esse latio in arbitriamento, ut concedatur huiusmodi recursus, quod ex magis communio DD. sententia affirmat Meno. in tract. de arbitris. Iudic. lib. 3. cap. 73. num. 5. & post eum Cosfil. Pafchall. in tract. de virib. patr. potest. p. 1. cap. 8. nn. 43. Stanee enim, quod deficitur maritandi prompta potestio, & per consequentem fractum culpa quibus extrajudicitaliter interpellaris, mediante 20 tutorum persona, sufficiebat offere paragij solutionem, cum facta fuerit ipsius liquidatio ad masculinacionem existam, ex Consiliar. Præsentia in his relat. obser. 24. num. 13. quod 25 cum tutores faceta omisissent, adversantes masculinacionem ex iusta sequentiam, ministris in integrum restituio competebat, ut in propriis terminis post Affid. in decif. 370. in 1. dubio, qui 26 referit ita indicationem in S. R. C. Neap. affirmant Mafusio. in relat. q. 4. num. 2. Cappe. in d. Confusus. iugulator. p. 3. 5. 10. num. 24. Consil. Praevenal. ibidem. obser. 1. num. 8. & 1. num. 8. Quod 27. num. seq. ubi non semel ita iudicatum, sive testatur, quos omnes citas pro haec sententia Boettiger. in tract. de successione, ab intestato, cap. 1. theorem. 3. n. 9. quoniam eos impugnat in seq. n. 12. 28 ex quo foro de iure Constatudinario Civitatis Neapolis conditionaliter excluditur, dum modos fuerit de parojo dotata; unde cum conditione ex minorum parte non adimpletur, celsus exclusio, & in integrum restituio denegator; sed hoc repugnat alias traditis ab eodem Boettigerio in præcedenti theorem. 32. num. 16. verida 29 esse affirmatur, quod foro ex exclusio porre fiat per Consuetudinem masculinatio autem sub conditione inducatur, si frater à paragij solutione celsus erit, iudicando oefas efficit in hoc à recepta Max. iustum solleterum sententia, & rerum iudica-

tum authoritatis corroborata recedere, quam etiam sequunt fuerit Reg. de Tappia in Constitut. Regni, Adiutorum Inter. n. 1. Tho. in campend. de- 32. et Regn. p. 1. In verba minor pupillus, neque ex eo quod minor est regressum contra Tutoris habere possint, ob eorum culpam, sive dolum im- pediuntor, is iotegrum testitutiois auxilium contra alios implorare, ut per sead. in latit. 3. & in 1. fin. C. si inter, vel curator intervenerit, cōcord. communiter esse tacetrum post alios te- statutus Sforzio Odd. in tract. de resist. in integrum p. 1. q. 24. artic. 3.

23. Quibus accedebant, nullitatea alie contra- laudum propozit: scilicet non fuisse temporis compromissi protogationes partibus notifica- 24. tis, ex quo nullum reddebatur arbitramentum, et etiam data potestate procedendi, partibus non citatis, ut alia diximus in præcedenti cap. 54. n. 24. ex Cappe. in decif. 93. num. 5. & Reg. Raviso in pragm. 1. num. 50. de arbitris, cum alijs, quos fe- quitor D. Stoppad decif. Gratian. obseruat. 62. num. 43. & quod fuerit laudum promulgatum 26 contra mortuus: nempe quondam Domiuou. Thomam, & D. Mauritiu Moles, duos, ex quinque filiis predicti Regij Consiliarij item 27 vita fundebus, que morte auctori, vel rei, si nullum 28 reddit seoteoriam, deficiente una ex tribus per- sonis in iudicio requisitus, Linsumma 19. 5. fin. ff. de r. iudic. Cum ulti per nos adducenda in- segmenti cap. 91. ubi nullitatem hanc operati- 29 dicemus in individua, etiam respectu liuii co- fortiorum viventium, ut probat ex pluribus Reg. Cappe. Latr. in decif. 83. num. 9. & seqq. lib. 1. & 30. fortiori hoc dicendum est in laudo, quod est 30 de sui naturali dividuum, eti nullum est uni- 31 us respectu, nullum erit quodad omnes, ut per 32. Praef. de French. in decif. 171. in fine, aliquoq. à Reg. Raviso relat. in pragm. 2. de arbitris, num. 23. cum etiam non fuisset D. Rodericus Moles, alter ex quinque fratribus citatus, iam potes effectus, ut ex hoc à tutorum potestate liberatos: namets illi sufficiunt à patre, secundum Tutoris filiorum, sed pro tempore quoque Curatores te- 33 flante relikti, quia tamco curator adulto non datur iurito, ut in 5. item invitti, inffit. de- curato. occ. à patre filio adulto relinquunt po- 34 telli in testamento, com ipse libertam habeat, si vellet, bonorum suorum administrationem, ut probator in 5. curatore habens 3. C. de in- 34. grum relikti. unde curatoris datio à patre in testamento facta, indigit iudicis confirmatio- 35 na, eaque fieri ooo potest, antequam pupillus efficiatur potes, curatoq.que dationem consen- tiat, ut ex Lectorum 6. C. de negot. glb. probat ibi alios adducens Baldazar de Angelis in præ- super Codex, improbus ex hoctanquam erro- 36 oea, decret. preambuli declaratoria, simplici- tate tutores ex testamento, ac pro tempore cura- tores pupillorum, non expectata eorum puber- tate, atque consensus lo curatoris datione, potest Consil. Pafchall. in 4. tract. de virib. patr. pot- est.

- ibid. par. 3. cap. 9. num. 51.* ex magis communi
DD. sententia comprobantem, ubi nam, seq. Jit.
37 mitat in adulto in iudicio convento, & in
38 Regibus, alijisque Septemtrionali Principibus, qui-
bus etiam invitatis, curatorem dati affirmat, ut
etiam docuit Stephanus Gratianus, in lib. 2. discept.
forensi, cap. 23. num. 1. 5. & 28. cum seqq.
39 Fuit propterea provisum in Sacto Consilio
Neapolitano, sub die 4. Iulii 1659 quod su-
spenso laudo infra quatuor dies audiatur
40 petra, referente D. Blasio de Bellaga Regio
Consiliario Hispano in fontibus Regni Con-
trovergia versa tissima, qui postea fuit, iuris ex
Aulis Sacri Consilij Prefectus, apud Lombardum
Aduarium.

R E R V M S V M M A.

- 1 *Pascua, sive Saltus inter Principum Iura con-*
numerantur.
- 2 *Saltus proprii sunt, agri inculti, ubi pecus pa-*
sci possit.
Ab antiquis Saltus à Latinis Nemora nuncupa-
ti, num. 3.
- 4 *Pascua, sive Herbagia sunt de Regalibus.*
Nec per alium possideri possunt, quam per Regem
in locis demanialibus, n. 5.
Et per Baronem in locis Baronie, n. 6.
Nisi titulum possident alter offendat, n. 7.
- 8 *Pascua, Nemora, & Herbagia in Regno Nea-*
polis sunt Baronum in locis eorum.
Ex forma privilegiorum, & Consuetudine, n. 9.
- 10 *Pascua, & deserta camporum abundant in par-*
tibus Apulia Regni Neopolis.
- 11 *Dohana Menependum in Regno Neopolis à*
Serenissimo Rege Ferdinando Primo instituta
*Cum eius Tribunalis in Civitate Fogia, à foce a-
rum multitudine ita nuncupata, n. 12.*
- 13 *Dohana Menependum Apulia manus est, ter-
ritoria, & pascua locare ad usum pecudum,*
aliorumque animalium.
*Ex qua locatione percipit Regia Curia annue-
ducatus fere centum quadraginta milles, n.*
num. 14.
- 15 *Dohana Menependum Apulia locati, fori pri-
viliegi gaudent.*
De quo plura remissivit, n. 16.
- 17 *Dohana Menependum Apulia pro usu pecu-
dam ipsius loca sua locat, & ab alijs capere so-
lita, pro pretio semel constituta.*
Quia ordinaria loca appellantur, n. 18.
Ex quodammodo vero, que non sunt solita capi
*a Regia Curia, sed si alijs locantur pro herba-
giis, in eorum condicione ipsa prefatur, num.*
19. & 20.
- 21 *Pascuerum in locatione, Princeps pro sodeme*
pratio prefatur.
- 22 *Pascua extra diaria, per Dominos ad libitum*
veniendi possunt, cessante necessitate Regia Dohana
Menependum in Regno Neopolis.
Quia necessitate si propriezate denuncianda à Re-

gio Dohaniensi in die Sancti Luca, cuiuslibet
anni, n. 23. & 24.

- 25 *Dohana Menependum & Apulia capere non po-*
celli pro palus animalium territoria non solli-
ta capi, que pro Civium usi defervant.
Et alias tercia pars, sicut pro usu seminaturorum,
reservata, n. 26.
Quandoque etiam dimidia, n. 27.
- 28 *Dominum prasumitur ex possessione de presu-*
ti alegria, cum de coincidentiis disputari con-
tingit.
- 29 *Vendito quid, & quantum comprehendat ex*
presto dignofatur.
Quia res vendita prasumitur in isto pretio, n. 30.
- 31 *Decisa Tribunalis Regia Camera Summaria*
Neapolis referuntur.

C A P V T LXXXV.

De Pascuis, & Saltibus Principi spe-
ciantibus, ad text. in l. 1. C. de
fundis & Saltibus res Do-
minica lib. t. 1.

- 1 Nter alia Principi Iura,
Saltus, atque Pascua fulle
probatur in l. 1. C. de fundis
& saltibus, res dominica, lib.
1. sunt proprie saltus,
agri inculti, ubi pecus pa-
sci possit, ab eorum usi,
Saltus nominari ab Anti-
- 3 quis, à Latinis Nemora, ut ex Varrone sit Petr.
Gregor. *Tract. de syntagma. l. v. p. 1. lib. 3. cap. 15.*
- 4 Vnde pascua, seu herbagia, de regalibus esse,
& prohibiti per alium, quād per Regem in lo-
cis demanialibus possideri, & in locis Baronis,
- 6 per alium, quād per Baronem, nisi titulum sue
possessionis offendat, ex *Luca de Penna in l. quād*
namque, C. de fundis limicophis, lib. 1. t. firmat
*Cap. 1. in vesti. feud. in cap. 1. incipiente Feude-
rum classula, in vers. *Plante, pascuis, nemoris,**
- 8 *herbagis, ubi quād ita in Regno Neopolis*
*sunt Baronum in eorum locis, ex forma pri-
9 legiorum, & Consuetudine, quod confirmat*
Reg. Rovi, in Rub. pragm. de pascuis, forefis, &
nemoris, n. 5.
- 10 Cum autem in partibus Apulia hoius Re-
giū sint deserta camporum, & abundantia
pascuum, ut refert Andreas de Iferna in *Con-*
suetud. Regiū, quād incipit: Cum per partes Apulia,
- 11 fuit à Serenissimo Rege Ferdinando Primo
Dohana Menependum Instituta, cum eius
- 12 Tribunalis in Civitate Fogia à foce a-
rum multitudine denominata, cuius Dohana manus est
- 13 territoria, & pascua locare ad usum pecudum,
ex exteriorumque animalium per *Præc. in tract.*
de subfund. lib. 2. in q. 6. anh. Baronum, num. 12.
& seqq. & per *Reg. de Ponte in tract. de potest.*
Prærog. t. 4. q. 8. num. 4. 6. cum seqq. ubi quād ex
14 hac

14 hac locazione percipit Regia Curia annos docatos fere centum quadraginta mille: & de 15 fori privilegio, quod habent locati predicti 16 Regia Dohana, plura congerit *Cofarsus in specie perigrin. quatuor. quattuor. 15.*

17 Nendum verò predicti Dohana Menepedium Apoliz pio usu pecudum dicta Dohana, loca sua locata, & ab alijs capere solita pro certo pretio semel constituta, quae ordinaria ap- 18 pellatur, verum etiam non solita capi, si pro 19 herbagijs locatur à Dominis ipsorum, in quo- 20 rorum conductione Regis Curia preferitur, si il- 21 lis opus habet, ut valeat ea Domini anima- 22 lium sublocare, que extraordinary vocantur:

23 Princeps enim in Pascuum locatione, soluto eodem pretio, preferrat pro animalibus, que in ipsa Dohana fidantur, fuara ea, que post DD. in L. 1. cum seqq. *Cade pascuis publicis, lib. 11.* tradit *Capiblane. in trall. de lura, & offici Baro. in pragm. 21. num. 26.* autem extraordi- 24 natis herbagijs, cellante necessitate Regis Dohana, per eorum Dominios ad libitum vendi possunt, sicut in cap. 28. *Cemitis Ripacur- 25 ha, intet Capitula, & Gratias Fidelissime Civitati, & Regno Neapolis concessas, fol. 68.* ut propriez huius postes iunctum Regis Dohana, predicti, quod in die Sancti Lucie culosliberi anni, declarare habeat herba- 26 gias quibus indiger pro Regia Dohana, ut de reliquo eorum Domini disponere possint, in cap. 6. *Cofarsa Maiestatis ibidem, fol. 109.* de qui- 27 buameminit *Jeann. Baptista Thor. in addition. ad de Pois in d. 5. 8. num. 47.* non tamen capere,

28 potest Dohanae territorio non solita Regis Dohana, que deserviunt pro usu Civium, ut fuit à Regia Camera declarationum in Anno 1560 in causa Universitatis Tarenti, ut in decreto predicti Regie Camera 231. ex recollectis à Reg. de Maria, post decr. Reg. Reverser. & aliis de anno 1551. fuit ab eadem Regia Camera 29 iudicatum, remanere debet tertiam partem pro usu seminariorum, ut in alio decreto 220. ex eisdem recollectis ab eodem Reg. de 30 Maris, pro ut dimidia pars decessu fuit alias pro semine reservata in causa Illustris Marchionis Lavelli, ut testatur idem *Reversus decr. 436 in fine.*

Ex quibus optimum ius foret dicebamus, tam in petitorio, quam in possessorio, illucarem Principem Carpint., & Cagnal Ducem, in causa vertente cum Regia Fisco in Tribunalu Regie Camerae Sommarie, cito facultatem eidem, tanquam utili Domino Castrorum predictorum, eorumque Civibus competente seminandi in parte defensorum in eis existentium, que dicuntur *delle Feste, & S. Maria, non obstante, quod eatum usus fuerit Regis Curia reservatus, siquidem ex his, que in facto deducebantur, in debum revocari non poterat, quod Defensio predicti fuit in Dominio Baronis: tunc quia, 28 etant ab eo possesse, & in dubio ex possessione*

de praesenti allegata, dominium presumi, cum de ea contingent incidenter disputati, per l. si- 29 ve pesidis 16. C. de probantibus, post alijs ostendunt *Menech. in trall. de presumpt. lib. 6. cap. 63. num. 74. & seqq. Majcard. in trall. de probat. conclus. 540. num. 21.* cum etiam, quia Defensio predicti non reperabantur capite pro servitu Regie Curie, tempore Serenissimi Regis Alphonti Primi, sed in Anno 1551, tempore Cofarsae Maiestatis Serenissimi Imperatoris Caroli V. glorijs memoriæ, in conventu, inhira super pretio pascuorum sumendorum, pro servitu Regie Curie, cum Barone Castrorum predictatum Cagnani, & Carpini, per Illuminatum Ferdinandum de Sangio, tunc temporis Dobanerium Regis Dohana Menepedium Apoliz, fuit expresse declaratum, quod remanebant Defensio predicti Baronii libertas, & absque alio onere pasculi Regie Curie, ex alijs Territorij demania libua entundem Castrorum expondi; tum denique, nam ita fuit deccr. eiusdem Regis Camere de Anno 1605, determinatum, in quo reintegrantur in beneficium Regie Curie Territoria demania Castrorum predictorum, tanquam capi solita per Regia Curia, exceptis defensio predictis, quibus utitur Regia Curia pro pascuo pecudum, folio pretio aenorum ducatorum biscentum.

Qui tamen illis intelligendus erat, excepta parte pro semine relinquenda, iuxta præmissa, cum etiam ita cum Regia Curia pro præterito habuisset: fuit enim ex 14. testibus ab Anno 1558. probatum per immemorabile tempus (ex- 31 dicta parte pro pascuo pecudum eidem Regis Curie) in alia territoriorum, hinc defensio pascuæ à Civibus, & Barone satum fuisse pro recolligendis viciualibus ad eorum usum, quibus omni- 32 minè caret, nisi inca seminandi insubvenirent, prius ut sic etiam fuerat ab eis tempore hucusque servatum, & à solitis fieri, validom est argu- 33 mentum, i.e. quis donaturus 29. ff. de usfructu, cum concord. apud Barbos, in locis communibus argument. Iuris, loco 102. & magis hoc locum habere dicebamus: quia summa ducatorum bis- 34 centum, que à Regia Curia solvebatur pro usu cuiuslibet anni, non correspondebat valori in- 35 tegri usus Defensorum, nisi remansisset ex eis quantitas pro seminando necessaria; ut prop- 36 pterea debuisset in hoc usu, pars pro semine, 37 excepta intelligi: etenim ex pretio datut in- 38 telligi, quid, & quantum fuerit in venditione, 39 comprehendit? quia res vendita præsumitor 30. fuit pretio, ex glossa l. 3. ff. de superficie, cum alijs latè adducatis per *Manicam in trall. de ta- citis, & ambiguis convenientibus, lib. 4. tit. 9. nn. 8.* quem sequitur post alijs Reg. Capyc. Latr. in- 31. cap. 37. num. 8. & seq. lib. 1.

Erat itaque pars à Civibus, & Barone seminari solita pro eorum usu relinquenda, & ita- 32 studivimus fuisse postes indicatum in Tribunali predicti Regie Camerae de Anno 1605.

RE RVM SV M M A.

- 1 *Hemines, vel sui sunt, vel alieni iuris.*
 2 *Filij ex legitime matrimonio procreati, sunt in potestate patris.*
Quia patria potestas à Civili Iure descendit, n.3.
Et semper patre vivente presumitur, n.4.
Neque medius, ex quo illa dissolvitur, presumi debet, nisi probetur, n.5.
 6 *Emancipatio filij regulariter non presumitur.*
Et ut valeat, quomodo fieri debet, num. 7. usque ad 11.
 8 *Publici iuris quae sunt, non nisi publica autoritate tolluntur.*
 12 *Emancipatio per procuratorem tenet, nisi ratificetur.*
Ante parte non opponente, n.13.
 14 *Filius semel à patris potestate liberatus per emancipationem in illam amplius non revertitur.*
Dummodo exivere quod ea, ex patris voluntate, ad hoc destinata, ut filii iuris efficiatur, num. 15.
usque ad 19.
 10 *Filia per matrimonium à patris potestate liberaatur ex Neapolitana Consuetudine.*
Sed viro mortuo reincident in potestatem patris, num. 21.
 22 *Pater est quasi Dominus bonorum filij.*
Quorum est legitimus administrator, n.23.
Et pro eis patre in indicio solus comparere, num. 24.
Atque illa sine deterso utiliter alienare ex necessaria causa, n.25.
 36 *Pater pro filio matre septensis, comparere non possit in indicio sine illius consensu.*
Contrarium verius esse probatur, num. 27. 29.
Et 30.
 38 *Intelleximus L. En. C. de bonis, quae liberti.*
 31 *Decisio Sacri Regij Consilij Neapolis refutatur.*
 32 *D. Flaminius de Constantio Regius Consilarius landatur.*

C A P V T LXXXVI.

De Patria potestate circa indicium filij nomine agitandum, ad text.
 in l. t. C. de bonis maternis.

Nter multiplices personarum divisiones, illa non inferiore locu obtinet, quae homines indicat, sive eius, sive alieni iuris, ut in Rub. l. 3. de ijs qui sunt sui, vel alieni iuris; alieni autem iuris per ceteris esse existimant liberi ex iustitia nuptialis procreati, qui sunt in patris potestate constituti, ex dispositione L. 3. & 4. sed si quis quidem patris potestas, ex Civili Iure descendit.

- dens, ut in l. patre furioso 8. cum ibi notatis per glossis in verbis moribus, &c. ad patre vivente presumitur, ut plenè post Bartol. & alios docuit Monach. in tract. de presumpt. lib. 6. presumpt. 55.
 5 *num. 7. & seqq.* obi nec presumi dicit modum aliquem, ex ibi enumeratis, quibus les patria potestatis solvit, nisi probetur, inferens ad 6 *emancipationem, quam regulatè non presumi;* et l. 6. filius 8. ff. de probat. & ex communis sententia affirmat etiam Massard. in tract. de probat. in conclus. 597. item. 1. neque validam esse, nisi iudicium decreto scedentes; cum publica auctoritate tolli debere, que publici iuris sunt, ex Anglia in l. pol. mortem, num. 8. ff. de adspiciens. firmat Consil. Paschal. in tract. de virib. patria potest. p. 1. cap. 1. num. 1. & in cap. 6. num. 130 ubi neque sufficere dieit, quod fiat cotim Notarii, & lodice chartulariorum: quidquid alii contacterunt sentiant, ibi relati, & cum eis Maranta in spec. p. 4. diffundit 1. 8. num. 4. maxime procedere affirmit, ut Regno nostro, in quo Regius Iudex sed contractus, in contractu stipulatione adhibetur; nec per procuratorem validè fieri emancipationis actum, nisi ratificatio subsequatur, idem Paschal. affirmat in eodem cap. 6. num. 129. ad quod per ceteris adducit Caravita in Comment. ad pragm. 1. de Senat. Consilium Massardi, p. 2. num. 9. & 30. qui limitat partem 13 non opponente, & num. 50. & seqq. dicit, filium 14 semel à patre o potestate libertatum per emancipationem, amplius in illam non reverti, ex L. qui liberatus 12. ff. de adoptione dummodo resivebit 15 sit à paterna potestate, voluntate patris, merè dictio ad effectum, ut filii iuris efficiatur, quo 16 es tu tecum dico non potest, nisi patre prospera alimenta denegandu; secipit vero elle, quando 17 fulserit à patris potestate liberatus, ex quadam conseqencia, & ex patris voluntate ad hoc 18 principaliè non odiato: ut si propter patris vel ipsius Monacis ilionem fulsisse emancipatio 19 facta, que resolvitor, patre, aut filio ad facilius restitufo auctoritate. Sommi Pontificis: 20 quoadmodum filii etiam ex matrimonio liberata, per Consuetud. Neap. incipiente: *Sed si mulier, in tunc de filia familiabente, mortuo manu tito reincident in potestatem patris, ut iudicatum est in S.B.C. Neap. Grammatic. in decis.* 21 *quem teneat, & sequitur Mafessa in Comment. ad Consuetud. Neap. p. 1. cap. 3. num. 8.*
- 22 *Ex hac patre in filio potestate descendit, ut ipse sit quodammodo dominus boorum filij,* 23 *pro quibus tanquam legitimus administrator,* 24 *valeat solus in iudicio comparere, se si vero domino est, iuxta traditum in l. t. C. de bonis maternis & in l. cum eportos 6. §. num. 4. ibi plenissimam potestatem, C. de bonis quilibet, de quo latè Arius Pinell. in repetit. d. l. 1. p. 2. num. 3. & 16. cum fogg. eaque possum utiliter, & ex causa necessaria alienare absque decreto, ut receptam esse DD. sententiam affirmat Consil. Hodie rite ad desig. Surd. 179. num. 8. & seqq.*

Et

Et quāvis *Innocentius cap. secundus*, *de proportionibus*. n. 1. in filio maiore septeonio illius 26 consensum requiri, conelodat, ut possit pater agere, nomine filij ex dispositione texti, in l. fin. *ubi autem in numeris, sed. tit. de bonis, qua libe-*
ritas, quo videtur ex pretesto restringere patris po-
testatem in filio maiore leptennio, pro qua op-
*nione plures adducit idem Conf. *Pafébal. in d.**
p. 1. cap. 2. n. 3.

Hæc tamen opinio, quemadmodum in Iusta non probatur ex infra dicendis, ita communia-
tēt à DD. improbatur, quidquid aliud voloerit
Conf. Pafébal. in loco proximè relato: eteim si
DD. anhoriates intuemos, pugnat in primis
pro affirmativa opilioe, quid possum solus pa-
ter agere sibi que consenserit filii, licet majoris
septeonio, Bart. authoritas in l. t. C. de bonis
materni. n. 1. *Bald. ibid. num. 8.* haec dicit verio-
27 rem opinionem, eamdem à nostris iudicantē
teneri, refutat *Paulus de Castro ibidem, num. 2.*
verbi. diei tamem, tamque commonem esse legi-
*starni sententiam, testam. *Mola in l. fin. 5. pa-**
*pillias, num. 3. f. de verb. obligat. *Aretius. ibidem,**

num. 5. *Anton. Gama in deis. Lufiana 77. n. 2.*
& Flores de Mena in addit. ad eamdem Gama
*deci. *Valesius in confitit. Lufiana 57. num. 1.**
de magis communem, atque veriorem esse, &
quotidie practicari eritiam testatur Cevaglio
præf. ques. commun. contra commun. quæst. 380.
num. 40.

Ex quibus hæc opinio magis communis, ve-
rissima, arque receptior ostenditur, cui etiam
28 Iuris auctoritas suffragarunt, eisq; eius simili-
sima potestis parti coocelli per l. t. C. de bonis
materni, ceteri potestis ex alii subsequenti di-
spolito. l. fin. *ubi autem, l. de bonis, qua libe-*
ritas, loco ordinari revocata; tum ad correctio-
nis presumptionem efficienda; tum quia non
est ultra casum expressum, eo quo loquitur, pro-
trahenda.

Liber igitur illius legis dispositionem ex-
amine, quod solidum loquitur in hereditatis ad-
29 ventice additione, in qui cum de maximo
agitor filii præiudicio, ratione dsmoi, quod ex
hereditatis additione facta per patrem, eos oo-
mine psteretur, optimo lute fuscitom fuit id.
l. fin. quod si filii fuerit in secunda parte
constitutus, quoq; greenaverit hereditatem,
adire, potest patet adire, qui omne soscipiet
in se fortunæ periculum, ut in *Saneimus.* Si
vero concordes fuerint in additione patet, &
filii, pater soscipiet, & movebit actiones, adhi-
beatur autem, etiam filiorum consensu, ut in *5.*
ubi autem, & quod text. in d. 5. ubi autem, loqua-
tur in hereditate adveotitia, in alia vero ad-
veotitia remaneat incorrecta dispositio l. t. C. de
bonis materni, amplissimam nō bonis patri po-
testatem, ita intellegunt Corn. in ead. l. t. ante-
num. 3. verbi. Sed in & post eum *Gama in d. deis.* *Lufiana 77. num. 2.* ubi dicit, ita communi-
tēt intelligi dispositionem texti, in relato *ubi autem.*

Sed contraria opinio defensores, adhuc
solum patrem agere posse diceunt, ubi non habet
30 filius iustam causam contradicendi, ut patet
ex Angel. *Paulo de Castro, Enigosi & alij ad hoc*
plene relatis per Pinelli in repetit. d. l. t. C. de bonis
materni, p. 2. num. 66. post medium, verbi. ita
autem.

Unde, vel quia veterior, & receptior est opinio
affirmativa, vel quia iustum non habebat filios
contradicendi easlam in iudicio per patrem,
ipsius nomine insertato in S.R.C. *Nesp. io quo*
de recuperatione dotium materorum ageba-
tor, impediri non posse dieebamus, progressus
31 ad ultiora: pro ut ita provisum fuit decreto
ab eodem S.C. *Interposito*, sub die 5. Maij 1618
quod procedatur ad expeditiōnē eaſe, op-
positis noſ obſtantibus, lo eaſa Horatij, &
Marij de Lurija, eum Eugenia, Beatrice, & An-
tonia de Valeotone, quod fuit postea coor-
dinated, facto verbo loco reclamacionis, d. rela-
32 tio eodem Reg. *Confititarij D. Flaminij de Confiteo*
viri quidem, prudentia, nobilitate, atque do-
ctrina p̄zclari. Actus rius de Seccia veoto.

R E R V M S V M M A.

1. Pluralitas praesumitur in rebus, & corporibus, quidquid sit in personis, & actionibus.
2. Identitas rei ab alegante probari debet.
3. Pluralitas reiprebari debet ab illo, qui se fundat in ea.
4. Inventarium probat, bona in eo descripta esse in hereditate.
- Quoniam in eo adiit clausum, cum potestate addendi, vel diminuendi, n. 5.
- Præfertim contra hereditem, donec ipso de errore decenrit, n. 6.
7. Identitas rei per duorum confinium identitatem probatur.
- Ampliatur, ut lecam habeat, etiam si alij confi-
nes non convenient, n. 8.
- Intellexi quando scilicet unus confinis discorda-
ret, scilicet si due, vel plures, num. 9.
- Secondo declarat, ut locum non habeat, quando nonem loci, utrique rei non convenient, n. 11.
- Tertio fallit prævaricata eonſinſio, ita diversitate mensura utrinque prædicti, vel rei, num. 12.
- Quarto, quando confines sunt inseriti, & genera-
tivis rebus communes, n. 13.
- Pt. fundat coherentia via publica, flaminianum, & fo-
milia, n. 14.
10. Præsumptio una aliam tollit.

C A P V T LXXXVII.

De Pluralitate, vel identitate rerum praesumenda, vel probanda, ad text. in *testamento quidam* 27. ff. de conditio-
nibus, & demon-
strationib.

Pluralitas rerum, de corporum in dubio presumitur, quidquid aliud sit, obi de personis, vel aliis agitur secundum magis receptam opinionem, de qua plenè per *Vrsili* post *Affili*, in decisi. 23. num. 12. per *Bors.*, in decisi. *Bors.*, 2. num. 30. per *Sord.* in decisi. *Maur.*, 339. num. 6. *Gratian.*, in lib. 4. *descrip. forens.* cap. 790. num. 6.

Vel secundum tuiorem opinionem identitas ab illo probari debet, qui cum, tanquam sui intentionis fundamentum allegat, & est conservato, qui se fundat in pluralitate, debet eam probare, ut veriorem esse restandit, alijs etiam relatis. *Adenoch.* in tract. de *præsumpt. lib. 6. præsumpt.* 15. num. 2. *Majcard.* in tract. de *probab. sanctus.* 875. num. 11. p. 1. & *conclus.* 179. num. 57. & *segg. p. 2.*

Qualibet autem ex predictis opinionibus admissa, veniebat in facti contingencia iudicandorum in liquidatione facienda in S. R. C. Neap. ad instantiam *Clericorum Cesariorum* valoris bonorum hereditatum quondam. *Judicata de Martino*, omnino includendum esse valorem, territorij existentis in Civitate Theonii, vulgo dicti *della Foscara*, per heredem in inventario descripsi, quamvis ex parte *Lueticii* de *Martino* hereditatem preterenderetur, illud fuisse duplicitum, atque esse idem cum alio Territorio, in eodem inventario adnotato, quod nancupabantur *della Foscara*, exiliente in eadem Civitate, *Theanizex* quo enim fuerant haec territoria, disfundunt, & separante per *Lueticiam* heredem, in inventario descripsi, contra ipsam heredem 4. *præsumptio* orlebatur, toti ipsis bona in hereditate, quod fuerant per eam adnotata, non obstante clausula, *cum præsumt. addandi*, vel *admis-* 6. *nnendi*, quoniam plena fides inventario adhibenda erat contra heredem, donec ipsa de eratore docuisset, arguendo text. in l. fin. *Carbitrum* *tunc*, firmant pulli alias *Sebast.* *Monic.* in tract. *diverx. de invent.* q. 2. 32. num. 16. & q. 2. 34. num. 12. *Gratian.* *descrip. forens.* lib. 4. cap. 765. num. 59. & seq. & *Cancer.* in lib. 3. *variar. refel.* cap. 1. num. 4. & 5.

Identitas autem unius, cum alio praedicto, non sufficit per dictam heredem aliqua concluden-

ti demonstrationes probata: quamvis enim inter duas, & pluribus confiniis, prædicta sita locis se convenireat, & regulariter duæ demonstrationes sufficiant ad probandam identitatem, siquidquid enim ultra illas aliceter, fructu est, & non viciat, ut in l. 4. fin. ff. de date *proleg.* & ex doctrina *Borsili*, in *demontstr. acto falsi*, ff. de *condit.* & *demonstr.* tradunt *Reland.* & *Valde* in *conf. 67. lib. 1.* *Menoch.* de *arbitrari.* *Indic.* lib. 2. *concl. 2. cap. 105. num. 12.* *Bors.* qui hanc opinionem communem, & recipitam esse dicit in *caus. 141. num. 88. lib. 1.* & *Gratian.* in lib. 1. *disceps.* 3. 4. 11. & lib. 3. *cap. 91. num. 33.*

Nihilominus, quia in hoc facto, in duabus alijs demonstrationibus, nonm̄ territorium cum alio non conveniebat, scilicet in loco, & quantitate, cum alterum in loco dicto, *della Foscara*, modiorum novem, aliud vero in loco dicto, *della Foscara*, modiorum duodecim, in beatitudine remansisse, legebantur, prope certe succedebat limitatio ad hoc dictum *Borsili* in d. *Idemontstr. falsi*, quod per duorum confinium convenientiem, dicitur idemontstrata, quamvis alia demonstrationes fuerint expreßae, & duas convenientes, solum tamen differat, sed autem est, quando quarum, aut plures exprimerentur, & duas, vel plures convenientes, alia duæ, vel plures discordantes, hoc enim causa dubia res redditur: non enim præsumpto tollit aliam, *L. Divit.* 8. ff. de *la integr. relati.* cum concord, apud *Borsili* *axiom.* *Iur.* 1. 6. num. 1. & *D. Scappa* ad decisi. *Gratian.* *observat.* 103. nn. 3. neque tunc dici possit idemontstrata probata, ut pulchre declarat *Alex.* in l. *fin. num. 1.* *Cde. rem.* & in *caus. 73. num. 8. lib. 3.* sequuntur *Vrsili*, ad *Affili*, decisi. 23. num. 11. in fine, *Adenoch.* de *præsumpt. lib. 6. præsumpt.* 15. num. 30. *Majcard.* de *probab. causas.* 179. num. 23. & *causas.* 874. 8. 4. p. 1.

Quæ opinio quatenus aliquam recipere possit probabile contradictionem in terminis, de quibus agebatur, indubitate procedebat 11 ex pluribus. Primum, quia non erat probata identitas, per demonstrationem loci, cum duobus confiniis, quia nomen loci unius predixit, cum alio discrepabat, quo case non sufficit ad probandum corporum onitatem, confinium identitas, tanquam in certorum, & generaliorum, qui possent etiam alij bonis convenienter, ad quod facit optimus sensus, in *testamento quidam* n. 27. ff. de *condit.* & *demonstr.* obi fortius, una ex tribus demonstrationibus falsa viciat, & in expelle hoc voluit, ita opinionem dilucidationem conciliando, *Peregrin.* in tract. de *ideem.* art. 44. num. 5. 1.

Secundò propter mensuræ diversitatem inter utrumque prædictum efficiacem identitatis probatio requirebatur, per identitatem loci, cum duobus confiniis, ut per doctrinam *Borsili* in *demontstr. falsi* q. 7. num. 14. ff. de *condit.* & *demonstr.* docuit in punto *Gratian.* in lib.

lib.4. *dilecti forensi cap. 790. num. 7.* & quia cons
t 3 statut in factu demonstrationes , five confines
duobus illis Tertitius commones, alii quaque
ploribus Tertitius in iudicio deducit evan
venire, prius in certitudinem , & generalita
tem confirmum, magis in ambiguo res redditeba
tur, & obfuscata identitatis probatio , ad text.
in Lodo suo Titij 30. f. de Testimoniis, insula, ob
servat *Sard. in conf. 125. num. 18. lib. 1.* & post
alios idem *Gratian. in lib. 5. dilecti forensi cap. 883. num. 1.* & seq. presertim quando confinae
14 adiecti sunt, at in casu praevaricato, coherence
via publica, fluminum , & similiis, que omnes
demonstrationes certe dicl non possunt, cum
ploribus & diversis locis, Tertius, & rebus con
veniant , argumento text. in Lodo conditio 79.
5. f. de condit. & demonstrat. ut post Bart. &
Rimbold. adnotavit *Burser. in conf. 162. num.
90. lib. 1.*

Pendet relatio de pia*diplais* facienda in Sa
cro Conflito, in 1. vol. Procellium Ioannis Frä
cisci de Angelis, cum illis de Martino, in Banca
Simeonis pro Felice.

R E R U M S U M M A .

- 1 Disponendi facultas in bonis antiquis restituenda
fuit per Neapolitanus Confuetudines .
Et pro medietate tantum permisit, n. 1. 3. & 4.
Intelligit, ut n. 5. 6. 7. & 8.
- 9 Proximiores in medietate honorum antiquorum
ultioris, vocati per Confuetudinem Neapoliti
tanam, si singulare iure succedant, vel heredi
tario traditur usque ad n. 19.
- 10 Hereditatis aditio, & repudiatione solo animo pro
batur.
Et quomodo? exemplis offendit remissio ,
num. 11.
- 11 Hereditas ante additionem , acquisita non di
citur.
- 12 Hereditas non aditio passa est a debitorum non nequi
tate, & repudiorum praecordicium creditorum.
- 14 Proximiores possunt eorum creditoriibus necro
ne, non acquirendo portionem ipsis à Confuetudini
bus Neapoliti delata.
- 15 Hereditas non aditio, non transmittitur ad ha
redes.
Sed perinde habetur, ac si defuncte delata non
fuerit, n. 26.
- Fidus primus in hereditate ascendentium , qua
transmittitur, etiam non aditio, num. 27. usque
ad 30.
- Secundum limitatum in herede infra annum invi
deliberandi decadente, postquam scirpus her
editatis delationem, n. 31. & 32.
- Tertiù fidele in minore, n. 33.
- Vel minore ignorante delationem hereditatis,
num. 34.
- Qui refutantur in integrum ad addendum
hereditatem à defuncto non aditam, num. 35.
usque ad n. 38.

- 39 Clerici, & Ecclesiastica persona non comprehen
duntur in Statutis, & Confuetudinibus Laico
rum, & n. 43.
Neque serum bona, n. 40.
- 41 Suntia, & Confuetudines laicorum disponentes
probribentia ligant latus, etiam in Clericis, vel
Ecclesiastis disponentes.
- 42 Clerici, & Ecclesiastica personae non graduent be
neficis Neopolitanum Confuetudinum.
Neque possunt, ut agnati , vel cognati suscipere,
aut impunemente dispositiones laicorum contra
formam Confuetudinum, n. 43.
- 44 Proximiores sunt repartituri Clerici, an per
Neopolitanum Confuetudines vocati consecurantur
ali proximiores in gradu sequentes ad media
tatem honorum antiquorum habebut ex uno.
45 usque ad 48.
- 49 Confuetudines Nonpolitis dispositionem probriben
tes de medietate honorum antiquorum, ad fi
liorum , & proximiorum beneficium emana
verunt.
Vnde, non procedunt, si proximiores sunt Clerici
in Laicorum Confuetudinibus non comprehen
si, num. 50.
- 51 Proximiorum medietate honorum antiquorum
vocatis per Confuetudines Neapolitis , si repre
sentant renunciationem exclusam ex proximitate
in gradu sequenti deferatur, habebut ex n.
52 usque ad 97.
- 55 Renunciatione extintivè facta dicitur, cum ille sit,
de cuius agitur hereditate.
Vel qua sit ab ingredientibus Monasterium ,
num. 56.
- Aut devolwendarum hereditatum , secundam
aliquos, n. 75.
- Sed intelligitur, ut n. 76. & 77.
- 57 Agnatus renunciatione iuri succedendi, excludere
se videatur ab agnatorum numero.
- 58 Religio possumus proficere Religionis ,
vel pro mortuis reputantur.
Et non habent, neque velle, neque nobis, n. 59.
- 60 Monaci proprium non habent.
Et Cappam, neque possunt, sed Monasterij no
mine detinent, n. 61.
- Ut si ea spoliarentur opere non possint, n. 62.
- 63 Monachus quando possit uiger in iudice? remis
sio.
- 64 Renunciationes ubi ingredientibus Monasterium
sunt, ut Deserviant, Mandantique relin
quunt.
Vnde reales omnimoda, atque perpetua indican
tur, n. 65.
- Et in vim repudiationis , & abstentionis resol
vuntur, n. 66.
- Quibus perpetua se excludunt , & promortuis
habentur, n. 67.
- 68 Renunciatione realis sit, vel personalis mene
contrahentium inspectatur.
Non obstantibus amplissimis clausulis, nn. 69.
usque ad n. 72.
- 73 Renunciatione mentalis semper dicitur realis.

- Et locum habet, mortalis etiam filii masculini,
quos pater habebat renunciaturam, n. 74.*
- 78 *Renuncians hereditate devoluenda, sicut eis
devolutionis cogitur eam adire, ut in renun-
ciaturam transferatur.*
- Bisi Adonacis fit, captiuus eius nomine, saltem
cum illius interventu Monasteriorum adire,
num. 79.*
- Sed adire non requiritur, renuncians, suus
heres fit, n. 81.*
- De quo dubitandum esse dicitur, n. 87.*
- 80 *Hereditas ex Adonaco, cui defertur, tanquam
per Canalem, Monasteriorum derivatur.*
- 81 *Heres sua ipso iure adiviso intelligitur absque
alio immixtione.*
- Nisi abstentionis beneficium proponatur, n. 83.*
- Sed centrum, n. 86.*
- 84 *Monacus in patre pecuniae non est.*
- Res ipsa nihilominus omnia privilegia fuitatis,
num. 85.*
- 85 *Filius ergo heres, regula procedit, filio agere uti
herede.*
- Nec procedit in hereditate matris, quia filios non
habes in potestate, n. 89.*
- Nec sufficit filium paterna bona possidere, n. 90.
infra ad n. 94.*
- 96 *Bona vero appellatione veniant iura, & alienae,
& n. 100.*
- 98 *Confuetudines Neapolit. de bonorum antiquo-
rum dispositione loquentes, sum de bonis allua-
liet apprehensi intelligenda.*
- Eis hereditate adiuta locum habent, n. 99.*
- Atque procedunt in iuribus, & alienis, n.
num. 100.*
- Quia tamen deduci possunt ad alium, & exerce-
ri, n. 101.*
- Nec que à futuro dependens eventu dubio, &
incerte, n. 102.*
- 103 *Proximiores non transmiserunt portionem ex
confuetudinibus Neapolit. spoliacionem in bonis
antiquis defundit, non agitant, & n. 104.*
- 105 *Spes conditionale ex contradicte competens
transmittere ad heredes.*
- 106 *Ius conditionale in heredem persona purifica-
tum est hereditarium.*
- 107 *Vniuersitas de per se est personalissimus.*
- Sed stipulatio pro se, & heredibus, efficiat ha-
reditatem, n. 108.*
- Ead heredem transi, cum qualitate heredi-
taria, n. 109.*
- 110 *Hereditas transmissa illi de hereditate trans-
miserunt.*
- Eiusque creditur heres, & legataris obligata,
num. 111.*
- 111 *Hereditarium dicunt acquisitum ex iure ac-
crescendi in beneficium hereditatis post mor-
tem testatoris.*
- Et venit in fiduciammissi restitutione, n. 113.*
- 114 *Potest renunciatus paterna hereditati, id est,
non hereditibus personam renunciata acqui-
ritur.*

*Quaenam etiam in restituzione fiduciammissi,
num. 115.*

CAPUT LXXXVIII.

De Proximioribus vocatis in medietate
bonorum antiquorum testati dece-
dentes per Neapolitanam Confu-
tudinem incipientem: Si ali-
quis moriens, sub titulo
de Successionibus
ex testa-
mento.

- 1 E lures Cōfuetudinario hu-
ius Civitatis Fidelissima,
Neapolit. reditum fuit li-
bera disponendi facultas
in bonis antiquis prove-
nientibus ab agnatis, &
cognatis, ad medietatem
tautum, reliqua dimidia-
2 liberis reservata, & in eorum defectum prox-
mioribus alijs ex latere, unde bona obvenient
ut in Confuetudine qui incipit: Si aliquis mor-
iens, in ita de successione testam. & in sequenti
Confuetud. Et si postea, de successione morientis suo
filio.
- 3 Quas tamē Confuetudinta disponere pro-
hibentes, in dispositione per ultimam volunta-
tem esse intelligendas, non autem locum ha-
bere in ea, quia sit per actum inter vivos, dum
modo non fiat in fraudem vocaturum, late pro-
bat Adelphi in Comment. ad easdem Neopolit.
Confuetud. p. 3. q. 1. ubi a num. 25. plures enumera-
tis fraudis conjecturas, & confirmat post alios
Conf. Hederam in addit. ad Sard. decisio. 279.
num. 1 t.
- 4 Hoc autem portio liberis, vel proximioribus
debita, an singulare lues, scilicet ex providen-
tia Confuetudinum, seu patro Cittium, an vero,
5 lures defertur hereditatio? magnam esse queret
6 DD. controversiam, & latius ardorem, atque
difficilem questionem, sit Reg. Cappe. Latr. in-
decif. 8. num. 8. in fine, & in decif. 117. num. 12. lib.
7 1. ubi tacet, & num. 25. tenet, cum heredita-
rio lute debeti, cum Neapolit. gloriatur Confu-
8 et. predictas, a cuius sententia recedere, do-
9 ram est affirmatum, maximis quia fuerunt cum
sequenti Praef. de Franch. in decif. 89. num. 2, in-
decif. 533. num. 8. & 536. in princip. Capit. Mi-
nus. & Reg. de Poete ibi relati, quibus addi pos-
sunt Boni, in tradi. de successione intitul. theorem.
9 6. num. 17. & Conf. Stabian. in lib. 1. cap. forens.
cap. 32. num. 17. licet contraria latè sustinet
10 15 sententiam Conf. Hederam in addit. ad Sard.
11 6. decif. 138. & num. 24. ubi limitas num. 42. si poti-
12 us Confuetudinaria, cum hereditata defera-
tor, & num. 67. dicit, hodie difficultatem cessare
13

Selectarum Iuris Observationum P. II.

301

17 in parte docium filij, aut proximioribus de-
18 bitis quia, ut plurimum in pactum deducitur
in capitulis matrimonialibus, & non tam ex Cö-
19 fuetudine, quam ex postea debent, ut etiam
tradidit Reg. Capyc. Lxxv. in relatis deos. 8. n. 12.
& 117. n. 12. & 29. ubi resursum indicatum in.
S.R.C. Neap.

Effectus vero est maximum, quod hereditatio
lure debeatur: prorsertim, quia indiges adiun-
20 ne, sive agnitione, animo tantum probanda,
verbis, aut factis declarato, quo hereditatio
aditis, & pariter repudiatione probantur: ut plu-
21 ribus exemplis plenissime declarant Maran-
ta, in rep. 1. p. 1. n. 43. & seqq. f. de acqui-
rendo heredem. Matutio in tral. de Curiell. sic. va-
lens. lib. 1. c. 1. art. 9. n. 9. ad 15. Maturio in tral.
de probat conclus. q. 2. cum plurib. seqq. & conclus.

22 853. & 854. antea enim adiunctione hereditatis
acquisita non dicitur, sed eam posse à debitore
23 non acquiri, & repudiari in perejudicium cre-
ditorum, per text. in Lq. aut. 6. f. 4. n. 4 in frand.
creditor. de quod latet Reg. de French. decr. 10.
& G. in ad. add. ad probationem decr. 8. Reg. Capyc.
Lxxv. ubi n. 4. idem esse dicit in hac por-
24 tione debet vigore Consuetudinum Neap.
quam polli à debitore non acquiri in damnum
creditorum, & ita bis fulle in S.C. Neap. iudi-
catur, ut testatur Confessio Arias de Alba, &
Personae. illi in lib. 1. lxxv. refol. cap. 4. n. 22.
hic vero in absurri. ad Consuetud. Neap. in Con-
fessio. 1. de successione. ab intestato. p. 16.
n. 7.

25 Insuper si de lute debetur hereditario, non
transcurreat ad heredes haec portio, nisi signata
fuerit, sicut ad eos non transmittitur non ad ita
26 hereditas, sed perinde habetur, ac si defuncto
dilecta non fuisset, Lquianus servorum 7. Edes-
dare deliberaundis per Capyc. Lxxv. decr. 84. lib.
1. n. 6. & seqq. & n. 21. & 22. limitat
27 in ascendentium hereditate, qua à descendend-
tibus enim potestate constituitur, eti non
28 ad ipsas transmiserit ad quoscumque, etiam ex-
29 traneos heredes, ex potentia suitas, à de-
scendentibus vero in decadentium potestate,
non existentibus ad libertas taurum iure san-
30 gniorum, sive noverint, sive ignoraverint, heredi-
tas ipsi fulle delatae, si mitatur etiam in her-
31 rede infra annum iuris liberandi decedente,
32 postquam scrivit delatam hereditatem, qui
33 residuum anni ad eius heredes transmisit, ut
adire valent, per Lxxv. in antiquis 19. C.
de lute deb. ubi communiter DD. quos refutat
Gompha lib. 1. variar. refol. cap. 9. n. 21. ad-
33 densitate 53. in fine, & 56. à minore, vel etiam
34 à maiore ignorante hereditatem delatam tri-
35 mitti in heredes beneficium in integrum testi-
mentationis ad hereditatem à decadente non adi-
36 tam, ascendendam, quod confirmant Consuetudin-
37 um de Test. & Curia. n. 72. & seqq. Cancer. in
lib. 1. variar. refol. cap. 21. n. 19. Sforzio. Odd. in
grall. de restitu. in integr. p. 1. q. 50. artic. 6. n. 58.

38 60. cum seqq. ubi tamen in sequenti. 3. n. 8. t.
36 hoc restrigunt, nisi heredes venirent ad exclusio-
nem portione magis dilectis primi defuncti,
de cuius hereditate agitur, ad quod plura ad-
ducit Auct. in cons. 1. n. 26. & seqq. lib. 1. In-
telligi estiam idem Odd. in grall. p. 1. q. 19. n. 27.
4. per sonas, & signanter n. 43. in integrum.
37 restitutioem eius perpendam infra annum iuri-
ris deliberandi, non infra quadriennium regu-
laritatem à luce statutorum ad petendam restitu-
tionem: quia contra lapsum petitur minoris
temporis quadriennio, culus conterium vo-
38 laitis videtur quadriennium, ad hoc etiam
tribentes, quod anni loco subrogatum est, &
volunt. Simus de Pratis in tral. de interperat.
alium. volunt. interperat. t. dubitatis. 5. falsi. 4. n. 2.
38. Laetherum. in cons. 23. n. 26. 36.

39 Er quin Neapolitanas Consuetudines, sicut
alia Statuta laicorum, Clericos, & Ecclesiastis-
cas personas, etrumque bona, activas, & passivas
non comprehendere, tradidimus in praecedenti
cap. 70. à n. 22. propositis ex Mofel. & Capo-
to in Consuetud. ad Consuetud. probat. hoc in
praelatibus 6. 3. n. 3. illi vero in p. 2. sit. de per-
fici. q. 7. n. 52. hinc sequitur, membrata
40 Consuetudines ligare laicos, etiam in Cleri-
catus, vel Ecclesiasticum personam disponentes,
ut plures decimus tellus Praefato French. in
decif. 41 n. 26. 4. quem refert Thor. in compend.
decif. Regni p. 1. in verbo Lxviii. 3. cum etiam Cle-
41 ricis, & Ecclesiasticis personis, Consuetudinatio
sue non subsistat, neque illius beneficium
42 possunda, ut agnati, vel cognati ad sustinendas,
vel impugnandas laici testatorum dispositiones,
ut ex Capyc. in decif. 98. alii que probat Reg. de
Maturio lib. 1. refol. lxxv. cap. 53. n. 26. t. 8.

43 Sed an tunc locum facient ulterioribus agna-
gi, vel cognatis in gradu sequentibus, ut subin-
tent ad infringendam defuncti voluntatem,
& medietatem antiquorum bonorum obtine-
44 dicant affirmative respondit Maturio in conser.
forensi 1. n. 26. 3. confulens propria, n. 3.
filio, vel agnato proximiori, si sit Clericus, vel
45 Ecclesiasticus persona, quod adveniente casu,
institutionis extirpi hereditis, cum oneribus
totte absorventibus medietatem bonorum anti-
quorum, de qua solitus disponere potest, si
iquid solitus herediti inhibuit, ut repudieret her-
editatem, quod ab eo facilitate obtinebit, cuius
non interest hereditatem adire, dum alia me-
dieta potest a agnatis, & cognatis in gradu
46 sequentibus avocari, & ita ab repudiationem
testamentarij hereditis, causa testati red uiceret
ad causam intestati, ut valens Clericus univer-
salis habere hereditatem ab intestato, op. pet loris
commonis dispositionem. Contrarium ex dis-
47 metro probavit Reg. de Muris. Maturio dicta
refutat in lib. 1. refol. cap. 56. n. 26. 4. & seqq.
48 stante Consuetudinum dispositione ad filium,
& proximiorem beneficium emangia;
50 unde si filii, vel proximiores Clerici sint, aut ali-
ter

tér Ecclesiasticae personae, nulla imponitur, eos disponendi necessitas, tanquam in Confutinario lute non comprehensos.

51 Quid autem dicendum sit, cum proximi agnatus, vel cognatus reperitus propria renuntiatione excludatur, an locum aperiat successioni aliorum proximiorum in gradu sequentium in Confutinaria portione, vel de ea libera, 52 disponendi facultas decedenti remaneat, ut etiam in extraneum disponere valeat iuxta ea, que post Capit. in decisi. 190. aliquo plures affirmare viderunt Mafsej. ad Confut. Neap. p. 4. in lib. de renuntiatis. q. 1. 1. verè quæstio dependet 53 à renuntiacionis cognitione, si translativè, aut extinditivè facta fuerit: primo enim casu tenuerunt 54 ciatarius, vel eius heredes ex renunciantibus persona succedentes, alios remotiores agnatos, sive cognatos excludunt; secundo vero casu abdicata renunciante persona ulterioretibus agnatis, & cognatis portio Confutinaria Iure debita defertur, ut voluit Capit. in repetit. Confut. s. moriarum, p. 1. 6. 7. num. 6. & 7. quem transfert, & sequitur Reg. de Maria. in d. lib. 2. resol. cap. 191. n. 7.

55 Exclusivè renuntiatio facta dicitur, si illi facte cuius hereditatem agitor; hoc enim commonebitur ita sit, ut renuntiatio non succeedat, neque in aliquod in renunciarium, cuiusque heredes transferatur; est itaque omnino extinditiva, ut post Hieronymum Gabriel in conf. 1. 3. lib. 2. docuerunt Mafsej. in d. lib. de renuntiatis. q. 6. num. 2. 3. Hodie rite in repetit. I. bac additatis, C. de secund. Neap. q. 1. 1. num. 19. & 41. & in addit. ad Sar. in decisi. 14. num. 10. Capit. Latr. in confut. 77. num. 47. lib. 2. de Maria. d. lib. 2. resol. cap. 93. num. 1. & Conf. Rovius in responsu 69. num. 2. t. lib. 1.

56 Ulterius extinditivè facta censeretur à Monasterio ingredientibus renuntiatio, quia se videtur excludere ab agnatorum numero, ad ius 57 facti agnati, per pactum renunciacionis iuri succedendi, ex l. t. 5. quibus f. de successione addito, etenim Religionem ingressi pro mortuis rep. 58 rante, cap. placit. 2. baus nomine 1. 6. q. 1. cum alijs à Reg. Tappi. relatio in repetit. anib. ingrossi Cada Sacros. Ecclesiis verbosua, cap. 1. num. 59 nam habent, neque velle, neque nolle, cap. 5. Religiosas 27. de electi. 6. cum alijs latè congenitis per Barbat. 14. tradi. de devi. fructu. num. 2. cap. 2. 60 a. num. 71. proprium verò non habente, cum & 61 capsam, neque possideant, sed Monasterio no- 62 minit distinguitur; quare si ea solipientur, agere- 63 non possunt, glofidi. cap. non dicuntur, in verbis posidere 12. q. 1. quam relect pluribus additio, 64 quando mox seu pollegantur in iudicio, Felis. in cap. cum dilecta. num. 15. & seqq. de roscript. re- 65 nonneant ira que, ut Deo serviant, Mandamusque 66 reliquiant, & propter omnia realis, omni- mode, atque perpetue indicantur eorum re- 67 nuntiaciones, ut ex Pres. de Franch. in decisi. 375 Reg. Rovitus in conf. 42. 43. & 44. lib. 2. aliquippe-

affirmat Reg. Merlin. in lib. 1. controver. foron. cap. 5. num. 4. & post eum Reg. de Marinis lib. 1. resol. cap. 189. num. 22. quæ in vim repudiatio- 66 nis, & abstinentiæ resoluntur, ut renuncian- tes, non quidem ins aliquod in renunciarium, aliove transferre intelligantur, sed abdicative 67 se excluant, & nou temporaliter, sed perpe- 68 totus insuccessibilis reddantur, arque pro mortuis habeantur, si ex Georg. in alleg. 19. num. 12. & alijs firmat Conf. Hodie rite in controv. foron. 7. num. 3. & seqq. & num. 19. hoc idem modū 69 in renunciarioribus secularioribus esse contra- hecū mentē inspicienda, cīca realitatem, vel personalitatē renunciarionis, non obstan- 70 tibus amplissimis clausulis, etiam experimenti- 71 bus, quod illa realis esse debeat, ex Bart. theore- ca in l. qui Roma. 5. duo fratres. num. 34. f. de verb. oblig. post alios ab eo relat. firmat Reg. de Ma- 72 rinis in relat. cap. 189. num. 7. & seqq. idem esse, vulnerunt in renunciatione q. 1. 7. num. 1. & seqq. Idem de Merlin. in d. lib. 1. cap. 190. num. 6. & seqq. Conf. Steuben. in lib. 1. resol. foron. cap. 85. num. 9. & seq. qui tamē in noviciorum addit. num. 4. vi- 73 detur, quodammodo priorem revocari sensi- 74 tū sentiam, dom. scribit, renunciarionem Monialis semper diei realem, & locum habere mortuis 75 etiam filii masculi patri, in quorum benefi- 76 cionem fuerat à filiis renunciarum, ex latè traditis per Mafsej. in decisi. 65. afferentem ita tuisce in Tribunali Regi Siciliae indeat. 75 Tandem aliqui censuerunt, renuntiaciones omnes, quæ sunt de vñlendarum hereditatum, exclusivæ esse indicandas, neque posse tra- 76 lativum effectum antē delatas, atque aditas her- 77 editates operari, ut ex pluribus comprobavit Georg. in prod. alleg. 29. num. 1. 8. & seqq. Montan. in controv. foron. 10. & alijs, quos colligit An- 78 dreas. in lib. 4. controv. foron. cap. 310. num. 15. sed 76 hoc non videtur esse receptum, nisi quando tempore delata successio deliceret unus, ex duobus extremis necessariis ad inducendam retroactionem à die delata successio ad diem facte renunciationis, alioquin translati- 79 vè factas intelligi, secundum Anna sententiam in conf. 45. num. 41. & seqq. lib. 1. post alios re- statut. Rovitus in decisi. 85. num. 2. quæm sequitur plures ad datus Episcop. Affili. in controv. foron. resol. cap. 16. num. 24. & seqq. ubi ramen adven- 80 niente casu delationis hereditatum, renunci- 81 antem cogendum esse, dicit eas adire, ut her- 82 editaria lata in renunciariorum transferatur, ex Pres. de Franch. in decisi. 89. & alijs, quod prosequitur in seqq. capisibus 17. & 18. ubi sub 79 num. 19. etiam à Monasterio nomine Religio- 83 si renunciatis, esse additionem faciendam, si la- 84 bo tem cum interventu monaci, ex cuius persona, tanquam per Canale, Monasterio successione- 85 dervari, exemplificat idem Rovitus in conf. 44. n. 23. lib. 1. de licet escipiat Episc. Affili. in end. 81 cap. 18. num. 42. ut necessaria non sit cedentis 82 aditio, qui suus heres esset, nām ex suis sit poten-

trecento ad hunc ipsius interius insurgit abisque immixtione alia, nisi abstensione in beneficio proponatur; quod soletis in etiam in Monaco in gratio Monasterium locum habetis animalium in patria potestare non sit, retinet nihilominus omnia privilegia suarum, i. *Dicit nobis* 35. C. de Episcop. & Clericis *Causas in tract. de successo* 5. *Successor* q. 4. n. 8. quia tamen haec presumptio aditio aliquae immixtione repugnat recepcioni Dicitur, omnisque immixtione probatum est, ut filius heretis dici possit, de qua idem *Arias de Mese nova* huius opinionis author ab eodem Episcop. *Affili.* adductus refutatur in lib. 3. varia resol. cap. 1. n. 15. 87. Et tunc patet est de huius limitacionis veritate dotandum, regula enim nullius, ergo huius procedit filio agente otio herede, velis solum declarat testis ex magis communis DD. sententia declarat *Roland. a Valle* in *curs. 20. n. 11.* 18. lib. 1. sequitur *Gratian.* in lib. 2. *discept. forensi.* cap. 115. n. 15. In intelligendo in hereditate patris, non matris, que filius non haberet in potestate, nisi ex *Magan.* in decisi. *Lucens.* 62. n. 11. 23. & seq. probat *Cope. Larr.* in decisi. t. 17. n. 4. hoc t. 1. *lecc. contra Magan.* tenet *Carc.* in decisi. 90. q. 4. quoniam neque suum est, quod filius parentibus habent, nisi tanquam heretis illi possidere probetur, cum dicere possit, silia ex causa possidere, cuiusque declaratione cum iuramento heri debet, ut post *Ursili.* in *addit. ad Affili.* decisi. 57. 2. n. 5. *Adesard.* in tract. de probat. *consol.* 45. & alios probat *Consol. Paschal.* in tract. de *virtib. patr. patell.* q. 4. cap. 1. n. 21. & 93. seq. sed si filius rem aliquam hereditatem, pro legitiuitate libi competente possidere alletur, et hoc heretis esse probatur, quia legitimam, non potest sine tanta hereditate libi delata habere, *Bart.* in *Liberis.* n. 3. t. 5. ff. acquir. heredit. *Magan.* & *Phane.* in tract. diversi de invato illi. in q. 2. 14. n. 28. & hic in q. 2. 24. n. 20. 93. . . . *Huiusminimus.* , cum translative sit alleui pro se, suisque heredibus, & locellis retranslatio devoluenda hereditatis, querende renuntiatio antequam sibi defensio hereditatis, dicitur in eius hereditate remansile, in cogendi renuntiatio ad eundem in beneficium hereditate renuntiatur, in quo inter se ab agnato, vel cognato provenient, locum habent Neapolitanos Consuetudines de antiquis bonis & loquentes, cum veniant bonorum appellatio- ne iura, & actiones, *Iherosol.* 49 ff. de verbis *guisie.* cum concord. apud *Barbosan.* tract. de appellar. verber. *lur. significat. applicat.* 35. n. 1. & 97. protinde, in hoc rite excusat per renuntiatio- nem agnatis, vel cognatis proximioribus, aliij sequentes in gradu succedunt pro medietate, Consuetudinum luce debita, in specie firmavit Episcop. *Affili.* in *relato* cap. 18. n. 22. ex hoc in dubium revocatus *Revuit* determinatio- nem in causa quadam de utriusque partis ratione sensu sibi commissa ab Excellentissimo Protege,

ut solus iudicaret, de qua in predicta eius deo. 35. dum nullus facta aditio per Religiosos, qui tenuntur verant, eorumque Monasterio heredi cessionari portione renonciatam adindica- vit, que tameo tanquam heredit ex defuncti contractu qualiter, & ab agnato proveniens, sub- bisce debebat Consuetudinum dispositio in beneficium eorum signatorum: siquidem ex pacto cum cessionario defuncto in hinc ten- bantur renunciaciones hereditatem eam, cum deferebatur adire ad cessionarii, vel eius hereditatis beneficium, ut omnia iura, & bona rea- cta consequeretur.

Necne resiliat, spem illam incertam subiecta non esse prohibitione disponendi per Conve- g. 98. tudes in dicitur, quia non habere locum, nisi in bonis actualiter apprehensis, & in hereditate 99. te aditio non autem solum delata, ex *Neapoli.* *Consuetudin. Et. scilicet. Lector.* n. 13. & alij sibi sus- sum affirmat *Reg. Revuit.* ibidem, n. 11. 29. & quod non licet Consuetudines procedant in iuribus, & actionibus, que honorum appellatio continet, ut dicitur, hoc si intelligendum in iuribus & actionibus, que sunt deduci pos- 102. sunt, & exesceri, non tamen in illis, quia fu- 103. turo pendere eventu dubio, & incerto, ut pto- sequitur, n. 30.

103. Quod enim ibi *Neapoli.* affirmat, ad por- tionem ipsum Consuetudinario luce debita, 104. refutatur, ut non agnisi, coquit magis non de- lata, neque transmisit, tanquam hereditario luce competens, secundum eius opinione iam 105. supra relatas, & spes vero licet conditionalis ex renuntiatio in contractu qualiter succeden- dit, cum causae evenierit, ad heredes transmis- tur, ut in *lex conditionalis.* *Instit. de verb. oblig.* & per *Gome.* lib. 2. var. resol. cap. 1. n. 26. *Ca- ppe. Larr.* in decisi. n. 9. & seqq. ubi refer- entiam, & in decisi. 34. n. 12. & t. 3. *Hodiern.* in *addit. ad Sard.* decisi. 1. 44. n. 3. hoc idem. *Revuit.* admittit in loco relata, n. 15. & 23. & 106. n. 18. ubi, quod est, cum in heredem per- sona conditio verificatur, ab ipsi incepit per aditionem est nihilominus portio adicta heredis disaria, ad similitudinem usufructus, qui li- cet de se si personalissimus, tamen si pal- 108. us, pro se, & heredibus efficitur hereditas. 109. Ita heredem transmisit, quam qualiter her- editatis, etiam, quod novus sit usufructus in- persona hereditatis, quod ultra per eum adductos tradiderint *Arias de Mese* in lib. 3. varia resol. cap. 49. n. 22. *Barbar.* in lib. 1. resol. forens. 110. cap. 43. ita hereditatem ex capitulo suis deli- berans, inquit, aliter transmissam, & per herede aditionem aequitatem effici de hereditate tradi- 111. t. t. mitemtis, eiusque credidicibus, & degarziijs esse obligatam, iradnoi *Cancer.* post reliquo in lib. 3. var. resol. cap. 12. n. 159. & signantur n. 164. ulique ad t. 7. 3. cum alij quos adducere salgad. in *Labyrinth.* creditur, p. 1. cap. 25. t. n. 15. & praeterea n. 111. & 112. *Reg. Cope. La-* 113.

111. in decisi. 117. num. 27. in fin. Acquisitum patrum ex iure accrescendi in beneficium hereditatis post mortem testatoris tanquam hereditarium, & hereditati accrescente venire in rebus fideicommissi, probaverunt postquam plurimos Peregrin. in tract. de fideicom. artic. 8. num. 4. Enarr. in tract. de subtil. q. 654.

113. unde non mirum, si portio filia regnante patre similiter hereditatis, & non hereditibus aerefecit, ut in individuum proravit, atque plures decimae relixerit. Auton. Fab. in suo Codice, in tit. de politis, def. 28. ubi proprieata, cam venire dicti in fideicommissi restitutione, iuxta notata in Lix fideicommissaria 18. verba quoties, f. ad S.C. Trobella sequitur Ferrer. si addit. ad Gaidon. Papa in decisi. 295. circa finem.

R E R V M S V M M A.

- 1 Tempus omnia consumit, communias, aliquae diversit.
- 2 Et persona vicem alienando gerit, n. 2. Cum negligenter lura corredent in alium transfert, n. 3.
- 3 Tempus pro veritate habetur.
- 4 Veritas temporis filia.
- 5 Nam ex tempore in lucem prodit, n. 6.
- 6 Tempus non est modus tollenda, vel inducenda obligacionis.
- 7 Prescriptio ex tempore eritur.
- 8 Et quid sit, n. 9.
- 9 Prescriptio sunt ad publicam utilitatem introductae.
- 10 Et qua ratione, num. 11. usque ad 14.
- 11 Prescriptionis lura servantur, ubi procedit secundum equitatem, & sola facta veritate impellat.
- 12 Vt illius Regno Neapolis, n. 16. 17. 18.
- 13 Vt illius dictum in addit. ad Affili. decisi. 13. declarantur, & n. 22.
- 14 Prescriptionis ratio causa hodie determinantur, & num. 21.
- 15 Prescriptio dividitur in annalem, mensum, diem, & horarum.
- 16 Enique species romissive, n. 24.
- 17 Prescriptio triginta, vel quadraginta annorum, tacitam indicat remissationem.
- 18 Tacent longissimo tempore, consenserit videtur.
- 19 Prescriptio triginta, vel quadraginta annorum, omnem ratione adiacionem, ac solutionem vim obtinet.
- 20 Plenam querit dominum, plenissimumque tribuit sacrificium, n. 25.
- 21 Restitutio in integrum conceditur contra prescriptiōnēm triginta, & vel quadraginta annorum.
- 22 Ex ista causa, ut post ignorantia, n. 30. usque ad num. 38.
- 23 Ignorantia crassa, & affectuata habeatur pro scienza.
- 24 Restitutio in integrum ex capite ignorantia, non

- 25 conceditur, ubi scire nulla verisimilitud adiutorium presumpta.
- 26 Scientia est difficultis probationis.
- 27 Fides presumptio in omnibus, & coniuncturis probatur, num. 42.
- 28 Scire per certe dicuntur, qui scit per coniunctiones, & presumptions.
- 29 Tutoris, vel Curatoris scientia nec pupillo, sed adolesto, etiam in prescriptionibus.
- 30 Ignorantia Iuris non excusat.
- 31 Leges sciendi ab omnibus debent, & lata culpa nisi illas ignorare.
- 32 Tam Divinas, quam Naturales, sive Gentium, & Humanas, n. 47.
- 33 Communes, & Municipales, sive Statutariorum, num. 48.
- 34 Error Iuris dicitur iniustitia.
- 35 Leges sciendi, quilibet presumuntur.
- 36 Vel per factum ex Confilio parvorum, n. 53.
- 37 Quid procedit, etiam in Constitutionibus, & Statutis, n. 52. & 53.
- 38 Prescriptio contra Ecclesiam, & pia loca, non currit, nisi quadrageneria.
- 39 Contra Ecclesiam Romanam, non nisi centenaria, n. 55.
- 40 Per Imperatoriam Constitutionem, que locum habet, etiam in oxidatione legatorum, & hereditatum ad pias causas relatorum, num. 56. & 57.
- 41 Prescriptio Ecclesia quadraginta annis preservatur, & Ecclesia Romana centum annis.
- 42 Tribunal Reverenda Fabrica S. Petri de Urbe in Regno Neapolitano erolatum.
- 43 Pro exaltatione plorium resiliuntur, n. 60.
- 44 Legata pia virginis annorum spatia preservantur in Regno Neapolitano.
- 45 Non Raimi habent permanentem, num. 6. 3. 63. & 64.
- 46 Prescribitur omnes possunt immemorabilis tempora, cuius initij memoria non extat.
- 47 Prescriptio immemorabilis verò est maior centuria.
- 48 Secundum vulgarem legiendi modum centuria accipiunt pro immemorabili, n. 67.
- 49 Et si res ipsa habebit debet, n. 68.
- 50 Prescriptio immemorabilis requirita.
- 51 Testes super immemorabili prescriptione depoventur, eis debent annorum falcium quinqaginta quartum.
- 52 Et de vijs testificari per annos quā à tempore estrum puberitatis, n. 71.
- 53 Ac de fama in specie, non autem per articulum generaliter depoventur, n. 72.
- 54 Duos sicut nominanda, à quibus andiverint, n. 73. & 74.
- 55 Testes super immemorabili prescriptione, omnia eius requirita singuli deponere debent.
- 56 Neque coniunguntur finibus de uno, alter de altero requirito deponant, n. 76.
- 57 Tempus immemoriale centum annorum, vel ultra habet vim similis, & concessans.

Atque

Atque privilegiū, n. 78.

Et in fraude, vel iurisdictione, privilegio comparatur, n. 79.

Et quid in Regno Neap. n. 80. & 81. ubi laudatur D. Caesar Nicolaus Pisano.

83 *Titulus non est predaendus in immemorabili prescriptione.*

Et quare, n. 84. & 85.

86 *Tempus immemorabile pro veritate habetur.*

Nec in eius prescriptione scientia requiriatur adversarij, contra quem praescribitur, n. 87.

88 *Restitutio in integrum ex capite ignorantia non conceditur contra prescriptionem immemorabilem.*

Fallit in Ecclesia, qua restituuntur etiam post centum annos, n. 89. & 90.

91 *Tempus immemorabile habet eamdem potestatem, quam Imperator, qui cum causa procedit.*

92 *Prescriptione immemorabilis bona fides regnabit.*

Nec procedit, si male fidem posse habuerit, num. 94.

Intelligendo, ut n. 95. usque ad 101.

93 *Posse male fidem nullo unquam tempore prescrita.*

102 *Prescriptionis trigesima, vel quadragesima annorum de iure Civili admittitur, cum male fide prescribitur.*

Sicut autem est de Jure Canonicō, n. 103.

104 *Ius Canonicum est Civilis praefundit, ubi agitur de materia peccati.*

105 *Ius Canonicum, quod Civilis repugnat in causis Ecclesiasticis, debet in retroque fore servari.*

Et in materia concernente peccatum, vel salutem animarum, n. 106.

C A P V T LXXXIX.

De Prescriptione, eiusque effectibus,
ad textū in l. scitū 3. & l. si quis em-
ptiens 8.C. de prescriptioni-
bus trigesima, vel qua-
dragesima anno-
rum.

TEmpus omnia absolumē, &
devotare, defruiere, com-
mutare, & aliud divertere ex
traditis per Bald. in cap. in-
ter dilector. n. 23. de fidei ob-
ligamentis. & in capitulo, num.
17. in fine, de cohabitac. Cle-
rie. & mulier. Traq[ue]d. ultimat in tract. de prescrip. 5. 1. glof. 4. in verb. Postremo, ob ex eodem
Bald. in l. 1. num. 8. C. de emancipat. liber. quod
tempus vicem personae eliciendo gerit, cum.
negligentis iura tabefaciens, si que cordentes
in diligentem transfiert, l. qui agros 8. C. de man-
age deserto lib. 11. Et ut Bald. ipse ait in consil.
4. 43. in fine lib. 1. tempus pro rectitate habetur,

5 quam proinde temporis filiam fuisse nuncupat-
tem, memori est Gal. in lib. 12. Not. Alcibi. cap.

6 12. in fine, nam ex tempore veritas prodit, inox-
tū illud *Alexandri Posta: Dicit ad lucem ve-*
ritatem tempus.

7 Ius etiam Civile non primum temporis tribuit, quod etiā non esse modum statuerit, tollendū, vel inducendū obligatioib[us], in l. obligationum 43. § placet, f. de alcibi. & obligat. cum coo-
cord. apud Barbo, in axiom. Iur. 219. ex tem-

8 pore tamen facit orbi prescriptionem, qua-
9 lus quodam est ex tempore congruens, legum.
authoritatem vim capiens, negligenterib[us] pen-
nam inferens, & finem libib[us] imponens, & cun-
dūm communem definitionem, quam post Io-
ann. Andream in cap. posse f[uisse] de reg. Iur. in 6. Pa-
normet. & *Canons[is] leq[ue]ntur, ut Baldus testa-
re in tract. de prescript. q. 1. in fine, & fuit ad pu-*

10 blicam utilitatem introducta, ne terum domi-
11 nia diū sub incerto vagaretur, & oī omni
tempore de tuis suo dubient homines, l. 1. ff. de
us in cap. luncta glof. in Auth. de tempore non fa-
luta pecunia, h[ab]et autem in verbo. Diligentia, ac
12 ne effici liuum finis, l. fin. ff. pro sue; unde licet

13 iniqua respectu privata utilitas, prescriptione
14 dicitur; & quodlibet tamen est lutis p[ro]b[lem]a
publica utilitate inspecta, ex Camillo de Cursis
in divers. Iur. feud. p. 1. in §. declarata, n. 23. fol.
69. & Episcopo Mariana in centru. respons. 97.
n. 1. & seqq. p. 4.

15 Cuius prescriptionis Iura servari, etiam obi
procedit secundūm aequitatem, & sola facti
16 veritate inspecta; & ut est in Regno Neapoliti-
17 no, atque ita fuisse in hoc Regno praedicatum,
& iudicatum in S.C. Neap. testantur post Amat.
in cap. 96. num. 23. & 26. Consil. Statbar. & Pra-
tissimile in lib. 1. ref. forsan, cap. 5. num. 1. & seq.
& cap. 40. num. 35. hic autem in praedicar. obser-
vacio. cap. 45. per concil. & Episcop. Affiliati con-
suetud. Iur. refol. 49. num. 5. & seqq. quidquid
18 contrarium sensuit Reg. Rovii, in conf. 4. num.
30. & in conf. 40. num. 14. lib. 2. ciosos & full. In
addit. ad Affili. decif. 13. ubi licet excite moti-
19 ve prescriptionem excludentia, alia in consi-
cilio pro prescriptione adducuntur, num. 8. C. 9.
concludens tandem, hodie raro causas dete-
20 minari per prescriptionem, ex quod illius te-
21 quilibet ferè nonquād inventioione, & ex hoc,
22 minimè porro illis & full. pro contraria parte al-
legari, subintendit praecirca DD.

23 Multiplex & summa fuit in legibus conscientia,
prescriptio, quod dividitur in annalem, meosi-
24 um, dierum, & horarum, eiusque species omnes
enumerat Dyn. in tract. prescrip. & inter anna-
25 les illa trigesima, vel quadragesima innotuit ta-
ctum inodicit ennunciationem, tam longo tem-
26 posse patiens, qui conscientie videtur, l. si es-
tempore 6. C. de remissione. cum concord. apud
27 Affili. in decif. 13. num. 3. & quod h[ab]et pres-
criptio omnem tollat actionem, solutionis
28 viam obtinens, ac plenam queras dominium,

plenissimamque tribuat securitatem, ex l*sient*
3. & l*de que empicius* 8. C*de prescrive, tristitia,*
vel quadragesima annorum post alios probat Amari,
in relata cens. 96. num. 3. si quis ad 7. ubitamen-
19 *ann. 17. contra eam admitti putat et iusta.*
30 *causa: opere ex capite ignoratoris in iotegrū*
31 *restitutio nem in quo licet difficultissima quodlibet*
*fuerit ob extirpium luris consularum, & egre-*giatorum Senatus varietatem, quam latè post*32 *alios colligit Fonsanius in tract. de post. unipital.*
33 *etiam q. glo. 13. n. num. 40. n. hilomioius affirma-*
*tivam hanc opinionem pro restitutione com-*muni itē Regno receperat adnotavimus in*34 *proced. cap. t. n. 58. ix Reg. de Penitentia cens. 48.*
num. 6. lib. 1. & Reg. Sanfelice in decr. 88. num. r. 2.
35 *lib. t. tamque communiorum esse, & ab omni-*bus in consulendo, quam in iudicando am-*36 *plexam facetur Consil. Hedioerna in add. ad Sard.*
37 *decr. 4. num. 1. & 6. declarans dummodo laesio*
38 *probetur, num. 20. & num. t. 4. seqq. li. de tuta,*
39 *& probabiliti ignorantiae appararet, ex omoi fut*
40 *37 parte excusabilis, & cui nulla possit negligi-*o- tis impunita. Unde nec sufficit ignorantia cras-*41 *9. lib. 1. & affectata non habet pro scientia.*
*Rota Romana in decr. 34. b. num. 1. & 3. p. 2. te-*cantiorum, Postea in refol. q. t. infus., & obi-*42 *4. scientia verisimilitatis ad efficiam presumpcio-*nem, testifico non conceditur, ut ex Meusebach.*43 *tract. de recuper. post. remed. t. 5. num. 1. 6. deducit Caldas in Comment. ad l*l. Carnarow ha-*bens, C. de in meo reg. profit. in verbo infra legi-*mum temp. num. 3. articulo firm.* Et enim scien-*tia difficili preparatio nis 5. unde non mirum se*44 *43 presumpcionibus, & conjectura proberet, &*
45 *43 pro certo scire dicatur, qui fit per conjecturas*
& presumpciones, ut post Bart. Bald. & alios
tradit Gratian. in lib. t. decr. scienf. cap. t. 18.
46 *44 num. r. 3. & seq. & scientia tutoris, vel curato-*ris pupilli noceat etiam per inscriptionem, Sard.*47 *decr. 4. num. 10. & decr. t. 2. num. 15. Reg. Ga-*laeta in controv. 1. num. 107. lib. 2. Ignorantia*48 *45 autem iuris non excusat, cap. ignor. num. 13. de-*
reg. In lib. 6. Bartol. in action. Iur. t. 3. num. 7. &
49 *seqq. ubi tacitionem allegant: quia omnes debent*
50 *46 sicut leges, & latere culpa sit illas ignorare, q. d.*
51 *47 Divinas, quam Naturales, sive Gentium, & Hu-*manas, Commoines, atque Municipales, seu*52 *48 Statutarie. Hinc iuris error dicitur in iustitia, t. 1. num. 3. t. 1. seq. 5. t. 1. fidei iustitia. Cetera,*
53 *50 in decr. 101. num. 30. & quilibet latere pre-*sumptionem, lib. 3. num. 7. num. 12. que presumpta*54 *51. C*de legib. vel per se, vel ex Consilio Perito-*55 *52 non ex iuris honorum ut off. de bonis, post. poli-*
*53 alios affinitatis. Materia in tract. de sacra. & am-*big. casuvent. lib. 3. num. 7. num. 12. que presumpta*54 *54. Contra Ecclesiasticam, & pia loca, non nisi*
*quadragesimae corporis presumpcio nis, excepta Ec-****************

55 *elefia Romana*, cui centenaria tantum obiecti potest. *Ausl. quas adiuntes*, *C. de Sacrae Sanitatis Eccl. & in 3. pro temporalibus autem, in 4. Ausl. de 56 Ecclesiasticalibus, ubi loquitur Imperator etiam in exactione legatorum, & barietudinibus ad pias causas seculorum, & haec Imperatoriam Cō-
57 sitationem fuisse Canonizatam, & in Ecclesiastico foro receptam, ex pluribus ostendit *Maram*. *Episcop. Inveniaceps.* in centroversia refutata, 96. post eis, que tradiderunt *Tiragalli* in truct. de privil. 13. *Covarrubias reguli. Peccif. part. 1.* 9. 1. num. 3. *vers. Immo. Abentes de dictio. q. 9. m.* 154. *Pacifica de Salviani. in iuris. insp. 2. cap. 2. n.* 179. & post eos *D. Scipio ad Gratian. obvers.* 15. *num. 3. 8. ac in observatu. 22. num. 2.* ubi alios secessores allegat, & *Theor. in Summa a privilegiis. par. causar. privilegi. 1. t. 7. C. in privilegi. 5. ubi co-*
58 *dem temporis spatio privilegia Ecclesiae con-*
cessae praescribi sit, de quo *Gratian. dictio. 14. in*
addit. auct. t. 1. Genuensis predictar. Ecclesiast. q.
59 15. *t. 4. num. 3. Sed in Tribuiali Reverenda Fabri-*
60 *ce Petri de Urbe 10 hoc Regno Neapolia ere-*
to pro exactione piotum relitorum, de quo
meminimus in precedens cap. 40. nn. 4. ex aqui-
61 *s. tate trigoia annorum praescriptio administrati-*
re sibi piotum legatorum, cum iio instruacio-
nibus, quz Rev. Commissarii tradidit, ut spe-
cie prohibebantur legaris antiqui procede-
62 *re, nisi a triginta annis; vel nisi statum habe-*
63 *rent permanentem, quia sufficerent pro Cappella,*
spulcrura, Capella, Organu, vel similiibus con-
64 *struendi reliquaque possent ex oculari iuspe-*
ctione apparere adimplenta, ut ex instruacioni-
*bus predictis, quas inserit *Nevar. in Summa de*
Bullarum. p. 2. in tit. de Fabrica S. Petri, num. 3. 2.
in cap. 6.
65 *Inmemorabilis vetò tempore, colius iusti me-*
moriam non extat, tes omnes praescribi posse, do-
cet text. cum gloria in cap. 1. de praescript. in 6. ori-
66 *tur eis enim ex eo immemorabilis praescriptio, que*
licet vere sit, crotentaria maior, secundum vul-
67 *garum loquendi modum; et tenetaria praescriptio*
pro immemorabilis accipitur, eiusque et requi-
68 *bita habere debet in d. cap. 1. adnotata ex Ca-*
mille de Curtis in d. p. t. divers. Iur. feudal. in 5.
superscriptum. 7. fol. mibi 78. & requisita sunt,
69 *quod telles super ea deponentes fastabantur;*
toto tempore eorum memoris oisque in persen-
tempo ita esse, & ita à soi majoribus audi-
ta, quod viderint, atque à suis etiam majoribus
prout securi sibi resulerint, quod communis
opinio, & fama ita est, & fuit, & quod nas-
quam videnter, aut zodiiverent contrarium,
gloria in relate cap. 1. in verbis memoria, quam
70 *post alios sequitur Anton. Gabriel in lib. 5. com-*
mentum conclusu. in tit. de praescript. aencl. 1. num. 3. 4.
70 ubi addit. num. 8. 3. debere testem etatem habe-
re, saltem anno sum 54. debant enim de vilo
71 *per arando quadrangulis testificari à tempore,*
72 *et eorum publetari, & de fanatio specie, non*
*autem per articulum generalem deponere, >***

73 duos saltē nominando, à quibus audierint, ut ex Praeside Franch. in dico. 5. 6. a. n. 22. docit Capiblanc. in tract. de authorit. Baron. prae. 1. num. 223. Reg. de Marin. in obseruat. ad Reg. Reverter. decif. 328. a. n. 3. ubi requiritum, quod 74 tationes non audierint contrarium, negne. 75 viderint, non esse necessarium affirmat, sed de 76 omoibz alijs requisiti singulos testes depooc- 77 re debet, neque coining corom depositiones, si unus de uno, alter de altero deponat.

77 Hoc tempus immemorale ceterum anotum, vel ultra tunc vīm obtinet concessionis, atque 78 privilegij, l. bcc. Iure 3. 5. dicitur aqua, ff. de aqua 79 quotid. & aliova, cum alijs per Fontanis adduc- 80 tis in relatio tract. de pali. nuptialib. claus. 4. gl. 17. num. 30. & seqq. & per Regent. Capit. Latr. in dico. 1. 91. num. 49 lib. 2. & in feudo, vel iuris- 81 dictione, non tantum privilegio comparatus 82 in hoc Regno, sed presumptam. Domini Re- 83 gis investituram iudicat, & operatus eius ab- 84 sentia, atque ignorantia non obstante: cum 85 sufficiat scientia officialiū ipsius, ut ex Reg. Valenzuela in conf. 93. num. 44. & alijs probat 86 Reg. de Marin. ad Reverter. decif. 376. num. 1. conferant: credita per Conf. Hodie, in addit. ad Sard. d. decif. 4. num. 19. & cum alijs oovili- 87 mē confirmat laboriosissimos, & doctissimus Dominus Caspar Nicolaus Pisanus hoc anno 1688. proptijs meritis ad Regij Auditotis munus in Regia Auditoria Aprutii ultra cœvitus, in sua addit. ad Goffred. de Gacca in lettura ad 88 Ritus R. C. S. rubr. 2. sub num. 86. nec titulus eī 89 eo producendus, quem si nullum, & invalidi- 90 dum, sūl. vijñolū ludeo goovernit, & prescrip- 91 tio non admittit; & propterē cauios Ad- 92 vocatos in ceteroūa prescripciones allegare 93 titulum, & docere de pænūle, ex Camarario 94 in report. cap. Imperiū de prohib. fundalizmat. 95 per Federic. in princip. fel. 8. lit. C. & alijs obseruat 96 idem de Marin. ad Reverter. decif. 408. num. 1. 97 tempus etiam immemorabile pro veritate ha- 98 betur, l. 1. C. de servitib. Parerga in tract. de 99 lute ff. lib. 1. lit. 1. num. 6. t. Gabriel in pract. 100 concil. t. num. 66. & ibi num. 59. & 64. quod in 101 eo non requiritur scientia adversarij contra- 102 quem praefribit, nec ex capite ignoranti, illi 103 conceditur in integrum restitutio; licet Ec- 104 clefiam esse in hoc privilegiā, ut in integ- 105 rum testitetur, etiam post centum annos, ra- 106 tione presumptæ ignorantis, ex Prelatorum 107 mutatione resultatois, magis commoniter esse 108 receperim, idem de Marin. affirmit ad Revert. 109 decif. 31. num. 2. post Oddum in tract. de restitut. 110 in integr. p. 1. q. 90. artic. 7. & addit. Gabriel in 111 loco relato, num. 67. quod hoc tempus immemo- 112 rabile etiam habet potestatem, quam Imper- 113 tor, quando cum causa procedit, post legen. & 114 alijs ab eo relatōs sequitur Gracian. in lib. t. di- 115 scip. forens. cap. 1. num. 24. obi tamē num. 26. 116 bonam quoque fidem in eo requiri aletit, &

117 cum mala fide sullo oīquām tempore praesci- 118 bi sancitur in cap. p. 1. de reg. Iur. in 6. ibiq; 119 Crux. in 5. 8. num. 5. certam, & coifitutissimam 120 sit esse conclusionem temporis, etiam imme- 121 morialis prescriptiōem non procedet, si ma- 122 lam fidem possessor habuerit, ex Affili. Capyc. 123 aliquo de communī testantibz, sequitur My- 124 finger. in praticar. observat. cens. 4. obser. 6. num. 4. 125 intelligo. n. 3. in iore iam quāto: oīam in eo 126 mala fides per scientiū contrahitur, non au- 127 tem in iure quētendo, in quo possessor ignorat 128 se dictum, an alter velit: a gooleodo queret 129 ut etiam docuerunt Barbosa in l. fact. 3. num. 141. 1. de prescript. Reta Romana in novissim p. 2. 129 decif. 180. num. 8. Amat. in praedeg. consil. 96. num. 99. 3. ubi num. 1. t. declarat, malam fidem vetem 130 too huic prescriptiōni obesse, non autem pre- 131 rot sumptu, quod triginta aonornū posselliōne purgantur, quod coaherat Reg. Merlin. in lib. 2. 132 controv. forens. cap. 6. n. 3.

133 Quamvis enim ius Civilis, prescriptiōne trinita quaque, & quadriginta annorum ad- 134 misit cum mala fide prescribentis; hoc fuit 135 alitēt, ut diximus ē Canonico Int. dispositiōnē, 136 quod est hæc in re, cum agatur de materia pec- 137 cati, Civili lute preferendum, ut post Canoni- 138 clitas in cap. fin. de prescript. & Barbi. Lemus po- 139 puli, n. 3. ff. de iustit. & lute, firmat (ampl. 4. 2. 140 Corte in d. p. diversorū q. declarata, n. 2. 6. ff. seqq. 141 109 fol. 69. & quod obi lex Canooica contradicit 142 legi Civili ēt in causis Ecclesiasticis, vel in qua- 143 rob teria coconcerne peccatum, live animarum salutem in retroq. foro servaoda, declarat 144 Abb. Passeritam. in cap. t. de operis novi monast. Mariana in spec. p. 3. num. 23. Novar. in tract. de 145 privileg. misericordiar. perfimar. privileg. 79. num. 1. & nos diximus in preced. cap. 6. num. 1.

REVERENDI SVPPORTIVI.

1. Res inter alios alia, alijs non uicerit.
2. Sementia loca cum ex. cunctis principaliter inter- 146 ret, alijs praesudicat, qui in consequentiam la- 147 duntur.
- Intellige cunctenibz requisiſit, de quibus re- 148 missio n. 6.
- Secundo intellige, q̄ sit in execuptione citatis, 149 num. 3.
- Tertio, dummodo legitimus contradicitor in in- 150 dicio p. p. ex illis, usque ad sententiam, nn. 151 7. t. 1. 27. & 28.
- Quarto intellige conclusionem supra positam, 152 dummodo legitimus contradicitor nil opponen- 153 dum omisit n. 8.
- Quinto, nisi delictus fravus, vel colluso contradic- 154 tor intervenerit, n. 9. C. 13.
- Sexto, nisi illius negligentia, vel altera voluntate 155 adversarij, n. 10.
- Septimo, dummodo legitimus ille defensor can- 156 sum viriliter defendat, n. 12.

- 4 *Sententia lata contra heredem, nec legataris Amplia, ne medum hoc verum sit in iudicio universali, verum etiam in particulari, num. 5.*
Iudicium, ut supra fuit conclusum in sententia cum legitimo contradicente, n. 3. & seqq.
Iam declara locum non habere, statim collusio ne haridis, n. 4. & 15.
- 16 *Sententia iniuncta serio non nocet.*
Necque madatur exequuntur, licet est esset geminata sententia Sacri Conflicti, n. 18.
Eten aliae iniuncta probatur, nam. 17.
- 17 *Evictus sequitur rei in solutum data possunt primeva iura exerceri.*
Si bona in solutum data non fuerint revocabiliter tradita, n. 10.
Vel ex vi reformatiois priorum iurium in causa evictioneis, n. 11. & 12.
- 18 *Novatione conciliula à partium conventione pendet.*
- 19 *Retentione exceptio potest ad impedendum requestratum sententia.*
- 20 *Sententia inter alias lata, serio regulariter non nocet, etiam extra appellations, aut nullitate remedium.*
- 21 *Tertius ratione hypotheca non retardat vindicationem exequuntur, vigore sententia per alias in actione personali obtenta.*
Sed salva iura habeat in praece, n. 26.
- 22 *Alio, & rursi in eadem causa quia ostendit non potest.*
- 23 *Alio, & passio cadere non possunt in eadem subiecto.*
- 24 *Heres cum beneficiis legis, & inventarii, potest creditum, quod habet cum hereditate consequi super aliquam re hereditaria per remedium separationis.*
Ad quod tamen primò requiriatur creditorum, & legatariorum citatio, n. 32. & 14.
Secundum requiriatur creditorum consensus, quod heredi super illa re satisfiat, n. 35.
Tertio, si debet creditum per testes probare, ante emilia propositi facies de Curatore hereditatis incensu ad hunc alium, omnino in omnibus andiet, ut legitimè procedat, n. 36.
- 25 *Heres creditum hereditatis finitem cum alijs creditoribus habet fortunam.*

C A P V T X C.

De Sententia cum eo lata, cuius principaliter interest, an, & quando alijs non citatis prejudicet è iuxta text. in 4.

Papinius 8.5.6 ex causa
*ff. de inficio testa-
 menti.*

Existeat alios acta, alijs no-
 cete regaleiter non debet.
*L. de uniusque 4.7. ff. de re
 iudic. cum concordantibus
 apud Episcop. Barbos maxi-
 em. Iur. 199. n. 11. oīi cum
 illo acta sit, cuius principi-
 licet interest: nam, & sententia cum eo lata,
 alijs etiam non citatis, nec scientibus praividie-
 cat, quos in consequentiam isti disjunctio pos-
 test attigere, quive ex eo ludi possunt, ut glosa
 observavit in eodem l. de uniusque, in verbis,
 quo causa, & plenè tradit Tiragnelli, jo suocle-
 genti tral. cuius titulus est, *Res inter alios
 alias alijs non praividicare, in verbis, sed hoc limita
 primò, curia in decr. Sicilia 1. num. 14. cum seg-
 alijique, quos referit Conf. Præst. in lib. t. discipi-
 foren. cap. 1. num. 4.6. & seqq. ipsiis tamem in exc-
 3 quoitio citatis, ut declarat Reg. Meriol. cor-
 forans lib. t. cap. 62. num. 3. & 21. ut etiam sen-
 tentia lata contra heredem nocet legataris,*

4 *per text. in l. Papinius 8.5.6 ex causa ff. de infi-
 cio. testam. notat ibi Bart. num. 2. & in l. t. ff. de
 except. rel. in dic. Covarr. prædict. question. cap.
 13. num. 3. Præf. ad Afflitt. in decr. 396. num. 6.*
*Idque procedit, medum in iudicio universalis
 oullitatis testamenti, verum etiam in iudicio
 particulari: ut in iudicio reali vindicationis
 certe rei, atque etiò in actione personali, in quibus
 omnibus sententia lata pro creditoribus
 contra heredem nocet legataris, & fideicom-
 missariis non citatis, ut post Imol. in filii fami-
 liae, 5. Divi insine. ff. de legat. t. voluit Alex-
 ander in conf. 156. num. 2. lib. 2. Pergebat in tral.
 de fidicione. artic. 53. num. 49, quidquid aliter
 post Barcas. sententia Carpan. in Comment. ad Stat.
 Mediol. cap. 13 t. n. 9. lib. t.**

6 *Hac omnia vera sunt concurrentibus requi-
 scitis, que post Enrigar. in Lingennum, ff. de fla-
 tu homini, enumerant Bald. num. 4. & Salys. num.
 2. in l. t. C. quibus res indicata non nocet, ac co-
 ceri plures, quos laudare sequitur D. Alme-
 dar de nullitat. sem. 1. rub. 4. queff. 4. ex num. 52.*
*7. & signatur, quod legitimus illi contradicitor,
 usque ad sententia prolationem in iudicio pre-
 fectos exilio, unde requiritur, quod nihil oppo-
 seodium omisit, secundum tradita per Ale-
 xandr. & alios, quos referit, & sequitur Pinelus
 ful. t. C. de bonis maternis, p. 3. num. 5. limitas. 7.
 & 16.*

- & regulare est, sententiam cum legitime co-
tradictore laram, alijs in consequentiam non.
9 obesse, quando dolus, frus, collusio, neglige-
10 zia, vel alius voluntarius, lucembeatis adiul-
fet, ut post *Molin.* docet *Cancer.* in lib. 2. varia-
11 r. 1. cap. 26. num. 224. & alij pleo relati per
Reg. de *Tappina* decr. 6. *Supremi Senatus Itale,*
num. 3. et seqq. ubi amplius docet oportere,
12 quod legitimus defendant satisfacti omnibus
extremis iudiciorum, & quod causam viriliter,
13 & cōscientē defendat, ut declarare alijs per *Sard.* in
decr. 156 num. 14. aliter eom per collusio oem
14 glata presumitur, neque offici iuribus alterius
pon clavis, ex lib. servus plurim 53. q. si quis ante
ibi: vel minus plene defensio causam, ff. de leg.
1. de qualitate Anna in conf. 1. q. 40. lib. 1. Georg al-
deg. 36. *Aderlin.* in relat. cap. 6. 2. num. 1. lib. 1. &
in cap. 32. num. 7. ff. seqq. lib. 2. Conf. *Prates* in
lib. 2. decr. *Senatus* cap. 17. n. 12.
14. Praeterea vero cultu huc operatur, ut
sententia contra heredem lata non prætuldi-
cer legatur, ut per *textum Iustitiae plurim* 3. 3.
5. 1. in verbo, vel *collusio*, ff. de leg. 1. docuit
15 *Meno* in conf. 10. num. 12. & conclusio inter-
fuisse dicitur, quo odo heres ooo carevit heredem
16 iura deducere, atque exhibere, ut post
Sard. in *cross.* de *almentis* num. 9. q. 41. num. 37. &
alijs animadversuit *Cancer.* in relat. cap. 2. 6. num.
115.
17. Super intelligenda sunt, quæ diximus, si
18 diutine fuerit sententia, secundū iniusta, quæ alij
oos nobis, ex *Baldo* in lib. 1. C. ad *leg. Cornelii de
falsa* num. 1. & pluribus, quos adducit *Additio
ad Aduita* in tract. de *præmogenito*. *Hispavonum* lib.
4. cap. 8. ad num. 3. in verbo. Quippe duximus, al-
legatos pzx certe *Fieardo* in lib. de *sufficiencia* q.
6. 1. num. 30. qui hanc opinionem, ex quædam
elle fecerunt, eamque sequuntur *Conf.* ad
Peregrin. in tract. de *falsa* num. artic. 5. 3. in verbo.
Quinto declaratur, Reg. *Aderlin.* in codem cap. 62.
num. 16. & num. 20. nbi subdit oportere, quod
17 ex iporum actorum iustificatione iudici con-
fiteri, fuisse de meritis causis plene cognitum, ex
Majcardo, & *Gallo*, quos allegat: nam & sen-
18 tio ita iniusta, & iugis, etiam si foret S. C.
Neap. aliam quoque ciuitatem Sacri Consilii cō-
firmans ooo est exequenda, ut ex Reg. *Rovito*
in pragm. 2. num. 11. de appellat. & in pragm. 32.
de *Officio Sacri Consilii*, aliquippe affirmat *Epis.*
Affili. in *controversi* *Iuris resolut.* cap. 1. n. 1.:
- Quæ cum omnia militarent in sententiis per
Lucretium de Martio obiectis in S.C. Neap.
contra hereditatem quondam iudicis de Mar-
tinianam proprietas Clericis Cesarini legislatio
non ollire dicebamus, ex quo si sufficiens ex-
ceptiones hereditati competentes opposita,
et quæ sententia per Lucretium non fuisset ob-
jecta: siquidem obiecti poterat ipsi Lucretio,
quod predicta quondam iudicata erat creditrix
190 per gradus super bonis per eam possessor,
cuique iura per dationem in solutum obien-
- tem, non fuerat extinta, nisi bona io solutum
10 data secesserat invocabilitate tradita, ex Reg.
Aderlini placitis in lib. 1. controv. *forens.* cap. 87.
præterea flante reservatioe anteriorum iu-
cium, ex quæ non intelligebatur facta novatio
priorum obligationum, sed prima iura illata
manebant, propter expellere contrahentium
conventionem, q. pender post illam oporten-
tis conjectura, nec ex DD. in *Iustitiae* C. de *negotiis* col-
ligit *Sard.* in conf. 3. 35. num. 20. lib. 3. & in decr.
266. num. 6. ubi *Conf.* *Hodierna* in *additionib.*
- 21 num. 13. saltēm operatur reservatio in causa
ex*dictio*is rerum in solutum datarum, ut po-
tuerint primava iura exerceri, ex notaria per
Bart. in *Iustitiae* q. quis alienum prius, ff. de *solutio*ib.
per *Gratian.* in lib. 1. *discip.* *forens.* cap. 29. 2. num.
29. cum ligitū soper boor io solutum recepsis
per quodam iudicatum, illius heres patet ut
evidentem, ad instantiam predicti *Lucretio*,
poterat ad priora iura reverti, atque etiam re-
23 tentiois exceptionem ad impediendam sen-
tentia exequutionē opponere, inquit recipi-
sum DD. sententiam, quos plenē referunt idē
Gratian. in lib. 4. *discip.* *forens.* cap. 7. 3. 4. num. 29.
Gratian. in decr. *discip.* 60. num. 4. Unde conda-
hat ex predictis, non fuisse causam viriliter, ut
operebat, defensam, proinde sententiam ipsi
24 astric p̄iudicium affere anno potuisse, quæ
non s̄odigebat appellationis, aut nullitatē re-
medio ad effugientiam sententia exequutionē:
com regula iuri oreretur, quid res iuri alios
acta, tertio ooo docet, ut in specie adnotarunt
Civ. art. *præl.* *quæll.* cap. 1. 5. in fine verbi. Qo ut
in *Cancer.* lib. 2. war. refol. cap. 16. num. 56. licet
25 alij certios ratione hypothese, neque posse
jus pedire venditionem rei ad alios in han-
titā exequia vigore sententie, etiam in actione
26 ne perfoolii obiecto, salvis iuribus super
pretio, ut post *Sard.* in decr. 3. 35. num. 1. 1. ver-
bo. Quare videtur, declarat Reg. *Rovito.* in decr.
1. num. 24. & conferunt traditio per *Gayl.* in lib.
2. *prædictio* *obseru.* cap. 70. num. 11. & *Affili.* in
cont. 3. *singulari* *obseru.* cap. 73. num. 7. quos se-
quitur, & refert Reg. *Sanctiss.* in decr. 90. n. 30.
- Quiniod litterat in principio capis consu-
macionis processum, cum duobus probrator-
ibus pro omnibus convevot electis, cum quibus
fuit ad locum benevoli processum. Properea
sequebatur indubitate luria cooclūn, senten-
27 tiam cum legitimo contradicte abfere, sūt
coomunaliitat latam alteri ooo nocere, ut
ex *textu* in *Lqua repudiantis* 2. 7. 4. fin. ff. de *lauffer.*
sq. *lauffer.* doceretur alij *relatis Peregrin.* in d. ar-
tic. 5. 3. num. 37. & *Gratian.* *discip.* *forens.* lib. 3.
cap. 5. 31. num. 48. contumax autem heres ex-
28 illam batuque ooo fuit prefens in soncāta, ut per *Bart.* in *Iustitiae* *superato*, ff. de *pignorib.* *Ak-
zand.* in *Iustitiae* num. 78. ff. de *re vindicata.* *Peregr.*
in d. 57.
- Praeterea omoes DD. loquuntur de senten-
tia lata cum legitimo coosadiictore, atque
le-

legitimum contradictem in tota causa adesse requirunt, & loquio sententiam tertiam non preiudicare censuero qd & nihilominus verum erat in proposito, non huius ipsum Lucretiam legitimam contradictem, cu in victoris causa de proprio illius intercessus ageretur: Actor enim 19 & reus in eadem causa quis esse non potest, ut in h. fin. ubi *Glossa. Inflit. de Author. Tater cum 30 dico*, & passio in codem fabieta edere non possit, n. in *I. Uranius 72. ff. de deficin. forib. & in 4. frater a fratre 38 ff. de condic. sine ab.* Proinde voluntur DD. quod si haeres etiam cum bene-
31 ficio legis, & inventari aliquod creditum cum defuncto habeat, implorat potest iudicis officium, ut libi res obligetur pro eo, quod debet; 32 hoc tamen efficeri debet, citatis creditibus, atque legataeis, quotum intereat; & hoc est separations remedium, quod illi tribuit legis, & inventori beneficium: efficit enim, ut haeres 33 creditor haereditatem similem cum alijs credito-ribus, per omnia habeat fortuas, ut explesè cavit *Inflit. Imperator in I. fin. 5. in compu- tatione. C. de Iure deb. & quod creditorum, & 34 legatariorum citatio omnino exigitur, ita- docuerunt Bald. in I. debitor. num. 4. C. de patr. quem ibi sequitur *Alexand. n. 4. circa medium, palchre Aratia. in 5. extraneis. num. 9. Inflit. de hered. qualit. & different. Ruin. in conf. 57. n. 27. lib. 2. Decis in d. debitor. num. 17. obi amplius 35 hoc separations remendum, ita procedere af- firmat, & reliqui credores non contradicunt, idemque sequitur *Craspis in tral. diversor. de Iuveni. q. 264. num. 5. Monic. in sed. tral. q. 134. num. 130. Basas. in conf. 167. n. 38. lib. 2. Surd. in decisi. 312. num. 6. Cancer. in lib. 3. varior. refol. cap. 2. num. 167. Gratian. in lib. 5. discept. forens. cap. 932. num. 13. Salgad. in labyrintho credi- cens. p. t. cap. 9. num. 38. & haec sufficiunt, 36 quando haeres habet instrumentum crediti contra defunctum, quod si oportet et aliquam probo rationem heri per resiles, poterit debet dati coram haereditati, qua ad hunc actum is- cens reputatur, cumque debet in omnibus audiire, ita voluntur post *Bald. in I. fin. 5. in com- putatione. num. 4. C. de Iure deb. Roland. a Valle in relato tral. diversor. de Iuveni. q. 170. num. 8. & 11. Menicul. ibidem q. 134. num. 140. Phanne. q. 142. num. 18. & 19. in eodem tral.****

Ex quibus cum ipsa Lucretia non, auditio contradicte legitimo pro haereditate dicta quondam indicte se ipsum citati fecillerat vi- dendum instrumentum testium, atque ad alios a datus, saltem, quia dolus, atque fraus non abfuit, non debebat sententia contra eam lata, alii nocere ex ponderacis.

Lis manet iudecita penes acta indicij in- praecedenti cap. 37. relati.

- 1 *Sententia contra mortuum est ipso iure nulla.*
Ampliatur primo, ut etiam in favorem mortui nulla sit, n. 3. & 4.
- 2 *Secundo, etiam si morte ibi fuerit ignorata ex receptioni sententia, n. 6.*
- 3 *Tertio ampliatur, ut si nulla, etiam res ipsa vi- vente litis causatrix in insuperabilitate, n. 7.*
- 4 *Felix favore libertatis, & Ecclesia, n. 8.*
- 5 *Secundò fallit, ubi lis fuit cum procuratore con- testata, cum quo sit sententia in damnum le- redum, n. 9.*
- 6 *Idem est si lis fuerit cum principali contestata, & ab eo fuerit post litis contestationem pro- curator effectus, n. 10. & 11.*
- 7 *Ei primus, alius cum in subsequentiis neve litis contestationis vito habet, n. 11.*
- 8 *Sene vero alii cum ipso celebrato, nulla litis contestatio cum ipso inducitur, n. 13.*
- 9 *Sed si lis cum alio procuratore contestata fuerit, ne quiscumque procuratur non erit legitimus per- sona, n. 14.*
- 10 *Neque post sententiam cum procuratore proce- ditur in damnum hereditum, n. 16.*
- 11 *Nisi fuerit ad omnes causas, & instantias proca- rator datus, vel cum clausula, Relevans, n. 17.*
- 12 *Vel si mandans satisfacti esset de indicio fisi, num. 18.*
- 13 *Dabit etiam de hereditate additione, five her- de confare, ut cum procuratore, cum quo fuit lis contestata procedi posse in damnum her- editum, n. 19. & 21.*
- 14 *Aliquin dandas est curator hereditati iacenti, num. 22. & 23.*
- 15 *Judicium ex tribus personis constitutur, In- dicis, Alteris, & Roti.*
- 16 *Ignorantia falti quos producat effectus?*
- 17 *Nostrum quod est, a nobis anferri, vel in alium transuersi non potest.*
- 18 *Vacancia bona, defunctum non representant.*
- 19 *Deciso Sacri Confilii Neapolitanus referuntur.*

C A P V T X C I .

De Sententia, mortuo principale, cum procuratore, cum quo fuit lis conte- stata, concipienda in damnum hereditum, ad text. in *I. mul-*

la dubitatio 23. C. de
procuratoriis.

- 1 *Ententia contra mortuum proletra est ipso iure nulla, ex vulgo *Vlpianus respon- so in I. fin. summa 19. & ultime, ff. dore indic. cum alijs pluribus apud D. Altimar. de nullitat. tom. 1. rubr. 9. 9. quassi. 39. num. 1.* tanquam deficiente una ex tri-*

tribus persois ad iudicium coequendum, requisitis in cap. foris 10. de verbis signis, quia de causa etiam promotuo lata, nullitatis vitio oon caret, ex lexis qui in Provincia 41. in vers. quod si filii patrum, si cert. patat. ut per Praef. de Franch. decif. 145. num. 3. per Consil. Prat. in lib. 1. discip. forens. cap. 19. num. 9. & cap. 30. num. 70. & seqq. & per D. Altimari. cit. quod. 39. num. 9. & licet mortis sceloti oon probata validam esse sententiam, plures affirmaverint, & praeceteris Cofsa in tract. de Iur. & facti ignorantias, cont. 1. distin. 7. q. num. 6. & 7. Mastrilli in decif. Sicil. 137. num. 13. Stephan. Gratian. in lib. 1. discip. forens. cap. 18. num. 32. & seqq. plures alios 5. Iuris effectus ex facti ignorantia resulantibus adducens, & in lib. 1. cap. 143. num. 9. adhuc tam in contrarium esse receptiorum sententiam, 6. quia ducit, nullitatis vitium non cellare propter matterem à iudice ignorasam, alterius ex litigantibus, probat Reg. Capyc. Latio in decif. 83. num. 5. lib. 1. ubi etiam num. 9. & seqq. nullam esse dicti sententiam, ne dum respectu mortui, verum etiam quodam litis confortem, viventem in individuis, licet favore libertatis, & Ecclesie sustinueri contra moriorum, affirmit, n. 4. de quo Thor. in compend. decif. Regni p. 3. sect. 3. in verbo Sententia 19. & D. Altimari. cit. quod. 39. num. 12.

9. Verum si procurator item suiller contestatus, sententia coepit cum procuratore, ipso domino liti effecto, in damnum hereditum, iuxta terminos testi. in Lusula dubitato 23. C. de procuratib. & ita de Consuetudine servari testatur Praef. de Franch. in relat. decif. 145. nn. 1. & post eum Reg. Capyc. Latio in praedicta decif. 3. num. 6. & 20. cum aliis, quos sequitur D. Altimari. dist. quod. 39. num. 13. & 17. quod si intellige, si lis fuerit cum ipso procuratore, contestata, aut etiam cum priocipali vivente, qui postea procuratorem constituit, in cuius personam oegorium transiit faceret, quia dominium liti in eum traesfeti iotelligitur, ut expresse ostatur in L. lib. 10. C. rod. 11. de procuratib. ubi Bald. n. 7. in fine, & Iason. num. 1. 12. verific. Secundo Responde, & primus tunc actus, qui cum procuratore coequitudo subequitur, vix habet ooz liti constellatiois, curustis 13. speditum cum eo legitime procederetur secundum rectum alio cum ipso quo celebrato, quia tunc liti constellatio ooo inducitur, ut ex Bald. Cyno, & alijs docuit Reg. Rovit. in Rub. pragmat. de procuratib. num. 6. vers. 1d. autem, ut cum lis 14. non fuit cum priocipali, sed cum alio procuratore contestata, iotelligi ooo potest ab eo domini liti suille traeslatum in alium procuratorem, ab quo facto suo, sed ex priocipalis voluntate constitutum; id eom, quod oolium 15. est, siue nostra voluntate a nobis auferri, & ad aliom transiit ooo potest, ex regula l. id quod nostrum 11. si de reg. Iur. de qua Barberus in tract. axiemat. Iur. usufrequent. axiom. 16. 3. num. 2.

Secundò quod diximus de sententia, comprocuratore domino liti effecto concipieoda in damnum hereditum, ooo procedit suilla iam iostantia per sententiam, cum ea celante, non sit amplius procuratore dominus liti: potius enim instantiz, quā causa dominis dicitur, 16. uode priocipali poñ sententiam defuolit, remaoet maodatum extinctum, neque potest amplius cum procuratore procedi in damnum, 17. hereditum, nisi fuerit ad omnes causas, & instantias constitutas, vel cum clausula relevans, 18. aut maodum latis dederit de iudicio sibi, ex traditis per Gratian. in d. lib. 1. discip. forens. cap. 56. num. 30. Rovitus in loco relate, num. 6. in fine.

19. Tandem proponit, quod de hereditatis aditione, live barede constet, alioquin minime procedi potest cum procuratore in damnum hereditum, etiam si lis fuerit cum eo contestata, 20. quia tunc bona vacantis dicuntur, quod defunctum non representant, ut in L. 5. Diens Pius fide Inre ficit, uode procurator oec nominat ne Domio viri iam defuolit, nec representati per batedem, qui cius vice fungitur oon existentis, actum gerere possit, ut per casum, quem dicit esse singularem in l. 1. C. de obligat. & alio. ubi. notat Angel. de Pernio, qui dicit ita vidisse Florentia de facto iudicari, in quod. 1. num. 1. quem sequitur Socin. Sem. in conf. 49. num. 2. lib. 4. & post Iasonem in conf. 138. lib. 4. docuit Gratian. in lib. 1. d. discip. forens. cap. 143. num. 14. & post Minadis decif. 35. ita etiam practici tefer in hoc Regno Neapolis Reg. Rovitus ubi 22. supra, num. 60. qui daudem tuoc esse curatorem hereditati iaceoti affirmit, iuxta tradidit per Capyc. in decif. 87. licet contrarium solliit est 13. & nostris temporibus iudicatum hauisse referat in S. C. Neap. Consil. Starba. in observationibus ad eum resolutis forens. obser. 153. a. num. 6. censur. 2.

Quare ex praedictis, io causa vertente in Sacro Regio Coosilio Neapolitano inter heredes quondam Fraocisci, Antonij, & Anibalis de Laurentio, creditores quondam illostris Principiss Scilla, cum Illustri Doce Croisiz Theodozio Maodatioricio, tertio professore, cum suille decredo Domioi Coosiliarij D. Antonij Navarræ causa Commissarij provilium, quod 24. stante ipbi Ducus obitu procedatur, cuas V. L. D. Folvio Thautonicus procurator in actis constituto in damnum hereditum, suis per eum, ex officio reclamatum, & obteco supplicatio ne de verbo faciendo loco reclamatiois abeo dem Sacro Coosilio provilium subdie 10. Maij Annis 1651. quod detur Curator ad hanc item ipse Thautonicus. Actuatus Gianus.

R E R V M I S V. M M A.

Appellatione pendente nihil qd innovandum.
Cum interim prouinciatum extinguit, n. 2a.
Egj

- Et si fuerit pro parte contra se tantum faciente à sententia appellatum, & pro parte in sui favorem lata, acceptata, n. 9.
- Quando unum est caputnum, vel plura sunt connecta, pro unico, & individuo reputata, n. 10.
- Sed quia sint huiusmodi remissio, n. 11.
- 3 Appellant, & appellantur, possunt non probatas, & non produlsi probare in causa appellatiois. Quia tamen dependet à deducili in primis sententia, & ad ea condividant avenirant, n. 14.
- 5 Appellant non licet ab appellatiois recedere, invito appellato.
- 6 Appellatiois causa, summaria est, vel ordinaria, sicut est causa principalis.
- Cause se censiderat natura, n. 7. & & & & & & & &
- 8 Appellant est contra sententiam, sicut iuriacione causa venientem.
- 12 Appellantio non suspendit exequitionem decreti afflictionis affirmativi, quod caput ad indicatiois de Iure Regni Neapolitani.
- Fallit, ubi fuerit a Indice appellatiois inhibita, n. 13.
- Secundū, si cum appellatiois fuerint nullitates cumulatae, n. 14. 15. & 16.
- Tertius fallit, nescire afflictionis si fuisse condemnatio in aliante personali commixta, num. 18. & 19.
- 17 Sententia nulla, si tamen infra sit, potest nulla declarari, & ex novis deducili iterum proficeri.
- 20 Recusatio contrarium pro sorte auditio principalis debetur eis facienda.
- 21 Appellantio in re individua sententiam ex uno capite appellabilem in toto appellabilem reddit.
- 22 Individuum, & connexum idem est.
- 23 Individua causa dicuntur, cum plura capitula ad invicem connecta in sententia continentur.
- 24 Connolteret duo simili ad invicem conjugere, & ligare.
- 25 Connexa dicuntur, quia in uno, eademque indicio, determinanda veniunt.
- Vel ex continentia fallit separationem non resipiunt, n. 26. 27. & 28.
- 29 Recusationis, & conventionis iudicium est in dividuum.
- Et sententia super eo lata, pariter individua indicatur, n. 30.
- 31 Appellantio alteris recusationi prodest, non re conventionis iudicium intentavit.
- 32 Recusationis est maxima penitus, quia pari possit ambulat cum conventione.
- Si tamen has ante, vel statim post litteris contestationem, n. 33.
- 34 Recusatio ad efficiam prorogandi iurisdictio nem, nescire ad sententiam fieri potest.
- In illis omnibus post sententiam, durante illius exequitione secundum alias, n. 35.
- 36 Recusationis proprium est, ut simili cum conventione terminari debeta.
- 37 Recusatio sequitur conventionem, sicut umbra corporis, & illens natura induit.
- Et si conventionis fit inappellabilis, recusatio sic officiarum quamvis ex se appellabilis, n. 38.
- 39 Appellantio non suspendit exequitionem sententia lata in causa possessoris.
- Hoc tamen non procedit, ubi non de momentanea agitur possessione, sed de ea, qua longiori tempore et durata, n. 40. nescire ad 45.
- 46 Sententia ministris non est exequenda, quamvis sit Sacri Consilij Neapolitanus.
- 47 Sententia Sacri Consilij Neapolitanus exequitur, cum causione in causa reversionis, remissione pendente.
- Sed non fit exequio pro expensis, n. 48.
- Eius nihil à litigante, aut villo fit in prima instantia positum, vel probatum, n. 49.
- 50 Sententia exequitur suspendit per appellatio nem infra decem dies interpositam.
- Si alia fuerint infra quinquaginta dies produlsi in causa appellatiois, n. 51.
- Et infra annos, & ex causa biennium appellatio prosequitur, n. 52.
- Altius deferens dicitur ipso iure, coram Ordinario Indice, n. 53.
- Nisi contra defensionem appellatiois in integrum resiliatur, n. 54.
- Praesertim a minore per sententiam condemnatoria, cui competere restitutio absque lafonis probatione, n. 55. & 56.
- 57 Restituto in integrum coram eo Indice debet obincipiri, coram quo lafo contingit.
- 58 Appellantio non suspendit exequitionem sententia Tribunalis Magna Curia Vicaria Regni Neapolitani infra summum dictum annorum 150. praefixa causione in causa reversionis.
- Neque suspendit exequitionem sententia sequentia, cum de frumentis dilapidatione timeret, num. 59.
- 60 Appellantio à sententia definitiva suspendit exequitionem.
- Vel ab interlocutoria vim habente definitiva, n. 61.
- Nor antem à more interlocutoria, num. 65.
- 62 Sententia interlocutoria vim habens definitiva, ut definitiva regulatur.
- Neque potest contrario imperio revocari, n. 63.
- Et cum ab ea appellantur, non eis causa gravaminis necessario exprimenda, n. 64.
- Sicut est in meris interlocutoria, n. 67.
- Et potest eam Index, qui fecit contrario imperio revocare, n. 68.
- Nisi bis fuerit ab eo confirmata, n. 69.
- 70 Appellantio tertii non licet, à definitiva sententia formaliter confirmata.
- Quod intelligatur super eodem capitulo confirmari, n. 71.
- Et alijs modis, ut remissio, n. 72.
- 73 Sententia tres Curia Baronalis, pro unica reputantur.

- 74 Appellare, aut reclamare, neque bis licet à Sententia Sacri Consilij Neapolitanal confirmante, sententiam aliam Regij Tribunali infra sum- manum ducaturum hiscium. Nam pro ultima de fidei libet habenda, n. 75. Dei falsius allegatur, n. 76.
- 77 Appellatio secunda, aut reclamatio, non admis- sunt a sententia Sacri Consilij confirmante. Sententiam Magna Curia Vicaria in crimi- nibus ducatur.
- 78 Appellato non pessunt, nisi illi quorum inter- res. Vel quibus mandatum est, n. 79.
- Aus qui negantur garant alienum, quod max- ratum tems habeat, n. 80.
- 81 Mater pro filio potest appellare.
- 82 Fiscus admittitur ad appellandum à sententia- contra eum lata.
- Tam in criminalibus, quam in civilibus causis, n. 83.
- Et habet in integrum restitutioem contra sen- tentiam, n. 84. & 85.
- 86 Fiscus in Regno Neapolis appellacionem non- habet à sententia in criminalibus lata.
- Neque in integrum restituens remedium, num. 96.
- Sicut neque primum, aut secundum beneficium ad pinguis probandum, n. 97.
- Sed tantum recursus ad Duplicum Proregem, num. 87.
- Et cognito veteris gravamine, sententia Magna Curia Vicaria revisa cunctatur in Sacra Consilio, n. 89.
- Ad quod maximum requiriunt gravamus, num. 90.
- Et quod in temporibus appellacionum poterit, num. 94.
- An autem campetas recursus à sententia lata, per Indicem delegata, cum clausula, applica- tione remotamente, n. 95.
- Sed si reus appellat potest fiscus, atque confor- appellacioni adhucere, n. 96.
- Pro pars non adhuc querelam expensis, n. 92.
- Habet etiam nullitatis remedium contra sen- tentiam in criminalibus lata, n. 98.
- 88 Veteris iniustitia aquiparatur nullitati.
- 93 Appellatio per appellandum interposita, prodebet appellatio revocans sententia.

C A P V T X C I I .

De Appellatione à sententia suspensivum effectum regulariter producente, ex
Rubrica Digestorum: Nil nova-
ri appellatione pendente.

- Appellatioe pendente o-
hil interim esse innovo-
dum, ex ist. ff. vel novari ap-
pellat, pendens, & ex ist. C.
ut late pendente, regulam
constituit, eamque pluri-
bus declaracionib; exor-
bit Lancella. in tract. de
allectat. p. 2. cap. 12. nn. 23. & seqq. ubi. nn. 126.
3 per appellacionem extinguit interim provocati-
onem affirmat, ex l. t. in fin. ad Senas. Cen-
s. 3. Tarpil. cum posset in causa appellatiois,
tam appellat, quam appellatus, non probata,
4 & non producta probare, quae tamen à deductis
In prima iustitia dependeant, & ad ea coa-
dujanda veniunt, l. per hanc 4. l. de temporib.
appellat, & pleoē per Giurb. in decis. S. 1. 108.
5 nec licet appellanti ab appellatioe recedere
iuvito appellato, Reg. de Marin. in obser. ad
Regent Revertier. decis. 504. nn. 2. quem, & alios
infectatus D. Consiliar. Petru. in Ritu Magna
Curia 25. t. num. 19. lib. 2. & post eum ubertim
scribens D. Scoppa in suis Theorico. Practicis
Obser. ad decis. Gratian. obser. 23. num. 1.
& obser. 142. num. 10. & tñ in appellatio-
6 procedendum, summariè, vel ordinariè, sicut
7 fuit in prima iustitia processum; etenim
causa a appellatiois eiusdem naturæ, cuius est
causa principalis, l. t. s. an per aliud causa ap-
pellatorum, Praef. de Franc. in decis. 510. suspen-
dit itaque appellatio sententia exequitionem
taquā sit appellatio contra sententiam, sicut
etiaca contra veroēnum, ut post Bald. in L. C.
fi de momentan. poss. celest. Larav. in Ritu 256.
num. 2. & com. alios pluribus D. Scoppa ad decis.
Gratian. obser. 72. n. 2.
- 9 Quod ampliatur procedere etiam in seoteo-
tia, à qua fuerit in parte cootta se cantumfa-
ciente appellatur, sicut illa fuerit accepta-
pto alia parte in suū favorem lata; nec eom-
pto ista parte acceptata, tuos poterit seoteotia
exequitionis demandari, sed in totum ex ap-
pellatiois suspeditur eos exequio, quando
10 est usum capitulum, vel plura sunt coooera,
que uuen, & idem lodiividuum capitulum,
reputator, ratioe coooexitatis, ut ex Letian
30. 5. 1. cum glossa, ibi ff. de minorib. post Bart. &
alios probat Bart. in decis. 73 num. 6. quo aetem
11 hoc capitula coooera, & lodiividua? Intra-
dicimus, ubi de seoteotia afflitois loquemor,
que sit cum condemnatioe in actione perso-
nali commixta.

- 11 Hoc autem principiū declaratur, non procedere in appellatione iocerposita à decreto afflentio affirmativo, cuius exequitio, quād caput adjudicationis minime suspeditur per appellationem interpositam, ex dispositione Reg. Progm. Regi Neap. quo incipit: *Magna curia Vicaria Rōrum, sub usu de appellatiōnibus.*
- 12 Hacten declaratio sublimitator p̄imū, ubi iudex appellationis inhibitoria litteras concessisset, que suspendunt cuiuslibet etiam inappellabilis sententia exequitionem, donec ab eodem fuisse revocata, ut probat idem *Lancillot. in relata tral. de asti. p.2. cap. 20. num. 9. & seqq.* docet Reg. Ravv. de Rub. pragm. de appellationib. n. 3.
- 13 Secundū sublimitati, si cum appellatione suissent nullitates cumulate, ex quibus exequitio sententia afflentio suspenditur, iuxta eiusdem Regie Pragmatica dispositionem, etiā 14 si principiūt suissent nullitates proposito per modum actionis; si tamen iudex nullatum ioh̄bendo praevenit, ut post Decr. in conf. 103. *Nellam, & alios confirmant Lancillot. in dicit. cap. 17. num. 65. Reg. Ravv. in pragm. 5. num. 13. de Offic. Sacri [supl. neque tunc appellationis causa deserta nullitas] his principiūt cum appellatione deducit perimitur, cum nullo tempore circumscribatur, quod ex Barb. lib. 6. expressum. num. 10. & de appellat. Soc. studi. can. 10. num. 12. lib. 4. communitatē, & frequenti DD. calculo receptum esse refutat. *Cavar. pratic. q̄est. cap. 5. num. 8. versio. verum. ubi subdit. & post alijs Lancillot. ita pluit in facto obseruatum, & in Rota Romana iudicatum suis teſtimoniis in cap. 17. num. 72. cum seq. ubi etiam contrarium *Venit. opinione in tract. de nullitate in Rub. quies. & infra quad tempus.* 8. commonit̄ à DD. suisse improbatam affirmat, & in specie si nullitas allegetur per clausulum: *Appello. & aque principiūt de nullitate die appellationis causa deserta, non esse preclusa viam remedii nullitatem afflentio, & in praxi receptum esse testantur Grammat. in confi. lib. 64. & 163. I'ru. in lib. 2. commun. opin. apin. 197. in fine. & in opin. 551. & sententiam iusta sit, quamvis nullam posse nullam declarari, & ex novit̄ deducit iterum, proferi, probator in finis, si quod mains causa, cum alijs adductis per l'ant. in d. reall. tit. fin. num. 129. & seqq. & per l'ant. Statib. in lib. 1. resol. forens. cap. 55. n. 46. num. seqq.***
- 15 Tertiū sublimitati praenotata declaratio, nisi cum afflentio suissent condemnatio in actione personali commixta, cuius causa appellabilis trahit ad se causam afflentio inappellabilem, etiam ad imprimidam ex quo ratione sententia, ut post *Barbarus. tract. de afflentio glas. 1. à num. 58. refers bis iudicatus in S. C. Neap. Ioan. Bapt. Thar. in compend. de l' Regni Neap. 2. in verbo Exequitio sententia pet-*

solem, de realē actionem continentis; id. 19 que magis indubitate procedet, si suissent personali actio cum resellione contractus intentata rediplonit anguocem iusquicunque, iuxta aliam deus, ab eo relatam in 3. pars. compend. rama 2. 10 verbo *exequitio sententia afflentio*, 20 cum enim resellio contractus audito principali debitor, cuius principiūt intercessit, facienda sit, ut in rodom S. C. servari testatur Reg. Ravv. in pragm. 1. de appellationib. n. 4. (quid quidam *Alexandro* in cas. 85. lib. 6. cocontratum servatum in S. C. suisse dicit Reg. Sanfelice. decif. 21 111. lib. 1. individua utraque causa dicitur, ja que ratione mutatur, atque complicatiois actionum sententia rediplonit totum appellebilis, iuxta plena tradita per *Gratian.* ix. decif. *Rota Marchia* 136. *Onuf. decif. Pedemont.* 15. num. 10. *Giuvar. decif. Sicil.* 101. est enim in 22 proprieatis, vel causa individua, sūt connexa (quod idem est ex *Puer. decif.* 73. *Mensch. da arbitrio.* Indic. lib. 2. cent. 1. caſu 95. num. 9. & ex alijs D. Scappi adductis *Gratian.* obseruat. 23. 23 num. 3. de omnī p̄ista capitula, ad invicem co-necta in sententia continentur, ad ea qua past *Antea de Buit. Alex. Ital. & alios plene resoluit Lancillot. in d. cap. 12. l'ant. 1. num. 12. & seqq. vel capitis ipsi sunt ad invicem ex duobus composita secundūm etymologiam ver. 24. bi. *Concellera.* quæ est diu simile iungere, & ligare, ut refert *Menob. d. caſu 99. num. 1. fine.* 25 quoniam in uno, eodemque iudicio terminanda, veniunt, ad notatam *Lunis* 10. C. da Indic. vel 26 ex contionetia facti separationem non tec-27 p̄iunt, l. 1. C. si unu. az pluribus appelleretur, tanquam unum ad alterius perfectionem ten-28 dat, *Lunis cillum* 1. & *planig. fidei ex unu. f. de neg. g. f.* vel unum ab altere p̄debet, ut in 28 circellarium consequens, vel antecedent, ex l. 1. *S. nou. antem.* f. de exercitior. alt. cum cocon-29 dantibus, unde iudicium conventionis, & re-30 conventionis individuum esse, dici potest, & 31 sententia superero lata pariter individua iudici-32 cariata ut appellatione a cloris tecno venti profit-33 etiam reo, qui iudicium reconventionis inten-34 tavit à coconventione dependens enim recon-35 ventio mūlus petitio, qua debet part. passu, cum conventione ambulare, ut notat *Cenciol.* Super Status. civis. Engab. lib. 2. rubr. 1. 5. num. 4. si 33 tamen facta fuerint ante item contestata, vel statim post eam, ut in amb. & consequenter C. de sententia. & in tractat. i. in unum Ind. & per Maran. 34 in spec. p. 4. diffinib. 6. num. 5. licet ad effectum, protogardi jurisdictiōne reconventionis usque ad sententiam fieri possit ex *Prud. de Franch.* in decif. 376. & alijs *Giuvar.* relatis in decif. Si. ell. 74. num. 1. ac in *Cenciol.* ubi supr. num. 1. quic-35 nimō etiam post sententiam, durante illius exequitionis, ex doctrina *Barbari.* Baldi, & alio-36 sum à *Cenciol.* Carleval teatata in tract. de iudic. lib. 2. vñ. 2. diffinib. 7. num. 5. in fine, & proprium est 36. conventionis, ut insimul terminari debeat cum*

Selectarum Iuris Observationum P. II.

315

Cum conventione, *Fons. in decif. Cathalonia* 343. num. 3. & 6. de quo plenius loquitur in 37 decif. 449. cum dub. seqq. cum semper reconvenio sequatur conventionem, sicut umbra corpus, & illius oatura induatur, ideoque si 38 convenio est inappellabilis, reconvenio talis efficitur, quamvis ex appellabilibus esset, ut ex *Giarba in decif. 3. afficiat Fons. in d. decif. 449. n. 23.*

Alio est declaratio principaliter adnotata conclusivois, illam non procedere in feitoria 39 lata in possessorio iudicis cuius enim exequitio per appellacionem ooo suspenditur, ut in *Lunica* (s) de momentanea possessione, & per *Thefauri in decif. Pedemont. 175. num. 3. per Menoch. in tract. de adip. poss. remed. 3. num. 1. 26. *Canter. lib. 1. warior. ref. cap. 17. n. 26. & in lib. 3. cap. 15. n. 38.**

Quae sane declaratio multas quoque patitatis 40 sublimitationes, quorum prima est, ut impeditur exequitio, ubi non de momentanea agitur possessione, sed de ea, quae longiori tempore est duratura, quia tuoc de magno agitur praedictio, ut ex *Maranta in spec. p. 6. in verbo & quandoque appellatur. num. 3. 1. 2. vers. Septim. per illationem, & alio probat Reg. Sanfelice, in decif. 94. num. 5. & seqq. ubi referunt in S.C. Neap. 41 decifum num. 7. & quod praeterea locum habeat, quando missio in possessionem est talis, quod missio ioterim fructus luctaretur, ex eodem *Maranta. 3. 1. 3. vers. 8. limita.**

42 Secundo ex appellacione feitorum in possessorio latet exequitio suspendetur, quod ex illis exequitione praedictum fitte parabile in petitiori ostentat, ut per *Decian. in conf. 67. n. 8. lib. 3. 4. Vers. in addit. ad Affili. in decif. 1. 69. n. 1. Gratian. lib. 1. discip. forens. cap. 74. num. 15.* 43 quod esset, quando pleio fuit in possessorio cognitum, ex *Praef. Franchini decif. 1. 89. num. 1. & Amend. in additione ad eundem, n. 6.*

44 Tertiio per appellacionem suspenditur iudicatum in causa possessorij, quod habet mixtum etiam petitiorum, ut per *Vr. fil. in d. decif. 1. 69. n. 2. Menoch. & alios plene relat. à Reg. Cappe. Latro in conf. 88. d. n. 7. lib. 3.*

45 Quarto retredatur exequitio, quando sententia in possessorio latet illius, ex codice *Cappe. Latro post alios in d. conf. 88. num. 9.* 46 sententiam enim iniustam, neque illi exequendum, quamvis esset S.C. Neapolitanus, alii diximus in precedenti cap. 90. num. 18.

Declaratur insuper adnotata conclusio locum non habere in sententia Sacri Consilij Neapolitanus, quod Praefecti Praetorij vices suo- 47 gitur illa enim exequioni demontatur, cum cautione in casu rei tristitiae, si iam pendente supplicatione pro revisione data, ex aut. que supplicatio, C. de precib. Imperat. off. rend. nō 48 tamen sit exequitio pro expensis, ut per Ritum M.C.V. Neap. 2. 52. tertio dicit *Caravina ibid. num. 5. post Affili. in decif. 1. 31. qui ampliat*

49 hoc procedere, quamvis oihil fuisse à litigante, seu visto in prima instaurata positum, vel probatum, & ita suisse iudicatum, non obstat. Reg. Pragm. 2. sub tit. de Appellat. in inferioribus tantum Curia attendeenda.

50 Item declaratur regula praedicta, ut per appellacionem feitorum exequitio suspendatur, cum fuit iusta decem dies appellatum, ex non viissimo lute *Aust. bude. C. de appellacionib. quo fit ampliarum biduum, atque triduum à lute Digestorum, & Codicis ad appellandum concilium, ut per Reg. Cappe. Latr. in decif. 1. 65. n. 2. & per Marant. in suo speculo in verbo, Et quandoque appellatur. n. 1. 2. 3. & seqq. ubi etiam quid*

51 aliquo tempore transiit facit in rem iudicatorem, debent etiam iusta quinquaginta dies acta produci in causa appellacionis, ex Regi Neapolitanis Constitutione, que iocipit: *Appellacionum tempora, & per annum, ut ex causa biennium est appellario praecepunda, ut in Aut. si quis, da temporib. appellat. alii deferta*

52 dicitur, etiam ipso lute, & absque eius pronunciacione, ut ex *Grid. Papa. Boerio. & alijs intellegendum esse facetus Lancelot. in tract. de attentat. p. 2. cap. 1. n. ampliat. t. num. 40. & seqq.*

53 coramitate declarando, ut hoc procedat coram iudice Ordinario, non autem coram Delegato, oii contra appellacionis defensionem in integrum testitutio petita surcit; praeferunt à

54 minori per sententiam condemoato, qui competit restitutio absque alia iuris probatio- 55 ne: Igno enim primum ut ipso quod non appellavit, vel a appellatioem prosequutus con- fuit, Vr. fil. in d. Affili. in decif. 1. 75. num. 5. *Sertia Oddus in relata restitut. in integr. p. 2. q. 70. ar. 57. n. 2. debet enim hæc restitutio ab eo iudice, obtineri, coram quo laico contingit, ut fierat idem Oddus in relata tract. p. 1. q. 3. artic. 1. 6. ex traditis per *Ruin. in conf. 1. 9. n. 1. 7. lib. 5.**

56 Aliiter etiam regula praedicta declaratur, ut in Regno Neapolis leatentia Magna Curia Vicaria iusta summam auctorum centum quinquaginta, debita exequitione demandetur, ooo obstante appellacione, praefixa tamen cautione de restituendo in casu retractationis, ex peculiaritate dispositione Regia Pragm. 3. 5. 4. de 57 Officio S. C. & feitorum sequenti patitur exequitur appellatio loco non obstante, cum de stru- ctu dila pidatione timetur, ut ex *Imperato- res 2. 1. 5. fin. de appellacionib. & cap. fin. de sequi- bratione possessoris, & frumenti, post alios ad- notat. Maranta in dolo verbo: Es quandoque appellatur. num. 1. 8.*

58 Est quoque declaranda regula praedicta, ut hile exequitio pendente coramnum, locum habere in diffinitiva sententia, vel etas 61: tunc interlocutoria, quæ vim habet diffinitivæ: 62 nam & haec ut diffinitiva regulatur, & fecundum illius naturam, ut contraria Imperio te- 64 vocari non possit, & cum ab ea appellatur, cause gravioris expressio ooo requiritur, Reg. 2. quod

quod ex *Alexander*, & *Dacie* probat *Cappella*
decis. 1. num. 1. ubi loquitur in sententia de
 exequendo aliam sententiam, & in *deci.* 144.
 65 num. 6. secundum autem estio sententia merè inter-
 dicitur oratione, in qua donē sit à superiori iudice
 inhibitus iudex à quo rectè proterit appellatio-
 ne non obstante, ex textu cap. non solam 7.
 de *appellacionibus*, lib. 6. Reg. *Rovii*. in *Rub. prag-
 mat. de appellacionib.* num. 12. de plenē Lan-
 celot. de *attentatis*, cap. 12. lxxxv. 1. num. 3. nam
 67 & io ea cause gravamis expellere requiri-
 tur, ut in *Clement.* *appellans* 5. sub sit. de *appel-*
 68 *latini* lib. & ab eodem Indice tam proterre,
 potest contrario Imperio revocari, per l. quod
 69 *caus.* 14 ff. de *inde*, ut diximus in *praecedens*
cap. 1. num. 41. & *seqq.* nisi bñt fons ab eo con-
 70 firmata, tunc enim ab eodem iudice amplius
 revocari non posst, ut magis commonet esse
 Doctor sententiam, cum *Bartolo*, *Ripa*, &
 alijs tradit. *Maffredi* in *deci.* *Scilicet* 12. num. 5. &
seq. ubi etiam in huc non differe dicit à dif-
 71 ferentia, in qua sentio appellare non licet, per
 L. 1. C. vel letat tertio provocare, enīm concordij
 72 intelligenda super eudem capitulo conformi, &
 73 alijs modis, quos *Mariana* declarat in *loco re-*
lato, num. 180. & *Sacra* in *trall. de appellat.* q. 1. 7
73 limitat. 1. & quod hoc tunc sententia *Cutie*
Baronialis prouincia repartitur, ut per *Capib.*
in pragm. 8. de Baron. p. 1. num. 193. & 196. qui-
 niam in *Regia Pragmat.* *Regis Neap.* 41. 5. ve-
 lamus, & in *Pragm. 61. de Offic. Sacri Capitulij* ex-
74 prestito cætor, neque secundū appellari, aut
 reclamari posse à sententia *S.C.* in ita summam
 duratorum biscentum, conformatante alijs sen-
 75 tenciam *Regij Tribunalis*; nam pro ultima,
 76 dictione est habenda, nisi falsis allegare-
 77 tur; sicut neque reclamatio, tunc secunda pro-
 vocatio admittitur a sententia *Sac. Consilij* con-
 firmante sententiam *M. C. V.* in criminalibus
 caubis, ut doceat ex *stylo* *stevari* *Præf. de Franeb.*
in deci. 510. num. 17. & *lxxviii* in *deci.* 70.

78 Præterea declaratur præmissa conclusio, ut
 appellantes audi non possint, nisi ipsi oratione
 79 intererit, vel quibus mandatum est, vel qui ne-
 go goutum aliorum gerunt; quod mox ratum
 80 & tunc habeat; sed tali summatore, tem filij per
 sententiam versum animadverteret, provocatio
 veritatis operam dando dicendum est, &
 hanc audiri debet, & si item preparandam
 coacte maluerit, intercedere non visetur, licet
 ab initio defendere non posset, sunt propria
 verba *text.* in l. 1. ff. de *appellat.* recipiend. ubi D.D.
 82 *Fiscus* etiam admittitur ad *appellantum* à
 83 sententiā, contra eum lata in *civilibus*, & in
criminalibus *caubis*, ex *Lolland* q. ff. de *appellat.* ut
 doceat *Peregrin.* in *trall. de Iust. fiscis*, lib. 7. tit. q.
 84 num. 1. ubi quod haber patitur in *integrum* re-
 stitucionem adveras sententiam contro se la-
 tam in *criminalibus*, & quod *fiscus* regulariter
 85 in *integrum* restituatur, quantum tunc in sen-
 tentiā *laetus*, ex l. 1. C. de *sententiā ad *precepto**.

sententia latiss. communiter DD. tenete, testatus
Sfortia Odd. in *trall. de refit.* in *integrum* p. 1.
 q. 3. artic. 13. num. 8. sed in *Regno Neapolis* ap-
 86 pellatio hisc denegatur à sententiā contra se
 laeta in *criminalibus* caubis, ex *Ritu M. C. V.*
 158. & 161. ubi *Carravita* nn. 5. quod recursus
 87 tantum, *livereclamatio* ad *Protegēm Fisco*
 cooceditur; cognito enim notorio gravamine
 88 (cum notorio iniustitia nullitate quiparetur)
 89 administrat sententia *Magna Curia* revisio
 in *Sacro Contilio*, ut poll. *Capp.* & *Grammatica*
Præf. de Franeb. testatur in *deci.* 1. q. 1. & 470. à
Reg. de Ponto relatus in *trall.* de *Pozelli*. *Prærog.*
go. tr. 3. 6. 1. num. 51. quod gravamen maximum
 esse debet pro recursu obtinendo à perillimi-
 mis viris, eodem scilicet de *Franeb.* & *Reg. Go-*
testina, diadicille referit *Reg. de Tappa* in lib. 3.
Juris Regni, in *Rub. de appellacionib.* super *Ritu*
90 predictis 158. ubi quod *livere* appellatur, ceose-
 tur, & potest *fiscus* *appellationi* adhaere, ex
 dispositione *Regia Pragmatica* 8. sub tit. de *ap-*
91 plal. ubi non adscit, pati, querelam exponens
 ut *Præf. de Franeb.* in *deci.* 467. declarat post
Reg. de Poze, atque *Rovii*. *Consil. Hodinaria* in-
 addit. ad *deci.* *Sard.* 1. 43. num. 14. utitur enim
 92 tunc lute communis, quo appellatione per ap-
 pellentem interposita prodest etiam appellati-
 o pro revocatione sententia in eius benefi-
 cium, ut*lute Lamplorion* 39. *Cde appellat.* de
 qua latè *Fontanoli* in *deci.* *Catalon.* q. 2. & 413.
Reg. Marian. in lib. 1. *disputat. forens.* cap. 16. &
 94 quod peti debet huicmodi recursus infra
 tempus ad *appellantum*, *livere* *reclamandum*,
Concellum, *decilum* referit *Rovii*. in *deci.* 14. &
 16. in *for.* quem laudant *Regent.* *Capp.* *Latre*,
 atque de *Mariinis*, ille in *deci.* 161. & 165. lib. 2.
 & hic in *refol. Juris lib.* t. *cap.* 150. ubi quid in
 93 sententia *laeta* per *Iudicem Delegatos*, cum
classulis, *appellatione romana*? & quod neque in
 96 *integrum* *restitutionem* uult habet contra
sententiam in *criminalibus*, neque primu[m] aut
 97 secundu[m] beneficiu[m] ad *pinguis* probandum
de Mariinis doruitur obseruat, ad *deci.* *Regent.*
Revisor. 341. & 491. sed remedio nullitatibus in
 98 *fisci* beneficiu[m] contra sententiam non esse
præclusum, tradit *Novar.* in *deci.* 41. quem
 referit *Rodoer.* in addit. ad *Reg. de Maria.* in d.
cap. 150. n. 8.

REURSUMMA.

3. *Sententia exequitis suspenditur ex nullitate*
remedio contra illam oppositi.
Quomodo iudicis ligantur, ut ad alteriora pre-
cedere non possit, n. 2. & 3.
Idque locum habet, etiam in significatorijs latiss. à
Rationalibus, vel alijs depulant ad videntum
compsu *Universitatum* in *Regno Neapolis*,
 nn. 4. & 11.
Maxime si nullitas, ex defessa solemnitate
omissa proveniat, n. 12.

- P**otest *Iuris naturalis* doceatur, n. 13.
Sive ex oido in aliis appareat, n. 14.
- 5** Significatori & super compitis Universitatum Regni Neapolis paratum habere excequionem.
Et post eam residentes ex eisdem aliis summa-
ria, & absque termino, n. 6.
- 7** Significatori a facta pro causis pise exequuntur.
Sicut etiam ille, quia finis pro iustitia superante
exitum in libris ab administratore produxit,
num. 8.
- Aut cum partes liquido pallo, & iurato conve-
nienter facio calcolo à Rationalibus electis fa-
ciendo, n. 9.
- 10** Significatori facta à Rationalibus Barenium,
non exequuntur, Nam appellatio.
- 15** Instrumenti publici liquidatio, si fiat ad formam
Ritus Magni Curia Vicaria Neapolis, debi-
tor non audiret si sollempne dieat, vel alias oppo-
nas exceptionem.
- Sed carceratus, ut in vinculis, vel facto deposito,
causam dicat, n. 16.
- Neque sufficit proprie domus assignatio, cum ea-
tionem, etiam in vita Nobilis, n. 27.
- 19** Debitor vigore apocarum Bancalium, vel obli-
gationum penes alia Curia prallitarum, non
audimente adversus eas in Regno Neapolis, al-
fin vinculis, vel facto deposito.
- 20** Obligationes apud alia Curia profita paratum
habent excequionem.
- Et incensum absque partis citatione, pro obli-
gatione litteris excequioribus realiter, & per-
sonaliere, n. 21.
- 22** Debitor in vinculis esse non dicitur, cum fuit per
Palatum, vel Cruxatem sub fiducioribus re-
laxatus.
- 23** Carceratus quis effe dicitur, cum ire non potest,
quo vult.
- Sed ne proprii carceratus diei posse, non sufficit
sub custodiare retineri, n. 24.
- Nisi carceribus incoladetur, n. 25.
- Vel saltene sub clavibus custodiens debet, n. 26.
- 28** Instrumentum publicum si fuerit ad formam-
Ritus liquidarium in Regno Neapolis debitor
non audiret, nisi facta prima integralis solutio
debiti, cum pena, & expensis.
- Sed impeditus excequio per eum veteriam nulli-
tatem oppositam, n. 29.
- 30** Nullitatis contra sententiam Regiarum Tribu-
nalia Regi Neapolis sunt per capita prope-
nanda.
- Ab Advocato causa, vel procuratore, n. 31.
- Cum deposito pena in causa & quo non militarent
solvenda, n. 32. n. quo ad 35.
- 36** Nullitatis contra sententiam, si fuerint admis-
sa decreto eas admittente, reclamare licet à Tri-
bunalibus, in quibus non appellatur, sed revo-
lacio admittitur.
- S**ed non admittitur reclamatio à decreto eas rei-
ciente in Regno Neap., n. 37.
- 38** Sententia contraria litigatoris prolati non ell-
ius, nisi insidiosus sit manifestum.
- Erex aliis non voris, nullis, aucterroneis appa-
reat, ad qua Index in sententia se rotulisset, nn.
39.40. & 41.
- 42** Refutatio in integrum à Principe obtinet potest
adversus sententiam contra litigatoris la-
tam.
- Ejus transsum fecisset in rem indicatam, n. 43.
- Id quo tam ad beneficium minoris, quam majoris
n. 44. & 45.
- 46** Refutatio in integrum contra sententiam obtin-
cipotest à Sacro Consilio Neapolitano.
- Quod Principis personam in hoc representat,
num. 47.
- 48** Nullitatis incidenter proposita ex eisdem aliis
ad impediendam excequionem sententia co-
rām primo Indice sunt proponenda.
- Quaverò principaliter proponent per medium
alitione, etiam etiam primo Indice, vel corām
Indice appellacionis ad aliorum electionem, n.
num. 49.
- Et incidenter proponi, quando dicantur quod senten-
tia non excequuntur, n. 50. 51. & 52.
- 53** Nullitatis allorum in Regno Neapolis ante senten-
tiam sunt proponenda.
- 54** Nullitatis contra sententiam definitivam infra
decennium sunt proponenda in Regno Neapo-
litano.
- Restrito tempore annorum triginta à Iure Com-
muni concegitur, n. 55.
- 57** Nullitatis contra sententiam interlocutoriam
nim habentem definitivam infra sex dies à noti-
ficatione proponi debent ex Iure Regni Nea-
polis.
- Nisi notaria sint, & evidentes, maximè ex cor-
po decretis resulant, n. 61. & 62.
- Nisi suffici pro lapsu huius termini sententia ali-
undo habita, n. 58.
- Dies vero feriata inter sex dies non numerum
non computatur, n. 59.
- Sed contra, n. 60.

C A P V T X C I I I .

De Nullitate opposita excequionem su-
pendente, ex texti in L. 4. S. condemna-
tum, & de re iudicata.

Nter alia Iuris remedia su-
spensum effectum produ-
centis illud nullitatis esse
conspicimus, hoc enim sen-
tentiae excequio suspendi-
tur, L. 4. S. condemnationem, & de
re iudicata, cum concordan-
tibus apud Gallapp. in praxi S.C. p. 3. cap. 6. nn. 1.
ubi,

Hieronymi de Rosis

3 ubi, quod opposita nullitatis exceptione fuit
manus Indicis ligata, ut ad ulteriora procede-
re non possit, alias nullitatis , nullitas addere-
tur , ex Panio in tract.de nullitatis, in titulo,
quod, & quibus modis nullitas proponi posse, num.
16. & Girba in dees. Sardin. 70. num. 7. ibi re-
latum; idque procedit, etiam in significatoris
latinis Rationalibus, aut alijs Deputatis ad vi-
dendum computa Vniverstatum quas quidem
significatoria litteras palatam habere ex-
equitionem in Regno Neapolis, dispository
fuit in Pragm. 5. § 4. de Administraturis Uni-
versitatum ; adeo ut post executionem sint ex
eisdem alii parte insinante revindicande, summa-
ti, & sibique termino, ut per Praefato Franchis
in dees. 3. 4. & alios, quos referunt Thoms in cam-
pend. dees. Regar p. 1. in verbo significatoria, &
7 eamdem tribul exequitionem significatoris
8 facit pro causa suis, vel pro introitu exitum
superante, in computis, & libris rationum ab
eodem Administratore producitis, sive cum
9 partis mediane pacto liquido, & iure con-
veniente stade calculo, per Rationales
electos faciendo, plenè tradit Capitulum in
tradicte Authoritate Baronum, lib. 1. in pragm.
16. a. num. 81. & lib. 1. cap. 92. ubi hoc ius ex-
10 quievit in significatoriis factis a Rationalibus
Baronum, non procedere affirmat, & ita
nullis iunctis Aulis indicatum in S.C. & nihilmo-
nius ex hoc nullitatis remedio, impeditus
exequio significatoriarum predictarum à Ra-
tionalibus computorum Universitatum, non
11 obstante predicta Regia Pragmatica: maximè
12 si nullitas ex defectu iolemnitatis omisita, vel
13 ex defectu latus naturalis: ut potè citationis
ad dicendum, proveniat, aut etiam ex clementia
14. & si apparent, iurta tradita per Amendam, in
addit. ad prae dictum dees. 3. 4. Praefato Franchis.
15 Publici instrumenti exequio pet
nullitatem oppositam tetadarunt, non obstan-
16 te statuto, omnes exceptions excludent, ut
per V. s. in addit. ad Affiliat. in dees. 2. 8. num. 3.
aliisque latè adductus per Crafsum in tract. de
exceptionibus, exceptione 20. & quamvis ex Ri-
tm M. C. V. 1. 66. adversus instrumenti publici li-
17 quidationem debitor non sit audiendus, si sal-
18 vise dicatur, vel alias opponant exceptions, &
caseri mancipandum veniat, ut in vinculis cau-
sam dicatur, vel facti deposito, ut etiam est di-
spositum in Regia Pragm. 63. § 2. de affecta pro-
19 caratoris Caesaris, contra debitores vigore ap-
carum Baoculum, sive numeraria dielecta-
rum, aut obligationum penes acta Curie pre-
20 sistoriarum, quæ partitas habent exequitionem,
extraditis per Affiliat. in dees. 3. 7. & Episcop.
Ricardus in collecta dees. 2. 8. p. 1. & incertant
21 sibique partis citatione ad effectum obtinendi
litteras exequitoriales realiter, & personaliter
Praefato Franchis in dees. 1. 8. num. 7. & 9. Gal-
terius in prædicto liquid. in pragm. p. 2. 2. par. 1. Rub.
22 2. 2. num. 37. nec in vinculis debitor esse dicatur,

si fuerit per Palatium, vel Civitatem sub fidei
23 iusserit relaxatus; eti enim tunc carceratus
esse quodammodo dicitur, cum inde non possit,
quo vult, ex Cappia in dees. 5. 4. num. 4. Annales
24 in conf. 1. 40. num. 1. lib. 2. non tamen sufficit
sub custodia retineri, ut propriè carceratus esse
25 intelligatur, sed oportet enim in carcere in-
cludi, post Ieannom de Plat. in l. 1. num. 1. Co-
de curiis, & statueris lib. 2. 2. voluit Reg. Re-
xit in pragm. 1. de custodia recurrat, num. 15. in
26 fine, vel latè sub clavibus custodiri debet, ut
largo mundo in vinculis esse coesaratur, arg. textu
in l. verum 2. 6. ff. de verbis significatis, cum tradi-
tis per Carevit. in d. Klm. 1. 66. num. 29. & in vno
27 etiam Nobili non sufficiere proprie domine affi-
gationem, cum cautione, ut audiri possit ad-
versus in strumento liquidationem, sive noctis
temporibus liquidatum testatum post Caesariam
Pragmat. & Rotem, hunc in responsa 94. num. 17.
lib. 2. & illum in responsa criminali 32. & 33. in
fine, & in addit. ad Conf. Pafchal. tract. de virbi-
patr. patell. p. 4. cap. 2. in fine D. Casp. Petri in
Comment. ad Ritum predictum 1. 66. num. 163.
circa fin. quinimodo ex dispositione Regie Prag-
matica 8. cap. 7. de instrumenti liquidatis, prohibi-
etur debitor audiri, nec in vinculis, nec facto
de pollo eius instrumentum liquidatum,
servata forma Ritus Magne Curie Vicarie, sed
28 tandem admittit ut facta integrali solutione
debiti, cum pena, & expensis; o hilominus si
29 nullitas notoria sit, & ex cartarum revolutione
deducatur, adhuc impedit instrumenti liqui-
dati exequitionem, ut in Regio Collaterali Com-
silio judicatum sive telet ad declarationem
predicta Regie Pragmatica Reg. Sanctissimus im-
dees. 2. 9. in fin. lib. 2. & confirmat in dees. 3. 2. z.
num. 13. ad lib. 2. sequuntur Reg. de Meritis in
lib. 1. secol. In r. cap. 18. in fine, Episcop. Affiliat.
in controversi latus resol. cap. 1. 1. u. 7. licet quā-
do causus contigerit esse melius cogitandum,
affirmat iller Reg. Capp. Latr. in dees. 100. num.
4. lib. 2.

Nullitates autem, quæ in Regno Neapolitanó proponuntur contra sententiam diffini-
30 tio ram, aut interlocutoriam Magne Curie Vicarie,
Saci Consilij, Regij Collateralis, & aliorum
31 Tribunalium Regiarum, debent per capita
proponi ab Advocato causa, vel procuratore
cum deposito penae ipsatione in causa, quo non
32 militarent, solvenda, ex Regia Pragm. 4. sub lit.
de dilate, cap. 1. 6. & 24. que pena est in decessis,
33 seu sententijs Magne Curie Vicarie à ducatis
75. infra ducatum sex ab inde supra ducatu-
sum duodecim, decreti vero interlocutorij
Magne Curie ducatorum trium, domi autem
à iudice interpolitosum, carolenum quindecim
et sancitum fuerit in Pragm. 1. sub lit. de
procuratoribus, cap. 1. in sententij agere Sacri
Consilij circa milie autem due, duodecim, du-
scilicet oncia auri, & ulta milie soro, sociis
quindicim pro pena solvantur, ex dispositione,

alterius Regia Pragmatica 5. 5. 3. in tit. de Off. 34. id est, si ponam verò ducatorum duodecim, decreto Regij Collateralis Consilij duplicata, fuisse audivimus, licet ex alio Pragm. hoc fuisse dispositum dicat Gallus, in praxi cap. 6. nro. 1. & 35. hac aucta potes, nec per nullitatem tenacionem evitatur, nec de partium consenso remitti potest, ex dispositione Regia novelle Pragm. huior Regni de Año 1666. emsoatz, 36 à decreto nullitatis admittentibus, reclamatio conceditur, etiam in Tribuallibus, à quibus tantu reclamare, non solum appellare posse, 37 mititur, sed è coerofo reclamati non potest à decreto nullitatis restringi, attenta dicta Regia Pragmatica 4. cap. 2. 3. de defensionib.

Sicut quoque nullitatis ex manifesto litigiositate iure probadie, contra quod lata sententia 38 fuisse, ne operentur, unde non sufficit, quod simplicitate contra ius litigaturis sententia prolati fuerit, quod nullitatem non operatur: potuit enim iudex morari ex alijs extra processum, propterea tunc appellationis remedium absolutum conceditur ad revocandam sententiam, L. 5. f. q. sententia fine appellatione refutatur, 39 de manu istius manu restituere efficit litigatoribus, ut exulta oon venia nullis aut erroris apparet, ad quod iudex expressi in sententia se retrulisset, ut per Agilius, in decif. 97. num. 3. cum f. 99. & latè comprebat Vr. f. ad eundem Agilius, in decif. 28. & post eos communem esse testatur Vantius in tractatu de nullitatibus, in tit. de nullitate ex defensu processu, num. 1. 2. q. quo etiam per Bartum in decif. Bononia 33. n. 7. & Reg. Rev. in pragm. 5. num. 15. de Offe. S. & m. nullitatum litigato- 40 ris fuit illa fuit iu Regno declarata, quod ex 41 luria expressi dispositio refulsat, vel ex pu- blicis instrumentis, notoriis inducentibus in 42 dicta Pragm. 4. de def. cap. 10. tamē possit in integrum testitudo à Supremo Princeps obtinere contra sententiam, qui sicut contra litiga- 43 toris latus prolati, quoniam transitum fecerit in 44 rem iudicatam, ad beneficium tam minoris, quam maioris, ex clausulis generali, que mihi iusta causa videbuntur, Mariana specie iuris p. 6. in verbo, & pell emia adversarii circa exequuntur, num. 6. Efortia Oddone de restitutione, inimicorum, p. 2. q. 79. num. 1. & seq. artu. 5. ubi etiam n. 15. cum sequenti, quod datur restitu- 45 tio exclusa generali, ubi fieri extorbo manifesta, si sententiam maoderetur exquiratio- 46 nis 3. de quod in integrum restitutio en- cedendam Sacrum Consilium Neapolitanum, 47 Principis personam representat, ut ex Pref. de Franche in decif. 5. circa fin. deducit Tassinus super pragm. de antephoto, vers. 1. obf. 2. n. 45. & seq.

Insuper coram primo iudice, non autem ap- pellationis, debent nullitatis allegari, quando 48 incidenter proponuntur, scilicet ex eisdem 49 & ceteris ad impediendam exequitionem senten- cias, quicquid aliud sit in nullitatis prioci-

palièr per modum actionis, que possunt co- rēm utroque indicie ad spallantis electionem propoil, ut probatur in l. quies 3. C. de indiciis, & post glas in L. 4. in fin. C. de accusat. docuit Bartelius, si expressum non est, q. de appetat. & rela- tionsibus, &c. de communi reclame Vantius de undist. in Rubr. oram que posse, & debet nullitas proposi, num. 7. ubi num. 1. 3. & io Rubr. ques. & 50 quibus modis, num. 2. t. incidenter allegari di- cit nullitates, quae ex eisdem actis relulant, 51 etiam post sententia exequitionem, ut coram 52 utroque iudice proponi valent, & abque, alio termino, aut ordine iudicatio, tunc di- sciendi veniant, secundum Bart. in d. f. ex- pressum, n. 14. Agilius, in decif. 2. 3. num. 8. & licet Anna contrarium volueret in allegat. 22. se- condum tamen Agilius sententiam plures fuisse in Sacro Consilio iudicatis testatur Reg. Sanfel. in decif. 95. & 96. lib. 1. & in praxi iudi- catoria, sellion. 60. num. 41.

Tempus vero ad nullitatis proponendum, respectu carum, que acta respiciunt, arque pro- 53 cellum, est ante sententiam, ex dicta Pragm. 4. 54 cap. 17. de dila. sed respectu diffinitione sententia, cum principaliat proponatur, tempus est decem a. o. o. ut ab eadem Regia Pragma- 55 nis 11. statutum, relliuendo tempus trigesima, 56 annorum de luce Communi concessum in cap. 21. cum vero per viam exceptionis allegantur, tempus esse perpetuum, ex pluribus, quos alle- gant, illa servari assertat in praxi Gallus, p. 3. cap. 6. num. 20. si si de nullitatis appositis 57 agatur contra sententiam interlocutorum vim habeat distinctivus, tempus sex dieorum post sententia exequitionem in eadem Prag- mat. constitutis in cap. 18. neque scientiam 58 sententia si uide habitam, tempus predictum labi facere, dictum testatur Reg. Rev. in eadem pragm. num. 10. esse contrarium de luce ve- riori assertum sub num. 11. c. que se subscribat Consil. Petri in Riu M.C. 1. 3. num. 9. prout o- 59 que diem, quam sententiam esse inciderit, ante- sex dieum numerum esse compuadam, sed sequentem diem oon feriatum illum imple, plures iudicium in Sacro Consilio Neapolitan- 60 no, & in Regio Collaterali testantur Consil. Hodie in sent. 48. num. 19. & 29. Consil. Rocca in respepsi. num. 17. lib. 2. quoniam de Anno 1650. coeterum fuisse dictum referat sub num. 18. sicut etiam oon temporibus de Anno 1659. die prima Iulij fuit iudicatum per Replam Cameram Sommariz in crusa Regij Fischi, cum Illustri Priocipe Melphic, super lo- lutione relevi, quod nō recipiantur nullita- tes post diem sextam à notificarioo decretari, licet sententiam proposita, ex dubitandi forsan- rationibus à Consil. Hodie adiudicis in loco relate, num. 1. cum f. 99. idemque fuisse sub eadem anno 1659. iudicatum in Sacro Consilio testis est D. Consil. Petri in Riu 6. M.C. num. 7. obi- sub num. 8. in fin. licet, quod notoriz, & citi-

61 evidentes nullitates, maximè ex corpore decreti resultantes, etiam post terminum à Prag-
62 matice prescriptum proposito, admittit naturæ plausus ibi solitus.

R E T R V M S V M M A.

- 1 Solutio à debitora falla cedit in causam ab ea expressam.

Quo nihil declarato est creditoris elelio, num. 2.

Teneri nibilominus aliquantum expellat ea debitorum, ut n. 19.

Et per instantaneam debitoris moram in eligendo delectio creditoris devolutur, n. 20.

- 3 Elelio, tām a debitora solvente, quām à credito-
re penitium recipiente, fieri debet statim atque

solutum est.

Et sic tempore solutionis, n. 12.

Sicne incontinenti, patrum ante, vel post solutionem, n. 13.

Cum aliquid solutum est, non totum, n. 16.

- 4 Creditor in eligendo causam, in quam cedat solu-
tum a debitora, id facere debet, quod in re
sua agravat, si debitor est.

Et praesente debitora eligere debet, n. 17.

Enique contradicere electioni creditoris, est ab
ille refundenda pecunia, n. 21.

Ante saltem penitus tertium deponenda, num. 22.
C. 23.

- 5 Solutio in causam debitoris magis gravem, atque
durioram falla presumitur, C. n. 25.

Potius, quam in antiquorem, n. 27.

Et in partem unica causam gravorem, n. 28.

- 6 Solutio prius falla presumitur in debitum, quod
est sine controversia.

Et in causam certam, & liquidam, num. 29.

C. 25.

Et pro debito certo, ut n. 126.

Et inter plures causas certas, in eam, quam ma-
gi certa, & officia est, n. 30.

Et que parata habet exequacionem, num. 31.

32. C. 33.

Et inter plures causas paratas habentes ex-
equacionem, preferitur illa, que magis parata
habet, & faciliter exalitetur, n. 34. C. 35.

Aut, pro qua fuit relaxatum mandatum ex-
equacionis, n. 36.

Maxime contra personam, n. 37. 38. C. 39.

- 7 Solutio cedit prius in causam debiti puri, quam
conditionalis, C. n. 40.

- 8 Solutio falla cedit prius in causam debiti proprii
quam alieni, seu fiduciariori.

- 9 Ac in id, quod sub persona, usura, pignore, hypo-
theca, vel fiducia est, quam non.

Prius enim computatur in causam paralem,
quam non paralem, n. 42.

Et inter duas causas parales, in eam, cuius pa-
ratus est commissari, vel committit, n. 43.

Ac in causa corporis penitus cognitis, n. 44.

Et inter corporales paras, in eam, que mortis

parum contineat, n. 45.

Quod autem de causa penal dicuntur, ad causam
usurarum producentem extenduntur, n. 46. C. 47.
Et in eam causam solutio presumitur, quia gra-
viores producunt usuras, n. 48. usque ad 57.

- 10 Solutio prius cedit in causam famosam, sive in-
famiam arrogantium, & in causam indicati, &
eam, qua per infamiam crescit, & quia anti-
quissima continet debitum.

Vnde primus in famosam causam, ut num. 58.
usque ad 67.

- 11 Solutio falla à debitora ex pluribus causis, quod
gravibus obligato, cedit in omnes pro rata, C.
n. 68. usque ad 73.

- 12 Dilectio, in continenti, de propria sui natura de-
notat, absque alio actu intermedio.
Et nullo alio, etiam momentaneo, interpretatio,
num. 19.

- 13 Elelio in quam causam solutio recipiatur est à
creditora facienda cum expressa voluntate de-
bitoris, vel solutio presumpta.

- 14 Solutio falla presumitur in causam solventi
utilorem.

- 15 Crimen perirei est homicidio, vel adulterio
damnablem.

- 16 Voluntas ex opinione voluntis potius, quam ver-
itas conculcatur.

- 17 Creditor pignus distractus potest remittit ex
renditione pervenientiam in causam, quam
vult accipere.

- Etiam leviorum, n. 73.

- Atque naturalem tantum obligacionem haben-
tem, n. 76.

- 18 Solutio falla intelligitur in causam, in quam de
Consuetudine, & more Regionis efficitur solu-
tum.

- Et ut est verisimilius, n. 78.

- Ac in causam, cui summa soluta est proportiona-
tiva, sive conveniente, n. 79. 80. C. 81.

- 19 Solutio prius cedit in usuras cum foris debitas,
quam in sortem ipsam.

- Idque ex Principiis constitutione indubium in
odium moros difficit, n. 83. usque ad n. 103.

- 20 Solutio prius in usuras, quam in sortem cedat
solita.

- 21 Argumentum validum est à fieri solitus.

- 22 Solutio in usuras prius, quam sortem cedit, non
in alia accessoria.

- 23 Solutio etiam in accessoria, ante sortem presu-
mitur, si veniant ex natura obligationis.

- Licit alio sit in parae, & interest veniente com-
tra sortem obligationis, n. 109. C. 110.

- In fructu vero etiam ex mora debitorum, in parae
de debitum, & quodlibet aliud accessorum, ex
natura obligationis resultantis, cedit solutio am-
te sortem, n. 111.

- 24 Solutio falla presumitur pro fructibus, usuras
damnum, & interest ante sortem.

- Et prius in causam lucri, augmenti, & fructu-
rum societatis, quam capitalis in capitulo,
num. 113.

- Prius in causam interesse ex mora debiti, quam
fortis.* n. 114.
- Et in causam tertiarum, quam capitalis.* n. 115.
- 116 *Solutio quando prius cedat in causam fortis,
quam usuram remissivit.* & n. 119.
- 117 *Solutio cedit in causam fortis, quas sub pigno-
re, & hypotheca, aut fiduciari debetur.*
- Vel si pro forte, magis debitur a creditore ut ger-
tur, quam praesertim.* n. 118.
- Aus cum usura sunt naturaliter tantum debi-
ta.* n. 120. usque ad n. 124.
- 117 *Solutio prius in fortis, qua certe debetur, fa-
cta prae sumitur.*
- Eritis creditum, quod liquidum est, tempore, quo
solutorum.* n. 128.
- Act in domina, & interesse iam liquidata tem-
po re solutio nis.* n. 129. & 130.
- 131 *Solutio cedit in causam tertiarum, que certa
sunt.*
- 132 *Solutio in usuram causam cedit ante fortis,
quando certum est casus debere.*
- Dicte iure referit, quodcum datur sit falla ca-
vum liquidatio.* n. 133.
- Idem est in interesse tertiarum certi debito,* n. 134. usque ad 137.
- 136 *Sententia liquidationis, ubi quantitas certa
est, post eius calculatio dicitur.*
- 138 *Decisa S. C. referuntur.*
- 139 *Cedens exigere non potest a nomine debitoris
esse, qui capit salvere cessionario.*
- 140 *Mora non incurritur, ubi creditur, & debitor
sunt diversi fori, & solutio fuit in certo loco
promissa, nisi prebeat creditoris aduentus in
loci statuta dia.*
- Nec per interpolationem cum petitione plus de-
bito falla.* n. 141.
- 142 *Mora in illiquidis, & omnino incertis non
committitur.*
- 143 *Interesse non debetur cessante mora.*
- 145 D. Thomas de Aquino *Regius Consiliarius
Regni Neapolis, & Regiam Caniculariam.
Regius Landaur.*

C A P V T XCIV.

De Solutione à debitore pluribus ex cau-
sis obligato facta, quam in causam
cedere debet, ad text. int. 1. f. &
C. de solutionibus.

- 1 *Olutio à debitore pluribus
ex causis obligato, in cau-
sam à solvente expressam
fieri coeserit: quo nihil
declarante creditoris est
electio; dum tamen ote-
que statim, atque solutio
est, eligat, & creditor id
faciat, quod loce sua, si debitior esset, ageret, so-
5 latum accepto ferendo, ut debitorem in dubio*

fecisse, lex presumit in causam ipsi debitori,
duriorem, atque graviores; unde priusio de-
bitum, quod est sine controversia, quam oon-
7 parum, quam conditionale; vel in diem, cuius
8 condicio, vel dies adhuc non cessat, & potius io
id, quod proprio nomine debetur, quam alieno
9 seu fidei iustior; & quod sub pena iuris, pi-
guore, hypotheca, vel fidei iustore est, quam oon-
10 infamiam irrogante, vel pro causa iudicata, ha-
ca, qua per inficiationem crescit, ac pro debito
11 antiquior, quam pro alijs debetur causis, que
si eque omnia existant, in omnes pro rata
solutum videtur. Hæc omnia statuta sunt in
1. 1. usque ad 9. & item ex pluribus 97. ff. de fo-
liis, & latè declaratae scribentes ibi, Petri Gregorii
Tholosan. in Syntagma Iur. p. 3. lib. 2. cap. 18. num.
33. cum dub. seqq. Mauroch. in tract. de arbitri.
Indic. lib. 2. cap. 493. & in alio tract. de præsum-
pt. lib. 3. cap. 136. Mafard. in tract. de probat.
conclus. 1. 3. 25. num. 4. & seqq. Costa in tract. de
Ratiaria q. 124. num. 12. & seqq. & in tract. de re
integra diffin. 57. Gratian. in lib. 1. de sepi. fo-
ren. cap. 105. num. 6. & seqq. ac plenius in lib. 1.
cap. 224. ubi per 35. conclus. materia examinat,
& in lib. 5. cap. 96. 2. 6. num. 40. usque ad 50. Pyrr.
Mauro Aretin. in tract. de solutionib. impresso
post tract. de fidei iustorib. cap. 9. atque ex costra-
tibus Neapolitanis seqq. Theodor. in alleg. 5.
Regentes Merlin. & Capro. Latr. hic in decisi. 21.
lib. 1. ille videtur in lib. 1. securus, forensi. cap. 77.
Thor. in compend. decisi. Regni Neap. p. 3. in verbo
Pecunia liberata, Caesar. in spec. Peregrin. quest.
quest. 20.

Et exigitur à solvente debitore, vel accipien-
te creditore, statim atque solutum est, ut dixi-
12 mus, electio facienda, ut in d. l. & sic tempore
solutionis, ut sanctum quoque fuit in l. 1. f.
13 sed ut, sive incontinenti parum ante, vel post,
ex l. 1. si fuitas 2. 1. f. de usur. ut post Bellon. in tra-
ct. de post. etym. que incontinenti fuit, lib. 1.
cap. 117. & alios probat Thor. in supplem. com-
pend. decisi. Regni Neap. in verbo Salutis pecunia,
14 cum de propria sui oature dictio. Incontinenti,
15 denotet, ab illo actu iotermedio, & nullo
actu etiam momentaneo iotermisito, ut ex
text. cum gloss. in cap. quia proper 42. de cœlit. &
in l. 1. si patet cap. 19. ff. de vulg. declarat post
alios Barbo. in tract. de dictior. dict. 1. 16. num.
3. & 4. sed quia in l. 1. & 3. ff. de solut. subiungit
electio oem esse (in re ageoda) faciendam,
gl. in l. 1. in sue f. sed. interpretatur, quod locum
habeat et leto, cum aliquid solutum est, non
16 totum, onde post quam solutio est in totum
perfecta, & absoluta, amplius declarationem
non admitti, coeserunt Bart. & alij in d. l.
C. de solut. quos sequuntur Rota Rom. in decisi.
divers. 9. 1. num. 4. in novissimis, & plures alij,
quos adducit Reg. Merlin. in relato cap. 77. n.
3. obi num. 4. subdit ex eodem Bart. in d. l. nn.
7. ff. de solut. creditotis declaratio oem fieri de-
bere

17 bere ncdum incontiototl, sed prasente debito, ut possit quateous velit, contradicere; & est enim electio cum expreso, vel saltane presumpta debitoris voluntat facienda, ut ex l. 1. 2. & 3. ff. de solis. volvutoe relatis locis Thes- dor. & Capo. Larr. num. 1. quamvis teneatur creditor, ut Bart. ait in loco circa, aliquantum 19 expectare debitorum eligentem, cui prius com- 20 petit electio, & per instantaneam debitoris moram in eligendo, ipsi creditor ius eligendi devolvitur, iugta ea, que post Bald. & Salyeri. in d. l. t. C. de solis, affirmat Gratian. in p. r. cap. 22. 4. num. 10. & seqq. ubi num. 1. subiecti, debito- 23 eti contradicenti electioni facta per credito- 24 rem, esse ab eo pecuniam restituendam, aut 25 saltem depositum, & spoliis, & furium commissile dicator, si eam contra debitoris vo- 26 luntatem retincait, & num. 1. & 2. idem eli- 27 gendi ius debitoris tribut compensare voleat cum quantitate ab eodem creditore consequen- 28 da, ex tempore oposita compensationis, de c. quo Sard. in decr. 1. 86. num. 7. & ibi Consil. Hodierne addit. num. 1. Lanar. in conf. 1. 4. Fen- 29 tanus. in tract. de post. nuptialib. claus. t. 4. gl. uni- ea. p. 2. num. 74.

30 Cessante vero electione, presumitur a debito- 31 to solutum, ita causam graviorem, & durior- 32 rem, atque solventi usiliorem, ut post Menoch. in conf. 1. 1. num. 45. & seq. lib. 1. & alios tradit. Consil. Strabon. in lib. 1. ref. farsus. cap. 34. num. 30. ubi num. 1. 6. & seq. & in cap. 8. num. 17. & lib. 1. cap. 8. 3. num. 285. & seq. & num. 289. ex hoc 33 duriorum causam dicit, illa antiquiori prefe- 34 reudam, quis illud est solventi usilio; idque procedit, quamvis unica sit causa, & onus debitum partem habens doiriem, sive gravio- 35 rum, ceterum in causa censetur solutio facta, si- 36 cut ex ext. in l. 1. iij. 5. ff. de solis. probat Consil. Hodierne in controverbia forensi. cap. 8. n. 44. & gra- 37 vior causa dicitur certa, & liquida, quem sub 38 controverbia posita, ut peccati sumos, & habe- 39 tur in l. 1. in cap. 94. 5. Flavius. ff. cod. cit. de solis. ubi Bart. quem sequitur Menoch. in d. conf. 1. 2. num. 40. & in tract. de praesump. lib. 3. cap. 1. 36. num. 4. Reg. Merku. in d. cap. 77. num. 7. iotec 30 plures autem causas certas, graviores reputator, 40 quae magis certa, & efficax est, ut in eam solu- 41 zio facta presumentur, Decian. conf. 6. 0. num. 15. lib. 1. Captain. d. tract. ds. r. integr. distill. 57. n. 32 hinc durior causa noocuperat paratam ha- 42 bebas exequitionem, ut ex l. 1. quidex famosa 7. ff. de solis. ait Imola in l. 1. num. 5. vers. quartio med. ff. red. quem laudat Rata Rom. in decr. 1. 23 num. 1. p. 2. in novissimi. Anna in alleg. t. 1. 2. num. 3. Sempron. Aetia in tract. de solis. in duriorum causam gl. 6. C. alijs apud Thor. in complem. compend. decr. Regni Neap. in verb. Solatio pecunie, 33 ubi ex hoc iolent ad causam instrumenti pa- 43 ratam habentis exequitionem, atque persona- 34 lem obligationem, cuius causa illa etiam gra- 44 viorem ratione iumenti, & hypothecæ scribit

Surd. in d. decr. 1. 86. num. 6. & post cum Piscouis in conclusi. in verbo Solatio fallit; & inter 34 plures causas paratae exequitionis, tam prefer- 35 ei, quam magis parata habet, & faciliorem exactiōem, sive celerius potest exequitio de- mandari, eadem Rom. Rata docuit in decr. 1. 95. num. 1. & seqq. p. 2. in recessoriibus Farinacij, 36 ubi gravior causam esse dicunt, pro qua 37 fuit relaxatum mandatum exequituum, & 38 maximè contra personam, quia tunc nihil remanet agendum, uti tantum ad exequitionem procedere, que promptior, & magis rigida redditur, confirmat Casar. post alios io prius relat. g. 20. num. 1. 3.

40 Insper. credit solutio in causam puri debiti, non in diem, vel conditio realis, cuius dies, vel conditio non dum advenit, Rata. in conf. 1. 06. num. 7. vol. 1. & alij. quos referunt Berginian. tract. de laundis. p. 3. in spez. 32. num. 9. & in addit. num. 41 t. 2. & ibi num. 4. & 6. graviorum dicit esse, 42 causam proprieam, quam alienam; sive fiduciassim. & penaleam, quam non penaleam, atque 43 inter duas penales causas potiorem esse illam, cuius pena non est commissa, ne committaror, quam aliena, cuius pena est imm commissa, con- firmat Fontan. in d. tract. de post. nuptialib. claus. 4. gl. 1. 8. p. 4. num. 66. & seq. & pretredunt el. 44 te causam, quæ corporis peccata contineat illa, quæ poena criminis & bonorum habet, ex Imola firmat Cestia in d. distinct. 57. num. 2. & mortis 45 poenam, quam membris mortaliis in iure tem post Dec. & Cognol. in l. 1. in dubbiis 1. 04. ff. de reg. lar. probat Menoch. in tract. de arbitrat. Iudic. lib. 1. casu 493. num. 5. & in tract. de pra- sumpt. lib. 3. cap. 1. 36. num. 4. quod dicunt, de 46 causa penali, ad causam ultoras producunt etem 47 extordit: gravissimum debitum est, pro quo fructus, usura, & iusserre debetur, ut post Gabriel. in conf. 1. 1. num. 3. vol. 1. adnotavit Maur. in d. tract. de solis. cap. 9. num. 14. quibus 48 mò in eam causam præsumit solutum, ob quem ultores graviores essent, ex Imola, & alij. asso- 49 quis dicit causas graviores producunt ultores, quibus antepatati, & aliorum, in eis causam potius, quam antepatati, vel aliam, censentur facta solutio, Praef. de Franeb. in decr. 1. 64. num. 5. & Fontan. in l. 1. in loco relat. num. 7. & teleti iudit. 50 catum io. S. C. Neap. Giza. in add. ad Capo. Larr. decr. 1. 1. num. 23. ad relationem Merku- tuum Regi Consil. qui coortarium scipiterat in. 51 lib. 1. controverbia forensi. cap. 26. num. 19. volens a- 52 teptatum, & aquam ultoram, & lucrum dogis celeri prius, quam dorem solutorum.

53 Credit etiam solutio pena in causam cediri, pignus, sive hypothecam habentis, ut in d. l. cum ex pluribus 97. ff. de solis, & potius illius, 54 num. 21. vol. 4. & pro quo datus fuit fideiussor, l. t. & 4. ff. sed. quod est glostia in l. ab originta.

73. sed. sit. ff. in verbis p. i. intelligat procedere
55 te in pluribus causis, quatum una habeat
fideiustorem, alia oon; fecit antem esse, si unu
56 & idem de debito, pro parte habet, & pro alia
parte oon; haberet fideiustorem: quia tuoc sol
lutorum extingueret partem hoc fideiustore,
existit enim, & cum gl. conventiona p. v. in decis.

379. num. 9. *Thefan. in lib. 2. que. forens. q. 33.*
57 num. 2. nihilominous glo. opilio est commu
nitas improbar, cum ut abique ulla distinc
tione receperit, live ut uoum debitum, live
pluta, pro parte debiti fideiustorem habente,
eensi factam solutioinem, ut post *Gabrielin*
conj. 8. lib. 2. latr dedit *Gratian. in relat. cap.*
224. num. 70. sequitur *Conf. Hoderna in d.*
curios. forens. 8. num. 44. & seqq.

58. Præterea totelligit solutio facta prius in
causa famosam, live famosam irrogaretur,
quod non eam famosam, l. si quid ex famosa 7. & l.
causa ex pluribus 97. ff. de solut. actio et famosias
59 causa illam prefetti, que cum ifamis, corporo
60 talcum peccata habet coiunctam, & potiorem
esse, que mortis ocapitalis habet peccata aone
xamus *Bart.* & alijs declarat *Menech. in d. cap.*
61 *ff. in 493. num. 4. & 5. vel pro qua excommunicatio*
62 *punio incutitur ad periculum animi,*
Bart. in d. ff. quid ex famosa, Colla in d. dislin.
57. num. 2. in fine, *Gratian. in d. cap. 224. num. 1.*
62 *causam verò debiti turat, pariter ex gravi*
63 *tibus esse tatioe infamiz ex perjurio criminis*
resulatatis, quod est homicidio, vel ad dolterio
*dannabilis, ut ex *Gemin. in conf. 10. aliisque*,
*ostendit *Casar. in præc. q. 20. num. 14. cum. doob.**
64 *seqq.* unde causam ratione instrumenti gravita
rem dixit *Surd. in decis. 186. num. 6.* quem tefer
& sequitur *Rec. in solleit. decis. 3. 49. q. 3.**

65. Antiquior deinde causa preferatur, ut dictum
fuit, dummodo antiquitas coideretur, inspe
66. Cto tempore solutiois facienda, non autem
celebrari coactio, ut per *Burgiam. in dia*
*spell. 32. num. 7. & per *Stalban. in indicato cap.**
183. num. 28. & ex hoc solutioem ab hæredie
67 factam creditorri, eidemque legatatio defini
ci, in causam debiti, quod legat antiquius
est, cedere, voluit *Socin. in conf. 193. col. t. ver. 1.*
quibus premissis, vol. 1. quem sequitur *Conf. Ho*
derna in controvers. forens. 8. num. 43. & 48.

68. Ubi tandem æquales cause existunt, la om
nes pro tata solutum censem firmavimus, ois
69 aliquis causa vera non esset, & indebira: nam
prius in veram causam, & postea io non veram,
& indebitum solutio facta censemetur, ut post
*Ran. in conf. 1. 8. num. 1. t. vol. 3. tradit *Astan. de*
solut. cap. 9. num. 39. idem si esset verè debitor,
70 sed nihilominus ad eam se non teveri debitor
71 existimat, cuius opinio potius atteoditur,
quam veritas, ad eius voluntatem præsumen
dam q. multum interrell 2. ff. de condit. & demis
strat. *Aretin. conf. 5. in princip. ver. 4.* quare nunc,
quem laudat *Gratian. in sive citato cap. 224. num.*
80. cum duob. seqq. cellar etiam pto tata con-*

tributio totæ æquales causas, cum aliqua inter
72 eas adcl, oaturali tantum obligatione, oon.
73 autem civili tobora: nam prius in eam, quæ
civilem habet obligationem solutio cederet, ut
post *Barth. in l. ff. ex pluribus col. 2. in sur. ff. verò*
*unda, ff. de solut. scribit *Astenach. in relat. causa**
493. num. 2. 1. & in conf. 3. 1. num. 28. lib. 3.

74. Restringuntur tamen prælatæ solutiois
tegliz, & præsumptiones i. creditore pignus
distrahente, cui licet pecuniam ex venditione
75 pervertendam in cauam, quam voluerit, eti
76 leviori accipere, & quæ naturalem ratum
haber obligationem. *Paulus 101. 5. t. ff. de sol*
lit. Anna in conf. 30. num. 12. lib. 1. Lazar. in
conf. 14. num. 7. Thejan. in d. 93. num. 3. limi
77 tantr quoque, ois in altam causam, de Con
suetudine, & more Regionis esset solvi soli
78 tum, ut solutum esse, ut similis redderetur,
ex *Granat. in lib. 5. d. sepi. forens. cap. 962. num.*
64. & lib. 2. cap. 224. num. 58. & 59. & num. 95.
79 ubi num. 67. alijs tradit fallentrum. si summa
soluta fit alteri causa proportionata, atque
conveniens: oamio eam intelligitor solutio
facta, quod confirmat *Reg. Adelph. in d. cap. 16.*
num. 1. *Conf. Stalban. in d. cap. 80. num. 1. Thor.*
*in votu decis. 73. num. 15. p. 2. & idem *Gratian. in*
lib. 1. cap. 105. num. 15. & in d. cap. 224. num. 16.
80 limitat si urbanitas, aut equitas aliud suade
re, exemplificans i. magno, & fideli campio
te, qui accipiendo pecuniam ab amico sub usu
81 ris, & sine usuris, præsumit potius in causam
noo gravem soluisse, & potius se voluisse à de
bito non usutato liberare, ne amico præudi
cium faciat quoad usuras, que libi debet eotur,
quasi hoc nobilis vito, grato, & Cutiali conve
niat, allegans ad hoc *Bart. Bald.* & alijs, quos
tefer, & sequitur *Casar. in prenotata q. 10.*
num. 1. 8.*

Aliam denique restrictionem patiuntur, pro
potius solutiois regule, & conieclus, ut
quamvis præmissum fuerit, graviorem esse
causam debiti sub usutis constituti, alio usura
noo producente, idoque i. illud prius, quam
82 i. usuras cum forte debitis in earum causam pe
ius quam sortis cedere solutioem, cautum fuit
to. in iij. 5. 5. *Imperator. ff. de solut. & in l. t. in fi*
83. ne *Cerd.* idque fulte ex Principum Constitu
tio. specialiter iudicatum in odion morosi
debitoris, post *Bart. in d. l. 1. nn. 8. ff. ed.* & *Surd.*
in conf. 290. num. 6. t. lib. 2. it tradit *Conf. Arias de*
Asta. in lib. 1. var. refol. cap. 26. num. 7. quam ta
84 meo rationem moris debitoris, alios repreche
dere dicit *Surd.* & imputat *Imola in d. l. 1. nn.*
85 3. dicens eam non esse universalem, quia usu
86 ras tamquam parallela ex mera oratione, compre
87 headeret, non autem conventionales, ac in iti
pulatioem deductas, donec sorti ipsa solvatur;
de quibus i. *Lafiras 9. ff. de usur.* & in *Lees 16.*
88. sed contra generalitatem d. l. 1. t. de solut. un
89 de alias affect ibi rationes, quatum una est à
S. 2 glo.

glæssa relata in d.l.t. in princip. ff. de solut. causam
90. felicitè usuram esse graviorem, quia te oces
91. debitores, quando solvant usuram, quas non
recepit, videatur quod sibi oculi extrahentur,
92. non sic est in forte, cum eam prius acceperint,
quam ratione non minus elegantem, quam
93. vetam fatetur Reg. Merlin in lib. t. contra vers.
forens. cap. 86. num. 19. & sequuntur post Ascan.
in d.r. de solvi, in dotor. caus glæss. 6. num. 2.
Thos. in 3. pars compend. decr. in verbo Pecu.
nia liberata, & Andreat. in lib. 1. contra forens.
93 cap. 135. num. 34. sed hanc etiam rationem im-
pugnat eadem glæssa in l. fi. usur. 21. in fin.
94. C. de usuris, nam ex hoc dotor dici debet
causa debiti fiduciarii, quod similiter pro alio
male libertè salvitur, ut solutum censeatur
95 prius, quam debitus, nomine proprio, quod
est contra text. in l. & magis 4. ff. de solvi. ut non
96. immoritidus in quoque rei scilicet Bart. & Imola,
97. atque iocolum magis, quam scilicet esse affir-
meret Thos. in alleg. 5. num. 19. ubi num. 23. & seqq.
98. veram huiuscemodi rationem esse ostendit, quam
glæssa indicat in d.l. fi. usur. propter debiti uni-
99. tatem, quod partim est principaliter, & partim
100. accessoriè debitum: causa enim unita, in-
 sorte, ut usuris operatur, ut unus sine alio cre-
ditor accipere uno teneatur, dicet ea commun-
101. tot consensu, usuram forte solvant, san-
tos quam conveant, donec forte reddatur,
non tamen forte absque usuris reddi possit,
l. Thos. 41. 5. Lectori ff. de usuris. L. acceptam
102. C. sodem & firmat post alios Anna in
alleg. 54. num. 2. qui fit, ut creditor particu-
103. lares solutionem recipiebat sit in hoc relevan-
dus, ut in usuris prius, quam in forte, solu-
tio cedat, idemque post Cyn. Salvi. & alios in
l. t. C. de solvi. conformat Canticus de Medicis. in
104. conf. 48. nn. 7. & 8. ubi addit, aliam ex Imola
rationem in d.l.t. post num. 3. vers. lato poset
105. dicere ff. de solvi. quod solutum sit, genitivus usu-
ris, quam in forte cedere solutionem ex ver-
bitis text. in l. ex pluribus 89. 5. fin. ff. de solvi. ibi
(ex usu eff.) cum circa solutionis causam ful-
lum, & coextinctam esse certitudinem, fuerit à no-
bio paulo ante deducendum, & à solitis fieri val-
to dum sit ergometrum, Lectori couditio 9. 5. ff.
nummos ff. fieri, petat, cum concord. apud Barthol.
in loco argumento docet.

106. Hanc Principem Constitutionem, usurarum
causam fortis solutioni præponentem, quam-
vis sit odiosum in alijs accessorijs, præter usu-
ras ab eo consideratas, locum non habere, fer-
ebat Conf. Arias de Mesa in loco relato, & puz-
ter cum Conf. Hoddera in add. ad Surd. decr.
107. 86. num. 5. Reg. Cappe. L. atr. in decr. 175. num.
17. & seqq. & in decr. 1. 92. num. 26. lib. 2. in om-
nibus nichil tamen accessorijs ex natura obligatio-
nis venientibus procedere, declarat Bart. in.
fin. num. 2. ff. de or. quod certa loca, ubi dicit hoc
esse certitudinem, quae opinionem vetorem
esse cum Regino de Sena in conf. 348. num. 1. & 3.

lib. 1. concludit Gratian. in d. cap. 224. num. 37.
& seqq. ubi contraria sententia rigente posse
109. efficiat in poena, & intercessione veniente contra
110. costarum obligationis, pro ut est in arbitrijs
& in casibus positis in l. Cen. Capra 9. ff. de-
ce, quod certa loca in fructibus vero, etiam ex
111. mera debitis, ac pecunia debito, & quilibet
aliо accessorijs, ex obligationis natura cesultan-
te, Constitutionem prædictam esse servandam;
112. Idemque solutionem in dubio factum prefe-
mi pro fructibus, usuris, domini, & intercessione, &
non pro forte, agit Maturus in tract. de solvi. cap.
113. 10. num. 1. & prius in causa lucru, augmentis
& iustuum societatis, quam capitalis in ea
positi, Durian. in conf. 60. num. 25. & 26. lib. 2.
114. Maturus in conf. 1. 1. num. 57. & prius in can-
tum iuris ex mora debitis quam fortis, Ra-
in. in conf. 136. num. 14. lib. 4. Gabriel conf. 1. 1. num.
3. lib. 1. & prius in causa tentatorum, quam
115. capitularis, Anna in alleg. 54. de Ponie conf. 1. 5. num.
1. 3. Siueb. in precr. cap. 80. num. 14. & aliquando
refert Reg. Cappe. L. atr. in decr. 1. 92. num. 35.
lib. 2.
116. Sed pluribus in casibus eadem Principum
Constitutione non militat, quorum aliquos ad-
117. t. notavit Ric. in coll. decr. 349. & signat. ubi sub pignoribus, de hypothecis, & fiduciario-
ribus est debita forte, ut oritur vero non sicut si
118. pro forte magis debitor à creditore urgeba-
tur, ex Polydoro Ripa in observ. 60. & Fabro in
iii. C. de solvi. definit. 3. t. alios causas, in quibus
119. constitutio prædicta non procedit, Gratian.
positus in cod. relat. cap. 224. ubi num. 33. limi-
120. tet in usuris naturali tactum, & non civili
obligatione debitis, in quibus solutio non pre-
sumitur prius, quam in forte, ut etiam post alios
tradiderunt Cofla in tract. de re integr. diffinis.
57. num. 3. & Alvar. de solvi. cap. 9. num. 4. & num.
34. Gratian. limitat in Ecclesiis, cuius favore
121. in solutione prius in forte compariatur effi-
cat, & postea in usuris ex glæssa in anchore
ius porrectum, C. de Sacra Sanct. Ecclesi, quem ci-
rat Reg. Cappe. L. atr. in d. decr. 1. 92. num. 27.
122. mitat etiam Gratian. num. 43. in pluribus cas-
ibus usuraria, in quibus primò erit solutum in
extinctionem solutum, & forte aorti qui debi-
ti, & postea in usuris debiti norit, contracti,
123. & num. 57. limitat in solutione, que non sit
à debitor, sed alio eius approbatore, cui debi-
toris mora nocere non debet, ut idem si solutio
124. sit à debitor debitoris post Annam in alleg.
125. p. 1. Reg. Valenzuela in conf. 1. num. 66.
voluit Hoddera ad Surd. decr. 1. 86. num. 6.
Vterius coartatur prædicta Constitutionis, ne
non procedat in usuris non liquidis, & iocer-
tis, an debeantur, in quarum causam solutio
facta presumi non possit; cum semper solutio
sit, ut initio diximus, referenda ad causam
126. certam, & liquidam, de qua non est contro-
versia, & ut possit facta intelligatur, prodebi-
127. to certo, quam pro eo aliquam patiente ex-
cep-

ceptionem, vel incertitudinem, et ex*s. fidei* et *ad 94.5. Flavini*, *fidei soluti* alii relatis tradidit Reg. *Morlin. in lib. 1. controvers. forens. cap. 77. nn.*
 127 *7. & io individuo, quod prius in fortem, quo certe debetur, quam in interesse illiquidum, & incertum solutio facta presumerat, probavero* *Reg. Cap. C. L. in decr. 21. num. 9. Reg. Sanfelice, in decr. 23. num. 6. lib. 1. Conf. Pras. in lib. 2. d. i. e. p. forens. cap. 49. à num. 8. Reg. Marcianni lib. 1. d. i. e. p. forens. cap. 37. num. 4. com-*
 128 *putatur enim solutio in extincione credi-*
*ti, quod liquidum est tempore, quo solvitur, non pro eo, quod liquidabitur, ut post *Corne-**
nn. & Reginald. probat Anna. sive in allegat.
 129 *21. num. 7. & seq. & num. 9 refert pro hac op-*
*erio iudicatum in S.C. Neap. confirmat *An-**
*na. sive in allegat. 30. num. 8. lib. 1. & post eos *Grati-**
an. in relato cap. 21. num. 44. & seq. ubi num.
 93. & seqq. allecites *Rota Rem. decr. 123. num. 2.*
 & seqq. p. 2. in *novissimis*, solutionem conferi
 130 *iam in causam damnorum, & interesse iam*
liquidatorum tempore solutio nisi, non antea
in causam damnorum, & iotelle polte de-
 131 *causorum, & ooo domliquidatorum, in usuras*
verid, noo adhuc taxata, seu liquidatar solu-
tio ooo quoque cedere dixit Faber in d. decr.
 132 *31. num. 32. & quod in causam tertiarum, que cer-*
ta sunt, solutio cedere debeat, non autem in
interesse tertiarum, illiquidum, & incertum,
docuerunt, atque decisum adducunt in eodem
Sacro Consilio Neapolitanoo D. Theodor. in al-
leg. 5. & Marcianni d. cap. 37.
 133 *Et sic hic sublimatus, quoado certum-*
estet usuras, seu interesse debet, ooo tuoc
 134 *referte, quod ooo dum sit facta eorum liqui-*
tatio affirmaverint, rerumque etiam in eodem
Sacro Consilio iudicataron autboritate robo-
tates Reg. Galenia in lib. 1. controver. cap. 16. num.
 64. cum dub. & seqq. relatas à Thero in *suppl.*
*compend. decr. Regni Neap. in verbo *Solitiones**
salta. Consil. Moderna in decr. Sardi 186. num.
 12. *Cap. L. Letr. ii. d. decr. 21. & 12. d. decr. 175. num.*
 38. & decr. 192 num. 56. lib. 2. ubi idem esse di-
 135 *citum interesse tertiarum; tamen Gazzini in*
adit. ad dictam decr. 21. num. 19. hanc sublimi-
tationem intelligit veram esse, quoado saltēm
 136 *calculus est colectna tertiarum, vel iotelle,*
ut in eorum causam solutio cedat, attenta Bal-
di doctrina in l. Mavini f. familia crescenda,
 137 *quod ubi certa est quantitas debita, iudicia*
liquidatio, potius est calculatio, nec illiquidia
 138 *quoniam dicit potest, quod arithmeticco calcu-*
lo comprebatur, ut post Rem. Rotam in decr.
 60. num. 5. in *reccotissimis Farinacij tom. 2.*
*& alibi tradit *Adversaria Merlini. in tract.* de*
pignorib. g. 77. n. 42.

Quicquid tamen sit; cum incertum est, an
usura, seu iotelle debeatur? nullo modo in-
 139 *causam causam, solutio cedere potest, pro ut*
ita sit à nobis obtentum pro hæredibus illi-
quond. Mattij de Ugoo Matchionis Torricelle

in causa vertente cum Serenissimo Rege Polo-
nio, & successivè cum Serenissima Principissa
Neomburghi eius germana sorore, & cessiona-
riis, in qua, cum oppositis ad morte excusa-
tionem in solutione ducatorum 3534. ex resti-
præsij Tetta Guardie Grelis à Regia Curia per-
dito Serenissimo Regi assignati resulteret in-
certitudo, in eorum interesse io stipulatioem
non dedicatum deberetur fuerant enim prædi-
cti doc. 3534. in hæc summa ducatorum octo-
mille pris. cessi per Serenissimum Polonie Re-
gem. Illustri Abbati Vito eius Residenti in
Urbe Romana, cui fuit facta promissio eos sol-
vendi, partim quibusdam ipsius Abbatis cre-
ditoribus assignatis, cum promissione indem-
nitatibus eorum fututa molestia, & iam fuit
 140 *eis solvi ceptum; quo casu non poterat am-*
 141 *plus pretendi solutio à cedente, tanquam in*
uno ex tribus casibus in l. 3. C. de novationib. ad-
notatis de quo nos agimus in precedenti cap. 3.
in princip. partim solutio fuit facta promissa
Baroni Henrico Vito eius fratre in Urbe Ro-
me deogeti flotato die, quo non constituta, con-
a cessisse in loco destinata solutione, mora
 142 *aliqua non fuerat incursa, abique nova in-*
terpellatione, cum creditor, & debitor diversi
*fori essent, ut in *Larbier Kalendis* 45 ff. de re-*
*cepatis arbitris, & per *Affid. in decr. 31. 6. aliqd.**
que à nobis adductos in cap. 29. num. 13. pat-
 143 *tim denique suit ad omnem ipsius creditoris*
requitacionem promissa solutio, & neque post
 144 *interpellationem morta fuerat incuria, stante*
*petitione plus debito facta, ex *Bart. in L. qui se-**
lidam ff. de legatis 2. C. Exarcho in decr. 20. ann.
 15. per totam, & alibi in cod. antecedenti cap. 29.
 145 *num. 14. & seq. allatis, unde cum ex prædi-*
cti oritur mora exclusio, quo in illiquidis, &
omnino iocetus neque committitor, ut post
Affid. in decr. 205. quem cum alio in d. cap. 29.
*num. 17. retulimus, docuit *Pras. in proximè**
 146 *143 relat. cap. 49. num. 2 d. mora autem cessante,*
nullum interesse debetur, ut ibi ex l. lib. 40.
vers. sed cum foris ff. si certum petatur; iustili-
 147 *mē fuit decreto Sacri Regij Consilij Neapo-*
litanideclataeum de Anno 1649. sub die 11.
Decembris, quoatitatis in computum debitū
solutas à Matchione emptæ terce prædictæ
cellule in computum pretij, & non interesse,
 148 *peeti; referente probatissime vita Consilij &*
*oumeriorum abhilo *D. Thema de Aqui-**
no Commissario Delegato in causis prædicti
Serenissimi Regis, & poitea ob eius merita Re-
gente Regiam Cancelleriam electo, penes d.
Licto Actuarium.

R E R V M S V M M A.

1. *Solutio probatur ex chirographi existentia pe-*
nus debitorum.
Cui praesumitur, solutio enim causa facta à credi-
tori restitutio, n. 2.

- Ad quam de iure tenebatur, quoniam non debiti recepta, n. 3.
- Nec requiritur probatio intentionem chirographi à creditore factam fuisse, quia presumuntur, num. 4. 5. & 6. 13. 14. & 15.
- Nisi chirographi restitutio per viam polli de non petendo opponatur, n. 8. & 10.
- Debetio in dubio non presumitur.
- Exceptio taciti polli obstat creditori agenti, ex chirographo debitari restituto.
- Exceptio presumptio substantiam actionis, quam excludit.
- Exceptio, duplex resultat ex chirographi restituendo debitorum facta.
- Presumptio tacita solutionis, & polli de non petendo, n. 17.
- Vit de debitoris oppositione conficit, ut una exceptio, vel alia locum habeat.
- Solutionem apponere pallium de non petendo excludit.
- Sicut è converso pallium apponere excludit solutionem, n. 20.
- Contrarium uno in eis posito, aliud removetur.
- Solutio ex chirographo penes debitorem existente, etiam cum cancellato probatur.
- Cum facili debitor sit, illud cancellare, vel intendere, n. 2. 4.
- Cancellatio in quo differat ab inductione?
- Dubia ubi res est, pro liberatione potius, quam pro obligacione est pronunciandum.
- Solutio quando ex chirographo existentia apud debitorem probatur, conditione, & personarum circumstantia multum attenduntur.
- Vnde non probatur, si debitor sit domesticus personae creditori, n. 27. & 28.
- Nisi debitor sit bona fama, & qualitatis, n. 29.
- Aut probata vita, & integratissima, n. 32.
- Presumptio una tollit aliam.
- Domesticus non dicatur, qui non est communus-
lis, neque cohabitator.
- Exclusa causa.

C A P V T X C V .

De Solutione ex chirographo penes debitorem existente presumenda, per text. in l. fullo 84. §.
qua tabulas, ff. de
furtis.

- B** Chirographa penes debitorem existente debiti in eo consenti solutionem, probari, enligitur ex text. in fullo, vel sarcinato 84. §. qui tabula ff. de furti, presumunt enim ex solutionis causa à creditore facta, chirographi restitutio ad quam de iure tenetur, quantitate debiti re-

- cepta, l. 2. c. de condit. ex lege; Vnde sufficit, chi-
raphorum penes debitorem teperiri, ad hoc ut solutio debiti in eo contenti presumatur, absque eo, quid illud à creditore redditum fuisse probetur, ut ex Iacobbo de Arene, Bart. Alex. Jacobio, Abb. Alber. Bellina, aliquique veriore esse sententiam, & communem omnium DD. etiam Canonistarum, quotidie observationis, & in S.C. Neap. receptam dicit 'Pref. de Franch. in decif. 3. 6. 1. num. 3. quibus addendi sunt' *Grauit. de possessione. C. de probat. num. 1. Iaf. in d. 2. n. 4. ff. de polli. Cappella Tholos. in decif. 3. 30. Ma- scard. in tract. de probat. conclus. 4. 7. num. 6. & Consil. Recens. in response. 7. num. 5. lib. 1. & in stabilit. mercator. in tit. de literis Camb. no- tab. 8. 3.*
- Et licet è enemnum DD. sententia discedere videatur Mensch. in tract. de presumpt. lib. 3. presumpt. 1. qn. num. 2. 1. & presumpt. 1. 4. 1. num. 8. & post eum Stephan. Gratianus in lib. 3. discept. fo- rense. cap. 593. num. 17. Anton. Fab. in suo Cod. lib. 8. tu. 30. de p. 29. & Consil. de Xer. in decif. Sar- din. qn. aliquette relati per D. Altissim. in observat. ad consil. 7 Regent. Rovit. lib. 3. probationem re- quirent, quod redditus causis fuerit à creditore, et à solutione, et à solutione probationem Mensch. tamen, & Gratian. cum pro eiusdem opinione allegant Abbat. in cap. Ecclesia 4. num. 17. ut li- ptependere, Guidon. Papa in tract. de presumpt. num. 22. Prudicam Papen. in sua Response. libelli in actione hypothecaria, in verbis exceptionem solutionis, num. 2. Mascard. in concil. 477. num. 5. de Franch. d. decif. 3. 6. 1. n. 3. alio in- tellleximus videantur nomes enim preciatis DD. distinguunt secundum receptum, & communem sententiam, quod si chirographi, vel in- strumenti restitutio, per viam pacti de non pe- tendendo, si remissio debiti opponatur, con- stare debeat de redditione à creditore facta, hæc enim donationem inferunt, que in cubo non presumuntur, cum donare sit factare, & per- deret. Iam de indebito 3. ff. de probat. si ver- in per viam solutionis, non habet debitor con- tra se presumptionem, sed prius pro se presu- mitur, quod sibi solventi fuerit à creditore, cauio restituta, Idocèq; alia non requiratur probatio, sed sufficiat chirographum, aut in- strumentum debiti penes debitorem teperiri, ut illius solutio presumatur, aique probetur, quam distinctione sem licet impugner. Anton. Fa- ber in loco relatu, ex enquitq; etiam instrumen- tis à creditore reddito, taciti pacti exceptio- pendit, ex d. 1. ff. de polli, que locum non ha- beret, si debitor fuerit presumpta solutioneli- beratus, presumptio enim exceptio actionis substantiam, quam excludit ex l. 1. & 10. ff. de except. oihilominus à communis sententia non est recedendum: nam & ipse Faber illam di- stinguit in receptam affixat, iuxta decif. Cap. 14. p. 2. Tholos. etiamque fuisse pro vera habitat in S.C. Neap. contra glosa opinionem, quam non nul-

nulli sequunt fuerint in l. 1. f. de pali. & in l. 2. nunc. s. ille autem. C. de iustitia libert. tollenda. t. 3 tanquam à DD. communio te reprobata ex Alberico d. S. illi auctor. testatur Praef. de Franch. in loco relato; neque Fabri consideratio videtur obstante, siquidem ex chirographi redditione per creditorem debitori. facta duplex resultat 13 exceptio scilicet praefum pta solutionis, ut in d. f. full. s. qui tabula. f. de fast. & pacti de non petendo, ex l. 2. f. de pali. & L. chirographus 24. f. de probat. visigatur in debitoris oppositio 18. tione consistit, ut una, vel alia lucrum habeat 19. ex parte eius enim solutionem opponit, pactum de non petendo excludit; frustra enim pactum fieri de non petendo debitum solutione iam 20 extinctum, & è converso, pacto de non petendo opposito, ex tacita partia confessione excludit solutionis presumptio; sunt enim inter se coortaria, esse obligatum s. & solutione liberata; tum; posito igitur una contrarium in esse, reliquum removetur, l. s. inter me, & te 15. f. de except. rei iudic. com concord. apud Everard. in Topicis leg. in loco acentiaris, & per Barbas in auctor. Iuris 52. num. 3. quidquid igitur Faber institutus contra commonem sententiam in S. C. Neap. receperam, videtur oon. esse ea recessendum.

21. Neque testet, an caecatulum sit instrumentum, vel canticus penes debitorem existens, sive 22. inductum, pena scilicet per modum Cenit, aut per medianas litteras docta; ut glorplatis in Lindellum, C. de solitariis. & Alberic. in dicti marie, in verbo Cancellatum, & in verbo indeclinans eo solo, quod penes debitorem canticum terpetur; sibi redditia, solutionio causa presumi 24. que, & facillimum ei est illud cancellare, vel lo- cideat, ut in specie post Salycet. & Abb. declarat de Franchis in d. decr. 51. num. 1. & ex Iac. Andrea, & alijs confirmat Majord. in d. cons- clus. 477. n. 2.

Hac furent à nobis considerata pro Ioseph. Saggegio, qui postquam una sine maximo labore penitioris moxaram, & pignorum Extimatoris gerens officia in Banco Sancti Montis Papaverum, huius fidellissime Civitatis Nespolis voluntarii, capiteriori adiutorio existentem, auxiliari fuisse, eisque postea iohanni, atque defuncti vice iuris subtilioisset, per spatium anni unius in circa, in Banco ex creditorum moleitudine ad mortis Capletij famam concurrentium ferè labenti opem ferret, donec novo constito Capletio redditis clare computis, ab officio cessavit. Novissime, dum laboria premium, atque domi refectio oem sperabat ex pecunia, tum propter magnam creditorum molem in numerando amissis, tum ex pondere in monetis anteas arca sibi traditis deficiente; ab eo rario perebat pigooris à mens Augu- sti Anni 1657. ex ipso Sacri Mootis Thesau- extracti.

Quod sanè pignos à defuncto Capletio ipsi

Saggegio, tunc tempore traditionum fuisse supponebatur, ut illud empti prestat solitus du- catis 140. per valorem ipsius ad rationem du- catorum decem pro qualibet libra argenti labo- ratatio quin pignos constituebat, & omnis de- cordio onus ex Montis Gubernatoribus gesta fuisse, & de consensu, atque voluntate Franci- sci Baldini tractat, & heredita quondam Fabij Baldini pignoris Domicii, siu idemque tunc deputari ad confidetum bonorum Thesauri inventariorum, ne amplius pigooris iotesse, cureret in eius dampnum.

Comutem eodem tempore, quo pignos accepit Saggegio, chirographum propria manu conscriptum Capletio tradidisset, in quo pi- gnus praediti valoris apud se habete declara- vir, & in eodem chirographo Capletius eius manu addidisset, illud esse pignos Fabij Baldini ducatorum 140. hoc autem chirographum modo Saggegio penes se retinere ostendebat, infra aliorum chirographorum quantitatem à Gubernatoribus Montis eidem Saggegio restituitorum, per valore doc. 1853 t. 1. 16. per enim debitum, ut de illis introitum sibi faceret in arca, pce eum postea administrata; iam de quantitatibus praeditis solutione constata dicebamus 25 ex præmissis: nam eti dubia res esset, pro libera- tatione potius, quam obligatio esse pronon- ciandum, per L. Arrian. 46. f. de alienis elegan- ter docet Petrus Gregor. n. lib. 1. Syntag. Inv. 26. cap. 18. num. 4n. accedente praesternit bona fa- mula, qualitate debitoris etenim in decisionibus suis modi causarum conditiones, & personarum circumstantias multum operari, ex Abb. Panorm. in cap. Ecclesiæ 4. in fine, ut ille per- pendere, dicit idem Praef. de Franch. in d. decr. 5. 6. 27. num. 3. & 10. in fine: quinim licet ne forandii detur occasio ex instrumento, sive chirographo apud debitorem domesticam personam creditori existente, oon presumant solutione potuit 28 enim esse subrectum, d. l. n. 1. C. de lativa libert. tollend. arcam ex bona fama, 29. & qualitate debitoris excluditor qualibet alia delicti presumptio, ut ex ootata in L. merito 5. t. f. pro sociis in L. non omnes 5. s. à barbaris f. de re 30 milit. ut non presumptio aliam tollat, ex nota- tis in L. Divis 8. f. de integr. restitu. cum alijs in proprietas terminis adductis per Anchae- ranum Regiam in questi familial. 69. lib. 2. obi- loquitur data amicitia, & conversatione debito- ris cum creditore, non tam in specie probata in loco, in quo extabat scrip- turam creditoris, io quondam scilicet Camerino, ut ibi num. 8. & ita era in facto present, cum potius de coortario constaret, pecunias, & scri- pturas in Camerino, & iocis arcam existentes optimè custoditas fuisse reperitas; & cum eis multa chirografa eiusdem Saggegio ad sum- 37. m. ducastum 1853. ascendeant, ultra- quod ipse domesticus dici non potest creditur, qui non fuit illius commensalis, nec in ea- dem

- dem domo cohabitator, ut post *Aleint.* in
trali. de praesump. pag. 1. praef. iustip. 1. 3. num. 6. &
alios, probat *Maseard.* in d. conclus. 477. num. 1. 3.
32 quinimò etiam in domestica persona probare
vixit, & iotegritatis omnem lispiciosem cel-
lare, sique solutio oportet praesum. post *Abb.* affir-
mat idem *Menech.* connotat opiniois alter-
tum in d. praef. iustip. 1. 3. num. 1. 4. in quo coovenit
cum *Ancharano Regiensi* in loco proximè re-
latu.
- 33 Superesse igitur contendebamus depositi ex
causa prædicta facti restituionem iustissimò¹
Joseph Saggesius faciendam, ut ab iotegritate
Dominii Guberatarum Sacri Mootis Pauper-
um, bane veritatem agnoscentibus, absque
litigio provisum fuit, & exequutum de Aona
1659.

R E R V M S V M M A.

- 1 Solvens falso procuratori debitum, non libera-
tur.
Licet ab eo falso alijone solvatum, nra cum du-
plo consequatur, n. 2.
Falsit in debito ex causa depositi regularis,
num. 3.
Intellige, n. 5. 6. & 9.
- 4 Depositum regulare est, cum pecunia, aliaveres
en fasculo aligata recipitur eodem corpore
reddenda.
In quei rei deposita dominium remaneat apud de-
ponentem, n. 7.
Et casus fortuitus, atque furium præter deposi-
tarij culpam contingens, deponentis pericula
codit, n. 8.
- 10 Debitor ex causa commodati, si argenteum
commodatū famulo suo fidelis, & idoneus tradi-
derit, ut commodantem deferret, & ille ausinge-
rit, commodantie periculo damnum cedit.
- 11 Depositum impræ proprium, & irregulare dicitur,
cum pecunia ad numerum depenit, ut non
specie ipsa sed tantumdam regimatur.
Ratio traditur, n. 12. 13. & 14.
- 15 Baucheris tenuere de omni casu fortuito, &
iuxipinato pecuniarum, quarum dominium in
omni transfuerit.
- 16 Nummularij, seu Baucherijanti esse debent in
recognitione scripturam, ac cadularum, &
apodixarum subscriptiunculis.
Si enim permittant cum schedulis falsis expendi
pecunias, tenentur de proprietas reficeret, &
dominis pecuniam solvere, n. 17.
Licet falsitas sit ados latens, quod nec per ve-
rum dominum valeat agnoscere, n. 18. & 19.
Ex cantela, qua tunc adhibetur, num. 20. usque
ad num. 24.
- 25 Baener, seu inbula, ex Ministrorum facta
tunquam institutum tenuere.
- 26 Pandellarius Baeni falsas apicas admisit
principaliter de domino tenebat, & num. 27.
& 28.

- 19 Pana sua tenore debet authores.
20 Baucheris non tenentur pro falso girata in apo-
ca vera, stante primordio versante.
Sed Pandellarius Baeni ei cuius tenetur, cui
regressus dasur contra falso exgentem, n. 21.
- 32 Debitor pecunia, alteri quam creditori solven-
per errorem non excusuerit.
- 33 Mansuetus argenter, impræ proprii depositarini
dicitur ex irregulare deposito.
Etsi vigore emensis mundani, solvunt pecuniam
depositari, etiam exigere solito, sterum domino
solvere tenentur, n. 4. 35. & 36.
Licet aliud sit in debitu non Baucherio, vel
Tabulario, n. 37.
It enim famulo creditoris, ab eo muti solito sol-
vent liberatur, n. 38.
Quamvis ite inde aufragaret, n. 39.
Maxime si offens personam bona vita, & a domino
approbata, n. 40.
Nisi, cum apodixa falsa famulus exigere,
num. 41.
Vnde nulla estiam infissima causa liberat sol-
ventem, quin iterum solvere tenentur, n. 47.
Tum nummularij, quin debitor, n. 43.
Quod si abique epoca, vel scriptura famulo exi-
gere solito, etiam falsascriptura falso facta solvitur
vigore suppediti mundani, debitor solvens libera-
ratur, n. 44.
Cedendo tamen furtivam actionem contra fer-
uum, n. 45.
- 46 Testes deponentes habere nosam scribentis ma-
num non probant.
Fabi primò in litteris cambij ex bona fide, qua
inter mercatores exuberare debet, num. 47.
& 48.
Secundò nulli in litteris missivis, sive epistolis,
quanan datur à partcipante, si valeat illi em-
potari, quid testes non adhiberent, n. 49. & 50.
Terri fidelitatem semipleni probant, n. 53.
Auge cum alii semiplena probatione unius
testis de visu, aut comparatione litterarum
coniunguntur ad plene probandum, n. 54.
Maxime in civilibus, n. 55.
Vbi pro minuenda scriptura fide, presumpcio-
nes habentur pro plena probatione, num. 56.
& 57.
- 51 Epistola contra scribentem probat.
Dummodo fuerit in vita scribentis presentata
ib, et dirigitur, n. 52.
- 58 Praesumption ex viro vijsibili oriente in cri-
minibus ad condemnandum sufficiunt.
Pana tamen extraordinaria, n. 59.

C A P V T X C V I .

De Solutione debiti, falso procuratori, vel mandatario facta, quæ non liberat solventem, ad text. in falsus procurator 19. C. de furtis.

Solvent falso procuratori debitum non liberatur; sed ab eo facta a dñe solutum unum cum duplo consequitur: ut Imperatores *Dioscorius*, & *Maximianus* scripturam in *falsus procurator* 19. C. de furtis. *et* *DD. nli ex regulati deposito debitorum* &c. qui pecuniam alienam in sacra alligata remcepit, eodem certe rostandam, quam si vigore falsi mandati, aut cessionis, alteri restituat, remanet liberas; dummodo falsitas ita latens sit, & occulta, ut quilibet peritan falleret: cum enim in hoc regulari deposito rel deposita dominium apud deponentem remaneat, ex *L. i. c. 17. 5. rei deposita, ff. de depositis casus fortuitus, atque præter culpas depositari contingens, deponentes periculo cedat, l. que feruntur 6. C. de pignorat. alii. & ita si falsa auncio, vel procuratori solvat, aut tem tradat, immunitur, si nulla potest libi culpa imputari, *L. argenti commoda datum 20. ff. commed.* ubi si quis argentum commodatum, idoneo, & fideli famulo suo tradidit, ut commodari deferset, & ille aufugiat, commodantis periculo damnum cedere probatur. Hæc omnia in regulati deposito, adducit post alios *Oles in tratt. de cessione. & alii. t. 5. g. 9. num. 15. & seqq. & num. 18. aliud esse dicit, in deposito impróprio, & irregulari, quod est, cum pecunia ad numerum depositum, ut non species ipsa, sed tantumdebet restituatur; hoc enim depositi terminos egreditur, & mutui vim obtinet, quia dominium transferit in depositarium, isque de quocumque casu tenetur, etiam fortuito tel deposito contingenti, ut ex *L. i. n. 34. ff. locati*, cum alijs concord. latè probat præcoeteris *Amat. lib. 1. var. refol. cap. 20. num. 2. nbi loquitur in Banchetio, eumque tenet sub 15 dñi num. 6. de quocumque casu fortuito, & inopinato pecuniarum, quarum dominulum in eum transivit, pluitibus ad hoc relatis, & num. 10. alii qne & 2. animadversit, Banchetio, sed nummularios cautos esse debere in recognoscendis scripturis, ac cedularum, & apodizatum subscriptiis, si enim permisant, cum schedulis falsis expendi pecunias, tenentur de proprio illas reficere, & solvere Dominis pecuniarum, ut etiam docuit *Reg. Rovit. in decis. 13. num. 23. 18 licet falsitas illarum, siue subscriptio, adeo la-****

tens sit, quod nec etiam per verum Dominum um. 19 valeat agnoscendi, ut se plus evenite in Civitate Neapolis, tradit *Seccia in tratt. de commercio. & camb. 5. 2. glos. 5. q. 15. num. 39. & seqq. ex nostro Pref. de Franch. quæ allegat in decis. 304. 20 nbi tamen cautelam sunt adhiberi affirmari cogendi credentes ad recognoscendum sub 21 subscriptiones, exhibita integracnpia, non au 22 tem solo subscriptionis charactere per fene 23 strellam, ut vulgo dicitur, solleto, & ita plures decismu sullenit in S. C. Neap. quidquid 24 aliud in Regno Sicilia fvari dicat *Amatus* nbi supra num. 12. 25 Licet autem Bancum ipsum, seu Tabula ex Ministrorum facto, tanquam insituum teneatur, l. ff. de insitioribus, cum alijs per *Girib. in decis. Stet. 88. num. 9. nihilominus Pandecta 26 rium Banci falsas apocas admittentem principaliiter teneri, pluries decismu testatur in eodem S. C. Neap. *Thor. in compend. decis. Regni Neap. 3. in verbo Bancus nummulariorum*, eius 27 enim insituum est apodizatum veritatem, intueri ac aliarum scripturatum, quibus pecunia salvi mandantur, si vere, vel falsa sit, 28 ideoque de culpa tenetur, si artem quam nescit facere vult, ex *glosa in 9. titulos, in vars. sequidem, Anth. de mandanti Principiis*, & suu pena te 29 nre debet authentes, *I. sanctimus 22. C. de panis*, cum alijs apud *Barbos. in axiom. Iur. 18. num. 4.* 30 sed pro falsa girata in apoca vera Banchetio non teneri, stante primordio veritatis iudicium adducit *Reg. Salernitan. in decis. 46. ubi Thor. in addit. qui tamen contitutum alias decis. sum meminit, teneri scilicet eo casu Pandectum, eiique tegrellum dari contra falsò exigendum, in Supplemento compendij decis. Neap. in verbo Pandectarum.* 31 Neque iusta causa credendi, recipiente ve 32 tò esse creditis procuratorem, siue cessionatum, aliam tribuit excusationem debitorum pecuniae, & sic generis quod nunquam perit, cum in eius solutione error debitorum non excusat, 33 ut in *dd. falsus procurator*, & ita in Mensario argentinæ, quem imptoriē depositarium esse 34 diximus, ex irregulari deposito, si vigore emen- 35 ti mandari solvat pecuniam de poltitâ, etiā illi, qui solitus erat exigere, quod tenetur Domino pecuniae ad iteratam solutionem, decis. 35 sum tradit in *Rota Romana Farinac. in 1. vol. decis. criminis. decis. 76. quem resert, & sequitur Thor. in d. addit. ad decis. 46. Regent. Salernitan. 36 num. 9. propter idem in Regno Sicilia iudicatum referit *Amatus in relate cap. 20. in fine dicit in 37 debitore, qui non sit Banchetius, & Tabularius 38 num. 14. & seqq. dicit, enim liberari solventem famulo creditoris, qui solitus erat à Domino 39 mitti ad exigendum, etiam si illi inde ause- 40 gisset: & maximè quando esset persona bona- ritate, & à Domino approbata; hoc tamen ce- 41 stringens in famulo exigente cum apodixa falsa, quia tunc cessat confidencia petiçionis, dum****

confiditor lo apodixa, & scriptura; unde ouilla
 42 quocumque etiam iustissima causa liberat sol-
 43 ventem, quo in oblio & tam ommobiliaris,
 quam debitor iterum solvero teneatur, ex
 communis DD. sententia per Sures, relata inter
 communes opiniones diversar. lib. 6. in sit. de fuitis
 44 num. 49. quod si absque apnea, vel alia scriptura
 famulo solutum fuisset vltute suppositi
 mandati, & Dominus fuisset enim mittente soli-
 tus pro pecunija sine scriptura, debitor illi sol-
 45 vens liberetur, cedendo actionem sustivam
 contra servum, ut ex Crato in trall. de except.
 except. 25. num. 66. (Cancer. in parte 1. va-
 riatur ref. cap. 2.1. num. 24. aliisque deducit
 Oleg in relata q. 7. n. 14).

46 Et probatur apnea & falsitas ex testibus depo-
 neobus notam habere manum scribentis ab
 apoco subscriptione diversam: nam eti testes
 huiusmodi non probant, nisi in litteris cambij
 47 propter bonam fidem, sive inter mercatores
 exuberare debet, ne commercium, & negotia-
 48 tio ioter eos impediatur; & in litteris missivis
 49 seu epistolis, quae non dantur a parte parti, ut
 illi valeat imputatio, quod restes non adhibe-
 rit, ex traditio per Conf. P.achal. & Marci-
 illum in trall. de viris. patria potest p. 1. cap. 8.
 num. 72. & buonic confil. 6. num. 1. lib. 1. que
 conformat Conf. Recens in responsu 29. num. 2. &
 3. lib. 1. & in notab. Mercator. notab. 13. quid-
 quid aliud sentiat in epistolis, cum Thesauru-
 in lib. 1. forens. q. 24. num. 10. Reg. Galeot. in
 51 controver. 1. 9. num. 9. & seqq. lib. 2. cum epistola
 contra scribentes probet, lib. alignit per episte-
 lam 1. 3. (de donat. dummodo fuerit in vita,
 52 scribentes presentata illi, cui dirigitur, ex Ade-
 noctio, Abascardo, Genua, & abe quo citat
 Gaius in trall. de credit. cap. 2. tit. 6. num. 1. 4. 5
 53 attamen ex praelatis taliis regulariter oritur
 semipieca probatio, que cum semiplena unius
 54 telis de rifiu, aut comparatio in litterarum
 coniungitur ad plenè probandum, ut ex Bart.
 carteriffo probat Reg. Sanfelice, ita iudicatum
 referens in Sacro Coosilio Neapolitano in de-
 cis. 1. 53. lib. 2. quod à fortiori locem habebit in
 55 eiribus, ubi ad effectum minoendi fidem
 56 scriptae, prelaminiones pro plena habentur
 57 probationem, tam ex visibili, quam invisibili
 vita, secundum ramen intellectum considera-
 bili orientant, ot latè probat Farinae de falso.
 & similas. q. 1. 53. num. 1. 0. & 32. cum seq. & post
 alios Reg. Lappe. Laur. in decr. 1. 3. 8. num. 4. & seqq.
 lib. 2. Gaius in praetextate cap. 1. tit. 8. num. 1. 0. 4.
 58 quinam presumptione ex vita visibili ori-
 entates, secundum magis communem DD. sen-
 tentiam, in criminalibus sufficiunt ad coadem-
 59 mandum, pena tamen extraordinaria, ut per
 Farinae in loco relatis, num. 1. 8. & qn. quod ante
 eum adnotavit pluribus relatis Menoch. in
 trall. de presumpt. lib. 1. q. 99. num. 1. t.

RE RUM SUMMA.

- Ecclesiarer alienari non potest, nisi plura inter-
 veniant, & n. 64.
 Primum est, quod in ista causa adit evidens
 utilitas, ut ibi.
 Vel necessitate, ut n. 2. & 4.
 Secundum, quod legitima sollicitudine fiat, dicit
 num. 2.
 Tertium, quod confutato Summo Romano Postu-
 fice procedat, n. 3.
- Ecclesiarer vendi potest pro debito à Prelatu,
 vel Reclere contrarie.
 Si probetur pecuniam in Ecclesia utilitatem fa-
 cile convergam, n. 6.
- Prelatus, aut Recler ac alienam Ecclesiam nomi-
 ne construens absque illius utilitate de proprio
 facit facere cogitum.
- Beneficiarios successor non tenetur ad debita
 praedecessoris.
 Nisi in Ecclesia necessitatem, vel utilitatem
 contraria fuerint, ut n. 9.
- Successor hereditaria locum non habet in Eccle-
 siastice Titulice, sive Beneficijs.
- Prelatus in rebus Ecclesia est usfructuarium
 vita durante.
 Et proprietas in Ecclesia beneficium reservatur,
 num. 12.
- Prelatus, aut Recler Ecclesia decedens, successor
 in specie non habet.
 Sed nova collatione episcop. n. 14.
 Et successor Prelatus, sive Recler differt ab he-
 rediatis habente à successore, n. 1. 5.
 Cum à Superiori eius consignatur, n. 1. 6.
 Alique, ut tertius iudicatur à Papa iuri habens
 in suo creatum, n. 1. 7.
- Primitiores medietates habent honorum an-
 tiquorum decessoris ex Neapolitana Confus-
 tudine.
 Primitus vero medietatis pradilla allione perso-
 nae consignatur à defuncti hereditibus, qui eas
 percepunt, num. 26.
 Nec hereditario, sed proprio nomine n. 27.
 Nec competit super defuncti bonis hypotheca,
 pro fructibus, n. 28.
 Et super eis legatis, & creditoris defuncti pra-
 feruntur, n. 29.
- Successor in beneficio non tenetur ad reliquias
 nec fructuum indebitum per copiam a Pra-
 decessori.
 Sed antecessori hereditarium remansit pro illis
 obligatus, n. 21.
 Nisi in Ecclesia utilitatem verbi fuisse probetur,
 num. 20.
- Successor in beneficio tenetur pro decimis, aut
 pensionibus decressit.
 Tantum realibus encieribus, ut n. 23.
 Cum declarazione, ut num. 2. 4. & 25.
- Ecclesiarer alienari absque sole utilitatibus est
 nulla, quoniamvis in Ecclesia utilitatem resulset,
 & n. 31. & 32.

Selectarum Iuris Observationum P. II.

331

- In quo differt Ecclesia à minore, n. 33.
 34 Minoris bonorum alienatio involuta absque solemnitatibus remissio excommunicatis.
 Sed iustificatur si resultat in minoris utilitatem, ut ibi.
 35 Minoris bonorum alienatio, vel contra allus ca-
 tenas nulli sunt, quatenus nullitas ex eius par-
 te allegatur.
 36 Ecclesiasticae alienatio absque solemnitatibus
 nonnulla est, cum nullitas pro eius parte fuit
 allegata, & n. 37. & 38.
 39 Ecclesia rerum, vel iuriuum delatarum, non ta-
 men adhuc incorporatorum repudiatio, valida
 est absque solemnitatibus, & num. 44. usque
 ad 48.
 43 Remissio non est alienatio.
 49 Ecclesia rei sive hereditatis nondum incorpora-
 ta cessio alteri fallax, an valida sit absque solemn-
 itatibus? magnis subtilis difficultatibus, de qua nu-
 m. 57. usque ad 66.
 50 Hereditas delata, & non edita cum alteri cedi-
 tur, duo in instanti fians per unicum alium.
 ex acquisitione ex parte cedentis, & dominij trans-
 latio in cessionarium, n. 51. 52. & 53.
 54 Consequens qui vult censetur velut antecedens.
 55 Cedens hereditatem est principaliter heres.
 Et recta via conveniens à creditoribus heredi-
 tatis, & legatis, n. 56.
 60 Transfallo validus sit absque solemnitatibus su-
 per rebus Ecclesia non incorporatis.
 Sed contra in translatio facta, quod hereditas
 Ecclesia delata remaneat apud heredes gra-
 vatus, n. 61. 62. & 63.

C A P V T X C V I I .

De Ecclesiæ rebus absque iusta cau-
 la, & legitima solemnitate non
 alienandis, ad text. in cap. 1.
 de rebus Ecclesia non
 alienandis in 6.

-
 Ecclesiæ res alienari prohibeantur, nisi iusta causa evi-
 dentia eius utilitatis, sive
 necessitatis, & legitima so-
 lemnia copulativè inter-
 veniant, in cap. 1. d. reb. Ec-
 clesia non alienand. in 6. quibus
 postea additum fuit, ut eatum alienatio
 fieri non possit summo Romano Pontifice in-
 consulto, in Extravagant. Pauli 2. quod incli-
 pit: Ambitio sive alieni solutio em ab Ecclesia
 legitimè contratti, ex gloss. in causa 32. q. 2. in
 princip. declarat. Quaranta in summa Bulâ. in
 verbo Alienatio n. 36.
 5 Ut autem res Ecclesiæ vendi possit pro debi-
 to à Prelato, vel alio ipibus Rectore contacto
 probate oportet, pecuniam in Ecclesiæ utilita-

tem fuisse convertitam, ita ex Auth. hoc iur. in fin. C. de Sacro. Eccles. latè dedocit Redemptorista
 trali. de reb. Eccles. non alienand. q. 56. ubi in cap.
 1. num. 23. ex Innocent. & Cardin. in cap. prefati-
 sum, de pignorib. & Rebiffio compend. alien. re-
 rum Ecclesia, vers. Quare quando, ampliat quod
 7 Prelatus, sive Rectores alieni absq; Ecclesiæ utili-
 tate contrahens, de proprio satisfacere cogat-
 tur, neque successor in beneficio tenetur ad ante-
 cedens debita exolveuda, nisi quarendus ex
 9 necessitate Ecclesiæ, vel in eius utilitatem con-
 tracta fuisse constet, ex cap. 1. ubi Abbas, num. 1.
 ceteraque scribentes iustit. de solis. quos sequitur Rota in decif. 705. in p. 1. recentiorum, num. 2.
 & in decif. 507. apud Farinac. in opere posthumo
 num. 2. alias adducit Molina in tract. de Hy-
 span. primogen. lib. 1. cap. 10. nn. 15. & novissima
 ad eum additio ibid. num. 14. etenim in Eccle-
 sia statitis titulis, sive beneficiis hereditariorum in-
 11 cessionis locutionem est, ut in cap. ex transmiss. 7. de filiis Praebitor. & in cap. 1. de probat. sed
 12 Prelatus est vita durante ulufluctuarius, pro-
 prietate in Ecclesiæ beneficium reservata, ex
 13 cap. 1. de facult. Clericorum, mortuo autem
 Prelato, sive Rectore, eius successos in specie
 noui repetit, ut Roman. adnotavit in cons. 374
 14 num. 5. sed nova collatione upus esse Rota Ro-
 man. docuit in decif. 13. in fine de procuratorib.
 15 in novissima, in quo differt ab herede ius ha-
 bente à defuncto, siquidem successor in bene-
 16 cito ius à superiori consequitur, ut per Abba-
 sim d. cap. 1. de solis. in prim. & Ricci. in praxi
 17 proinde tanquam tertius iudicari debes, à
 Papa ius habeus de novo creatom, ex Rota in d.
 decif. 705. in p. 1. recentier. n. 2.

Quibus attencio pro Reverendo D. Michaeli
 Angelo Lualdi Canonico S. Matci in Verbe, &
 Cappellano Summi Pontificis respudimus,
 enemus non teneri tanquam successorem in
 beneficio S. M. Gratiarum in Calali Secundilia-
 18 nis eredo à quondam Lauta Crisp., ad restitu-
 tionem fructuum per Beneficiatos predecesso-
 res perceperum ex mediate bonorum antiquorum Lauræ consanguineis proximi nobis
 spectante, rigore Neap. Consuetud. incipientis
 Eijs testator, in tit. de successori morientis, his filiis, de
 que plenè diximus in precedenti cap. 88. n. 6 &
 19 in specie quod successor in Beneficio non te-
 neatur ad restitucionem fructuum indebet
 20 percepimus à predecessore, cum in Ecclesiæ
 utilitatem veri fulle non probentur, sed an-
 21 tecellos heres tanquam remanet pro illis obli-
 gatus, ex Alcas. intraspof. 14. num. 6. & alijs
 probas Rota in decif. 805. num. 4. in novissimis p.
 1. & in decif. 778. in recentioribus p. 1. quidquid
 22 alius sit pro decimis, aut pensionibus decue-
 23 sis, pro quibus, tanquam realibus oneribus, suc-
 24 celforum in beneficio teneri, prævijs tamem di-
 ligentius contra predecessorem, in quem actio
 25 pro repetitione datur, & dummodo successor

commoda portio remaneat; ut per additionem
prodicari ad Adelium in loco relate per Maran.
in eundem. Iur. respons. 1. lib. 3. & Ricc. in relata
praei. ver. Ecclesiastici fori. p. 1. ref. 383. eoque
26 magis, quis fructus bonorum aliquorum ex
predicta Confess. Neap. Esti testator, proximiori-
bus debite actione personali debentur a de-
functi hereditibus, a quibus percepti fuere non
27 quidem hereditatio, sed proprio nomine, cum
defuncta minimè sit huius positionis debitor,
28 sed solum intellibilis, neque super eius bonis
comperit hypotheca super quibus defuncti
29 creditoris, aut etiam legatarii hypothecam
habentes sunt praeservandi, ut optimè fundat
Pref. de Franch. in decisi. 174. 4 num. 10. & si-
guanter num. 16. sed his adhuc pendet iudeci-
ta in S.R.C. in processu Vicentia Crispia cum
Reverendo D. Ioanne Riccio. Actuarium Ca-
pitis.

30 Eatoeis vero nulla est Ecclesiasticorum ce-
rumin alienatio, aut obligatio absque solemnita-
tibus requisitus, ut neque in Ecclesia utilitatem
se solita sustinet possit, dum enim copulativè
requiriuntur, ut dicitur, ad alienationis validi-
tatem, causa scilicet, atque solemnitas, nec unū
sine alio sufficit, & haec esse communem DD.
finito istam probat ex alijs Redactione, in practi-
cia de rebus Ecclesia non alienata. 9. 51. cap. 7.

31 num. 1. secundum quam fuisse in nolleo S. C.
indicatione referit de Franch. in decisi. 35. num. 9.
32 canique in praxi receptam testatur Ricc. in d.p.
33. 1. ref. 7. num. 3. & in hoc diffire Ecclesiam à
minore, eniā bonorum alicatio aliis invalida-
34 da ab alijs solemnitatibus ab Affl. enumera-
ta in decisi. 249. & ab alijs per Reg. Gallosum
relatis centro. 33. num. 13. lib. 1. sunt in eundem si re-
fuerint in eius utilitatem, sicuti ex Lema ei 8. 5.
nam trans factum est. fide trans facti per alios qua-
plurimos affirmant Regn. Rovit. & Lopys. La-
tralle in comment. ad pragm. t. de titularum ab-
usu, num. 113. & hic in decisi. 39. num. 5. & seqq.
lib. 1. ubi num. 10. & seqq. nullius conti-
35 tua, aut alienatio est in minore esse pro eius
parte allegandam affirmatio intelliguntur enim
esse nulli ipso valens ex. Iurianus 13. 5. si quis
à pupilo, fide ad alienum baptizat, idemque in Eccle-
36 sia procedere subiungit num. 13. & seqq. ex Na-
varre, & alijs sequuntur Conf. de pa-
tria potest p. 1. cap. 6. num. 12. & seqq. Conf. He-
deriana in addit. ad Sordi decisi. 70. num. 8. & seqq.
37 & in Ecclesia plures decisioi à R. Rom. testan-
tiae Ricc. in d.p. ref. 7. num. 3. & Reg. de Marin. in
lib. 1. ref. cap. 6. num. 15. dum tametsi, aut in to-
38 tom alienationem impugnat, aut in toto ei
coosentiat, non autem pro parte, ut ex Corvar. in
lib. 1. variar. ref. cap. 1. 6. sub n. 5. intelligit Vr-
sel. in exam. apud. concil. 85. n. 16. & 17. & n. 20.

39 Sed cum agitur de repudiatione rerum, vel
iuris in Ecclesia delatorum, non tametsi adhuc
i corporatorum, sive acquisitorum, quia de-

claratio, aut additione indigent, ut acqui-
40 tanore, & aucta agnitionem in bonis Ecclesie
non esse dicuntur, ad notata in l. prælia rerum
41 63. f. ad leg. sales. posse Prelatum, tanquam in
quarendis, & non dum qualis Ecclesia pre-
42 iudicare hereditarem delistam, & non aditam,
aut legatum non dum agnatum repudiando,
commoquerit DD. tenere dicunt Ioseph. & Rips in
Llegatum 7. ff. de leg. 1. ex regula in ead. de-
43 lumps, quod remissio non est alienatio, &
quidem in simplici repudiatione minor inesse
44 videtur controversia, quod Assensio Apostolico,
ceterisque solemnitatibus non indigat, &
pluries in Repte Romana iudicatum testatur Ricc.
in d. praxi. p. 1. ref. 1. & volvitur Quarens in
Summa Bavar. in d. verbo Alienatio, num. 43.
45 obi tamen evitari possas extrinsecas Pauline
46 Constitutionis affirmat, sed tecel Prelatum,
sive Rectorem damnum Ecclesie resarcire, cum
47 utilia, non inutilia agere potuerit, & nihilomis
Ecclesia viam non praeculdi ad evescas
48 repudiationem, sed remissionem hereditatis,
aut legati, &c. tei non incorporationem factam,
neque sublatum ex hoc ceteri in integrum
restitutio remedium, ex Riesenthalde, quem al-
legat in conf. 315. num. 1. vol. 1. & coformat
Conf. de Aria de Mofa in lib. 1. ver. ref. cap. 4. 1.
num. 25.

49 Major subesse difficultas inspicitor, cum nox
de simplici repudiatione, ad remissionem agi-
50 tur, led de donatione, & cessione in alterius
beneficium facta, in qua per unicum adum-
51 duo in lontaui suot, acquisitione scilicet ex
parte dothanis, sive cedentis, & dominij trans-
52 latio in cessionarium, seu donationis, quia
com quis vult alteri ceder hereditatem, ne-
53 cessione dicitur vobis preambulum adiun-
54 cionem, sive qua cessione non sufficeret, l. avia 6.
C. de lute delib. Mafcard. de probat. confus. 44. in
princip. & aucta in conf. 45. num. 14. lib. 1. de Frä-
ch. in decisi. 3. num. 11. & in decisi. 89. num. 6. &
ex moderniorib. Episcop. Affl. in controversia
Iuris ref. cap. 1. 6. num. 3. qui enim vult confe-
55 quens velle cedens antecedens, Ladr. 56. ff.
de procuratori, cum concord. apud Barbofam
axiom. 5. 4. Vnde tunc subintrare videntes
regule prohibentes alienationem rerum Ec-
clesie, quarum est ei quantum dominium, ab-
56 que solemnitatibus à Iure requiritur; maxime
57 quia cedens hereditatem tanquam principali-
liter hanc recta etiam via convenitur a credi-
58 toribus, & legatibus, ex hereditate 18. ff. de do-
nationib. & l. 2. C. de hered. vel alt. vend. & aequit
Pref. de Franch. in decisi. 14. n. 21. & seqq. ubi tamē
num. 25. contrarium iudicatum fuisse testatur,
oemē validam fuisse hereditatis iam delata
cessionem ab Ecclesia factam absque solemnia-
58 tibus, neque obstat hereditatis acquisitione
oem ex actu instanti resoluta tem, qui sit ad re-
59 nonciandum, vel alteii cedendum tanquam

momentaneum, & canino cedendi statim, & alienandi facta, quod ex communione DD. sententia confirmat Reg. Merlin. contra forens. lib. t. cap. 6. num. 12. idemque frequentius huius in Rota Romana determinatum affirmant Prfess. in relata coram s. 15. num. 23. & seqq. Hodie non in d. decisi. Sardi 70. num. 14. & super rebus Ecclesiasticis non incorporatis transactis non validè fieri abique solemnitatibus, ex Rotulando tu conf. 19. vol. 1. & alij similiter Ricc. ubi supra in ref. 6. u. 43. num. 3. cuius tamen contrarium in transactione inita super hereditatem Ecclesiae delata, quod bona remaneant, potest heredes gravibus, quam si uelle nullam ex defectu solemnitatem, declaratum in Rota Romana testatur. Rubens in praticabilitate resolutariis inflam. & alias dispositiones, cap. 70. num. 188. & seqq. tameius 63 de editione facta per Ecclesiam. aliter non confinet, quām ex translatione ipsa: cum in 64 omni distinctione bonorum, & iuriuum Ecclesiae, ipsius utilitas cum legitimis solemnitatibus, & Apostolico beneplacito, copulativē requirantur, ut ibi, & quis de Franch. in relata decisi. q. num. 18. dicit communem opinionem 65 pro validate cessionis hereditatis maximam 66 habere difficultatem, & num. 25. dubium videtur 67 questionem eiusque difficultatem, pariter agnoscere videtur Conf. Hodierum in loco relate, 68 num. 16. prōpter rea ubi casus evenerit, omnia sunt matutinus cogitanda.

R E F V M S V M M A.

- 1 Venditio subhasta rei stabilis, ad fraudes ostendendas praevio appresso est facienda. Idque nudum in venditione rerum debitoris sifch. ut n. 2.
- 2 Pro domitiam in debito privati, n. 3.
- 3 Sed hoc locum habet, cum nullus reperitur suspicere, unde pignus adjudicandum est credueri, num. 5.
- 4 Pro eum aliunde confessus de magno excessu, inter iustum premium, & illud pro quo licitatio facta fuit, n. 6. 7. & 13.
- 5 Subhastatio rei valorem non probat.
- 6 Sed presumptiu[m] est iustum premium arguitur per subhastationem, num. 11.
- 7 Nisi concursum probetur, ut n. 12.
- 8 Adjudicatio rei venalis expedita creditori facienda a appresso non requiri.
- 9 Sed aximatio sufficit, quia colligitur ex empore oblationibus, n. 9.
- 10 Res tantum valens, quantum vendi possit.
- 11 Ad summationem rerum immobiliarium in Regno Neap. per Regia Tribunalia erminis tituli nisi ex Tabulariis sive publicis. Ex ministris tribus, per servit eligenda.
- 12 Cuius appretij revisio speleas ad Primarium à Civitate electum, n. 5.
- 13 A quo appellatur ad Indicem ordinarium, num. 16.

Et hic ab alio Tabulari, quem voluntate appro-
tiam Primarij facit, cum eius interventu revi-
deri, n. 17.

12. «Etimatorem ubi discordant in rei valore, que-
modo sat iudice arbitante concordatio sum-
marum?»

Quod si uaria tellibus in valore discordam-
bus fieri debet subiugatur, num. 24.

Non autem arbitrio litis decisio, & sic in
Arbitrio ad condamandum, vel absolvendum elellis, n. 19. & 20.

- 21 Summa maior in sententijs minor inest.
- 22 Testes in quantitate discordantes, probant in-
summa minori.

Ampliatur atque declaratur remissio, n. 23.

23. Arbitrator, vel Arbitri elellis pro declaratione
prædicti discordent visitatur arbitrium.
Nec sit redditio maiori summa ad minorem,

num. 26.

Quando inconveniens sequeretur inequalitas, vel disproprietatis prejus ad rem ipsam, n. 27.

28. Media via in ambiguis est eligenda.

C A P V T X C V I I I .

De Venditione subhasta rei stabilis,

cum appretio facienda, ad text.

in l. si quos 16. C. de re-
scindenda venditione.

- 1 Enditionem subhasta rei im-
mobilis ad fraudes evitandias
et lelle previa extimatio-
ne, sive appretio facienda,
Imperatores. rescripserunt
in l. s. 16. C. de resi-
vend. cuius dispositio, licet
2 in venditione rerum debitoris, nec facta sit, ha-
bet etiam locum in debito privati, ex pluribus
à Gratian. relatis in lib. 1. discept. forens. cap. 7.
num. 10. & seqq. & in lib. 3. cap. 545. num. 1. sub-
3 h astatione eius rei valorem non probat. Pro-
f. de Franch. in decisi. 54. num. 10. & seqq. quem re-
fert, & sequitur Fontan. in tract. de pass. nupt. claus. q. gl. n. 86. & seqq.
- 4 Sed hoc intelligendum esse, cum nullus re-
petitor emperor, unde eidem creditori pignus
est adjudicandum, seu in solutum standum, vel
cum de magno excessu, aliquo colligitur inter
iustum premium, & illud, pro quo licitatio fa-
cta fuit; aliter autem, validam esse abque ap-
precio venditionem subhasta factam, declarat
idem Gratian. in relata cap. 7. num. 12. & seqq. &
in d. cap. 545. num. 23. & seqq. ubi loquitur etiam
5 in adjudicatione creditori facienda, in qua
extimationem requiri att, sed extimatio-
nem sufficere, quia ex emptorum oblationibus
6 colligitur, cum res tantum valent, quantum
vendi potest, & proprieas iustum premium fal-
tem

- 1 tēm presump̄tivē pet subhastationē arguitur, & haec omnia confirmat idem Gratian. in disp̄cto forensi 706. num. 3. & seqq. lib. 4. quæ in omnibus sc̄tūtū Conf. Hodiernā in cōst̄vma forensi qd. num. 45. in seqq. & quod pr̄sumatur iustitia p̄sij io venditione subhasta facta, ejam abſque appetitio, nisi contraria p̄mptatio p̄batur, plenē deditūt alij telatis. P. lli. in tral. de subhastat. tom. 1. inspl̄. 49. num. 61. & seqq. Rota Romana deſiſ. 15. n. 21. & seqq. ex recollectiōnibz eodem P. lli. in tral. tom. 2. sequitur Gallopi. in Praxi S.C.p. 3. cap. 3. num. 37. ubi 13 solemnitatē appetitij non lervari dieit io te expoſitio venali p̄ fatiſcendis creditoribus de p̄tio ex ea redigendo, quod etiam ex Reg. de Poente in conf. 1. 26. lib. 2. conformat Reg. Galeot. in reſponſ. ſic. 15. n. 21. quem laudet Conf. Prat. in addit ad Mafatec. in p̄l. civili. p. 3. in gl. Vauduntur, in verſi. Nolo tamē.

14 Cum v̄rō facienda est bonorum immobiliū extimatio in toto Regno Neapolitano, ordine Regionum Tribunalū, unū committitur ex Tabularijs Neapolitanis, qui publici s̄nt Extimatores, p̄ via buſſoli, live per fortē 15 eligendo, & appetitij huius reſiliū cum p̄tio ſpectat ad Primarij à Fidelissima Civitate, 16 Neapolitana electorū, q̄o ad lūdicem canſe ordinariū appellatū; hic enim electio alio, 17 quem maluerit ex eisdem Tabularijs, cum eius iocerento revisionem fieri faciat, ex diſpoſitione Regia Pragmatice 1. sub tit. de Magistris artiū, cuius novissimē post alios memores fūnt 'D. Conf. Petri ſuper Kitu A.C.B. num. 5. & D. Scoppa in obſeruat. ad deſiſ. Gratian. obſer. 3. 2. 16.

18 Quod hi diſcordes ſo tci valote conſtituen- 19 doſt Extimatores, ut quia uou appetitio decem, alijs viginti; ſoleat quandoque iudicis arbitrio utraq̄ ſumma minor, & maior in- 20 oonm coſervati, & ex ea medietas proiuia. Extimatione capi; & ita ſi tres fuerint Exti- 21 matores, quorum unus dieat rem valere viginti, alijs triginta, & alter vigintiquinque, vel ſi quatuor, aut plures fuerint appetitatores, di- 22 verso modo tem extimantes, potest index omnes extimatione coſervatas in tre, vel quatuor, aut plures ſequales patres, luxū carum, ouomet dividere, & unaquaque pars p̄ priu- 23 ſo habetur p̄tio, quā p̄tio ex teſti. in l. ſi fundum 35. in ſeq. Lata ſtrenuus 36. ſi mand. deflumprat ſitmat Salyeſ. in d. ſi fundum, & in l. hoc addit. lib. 5. bis iſtud, num. 10. C. deſcenſ. ſupr. quem ſequuntur Corſet. in ſing. 348. inter ſingul. diversi in verbo ſententiā. Feſuſ. in cap. cum eaſam 42. deſteſib. num. 1. verſi. hem addo, Eſteſib. in tral. de ratiōne. tom. 2. compaſſat. 24. num. 4. Gratian. in lib. 1. diſcip. forensi. cap. 187. num. 2. & in lib. 2. cap. 228. num. 28. & in deſiſ. Rota Adarchia 32. num. 12. & ſeqq. Uſſell. in exam. apud. concilij. 69. in verb. axisimmo. num. 8. & in conclus. 1. 33. in verbo Arbiter. num. 1. 29. & com- 25 dem pr̄xim in S.C. Neap ſervatitlanut Car- 26 av. in add. ad prad. ſi fundum. Freccia in tral. de ſubfund. lib. 2. 21. 3. anſt. Baron. num. 31. C. G. in addit ad Regent. Capit. Latri. in deſiſ. 41. num. 19. 13. licet in Arbitrio liuſ decisio, & hec in Arbitris ad condemnandum, vel obſervandum, elec̄tis, aliud eſſe dicat Salyeſ. in d. 6. bis iſtud, 20 num. 10. nām ſi diſcordent in quantitatē, valet ſententiā de ſumma minori, per teſti. in Lider. preferre 3. 35. ſi plures ſi de arbitrio. & in cap. 1. de arbitrio in 6. & D. Scoppa ad deſiſ. Gratian. vīc. 1. obſeruat. 31. num. 7. cum in ſententiā maiore ſumma minor ineliz dicatur Allet. in lib. 9. Parerga. Iur. cap. 14. de quo latè Cœsar. in lib. 1. var. ſol. cap. 1. num. 6. Conter. in p. 3. eiusdem. operis variar. ſol. cap. 17. num. 319. Thob. in compend. deſiſ. Regn. p. 1. in verbo Relationes dñia in parte conſumer. & in verbo Summa minor, 21 idemque in teſtibus procedere, & ſi unu de maiori ſumma, vel quantitatē, aut numero deponat, alter v̄rō de minori, hiſ ſe regulariter concordandi, & probent in minori, decisum. refutatur in S.C. Neapolis. Affili. in deſiſ. 1. 20. n. 5. & ſeq. quem ſequunt fuerint Pinell. in repetit. 1. 2. C. de reſciud. vnde p. 3. cap. 4. num. 10. Far- 22 diu. in tral. de reſbi. 9. 64. num. 23. ubi poſt Petram in tral. de fidicione. q. 12. num. 787. & ſeqq. hanc ſententiā magis communiter à 23 DD. receptam eſſe affirmat; eam tamen pluribus modis ampliante, aueque declarant, & lignātē num. 24. 5. ex Verſile in add. ad Affili. d. deſiſ. 24. 20. num. 1. 1. adducit pr̄xim coſervationis 24 preſidēt in teſtibus etiam diſcordantibz fa- 25 ciētā. ſed in arbitratoribz, vel arbitris cle- 26 gis pro declaratiooc p̄tij, live extimatioſis re- 27 diſerbita eorum viſit in totum, oꝝ fit 28 rediūtio maioris ſumma ad miorem, quao do 29 incooveniens ſequenter ineqūalitatis, vel 30 diſproportionis p̄tij ad tem venditam, orex 31 teſti. in l. fidicione 5. ſi locatit, Bald. in l. t. num. 2. C. de ſententiā que ſine certa quantitate, quem refert, & ſequunt Gratian. in d. deſiſ. 31. num. 16. 32 & ſeq. unde in ambiguis, media tuoc via eſt 33 eligeoda, & cum ex aliena iuſti. de ver. diſiſ. 34 concord. apud Barboſ. in axiom. Iur. t. 45. n. 5. -

C A P V T XCIX.

De Universitatis bonis , non alienandis,
aut obligandis pro pecunia recepta,
que in ciui utilitatem versa
non sit , ad text. in l.Civi-
tas 27. ff. scartum
petatur.

- quod pecunia minori motuata in causam ex-
pressam convertatur.
Non autem alij centrabentes, n. 10.
11 Civitas sive Populus, non potest annuum reddi-
cum constitutum super bonis publicis, & publico
usui destinatis.
Quia in commercio non sunt, nee alienari possunt,
n. 1. 1. 3. & 16.
Nisi licentia Regis interveniente, n. 15.
14 Annuum redditum confiditum non potest super bonis,
qua alienari non possunt.
15 Annuum redditum super bonis Universitatis in
Regno Neapolis vendi prohibentur, absque
Regio assensu.
Et particularium Civium obligationes super eis
nulla sunt, n. 18.
19 Clansis, & onnaliis, ne calio modo, condi-
tions, & formam inducunt.
Quo deficiente permissu est, at si nihil nullum fu-
isti, n. 20.
21 Census imperii in bonis Universitatis debet esse
solidus, ut pecunia in causam expressam ero-
gerit.
Alioquin census impositio per in integrum resti-
tutionem refinditur, n. 22.
22 Universitati preuidetur non potest, nisi per ple-
num Confiditum solenius convocatum, &
congregatum.
24 Conditione est sed medius fieri debet imple-
mentum post exequationem alteris.
Et fiduciarum, sub tali pacto, & conditione,
n. 25.
Cum verbis, & non aliter, nec alio modo,
n. 26.
27 Condicio, qua tacite in iure si exprimatur,
non facit nullum conditionalem.
28 Census imperii in bonis Universitatis, in publico
parlamento, seu generali Censu non indiget
probatione, quod pecunia in utilitatem Uni-
versitatis versa fuerit, & num. 29.
Ampliatur primò, si non cum emulibus Ci-
vibus, sed cum Consilio omnes Civis repre-
sentantes contraxisset, n. 30.
Secundo ampliatur, si cum Administratoribus
spirituali mandatibus habentibus egisset, n. 31.
32. 33. & 36.
Tertio ampliatur, ut in dubio pecunia in ca-
sum supplicatam expensa prafumatur, n. 34.
Quarto ampliatur si cum Administratoribus
contraxisset, habentibus administrationem et
liberam, n. 35. & 37.
38 Decisis Sacri Regij Consilij Neapolitanis refer-
untur.
39 D. Erasmus de Punte Regij S. C. Neapolitanis
landauit.
40 D. Felicis Lanzina Villos Praefidis S. C. Neap-
landauit.

- Niveritas, sive Civitas, pro
pecunia eius nomine mo-
tuata recepta, non tenetur,
si ad ipsius utilitatem ver-
sa non sit, sed illi soli, qui
contracterunt, eo casu te-
nebuntur, per dispensatio-
nem l. Civitas 27. ff. scartum
petas. Idque in omni etiam contractu, ultra-
mutuum, procedere affirmant Capibanci in prag-
mat. t. de Baronib. num. 260. & Consil. Staibar.
in lib. t. resol. forensi cap. 38. num. 39. sequenti gl.
sententiam in l.t. insine, & in l.su. in verbo Sta-
biles, C. de vendend. reb. Civitatis lib. 1. que tam-
en à DD. communite imprabatur: nam &
minor, cui Civitas comparatur, l. Republica 4.
Capibanci ex causa maiores, non habet, nisi in-
mutua hoc privilegium, l. 1. & 2. C. f. adversus
creditorum, & proinde gloss. in hoc reprobata
tradiderunt Alban. in lucubrationib. in Bart. sa-
per d. Civitas, num. t. 2. & l.su. in ead. lnum. 1. 5.
& in mutuo tantum speciale esse, quod mutu-
ans debet eis curiosus, atque sollicitus, ut pe-
cunia minori motuata in causam expressam
convertatur, non in alia contractibus, ex DD.
à Mansu. allegatis in decisi. Mans. 31. firmat
Consil. Haderma in add. ad Sordi decisi. t. 50. nn.
3. & in controversi. forensi 43. num. 50. in fine.
& 53.
Cum vero agitat de annuo redditu super
bonis Universitatis constitendo, non potest
1. Civitas, sive Populus redditum constitueret,
super bonis publicis, & publico usui destinatis;
2. haec enim bona non sunt in commercio, nee
alienari possunt, tanquam ad publicum Civis
utrum deputata, ex l. sed Celsus 6. ubi exem-
plificatur in Campo Martio, sive de contraben.
empt. & locutus 137. 5. cum quisq. de verb.
4 obliq. & priuinde nec redditum obligari posse,
per regulam l.su. C. de reb. alienis non alienis
tradit post alias Redderie in tral. de annuis red-
ditib. lib. t. 4. 1. 4. num. 67. ubi limitas si licentia.
5 Regis intervenient, qui etiam requiri affirmat
6 in alienatione bonorum, que non sunt ad
utrum publicum, sed ad redditum, & pecuniam
populi destinata.
17 Iure autem huius Regni Neapolis, anno-
rum intraictum, sive redditum venditiones,
sive Regio Alcova ab Administratoribus Uni-
versitatum fieri prohibentur, eisque particula-
res

18 res Civis obligatos nulliter accedere, statutum
fuit in Regia Praga, i. 1. in hancip. E perche in-
tendemus, sub ista de Administratorib. Universitatis in
editione novissima, cuius pragm. meminimus
in preced. cap. 20. n. 11. & de ea loquuntur Episc.
Affiliati Controversi Iur. rofici. cap. 12.

Quod si fuerit aliosculus obtentus cum cleusu-
lo: dummmodo pecunia realis, & cum officio sol-
vatur creditoribus Universitatis pro causa in pre-
cibus expressa, & non aliter, nec alio modo, an
creditor pecuia lovens cutare tenetur,
quod in eam causam pecunia implicetur, vel
sufficiat solvere Administratoribus, sive Depu-
tatis, ut in causam coecissim coovettant pecu-
niam ipsorum novissima habentis coating in
Sacro Consilio Neapolitano in causa Universi-
tatis Tertie Aleric Provinciae Aprutii Vite-
rioris, cum hereditatis quond. lo: Bapiti, &
Octavij de Angelio, in qua pro parte Universi-
tatis dicebatur, silentium fuisse conditionalem,
19 stante praesertim clausula, & non aliter, nec alio
modo, quod conditionem, & formam inducit, ca-
que deficiente perinde est, ac si nihil actu-
tusset, ut plenè per Bartoli tract. clausular.
claus. 8 t. num. 8. & seqq. & alios refert novissima
additio ad Reg. Rovit. in cons. 64. num. 34. lib. 1.
ideoque statu licentia à Principiis impetrata,
21 et ergo pecuniam in certam, & expensam
causam, & non in eam, sed in aliam causam pe-
cunia convertatur, emptor ceterum non est locutus,
22 qui talis impositio possit ope in integrum
restitutionis rescindit, ut post Feliici in tract.
de consil. tomo 2. lib. 1. cap. 3. num. 1. & seqq. pro-
bat Cencius in ead. tract. qu 23. num. 17. nec obla-
te, quod Universitas prædicti Administrato-
res liti super hoc motu, postea penitencia vis-
23 sent, quod agere non potuerunt, nec præjudi-
cium aliquod afferte Universitati, nisi per ple-
num Consilium solemniter convocatum, &
& congregatum, ut ex l. Tempor. 15. § 2. f. quod
v. in claus. Bart. communiter approbatum te-
nuisse in Laut fallit 5. fin. num. 9. f. de panis, &
alio plurimester. Petitionis ref. 1. o. n. 22.

Ex adverso pro parte ipsorum de Angelio
poederatur, quod ex quo pecunia priseratur
Universitatis solvenda, ut ab ea creditoribus
24 tradetur; & sic ad implementum fieri debebat
post executionem actus, non etas verè con-
ditio, sed modus, ut per Gratian. in lib. 1. discept.
forens. cap. 45. num. 19. & seqq. Consil. de Georg. in
25 allegh. 31. a. num. 12. ubi ampliat etiam si dictum
fuerit, sub tali pallo, & conditione, & n. 17. ex-
26 tendit, quamvis subtili verbis, & non aliter, nec
27 alio modo, & maximè non induci ex verbis piz-
zidis conditionem, neque actum fieri condi-
tionalem dicebatur ex conditione ab homine
expressa, que totidem inerat à lege implicanti
pecuniam in beneficium Universitatis, per d.l.
Civitatis, iuxta tradita per Molina in tract. de His-
pan. primogen. lib. 2. cap. 15. num. 31. quibus ac-
28. cedebat contradictio publico Parlamento, &

fici generali Consilio gestum fuisse, quo casu
emper census probore non tenetur, pecuniam
in Universitatis utilitate versam fuisse, quia
29 censetur creditor portuстро Consilio, quam
Administratoribus pecuniam muto dedisse,
ut ex doctrina Bartoli ita relata l. Croitor, alijs
que pluribus declarat Giza. ita addit. ad Regent.
Capit. Lxx. in decisi. 1. b. num. 1. b. & seq. lib. 1. lib.
num. 1. b. & 20. idem esse probat, quando con-
30 tradicunt est, non cum omnibus Civibus cele-
bratus, sed cum Consilio, omnes Civis repre-
sentantes, vel cum Administratoribus Universi-
tatis speciale mandatum habentibus, & ita
31 iudicatum refert in Sacro, de io Collaterali
33 Consilio; quia dum honoriostiores populi Ci-
ties its ceuierunt, presumitur in beneficium
Universitatis versa pecunia, ex relatio à D.
Capitulacio d. pragm. 1. de Baronib. num. 261.
obi. n. 197. quodlibet dubio pecunia in con-
34 tam supplicatio expensa presumitur, & num.
299. in fine, principio nullam requiri ait proba-
tionem, fuisse versa pecuniam in utilitatem
35 Universitatis, quando contrahitur cum Ad-
ministratoribus, non simplicem tantum admi-
nistrationem habentibus, sed cum libera, ci-
tano Montan. super pragm. 2. de Administrato-
r. Universitatis. 104. & si qui idem esse affirmat,
36 in administratoribus habentibus speciale
mandatum, quamvis Bartoli doctrinam in d.l.
37 Croitor pluribus modis declarat, arque restringit
Francise de Petris in cons. 52. n. 8. & seqq.
38 Fuit itaque pronunciatum in die ante dif-
finitiva sententia Sacri Consilij Neapolitanij,
sub die 4. Iulij 1669. prævia maxima discussio-
ne, quod absoluntur conventus sub impositis per
39 Universitatem, referente D. Erasmo de Pone,
Regio Cooperatorio summis quadem boicitatis,
et que doctrina, cum intercessu Spectabilis
40 Regiam Cancelleriam Regentis, & Praesidia
Sacri Consilij D. Felici Lauzina Vlso omni
virtutum genere ornatissimi. Acta sunt peccata
Aquaarium Capitulm.

R E R V M S V M M A.

1. Sigillum nomen à sigillaribus scilicet derivatum.
  2. Sigillaria dies folli futrunt. Saturnallibus diebus addit.
  - In quibus sigilla, sive parva signa amicis misse-
bantur, n. 3.
  4. Sigillum consistit impressione cum Principiis,
sive Regis imagine, aut armis.
  5. Sive Rebus, vel alterius significantis, n. 3.
Præst in moneta, n. 6.
  - Cum characteribus etiam sive litteris circumscriptis
apud convenientibus sigillo, n. 7.
  8. Sigilli masuria ramissofis, & n. 40.
  9. Sigillum vel, vel publicum, & authenticum; vel
privatum.
- Publicum, & authenticum dicitur, unius Tri-
bunalis, vel Magistratus, Capituli, Collegii,
Vil-

Universitatis, num. 10.

Baronis, Comitis, Marchionis, Ducis, Episcopi,
num. 11.

Regis, Imperatoris, Summi Pontificis, & alie-
rum Jurisdictionum habentium, n. 12.

Dicitur autem publicum, & authenticum, quod
auctoritatem certam habet, n. 13.

14 *Sigillum Episcopi, etiam alieni publicum, &*
authenticum dicitur, quia certam auctoritatem
habet.

15 *Sigillum, ut certam habeat auctoritatem, qua*
requiratur, & n. 16.

Ei quando probet, num. 17. usque ad n. 22.

19 *Sigillum non probatur si deffiduum.*

Nisi scriptura Notarii manu conselta fuerit,
num. 20. & 21.

22 *Sigillum Postuissimi Regis Hispaniarum, quod*
teneat in Regno Neap. dividitur in magnum,
& parvum.

Magnum quadam sit, n. 23. usque ad 25.

28 *Regalis est ubi sumptuosa robur in sigillo con-*
ficitur.

29 *Sigillum privatum quale sit, & n. 30.*

Quod non probet, & quid spernet, num. 31.

34 *Sigilli privati recognoscit per Notarium, vel*
notarii auctistantes illud esse sigillatum.

35 *Episcopales, et litteras missivas, plene probatur contra*
scribentes, ex eius privato, & solito sigillo.

Accedente tamen sigilli comprobatio ex Nota-
rio fallax, n. 36.

*Ei verificatione, quod fuerit de voluntate sigil-*lum tenetis appossum, n. 37.**

Nec acquiritur, quod sumus esse probetur, n. 38.

39 *Sigillum in dubio de voluntate Domini appa-*riunt sumi presumuntur.**

41 *Sigillum idem, quid subscriptio operatur, & ro-*bore additis, placens fidem faciendo contra fu-*giantem.*

42 *Sigillum est in re substantia hominis, & habe-*tur pro personis presentia vim habens sub-*scriptionis.***

Ei ex eius oppositione consenserit arguitur,
num. 43.

Nisi alterius forma requirat subscriptio actu-
num. 44. & 45.

46 *Sigillum absque alia subscriptione sufficit pro*
confessione testamenti iuxta liberos, vel ad pias
causas.

47 *Sigillum solum absque subscriptione non sufficit,*
cum quis ultra sigillum, solitus est apponere
subscriptionem.

48 *Sigillum via charta vacua appossum non probat,*
n. 49.

50 *Subscriptio in charta vacua non operatur.*

C A P V T C.

De Sigillo publico, sive authenticō,
& privato, ad text. in cap. 2. de
fide Instrumentorum.

Igilli nomen à sigillibus
feliis derivatum habuisse, ait
pol. alios Thebae, in lib. 2.
quæst. seru. q. ult. num. 6.
quem citat Damascus tradi-
de Pagas. Dell. tom. 1. in
tit. de Sigillo, & Sigillaria
Offic. cap. 1. num. 24. que

2 sigillaria dies festos fuisse Saturnalibus diebus
additos, in quibus sigilla scilicet parva ligna.

3 amicis mittebantur, ex Macrobius in lib. 1. Sa-
turalia, cap. 10. declarat Frater Ambrosius
Calepin. in suo Dictionario in verbo Sigillaria;

4 continet enim sigillum impetratioem quan-
dam, ut in l. 1. q. 6. plures versus autem faciuntur,

5 L. de communis servis manus, & impetratio
continet imaginem, aut arma Principis, sive,

6 Regis, Rectoris, vel alterius sigillantis, ut est in
moneta, fin. C. de veteris numismatis postestate,

lib. 1. luncta glori. ibi in verbo Esteriales, cum

7 characteribus etiam sive litteris circumscriptis,
apici, & convenientibus sigillo, cap. significavit

48. abi D.D. f. de appellat. quod omnia docet Re-
bus in tradi. nominationem, q. 10. num. 41. & post
eum Foller. in Conf. Regni Neap. quod incipit lue-
rari. in tit. de Magistro Insistario, num. 12. abit

8 num. 13. & seqq. alia de sigillo congerit post
Rebus in tradi. de Appellat. sigillo Regis, vel

alio authenticō signat, artic. 1. glo. 6. & seqq.
alia etiam à Danz. colliguntur in d. cap. 1. post

Menoch. in tradi. de Arbitrar. Indic. lib. 2. casu

113. & in tradi. de præsumpt. lib. 2. cap. 57. & seqq.
Mafcard. in tradi. de probat. conclus. 1308. ac

alios, quos congerit D. Scoppa ad decisi. Gratian.

observat. 143. & plenissimè post alios Hispani-
guis in abscondito trahunt de iure sigillorum.

9 Est autem sigillum, aut publicum, & au-
thenticum, aut vero privatum, ut in cap. 2. de

10 fide instrumentorum: dicitur enim publicum,
& authenticum sigillum unius Tribunalis, vel

11 Magistratus Capitoli, Collegij. Universitatis,

12 Baroni, Comiti, Marchionis, Ducis, Episco-
pi, Regis, Imperatoris, Summi Pontificis, &

13 aliorum jurisdictionem habentium, de quo la-
té per Speculat. in tit. de probat. & videndum, n.

13. & seqq. tomo 2. Fely. & alios in cap. post ce-
ficiem, de probat. Carev. in Ritu M. C. Neap.

277. num. 7. & seqq. ubi sigillum publicum, &

13 authenticum appellari dicitur, quod authorita-

14 tem certam habet, ut illud Episcopi, etiam

15 alieni esse dicere; quod tamen esse debet notum
illis, quibus presentatur, utin cap. quod cap. 7.

Vn de

Hieronymi de Rosis

338
 de fide instrument. & limitat io specie Felynn.
 d. cap. post cassionem, num. 17. vers. quartio requi-
 risur, præfettum ob agitne de alterius præiudi-
 catio, in quo nō probant, nec mille sigilli ignota,
 ut ex gl. in d. cap. 1. distinct. 98. probat Abb. Paner-
 mitan. in eod. cap. quod super. num. 4. vers. austra-
 tissim. convenit. Speculat. in loco relato vers. se-
 17 cus si ignotus, unde tunc probare sigillum.,
 quando vel Notarius restatur, illud fuile ob
 18 roboris firmatorem possum; vel testes dicunt,
 vidisse in specie sigillare, scribit *Austerius* in
 add. ad decif. Cappella Tholos. 24. quem sequitur
Reg. Galeota in controvers. 29. num. 15. lib. 2. ubi
 19 num. 6. nec probare dicit sigillum si sit destinatum.
 Cum et *Magnardo in decif. 22. lib. 3.* quod limi-
 20 tatur, si scriptura Notarij manu confecta sit,
 21 cuius fidem, & authoritatem, etiam deuctio
 sigilli remanent, post Abb. Panermitan. cap.
 innominat. num. 15. in fine, de electionib. fieri *Fel-*
ler. in d. Confis. num. 15. & ibi in precedenti n.
 14. agit de Sigillo Potentissimi nostri Regis,
 22 huius Regni Neapolis, quod in magnum, &
 parvum distinguit, & in magno, quod in Re-
 23 gia Cancellaria conservatur pro sigillaodis literis
 gratia, privilegiorum, Alleenium, inveni-
 24 turarum, & allorum Regis imaginem dicitur
 25 se possum in aquo sedentis, cum Corona, &
 Scutero, sed aliter eius impressionem describit
Reg. de Tappia in lib. 3. Iuris Regni in ist. de si-
gillis super cap. incipiente in forma sigilli, verum
 26 quod absque telesibus sigillo fides adhibetur,
 si sit Principis superiorum non recognoscens,
 & ioter personas eius iurisdictione subiectas,
 27 aut si ita se habeat Consuetudo, voloit *Alciat.*
 In response 97. num. 13. & seq. cui adharet *Ala-*
Strill. in tractat. de Magistratus lib. 3. cap.
 4. num. 166. relatus a *Galeota in tractat. de re-*
dito, cap. 2. lib. 6. num. 1159. & quod si littera
 28 sunt Regiarum roburio sigillo coosistant, ex
 Andrea in cap. 1. in additionibus de probabilitate
 fendi alienatione per Lotharinum, scribit *Affili.*
 in decif. 2. 1. n. 9. & in decif. 2. 1. n. 2. & post cum
Reg. Sanfelice in sua Praxi indecif. 53. n. 2.
 29. Etivatum vero sigillum illud esse dicitur,
 quod non est Principis, sed Magistratus, nec
 30 publica autoritate, sed sub fide custodia conser-
 vatur, ut est illud quod ratione publici officij tenetur, ex *Covarr. in lib. prall. quest. cap. 2. n.*
 31 9. & hoc oibil omnino probate, cum de facili
 soleat per diverses apous ambulare, ex communi-
 32 ni DD. sententia, post *Bart. Mafford.* & alios,
 fatetur *Reg. Galeota in relata controvers. 29. num.*
 33 14. idem enim operatur, quod privata scriptura
 recognitionem requirit, & procuratorem
 65 s. de procuratoriis, cum alijs per eos addu-

quis in precedenti cap. 26. num. 107. & seq. & re-
 34 cogitio sigilli per Norarium, vel testes at-
 testarent, Idem sigillum esse signant, iuxta
 tradita per *Menoch. in d. tral. præsumpt. lib. 2.*
 cap. 57. num. 15. & elioz à *Conf. Recs.* relatios in
 response 29. num. 4. lib. 1. ubi loquitur de littera.
 35 milia sigilli: a privato sigillo, & solito scri-
 36 bentis, quod plenè probat contra scribere tem-
 ipsum, accedente sigilli comprobatione à No-
 37 tario facta, & quod verificari debet, fuile de
 voluntate, sigillum tenentis appositum, affi-
 mat post *Albertic. in d. si procuratorem, Anna.*
 38 in alleg. 125. n. 4. p. 2. nec requiritur, quod suum
 esse probetur, ut ex *Covarr. in leco relata deduc-*
it Reg. Sanfelice in d. fol. 53. n. 10. sed quod in
 39 dubio sigillum de voluntate Domini apposi-
 tum fuile præsumatur, pluribus telatis affirmat
Rubens in praticabilis. ref. circa 1618. cap. 27
 40 n. 340. & ibi de sigillo plura n. 324. &
 seqq. scilicet, quod sigillum idem operatur,
 41 quod subscriptio, & rubor addit scriptura,
 plenam fidem faciendo contra signantem: est
 42 enim imago substantie hominis, & si habetur
 pro personali præterito, subscriptio vim ha-
 43 bens, cum ex eius appositione consensus ar-
 guatur, si confit illius esse, eius nomine ap-
 44 positum est dicitur, nisi actus de forma requi-
 rat subscriptio, quia tunc sigillum non suffi-
 cit, ex *Fabro in decif. 1. o. sub tit. L. de probat.*
 tradit *Reg. Galeota in d. contro. 29. n. 6. & exem-*
 45 plificat *Rubens, num. 342. & seqq.* in telamento
 inscriptis, nisi esset inter liberos, vel ad plus
 46 causas, quod solo sigillo abesse alia subscriptio
 47 tione confirmat, limitatos num. 344. ut cum
 quis ultra sigillum, solitus est apponere sub-
 48 scriptio, solum sigillum non sufficiat: nece-
 49 sufficere sigillum, si fuerit in charta vacua ap-
 positum, in qua sigillum, & subscriptio nem-
 apponentes coulentur non videtur probat
Gratianus in lib. 1. de cap. forens. cap. 102. Gaius
 50 in d. lib. 6. num. 1156. quod in subscriptio-
 confirmatione Anna in d. alleg. 125. n. 8. & in fin-
 gel. 2. & idem *Rubens in preced. cap. 26. n. 227.*
 & seqq.

Et cum hac sigilli materia, sigillum, sive fi-
 nes imponimus huic *SELECTARVM IU-*
RIS OBSERVATIONVM Centurie, Deo
 gratias agentes, Deiparaque Virginis, Sanctis
 que nostris Tutelaribus, quod nos adiuvet, ut
 post laborum æromnas, ad metam operis
 perveniremus, in quo si aliquid bonis moribus,
 aut sanctis Matris Ecclesiæ præceptis inco-
 gruum reperiiri contigerit, spongiam damos,
 atque detetur esse volumus.

F I N I S.

I N.

INDEX LOCVPLETISSIMVS

Tam Rerum, quam Verborum, quæ in hac Selectarum
Iuris Observationum Centuria continentur,

Opera, & Studio

DOM. PETRI DE ROSIS

Auctoris Filij.

*Alphabetico Ordine dispositus, cuius prior numerus Capitulum,
alter vero marginem significat.*

A.

Abbatissa.

Ide in verbo Deponere.

Abolitio.

Abolitio generalis, qua olim concedebatur, quæ criminis compre hendebatur cap. 79. num. 23. fol. 279.

Abolitio Generalis Romanorum tempore concedi solita. 79. 11. fol. 279. Ex quibus autem causa, & pro quo tempore. 11. & seqq.

Abolitio. Vide in verbo Falsi crimen, Indulsum.

Absens.

Absens causa Reipublica postquam fuit de crimine accusatus, an habeat restitutio nem in integrum. 62. 9. fol. 223.

Absens Creditor. Vide in verbo Actio personalis.

Absens. Vide in verbo Donatio absenti, & Donatio unis facta.

Absentia causa Reipublica. Vide in verbo Hostilia exceptio.

Absentia creditoris. Vide in verbo. Hostilia exceptio.

Absolutio.

Absolutio à iuremente. Vide in verbo Exceptio non numerata pecunia.

Accessoriam.

Accessoria. Vide in verbo Clansulæ cum omni lute.

Accessorium an, & quando cum principali concurrat, et in sequitur. 32. 1. 5. fol. 108.

Accidentia.

Accidentia an migrare possint de subiecto in suum. 33. 6. fol. 113.

Accrescendi Ius.

Vide in verbo Ius accrescendi.

Accusare, Accusatio, Accusationes

Accusatus.

Accusare. Vide in verbo Monacui, Mulier.

Accusatio, an & quando suspicione reddatur. 76. 20. fol. 271.

Vide in verbo Actio, sive Accusatio.

Accusationes, an sine omni admittenda. 76. 25. fol. 271.

Accusatus criminaliter an possit civiliter aconsentire. 69. 16. fol. 141.

Actio, Actiones.

Actio civilis quando possit post criminaliter intentari. 69. 14. fol. 241.

Actio creditoribus an queratur ex conventione facta inter partes de solventis debitis. 21. 28. fol. 61.

Vide in verbo Alteri per alterum, Criminalis actio, Criminis causa.

Actio de Date an competit pro fructibus naturalibus debitis. 29. 41. fol. 95.

Actio, & passio an cadere possint in eodem subiecto. 90. 30. fol. 310.

Actio finium regundorum an in iuris tamen predicti locum habeat. 70. 16. fol. 145.

Actio in iudicium dedulta an, & quando validè cessidit, aut alienari possit. 3. 18. fol. 10.

Actio legatorum. Vide in verbo Legatorum, Actio.

Actio an detur contra tertium non obligatum. 7. 39. fol. 11.

Actio personalis. Vide in verbo Condicio ex lege.

Allio personalis, & exequenda, an & quando debet contra possessorem rei pro causa super ea debitis ex iure Pragmaticarum Regal Neapolitani. 11.9. fol. 60.

Allio pignoratitia debitori competens an sic personalis, qua rem non sequitur, neque singulariter faciefforem, sed tantum eum, qui à creditore pignus pignori habuisse. 7.7.10. fol. 173.

Allio pignoratitia an praescribatur à creditore, vel eius hereditibus scilicet eam debitori competrere. 40.12. fol. 273.

Allio pro tempore peritura. Vide in verbo Fecit diesbus.

Allio realis, vel personalis pro legatis. Vide in verbo Hoc pro legatis.

Allio revocatoria an competit prore absque fraude alienata. 5.4. fol. 14.

Allio sine accusatio criminalis, an vigilati annorum spatio praescribatur. 30.50. fol. 99.

Allio universalis. Vide in verbo Tertius.

Allionis causa evictio ancescit allio. 68.60. fol. 219.

Allionis intercta cessionaris. Vide in verbo Celsiorum.

Alliones indubitate, qua dicuntur. 3.37. fol. 11.

Allionum cessio. Vide in verbo Celsio actionum.

Allio. Actor.

Allor, & Reus, an quis esse possit in eadem causa. 90.19. fol. 120.

Allor, & Reus an teneantur in iudicio, tangenti principali deponere. 63.1. fol. 123.

Allor an possit invito reo à lito ordinari intentata defibere. 69.58. fol. 242.

Allore non probante, an reus absolvatur. 26.28. fol. 77.

Allor. Vide in verbo Declaratio circa usum, in verbo Edere.

Actuarij, Actuarius.

Allonarij pro conventionalibus, non indicialibus fiduciis, an eō ventri possint in Regno Neapolitano forma Reg. Pragm. 56. 14. fol. 205. & 206.

Allonarij pro fiduciis, non idoneis, an allione personali, vel hypothecaria teneantur. 36.12. fol. 205.

Allonarij pro fiduciis, quas eorum perleto recipiunt, an merecendem accipere possint, qua ipsi pro arbitrio videbuntur. 56.13. fol. 205.

Allonarij seu Notarij, an teneantur in subsidium pro conventionalibus cautionibus. 36.37. fol. 206.

Allonarij, & Alterum Magistri. Vide in verbo Fidei nulloribus.

Allonariorum Carta Baronialis facundaram et causarum, an recipere possit conventionalis obligationes, quae in eadem Carta incunscantur. 56.45. fol. 206.

Allonariorum pro satisfactionibus illigendis, & param exequationem non habentibus, an teneantur de idoneitate fiduciis. 56.58. fol. 206.

Allonariorum et stipularum possit super non pertinentibus ad eius officiam. 56.39. fol. 206.

Ei quo finis fiduciis ad eius officium pertinentes, num. 40.

Allonariorum substitutus an teneatur profidei sufficiens, indicabilibus à substituto capitis, vel pro conventionibus. 56.41. fol. 206.

Allonarius, & Alterum Magistri. Vide in verbo Index, & Actorum Magister.

Actus.

Allus an possit contra, vel ultra agentis intentionem operari. 9.1. fol. 25. & 35.45. fol. 223.

Allus nullus an possit ab eo approbari, in cuius favorem nullitas suis introducta. 54.1.8. fol. 198.

Allud an si nullus contra legis, vel statuti dispositionem. 6.48. fol. 19.

Allus legitimis fallax an visitetur ex supervenienti causa. 6.7.3. fol. 76.

Allus perfidus, & iam consummatus, an visitetur, dicitur pervenias ad casum, a quo incipere non poterat. 53.1.6. fol. 193.

Allus tellandus an formaliter differat ab alio contrabendi. 19.6. fol. 51.

Allus voluntaria iurisdictionis. Vide in verbo Ecclasiatis diebus.

Ademptum.

Ademptum. Vide in verbo Conditione.

Adiectus.

Adiellus foliatio, an, & quando possit instrumentum contra debitorem liquidare ad formam Ritus M. L. V. 30.35. fol. 98.

Adiudicatio.

Adiudicatio creditoris facienda rei venalis expensa, an appretium requirat. 98.8. fol. 333.

Adiudicatio pro quantitate plus debito petit, an corrugatio iustum. 35.50. fol. 123.

Adiutorium.

Adiutorij à Vassallis debit materia, à quibus plenè trattala. 71.7.3. fol. 250.

Adiutorium an Baroni debetur pro militia S. Joannis acquirenda. 71.5.8. fol. 249.

Adiutorium an Baroni debetur pro se Militi faciendo. 71.4.9. fol. 249.

Adiutorium Baroni debitum, num à Sacro Confilio liquidetur, & an Barones illud exigere possint propria auctoritate. 71.1.2. fol. 248.

Adiutorium Baroni debitum pro emenda Terra quomodo taxetur. 71.4.3. fol. 249.

Adiutorium an Domina fendi se maritanti debetur. 71.1.6. fol. 250.

Adiutorium Domino etiam diviti, & aliunde habenti, an debetur. 71.3.1. fol. 248.

Adiutoriorum an debetur Baroni pro filia, vel sorore, ne dum una, sed pluribus etiam maritandis. 71.2.0. fol. 248.

Adiutoriorum an debetur Baroni pro filio debendo. 71.1.5. fol. 249.

Vel pro nuptijs Domini, vel filij. 71.6.1. fol. 249.

An pro nuptiis, & fastis filiorum, vel festivitatibus eorum occasione faciendis, ut ibi.

Adiutoriorum a Vassalibus prallandum. Vide in verbo Sacrum Regium Confilium.

Administratio.

Administrationis ratio an reddi debeat in loco generali administrationis. 72.12.3. fol. 257. Et quoniam

de

- do electio, & variatio fori admittatur. num. 125. & 126.*
- Administratot.**
- Administratot bonorum debitorum, an sibi solvisse presumatur quantitatem debitam. 72. 4. fol. 132.*
- Administratot quilibet sua administrationis, quando teneatur reddere rationem, cum reliquo rurum restituisse. 72. 1. fol. 132.*
- Administratot Ecclesia, aut pia causa. Vide in verbo Ecclesia, aut pia causa administratot.*
- Administratores Universitatis. Vide in verbo Coetus empor.*
- Adulterini, & Adulterium.**
- Adulterini filii an statu acapaces aliquod à patre, vel à matre habendi. 57. 69. fol. 109.*
- Adulteriam quando committatur. 57. 68. fol. 109.*
- Adulterium. Vide in verbo Crimeo.*
- Adultus.**
- Adultus. Vide in verbo Curator adulto.*
- Advocatus.**
- Advocato, & Medico, an sit dictata veritas, sicut Confessario. 40. 64. fol. 141.*
- Advocatus, an possit esse Index in alia causa clientis, in qua minime fuit patrocinatus. 51. 17. fol. 188.*
- Advocatus an ita conscientia possit debitorum defendere, qui vult hereditatem debitoris ultra vires hereditatarum teneri ab non confitum inventarium. 27. 3. 9. fol. 84.*
- Quando constat ex hereditaria bona ea substituisse. at ibi.*
- Aet.**
- Aet. an cuiuslibet liber sit in suo. 70. 19. fol. 245.*
- Afflictus.**
- Afflictus in decisi. 14. declaratur. 34. 21. fol. 118. & de coactitudine notatur. 1. 9. fol. 3.*
- Agnati, & Agnatio.**
- Agnati transversales. Vide in verbo Familia oeconomico.*
- Agnationis ratio. Vide in verbo Masculorum appellatione.*
- Agnationis ratio habita, & quando inducat perpetuum fideicommissum in tota familia. 43. 44. fol. 160.*
- Agnati renunciant iuri succedendi, an videatur se excludere ab agnatum numero. 88. 57. fol. 302.*
- Alicoatio, & Alienatio eius prohibitio.**
- Alienandi possit an ingenio dominibus auferri possit. 43. 2. fol. 158.*
- Alienandi prohibitio, an, & quando reguletur, atque restringatur à precedenti fideicommisso. 43. 41. fol. 160.*
- Alienandi prohibitio. Vide in verbo Fideicommissione.*
- Alienatio à testator permissa post expressam alienandi prohibitionem, an, & quando inducat alienandi licentiam in sacra prohibitions ex fideicommisso resultantem. 37. 1. 8. fol. 127.*
- Alienatio in extraneas personas à testatore prohibita, an permitta censetur in unum, ex pluribus vocatis. 37. 17. fol. 117.*
- Alienatio. Vide in verbo Actio revocatoria, Divisione, Dominium, Remissio.*
- Alienatio bonorum minoris. Vide in verbo Minoris boorum alicoatio.*
- Alienatio rei dotalis. Vide in verbo Dotalis res.*
- Alienatio rerum Ecclesie. Vide in verbo Ecclesie rerum alicoatio.*
- Alienatio eius prohibitis heredi fine causa falli, & fine alterius contemplationis, an, & quando inducatur fideicommissum. 37. 1. fol. 126.*
- Et in quibus casibus, ut ibi.*
- Alienatio eius prohibitis, licet persona sit, & personaliter, an ex ratione extendatur in omnes fideicommissum. 37. 1. 3. & 14. fol. 127.*
- Alimenta.**
- Alimentata, & litis sumptuosa, & quando debeantur filio paternam hereditatem in indicio petenti, & in quibus casibus. 57. 1. fol. 107.*
- Alimenta filio illegitimo quomodo praestentur. 57. 8. fol. 110.*
- Alimenta in donatione reservata, & non praefixa donanti, an dissolvant donationem ipso iure. 23. 10. fol. 63.*
- Alimenta Iure allicit, & Indicis officio debitata, quomodo inter se differant. 71. 33. fol. 248.*
- Alimentata praterita, an habeant aliquod privilegium. 57. 3. 5. fol. 108.*
- Alimenta relata à patre filio spuria, an, & quando debeantur. 57. 8. 4. fol. 210.*
- Alimenta, an, & quando sint praestanda à viro nuxi fugienti, & ex eius domo discedenti. 18. 7. fol. 49.*
- Alimenta an debeantur uxori, si non sit in obsequio viri, nec habeat donum. 18. 14. fol. 49.*
- Alimenta. Vide in verbo Adulterio filii. Argumentum, Coodicidio ex lege, Compensationis exceptio, Domolum absque traditio, Fideicommissaria bona pro alimentis, Filio Sporio. Mulier, Parentes.*
- Alimenta familia. Vide in verbo Vxot.*
- Alimenta legata. Vide in verbo legatum alimentorum, & legatum valet.*
- Alimentorum causa an stipia. 20. 19. fol. 55.*
- Alimentorum, & expensarum litis proviso, quae, verborum formula fieri soleat. 57. 18. & 22. fol. 108.*
- Et qualiter taxanda veniant, ut ibi a. 25.*
- Alimentorum in provisate, an requirant plena probatio. 57. 4. fol. 109.*
- Alimentorum causa. Vide in verbo Feriarum exceptione, & Heredes.*
- Alteri.**
- Alteri per alterum num iniqua conditio inferri possit. 7. 3. 8. fol. 21.*
- Alteri per alterum an stipulari, aut allio queri possit. 21. 2. & 26. fol. 60.*
- Alterios contractu, vel facto.*
- Alterius coactula. Vide in verbo Contractu.*
- Alterius factio an quis praevarari debeat. 78. 1. fol. 175.*

- Alternativa.** *Vide in verbo Eleclio.*
- Amicus.**
- Amitus.** *Vide in verbo Telli amicis.*
- Amor.**, & amore capitos.
- Amer** *num descendat, & ascendat.* q. 7. 17. fol. 174.
- Amer**, & dilectio magna, ut vix habeant clausulae cedentiaris. 3. 5. 1. fol. 121.
- Amore capito curatus decurto**, & bonis interdicatur. 3. 1. 222. fol. 105.
- Anhors.**
- Anima** *ut sit emulus rebus, & consanguineis, atque corpora ipsa praevisor.* 4. 1. 14. fol. 151.
- Vel omnibus rebus preferenda.** 1. 1. 5. & 1. 16.
- Anima defunctorum in purgatorio existens, ad presentis oblationes Sacerdotum, Precess Sanctorum, ieiunia cognitorum, & alesynas carorum.** q. 1. 2. 10. fol. 134.
- Animos.**
- Animus**, *non verbis, an factis declaratur.* 8. 10. f. 301.
- Animus.** *Vide in verbo Civem.*
- Annus.**
- Anni denominatio quid significat.** 2. 1. 6. fol. 87.
- Anni quemodmodi apud grates confinimur, & temporis.** 1. 9. 1. 18. fol. 87.
- Annis.** *Vide in verbo Dies.*
- Annum legatum.**
- Annum legatum Ecclesia, vel Civitatis reliquam,** quomodo, & quanto tempore praescribatur. 1. 1. 6. fol. 32.
- Annum legatum.** *Vide in verbo Descendentium vocatio.*
- Annos redditus.**
- Anni redditus constitutio, an, & quando validas.** f. 1. 1. 1. fol. 30.
- Anni redditus super bonis Universitatum in Regno Neapolis,** an vendi possint abisque Regio affensu. 99. 1. 7. fol. 335.
- Anni redditus an caelitimi possint super bonis, qua alienari non possint.** 99. 1. 4. f. 335.
- Anni redditus.** *Vide in verbo Civicos.*
- Antecedens.**
- Antecedens.** *Vide in verbo Consequens.*
- Antephatum.**
- Antephatis ethymologia.** 1. 4. 1. fol. 40.
- Antephatum quemodo constitutum, & qualiter saturatur.** 1. 4. 7. fol. 40.
- Antephatum an debetur dolo non scilicet, quando vir predeinde dilatatio data in dicta solutio decessit.** 1. 4. 6. fol. 41.
- Antephatum qualiter exori debetur.** 8. 1. 18. fol. 285.
- Antephatum mortuorum ex ore, an ad hareses viri transfracti, & quid de Jure communii, an Confusione, vel Pragmatica Neapolis.** 1. 4. 11. fol. 41.
- Antipharmo.** *Vide in verbo Dos, vel antephatum, Fideicommissaria bona, Uxor.*
- Antiquum.**
- Antiquum fallum.** *Vide in verbo Depantere.*
- Apoca Banci.**
- Apoca Banci.** *Vide in verbo Debidores, Executio.*
- Appellans Appellare, & Appellatio.**
- Appellans, & appellans, an posint aut probata, & non produilla probare in causa appellatiois.** q. 1. 3. fol. 313.
- Appellanti an licet ab appellatione recedere invito appellante.** q. 1. 5. fol. 313.
- Appellare, aut reclamare, an bis licet à Sententia.**
- Sacri Confessi conformante alias Scholasticam Regi Tribunalis infra summam ducaturum difformem.** q. 1. 7. 4. fol. 316.
- Appellata qui posuit.** q. 1. 8. fol. 316.
- Appellare an licet servare diffinitive sententiae, semel confirmata.** q. 1. 7. fol. 316.
- Appellare.** *Vide in verbo Mater.*
- Appellatio à sententia, quando suspendat eius executionem.** q. 1. 6. 8. fol. 315.
- Appellatio alterius recourenti, an profiteretur, qui reconstructionis iudiciorum inserviat.** q. 1. 3. 1. fol. 315.
- Appellatio an reducat causam ad terminos litis eo resipara.** 2. 6. 15. fol. 69.
- Appellatio an contra sententiam, sicut syriaca, contra vacuum.** q. 1. 8. fol. 313.
- Appellatio in re indecisa, an sententiam ex uno capite appellabilem in toto cum appellabilem reddit.** q. 1. 1. 1. fol. 314.
- Appellatio an, & quando suspendat executionem decreit affectu affirmativi.** q. 1. 12. fol. 314.
- Ei an, & quando suspendat executionem sententia tata in causa passiforum.** q. 1. 3. fol. 315.
- Appellatio an, & quando suspendat executionem sententia M.C.V.** q. 1. 5. fol. 315.
- Vel exequationem sententiae quicquid, utibz. 59.**
- Appellatio pro appellatum interpolata, an profite appellato per revocationem sententia.** q. 1. 9. fol. 316.
- Appellatio quo tempore spacio deferatur, ex dispositio nis statutorum Proris Roma.** 2. 8. 1. 1. fol. 276.
- Appellatio secunda, aut reclamatio, an administratur a Sententia S.C. conformante sententiam M.C.V.** in criminalibus casis. q. 1. 7. fol. 316.
- Appellatio.** *Vide in verbo Feriatis diebus, Sententie exequatio, Significatio.*
- Appellatio pendente, an, & quando nibil fit immorandum.** q. 1. 1. 1. fol. 313.
- Appellatio pendente.** *Vide in verbo Spoliatus.*
- Appellatio, aut reditum landi ad arbitrium beneficii, an, & quando possit remunerari.** 5. 4. 1. fol. 196.
- Appellatio causa an sit summaria, vel ordinaria, sicut est causa principalis.** q. 2. 6. fol. 313.
- Appellatio libellus, an & quando à Indice recipienda, etiam usque ad medium attulit.** 6. 1. 5. fol. 115.
- Appretium.**
- Appretium.** *Vide in verbo Adiudicatio, Extinatio.*
- Aqua.**
- Aquam transducere, an, & quando licet per agros alienos privatorum.** 6. 1. 1. fol. 143.
- Arbitrarius.**
- Arbitrarius, & Arbitrium.**
- Arbitrarius, & Arbitrium, nam ex modo proceden-**

- denuo dignoscatur, si arbitri viam elegit.* 54. 26.
fol. 199.
- Arbitrus num Iuris ordinem servare tenet.* 54. 28.
fol. 199.
- Arbitramentum, frumentum contra mortuum pro-
latum an sit nullum.* 84. 26. fol. 293.
- Arbitratores, vel Arbitri electi pro declaratione
prosopis, si discendent an, & quando vicietur arbit-
rium.* 98. 25. fol. 334.
- Arbitri. Vide in verbo Commissarium, & Ulti-
matus, Laudum.*
- Arbitri laudum. Vide in verbo Nullitatibus.*
- Arbitrio an sint redacta ad instar indiciorum.* 54.
29. fol. 199.
- Arbitrium an impotens verba, ut tibi videbitur,
& familia.* 41. 101. fol. 154.
- Vel fiduciam, potestati tuz committo, ut ibi.*
- Arbitrii creditoris. Vide in verbo Creditori.*
- Argumentum.
- Argumentum quando procedat ab uno de correla-
tivis ad alium.* 81. 11. fol. 185.
- Argumentum an valeat ab inviolabilibus ad in-
violabilibus, vel e converso.* 80. 30. fol. 284.
- Argumentum an valeat à bello, ad pacem.* 36. 4. fol.
114.
- Argumentum an valeat à contrahibitis, ad quas
contrahit.* 42. 24. fol. 155.
- Argumentum an valeat ab officiis ad fonda, tan-
quam à maiori ad minorem.* 65. 34. fol. 66.
- Argumentum an valeat à iure ad fidicium.* 71.
97. fol. 255.
- Argumentum an validum sit à dispositione legis, ad
dispositionem humanae.* 46. 10. fol. 172.
- Argumentum an validum sit à dono ad alimenta.* 26.
88. 4. fol. 238.
- Argumentum num validum sit à fieri solitus.* 94.
106. fol. 324.
- Argumentum an, & quando validum sit à mente, ex-
cepto ad prodigium.* 31. 16. fol. 102.
- Argumentum an validum sit à Statuto, vel Conscie-
tudine ad pallium.* 45. 58. fol. 169.
- Argumentum an validum sit ab exceptione hereditatis
compartente, no consumante durante criminis
tempore ad confidendum inventarium, ad exceptio-
nem huiusmodi Miltibus competentem.* 62. 54.
fol. 111.
- Aima.
- Arma an sint sumenda de domo rel.* 32. 2. fol. 108.
- Affidentes, &c Ascendentium hereditas.*
- Affidentes ab intefato an succedant, deficiente illi
nona descendientium.* 45. 51. fol. 169.
- Affidentium hereditas. Vide in verbo Hereditas
non adita.*
- Affiditum.
- Affiditum. Vide in verbo Abolitio.*
- Affidit.
- Affiditum clausula in alienatione fendi quæad bona,
in quibus habet alienans successores, an rejiciatur
tanquam superflua.* 13. 71. fol. 39.
- Affiditum an debet venditoris expensi obtineri.* 2.
15. fol. 3.
- Affidit an requiratur in promissione vendendi bo-
na fœndum.* 1. 7. fol. 3.
- Affidit an prohibebatur praefari à Prorete.* 22. 15.
fol. 34.
- Affidit materia num sit rigorosa.* 12. 12. fol. 34.
- Affidit an requiratur in venditione Iuris luendi
fœndum, que possessori sit.* 1. 8. fol. 3.
- Affidit Regi scriptura, quando amissa probari pos-
sit.* 66. 11. fol. 232.
- Affidit Regi super alienatione, vel obligacione
fœndi, an sint pro forma registrandi in Regno Neap.*
66. 10. fol. 232.
- Affidit Regis in fœndi titulati alienatione an re-
quiratur, vel Proregis sufficiat.* 68. 1. 4. fol. 236.
- Affidit Regis super alienatione, vel obligacione
fœndi, an scripturam regnit.* 66. 6. fol. 232.
- Affidit super contractu faciendo praefitus an, &
quando operetur.* 60. 3. 3. fol. 216.
- Affidit super contractu fallo obseruit, an operetur
super faciendo.* 60. 30. fol. 216.
- Affidit tanquam brevi Iuris cum extendatur dę-
readrem, & de persona ad personam.* 12. 10.
fol. 14.
- Vel de contractu ad contractum, de casu ad casum,
de tempore ad tempus, vel de presenti ad futu-
rum, ut ibi.*
- Affidit. Vide in verbo Cessillarios, Feudi.*
- Affignatio.
- Affignatiois verbum, num dationem in fœndum
importet.* 3. 17. fol. 10.
- Affidit decretum Iudicium.
- Affidit decretum. Vide in verbo Appellatio.*
- Affidit iudicium. Vide in verbo Crimis.*
- Avaritia, & Avarus.
- Avaritia, & prodigalitas quando vicia sint.* 31. 125.
fol. 105.
- Avaritia. Vide in verbo Largus.*
- Avarus quis sit.* 31. 13. fol. 103.
- Avaro an curatur detur, sicut prodigo.* 31. 123.
fol. 105.
- Audientia Provinciales.
- Audientia Provinciales Regni Neapolit. Vide in
verbo Feudi quaternati.*
- Argumentum, & diminutio.
- Argumentum, & diminutio reiempta, an speller ad
emptorem.* 54. 43. fol. 100.
- Argumentum, & diminutio rei vendita. Vide in
verbo Vendite rei argumentum.*
- Avocatio pecunie.
- Avocatio pecunia posteriori creditur soluta. Vide in
verbo Creditori anterior.*
- Auctor.
- Auctor, Advocateus, & Relator causarum Tribu-
nali Reverenda Fabrica Neapoli exhibuntur.* 40.
91. fol. 142.
- Et de Anno 1653 fuit in Economia, & Secretariis
eisdem Tribunalis interim electus de morte pro-
prio Sacra Congregationis in Urbe existens, ut
ibi.*
- Auctoris genitor. Vide in verbo Federicus.*

- A**uthor laudatus.
Anther laudatus an declinet forū. 53. 105. f. 195.
Et quem defendere teneatur in foro landatis, ut ibi.
Anubor laudatus. Vide in verbo Clericus, Hostica exceptio.
- A**utor.
Autor. Vide in verbo Nepos.
- B.**
- Baldus.**
Baldas non erubitis mutare sententiam. 45. 23.
fol. 167.
- Balitus.**
Balitus. Vide in verbo Baetoces.
- Bancum, & Banco.**
Bancum, seu Tabula, ex Administrorum sole, tanquam in stirpium, an teneatur. 96. 25. fol. 329.
Bancum. Vide in verbo Pandectarius Baoci.
Banci apoca. Vide in verbo Debitorum, Executio.
Banci parita. Vide in verbo Solutio.
Bancheirij an teneatur pro falsa girata in apocea, vera flante primordio veritatis. 96. 30. fol. 329.
Et quid in Pandectariorum Banci, ut ibi.
Bancheirij. Vide in verbo Numeratij.
Bancheirius an teneatur de omni causa fortuito, & insinuato pecuniarum, quarum dominum in eum transfuit. 96. 15. fol. 329.
- Batoes.**
Barones an veniant sub nomine Officialium. 79. 44. fol. 80.
Barones num Milites dicantur. 72. 113. fol. 256.
Et ad omnem Regis iustitia accedendo teneantur ad bellum, ut ibi 114. fol. 257.
Barones an admittantur ad tutela, curia, aut Balietus administrationem. 72. 114. fol. 256.
- Bartoli cauela, & dictum.**
Bartoli cauela ad resolvendam donationem propter non prefissam quantitatem in donatione reservatam. 13. 24. fol. 63.
Battoli dictum in in L. Imperator, 5. fin. s. de legatis a declaratur. 33. 35. fol. 115.
- Bella, & Belli tempore.**
Bella de force gentium inventa 61. 1. fol. 217.
Sive magis iusti, & iniugis beli legit, & modus illud inferendi, ut ibi. n. 4.
Belli tempore, leges, an silent, an in viribus confabant armatarum. 71. 57. fol. 249.
Belli Dux. Vide in verbo Proximus Proviociz.
Bellum à Turcis contra Christianos indebet, an sit iniustum. 61. 39. fol. 218.
Bellum an denuncendum prius sit, ut iustum esse dicatur. 61. 5. fol. 217.
Bellum ut iniustum esse dicatur, quarequidantur, num. 4. 5.
Bellum. Vide in verbo Argumentum, Captivitas.
- Beneficiatus, & Beochicum.**
Beneficiatus successor an, & quando teneatur ad debita praedecessori. 97. 8. fol. 331.
Beneficium Auch. hoc nū. C. de solutionibus, num
- B** comprehensandatur in generali renuntiatione simul legum auxilio. 6. 129. fol. 79.
- Vel expresa illius renuntiatione servetur, cum ex incepito easu eventiente solutio in pecunia impossibilis redderetur, ut ibi n. 130.*
- Beneficium ex Principiis liberalitate procedens, latissime interpretandum. 79. 32. fol. 280.*
- Beneficium Auch. hoc nū. C. de solutionibus. Vide in verbo Hares ex intensi beneficio.*
- Beneficium Ecclesiasticum. Vide in verbo Successor io beochicio.*
- Bona antiqua.**
Bona antiqua. Vide in verbo Disponeodis facultas.
- Bona Castecosia.**
Bona Castrensis. Vide in verbo Castrensis bona.
- Bona fides.**
Bona fides. Vide in verbo Prescriptio.
- Bona in bello capta.**
Bona in bello capta. Vide in verbo Hostium bona.
- Bonorum appellatio.**
Bonorum appellatio, an videntur Iura, & allies. 88. 96. fol. 303.
- Bonous.**
Bonus an quilibet praefamusur. 40. 107. fol. 143.
- Bolla Papa Nicolai.**
Bolla Papa Nicolai. Vide in verbo Census.
- C.**
- Cadens.**
Cadens à syllaba, an cadat à tote. 27. 103.
fol. 86.
- Caduca.**
- Caducare relata pia causa, an debeantur, et si regulariter pro non scriptis habeantur. 38. 85. fol. 132.**
- Calumniosa peticio.**
- Calumniosa petita.**
Vide in verbo Depositio.
- Campus Martius.**
Campus Martius. Vide in verbo Civitas.
- Caocellatio.**
- Cancelatio in que differat ab inducione.** 95. 23. fol. 327.
- Cappe. Latro Regens pro alia parte consulvit, de qua. 78. 28. fol. 277.**
- Capitanus ad guerram.**
- Capitanus ad guerram.**
Vide in verbo Periles Peoviciz.
- Capitula matrimonialia.**
- Capitula matrimonialia quid sunt. 17. 1. fol. 46.**
- Capitula matrimonialia.**
Vide in verbo Pacta donationis.
- Capitulum Archiepiscopatus Neapolis.**
- Capitulum Archiepiscopatus Neapolis.**
Vide in verbo Coosuetudines.
- Cappellano depositio.**
- Cappellano depositio.**
Vide in verbo Haredis iustitio.
- Captatoria.**
- Captatoria dispositio an reiiciatur in ultimis velutin caibui. 41. 197. fol. 153.**
- Captatoria voluntas favere pia causa, num saltinatur.**

- tur in ultimis voluntatibus.* 41. 204. fol. 154.
Et quid in legatis, vel in hereditate institutis. n. 105.
Captivaria hereditate instituta. Vide in verbo *Herede-*
dissolutio.
- Captivi, & Captivitas.*
- Captivi cum ab hostiis redimuntur, cuim lucro*
cedat redemptionis pretium, & ab alio solutum
an reperi possit. 61. 33. fol. 218.
- Captivitatis effectiones an producentur, si in illa belli*
causa sex pars capientium. 61. 42. fol. 219.
- Captivitatis Iura in belo inter Christianos an, &*
in quibus servantes. 61. 29. fol. 218.
- Captivitatis Iura an locum habeant in Christianis*
a Saracenis capitis. 61. 35. fol. 218.
- Captivorum ab hostiis redemptio.* Vide in verbo *Fi-*
decommissarii bona.
- Captivus ab hostiis liberatus an fingatur num-*
quam caput fuisse, sed in Civitate semper man-
facte. 61. 31. fol. 218.
- Ut in pristinum statum reponatur, & omnia amissa*
recuperet, ut ibi 21.
- Captivus ab hostiis non reversus an decessifl fui-*
gatur ante captivitatem, ne liber decessifl dica-
tur. 61. 19. fol. 218.
- Captivus ab hostiis redemptus, num statim liber*
efficiatur, etiam ante prius solutum, quamvis
apud eum interim moratur. 61. 26. fol. 218.
- Et successione Iurium capax efficiatur.* 61. 27. & 28.
- Captivus ab hostiis reversus, in quibus easibus*
dicatur. 61. 23. fol. 218.
- Captus.*
- Captus à latronibus, & piratis an efficiatur servus*
capientium, & postlimi indigeat. 61. 40. fol. 218.
- Carceratio, & Carcerati.*
- Carceratus quando quisque dicatur.* 93. 23. fol. 318.
- Carceratio debitoris.* Vide in verbo *Exceptione non*
numerata pecunia.
- Carcerati.* Vide in verbo *Abolitio.*
- Cardinales.*
- Cardinales quibus Landibus, & quanta excellentia*
profugantur. 49. 4. fol. 180.
- An Regibus comparentur, ut ibi num. 45.*
- Et an Cardines Ecclesiastis sufficiunt hoc nomine,*
Cardinalium appellati. n. 42.
- Pro Christiana Republica an dicantur in Sacro*
Concilio militare. n. 43.
- Et an gaudente Adulstino privilegijs in sestante,*
num. 44.
- Caſſentia bona.*
- Caſſentia bona an numerari possit ea, qua preſo-*
ta sunt ab Ecclesiis. 49. 67. fol. 180.
- Caſſus fortuitus.*
- Caſſus fortuitus. Vide in verbo *Depositionem.**
- Caſſus omisſus.*
- Caſſus omisſus an pro omisſo habeatur.* 39. 22. fol. 134.
- Et in quibus caſſibus non habeat laetus, ut ibi.*
- Causa, & Causa.*
- Causa finalis num influat in alias causas, & dicatur*
causa causarum. 6. 24. fol. 17.
- Causa finalis qua sit, vel impulsiva.* 6. 22. fol. 17.
- Causa impulsiva caſſante an caſſet dispositio.* Ibid.
- Causa magni civili an, & quando criminali compa-*
retrit. 26. 115. fol. 79.
- Causa pietatis dispositio an similitudine.* 40. 32.
- fol. 138.*
- Et an in ea locum habeat prævenio inter indicem*
secularium, & Ecclesiasticum, ut ibi n. 33.
- Causa ex pluribus ceſſante an ceſſet dispositio.*
14. 27. fol. 41. & 6. 25. fol. 17.
- Caſſantia. Vide in verbo *Actionis causa.**
- Causa ordinaria, vel summaria. Vide in verbo *Ap-*
*pellationis causa.**
- Causa miserabilium personarum an decidatur in*
integro fero Ecclesiasticis, & seculari, secundum
Ius Canonicum. 41. 13. fol. 148.
- Causa civilis cursus.* Vide in verbo *Falsitatis iudi-*
cio.
- Cautio,*
- Cautio an si medicina seq̄uestri.* 59. 10. fol. 213.
- Cautio. Vide in verbo *Alimenta, & litiis sumptus,**
- Dilatatio moratoria.*
- Cautio conventionalis. Vide in verbo *Actuarij.**
- Cautio de refūtando cuiusq[ue], & quando. Vide in*
verbo Clericus.
- Cedendorum adiutorium exceptio.*
- Cedendarum aliudrum exceptio.* Vide in verbo *Ex-*
ceptio cedendarum.
- Cedens.*
- Cedens actiones contra nomen debitoris num solvisse*
dicatur. 3. 7. fol. 9.
- Cedens an exigere posit à nomine debitoris caſſo qui*
capitam solvere cœſionario. 94. 139. fol. 31.
- Cedens hereditatem an si principales heret.* 97.
- 55. fol. 332.*
- Et proinde rota via conveniat ut creditoribus ha-*
reditatis, & legatarij, ut ibi.
- Cedens. Vide in verbo *Debitor cellus.**
- Cedens hereditatem. Vide in verbo *Remittatio.**
- Cedens an, & quando legitimis ſitvi posſit à debitor*
ceſſo. 77. 40. fol. 274.
- Censuale.*
- Censuale instrumentum.* Vide in verbo *Compen-*
satio.
- Census.*
- Census an solvatur de re aliena.* 23. 12. fol. 63.
- Census ad maiorem rationem, ea quo debetur ex er-*
tere ſolvens an, & quando pro superfluo forteſ
extenuet. 1. 14. 6. fol. 12.
- Et an, & quando pro reliquo detur indebiti condi-*
tio ad repetendum. 48.
- Census augmentum an, & quando praefribatur.* 1. 1.
- 5. fol. 32.*
- Et contra praefributionem an detur in integrum reſi-*
tutio ex capite ignorantia. 53.
- Census an confitit posſit ex tertio non ſolventi anno-*
natum invenitum in capitale posſit. 1. 1. 6. fol. 30.
- Potex quantitate, quam venditor recipiſſet, aut ex*
altacanſa debere conſtitutur. n. 8.
- Census an, & quando creari posſit ex intereſſe inter*
partes calculeto. 11. 10. fol. 30.
- Aique ex intereſſe tertiarum.* n. 11.
- Census quoad poſſet num unica ſolutione acquiri-*

- Census in unius fallax, ut qualibet anno fieri debeat.* 11.40. fol.32.
Census si per triennium ad maiorem rationem solvatur ea quae sunt ab initio conventa, an, & quando conseruat a primo prelio recessum, & dimissio indicatur. 1.1.42. fol.32.
Census emptor an acquirat solam usumfructum respoll rei censu submissa, & direclum dominum resipilla redditus. 2.3.13 fol.63.
Census emptor in bonis Universitatis, num debet esse sollicitus, ne pecunia in causam expessum erogetur. 9.9.21 fol.336.
No census impotio per integrum restituendum, resindatur, ut ibi.
Census emptor in bonis Universitatis in publico partamento, si generali consilio an, & quando iudicent probatum, quod pecunia in utilitatem Universitatis versa fuerit. 9.9.28 fol.336.
Census ex Bulla Papa Nicolai an decimam pretij partem excedere posset. 11.1.4. fol.31.
*Eft illam excedat an census constitutio deficit, vel sit ad illam reducendam, distinguatur, ut ibi num. 25.
Census quomodo probebitur, si de ipsius origine non confiteat. 11.1.28. fol.31.
Census. Vide in verbo Actio personalis, Clausula, conflictori, & praeclaris, Creditor, Dilatio, & moratoria.
Census exequitur. Vide in verbo Hostilia exceptio.
Census exigendi Ius, quomodo prescripitione quadratur. 11.1.35 fol.31.
Celio, & Cessionario.
Cessationem quando liberes cedentem. 3.6. fol.9.
Cessio in corporalibus an vim habeat traditionis. 77.33. fol.174.
Ut ne dum transforat possessionem. n.3.6.
Sed etiam dominum. n.3.9.
Cessio an in potestores fieri possit. 3.21. fol.10.
Cessio nominis debitoris pro traditione habeatur, & idem operatur, quod tradidit in incorporealibus. 77.37. fol.274.
Si cedens velit Ius totale transferre, ut ibi. 3.8.
Cessio rei litigiosa an variet iudicium. 3.20. fol.10.
Cessio an, & quando operatur traditionem in merci incorporealibus, vel in incorporealibus, quia corporalibus inheret. 5.32. fol.15.
Cessio, qua ab Ecclesia fit hereditatis fibi delata an, & quando indicabit solemnitatem in alienatione rerum Ecclesie requisita. 4.5.8. fol.170.
Cessio. Vide in verbo Debitor, Nomen debitoris.
Cessio hereditatis. Vide in verbo Hereditas.
Cessio rei, vel hereditatis Ecclesia. Vide in verbo Ecclesia rel.
Cessionario creditoris cum offensa an, & quando preferatur creditoriibus sine offensa in prelio ferdi, licet offensum super cessione non habeat. 3.3.18. fol.114.
Cessionario hereditatis an teneatur ad finem impeniarum. 4.2.7. fol.13.
*Et quid in cessionario bonorum, ut ibi.**
- Cessionario incertarum actionum an, & quando, solum quantitatem pro cessione obtinenda solvatur consequatur.* 3.2.2. fol.10.
Chirographus, & Chirographi testificatio. Chirographus. Vide in verbo Solutio ex chirographo.
Chirographi restitutio. Vide in verbo Exceptio duplex, & Exceptio taciti pasti.
Circuitus inutilis.
Circumcis inutilis an sit evitandus. 6.8. 19. fol.236. & 6.9.61. fol.243.
Circumcis. Vide in verbo Creditor anterior.
Citatio, & Citatio.
Citatio ad dominum an, & quando legitimi fiat. 2.6.23. fol.72.
Citatio debitoris an, & quando sit factenda ante sequitur. 5.9.1.6. fol.113.
Citatio defuncti an sufficiat pro translatione post mortem in heredem. 5.3.15. fol.192.
Citatio in domo citatio exequitur, quia nuncio fuit à parte obstante, an nulla reddatur. 2.6.3.6. fol.71.
Citatio an perpetuat Indices etiam in translationem. 5.3.1.8. fol.192.
Citatio pro sententiæ exequitatione, an vim habent licet contestationis. 5.3.2.9. fol.193.
Ac via exequitativa præscriptio nem interrupcat. num. 3.6.
Eamque perpetnat per annos quadraginta, 3.2.
Citationis nullitate an possit a estate praesente allegari. 3.0.4. fol.99.
Citatus in indicio immixtus ex finali C. de Edicto Divi Adriani, an sit legitimus contradictor, 14.3.4. fol.118.
Civili actio.
Civili alio. Vide in verbo Actio, Crimio, & actio.
Civili causa, & Civilitas.
Civili causa, vel criminis intentione an possit adversari aliam civilem, vel criminalem movere quaestioem. 6.9.15. fol.241.
Civilitas patris an transfat ad filium, etiam quod non sit in loco patris natus. 5.5.6. fol.201.
Civis, & Civitas.
Civis, & domicilium an faciat animus, vel corporis assentia. 5.5.17. fol.103.
Civis. Vide in verbo Census, Clerici.
Civili loci patrum an dicatur natura in peregrinatio- ne. 5.5.15. fol.103.
Fel in parentum transfit, ut ibi. n.18.
Civis nomen quoque comprehendat. 5.5.1. fol.202.
Civitas an minori comparetur. 9.9.6. fol.335.
Civitas, sive popularis, & quando possit annuus, redditum constitutare super bonis publicis, & publico usui destinatis. 9.9.1.1. fol.335.
Civitas. Vide in verbo Annaus legatum.
Clausula, & Clavulæ.
Clausula actum est in testamento deficitus an ar- guer velut talis imperfectionem. 3.5.10. fol.111.
Clausula Codicilli, an operatur in testamento idem, & literaturum ignare, si fuerit illa a Notario vulgariter acta. 4.1.9.3. fol.150.
Clausula Codicilli, an suppletus regimur testis de- fe-

- Testum in testamento.** 3.5.1. fol. 112.
- Clausula Codicillaris, ut operetur, qua rigurans-**
tur? 4.1.9. fol. 150.
- Clausula Codicillaris.** Vide in verbo *Amot.*, & di-
lectio, Legata pia, Testamentum.
- Clausula constituti, & precarij an, & quando ope-**
retur dominij translationem in venditione anni
consur, vel in conditionalis contraria. 3.3.11.
fol. 63.
- Clausula constituti, & precarij.** Vide in verbo Do-
minium, Donatorius, Donatio.
- Clausula derogatoria in Summi Pontificis concep-**
tione apposita an, & quando comprehendat ins ab
eo ignoratum. 4.0.1.11. fol. 144.
- Clausula & non aliter, nec alio modo quid ope-**
retur. 99.19. fol. 336.
- Clausula, & oī aliter, nec alio modo.** Vide in verbo
Condicio.
- Clausula, & in preambulo hora mortis, vel per du-**
as horas ante. Vide in verbo *Donatio.*
- Clausula ex certa scientia.** Vide in verbo *Dilatio*
debitori, Rescipiendum geminatum.
- Clausula in fine peitia an, & quando ad omnia pre-a-**
estimata referatur. 4.5.4. fol. 168.
- Clausula in principio testamenti apposita, & non in**
corpo dispositio, an operetur. 3.4.11. fol. 118.
- Clausula in tali causa pro eo causa cum dispositio-**
nem refingit ad causam illam. 4.5.3.1. fol. 167.
- Vel ulterius extimationem admittat, ut ibi n. 32.**
- Clausula in testamento in scriptis apposita, quod va-**
leat omni meliori via, & modo, quo valere po-
test, quid operetur. 3.4.20. fol. 117.
- Clausula in testamento in scriptis apposita, non va-**
leat, ut testame oī in scriptis, valer, ut nuocu-
pativum an, & quando adiecta censetur de figlo
Nostiarum. 3.4.19. fol. 117.
- Clausula motu proprio.** Vide in verbo *Dilatio* de-
bitori.
- Clausula cum obstante.** Vide in verbo *Dilatio* de-
bitori.
- Clausula non obstantibus an derogat privilegio**
specialium munitionem requirenti. 4.0.1.7. fol. 144.
- Clausula omni meliori modo an operetur, ut possit**
sententia obtineri pre omni eo, quod finis in libello
comprehensum. 8.3.1.8. fol. 190.
- Sententia ex lati significazione, ut ibi n. 17.**
- Clausula omni meliori modo quid operetur.** 3.5.8.
fol. 68.
- Clausula se factorum, & curatorum.** Vide in ver-
bo *Iuramentum.*
- Clausula cum omni iure vel cum iuribus, & peti-**
tione tij, & cum integrō statu an referantur ad
omnia acceptoria. 79.65. fol. 181.
- Clausula ex certa scientia, vel de pœnitutine potes-**
tatis, vel motus proprij, & miles in *Principle*
consorsione, an operetur in tertij praemissum. 4.0.
119. fol. 144.
- Cletici, & Clerici.**
- Clerici an, & quando sint agnoscendi à suis ordinarijs**
Judicibus, ita ut forum seculari declinet.
5.3.1. fol. 191. & 52.4. fol. 189.
- Clerici, Vide in verbo *Confauendines, Ine accre-***
scendi, Proximiores, Rex Neapolis.
- Clerici, & Ecclesiastica persona an comprehendantur**
in *Statutis, & Confuetudinibus Iacoborum.* 88.39.
fol. 301.
- Vel etiam bona, ut ibi n. 40.**
- Clerici, & Ecclesiastica persona an gaudens beni-**
ficie *Neapolitanarum Confuetudinum.* 88.42. fol.
301.
- Clerici an fini à seculari *Infrigidatione* exempti.** 55.
3.3. fol. 103.
- Clerici an fini Cives, ut laici, & veniant applica-**
tionis *Civium.* 55.14. fol. 103.
- Clericis Neapolitanis Civitatis an sit concedenda**
immunitas, à gabellis. 55.3.2. fol. 103.
- Clerici fini successores ab interstite decedentibus, an**
sunt successores, vel Ecclesia, quibus serviantur. 4.1.
124. fol. 154.
- Clericos *Anthoni Landatus* in causa, que verritur in**
fere seculari, an quād se remittant ad forum
sum. 53.1.101. fol. 195.
- Ei contra habentes causam ab eo, an procedantur in**
fere seculari, ut ibi n. 102.
- Ei quid in alijs privilegiis, & Neapolitanis, nati.**
103.
- Clericos cum laico vocatus an in separabilibus ad**
forum sumo remittantur, & laicus in fere secula-
rizzentur. 53.1.100. fol. 195.
- Clericus cohæres.** Vide in verbo *Cohætes laici.*
- Clericus depositarius an declinet forum *Indicti Lal-*
ci, coram quo sicut fallitum depositum. 53.1.85.
fol. 195.**
- Clericus baris laici, cum que lis empta fuit, an, &**
quando inibitantur penitentiæ declinet forum. 53.
18. fol. 194.
- Clericus baris laici an, & quando declinet forum, si**
conveniatur pro restituitione rei vel pecunia à se-
culari Indice liberata defundit. 53.1.8. fol. 195.
- Clericus.** Vide in verbo *Dignum, Dilatioris quid-*
queonalis, Statutorum, Testamentum Clerici.
Text. ioh. lxx. absent. Text. ioh. 6. is, qui
Rome.
- Cians.
- Clicus.** Vide in verbo *Advocatus.*
- Cohabitor.**
- Cohabitator.** Vide in verbo *Domesticus.*
- Cohætes.**
- Cohæres Laici rem communiter possident cum ce-**
bardi Clerici, si super ea conveniatur assigna-
tia *Indictio, an sit ad forum Ecclesiasticum, tan-*
quam dignum, remittantur. 53.1.88. fol. 195.
- Cobates.** Vide in verbo *Inveccorium.*
- Collario.
- Collatio.** Vide in verbo *Officia vendi solita.*
- Collectæ.**
- Colella.** Vide in verbo *Paupertas.*
- Collegium.**
- Colegium.** Vide in verbo *Leches de Universitate.*
- Commensalis.** Vide in verbo *Domesticus.*

- Commissiones crociarum.**
- Commissiones causarum an fieri prohibantur in.**
- Fabrika prae-indicium. 40. 34. fol. 138.
- Commodatum.** Vide in verbo Debitorum.
- Compositio, & Compensationis exceptio.**
- Compensatio contra instrumentum consuale ad-**
mittitur. 74. 14. fol. 162.
- Compensatio de liquido ad illiquidum an, & quan-**
do admittatur. 74. 19. fol. 162. & 83. 45. fol. 191.
- Compensatio an debitum extinguat ipse Iure, etiam**
absque hominis oppositione. 74. 4. fol. 162.
- Compensatio num locum habebat an uterque debet,**
& utrius debetur. 75. 33. fol. 266.
- Compensatio an admittatur de fisco ad quantia-**
sem. 7. 1. 10. fol. 153.
- Compensatio opposita an necessitatem imponat Indi-**
cis an compensatio. 74. 6. fol. 162.
- Compensatio an sit solutio. 74. 2. fol. 161.**
- E quoniam facta sententia dicatur, an sit realis do-**
bti satisfactio, ne ibi n. 2.
- Compensatio.** Vide in verbo Creditorum, Deterioratio-
res, Pellellor, Papilli actio.
- Compensationis exceptio an, & quando opponi possit**
contra alimenta pratorum. 57. 36. fol. 208.
- Compensationis exceptio an, & quando opponi dicat-**
ur adversus suorum, & instrumentum de-
biti iuratum. 74. 8. fol. 262.
- Compromissum.**
- Compromissi prorogatio ad aliud tempus an, & quā-**
do debet partibus notificari, ut laudem inde pro-
quatum sit validam. 54. 23. fol. 199. & 84. 23.
fol. 293.
- Compromissi prorogatio an fieri intelligatur, cum**
eisdem qualitatibus, & conditioibus. 54. 56.
fol. 201.
- Compromissi prorogatio an possit compromissi ter-
minum excedere. 54. 21. fol. 198.**
- Compromissum nam ab Arbitrio prorogari possit,**
depo situm primo tempore ad arbitrandum con-
cessio. 54. 53. fol. 201.
- Compromissum an Iure, & de fisco super re minoris**
an fieri possit, etiam si iudicis dictorum necdat.
54. 1. 5. fol. 198.
- Compromissum.** Vide in verbo Laudum.
- Compromissum in causa donis.** Vide in verbo Doris
causa.
- Concessio Principis.**
- Concessio Principis.** Vide in verbo Clausulz excep-
ta scicoria.
- Conclusio in causa.**
- Conclusio in causa.** Vide in verbo Depositio.
- Concupisca.**
- Concubini domi retenta, eiusque filii, que possint**
relinqui, aut de Iure debentur. 57. 8. 6. fol. 210.
- Coquemonti.**
- Condemnati.** Vide in verbo Absolutorum.
- Condicione ex lege.**
- Condicione ex lege non competet pro paragia.** 83. 26.
fol. 190.
- Ei an tangunt alio personalis duxo tristitia annuit,**
ne ibi n. 27.
- Condicione ex lega, vel indicio officium quam competat**
abi lex circa accepta distincta. 3. 9. fol. 95.
- Condicione ex lege pro alimento concessum an ei in devo-
comptatur. 7. 1. 3. fol. 48.**
- Condicione ex lege.** Vide in verbo Dotis ultim.
- Condicione indebit.** Vide in verbo Condicio.
- Condicione, Conditione.**
- Condicione ablinendi à superiori in legato Virginis follo-**
num reipublica sive eius defunctum pia causa, vel
Ecclie vocatur. 38. 2. fol. 138.
- Condicione licet si beneficii sibi carmen ad illam levata-
re specie turpiter sit, et in bonis omnibus an recte disposi-
tio sub ea concipiatur nulla. 38. 4. fol. 31.**
- Condicione an sit, vel modus, si beneficii implementum**
post exequitionem alibi. 99. 24. fol. 336.
- Ei si dicatur sub tali pacto, & conditione, ut ibi.**
- Cum verbis, & uno aliter, nec alio modo, ut ibi.**
- Condicione impossibilis à luce sive turpiter, an & quan-**
do reipublica. 38. 1. 5. fol. 130.
- Condicione impossibilis a luce qualib. 38. 4. fol. 229.**
- Condicione impossibilis quos modis dicatur. 38. 3. fol.**
129.
- Condicione impossibilis in ultima voluntate adiulta**
an habeatur pro non scripta. 38. 1. fol. 129.
- Firma remanente dispositione, ac si finitis puri con-**
ceptis, ut ibi n. 2.
- Condicione impossibilis quam inferior patet ab esse pos-
sibilem in dispositione ad prias causas adiunctas**
cum viatis dispositionem. 38. 8. 4. fol. 231.
- Condicione in legatis apposita an retrahatur abusus favore**
per causam. 4. 1. 2. fol. 121.
- Condicione in legatis, vel fiduciis commisariis conditionali-
bus an, & quando purificata retrahatur ad**
diem mortis, testatur. 4. 1. 2. fol. 151. & 140.
fol. 121.
- Condicione in legato adiulta an valent, si ad turpem**
causam referatur. 38. 1. 3. fol. 129.
- Condicione subiecti sum consenserit alterius an, & quo-
do de substitutione renunciat. 38. 2. 1. fol. 123.**
- Condicione purificativa natura causa deficiens an habeat**
item pro impletis. 4. 3. 3. 5. fol. 159.
- Mixta vero etiam causa deficiens an deficiere faciat**
dispositionem. 3. 6. fol. 160.
- Ei quid si tertii folio deficiens. n. 37.**
- Condicione, qua tacito insit à luce, foexprimitur an-**
facit eum conditionalem. 99. 19. fol. 136.
- Condicione turpis, & in honesta, & qua honeste adiun-
cti per se possunt, aut reprobantur, & pro non scripta**
habeatur. 38. 6. fol. 131.
- Condicione turpis non a luce impossibilis an, & quan-**
do reprobantur à dispositione, & pro non scripta ha-
beatur. 38. 6. fol. 131.
- Condicione voluntaria, quae dicatur. 4. 3. 3. 4. fol. 159.**
- Ei an adimpleri debet in forma specifica. n. 31.**
- Condicione sub aliquadatus an consenserit sub con-**
servaria conditione adiunctum. 3. 2. 3. 4. fol. 62.
- Conditione turpis non habeantur pro non adiunctis**
38. 9. fol. 129.
- Ei an inter eas condicione inveneriandi numeretur, n.**
ibid. n. 20.

- Conditionalis Creditor.**
- Conditionalis creditor: Vide in verbo Creditoris appellatione.*
- Conductor.**
- Conductor. Vide in verbo Hypotheca super bonis, & Hypotheca tacita.*
- Confessarius.**
- Confessarius. Vide in verbo Advocate.*
- Confessarij, & curam habentibus animarum an lex malorum confidat.** 40. 63. f. 141.
- Confessio.**
- Confessio ad exoneracionem conscientia, parte etiam abjuncte fallax, an plenè probet. 40. 98. f. 142.*
- Confessio defuncti ut vocat hereditatis, & successoribus, ut eam impugnare non possint. 11. 34. fol. 31.*
- Confessio cum uno facta, quod si bares alienantur, & quando praeditores responsum alterum. 12. 6. fol. 60.*
- Confessio erronea in iudicio facta an, & quando nec ea, & reveretur posse. 74. 23. f. 263.*
- Confessio extramidialis an proboti si per testes singulare discordantes, & varios probata fuerit. 74. 32. fol. 263.*
- Confessio extramidialis pars absente facta an, & quando proboti si residat ad liberandum. 74. 30. fol. 163.*
- Confessio facta quod bona sunt materna, cum re vera sit paterna, an mater facti veritatem, vel praevidet conscientia. 23. 34. fol. 62.*
- Confessio iudiciale num habeat vim rei iudicis, & pararam exequitionem. 30. 7. f. 97.*
- Confessio iudiciale an probet, si in eodem iudice, & inter eadem partem, & ad eundem factam facta fuerit. 74. 22. fol. 263.*
- Confessio voluntaria iuroris in iudicio facta an praeditus pupille. 74. 23. f. 63.*
- Confessio probatio maxima, sive plena vita viva etenim publici instrumenti. 11. 33. fol. 31.*
- Ei an factio, & omnibus alijs probationum generibus efficaciter paratum habens exequitionem, num. 32.*
- Confessio. Vide in verbo Compensatio, Exceptio nulla.*
- Confessio de receptione. Vide in verbo Solutio.*
- Confessio sigillum revelare an licetus Confessario. 40. 49. fol. 140.*
- Pel alteri sigillum secreti. n. 50.*
- Et an mortaliter peccant uterque, si confessarius, vel secreti sigillum revelaverit, num. 32.*
- Cooptatio.**
- Confessio supra iustam estimationem an interfici aquirera. 75. 27. f. 265.*
- Confirmatio.**
- Confirmatio Iure dantis, num confirmetur Ius acceptum. 45. 89. f. 170.*
- Coniecturalis status.**
- Coniecturalis status. Vide in verbo Contractus.*
- Conjectura.**
- Coniectura an admissantur in contrahibus. 45. 41. fol. 168.*
- Coniectura levis num sufficiant ad vocacionem inducandam filiorum in coniectivo posteriorum, sicut de descendens tollatoris. 44. 24. fol. 263.*
- Coocettare, & Coonexa.**
- Coocettare quid sit. 92. 2. f. 144.*
- Connexa qua dicantur. 92. 2. 5. f. 314.*
- Connexa an dicantur, quomodo unum veult in determinationem alterius. 51. 4. f. 188.*
- Pel quorum unum ab altero pendet, tanquam in necessarium consequens, vel antecedens. num. 5.*
- Connexa. Vide in verbo Clavisula in hoc positâ.*
- Connexum.**
- Connexum. Vide in verbo Individuum.*
- Coosanguineus, Coosanguinitas.**
- Coosanguinitas an cogatur depolare contra consanguinitatem ad quartum usque gradum exclusivam in causa criminali, vel civili ardita. 16. 97. fol. 77.*
- Eisti de facto cogatur à Indiso ad deponendum, accusis depositis nulla reddatur. n. 98.*
- Pel teneatur revelare contractum ad fulminavitque extamanticalem. n. 99.*
- Confessio.**
- Confessio. Vide in verbo Solutio.*
- Confidentia probatio.**
- Confidentia probatio. Vide in verbo Indicia.*
- Confensus, & Consensus.**
- Consensus. Vide in verbo Ignorans, Sigillum.*
- Confusio in Indicem. Vide in verbo Exceptio declinatoria topi.*
- Confusio.**
- Confusio. Vide in verbo Tacens.*
- Consequens.**
- Consequens qui vult, num confessarius velle antedictus. 97. 54. fol. 332. & 46. 11. f. 172.*
- Confularius.**
- Confularius S.C. Neap. an dicantur Indicis Delogari, vel ordinarij. 56. 48. f. 106.*
- Confularius S.C. Neap. an ordinariam represententur Jurisdictionem. 32. 116. f. 111.*
- Confularius Regius, dum creatur Praefit S.C. vel Legacionis Regia Camera, num venias Jurisdictionis sibi commissiam confarum Romanae Fabrica. 40. 15. f. 137.*
- Pel Gabelorum, redemptorum, & familiam. num. 16.*
- Constitutiones Regni.**
- Neapolit.*
- Constitutiones Regni Neapolis eiusdem ordine fuerunt in unum collecta, & in librum redacta. 41. 213. fol. 154.*
- Constitutiones Regni Neapolis an sunt las communis in Regno ipso. 41. 222. f. 154.*
- Constitutum, & Pracarium.**
- Constitutum, & pracarium ex verbo transfirat, & realem possessiorem, naturaliem, & ciuitatem. 23. 5. f. 62.*
- Et quid in simili pracario. Ibid.*

- Confiditum in contrallu appositum, nunc est ingnatur mortuo confituum.* 9. 31. fol. 26.
*Et an operetur contra baredem, ut si possit propria-
ter arbitriato auferri posse.* n. 32.
*Pel Indicis officium sit a confitentario imploran-
dum pro obtinenda contra eum immissoe in pos-
sessionem.* n. 33.
*Constitutum quo tempore praescribatur, & quando in
integrum restituto adversus prescriptionem com-
petat.* 11. 70. f. 33.
*Constitutum, & praeclarum. Vide in verbo Claustrula
confitit, & praeclarit.*
Constituti Claustrula Vide in verbo Possessio.
Confuetudo.
*Confuetudines Civitatis Neapolitanae, quae madmo-
dam, & alla Statuta laicorum an comprebendant
Ecclesiasticas personas, cumque bona, altrui,
vel possessio.* 70. 21. & 31. f. 146.
*Confuetudines laicorum an ligent Ecclesiasticos, si
expresso adiit Pontificis approbat.* 70. 27.
 fol. 246.
Confuetudines laterorum. Vide in verbo Clerici.
*Confuetudines Neapolis de bonorum antiquorum
dispositione loquentes, de quibus bonis intelligen-
da sunt.* 88. 98. f. 303.
*Et an procedant in iuribus, & alienis. nunc.
100.*
*Confuetudines Neapolis dispositionem prohibentes
de medietate bonorum antiquorum, an emanar-
vissent in filiorum, & proximiiorum beneficium.*
 88. 49. f. 301.
*Et an procedant, si proximiiores sint Clerici. In lai-
cerum Confuetudinibus non comprehensi.* n. 50.
*Confuetudines Neapolis in materia servitutis fabri-
carium, & suorum an fuerint per Ritum Curi-
a Archiepiscopalis approbat.* 70. 24. fol.
 246.
Et quid in iure congniti. n. 35.
*Confuetudine Diopolitana. Vide in verbo Cle-
rcici.*
*Confuetudo longum tribuit iurisdictionem non
habent.* 52. 49. fol. 190.
*Pel privilegio comparetur circa iurisdictionem con-
frendam.* n. 50.
Confuetudo. Vide in verbo Argumentum.
Controcausa causa.
Continentia causa saderit esse, quando dicatur. 6. 6.
 56. f. 339.
*Continentia causa quibus modis dicatur, ita ut eam
dividere non licet.* 51. 6. & 7. f. 116.
Contractus, & Cocontantes.
Contrallu alterius an alter obligari possit. 7. 36.
 fol. 21.
Contrallu conclusio, & perficito in quo confitatur. 17.
 18. f. 47.
*Contrallu an sit interim exequendus, eius nullitate
pendente.* 1. 3. 56. f. 39.
*Contrallu an ex partium conventione legem acci-
piant.* 9. 50. f. 27.
Contrallu interpretatio num fieri debet ex eo,
quod verisimiliter a contrabentibus. *alii* n. 68.
 22. 49. f. 61.
*Contrallu interpretatio an strictius fiat, quam alti-
ma voluntatis.* 43. t. 6. f. 138.
*Contrallu an admittant largissimam interpreta-
tionem.* 22. 43. f. 61.
*Contrallu ut Brillini interpretentur, quam alti-
mavoluntates.* 22. 45. f. 61. & 45. 39. f. 68.
Et an in eis facienda sit interpretatio contra illam,
qui se fundat ex verbis. 45. 46. f. 68.
*Contrallu ut valentia praeferatur, & similitudine
consensu requirantur.* 22. 5. f. 60.
Contrallu. Vide in verbo Allenus, Coolectur,
Constitutum, Emancipatio, Ferias diebus,
Verba loco contractibus, & Verba testatoris, &
contrahentium.
*Contrallu conditionalis. Vide in verbo Claustrula
constituti.*
*Contrallu rescisso. Vide in verbo Rescissio con-
tractus.*
*Contrallu rescisso an eriat ex graduatione
creditorum, & venditione bonorum debitoris or-
dinata.* 68. 59. f. 239.
*Contrabent an conveni posfit in loco contrallu, &
definire solutionis, si ibi non reperitur.* 42. t. 5.
 fol. 155.
*Contrabent cum alio, num debet eius conditionem
investigaro.* t. 3. 4. f. 5.
*Contrabent cum alio, tanquam procuratore, an de-
bet esse curiosus, & inquirere, si mandatum
fuerit revocatione.* t. 3. 3. f. 4.
*Et an contra falsum procuratorem iunc agere possit
num. 25.*
*Pel imputatur principali, quod mandati revoca-
tioem futuro, & incerto contrabentis non denuncia-
verit.* n. 6.
*Et evidenter respicit debitorum solventium, quae
circos habent.* n. 33. f. 5.
*Contrabent an barelibus quoque suis profexissa
concessant.* 9. 6. f. 23.
Contrabent. Vide in verbo Equalitas.
Contraria.
*Contrario an in eis posito an aliud remova-
tur.* 35. 21. f. 327.
Corpus.
Corpus. Vide in verbo Anima.
Correlio, & Corrigere.
Correlio Iuris. Vide in verbo Claustrula in fine posita.
*Corrigere incontinenti se voluntate, an quis presum-
at.* 35. 28. f. t. 22.
Correlativa.
Correlativa. Vide in verbo Argumentum ab uno,
Debito:
Corespectiva.
*Correspective an praesumantur, qui incontinenti
sunt, num posse aliud, etiam ad finem arguendi
contrallu possit, & simulator.* 6. 3. 5. f. 18.
Creditor.
*Creditor autem eligat solutionis causam, num
debet aliquantum expellere debitorem, cui
pri-*

- prins electio competit. 94. 19. f. 122.*
*Ut ob illius instantaneam moram in eligendo sibi
 devolvatur electio. n. 10.*
- Creditor anterior an avoces regulariter pecuniam
 posteriori creditori solutam. 32. 8. f. 110.*
- Et quando fecis. n. 83.*
- Creditor anterior si potest in bonis debitoris satisfi-
 fieri, an debet posteriorum, pro restituente pecu-
 nia sub cautione recepta molestatre. 68. 17. & 20.
 fol. 236.*
- Sicut an debet contra posteriorum agere, si alius
 magis posterior existat. n. 21. & seqq. 237.*
- Creditor anterior. Vide in verbo *Via causa*.*
- Creditor cum afferso an cogi possit a creditoribus si-
 ne afferso super fidelibus agere. 68. 34. f. 237.*
- Creditor cum afferso. Vide in verbo *Celbonarius*.*
- Creditor quis dicatur. 22. 35. f. 61.*
- Creditor an cogi possit pro credito res debitoris litig-
 ias, & intercasas prosequi. 68. 53. fol. 238.*
- Creditor an tenetur prestatre diligenter in pigne-
 re, eiusque fructibus percipiendi. 77. 15. f. 273.*
- Creditor an pendente conditione dicant vero cre-
 ditor. 22. 41. fol. 61.*
- Creditor habens fiduciocommissaria bona principalis-
 ter una cum liberis obligata num cogatur super
 illis agere, ut libera ab his creditoriis remaneant.
 68. 35. f. 237.*
- Creditor quomodo procedere debet in eligendo
 causam, an quam cedat solutum a debitore. 94. 4.
 fol. 322.*
- Creditor an liberum habeat arbitrium super bonis
 debitoris pro eius credito consequendo. 68. 2. fol.
 236.*
- Et an regulatum esse debet, sine dolo, an mala fide,
 exerciti. n. 1.*
- Creditor cum super uno corporo sententiam obtinuit,
 an variare possit. 68. 6. f. 236.*
- Creditor an tentasse facere necessariam impensam
 in pignore. 77. 18. f. 233.*
- Creditor an cogi possit diminutam recipere solutio-
 nem. 80. 9. f. 232. & n. 31. f. 283.*
- Vel debitor diminutam solvere. n. 10.*
- Creditor an possit in dictum semel inceptum eludere.
 69. 32. f. 242.*
- Ita si solemniter incobaverit, solemniter quoque
 terminare debet. n. 33.*
- Creditor num presumatur recipere velle particula-
 rem solutionem. 29. 15. f. 94.*
- Creditor pignus distrabens an possit accipere pecu-
 niam ex venditione pervenientiam, in casam,
 quam vuln. 94. 74. f. 323.*
- Creditor pignorem, non iam dominii acquiron-
 de causa, quam possessorum an pecuniam dedisse
 constat. 77. 3. f. 273.*
- Et si contra eum lus offerendi competit. n. 5.*
- Creditor an possit rem hypothecatam si vacua sit eius
 possessio, propria autoritate appreendere pro tu-
 ris sui conservazione. 58. 23. f. 232.*
- Creditor, qui post oppositionem compensationem in pe-
 tendo debitum indicialiter perficit, an puniatur.*
- ut petens indebitum. 24. 3. f. 261.*
- Creditor, qui sub alterius persona imagine pignus
 emisit, an illi, vel sibi negotium gestissse intelligatur.
 77. 2. f. 273.*
- Creditor sociatus an, & quando preferatur credi-
 toribus socii anterioribus in bonis in societate
 positis, & ab eo personis, etiam pro parte ad so-
 ciuum spellante. 24. 44. f. 67.*
- Creditor fortis annuus confit, ex rescissione sequunta
 posterioris recipiat, an sibi praividet in persistente
 fortis. 80. 19. f. 283.*
- Creditor fortis usuras recipiendo pro eo tempore, an
 forte petere possit. 80. 20. f. 283.*
- Creditor tertius recipiens, num recessisse confessatur a
 centralis rescissione absenta. 75. 57. f. 269.*
- Creditor. Vide in verbo *Actio pignoratitia, Adju-
 dicatio, Advocatus, Debitor, Donatio, Eleccio,
 Exceptio cedendarum*.*
- Credidores absentes an sufficiat per editum oiranda
 Inventarii confessione. 26. 10. f. 71.*
- Absentes qui intelligantur. n. 21.*
- Credidores certi an sint nominatum etiandi in conse-
 tione inventarii, incerti verò per proclama, vel
 editum. 26. 16. f. 72.*
- Et certi qui dicantur. n. 18.*
- Credidores creditoris fidei, etiam absque afferso, an
 concurrent iuxta anterioritatem ipsorum in pre-
 dio fendi. 33. 3. 5. f. 114.*
- Sed qualiter hoc procedat remisive. n. 16.*
- Creditores hereditariorum, & quando per sim illius
 cessionariorum, an empotem personali aliione
 convenire. 4. 9. f. 12.*
- Creditores hereditatis. Vide in verbo *Heres*.*
- Creditores omnes etiam absque afferso, an, & quod
 do concurrent iuxta eorum anterioritatem in
 pecunia perventa, ex venditione fendi. 33. 14.
 fol. 113.*
- Creditores. Vide in verbo *Actio, Dilatio, Eleccio,
 Hereditas, Hereditate ven-
 dita, Inventarium*.*
- Creditoris appellatione an venias futuris conditio-
 nallis creditur. 22. 39. f. 61.*
- Vel qui agere non possunt. 40.*
- Creditoris negligentia in liquidanda quantitate de-
 bita, an sibi imputari debet. 80. 11. f. 232.*
- Creditorum maior pars, quando praudet minori
 in remissione partis debiti remisive. 65. 40.
 fol. 129.*
- Greditum.
- Creditorum adicatur omne quod debetur, quavis ex
 causa debetur. 22. 17. f. 61.*
- Crimen, & Criminis actio.
- Crimen peritur an sit homicidio, vel adulterio dem-
 habilius. 94. 63. f. 323.*
- Crimen falsi. Vide in verbo *Abolitio, Falsi cri-
 men*.*
- Crimen lase. Maioratis. Vide in verbo *Aboli-
 tio*.*
- Crimen. Vide in verbo *Tessis cogitus*.*
- Crimina enormissima. Vide in verbo *Abolitio*.*

- Criminibus causa.** *Vide in verbo Appellatio.*
- Criminibus ultro.** *Vide in verbo Actio, sive Accusatio.*
- Criminallis alio de violentia, atque turbatione posse sponeri ad intentari posse ante completam civilem causam super hoc autem propositum.** 69. 18. f. 141.
- Criminallis affectio an possit possit civilem intentari.** 69. 9. fol. 42.
- Et an finis prius civili iudicetur.** n. 11.
- Criminalis causa.**
- Criminalis causa.** *Vide in verbo Civilis causa.*
- Criminis in causa, quando si civiliter regnatur, vel supercedendum, donec videantur exitus causae validi.** 7. 6. 3. f. 270.
- Criminum nullitate.** *Vide in verbo Abolitio, liquidatum.*
- Colpa.**
- Colpa non presumuntur si probetur, sive in factendo, sive in omitendo confusat.** 75. 23. f. 265.
- Colpa.** *Vide in verbo Creditor, Curator, Deteriorationes, Dolus.*
- Colpulatur.** *Vide in verbo Depositarius.*
- Curator.**
- Curator adulto un detur iuvante, qui liberum habet si velit bonorum suorum administrationem.** 84. 32. f. 193.
- Curator à patre datum in testamento, un indigent confirmatione.** 84. 34. f. 193.
- Quoniam fieri possit ante sui pubertatem, & sine eius consensu.** n. 35.
- Curator cum hereditati iacenti datur, an citandi sunt illi, quorum est prius cum successione.** 49. 3. 4. f. 179.
- Et an cito tempus debet ad deliberandam.** n. 35.
- Curator hereditati iacenti.** *Vide in verbo Sequentia.*
- Carretus, sive Cartesius.** *Vide in verbo Rei sux.*
- D.
- Damnum.**
- Damnum, quod quis sibi imponit, an sibi, vel aliis debet imparati.** 56. 3. 6. f. 206.
- Datio in solutum.**
- Datior in solutum.** *Vide in verbo Aliagnatio, Evidetio sequuta.*
- Debitor.**
- Debitor cessus uncedentis reliquias solvat, antequam unum ex tribus in l. 3. C. de novationibus notatis interveniat, quoniam visus suorum non ignoret.** 3. 1. f. 9.
- Et quid in cessione ad utilitatem cedentis, vel ad commodum cessionarum.** n. 8. f. 10.
- Debitor delegatus non obligetur cessionario, quoniam vis non fit debitor delegatus, sed postea repetit quantitates solutes a delegante.** 3. 1. f. 10.
- Debitor an dicatur, qui potest rei vindicationem, ut alii reali actione conveniri.** 3. 2. 3. f. 61.
- Debitor, & creditor an sint correlativi, ut dispositum in uno constat in aliis dispositum.** 80. 8. fol. 182.
- Debitor ex cuiusmodi commodati, si argutum commodatum famulo suo fideli, & idem tradiderit, ut commodanti deseret, & ille auferget, ut commodantis pericolo damnum cedat.** 96. 10. fol. 329.
- Debitor in quantitate partim liquida, partim vero liquidanda, non liquidum solvere debet, & illiquidam pro tempore liquidationis offert.** 80. 14. fol. 283.
- Primitus pro illiquidam fiducia scribentes.** n. 25. & 26.
- Debitor cessus.** *Vide in verbo Cedetio.*
- Debitor in vinculis an esse dicatur, si fuerit per Punitum, vel Crivitatem, sed fiduciaribus relaxatus.** 93. 22. f. 318.
- Debitor pecunia alteri, quem creditori solvitur per errorem, an excusat.** 96. 32. f. 320.
- Debitor suspensus.** *Vide in verbo Cessatio.*
- Debitores solventes.** *Vide in verbo Contahens.*
- Debitores vigore ipsacarum Biscalium, vel obligacionum penes alia Curie primitur, an undicti possint aduersari in Regno Neapolitano, nisi in vinculis, vel fallo deposito.** 93. 19. f. 318.
- Debitor an equissima vox dicatur, reddet quod debet.** 20. 1. 8. f. 53.
- Licit enim recipi quendam, cum redditi pletor, ut habent praecost, ne reddat entumacatum.** n. 19.
- Debitor in diem un impetrari possit, quia non ante diem non solvit.** 24. 2. 8. f. 41.
- Debitoris bona.** *Vide in verbo Excollio bonorum.*
- Debitoris carceratio.** *Vide ibid.*
- Debitum per se num sit iniuria.** 6. 46. f. 19.
- Deciones.**
- Deciones cuiusdam an in benem ubi alijs, quamvis indebitisq; decidentibus percipiuntur.** 75. 5. 52. fol. 168.
- Declaratio.**
- Declaratio circa usum rostum, & scripturarum, quando sit abdito, vel res in iudicio facienda.** 63. 28. f. 124.
- Declaratio falla facultatum Reverenda Fabri.**
- Deputatus in Urbe, un tenet etiam apud nos obseruantur.** 40. 44. f. 139.
- Decodus.**
- Decollus.** *Vide in verbo Interesse conventum.*
- Decretum.**
- Decretum ex folla causarum, etiam non expressarum, an videntur.** 35. 49. f. 124.
- Decretum Iudicis.** *Vide in verbo Compromissum.*
- Decurionatus.**
- Decurionatus officia.** *Vide in verbo Officia Decurionatos.*
- Defensor.**
- Defensor necessarius num possit rerum ex iure proprio invire.** 65. 42. f. 130.
- Delegatio.**
- Delegatio.** *Vide in verbo Debitor.*

- D**elicti presumptio, Delictum.
Delicti presumptio an excludatur ex bona vita, & fama inquirendi. 76.19.fol.271.
Delictum patris. Vide in verbo Patris delictum.
 Delinquentis bona. Delinqueret.
Delinquere an plus dicatur, qui possessionem per mortuum vacante occupat, quam qui vacante non per negligentiam. 58.26.f.221.
 Depoere.
Deponere an, & quando teneantur tamquam principales Abbatis, & Moniales in causa monasterij. 63.8.f.224.
 Depositio principalis.
Depositio an fieri debet à principali, vel eius procuratore. 63.14.f.224.
 Depositio principalis an sit in loco iudicij facienda. 63.11.f.224.
Ei quando principali praeferatia requiratur. n.12.
 Depositio principalis quomodo sit in Regno Neapolis facienda. 63.4.f.224.
 Depositio à procuratore principali nomine fieri possit, quod requiratur. 63.19.f.224.
 Depositio principalis. Vide in verbo Actor.
 Depositarius.
Depositarius an, & quando teneantur de lata culpa. 32.12.6.fol.122.
Depositarius. Vide in verbo Clericus, Mensarius.
 Depositum.
Depositorum improprium, & irregulare an, & quando dicatur. 96.11.f.329.
 Depositum regulare an, & quando dicatur. 96.4.fol.329.
 Descendentes.
Descendentes. Vide in verbo Ascendeentes, Exclusi uno, Hereditis nomine, Hereditis reibom. Descenditum vocatio.
Descenditum vocatio quesitulat. 50.6.f.181.
Ei an, & quando inter eos reciprocum inducatur fideicommissum. n.12.
 Desertio appellationis.
Desertio appellationis. Vide in verbo Appellatio.
 Deterioratioes.
Deterioratione an, & quando cum meliorationibus compensatur. 75.21.f.265.
 Deus.
*D*eus seit abscondita cordis. 40.102.f.143.
Qui solum renes, & corda scrutatur. n.103.
 Didio.
Didio, &c quid spernetur. 37.9.f.127.
Didio circa an ad modicam quantitatem iudicit arbitrio referatur. 2.8.f.7.
Didio iococtioenii quid importet. 94.14.f.321.
Didio ita che quos efficiunt producent. 45.33.f.168.
Didio omnis, & didio quilibet an sit universales sibil excludent. 79.43.fol.280.
Didio omnes quid spernetur. 48.43.f.197.
Didio predetta an refractionem inducas ad rem, de qua sermo est. 45.42.f.168.
 Vel ad aliud orationem prostrabas. n.43.
- D**idio sed, &c est adversativa, an continuationem in ducat precedentis sermonis. 43.43.f.160.
Didio taxativa tantum, an ea qua ponit affirmativa, quae vero excludat. 78.20.f.276.
Didio videlicet quos efficiunt producent. 43.46.fol.268.
Dditiones predicta, & ut supra an sint et illativa. 43.73.f.162.
*V*el relatione faciente ad precedentia, cum emendibus qualitatibus suis, mihi ibi. 78.
 Dies.
Dies in contraria adiella, quando interpellat pro homine, atque debitorem in mora constitutus. 29.7.fol.94.
Dies an interpellat pro homine, ubi fait in contraria specificè adiella. 1.38.f.5.
Dies, mensis, & annus numjunt in scriptura apponenda. 17.11.f.46.
Ei an sine omnino requisita in privata scriptura. n.12.
Dies termini numeri computoq[ue] in termino. 64.62.fol.227.
- D**ificilia. Difficilia. Vide in verbo Impossibilita.
 Difficilias.
Difficultas licet maxima an vixit stipulationem. 31.7.fol.58.
- D**ignitas, &c Dignum.
Dignitas maior summati persona substantiam, vel conditionem. 40.19.f.195.
Dignum magis an trahas ad se minus dignum. 53.89.fol.195.
- D**ilatio.
Dilatio debitori à Principe concessa, an, & quando operetur contra sententiam in rem indicatam transactam. 65.47.f.231.
Dilatio certa an sit à iudice danda, etiam non petita. 65.11.f.226.
Ei quid in Regno Neapolis. n.12.
Dilatio debitori concessa an, & quando eius personam erigatur. 65.30.f.230.
Dilatio debitori concessa, num nocteat futuri creditori. 65.44.f.230.
Dilatio. Vide in verbo Tempus.
Dilatio moratoria generalis à Principe concessa, an debitores Ecclesiaram, vel pium lacrum comprehendunt. 65.11.f.229.
Dilatio moratoria an per debitores obtineri possit à Principe. 65.1.f.229.
*V*el à maiori creditor uno parte. n.7.
Dilatio moratoria an pro quinquennio tantum, & non ultra concedatur, & in quibus casibus. 65.6.fol.229.
Dilatio moratoria quibus in casibus locum non habeat. 65.16.f.229.
Ei an procedat contra Venetos in Regno Neapolis. nam.17.
Dilatio probatoria an sit continua. 64.59.f.227.
Dilatio probatoria an possit de partim voluntate per iudicium abbreviari, & prorogari. 64.42.fol.227.

- Dilatio probatoria, quanta confitui debet à iudicis arbitrio remittitur de iure communii. 64. 15. fol. 126.
- Ei quid de iure Regni Neap. n. 7.*
- Et an, & quando brevior sit concedenda. n. 52.*
- Dilatio probatoria, siue terminus ad probandum incumbens, an concordi debet in iudicis. 64. 1. fol. 126.
- Tam de iure communii, quam ex Regni Neapolitanii pragmatica sententia. n. 2.
- Dilatio probatoria. *Vide in verbo Ferlati Diles.*
- Dilatio quinquennalis an possit concedi solum, bis, ac ter à maioris redditorum parte. 65. 23. f. 229.
- Dilatio, siue terminus probatoria an detur in panis iure latus, in quo procedit sine termino. 64. 14. fol. 126.
- Dilatatione moratoria pendente an, & quando census, & usura currant. 65. 13. f. 229.
- Dilatatione moratoria pendente an, & quando suspendatur exequitum instrumenta, etiam liquidum ad formam Ritus M. C. F. Neapolis. 65. 18. fol. 129.
- Dilatatione an abbreviari debent in causis summaris. 64. 45. f. 227.
- Dilatationis moratoria à Principe, vel creditoribus absentia materia, quibus tradetur. 65. 5. f. 229.
- Dilatationis quinquennalis iudicium, ubi a debitoro latere intentatur in aliis fore, an linea Clerico creditori ibidem declinatur. 65. 12. f. 229. 48. 10. f. 176.
- Dilecti.
- Dilecti magis à testatorum an sunt minus dilecti praeterendi in dubiis dispositione. 48. 10. f. 176.
- Diligentio.
- Diligentia. *Vide in verbo Creditor.*
- Dificilio.
- Discussio principalis. *Vide in verbo Actio personalis.*
- Dispensatio.
- Dispensatio contra ius commune an, & quando fieri. Etiam interpetra eundem f. 5. 33. fol. 105.
- Dispensatio. *Vide in verbo Gratia.*
- Disponendi facultas.
- Dispensandi facultas in bonis antiquis, quomodo reflecta fuit per Neapolitanas Consuetudines. 22. 1. fol. 300.
- Dispensandi facultatem habent, si decodas ab interfato, an tacitè dispositio ne confitetur in venientes ab interfato. 83. 39. f. 291.
- Ei quid dispensandi decadat. n. 40.*
- Dispositio.
- Dispositio declarans an sit intelligenda secundum terminus declarata dispositio. 43. 51. f. 161.
- Dispositio. *Vide in verbo Condicio.*
- Dispositio hominis. *Vide in verbo Argumentum.*
- Dives.
- Divisa. *Vide in verbo Condicio ex lege.*
- Diviso.
- Diviso an, & quando dicimus necessaria, vel voluntaria alienatio. 5. 91. f. 295.
- Doctoratus.
- Dollatoratus. *Vide in verbo Adiutorium pro filio.*
- Doctors, Doctorum privilegia.
- Dolores ad dicuntur militares in litteraria militia. 71. 54. f. 249.
- Dollorum Neapolitanorum Collegium. *Vide in verbis Filii concepti.*
- Dohana. Menepcadum Apulia.
- Dohana menepcadum Apulia, an capere possit pro pacienti animo, diuino, territoria sua solita capi, que pro civiis in usu deferventia. 85. 25. f. 295.
- Et quipar sit reservata pro usu feminorum. num. 26.
- Dohana Menepcadum in Regno Neapoliti à Serenissimo Re Ferdinando Primo infinita. 85. 11. fol. 294.
- Cameius Tribunal in Civitate Foggia. n. 12.
- Dohana Menepcadum Apulia pro usu pecudum ipsius, qua loca loci. 85. 22. f. 295.
- Etiam Regia Curia prefectoria condicione, si alij locentur pro herbagijs. n. 19.
- Dohana Menepcadum Apulia an gaudens primitio furi locati. 85. 13. f. 295.
- Dohana Menepcadum Apulia iuxta in quo confluit. 85. 13. f. 294.
- Dolor.
- Doli, aut culpae premium an aliquis ferre debet. 45. 29. fol. 167.
- Doli exceptio. *Vide in verbo Obligatio.*
- Dolus culpa, aut frons an alieni parcerenti debet. an. 2. 29. fol. 8. & 45. 30. fol. 167. & 68. 31. fol. 137.
- Et an dolus exceptio dolosum è iure beneficio. 62. 31. fol. 237.
- Dolus an probatur ex consuetudine. 5. 9. 3. f. 214.
- Dolus an prafumatur ex tarditate. 76. 1. 2. f. 271.
- Dolus an prafumatur in illa palam gesto. 36. 68. fol. 75.
- Vel in minori. 1. 87. f. 77.
- Dolus. *Vide in verbo Creditor.* Exclusionis exceptio. Hacres.
- Domicilius.
- Domicilius an dicatur, qui non est commensalis, nec cohabitator. 95. 3. f. 127.
- Domicilium.
- Domiciliis appellatione an ius habitationis regulariter intelligatur. 26. 3. 3. f. 73.
- Domicilium paternae originis, vel propria, an naturale dicatur. 55. 7. f. 102.
- Domicilium. *Vide in verbo Civem.*
- Domicilium viri. *Vide in verbo Dotis in contractu.*
- Dominium, & Dominij translatio.
- Dominia rerum clara re traditionem, an transforfi possint de uno in alium. 43. 17. f. 158.
- Dominij translatio, & alienatio an impeditur ex alieni probatione in contraria apposita. 43. 16. f. 158.
- Vel ex generali hypothecari ibi n. 1.
- Autex obligatio vel alteri fallax, cum clausula est. f. 214, & praeceps. 75. 4. 8. f. 167.
- Dominium absque traditione an, & quando regulier transferri, an et transferri possit. 23. 2. f. 62.
- De-

Index De Rosis.

355

Dominium an decennio prescribatur. & alienans cum bona fide possidet. 21.67.f.32.

Si vero cum mala fide un tricennialis prae scriptio requiratur, ut ibi.

Dominium in dubio an presumatur voluntaria debitorum in alium transferre. 23.9.f.63.

Dominium nostrum an possit ab aliquo nostra voluntate a nobis avelli. 23.8.f.63.

Dominium num trans feratur nuda traditio nque anno contrahendimus. 23.7.f.63.

Dominium an presumatur ex possessione de presenti allegata, cum de eo incidenter disputare contingerat. 23.28.f.199.

Dominium suspensivè translatum, an resolutio contractu redatur ad sua principia attulita. 23.22.fol.63.

Dominium. Vide in verbo Clausula constituti, Creditor pignus emens, Depositum, Donatio ex nunc pro tunc.

Dominium rei empia. Vide in verbo Empcio.

Dominus.

Dominus an in servum servitiam exercere posset. 3.1.23.fol.103.

Dominus dñebus. Vide in verbo Ascensio, Exponit.

Domus.

Domus. Vide in verbo Citatio.

Donans, Donare.

Donans (ayr), & hereditibus an censeatur illis denare vel eis in (ay) persona donatio non habuerit effectum. 9.20.f.25.

Donans an solum donatario, & non sius hereditibus denare voluntaria censeatur, cum quibus non eamdem fiduciam habuisse presumitur. 9.8.f.25.

Donare. Vide in verbo Mulier.

Donata.

Donata a censeantur bona mobilia sponsa tradita tempore matrimonij, vel sanctum pro usu accomodata, ut ornari accedat. 8.20.f.188.

Donata sponsa. Vide in verbo Mulier secundo nubent.

Donatarius.

Donatarius genitorum, ex nunc pro tunc sequuntis morte utriusque curum, an, & quando possit propria auctoritate capere res donatae in morte donantium. 9.25.f.26.

Donatarius an contrahat, vel sibi propicias, aut verò alterius tantum voluntati acquiescat. 41.211.f.150.

Donatio.

Donatio absenti facta, & post eius mortem Ecclesia, an possit in eius praedictum revocari. 32.33.fol.109.

Donatio absenti facta an, & quando sive revocabile requiri ad donatario, etiam ante ratificationem. 32.30.f.109.

Donatio absenti facta an, & quando valeat. 32.20.fol.108.

Donatio. Vide in verbo Bartoli cautela.

Donatio causa mortis an eamdem passatur dimissionem inservit, cum legatis. 8.14.f.23.

Donatio causa mortis, dum in esse deducitur, an, & quando similes si contractu. 8.1.f.23.

Donatio, quando intelligatur fieri causa mortis. 8.7.fol.23.

Donatio morti proximum facta, an, & quando fieri censatur a mortiente causa mortis, an vero inter vivos. 8.18.f.23.

Donatio contemplatione matrimonij facta pro se, & descendentebus, an descendentebus ipsi tanquam filiis, vel tanquam patris hereditibus acquiri censeatur. 32.19.f.98.

Donatio cum fiducia, ut possit tempus alteri acquirentur an, & quando nullus alio secundo donatio quartam contra primum. 32.42.f.109.

Donatio cum onere aliquid solvendi creditori donantis, an alienem illi quartas sine stipulatione. 22.31.f.61.

Donatio ex affectione, & sanguinis, an meritorum, immo, num mortis donatario evanescat. 9.4.fol.25.

Donatio ex nunc pro tunc sequunta morte cum clausula constienti, an, & quando pura censeatur, vel conditionalis, solo effectu in tempore mortis suspendit. 20.f.25.

Donatio ex nunc pro tunc sequunta morte an, & quando est conditionalis. 9.15.f.16.

Donatio ex nunc pro tunc sequunta morte facta contemplatione matrimonij, an donatario premortua caducetur. 9.14.f.25.

Donatio ex quibus coniecturis inter vivos, an causa mortis facta censeatur. 8.20.f.23.

Donatio an presumatur in dubio. 95.9.f.326.

Donatio inter virum, & uxorem, an morte, sive instrumento confirmetur. 8.2.26.f.88.

Donatio inter vivos an ad heredes donatarii transmittatur. 9.11.f.25.

Donatio ob ingratiitudinem vicium an, & quando recessit. 32.74.f.110.

Donatio an possit contra, vel ultra donantis intentionem operari. 9.1.f.25.

Donatio omnium bonorum praesentium, & futurorum, etiam inutata, an, & quando valeat. 32.48.fol.109.

Donatio personalis ex nunc pro tunc sequunta morte an, & quando caducetur per donatarii mortem, ante donantem. 9.45.f.26.

Donatio per supervenientiam liberorum donantis an, & quando pro legitima tantum filiis ipsi spellantur, an vero in tenuum revocetur. 32.56.f.110.

Donatio procurata piccausa an possit licite retineri, an vero reficienda venientibus ab intestato. 32.72.f.110.

Donatio propter nuptias. Vide in verbo Dos data.

Donatio nisi facta, & post eius mortem, alteri absentiam, & quando possit in terribus absentis praedictum revocari. 32.35.f.109.

Donationem revocandius an, & quando translati heredes donantis, qui non revocavit in vita. 23.26.fol.64.

Donativum.

Donativa omnia primi viri mortini, an sint ab uxori

Y 2 fe-

- secundo nubente filii, cum eo suscepitis reservanda* 82. 37. f. 188.
Donationum quomodo fieri soleat à sponsa sponsa 82. 32. f. 288.
Donationum sponsi in Civitate Neapolis, quomodo erat ultro 82. 34. f. 288.
Et quomodo fuis posse Regia Sanctione moderatur, ibidem n. 36.
- Donatum.
- Donatum vita durante an censeatur in causa mortis ad emplum, tanquam sub contraria constitue*.. 22. 33. f. 61.
- Dots, Dotalis pecunia, &c Dotalis res.*
- Dots à patre filia constituta in primis nuptijs, an & quando minimi possit in secundis* 18. 22. f. 49.
Dots à patre profusa an, & quando soluto matrimonio ad eum revertatur, tanquam pecunium proferitum 18. 29. f. 49.
Dots à testatore taxata an angeri possit ex verisimili eius mente 39. 8. f. 133.
Dots ab extraneo promissa in primis nuptijs, cum patre restituunt soluto matrimonio absque liberis an censeatur in secundis nuptijs repetita sine novo conseru. 18. 25. f. 49.
Dots ad pompa, aut similitate promissa, an peti possit 15. 26. f. 43.
Dots data an censeatur donatio propter nuptias, 14. 2. fol. 40.
Dots data filie an impetratur in legitimam nepotibus ex ea 82. 30. f. 190.
Dots an si nonem universale in uxoris dotata beneficium 45. 22. f. 167.
Et quid respectu mariti, ibid. n. 24.

Dots, & pia causa an equiparentur, 41. 12. fol. 157.
Dots, & quarta an, & quando absque instrumento dotali peti possint 16. 12. f. 45. & 66. 13. f. 32.
Dots an habeatur pro solito respectu viri, si per eum sit quoniam nisi solvatur 14. 29. fol. 41.
Dots in generali statim dispositione an comprehendantur 30. 48. f. 99.
Dots an ministrari ex impenis circa res dotalis facilius 82. 34. f. 191.
Dots, Vide in verbo Alimenta, Antephasatum, Fideicommissaria bona, Hypotheca tacita, Muller pro dote, Pacta dotalia, Prescriptio, & Vxor.

Dotalis pecunia. Vide in verbo Electio.

Dotalis rei alienatio. Vide in verbo Maritus.

Dotalis res an, & quando alienari possit 15. 2. fol. 42.

Dots quomodo fuerint ex temporis progressu aulla 39. 21. f. 133.

Dots. Vide in verbo Rei sua.

Dots & Actio. Vide in verbo Actio de dose.

Dots causa an compromitti possit 54. 13. f. 198.

Dots causa. Vide in verbo Fiduciarii exceptio, Hæredes, Hostilia exceptio, & Test. in l. cum ab uno.

Dots favore. Vide in verbo Evidita re.

Dots fidelis. Vide in verbo Alimenta.

Dots in centrali an sit attendendus locus domicili viri, an vero instrumenti celebranti 16. 7. fol. 45.

Dots inter se an, & quando Indicis officio debantur 29. 33. f. 95.

Dots legatum. Vide in verbo legatum pro dose.

Dots petitione an, & quando possit opponi ratione exceptio 72. 14. f. 252.

Dots iuris an debantur per conditionem ex lege, vel per actionem de dose 29. 37. f. 95.

Dubia res.

Dubia ubi res est, an proliferatione potius, quam pro obligacione fit prouinciam 95. 25. f. 327.

E.

Ecclesia, Ecclesiastica personæ, Ecclesiastici Iudices, Ecclesiasticum forum, Ecclesiasticus Miles.

Ecclesia habet inventarium non confitebit an, & quando teneatur ultra vires hereditarias creditoribus, vel legatariis 27. 72. f. 85.

Ecclesia an, & quando possit in solidum agere contra heredem non confitementi inventarium, 27. 73. fol. 85.

Ecclesia an panem accipiat, qua tendat ad lucrum, an vero suum recuperet 27. 97. f. 86.

Ecclesia num præferatur ficio, & alijs privilegiatis 32. 1. f. 108.

Ecclesia an recipere debeat, qua fibi offeruntur ab aliquo filium exhiberentia 32. 68. f. 210.

Ecclesia. Vide in verbo Anuum legatum, Castritia bona, Cessio, Clericis, Condicio, Donatio, Hostilia exceptio, Pia causa, Privilegia Ecclesie, Restitutio in integrum, Solutio, Statutum, Testamentum, Testes duo.

Ecclesiæ unio. Vide in verbo Unio Ecclesiærum.

Ecclesiastice personæ. Vide in verbo Clerici, Conscriptiones, Divisio, Hostilia exceptio.

Ecclesiastici Iudices. Vide in verbo Clerici, & Clericos.

Ecclesiasticorum causa an in indicio, tam Ecclesiastico, quam seculari iuxta Canones terminantur, 41. 12. f. 148.

Ecclesiasticum forum. Vide in verbo Cohæres laicorum.

Ecclesiasticus Miles. Vide in verbo Miles Ecclesiasticus.

Ecclesia, an pia causa administratur, an teneatur de levi causa, scilicet inter 32. 1. 30. f. 112.

Et an memoris privilegia contra eum competant, ut ibi n. 12.

Ecclesia Recler in quaestis, an verò in qua eruditus preindivisi possit 17. 142. f. 88.

Ecclesia Recler. Vide in verbo Prelatus.

Ecclesia rei, sive hereditatis nondum incorporate causa alteri facta, an validabit absque solemnisibus 97. 49. f. 338.

Ecclesia rerum alieniorum an sit nulla absque solemnisibus, quoniam in Ecclesia utilitatem res fuerit 97. 30. f. 332.

Ex

Et quid in minore num. 33.

Ecclesia rerum alienorum absque solemnitatibus ad hoc, ut sit nulla, an requiratur, quod nullitas pro eius parte fuerit allegata. 97. 36. f. 332.

Ecclesia rerum, vel iurium delatorum, non tamen adhuc incorporatorum repudiatio, ea valida sit absque solemnitatibus. 97. 39. f. 332.

Ecclesia res an, & quando alienari possit. 97. 1. & 64. f. 332.

Ecclesia res an vendi possit pro debito a Prelato, vel Rollere contracto. 97. 5. f. 332.

Ecclesia res. Vide in verbo Transactio.

Edere, Edictio.

Edere an, & quando tenentur Reuizationes, & instrumenta, quibus Alter contra se uti possit. 32. 3. fol. 108.

Editio libri ratiuum. Vide in verbo Liber ratiuum.

Edificate.

Edificare an quis presumatur animo nocendi, vel emulandi. 70. 9. f. 244.

Edificium.

Edificium in solo suo ad syder anque elevare an, & quando cuiuslibet regulariter permittatur. 70. 1. fol. 244.

Edificium unum prope aliud, quo spatio relativo censu debet. 70. 1. f. 245.

Et quid facies de Iure Consuetudinario Iuris Civitatis dispositum, ibi n. 20. f. 246.

Educati, & Educatio.

Educari filium an, & quando debet in loco, ubi pater iugis. 3. 4. f. 258.

Educatio filiorum penes quem committi debet. 73. 1. f. 258.

Et quid si filii sint adulsi. 1. 2. & 3.

Educatio pupilli an debet committi aro paterno de- crepita etatis, qui habet in eius domo filium proximum pupilli successorum per intermediam personam avi. 73. 7. f. 259.

Educatio pupilli an debet penes eum committi, qui vita, Religioni, moribus, aut bonis pupilli infal- retur, quoniam pro eo patris volumen extaret. 73. 6. fol. 259.

Educatio pupilli. Vide in verbo Index, Mater.

Electa, Electio, & Eligens.

Electa via ordinaria an, & quando variari possit ad extraordinarias, & exequitativas. 69. 78. fol. 242.

Electio. Vide in verbo Creditor, Solutio, Via.

Electio creditori competens an ita fieri debet, ut alii creditoribus sit quoquo consilium. 68. 35. fol. 237.

Et quoniam intelligatur regula, quod tibi non nocet, & alteri proudet, agere debet, ut ibi ann. 46. fol. 238.

Electio fieri. Vide in verbo Pupillor.

Electio in alternativis an sit regulariter debitork. 69. 1. f. 241.

Electio in quam causam solitus recipiatur, an sit a credatore facienda, cum expressa voluntate debitoris, vel saltem praescripta. 94. 18. f. 322.

Elitio an, & quando tam a debitorre solvente, quam a creditore pecuniam recipiente fieri debet, sciamque aliquae solutiones est. 94. 3. f. 321.

Eligent. Vide in verbo Variatio.

Eleemosina.

Eleemosina. Vide in verbo Asimus defunctorum, Emancipatio.

Emancipatio filij an regulariter presumatur. 86. 6. fol. 296.

Es ut valeat, quoniam fieri debet. num. 7. usque ad 12.

Emancipatio per procuratorem facta an tentat, si non ratificetur. 86. 1. 2. f. 296.

Emens.

Emens etiam de pecunia alterius an, & quando rem emptam sibi acquirat. 5. 11. f. 14.

Emens scionter rem eiusceterius obnoxiam, an emere tantum confessurini, quod venditor habet. 4. 17. fol. 12.

Emens rem alienam. Vide in verbo Evidatio.

Empcio.

Empcio facta ex pecunia alterius an, & quando acquiratur Domino pecunia 54. 3. f. 199.

Es quid siempcio facta fieri de pecunia minoris, ne ibi n. 35.

Empcio an, & quando illi querat rei empta dominium, atque possessionem, cuius nomine, & pecunia facta fuit. 5. 13. f. 14.

Empio in Regno Neapolis ad quam ratione etiamsi permittrantur. 8. 1. 2. f. 285.

Emptio, & Empcio.

Empio, & venditor an debet in imparia indica- ri. 1. 2. 26. f. 8.

Empio. Vide in verbo Adiudicatio, Augmentum, Creditor, Feudi Alienatio, Permutatio, Remedium l. 2. C. de rescindenda veoditione, Censu emptio, & Evidatio et imminentia.

Emptio hereditatis. Vide in verbo Hates ven- dends.

Empio ab herede ex pretiore fideicomissu su- biecta an, & quando confessur in fidicomissu locum subregatur. 33. 45. f. 114.

Empio ex preto alterius rei vendita an, & quan- do in illius locum subregatur. 33. 35. f. 114.

Eoformisima leto.

Eoformisima leto. Vide in verbo Appellatio.

Episcopus.

Episcopi an habeant ordinariam iurisdictionem su- per priorum reliktorum exequitione, data exequitorum negligentia, & clauso anno. 42. 27. fol. 156.

Episcopi an de Iure communis sint exequatores pli- rum dispositorum. 40. 20. f. 137.

Ea a hoc officia fuerit posse Tribunali Reverenda Fabrica tribuum. n. 28.

Episcopus Civitatis, vel Diocesis, in qua testator de- micilium habet, acque transiit, an, & quando habeat potestatem agendi pro adimplemento pie- rum legatorum. 42. 34. f. 156.

Episcopus id, qui celerrim exequi potest, an exequatur pia legata. 42. 42. f. 156.

Epi-

- Episcopos loci, ubi sunt in equestoribus, an exortos ad plia dispositionis observantiam.* 42.43.f.156.
Episcopos originis an exequitur sit piorum legarum. 42.43.f.156.
Si pietatis legata reperitur extra Diocesim Episcopi domicilij, ut ibi n.44.
Episcopos tam Croitator, in qua testator est oratus, quem in qua domiciliuum habet, an possit agere pro adimplimento pia dispositionis. 42.32.f.156.
Episcopos. Vide in verbo Testator.
Epitola.
Epitola contra scribentem an, & quando probetur. 6.51.f.330.
Epitola, seu littera missiva an, & quando plenius probet contra scribentem, ex eius privato, & solito filio. 100.35.f.338.
Epitola. Vide in verbo Testes deponentes habere notam manum.
Equalitas.
Equalitas an sit inter contrahentes servanda. 43.51.fol.169.
Ei quid inter coniages, ut ibi n.53.
Equi.
Equi. Vide in verbo Rei iuris.
Equites.
Equites Hierosolymitani an testificari possint in praedictum Religionis. 40.93.f.141.
Error.
Error Iuris an dictatur in invenientia. 89.49.f.306.
Error. Vide in verbo Hareli.
Estimatorius.
Estimatorius rerum immobiliarum in Regno Neapolis, per Regia Tribunalia, cuius committuntur. 98.14.fol.334.
Et saram appressi reviso à quo sit facienda, at ibi, num. 15.
Estimatorius. Vide in verbo Compensationis.
Estimatorius aliova rei legata. Vide in verbo Legatum rei alienae.
Estimatorios.
Estimatorios, ubi discordant in rei valore, quomodo fiat, Indice arbitriante conservatio summaturum. 98.18.f.334.
Ei quid in testibus, aut arbitris in valore discordantibus. n.19.
Evicta.
Evicta re in solutum data, vel adiudicata an, & quando licetum sit ad primavera iura rodere. 55.70.fol.194.
Evictio.
Evictio promissa an debatur, etiam sciente ementem alteram. 15.23.f.43.
Evictio. Vide in verbo Mancus.
Evictione imminentia an temerari empti facere, pretermittit, etiam oblati fidei insufficiuntur, & evidenter sit iniuriantur. 1.18.f.4.
Evictione sequuntur ei in solutum data an, & quando possint primavera iura exerceri. 90.19.f.309.
Evictione actio auerterat, antequam res affectu aliquo evincentur. 53.69.f.194.
Evictione imminentia exceptio an, & quando retardatur.
- des in stramontio in equitacionem.* 30.33.f.198.
Exceptio:
Exceptio cedendarum ultorum an, & quando creditori oblitus, qui annum ex corveis liberavit. 30.52.f.99.
Exceptio compensationis. Vide in verbo Compensationis exceptio.
Exceptio declinatoria furi an sit ante alias exceptiones opponenda. 52.18.f.189.
Exceptio declinatoria ad, & quando competit res alterius furi effectu, durata in flentia. 53.48.fol.193.
Exceptio dilataria an sit ante litis contestationem, opponenda. 10.13.f.28.
Exceptio an, & quando duplex resultet ex chirographis relatinis debitoris fallax. 93.16.f.317.
Exceptio an, & quando firmes regulam in casibus non exceptantur. 70.13.f.245. & 79.34.fol.180.
Exceptio quando incontinenti probari dicatur. 30.26.f.98.
Exceptio litis pendentia an locum habent in via, exequativa. 69.36.f.12.
Erit ea an procedat regula rectus in L. ubi acceptum 30.8. de iudicij, ut ibi num. 37.
Exceptio modificativa. Vide in verbo Compensationis exceptio.
Exceptio non numerata pecunia an, & quando infra biennium in matre, vel infra triginta dies in alijs contrahibiliis opponatur. 30.62.f.100.
Exceptio aliqua an contra instrumentum emundatum, obiecti peccati. 74.15.f.121.
Exceptio an prefatoponit subscriptiam actionis, quam excludit. 95.12.f.326.
Exceptio taciti pacti an oblitus creditoris agenti ex chirographis debitoris refutetur. 95.12.f.326.
Exclusio uno.
Exclusio uno an omnes ab eo descendentes exclusi constanter. 78.13.f.276.
Excommunicationis.
Excommunicationis an sit iniusta, vel iniusta timenda. 40.79.f.142.
Exclusionis, & Exclusionis exceptio.
Exclusionis bonorum debitoris an requiratur, si litigiosa sunt. 68.54.f.138.
Exclusionis exceptio an efficit proprium dolum exceptientis. 68.33.f.137.
Exequacio.
Exequacio in Regno apocis Banci concessa, an locum habeat in apocis a minore subscriptis, etiam cum confusa causatur. 20.97.f.57.
Exequatio rei liquida, ex illiquidam quantitate commixta an, & quando restardatur. 80.7.f.182.
Exequatio sententia. Vide in verbo Petiatis diebus.
Exequativa actio, & via.
Exequativa actio. Vide in verbo Actio personalis.
Exequativa via. Vide in verbo Cittatio.
Exequitor.
Exequitur etiam meritis, quia nihil cymmodi habet;

- ex testamento, an possit pro p̄p̄t legatis agere, & conveneri.* 41. 120. f. 151.
- Esequentes. Vide in verbo Episcopus.*
- Expensis.*
- Expensa erogata per Dominum directum in fortalito pro Castris, aut Fendo securitate construllos, an & quando repeti possint à fundatario.* 61. 13. fol. 128.
- Expensa. Vide in verbo Creditor.*
- Expensa. Vide in verbo Dos minutut, Possessor.*
- Expensis fidicommisariis bonis. Vide in verbo Fideicommissaria bona.*
- Expensa in re communis per unum ex socijs erogata an, & quando repetantur.* 54. 50. f. 201.
- Expensa litis. Vide in verbo Alimenta, litis sumptus, Alimentorum.*
- Expensa nuptriarum. Vide in verbo Rati sua.*
- Expensas mandatarium bona fide falli, si necessaria sunt, & quando repeti possint.* 54. 47. fol. 201.
- Expensa pro recuperante fendo ab hostibus ad Domini directi damno cedant, vel fundatario.* 61. 13. fol. 128.
- Expensa utiles. Vide in verbo Utiles impense.*
- Expellere.*
- Expressio curum, quatenus instant, an novam indicari dispositionem.* 43. 69. f. 61.
- Expressio. Vide in verbo Expressio.*
- Expressio audiatur, quod exente, & consilivis necessariis colligitur.* 79. 5. f. 180.
- Vel quod a Iure subintelligitur, nisi ibi, n. 52.*
- Aut per exceptionem praefuppontur.* n. 53.
- Exentio.*
- Extensio an, & quando fiat in correctiori ex parte, aut maioritate rationis.* 56. 25. f. 105.
- Extensio. Vide in verbo Clauilia, Dispensatio.*
- Extensio de causa ad easmodie re ad rem, de persona ad personam, de contraria ad centralium, de tempore ad tempus, vel de presenti ad futurum.* Vide in verbo Aliensus.
- Extensio de persona ad personam. Vide in verbo Fideicommissum alleganti.*
- Extrema.*
- Extrema omnia an sint vitiosa.* 31. 5. f. 102.
- F.
- Fabrica Basilicae Sancti Petri.*
- F**abrica Basilica Sancti Petri de Urbe, an elapse anno pro picturam dispositionum adimplente procedere possit.
42. 46. f. 156.
- Et quia sunt eius privilegia, ibidem num. 47. & 40. 1. fol. 137.*
- Fabrica Sancti Petri de Urbe.* Vide in verbo Commissiones, Declarationes, legata pia incerta, Male ablati, Pauperes incertus, Pia causa, Testator, Tribunal, & Scientiae doz.
- Faciens.*
- Faciens per alium an per se ipsum facere videatur.* 67. 13. f. 234.
- Factum.*
- Fallitum an prefumatur, nisi probetur.* 18. 12. 8. f. 49.
- Fallo an verbis voluntas declaratur, & quando.* 17. 19. fol. 47.
- Falcidia.*
- Falcidia. Vide in verbo Hates inventarium.*
- Falsa causa.*
- Falsa causa. Vide in verbo Decretum.*
- Falsi crimen, & Falicias.*
- Falsi crimen an gravissimum sit homicidie, & non facio destabilitius.* 76. 1. f. 270.
- Falsi crimen an comprehendatur in abolitione generali.* 76. 12. 18. f. 271.
- Falsi crimen an enumeretur inter publica Indicia.* 76. 32. f. 272.
- Falsi crimen. Vide in verbo Abolitio.*
- Falicias non nociva, neque apta nocere, an puniantur.* 76. 17. f. 271.
- Falicias an prafumatur sine magni luci ipsa commissa.* 76. 1. f. 271.
- Falicitatis indicio pendente an retardetur cursus causa civilis.* 76. 24. f. 271.
- Falicitatis suspicio an habeatur pro falicitate in criminalibus.* 76. 1. f. 270.
- Fama.
- Fama publica an indierit vices sufficiens ad inquirendum si ab honestis personis, & fide dignis origines auferit.* 6. 12. f. 271.
- Familia, Familia nomine.*
- Familia contentiva, veleffelua, qua dicitur?* 43. 64. f. 161.
- Familia nomine an transversales agnati comprehendantur in descendantium desellum.* 43. 61. fol. 161.
- Famis.
- Famis an sit acutissimus enis, ita ut veniat dilatatio nem non admittat.* 57. 33. f. 208.
- Famis necessitas, qua operatur & remissive.* 20. 30. fol. 56.
- Famulus, & Famulorum numerus.
- Famulus Domini in sua delinqentia, an extrastitiatione pauperatur.* 76. 17. f. 270.
- Famulus. Vide in verbo Mensatus.*
- Famulorum numerus.* Vide in verbo Rei sue.
- Favor publicus, Favoribilia, Favorabidis dispositione.
- Favor publicus an preferatur private.* 46. 18. fol. 171.
- Favorabilis. Vide in verbo Clerici.*
- Favorabilitate dispositio an indicetur, quapropter principalius favor, & secundarie editum continet.* 79. 37. f. 180.
- Favore aliquius introdolum.
- Favore aliquius introdolum, an debeat in eis editum resorgeri.* 34. 44. fol. 119. & 45. 28. fol. 167.
- Febribula levis.
- Febribula levis. Vide in verbo Febricola.*
- Federicus.
- Federicus Secondus Imperator quanto tempore regnavit in Regno Neapolis.* 41. 226. f. 54.

- Federicus Secundus Imperator. *Vide in verbo Constitutiones.*
- Federicus de Rosis genitor *Auctoris memoratur.* 71.99.f.256.
- Femina.**
- Femina in civilibus an sit integra fidei, & omni exceptione maior.* 41.38.f.149.
- Femina in testamento an admittatur in testem de Iure Canonico.* 47.39.f.149.
- Femina an, & quando exceptetur à Iuris ignorantia.* 38.69.f.131.
- Femina an, & quando possint per masculorum rotatives, in gradu tamē successibili existentes, excludi ex gratia a Rego concessu.* 12.7.f.34.
- Femina in capitulo qua dicantur in Regno Neapolitano.* 1.2.4.f.34.
- Femina an & quando possint testes esse in testamento post mortem condito.* 36.19.f.113.
- Femina an veniant appellatione filiorum in conditione posteriorum.* 44.14.f.164.
- Femina. Vide in verbo Pubes, Tellera.*
- Fetiz, & Feminarum exceptio.**
- Feria. Vide in verbo Allobato.*
- Feriarum exceptio an oblitus in cuius alimentorum, & fisci.* 32.8.f.100.
- Felin causa dicitur ibi n. 87.*
- Felatum tempore.**
- Felarum tempore quae possint expediti & remissi.* 32.90.f.310.
- Feriat dies.**
- Feriat dies an, & quando includantur in termino ad probandum date.* 64.60.f.217.
- Feriat diesibus ad hominum utilitatem introductio an, & quando procedi possit in causis puerorum.* 32.84.f.190.
- Feriat diesibus ad hominum utilitatem an possit procedi ad discussione nullitatum contra sententiam.* 32.105.f.111.
- Felin integrum refutacionis, ut ibi n. 106.*
- Feriat diesbus, qui fieri permittantur?* 32.91.f.181.
- Feoda, & Feudorum successio.**
- Fenda in heredes extraneos non transfertur an si se devolvant per feudatarij delictum.* 78.17.f.176.
- Fenda. Vide in verbo Argumentum, Sublimitatio.*
- Fenda quaternata.** *Vide in verbo Sacrum Regium Concluum.*
- Fendalia bona.** *Vide in verbo Aliensos, Creditori cum alieno, Creditores.*
- Fendatarum.** *Vide in verbo Expositio, Holistica, Exceptio.*
- Fendis absque assensa alienati revocatio ex Iure Regni Neapolitani, in quibus eisib[us] locum habeant remissio.* 13.105.f.37.
- Fendis alienatio absque assensa Domini directi an, & quando sit nulla.* 13.1.f.37.
- Fendis alienatio. Vide in verbo Prialatio, Revocatione alienatio scudi.*
- Fendis alienatio, & communio, etiam in melius, an requiratur assensu.* 1.83.f.3.
- Fendi alienationis an, & quando denegari possit assensu à directo domino, si alienam successore carerat.** 13.68.f.39.
- Fendi alienationis absque assensa falla revocatio ex Iure Constitutionis Regni Neopolis an, & quando fieri possit per procuratorem.* 60.13.f.216.
- Fendi bares an, & quando possit ad eius affirmacionem à testatore gravura.* 50.38.f.183.
- Fendi in concessione, vel alienatione non venient ree in eo particulari titulo questra.* 79.66.f.81.
- Fendi individui pars affirmacionis an illa debetur, cui pars fendi competit.* 24.26.f.66.
- Fendi novi an secundo genito pars pretij debentur, sanguinem extantis in disfuncti patrimonio.* 78.24.fol.277.
- Fendi legimus piacans realium, ignorata illius qualitate, quod sit alienum, fratre inutilitabile an, debetur quodam affirmacionem.* 41.167.f.152.
- Fendi primum. Vide in verbo Pretium.*
- Fendi quaternariae controversia a quo Tribunalis fit cognoscenda.* 60.8.f.215.¶ 13.21.f.37.
- Fendi venditio, cum sit ad inservitiam creditorum, an quod superrelli, are altius soluto, in empti-um implicari debeat loco fendi pro causa Domini directi.* 13.26.f.37.
- Fendi venditio eius sub husta an requiratur assensu domini directi.* 13.23.f.37.
- Fendi venditionis promissio an, & quando fit nullitas absque assensa Domini directi.* 60.17.f.216.
- Fendi venditor an si in pretij posse habeat munitiones, utrūcunq[ue] fendum vendiderit absque assensa.* 13.57.f.39.
- Fendo legato an debentur affirmatio.* 50.34.f.183.
- Fendo, ubi quis etiam ipsiusire privasim, ab interesse Dominii directi, an intelligatur, si dominus ipse vellet.* 13.54.f.39.
- Fendorum dispositio an, & quando absque assensa sua nulla.* 50.19.f.183.
- Fendorum dispositio ab eo falla, qui certo, & legi- mos successore careat, an, & quando Prorex Neapo- litani Regni assensu praealato possit.* 83.63.fol.39.
- Fendorum successio ex novagratia Civitatis, & Regno Neopolis concessa, ad quem gradum fuit ex- tensio.* 12.26.f.35.
- Fendorum successio. Vide in verbo Filiae.*
- Fendum quid sit.* 33.8.f.113.
- Fendum ubi eidem possessori ex transfallionis cause dimittitur, apud aliationis ius locum habeat.* 12.20.f.35.
- Fendum an sit universitas bonorum propter bona, qua continet multipliciis specieis.* 43.30.f.159.
- An autem sit universitas facti, vel Iuris remissio, num. 31.*
- Fendum praleditionis iure, quibus consanguinitate competat extraneo possessore excluso.* 12.19.f.35.
- Fendum si ex communibus bonis a fratre quara- tur, an, & quando ipsius tantum efficiatur.* 24.17.f.65.
- Fendum tangram individualium, an Primogenito de- feratur de Iure francorum.* 12.16.f.35.

Fundus. *Vide in verbo Assensus, Cessionarius, Expense, Instrumentum liquidari potest, Instrumentum venditionis, Ius luendi, Regalia.*

Fundus titulatum. *Vide in verbo Assensus.*

Fictio.

Filius legit Cornelia à quo denominationem habuit. 61.18.f.128.

Filius postliminij unde dicta. 61.20.f.128.

Filius. *Vide in verbo Clausula constituti.*

Filius dux an admittatur in eadem re, si ex eodem aequitatis fonte non procedant, vel una voluntate in consequentiis alterius. 23.17.f.63.

Filius dux an, & quando admittantur in eodem subiecto. 33.42.f.114.

Fideicommissaria.

Fideicommissaria. *Vide in verbo Hypotheca.*

Fideicommissaria conditionalis. *Vide in verbo Conditione.*

Fideicommissaria bona.

Fideicommissaria bona an, & quando possint alienari, vel obligari. q.6.1.f.171.

Et es pro deo, vel antephate eorum alienatio permitatur, ut ibi n.2.

Fideicommissaria bona an, & quando alienari possint pro expensis in eorum recuperatione, & defunctis hereditatis à creditoribus, & legatariis. q.6.21.f.172.

Fideicommissaria bona ex causa donis, an alienari possint in fiduciam, non existentibus bonis liberis. 68.36.f.137.

Fideicommissaria bona an, & quando alienari possint pro alimentis, & excusatione, vel ab hostibus redemptione gravatis, aut eius filiorum. q.6.21.f.172.

Es quid in bonis maioratus ad primogenitorum de familia beneficium infinitum remisit. n.16.

Fideicommissaria bona an alienari possint prodemptione captivorum, etiam à manus Christianorum hostium. 61.34.f.118.

Fideicommissaria bona. *Vide in verbo Creditor.*

Fideicommissarius.

Fideicommissarius particularis an habeatur loco legatorum. q.2.2.f.179.

Fideicommissarius ratam habens rei fideicommissarii alienationem, & ad eius pretium agent, an praindicet successori. 33.56.f.115.

*Fideicommissarius universalis an, & quando habeat immisionem, ex l*l*n**. C. de dicto Divi Adriani antiquum fibi sibi fideicommissarii restitutio.* 34.30. fol.118.

Fideicommissarius. *Vide in verbo Emolumen ab herede, Hæres fideicommissio gravata.*

Fideicommissio onus, & Fideicommissum.

Fideicommissio onus in legitimam an, & quando imponebitur. 27.19.f.83.

Fideicommissio onus in legitimam impotum, an operari compensationem, aut restituitionem fructuum, ex bonis ultra legitimam perceptorum. 27.25. fol.83.

Fideicommissum allegans an, & quando incumbat onus probandi. q.3.1.f.158.

Fideicommissum conditionale an transmittatur ad heredem vocati. q.8.16.f.176.

Fideicommissum ex generali ratione adiecta conservandi bona in familia, quomodo amplietur, atque restringatur. q.3.59.f.161.

Fideicommissum absolutum tam in casu alienationis, quam in casu mortis, quando resulteret. q.3.59. fol.68.f.161. & n.75.f.162.

Fideicommissum perpetuum an inducatur ex alienandi prohibitione adiecta rei familia splendorem conservanti. q.3.67.f.161.

Fideicommissum. Vide in verbo Agnatio, Alienatio, Emptum ab herede, Hereditarium, Hereditas, Heredium nomine, Repetitio, Perpetuus.

Fideicommissum reciprocum. *Vide in verbo Descendentia vocatio.*

Fideicommissum, seu Maioratus an fieri permittatur in feodis in Regno Neapolis per novam Regis gratiam. 11.17.f.35.

Fideicommissum simplex, & absolutum an, & quando oriente ex reali alienationis prohibitione. q.3.38.f.160.

Fidelissimes, Fideiussor.

Fidelissiones indiciales. *Vide in verbo Actuarij.*

Fidelissor. *Vide in verbo Dilatio, Exceptio cedentiarum.*

Fidelissores. *Vide in verbo Actuarij, Actuarina, Debitor, Hostica Exceptio.*

Fidelissoribus non solendo existentibus olim qui tenebantur. 56.1.f.204.

Et quomodo observetur in Regno Neap. ut ibi.

Fides.

Fides an sit servanda, sive frangenti. 17.40.f.48.

Filia.

Filia à patre data an ex paternis tantum bonis data praefumatur si cum de maternis quoquo bonis dotare patre affirmet. 21.14.f.59.

Filia à patre data, an renunciacionem impugnare possit ex causa onerissima laesonis. 21.21.f.59.

Et quid si paternis, aut maternis benis renunciat, ut ibi n.23.

Filia, aut nepis ex ea, praterita an impugnare possit testamento patris, vel avisphantibus masculis à statuto vocatis cum onere dotandi feminas deo, parag.8.3.14.f.190.

Filia feminia de iure consuetudinario Civitatis Neapolitani, an conditionaliter excludatur per masculos, sive erit de parag. statuto. 84.19.f.193.

Filia feminia an continetur filiis appellatione deo, iure communii. 83.7.f.189.

Et quid statuto feminarum exclusivo propior masculis, ut ibi n.10.

Filia an venias appellatione filiorum in fideicommisso pro conservanda agnitione fallit. 68.42. fol.238.

Filia an per matrimonium liberasetur à patris potestate ex Neapolitana Consuetudine. 86.20. fol.296.

Et an viro mortuo reincidat in potestate patris. num.21.

Filia renuncians paterna hereditati, an illi, vel ha-

- reliquis acquirat partem renunciam. 88. 114.
fol. 304.*
- Et an veniat in restitutio fideicommissi. n. 115.*
- Filia. Vide in verbo Adiutorium pro filia, Dot à patre.*
- Filiatio.
- Filiatio praeferentia paterna quibus coniectoris, & presumptivis probetur. 7. 53. fol. 109.*
- Filii.
- Filia famina an, & quando excludantur à fendo-
rum successione de Iure communis fenderum. 22.
1. fol. 33.*
- Et quid de Iure Constitutionum Regni. n. 2.*
- Filia famina an, & quando excludantur per ma-
jores à successione parentum de Iure Regni Nea-
polis, & Consuetudinario Civitatis eiusdem. 84.
1. fol. 192.*
- Filia famina. Vide in verbo Patagium.*
- Filii.
- Filiū conceptū in Fidelissima Civitate Neapolis, cum
ibi Doloratus gradum agnoscunt, an, & quando
admittantur ad honorem Collegij Dolororum Nea-
politanorum. 55. 12. fol. 103.*
- Filiū conceptū in loco domicilij parentum an habe-
antur, ac si nati in eo sufficiente in eorum commo-
dum. 55. 19. fol. 203.*
- Filiū. Vide in verbo Consuetudines, Donatio per
superuentiam liberorum, Hæredem insli-
tuos, Parentes, Testamentum.*
- Filiū concubina. Vide in verbo Concubinez.*
- Filiū etiam fūriū an sibi à patris hereditibus alendū
57. 75. fol. 109.*
- Filiū ex legitimo matrimonio procreati an sint in po-
testato patris. 86. 2. fol. 196.*
- Filiū in conditione positi an, & quando consequatur
vacati. 44. 1. fol. 164.*
- Filiū in conditione positi. Vide in verbo Conjectura,
Famina, Vocabi.*
- Filiū legitimati an succendant ab intestato cum legitimi-
mis, & naturalibus. 44. 6. fol. 164.*
- Filiū masculi una cum faminiis de Iure Authentico-
rum an, & quando admittantur in successione
parentum. 83. 1. fol. 289.*
- Et quid de Iure Regni Neapolis, ut ibi n. 3.*
- Filiū masculi. Vide in verbo Filia, Filiū.*
- Filiū quomodo praesumant diligere parentes. 19.
30. fol. 52.*
- Filiū an sonantur patre in opere existente pro pecunia
illis mutuata ad familiam alimentandam. 20.
47. fol. 56.*
- Filio spuri datum, vel relatum à patre an, & quā-
do in alimentorum causam censeatur. 37. 76.
fol. 210.*
- Filiorum, & neponum nomina dulciora, an esse pos-
sint. 47. 19. fol. 174.*
- Filles an durum sit à parentibus segregari. 73. 11.
fol. 239.*
- Filles à matre an possit exheredari in omnibus mari-
ti. 73. 2. fol. 273.*
- Filles ergo hæres, regulari quibus casibus procedat.
28. 8. 8. fol. 303.*
- Filius.
- Filius in verbo Adiutorium, Alimenta, Civi-
litas, Educati, Educatio, Emancipatio, Metus
reverentialis, Origo, Pater.*
- Filius exheredatus. Vide in verbo Ecclesia.*
- Filius ex natre natus an, & quando regulariter
praesumatur mariti filii. 57. 61. fol. 209.*
- Filius familiis de bonis à patre donatis, cum facul-
tate disponendi, & alienandi, an possit disponere
absque alio patris consensu. 83. 41. fol. 191.*
- Filius familiis de Iure Regni Neapolis, an obligare
possit sine consensu, & praesentia patris. 20. 45.
fol. 56.*
- Filius familiis habitant scorsum à patre, an possit
contrahere, & disponere absque patris consensu.
83. 42. fol. 191.*
- Filius familiis anganeat Macedoniani Senatus
Consulti exceptione pro obligatione, quam sui Im-
perii efficiunt, iurum fecit. 20. 5. fol. 56.*
- Filius familiis minor quatuordecim annis, qui se
cum patris consensu obligavit, an carcari possit
falsa instrumenti liquidatione. 20. 99. fol. 57.*
- Non obstante exceptione laconis, aut restitutio, ne
ibi n. 100.*
- Filius familiis an possit facere donationem causa
mortis, cum patris consensu. 41. 14. fol. 152.*
- Filius familiis pro patre fiduciebatur, ac habeat Ma-
cedoniani Senatus Consulti exceptionem. 20. 44.
fol. 56.*
- Filius familiis quid tuncnam fideicommissor intervenit in
contraria maiori, re varijs principalius facti,
an inveter. Macedoniani exceptione, utra cum
principali obligato. 20. 9. fol. 54.*
- Et quid si duo sunt rex debent, quorum unum, ad
quem pecunia pervenire, filium familiis esse, credi-
tor non ignorabat, ut ibi n. 10.*
- Filius familiis an, & quando testamentum facere
possit. 41. 14. fol. 152.*
- Filius in Civitate Neapolis conceperit, sed extra il-
lam ortus in loco, ad quem parentes profecti fu-
erant proficere tamquam, an habeatur, ut natus
in Civitate. 55. 14. fol. 103.*
- Et gaudet omnes Neapolitanorum privilegij,
ut ibi n. 25.*
- Filius ingratu an possit privari hereditate ex patris
debet, vel cuique. 8. 7. fol. 275.*
- Filius in re certa hæres institutus a patre, an, &
quando habeatur loco hereditis. 47. 20. fol. 174.*
- Filius an natu fugient in ea Civitate, unde mater
ex accidenti recessit. 55. 19. fol. 203.*
- Filius natus in figura matrimonij, etiam post litame-
notam nullitas ipsius, an patrī successat, si lo-
gitimus, & naturalis. 18. 28. fol. 49.*
- Filius obiit an confundatur excludatur à fideicommisso
per testatorum. 78. 9. fol. 276.*
- Filius an paternam potiū, quam avitam originem,
vel propriam sequatur, ubi ex eis contraria qua-
litatis resulant. 55. 9. fol. 202.*
- Filius exheredatus. Vide in verbo Ecclesia.*
- Filius posthumus. Vide in verbo Testamentum.*
- Filius semel à patris potestate liberatus per eman-
cipacionem, an, & quando in illam revertatur.
28. 8. 14. fol. 296.*

- E** Finium regundorum actio.
Finium regundorum actio. *Vide in verbo Actio finium regundorum.*
Ficti cause, & Fictus.
Ficti causa. *Vide in verbo Fictum exceptio.*
Fictus an admittatur ad appellandum a sententia contra eum lata. 92. 2. f. 316.
Et an habeat estiam alia remedia contra illam. n. 86.
Fictus & Autbor landatus an causam ad suos iudicis trahat. 53. 107. f. 195.
Et quid si alteris, aut Rebus, sive aliquo habeat praesoneum interesse. n. 118.
Fictus bona delinguntur ad eum devoluta, an absque alia corporali apprehensione aequirat. 78. 23. f. 277.
Fictus an perit eius fori privilegio renunciare. 32. 6. f. 89.
Fictus. *Vide in verbo Clericis, Ecclesia, Feuda, Rex Neapolis, Sacrum Regium Coosilium, Text. in Li quis iota.*
Ficta Civitatis.
Ficta Civitatis. *Vide in verbo Aquam.*
Frater.
Frater, & filii appellative nomine vecati, an simili succedant. 50. 14. f. 182.
Frater. *Vide in verbo Feudum, & Metus reverentia.*
Fratri appellations an sacer continetur. 83. 8. fol. 189.
Fraus.
Fraus aa in morti proximo presumatur. 40. 105. fol. 143.
Fraus. *Vide in verbo Actio revocatoria, & Dolos.*
Fraudas. *Vide in verbo Clerici.*
Fructus.
Fructus ab herede percepti an & quando hereditatem augent. 27. 15. f. 88.
Fructus an veniant a die litis contestata in iudice laesione, ex l. 2. C. de testiodega videntur. 25. 23. fol. 69.
Fructus a tempore litis contestata percepti, an sint alterius cum re resistendi etiam, quod posseger bona fide possideat. 26. 22. f. 69.
Fructus. *Vide in verbo Actio de doce, Appellatio, Feudi alienatio, Fideicommissum, Possessor, Sententia revocatoria, Sequestrum, Titulus, & Vxor.*
Fructus civiles. *Vide in verbo Pecciones.*
Fructus donis. *Vide in verbo Alimota.*
Fructus eriam post licet contumaciam in asperita iudice percepti, an fint compensandi causa malitioribus. 73. 51. f. 167.
Si possessor Dominij lute possideat, & cum titule valido, ut ibi n. 53.
Fructus ex infella radice provenientes, an & quando reuiciantur. 78. 8. f. 276.
Fructus extantes an sequentari possint, ubi res principali creditor non sufficit. 75. 34. f. 268.
Et an possessor ceasimper faciat suos. n. 55.
Fructus fideicommissi maturari, & non exalii in vi-
- ta baredi, gravati, aa, & quando fint resistendum fideicommissario. 43. 1. f. 166.
Fructus in sententia in integrum resistimur omis- sionem amplius peti possunt. 25. 14. f. 68.
Fructus lito pendente percepti, an fint Adorire resistendum ex iudicis officio. 25. 24. f. 69.
Fructus pignoris. *Vide in verbo Creditor.*
Fructus res penes tertium possevere existentes, an fint in dominio debitoris, & veniant in hypothecaria iudicio. 75. 49. f. 267.
Funeris impensa. *Vide in verbo Cessationis ha- reditatis.*
Fur, Furti actio, Furtum.
Fur. *Vide in verbo Tresis cogi potest.*
Furti alie. *Vide in verbo Solvens.*
Furtum. *Vide in verbo Creditor, Depositum.*
Futiosus.
Futiosus. *Vide in verbo Argumentum, Lunaticus, Prodigus, & futiosus, Testamentum futiosi.*
- G.**
- Gabellatum immunitas, & redemptiones.
G & Abellarum immunitas. *Vide in verbo Cle- tici.*
Gabellatum redemptiones. *Vide in verbo Coofiliarius.*
Galathie Civitas aa primos ferè Christianes in Orbe preduxerit. 26. 4. f. 44.
Geminata verba, Geminatio, & Geminatum rescriptum.
Geminata verba an ostendat magis enixa verbi intentum. 43. 53. f. 161.
Et an augent dispositionem, atque mutent aegotij substantiam. n. 54.
Geminatum rescriptum. *Vide in verbo Dilatio.*
Geminatio effectus qui sunt in remissione. 65. 34. f. 231.
Geminatum rescriptum. *Vide in verbo Rescriptum Genuiorum.*
- Gemma.
- Gemma. *Vide in verbo Rei lux.*
Geocri, & Geous.
Generi an, & quando per speciem derogatur. 4. 19. fol. 12.
Genus an per speciem declaratur, ceterumque reddatur. 39. 50. f. 134.
Graduatio creditorum.
Graduatio creditorum. *Vide in verbo Conactuum telephilii.*
- Gratia.
- Gratia dispensativa an sit rigore esse sumenda. t. 2. 14. fol. 34.
Gratia in quantum gratia an sit latissime interpretanda. ibid. n. 13.
Gratia Priscipis an probetur per litteras, vel per se- stes. 66. 7. f. 232.
Guarentate, & Guarentigia.
Guarentate verbum quid significat. 30. 3. f. 97.

Guareatigia quid sit 30.4.f.97.
Guareatigia formula in Regno caesarea, quae sit 30.
97.-

Gulofus,
Gulofus ad datur curator, & benefici interdicatur, 31.
121.f.105.
Et quid in abr. n. 123.

H.

Hereditem instituent.

Hereditem in Itinere extraeam divitem, cum
habet eas angustinas pauperes, & quando
peccet mortaliter. 32.69.f.110.

Hereditem in vita.

Hereditem *aa* quis in vita habere possit. 30.16.
fol.182.

Heredes.

Heredes. Vide in verb. Clerici, Contrahens, Do-
natio, Nomum appellatione, Testatos.

Heredes an condemnari soleant cum clausula sal-
vi discussione inventarii, quatenus de calegit-
timè appetuerit. 16.11.f.72.

Heredes omnes an debita aut facta iuramentarium. 27.
29.f.83.

Vel unius nomine omnia, illis tamen conscientia-
bis, vel in modicis, ut ibi n. 30.

Heredes plures an, & quando tenentur pro hero-
ditaria portione ad enera hereditaria. 41.151.
fol.152.

Et quid in legatis pisis, & in causa delit, ut ibi 157.
f.161.

Heredes viri. Vide in verbo Antecipatum.

Heredi.

Heredi aa, & quando locutus allegare turpitudinem
defuncti. 27.112.f.87.

Heredis actiones, & Boni.

Heredis actiones an enera defunctorum confundan-
tur ex actione sue beneficia iuramenti. 27.4.
fol.81.

Heredis actiones per additionem cum iuramenti be-
neficio, acquisito iure ad iureato, ac confundan-
tur. 26.4.f.71.

Heredis bona an, & quando validè obligatur à
defuncto, si heres sit sine iuramenti beneficio. 27.
6.f.82.

Heredis institutio.

Heredis institutio in favorem Hospitalium an proba-
tur ex eius Cappellani depositione. 41.129.f.148.

Heredis institutio an possit prudere ex aliis arbitriis. 41.129.f.153.

Heredis institutio ab conditione, si heres institu-
tus taliter hereditem fecerit, an, & quando uti
saptatoria viteretur. 38.55.f.131.

Heredis nomen.

Heredis nomen quo modis acceptatur. 48.1.f.175.
Heredis pactum.

Heredis pactum cum alio iubetum de solvendo cre-
dita hereditaria, & quatenus aliquod ius credi-
ribus. 27.25.f.61.

Heredis verbum, Hereditia rictum.
Hereditis verbum an intelligant de solis descenden-

tibus, & vero extraneis hereditibus. 48.8.f.176.

Et an heredes ex parte patrum etiam in subfamilia-

ibus & ea conditione conceperint heredes, ut la-

gatarum sine filiis decederent, n. 9.

Hereditas non adicatur acquisitum ex iure micro-

scadenti beneficium hereditatis post mortem su-

matris. 88.112.f.304.

Et an veniat ea fidicommissus fitatione, & si di-

rum. 113.

Hereditas.

Hereditas quid sit? & sive nomen, que compreha-

dat. 4.1.fol.12.

Hereditas an adiri costratur, cum in indicio pos-

ter. 45.69.f.170.

Hereditas aliena an possit relinqui. 50.37.f.18.

Hereditas an acquisita dicatur ante existentem.

88.12.f.301.

Hereditas. Vide in verbo Cessio, Cessans quis

hereditatis, Fructus ab herede, Individuitas.

Hereditas an fidicibus dedito dari possit, vel per fa-

deicommissum. 34.29.f.118.

Hereditas an costruant vendita, aut translatata cum

enervis. 4.4.f.12.

Hereditas delata, & non edita, cum alteri eadicatur,

an das in instanti sunt per unicum illum, ac

acquisitio scilicet ex parte cedentis, & dominii

realis iuris possessionis. 97.50.fol.331.

Hereditas an etiam sine alio corpore iuris insolu-

bitum habeat. 4.14.fol.12.

Hereditas ex Monasteriis defertur, an tanguntur

per Canale derivatur Monasterio. 88.80.f.301.

Hereditas iaceas an complete captum suscipiuntur,

& fructus acquiruntur. 58.14.f.11.

Hereditas iaceas an dicimus vacare adduc non-

edita. 58.34.f.31.

Hereditas iaceas an possideri dicatur, quod ad usu

capientem compleadem, & similia. 58.34.f.312.

Hereditas iaceas an dicatur possideri ante illius

possessorum apprehensionem ab herede faciendum.

58.31.f.312.

Hereditas iaceas. Vide in verbo Curator, Incurialis,

conventum, Prescriptio corpora.

Hereditas an, & quando iaceere dicatur. 49.31.

fol.179.

Hereditas non adita an, & quando transmutatur

ad heredes. 88.25.f.301.

Hereditas non adita an possit a debitorum non acqui-

ri, & repudiari in predictum creditorum. 88.

23.f.301.

Hereditas an solo animo adiri possit, verbis, an ja-

bilis declarato. 45.67.f.170.

Hereditas transmisca an fit de hereditate transmis-

sentis. 88.110.f.303.

Et an eius creditoribus, & legatariis sit obligata, ut

ibi a.111.

Hereditas vendita cum enera solvendi quadam

debita hereditaria ab aliis, an & quando prece-

matur redditus liberatus. 4.128.f.15.

Hereditate vendita.

Hereditate vendita cum pallo, quod emptor solvit creditoriibus hereditatis, an ille debet alio contra euentem, an vero solum contra venditorem. 22.27 f.61.

Hereditatis renuncias.

Hereditatis renuncias. Vide in verbo Recouciatio hereditatis.

Hereditatis aditio.

Hereditatis aditio. & repudiatione, an probetur solo animo. 88.20 f.301.

Et quomodo exempli ostenditur remissio? n.21.

Hereditatis appellatione.

Hereditatis appellatione an reliquum hereditate in recta comprehendatur. 47.10 f.174.

Hereditatis creditore.

Hereditatis creditores. Vide in verbo Creditores.

Hereditatis petitio. Vide in verbo Petitione.

Hereditatis appellatioe.

Hereditatis appellatioe an veniente annos hereditatis, sive sanguinis, quo bonorum, & extranei. 48.18 f.176.

Es an comprehendantur primi heredes tantum ultiores, utiam in infinitum. n.28.

Hereditudo nomes, & Nomina.

Hereditudo nomen in fiduciis invenitur an intelligatur de heredibus sanguinis. 50.18 f.182.

Hereditudo nomina in fiduciis simplici, & absolute, an venient heredes tantum sanguinis, quam bonorum, & extranei. 48.23 f.176.

Hereditudo nomine in fiduciis, an heredes sanguinis, & extranei contineantur. 43.6 f.161.

Heres.

Heres an, & quando excusat à patre emitti inventarij, si falla descriptio bonorum, licet absque solam fallam. 27.42 f.84.

Heres adiungendo an quod contrahat cum hereditatis creditoriibus. 27.11 f.82.

Exenti de proprio ultra vires hereditarias solvere coguntur. n.2.

Et quid in legatarij pibdom. n.7 f.85.

Heres ante inventarij beneficium, an teneatur insolitus creditoriibus hereditatis. 27.89 f.86.

Et quid in legatarij novissimo dato insperato. n.92.

Heres an bona omnia in hereditate separata describere teneatur in inventario. 27.113 f.85.

Heres Clericus. Vide in verbo Clericus heres.

Heres condonatilis gravatus, an pendente conditione validi transferat rerum hereditariam dominium. 43.22 f.159.

Heres creditor hereditatis an similem in ventarij creditoriibus habeat fortunam. 90.32 f.120.

Heres cum beneficio inventarij, an quando creditori hereditatis, an legatario primo videntur recte solvi. 26.18 f.79.

Heres cum beneficio legis, & inventarij, an teneatur de progrado. 58.44 f.112.

Et an habeat beneficium dandi in futuris bona hereditaria creditoriibus, ex beneficio predictis renunciasse à defuncto fallit. n.45.

Heres cum beneficio legis, & inventarij, an sit vera.

& proprietas heris.

Heres cum beneficio legis, & inventarij, an, & quando possit creditum, quod habet cum hereditate, consequi super aliquam re hereditaria per remedium separationis. 90.31 f.310.

Heres cum beneficio legis, & inventarij, an teneatur haberetur in fallo defuncti. 30.10 f.98.

Heres an debet in inventario bona omnia describere, quae postea habebat tempore mortis. 16.55 f.74.

Et quid si rem aliquam subtraxerit, vel celaverit, ut ibi n.56.

Heres an debet et rerum estimationem in inventario describere. 27.116 f.87.

Et quomodo procedere debet in rerum descriptione. n.120.

Heres ducilli, vel eius, qui certe bonis, an teneatur ultra vires hereditarias, nisi non conficerit inventarium. 27.49 f.84.

Et an teneatur heres idem, qui bona omnia denavit, aliqua ad testandum quantitate reservata, ut ibi n.50.

Heres durante tempore confessionis inventarij, an, & quando persit à creditoriibus hereditatis, an legatarij conveniri. 16.50 f.74. & cap. 67.52 f.221.

Heres an etiam ex auct. vel ex parte inventariorum facere teneatur. 27.18 f.83.

Heres ex inventarij beneficio, an, & quando persit hereditatis bona in solidum dare creditoriibus hereditatis. 16.125 f.79.

Heres an faciliter, quoniam ad recessum idem fallit immigrit. 25.19 f.43.

Heres fiduciis gravatae redditum hereditatem, an inventarium facere teneatur. 27.146 f.88.

Heres finitur an semper si incertus. 9.3 f.25.

Heres hereditas, & quanto dicatur heres testatrix. 48.3 f.176.

Heres hereditas in recta an dicti persit heres testatrix. 48.7 f.175.

Heres an, & quando hereditati communicare teneatur, quod ex propria acquirit industria. 16.75 f.76.

Heres in recta, dato herede universalis, an habeatur loco legatarij. 48.6 f.175.

Heres in recta, in quibus casibus hereditas locum obireat. 47.1 f.173.

Heres in recta. Vide in verbo Filius in recta.

Hereditatis appellatione, & ius accrescendi.

Heres an convenienter sit in loco defuncti, quamvis sit privilegiatus. 59.21 f.213.

Heres an inventarij beneficio inventarij adversus contrarium, ex quo aliquam consequuntur sit utilitatem. 23.51 f.62.

Et quid si sit obligaverit pro evitanda creditornos molestia. n.52.

Heres, inventarij, & profecto, an in solidum teneatur propter legatis. 27.99 f.86.

Et quid siemissa fuerit in inventarij confessione creditorum, & legatariorum citatio. n.100.

Guarantigin quid sit 30.4.f.97.
Guarantigin formula in Regno censueta, qua sit 30.
9.f.97.

Gulosis.

Guloso an debet curarer, & bonis interdicatur, 31.
12.1.f.105.
Et quid in abito n. 113.

H.**Heredem influente.**

Heredem in illius extraneis divitiebus cum
habet consanguineos pauperes, non & quando
peccat mortaliter. 32.69.f.110.

Heredem in vita.

Heredem an quis in vita habere possit. 30.16.
fol.182.

Heredes.

*Heredes. Vide in verbis Clerici, Contrahens, Do-
natio, Successio, Appellatione, Testator.*

*Heredes un cedentiam solent cum clausula sal-
va discussione inventarii, quatenus de ea legiti-
time apparetur.* 26.11.f.72.

Heredes omnes an debent facere inventarium. 27.
19.f.83.

*Vel unus nomine omnium, illis tamen censentienti-
bus, vel mandatibus, ut ibi n.30.*

*Heredes plures an, & quando teneantur pro bare-
daturi pertinere ad eam hereditaria.* 41.15.t.
fol.152.

*Et quid in legatis p. & in causa dicitur, ut ibi 157.
& 16t.*

Heredes viri. Vide in verbo Antepatrum.

Heredi.

*Heredi nn, & quando teneant allegare surpitulidinem
defunctorum.* 17.112.f.87.

Heredi actiones, & bona.

*Heredis ultimes un contra defunctorum confunduntur
ex aditione sive beneficio inventarii.* 27.4.
fol.81.

*Heredis ultiones per aditionem cum inventarii be-
neficio, ne vos simus iure ad inventum, an confundan-
tur.* 26.4.f.72.

*Heredis bona an, & quando validè obligentur
defuncto, si bona fuisse inventarii beneficio.* 27.
6.f.82.

Heredis institutio.

*Heredis institutio in favorem Hospitalium proba-
tur ex eius Cappellani depositione.* 41.29.f.148.

Heredis institutio non possit pendere ex aliis arbitriis. 41.198.f.153.

*Heredis institutio sub conditione, si heres institu-
tus talem heredem fecerit, an, & quando ut
captivaria visiterit.* 38.55.f.131.

Heredis nomen.

Heredis nomen quod modis recipiantur. 48.1.f.175.

Heredis pactum.

*Heredis pallium cum alminibutum de solvendo cro-
dita hereditaria, an quare aliquod ius credite-
ripos.* 22.25.f.61.

Heredis verbum, Heredis ita ratione.

*Heredis verbum an intelligatur de filios descenden-
tibus, an verò extraneis heredibus.* 48.8.f.176.
*Et an heredes extranei continuerint in substitutis
ibus sub ea conditione conceperint heros, an lega-
tariorum suis filijs decesserit, n. 9.*

*Hereditarum an dicatur acquisitum ex iure ac-
cedendi in beneficium hereditatis post mortem re-
stitutoris.* 88.112.f.304.

*Et non veniat in fidicommissi restitutio, ut ibi
num. 113.*

Hereditas.

Hereditas quid sit? & eius nomen, quae comprehen-
dat. 4.1.fol.12.

*Hereditas an notari censatur, cum in indicio peti-
tur.* 45.69.f.170.

Hereditas nomen an possit relinquiri. 30.37.f.183.

Hereditas non acquisitum dicuntur ante adiumentum.
88.11.f.301.

*Hereditas. Vide in verbo Cessio, Cessationis
hereditatis, Fructus ab herede, Individuitas.*

*Hereditas an Codicilis dovello dat possit, vel per fi-
deicommissum.* 34.29.f.118.

*Hereditas an confratrum venditum, nisi translatum cum
enerbit.* 4.4.f.12.

*Hereditas delata, & non adita, cum alteri ceduntur,
an duo in instanti fiant per unicum nolum, ne-
quissimo scilicet ex paro cedentis, & dominij
translationis cessionarum.* 97.50.fol.332.

*Hereditas non enim sine alio corpore iurius inselle-
bitur habeat.* 4.1.fol.12.

*Hereditas ex Monacoci defertur, an inquitam
per Canale derivetur Monasterio.* 88.80.f.301.

Hereditas incens an compleat captum usucapientem;
& familiis acquirunt.

*Hereditas incens non dicatur usucare nubus non
adira.* 58.24.f.311.

*Hereditas incens non possideri dicatur, quia ad usu-
capientem complendam, & similia.* 58.34.f.212.

*Hereditas incens non dicatur possideri ante idonee-
possitione apprehensionem ab herede defunctam.*
58.31.f.212.

*Hereditas incens. Vide in verbo Curator, Interesse,
conventum, Prescriptio accepta.*

Hereditas an, & quando incere dicuntur. 49.31.
fol.179.

*Hereditas non aditu an, & quando transmittuntur
ad heredes.* 88.25.f.301.

*Hereditas non aditu an possit in debito non acqui-
ri, & repudiari in prædictum creditorum.* 88.
23.f.301.

*Hereditas an sepe unius adiri possit, verbit, aut fa-
bis declarato.* 45.67.f.170.

*Hereditas transmissio an sit de hereditate transmit-
tentis.* 88.110.f.303.

*Et an eius creditur, & legatariorum sit obligata, ut
ibid. 111.*

*Hereditas vendita cum enere solvendi quendam
debita hereditaria ab aliis, non & quando præsum-
itur redditus liberum.* 4.18.f.12.

- Hæreditate vendita.
Hæreditate vendita cum patre, quod emptor solvit a creditoribus hæreditarij, an illis debet alio contra euentem; an vero solum contra venditorem. 22.27.f.61.
- Hæreditati renunciantur. *Vide in verbo Renunciantur hæreditati.*
- Hæreditatis aditio. *Hæreditatis aditio, & repudatio, an probetur solo animo.* 88.20.f.301.
- Ei quomodo, exempli ostenditur remissio.* n.21.
- Hæreditatis appellatione.
- Hæreditatis appellations an relatum hæreditate in re certa comprehendatur.* 47.10.f.174.
- Hæreditatis creditores, Petitione.
- Hæreditatis creditori. *Vide in verbo Creditore.*
- Hæreditatis petitor. *Vide in verbo Petitor.*
- Hæredum appellatione.
- Hæredum appellations an venientia omnes hæredes, sive sanguinis, & bonorum, & extranei.* 48.18.f.50.
- Ei an comprehendantur primi hæredes tantum ultra vires, etiam in infinitum.* n.28.
- Hæredum nomen, & Nomine.
- Hæredum nomen in substitutionibus an intelligatur de hæredibus sanguinis.* 50.18.f.182.
- Hæredum nomen in fideicommisso simplici, & absente, an venientia hæredum sanguinis, quam bonorum, & extranei.* 48.13.f.176.
- Hæredum nomen in fideicommisso, an hæredes sanguinis, & extranei continetur.* 43.62.f.161.
- Hæres.
- Hæres an, & quando exceptus à panis omisi inventarij si sit falla a descriptio bonorum, licet absque solam in 2.7.42.f.84.*
- Hæres admodum an quasi contractat cum hæreditarij creditoriis.* 2.7.1.f.82.
- Envenire de proprio ultra vires hæreditariae solvere cogatur.* n.2.
- Ei quid in legatariorum ibidem.* n.7.f.85.
- Hæres aut inventarij beneficium, an tenetur in solidum creditoriis hæreditarij.* 27.8.9.f.86.
- Erguid in legatariorum novis posturo.* n.92.
- Hæres an bona omnia in hæreditate responsum deferebatur tenetur in inventario.* 27.11.5.f.89.
- Hæres Clericus. Vide in verbo Clericus haec.*
- Hæres conditionata gravata, an pendente conditione valde transferat rerum hæreditarium dominium.* 43.22.f.159.
- Hæres creditor hæreditatis an sumilem cum alijs creditoriis habeat formam.* 90.33.f.310.
- Hæres cum beneficio inventarij an, & quando creditori hæreditario, aut legatario primo tenetur restituenda.* 26.11.8.f.79.
- Hæres cum beneficio legi, & inventarij, an tenetur de proprio.* 58.44.f.112.
- Ei an habeat beneficium dandi in solidum bona hæreditaria creditoribus, ex beneficiis predictis renunciatione à defuncte facta.* n.45.
- Hæres cum beneficio legi, & inventarij, an si verrit,*
- & propriè heret.* 26.7.f.71.
- Hæres cum beneficio legi, & inventarij, an, & quantum possit creditum, quod habet cum hæreditario, consiq̄ super aliquid re hæreditaria per remedium separationis.* 90.31.f.310.
- Hæres cum beneficio legi, & inventarij, an teneatur haberetur sum solidum defuncti.* 30.10.f.98.
- Hæres an debet in inventario bona omnia describere, quæ post mortem habebat tempore mortis.* 16.35.f.74.
- Ei quid si rem aliquam subtraxerit, vel celaverit, ut ibi n.56.*
- Hæres an debet in estimationem in inventario describeret.* 27.11.6.f.87.
- Ei quomodo procedere debet in rerum descriptione.* n.120.
- Hæres decollis, vel eius, qui cessit benitus, an tentatur ultra vires hæreditariae, nisi non conseruit inventarium.* 27.49.f.84.
- Ei autem eatur hæres illius, qui bona omnia donavit, aliqua ad testandum quætitatem reservata, ut ibi num.50.*
- Hæres durante tempore confessionis inventarij, an, & quando posset a creditoriis hæreditarij, aut legatariorum conveniri.* 26.50.f.74. & cap. 67.52.f.22.1.
- Hæres an etiam ex agi, vel ex parte inventariorum facere teneatur.* 27.28.f.83.
- Hæres ex inventarij beneficio, an, & quando posset hæreditario a bona in solidum dare creditoriis hæreditarij.* 26.11.5.f.79.
- Hæres an faciliter, quam antea est, illius factum impugnet.* 55.19.f.43.
- Hæres fideicommisso gravatus collinero hæreditare, an inventarium facere teneatur.* 27.146.f.88.
- Hæres fatus an semper sit incertus.* 9.3.f.25.
- Hæres hæreditan, & quando dicatur hæres testatrix.* 48.38.f.176.
- Hæres hæreditis in re certa audiendi posset hæres testatrix.* 48.7.f.175.
- Hæres an, & quando hæreditati communicare teneatur, quod ex propria acquirit industria.* 26.75.f.76.
- Hæres in re certa, dato hæredi universali, an habeatur loco legatariorum.* 48.6.f.175.
- Hæres in re certa, in quibus casibus hæreditis locum obtinet.* 47.1.f.173.
- Hæres in re certa. *Vide in verbo Filius in re certa.**
- Hæreditatis appellatione, & ius accrescendi.
- Hæres an convenerit sit in loco defuncti, quamvis sit privilegiatus.* 59.21.f.213.
- Hæres an inventarij beneficio iuvetur adversus contrarium, ex quo aliquam consequuntur sunt utilitatem.* 22.51.f.62.
- Ei quid si sit obligaverit pro evitanda creditorum molestia.* n.52.
- Hæres inventarij non confitit, an in plenum teneatur propriè legatis.* 27.99.f.86.
- Ei quid si missa fuerit in inventarij confititio creditorum, & legatariorum citatio.* n.105.

Heres inventarium non conscient, an tenentur ex distributis hereditariis ultra vires hereditarias, etiam in fero poli. 27.79.f.85.

Et an falcedatum emerit. n. 182.f.85.

Heres inventarium conscient. Vide in verbo Texto, in 1.6 quis intra.

Heres unlegitima privetur ob non confitum inventarium. 27.9.f.83.

Et unex ea tenetur legata, & fiducemissa particularia supplere cum bona hereditaria non sufficiunt. n. 10.

Heres an tenentur facere inventarium, in quo maior effe impensu, quam utilitas bonorum. 27.51. fol.84.

Heres an, & quando possit conveniunt pro legatis in loco, ubi maior pars hereditatis extat. 42.nu.7. fol.155.

Heres pro legatis an si convenientius in loco eius domicilij renit, vel personali aliacione. 42.1.f.155.

Heres, qui semel est, an defuisse possit esse heres. 45.71.f.170.

Heres quilibet non tenetur creditoribus, atque legatus pro hereditaria parte. 28.37.f.92.

Heres si renuncias beneficio inventarii res ipsa annuit, vel personam sibi nocent in alia, vel alterum resipilla. 22.53.f.62.

Heres sine benefici inventarii an tenetur legatis de proprio, cum res ipsa legata de bonis suis solus mandavit. 27.54.f.84.

Heres sine inventario an tenetur ultra vires hereditarias, si colliter cum remanente bona sufficientia, in hereditate. 27.65.f.85.

Heres sine inventario an possit compelli ultra vires hereditarias a superius Magistris tribus, & Iudicibus, qui Regiam potestatem habent, & sola falli veritatem inspissi indicant, ut Sacrum Consilium Neapolitanum. 27.55.f.84.

Heres sans an, & quando ipso inter adiuvio intelligatur absque alio immixtione. 88.81.f.302.

Heres non conscient inventarium an, & quando lex prasumas, etiam tenetur ultra vires hereditarias. 27.56.f.84.

Heres vendit hereditatem, an adhuc remaneat ab omnibus oneribus, & creditoribus hereditariis. 4.6.f.12.

Et non possit in emploio transire actiones passivas, qua eius effidni inherent. n.8.

Heres vigore clausum, cum potestate addendi, vel diminuendi posse bona per errorum in inventario descriptis detinere. 26.70.f.75.

Heres universitas an sucedat in universum. In difunditi, & in omni, ac honore. 26.1.f.72.

Et an adiuvio quasi contrabat cum hereditariis creditoribus, & tenetur illis in solidum, atque ultra vires hereditarias. n.2.

Heres non si faciat inventarium, an coheredi profite securi creditoris, & legatoris. 27.31.f.83.

Heres inverjatio. Vide in verbo Quarta.

Hypothesca.

Hypothesca an contributatur etiam absque scriptura. 16.9.f.45.

Hypothesca pro legatis, vel fiducemissa, etiam conditionalibus, an incipiatur a tempore mortis testatoris. 41.133. & 138.f.151.

Hypothesca. Vide in verbo Dominium.

Hypothesca tacita super bonis inventatis, & collatis in prado conditae prosecuturitate punitiva, ubi invenerit fuit. & postea servari ordinata. 74.f.10.

Et an locum habent sum in urbe, quoniam in radice prado. 78.f.10.

Et quoniam differentia ratio inter utrumque remissive. n.10.

Hypothesca tacita an competat pro dote. 1.1.f.44.

Hypothesca tacita pro legato, an accedit, non sedi, personali hereditis obligatione ex legato, sed etiam eius obligatione ex quibus contractis additionis resultanti, a dimplendi legato, etiam conditionalitate in tempore suo. 41.133.f.151.

Hypothesca tacita pro pensionibus an, & quando derivatur super rebus alienis per condituras inventatis, mutatis in prado conditae. 7.15.f.1.

Hypothesca tacita an habeat locum, tam in prima locatio, quam etiam in tacita recordatione. 7.11. fol. 21.

Hypothecaria.

Hyperbecaria. Vide in verbo Cessionarios, & Heredes.

Hypothecaria causa, iudicium.

Hyperbecaria causa an sit dividula. 53.99.f.195.

Hypothecaria iudicium. Vide in verbo Fructus rei.

Hypotheca.

Hypotheca super re empia cum pacto de retroveniente, ac resolvantur, falla ei recompensie vigore patris. 5.2.f.13.

Hodie constat.

Hodie constat, hodie ugatur, regula. Vide in verbo Alimenta.

Homicida, Homicidium.

Homicida si succedit in civesello, antikitis heredi in interfido bonis. 78. 27.5.377.

Homicidium. Vide in verbo Falsi crimen.

Homines.

Homines an sint rebus digniores. 31.24. f.103.

Homines an sint fratres, vel alii. 26.1.f.196.

Hominum aliquis an scias, que sunt homines, ac vero spiritus hominis, qui est in homine. 40.101. fol.143.

Honestas.

Honestas. Vide in verbo Polle.

Holter.

Holles an sint, quibus publicè bellum Populus Romanus inducit, vel ipsi Populo Romano. 61.36. fol.218.

Hofles. Vide in verbo Captivi, & Captivus.

Hoflica Exceptio.

Hoflica exceptio Militis ad Bellum proficerentibus concessa per Constitutionem Regis Hoflici ex-

- exceptionem , quando locum habeat , & quibus computat . 62.3.f.220.
- Hojc excep. Vide in verbo Argumentum.*
- Hofstium bona res , & persona.*
- Hofstium bona mobilia , aut immobilia in bello capti , an , & quando acquirantur capientibus . 61.8. fol.117.*
- Hofstium res , & persona in Bello iusto capti , an efficiantur capientium . 61.6.f.227.*
- I.
- lactare.*
- I**llare suum an quis presumatur . 23.10. fol.63.
- Identitas.*
- Identitas persona an longe validius per nominis , & cognominis expressum , quam per signa demonstretur . 26.102.f.27.*
- Identitas rei an probari debet ab obligante . 87.2. f.298.*
- Identitas rei quomodo prebetur per confessus . 87.4.7. fol.298.*
- lelunia.*
- Ilinnia. Vide in verbo Animæ defunditorum.*
- Ignorans an ratificat , atque consentiat . 17.11.f.47.*
- Ignorancia.*
- Ignorantia crassa , & affectata , an habeatur proficiens . 116. 39.f.306.*
- Ignorantia fadit quis producat officia . 91.5.f.311.*
- Ignorantia Iuris an in dubio presumatur . 38.65. fol.131.*
- Ignorantia Iuris an excusat . 89.45.f.306.*
- Ignorantia Iuris. Vide in verbo Falsitia.*
- Imamillia.*
- Immisisse ex Linali C. de Edicto Divi Adriani , an concedatur , quando legitimus contradicunt existat , causa præsumpta non sit . 34.32.f.118.*
- Immisisse in pessimum vigore similiter Linalis , an concedi possit ex testamento inscriptis , aliquis sollicitum carent , & signanter , si legitimus res ipsius numerus deficiat . 34.14.f.117.*
- Immisisse in pessimum honorum extremo d.i.fin.*
- Prede in verbo Citatus , Dilatio , & Fideicommissarius universali.*
- Immutitas à gabellia.*
- Immutitas à Gabellis. Vide in verbo Clerici.*
- Impensa.*
- Impensa in meliorationibus facta , an tanti sufficiat presumatur , quanti vales res meliorata . 73.101. fol.265.*
- Imperatoe.*
- Imperator Federicus Secundus. Vide in verbo Constitutiones , & Federicus Secundus.*
- Imperator ut possit cendero legem generalem Urbi , & Orbi . 16.3.f.44.*
- Implementam.*
- Implementum aliquam causa , vel conditione alligatum an probare tenetur . 23.25.f.63.*
- Impossibilitas , & Impossibilitas.*
- Impossibilitas , & valde difficultas , an aequiparentur . 23.8. fol.58.*
- Impossibilitas an obligent . 21.4.f.58.*
- Impossibilitas in substantia dispositionis , non autem in conditione , un visus dispositionem . 38.54. fol.131.*
- Incertitudo.*
- Incertiendo summa , vel rei , aut persona , enigmate , an visus legitum . 41.170.f.152.*
- Et quid in legate ad prius causas , ut ibi . num. 171. & 172.f.153.*
- Inclusio omnis.*
- Inclusio omnis an , & quando sit exclusio alterius . 4. 20.f.12. & cap. 79.55.f.180.*
- Incoliz.*
- Incole. Vide in verbo Civis.*
- Incontinenti.*
- Incontinenti , qua sunt , an unum alteri confessus ineficit . 8.24.f.24. & cap. 37.12.f.127.*
- Incorporalia.*
- Incorporalia. Vide in verbo Cessio.*
- Indebitum.*
- Indebitum. Vide in verbo Solutio , Vtique indebit.*
- Indebitum pro causa solutum , an repetatur . 31.118. fol.111.*
- Indicia.*
- Indicia lovin an sufficiente ad generaliter inquirendum , & in speciali inquisitione argentiaria requiriatur , & quare . 76.9.f.270.*
- Indicia quæ sufficiente ad inquirendum , an Indicia officia remittantur . 76.14.f.271.*
- Indicia an sufficienti , cum agitur de conscientia probatione . 40.100.f.142.*
- Indicia. Vide in verbo Falso publica.*
- Indicatio.*
- Indicatio in Regno Neapolis , an incipiat à Kalendis Septembribz . 27.139.f.88.*
- Indicatio a quo dicitur , quid sit . 27.133.f.88.*
- Indicatio a quo corribat tempora Dominica Nativitatis . 27.141.f.88.*
- Indicatio nomen an romanferit pro temporis significacione . 27.138.f.88.*
- Indicatio omnis an unius instrumentum . 27.140. fol.88.*
- Individualis.*
- Individualis causa an dicatur , si plura capitula ad invicem conexa in sententia continentur . 92.23. fol.314.*
- Individualis. Vide in verbo Dignum , Utile.*
- Individualis , & Inseparabilis. Vide in verbo Exceptio.*
- Individualis. Vide in verbo Appellatio.*
- Individualites.*
- Individualitas causa quemodo confideratur ad efficiendum , quod restituere minoris profit maioris liceat confundit . 18.32.f.92.*
- Et quid in causa hereditatis , que dividua est , ut ibi num. 35.*

- Individuum.**
Individuum, & connexum, an idem est. 92. 22.
fol. 3. 14.
- Individuum. Vide in verbo Reconvocationis, Sententia ius, Servitium causa.*
In dubio.
- In dubio, & quando pro pia causa sit indicandum.* 32. 133. f. 112.
- In dubio quomodo, & quid indicandum sit remissum.* 42. 32. 136. f. 112.
- Inductio.**
- Indultio. Vide in verbo Cancellatio.*
- Indultum.**
- Indultum quo alii nomine appellatur.* 79. 8. f. 279.
- Indultum Civitatis, & Regno Neapolis plures concessum.* 79. 45. f. 280.
- Indultum an remittet panam criminum.* 79. 34.
fol. 180.
- Indultum generale, ex quibus causis concedi solet.* 79. 5. f. 279.
- Indultum generale criminum, etiam capitalium à quibus quandoque graviori concedi solet.* 79. 1.
fol. 279.
- Indultum generale an, & quando delere soleat infamiam notam, si specificè non exprimatur.* 79. 26.
fol. 1. 79.
- Indultum in quo non fuerunt excepta crimina, alijs excipi solita, an etiam illa comprehendatur.* 79. 50.
fol. 180.
- Et an etiam Sedem, & falsi crimina, ut ibi n. 63.*
- Indultum respetu causum exceptarum, an repudetur odiosum.* 79. 38. f. 280. & 281.
- Infamia nota.*
- Infamia nota. Vide in verbo Indultum.*
- Infirmus.**
- Infirmus. Vide in verbo Donatio causa mortis.*
- Ingrati filius, Ingratitudo.*
Vide in verbo Filius ingrat.
- Ingratitudo an sit legibus exosa, & fontem exicet misericordia.* 32. 75. f. 110.
- Inhibitio. Vide in verbo Appellatio.*
- Inimicitie, Inimico.*
- Inimicitie capitalis praesumpcio, an oriatur inter coligentes de magna pecuniariis quantitate.* 26. 90. f. 77.
- Inimicus etiam de recenti recentiliatus, an admittatur ad testificandum contra alium inimicum.* 76. 35. f. 272.
- Inimicus. Vide in verbo Accusatio, Testis inimicus.*
- Inquisitio.**
- Inquisitio quomodo dividitur.* 76. 4. f. 170.
- Inquisitio specialis, ut formari posse, qua requiratur.* 76. 6. f. 171.
- Instantia.**
- Instantia an determinat in sententia exequitione, atque in summariorum exequentiis.* 53. 23. f. 192 & n. 78. & 80. f. 195.
- Instantia de Iure Canonico an solam in causis civilibus, & an etiam in criminalibus perimitur.* 52. 44. f. 193.
- Instantia an datur à iudeis contumelias, usque ad sententiam.* 53. 68. f. 194.
- Instantia ex Iure Regni Neapolis, an sit perpetuata in causa criminalibus, ubi Regis sacerdos intervenit.* 53. 45. f. 193.
- Instantia in causis, in quibus lis non contestatur, quo tempore currere incipiat.* 53. 25. f. 193.
- Instantia iudicij. Vide in verbo Causa, Clerici, Exceptio declinatoria.*
- Instantia an currit, declinatoria fori exceptione disposita, donec illa decidatur.* 53. 65. f. 194.
- Instantia an perimitur in causa Ecclesiastice, & spiritualem.* 53. 43. f. 193.
- Instantia an perimitur in Concilio Principis, ut est Sacrum Concilium Neapolitanum.* 53. 36. fol. 193.
- Instantia an nova dicatur, cum de liquidatione agitur quantitatibus in sententia non contenta.* 53. 77. fol. 195.
- Instantia per quod tempus prorogetur, si compilato processu facta fuerit monitus ad dicendum.* 53. 38. f. 193.
- Instantia perempta ex trienniis lapsu in civilibus, & bienniis in criminalibus, an procedatur postea in causa, etiam in contra parte conscientia.* 53. 33. f. 193.
- Et quid in Fidelibus causis, ut ibi n. 35.*
- Instantia perempta an habebit, ac si nunquam libeta esset, nec pendere dicatur.* 53. 59. f. 194.
- Instantia perempta an proponat nullus ante peremptiorem perfidiam.* 53. 55. f. 193.
- Instantia perempta an reviviscat per insufflationem spiritus vita à Principe obtentam, una cum alterius instantia durante effectum fortissima.* 53. 46. f. 193.
- Instantia perempta. Vide in verbo Clericus, Lis pendere, Litigiosi vitium, Prescriptionis latrotopio.*
- Instantiae tempus.*
- Instantia tempus an currit, & super articulo in causa emergenti disputetur.* 53. 96. f. 194.
- Instituto.**
- Institutor. Vide in verbo Bancum.*
- Instrumenta, Instrumentarium debitum.*
- Instrumenta omnia in Regno confusa, an confessiora dicantur.* 30. 6. f. 97.
- Instrumentarium debitum. Vide in verbo Preventio.*
- Instrumenti exequitio, Instrumentum.*
- Instrumenti exequitio an, & quando suspendatur per nullitatem à debito principaliter oppositum, per viam actionis, vel preventionis.* 30. 10. f. 98.
- Instrumenti exequitio an suspendatur ex oppositis exceptionibus alterius requirementibus indagacionem.* 30. 17. f. 97.
- Instrumenti exequitio an, & quando suspendatur, consistit de nullitate instrumenti, ex alii factis in iudicio nullitatis.* 30. 11. f. 98.
- Instrumenti exequitio. Vide in verbo Evictionis imminentis exceptio.*

- Instrumentum liquidii exequitio. Vide in verbo Dilectio moratoria.*
- Instrumentum publici exequitio an impeditur per exceptiones alterorum requirentes indaginem. 20. 24. f. 53.*
- Et quando alterum indaginem requirenter dicantur remissive n. 25.*
- Instrumentum publici exequitio an retardetur per nullitatem oppositam. 93. 15. f. 318.*
- Non obstante statim annis exceptiones excludente, ut ibi n. 16.*
- Instrumentum publici liquidatio si fiat ad formam Ritus M.C. Vicaria, debitur an andicatur si sollempniter, vel alias oponantur exceptiones. 93. 17. f. 318.*
- An vero carceretur, vel in vinculis, vel falso deposito causa dicatur. n. 8.*
- Et an sufficientia propria demus assignatio cum canticis, etiam in voto nobiliti, ut ibi n. 27.*
- Instrumentum. Vide in verbo Adiectus, Indictio.*
- Instrumentum Capitularium Matrimonialium, etiam absque pacto exequitio, an ad Ritus formam exequitari. 30. 10. f. 97.*
- Confitebit per partis confessionem de matrimonio; nro. 11.*
- Instrumentum censualis. Vide in verbo Compensationatio, Exceptio nulla.*
- Instrumentum contra prodigium an liquidare possit via Ritus M.C. Vicaria. 3. 71. f. 104.*
- Instrumentum debiti iuratum. Vide in verbo Compensationis exceptio.*
- Instrumentum debiti an liquidum esse dicatur, quoniam vis fuerit illius diminutio premissa, si fallere calcule minorum quantitatam debere confiteritur. 30. 42. f. 99.*
- Instrumentum an sit probatio probata, de qua die possit, noli me tangere. 13. 43. fol. 38. & 30. 1. fol. 97.*
- Et an in Regno Neap. paratam habeat exequitiam. ibid. n. 45.*
- Ex parte exequitio an suspendatur per exceptiones oppositas alteriorum indaginem requirentes. n. 46.*
- Instrumentum an habeat paratam exequitionem, si querentibus clausulam non contentus. 30. 24. fol. 97.*
- Instrumentum etiam contra mulierem, an liquidatur ad formam Ritus M.C. Vicaria. 20. 40. f. 56.*
- Instrumentum an liquidari possit post annos virginis à die nascitutis alios. 20. 45. f. 56.*
- An vero vigore palli exequitio in ea contenti procedatur. n. 6.*
- Et quid in causa dotis, ut ibi n. 47.*
- Instrumentum an liquidari possit ad formam Ritus M.C. Vicaria Regni Neapolit., pro annis introitibus super fendo venditis, etiam absque afferentia. 23. 60. f. 39.*
- Maxime si tempore fructus perceperit. n. 61.*
- Instrumentum an possit liquidari contra baredem, proprii nomine obligatum. 30. 43. f. 99.*
- Et quid si Curia pro Tribunal. Sedante solemne produxit in inventarium, ex quo nihil in bareditate superesse docuerit, ut ibi n. 44.*
- Instrumentum publicum iuratum ad formam Ritus M.C.V. Neapolis prodicendum, an, & quando sit probatio probata, ut de eo dicte possit, non me tangere. 20. 10. f. 55.*
- Et si quarerrantur, ut liquidari possit ad formam Ritus. n. 21.*
- Instrumentum publicum an liquidetur ad formam Ritus M.C.V. etiam contra minorem. 20. 78. & 91. fol. 57.*
- Et an careceret si dolis capax sit. n. 79. & 80.*
- Instrumentum publicum si fuerit ad formam Ritus liquidatum in Regno Neapolis, debitur an audiatur non facta prout integrals solviente debitis cum parva, & expensis. 18. f. 318.*
- Et an impeditur eius exequitio, per eius nullitatem oppositam, quia non certa est, & ex cariarum revolutione deducatur. n. 29.*
- Instrumentum sive querentia sive confessionatum in Regno Neapolis, an exequitatur. 30. 5. fol. 97.*
- Si instrumentum, aut parva certus est, ut ibi n. 8.*
- Instrumentum venditionis feudi absque afferentia, an mereatur exequitionem ad formam Ritus. 23. 62. f. 39.*
- Intellectus.
- Intellectus legis finalis, C. de bonis, qui libertis. 86. 18. f. 197.*
- Interdictio bonorum.
- Interdictio bonorum, an obles facient suam conditionem meliorem. 31. 8. f. 104.*
- Interdictio bonorum. Vide in verbo Amore capto.*
- Interdictum.
- Interdictum possessorum, ut locum habeat, quod reuocatur. 69. 19. f. 141.*
- Intercelle.
- Interest an debatur bire alluvie, cum fuit specie, & premissum. 29. 21. f. 94.*
- Vel cum pro eo qualibet civilitate alio à lege concedatur. ibi n. 23.*
- Interest alterius interest an, & quando debatur. 21. 2. 6. & 23. f. 31.*
- Interest certum absque periculo, & labore, an sit in minori quantitate taxandum. 81. 1. 3. f. 285.*
- Interest convenientia à papulo, pars hereditatis, an ex maxima debitur, an debatur, & in quibus casibus. 81. 3. f. 284.*
- Interest convenientia mortino debitore, vel decollato, an, & quando debatur, etiam illius hereditate iacente. 81. 6. f. 284.*
- Et à quo interest decollus exconfit. n. 7.*
- Interest. Vide in verbo Census, Dominium, Emptiones, Feudi alienatio, Tutor.*
- Interest dotis. Vide in verbo Dotis interest, Matritus.*
- Interest etiam verisimile inter partes taxandum, an, & quando debatur, an vero pro quantitate interest verè possit. 81. 15. f. 285.*
- Interest in Regno Neapolis ad quam rationem liquidetur. 29. 2. f. 93.*
- Et si possit in pluribus annis conservatum sortem excedere, & quando debatur. n. 3.*

- Interesse fiducie officientia autem alienis inter debitum, an peti posse post receptionem sortis. 29. 28. fol. 95.
- Interesse lucri cossantis, & danni emergentis, an debetur sibi Iure Divino, quam humane. 11. 17. fol. 31.
- Et quid in Civitatibus insigibus, quartu[m] numero est Neapolis, in qua prompta sunt negotiationes. num. 18.
- Interesse lucri cossantis, & danni emergentis, quando absque alia probatione debetur. 19. 1. f. 93.
- Interesse lucri cossantis an debetur, si creditor illud suiss lucraturus, aut lucrari solitus. 81. 13. fol. 185.
- Interesse an debetur cossante mora. 94. 143. f. 325.
- Interesse rei indicata an, & quando alienis Iure debetur. 19. 2. 3. f. 95.
- Et quomodo ligandum. n. 27.
- Interesse rei indicata an liquidari debeat iuxta damnum passum, & lucrum cossans. 53. 75. f. 194.
- Interesse tertiarum ad quam ratione taxantur, & an debetur pro quantitate minore ducatis centum. 81. 2. 6. f. 283. & 43. 44. f. 191.
- Interesse tertiarum, quas creditor neglexit a principio debitoro exigere, an debetur a tertio possifere. 81. 3. f. 184.
- Interesse tertiarum. Vide in verbo Censua.
- Interpretatio.
- Interpretatio an sumenda sit, ne curba sine superflua. 43. 47. f. 160.
- Interpretatio an sumenda sit regulariter pro validitate testamenti. 35. 35. f. 123.
- Interpretatio. Vide in verbo Culpa.
- Interpretatio largissima. Vide in verbo Contadus.
- Invechia.
- Invechia ab illatis, & quomodo. 7. 6. fol. 20.
- Inventarium.
- Inventaria an consciplura possint per heredes. 28. 43. f. 92.
- Inventarij consilio an sit personalissima. 37. 32. fol. 83.
- Inventarij consilio an possit heredi a testator remitti in legatarum praeindicationem, & creditorum. 27. 52. f. 84.
- Inventarij exceptione. Vide in verbo Argumentum.
- Inventarij lex an servatur de auctoritate canonica. 27. 80. fol. 85.
- Inventarium ab altero consellum, qui conficeret non sensatur, an inveteret. 27. 38. f. 84.
- Inventarium unde dictum, & an sit in eo descripta bona inventa in hereditate, que manibus tangi possunt. 26. 7. 1. f. 75.
- Inventarium ab uno consellum an profite alij, qui ille facere emiserunt. 27. 35. f. 84.
- Inventarium ab uno ex heredibus consellum, an illi proficiat respellit a portione, ab alterius coheredis repudiationem sit accrescens. 28. 45. f. 92.
- Inventarium ab uxore fallax de bonis viri, an re-
- levat illius heredes ab illius consellione. 27. 36. fol. 84.
- Eta vita de bonis uxoris consellum, an relevet illius filius, & heret. n. 37.
- Inventarium ab quo solemnitatis ibis à Iure requisitis consellum, an sit nullum. 27. 202. f. 86.
- Et an imperita, vel simplicitas excusat. n. 105.
- Et quid in Milite, & iusticio, merito, muliere, qui debet consulari portiones. n. 106.
- Inventarium allegare, an judicare, an sufficiat pro illius beneficio perueniendo. 26. 13. fol. 72.
- Inventarium coheredis aproficiti alteri coheredi. 28. 31. f. 92.
- Inventarium bonorum mobilium quomodo fieri debet, & qualiter ea describenda sit. 72. 43. f. 253.
- Inventarium an sit probata probata pro hereditate, & contra heredem tunc adegit bona in hereditate, quae fuerint in eo descripta. 26. 82. f. 76.
- Et an sufficiat probare, quod alia bona testator habebat in vita, ant vero requiretur verificatio in morte remansisse penes heredem. n. 84.
- Inventarium an sit res dividua, ut possit heres pro parte adire eam beneficie inventarij, aliis vero, non. 27. 3. 3. f. 83.
- Inventarium quare fuit à Iure inventum. 27. 40. f. 84. & 28. 44. f. 92.
- Inventarium hereditis an requirat maiores solemnitez, quae sunt in iuri. 27. 143. f. 88.
- Et quia sit differentia inter heretumque, ut ibi. n. 144.
- Inventarum infra quod tempus conficitur pro bonis existimibus in Regno Neapolis. 27. 109. fol. 87.
- Et quid pro alijs extra Regnum, & in launguile partibus possit, ut ibi. n. 210.
- Inventarium infra quod tempus incobari, & completi debet. 26. 44. f. 73.
- Inventarium in pluribus, quorum interesse, citat fuerint, an, & quando prebeat etiam, quod ad non citatos. 27. 66. f. 85.
- Inventarium legitimè consellum, an vivitur ex supervenienti alienum rerum noticia habita per heredem. 26. 7. 2. f. 76.
- Inventarium an praedictet non erato. 27. 71. f. 83.
- Inventarium an probet bona in eo descripta est in hereditate. 27. 4. f. 298.
- Sit in eo adiut classula, cum potestate addendi, vel diminuendi, ut ibi. n. 5.
- Et an probet contra heredem, donec ipse de errore decuerit. n. 6.
- Inventarium soleme an operatur, ut non possit heres ex aditione ladi. 28. 6. f. 90.
- Negre tenetur ultra vires hereditarias, ut ibi. num. 7.
- Inventarium an solum operetur, quod non tunc habeat ultra vires hereditarias, an vera ad plures proficit, ut herba betonica. 26. 8. f. 72.
- localis bona.
- Jocalia bona. Vide in verbo Patatum.
- Iudei, & iudicandi potestas.
- Index appellationis an Jurisdiccionem tantum habeat ad certum genus causarum, quae sibi inserviant, per

- per Iudicis sententiam devoluta.* 36.46.f.206.
Iudex Vide in verbo *Advocatus*, *Appellatio*nis libellus, *Compensatio*, *Dilatatio* probatoria, *Sententia*.
Iudex à quo. Vide in verbo *Appellatio*.
Iudex ad contractus. Vide in verbo *Emoicipatio*.
Iudex consanguineus in pari gradu utique parti, an possit tanquam suspicere reuersari. 51.15.f.188.
Et an possit esse testis. n.16.
Iudex & alterum magister, an possint intervenire, in causa, ubi filius, gener, aut soeur sit procurator, vel *Advocatus* in Regno Neapolit. 41.72.f.149.
Et an servetur in Tribunalis Reverenda Fabrica, ut ibi n.73.
Iudex in causa propria an quis est possit. 71.16.
fol. 148.
Iudex in materiae edicationis pupilli, an illud facere debet, quod pater pupilli fecisset, sique interrogatis verisimilitate respondisset. 73.8.f.259.
Iudex laicus Vide in verbo *Clericus*.
Iudex ordinarius an iurisdictione habeat favorabilem. 32.114.f.111.
Et quid in Delegate, ut ibi. n.115.
Iudex præveniens etiam in citando verbaliter tanquam an proferatur in pari causa. 51.1.f.186.
Iudex rei facti an, & quando competens sūt. 42.2.15.f.155. & n.21.f.156.
Iudicandi potestas secundum liberam voluntatem. Vide in verbo *Appellatio*.
Iudices an appellantur Regi Consulteres Tribunalis Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe, Neapolis residentes. 41.n.75.f.149.
Iudices charmariorum fratribus Notariis, an dicantur habere iurisdictione. 56.44.f.206.
Iudices Delegati, vel ordinarij. Vide in verbo *Con*iliarij.
Iudices Ecclesiastici. Vide in verbo *Clerici*.
Iudices inferiores. Vide in verbo *Fideiussoribus*.
Iudices Magna Curia Vicaria Neapolis an sint Iudices ordinarij. 56.49.f.206.
Iudices Regiis cum suspicte allegantur in Regno Neapolit, an depositum pana fieri debet, & succun**bitate** solvendae. *Regia Pragmatica*. 41.69 fol. 149.
Ergo si aliquis Regius Consiliarius uti Consulter Tribunalis Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe suspicte allegaretur, ut ibi. n.70.
Vel tanquam Consulter Regii Cappellani Maioris, num 71.
Iudicis Tribunalis Reverenda Fabrica, an cognoscere possint, si sumus si iurisdictio in legato aliquo, tanquam pro procedere. 40.8.f.137.
Iudicis super processu causa an credatur, si per legitima documenta non constat. 60.16.f.215.
Iudicis decrevum. Vide in verbo *Compromissum*, *Emancipatio*.
Iudicis an, & quando sit cognoscere, si sumus si iurisdictio. 40.13.f.137.
Iudicis iurisdictio. Vide in verbo *Citatio*.
Iudicis non sui iurisdictio an possit à qualibet prorogari. 52.1.f.189.
- Et an procedat in Iudice omnino incompetenti*, us ibi. n.2.
Iudicis officium. Vide in verbo *Condicio ex lege*, *Constitutum*.
Iudicis ordinarij iurisdictio an prorogari, vel delegari possit. 56.54.f.206.
- Iudicium.
- Iudicium dno, quorum unum se habet, ut genus, alterum, & specie, an separari debeat.* 68.55.f.239.
Iudicium Vide in verbo *Arbitrio*.
Iudicium Vide in verbo *Creditor*.
Iudicium diffamationis an sit diversum à *Iuribus* per diffamatum postea propositis. 51.2.f.86.
Iudicium ex quibus personis constitutum. 91.2.
fol. 310.
Iudicium ordinarium. Vide in verbo *Dilatio*.
Iudicium ordinarium quid sit & in quo differat ab excequentiis. 69.59.f.243.
Iudicium ubi causam est, an ibi terminari debeat. 51.3.f.186. & 69.37. *M. 42.*
- lura, & actiones.
- Iura, & alijs* Vide in verbo *Bonorum appella*tione, *Consuetudines*.
- Iuramenti absolutio, Iuramenti vites,
- & Iuramentum.
- Iuramenti absolutio*. Vide in verbo *Exceptio non numerata pecunie*.
- Iuramenti vites* an tollat abhilitatio, sive habilitatio adversus iudicanda absentia. 20.63.f.56.
- Et an habilitate sicutum iuramentum ad nullitatem contrahit proponendum*, ut ibi. n.69.
- Iuramentum contra bonos mores, an sit obligatorium.* 6.37.f.18. & cap. 19.19.f.51.
- Iuramentum die feriata præstatum, an sit validum.* 32.100.f.111.
- Iuramentum in litens an locum habeat contra iuris hereditem, qui dolere oculavit bona hereditaria.* 72.63.f.254.
- Iuramentum an operatur plante enormissima laguna.* 59.33.f.214.
- Iuramentum an tacitum habeat conditionem, qua* tenus premisa serventur. 24.6.f.40.
- Iuramentum an vim habeat clausule se facturum, & curatorum.* 23.11.f.58.
- Iuramentum* Vide in verbo *Doosilio*, *Instrumen*tom, *Præscriptio*, *Vlutarioris contractus*.
- Iuridictio.
- Iurisdictio ad causas unius materie concessa, an pro*rogetur ad causas diversa materia, vel diversa specie. 52.20.f.189.
- Iurisdictio* Vide in verbo *Consilia*, *Consuetudo*.
- Iurisdictio criminalis an extendatur ex partim conseruatur ad civilem*, vel è converso. 52.33.f.190.
- Iurisdictio ne dum ordinaria sed etiam delegata, qua* & quomodo prorogetur. 52.26.f.189.
- Iurisdictio ordinaria ad certum genus causarum concessa, an, & quando prorogari possit, etiam per viam reconvencionis ad alium causarum genus.* 52.38.f.190.

- Iurisdictio an possit expressa, vel tacita prorogari.* 32.
17.f.189.
- Iurisdictio facultaria.* Vide in verbo Clerici,
- Iurisdictio voluntaria an possit à partibus prorogari*
sive alio Superioris consensu, in quemcumque
Indicem, vel aliam Iurisdictiōnē habentem,
est in fine Tribunalis. 36.42.f.206.
- Iurium correctio.* Vide in verbo Clausula in fine
posita.
- Ius accrescendi.*
- Ius accrescendi ad quid nisi inventum, & in quibus
caibis locum habeat.* 49.3.f.178.
- Ius accrescendi.* Vide in verbo Hereditarium.
- Ius Canonicum.*
- Ius canonicum an sit Civili preferendum, ubi agitur
de materia peccati.* 89.104.f.307.
- Ius Canonicum in foro Ecclesiastico, & Ius Civile in
foro facultari, an foro in materia non con-
cernenti peccatum.* 41.14.f.48.
- Ius Canonicum, quod Civili regnat in causa Eccle-
siasticis, an debet utique foro servari, etiam
in materia concernente peccatum, vel salutem
animarum.* 89.105.f.307.
- Ius Civile.*
- Ius civile in foro Ecclesiastico, an, & quando ser-
vatur.* 37.83.f.85.
- Ius Conditionale.*
- Ius Conditionale in heredum persona purificatum,
an sit hereditarium.* 88.106.f.303.
- Ius congrui.*
- Ius congrui.* Vide in verbo Consuetudines.
- Ius dicere.*
- Ius dicere fibi an alicui licet.* 58.19.f.311.
- Vel propria auctoritate rerum possessionem occupare,
ut ibidem. 20.*
- Ius gentium.*
- Ius gentium.* Vide in verbo Bella.
- Ius ignoratorum, ius incertum.*
- Ius ignoratorum.* Vide in verbo Clausula detoga-
toria.
- Ius incertum.* Vide in verbo Cessionarius.
- Ius iurandum.*
- Ius iurandum.* Vide in verbo Conditions.
- Ius iureodi.*
- Ius iurendi fundum obsequi afferunt alienatum, an in-
alienantur dominio romanum.* 1.16.f.3.
- Ius iustitiae.*
- Ius iustitiae an possit à nobis sine fallo iusti-
ri.* 7.83.f.275.
- Ius offendendi.*
- Ius offendendi an, & quando compotat postfieri.* 80.1.
fol.282.
- Vel creditori etiam posteriori contra primum pignus
perfidem, ut ibi. n.2.*
- Ius offendendi pro liberando pignore, an deitur, si tamen
pignus solvi potest.* 80.6.f.182.
- Ius Pontificium.*
- Ius Pontificium in materia animalium salviorum con-
seruando, an sit attendendum.* 6.1.f.16.
- Ius scire.
- Ius scire an quilibet debat, vel de Juri ignorante, excep-
torum.* 4.16.f.12.
- Ius supervenient.*
- Ius supervenientis auctoritate, an confirmet ius me-
num.* 45.88.f.170.
- Maximi quando supervenit ex causa, quare no-
trabitur ad praeferendum tempus, ut ibi. n.90.*
- Ius supervenient an validis actionem in iudice pro-
positam absque novo libello.* 45.91.f.170.
- Duplicem debatur ex causa de praeferit, & in li-
bello obtato posse esse comprehendens.* n.92.
- Iustitiarum Provinciarum.* Vide in verbo Feudi
- quaternarii controversias.*

L.

Labor.

*L*e Aber, & pecunia antericiant divisionem. 26.
3.4.f.283.

*Sicut omnia, quia in pondere, numero, & mensura
conformata.* 35.

Largitas, Largus.

Largitas. Vide in verbo Avaritia.

*Largus an appellatur, qui medium tenet inter prodig-
alitatem, & avaritiam.* 31.34.f.102.

Latrones.

Latrones. Vide in verbo Capitus.

Landes.

Dom. D. Alphonsi de Olea. 3.2.f.9.

Dom. D. Alphonsi de Vargas Regis Consiliarij. 3.4.
fol.9.

Dom. D. Andrea Marchesi Reg. Consil. & Praef. S.C.
16.29.f.45.

*Dom. D. Antonij Caraccioli Reg. Cancellarij Reg-
gentis.* 40.89.f.142.

*Dom. D. Antonij Miroballi Reg. Consil. & Reg. Can-
cellarij Regentis.* 44.17.f.165.

Dom. D. Antonij Navarrista Reg. Consiliarij. 65.
56.f.211.

Dom. Blasij Altimare. 5.2.f.14.

Dom. D. Blasij de Bolloga Reg. Consiliarij. 84-40.
fol.294.

Dom. D. Caroli Brancatij Reg. Consiliarij. 68.43.
fol.238.

Dom. D. Caroli Petri Reg. Consiliarij. 32.90.f.210.
& 27.139.f.88.

Dom. Cafarisi Nicolai Pisani. 53.108.f.193. & 89.
77. & 82.f.307.

*Dom. D. Didaci Bernardi Zephia Regiam Cancel-
lariam Regentis, & Praedenitis S.C.* 51.19.f.188.

Dom. D. Didaci Varela Reg. Consil. 6.2.19.f.223.

Dom. Erafni de Pense Reg. Consil. 99.39.f.336.

Dom. D. Fabij Apicella. 1.12.f.7.

*Dom. D. Falocius Lanzina Ulrea Praefidis S.C. Nea-
polis.* 99.40.f.336.

*Dom. D. Ferdinandi de Eugnera Reg. Consil. & Re-
gentis apud Regiam Catholicam Asieitalem.* 72.
111.f.257.

Dom. D. Flaminij de Constantie R. Consil. 86.32.fel.

Dona.

Index De Rosis.

- Dom. D. Prancisi Antonii Maseropula Regij Consilij & Regentis Collateralis Consiliij. 29.10.f.94.
C. 58.8.f.111.**
- III: Dom. D. Francisci Molles Regiam Cancellariam Regensis. 5.3.f.14.**
- Dom. Francisci Rocca Regij Consilij. 45.95.f.170.**
- Dom. D. Francisci Romagnera. 5.2.f.14.**
- Dom. Francisci Savii Regj. Consilij. 1.46.f.5.**
- 18. Dom. D. Francisci Verde Episcopi Vici Equestris. 30.62.f.100 & 63.33.fol.124.**
- Dom. Gregorii Matilli. 26.23.f.73.**
- Dom. D. Helleris Capucij Laure Regij Consiliarij, & Regentis Collateralis Consiliij. 35. 38. C. 42. fol.123.**
- Dom. D. Hieronymi de Philippis. Regiam Cancellariam Regensis. 50. 16.fol.182.**
- Dom. Joannis Alloysij Cercione M.C.V. Neap. Indicis perpetri. 31.11.f.105.**
- Dom. D. Joannis Baptista Amendala Regij Consiliarij. 81.35.fol.136.**
- Dom. D. Joannis Baptista Apicella Regij Consilij. 1. 11.f.7.**
- Dom. D. Joannis Baptista Filingerij Regj. Consilij. 56. 56.f.206.**
- Dom. D. Joannis Baptista Hodierna Regij Consilij. 59.36.f.114.**
- Dom. Joannis Baptista Iovini Regij. Consilij. 27.158. fol.89.**
- Dom. Joannis Dominici Cossi a Praelectoris Auditioris. 38.44.f.131.**
- Dom. Joannis de Rogerie. 37.25.f.184.**
- Dom. D. Joannis Francisci Marciani Regj. Consilij. & Regiam Cancellariam Regensis. 67.22.fol.34.**
- Dom. Joannis Laguerri. 67.72.f.43.**
- Dom. Joannis Laurentij de Rogerie, Praeceptoris Auditoris. 37.17.f.184.**
- Dom. Joannis Leonardi Redoerij. 36.6.f.124. & 45. 21.f.167.**
- Dom. Joannis Thoma de Rogerie. 37.26.f.184.**
- Dom. D. Marcelli Antonii Cossi Regij Consilij. 96. fol.163.**
- Dom. D. Marcelli Marciani Regj. Consiliarij. 60.36. fol.216.**
- Dom. D. Michaelis de Caldero. 76.1.f.170.**
- Dom. D. Michaelis de Cortiada. 71.2.f.152.**
- Dom. Nicolai Vincenti Scoppa. 65.56.f.231. C. 18. 32.f.49. & 65.56.f.231.**
- Dom. Pauli Iannelli Regj. Consiliarij. 13. 79. fol.39.**
- Dom. D. Petri Antonii Caravita Regj. Consilij. 73. 41. fol.261.**
- Dom. Philippi Maresta. 30.50.f.99.**
- Dom. D. Thomaeij Caravita Regj. Consiliarij. 73.41. fol.161.**
- Dom. D. Thomaeij de Aquino Regiam Cancellariam Regensis. 94.145.f.321. C. 325.**
- Dom. Thomaeij de Carleval Regj. Consiliarij. 19.14. fol.51.**
- Dom. Thomaeij de Franchis Regj. Consiliarij. 63.27. fol.224.**
- Dom. Vincentij Brilla. 70.1.f.144.**
- Laudi reductio, Laudi validitas,**
- Laudem.**
- Laudi reductio ad arbitrium boni viri. Vide in verbo Appellationi.**
- Laudi validitas, aut nullitas, an dependat à compromissi tenore. 54.16.f.198.**
- Laudem arbitrorum quanta dobeat lesiones labore, utrocurfas ad arbitrium boni viri concedatur, an iudicis arbitrio remittatur. 84. 15. fol.193.**
- Laudem an sit individuum. 84.30.f.293.**
- Et si nullum sit unius rospellu, an sit nullum quoad omnes, ut ibi. n.31.**
- Laudem. Vide in verbo Arbitramentum, sive Laudum, Compromissum, Laudo, Nullitatibus.**
- Legata.**
- Legata an, & quando diminuantur pro rata, si bona hereditaria pro eminibus non sufficiant. 41. 191.f.153.**
- Legata in verbis Hypotheca.**
- Legata in remuneracionem servitorum. Vide in verbo Legitima.**
- Legata an, & quando debentur, hereditate non adita, saltem a venientibus ab intestato. 41.60. fol.149.**
- Legata an possint in herediti, vel tertij voluntariem confirri. 41.199.f.153.**
- Velut cursum arbitrium. 200.f.154.**
- Legata pia, & quando conservantur ex Clausula Codicilli in testamento ando, per filii posthumus prateritionem. 41.101.f.150.**
- Et de quibus legatis pia intelligatur. n.103.**
- Legata pia, est taxatio vel illata, an resolvantur in demonstrativa. 41.181.f.153.**
- Legata pia ex officio petantur, maxime in Tribunalis Roverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe Neapolis deputato, pia locis legatarij non instantibus. 41.117.f.151.**
- Legata pia ex populari iudicio, an à quolibet de populo peti possint. 41.119.f.151.**
- Legata pia in testamento uno solo reliqua, an debeantur. 41.104.f.150.**
- Legata pia incerta ex devolvantur ad Fabricam Sancti Petri, ex concessione Summorum Testificium. 40.35.f.137.**
- Et antecusat per legatariorum dicantur incerta ad finem prædictum. n.36.**
- Legata pia ob legatariorum recensionem deficiens, an sint in alium pium usum converienda. 40. 37.f.138.**
- Legata pia an peti possint in domicilio testatoris, & illius loci Episcopus illa exequi debeat. 41.25. fol.156.**
- Legata pia an revocata ensentur per donationem omnium bonorum alteri fallam à testatore post testamento, an vero à donatario omnium bonorum solvenda sint. 41.109.f.150.**
- Legata pia an, & quando triginta annorum spatio praescribantur in Regno Neapolit. 29.61.f.306.**

- Legatapia.** *Vide in verbo Executio, Fabrica, Basiliae Santi Petri, Heredes, Hates, Legata, non diminuantur, Legata nou debentur, Legitima, & Testator.*
- Legata quantitatis, & speciei aa, & quando diminutionem pro rata parantur, cum hereditaria bona non sufficiant.** 8.12. f. 23.
- Legatarius.**
- Legatarius etiam quota bonorum, an vero heres tenetur ad onera hereditaria.** 47.3. f. 173.
- Legatarius an habeat remedium separationis bonorum defuncti in bonis hereditatis, contra creditores eius.** 41.139. f. 151.
- Legatarius in re legata, an censeatur magis à testatore dilectus, quam heres.** 47.13. f. 174.
- Legatarius rationae proprii commodi, aa, & quando si idoneus testis a testamento, ne dum pro legato fibi relitto, sed etiam pro herede, aut altero legatario.** 41.40. f. 149.
- Legatarius.** *Vide in verbo Heredes, & Inventarium.*
- Legatarij.** *Vide in verbo Heres.*
- Legati.**
- Legati causa ceseante, an cesset legatum.** 9.5. f. 25.
- Legatorum actio.**
- Legitorum alio tam personali, quam reali, an contra testatem, fuit eius hereditas, & super bona hereditaria dirigatur.** 41.5. f. 155.
- Legatarum nullitas.** *Vide in verbo Heres pro legatis.*
- Legatorum ad pias causas cognitionis.**
- Legatorum ad pias causas cognitionis, an sit mixta fari, ut in ea se preventio locari.** 41.206. fol. 154. & cap. 42.29. f. 156.
- Legatorum priorum causas.**
- Legatorum priorum causa, an secundum Ins. Caecumeni in iure quoque fero, iam Ecclesiastico, quam secundum indicentur.** 41.11. f. 148.
- Legatorum priorum commutatio.**
- Legatorum priorum commutatio an sit interdicta Ordinarii locorum, aliquo.** 40.3.8. f. 138.
- Legatum.**
- Legatum ad pias causas quomodo incertum iste est, vel summa legata existimetur.** 41.673. f. 153.
- Legatum dimitorum licet incertum, an irrenetur, vel ex quantitate patrimonij testatoris, & qualitate, ac dignitate legatarij declaratur.** 41.174. fol. 153.
- Legatum.** *Vide in verbo Incertitudo.*
- Legatum annuum.** *Vide in verbo Annuum legatum, & Descendentium vocatio.*
- Legatum conditionale.** *Vide in verbo Hypotheca tacita.*
- Legatum coiuncti per persoas relium an, & quando latam recipiat interpretationem.** 47.14. f. 174.
- Legatum factum Monasterio sub conditione, item puerum receperit, an paré debatur, conditione tanquam in ipsa rebus.** 38.25. f. 130.
- Legatum Hospitalibus, & Confrateritibus relium, an quibus plausa exerceatur, an sit pinnum.** 41.5. f. 148.
- Legatum iacensis persoas de certis relium, ad, &** quando validum sit in omni per sonarum beneficium.
- Legatum Monasterio relium, si aliquam riceperit in moniale, aa, & quando sit in totum nullum.** 38.49. f. 131.
- Legatum an censeatur ademptum per alienationem voluntarie fallam à testatore rei legata.** 41.187. fol. 153.
- Vel per exactionem pecunia à nomine debitoris legato debita.** 41.188.
- Ei quid si sit ad eodem testatore alienatio rei, an nominis, ex quibus quantumcavat legatum solvi mandavit.** num. 189.
- Legatum persona, & causa, cui, & propter quam legatur non expresa, an pro anima salme, & sic Deo, sive ad pias causas relium censeatur.** 41.180. f. 153.
- Legatum prius hereditis avaritia non adimplitur, abique exequotoris negligientia, an devolvatur ad Episcopum.** 40.53. f. 140.
- Legatum prius an extinguatur per alienationem involuntariam rei legata.** 41.190. f. 153.
- Legatum prius, quibus in cibis dicantur remissio.** 41.1. f. 147.
- Legatum pro anima relium, etiam consanguineos paniper, an pinus esse dicatur.** 41.2. f. 147.
- Ei confitit de partem legatarum, ut ibi n. 3.**
- Legatum pro celebratione missarum in certo loco relatum, an possit in alio loco adimpleri.** 40.40. fol. 139.
- Ei quid si locum illum in specie testator prespexerit, ei singar contemplatione legatum soliquerit, ut ibi num. 41.**
- Legatum pro dote consanguinei apanper relium, an sit prius.** 41.6. f. 139.
- Legatum pro dote, an sit applicandum Fabrica S. Petri, ad instar legati pro male ablatis relihi, mihi n. 47. & 48.**
- Legatum pro male ablatis relium maioris quantitatis, id ad quam secundum ablata, an sit integrè solvendum.** 40.61. f. 141.
- Legatum pro male ablatis solvendum Confessorio relium, an debatur per ipsum Confessorium exequi, consilio Episcopi.** 40.54. f. 140.
- Legatum quando sit taxationum, vel demonstrativa remissio.** 41.184. f. 153.
- Legatum rei aliena scienter fallum à testatore, an, & quando validum sit quoad estimationem.** 41.163. fol. 152.
- Ei quid si ignoranter fuerit fallum, ut ibi n. 164.**
- Legatum rei aliena an valeat, quod ad estimationem.** 30.36. f. 183.
- Legatum quo aliquis fuit à testatore commendatus heredi in caso necessitatis, an valeat, & importat ali-**

- alimentorum legatum.* 41. 176. f. 153.
Legatum Virginis factum. *Vide in verbo Conditionis.*
Legem contempnens.
Legem contempnens angustatibus illius beneficio. 26.
 12. fol. 72.
Leges.
*Leges, & statuta an comprehenduntur ex ijs 41. 226.
 fol. 154.*
Et an per centuriam usum deficitant. n. 227.
Leges sciri an quibus praesumatur. 29. 50. f. 306.
Vel per se, vel ex consilio perierunt, ut ibi n. 51.
Et an procedas etiam in Constitutionibus, & Statutis. n. 52.
*Leges an facili debent ab omnibus, & an lata culpa
 sit illas ignorare.* 29. 46. f. 306.
*Leges seculares, an Ecclesiastica attendenda sint
 in iudice, quod per Clericum exercetur in foro
 seculari.* 70. 23. f. 246.
 Legitima.
*Legitima de singulari rebus hereditariis, an, &
 de debitis ipse tare.* 27. 14. f. 83.
*Legitima an confitetur ex generali renunciatione,
 rem.* f. 27. 24. f. 83.
*Et quid, si specialiter fuerit illi renunciatum, ibi-
 dem.*
Legitima an ministratur per debiti confessionem. 27.
 16. f. 83.
*Et quid in legatis p̄iis, vel in remuneracione
 servitiorum factis.* n. 17.
*Legitima an parē debet stari, conditione, aut ouere à
 parte imponit, ipse inter resistit.* 27. 18. f. 83.
Legitima. *Vide in verbo Dos, Fideicommissi ouus,*
*Hæc, Legitima, Malè ablata, Officia vendi so-
 licita, & Paragium.*
 Legitimatio.
*Legitimatio filiorum illegitimerum, ut validè fiat,
 quare querantur remissio.* 57. 87. f. 210.
 Legitima Ius.
*Legitima Ius resellē curia fideicommissi capienda,
 an transmittantur ad hæredes filij, qui vivent ta-
 cuit, neque contradixit.* 27. 26. f. 83.
 Legitimus contradicitor.
*Legitimus contradicitor ad impedientem immis-
 sionem hereditatis, an, & quando dicatur, qui possidet
 bona hereditaria, & validum titulum allegat.*
 34. 33. f. 118.
 Legitima Malitias crimen.
Legitima Malitias crimen. *Vide in verbo Abolicio,*
Lazio.
Legitima enormis in lando an dicatur, qua in sexta est.
 34. 10. f. 198.
Legitima. *Vide in verbo Restitutio in integrum con-
 ceditur, & Transactio.*
Legitima enormissima an nullam reddat conventionem,
vel antem rescindendam. 25. 11. f. 68.
*Legitima enormissima an, & quando nullam reddat lan-
 dum.* 34. 12. f. 198.
*Legitima infra dimidiam an, & quando permittatur in
 speciem venditione.* 6. 12. f. 26.
Legitima an permittatur in venditione infra dimidiam
- in illi prei.* 75. 26. fol. 263.
Legitima enormissima. *Vide in verbo Appellationis, In-
 strumentum non operatur, Pronostico facti alie-
 ni, & Transactio*
*Legitima remedium ex L. 2, C. de rescindenda ven-
 dia, & Vide in verbo Etatius à die litis conse-
 statu.*
 Legis Febricula.
Legis febricula an facias seruans morbus sum. 36. 15.
 fol. 123.
Et an levis quartana excusat à continuacione. n. 26.
 Lex, Legis Intellectus.
Lex. *Vide in verbo Ratio.*
*Lex civilis super aliqua presumptione fundata, an
 attendatur in foro conscientiæ si veritas presum-
 ptione respicit.* 27. 61. f. 84.
*Lex favorabilis an etiam ultra proprium significati-
 tum extendatur.* 56. 19. f. 205.
*Lex an intelligi debet, ut conveniat Rubrica, sub
 qua ponitur.* 70. 17. f. 245.
*Lex uxoris, C. de tui uxoris actione, quemodo diri-
 gitur ad Populum Urbit Constantiopolitana, &
 Universes Provinciales.* 16. 2. f. 44.
Legis interbellus. *Vide in verbo Pictatio.*
 Libellus.
Libellus. *Vide in verbo Clausula omni meliori
 modo, Fetialis diebus, & Sententia.*
Libellus appellationis. *Vide in verbo Appellationis*
libellus.
 Liber mercatoris, rationum, &
 Bancorum.
Liber mercatoris an, & quando prescribens peribet.
 67. 3. f. 233.
*Liber rationum defuncti an presumatur esse penitus
 heredem.* 6. 83. f. 76.
*Liber rationum an idem sit, quod à mercatore fit
 scriptus, vel ab aliis eis nomine.* 67. 13. & 17.
 fol. 234.
Liber rationum mercatoris. *Vide in verbo Scriptura
 in libro rationum.*
*Liber rationum an compaginatus, neque debita ba-
 bens requista, an vulgo dicatur Squarcia follio.*
 26. 105. f. 78.
*Liberationem, quibus in casibus ab Altero, vel
 Reo fit exhibendum remissio.* 67. 29. f. 234.
*Libri, & partita Bancorum Neapolis, an plato pro-
 bent.* 77. 27. f. 274.
*Et quid in alijs partitis Bancorum privatiorum, ut
 ibi n. 8..*
*Librarium rationum, si quis adi petat, an ex hoc illum
 confitetur in omnibus approbare.* 67. 30. f. 34.
*Et an declarare conceatur, si velut libra libro, atiam
 in illis, qua contra se faciunt.* n. 31.
Librarium rationum an sunt plato genera. 67. 1. fol.
 233.
De quorum fide remissio ibi n. 2.
 Libidinosus.
Libidinosus. *Vide in verbo Lusoi.*
 Liege.
Licere an debet per alium, quod principalius
de-

- denegatur.* 20. 16. fol. 59.
Liquidatio.
- Liquidatio.* Vide in verbo Scotentia liquidatio-
- nis.*
- Litis.*
- Litis au pendere dicatur, etiam iustitia peremptio,* & per iustitiam spiritus vita restaurata. 53. 57.f.193.
- Lites abbreviatis dispositio, & qua iustibus suem im-*-
ponit, an favorabilis reputetur. 56.28.f.105.
- Ei an recipias extorsione ex identitate ratiomis, ut*
ibi n.29.
- Litis breviari an publica sit utilitatis.* 56. 17. fol.
203.
- Litis, earamque prolixitas, an multorum sit cau-*-
sa malorum. 56. 18.f.105.
- Littera cambi.*
- Littera cambiij.* Vide in verbo Testes depoentes
habere notam.
- Littera missiva.*
- Littera missiva.* Vide in verbo Epistola, Testes de-
poentes habere oiam.
- Litigiosa res.*
- Litigiosa res.* Vide in verbo Celsio, Divisio.
- Litigiosi vitium.*
- Litigiosi vitium an esse in re pessi iustitia perem-
ptionem alienata.* 53.64.f.194.
- Litigiosi vitium sene contrarium, ex alienatione,
vel litigiosa durante iustitia, an esse perin-*-
stantia peremptionis. 53.53.f.193.
- Litis confortes.*
- Litis confortes.* Vide in verbo Hosticia exceptio.
- Litis coortatio.*
- Litis coortatio quomodo fiat in Regno Neapolit., &*
quidam procedatur in ea.64.3.f.226.
- Litis coortatio an requiratur in remedio immis-
sis in possessionem hereditatis ex lito. C. de Edi-*-
cto Divi Adriaci tolledo, non existente legi-
timo contradictere. 64.56.f.117.
- Litis contestatio sive quomodo inducatur, & qua-
litate hodie in Regno Neapolit. 53.27. f.193.*
- Litis contestatio.* Vide in verbo Appellatio, Cita-
tio, Clerici, Exceptio dilatoria, Pollsellor, Sen-
tentia.
- Litis peudentia.*
- Litis pendencia.* Vide in verbo Exceptio litis peo-
dentiz.
- Litis sompus.*
- Litis sumptus.* Vide in verbo Alimeta, & Litis
sumptus.
- Locari Regis Dohanz.*
- Locati Regie Dohana.* Vide in verbo Dohana-
Menepedum.
- Locator.*
- Locator contra subconditorem, an, & quando age-
re possit pro sentiue.* 7.42.f.22.
- Locator an habeat proportionem locati alienum, et*
que lucratam hypothecam super bonis iuvelles, &
illatus in predicto conditio. 7. t.f.22.
- Ei addenda fuerint animo ibi manendi pro teste loca-
tionis tempore, ut ibi n.2. & quidam hoc digno-
ficiatur. n.3.*
- Locator an preferatur anterioribus creditoribus*
conditoris pro portione super bonis iuvelles, &
illatis in domo ad habitandum conditio. 7. 49.
fol.22.
- Et quid in rebus ad eas conservandas adductis in*
funde locatio est ibi n.50.
- Locator.* Vide in verbo Hypotheca super bonis.
- Hypotheca tacita, Multier.*
- Locutemens Regis Camera Summaria Neapelit.*
- Vide in verbo Coofiliarius.*
- Lucrom.*
- Lucri radicati, & incorporati iustitia, an habeatur*
pro domino. 32.19.f.108.
- Luedi Ius.*
- Luedi Ius.* Vide in verbo Allesorius.
- Luosticus.*
- Lunaticus an compareat furioso.* 73.9.f.259.
- Lusori.*
- Lusori, qui fama prodigia esse dicitur, an fiat inter-
dicto bonorum.* 31.134. & 117. f.105.
- Vel libidinis viro, quem prodigia esse merum in-
tellegimus.* n.115. & 118.
- Vel alij malis artibus aditio.* n.116.
- M.
- Megistratus.*
- Megistratus.* Vide in verbo Fideiussori-
bus.
- Magna Curia Vnaria.* Vide in verbo Fendi qua-
ternati.
- Maior pars creditorum.*
- Maior pars creditorum.* Vide in verbo Credito-
rum maior pars.
- Maioris summa reducio.*
- Maioris summa reducio ad minorem.* Vide in verba-
Arbitratores.
- Mala fides.*
- Mala fides defuncti an ab herede prærogari possit per*
edicta in alia adiutoria. 11.80.f.33.
- Mala fides.* Vide in verbo Prescriptio.
- Male abesta.*
- Male abesta an spicitur ad Reverendam Fabricam,*
exclusi omnibus antea privilegiatis. 40. 110.
fol.143.
- Male abesta an deducantur sanguinem ex alienum.*
40.95.f.142.
- Ei an sanguinem legitimam minnant, etiam quae fac-
tunt solum testamendo reliqua. n.96.*
- Male ablatorum confessio an nocet certio, in cuius*
frandem facta fuit. 40.104.f.143.
- Malitia hominum.*
- Malitia hominum an fieri obviandum.* 20.15.f.54.
- Maodatarius.*
- Maodatarius.* Vide in verbo Emesos, Expeolus, Pro-
curator.
- Mandati actio, Mandatum.*
- Mandati actio.* Vide in verbo Celsiorius.
- Mandatum primum ad liberè vendendum, an cen-
se-*

scatur reversione ex mandato secundo ad vendicandas causas de retrovendendo. 2.2.1.f.9.
Mandatum primum an reversione censetur ex secundo, in quo moderantur, vel additum primo. 1.2.0.f.4.

Mandatum. Vide in verbo Appellare, Contrahens, Emens, Emptio.
Mandatum speciale, vel specialissimum. Vide in verbo Depositio.

Maritus.

Maritus an teneatur de evitatis, quamvis expedita promissa, emunt scienter rem dalem, nec ad iniuriam, vel ad pretium restituendum tenetur. 1.5.20.f.43.

Maritus. Vide in verbo Dos, Dotalis, Officium Decuriosum, Vxor.

Maritus dono recipiens absque prestatione resipuum intercessus, an subtraudetur. 2.9.30.f.95.

Maritus a f. Domine donis, constante matrimonio. 1.5.16.f.43.

Maritus an, quando revocare possit recte dotaliter nullius ab alienatam. 1.5.12.f.43.

Et an ei obtemperare regulaque de evitatis tener alio, cumdem agente repelliri exceptio, ut ibi n.13.

Mascilatio.

Mascilatio ne evitetur, an sufficiat paragium offerre post eius liquidationem solvendum. 8.4.16.f.393.

Mascilatio ut locum habeat, quia requirantur. 8.4.7.f.292.

Masciliatio nomen an incognitum sit de Iure Romanæ. 8.4.5.f.192.

Et quid in Regno Neapolis. n.6.

Mascorum appellatio, Masculos.

Mascorum appellatio qui vendunt. 4.3.7.f.162.

Masculus. Vide in verbo Pubes.

Mater.

Mater, & quilibet de populo, an admittantur ad iuris suspicionem propendentes. 7.3.40.f.164.

Mater ad debet penes se filium impullum educare, quamvis illi ab intellato succederet. 7.3.20.f.259.

Mater an teneatur alter filium ultra triennium. 2.9.35.f.95.

Et quid si pater sit inops, & mater habebat ultra propria alimenta, ut ibi n.36.

Mater profilo an possit appellare. 9.2.8.f.316.

Mater secundum rubens an repellatur a filiorum matella. 7.3.16.f.259.

Mater secundum rubent, an, & quando excludatur a filiorum educatione. 7.3.12.f.259.

Mater vidua an danda sit a filiis, ut secundum rubere possit. 2.2.14.f.287.

Matrimonialis capitula.

Matrimonialis Capitula. Vide in verbo Capitula.

Matrimonialia.

Matrimonij libertas.

Matrimonij libertas. Vide in verbo Condicio.

Matrimoij Sacramentum.

Matrimonij Sacramentum an liberum esse debet. 3.8.45.f.131.

Vel in meo para quis valeat, an illud contrahendum induci. n.46.

Matrimonium.

Matrimonium an probatur ex Parechis fidei, licet privata. 3.0.12.f.97.

Matrimonium an in Pardella describatur pro forma, quin tibi preburi posse. 1.7.6.f.46.

Matrimonium quemadmodum contrahatur secundum mecum Nobilium Platearum Capitane, & Nidu. Neapolit remissivis. 4.5.3.f.169.

Matrimonium per testes an validè probatur quodvis in libro Parechi descriptum non reportari. 1.6.4.f.44.

Matrimonium an possit evitare sine doce. 2.8.1. C. 16.f.49.

Matrimonium ubi nullum declaratur, an condic possumus eius causa data 1.8.17.f.49.

Matrimonium, ut quis contrahat cum certa persona, an possit sub f. praemij abiici, & incendi. 3.8.43.f.131.

Media via.

Media via in ambiguis an sint eligenda. 9.8.28.f.314.

Medicus.

Medicus. Vide in verbo Advocate.

Medicus ad dategendum sit vulneris probanda medela. 4.0.65.f.141.

Melioramenta, Meliorationes.

Melioramenta adficierunt an sint per testes et. hinc et prebanda. 7.5.9.f.264.

Meliorantes an compensent cum fidelibus ex rem meliorata percipiunt, ad querunt resumptionem professi iuris. 7.5.32.f.266.

Meliorantes per usuram loci, an recte probentur. 7.5.4.f.264.

Ut ex eis retardetur exequio sententia, ut ibi num. 5.

Et quid si consentit per assimilatus publicè electi appretium, a quo non sicut appellatum. num. 6. fol. 265.

Meliorationes an, & quandersciamur beneficis possessor pro quantitate solum expensa. 7.5.28. fol. 265.

Meliorationes. Vide in verbo Deteriorationes, Fructus, Possessor, Prælacionis Ius.

Meniana.

Meniana sive salario, quia dicantur. 7.0.18.f.245.

Menochina.

Menochini fibi enterarini in articulo, an res empia per heredem fiduci commissio gravatum, ex pretio vel fiduci commissaria vendita, in eius locum subrogatur. 3.3.54.f.125.

Men.

Men an verbis preferatur, sicut animus corpori. 4.7.8.f.173.

Menstius.

Menstius argenteria an impropria depositarius dicatur, ex irregulari deposito. 9.6.33.f.329.

Eis vigore ementis mandati salvat pecuniam depositam etiam exigere solito, an iterum domino sebere tenetur. n.34.

Et quid in debiture non Banquier, vel Tabularius. num. 37.

B b b

Men-

- denegatur.* 20. 16. fol. 59.
Liquidatio.
Liquidatio. *Vide in verbo Sententia liquidatio-*
nis.
- Litis.*
Litis an pendere dicatur, etiam in instantia peremptio-
& per insufflationem spiritus vita restaurata. 53.
57.f.193.
Lites abbreviatis dispositio, & qua litibus finomini-
pouit, an favonibus reputetur. 56.18.f.205.
Eti an recipiat extorsione ex identikit ratione, ut
ibi n.19.
Lites breviari an publica si militatio. 56. 17. fol.
203.
Lites, varumque prelicitas, an multorum fuit cau-
sa malorum. 56.18.f.205.
Littera cambiij.
Littera cambiij. *Vide in verbo Testes deponentes*
habere notam.
Litterez missive.
Littera missiva. *Vide in verbo Epistola, Testes de-*
ponentes habere notam.
Litigiosa res.
Litigiosarum. *Vide in verbo Cessio, Divisio.*
Litigiosi vicium.
Litigiosi vicium an esset in re post instantia perem-
ptio non alienata. 53.64.f.194.
Litigiosi vicium solum contrarium, examinatione-
reit litigiosa durante instantia, an esset per in-
stantia peremptio. 53.53.f.193.
Litis confortes.
Litis confortes. *Vide in verbo Hosticia exceptio.*
Litis contestatio.
Litis contestatio quomodo fiat in Regno Neapolis,
& qualiter proceduntur in ea. 64.3.f.126.
Litis contestatio an requiratur in remedio immisso-
mis in possessione hereditatis ex l. fin. C. de Edi-
cio Divi Adriani tollendo, non existente legiti-
me contradicere. 64.56.f.127.
Litis contestatio eligit quomodo inducatur, & qua-
litio hodie in Regno Neapolis. 53.27. f.193.
Litis contestatio. *Vide in verbo Appellatio, Cita-*
tio, Clerici, Exceptio dilatatio, Possessor, Sen-
tentia.
Litis pendentia.
Litis pendentia. *Vide in verbo Exceptio litis pen-*
dentia.
Litis sumptus.
Litis sumptus. *Vide in verbo Alimenta, & Liti-*
sumptus.
Locati Regie Dohana. *Vide in verbo Dohana,*
Meuepecudum.
Locatos.
Locater contra subcondicione, an, & quando age-
re possit pro pensione. 7.41.f.21.
Locater an habeat proportionem locati alitionem, at-
que inveniam hypobibcum super bonis invallis, &
illatis in praece conducio. 7.1.f.20.
Eti addebet faciunt animo ibi manendi pre tote loca-
tioni tempore, ut ibi n.2. & qualiter hoc digno-
scatur. n.3.
- Locater an preferatur anterioribus creditoris*
conductoris proportione super bonis invallis, &
illatis in domo ad habitandum conducta. 7. 49.
fol.22.
Et quid in rebus ad eas conservandas adductis in-
funde locato, ut ibi n.50.
Locater. *Vide in verbo Hypotheca super boois,*
Hypotheca tacita, Muliect.
Locutumenes Regie Camera.
Locutumenes Regie Camera Summaria Neapolis.
Vide in verbo Consiliariorum.
Lucrum.
Lucri radicati, & incorporati inlatura, an habeatur
pro domino. 31.19.f.108.
Lucundi Ins.
Lucundi Ins. *Vide in verbo Allesius.*
Lunaticus.
Lunatus an comparatur furioso. 73.9.f.259.
Lusori.
Lusori, qui fama predigis effe dicitur, an fiat inter-
dictio honorum. 31.14.f.117. f.105.
Pollibido in se vita, quem prodigium effe morum in-
teligimus. n.115. f.118.
Vel alijs malis artibus aditio. n.116.
- M.
- Magistratus.*
Magistratus. *Vide in verbo Fideiustosi-*
bis.
Magna Curia Vicaria.
Magna Curia Vicaria. *Vide in verbo Fendi qua-*
ternata.
Maior pars creditorum.
Maior pars creditorum. *Vide in verbo Credito-*
rum maior pars.
Maior summa seductio.
Materis summa reduplicatio ad minorum. *Vide in verbo*
Arbitratores.
Mala fides.
Mala fides defuncti non ab herede prorogari possit per
edicta in nata editionis. 21.80.f.33.
Mala fides. *Vide in verbo Prescriptio.*
Male ablati.
Male ablati an spellent ad Reverendam Fabricam,
exclusi omnibus ante privilegiorum. 40. 110.
fol.143.
Male ablati an deducantur tanquam ex alienum.
40.95.f.142.
Eti an filterum legitimam minnant, etiam quae fuer-
unt sciamte testamentum reliqua. n.96.
Male ablatorum confessio an nocet tertio, in cuius
frandem facta fuit. 40.104.f.143.
Malitia hominum.
Malitijs heminum an fieri voluntum. 20.15.f.54.
Mandatarius.
Mandatarum. *Vide in verbo Emens, Expensis, Pro-*
curatores.
Mandati actio, Mandatum,
Mandati actio. *Vide in verbo Cessio.*
Mandatum primatum ad liberum vendendum, an cen-
sea-

secutor revocatorum ex mandato secundo ad venientias compulso de retrevendendo. 1.21.f.4.
Mandatum primum an revocatorum configuratur ex secundis, in quo moderatur, vel additur primo. 1.20.f.4.
*Mandatum. Vide in verbo Appellare, Contrahens, Emens, Emprio.
 Mandatum speciale, vel specialissimum. Vide in verbo Deposito.*

Meritus.

Mercator an teneatur de evasione, quamvis expressa promissa, ementi scirentem donalem, ut nec ad inservit, vel ad preius restitucionem tenetur. 1.5.10.f.43.

Maran. Vide in verbis Dos, Dotalis et Officiis Decurionatus, Vxori.

Marinus docens recipiens absque protestatione respellere interesse, an sibi praeditus. 2.9.30.f.95.

Maritus an si dominus dote, constante matrimonio. 1.5.16.f.43.

Marcius an, & quando revocare posse rem dotalentem nullius ab alienatus. 1.5.13.f.43.

Era et obiectus regula, quem de evasione tenet alio, cumdem agemus repellere excepto, ut ibi. 1.3.

Malculatio.

Malculatio ut evitetur, an sufficiat paragium offerre post eius liquidationem solvendum. 8.4.16.f.193.

Malculatio ut locum habeat, qua requirantur. 8.4.7.f.192.

Malculacionis nomen an incognitum sit de Iure Romanico. 8.4.5.f.192.

Et quid in Regno Neapolis. n.6.

Masculum & pellitoce, Mesculus.

Mascularum appellatio qui vendit. 4.3.71.f.162.

Masculus. Vide in verbo Pubes.

Mater.

Mater & quilibet de populo, an admittantur ad iuris suspicionem proponendam. 7.3.40.f.164.

Mater an debet penes se filium compellum educare, quamvis illi ab iustitate faceretur. 7.3.10. fol 259.

Mater an teneatur altere filium ultra triduum. 2.9.35.f.95.

Et quid si pater fit inops, & mater habet ultra propria alimenta, ut ibi. 3.6.

Mater profusa an possit appellare. 9.3.8.1.f.316.

Mater secundum subens an repellatur a filiorum testa. 7.3.16.f.259.

Mater secunda subens, an, & quando excludatur a filiorum educatione. 7.3.12.f.259.

Mater vidua an distanda sit a filiis, ut secundum numerus possit. 8.2.14.f.287.

Matrimonialia capitula.

Matrimonialia Capitula. Vide in verbo Capitula.

Matrimonialia.

Matrimonij libertas.

Matrimonij libertas. Vide in verbo Condicio.

Matrimonij Sacrementum.

Matrimonij Sacrementum an liberum esse dobeat. 3.8.45.f.131.

Vel mutu paucum quis valeat, ad illud contrahendum induci. n.46.

Matrimonium:

Matrimonium an probetur ex Parechi fide, licet privata. 3.0.12.f.97.

Matrimonium an la Pardella, describatur professor, qui testibus probari posset. 3.7.6.f.46.

Matrimonium quomodo contrahatur secundum mores Nobilium Platearum Capitana, & Nida Neapolit. remissiv. 4.5.6.f.169.

Matrimonium per testes an valide probetur quodvis in libro Parochi descripsum non reperiatur. 1.6.5.f.44.

Matrimonium an posse confidere sine dote. 3.8.1.6. 1.6.f.49.

Matrimonium ubi nullum declaratur, an cedent possint resciere causa data. 3.8.27. fol.49.

Matrimonium, si quis contrahat cum certa persona, an posset sub spem prouis aliis, & incutari. 3.8.43.f.131.

Media via.

Aeterna via in ambiguis an sunt eligenda. 9.8.2.8. fol. 313.

Medicus.

Medicus. Vide in verbo Advocato.

Medicus an degendum sit vnde pro habenda medela. 4.0.65.f.141.

Melioramento, Meliorationes.

Melioramento adscitorum an sunt per testes arbitrios probanda. 7.5.9.f.264.

Meliorationes an compensentur cum fruilibus ex meliorata perceptis, ad quantum estimationem professor tenerit. 7.5.13.f.66.

Meliorationes per viuam loci, an recte probentur. 7.5.4.f.264.

Ut ex eis retardetur exequitio sententia, ut ibi numer. 5.

Et quid si confitent per estimatoris publice electi appretium, a quo non facte appellatum. numer. 6. fol.265.

Meliorationes an, & quando rescianur bona fidic possessor pro quantitate solum expensa. 7.5.28. fol.265.

Meliorationes. Vide in verbo Detractiones, Fraude, Possessor, Petitionis lus.

Meniana.

Menianus, & fide solaria, qua dicantur. 7.0.18.f.145.

Menochius.

Menochius fidei entracis in articulo, an res ampla per barem fidei commissi graviam, ex prelio vel fideicommissaria vendita, in eius lecum subrogatur. 3.3.54. fol.135.

Ment.

Adens an verbis praeferantur, sicut animus corporis. 4.7.8.f.173.

Mensarius.

Mensarius argenteria an improprie depositarius dicatur, ex irregulari deposito. 9.6.33.f.329.

Eis vigore ementis mandati salvas pecuniam depositam, etiam exigere solito, an iterum domine subvere teneantur. n.34.

Et quid indebetere non Bancharie, vel Tabularis. numer. 37.

Et si famulus creditoris ab eo mitti fulsis exigeret eum falsa apodia solvant libetetar. num. 41.

Meus.

Mens. Vide in verbo Dier.

Mensura.

Mensura loci, atque temporis contrallum, an sit in conditione attendenda. 2.22. f.7.

Mete captus.

Mente captus. Vide in verbo Argumentum.

Mercatoris liber.

Mercatoris liber. Vide in verbo Liber Mercatoris. Mercatorum in causa.

Mercatorum in causa an de bona fide agatur, vel congruat in iure apicibus disputare. 67. 25. fol. 234.

Metus.

Metus an escludatur ex aliis cogentes timore, fol. 20. 6. f.56.

Metus inibi illatus super obligationem, ad quem aliquis tenetatur, ansam reddat nullam. 20. 60. fol. 56.

Metus mortis, & corporis cruciatus, an requiratur ad contrallum rofessionem ultra minorum, atque vetera. 20. 57. f.56.

Et an commodum negotii ad inferentum metum principaliiter pertinet, ut ibi n. 58.

An vero ad eius creditorem, 59.

Metus qui cadit in constantem virum, an requiratur pro alieno invalidando. 20. 61. f.56.

Metus reverentialis an confidetur in filio respellere patri. 20. 52. f.56.

Vet respellere fratris maioris patrum, matris, & socii, num. 53.

Metus reverentialis presumptus in filio respellere patrem, an sufficiat ad annulandum contrallum in paucis usitatis gressu. 20. 55. f.56.

Miles.

Miles. Vide in verbo Adiutorium, Inventarium.

Miles Ecclesiasticus an possit scientiam vacare, atque litterarum studio, ut preiudicio legis facere debeat. 49. 50. f.180.

Et si angariae privilegij Milesium secularium in te- pando. n. 52.

Miles de licei communis an poterat esse consibus obnoxios. 62. 63. f.222.

Miles etiam videntur an, & quando possit esse Taser. 72. 84. f.253.

Et quid flagitium Milesi relinquantur sub conditio- ne, si Tutor fuerit, an legatum ei debatur, tunc tutelam non exercetas. n. 86.

Miles, qui per viagiti annos militavit, an vacatio- nes consequantur a munieribus. 72. 88. f.255.

Miles voluntarii ad bellum accedens in frandem suis motu, an habeat in integrum restitutioinem. 62. 92. f.223.

Militage.

Militare an si cum equis, & armis exercitum adi- res, ex communis sua loquendi. 7. 15. f.249.

Militare. Vide in verbo Doctoci.

Militaria damna, &c privilegia.

Militaria damna Oppago, vel Oppido Olata, ubi ignoratur, quibus sint rescienda, an erit refusio facienda in panperum beneficium. 40. 58. f.140.

Militaria privilegia in Milibus boudiernis, an sint in ius n. 91. f.255.

Et an conducere possint fiduciabiles, mandata recipere, & alia facere priscis Milibus inter dictas, ut ibi n. 92.

Militaria testamenti privilegia.

Militaris testamti privilegia Prohdi Provincia, tanquam actualiter non militantis, an concedan- tur. 72. 102. f.256.

Milites, Militia.

Militos alii solam militantes an exemptionem ha- beant a munieribus. 7. 98. f.256.

Milites. Vide in verbo Argumentum, Barouer, Cata- dinale, Hostica exceptio, ius accrescendi, Nauta.

Milites Calesis Militia an gaudent privilegiis armata militia Milibus concessis. 49. 40. fol. 179.

Milites eorum foro an renunciare possint. 52. 7. fol. 189.

Milites invenientis à Civitate recedentes absque licen- tia Prerogit, an possint officio privari. 72. 116. f.257.

Milites nostri temporis alii non militantes, anga- doant militaribus privilegiis, si ipsorum causa- sis quoque convenient. 72. 107. f.256.

Milites nostri temporis an gaudentis privilegiis excep- tionis ab estra intola, si alii non militant cum armis in exercitu. 72. 96. f.255.

Milites nostri temporis angadantis privilegiis mi- litaribus si actualiter armis non vacent. 72. 90. fol. 255.

Milites qui militarem professionem alii non exer- cent, quoniam in maritella descripti, anga- doant privilegiis militum. 72. 93. f.255.

Milites quonodo possint absque feloniam in iuriis civiliis testari. 19. 8. f. 51.

Milites an sunt Reipublica necessarij. 62. 1. f.220.

Milites stipendiarij, si ante tempus recedant, an aliquid habent eorum solarij. 72. 115. f.257.

Milites stipendiarij, si interterriti, tanquam para- ti ad militandum, an gaudentis privilegiis Milesium. 72. 89. f.255.

Milites tam in civilibus, quam in criminalibus, an, & quando possint alibi conveniri, quam coram eorum Magistris, Praefectis, sive Dicibus. 52. 8. fol. 189.

Aut Andicibus exercitus designatis, ad quos re- missi debent, ut ibi.

Et quid in Regno Neapolis. n. 22.

Milites Veterani an parati olim erant noceſſitate suadente pugnare. 72. 105. f.256.

Militibus anomnia prohibentur, que possint eos à Milite diffidere. 72. 110. f.256.

Militia Sant' Ieanus, & Santorum Iacobi, Ste- phani, & Lazari. Vide in verbo Adiutorium.

Militiam privilegia remissiva. 62. 1. f.220.

Mil-

- Minima: violentia particularibus illata, an iniurias fortinatos consummerentur. 40.55.f.90.*
- Minima.*
- Minima, aut Medicis an considerentur. 36.17.f.125.*
- Minor.*
- Minor aduersus inconsultum aditam hereditatem, an roflimantur, ne illam repudiare, an iniuriam conficeret posse. 28.5. & 9.f.90.*
- Et quomodo minoris legio in hereditate aditione proberent. n.10.*
- Minor adlitionem curatore carcer, an cum iuramento obligetur. 20.95.f.57.*
- Vel per inriuum, atque panam incenerat. n.96.*
- Minor. Vide in verbo Civites, Compromissum, Cufator, Dolos, Ecclesie, aut pize caufa administrator, Empio, Exequatio, Ioftrumentum publicum, Inventarium, Mutuans, Nullitatia temedium, Restitutio in iotegrum, & Transfatio.*
- Minor curatorem habens, & sine eius autoritate contrahens, & quando cum iuramento valide obligatur. 20.70. f.57.*
- Aut in integrum restitutio inem habeat ex causa Lafon. n.71.*
- Minor curatorem non habens, an valide obligetur. 20.73.f.57.*
- Minor ex aduersarii dolo lafus, an restituatur, non obliuia ratificatione in maiori atate facta. 39.34.f.214.*
- Minor ex iuramento obligatus, etiam in crimina libus, an subiiciatur iurisficationi pena, & fidei infidus pro delicto profite. 30.8.1.f.57.*
- Minor an in integrum restitutio contra dotes excessiva presumi posset feroci faldam. 39.34.fol. 214.*
- Minor si mutuo an obligetur, si pecunia in eius utilitate versa sit. 99.7.f.335.*
- Minor an possit hereditatis portio aem aditanare repudiare, alia penes se hereditatem remanente. 28.38. fol.92.*
- Et a portio repudiata eidem aereferat invito, sicut est, cum ante aditionem cibares repudiasset. n.39.*
- Minor pro delicto an furindicari posse. 20.85. fol.57.*
- Minor quatuordecim annis. Vide in verbo Filius familiæ.*
- Minor sententia condemnatus. Vide in verbo Sententia exequatio.*
- Minor si maior falso, gesta in minori atate conformatuerit, an, & quando excludant ab integrum restitutio. 28.11.f.90.*
- Et an ex ratificatione in minori atate falso excludatur a remedio. l. 2. C. de rescindenda venditione infra tringenta manus competente. n.15.*
- Minor super senore instrumento eitatu, si minorum atatem aegaverit, an condamnotetur. 20.86. fol.57.*
- Et quomodo procedatur contra ipsum. n.87.*
- Minor ubi petis in integrum restitutio eam, quomodo sint certi, vel incerti interesse praesidentes ci- tandi. 28.16.f.91.*
- Minor vigintiquinque annis, an habeat in integrum restitutio. 28.1.f.90.*
- Et quid in eius herede, ut ibi n.2.*
- Et ad quod tempus minor atae in Regno Nopolis restringatur. n.4.*
- Minores an restituantur in integrum contra trasficationem forentur. 84.17. & 21.f.293.*
- Minores an presentent in integrum restitutio ob regressum, quem contra iurem habent ex eorum culpa, sive deolo. 84.21.f.293.*
- Minoris bonorum alienatio an invalida sit absque solemnitatibus remissione enunciatis. 97.3.4.f.332.*
- Et quid si resulteret in minoris utilitatem ibid.*
- Maioris bonorum alienatio, vel ceatralius, an genitus autem sit, quantum nullitas ex eius parte allegatur. 97.35.f.332.*
- Minoris contrarium an iuramento formetur, quod facit enim de maiore maiorem. 20.64. 82. & 92. fol. 56.*
- Minoris an interfit, quod licibus, & sumptibus non vexant. 28.9.f.90.*
- Minoris obligatio ad nulla sit, tanquam species alienationis. 59.19.f.214.*
- Et quid si adulterio misericordia lego. n.30.*
- Miserabiles personæ. Vide in verbo Causa Misera, billum, & Fiscus.*
- Milliarum Celebratio.*
- Milliarum Celebratio Vide in verbo Legatum pro celebratiooc Millaram.*
- Mobilia que temporis spatio presumuntur consumpta. 83.30.f.292.*
- Et quomodo consulariter mulieri pre mobilibus in domo dandis. n.33.*
- Modus.*
- Modus an si in rebus omnibus servandis. 31.1. fol.102.*
- Medus. Vide in verbo Condition.*
- Monacarus, & Monacut.*
- Monacutus. Vide in verbo Adiutorium pro filio.*
- Monacus an, & grande admittatur ad confessum. 76.13.f.171.*
- Monacus autem idoneus tellis pro Monasterio. 41.49.f.149.*
- Monacus an sit in patria potestate, an retinetur omnia privilegia suis patris. 88.84.f.303.*
- Monacus quando possit agere in iudicio remissio. 88.63.f.302.*
- Monacus, vel Abbas Ecclesiæ legataria, vel harsidus an sit pro ea testes idonei. 41.23. & 45. fol. 148.*
- Monacus. Vide in verbo Renuncia.*
- Monaci, & Moniales pro Monasterio, an inducant probatio aem. 41.50.f.149.*
- Monaci ad proprium habeant. 88.63.f.302.*
- Et a possidente rappam, vel Monasterio nomine eam detinane, ut sive spacieatur, agere non possint. n.32.*
- Monasterium, Monialis.*
- Monasterium an altere tenetur filios ingressi Mo-*

- Mafferium.* q. 1. 112. fol. 132.
Maffallerum. an succedat. *Menaces in bonis fideli-*
commissis gravatis pro familia. 43. 65. f. 161.
Menasterium. *Vide in verbo Hasciditio.*
Menistis. *Vide in verbo Disponere.*
Monialis renunciatio. *Vide in verbo Renunciatio*
Monialis. *Renunciations.*
Monitoriz.
Monioria. *Vide in verbo Confessionis sigillum.*,
Consanguineus, & *Testes super Monitorij.*
Mors.
Mora an est. ubi aliqua compedit exceptio. 75. 56.
 fol. 269.
Mora in illiquidis an committatur ante Indicis li-
quidationem. 29. 17. f. 94.
Mora in illiquidis. & omnia incertis, an committa-
 tur. 94. 142. f. 325.
Mora in illiquidis an committatur per debitorum;
qui se potest aliqua exceptione mori, quia minus
solvit, vel iustam habeat litigandi causam. 29.
 18. f. 94.
Mora an, & quando contrahatur per creditoris in-
 terpellationem; qui plus debito petijs. 29. 14.
 fol. 94.
Mora an, & quando incurritur, ubi debitor, & re-
 dier sunt diversi fori, & solutio fuit in certo loco
 promissa. 94. 140. f. 325.
Mora an prafumatur, si non probetur. 29. 5. f. 93.
Mora an purgari posse, si his partis efficeretur de-
 terior. 1. 17. f. 4.
Mora an, & quando regulariter contrahatur, absque
 debitoris interpellatione. 29. 8. f. 93.
Mora. *Vide in verbo Creditos, Debitor, Dict, Dilata-*
tio, Elecicio.
Mora purgatio. *Vide in verbo Inventarium.*
Mortuosis.
Mortuaria. *Vide in verbo Dilatio.*
Mulier.
Mulier citata super tenore publici instrumenti, an
 temat personaliter comparere. 20. 41. f. 56.
Ei si non solverit, an in carcera detinatur ex no-
wifis. *Auctoritatem Iure.* n. 42.
Et quid illeminio erat de Iure Comunione Romane-
rum. n. 43.
Mulier. *Vide in verbo Instrumentum, Inventar-*
ium.
Mulier, & *fratricis an,* & quando tenuantur consu-
 lere periiores. 38. 74. f. 132.
Mulier fideioubus precaupida, an inventur *Vele-*
tilianus Senatus Consulti exceptione. 32. 119. fol.
 114.
Mulier an gaudeat exceptione Velleianii, etiam si
 tanquam principis munum recipiat pro alio
 sciente creditore. 20. 8. f. 54.
Mulier in criminalibus an repellatur à testificando.
 76. 30. f. 272.
Velij integræ fidei, n. ibi. n. 31. & 34.
Mulier in publicis criminibus, an accusari posse.
 76. 33. f. 272.
Mulier in rem suam intercedens, atque se obligans
 an, & quando *Velleianus exceptione inventur.* 20.
 16. f. 55.
- Mulier in testamento ad plas causas an admitta-*
tur in testim. q. 1. 33. f. 148.
Mulier nubens an, & quando censetur bona sua o-
 mnia in detem dare. 28. 15. f. 49.
Mulier nupta. *Vide in verbo Adulterium.*
Mulier pro date anterior nn, & quando preferatur
 locutori, vel mutuantur post refellatione. 7. 53. & 55.
 fol. 22.
Aut anterioribus creditoribus expressam hypothecam
habentibus. n. 56.
Mulier secunda nubens in opere viro, si egena sit, an nō
debent à primi viri hereditibus, vel a filiis priores
 matrimonij. 8. 2. 1. f. 37.
Et quid idem fit maritus secundu viro. n. 23.
Mulier secunda nubens an, & quando proprietatem
 amitteret in bonis à primo viro ex titulo lucrative
 quotitis, si habeat ex eo filios. 8. 1. 3. f. 32.
Mulier fibona omnia in datem dederit primo viro,
an eadem secunda tacite dedice intelligatur. 18.
 2. 1. f. 49.
Mulier finis dotalis confititione nubens an, & quan-
 do cogantur se detare, ei proprias habeat facultates.
 8. 2. 1. f. 49.
Et cum de suo vivere potest, an tenentur vir eam
alere, an vero eam expellere possit. n. 3.
Mulier viduus, n. secunda nubis, an anima defun-
 ti viri contristetur. 8. 2. 1. f. 287.
Peloboles cum eo suscepit, ut ibi n. 2.
Mulieres an facilius pro alijs se obligent, quam do-
 ment. 1. 10. f. 54.
Ei an, & quando donant alijs gaudent beneficio.
 num. 5.
Mulieres an frugiles, & faciles sint ad se pro alijs
 obligandum. 20. 1. f. 54.
Et quid disponat Senatus Consultum Velleianum
circumstans obligations. n. 2.
Mulieres an restinatur in diversis omnibus inventariis
confitionem, vel seminantes in eis non ob-
 servatas. 27. 107. f. 86.
Mulieri libidinosi viventes ancuratur detur, vel
 interficiatur. 31. 118. f. 105.
Mulieri non posse à primo viro secundum nuptia-
pnum pane remitti. 8. 2. 1. 2. f. 287.
Quamvis nubes infra annum lacteas, ut ibi n. 23.
Mulier secunda nubentium pane, an de *Iure Canonicis* sint sublata. 8. 2. 17. f. 287.
Multa an prohibantur fieri, quia fallat tenent. 1. 6.
 15. f. 45.
Mutuans, *Mutuum.*
Mutuans an debet esse curiosus, atque sollicitus,
 quod pecunia minori minata in causa ex-
 pressam convertatur. 99. 9. f. 335.
Et an alijs contribuent, ut ibi n. 10.
Mutuans. *Vide in verbo Vlura, Vluterij.*
Mutuans pro refellatione. *Vide in verbis Mulier.*
Mutuum. *Vide in verbo Depositum.* Excepit non
 numerata pecunia, *Vlura, Vluterij.*
Mutuum an debet esse gratuitum. 6. 3. f. 16.

N.

Naturalis obligatio.

Natura, & Remiges, qui Adilitas uehuius ad bellum, angandant privilegiis militum. 61. 29. f. 221.

Nauta.

Nauta, & Remiges, qui Adilitas uehuius ad bellum, angandant privilegiis militum. 61. 29. f. 221.

Neapolitanus.

Neapolitanus. Vide in verbo Fiscos.

Neapolitanus Clerici. Vide in verbo Clericis, Clericos.

Neapolitanus Regni Constitutiones. Vide in verbo Constitutiones.

Neapolitanorum Privilegia. Vide in verbo Filius. Negligentia creditoris.

Negligentia creditoris. Vide in verbo Creditotis negligentia.

Nepos, & Neptis.

Nepos ex filio per ingratitudinem exheretare, an possit ex propria persona quarolare testamentum. 49. 78. f. 175.

Nepos ex filio praeferuisse an habeatur loco filii. 47. 1. f. 174.

Nepos a se modo diligatur ab avo, sicut filius, immo magis. 47. 16. f. 174.

Et a tam dulcedo in nepothum verfirme, quanto in Filii patri appropinquabitur. n. 18.

Nepos ex filio excludat subflittum in causa mortis filii sine filii vocatum, si usque ad proprias filias propter datum excusat. 51. 8. f. 187.

Et autem si in condicione Italica Somnia cuncta, motendo sensu figlinoli, ut ibi. n. 9.

Nepis. Vide in verbo Filia, aut nepis.

Noctis tempus.

Noctis tempus. Vide in verbo Appellationis libellus.

Nomen, & Nomina debitorum.

Nomen debitoris ad commodum, & nullitatem cesserari causum, an, & quando dicatur promissum exigibile, an verum tantummodo, & efficaciter obligatum. 3. 9. f. 10.

Nomen debitoris causum an, & quando transacta in domino cesserari. 5. 29. f. 15.

Nomen debitoris. Vide in verbo Cedens, Solutio-

nismus.

Nomina debitorum in datum data an, & quando censearur promissa exigibilia. 4. 35. f. 42.

Nominis debitoris periculum, contra quod fuerunt mandata alliontes, ad evidenter speller, qui te-

retur illud exigible praestare. 3. 2. f. 9.

Etiam si cesserari a debitoro causa litteras cambiobus inter alteri dieribus pro solutione, ut ibi num.

7. f. 10.

Non entis.

Non entis an nulla sunt qualitates. 54. 54. f. 101.

Noctum.

Nostrum quod est an nobis auferri, vel in alium transferri posse. 9. 1. 15. f. 321.

Notarius.

Notarius an tenetur cognoscere contrahentes. 35. 46. f. 123.

Notarius testis unicus an prebet voluntatis imperfe-

Bitionem in testamento. 35. 31. f. 188.

Notarius tanquam publica persona, an possit pre-

alii stipulari. 32. 28. f. 109.

Notarius. Vide in verbo Emancipatio.

Notarii. Vide in verbo Actuarii, Indices.

Notarii testimoniun an equivalent dicto duorum so-

sistum. 35. 38. f. 122.

Notariorum stylus. Vide in verbo Clausula in te-

stamento.

Notaria, & Notarium.

Notaria iniuncta an equiparetur nullitate. 91. 88. fol. 316.

Notarium an, & quando equiparetur sententia. 31. 44. f. 103.

Novationis coiectura.

Novationis consilium an pendeat a partium con-

ventione. 90. 81. f. 309.

Nubendi conditio.

Nubendi conditio. Vide in verbo Conditio nu-

bendi.

Nullitas.

Nullitas. Vide in verbo Arbitramentum, Contra-

clusus, Notaria iniuncta, Sententiae exequio.

Nullitas citationis. Vide in verbo Citationis nulli-

tatis.

Nullitas allorum in Regno Neapolis, an fuit auto-

sententiam proponenda. 93. 57. f. 319.

Nullitas contra sententiam diffinivam infra-

quod sumps in Regno Neapolis fuit proponenda. 54. f. 319.

Nullitas contra sententiam interlocutriam vlti habentem diffinivam, quando, & per quid tempus proponi debeant ex-late Regni Neapolis. 93. 57. fol. 319.

Nullitas contra sententiam opposita, si fuerint ad-

missa a decreto eae admittente, an reclamare li-

cerat in Tribunalibus, in quibus non appellatio,

sed reclamatio admittitur. 93. 36. f. 39.

Et an admittitur reclamatio a decreto eae residen-

te in Regno Neapolis, nibi n. 37.

Nullitas contra sententiam Regionum Tribunalium Regni Neapolis, an, & quando fuit per ca-

pita proponenda. 93. 30. f. 318.

Ab Advocate causa, vel procuratore, ut ibi n. 31.

Cum deposito panis in causa, quo non militarent, sed

venda. n. 32.

Nullitas cum proponuntur in Regno Neapolis,

contra decreta Regionum Tribunalium, an, &

quando fit deponenda pana in causa succumbentia

solvenda vigore Regionum Pragmaticarum. 41.

65. f. 149.

Et an locum habeant in Tribunalibus Reverenda Fa-

brica S. Petri de Urbe Neapolitana, ut ibi

num. 66.

Nullitas incidenter proposita ex eisdem aliis ad

impeditandam exequationem sententia, an, &

quando coram primo Indice fit proponenda. 93.

Es

*Et quando dicantur incidenter proponi. n.50.
Nullitate remedium contra sententiam minori competentes an proposito omnibus litis confortibus in materia individuali. 28.18.f.97.*

*Nullitatis adversarii laudum competentibus, an,
& quando renunciari possit, data enim laus. 54.6.f.197.*

Nullam.

*Nullum an sit ipso iure, quod contra legem sit. 62.11.
fol.220.*

Numerus.

*Numerus singularis an continet pluralement ex identitate rationis. 71.21.f.284.
Numerus singularis an pluralement continet salvacione recti sermonis. 45.48.f.169.*

Nummularius.

*Nummularius, sive Bancarius, an, & quando canti se-
fie debent in recognoscendis scripturis, ac Cedra-
larm, & Apodixarum subscriptis omnibus. 96. t.6.
fol.329.*

Eti si permittantur cum schedule falsis expendi pecunias, an tenentur de proprietas reficer, & Domini pecuniarum solvere, ut ibi n.7.

Nuncius.

*Nuncius an citatum cognoscere debet. 26. 42.
fol.73.*

*Nuncius an debet claram habere notitiam, de que
tellatur, non per relationem ad alium. 26.42.
fol.73.*

Nuncius an habeatur tangram tolli. 26. 37.f.73.

Nuncius. Vide in verbo Citatio.

*Nunciorum assertio an dari debet circa dominum
habitacionis citati. 26.34.f.73.*

O.

Oblatio.

Oblatio. *Vide in verbo Adiudicatio.*

Obligatio.

*Obligatio cum fine causa redditur, an dolo agat sili-
polator. 17.38.f.48.*

*Obligatio Cameralis. Vide in verbo Hypotheca
super bonis.*

*Obligatio exequitive. Vide in verbo Hypotheca
super bonis.*

*Obligatio particularium contemplatione Universi-
tatis centralia, an, & quando sit nulla absque
Regio Aſſensu in Regno Neapolis. 20.11.f.54.*

Obligatio panes alla. Vide in verbo Feriatis diebus.

*Obligatio sine causa centralia an sit nulla. 30. 56.
fol.100.*

*Ubiisque in vita denuntiatio sufficiere possit, ut ibi
num.57.*

*Et an instrumentum etiam paratum, & querenti-
giatum eam non continens exequi possit. n.58.
Sed quomodo, & quando obligatio sine causa confe-
cta subsistat remissione. n.59.*

*Obligationes apud Curia præfite, an paratum
habeant exequitionem. 93.29.f.318.*

*Et incusantur absque partis citatione pro obtinen-
tione.*

*dis litteris exequentialibus realiter, & persona-
liter. n.21.*

*Obligationes conventionales. Vide in verbo Feriatis
diebus.*

Obligatus.

*Obligatus ex partis dole aliter quam fuit inter par-
tes convenit, an, & quando deli exceptione
natur. 17.33.f.48.*

Odiola, Odiolus, & Odium.

Odiosa. Vide in verbo Cleric.

Odiosi filii. Vide in verbo Filius odiosi.

*Odiosus testatoris an comprehendatur in generali
proximerum vocacione ab eo facta. 78.10. f.276.*

*Odium. Vide in verbo Favorabilis dispositio, Fa-
vore aliquius.*

Offerendi ius.

Offerendi ius. Vide in verbo Creditor.

Officia.

Officia. Vide in verbo Argumentum.

*Officia Decurionatus, & alia à marito quasi a con-
stante matrimonio, an, & quando veniant uxori
quoad affirmacionis partem communicanda. 24.
27.f.66.*

Et quid in Regio Hispania Pratorio, ut ibi n.32.

*Officia vendi folia cum Principiis licentia, an in le-
gitimam imputentur, atque conferantur quoad
affirmationem. 24.31.f.66.*

Officialis.

*Officialis ex uno officio ad aliud maioris dignitatis
assumpsit, an duplice gaga, & emolumenta
consequatur. 40.20.f.137.*

Officialis. Vide in verbo Barones.

Officialium delicta, Elecito.

Officialium delicta. Vide in verbo Abolitio.

Officialium elecito. Vide in verbo Feriatis diebus.

Officialium.

*Officialium Relatoris S. C. quo tempore fuit introdu-
cum, & quomodo fuit sublatum. 72.100.f.156.*

Ordo.

*Ordo intellectus potius quam scriptura, an sit atten-
dendum. 43.40.f.160.*

Ordo turis. Vide in verbo Arbitr.

Originarij, & Origo.

Originarij. Vide in verbo Civis.

Orige paterna, vel propria. Vide in verbo Domicilium.

*Origo propria an, & quando à Nativitate contra-
batur. 53.10.f.102.*

Origines plures an quis habere possit. 55.3.f.202.

P.

Pactum.

Pallium, atque transfallis inter heredes an pro-
ficit, vel noceant legatarij. 22.49.f.60.

*Pallium capendi propria ambituate an prævia ci-
tatione exerceri debeat. 30.14.f.97.*

*Pallium de futura successione terrij viventis an, &
quando sit nullum. 19.17.f.51.*

Pallium. Vide in verbo Argumentum.

*Pallium de non petendo. Vide in verbo Solutionem
opponent.*

T.4.

Index De Rosis.

383

- P.** *Anno de quo succedente anno & quando valeat illa-
bus a precedente consensu, de cuius bareitate agi-
tur, ex quoque aq[ue] ad mortem non revocabili. 19. 36.
fol. 52.*
- Pallium** de solvendacerta quantitate pre mora, an
si ad verum intercessu reducendum. 82. 20. f. 183.
- Palliam**, & coventio cum uao inhibita, an profi al-
ter territo. 22. 3. f. 60.
- Pallium** exequitivum an indicatur ex clausula, &
cum potestate capendi, &c. 31. 23. f. 97.
- Pallium**, que per aliquem eius suu successo alteri
promittitur, an, & quae de fe validum. 19. 1.
fol. 50.
- Pallium**, quo tollitur, aut restringitur libera iustan-
di facultas, an sit a Iure improbatum. 19. 5. f. 51.
- Palla** decalia euangelica absentibus sella an, &
quando ratificatae constentur, ex matrimonio sub-
sequenti. 17. 7. 13. f. 47.
- Palla** totalis an pecc matrimonium completi, &
censci soleant. 17. 33. f. 47.
- Pande&asius.
- Pandellarius** Banci salias specias admittens, an, &
quando principaliter de damno seneantur. 96. 26.
f. 329.
- Paragium.
- Paragium** unde dicitur. 83. 1. f. 189.
- Paragium** ad arbitrio Iudicis taxetur. 83. 22. fol.
190.
- Paragium**, & Ius illud petendi, an trasmissatur in
heredes, sicut legitima. 83. 19. f. 190.
- Paragium** filii famis in Regno, an debent pro
modos acutatum, & numeri filiorum. 83. 1. f. 289.
- Paragium** an fuerit loco legitima fabrogatum. 83.
14. f. 190.
- Paragium**. *Vide in verbo Condicio ex lege, Ma-
sculatio, & Praescriptio.*
- Paratum.
- Paratum** a prime viro pro muliere nuptiarum tem-
pore, an si ab ea secundum iubente reservandum
filii primi matrimonij. 82. 18. f. 188.
- Et nomine parati, quia uterius ne ibi n. 3. 9.*
- Paratum** in re calibus preponsta, an differat a dena-
tivo. 82. 31. f. 288.
- Parentes.
- Parentes** ad Iure antiali teneantur altere filios. 37.
73. f. 109.
- Patochi fides.
- Parenti** fides. *Vide in verbo Matrimonium.*
- Patricidium.
- Patricidium**, quapana puniatur in Urbe. 78. 15.
fol. 276.
- Partimonia.
- Partimonia** *Vide in verbo Avaritia.*
- Partiz Bancorum.
- Partita** Bancorum. *Vide in verbo Libris, & partite
Bancorum.*
- Pascua.
- Pascua**, & deferta camponum an abundant in parti-
bus Apulia Regni Neapolis. 85. 10. f. 194.
- Pascua** extraordinaria, an per Dominos ad libitum
vendi possit, cessante necessitate Regia Dohana
- Menpecudum** in Regne Neapolis. 85. 22. fol.
195.
- Et quo tempore accessitas bac sit denuncianda à Re-
gio Debanario, ut ibi n. 23.*
- Pascua animalium**. *Vide in verbo Dohana Men-
pecudum, & Satus.*
- Pascua animalium, & herbagia in Regne Neapolis**, an
sunt Barenum in locis certis. 85. 8. f. 194.
- Pascua, & herbagia** an sunt de Regalibus. 85. 4. f. 194.
- Pascua** five Salms an inter Principum intra cenau-
mentar. 85. 2. f. 194.
- Pasenorum** in locationalia Princeps an pro eodem pre-
cio preferatur. 85. 21. f. 195.
- Pater.
- Pater** an sit quasi Dominus bonorum filii, & legiti-
mum adiutori, & pro eis posse in iudice fa-
luis comparare. 86. 21. f. 196.
- Et an illa sine decreto alienare possit ex necessaria
causa. n. 25.*
- Pater**. *Vide in verbo Adulterini filii, Civilitas, Dos
à patre, Educatio, Filia, Filii, Metus
reverentialis, & Tutor.*
- Pater**, & mater an sunt ad impia indicandi in sue
cessione filiorum. 45. 54. fol. 169.
- Et an si in alii coniugib[us] renunciant altrius fidei
liberam facient, intelligantur pater materni,
& mater paternis bonis renunciare. n. 55.*
- Pater** ex famis necessitate coadiu an possit filie
vendere. & oppingere. 20. 49. f. 56.
- Pater** an melius, quam nimis pro filia consilium ca-
pere presumatur. 21. 22. f. 59.
- Pater** an presumatur capere mortuum filiorum. 19.
18. f. 51.
- Pater** profilo maiore septenario an comparere posse
in iudicio sine illius consensu. 86. 16. f. 197.
- Pater** una cum eius liberis, sive descendenteribus à
consanguineo, an confidant ordinis successivo, vel
coiunctivo vocant. 50. 1. f. 182.
- Et an tract liberi, aut descendentes non tantum vul-
gariter, sed ex fiducia commissio post fratris mortem
vocati intelligantur. n. 2.*
- Patris** delictum an noceat filio ex propria persona
venienti. 78. 16. f. 176.
- Patronus.
- Patronus**. *Vide in verbo Metus reverentialis.*
- Pauper, & Paupertas.
- Panper**. *Vide in verbo Testis pauper.*
- Panper** consanguineos habens. *Vide in verbo Ha-
redem instituit.*
- Panper** incertes an representantes Reverenda Fabri-
ca ex Summorum Penitentium concessione. 40. 60.
fol. 141.
- Panper** a excentis à tributis, salibus, & celibus,
aquis suaditionibus etiam fiscabilibus. 71. 47. fol.
249.
- Peccantibus.
- Peccantibus** contra naturam an pare debet. 38.
68. fol. 31.
- Peculiarium.
- Peculum** prefectorium. *Vide in verbo Dos à pa-
tice.*
- F. *

- Pecunia.** *Vide in verbo Labor.*
- Pecunia posteriori creditori soluta.** *Vide in verbo Creditor anterior.*
- Pena.**
- Pena magna an si pro leví culpa intelligenda.** 27. 69. f. 85.
- Pena an suos tantum teneat Anteiores** 78. 4. f. 275. 96. 19. f. 319.
- Pena.** *Vide in verbo Ecclesia, Instrumentum.*
- Pena ipso Iure incarca an comprehendantur pravia declaratoria sententia** 97. 53. f. 380.
- Pena, pro quibus Regis sicut locum efficiuntur, an si, pro quibus sicut efficiuntur in bonis debitorum.** 79. 49. f. 180.
- Pensiones.**
- Pensiones domorum an frustine civiles dicantur.** 75. 35. f. 166.
- Penititiae tempus.** *Vide in verbo Filiij.*
- Peregrinatione natus.** *Vide in verbo Civis.*
- Peregrinatione natus.** *Vide in verbo Civis.*
- Peticulum in mora.**
- Peticulum in mora.** *Vide in verbo Citatio debitoris.*
- Petitiones.**
- Petitiones non confundere, an si contra naturam.** 38. 67. fol. 131.
- Petitorium.**
- Perimirim.** *Vide in verbo Creditos.*
- Permutans.** *Vide in verbo Permutatio.*
- Permutans an similitudini emporii.** 77. 32. f. 274.
- Permutatio.** *Vide in verbo Venditio.*
- Personalis actio.**
- Personalis actio.** *Vide in verbo Actio personalis.*
- Personae in Bello capite.**
- Persona in Bello capta.** *Vide in verbo Hostione res.*
- Pestiferatus, Pestis.**
- Pestiferatum locum inhabantem an Denunciantur.** videatur. 36. 9. f. 125.
- Pestis.** *Vide in verbo Argumentum.*
- Pestis vera desperata, atque depopulans Civitates Flagellum Dei, & pro peccatis pena est.** 36. 1. fol. 124.
- Pestis qua de Anno 1656 Neapolim vexavit, membratur.** 36. 19. f. 125.
- Ensigne defensionis a Senatorum Prosternorum intercessione obtinente, nisi ibi n. 20.**
- Pestis tempore.** *Vide in verbo Iurisdictio ordinaria, Testamentum pestis tempore, Testes testamentarij.*
- Pestis itum an excusat consumacia, pena, mora, &c alijs.** 36. 10. f. 125.
- Pestis an unicui si fuga remedium ad removet Regiones.** 36. 6. f. 124.
- Ut Medicis conjunctam credi, ac longe fugere, tamquam redire, nisi ibi n. 8 f. 125.**
- Pia causa.**
- Pia causa pro eius credito anteriori, an avocet pecuniam posteriori creditori solutam a communis debitor, quamvis bona fide consumptam.** 32. 7. fol. 110.
- Pia causa.**
- Pia causa.** *Vide in verbo Caducia, Capitatoria, Coodicio, Donatio, Dot, & pia causa, Adesse, Feudi legatum, Indebitum, Individuum, Mutili, Pragmatica, Significatio, Testamentum ad pia causa.*
- Pia causa.** *Vide in verbo Feriatis diebus.*
- Pia dispositio.** *Vide in verbo Legata.*
- Pia relicta.**
- Pia dispositio.** *Vide in verbo Causa plarum.*
- Pia legata.** *Vide in verbo Episcopus, Exequitor, Fabrika Basilice Sancti Petri, Hæsedes, Hexes.*
- Pia relata.** *Vide in verbo Tribunal Reverendæ Fabricæ.*
- Pietatis favore.**
- Pietatis favore quamplurima privilegia à Iure individuali remissive.** 32. 1. f. 108. &c. n. 137. f. 122.
- Pignoratitiae actio.**
- Pignoratitiae alio.** *Vide in verbo Actio personalis.*
- Pignus.** *Vide in verbo Actio pignoratitiae, Ceditor.*
- Pignoris contrahens an si gratia debitatis, & ceterarum.** 77. 14. f. 273.
- Pirata.**
- Pirata.** *Vide in verbo Captus.*
- Pluralitas.**
- Pluralitas an presumatur in rebus, & corporibus.** 87. 1. f. 198.
- Ei quid in persone, & actionibus ibidem.**
- Plurabitas res an prebari debeat ab illo, qui se fundat in ea.** 87. 5. f. 198.
- Populus.**
- Populus.** *Vide in verbo Civitas.*
- Populi in conditione.**
- Populi in conditione.** *Vide in verbo Filii in conditione.*
- Positiones.**
- Positiones.** *Vide in verbo Actor.*
- Posse.**
- Posse an quis dicatur, que honeste non potest.** 41. 20. f. 154.
- Posse, Posse, Posse, Posse.**
- Posse a antiquior premanentia an, & quando praeservatur recentiori.** 9. 35. f. 16.
- Posse.** *Vide in verbo Cessio, Creditos, Domum, Doatio, Hæreditas in auctoritate.*
- Posse civili amonstrata aut trahit ad se naturalem, enim concursu praeservatur.** 9. 44. f. 16.
- Posse naturalis, & civilis.** *Vide in verbo Coexistitum.*
- Posse vacans.** *Vide in verbo Delioquese.*
- Posse, vel quasi de tempore littimeta, an sufficiat ad obtinendum in posse indicio.** 51. 36. fol. 32.
- Posse, vel quasi in verè probetur, & presumptivè argendo a posse præteritis temporis ad presentis tempus.** n. 37.
- Enam data negligenter decem, vel plurimum annorum.** n. 29.
- Posse.**

- Possesso*, seu quasipossesso in incorporealibus, an acquiratur, unius alicui falso sciente, & patiente adversario. 11.41.f.32.
- Possessio*, autoritatis propria an recuperare in continentibus deservi permisatur. 69.27.f.342.
- Possessio* turbatio. *Vide in verbo Criminalis actio.*
- Possessor*. *Vide in verbo Actio personalis, Detractio- rations, Sequitur.*
- Possessor bona fide*. *Vide in verbo Meliorationes.*
- Possessor bona fide*, an fructus etiam ex aliena re percepimus suis factis. 75.50.f.267.
- Possessor bona fide* an fructus restituuntur, ex quibus suis loempliorie effelluntur. 75.36.f.266.
- Possessor bona fide* an consequentes expensas necessariares, & miles, qua per diversam materiam faciliuntur. 75.12.f.265.
- Possessor bona fide* qui non possidet Iure dominij, an de aquitate faciat fructus suos. 75.39.f.267.
- Et quid si Iure Dominij possidat. n.40.*
- Possessor* an sit in possessione manutendus. 77.42.f.274.
- Possessor* an sit lependere manutendus in sua possessione. 13.58.f.39.
- Possessor* etiam insipiens an, & quando possit à possessione removere. 9.29.f.26.
- Possessor* ex causa dubitativa an excusat in fructu- um restituuntur. 25.16.f.69.
- Possessor* an habeat invenitum pro meliorationibus in re possessa erogari. 75.1.f.264.
- Possessor* super re fundati factis, & inseparabilibus à fundo. n.2.
- Etim si* peccantibus fuerint liquidè dedulta. num.3.
- Possessor* in dubio an presumatur bona fide. 75.42.fol.67.
- Possessor* malefidei an esse dicatur, qui fecit rem ab eo proficiat ad alium pertinere. 75.43.f.267.
- Et quid si* fructus restituuntur teneantur. n.44.
- Possessor* malefidei an efficiatur per solam illis con- tellationem in iudicio rei vindicationis. 75.46.fol.267.
- Et quid fieri* cognoscatur ad alium pertinere ex probacionibus, & publications in causa factis, ut ibi n.47.
- Possessor* malefidei an aliquo tempore prescribat. 89.93.f.307.
- Possessor* malefidei an teneatur fructus cum meliorationibus compensare. 75.34.f.366.
- Possessor* rei empia. *Vide in verbo Empio.*
- Possessor* interdictum an locum habeat, si de mol- litia, & que turbatione rei non constet. 69.20.fol.241.
- Et quid si* criminaliter agatur. n.24.
- Possessor* interdictum. *Vide in verbo Interdictum polisitio-n.*
- Possessor*. *Vide in verbo Appellatio.*
- Pragmatica Regia in piz. causa an serventur. 41.63.f.149.
- Precarium? *Vide in verbo Constitutum.*
- Precedentia. *Vide in verbo Clausula in fine posita.*
- Precios. *Vide in verbo Probus.*
- Præcēs alterius nomine portet & an eius voluntatem probent. 60.28.f.216.
- Eiam si* Princeps eius nomine præces sibi oblatas as- ferat, ut ibi n.29.
- Prædoni. *Vide in verbo Reuictus.*
- Prædoni an res, aut pecunia legitime restituuntur cum bona fide, & ignorata eius qualitate. 54.42.fol.200.
- Præfatio. *Vide in verbo Proemium.*
- Præfatio, sive preemium, an det in telematum toti legi. 6.18.f.17.
- Prælatio, Prælationis Ins.
- Prælatio agnitionis Iure an, & quando compensatione feudi alienatione falla in extraneum. 78.19.fol.277.
- Prælatio. *Vide in verbo Feudi, Feudum prælatio- nis Iure.*
- Prælacionis Iur, cum exercetur, an fructus ab empto- re, & interesse pretij ab agnato solvi debent. 78.43.f.278.
- Et quia* meliorationes sunt emptori reficienda? re- misseb. num.44.
- Prælatus. *Vide in verbo Prelatus.*
- Prælatus, aut Relator Ecclesia decedent, an successo- rem in officio habeat. 97.13.f.331.
- Pol opus sit nova cokatione. n.14.
- Et an* successor Prælatus, sive Relator differat ab he- redi ins habente à dispenso. n.15.
- Prælatus, aut Relator as alienum Ecclesia nomine contrahens absque illius utilitate, an de proprio satisfacere cogatur. 97.7.f.331.
- Prælatus in rebus Ecclesia an sit eorum rerum usu- fruuntur, viva durante. 97.11.f.331.
- Et proprietas in Ecclesia beneficium reservetur.* num.13.
- Præscribi, Præscriptio.
- Præscribi an possit res omnes immemorabili tempo- re, enim iniuri memoria non extat. 89.65.f.306.
- Præscriptio. *Vide in verbo.* Actio, pignoratio, Accusatio, Annum legatum, Cen-sus, Constitutum, Dominion, Legato piz, Re- medium, fin, C. de acquirenda possessione, Re- stitutio in integrum, Sententia Ius, Tempus, &c Testis super immemorabili.
- Præscriptio augmenti census. *Vide in verbo Cen-sus.*
- Præscriptio capita contra defunctum an continetur? contra eius hereditatem inerem. 58.29.f.211.
- Et an* passi cum ei incohari. n.10.
- Præscriptio contra Ecclesiam, & pia loca an prece- dat quadragesima annorum spatio. 89.54.f.306.
- Et quid contra Ecclesiam Romanam, vel in exilio- ne legatorum, & hereditatum ad piis causas re- litigium.* 55.
- Præscriptio in quæ species dividatur? remissivè 89.13.f.305.

- Praescriptio* an etiam contra dotem locum habeat. 30.51.f.99.
Praescriptio an, & quando ex instrumento in instrumento apposito excludatur. 21.77.f.133.
Praescriptio quid sit? & an ex tempore oriatur. 89.8. fol.105.
Praescriptio an fuerit ad publicam utilitatem introducta. 89.10.f.305.
Et quatuor. n.11.
Praescriptio immemorabilis an bonam fidem requirat. 89.92.f.307.
Praescriptio immemorabilis an sit maius centenaria. 89.66.f.306.
Praescriptio immemorabilis. Vide in verbo Titulus.
Praescriptio an curas contra filiam bona materna possidentem ad eam excludendam à paragio super eius debito. 83.18.f.190.
Praescriptio triginta, vel quadraginta annorum aude Jure Civili admittantur cum mala fide praescribentis. 89.102.f.107.
Et quid de Iure Canonicis. n.103.
Praescriptio triginta, vel quadraginta annorum quos efficiunt producta. 89.27.f.305.
Praescriptio triginta annorum an tacitam indueat renunciacionem. 89.28.f.305.
Praescriptio via executiva. Vide in verbo Citatio.
Praescriptio an causa bodie terminantur. 89.20. fol.105.
Praescriptiones an tot requirantur in annulis præstitionibus, quod sunt anni. 11.56.f.31.
Et an præscriptio unica sufficiat in tertio passione rei pro redditu hypothecata. n.65.
Praescriptionis exceptio an ipso iure perimit ablationem, aut vero ope exceptionis, que est opponenda. 11.81.f.33.
Praescriptionis immemorabilis requisita. 89.69. fol.306.
Praescriptionis interruptio, seu allionis perpetuatio ex citatione, aut litis contumelie oria, aut per rei instantia preempta. 53.51.f.193.
Praescriptionis iura in servitium etiam ubi proceditur secundum aequitatem, & solo facti veritate impedita, ut est in Regno Neapolis. 89.15.f.305.
Praes Provincie, Sacri Concilij.
Praes Provinciae ad Dux Belli dicatur, & Capitaneus ad guerram. 72.103.f.256.
Praes Sacri Concilij Neapolitani. Vide in verbo Consilium.
Præsumptio.
Præsumptio una an tollat aliam. 87.10.f.299. & 95.30.f.327.
Præsumptio delicti. Vide in verbo Delicti pizsumptio.
Præsumptiones ex virtute visibili orientes an sufficient ad condamnam in criminalibus. 96.78. fol.330.
Patereturum.
Præteritum an faciat præsumtio de præsentis in prædicamento bene, vel male agere. 10.15.f.259.
Premium.
Prestia rerum ex temperum qualitate an mutentur
- ex communis* n.s. 39.17. fol.133.
Pretij loco an resucentur, tam in particularibus, quam in universalibus iudicij. 33.34.f.114.
Premium an probetur ex communis hominum actionatione, an vero ex singulari affectione. 75.25. fol.265.
Premium ex feudi venditione pervenientum, an si fænate. 33.7.12. & 24.5.113.
Et an loco studi sucedat, ut ibi n.13.
Premium an, & quando sucedat loco rei. 33.1. & 27.f.113.
Premium si fuerit numeratum, & illuc refutatum, an præsumatur à principio ultimorum, ut reddatur. 6.36.f.18.
Premium. Vide in verbo Arbitratus.
Prævechio.
Præventio an bodie in omni Curia fieri possit. 30.29. fol.98.
Præventio an locum habeat, etiam contra debitum Instrumentarium. 30.27.f.98.
Cum solemnibus tamen à Regia Pragmatica regquisita, ut ibi n.28.
Præventio. Vide in verbo Episcopus, Exceptio declinatoria.
Primogenitus.
Primogenitus. Vide in verbo Feudum.
Principes.
Princeps an debeat esse immobilia, sicut lapis angularis, & tanquam palni in Cale. 40.111.f.144.
Unde fore vocati etiam proprio motu, quod prius fecerat, circumveniens fuisse præsumitur. n.113.
Princeps aut altius in vicem sufficiens nisi ex dubius diversa Iudicibus in una eademque causa elelligatur quando confirmet, vel excludat precedente auctoritatem. 51.10.f.188.
Princeps aut logibus solutus. 19.11.f.51.
Princeps. Vide in verbo Beneficium, Dilatatio, Pascus, Rescriptum, Restitutio in integrum.
Princeps supremus. Vide in verbo Aduitorium pro nuptiis, Bellum.
Principis concessio, Contractus,
Gratia, Scientia.
Principis concessio. Vide in verbo Clausula ex certa scientia.
Principis contrarium an legi vim obtineat. 19.12. fol.51.
Principis gratia. Vide in verbo Gratia Principis.
Principis scientia. Vide in verbo Clausula ex certa Scientia.
Prior in tempore.
Prior in tempore an, & quando sit prior in Jure, etiam in Principis concessione, atque privilegijs. 40.111.f.143.
Privilegia, Privilegiatus.
Privilegia Ecclesia quae annis prescribantur 89.58. fol.306.
Privilegia an multiplicari debant in materia striga, qualis est Affensis. 12.17.f.35.
Privilegiatus an, & quando utatur privilegio contra partem privilegiatum. 32.8.f.108.
Privilegiatus. Vide in verbo Clericus.

- Priuilegiū causa cessante an e^t sit privilegium.** 49.47.
f. 180. ¶ 72.108.f.156.
- Priuilegio quod quis habet ex persona alterius, an contra illam nisi possit.** 32.7.f.108.
- Priuilegium ad amittitur per non usum decennij.**
43.91.f.163.
- Priuilegium contra unicum, licet unicum.** n. 93.
- Priuilegium in Regno an sit exequitorium infra annum, quo clauso nullum redditatur.** 13.91.
fol. 163.
- Priuilegium testamenti inter liberos an sit introducendum favore liberorum, an parentum.** 34.42.
f. 119.
- Priuilegium. Vide in verbo Clausula non obstantibus, Consuetudo, & Tempus.**
Procurator.
- Procurator ad negotia revocatus an, & quando nulliter contrahat sub nomine principalis.** 1.22.f.4.
- Procurator, an mandatarius an de dolo canum, an lasta culpate nentur.** 54.44.f.200.
- Procurator cum quos suis contesterat, an sit omnina audiendus, etiam si cum principali procedatur.**
54.25.f.199.
- Procurator an debet esse cum specialissimo mandato ad se declarandum in declaratione circa usum tellium, & scripturarum.** 63.33.f.224.
- Procurator an possit remittere dictariatum exceptio- nem, abique speciali mandato.** 58.63.f.239.
- Procurator falsus an dicatur, qui fuit, & non est, si tamen quoniam procuratorem se gerat.** 1.15.f.5.
- Procurator falsus. Vide in verbo Solvent.**
- Procuratoris gesta contra formam mandati, an fini nulla.** 1.19.f.4.
- Prodigalitatis species.**
- Prodigalitas. Vide in verbo Avaritia.**
- Prodigalitas quo sunt species.** 31.112.f.105.
- Ei quomodo enique ipsarum provideantur.** 113.
- Prudicus.
- Prodigi testamento an, & quando sit nullum post interdictionem.** 31.75.f.104.
- Prodigo bona disponit auctoritate interdicuntur, & curator detur.** 31.12.f.102.
- Ei quos alii facere prohibeantur.** n. 3.
- Prodigo quare bonis interdicuntur.** 31.20.f.102.
- Prodigum ad sanos mores redire quoniam probatur.** 31.102.f.105.
- Prodigum ad sanos mores rediens an, & quando ipso lute à curatore possestat libereant.** 31.92.fol.
104.
- Prodigus antequam ei bonis interdicatur, an, & quando egere omnia possit.** 31.42.f.103.
- Prodigus bonis interditus an civilitate, an naturae litter obligetur.** 31.69.f.104.
- Ei an eius obligatio fiduciaria accedere validè posse sit.** n. 70.
- Prodigus quare ira dicatur, & qui propriè talis appetebat.** 31.28.¶ 32.f.103.
- Prodigus. Vide in verbo Argumentum, Avaro, Instrumentum, Sententia interdictionis, & Sententia prodigum declarans.**
- Prodigus, & furiosus an testari possint inter liberos,**
aut ad prias causas. 31.82.fol. 104.
- Prodigus an iuramento obligetur.** 31.72.f.104.
- Ei an ex delito teneantur.** n. 73.
- Prodigus, & Largus quomodo interf se differant.** 31.
38.f.103.
- Prodigus an habeat in integrum restitutionem contra contradictione ante prodigalitatis declarationem gestas.** 31.50.f.103.
- Prodigus post interdictionem quos alias valide facere possit.** 31.87.f.104.
- Prodigus an sensu, & intellectu carere presumatur, & furioso comparentur.** 31.15.f.102.
- Prodigus in quibus privilegijs similes sit pupilo.** 31.
53.f.103.
- Prodigus in quibus casibus bonis interdilictus interdi- gatur.** 31.59.f.104.
- Prohibitionis causa.**
- Prohibitionis causa cessante an tales prohibitio.** 19.
15.f.51.¶ 24.35.f.66.
- Prohibitionis ubi viget ratio, an etiam vigear prohibitiōnis effectus.** 6.5.f.16.
- Prohibitum in uno.**
- Prohibitum in uno an in alijs censetur esse permis- sum.** 70.14.f.105.
- Promissio, Promittere.**
- Promissio facienda an, & quando pro falso habeatur ad curiam circunsum.** 1.4.f.3.
- Promissio facti alieni correspondiva ad dictis aliud vice recipimus, an debeat specificare cum effectu adim- pleri.** 1.17.f.59.
- Promissio facti alieni an sit nulla.** 2.1.2.f.58.
- Promissio facti alieni an excuses promitteretur, & au- torumis forma leso interveniret in alio ab alio fieri promissa.** 2.1.8.f.59.
- Promissio generalis an comprehendat ea, que quis non sibi sit in specie verisimiliter promisit.** 22.
50.f.61.
- Promissio vendendi. Vide in verbo Alienus.**
- Promittere curare, & facere, quod aliquis faciat ab- que interpellatione, an moram incurrit, si ne em- ravit, & fecit, quam primum facere posuit.** 31.16.
fol. 59.
- Promittere fallum alienum cum obligacione de pro- pria causa non adimplimenti, & cum clausula, quod faciendo totum posse non excusat, an validè obligatus esse fiantur.** 21.15.f.59.
- Promittere fallum, & curare an, & quan- do libereant faciendo totum eius posse.** 21.12.
fol. 58.
- Promittere se fallum, ut alter det, an teneantur ad promissia.** 2.9.f.58.
- Proter.**
- Prerex. Vide in verbo Alienus.**
- Prerex Regni Neapolitanī. Vide in verbo Feudo- rum dilocationi.**
- Protagorio.**
- Protagorio compremissi. Vide in verbo Compre- missum.**
- Protagorio an fieri debeat in his, quae sunt eiusdem materia, & forma.** 52.37.f.190.

Proximior.

Proximior in medietate bonorum antiquorum vocationis per Consuetudines Neapolis, si reperiantur renunciations exclusas, an et proximieri in gradu sequenti deferatur. 88.51.f.302.

Proximiores cum reperiantur Clerici, an per Neapolitanas Consuetudines vocati censeantur abij proximiores in gradu sequentes ad medietatem bonorum antiquorum. 88.44.f.302.

Proximiores in medietate bonorum antiquorum statuoris vocati per Consuetudines Neapolis, an, & quando singulari Inter succedantur, vel baredistare. 88.9.f.302.

Proximiores an, & quando medietatem habeant bonorum antiquorum decedentis, ex Neapolitanis Consuetudinibus. 97.1.8.f.331.

Ei an frustis medietatis pradilla allione personali consequantur a defuncti baredibus, qui eis percepuntur. n.26.

Ei separatis an legatarum, & creditores defuncti praefrantur. n.29.

Proximiores an transmiserint portiensem ex Consuetudinibus Neapolis spoliante in bonis antiquis, defuncti non agitant. 88.103.f.303.

Proximiores an possint eorum creditoribus nocere, non acquirendo portiensem ipsi à Consuetudinibus Neapolis dolatam. 88.14.f.301.

Proximiores in Neapolitana Consuetudine vocati. Vide in verbo Consuetudines Neapolis.

Proximiorum vocatio. Vide in verbo Odiosus. Pubes.

Pubes audiatur maiestatis in decimo quarto anno, & feminis in duodecimo. 20.63.f.36.

Publici iuris.

Publici Iuris que sunt, an saltem publica auctoritate tenuantur. 86.8.f.26.

Publicus favor.

Publicus favor an preferatur privatus. 46.18.f.172.

Pupilli actio, Educatio.

Pupilli alii pre credito contra suorum ex alia causa ante intelam, an conversantur in tute alium, si hoc in minoris militiam non resulterit. 72.60.f.254.

Ei an illi obiecti compensationis exceptio pro credito anteriori non liquide, ex causa administrationis anteriori redditus racione opposita. ibi n.61.

Pupilli Educatio. Vide in verbo Iudeo, Mater.

Pupillus.

Pupillus an habeat fori electionem. 59.19.f.173.

Etsam contra viduam de luctu captando trallatum, cum ipse de domine vitando agit, ut ibi n.10.

Pupillus. Vide in verbo Coefficio voluntaria, Educatione pupilli, Interesse conventionum.

Purgatorium.

Purgatorium. Vide in verbo Aolim defunctum.

Recooceotio.

Q.

Quantitas.

Quanta Trebellianica an saltem ab herede universaliter deducatur, vel alicui qui proprio fit heres. 47.16.f.174.

Vel a filio in recerta instituto, ut ibi n.17.

Quarta. Vide in verbo Dos, & quarta, Vxor.

Quarta uxori impo in bonis viri debita, defuncti materia remissio. 81.43.f.188.

Quod tibi vel unio ooo nocet.

Quod tibi non nocet, & alteri prodell, an quis agere debeat. 68.9.f.236.

Quod tibi non nocet, & alteri prodell, Vide in verbo Eleccio.

Quod unio non nocet, & alteri prodell, an Indicis officio concedatur. 69.69.f.143.

R.

Ratificatio.

Ratificatio post tempus convenientium sequitur, an proficit. 1.39.f.5.

Vel in praedictis iuris terulis retrobatur, ut ibi n.40.

Ratificatio. Vide in verbo ignorans.

Ratio.

Ratio an sit anima legis, qua ampliat eius dispositio- nem.

Ratio 56.21.f.205.

Ratio petiunt, quam verba an sit in flatutis attenden- da.

Ratio scripta an magis attendatur, quam dictata,

quod ex ratione ampliat, & limitatur. 56.24.fol.205.

Ratio ubi eadem est, an ibi eadem esse debeat iuris dispositio. 56.10.f.205.

Ei an eadem lex esse dicatur comprehensiva, non ex- tensiva, ut ibi n.21.

Ratio diversa. Vide in verbo Argumentum.

Rebus suis.

Rebus quisque suis an ab eius possit. 31.25.f.143.

Dummodo eas in mare non prefigat, aut alias por- das.

Reclamate, Reclamatio.

Reclamare. Vide in verbo Appellare, Nullitates.

Reclamatio. Vide in verbo Appellatio.

Recooceotio.

Reconvenio quid sit. 91.12.f.314.

Reconvenio ad effectum propagandi iuris divisionem, an fieri possit usque ad sententiam.

Reconvenio an sequatur conventionem sicut umbra corpus, & illius natura induatur.

Reconvenio. Vide in verbo Accusatio, Appella-tio actoris, Hostilia exceptio.

Reconveniens, & conventionis indicium an sit ip- dividuum.

91.29.f.314.

Ei sententia super eo lata pariter individua iudicetur, ut ibi n.30.

Reconveniens an proprium sit, ut simul cum con- ventione terminari debeat.

91.36.f.314.

Re-

- Rector Ecclesie .
Rector Ecclesie. *Vide in verbo Ecclesie Rector.*
- Reemptio .
Reemptio vigore pali de retrovendendo . *Vide in verbo Hypothecæ.*
- Regalia .
Regalia majora, quæ veniant in generali concessione Cœtri, vel feudi. 79.64. & 67.f.181.
Reges, & Supremi Principes.
Reges, & Supremi Principes.
- Regia Camera Summaria.
Regia Camera Summaria.
- Regie Litteræ.
Regie Litteræ ubi sunt, an eorum robur censilitat in filio. 100.18.f.338.
- Regis licentia .
Regis licentia.
- Regula .
Regula.
- Regum Sicilia Historia , & Genealogia remissiva .
41.117.f.154.
- Rei suz .
Rei suz an, & quando quilibet sit moderator, & ar- biter. 31.1.f.102.
- Et quia sint à legibus introdulsi ad cobibendos im- moderatos, & excessus hominum usus, etiam- circa volles, gemmas, suppellicilia domorum, or- namenta, dæces, huiusmodi expensas, famularum numerum, & alia. n.8.
- Religione in predicta, Religio .
Religione in predicta.
- Religio postquam profecto fuerunt Religiois vota, non repudetur pro mortuis. 88.58.f.302.
- Vel habeant, velle, atque nolle, ut ibi n.59.
- Religio militares . *Vide in verbo Elicus non pos- tell.*
- Remedium 1.2. C. de rescindenda vendit.
- Remedium 1.2. C. de rescindenda vendit, non ele-
ctuere tributum imperii restituendi rem, vel sup-
plendi in flum pretium. 25.12.f.68.
- Remedium 1.6. C. de acquirenda possele,.
- Remedium legis fin. C. de acquirenda possele, non
triginta annis tantum praescribitur. 13.69.
fol.32.
- Remissio .
Remissio an si alienatio. 97. 43.f.332.
- Remissio causa . *Vide in verbo Clericus.*
- Renunciatio , & Redicuntatio .
*Renunciatio hereditatis devoluenda an facta es-
tivolum cognatur enim adire, ut in renunciatio-
tarium transferatur. 88.78.f.302.*
- Et quid in Monaco. n.79.
- Renunciatio sicut lis sit, vel personalis, an mens con-
tra bonum inspicatur. 88.68.f.301.
- Non obstantibus clasulis amplissimis, ut ibi n.69.
- Renunciatio an extimilis facta dicatur, cum illæ sit
de eius agitur hereditate. 88.55.f.302.
- Et quid in e.3, que sit ab ingredientibus Menafe-
rini. n.56.
- Aus devoluendarum hereditatum. n.75.
- Renunciatio generalis omnium successuum renun-
ciantis quæmodolibet devoluendarum, & quæ-
do valida. fol.19.34.f.52.
- Renunciatio hereditatis facta possit ex illius adi-
tione quæcumque, an facta intelligatur translative,
aut exentiive. 45.70.f.170.
- Renunciatio monialis an semper dicatur realis. 88.
73.f.302.
- Et an locum habere mortuis etiam filii masculis,
quæ præterrenunciatarum habebant. n.74.
- Renunciatio patris filiorum successioni, an condicio-
nalis esse intelligatur, quatenus eorum successio-
bi devoluatur. 45.59.f.169.
- Et an noctis hereditibus ab intestato ex propria per-
sona venientibus. 60.
- Et quid in renunciacione facta per coniuges in ma-
trimonio contrahendo secundum modum Nobilium...
Capitanei, & Nid. n.61.
- Renunciatio per viam repudiationis facta abdicante-
do se hereditatem, etiam pecunia, vel premisso-
ne intercedente, aut repudiatione vorè dicatur. 45.
71.f.170.
- Et an adiumentum inducat. n.73.
- Renunciaciones quæ sunt ab ingredientibus Mon-
asteriorum, antea, atque perpetua indicantur. 88.
64.f.302.
- Et an in viam repudiationis, & absensionis resol-
vanius a se perpetuò se excludant, & pro mor-
tuis habentur. n.66.
- Repetitio .
*Repetitio qualitatibus in prima oratione expressa, an
facta a cause atque in fidei communio correpetitivo, &
continuativo de una persona in aliam. 37.15.fol.
127.*
- Res .
*Res an faciliter revertantur ad suam primavam na-
turam. 31.101.f.105.*
- Resigner alios actz.
- Resister alios alla an regulariter alteri vocat. 26.
86.f.76. & 90.1.f.308.
- Res valer .
- Resum tantum valeat, quantum vendi potest. 98.
10.f.333.
- Rescissio contractus .
- Rescissio contractus in quo differat à nullitate. 35.1.
fol.68.
- Rescissio contractus propter an fieri debent audito
principali debitore. 92.20.f.314.
- Rescriptum .
- Rescriptum germinatum an vim habeat clausula ex
certa scientia. 65.52.f.231.
- Et an in e. estet subrescriptio, vel obrepitionis exce-
ptio, ut ibi n.53.
- Rescriptum germinatum . *Vide in verbo Dilatio.*
- Rescriptum an visitetur, si aliqua in precibus sup-
pressa, aut falsa exposita fuerint. 13.76.f.339.
- Quibus vero expressis gratiam Princeps non concefa-
sisset, aut saltem difficultate. n.77.

Re-

- Relictio lute.**
- Relictio Iure datoris an resolvatur Ius acceptoris.* 5.
1 f. 13.
- Resolutio in Integrum:**
- Resolutio in integrum ad obtineri posse à Principe adversus sententiam contra ius litigatoris lacum.* 93.42.f.319.
- Resolutio in integrum ad conscientium Inventariū cohæredi minori competens, an inveni cohæredem, maiorem.* 28.30.f.92.
- Resolutio in integrum an, & quando concedatur contra præscriptionem trigesita, vel quadraginta annorum.* 89.29.f.306.
- Resolutio in integrum contra sententiam an obtineri posse à Sacro Conflio Neapolitano* 93.46.f.319.
- Resolutio in integrum contra sententiam. Vide infra verbo Fieriatis diebus.*
- Resolutio in integrum an ceram ex Indice obtineri debeat, ceram quoque contingit.* 92.57.f.315.
- Resolutio in integrum ex capite ignorantia an, & quando concedatur contra præscriptionem immorabilem.* 89.88.f.307.
- Resolutio in integrum ex capite ignorantia an concedatur, ubi sufficiente verisimilitate adulit & etiam profumia.* 9.40.f.306.
- Resolutio in integrum an infra quadriennium à die scientia peti, & obtineri debeat.* 6.8.75.f.319. & 78.22.f.276.
- Et an absentia excusat, cum procurator ad causam dimitti potest, ut ibi n. 23.f.277.*
- Resolutio in integrum minori concessa an praindi- cetur non citatis.* 28.17.f.91.
- Resolutio in integrum minori, infra quod tempus alii concedebatur.* 28.20.f.91.
- Et an quadriennium postea concessum currit à die scientia latioris, etiam quod mille anni post maiorem absentia fuerint clausi.* n. 21.
- Resolutio in integrum an, & quando operetur fru- illum restitutio ad minoris beneficium.* 25.2.f.68.
- Resolutio in integrum patita an, & quando impeditas sententia exequacionem.* 68.66.f.319.
- Resolutio in integrum an rescindat contrarium minori damnosum, utique reponas in pristino statu.* 25.10.f.68.
- Resolutio in integrum antecidit petitam censurem ex latioris, & minoris atatis allegatione.* 25.4.f.68.
- Vela expeditio eius, quod non nisi per in integrum restitucionem potest obtineri,* n. 5.
- Resolutio in integrum. Vide in verbo Absentia, Cen- sus, Conflituum, Fructus in sententia, Miles, Minor, Minores, Mulieres, Prodigus, Remedium l. 2. C. de rescindenda vendit.*
- Resolutio minori concessa ad repudiandum partici- nem hereditatis fibi delatam, an cohæredi maiori opinetur pro eius quoque portione respondet?* 28.26.f.91.
- Resolutio minoris an profit cohæredi majori litis conforti.* 28.27.f.91.
- Resolutio minoris. Vide in verbo Individualitas.*
- Retentio.**
- Retentio, & præoccupatio uxori concessa in bonis vi- ri pro desibus, & antepbato, quando locum ha- beat, vel non remissivo.* 58.50.f.212.
- Retentio an locum habeat, etiam contra creditum in instrumento iustito contentum.* 74.10.f.212.
- Retentio quando locum habeat.* 58.38.f.212.
- Retentio. Vide in verbo Dotis positioni, & Pos- sellor.*
- Retentionis exceptio.**
- Retentionis exceptio an opponi possit ad impedien- dam exequacionem sententiae.* 90.2.3.f.309.
- Revocatio alienationis fendi.**
- Revocatio alienationis fendi, & Assensus eadem die expediti, quis alterum precessisse conser- tur.* 60.26.f.216.
- Revocatoria actio.**
- Revocatoria actio. Vide in verbo Actio revocato- ria.*
- Reus.**
- Reus. Vide in verbo Actor, Arma, Cessionario iu- certarum, Declaratio circa usum, Edere.*
- Rex.**
- Rex. Vide in verbo Adiutorium pro nuptijs.*
- Rex Neapolis an etram habeat anima eius vasallū decedente ab intestato sine successore.* 41.212. fol. 154.
- Stato Regni Constitutione incipiente Dohaux de- Secretis, qua disponitur fiscum sucedere, tam laico, quam Clerico, excepta tertia parte pro morien- sis anima eroganda n. 213.*
- Rex an subiecto debet, tam vobis, quam mortalis opprimit.* 41.209.f.254.
- Rex Hispaniarum an pervenerit ad Regnum Nea- polis, & utrinque Siedia, ut hares aliorum retru- Regum.* 41.218.f.154.
- Et an tenetur habere ratio gesta à prædecessoribus Regibus, etiam Aragonijs, quorum hares non eis.* num. 210.
- Romanii Cives.**
- Romanii cives an dicantur omnes in Romane Orbe, existentes.* 63.9.f.218.
- Romanorum leges.**
- Romanorum leges an sint in Regno Neapolitano fer- vanda, ubi non reperitur immutata.* 1.6.6.f.44.
- Ruficus.**
- Ruficus. Vide in verbo Inventarium, & Testamen- tum à rusticano.*
- S.**
- Sacerdotum Oblationes.**
- Sacerdotum oblationes.** *Vide in verbo Animæ defunditorum.*
- Sacrum Regium Confilium.**
- Sacrum Regium Confilium Neapolit., an cognoscere & possit super fendas quaternaria, ubi Regini Esches non habet interesse.* 71.18.f.248.
- Et an in eo supplicationes pro adiutorio porrigitur, ad quod vasalli prævia informatione condem- nentur, ut ibi n. 291.*

Index De Rosis.

391

- Sacrum Regium Confiditum Neopolis. Vide in verba Feudi quaternati.*
- Salus.*
- Salutis quid finit & unde dicit. 85. 2. f. 194.*
- Salus eterna.*
- Salutis eterna immemor an quisque presumatur. 59. 18. f. 114.*
- Sanctorum preces.*
- Sanctorum preces. Vide in verbo Animæ defunctorum.*
- Saraceni.*
- Saraceni. Vide in verbo Capitulatum Iura.*
- Scientia.*
- Scientia an sit difficultis probacionis. 89. 41. f. 306.*
- Et an presumptionibus, & contumelias probetur. n. 42.*
- Scientia principalis an presumatur de re gravi, & notabilis falla per procuratorem. 1. 36. f. 3.*
- Præfatum accedit lapsus temporis, infra quod potuit ad eius metitiam pervenire. n. 37.*
- Scientia Principis. Vide in verbo Clausula ex certa Scientia.*
- Scire.*
- Scire Int. Vide in verbo Ius scire.*
- Scire leges. Vide in verbo Leges scire.*
- Scire an omnes homines natura desiderent. 38. 66. fol. 131.*
- Scire per pro certe dicatur, qui scit per coniecturas, & presumptiones. 89. 43. f. 306.*
- Scribere, & Scriptum.*
- Scribere an ille videatur, cuius nomine scribitur. 67. 14. f. 234.*
- Scriptum in libro rationum mercatoris penes eum existente, an presumatur de eius voluntate scriptum. 67. 16. f. 234.*
- Scriptura.*
- Scriptura an fieri solet ad faciliterem allus probationem. 66. 1. f. 232. & 35. 2. f. 110.*
- Et an requiratur ad substantiam allus. n. 2.*
- Scriptura. Vide in verbo Declratio circa usum, Hypothesis.*
- Scriptura an probetur per comparationem manus scribentis in re libram aurie excedente. 41. 54. fol. 149.*
- Scriptura in matrimonij an, & quando fit necessaria. 17. 2. f. 46.*
- Scriptura privata an, & quando probet, si recognita, aut legitime verificata sit. 17. 8. f. 46.*
- Scriptura privata, qua de per se fidem aliquam non facit, an post censum in causa produci possit. 26. 109. f. 78.*
- Scriptura an pro forma requiratur, & in quibus causis. 66. 5. f. 238.*
- Scriptura amissio. Vide in verbo Assensus.*
- Secundæ nuptie.*
- Secunda nuptia. Vide in verbo Texti. in l. feminæ.*
- Secundo genitus.*
- Secundæ genitus. Vide in verbo Feudi novi.*
- Sententia.*
- Sententia condemnans ad aliqua tantum de petitis, an absolvere confessus pre reliquis. 78. 19. f. 276.*
- Sententia contra Ius litigatoris prolatæ, an si nulla, si Ius illius si manifestum, an ex alio non veris, nullus, aut erroneus appareat. 93. 58. f. 319.*
- Sententia contra Ius litigatoris. Vide in verbo Recitatio in integrum.*
- Sententia contra lacuna posse a Clericu effellum an sit a seculari Judge enequa. 53. 12. f. 191.*
- Sententia contra mortuum an, & quando sit ipse Iure nulla. 84. 27. f. 293. & 91. 1. f. 310.*
- Et quid si fuerit Ius sententia cum principali, vel eius procuratore. n. 9.*
- Et quando Ius cum eo contrefacta dicatur. n. 12.*
- Sententia diffusa an revocari possit ab eodem Indice. 1. 41. f. 3.*
- Et quid si interloquitoria, ut ibi n. 42.*
- Sententia diffusa, vel interloquitoria Sacri Cen-silii Neapolitanum habens diffusiva, an exequi debet, non obstante reclamatione ab ea interposita. 68. 6. f. 239.*
- Pel procedatur in causa reclamationis ante illius exequitionem, ut ibi n. 62.*
- Sententia diffusa. Vide in verbo Appellatio.*
- Sententia an sit à Indice eam preferente confirmata. 53. 2. f. 191.*
- Sententia an sit terminus disceptationis. 84.*
- Sententia num si Irrilli Iuris. 53. 73. f. 194.*
- Sententia iniusta an sit exigenda, quamvis ejest. S. C. Neapolitanus. 9. 46. f. 315.*
- Sententia iniusta an vocetur terro. 90. 1. 6. f. 309.*
- Et an ex alio iniusta probetur. n. 17.*
- Sententia inter alias lata, aut regulariter vocat ter-tiatione circa appellacionis, aut nullitate remedium. 90. 2. 4. f. 309.*
- Sententia interdictionis benevoliæ predice facienda, qua forma, & solemnitate fuerit debet; remissio. 31. 56. f. 103.*
- Et de citatione, causa cognitione, prodigalitatis probatione, curatori datuere, & ad implementis ab eo facienda, atque præcauio, remissio. n. 57.*
- Sententia interdictionis predice fallax, an extendatur ad bona omnia, ubi cumque sita. 31. 65. f. 104.*
- Sententia interlocutoria, ut habens diffusiva an reguletur, ut diffundatur. 92. 6. f. 315.*
- Sententia interlocutoria. Vide in verbo Appellatio.*
- Sententia lata contra baredem an, & quando nec legatur. 90. 4. f. 308.*
- Sententia lata cum esset nisi principaliter interest, an alijs praedicet, qui in consequentiā laduntur. 90. 2. f. 308.*
- Sententia liquidationis, ubi quantitas certa est, an potius calculatio dicatur. 94. 36. f. 325.*
- Sententia Ad. C. Vicaria. Vide in verbo Appellatio.*
- Sententia nulla, si tamen iniusta sit, an possit nulla declarari, & ex novitate predullis iterum profiri. 92. 17. f. 214.*
- Sententia per cause inepta, aut falsa expressionem an, & quando nulla reddatur. 35. 47. f. 123.*
- Sententia an presumatur confirmis libella. 25. 9. fol. 68.*

Sen-

- Sententia pro illiganda quantitate an exequi possit.* 80. 1. 2. 16. f. 22.
- Sententia prodigum declarans, qui verè non sit; an, & quando sit nulla.* 31. 6. 2. f. 104.
- Sententia Regi Tribunalis. Vide in verbo Appellate.*
- Sententia revocata in causa appellationis, an fint resistendi fructus illius vigore percepti.* 25. 20. fol. 69.
- Sententia Sacri Consilij Neapolis, an revisione pendente exequatur cum canticione in causa retralatationis.* 92. 47. f. 315.
- Ei an ius has exequuntur pro expensis.* n. 48.
- Sententia Sacri Consilij. Vide in verbo Appellare.*
- Sententia an secundis quasi contrallatis in indicio celebretur.* 53. 1. 4. f. 192.
- Aique iurisdictio insidientis confirmetur.* n. 20.
- Sententia. Vide in verbo Appellatio, Clausula omni meliori modo, Clerici, Compenationis exceptio, Dilatio, Retentionis exceptio, & Summa maiori.*
- Sententia duc conformes Tribunalis Fabrica, an exequantur, non obstante appellatione.* 40. 5. fol. 137.
- Sententia exequio an, & quando suspendatur ex nullitatibus remedio contra idem opposito.* 93. 1. fol. 317.
- Et quid in significatoris latere a Rationalibus, vel alijs deputatis ad videndum compusa Universitas in Regno Neapolis.* num. 4. & 11.
- Sententia exequio quomodo suspendatur per appellationem.* 92. 50. f. 315.
- Ei quando illa deserta dicatur.* n. 53.
- Sententia exequio. Vide in verbo Citatio, Feriatis diebus, Hostia exceptio, & Instantia.*
- Sententia Ius an si individuum.* 80. 1. 3. f. 182.
- Et an integra quantitas in ea contenta unica representetur.* n. 14.
- Sententia Inexequitatum an praescribatur originata auctoritate spacio.* 53. 31. f. 193.
- Sententia Sacri Consilij Neapolitanus, un aliquando praescribat cum causarum assignatione.* 25. 8. fol. 68.
- Sententia tres Curia Baronialis, an pro unicari representetur.* 92. 7. 3. f. 316.
- Sententia Verba an sint stirpē intelligenda* 53. 74. fol. 194.
Separationis remedium.
- Separationis remedium competent heredi cum beneficio legis, & inventarij.* Vide in verbo Heredes cum beneficio.
- Sequestrum.*
- Sequestrum in litis iustis an, & quando fieri possit.* 59. 1. f. 213.
- Sequestrum. Vide in verbo Appellatio, Citatio, & Fiudis extantes.*
- Servus.*
- Servus. Vide in verbo Domiuus.*
- Servi nunc appellati.* 61. 7. f. 217.
- Servitus, & Servitutum crux.*
- Servitus negativa alius non tollendi an, & quando praescribatur.* 70. 7. fol. 244.
- Servitus praefixim negativa an debet probari ab allegante.* 70. 6. f. 244.
- Servitus. Vide in verbo Individuitas.*
- Servitutes. Vide in verbo Cessio.*
- Servitutes fabri carnum, & similiam.* Vide in verbo Confuetudines.
- Servitutum causa an sit individua.* 53. 97. f. 195.
- Sigillaria.*
- Sigillaria dies festi ac suerint saturninalibus diebus additi.* 100. 1. f. 337.
- In quibus sigilla, que parva signa amicis mittebantur.* n. 3.
- Sigilli materia, nomen, atque Sigillum.*
- Sigilli materia remisit.* 100. 8. f. 337.
- Sigilli voven a quo fuerit derivatum.* 100. 1. fol. 337.
- Sigilli privati recognitio, per quos fiat.* 100. 34. fol. 338.
- Sigillum quid sit?* & an habeant pro personali persona vim habent subscriptionis.
- Sigillum quoniamplex sit.* 100. 9. f. 337.
- Sigillum ab alijs subscriptione, un sufficiat pro confirmatione testamenti inter liberes, vel ad pias causas.* 100. 46. f. 338.
- Sigillum quem imprecisionem continere soleat.* 100. 4. f. 337.
- Sigillum. Vide in verbo Epistola, & Regie litterae.*
- Sigillum Episcopiam alieni ac publicam, & Authenticationem dicatur.* 100. 14. f. 337.
- Sigillum an idem operatur, quod subscriptio, & rebetur addat plenam fidem faciendo contra sigillatum.* 100. 41. f. 338.
- Sigillum in caria vacua appositorum an probet.* 100. 48. f. 338.
- Sigillum in dubio an de voluntate Domini appositorum sive presumatur.* 100. 39. f. 338.
- Sigillum an, & quando probetur sit destruendum.* 100. 19. f. 338.
- Sigillum Potestisissimi Regis Hispaniarum, quod tenet in Regno Neapolis, quoniamplex sit.* 100. 12. fol. 338.
- Sigillum privatum quale sit.* 100. 19. f. 338.
- Ei un probetur, vel quid operatur.* num. 31. & 16. 107. fol. 78.
- Et quid in sigillo authentico, sicut publico.* n. 108.
- Sigillum secerit.* Vide in verbo Confucio, & Sigillum.
- Sigillum solum absque subscriptione an sufficiat, cum quis alia a sigillum solium est apponere subscriptionem.* 100. 47. f. 338.
- Sigillum, ut certam habeat autoritatem, que requirat.* 100. 1. 5. f. 337.
- Ei quando probetur.* n. 17.
- Significatoriz.*
- Significatoria falla à Rationalibus Baronum, an exequantur, flante appellatione.* 93. 10. f. 318.
- Significatoria quomodo, & in quibus causis extinguantur.* 93. 7. f. 318.

- Solitum, quām sortis, vel capitatis, n. 114.*
- Solutio an in causam debitori magis gravem, atque duriorē falla presumuntur, quām in anti-
quiore, & in partem unicam causam gravierem, 94.
95. f. 125. f. 131.*
- Solutio an, & quando cedat in usurā causam
ante sortem, quando certum est eas debiri, 94.
131. f. 135.*
- Solutio an, & quando in usurā prius, quām sortem
cedat, non in alia accessoria, & è contra, 94. 105.
107. 116. & 119. f. 124.*
- Solutio an legitime fiat creditori, cum quo fuit con-
trahit, & non obstante crediti cessione a sub-
venie iugularata, 5. 5. f. 14.*
- Solutio an probetur per partitam Banci, vulgo di-
lām, palliata, 77. 19. f. 174.*
- Solutio an, & quando prius cedat in causam famo-
sam, sive infamiam irrogantem, & in causa iudi-
cari, ac eam, qua per infractionem crescit, & qua
antiquius consumit debitum, 94. 105. f. 311.*
- Solutio an, & quando prius cedat in usurā cum
forte debitis, quām in sortem ipsam, 94. 82. fol.
123.*
- Solutio an prius falla presumatur in debitum, quod
effine controversia, & in causam certam, & li-
quidam, quām sub controverbia possum, 94. 6. 29.
& 125. f. 321.*
- Et anterior plures causas certa, in ea, qua magis cer-
ta, & efficax est, n. 30.*
- Vel quā paratus habeat exequitionem, n. 31.*
- Solutio an, & quando prius in sortem, quā erit de-
bet, facta presumatur, 94. 127. f. 325.*
- Et an in creditum, quod liquidatum est tempore, quo
solvitur, n. 128.*
- Ac in dama, & interesse iam liquidatum tempore
solutionis, n. 129.*
- Solutio an, & quando probetur ex chirographi ex-
istentia penes debitorum, 95. 1. f. 326.*
- Solutio an, & quando probetur ex confessione de re-
cepito, 81. 33. f. 286.*
- Solutio quando ex chirographi existentia apud debi-
torem probatur, an, & quando conditiones, &
personarum circumstantia multum attendantur,
95. 26. f. 327.*
- Solutio quomodo possit per testem probari, non obstan-
te pallo, vel Statuto in contrarium remissive, 66.
127. f. 328.*
- Solutio triennalis annua præstationalis an inducat fa-
tisfallientis præsumptionem pro præterito, 32. 1. 20.
fol. 111.*
- Et quid in Ecclesiastice, n. 121.*
- Solutionem eponentes an excludat pallum de non pe-
nende, 95. 19. f. 327.*
- Solutions vigore contractus nulli subsequuntur an re-
būt aliquod ipsi contractus addant, 6. 47. f. 19.*
- Solutions adiuncti. Vide in verbo Adiunctus.*
- Solutions causa. Vide in verbo Creditor.*
- Solutions destinatio. Vide in verbo Contrahens.*
- Solutions vim an habeat nomine debitoris pro
quantitate dato, consentiente creditore, 77. 34.
fol. 274.*
- Solutum ex causa indebita an cedat ipso lute in
causam verè debitum, 6. 51. f. 19.*
- Solutum ex errore, vel ex causa indebita, an per in-
debiti conditionem repeti possit, 6. 53. f. 19.*
- Sutor.
- Sorer. Vide in verbo Adiutorium, & Fictis appella-
tioe.*
- Sors.
- Sors ante liquidationem tertiarorum, an si incerta, 80. 1. 5. f. 282.*
- Specialia duo.
- Specialia due an, & quando concurrent possint in e-
adem subiecto, 23. 18. f. 63.*
- Species.
- Species. Vide in verbo Compensatio, Generi, &
Genus.*
- Spes.
- Spes conditionalis ex contractu competens, an trans-
mittatur ad heredes, 88. 105. f. 303.*
- Spoliatus, & Spoliun.
- Spoliatus an, & quando ante emtua sit restituendus,
60. f. 25.*
- Spoliū indicium. Vide in verbo Hostilia Exceptio.*
- Spoliū restitutio an fiat iudicis officio, absque ordine
iudicario, aut litis contestatione, reo etiam non
citato, & absque alia causa cognitum, 60. 6.
fol. 225.*
- Sponsalia Largitor.
- Sponsalia Largitor. Vide in verbo Dooativum.*
- Sputij.
- Sputij. Vide in verbo Filii etiam Sputij, & Filio
spurio.*
- Statuta, & Statutaris dispositio.
- Statuta. Vide in verbo Ratio.*
- Statuta, & Consuetudines laicorum dispensare pre-
hibentia, ali ligent laicos, etiam in Clericum, vel
Ecclesiam disponent, 88. 41. f. 301.*
- Statuta laicorum. Vide in verbo Clerici, & Consue-
tudines.*
- Statutaris dispositio an intelligi debeat, ut quanto
minus possit has communas lata, 22. 12. f. 60.*
- Statutum. Vide in verbo Argumentum, & Dos.*
- Stipulatio.
- Stipulatio. Vide in verbo Alteri per alterum, Diffi-
cultus, & Pacta dotalia.*
- Subhastatio.
- Subhastatio an rei valorem probet, 97. 4. f. 331.*
- Et an ex ea præsumptivū iuslum primum argatur,
num. 11.*
- Subreptio, & Subreptiois Exceptio.
- Subreptio. Vide in verbo Dilatio.*
- Subreptionis, vel obrepotionis exceptio. Vide in verbo
Rescriptum geminatum.*
- Subrogatio, & Subiogatum.
- Subrogatio. Vide in verbo Emptum.*
- Subrogatum an, & quando sapienti naturam eius, in-
clusis locis subrogatur, 3. 1. 10. f. 113.*
- Subscriptio.
- Subscriptio in carta vacua an operetur, 100. 50. fol.
338.*
- Subscriptio. Vide in verbo Contractus*

Substitutio, & Substitutos.

Substitutio exemplaris. Vide in verbo Argumentum.

Substitutio in re fundati facta per usitatum, an, & quando valida sit. 12.18.f.35.

Substitutio, sive fiducia commissum in fundis, an fieri possit absque offensu. 50.3.1.f.183.

Substitutio. Vide in verbo Alienus, Conditione, & Heredum nomen.

Substitutio in case mortis in funere, an auto illius mortuus agere possit. 51.14.f.187.

Substitutio in re certa. Vide in verbo Ius accepti scandi.

Substitutio. Vide in verbo Neptis ex filio, Successio.

Successio quid sit. 43.23.f.159.

Et an, & quando successione tantum ab insestante denotatur, aut alium inter vivos. 26.

Successio feudorum. Vide in verbo Feudorum Successio.

Successio hereditaria ac locum habeat in Ecclesia, sicut similis, sive beneficis. 97.10.f.331.

Successio legitima, quae dicatur. 43.3.3.f.161.

Successionis appellatione in fundibus, an veniat ille, qui ex nostra fenda, vel Constitutione Regis Neapolis prouidentia succedit. 43.24.f.159.

Successor.

Successor in beneficio an, & quando tenatur ad resumptionem franchises indebet percepcionem a praedecessore. 97.19.f.331.

Successor in beneficio an, & quando tenatur pro decimis, aut pensionibus decurso. 97.22.f.332.

Summa maior.

Summa maior in sententijs an includatur minor. 98.21.f.334.

Summi Pontificis concessio.

Summi Pontificis concessio. Vide in verbo Clausula derogatoria.

Summarium Hypothecaria, quis fuerit Auditor. 71.99.f.256.

Suorum appellatione.

Suorum appellatione an continuant etiam bare- das extraneas. 43.81.f.161.

Suppellectilia, & ornamenta domorum.

Suppellectilia, & ornamenta domorum. Vide in verbo Rei sua.

Superfluitas.

Superfluitas. Vide in verbo Interpretatio.

Suspicio falsitatis.

Suspicio falsitatis. Vide in verbo Falsitatis suspicio.

T.

Tabelliones.

Tabeliones. Vide in verbo Evidentiis oribus.

Taceo.

Tacens in praematerialibus an consentire videatur. 87.16.f.47.

Tacens longissimo tempore an consentire videatur. 29.16.f.305.

Taciti expressio.

Basitatem pressio. Vide in verbo Conditione.

Temporalia.

Temporalia in agenda an si perpetua in excipienda. 83.19.f.190.

Temporis diurnitas.

Temporis diurnitas. Vide in verbo Solutio.

Tempus.

Tempus immemorabile an habeat eamdem potestem, quam Imperator, quis eius causa procedit. 89.91.f.307.

Tempus immemorabile an pro viritate habeatur. 89.7.86.f.305. & 307.

Et an in eius prescriptione scientia requiratur ad versari, contra quem prescribuntur. n.87.

Tempus immemorabile, cuius non auferetur, vel ulterius an vim habeat nullus, & concessionis, atque privity legi. 89.77.f.307.

Et an in fundo, vel in iisdem locis, privilegio comparetur. n.79.

Et quid in Regno Neapolit. n.80.

Tempus an sit modus inducenda, vel inducenda colligationis. 89.7.f.305.

Tempus quid operetur? 89.1.f.305.

Tempus. Vide in verbo Inductio.

Terminus.

Terminus ad probandum an, & quando sit peremptori, & non nisi, quam semel cocedatur. 64.61.f.227.

Terminus. Vide in verbo Dieni, Feudi absque alienati revocatio, & Litis coactatio.

Terminus ad probandum. Vide in verbo Dilatio probatoria, & Seriati dies.

Terminus ad dari debet ad probandum, quod in facto consistit. 53.76.f.194.

Terminus in causa dari omissoe, an viciet processus in Regno Neapolitano. 64.6.f.226.

Terminus, si fuerit a parte petitus, & a Jure deneratus, an sententia nulla reddatur. 54.30.f.199.

Terminus viginti dieorum an ipso inter statim intelligatur in causis in Regno Neapolitano verentiibus. 64.47.f.227.

Et quid badii servetur. n.46.

Et si concedatur terminus iuris a Indice, quod diebus intelligatur. n.49.

Tertii.

Tertia. Vide in verbo Creditor tertii, & Creditos tertias recipientes.

Tertii persona.

Tertii persona in contractibus an attendatur, vel tantum persona contractibilis. 7.40.f.21.

Tertius.

Tertius. Vide in verbo Adiutor, Clausula ex certa scientia Pactum, & covenente, Principis gratia, Ratificacio, Sententia iniusta, & Sententia iustae alteri aliorum.

Termino ratione hypotheca an retardet venditionem rei exequenda vigore sententia, per alium in altera personalitate. 90.15.f.309.

Falsa lura habeat in pretio. n.26.

D d d 2

Ter-

- T**ertius tenet ad coadiuvandum Iura ministrorum
linguis suis, & audire debet in terminis quia
hinc causa reperitur. 68.76.f.239.
- T**ertius universalis proponit aliam, & a super-
federi faciat indecum in parvulari actione, que
universalis praedicaret. 68.58.f.239.
- T**estamentum.
- T**estamentum in scriptis, & non acquisitiō formā remis-
sive. 35.7.f.110.
- T**estamentum in scriptis forma an sit difficult, atque
periculosa. 34.4.f.116.
- T**estamentum in scriptis publicatio, & recognitio, an
fieri debet, etatis venientibus ab iustitia. 34.
8.f.117.
- T**estamentum in scriptis solemnitates, an à testatore
remittit posse. 34.9.f.117.
- T**estamentum pro sua ad declarare per aliam, vel
expresso ipsius. 39.49.f.134. & 51.10.f.187.
- T**estamentum usus an furiis apud antiquissimas gen-
tes. 41.17.f.148.
- T**estamentum an furiis invictum à Iure gentium,
& eius solemnitates fiat a Iure civili introductae,
cum eius forma testandi in scriptis, vulnus pa-
cive. 34.1.f.116. & 41.13.f.148.
- T**estamentum a testis an a validitate fiat certa quin-
que testibus. 36.13.f.125.
- T**estamentum ad pias causas, absoque Iuris Civilis
solemnitatis sustinetur. 41.18.f.148.
- T**estamentum ad pias causas an, & quando sustine-
tur, etiam si imperficiū ratione voluntatis.
41.17.f.150.
- T**estamentum ad pias causas an sit validum solum
scriptura manu testis sine testibus. 41.51.sol.
149.
- T**estamentum ad pias causas an, & quando conseruantur
revoatum ex alterando testamente ad causas
profanar. 41.106.f.150.
- T**estamentum. Vide in verbo Clauſula, Filius fami-
lias, Interpretatio, Testes, & Testium coordi-
natio.
- T**estamentum ad pias causas. Vide in verbo Mūlēt,
Sigillum, & Tūtus dūp.
- T**estamentum de Iure Canonicæ an Valeat coram
Parochio, & dubius testibus idem consilium.
41.34.f.148.
- T**estamentum non facere possit illi, cui bonis interdi-
ctur. 31.74.f.104.
- T**estamentum an sibi prætermissione reddatur ipso in te-
nendum. 41.86.f.150.
- Ex præterim sibi quando intelligatur. 87.
- T**estamentum furiis an, & quando valeat. 31.80.
sol.104.
- T**estamentum in quo filii possint fuit scieant, &
vel ignorant prætermissio, an, & quando ex claus-
ula codicilliarii inserviatur remissio. 41.96.sol.
150.
- T**estamentum, in quo fuisse errantibus subtiliter, filii
possint ignorare prætermissio, an, & quando sa-
fiantur ex clausula Codicilliarii. 41.97.f.150.
- T**estamentum in scriptis an sit omnino a testatore,
vel clavis teste subscribendum. 34.5.f.117.
- T**estamentum in scriptis, & non acquisitiō formā
sustinet, quando apparet, volumen testatorum in-
scriptis testari. 34.17.f.117.
- T**estamentum in scriptis, & redatetur nullum, si
aliquis ex testibus versari ex parte aperitrum te-
stamento decadat. 34.7.f.117.
- T**estamentum in scriptis an valeat, etiam testibus
ignorantibus, qua in excessu inveniuntur. 34.3.sol.
116.
- T**estamentum inter liberos an per cedulam, sive pri-
vatam scriptaria absque testibus probetur. 41.
56.f.149.
- C**onfite de manu scribentis per litteram compa-
rassum, n. ibi n. 57.
- T**estamentum inter liberos an, & quando valeat abso-
que solemnitatem Iuris civilis, vel absque pa-
tris, aut liberorum subscriptione, quando fiat à
Notario scriptum. 34.41.f.118.
- T**estamentum inter liberos. Vide in verbo Privile-
gium testameoti inter liberos, Sigillum, Testis
duo.
- T**estamentum Militis. Vide in verbo Militaris te-
stamenti privilegia, & Militis quonodo pos-
suunt.
- T**estamentum non scriptum an videntur, si testator
disputationem nihil videat. 35.19. & 44.sol.
123.
- T**estamentum nullum ex causa prætermissionis filii, an
per clausulam Codicilliariam inserviat in vita
Codicilliarii. 41.91.f.150.
- Uper sanum filium rogamus sententiam veritatis tam
testinere batedi scripto, n. ibi n. 95.
- T**estamentum non patrum an, & quando debet
coram testibus legi, & publicari. 35.8.f.111.
- T**estamentum non acquisitiō formā an per sibi testis pre-
beant absque scriptura. 35.11.f.120. & 66.3.
sol.23.
- Etiam testator animam habuerit illam confidens
dicitur n. 4.
- T**estamentum non acquisitiō, ut valeat, quia requiri-
tur. 34.25.f.118.
- T**estamentum nulli tempore consilium quo testis
requiratur. 36.11.f.125.
- T**estamentum predigi. Vide in verbo Prodigii te-
stamenti.
- Testandi actus.
- T**estandi alios. Vide in verbo Actus testandi.
- Testator.
- T**estator an, & quando decideri possit pro parte testa-
toris, & pro parte testis statutum. 28.18. & 41.sol.91. &
49.1.f.178.
- T**estator cum plures inserviunt heredes, an intelliga-
tur eos pro aequali partitione heredes inservire. 28.
36.f.92.
- T**estator an possit facere, quin leges, & Sacri Canones
in eis testamento locum habeant. 40.29.sol.
338.
- Et an disponere possit, quod Episcopus, vel Reveren-
da Fabrica non se introuit in legi pī ab
co-religionis. n. 30.
- T**estator non acquisitiō testari, quando dicatur? 33.5.
f.120.
- Te-

Index De Rosis.

397

- T**estator ter an præsumatur se conformem reddere dispositionis liris communis. 47.9.f.173.
- T**estator au seruo se præsumat coadjuvare si aditum esse de lito impossibilem. 38.63.f.131.
- T**estator si amicos, & testes in testando coavecant, etiam si per verbum, yolo, dispensatio perfolle dispensatio censetur, aut se preparavisse ad testandum. 35.10.f.122.
- T**estator si bona simplicitate distribui iusserit, an intelligatur voluntas, quod in iuri pauperes distribuatur pro anima sua. 41.79.f.151.
- T**estator si Missas celebrari iussi deponant stipendium temporis competente, an auctor ex tempore eius stipendio concutus haretur ad augmentum. 41.183.f.153.
- E**t an ab Episcopo sit oneris reditio facienda. num. 286.
- T**estator si post eum voluntatem integrè declarata in testamento signationem differat pro alia die, & postea morte preventus non fuerit illius stipulatus, an proprie a clausura redditus dispositio. 35.14. fol. 121.
- T**estator. Vide in verbo Casus omissus, Dos à testatore, & Verisimilitud testatoris mentis.
- T**estatoris effectio erga primum haretum, quando consideratur. 48.32.f.176.
- T**estatoris effectio an sit optima conjectura voluntatis. 35.26.f.121.
- T**estatoris animus, & quidipso extrò senserit, an declaratur ex evanescib; possib; eius mortem. 39.4. fol. 133.
- T**estatoris assertio de bonis in eius haretate reliquis, an plenè probetur contra haretum. 27.111. fol. 7.
- T**estatoris dispositio an recipiat interpretationem à voluntate eius mente. 36.6.f.137.
- E**t ab eo, quod à ipso interrogatus, verisimiliter respondet. num. 7.
- T**estatoris dispositio an sit pro lege servanda. 39.1. fol. 133.
- T**estatoris dispositio an posset per aquipollens servari. 40.39.f.138.
- T**estatoris demissione auferuntur confirmari in contraria cuoq; eo stipulata. 42.45.f.235.
- T**estatoris mens ex una parte testamenti, an colligatur in alta. 39.51.f.134.
- T**estatoris perveratio in eisdem voluntate, an rellè probetur per indicia. 35.23.f.122.
- T**estatoris prouisio beneficium haretur, an tantum intelligatur de haretate scripto in testamento, non de aliis haretatibus haretis haretis incerto, & inconcuso testator. 48.11.f.176.
- T**estatoris singula verbis auctor inspicienda, & causae consideranda, more venaturis legerem scilicet. 39.39.f.134.
- T**estatoris voluntas censeturata, an posset per binos testes declarari. 35.24.f.122.
- T**estatoris voluntas cum aliquem dirigitur, an inter se, quod enim alio loquatur. 39.53.f.134.
- T**estatoris voluntas quando dispositio dicatur, aut vim habens dispositiva. 39.33.f.134.
- T**estatoris voluntas an etiam ex dictis extra testamento declaratur, & probetur. 35.25.f.122.
- T**estatoris voluntas an sit vicepetrandae ratione, & ex personis, quas disposuit, atque ex tunc instrumenti contentum. 39.47.f.134.
- T**estatoris voluntas an interpretari debet, etiam ad vires faciles, & vulgarem litterarum intellegitur. 47.12.f.174.
- T**estatoris voluntas an magis spellenda, quam verbis. 39.36.f.134.
- T**estatoris voluntas an perfecta dicatur, cum ipso testam declaraverit, atque habuit pro declarata. 35.19.f.122.
- T**estatoris voluntas an præsumatur completa, & absalma, ut contrarium docent inumbas sive plenè prebande. 35.18.f.121.
- T**estatoris voluntas sit ambigua, an recurrendo debemus ad rationem, qua minus finit ad dispendendum. 39.43.f.134.
- E**t quid si ratio ex expressa, vel tacita non constet. num. 44.
- T**estatoris voluntas ubi verisimiliter confitat, an possit à verberum proprietate recedi. 47.7.f.173.
- Tessis.
- T**estes à Regis Examinateibus ad huc deputatis recipiantur in causa vertentibus in S.R.C. Neapolitano. 6.4.31.f.227.
- E**t quid in Cuitate, vel extra, in causa excedentibus valorem quinquecentum anteretur, ut ibi n.32.
- E**t an idem procedat si causa sit Neapolitanorum in quibus testimo audientia committitur exceptio ratione causa criminalibus, & fidelibus. n.34.
- T**estes ad proprium commoda deponentur, an aliqui inducunt prebationem, vel praesumptivam, aut conciliaram. 26.89.f.77.
- T**estes an concordanti finit utram per multipliciterum aliquam. 35.34.f.223.
- T**estes credituris ad admittantur in causa liquidationis instrumenti, ad excludendas exceptiones ad debito probatas. 30.60.f.100.
- T**estes cum remunantur extra Regum, an, & quando protegandis, si terminans iuxta locorum distributionem. 64.37.f.227.
- T**estes de auditio proprio, non antem alienos, an plenè probent. 40.76.f.147.
- T**estes de indicio an probent. 83.37.f.291.
- T**estes deponentes habere notam scribuntur manu, & quando probent. 96.46.f.330.
- T**estes de Universitate seu Collegio, an, & quando probent admissantur. 42.47.f.149.
- T**estes duo an, & quando sufficiant in testamento ad duas causas. 42.20.f.148.
- T**estes etiam singulares in occulta, atque difficulter probacionis, an plenè probent, saltem alio iustitie admisentur. 40.68.f.141.
- T**estes exhibundis cum circa Indice lucum efficiuntibus nominantur, an eorum Audientia committantur Officialibus locorum, in quibus communitantur. 64.23.f.226.
- Q**uare remunaria ad testes recipiendos, quando sit in civilibus, vel criminalibus causis concedenda, ve de-

- deneganda remissio. n. 24.*
- Telles idonei an differant a magis idoneis. 41. 33. f. 148.*
- Telles an in Civitate recipi possint, utiam clauso termino pro eius examinatione dato, durante termenus pro testibus in partibus neminatis concessus. 64. 36. fol. 227.*
- Telles in quantitate discordantes, an, & quando probant in summa maiori. 98. 22. f. 334.*
- Telles inter alios recepti an semiplenam inducunt probationem ex facti circumstantijs, & antiquitate temporis. 16. 22. f. 45.*
- Telles in testamento an probantur, vel substantia causa requiratur remissio. 34. 27. f. 118.*
- Telles in testamento inscriptis intervenientes, an probantur eis debant tempore conditi testamenti. 34. 6. f. 117.*
- Telles. Vide in verbo Declaratione circa usum, Fecundio, Solutio.*
- Telles in valore discordantes. Vide in verbo Aequatores.*
- Telles quae requirantur in testamento nuncupative. 34. 26. f. 118.*
- Telles an enim exceptione maiores, magis quam idonei esse decantur. 41. 34. f. 148.*
- Telles singularis. Vide in verbo Confessio extrajudicitalis.*
- Telles super immemorabili praescriptione dependentes an debant eis, sicut in annis quinquaginta quater. 29. 70. f. 306.*
- Ei quomodo super ea deponere debant. n. 71.*
- Telles super immemorabili praescriptione an singuli deponere debant omnia eius requisita, ita ut non contingantur, si unus de uno, alter de altero requisito deponat. 29. 75. f. 307.*
- Telles super monitorio an debant per extensum depovere, non relativiter ad revelationem, ut fidem faciant. 26. 113. f. 78.*
- Telles super monitorio revealantes an probent, si non repellantur cum instrumento parte citata. 26. 110. fol. 78.*
- Telles testamentarij an probent, si testatorum non videtur. 26. 31. f. 126.*
- Et quomodo obseruerit in testamento peccatis tempore condito. n. 32.*
- Telles varij, & discordantes. Vide in verbo Confessio extrajudicitalis.*
- Tellibus, & non testimonij an si credendum. 26. 106. f. 78.*
- Tellibus inter se varij, & contrarij, an credatur. 74. 36. f. 263.*
- Tellibus amicus an probet, si reperiatur in dignitate confitimus. 35. 29. f. 122.*
- Tellis an cogit ad furem revolandum. 40. 82. fol. 141.*
- Tellis an cogitat crimen, quamvis occiditum reverlare, ubi de anima pericolo agitur. 40. 83. f. 142.*
- Tellis an cogitescere debant litigantes, de quod disponit. 26. 39. f. 73.*
- Tellis de credititate an probet. 26. 103. f. 78.*
- Tellis an debant cum instrumento, & parte citata de-*
- penere, ut probet. 26. 141. f. 78.*
- Tellis an deponere debat per proprium sensum, non autem alterius. 26. 41. f. 73.*
- Tellis an etiam ex intervalllo possit eius diffusum corrigeri, & emendare in fallo antiquo. 16. 10. f. 45.*
- Tellis etiam privilegatus in fallo excusat, an cogatur surrevolare ad communicationem excommunicacionis. 40. 80. f. 142.*
- Tellis impunes an admittatur in testamento nuncupativo. 34. 28. f. 118.*
- Tellis immortis an aliquam faciat fidem. 26. 91. fol. 77.*
- Tellis licet inhabilitis depositio, an aliquam inducat censentiam. 26. 100. f. 78.*
- Tellis licet unicus an plene probet in pertinentibus ad eius officium. 26. 38. f. 73.*
- Tellis pauper an probet. 76. 6. 9. f. 272.*
- Tellis an admittatur pro seipso. 67. 19. f. 234.*
- Tellis vacillans in eius dispositione, an suspicatur redatur. 40. 66. f. 141.*
- Tellis nuncius an, & quando probet. 40. 84. f. 142.*
- Tellis nuncius. Vide in verbo Alimentorum in provisione.*
- Tellis. Vide in verbo Inimicus, Monacus, Muller, Notarius, & Nuocius.*
- Tellis unus inhabilitis an ex alterius habilitate suppleatur. 40. 72. f. 141.*
- Tellis unus responsio an fidem aliquam faciat, quamvis praeterea Curia bevere presulgeat. 26. 114. fol. 78.*
- Tellitum contradicatio an viciet testamentum, quando alijs tellis adstant in numero opportuno. 35. 33. fol. 122.*
- Tellitum duorum in ore, vel trium, an sit omnis verbum. 40. 67. f. 141.*
- Tellitum recipie ex communicatione, cum in Urbe, Neapolis, quamkemtra. 64. 25. f. 127.*
- Tellitum rogatus. Vide in verbo Clausula Codicilli latin.*
- Tellitum regum an per duas tellis probetur, etiam in testamento. 25. 13. f. 124.*
- Tellitum singulariter an administrativa dicatur, cum eorum doli ad sumendum suum tendant, & quam probacionem faciant. 40. 69. f. 141.*
- Textus.
- Textus in l. cum ab uno 35. ff. delegatis t. an legatur in causa dotti. 41. 13. 9. f. 152.*
- Textus in l. item in 3. C. de secundis nuptijs dispositio, an fuerit introducta in penum secundarum unparum, aut in favorem filiorum primorum. 82. 19. f. 287.*
- Textus in l. h. C. de usuris declaratur. 11. 14. fol. 31.*
- Textus in l. h. absitor, ff. de iudicij, an locum habeat in Clivis. 53. 5. f. 192.*
- Textus in l. procuratoris 5. 5. si plures ff. de tributarria actione expedient. 24. 45. f. 67.*
- Et an locum habeat, medium in seru secretae exercente, sed in homine assiam libere. n. 46.*
- Textus in Lquities 3. C. de donationibus, quz sub modo declaratur. 32. 41. f. 109.*

Index De Rosis.

399

- Tribus in L. i. qui Romæ 34. f. de iudicis, an
ei omnia in Cl. i. eis praesedat. 53.7.f.192.**
- Tribus in L. i. quis cum testamentum 25. f. de te-
stamentis, declarans 35.16.f.821.**
- Tribus in L. i. iquistotra 7. C. de bonis prescriptio-
rum in eo loquens, an extendant ad omnes in-
ventari am conficienes, ex ratione iuri. 17.118.
fol.87.**
- Tribus et urbain l. cum ita 33.5.in fidicimmissio,
fidei leges. 3.43.78.f.162.**
- Eiusq[ue] e primis iudicibus remissivis. n.79.**
- Tribulus.**
- Tribus, & concorde. Vide in verbo Tempur.**
- Tribus das an si predicandis in immemorabili pra-
e scriptione. 89.83.f.307.**
- Tribus ubi reducunt ad mortuum, an, & quan-
do fructus illius vigore percepit sine restituendis.
25.17.f.69.**
- Traditio.**
- Traditio, qua resultat ex alii filio, an si ita perse-
verat illa, qua resultat ex alii vero, & natu-
rali. 33.6.f.63.**
- Traditio. Vide in verbo Cessio, Domicium.**
- Transactio.**
- Transactio quid sit. 10.1.f.27.**
- Transactio ut si nulla est pupilli, etiam iudicis
decreto accidente. 10.3.f.27.**
- Transactio, & quando nullius fuit super senten-
tia transactio in tem indicatam. ibid. n.2.**
- Transactio an, & quando si nulla est fiat, ut indebita
re vocatio redditum super licet calumniosus malitia,
vel committencia. 10.5.f.27.**
- Transactio an, & quando ex leprosis causa roscindit
posse. 10.18.f.18.**
- Et quomodo loquela insipello litis eventu probetur. nn.
20.**
- Transactio, & quando validi fuit absque sole-
mitatis. super rebus Ecclesia non incorporatis.
97.60.f.333.**
- Transactio impugnatur, & quando debet an-
se omnia robustere, quodquidemus vigore acceptis.
20.9.f.28.**
- Tribunal.**
- Tribunal Cesari. Vide in verbo Tribunal Sacri
Consilij.**
- Tribunal Magna Curia Vicaria. Vide in verbo
Feudi quaternati controverbia.**
- Tribunal Praefisi Pratorum. Vide in verbo Tribuo*s*.
Sacri Consilij.**
- Tribunal Regia Camera Summaria. Vide in ver-
bo Feudi quaternati controverbia.**
- Tribunal Regiarum Audientiarum Provincialium
Regni Neapolis. Vide in verbo Feudi quaternati
controverbia.**
- Tribunal Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe
, an suzerenam iurisdictionem ex clausula pri-
mitiva, quae abdicativa, ad ordinaria locerunt,
crederunt. 9.24.f.137.**
- Tribunal Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe
in Regno Neapolis, an fuerit crederunt pro exaltatione
perpetri rebus. 89.59.f.306?**
- Tribunal Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe.
Vide in verbo Consilarius, Episcopi, Fabrica, &
Iude, Iudicis, Nullitates.**
- Tribunal Sacri Consilij Neapolitanus, qua præalgeat
dignitate, & autoritate. 13.22.f.37.**
- De cuius facultate, & prerogativa plura tradidimus
remissivo. n.25.**
- Tribunal Sacri Consilij Neapolitanus. Vide in verbo
Feudi quaternati controverbia.**
- Tributi Solutio.**
- Tributis salutis Imperio Romano facienda à Cesare
Augusto, indicata an fuerit triennale anni Domini
Adventus. 27.135.f.88.**
- Et an in tria tempora crux instrorum divisio sit, ut
primum ferrum pro armis, secunda argenteum pro
Militibus, & tertium aurum pro erario tribuereint.
num.136.**
- Turca.**
- Turca. Vide in verbo Bellum.**
- Turpitudinem propriam an, & quando licet allega-
re. 6.40.f.18. & 77.15.f.173.**
- Turpitudine. Vide in verbo Haredi, & Haredis-in-
stitutio.**
- Tutela.**
- Tutela curia. Vide in verbo Baro*s*.**
- Tutela decreta. Vide in verbo Ferias diebus.**
- Tutor.**
- Tutor an exigisse presumantur a se ipso quantitatorem
pupilli debitum. 73.59.f.254.**
- Tutor ad selemnia adimplenda an admittatur, post
quam fuit ex hoc suspicitus allegatus. 73.39.fol.
261.**
- Tutor administrationis rationem, an reddere com-
pedatur allusione incerta. 73.12.f.252.**
- Et an hec alter dat, usque ad regimeta annus, posse
completum administrationis tempus. n.3.**
- Tutor ante decimam administrationem, an possit res-
tempore perire, ut distrebatur. 54.36.f.100.**
- Et quia alii facere possunt. n.39.**
- Tutor cui fuit a pupilli patre in eius testamento re-
missa compunctionem reddidit, an sit obea omnino,
exemptus. 73.12.f.260.**
- Tutor an tenetiam dannum pupilli refidere proprie-
tarioritate iniustius adicatur. 28.14.f.91.**
- Tutor antequale rite teneatur de dolo, latra, & levi-
cipita, vel de causa fortuito, quem dolaz, vel culpa
precisus. 73.72.f.254.**
- Tutor an tenentur in exigibilitate nominis empi.
54.45.f.100.**
- Tutor in compunctionem redditione an tenetur, iam do-
male administravit, quam etiam de neglegenti. 72.
63.f.254.**
- Tutor an dicatur reddidisse rationem administrationis
si de ea appareat compone distincta, cum cre-
ditio, & debito, ex quibus veritas calculi, & in quo
negotio habens posse 72.54.f.253.**
- Tutor antequale debitum ex causa administrati-
onis facere, an sequam redditis primitiatisibus
cum debere considerit. 72.67.f.254.**

- Tutor patrem habentis, an regulariter dari possit. 72. f. 254.
- Et an, & quando parte administrare recusans bona filij adveniens curator decur. n. 80.
- Tutor quantitatam à pupilo debitam, antequam sufficienter eius administrationem, an, & quando consequi possit. 72. 4. f. 252.
- Et an, & quando praeiudicari crediti satisfactio, ex iusta administratione. n. 11.
- Et quidam mire pro domo agentis. n. 15.
- Tutor, qui cum non esset pro tute se gefissit, an, & quando tenetur actione iusta ad computorum redditionem. 72. 7. 6. f. 254.
- Et an eis bona ad iusta tutoris, sive tacite pupilo hypothecata, ut ibi n. 77.
- Tutor, qui excusationem ab autre intola, non proponit infra quinquaginta dies, à tempore quo fecit. Tuteorem datus sciverit, an cogatur esse tutor, & de neglegitis tenetur. 72. 11. 8. f. 257.
- Tutor, qui non solvit sibi ipsi quia exstitit per eum pupilo debitus, an tenetur ad foris restituendum, cum interesse in computorum redditione. 72. 7. 4. f. 254.
- Et tan idem si pecuniam debitam non exigerit à nomine debitoris, postea effello non solvendo, usib. num. 75.
- Tutor, qui pecuniam pupillare depouere iussus à Indice recusat, an suspicatur reddatur. 73. 1. 8. f. 260.
- Tutor, qui potius hereditatem, vel alind pupille acquirere, & non acquisivit, an eius heredes ad intereste tenentur. 72. 7. 5. f. 254.
- Inter an habeat sex mensum ditationem ad convertendum pecuniam pupillare in empionem. 72. 1. 2. 2. f. 257.
- Tutor an iumentum confidet solempne iumentarium, & liberatum ratione. 72. 1. 7. 3. & n. 66. f. 254.
- Tutor suspicium allegans, & quod si iustitia à iusta removendat. 73. 1. 9. f. 260.
- Tutor. Vide in verbo Argumentum, Confessio voluntaria, Ecclesia, aut pia causa administrator, Miles, Milites, & Pupilli actio.
- Tutor dolus presumptus an removeti possit. 73. 3. 1. fol. 260.
- Tutor licet legitimo an recte solvatur, aut restituatur pecunia, vel res ab eo habita. 54. 40. f. 200.
- Tutori an possit iumentarium confessio a iustitia remitti. 72. 3. 7. f. 253. & 73. 3. 4. f. 260.
- Et an à legale liberabilitate à redditione computorum remissa cestatur. n. 5.
- Et num liber ratione maxime que veritas elincefuit ad pupillarum utilitatem possit a iusta removeti. 72. 3. 8. f. 257.
- Tutori salarynum ab initiali non pellitum, neque tenuitum an, & quando debeatur. 72. 1. 27. & 1. 3. 2. f. 257.
- Tutoris bona an remanentur pupillo tacite, hypothecata pro malo administratur, aut etiam pro negligenti. 72. 6. 6. f. 254.
- Tutoris heredes proprii illius dolum etiam presumptum, an tenetur in ratione redditione. 72. 6. 9. f. 254.
- Tutoris heres. Vide in verbo Iuramentum in item.
- Tutoris liber ad hoc, ut legitime fiat, qua continere debet. 72. 3. 3. & 4. f. 253.
- Tutoris officium an sit publicum, quod prout absque mercede, quislibet jure tenetur. 72. 1. 3. 2. fol. 257.
- Tutoris suspicatio. Vide in verbo Mater.
- Tutoris, vel curatoris scientia, an necat pupilla, vel admittit, etiam in praescripientibus. 8. 9. 4. f. 266.
- V.
- Vacantia bona. *Vide in verbo Mater.*
- Vacantia bona, an defunctum representent. 92. 20. fol. 311.
- Variare. *Vide in verbo Mater.*
- Variare an possit inter contraria, qui semel eligit. 54. 4. 6. f. 201.
- Variatio. *Vide in verbo Mater.*
- Variatio eligenti an permittatur inter contraria. 69. 3. 4. f. 242.
- Variante an, & quando admittatur in annua obligatio alternativa concepta. 69. 3. f. 241.
- Variante an, & quando permittatur creditori ex contraria competente. 69. 3. f. 241.
- Variatio. *Vide in verbo Abitores, Creditor, Electa, & Eleccio.*
- Vassalli. *Vide in verbo Mater.*
- Vassalli an, & quando teneantur praefare ad interiora Baroni. 71. 1. f. 247.
- Vassallus etiam conscientia, an possit coram alio, quam Dominus convenerit pro causa fendi. 58. 3. 9. f. 190.
- Vendere. *Vide in verbo Mater.*
- Vendere an idem sit, quam promittere vendere. 1. 1. fol. 2.
- Vendere an, & quando quis cogatur iudicari. 69. 6. f. 243.
- Vendere promissum an solvenda interest liberorum. 1. 1. f. 1.
- Vendita rei. *Vide in verbo Mater.*
- Venditare ad corpus, & cajus, vel accidentaliter deficiente, an dominum suum emptori. 1. 1. & 1. f. 8.
- Vendita rei an in dubio presumatur pro iusto prelio. 2. 1. 9. f. 7.
- Vendita rei augmentum, vel diminutum an, & quando perirent ad tempore. 2. 3. 1. f. 8.
- Vendita rei in pondere numero, & cum modum ante tradicionem an, & quando spoliet ad venditorem. 2. 3. 9. fol. 8.
- Vendita rei valore anno, aut dimicato anno tradicionem, an emptor plus, vel minus pretio conveniunt solvere debet. 2. 4. f. 8.
- Venditio Venditor.
- Venditio unde originem habuit. 72. 1. 1. f. 274.
- Venditio ad corpus, vel ad measuram, quonodo arguitur. 2. 5. f. 7.
- Et ex quibus constitutis ibidem. n. 1. f. 6.
- Venditio ad measuram, an conditionaliter contraria dicuntur. 2. 1. 4. fol. 7.
- Ven-

Index De Rosis.

401

- Venditio** an. *Vide* **Traditionem** *imperfecta dicatur quod ad exequutionem, non respectu periculi, & obligationis.* 2. 3. 4. f. 8.
- Venditio** *beneplacata debitis.* *Vide* in verbo **Contractum** *relictum.*
- Venditio** *an perficiatur ex re, & pretio, atque consensu.* 2. 3. 3. f. 8.
- Venditio** *mercum an cariori pretio fieri possit propter dilatatum solutum.* 6. 1. 3. f. 17.
- Venditio** *pure facta, an praudente patre retroven- dandi inter partes conveniente.* 1. 7. 3. 4. f. 47.
- Venditio** *quid comprehendat, ex preiij magnitudine probat.* 2. 8. f. 7. & 25. 29. f. 195.
- Venditio** *sufficiens res habilitans, & quando pravio apprivo se facienda ad collaudandas fraudes.* 98. 1. f. 333.
- Venditio** *an valida sit, licet venditor animum ven- dendi non habeat.* 77. 25. f. 173.
- Venditio** *Vide* in verbo **Mandatum, Mensura, &c.** Nomen debitoris.
- Venditione** *ad corpus centralia, an quantitas men- sarum excedens fit temporis, vel ven- ditoris.* 2. 20. f. 7.
- 'Et quid in venditione ad mensuram centralias.* n. 21.
- Venditionis** *premissa.* *Vide* in verbo **Feudi venditionis.**
- Venditor** *fundi.* *Vide* in verbo **Feudi venditor.**
- Venditor hereditatis, an ad aliquid tenetur etiam singularis corporibus hereditatis evitatis.** 4. 15. fol. 12.
- Venditor hereditatis, an tenetur de evitione, pro- pter enra.** 4. 1. 3. f. 12.
- Venditor hereditatis.** *Vide* in verbo **Heres vendens.**
- Venditor.** *Vide* in verbo **Alienus, Emptor, Venditor, &c.** Feudi alienatio.
- Veneficium.*
- Veneficium.** *Vide* in verbo **Falsi crimini.**
- Veneti.*
- Venisti.** *Vide* in verbo **Dilectio.**
- Verba.*
- Verba ambigua, & vera, an interpretari debeant conuera spissitudinem, at promissor minus obligetur.** 22. 48. f. 61.
- Verba cum effectu, an important, quod realiter, & non verbo, aliquid fiat.** 2. 1. 4. f. 58.
- Verba an debent aliquid operari.** 3. 1. 5. f. 10.
- Verba in centralibus, non tantum disponant, quan- diam sicut exprimit.** 4. 5. 40. f. 168.
- Verba in quocunque aliis, an interpretari debeant, ne sim frustatoria.** 47. 6. f. 173.
- Ei ne fini superflua, neque minimorum verbum, aut minimus fulcitur, sine virtute nixius operando.* 79. 58. f. 181.
- Verba an dicuntur superflua, & ponantur ad tollen- dum dubitationem.** 45. 37. f. 108.
- Verbas** *superflua an videntur, vel dicentes alium.* 13. 73. f. 39.
- An interpretari debeant, & si, ac si dicentes. Attra vi- quaque cano.* n. 74.
- Verba solitaria, vel contrahentia, ubi sunt clara, & uniuersa opus fit consellura.** 47. 5. f. 173.
- Verba.** *Vide* in verbo **Factum, Ratio.**
- Verbum, perpetuum, in ratione conservacionis bene- sum in familia adiectionum, an, & quando perpe- tum inducat fiduciam misum.** 43. 61. f. 161.
- Verbum, succedant, an interagi debeat, cum effectu, vel in se, & potentia.** 43. 94. f. 163.
- Veritatem.
- Verisimile** *quod uenit, an falsitatis image dicatur.* 2. 6. f. 77.
- Verisimile.** *Vide* in verbo **Clausula derogatoria.**
- Verisimilis testatoris mentis an sit attendenda, & quod ipse verisimiliter respondisset.** 43. 86. f. 163.
- Veritas.
- Veritas** *an sit temporis filum.* 89. 5. f. 305.
- Veritas.
- Vestes.** *Vide* in verbo **Rei sua.**
- Vita.
- Via ordinaria, & exigua, an sint inter se con- traria, aut incompatibiles.** 69. 39. f. 142.
- Ei an unus electione alteri renunciatus sensatur, ut ibi n. 40.*
- Viam, quam semel quis elegit, an sequi tenetur.** 69. 30. f. 142.
- Eaque citha, an ad eam recurrere possit.* n. 31.
- Vicinus.
- Vicinus.** *Vide* in verbo **Edificium.**
- Vigilantibus.
- Vigilantibus, & nondormientibus an iuxtabeve- niant.** 31. 81. f. 110.
- Vincens.
- Vincens** *nam qui aliis vincit, an, & quando à fer- tori vincere debet.* videtur ubi 20. 7. 59. f. 12.
- Vincula.
- Vincula.** *Vide* in verbo **Debitor.**
- Violentia.
- Violentia.** *Vide* in verbo **Criminalis actio.**
- Vit.
- Vir.** *Vide* in verbo **Alimenta.**
- Virgo.
- Virgo.** *Vide* in verbo **Conditio abstinenti à nu- pectu.**
- Viri heredes.
- Viri heredes.** *Vide* in verbo **Antephatum.**
- Virtutes.
- Virtutes.** *Vide* in verbo **Avaritia.**
- Ultima voluntas.
- Ultima voluntas.** *Vide* in verbo **Contractus.**
- Unio Ecclesiastum** *per coactionem unius ad alteram,* *an operatur, quod unius corpus efficiatur.* 40. 42. fol. 138.
- Universitas.
- Universitas.** *Vide* in verbo **Census Emptor, Obligatio particularium, Testes de Universitate.**
- Universitas,** *sive Civitas an uenient pro pecunia minima recepta eius nomine, si adipiscit utilitatem verba non sit.* 99. 1. f. 335.
- Vestiti felii, qui contraxerunt, eo casu tenentur, n. ibi n. 2.*

Ecc

Ex

- Et an in omnibus centralibus, etiam ultra manus procedat. n.3.*
- Universitatis Regni Neopolis. Vide in verbo Annul redditus, & Significatorie.*
- Universitas an praedicato posset solam plenum Confessum solemniter convocatum, & congregatum. 99. 23.f.336.*
- Universitatis administratores. Vide in verbo Censui emperor.*
- Vocati.**
- Vocati an, & quando confessant regularitatem filii in conditione positi. 50.19.f.182.*
- Voluntas.**
- Veluntas an ex opinione voluntis potius, quam variata coniuratur. 94.46.f.322.*
- Veluntas. Vide in verbo Factum.*
- Voluntat an declareat factum, & verbis. 1.35.f.5.*
- Vox.**
- Vox unius an sit vox nobis. 40.85.f.142.*
- Uffili dicta.*
- Uffili dicta in addit. ad Affili. decisi. 13. declaratur. 89.19.f.305.*
- Usucapio.**
- Usucapio. Vide in verbo Hereditas lacens.*
- Ufusa, & Ufurarij.*
- Ufura in quibus casibus committatur. 6. 2.f.6. & n.17. & 26.f.17.*
- Ufurarij ansolent emptiens nomine uti in contraria manu, vel pignoris, ut iurarios contrahens subfidentem. 6.30.f.18.*
- Ufurarij an dicatur, qui noncum pecuniam accipit sub iuraria, ut vero illi, qui dat. 6. 45.f.19.*
- Ufurarij contrahens. & simulantes, an etiam ab uno ex coniubentibus allegari posse. 6.39.f.18.*
- Ufurarij contrahens estiam iurarij, an impugnari possit circa periculis penam. 6.38.f.18.*
- Ufurarij contrahens. Vide in verbo Instrumenti exequitio.*
- Ufurarij indebitarum ex alto, & solitarnum repetitio, an possit a Indice ex officio determini contrahens iurario. 6.50.f.19.*
- Ufura an confitimi possit de iure. Civilis super specie, communis confessio extimata. 6.126.f.31.*
- Ufura indebita soluta an fortius effingant. 6. 51. f.19.*
- Ufura an sine omni iure prohibita, & si quandoque a Civilis iure permissa. 1.15.f.31.*
- Ufura. Vide in verbo Anteplatum, Compensatio, Creditor, Dilatatio moratoria, Simulacio, Solutio.*
- Ufusfructus.**
- Ufusfructus an, & quando de per se sit personalissimus. 88.107.f.303.*
- Et an stipulatus pro se, & hereditibus efficiatur hereditarius. n.108.*
- Utile, Utilitas.**
- Utile per inutile an, & quando virietur. 6.8.fol.16. 35.5.1.f.123.38.47.f.131.80.30.fol.183. & 81. 16.f.185.*
- Utile impensa an dicantur, qua rem faciant miserorum, & deterioriori esse non finitas, sua qua redditum Demos acquirunt. 75.14.f.165.*
- Utilitas publica. Vide in verbo Aquam.*
- Uxor.**
- Uxor bona viri, quae praeoccupavit, an possit retinere. 58.15.f.311.*
- Uxor in iudicio affectuatione an consequatur intereste deit, & antephato à dio petitionis. 58.5. fol.211.*
- Uxor in subdium, vix in ipso existente, an tenetur pre alimentis familia prefisis. 7.18.f.21.*
- Uxor ipsa an lacrante quartam in bonis viri defuncti. 8.19.f.288.*
- Et an eius proprietatum filii, cum eo suscepit reservare tenetur, ut ibi n.42.*
- Uxor ipsa. Vide in verbo Quarta.*
- Uxor mortua viro an possit in eius bonis interficere, pro debitis, & liribini detrahens. 58.21.fol. 211.*
- An tamen aditam hereditatem, & nullo emittente in professione, ut ibi n.22.*
- Uxor an possit bona omnia viri pro debitis, & antephato retinere. 58.47.f.212.*
- Vel pro concentram tantum ceteritudi quantitate, ut ibi n.48.*
- Uxor pro date in capitulis matrimonialibus non stipulatis contenta, neque expressam hypothecam continentibus, an preferatur siccus expressam habent. 17.15.f.47.*
- Uxor pro date an retentionem habet in bonis viri. 58.33.f.212.*
- Dammodo de eius credito conflit per deles consignationem, cum locatio instrumento, ut ibi n.36.*
- Vel Partita Banci, aut mariti confessio, fratre testibus receptis. n.37.*
- Uxor pro debitis, & antephato affectuari possit in bonis viri, an impedit exequitionem sententia ab illius ereditribus obtempera. 58.10.f.211.*
- Et conditionem honorum viri eius vigore facienda, ut ibi n.11.*
- Uxor pro debitis, & antephato an affectuari in bonis viri ad insipiat vergentis, metu fractilibus, suoquo alio, & matrimonij onera sustinet. 58.1. fol.112.*
- Uxor pro locatione dominus viro facta, an, & quando tenetur. 7.13.f.11.*
- Uxor pro pensione dominus viro locata, an, & quando conveniri possit, si eam cum vita, & familia inhabituverit, vir autem ipsa exiliat. 7.17. fol. 29.*
- Uxor pro viri contrahens an tenetur. 7.37.f.21.*
- Uxor, quae maritum in dose fecerit, an, & quando ab antenuplici donatione doli exceptione repelletur. 7.39.f.48.*
- Et aufallere instigatur, si confessuro detestum possit, & non constituit. n.42.*
- Uxor an retentionem habet in bonis viri pro debitis, ubi non adsumt illa bona, quam per eam possit, siccus resenta. 58.40.f.212.*
- Et quando habet locum retentio, an vendenda sit, aut in solutum danda pro debitis quantitate, num.47.*

Uxor

Uxor secundò nubens. Vide in verbo Donativa.

Uxor viri mortis an possit illius bona, quae ipse vivente posse debat, inter familiaritatis res inere, pro decibus, & in tribus decalibus, mutando causam posse tenuit. 58.1.6.f.211.

Uxor an subvenire tenetur virtutum suarum in omni-

bus necessitatibus, & participi eorum omnium vii infestacionum. 7.30.f.21.

Uxor. Vide in verbo Alimenta, Antephatum, Datalis res, Hostilia exceptio, Inventarium, Officia Decutionata, & Retentio.

Uxoris bona invelta in domo sandulla, per vitram, an fint locatio obligata pro pentione. 7.12.f.21.

F I N I S.

Errata

Corrige.

dicti fol. 5 col. 1. versi. 44.
 tritacum fol. 15 col. 1. versi. 4.
 Iesus fol. 1 col. 1. versi. 17.
 uolumenij fol. 16 col. 1. versi. 6.
 dictionem fol. 17 col. 1. versi. 1.
 3 fol. 40 col. 4. versi. 13.
 riger fol. 45 col. 1. versi. 1.
 inter. & uxorem fol. 51 col. 1. versi. 10.
 Tanquam fol. 53 col. 1. versi. 30.
 causa fol. 54 col. 1. versi. 4.
 que vis fol. 54 col. 1. versi. 4.
 stridulus fol. 64 col. 1. versi. 10.
suna de Simeone fol. 68 col. 1. versi. 10.
 quo vulgo fol. 7 col. 1. versi. 9.
 legima fol. 80 col. 1. versi. 1.
 bona subteraxisse fol. 8 col. 1. versi. 9.
 cogitatione fol. 101 col. 1. versi. 4.
 illegitimum fol. 82 col. 1. versi. 5.
 forma fol. 86 col. 1. versi. 45.
 sit. 2 fol. 92 col. 1. versi. 1.
 Republica fol. 109 col. 1. versi. 18.
 preferentiam fol. 109 col. 1. versi. 15.
 sufficiet fol. 117 col. 1. versi. 1.
 dilectionis fol. 121 col. 1. versi. 14.
 aquae euclisia fol. 121 col. 1. versi. 15.
Gratianus fol. 126 col. 1. versi. 15.
 exer fol. 129 col. 1. versi. 10.
D. Confessoris fol. 132 col. 1. versi. 40.
 illorum fol. 133 col. 1. versi. 1.
 mandatis fol. 139 col. 1. versi. 10.
 causam fol. 139 col. 1. versi. 4.
 si dilatio fol. 139 col. 1. versi. 11.
 & potest fol. 139 col. 1. versi. 12.
 indicarum fol. 139 col. 1. versi. 13.
 utraque fol. 141 col. 1. versi. 46.
 n. 15. fol. 141 col. 1. versi. 14.
 n. 118. fol. 141 col. 1. versi. 15.
Copanus fol. 142 col. 1. versi. 16.
 incubat fol. 142 col. 1. versi. 17.
Franciscus de Paris fol. 156 col. 1. versi. 40.
 aquis fol. 157 col. 1. versi. 1.
 probatus fol. 161 col. 1. versi. 16 & 37.
 de anno 1744 fol. 171 col. 1. versi. 37.
 quam fol. 173 col. 1. versi. 39.
 cap. 78. fol. 177 col. 1. versi. 7.
 habeat fol. 181 col. 1. versi. 12.
 tenetur fol. 181 col. 1. versi. 13.
 nam habent fol. 181 col. 1. versi. 47.
 remedio fol. 181 col. 1. versi. 48.
 egimus fol. 181 col. 1. versi. 10.

ducati
 translatum
 iurans
 alfraduarij
 distinctionem
 n. 1.
 viger.
 inter virum & uxorem
 Tanquam
 autoritate
 que vi
 fructus
 extra de somnia
 qui volgo.
 legitima
 bona non subteraxisse
 cogitatione
 legritatem.
 forma
 cap. 1.
 Republica:
 preferentiam
 sufficiet
 dilectione
 neque coactio
Gratianus
 exerat
 dicitu Confessoris
 ilium
 mandantis
 causa
 si dilatio
 & potest
 iudicium
 utraque pars
 n. 150.
 n. 118. &
Copanus.
 incumbat
Franciscus de Paris
 equis
 probatus
 de anno 1644.
 quem
 cap. 18.
 habet
 tenetur
 & non habent
 remedium.
 egimus

2025 RELEASE UNDER E.O. 14176
2025 RELEASE UNDER E.O. 14176

